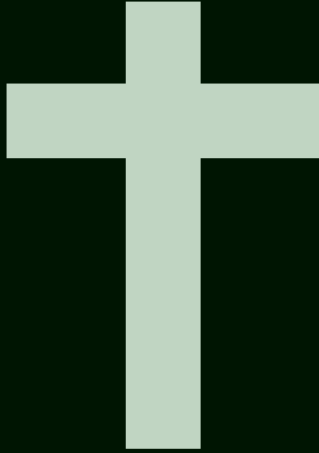

NAO -SË 'SËËDHË

Dan: NAO -SË 'SËËDHË New Testament

NAᶆ -SĚ 'SĚĚDHĚ
Dan: NAᶆ -SĚ 'SĚĚDHĚ New Testament
Dan Nouveau Testament

copyright © 1991 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Dan

Dialect: Eastern

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2021-07-12

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 25 Nov 2022 from source files dated 29 Jan 2022
b0d5029a-c700-5b99-a67b-bae5c5f3b14c

Contents

Matiö	1
Makö	68
Dhukö	110
Zan	181
Këwɔn -nu	231
Wlɔmò	295
1 Kodhəngtö	326
2 Kodhəngtö	355
Gadhatö	375
Efəzö	386
Fidhipö	396
Kodhɔsö	403
1 Tesadhonikö	411
2 Tesadhonikö	417
1 Timote	421
2 Timote	430
Titö	436
Fidhemɔ	440
Eblö	442
Zakö	465
1 Picdhö	473
2 Picdhö	481
1 Zan	486
2 Zan	493
3 Zan	494
Zudë	496
-Dhəkrɔɔ dhia"	
'sëədhe	499

Nao -së 'ö -gban Yesu Klisi -bha 'ö Matiö -ya pö

*Yesu "bhema -nu 'to -bhiëë
(Dhukö 3,23-38)*

¹ Yesu 'ö Atanna -ya -ya Medhamε 'ka bha- "bhema -nu 'to -bhiëë □ne: 'Me 'wo -gban Ablaamö bha 'ö dho 'ö zun- 'ka Davi -bha, 'ö go Davi -bha 'ö dho 'ö zun Yesu -bha. -A -me "gblügbliü -wo □ple, wo □në- 'wo Ablaamö waa- Davi -a -nu 'ka.

² Ablaamö bha □në Izaakö kpo, 'yö Izaakö -yö Zaköbö kpo, 'yö Zaköbö -di 'pö 'ö Zuda waa- ö dheebhang -nu -a -nu kpo. ³ □Dhe 'ö Zuda □ya Fadhezö waa- Zedha -a -nu kpo, -a -nu dhe 'wo- -dhe Tama bha- "dhiü, 'yö Fadhezö -di 'pö 'ö Esloömö kpo, 'yö Esloömö -yö Adhamö kpo, ⁴ 'yö Adhamö -yö Abinadabö kpo, 'yö Abinadabö -yö Naason kpo, 'yö Naason -yö Samö kpo, ⁵ 'yö Samö -yö Boazö kpo Dhaabö "dhiü, 'yö Boazö -yö Obedö kpo, 'yö 'wo- -bha dhe -dhe 'pö Dhutö. Obedö bha □në Izai kpo, ⁶ 'yö Izai -zë 'ö gun -na -gblüde Davi 'kpo.

□Dhe 'ö □ya kë "dhü, 'yö Davi -yö Sadhomö kpo, Sadhomö bha □në- dhe -yö gun Udhi -bha dhebho 'ka "kεε 'yö Davi -ya bho- -go. ⁷ 'Yö Sadhomö -yö Dhoboamö kpo, 'yö 'wo Dhoboamö gbö -dhe Abia, 'yö 'wo Abia gbö -dhe Aza. ⁸ Aza -bha gbö □ne 'wo- -dhe 'pö Zozafa, 'yö 'wo Zozafa gbö -dhe Zolamö, 'yö 'wo Zolamö gbö -dhe Ozia, ⁹ Ozia bha □në Zoatamö kpo, 'yö Zoatamö -yö Akazö kpo, 'yö Akazö -yö Ezekiasö kpo, ¹⁰ 'yö 'wo Ezekiasö gbö -dhe 'pö Manase, 'yö Manase -yö Amö kpo, 'yö Amö -yö Zozia kpo. ¹¹ Zozia bha 'yö

Zekonia waa- ö dheebhang -nu -a -nu kpo "töng 'wo Izraedhö -me -nu kun- 'ka 'wo dho- -nu 'ka □dhuëngdhe 'gü Babidhönö bha- 'ka.

¹² □Dhe 'ö Izraedhö -me -nu □wa 'go Babidhönö □wa nu, 'yö Zekonia -yö Sadhasiedhö kpo, 'yö Sadhasiedhö -yö Zodhobabedhö kpo. ¹³ 'Yö Zodhobabedhö -yö Abiudö kpo, 'yö Abiudö -yö Edhiakimö kpo, 'yö Edhiakimö -yö Azöo kpo, ¹⁴ 'yö Azöo -yö Sadökö kpo, 'yö Sadökö -yö Asimö kpo, 'yö Asimö -yö Edhiudö kpo, ¹⁵ Edhiudö bha 'yö Edheazaa kpo, 'yö Edheazaa -yö Matan kpo, Matan bha □në Zaköbö kpo, ¹⁶ 'yö Zaköbö -yö Zosefu 'ö -kë Madhi 'ö Yesu 'wo- -dhe Atanna -bha -Yame bha- kpo bha- -bha gon 'ka bha- kpo.

¹⁷ Yesu "bhema -nu 'ö go Ablaamö -bha 'ö dho 'ö zun Davi -bha -wo me -kaong do ga -yiisiö, 'yö 'me 'wo go Davi -bha 'wo dho 'wo zun "töng 'wo Izraedhö -me -nu kun- 'ka, 'wo dho Babidhönö -a -bha bha 'wo -kaong do ga -yiisiö 'pö, 'yö 'me 'wo go 'pö "töng 'dhe bha- -bha 'wo nu 'wo zun- 'ka Atanna -bha -Yame bho "töng -bha 'pö 'wo -kaong do ga -yiisiö.

*Yesu bho -ko -dhiang 'ö Matiö
-ya zë*

(Dhukö 2,1-7)

¹⁸ -Kö 'ö Yesu Klisi -yö bho- 'ka -kaa -ga 'ö ya: Madhi 'ö -kë Yesu 'kpodhe 'ka bha -yö -gun Zosefu dhöobhaa -me 'ka. -Wo -to -dho bha □në- 'gü kö 'wii -da □kö wo 'ko □keng- "εεn kö Madhi 'yii -da □kö Zosefu -go 'koodhö kö -yö kë- -bha dhe 'ka, 'yö Madhi -yö 'gu sü Atanna -bha 'Nii- "slüöslü -bha 'gügbudhe -kö 'ka. ¹⁹ □Dhe 'ö -kë □dhe Zosefu 'ö -kë Madhi dhöobhaame 'ka bha -yö -gun "klusëme 'ka, 'ö 'yaa gun- "piü □dhe 'ö Madhi "pëng -pen bha, 'yö -ya 'ö zuë" "piü □dhe waa- Madhi 'wo "kan -bin 'gü 'gu 'ö- sü "dhü

bha -wɔn 'gü. ²⁰ □Dhe 'ö ö -zɔ 'gɔn sië 'wɔn bha- 'gü "dhö, 'yö kwa Dëme -bha "kië do -yö ö -dɪ -zɔn -dhe kö -yö yi zë sië 'yö- pö- -dhe: «Zosefu, Davi suu 'gü -në, "sika 'ya 'dho -da i 'gü Madhi -sü i -bha dhe 'ka -sü -wɔn 'gü, -a -gen -mü □dhe 'gu 'ö-sü bha- -dɪ 'gü "slë 'yaa -mü, "kεε Atanna -bha 'Nii- -bha 'gügbudhe □në- -kë 'yö 'gbiödhe 'ka bha. ²¹ 'Në 'ö dho- 'kɔɔ bha 'nëgɔɔn -mü. □Yaa- 'kɔɔ, 'i- -dhe Yesu, (□Waa- pö "dhö kö -wa -pö «Medhame»). -A -gen -mü □dhe 'në bha □në dho ö -bha "següme -nu -gɔ -ta 'dho -a -nu -bha 'wɔn yaa -gɔ.»

²² 'Wɔn -nu 'wo "dhö bha -wo -kë "dhö kö 'pë 'ö kwa Dëme Atanna -yö bɔ- 'ka ö -wudhiüloomε -ta 'ö-pö yi 'bha 'ka bha □në- -nu 'gü -wɔn -yö kë. -A -gen -mü □dhe -yö -ben zë -sü 'ka □dhe:

²³ (Ka -dho "kan ka -ta kö) 'nëdhebhɔ do 'ö 'yii -zuö gɔɔn- -bha do

□ya 'gu 'sü kö □ya 'nëgɔɔn do 'kɔɔ, -a 'në bha -wo -dho -a -dhe Maniε.» (□Waa- pö "dhö kö -wa pö «Atanna -yö kwa "piü.»)

²⁴ □Dhe 'ö Zosefu □ya -bö, 'yö -kë □dhe -kɔ 'ö Atanna -bha "kië -ya pö- 'ka -dhe bha- 'dhö, 'yö Madhi sü dhe 'ka, ²⁵ "kεε -a -nu -bha sεε" 'yii kë do 'ö dho 'ö zun- 'ka Madhi 'në 'kɔɔ -yi -bha. □Dhe 'ö □yaa- 'kɔɔ, 'yö Zosefu -ya 'tɔ kɔɔ, 'yö 'wo- -dhe Yesu.

2

'Wɔndɔmε -nu 'wo go 'yënn- g-wo -zian 'ka -a -nu -nu kö -wo wo 'yan -kpan Yesu -bha -kɔ -dhiang 'ö Matiö -ya zë

¹ Yesu -yö -bhɔ Zude -pö do 'bha 'wo- -dhe Betedhemö bha □në- 'gü Edhodö -bha -gblüdedhe "tüng 'gü. □Dhe 'ö □ya bhɔ, 'yö 'wɔndɔmε -nu 'wo "susëngga -nu -bho 'koo -dɔ bha 'wo go "segɔ 'bha 'ö 'yënn- g-wo -zian 'ka -a 'gü bha

'wo nu 'wo □loo Zedhizadhëmö. ² 'Yö 'wo mε -nu dheε" kɔɔ 'wo- pö: «'Në 'ö dho kë Zuifö -nu -bha -gblüde 'ka 'ö bhɔ yö bha -yö 'mε? Yi- -bha "susëngga -yö kö □ya -wo "yεa- yi -gɔ "sε 'gü 'yënn- g-wo -zian 'ka 'yö 'yi nu kö 'yi- -dhökë.»

³ □Dhe 'ö -gblüde Edhodö □ya 'wɔn bha- ma, 'yö "sika 'dhö -da waa- Zedhizadhëmö -mε -nu □gban "pepe 'gü (kö -yö ö -zɔ 'gɔn sië □dhe -gblüde -dee 'dhe 'ö bhɔ bha yö ö -bha medhe kɔɔ- ö 'ka).

⁴ 'Yö 'wo "saabhome -gɔmε -nu waa- Zuifö -nu -bha 'tonggɔmε -nu 'wo- gɔ "sε bha- 'gü -a -nu □gban "pepe □loo 'ko -ta, 'yö- -nu dheε" kɔɔ 'ö- pö: «-Dhe -mεε □në Atanna -bha -Yamε dho bhɔ- -bha 'wo- pö 'kpa 'ö 'ka- dɔ?» ⁵ 'Yö 'wo- pö- -dhe: «-Wa -dhe -dhe Betedhemö, -a -dhe -yö Zude -sε 'gü.» -A -gen -mü □dhe Atanna -wudhiüloomε -ya -ya Atanna -bha 'sëedhe 'gü 'ö- pö:

⁶ «Betedhemö -pö 'i Zude -sε 'gü, bhi -zë 'bhii kë 'pödhe 'tɔbhɔsü -nu 'wo Zude -sε 'gü -a -bhaasü -sü 'ka, -a -gen -mü □dhe -gblüde do- -dho 'go i 'gü,

'ö zun ma Izraedhö -següme -nu -dhe "dhiü □dhe -kɔ 'ö -tuü -maakεmε -yö zun- 'ka -tuü -nu -dhe "dhiü bha- 'dhö.»

⁷ □Dhe 'ö □ya kë "dhö, 'yö Ed- hodö -yö 'wɔndɔmε -nu bha- -nu -dhe -bin 'gü, 'yö- -nu dheε" kɔɔ "tüng □dede 'ö "susëngga bha 'ö -wo 'ka -a -nu -dhe "yεa- -a 'ka. ⁸ □Dhe 'ö □ya kë "dhö, 'yö ö -wu kɔɔ- -nu -bha 'ö- pö: «-Ka 'dho Betedhemö kö 'ka 'në bha- -dhe mɔɔ- -së 'ka. □Ya kë □dhe 'ka- -dhe yö kö 'ka nu 'ka- pö n -dhe kö mang -dɪ 'pö 'a 'dho- -dhökë -dhe 'gü.»

⁹ □Dhe 'ö -gblüde □ya ö -wu 'kɔɔ- -nu -bha □dhe -kɔ bha- 'dhö, 'yö 'wo dho. -A -nu 'dho -sü 'ka, 'yö 'wo "susëngga 'wo- yö wo -gɔ "sε 'gü 'yënn- g-wo -zian 'ka bha- yö 'zü -deewo kö □ya zun- -nu

-dhe "dhiü, ¹⁰ □Dhe 'ö "susëngga bha □ya 'dho □ya □loo 'kɔ 'ö Yesu "blë -dee -yö gun- 'gü bha- -dhetä "dhüng 'gü, 'yö ö bo "ta 'sü -sü 'ka, 'yö- 'gü -wɔn -yö -dhi -a -nu -dhe □dedewo. ¹¹ 'Yö 'wo dho 'wo -da 'kɔ bha- 'gü, 'yö 'wo Madhi waa- ö gbö Yesu -a -nu yö, 'yö 'wo zun 'né bha- -dhe wo kpiö 'gü 'yö 'wo 'tɔ □loo- -bha 'yö 'wo woo- =naɔ □kwɛɛ- -nu "dhi -pu, 'yö 'wo "sënnng -nu waa- pë 'bha -nu 'ö □waa- "gü 'ö- =fi 'dhö -kë -së □dhe -dhasiklɔɔ "yi □fi 'dhö 'wo- -dhe ansansö bha waa- "yi □fi -së bha 'wo- -dhe 'pö 'miidhö bha- =gbao -a -nu -gɔ. (Pë -nu 'wo "dhü bha- -nu song 'ö 'dhö -ma 'yaa- wo- -bha). ¹² □Dhe 'ö □ya kë "dhü, 'yö Atanna -ya pö 'wɔndɔmɛ -nu bha- -nu -dhe "yɛɛn -wɔ 'gü □dhe -a -nu yee kë -sü 'ka 'wa 'dho bɔ Edhodö -zian 'ka, "kɛɛ -wo bɔ zian "wɛɛ 'ka kö -wo 'dho wo -gɔ "se 'gü. 'Yö 'wo bɔ zian "wɛɛ 'ka 'wo dho.

Zosefu 'dhö, Madhi 'dhö, Yesu 'dhö, -a -nu -dua kö -wo 'dho Ezitö -se 'gü -kɔ -dhiang 'ö Matiö -ya zë

¹³ □Dhe 'ö 'wɔndɔmɛ -nu bha □wa 'dho, 'yö Atanna -bha "kië do -yö ö -dɪ -zɔn Zosefu -dhe kö -yö yi zë sië, 'yö- pö- -dhe: «Zosefu, -bhö "wlü kö 'i 'né waa- ö dhe bha- -nu 'sü kö 'ka 'dho ka -gblen 'kpɔ Ezitö -se 'gü kö -yö 'dho -yö zun- 'ka -dhekpaoyi 'a dho- pö- 'ka i -dhe □dhe 'ka ka yee kë 'ka nu- 'ka i -gɔ "se 'gü yö bha- -bha. -A -gen -mü □dhe Edhodö -dho 'né ya- mɔɔ- kö 'ö- zë.»

¹⁴ 'Yö Zosefu -yö □wlü 'yö 'né waa- ö dhe bha- -nu sü gbang, 'yö dho- -nu 'ka Ezitö -se 'gü. ¹⁵ 'Yö 'wo to 'mü 'ö dho 'ö zun- 'ka Edhodö ga -yi -bha. 'Wɔn -nu bha -wo -kë "dhü kö 'pë 'ö kwa Dëme -ya pö 'ö bɔ- 'ka ö -wudhiüloomɛ -ta bha- 'gü -wɔn □në -yö kë □dhe:

«'Ma n Gbö -dhe 'nu kö -yö 'gɔ Ezitö -se 'gü -yö nu.»

'Në -nu 'wo Betedhemö Edhodö -bha -a -nu zë -kɔ -dhiang 'ö Matiö -ya zë

¹⁶ □Dhe 'ö Edhodö □yaa- 'wɔn dɔ □dhe 'wɔndɔmɛ -nu bha □wa 'kpɔ ö 'ka, 'yö bhlɔɔ -yö ma- 'gü □dedewo, 'yö- pö ö -bha "sɔdha -nu -dhe -wo 'dho kö -wo 'nëgɔɔn "pepe 'kö- -kwɛ □ya □mɔɔ □ple -bha, "ɛɛn -a me 'dhe -zian 'ö- -nu -bha □ple -naa "dhiü 'yii pa □kö, 'ö 'wo Betedhemö -dhe waa- ö -züzü -dhe -nu 'gü bha- =gban zë, (kë "dhü kö 'né bha 'ya 'dho dha ö -gɔ). -A kë 'ö- wo "dhü bha -ya dhung -sü -sü "töng 'ö 'wɔndɔmɛ -nu bha 'wo- =kpaɔ- 'ka bha □në- -bha. ¹⁷ 'Pë 'ö Atanna -wudhiüloomɛ Zedhemi -ya pö yi 'bha 'ka bha- 'gü -wɔn -yö -kë -kɔ bha □në- 'gü, -a -gen -mü □dhe ¹⁸ Zedhemi -ya -pö 'ö- pö:

«□Wa me "gblawɔ ma Dhama -pö 'gü,
 "gbu □gbang 'ö -dɔn bho -wu 'dhö-
 "piü yö -mü,
 Dhasëdhö suu 'gü -në -nu -bha
 dhong -nu □në
 'wo wo bhang -nu -gbu bɔ sië,
 'yö 'waa "wɪ- -bha kö -wa -nu -dhe a
 ga bha,
 -a -gen -mü □dhe -a -nu bhang -nu
 bha □wa ga.»

Zosefu -nu yee -kë kö -wo 'dho wo -dɪ -gɔ "se 'gü -kɔ -dhiang 'ö Matiö -ya zë

¹⁹ □Dhe 'ö Edhodö □ya ga, 'yö Atanna -bha "kië do 'bha -yö dhi- ang zë 'zü Zosefu -dhe Ezitö -se 'gü kö -yö yi zë sië ²⁰ 'yö- pö- -dhe: «-Bhö "wlü kö 'i 'né waa- ö dhe bha- -nu 'sü 'zü -deewo kö 'ka ka yee kë 'ka 'dho Izraëdhö -se 'gü, -a -gen -mü □dhe 'me 'wo gun- "piü □dhe 'wo 'né bha- zë bha □wa ga.»

²¹ 'Yö Zosefu -yö □wlü, 'yö 'né waa- ö dhe bha- -nu sü, 'yö 'wo wo yee -kë 'wo dho Izraëdhö -se 'gü. ²² "Kɛɛ □dhe 'ö □yaa- ma 'zü □dhe Asedhausö □ya -ya ö dë Edhodö "gblɔɔ 'gü -gblüdédhe 'gü Zude -se

bha- 'gü, 'yö -ya "se -gɔ bha- 'gü -sü "suö -ya -kë, [dhe 'ö -kɔ 'ö dho- kè- 'ka Atanna [yaa- -zɔn 'zü- -dhe "yɛn -wɔ 'gü, ²³ 'yö dho Gadhidhe -se 'gü, 'yö -ya -a 'pö- 'kpii- do 'wo- dhe Nazadhetö bha- 'gü kè "dhü kö 'pè 'ö Atanna -wodhiüloome -nu -wa pö [dhe «-wo -dho -a -dhe Nazadhetö mi» bha- 'gü -wɔn -yö kè.

3

Zan Mezume -bha Atanna -wɔ pö -kɔ -dhiang 'ö Matiö -ya zè

(Makö 1,1-8; Dhukö 3,1-18; Zan 1,19-28)

¹ -A "töng 'ö "dhü bha- 'gü, 'yö me do 'bha 'wo- -dhe Zan Mezume bha 'ö nu "tungtadhe 'dhe 'ö Zude -se 'gü bha- 'gü, 'yö -ya Atanna -bha -dhea "dhiü bho -sü -bha mü ² 'ö- pö: «-Ka ka kwaa- ka kè -song yaya -nu -zü kö 'ka ka zuè" slèè- Atanna "piü, -a -gen -mü [dhe -a -bha -gblüdedhe [ya [yɔɔn ka "sɔɔ!»

³ Zan bha [nè Atanna -wodhiüloome Ezai -yö 'wɔn 'ö -gban -bha -a -dhiang zè yi 'bha 'ka 'ö- pö:

«Me 'ö "gbla siè "töng -ta bha -ya pö:

-Ka kwa Dème -bɔ -ta -zian baa- kö -a -ta -dhe -yö wɔ -tekpe -tekpedhò,

kö 'ka- dɔ [zinng 'gü!»

⁴ Zan bha- -dasɔ -yö -gun -yɔɔnmea kaa- =nè- 'ka, 'yö kwi "pen -ya ö -gɔ sɔ -ta, 'yö -kpa a waa- "zɔyɔn -nu -bhò. (-A -gen -mü [dhe Atanna -wodhiüloome -nu 'wo gun -tosea kè siè "töng -ta "töng bha- 'gü -a -nu -bhöpè waa- nu sɔ -da -kɔ [nè gun bha.)

⁵ 'Yö Zedhizadhémö -me -nu waa- 'me 'wo Zude -se "pepe [gban 'gü waa- me 'dhe 'wo bɔ "yiga 'kpii- 'wo- -dhe Zuuden bha- 'pean "piü, -a -nu [gban "pepe 'wo nu- "piü mü. ⁶ 'Yö 'wo wo kè -song yaya [gban pö- -dhe me [gban "yaan

mü, 'yö Zan -ya -nu -go 'wɔn yaa 'gü -zu bho Zuuden [bhaa.

⁷ [Dhe 'ö Zan [ya Fadhizien -nu waa- Sadusien -nu yö kö -wo nu siè ö "piü 'gbe kö 'ö- nu "zu, ("kɛɛ kö -ya 'wɔn dɔ [dhe 'waa- "piü [dhe 'wo wo kwaa- wo kè -song yaya -nu -zè -zü) 'yö- pö- nu -dhe: «"Gblüüdhɛgblɛnme -nu 'ö 'ka [dhe [bhüü 'dhö ya, 'dee- pö ka -dhe [dhe ka -mɔɔ -bha 'ka dha Atanna -bha -mawɔnsiödhe yi 'ö nu siè bha- -gɔ?» ⁸ [Dhe 'ö -kè [dhe 'ka ka zuè" slèè- Atanna "piü, "ta -kɔ -sè 'ö dho- -zɔn [dhe 'ka ka zuè" slèè- Atanna "piü [dedewo tɛan- 'ka, 'ka "gla bha [nè, -kaa kè! ⁹ 'Ka 'dho- pö ka -dɔ -dhe [dhe: «Ablaamö suu -mü yi 'ka, (ö "dhü kö Atanna 'yii 'dho za dɔ ka -bha)», -a -gen -mü [dhe Atanna -mɔɔ -bha 'ö -gwè -nu ya -nu -gla Ablaamö suu 'gü -nè -nu 'gü! ¹⁰ [Dua -yö wɔ -sü 'ka "dhü genngdhò -a bɔ -yan -ta. "Dhü 'ö 'yii bhe -sè dɔ, -wo -dho -a "kan 'wo- -gü.»

¹¹ 'Yö Zan -ya pö 'zü [dhe: «Ma -zè -a ka -zu "yi [nè- 'ka, kö -ya -zɔn [dhe 'ka ka zuè" slèè-, "kɛɛ me do 'bha -dho nu n zian- -ta bha, yö -zè -yö -dho ka pa- -bha 'Nii- "slüüslü waa- peng [nè- 'ka. Yö -zè [bhlèè -yö 'kpii- 'ö -ziö n -ta, -a -gen 'gü -sabha -zian fiè- -dhö n 'ka. ¹² -A -bha 'dhaa- -ya -gɔ kö -yö ö -bha me -nu -piö 'gü [dhe -mlü 'dhö, kö -ya ga [loo "bhutu 'gü, kö -ya "kea -nu waa- =flee -nu -zè "gö peng 'ö 'yaa "dhuu -a 'gü.

Yesu -bɔ Atanna 'ka -zu bho -kɔ -dhiang 'ö Matiö -ya zè

(Makö 1,9-11; Dhukö 3,21-22)

¹³ [Dhe 'ö [ya kè "dhü, 'yö Yesu -yö go Gadhidhe -se 'gü, 'yö nu "yiga 'wo- -dhe Zuuden bha- =bhaa Zan "piü kö -yö ö "zu. ¹⁴ "Kɛɛ Zan yii- "wɔ- -bha, 'yö- -ya bɔ- -gɔ -pö- -dhe: «Ma 'kö ma -zè maa nu i "piü kö 'i n "zu kö 'a kè "slüüslü

bha 'yö bhi □nē 'i nu n "piü -ee?
 15 "Κεε 'yö Yesu -ya pö -dhe 'ö- pö:
 «-Bhö "wı -bha kö -yö kē "dhü □kö
 "töng ya- 'gü, -a -gen -mü □dhe -a
 -dhea -bha -dhe 'a- kē □dhe -kə 'ö
 Atanna -ya pö- 'ka □nē- 'dhö.» 'Yö
 Zan -yö -wı -bha.

16 □Dhe 'ö Yesu 'dhö 'go siē "yi
 □bhaa (kö Zan □ya bo- "zu -sü 'ka),
 'ö dho -dhe -ga kö dhang- "dhi □ya
 "pυ -a wēēdhö kö Atanna -bha 'Nii-
 -yö 'go siē dhang- 'gü 'ö □lɔɔ- ta
 □dhe -tong 'dhö, 17 'yö- 'tu 'dhö -da
 'zü -wυ do 'bha 'gü kö -yö "wı siē
 dhang- 'gü 'ö- pö: «N Gbö doseng
 'ö n -gɔ 'yö dɔ bha- -dhɔ 'ö n kē -a
 "sinma 'yaa 'dhö.»

4

*Sotraan -bha Yesu 'gü dan -kə
 -dhiang 'ö Matiö -ya zē*

(Makö 1,12-13; Dhukö 4,1-13)

1 □Dhe 'ö □ya kē "dhü 'yö
 Atanna -bha 'Nii- yö zun Yesu
 -dhe "dhiü 'yö dho- 'ka "tong -ta
 kö Sotraan -ya 'gü dan. 2 'Yö -ziö
 'ö dho mü. □Dhe 'ö □ya 'sunng-
 'ma -dhekpaoıyi -kaong -yiisiö 'ka
 'yēnng- 'gü waa- gbang 'gü, 'yö
 din- ya kun.

3 'Yö Sotraan -yö □yɔɔn- "sɔɔ 'yö-
 pö- -dhe: «□Ya kē □dhe 'i Atanna
 Gbö 'ka □dedewo tean- 'ka, -bhö
 dhiang zē -gwē -nu ya- -nu -dhe kö
 -wo "gla -bhöpē 'gü kö 'i- -bhö!»

4 'Yö Yesu -ya -yɔ bɔ- -gɔ 'ö- pö:
 «-Abin, -a -gen -mü □dhe -yö -ben
 zē -sü 'ka Atanna -bha 'sēēdhe 'gü
 □dhe:

«-Bhöpē yöö do 'aa mü 'ö mε -bha
 -tosea -kē -bha -pē 'ka,
 mε- mɔɔ- -bha 'ö mε -yö -tosea -kē
 'pö -wυ "pεpε
 'ö go Atanna "dhi -a -bha.»

5 □Dhe 'ö □yaa- pö- -dhe
 "dhü, 'yö- sü 'zü -deewo 'ö
 dho- 'ka 'pödhe "slüöslü 'wo-
 Zedhizadhēmö -dhe -kē bha- 'gü,
 'yö- dɔ Atanna -dhökégükɔ 'ö mü
 bha- -ta "dhöng 'gü, 6 'yö- pö- -dhe

'zü -deewo 'ö- pö: «□Ya kē □dhe
 'i Atanna Gbö 'ka □dedewo, -bhö
 dɔ yö kö 'i kwaa- i -dı -zü "sia-
 -kö 'dhe □ee! -A -gen -mü □dhe
 -yö -ben zē -sü 'ka Atanna -wυ 'gü
 □dhe:

«Atanna -dho 'ö -bha "kiē -nu bɔ 'ö
 'wo -kɔ kpɔ i -gɔ
 kö i -gen "dhiü 'ya 'dho -zuö -gwē
 -bha.»

7 'Yö Yesu -ya pö 'pö- -dhe 'zü
 'ö- pö: «-Abin, -a -gen -mü □dhe
 -yö -ben zē -sü 'ka pö Atanna -gɔ
 'sēēdhe 'gü □dhe:

«'Bha 'dho i Dēmε 'ö i -bha Atanna
 'ka bha- 'gü dan!»

8 □Dhe 'ö □waa- pö wo 'ko -dhe
 "dhü, 'yö Sotraan -yö Yesu sü 'zü
 -dee wo 'ö dho- 'ka -tɔn □gblēn
 do □gbin-, 'yö "sε "pεpε 'ö "kpung
 □taa -a □gban -zɔn -dhe waa- -nu
 -bha -sēdhe -nu 'dhö 9 'yö- pö- -dhe:
 «-Bhö -dhe -ga, □ya kē □dhe 'bha
 zun n -dhe kpiö 'gü, kö 'i n -dhökē,
 a -dho pē "pεpε bha- -gban nu i
 -dhe kö 'i -ya -gɔ "dhiü.» 10 'Yö Yesu
 -ya pö- -dhe: «Sotraan, -bhö ziö 'i
 'go bha, -a -gen -mü □dhe -yö -ben
 zē -sü 'ka Atanna -bha 'sēēdhe 'gü
 □dhe:

«I -dho i Dēmε, i -bha Atanna yöö
 do □nē- -dhökē,
 'bhii 'dho pē "wεε 'bha -dhökē yö
 -zē zian 'gü.»

11 □Dhe 'ö □yaa- pö "dhü, 'yö
 Sotraan -yö 'ö □kwaa- -zü □kö -a
 'dhe bha- 'gü 'yö dho. 'Yö Atanna
 -bha "kiē -nu 'wo nu- "sɔɔ mü 'yö
 'wo zun- 'gü -ziö wo -sü -bha.

*Yesu -bha yē zü -bho Gadhidhe
 -se 'gü -kɔ -dhiang 'ö Matiö -ya zē
 (Makö 1,14-15; Dhukö 4,14-15)*

12 □Dhe 'ö Yesu □yaa- ma □dhe
 □wa Zan -da -kaso 'gü, 'yö dho
 Gadhidhe -se 'gü. 13 "Κεε 'yii "wı-
 -bha kö -yö -ya Nazadhetö -pö 'ö
 "klɔ bho- 'gü bha- 'gü, 'yö dho 'yö
 -ya Kapεnaɔmō -pö 'ö -ya -sü 'ka
 "yitagbea 'ö Gadhidhe, Zabidhɔng
 -se waa- Nefutali -se -a -nu 'gü bha-
 'gü. 14 -A -kē 'ö- wo "dhü bha □nē

-kê -wɔ 'ö Atanna -wɔdhiüloomε
Ezai -ya pö yi 'bha 'ka bha- 'gü
-wɔn kê -ko 'ka; -a -gen -mü □dhe
Ezai -ya -pö yi 'bha 'ka 'ö- pö:

¹⁵ «Zabidhong -se waa- Nefutali
-se

'ö 'ka □wee -yi "pean "piü Zuuden
□taama,

'ö 'kaa Zuifö 'ka,

a- -pö ka -dhe □dhe:

¹⁶ 'me 'wo -tosea kê sië
-dhetiidhe 'gü ('ö 'waa
Atanna do) bha,

-dhepuudhe -dho 'so- -nu -ta ('ö
'wo- do)!

'Ö 'me 'wo -tosea kê sië -dhe

'ö ga dhong □ya -dhe tröö- -ta
('waa Atanna do -sü -wɔn
'gü) bha,

'wo -dhepuudhe yö ('ö 'wo- do).»

¹⁷ Yesu -yö ö -bha 'wɔn -taong -se
pö -sü 'zü -bho "töng bha □në- 'gü
'yö- pö: «-Ka ka zuë" slëë- Atanna
"piü, -a -gen -mü □dhe -a -bha
-gblüdedhe □ya □tëng ka -ta!»

*Yesu -bha 'yibhakeme -yiisio
-dhe -ko 'ö Matiö -ya pö*

(Makö 1,16-20; Dhukö 5,1-11)

¹⁸ □Dhe 'ö □ya kê "dhü 'yö Yesu
-yö -kpan 'nëgloon -nu □ple 'wo
-kê dheebhangzë -nu 'ka, 'wo -kê
"nuuzuöme 'ka, 'ö 'wo- me do -dhe
Simɔ 'wo- 'to □ya -ta -dhe Piedhö
bha waa- dheebhang Andre, -a -nu
-bha kö -wo woo- "nuu -zuö sië "yi
-ta "gbæa 'ö Gadhidhe bha- =bhaa,
kö yöö -dɪ 'pö -yö "ta 'sü sië "yi
bha- "kpong "dhiü. ¹⁹ 'Yö- pö- -nu
-dhe: «-Ka nu 'kwa 'dho! A -dho
ka kê "nuu -zuö me -go -me 'ka kö
'ka nu- -nu 'ka n -dhe!» ²⁰ □Dhe
'ö □waa- ma "dhü, -wo -to -dhe do
bha- 'gü 'wo wo □kwaa woo- "nuu
-nu bha- -nu -zü 'wo -ziö □keng-.

²¹ □Dhe 'ö □ya □yɔɔn ö "dhiü 'zü
'dædæ, 'yö -kpan 'zü dheebhangzë
-nu □ple 'wo- me do -dhe Zakö 'wo-
me do -dhe Zan, 'wo -kê Zebede
gbö -nu 'ka 'pö bha- -nu -bha waa-
nu dë 'dhö kö -wo "kplagonë 'gü
kö -wo woo- "nuu -nu pë kê sië,
'yö- -nu -dhe 'pö. ²² -Wo -to -dhe

do bha- 'gü 'pö 'wo wo dë oo, -a
"yitagɔ oo, (-a "nuu -nu oo), -a
□gban "pepe to, 'yö 'wo -ziö Yesu
□keng-.

²³ Yesu -gun ziö sië -ko bha □në-
'gü Gadhidhe -se □gban "pepe 'gü
Zuifö -nu -bha -yakwëekëgüko -nu
'gü me -nu □klang -kê Atanna -wɔ
'ka -sü -nu waa- 'wɔn -taong -së
'ö -gban Atanna -bha -gblüdedhe
-bha bha- -dhiang zë -sü 'ka. 'Yö
"yua suu □gban "pepe bho me
-nu bha, 'yö □niɔɔme □gban "pepe
□niɔɔdhe -nu bho- -nu -bha 'pö.

²⁴ 'Yö- 'to 'dhö -ya bho -sü -bha
Siidhi -se 'gü -dhe □gban "pepe 'gü,
'yö "yua suu "wɔ suu 'ö 'me 'kö- -nu
-bha "së bha- 'gü 'ö sëë -zë bho sië,
'yö 'wo -ya nu -sü -bha -a -nu 'ka
-a -dhe. "Yina yaa 'dhö 'me -nu 'ö-
-nu 'gü waa- gloodhemε -nu waa-
-genloomε -nu, 'yö- -nu □gban -kê
"klüöklü. ²⁵ 'Yö me "dhaa -yö -ya
-klëen -zü -sü -bha, 'me 'wo go
Gadhidhe oo, 'wo go 'pö- "gblüglbü
-kaong do 'wo "së 'ö- 'gü bha- 'gü
oo, 'me 'wo go Zedhizadhemo -dhe
waa- Zude -dhe -nu 'gü oo, me 'dhe
'wo go "së "pean 'dhe 'ö Zuuden
□taama bha- 'gü, 'yö 'wo -ya ziö -sü
-bha -a □keng-.

5

*Atanna -wɔ 'ö Yesu -ya pö -tɔn
□gbin- -a -dhiang 'ö Matiö -ya zë*

¹ □Dhe 'ö Yesu □ya me "bhü-
"dhaa bha- yö kö □wa □klëen ö -zü
□dhe -ko bha- 'dhö, 'yö -da -tɔn 'në
'bha bha- =gbin- 'yö 'yaanu. 'Yö-
-bha □klangdhiü -nu 'wo -da 'pö-
=keng- mü. ² 'Yö -ya dhiang zë -sü
-bha -a -nu -dhe 'ö- pö:

(Dhukö 6,20-23)

³ «'Me 'wo- 'wɔn do wo zuë"
"piü □dhe 'waa pë 'bha 'ka Atanna
wëedhö bha- -nu -bha -së; -a -gen
-mü □dhe -a -bha -gblüdedhe bha
-ya wo □në- -nu -bha 'ka. ⁴ 'Me
'wo "gbɔ bɔ sië "töng ya- 'gü -a -nu
-bha -së, -a -gen -mü □dhe Atanna

-dho -a -nu -dhea ga. ⁵ 'Me 'ö 'wɔn 'yaa -siö -nu -dhe bha -nu -bha -së, -a -gen -mü □dhe Atanna -dho "se nu -nu -dhe yi do 'ka □dhe -ko 'ö -"plüün bho - 'ka bha - 'dhö. ⁶ 'Me 'ö Atanna dhɔɔbhaa kë -sü -dho -ya -nu -kë 'böbödhö 'ö 'wo -ya -a zuën -ta bha -nu -bha -së, -a -gen -mü □dhe -yö -dho -a -kë "dhü -sü -faan nu -nu -dhe. ⁷ 'Me 'ö me -wëë -ya -nu -kë -a -nu -bha -së, -a -gen -mü □dhe Atanna -dho -a -nu -nu -wëédhe yö 'pö. ⁸ 'Me 'ö -nu zuëpiödhe 'dhö "puu -a -nu -bha -së, -a -gen -mü □dhe -wo -dho Atanna yö. ⁹ 'Me 'wo me -nu -ko wü 'koo -a -nu -bha -së, -a -gen -mü □dhe Atanna -dho -a -nu -dhe ö bhang -nu. ¹⁰ 'Me 'wo -nu -wëédhe bho sië Atanna dhɔɔbhaa kë -sü -wɔn 'gü -a -nu -bha -së, -a -gen -mü □dhe -a -bha -gblüédhe -ya wo □në -nu -bha 'ka.

¹¹ □Wa "si bho ka -go kö -wo ka -wëë -kë □gban "pepe suu wo, kö -wo □sua -nu -ya ka -bha, kö -wo dhiang yaa □gban suu 'do 'do zë ka -bha ka -bha -kë n -bha 'ka -sü -wɔn 'gü kö ka -bha □ya kë -së, ¹² ka □ni -yö -da kö 'ka ka "dhia bho, -a -gen -mü □dhe -a □trɔɔn 'kpii -yö -ya -sü 'ka ka -go dhang -'gü. -Kɔ 'wo Atanna -wudhiüloome -nu 'wo gun ka "dhiü -a -nu -wëédhe bho - 'ka yi 'bha 'ka 'yö bha.»

"Kpungtaadhe -bha □wee waa -bha -dhepuudhe -dhiang 'ö Yesu -ya zë 'ö Matiö -ya pö

(Makö 9,50; Dhukö 14,34-35)

¹³ 'Yö -pö: «Ka □në 'ka □dhe "kpungtaadhe -bha □wee 'dhö, "këë □wee -zë □ya kë 'ɔtɔɔ, -më □në 'wo dho -da -bha 'zü -deewo kö -yö kë "nëɛnë? □Ya kë "dhü kö -zun "dhiü -bhlɔɔ 'yaa 'dhö 'zü, kö □ya 'to -wennng "kpenng -pë □në -'ka kö -wo taa -ta.

¹⁴ Ka □në 'ka "kpungtaadhe -bha -dhepuudhe 'ka, "ëen 'pödhe 'ö -ya -sü 'ka -tɔn □gbin -a -dhe -yö

-dheng -ee? ¹⁵ 'Sa 'waa -dhangbha dɔ 'pö 'waa -da gbɔ -zë □wlöö, "këë -wa -dɔ pë 'bha □në -ta 'yö -dhe -pu me "pepe 'wo 'kɔɔdhö -a -nu -ta. ¹⁶ □Dhe 'ö -kë □dhe ka □në 'ka "kpungtaadhe -bha -dhangbha 'ka 'pö bha, -a -dhea -bha □dhe ka 'bhü -yö "flü kö me □gban -wa yö. Ka 'bhü 'ö dho bho 'ö me □gban -wa yö bha yö -mü 'wɔn -sesengbɔ -nu 'ka dho -kë bha □në -'ka, yö □në □waa - yö, 'yö 'wo dho ka Dë Atanna 'ö -ya -sü 'ka dhang -'gü bha -'tɔ bho -bha.»

Atanna -bha 'tong -'kun -ko □dede -dhiang 'ö Yesu -ya zë 'ö Matiö -ya pö

¹⁷ 'Yö -pö: «'Ya 'dho kë ka 'gü □dhe a -nu kö 'tong -nu 'ö Moizö -ya -ben zë bha waa -wu -nu 'ö Atanna -wudhiüloome -nu -wa pö yi 'bha 'ka 'ö -go 'sëédhe 'gü bha 'a -'bha bho "gblɔɔ, "këë a -nu kö 'a -'gü -wɔn □në -kë. ¹⁸ A -pö ka -dhe tean -dede 'ka □dhe: "Se waa -dhang -zë 'wo -tun □kö, 'tong -nu bha -ga do 'yii 'dho 'go "gblɔɔ, aa" □ni -a □blün 'në -zian 'yii dho 'sü -bha 'ö dho 'ö zun -'ka pë "pepe □gban "dhiütöyi -bha. ¹⁹ 'Yö □në -wɔn 'gü 'yö me "ɔɔ me 'ö dho 'tong -bha -dede 'në 'bha -zian bho, 'ö dho 'ö -ko -zɔn me "wëë -nu -dhe, -a -me □në dho 'to me □gban "pepe 'dede -sü 'ka Atanna -bha -gblüédhe 'ö dho 'go dhang -'gü bha -kë -yi 'ka. "Këë 'me 'kö 'tong -bha -kun, 'ö -bhlëë -ya, 'ö -ko -zɔn 'pö me "wëë -nu -dhe, -yö -dho -due 'kpii -sɔɔ -gblüédhe bha -'gü. ²⁰ A -pö ka -dhe tean -dede 'ka □dhe: Ka -bha Atanna dhɔɔbhawɔn kë -sü 'yii ziö Zuifö -nu -bha 'tonggome -nu waa -Fadhizien -nu -bha -ta, 'kii 'dho -da Atanna -bha -gblüédhe bha -'gü.»

-Dhio 'ö Yesu -ya dɔ zuënëesüme -nu -ta -a -dhiang 'ö Matiö -ya zë

²¹ 'Yö-pö: «Ka--ma □dhe-wo ka-pö ka "bhema-nu-dhe yi 'bha 'ka □dhe: Me 'bha 'ya 'dho me zë, me 'ö ya me zë kö □ya za -ya ö -dī -bha. -Wo 'dho-'ka 'pödē-nu-dhe kö -wo za dō -bha, ²² "kēē ma -zē a-pö ka -dhe: Me "ʊʊ me 'ö yaa-ö -siö -dhe -wōn -yö ö "tēado "piü kö dhēē" 'kpo-ya-me-bha, kö -wo -dho 'dho-'ka 'pödē-nu-kuu "dhiü kö -wo za dō -bha. Me 'ö yaa-pö ö "tēado -dhe "yaaki 'yaa i -bha, -wo -dho 'dho-'me 'ka -kwēazē-nu-kuu "dhiü. Me 'ö yaa ö "tēado -dhe slaame, kö peng 'ö □geebōō bha -dho 'gü -me do 'bha □nē bha.

²³ □Ya kē □dhe 'bha 'dho "saa-bho Atanna "dhiü -a -bha "saab-hodhe 'gü, kö 'i 'to mü kö i -zu -yö -bö □dhe 'wōn 'bha -yö i dheebhang 'bha -zu "piü i -bha, ²⁴ -bhö i -bha "saapē 'to -dhe bha-'gü kö 'i 'dho bheā" i dheebhang bha-dhe kö i gun -na nu 'i "saa-bha-bho Atanna "dhiü.

²⁵ □Ya kē □dhe me 'bha □ya i -da zadōme -nu -dhe, 'ka 'dho siē ka "kwēē -a -nu-kuu "dhiü kö 'ka ziö-gen 'gü, -bhö -a "slē mōō -kö 'ka □mōō-'gü kö ka -tun zian -ta. Kö 'ya 'dho i -da "sōdha -nu □kwēē-ö 'wo i -da -kaso 'gü. ²⁶ A -pö i -dhe tēan- =dede 'ka □dhe i -dho 'to -kaso bha-'gü "dhü 'ö dho 'ö zun-'ka me 'ö -bha 'wōn 'dhö i -bha bha-bha -suganē 'ö i -gō -a -kpeā nu -yi -bha.»

²⁷ 'Yö-pö: «Ka--ma 'zü □dhe me 'bha 'ya 'dho -zua zē, ²⁸ "kēē ma -zē a-pö ka -dhe □dhe me "ʊʊ me 'i me -nu -bha dhe yö, 'ö i zuē" -yö bhō -bha kö 'bha -da "piü i zuē" 'gü □yēn □naa bha. ²⁹ -A -kē "dhü -sü bha-'gü, □ya kē □dhe i -kō -sē 'gü "yanga □ya kē i -pö 'wōn yaa 'gü -pē 'ka, -bhö -a bho "kēā 'gü kö 'i -zuö i 'ka □gblēen, ("tūng 'ö 'yii i -da 'ka □kō 'wōn yaa 'gü bha-'ka); -a -gen -mü □dhe i dao do -gō i -bha -sü kö 'i dha -a fiē -dhö i dao □gban -to i -bha -sü 'ö 'i dho □geebōō -peng 'gü -a -bha. ³⁰ □Ya

kē 'zü □dhe i -kō -sē 'gü -gbe □nē □ya kē i -pö 'wōn yaa 'gü -pē 'ka, -bhö -a "kplü bho kö 'i -zuö i 'ka □gblēen, ("tūng 'ö 'yii i -da 'ka □kō 'wōn yaa 'gü bha-'ka); -a -gen -mü □dhe i dao do -kan i -bha -sü 'ö 'i dha -a fiē -dhö i -dhü -todhüsü 'ö dho □geebōō -peng 'gü -a -bha.»

(Matiö 19,9; Makö 10,11-12; Dhukö 16,18)

³¹ 'Yö-pö: «Ka--ma 'pö □dhe me 'ö dho ö -bha dhebhō bho "bü, -ya -bho "bü 'sēedhe kē kö -ya □nēng-bha, ³² "kēē ma -zē a-pö ka -dhe □dhe me "ʊʊ me 'ö -bha dhebhō 'yii -to -zē wo kö -yö dho -zua zē -dhe 'gü, □yaa-bho "bü 'wōn "wēē 'bha -zē 'gü kö -a dhebhō bha -yö gwaan- "wēē 'kpo, kö -bha gōn bha □nē- "yan dō -gean. 'Sa me "ʊʊ me 'i dhe -bho "bü -sü sü, kö -da □nē 'i -wo me -nu -bha dhe "piü bha.»

-Dhio 'ö Yesu -ya dō -sö -bhö -sü -wōn 'gü -a -dhiang 'ö Matiö -ya zē

³³ 'Yö-pö: «Ka--ma 'zü □dhe -wo ka -pö ka "bhema-nu-dhe yi 'bha 'ka □dhe me 'bha 'ya 'dho -sö -bhö 'ö 'yaa-'gü -wōn kē, □dhe me □ya -sö -bhö 'wōn suu "ʊʊ suu 'ö-'gü kwa Dēme -dhe, -a -me -ya 'gü -wōn kē gbonggbongdhö, ³⁴ "kēē ma -zē a-pö ka -dhe □dhe 'ka 'dho -sö -zian □nē- bhö tongtongdhö. 'Ka 'dho -bhö dhang-'gü -dhe 'to 'gü, -a -gen -mü □dhe Atanna -bha -gblüedhe -gbloo -mü. ³⁵ "Een 'ka 'dho -bhö "kpungtaadhe 'to 'gü, -a -gen -mü □dhe Atanna -gendōdhe -mü. 'Ka 'dho -bhö 'zü Zedhizadhēmö -dhe 'to 'gü, -a -gen -mü □dhe -gblüedē 'kpīi -bha 'pōdhe -mü. ³⁶ 'Ka 'dho -bhö 'pö ka -dī 'to 'gü, -a -gen -mü □dhe 'kaa □mōō -bha kö 'ka ka -gōdhe ga do -zian "flü "een kö 'ka -trö ka -dī -dhe. ³⁷ "Kēē kaa- =iin -yö kē □iin 'ka, -a 'dhe 'ka -pö 'zü 'aa bhoo, -ka 'to 'aa bhoo -ta, -a -gen -mü □dhe -a 'dhe 'kō 'ka -da -ta -a 'dhe bha-

zian- ta bha -yö -go Sotraan □në-
"piü.»

*-Dhio 'ö -ghan me -di bhlöö bho
-sü -bha -a -dhiang 'ö Yesu -ya zë 'ö
Matiö -ya pö*

(Dhukö 6,29-30)

³⁸ 'Yö- pö: «-Wa -pö 'zü ka
"bhema -nu -dhe yi 'bha 'ka □dhe:
<'Me □ya me "yan 'wü -wa "yan 'wü
'pö, 'me □ya me "songa do "ye -wa
-bha "ye 'pö» ³⁹ "Kee ma -zë a- -pö
ka -dhe □dhe: 'Ka 'dho ka -di bhlöö
bho me 'ö 'wön yaa -kë ka 'ka -a
-go. Me 'ö ka "tu -ma ka -ko -së
'gü, -ka ka □kwaa 'gü "tu slëe- -me
-ta kö -ya -ma 'pö. ⁴⁰ Me □ya ka
-da zadome -nu -dhe kö -wo kaa-
"bheë 'sü ka -go ka -san -bha, -ka
kaa- -gbauu- do- -me -go. ⁴¹ □Ya kë
□dhe 'me 'ö -ziö ka -go □ya -kpan
ka -bha zian -ta kö -yö faan wo
ka -ta kö -yö □kwæe 'gbiin- -ya ka
□gbin- kö -ya pö 'ka ziö -ton do -ta,
-ka ziö -ton □ple -ta. ⁴² Me 'ö pë
-gbadhe ka -go, -kaa nu- -me -dhe,
me 'ö nu pë "siëng 'sü ka -go, 'ka
'dho -ko -me -dhe -a -pë -ta.»

*-Dhio 'ö -ghan me 'yao- -dho
-bha me kë -sü -bha -a -dhiang 'ö
Yesu -ya zë 'ö Matiö -ya pö*

(Dhukö 6,27-28.32-36)

⁴³ 'Yö- pö: «□Ya 'go yö -zë 'gü,
-wo ka- -pö ka "bhema -nu -dhe
'pö □dhe ka këyoo -nu -dho -yö
ka kë kö ka 'yao- -nu -zë -a -nu
-san -yö ka kë. ⁴⁴ "Kee ma -zë
a- -pö ka -dhe □dhe ka 'yao- -nu
-dho -yö ka kë kö 'me 'wo ka
-wëedhe bho sië 'ka bhea" Atanna
-dhe -a -nu -wön 'gü. ⁴⁵ 'Ka yö □në-
kë "dhü kö 'ka bho ka Dë 'ö -ya
-sü 'ka dhang- 'gü bha- -bha. -A
-gen -mü □dhe -yö ö -bha 'yënn-
-wo 'wonyaakëme -nu -dhe □dhe
-ko do 'ö- -wo 'ka 'wonsëkëme -nu
-dhe bha □në- 'dhö, 'yö dha ban
'zü ö 'wonsëkëme -nu -dhe □dhe
'wonyaakëme 'dhö 'pö.

⁴⁶ -Ya kë □dhe 'me 'ö ka -dho
'dhö- -nu -kë □në- -nu -dho □ya

ka kë doseng kö -më -wön □në
dho kë me 'kön -wön 'ka ka -bha
-kë Atanna -bha me 'ka -sü "gbluu
"piü, 'yö Atanna dho ka □troon -da
-a -wön 'gü. 'Niisongkunme -nu
('wo me -nu -ta □në- -bhö bha) -wa
-kë 'pö □dhe -ko 'dhe 'kö bha- 'dhö
bhoo! ⁴⁷ □Ya kë 'zü □dhe 'ka ka
dheebhang -nu -di -slöö □në- -nu
□tua bho doseng kö "dhabhliwön
-mëe □në 'ka- -kë 'wön bha- 'gü, me
'waa Atanna do -wa kë 'pö "dhü!
⁴⁸ Pö 'yaa ka Dë Atanna 'ö -ya -sü
'ka dhang- 'gü bha- -bha -ko do 'ö-
'gü bha, pö 'ya 'dho kë ka -bha 'pö-
-ko 'gü.»

6

*-Gbao -wëeme -nu -go -dhio 'ö
Yesu -ya do 'ö Matiö -ya pö*

¹ □Dhe 'ö □yaa- pö "dhü, 'yö go
mü 'zü 'ö- pö: «-Kaa kë -së kö ka
-bha 'wön -së kë -sü 'ya 'dho kë
□dhe pë -yaan kë -sü 'dhö. □Ya
kë □dhe 'ka- kë "dhü kö 'kii 'dho
ka □troon yö ka Dë 'ö -ya -sü 'ka
dhang- 'gü bha- "piü. ² -A -wön
'gü 'bha- pö bhii 'wëega □gbao
-wëeme -go, -bhö -a kë -sueedhö
kö me "yan 'ya 'dho □loo i -ta □dhe
-ko 'ö □naoyaankëme -nu 'wo- kë-
'ka Zuifö -nu -bha -yakwëekëgüko
-nu 'gü, "ëen -kpinng -ta -dhe -nu
'gü ("kee kö -a -nu "ta -ko -zë 'bha
'yaa -së) bha- 'dhö. -A -gen -mü
□dhe 'me 'kö 'wo bha -wa -kë "dhü
kö -wo wo 'to □në- bho. -A -pö
ka -dhe tean- =dede 'ka □dhe wo
-zë □wa wo □troon □slöö 'nu (me
"bhü- -nu -bha -a -nu 'to bho -sü
bha- 'ka □naa bha). ³ "Kee bhi -zë
'bha- pö 'i 'wëega nu -wëeme -dhe
-a "slë moo- kö me -zian 'ö do -sü
'ka i "söö 'ya 'dho 'wön □slöö- 'gü!
⁴ Kë "dhü kö gbao- 'i- wo bha -yö 'to
-bin 'gü kö i Dë 'ö 'wön 'bha 'yaa
-bin -bha bha -yö i □troon nu.»

*-Dhio 'ö -ghan -bhea Atanna
-dhe -ko -bha -a -dhiang 'ö Yesu -ya
zë 'ö Matiö -ya pö
(Dhukö 11,2-4)*

5 'Yö go mü 'zü 'ö-pö: «'Ka bhea" sië Atanna -dhe 'ka 'dho-kë □dhe me -yaankëme -nu 'dhö; -a -gen -mü □dhe wo □në □wa do -kpinng -ta -dhe -nu waa- Zuifö -nu -bha -yakwëekëgükö -nu 'gü -dhe -nu 'gü, 'yö 'wo □bhea kö me -nu "yan -yö □moo wo "dhiü □dhe Atanna -dhokëme -mü wo 'ka. A- pö ka -dhe tean- =dede 'ka □dhe 'me 'wo "dhü bha □wa wo □tröön □slöo -ya bo. 6 "Këe bhi -zë 'bha- pö bhii bhea" Atanna -dhe, -bhö -da i -gö 'koo dhö kö 'i "kwëe ta i -ta kö 'i bhea"- -dhe. □Ya kë "dhü i Dë 'ö 'wön 'bha 'yaa -bin -bha 'ö i "piü -bin 'gü mü bha -yö -dho i □tröön nu; -a -gen -mü □dhe -a "yan -yö i -bha.

7 □Ya 'go yö -zë 'gü, 'ka bhea" sië Atanna -dhe, 'ka 'dho- wo -dhe do 'gü kplönkplöndhö □dhe me- pë wo -dhokëpë -nu -dhe me 'waa Atanna do □në 'ö -kë -nu 'gü □dhe -bhea -dhe do 'gü kplönkplöndhö -sü □në □ya kë "dhü 'yö me -wu ma, 'yö- -yo -bo me -gö. 8 -Abin! Ka -zë 'ka 'dho ka -bha kë "dhü, -a -gen -mü □dhe "sanni 'ka pë -gbadhe, pë 'ö ka -mawön 'dhö- -bha, ka Dë 'ö -ya -sü 'ka dhang- 'gü bha -ya -do 'kpakpadhö. 9 -A -kë "dhü -sü bha- 'gü 'ka- pö 'ka bhea" Atanna -dhe -kaa pö:

Yi Dë Atanna 'i -ya -sü 'ka dhang- -nu 'gü,
i 'to 'ö "slüöslü bha -yö bho -dhe □gban "pepe 'gü.

10 I -bha -gblüedëdhe -yö nu,
i dhoo bhaawön □në -yö kë "kpong □taa

□dhe -kö 'ö- 'ka dhang- 'gü -a 'dhö.
11 -Bhöpë 'ö □moo yi -bha □dëe, -bhö -a nu yi -dhe.

12 -Bhö yi -kë -song yaya -nu -mawön 'to
□dhe -kö 'yi 'me 'wo 'wön yaa -kë 'pö yi 'ka

-a -nu -mawön to- 'ka 'pö -a 'dhö.

13 'Bha 'dho kwaa- yi -zü
'ö 'yi dho 'wön yaa kë -zian -ta,

"këe -bhö yi dha Sotraan -gö;
-a -gen -mü □dhe -gblüedëdhe,
'gügübdhe

waa- 'töbhödhe -wo bhi □në i -gö
'ö- zübhoyi 'yaa 'dhö,
'ö- "dhiütodhe 'yaa 'dhö.

Kö -yö kë "dhü bha 'aa -yö kë!

14 □Ya kë □dhe 'wön yaa 'ö me -nu -wa -kë ka 'ka, 'ka- nu -mawön 'to, ka Dë 'ö dhang- 'gü -yö -dho ka -bha 'wön yaa -nu -mawön 'to 'pö.

15 "Këe □ya kë □dhe 'kii- -nu -bha 'wön yaa -nu -mawön 'to -zë wo, kaa -d1 'pö 'yii dho ka -mawön 'to.»

-Dhio 'ö -gban 'sung- 'ma -sü
-bha -a -dhiang 'ö Yesu -ya zë 'ö
Matiö -ya pö

16 'Yö- pö: «□Ya kë □dhe 'ka 'sung- 'ma sië kö 'ka bhea" Atanna -dhe, 'ka 'dho ka wë 'gü -siö □dhe -kö 'ö -d1 -to me -nu "yënnngme -nu 'wo- kë- 'ka -a 'dhö! 'Ö 'wo wo wë 'gü -siö kö me □gban "pepe -wa 'wön do □dhe -wo 'sung- 'ma sië. A- pö ka -dhe tean- =dede 'ka □dhe: 'Me 'wo bha □wa wo □tröön □slöo "pepedhö □naa bha. 17 "Këe bhi -zë, a- pö i -dhe □dhe i 'sung- 'ma sië, -bhö i wëe' "zu "pepedhö kö 'i i -gö 'gü -piö -së 'ka 18 kö me 'bha 'ya 'dho- 'wön do □dhe i 'sung- ma sië, i Dë doseng 'ö 'wön 'bha 'yaa -bin -bha, 'ö i "piü mü bha □në dho- 'wön do, 'yö 'wön -nu 'i- kë sië bha- -gö "yoo do i -gö.»

-Dhio 'ö -gban □nao -due bho -kö
-së -bha -a -dhiang 'ö Yesu -ya zë 'ö
Matiö -ya pö

(Dhukö 12,33-34)

19 'Yö dhiang zë- -nu -dhe 'ö- pö:
«'Ka 'dho kaa- =nao -nu -due bho
"kpongtaadhe 'ö pë see- pë waa-
"koo -nu 'wo- -bha, 'ö □kwaanme
-nu 'wo 'kpong -nu wü faandhe
bha, 'wo pë □kwaan- -bha ya- 'gü.

20 "Këe -ka ka -bha □nao -nu -due
bho dhang- 'gü -dhe, 'ö pë see- pë
bha waa- "koo -nu 'waa- -bha, "ëen
'ö □kwaanme -nu 'waa 'kpong 'wü-

-bha kö -wo pé □kwaan bha □nē-gü! ²¹ -A -gen -mü □dhe -dhe 'ö i -bha □nao 'dhö- -bha, 'yö i zué" 'dhö -kē -bha 'pö.»

(*Dhukö 11,34-36*)

²² 'Yö go mü 'ö- pö: «Mε "yanga □nē □dhe me kwi -bha -dhepuudhe 'dhö. □Ya kē □dhe me "yanga 'dhö ö 'flēē- 'gü kö pé 'bha -pē 'bha 'yaa- -bha, kö i kwi □gban "pepe -yö "puu 'pö. ²³ "Kε □ya kē □dhe i "yanga -zē -a -dhe □ya -ya -bha 'yaa -dhe yö siē 'zü, kö i kwi -dī 'pö □ya -da -dhe tii 'gü □naa bha. □Ya kē □dhe 'pē 'ö dho i gba -dhepuudhe 'ka, □ya kē -dhetiidhe 'ka, kö -dhetiidhe bha -yö -dho kē -ziisü.»

(*Dhukö 16,13*)

²⁴ 'Yö Yesu -yö dho dhiang 'ka ö "dhiü 'ö- pö: «Mε do 'yaa □moo- -bha kö -yö yē kē me □ple "piü. -A me do -dho -dho -a kē, 'ö- me do -san -ya -kē "we gbonggbongdhö. -Yö -dho -kplü me do -bha 'ö -kan me 'dhe 'ö 'dhö- -bha, -ko do bha- 'gü, 'kii 'dho □moo- -bha 'pö kö 'ka ka -dī nu Atanna waa- =nao -a -nu -dhe "kwēē.

(*Dhukö 12,22-31*)

²⁵ 'Yö- pö: «'Wön 'ö- -wön 'gü 'yö 'a- pö ka -dhe □dhe: 'Ka 'dho -ya pé -nu 'ka dho- -bhö "εεn 'ö 'ka dho- mü kö 'ka -tosea kē- ta, "εεn so -nu 'ka dho- -da bha- 'bha -wön zuēn -ta bha 'yö bha; -a -gen -mü □dhe -tosea kē -sü -wön -yö "gbü- 'ö- -ziö -bhöpē -wön -ta, "εεn 'zü me kwi -wön -yö "gbü- 'ö -ziö so -wön -zē -ta, "εεn □sua -mü -ee? ²⁶ -Maa -nu 'wo ziö siē dhang- 'gü bha -kaa -nu -ga! 'Waa pé ta kö woo- -a "kan kö -wa -ko do, "kεε ka Dē 'ö -ya -sü 'ka dhang- 'gü bha -ya -nu "dhiü -gba. "εεn -a -ga 'ka- wo bha -maanē -nu -zē -a -nu -wön -yö "gbü- 'ö -ziö ka -zē ka -ta -ee? ²⁷ De -mü 'ka ka kpö 'gü 'yö □moo- -bha 'ö ö -dī -bha -tosea -dhekpaiyi do -zian -da 'gü ö -dī -dhe -a -bha -ya ö -dī -wön zuēn -ta -sü 'gü? ²⁸ -Mē □nē -kē 'sa 'yö

'ka -ya ka -daso -nu -wön zuēn -ta? -Kö 'ö blēē -nu 'wo "bin -ya siē- 'ka "bü bha -kaa -ga kö 'ka- 'suan- bho! 'Waa yē 'bha kē "εεn 'waa so bo. ²⁹ "Kεε 'sa a- -pö ka -dhe tean- 'ka □dhe -gblüde 'bha 'ö gun Izraedhö -se 'gü yi 'bha 'ka 'wo- Sadhomö -kē bha- -bha -gblüdedhe □gban waa- -bha -bha, 'yii so suu 'ö- "yan 'dhö -sē □dhe blēē -nu bha- do 'dhö bha- -da tongtongdhö. ³⁰ "Bü -blēē "wεεwεε dhe -nu 'ö □wa "bin -ya □dεε 'ö dhia" kö □wa "kpea 'kpö 'wo dho- -nu "kan 'wo- -gü bha Atanna □ya wo -zē -a -nu dhi "sinma -sinma wo "dhü bha -oo, 'yö ka -zē □we? -Mē □nē -kē 'yö 'yaa so -da ka -bha ("kεε kö ka -zē ka □bhlēēsü wo -zē -a -nu -bha)? 'Dhang 'ö kaa- bho Atanna "dhiü 'kpakpadhö bha 'yö -kē! ³¹ A- -pö ka -dhe "sika 'ya 'dho kē ka 'gü ka -bhöpē -wön 'gü; "sika 'ya 'dho kē ka 'gü ka müpē -nu "εεn ka -daso -nu -wön 'gü, ³² 'me 'waa Atanna do □nē 'wo pé -nu bha- -nu □moo- -kpeawo, "kεε ka Dē 'ö -ya -sü 'ka dhang- 'gü -ya 'wön -do □dhe ka -mawön -ya -bha. ³³ 'Pē 'ö 'ka dho- =moo- -blēēsü yö -mü Atanna -bha -gblüdedhe waa- -a dhoo bhaawön -nu kē -sü □nē- 'ka kö pé 'dhe 'wo to yöö □dede -ya nu ka -dhe -a taa 'ka. ³⁴ -A -kē "dhü -sü bha- 'gü, 'ka 'dho -ya -dhe 'ö dho □kpao dhia" -a -wön zuēn -ta, -a -gen -mü □dhe -dhekpaiyi "pepe □gban -bha 'gü -wön -yö 'do 'do. -Dhe 'dhe □ya □kpao 'yö- -bha 'gü sēēbhodhe 'ö □moo- -bha 'yö -kē 'pö- 'gü.

7

-Dhio 'ö Yesu -ya do 'ö -gban za -do me -nu -bha -sü -bha -a -dhiang 'ö Matiö -ya zē

(*Dhukö 6,37-38.41-42*)

¹ 'Yö- pö: «'Ka 'dho za do me 'bha -bha, kö Atanna -dī 'pö 'ya 'dho za do ka -bha. ² -A -gen -mü □dhe -yö -dho za do ka -bha □dhe

-ko 'ö kaa -dɪ 'pö 'ka- dɔ- 'ka mɛ
 -nu -bha bha ɲnɛ- 'dhö; 'ka mɛ -nu
 -bha dɔ -mawɔn yaa -dhe -bha, -yö
 -dho ka -bha dɔ -mawɔn yaa -dhe
 -bha 'pö. ³ -Mɛ ɲnɛ -kɛ 'yö "ye -bi 'ö
 -da i "tɛado "yan -bha 'yö 'i yö -zɛ
 yö, 'yö 'bhaa "dhü -blün kö bhi -zɛ
 i "yan -bha bha- yö. ⁴ I -dho pö i
 dheebhang -dhe -kɔ kɛ ɲdhe ɲdhe
 <-bhö dɔ kö 'a "ye -bi bho i "yɛnng
 kö bhi -zɛ "dhü -blün -yö i "yɛnng?
⁵ ɲFlüme, -bhö "dhü -blün bho ɲkö
 i "yan -bha -blɛsü kö i -dhe yö kö
 'i gun -na "ye -bi bho i dheebhang
 "yan -bha 'pö!» ⁶ 'Yö go mü 'ö-
 pö: «'Ka 'dho 'pɛ 'ö ɲbhlɛsü -a
 nu 'gben- -nu -dhe, 'ö 'wo ɲslɛɛ ka
 -bha 'wo ka kun. 'Ka 'dho ka -bha
 pɛ ɲbhlɛsü -nu -zuö -bhɔ -nu -dhe
 kö 'wa 'dho taa- ta.»

*-Dhio 'ö -gban pɛ -gbadhe -sü,
 pɛ mɔɔ- -sü waa- "kwɛɛ -ta -ma -sü
 -bha 'ö Yesu -ya dɔ 'ö Matiö -ya pö
 (Dhukö 11,9-13)*

⁷ 'Yö go mü 'zü 'ö- pö: «-Ka pɛ
 -gbadhe, ka -dho -a ɲslɔɔ! -Ka pɛ
 mɔɔ-, ka -dho -a yö! -Ka "kwɛɛ
 -ta -ma, -wo -dho "kwɛɛ "pu ka
 -gɔ. ⁸ -A -gen -mü ɲdhe mɛ 'ö
 pɛ -gbadhe 'yö- =slɔɔ, 'mɛ 'ö pɛ
 ɲmɔɔ 'pö 'yö- yö, 'yö 'wo "kwɛɛ
 -pu 'mɛ 'ö "kwɛɛ -ta -ma -a -gɔ 'pö.
⁹ Mɛ 'bha -yö -dhö ka kpö 'gü 'ö-
 -bha 'nɛ ɲya 'bluu -gbadhe -gɔ, 'yö
 -gwɛ kpö nu- -dhe -ee? ¹⁰ "ɛɛn mɛ
 'bha- -dhö ka kpö 'gü 'yö- -bha 'nɛ
 ɲya 'yuü- -gbadhe -gɔ, 'yö -mlɛɛ
 "yaandhe nu- -dhe -ee? ¹¹ ɲYa kɛ
 "dhü ka 'ö ka -zɛ ka kɛwɔn 'dhö
 'ya- bha, 'ka dɔ pɛ -sɛ -nu ka -bha
 'nɛ -nu -dhe -dhe 'ka ɲdhe -kɔ bha-
 'dhö, -mɛ ɲnɛ -kɛ 'yö ka Dɛ 'ö
 -ya -sü 'ka dhang- 'gü bha 'yaa pɛ
 -sɛ nu 'mɛ 'wo- -gbadhe -gɔ -a -nu
 -dhe 'pö? ¹² ɲYa 'go mü pɛ "pɛpɛ
 'ka- "piü ɲdhe mɛ -nu -wa kɛ ka
 -dhe bha, -kaa kɛ- -nu -dhe 'pö, -a
 -gen -mü ɲdhe 'pɛ 'ö Moizö -bha
 'tɔng- waa- Atanna -wɔdhiüloomɛ
 -nu -bha 'sɛɛdhe 'wo- pö bha 'yö
 bha.»

*-Dhio 'ö -gban 'kɔdhi 'ö "sɔɔsɔɔ
 -a -bha 'ö Yesu -ya dɔ 'ö Matiö -ya
 pö*

(Dhukö 13,24)

¹³ 'Yö go mü 'ö- pö: «-Kɛ Atanna
 -bha mɛ 'ka -sü bha- -dhe -yö 'ya-
 =dhe 'kɔ 'ö- "dhi 'dhö "sɔɔsɔɔ, -da
 -a 'gü -sü 'dhö, "kɛɛ bɔdhe 'ö 'dhö
 'yö bha, kö 'ka kɛ- -bha 'ka! -A
 -gen -mü ɲdhe ɲgeebɔɔ -pɛng 'gü
 -zian bha- -sɔ -dhe -yö "gbɛa, 'yö-
 -tadhe 'dhö -basü 'ka "pɛpɛdhö, 'yö
 'mɛ 'wo bɔ mü ɲnɛ 'wo 'gbɛ. ¹⁴ 'Yö
 zian 'dhe kö dho ɲsii 'ö 'yaa yɛn -a
 kɛdhe 'gü bha 'ö "sɔɔsɔɔ, 'yö -bɔ
 -ta -dhe 'dhö "gbɪɪ- =dedewo, 'yö
 mɛ 'wo bɔ- ta 'waa 'gbɛ.»

*-Dhio 'ö Yesu -ya dɔ 'ö -gban
 "dhü waa- ö bhe -a -nu -bha 'ö
 Matiö -ya pö*

(Dhukö 6,43-44)

¹⁵ 'Yö- pö: «-Ka ka -dɪ 'kun -sɛ
 Atanna -wɔdhiüloomɛ ɲflüsü -nu
 -gɔ! 'Wɔn 'ö- -wɔn 'gü, 'yö 'a-
 pö "dhü bha- -gen -mü ɲdhe: -Wo
 -dho nu ka "piü kö ɲwa wo tɔng
 'ka ɲdhe "bhlaanɛ 'dhö, "kɛɛ kö
 'gba -dɔ ka -bha kö 'wo ka 'gü
 see- -wɔn ɲnɛ- -nu 'gü ɲdhe gwee
 -nu 'dhö. ¹⁶ "Kɛɛ ka -dho -a -nu
 dɔ 'kpakpadhö -a -nu kɛwɔn -nu
 ɲnɛ- -bha; -a -gen -mü ɲdhe -a
 -nu kɛwɔn 'yaa -sɛ ¹⁷ -A 'klɔɔ- -mü
 ɲdhe "dhü 'ö "dhü -sɛ 'ka -a bhe
 din -yö -kɛ -sɛ; -a 'dhe 'yaa -sɛ 'pö,
 -a bhe din 'yaa dhi. ¹⁸ "Dhü 'ö -sɛ
 -a bhe -zɛ din 'yaa -siö, -a 'dhe 'ö
 'ya- 'pö, -a bhe din 'yaa dhi. ¹⁹ -A
 -kɛ "dhü -sü 'gü, "dhü 'ö 'yaa bhe
 -sɛ dɔ, -a "kan ɲnɛ 'wo dho- wo 'yö
 'wo- -zuö pɛng 'gü. ²⁰ 'Wo "dhü -sɛ
 dɔ- bhe -bha -kɔ do 'ö- 'gü bha, ka
 -dho Atanna -wɔdhiüloomɛ ɲflüsü
 -nu bha- -nu dɔ -kɔ do bha ɲnɛ- 'gü
 'pö.»

*-Dhio 'ö Yesu -ya dɔ 'ö -gban
 'wɔn -kɛ ö 'tɔgüme -nu -bha -a
 -dhiang 'ö Matiö -ya zɛ
 (Dhukö 13,25-27)*

21 'Yö go mü 'zü 'ö- pö: «Me "pepe 'wo n -dhe sië «n Dëme, n Dëme» bha, -a -nu □gban 'wii 'dho -da Atanna -bha -gblüdedhe 'gü kö 'yii kë me 'kö n Dë 'ö -ya -sü 'ka dhang- 'gü bha- dhoo bhaawon -kë -a 'ka. 22 Atanna -bha za -do me -bha yi bha □ya □loo, me 'gbe- -dho pö n -dhe: «N Dëme, n Dëme, yi Atanna -wu "dhiü □loo i 'to 'gü, 'ö 'yi "yina yaa -nu kë me -nu 'gü i 'to 'gü, 'ö 'yi "dhabhliwön 'gbe □dede -kë i 'to 'gü» 23 "këe -a -dho pö- -nu -dhe: "Maa ka do tongtongdhö, -a -gen -mü □dhe ka -to 'wön yaa kë -sü -bha -kpeawo, -ka bho n -dhe taa-!»

-Dhio 'ö -gban 'ko do -sü -bha 'ö Yesu -ya do 'ö Matiö -ya pö (Dhukö 6,47-49)

24 'Yö go mü 'zü 'ö- pö: «"Këe me "bu me 'ö ö "tu to 'wön -nu 'a go sië- pö bha- -bha, 'ö- 'gü -wön -nu -kë kö- -me -yö □dhe 'wondome do 'ö ö -bha 'ko do -gwë -ta □në- 'dhö. 25 □Dhe 'ö □ya ö -bha 'ko bha- -do -gwë 'saa- "dhiü □ya ö bo, 'yö dha -yö ban, 'yö "yi -yö pa, 'yö "tëe "gbu- -nu 'wo -ziö, "këe 'yö 'ko bha 'yii 'wü, -a -gen -mü □dhe kö- -gen -yö -gban -sü 'ka -gwë -ta. 26 "Këe me "bu me 'ö 'wön 'ka 'go sië- ma bha- ma, 'ö 'yaa- 'gü -ta 'sü, kö- -me -yö □dhe -tamame 'ö 'yaa ö -zu 'gön 'ö dho 'ö 'ko do "yëen -ta □në- 'dhö. 27 □Dhe 'ö □ya 'ko do, 'yö dha -yö ban, 'yö "yi -yö pa, 'yö "tëe "gbu- -nu 'wo -ziö, 'yö 'ko bha 'ö wü, 'yö- =gban -yö □see dee" wo "pëepedhö.»

-Dhio 'ö -gban Yesu -bha me draan- -ko -bha -a -dhiang 'ö Matiö -ya zë

28 □Dhe 'ö Yesu □ya ö bo dhiang -nu bha- -nu zë -sü 'ka □dhe -ko bha- 'dhö, 'yö- -bha me draan- -ko bha- 'wön -yö me 'wo gun mü bha- -nu □gban "pepe kon; 29 -a -gen -mü □dhe -a -bha me draan- -ko bha -yö -gun bho sië Zuifö -nu

-bha 'tonggome -nu -bha "piü, 'ö me □draan -wugbiindhe 'ka.»

8

Yesu -bha □weeuame do -dhe bo -ko -dhiang 'ö Matiö -ya zë

(Makö 1,40-45; Dhukö 5,12-16)

1 □Dhe 'ö Yesu □ya 'go -ton □gbin-, 'yö me kpö 'gbe 'wo -ziö □keng-. 2 'Wo dho -dhe -ga kö □weeme do □ya □yoon- "soo kö □ya zun ö kpiö 'gü- -dhe, kö □yaa- pö: «N Dëme, a- 'wön -do □dhe i -moo -bha 'i n -kë "klüöklü, "këe kö i -dho "wı- -bha □ton n -go -ee?» 3 'Yö Yesu -yö ö -gbe 'gü -pu 'yö- zun- -bha 'yö- pö: «"Ma "wı- -bha, -bhö kë "klüöklü!» -Yö -to -dhe do bha- 'gü, 'ö- -bha □wee -yua -yö go- -bha 'yö kë "klüöklü.

4 □Dhe 'ö □ya kë "dhü, 'yö Yesu -ya pö- -dhe: «-Bhö i "tu 'to -së 'ka, 'bha 'dho 'wön ya- -gen do me 'bha -dhe, "këe -bhö 'dho 'i i -dı -zön "saabhome □në- -dhe kö -ko 'dhe 'i- -bha □dëe bha -ya yö! □Ya 'go mü kö 'i "saa- bho Atanna "dhiü □dhe -ko 'ö Moizö -ya -zön 'ka -a 'dhö kö me □gban -wa 'wön do □dhe 'bha kë "klüöklü.»

"Sodha -gome 'ö go Wlomö -a -bha gwëemi -kë "klüöklü -ko -dhiang 'ö Matiö -ya zë

(Dhukö 7,1-10)

5 □Dhe 'ö Yesu 'dhö -da sië Kapëenaomö -pö 'gü, 'yö Wlomö -me -nu -bha "sodha këng do -godhiöme do -yö nu- "piü, 'yö "ta bhoo -da -dhe 6 'ö- pö: «N Dëme, -bhö "ta n -dhe, ma gwëemi do -yö "yua "dhiü sië -ziisü, -a -dhe □gban "pepe □ya ga- -bha, -yö wo sië 'koo dhö.»

7 'Yö Yesu -ya pö- -dhe: «A -dho 'dho 'a -wo i -go 'koo dhö kö 'a- dha.» 8 "Këe 'yö "sodha -gome bha 'ö- pö- -dhe 'ö- pö: «N □koonme, a □dhe -më 'dhö 'yö 'i- "piü kö 'i -da n -go 'koo dhö, a- 'wön -do □dhe -wu dosengseng -ya 'go i "dhi 'bha- pö, ma gwëemi bha- -dho kë

"klööklö; ⁹ -a -gen -mü □dhe ma 'ö n -gödhiöme -nu 'wo 'dhö 'pö ya, mang -dü 'pö n -kowlööme -nu -wo -dhö 'ö 'ma -pö me do -dhe: <Bhö 'dho -dhe 'ö □ni- 'gü!> 'ö dho 'ö 'ma -pö -me 'bha -dhe: <Bhö nu!> 'ö nu, 'ö 'ma -pö ma gwëemi do -dhe: <Bhö -a kē □ni!> 'ö -kē. ("Sanni n -bha -zē -yö kē "dhü bha -oo, 'yö bhi -zē □we?)»

¹⁰ □Dhe 'ö Yesu □yaa- -wo ma □dhe -kō bha- 'dhö, 'yö- 'dhia -yö ma- 'gü, 'yö- pö 'me 'wo gun- -keng- bha- -nu -dhe: «-Ka -dhe -ga, a- -pö ka -dhe tean- =dede 'ka □dhe 'dhang -bho n "dhiö -kō suu ya, 'mii- yö me 'bha -gō Izraedhö -se -zian ya- 'gü do kō maa -dhe "wεε □nē- pö!» ¹¹ "Kεε a- -pö ka -dhe □dhe me 'gbe □dede -dho 'go 'yēnng- -wo -zian 'ka, 'wo go 'yēnng- -pö -zian 'ka 'wo pē -bhö wo 'kwēē- waa- Ablaamö -nu, Iza- akö -nu waa- Zaköbö -nu 'dhö Atanna -bha -gblüädhekädhe 'ö dhang- 'gü bha- 'gü. ¹² 'Yö 'me 'kö- -dhe gun- -bha -dhe -wo -da Atanna -bha -gblüädhekädhe bha- 'gü bha 'wo- -nu -zuö "kpenng -dhetiidhe 'gü, ('yö 'wo □saan mü,) 'yö 'wo "gbu bō kö -wo wo "sōn "dhiö -bhö siē klöklödhö.»

¹³ □Dhe 'ö Yesu □ya dhiang bha- zē- -nu -dhe "dhü, 'yö- pö "sōdha -gōme bha- -dhe: «-Bhö 'dho i -gō 'kōödhö, -yö -dho kē i -dhe □dhe -kō 'i -zö yö- 'ka n -dhe bha- 'dhö!» -A "töng □dede 'wo- pö siē- 'ka "dhü bha, 'yö "sōdha -gōme -bha gwëemi bha 'ö -kē 'ka "klööklö.

Yesu -bha 'yua -bho me 'gbe -bha -kō -dhiang 'ö Matiö -ya zē (Makö 1,29-34; Dhukö 4,38-41)

¹⁴ □Dhe 'ö □ya kē "dhü, 'yö Yesu waa- -bha □klang -nu 'wo dho Piedhö -gō 'kōödhö. 'Yö -kpan Piedhö -bha dhebhö dhe -bha kö "nēne □ya nu- -ta kö -yö 'waanu -sü 'ka- 'ka "wε tonkloodhö. ¹⁵ 'Yö ö -kō pa- -kō 'ka. -Yö -to -dhe do bha-

'gü 'ö "nēne -yö -kan 'gü, 'yö □wlu 'ö- -nu "dhiö -ziö wo.

¹⁶ □Dhe 'ö yeān" "piü □ya □loo, 'yö 'wo nu me 'gbe 'ö "yina yaa -nu 'wo- -nu 'gü -a -nu 'ka Yesu -dhe. 'Yö "yina yaa -nu bha- -nu -kē ö -wu 'ka, 'yö "yuēdhi "pεpe 'wo gun 'mü -a -nu -kē "klööklö 'pö. ¹⁷ -Wu 'ö Atanna -wudhiöloomε Ezai -ya pö yi 'bha 'ka bha- 'gü -wōn -yö -kē -kō bha □nē- 'gü □dhe:

«-Yö yi □niöödhe -nu -bho yi -bha, 'ö yi -bha "yua -nu -kwεε bho yi -ta.»

-Kē Yesu -bha 'ka -kō -dhiang 'ö zē 'ö Matiö -ya pö (Dhukö 9,57-62)

¹⁸ □Dhe 'ö Yesu □ya 'me 'wo □klēen- -zü bha- -nu -ta -ga, 'yö- pö- -bha □klang -nu -dhe □dhe -wo "yi "kan kö -wo bō "yi □taama. ¹⁹ 'Yö Zuifö -nu -bha 'tōnggōme do -yö □yōon- "sōo 'yö- pö- -dhe: «N Dēme, -dhe "pεpe 'i dho 'dho- 'gü, a -dho 'dho i □keng-.» ²⁰ 'Yö Yesu -ya -yō bō- -gō 'ö- pö: «"Sakpadē -nu -wō 'gü -ye -yö -dhö, 'ö -maa -nu -dü 'pö 'wo 'kō -nu do 'wo -wo 'gü, "kεε mang Megbōme -zē -dhe -zian 'a dho n "tεε pa- 'gü 'yaa 'dhö.

²¹ -Wo -to -dhe do bha- 'gü, 'yö- -bha □klang -nu bha- me do -ya pö- -dhe: «N Dēme, -bhö dō "gbu- bhea" □nē 'a- wo i -dhe kö 'i i -kō bho n 'gü □kö kö 'a 'dho, kö n dē □ya ga 'ma- -wεε bho kö 'a nu 'a 'to i □keng- -dhe!» ²² 'Yö Yesu -ya -yō bō- -gō 'ö- pö: «Bhi -zē -bhö nu kö 'kwa 'dho! -Bhö kwaa- 'me Atanna -ya -nu -sü □dhe me □gee 'dhö bha- -nu -zü kö -wo wo 'kō -nu -wεε bho.»

Yesu -bha "tεε 'daōnnu -kō -dhi- ang 'ö Matiö -ya zē (Makö 4,35-41; Dhukö 8,22-25)

²³ □Dhe 'ö Yesu □ya bo- -pö "dhü -sü 'ka, 'yö -da "yitagō 'gü waa- -bha □klangdhiö -nu 'dhö. ²⁴ 'Wo dho "kan wo -ta kö "tεε "gbu- =ya -ya ziö -sü -bha, kö "yitagō □ya -ya □bang "bang kē -sü -bha, kö "yi

-yö -ma sië -bha 'gbu- 'ka, kö "yi kpö -nu -wo "wlü sië -dhe □gban "pepe 'gü, 'ö- 'bha -nu 'wo -pö -nu wo "yitagö 'gü -dhe -nu 'gü, "këë kö Yesu -zë -yö yi □në- zë sië. ²⁵ 'Yö- bha □klang -nu 'wo □yoon- "soo 'wo pa- bha, 'yö 'wo- pö- -dhe: «Yi Dëmë, -bhö kwa dha -dhe, ga □ya dun kwa -ta □zoo -wa!» ²⁶ 'Yö Yesu -ya pö- -nu -dhe: «-Më □në -kë 'yö 'ka -suü "gbu- "dhü? Ka 'dhang bho -sü □në 'yaa n "dhiü 'kpakpadhö -ee?»

□Dhe 'ö □yaa- pö "dhü, 'yö □wlü 'yö □gbla "tëë 'ö gun ziö sië bha waa- "yi 'ö gun □bang "bang kë sië 'pö bha- -nu -ta, 'yö -dhetä -yö dö dingdhö. ²⁷ 'Yö- 'wön -yö më □gban kon, 'yö 'wo -ya pö -sü -bha: «De suu □në □ni □zoo 'yö "tëë -nu waa- "yi -nu □gban 'wo- -wu ma □ni -oo?»

Yesu -bha "yinayaame □ple -kë "klüöklü -kö -dhiang 'ö Matiö -ya zë

(Makö 5,1-20; Dhukö 8,26-39)

²⁸ □Dhe 'ö Yesu □ya "yi "kan □ya bo "yi □taama Gadadha -më -nu -go "se 'gü -zian 'piü, 'yö goon- -nu □ple 'wo go më -wëëbhodhe 'bha bha- 'gü 'wo nu- "dhiü -go. Më □ple 'wo "dhü bha "yina yaa -yö -gun -nu 'gü, -a -nu "këëkë -kö yaa bha- wön 'gü kö zian 'ö bo -dhe bha- 'gü □ya "kan, kö më 'bha 'yaa bo mü 'zü. ²⁹ 'Yö 'wo -ya "gbla -sü -bha 'wo- pö: «Atanna Gbö, i -bha -më -wön □në yi -bha! "Eëñ -yö i "piü □dhe 'i 'wön wo yi -ta kö- "tüng 'yii □loo □kö -ee?

³⁰ "Tüng 'wo- pö sië- 'ka "dhü bha kö -bho -kplü 'kpii- do -yö bho sië- -nu "soo -dhe 'bha 'gü mü. ³¹ 'Yö "yina -nu bha 'wo -ya bhea" -sü -bha Yesu -dhe 'wo- pö: «□Ya kë □dhe 'i dho yi "piü -zë kë 'më 'wo ya -nu 'gü kö -bhö dö "gbu- bhea" □në 'yi- wo i -dhe kö 'i yi bo -bho -kluu ya- 'gü!» ³² 'Yö Yesu -ya pö- -nu -dhe: «'Ma "wu- -bha, -ka

'dho!» 'Yö "yina yaa -nu bha 'wo 'go goon- -nu □ple bha- -nu 'gü, 'yö 'wo -so -bho -kluu bha- 'gü. 'Yö -bho -nu bha 'wo -so -bëang 'sü -sü -bha goo -bha -dhe bha- 'gü, 'yö 'wo dho 'wo □wënnng "yi □bhaa 'yö "yi -ya -nu □gban zë dee" wo "pepedhö.

³³ □Dhe 'ö □ya kë "dhü, 'yö -bho -kpluu bha- -godhiümë -nu 'wo -ziö -bëang 'ka 'wo dho 'wo -wo 'pödhö. 'Yö 'wo -ya 'wön bha- -gen dö -sü -bha më -nu -dhe waa- 'wön 'dhe 'ö -gban më □ple 'ö "yina yaa -yö gun- -nu 'gü bha- -nu -bha bha- 'dhö 'pö. ³⁴ □Dhe 'ö □ya kë "dhü, 'yö më "pepe 'wo 'pö- bha- 'gü bha 'wo kpö dö 'wo dho dö Yesu -go zian-. □Dhe 'wo -kpan -bha, 'yö 'wo □bhea- -dhe kö -yö 'dho -yö 'go wo -go "së bha- 'gü.

9

Yesu -bha "trüünyuame do -kë "klüöklü -kö -dhiang 'ö Matiö -ya zë

(Makö 2,1-12; Dhukö 5,17-26)

¹ □Dhe 'wo- pö Yesu -dhe "dhü, 'yö -da "yitagö 'gü 'yö "yi bha- -kan 'zü -deewo 'yö dho ö -go 'pödhö Kapëënaomö. ² 'Yö 'wo nu- -dhe -genloomë do 'ö wo -sü 'ka "gbang -ta -a 'ka. □Dhe 'ö Yesu □yaa- 'wön dö □dhe më 'wo bha -zu -yö ö -dhe -sü -ya -nu -go, 'yö- pö -genloomë bha- -dhe: «-Bhö i -zu -gban, n "taongdë, 'ma i -bha 'wön yaa -nu -mawön 'to!» ³ 'Yö Zuifö -nu -bha 'tonggomë 'bha -nu 'wo -ya -a pö -sü -bha wo zuë" 'piü □dhe: «'Më 'ö ya □ya -da Atanna "dhiü!» ⁴ □Dhe 'ö -kë 'pö □dhe Yesu -ya -nu -zugongüwön -nu bha- -dö bha 'yö- pö- -nu -dhe: «-Më □në -kë 'yö -zugondhe suu bha 'ö -da ka zuë" "piü? ⁵ -A pö -sü 'ö "trüünyuame -dhe □dhe -bhö "wlü kö 'i i -wotapë 'sü 'kii ziö» waa- pö -sü 'ö- -dhe □dhe 'bon □ya 'go i -bha» -a -mëë □në "gbu-?» ⁶ "Këë -a kë 'a- wo bha a- -kë "dhü

kö 'ka- 'wɔn ɲnë- dɔ ɲdhe mang
 Μεγβόμε n-κɔ-yö-mɔɔ-bha kö 'a
 me-bha 'wɔn yaa -nu -mawɔn 'to
 "kɔnɔŋ ya- =taa. ɲDhe 'ö ɲya kë
 "dhü, 'yö Yesu -ya pö "trüünyuame
 bha- -dhe: «-Bhö "wlü kö 'i i
 -wɔtapë 'sü 'i 'dho i -gɔ 'kɔɔdhö!»
 7 'Yö göndënë bha 'ö ɲwlü, 'yö ö
 -wɔtapë sü 'yö -ziö.

8 ɲDhe 'ö me "dhaa 'wo gun -dhe
 bha- 'gü bha- -nu "yan ɲya -da
 'wɔn bha- -dhe 'gü, 'yö "suü 'dhö
 -da -nu 'gü 'yö 'wo -ya Atanna 'tɔ
 bhɔ-sü -bha 'wɔn suu -nu bha-kë
 -faan 'ö- nu mebhüdhe -dhe bha-
 -wɔn 'gü.

*Yesu -bha Matiö -dhe -κɔ -dhi-
 ang 'ö Matiö -ya zë*

(Makö 2,13-17; Dhukö 5,27-32)

9 ɲDhe 'ö ɲya kë "dhü, 'yö Yesu
 -yö ziö 'ö dho. -A 'dho-sü 'ka 'yö
 -kpan göndë do 'wo- -dhe Matiö -a
 -bha kö -yö -ya sië 'nii- song -bho
 'gü -κɔ 'gü 'yö- pö- -dhe: «-Bhö nu
 kö 'i -da n ɲkeng-!» 'Yö Matiö -yö
 ɲwlü 'yö -ziö ɲkeng-.

10 Yi do 'ka kö Yesu -yö pë -bhö
 sië Matiö bha- -gɔ 'kɔɔdhö, 'yö
 'niisongkunme -nu 'gbe waa- 'me
 'ö- nu 'tɔ ɲya zë -a -nu këwɔn yaa
 -nu -wɔn 'gü bha, 'wo nu 'wo wo
 -yɛa kun Yesu waa- -bha ɲklang
 -nu -a -nu kpö 'gü pë -bhö -dhe 'gü
 mü.

11 ɲDhe 'ö Fadhizien -nu 'wo-
 -dhe yö "dhü 'yö 'wo- pö- -bha
 ɲklang -nu -dhe: «-Më ɲnë -kë
 'yö ka -gɔme waa- 'niisongkunme,
 ɲflüme -nu bha waa- 'me 'ö- nu 'tɔ
 ɲya zë -a -nu kë -song -nu -wɔn 'gü
 bha 'wo pë -bhö sië wo "kwëë?»

12 ɲDhe 'ö Yesu ɲyaa- -nu -wɔ bha-
 ma, 'yö- pö- -nu -dhe: «'Më 'ö "yua
 'yaa- -nu -bha bha, -a -nu -mawɔn
 'yaa zun -dhɔtrɔɔ -bha, "kɛɛ 'me
 'ö- nu 'gü 'yaa -së bha ɲnë 'wo
 -dhɔtrɔɔ ɲmɔɔ; 13 -a -gen -mü ɲdhe
 'pë 'ö -ben zë -sü 'ka Atanna -wɔ
 'sëédhe 'gü -ya -pö:

'Më 'ö me -nu -wëë -ga 'yö- -dhɔ
 -yö n -kë,

"kɛɛ "saapë -nu -zë "dhia 'yaa n 'gü
 'gbe.»

-Ka 'dho kö 'ka -wɔ bha- 'klɔɔ-
 mɔɔ-! "Kɛɛ ma -zë 'mü nu 'me 'wo-
 pö wo -dɔ -dhe ɲdhe pö 'aa wo -bha
 wo -zë -a -nu -dhe -dhe 'gü, a -nu
 kö 'a 'wɔnyaakëme -nu ɲnë- -nu
 -dhe kö -wo wo bo 'wɔn yaa kë -sü
 'ka.

*Yesu -bha 'sunng- 'ma -sü -dhi-
 ang 'ö- zë 'ö Matiö -ya pö*

(Makö 2,18-22; Dhukö 5,33-39)

14 ɲDhe 'ö ɲya kë "dhü, 'yö
 Zan Mezume -bha ɲklang -nu 'wo
 nu 'wo ɲyɔɔn Yesu "sɔɔ, 'yö 'wo-
 dhe" kpɔ 'wo- pö: «-Yö -kë mü
 ɲdhe 'yö yaa- Fadhizien -nu -zë 'yi
 'sunng- ma -kɔɔawo (ɲdhe -κɔ 'ö
 Atanna -wɔ -ya pö- 'ka -a 'dhö), 'yö
 i -bha ɲklang -nu -zë 'waa- 'ma?»

15 'Yö Yesu -ya -yɔ bɔ- -nu -gɔ 'ö-
 pö: «'Më 'wo- -nu -dhe dhe 'sü
 troo kë -dhe 'gü -a -dhe 'yaa- -bha
 ɲdhe -wo wo wë 'gü -siö "töng 'ö
 dhesügɔn 'dhö- 'ka- -nu "piö bha-
 'ka (-a -gen -mü ɲdhe kö- -nu ɲnii
 -yö -da sië), "kɛɛ -a "töng -yö nu
 sië 'ö 'wo dho dhesügɔn 'sü- 'ka-
 -nu -gɔ; -a "töng bha ɲnë 'wo dho
 'sunng- 'ma- 'ka (-a -gen -mü ɲdhe
 kö zuédhiötɛɛ ɲya -ya -nu -bha).

16 -A -gen -mü ɲdhe me 'bha 'yaa sɔ
 "kplü -dee ɲnëng sɔ zii -bha kö -ya
 -wɔ. ɲYa kë "dhü -a sɔ "ɔɔn -dee
 bha -ya zii bha- -gan 'ö- "ɔɔn -dhe
 -da "dhiö. 17 "ɛɛn 'waa we -kiansü
 -da puu" zii 'gü, -a puu" -yö -wü 'ö-
 we -yö ɲwɛnng 'yö -kë pë see- -sü
 'ka.

*Zuifö -nu -gɔdhiöme do 'dhu -bö
 -κɔ waa- dhebhɔ do 'ö -κɔ -yɛ Yesu
 -bha sɔ -bha -a -dhiang 'ö Matiö -ya
 zë*

(Makö 5,21-43; Dhukö 8,40-56)

18 Yesu -yö -to dhiang -zë -a -nu
 -dhe -dhe 'gü, 'yö Zuifö -nu -gɔme
 do -yö nu 'yö zun ö kpiö 'gü -a -kuu
 "dhiö 'yö- pö- -dhe: «N Dëme, n
 'dhu ɲya ga -dede ya- 'gü -wa! -Bhö
 "ta n -dhe kö 'i i -κɔ 'pa- 'ka kö -yö

-bö -dhe!»¹⁹ 'Yö Yesu waa- ö -bha
□klang -nu 'wo -ziö □keng-

²⁰ □Dhe 'wo 'dho sië 'yö dhebho
do 'ö □yoon yën -yua -yö zun- bha
'ö- kwe □ya kë -kaong do ga □ple
bha 'ö bö Yesu □kee- ta 'yö ö -ko
pa- bha -so "zo 'ka. ²¹ -A kë 'ö- wo
"dhü bha- -gen -mü □dhe -yö ö -zu
-gon □dhe: «'Ya □moo- bha kö ö
-ko -zian -yö 'pa- bha so "zo 'ka
kö- bha "yua ya □ya bo □naa bha.»
²² □Dhe 'ö □ya ö -ko "ye- bha so "zo
-bha □dhe -ko bha- 'dhö, 'yö Yesu
-yö □slëë ö 'gü. □Dhe 'ö- yö, 'yö- pö-
dhe: «i -zu -gban, n "teado, i -bha
-zu -yö n -dhe -sü □ya i dha!» □Dhe
'ö Yesu □yaa- pö "dhü, dhebhone
bha -yö -to -dhe do bha- 'gü 'yö-
-bha "yua -yö bo.

²³ □Dhe 'ö □ya kë "dhü, 'yö Yesu
-yö dho 'yö □loo Zuifö -nu -gome
bha- -go 'koodhö kö "truupiöme
-nu waa- me "wæwæe -nu -wo
"gbv bö sië, 'ö 'wo □gbang do- 'ka
yuudhö kö -wo -gblagbla -nu bho
sië. 'Yö Yesu -ya pö- nu -dhe:
²⁴ «-Ka 'go, -ka zun "kpenng! 'Në
ya 'yii ga, -yö yi □në- zë!» 'Yö 'wo
□wæe do- bha. ²⁵ □Dhe 'ö □wa
'me 'wo bha- =gban zun "kpenng,
'yö Yesu -yö -da 'kodhi bha- 'gü,
'yö 'nëdhebhö bha- -bö, 'yö- kun-
-ko -bha 'yö- =wlü. ²⁶ 'Yö 'wön
bha- taong -yö so "se bha- 'gü -dhe
□gban "pepe 'gü.

*Yesu -bha "yanwlüme □ple -kë
"klüöklü -ko -dhiang 'ö Matiö -ya
zë*

²⁷ □Dhe 'ö Yesu □ya 'go -dhe
bha- 'gü 'ö dho sië ö "dhiü, 'ö
ziö sië -dhe 'bha bha- 'gü, 'yö
"yan □wlüme □ple 'wo -ziö □keng-
"gbla -sü 'ka kö -wa pö sië: «(Yi
"bhema) Davi Gbö, -bhö yi -wëë
-ga -dhe!»²⁸ □Dhe 'ö □ya 'dho □ya
-da 'koodhö, 'yö "yanwlüme □ple
bha 'wo □yoon- "soo, 'yö Yesu -ya
-nu dheë" kpö 'ö- pö: «Ka 'dhang
-bho "dhiü □dhe a -moo -bha 'a
ka -kë "klüöklü -ee?» 'Yö 'wo- pö-

-dhe: «□iin! Yi Dëme, 'yi 'dhang
-bho "dhiü.»²⁹ □Dhe 'ö □ya kë
"dhü 'yö Yesu -yö ö -ko pa- nu "yan
'ka 'yö- pö: «Kö 'yö kë 'sa ka -dhe
□dhe -ko 'ka ka -zu yö- 'ka n -dhe
bha- 'dhö!»³⁰ 'Yö me □ple bha-
-nu "yan -yö -dhe yö. 'Yö Yesu -yö
-dhio do- -nu -ta glöglödhö 'ö- pö:
«-Ka ka "tu 'to -së 'ka, 'wön ya me
'bha 'ya dho- ma!»³¹ "Kee □dhe 'ö
□wa zun "kpenng, 'yö 'wo to 'wo
zun- dhiang -zë "sego "pean 'dhe
bha- 'gü -sü -bha -dhe □gban "pepe
'gü.

*Yesu -bha "bhvbhvogon do -kë
"klüöklü -ko -dhiang 'ö Matiö -ya
zë*

³² □Dhe 'ö □ya 'go -dhe 'dhe bha-
'gü 'ö 'dho sië, 'yö 'wo nu- -dhe
gondënë do 'ö "yina yaa 'dhö- 'gü
-a 'ka. Gondënë 'ö "dhü bha -yö
-gun "bhvbhv 'ka. ³³ □Dhe 'ö Yesu
□ya "yina yaa bha- kë 'ö □ya 'dho,
'yö gondënë bha 'ö -ya dhiang zë
-sü -bha. 'Yö 'wön bha- 'wön -yö
me kpö 'gbe 'wo gun mü bha- nu
kön 'yö 'wo- pö: «'Wön 'dhe 'kö-
suu 'dhö ya 'yii- dhe yö Izraedhö
-se ya- 'gü do -wa!»³⁴ "Kee kö Fad-
hizien -nu -zë -wa pö sië Sotraan
□në 'gügbudhe suu bha- -nu Yesu
-dhe 'yö "yina yaa -nu kë sië- 'ka
me 'gü bha.»

*Me "bhü- -nu -wëë -bha Yesu kë
-ko -dhiang 'ö Matiö -ya zë*

³⁵ Yesu -yö -gun ziö sië 'pö- nu
-bhiëë -ta 'dooondhö kö -yö 'dho
sië Zuifö -nu -bha -yakwëëkëgüko
-nu 'gü 'ö dhiang zë me -nu -dhe,
nao -së 'ö -gban Atanna -bha
-gblüdedhe -bha -a pö -sü 'ka kö
-yö "yuëdhi suu □gban "pepe -bha
"yua -nu bho sië- nu -bha, 'ö
□niome -nu suu □gban "pepe -kë
"klüöklü 'pö. ³⁶ 'Yö -wëë 'dhö -ya
-da -ta -sü -bha me kpö 'gbe 'ö-
-nu yö sië bha- nu -wön 'gü, -a
-gen -mü □dhe kö- nu 'gü □ya
ga, kö faan 'yaa- nu 'gü 'zü, kö
□wa kë □dhe "bhlaa -nu 'ö- nu

-maakëme 'yaa 'dhö 'ö □wa -pen -a 'dhö. ³⁷ 'Wɔn 'ö- wɔn 'gü 'yö Yesu -ya pö ö -bha □klang -nu -dhe □dhe: «-Bɔ Atanna 'ka -dhö 'dhö 'me 'ö- nu -bha -wo 'gbe □dedewo, "kɛɛ 'ö □dhe -mlü "kan -sü 'dhö, kö- "kanme □në 'yaa 'dhö bha 'yö bha. ³⁸ 'Yö- pö □dhe 'ö "dhö kö -ka bhɛa" Atanna -dhe kö 'ö □dhe -mlü "kan -sü 'dhö kö -yö me bɔ kö -wa "kan!»

10

Yesu -bha bɔme -nu -kaong do ga □ple bha- -nu bɔ -kɔ -dhiang 'ö Matiö -ya zë

(Makö 3,13-19; Dhukö 6,12-26)

¹ 'Ö go mü 'yö Yesu -yö ö -bha □klang -nu -kaong do ga □ple bha- -nu -dhe, 'yö 'gügbudhe -nu -nu -dhe kö -wo "yina yaa -nu kē- 'ka me -nu 'gü, kö- -nu -kɔ -yö zio- 'ka "yua suu □gban "pepe -go, waa- =niɔɔ -kɔ suu □gban 'dhö. ² Yesu -bha bɔme -nu 'wo "dhö bha- -nu 'tɔ □nɛ: -A me -blɛɛsü □nɛ 'wo- -dhe Simɔ 'yö 'wo- -tɔ -ya -ta -dhe Piedhö, 'yö -dheebhang Andre, 'yö Zakö waa- ö -dheebhang Zan 'wo kē Zebede gbö -nu 'ka. ³ 'Yö Fidhipö, Batedhemi, Toma, Matiö 'ö -kē 'niisongkunme 'ka, 'yö Zakö 'ö -kē 'pö Adhöfe gbö 'ka, 'yö Tade, ⁴ 'yö Simɔ 'ö -kē "setakozëme 'ka waa- Zuda Isikadhjotö 'ö Yesu -da ö 'yao- -nu □kwɛɛ- bha.

(Makö 6,7-13; Dhukö 9,1-6)

⁵⁻⁶ Yesu -bha bɔme -nu -kaong do ga □ple bha- -nu 'tɔ □në bha: 'Me 'wo bha □në Yesu -ya -nu bɔ 'yö ö -wɔ kpɔ- -nu -bha 'ö- pö: Izraædhö -me -nu 'ö □wa 'go Atanna -bha zian -ta □wa kē □dhe "bhlaa -nu 'ö- -nu -godhiöme 'yaa 'dhö, 'ö □wa □dheng -a -nu 'dhö bha □në -ka 'dho- -nu -zian 'ka, 'ka 'dho 'dho 'me 'waa Izraædhö -me -nu 'ka bha- -nu -zian 'ka, 'ka 'dho -da Samadhi -pö -nu 'bha -zian yaan- -bha. ⁷ -Ka -da zian -gloo "piü -dhe -nu 'gü kö 'ka Atanna -wɔ pö- -nu -dhe 'ka-

pö: «Atanna -bha -gblüdedhe bha □ya dun ka -ta! ⁸ 'Ka 'dho -ka "yua -nu bho me -nu -bha kö 'ka 'me □wa ga -a -nu -bö kö 'ka □wee -yua bho me -nu -bha, kö 'ka "yina yaa -nu kē 'ka- -nu bho me 'gü! 'Gügbudhe 'ö Atanna -ya nu ka -dhe kö 'ka pē -nu bha- -nu kē- 'ka bha -ya -gbaɔ ka -go "wɛɛwɛɛ. Kaa -dɪ 'pö, -ka 'wɔn -sɛ -nu bha- kē me -nu -dhe "wɛɛwɛɛ. ⁹ 'Ka dho "sɛnng waa- 'wëë- -da ka -ta (-a -gen -mü □dhe 'pɛ ka -mawɔn -yö zun- -bha -wo -dho -a nu ka -dhe). ¹⁰ □Ya 'go mü 'zü, 'ka 'dho "ta -kpɔ 'ka glɛɛ" 'kun ka -kɔ "piü, 'ka 'dho "bhɛɛ □ple -naa 'sü, -sabha 'ya 'dho kē ka -go, "ɛɛn "dhü 'ya 'dho kē ka -kɔ "piü! -A -gen -mü □dhe -a -dheɛ -bha □dhe 'me 'ö yē kē sië, 'ö- kē sië 'me 'ö- -dhe bha -ya gba -bhöpɛ 'ka.

¹¹ □Ya kē □dhe 'ka -da 'pö- "gblüglü -nu 'gü, "ɛɛn 'pö- 'sɛɛnnë -nu 'gü, 'me 'ö dho -kɔ -ya ka -dheng -bha, -kaa me mɔɔ- kö 'ka 'dho- -go 'kɔɔdhö 'ka 'to mü -yö 'dho -yö zun- 'ka ka -bha -go 'pö- bha- 'gü -yi -bha. ¹² 'Kɔ "pepe 'ö 'ka dho -da 'gü, -kaa pö- 'gü -me -nu -dhe: «Zuëwaanüsü -yö kē ka -go! ¹³ □Ya kē □dhe 'kɔ bha- 'gü -me -nu □wa ka -dheng bun, kö ka -bha zuëwaanü 'dhuë- 'ka -kē -nu -bha bha -yö -dho -nu 'kun- "Kɛɛ □ya kē □dhe 'wii ka -dheng 'kun, 'dhuë- bha 'yii 'dho- -nu 'kun- -yö -dho ö yee kē 'ö nu ka "piü. ¹⁴ □Ya kē □dhe 'ka -da 'pö- 'bha 'gü, "ɛɛn 'ö 'kɔ -zian □në- 'ka 'ö 'wii "wɪ- -bha kö -wo ka -dheng 'kun, "ɛɛn kö -wo wo "tɔ -to ka -wɔ -bha, -ka 'go mü kö 'ka ka -gen -bha -ma kö "sɛ 'ö dɔ ka -gen -bha 'pö- bha- 'gü bha -yö 'go ka -gen -bha (kö- -nu -bha "dhang bha -yö dɔ- -nu -ta). ¹⁵ A- -pö ka -dhe tɛan- =dede 'ka □dhe: Zadoyi 'ka 'wɔn 'ö -wɔ Sodömö waa- Gɔmɔɔ -me -nu -ta, -yö -dho kē 'dɛɛ 'pödhe bha- 'gü -me -nu -bha -bha.»

Yesu -bha □klang -nu -wëédhe 'wo dho- bho -a -dhiang 'ö- zë 'ö Matiö -ya pö

(Makö 13,9-13; Dhukö 21,12-17)

16 'Yö Yesu -yö dhiang zë -nu -dhe 'ö- pö: «Ka ka "tu 'to! Ka bo 'a- wo sië bha a ka -bo □dhe "bhlaanë 'wo- bo laa -nu kpö 'gü □në- 'dhö. -A -kë "dhü -sü bha- 'gü, -ka kë -glengsü kö ka "gblüüdhe -yö kë "puu! 17 Kö 'ka ka -zö kë ka -dì 'gü me "bhü- -nu -gö, -a -gen -mü □dhe -wo -dho 'dho ka 'ka zadögükö -nu 'gü, 'ö 'wo ka -ma -nu wo □klangga 'ka Zuifö -nu -bha -yakwëékëgükö -nu 'gü. 18 'Ö 'wo dho ka 'ka me -gödhiümë -nu waa- -gblüidé -nu -kuu "dhiü -dhe -nu 'gü n -wön 'gü kë "dhü kö 'ka "sëdhe kë n -bha -a -nu -dhe, "ëen 'me 'waa Zuifö 'ka -a -nu -dhe. 19 "Këë □wa ka 'kun □wa 'dho ka 'ka zadögükö -nu 'gü (n -wön 'gü), 'ka 'dho -ya dhiang -nu 'ka dho- zë, "ëen -kö -nu 'ka dho- zë- 'ka -a zuën -ta. -A "töng □dede bha- 'ka, -wu -nu 'ö 'ka dho- pö -wo -dho dö ka "dhi. 20 -Wu -nu 'wo "dhü bha 'wii 'dho kë -wu 'ö go ka -dì 'gü -a 'ka, "këë Atanna 'ö ka Dë 'ka bha- bha 'Nii- "slüöslü bha □në dho bo ka 'gü 'ö dhiang zë.

21 Dheebhangzë -nu -dho wo 'ko -da me -nu □kwëë 'wo- -nu zë. 'Në dë -nu -dì 'pö -wo -dho woo- 'në -nu kë -kö do bha- 'gü. 'Ö 'në -nu -dì 'pö 'wo dö wo dë -nu -gö, 'ö 'wo- -nu -da 'pö me □kwëë- 'wo- -nu zë. 22 Ka -san -dho me □gban "pepe kë n -wön 'gü, "këë 'me 'ö dho- 'kun "gbü- 'ö dho 'ö zun- 'ka -a "dhiütodhe -bha, -yö -dho dha. 23 □Ya kë □dhe □wa 'wön wö ka -ta 'pö- 'kpüi- do 'gü, -ka □dua 'ka 'dho -a 'bha 'gü kö 'ka 'dho- 'ka "dhiü -kpeawo! A- -pö ka -dhe tean- 'ka □dhe 'kii 'dho ka bo -ziö Izraëdhö -pö □gban 'gü -sü 'ka kö mang Mëgbömë 'mii nu □kö. 24 -A pö 'a- wo ka -dhe "dhü bha- 'klö- -mü □dhe □klangdhiü 'në 'bha 'yaa

'kpüi- kö -yö ziö- 'ka 'ö -gömë -zë -ta, "ëen 'zü yëkëmë 'bha 'yaa 'kpüi- kö -yö ziö- 'ka 'ö -gömë -zë -ta. 25 "Këë -a -dheä -bha □dhe □klangdhiü 'në -yö kë □dhe 'ö -gömë □në- 'dhö, kö yëkëmë -dì 'pö -yö kë □dhe 'ö dëmë 'dhö. -A pö 'a- wo "dhü bha- 'klö- -mü □dhe ma 'ö ma -zë 'a 'kö dëmë 'ka bha □wa n -dhe Bëezëbidhö, 'yö ka 'kö 'ka 'kögünë -nu 'ka □wë? (□Waa- pö Bëezëbidhö kö -wa -pö Sotraan.)

'Me 'ö -suü -gö -me 'ka -a -dhi- ang 'ö Yesu -ya zë 'ö Matiö -ya pö (Dhukö 12,2-7)

26 'Yö go mü 'ö- pö: «'Ka 'dho "suü mëbhüdhe -gö! Pë "pepe 'wo -bin -sü -ka -wo -dho -wo zang -ta. 27 Pë -nu 'a- pö sië ka -dhe -dhetiidhe 'gü ya, -kaa -nu pö -dhebondhe 'gü, "ëen 'wön -nu 'a- pö sië ka -dhe □ple 'gü ya, -kaa pö "gbü- 'ka "dheëdhe -nu 'gü! 28 'Ka 'dho "suü 'me 'wo □möö- -bha 'wo ka zë, "këë 'ö 'waa □möö- -bha kö -wo ka 'nii- -zë zë bha- -nu -gö! "Këë -ka "suü Atanna 'kö- -kö -yö □möö- -bha kö -yö ka zë kö -yö 'dho -yö ka 'nii- -nu □gban zë kö -ya -züö □geëwö peng 'gü bha □në- -gö! 29 Ka- 'wön -dö □dhe -wo -möö -bha kö -wo zöng □ple "dhö dö -suga do -bha, (-a -nu □bhüë 'yaa 'dhö -sü -wön 'gü), "këë 'sa kö- do 'yaa -pö "sia- "wëëwëë kö ka Dë Atanna 'yii "wü- -bha. □Ya kë "dhü 'yö ka -zë □wë?

30 Ka -zë ka wun "dhe -zian 'ö ka -gö -bha bha -yö dhong -sü 'ka 'ö- "dhi 'dhö ka dë bha- 'yaan. 31 'Wön 'ö- -wön 'gü, 'yö 'a- pö "suü 'ya 'dho ka kë, ka -wön -yö "gbü- 'ö ziö zöng -nu -ta bha 'yö bha.»

-Bö Yesu 'ka -sü waa- -wön zö- -sü -dhiang 'ö Matiö -ya zë (Dhukö 12,8-9)

32 'Yö- pö: «Me "üü me 'ö dho- pö me □gban "pepe wëëdhö □dhe 'ö n -bha 'ka, mang -dì 'pö a -dho pö n Dë 'ö -ya -sü 'ka dhang- -nu

'gü bha- wëëdhö (yi do 'ka) □dhe -yö n -bha 'ka 'pö. ³³ "Kεε 'me 'ö dho-pö me -nu wëëdhö □dhe 'yaa n do, mang -di 'pö a -dho pö- -me -bha n Dë 'ö -ya -sü 'ka dhang- -nu 'gü, -a wëëdhö □dhe 'maa- do.»

(Dhukö 12,51-53; 14,26-27)

³⁴ □Dhe 'ö □yaa- pö "dhü, 'yö -ya mü 'zü 'ö- pö: «'Ya 'dho kë ka 'gü □dhe -dhi 'ko -dhe -sü □në 'a nu- 'ka "kpongtaame -nu -dhe. 'Mii nu -dhi 'ko -dhe -sü 'ka, a -nu -siödhe □në- 'ka. ³⁵ -A -gen -mü □dhe a -nu kö 'a 'güglüdhe □në- da 'nëgöon waa- dë -a -nu □zinng 'gü, 'nëdhebhö waa- dhe -a -nu □zinng 'gü, "εen gbö -bha dhebhö waa- göndhe -a -nu □zinng 'gü. ³⁶ 'Kö do 'gü -me -nu -dho -siö wo 'ko -dhe n -wön 'gü. ³⁷ 'Me 'ö- dë waa- dhe -nu -dho dho- kë kö -yö ziö- 'ka n -ta, kö 'yaa n □bhlëögüme 'ka; 'me 'ö- gbö "εen -a 'dhu -dho -ya -kë 'ö -ziö 'ka n -ta kö 'yaa n □bhlëögüme 'ka. ³⁸ 'Me 'wön -kun me -bha -sü 'ö □dhe n -do -bha 'dhü bha- 'dhö bha 'yii kë- -gö kö -ya bun ö -bha -tosea 'gü kö -yö ziö- 'ka n □keng- kö 'yaa n □bhlëögüme 'ka, kö -a -dhe 'yaa- -bha kö -yö kë ma me 'ka. ³⁹ 'Me 'ö dho- pö 'ö ö -di dha, -a -me -gö -dho 'to- 'gü, "kεε 'me 'ö dho "wi- -bha kö ö -gö 'to n -wön 'gü, -a -me -dho dha.

Me □troon nu -sü -dhiang 'ö Yesu -ya zë 'ö Matiö -ya pö (Makö 9,41)

⁴⁰ □Dhe 'ö □yaa- pö "dhü, 'yö go mü 'zü 'ö- pö: «'Me 'ö □ya 'ö -kö -ya ka -dheng -bha, kö □ya ö -kö -ya n -dheng -bha. Me 'ö □ya ö -kö -ya n -dheng -bha 'pö, kö n Dë Atanna 'ö n bō bha □ya ö -kö -ya -a -dheng -bha. ⁴¹ 'Me 'ö Atanna -wudhiüloomε -dheng bun -a -bha -kë Atanna -wudhiüloomε 'ka -sü -wön 'gü, □troon 'ö dho- -nu ö -wudhiüloomε -dhe bha, -yö -dho -a -me -bha nu 'pö. 'Me 'ö dho 'me 'ö pö 'aa- bha -a -dheng

bun -a -bha -kë me "slüöslü 'ka -sü -wön 'gü, □troon 'ö Atanna dho- nu 'me 'ö "dhü bha- -dhe bha, -yö -dho -a -me -bha nu 'pö. ⁴² 'Yö- pö a- -pö ka -dhe tean- =dede 'ka □dhe: Me "bu me 'ö "yi -sea -kö do -zian nu me -dhe, -a -me -bha -kë ma □klangdhiü 'ka -sü -wön 'gü, n Dë Atanna -dho -a -me □troon nu, 'yii 'dho 'to- 'gü tongtongdhö.

11

Me 'ö Zan Mezume -ya bō Yesu dheε" 'kpö -dhe 'gü -a -dhiang 'ö Matiö -ya zë

(Dhukö 7,18-35)

¹ □Dhe 'ö Yesu □ya ö bo ö -bha me draan- -wu -zön -sü 'ka ö -bha □klang -nu -kaong do ga □ple bha- -nu -dhe □dhe -kö bha- 'dhö, 'yö go -dhe bha- 'gü 'ö dho me draan- -sü waa- Atanna -wu pö -sü 'ka 'pö- -nu 'gü "se bha- -ta.

² -A "tüng bha- 'ka kö Zan Mezume -yö -kaso 'gü, 'yö yë 'ö Klisi 'dhö- kë sië bha- -wön ma.

□Dhe 'ö □ya kë "dhü, 'yö ö -bha □klang -nu 'bha bō ³ kö -wo Yesu dheε" 'kpö □dhe: «'Me 'wo- do □dhe -yö -dho nu bha yö -mü -a 'ka -ee "εen wo -tun □kö -ya me "wεε 'bha- -gö 'zü -ee?» ⁴ 'Yö Yesu -ya -yo bō- -nu -gö 'ö- pö: «-Ka 'dho kö 'pë 'ka- ma "εen 'ö ka "yan do- 'gü bha 'ka- -gen do Zan -dhe ⁵ □dhe "yënngtiime -nu -wo -dhe yö sië, -ta 'bebedhö -me -nu -wo "ta sië -së 'ka, □weyuame -nu 'ö- -nu kwi □ya see- -nu -blesü bha, -wu kë sië "klüöklü, 'ö "towlüme -nu 'wo 'wön ma sië, game -nu -di 'pö -wo -bö sië 'wo go ga 'gü, 'ö 'wön -taong -së 'dhö pö sië -wëëme -nu -dhe. ⁶ □Dhe 'ö "dhü me "bu me 'ö- 'gü 'yii ga -zu -yö Atanna -dhe -sü 'ka kö- -me -bha -së!

⁷ □Dhe 'ö Zan -bha □klang -nu bha □wa 'dho, 'yö Yesu -yö 'wön 'ö -gban Zan -bha -a pö -sü zü bho me kpö 'wo gun 'mü bha- -nu -dhe 'ö- pö: «'Dho 'ka- wo

"töng -ta bha, ka -dho -mä □nä -ga -dhe 'gü? -Kaadhüga 'ö "tææ -ya -vin □nä 'ka dho -ga -dhe 'gü -ee? 8 "Æen 'me 'wo -gblüdedhe -so -da -sü 'ka -ee? -Abin! -A -gen -mü □dhe me 'dhe 'kö 'wo "dhü bha -wo -gblüdedhe -ko -nu □nä -'gü. 9 "Kææ ka -dho 'sa -mä □nä -kë mü yö -zë 'gü? "Æen ka -dho Atanna -wudhiüloomë do bha □nä -ga -dhe 'gü -ee? A -pö ka -dhe □ma □iin, Atanna -wudhiüloomë mü, yö -zë -a "dhiü -zian -yö -ziö Atanna -wudhiüloomë -kpea -ta. 10 -A -gen -mü □dhe Atanna -ya -pö ö -bha 'sëedhe 'gü yö □nä -bu 'gü 'ö -pö:

«-Dhe -ga, 'ma ma böme do bö i "dhiü

kö -yö i -bha zian -glootadhe -pë kë.»

11 A -pö ka -dhe tean -dede 'ka □dhe me "bu me 'wo zun bho -sü -bha "kpong □taa yi 'bha 'ka 'ö nu 'ö zun -'ka □dææ -bha bha, -a me 'bha 'ö dho kë 'kpüi -kö -yö -ziö Zan Mezumë -ta 'yaa 'dhö, "kææ 'sa Atanna 'dhö ö -bha -gblüdedhe bha -ta "pu -sü 'ka 'me 'ö -nu -dhe □dææ bha -me 'dæde -sü -zian 'ö -'gü -a □bhlëë -yö 'kpüi -Zan -zë -bha.

12 'Ö go "töng 'ö Zan Mezumë -yö Atanna -wu pö -'ka bha -bha, 'ö dho 'ö zun -'ka □dææ -bha, Atanna -bha -gblüdedhe bha -wön □ya kë □dhe -gblü □nä -'dhö, -a -kun "gbü -me -nu □nä 'wo -sloo sië.

13 Atanna -wudhiüloomë -nu "pepe □gan waa -Moizö 'dhö 'tong -'ö -ben zë kwa -dhe bha -wo 'wön 'ö -gban -a -bha -gblüdedhe bha -bha bha □nä -dhiang zë 'ö nu 'ö zun -'ka Zan Mezumë -bha yi -bha.

14 □Ya kë □dhe 'ka -"piü □dhe 'ka 'dhang bho n "dhiü kö a -pö ka -dhe □dhe: Zan bha □nä Edhi 'wo -nu -wön -dhiang zë Atanna -bha 'sëedhe 'gü bha -'ka. 15 □Ya kë □dhe 'wön 'gü ma -tu 'dhö ka -go -bha, -kaa "pu -së 'ka kö 'ka -ma!

16 'Yö go mü 'ö -pö "kææ kö 'me 'wo

□dææ -yën ya -'gü ya, a -dho -a -nu -zön 'ka -zön -mä □nä -'ka -ee? -Wo -kë □dhe 'në 'sæennë -nu 'wo -ya -sü 'ka "dheæ 'kpüi -'gü 'wo -pö sië wo 'ko -nu -dhe: 17 «'Ya "tan bho kö 'ka nu yi -wu -bha "kææ 'küi -yo bö. "Æen 'ya gata -gbu bö kö 'ka nu yi -wu -bha, "kææ -wëë 'yii bö ka -ta bha □nä -nu 'dhö.» 18 Pë 'ö -kë 'yö 'a 'me 'wo □dææ -a -nu -bha -tosëa -zön 'në 'sæennë -nu 'wo troo kë sië "dheæ 'kpüi -'gü -a -nu 'ka bha, -a -gen -mü □dhe: Zan 'dhö nu 'yaa gun -bhöpë □dede -bhö sië "æen 'yaa gun we mü sië 'yö 'wo -pö -bha □dhe: «"Yina yaa -ya 'gü!» 19 □Dhe 'ö mang Megböme 'ma nu 'zü, 'ö 'ma pë -bhö 'ö 'ma we mü □dhe me "wææ □gban 'dhö, 'yö 'wo -pö: «Më bha we mü -dudu waa -pë -bhö -dudu -mü. □Ya 'go mü 'zü waa -'niisongkunme -nu waa -'wonyaakëmë -nu □nä 'wo □nëng 'kwëë-!» "Kææ a -pö ka -dhe □dhe Atanna -bha 'wöndödhe -yö ö -dä -zön me "bhü -nu -dhe -dhe bha □nä -'gü □dhe Zan -yö -gun Atanna -bha zian □nä -zön sië me "bhü -nu -dhe tean -'ka.»

'Pö -nu 'ö 'wii 'dhang bho Yesu -wön "dhiü 'ö Matiö -ya pö (Dhukö 10,13-15)

20 □Dhe 'ö □ya kë "dhü 'yö Yesu -yö zun -wëewu -kpo 'pö -nu 'ö "dhabhliwön 'gbe -kë 'gü bha -nu 'gü -me -nu -bha, wo zuë" slëë -'ö 'wii -wo Atanna "piü bha -wön 'gü 'ö -pö: 21 «"Eke! Kodhazen -me -nu, ka -bha -yö -wëesü, Besaida -me -nu, ka -bha -yö -wëesü; -a -gen -mü □dhe "dhabhliwön "gblögblü -nu 'a -kë ka -go 'pö -nu 'gü bha a -kë Tii -dhe waa -Sidön -dhe -nu ('ö -'gü -me -nu gun bhökoyaame □nä -'ka yi 'bha 'ka bha □nä -'gü 'nu, kö □wa wo zuë" slëë -Atanna "piü -a yi □ya □gwëë. Kö □wa bhoo so -da wo -bha 'nu □wa 'yuu do wo -ta kö -wa -zön □dhe -yö wo "piü □dhe 'wo wo bö 'wön yaa kë -sü 'ka kö 'wo

wo zuë" slëë- Atanna "piü. ²² Yö
 □në- wön 'gü 'yö 'a- pö ka -dhe
 □dhe: Zadöyi 'ka, 'wön 'ö dho wö
 Tii-me -nu waa- Sidon-me -nu -ta,
 -yö -dho kē □zongsü ka -bha -bha.
²³ Καρεναομο -με -nu, kaa -dī
 'pö, -yö ka "piü 'ka kpea- kö ka -gö
 -yö zun dhang- -bha -ee? Ka -dho
 'dho -zian □në- wo "sia- 'ö 'ka dho
 'ka -so 'ka □geeböo -peng 'gü. -A
 -gen -mü □dhe "dhabhliwön -nu 'ö
 -kē ka □plöö bha, □ya kē □dhe -yö
 -kē 'nu Sodömö -pö 'gü, (kö -wo
 -dho wo kwaa- wo kēwön yaa -nu
 -zü 'ö 'wo wo zuë" □slëë Atanna
 "piü), kö Sodömö -pö -tun 'nu □dëë.
²⁴ (Ka -zë ka n -wü -ma, "këë 'kaa
 ka kwaa- ka kē -song yaya -nu
 -zü kö 'ka ka zuë" slëë- Atanna
 "piü) 'wön 'ö- wön 'gü 'yö 'a- pö ka
 -dhe □dhe zadöyi 'ka, 'wön 'ö -wö
 Sodömö -dheta -yö -dho kē 'dëdë
 ka -bha -bha bha 'yö bha.»

*Yesu -bha me -dhe ö "piü -kö
 -dhiang 'ö Matiö -ya zë
 (Dhukö 10,21-22)*

²⁵ -A "tüng do bha □në- 'gü 'yö
 Yesu -ya pö: «'A, n Dë, bhi 'ö 'i
 "se waa- dhang- -nu -me 'ka bha a
 i nuë" bho □dedewo 'pë 'ö -gblen
 'kpö -sü 'ka -glengme -nu waa-
 'wöndömë -nu -gö -a -zön 'i- wo
 ('me 'ö pë draan- -dhö -ya -nu -kē
 □dhe 'në 'sëennë -nu 'dhö) -a -nu
 -dhe bha- wön 'gü. ²⁶ □iin, n Dë,
 a i nuë" -bho, -a -gen -mü □dhe -yö
 -kē "dhü kö -kö 'i- ya 'ka i zuë" "piü
 bha 'i- kē yö □në- -kö -bha.» ²⁷ 'Yö
 Yesu -ya pö 'zü 'ö -bha □klang -nu
 -dhe 'ö- pö: «N Dë □ya pë □gban
 "pepe dö n -kö 'ka. Me 'bha 'yaa
 mang Atanna gbö -më n dö kö 'yii
 kē n Dë 'ka, "ëen me 'bha 'yaa n Dë
 dö kö 'yii kē mang Atanna gbö -me
 "ëen 'zü 'me 'ö n "piü 'a- zön -nu
 -dhe -a -nu 'ka. ²⁸ -A -wön 'gü me
 "pepe 'ö □kwëë 'gbiin- 'dhö ka -ta,
 'ö ka 'gü □ya ga -a 'sü -sü 'ka, -ka nu
 n "piü kö 'a "tëpasü -nu ka -dhe.
²⁹ -Ka □nëng ma 'tong- -bha kö 'ka

ka kwaa- ka -dī -zü n -gö, kö 'a ka
 draan- 'wön dö -sü -bha; -a -gen
 -mü □dhe ma -zë ma 'wön- -së, 'ö n
 zuë" 'dhö -sea; □ya kē "dhü ka -dho
 -ya ka -dī 'flëë- 'gü. ³⁰ -A -gen -mü
 □dhe 'tong- -nu 'a dho nu ka -dhe
 kö 'ka- 'kun bha- -nu 'kundhe 'yaa
 "gbü-, □ya 'go yö -zë 'gü □kwëë-
 'dhe 'a dho- nu ka -dhe bha 'pö -yö
 'füü-.»

12

*□Glooyi 'kun -kö -dhiang 'ö Yesu
 -ya zë 'ö Matiö -ya pö
 (Makö 2,23-28; Dhukö 6,1-5)*

¹ □Dhe 'ö "tüng 'bha □ya ziö, 'yö
 Yesu 'dhö gun ziö sië -mlü suu
 'wo 'bluu- -kē 'ka 'wo- ble -kē bha-
 -bhlaa -nu 'gü Zuifö -nu □glooyi
 'ka kö din- -ya -bha □klang -nu kē
 sië, 'yö 'wo zun -mlü bha- -kpaä
 'bha -wo 'gü -sü -bha 'wo- 'flü- bho
 'wo- -bhö. ² □Dhe 'ö Fadhizien -nu
 'wo- -nu yö, 'yö 'wo- pö Yesu -dhe:
 «-Bhö -dhe -ga bha, pë 'ö kwa -bha
 'tong- -ya pö 'kwa 'dho- kē □glooyi
 'ka bha- -ga 'ö i -bha □klang -nu
 'wo- kē sië ya!»

³ 'Yö Yesu -ya -yö bö- -nu -gö
 'ö- pö: «'Kii 'wön 'ö Davi -ya kē
 yi 'bha 'ka waa- 'ö □keng- -me -nu
 'dhö kö din- -yaa- -nu 'kun 'ö -ben
 zë -sü 'ka bha- -wü pö do -ee?
⁴ -Da 'ö- wo Atanna -gö 'köödhö
 waa- 'ö □keng- -me -nu 'dhö, ('ö
 'wo 'bluu- 'wo Atanna -dhökë 'ka
 bha-) sü 'wo- -bhö, "këë kö- -dhe
 'yaa- -bha kö -wa -bhö bha, 'kii-
 ma -ee? -A pö 'a- wo "dhü bha-
 'klöo- -mü □dhe kwa -bha 'tong-
 -ya -pö "saa- -bho Atanna -dhe -me
 -nu -dī -slöo □në 'wo- -bhö -me
 'ka. ⁵ "ëen 'zü, 'kii- -wü pö Moizö
 -bha 'tong- -sëëdhe 'gü do □dhe
 kwa -bha □glooyi 'ka "saa- -bho
 Atanna -dhe -me -nu 'ö yë 'dhö- -nu
 □kwëë- Atanna -dhökëgükö 'gü,
 'waa 'tong- 'ö -gban □glooyi -bha
 bha- 'kun, "këë Atanna 'yaa- -nu
 'kun tée 'ka -ee? ⁶ -A- pö ka -dhe
 tean- =dede 'ka □dhe: Pë do 'bha

-yö -dhe ya- 'gü 'ö □bhlëesü 'ö -ziö Atanna -dhökëgükö -ta. ⁷ □Ya kë □dhe pé 'ö -ben zë -sü 'ka, ka- 'gü -ma 'nu kö 'me 'ö 'wön 'bha 'yaa- nu -bha bha, 'kii 'dho za dö- nu -bha. -A -gen -mü □dhe -yö -ben zë -sü 'ka □dhe me -wëë -bha ka kë -sü □në- "dhia 'dhö n 'gü, "këë "saa- -bho wü 'ka n -dhe -sü -zë -a "dhia 'yaa n 'gü 'gbe. ⁸ -A pö 'a- wo "dhü bha- -gen -mü □dhe mang Mëgböme □në ma □glooyi 'dhö 'dhö. (-A -kë "dhü -sü bha- 'gü kö 'wön 'ö ma □klang -nu -wa -kë bha 'yaa 'wön yaa 'ka.)»

(Makö 3,1-6; Dhukö 6,6-11)

⁹ □Dhe 'ö □ya kë "dhü, 'yö Yesu -yö go -dhe 'dhe bha- 'gü 'yö dho Zuífö -nu -bha -yawkwëëkëgükö do 'gü. ¹⁰ Gøndë do 'ö- -kö do- gun ga -sü 'ka- -bha -yö -gun -dhe bha- 'gü, 'yö 'me 'wo gun mü bha 'wo Yesu dheë" kpo 'wo- pö: «-A -dhea -bha kö -wo me kë "klüöklü □glooyi 'ka "we -ee?» -Wo Yesu dheë" -kpo "dhü kö -wa -gen □në- mōō-. ¹¹ 'Yö- -ya -yo bö- -nu -go 'ö- pö: «De -mü 'ka ka kpö 'gü 'yö- -bha "bhlaanë dosengseng 'ö- -go, □ya -pö -klong 'gü □glooyi 'ka 'yö dho- 'to mü? ¹² -A -wön 'gü a- -pö ka -dhe □dhe mëbhüdhe "yaandhe -wön -zë 'waa waa- "bhlaanë -wön -a -nu -ya 'ko "dhiü. □Ya kë "dhü kö 'wön -së -zë -wo -mōō- -bha 'wo- -kë □glooyi 'ka.» ¹³ □Dhe 'ö □ya kë "dhü 'yö Yesu -ya pö gøndënë -gbe -ga -bha -sü bha- -dhe: «-Bhö i -gbe 'gü "pu!» 'Yö- -pu, 'yö -kë -a -gbe do bha- bo -sü 'ka 'yö -kë □dhe- do 'dhe to -a 'dhö. ¹⁴ □Dhe 'kö □ya bo- kë -sü 'ka "dhü, Fadhizien -nu 'wo gun mü bha -wo zun □në- wo "kpenng, 'yö 'wo Yesu zë -wön -yawkwëë -kë.

Atanna -bha yëkëme 'ö- -ya -a do -kö -dhiang 'ö Yesu -ya zë 'ö Matiö -ya pö

¹⁵ □Dhe 'ö □yaa- ma □dhe -wo ö zë -wön -ya 'kwëë- kë sië, 'yö go -dhe bha- 'gü. -A 'dho -sü

'ka me kpö 'gbe -wo -gun □keng- 'Yö "yuëdhi "pëpë 'wo gun 'me 'wo bha- -nu kpö 'gü, 'yö- -nu -kë "klüöklü. ¹⁶ "Këë 'yö -dhio dö- -nu -ta glōōglōdhö 'ö- pö 'wa 'dho ö -kë Atanna Gbö 'ka -wön pö me 'bha -dhe. ¹⁷ Kë "dhü kö -wu 'ö Atanna -wudhiüloomë Ezai -ya pö yi 'bha 'ka bha- 'gü -wön -yö kë; -a -gen -mü □dhe Ezai -yö ka- -pö 'ö- pö:

¹⁸ Atanna -ya -pö:

Ma yëkëme 'a- -ya 'yö ya,

Yö □në- -dho -yö n -kë,

'yö 'a n -go -wön □gban "kplëng bho -sü 'ka i -bha.

Yö □në 'a -dho ma 'Nii- "slüöslü -ya 'gü

kö -yö 'wön 'ö pö 'aa- -bha -a kë -sü -dhiang zë

"kprungtaame -nu -dhe.

¹⁹ Waa- me 'bha 'wii 'dho -dön bho,

"ëen 'yii 'dho "gbla me 'bha -ta,

"ëen me 'bha -me 'bha 'yii 'dho- yö

kö -yö "plüün bho sië 'ö □ziö- 'ka -kpinng "piü.

²⁰ -Kaadhüga 'dhe 'ö □klongsü 'ka

'yii 'dho- -kpea "ye do,

"ëen peng kpüü' 'dhe 'ö- "gbiën 'në 'bha -zë

'ö -tun kö bö, 'yii 'dho- -kpea "dhuu do.

-Yö -dho 'to- -kë "dhü -sü -bha 'ö to- 'ka "dhü,

'ö zun- 'ka Atanna -bha teanwön -to -bha -yi -bha,

²¹ 'ö "se "wëë □gban 'wo wo -zu yö- -dhe

'yö 'wo "yan to- -go.»

(Pë 'ö -kë 'yö Yesu gun- pö sië 'wa 'dho ö dö -kö pö me 'bha -dhe bha 'yö bha.)

Za 'wo- dö Yesu -bha -a -yo 'ö- bö -a -dhiang 'ö Matiö -ya zë

(Makö 3,22-30; Dhukö 11,14-23)

²² □Dhe 'ö □ya bo -kë -sü 'ka "dhü, 'yö 'wo nu "yanwlümë do

'ö "bhübhu 'ka -a 'ka Yesu -dhe.

'Më 'ö bha- kë "dhü -gen -mü □dhe kö 'yina yaa -ya 'gü. □Dhe 'ö

□ya kë "dhü, 'yö Yesu -yö gøndënë bha- -kë "klüöklü, 'yö dhiang zë,

'yö -dhe yö. ²³ □Dhe 'ö □ya kë 'dhü 'yö me kpö 'wo gun 'mü bha- 'wön -ya -nu kón 'yö 'wo- pö: «Kö -yö -dho kë Davi suu 'gü -në 'ö 'kwa -ya -gö bha- 'ka 'sa.» ²⁴ "Kεε □dhe 'ö Fadhizien -nu -wa -nu -wu bha- ma "dhü 'yö 'wo- pö: «'Me bha -yö "yina yaa -nu bha- -nu -kë "dhü "yina -nu -bha -gblüdë 'wo- Bεezebidhö -kë bha □në- faan 'ka.» ²⁵ "Kεε □dhe 'ö -kë □dhe Yesu -ya -nu -zögongüwön -nu bha- -dö bha, 'yö- 'yö bö- -nu -gö 'ö- pö: «-Yö kë ka "yaan □dhe "se "ü "se 'ö- 'gü -me -nu □wa -ya 'ko -zë wo "kwëë -sü -bha kö "se 'dhe 'kö bha □ya 'wü □naa bha. "Een 'pödhe suu "ü suu "εen 'kōdhi suu "ü suu 'ö- 'gü -me -nu 'wo 'ko zë sië wo "kwëë kö □ya 'wü □naa bha. ²⁶ -Kö do bha- 'gü, □ya kë □dhe 'ka- pö Sotraan □në "yina yaa -nu 'wo bö- 'ka bha- -nu kë sië bha kö 'yii -gblü göön ö -dī 'ka □naa bha -ee? Kö- -bha -gblüädhe 'yii "pe -ee? □Ya kë "dhü -a -bha -gblüädhe -dho □gwëë -kö -kë □dhe? ²⁷ □Ya kë 'zü □dhe ma -zë 'ma "yina yaa kë Bεezebidhö faan 'ka bha -oo, 'yö ka -bha □klang -nu -zë □we? -Wo wo -bha -kë de □në- faan 'ka? Yö □në- wön 'gü 'yö 'a- pö ka -dhe □dhe ka -bha □klang -nu bha □në 'wo dho ka zë za 'ka -dhe 'bha □kpaö -yi -bha (Atanna wëédhö, -a -gen -mü □dhe 'wii wo -bha bha- kë me "weε 'bha faan 'ka kö 'yii kë Atanna -zë 'ka). ²⁸ "Kεε -kaa 'wön dö □dhe a "yina yaa -nu -kë Atanna -bha 'Nii- -në- faan 'ka, -Kaa 'wön dö 'pö □dhe □ya kë 'dhü kö- -bha -gblüädhe yöö yö- -bha □në- wo, 'yö- "zö □ya -wo ka -ta bha. ²⁹ "Een -yö ka 'gü □dhe me 'bha -kö -mōö -bha 'ö -da -kεgbaan 'bha -gö 'kōdhö 'ö -ya -bha □kwεε- -nu -wlösü -bha kö 'yii- -lö -zë wo □kö -blæsü -ee? "Fön kö □ya -kεgbaan bha- -lö, 'yö- -kö gun -na □mōö- -bha kö -ya -bha □kwεε- -nu -wlö. ³⁰ -A -kë "dhü -sü bha- 'gü a-

-pö ka -dhe □dhe: 'Me 'ö 'yii bö n 'ka kö -yö -nu n -gö. 'Sa 'me 'yii me mōö- -zë wo □dhe n 'dhö kö -yö nu- 'ka kö 'yi- =loo 'ko -ta, kö me -kan n -bha -me -mü. ³¹ Yö □në- wön 'gü 'yö 'a- pö ka -dhe □dhe: 'Me 'ö Atanna -bha 'fang bho, (□ya bhea"- -dhe) -yö -dho -a -mawön 'to, 'me 'ö 'wön yaa -kë, (□ya bhea"- -dhe) -yö -dho -a -me -mawön 'to, "kεε 'me 'ö dho Atanna -bha 'Nii- -zë -bha 'fang bho, 'yii 'dho- -me -mawön 'to tongtongdhö. ³² Me "ü me 'ö dho mang Megbömε n -bha 'fang bho, Atanna -dho -a -me -mawön 'to, "kεε me "ü me 'ö Atanna -bha 'Nii- "slöüslö -bha 'fang bho, 'yii 'dho- -me -mawön 'to □dεε, 'yii 'dho- 'to dhia".»

"Gwënnng 'ö Yesu -ya -da 'ö -gban "dhü bhe -bha -a -dhiang 'ö Matiö -ya zë

(Dhukö 6,43-45)

³³ 'Yö go mü 'zü 'ö- pö: «'Bha "dhü -së ta 'yö bhe -së -ya, 'bha "dhü yaa ta -yö bhe yaa □në- -ya. "Dhü 'ö -së -wa -dö -a bhe □në- -bha. ³⁴ -Mawonyaame -nu, ka -dho dhiang -së zë -kö -kë □dhe kö ka suu 'yaa -së. -A -gen -mü □dhe 'pë 'ö me zuë" "piü, 'yö -wo me "dhi -ta. ³⁵ 'Me 'ö- "klu 'dhö -së, 'ö- këwön 'dhö -së 'yö 'wön -së -yö -kë -me zuë" "piü, 'yö dhiang -së zë. -Mawonyaame -dī 'pö, -a zuëpiüdhe -yö kë pa -sü 'ka 'wön yaa □në- 'ka. □Ya kë 'pö "dhü pë 'ö- "dhi -ya pö- =gbaan -kë pë yaa □në- 'ka. ³⁶ A- -pö ka -dhe □dhe: -Dhekpaoyi 'ö Atanna dho za dö- 'ka me "bhı- -bha bha, "wlaa- -dhiang "pεε 'wo- zë, -wo -dho zio- =gban 'gü -a wëédhö. ³⁷ -A -gen -mü □dhe i zë -dhiang -nu 'wo "kpong □taa yö bha □në 'wo dho za dö i -bha. 'Bha- -së zë i -dho dha, 'bha- yaa zë, Atanna -dho 'wön bho i 'gü.

"Dhabhliwön 'ö Fadhizien -nu 'wo- -dhe Yesu -gö kö -ya kë 'ö

*Matiö -ya pö**(Makö 8,11-12; Dhukö 11,29-32)*

³⁸ 'Ö go- 'dhe bha- 'gü, 'yö Zuifö -nu -bha 'tonggome -nu 'bha -nu waa- Fadhizien -nu 'bha -nu 'wo- pö Yesu -dhe 'wo- pö: «Yi Dëme, -yö yi "piü □dhe 'i "dhabhliwön do 'bha kē kö yi "yan -yö -da -dhe 'gü (kö -ya -zön yi -dhe □dhe Atanna □nē i bō □dedewo tean- 'ka)!»
³⁹ 'Yö Yesu -ya -yō bō- -nu -gō 'ö- pö: «'Wōnyaakēme -nu 'wo □dēē -yēn ya- 'gü, 'ö 'waa 'to -kplü -sü 'ka Atanna -bha bha -wa "piü □dhe 'a "dhabhliwön do kē kö 'wo- -dhe yō, "kēē "dhabhliwön -dee 'bha 'yii 'dho kē kö -yō kē -a -nu -bha 'wön 'suan- -bho -bha pē 'ka kö 'yii kē -a 'dhe 'kö -kē Atanna -wōdhiüloomē Zonasö 'ka yi 'bha 'ka bha- 'ka.
⁴⁰ -Kō do 'ö Zonasö -yō -dhekpaoyi -yaaga waa- gbeng 'gü -yaaga -kē 'ka 'yuü- 'kpii- do "gblüö- yi 'bha 'ka bha, mang Megbōme a -dho -dhekpaoyi -yaaga waa- gbeng 'gü -yaaga kē 'pö -kō do bha- 'gü "sēdhö, ⁴¹ Atanna -bha za bha- dō -yi 'ka, a- -pö ka -dhe □dhe Ninivö -mē -nu -dho "wlü Atanna -kuu "dhiü 'wo 'mē 'ka □dēē ka zē za 'ka, -a -gen -mü □dhe □dhe 'ö Zonasö -yō dho 'ö Atanna -wu pö Ninivö -mē -nu -dhe, -wo kē wo kwaa- wo kēwön yaya -nu -zü, 'ö 'wo wo zuē" □slēē- "piü, "kēē ka -zē mē 'dhe 'kö- -due 'dhö 'kpii- 'ö -ziö Zonasö -bha -ta, 'ö ka kpö 'gü □dēē bha □ya Atanna -wu pö ka -dhe, 'kaa 'wı- -bha kö 'ka ka zuē" slēē- Atanna "piü. ⁴² -Gblüädhe 'ö go "sēgō 'wo- Seba -sē -kē bha- 'gü bha -yō -dho "wlü 'pö 'ö 'mē 'ka □dēē bha ka zē za 'ka zadōyi bha- 'ka. -A -gen -mü □dhe -yō kē -go 'ö -gō "sēgō □gblēēn bha- 'gü, 'ö nu 'ö "tv to Sadhomō -bha dhiang -nu 'ö gun- zē siē 'wōndōdhe -bha bha- -bha. 'Sa a- -pö ka -dhe □dhe 'mē 'ö- -due 'dhö 'kpii- 'ö -ziö Sadhomō -bha -ta, -yō ka kpö 'gü yō, "kēē 'kaa ka "tv 'to- -wu -bha.»

"Yina yaa 'ö go mē 'gü -a yee kē -kō -dhiang 'ö Yesu -ya zē 'ö Matiö -ya pö

(Dhukö 11,24-26)

⁴³ 'Yö Yesu -yō dhiang zē 'zü 'ö- pö: «□Ya kē □dhe "yina yaa □ya 'go mē 'gü, 'yö dho "tung -ta 'ö -yēa mōō-, "kēē 'yii- -dhe yō 'yō- pō 'ö -dı □dhe: ⁴⁴ «-Ka 'go 'a n yee kē 'a 'dho -dhe 'a go- 'gü bha- 'gü.» =Ya 'ö yee kē yō -zē 'gü kö -yō nu kö mē 'bha 'yaa- =yēē "dhiü -kō bha- 'gü, "kēē kö -a -dhe -yō -gblö -sü 'ka, kö pē -sēngbō -nu 'wo 'kōō -dhe -dhi waa- -nu dō 'kōōdhö 'mü, ⁴⁵ 'yō 'ö yee -dee 'bha -kē 'yō dho -a mē 'dhe 'wo -nenesü 'wo -ziö yō -zē -ta bha- -nu "saople mōō- -dhe 'gü 'yō- -nu -dhe 'yō 'wo nu 'wo -ya mü. □Ya bō kē -sü 'ka "dhü 'yō- -mē 'dhö -kē -wēēsü 'ö -ziö 'ka -blēsü -bha -ta. □Dēē -mē -nu 'wo 'wōn yaa kē -zian -ta bha- -nu -bha -dho kē -kō do bha □nē- 'gü.

'Mē 'ö Yesu -ya -nu -dhe 'ö dhe waa- 'ö dheebhang -nu 'ö Matiö -ya pö

(Makö 3,31-35; Dhukö 8,19-21)

⁴⁶ Yesu -yō -to dhiang zē -dhe 'gü mē kpö bha- -nu -dhe, 'yō -dhe waa- dheebhang -nu 'wo nu. -Yō -gun -nu "piü □dhe 'wo dhiang zē- -dhe, "kēē kö -wo dō siē 'kōdhi "dhiü "kpenng. ⁴⁷ 'Yö mē "wēē do 'bha -ya pö Yesu -dhe 'ö- pö: «-Bhō -dhe -ga, i dhe waa- i 'zlaabō -nu □wa nu, -wo dō siē i -gō "kpenngdhö, -ya -nu "piü □dhe 'wo dhiang 'bha zē i -dhe.» ⁴⁸ 'Yö Yesu -ya -yō bō 'mē 'ö dhiang "dhiü □loo- -bha bha- -gō 'ö- pö: «N dhe □nē de 'ka? "Eēn n dheebhang -nu □nē 'wo 'mē?» ⁴⁹ □Dhe 'ö □yaa- pö "dhü, 'yō 'ö -kō -zōn 'ö -bha □klang -nu 'ka 'ö- pö: «-Bhō -dhe -ga, n dhe waa- n dheebhang -nu -ga 'wo ya! ⁵⁰ -A -gen -mü □dhe 'mē 'ö n Dē 'ö -ya -sü 'ka dhang- -nu 'gü bha- -dhidhewōn -kē bha kö- -mē □nē n dheebhang dhebho, "Eēn n

dheebhang gɔɔn- "εεν n dhe -nu
ɔgban 'ka.

13

*Pë ta "gwënnng 'ö Yesu -ya -da 'ö
Matiö -ya pö*

(Makö 4,1-9; Dhukö 8,4-8)

¹ -A yi 'ö "dhü bha- 'ka 'yö Yesu
-yö go 'kɔɔdhö 'yö dho 'yö -ya
'yitagbea bha- "kɔɔng "dhiü kö 'ö
mε -nu ɔklang kë. ² Yö mebhudhe
-yö bho "dhuu 'yö 'wo ɔklëen- zü.
ɔDhe 'ö -genziödhe 'bha 'yaa 'dhö
'zü mebhudhe -go, 'yö -da "yitagɔ
'gü 'yö -ya mü. 'Yö 'mε 'wo bha 'wo
to "yi "kɔɔng "dhiü, ³ 'yö zun 'wɔn
'gbε 'klɔɔ- pö -nu -dhe "gwënnng
'gü -sü -bha 'ö- pö: «Yi do 'ka 'yö
mε do 'bha -yö ɔwli 'yö dho pë
ta -dhe 'gü ö -go 'bhlaa. ⁴ ɔDhe
'ö ɔya zun 'pë 'ö dho- ta bha- ga
ɔwënnng -sü -bha, 'yö- ga 'bha -nu
'wo ɔwënnng zian -gloo -ta ('yö 'wii
'dho "sεedhö), 'yö -maa -nu 'wo
nu 'wo- bhö. ⁵ 'Yö- ga 'bha -nu
'wo -pö -gwë 'saa- 'ö "sε 'yaa- ta
'gbε -a "dhiü, 'yö 'wo to 'wo bho,
-a -gen -mü ɔdhe "sε 'ö waa- gwë
-nu -a -nu ɔzinng 'gü 'yaa 'gbε.
⁶ ɔDhe 'ö 'yënnng- =ya -ya 'bhü -sü
-bha, 'yö- "plüün ɔgban "pεpε -yö
ga, -a yun 'dho -dhe 'ö 'yaa gun
bha- wɔn 'gü. ⁷ 'Yö- ga 'bha -nu
'wo -pö "glëen -kɔɔ 'gü. ɔDhe 'ö
ɔwa bho, 'yö -kɔɔ -yö -da -nu -ta
'yö- zë. ⁸ "Kεε 'yö- ga 'bha -nu 'wo
-pö "sε -së 'gü, 'yö 'wo -da ɔnii 'gü
'yö 'wo dho 'wo -wo 'gü, 'yö- 'bha
-nu ga -yö -kë ö -kɔɔ -bha këng
do, 'yö- kɔɔ 'bha -nu bha ga- kë
-kaɔng "saɔdo, 'yö- 'bha -nu -bha
-yö -kë -kaɔng -yaaga.» ⁹ ɔDhe 'ö
ɔya bo- -pö "dhü -sü 'ka 'yö- pö- -nu
-dhe: «'Mε 'i 'wɔn 'gü ma -mε 'ka,
kö a- zë i -dhe, (-bhö i "tu 'to -së 'ka
'kii- 'gü ma).»

*Yesu -bha dhiang -zë "gwënnng
'gü -gen 'ö- pö -a -dhiang 'ö Matiö
-ya zë*

(Makö 4,10-12; Dhukö 8,9-10)

¹⁰ Yö ɔnë- -wɔn 'gü 'yö- -bha
ɔklangdhiü -nu -wo -yɔɔn "sɔɔ,
'yö 'wo- dheε" kɔɔ 'wo- pö: «-Më
ɔnë -kë 'yö 'i dhiang ɔgban "pεpε
zë- -nu -dhe "gwënnng ɔnë- 'gü
ya?» ¹¹ 'Yö- -yɔ bo- -nu -go 'ö- pö:
«-A kë 'a- wo "dhü bha- -gen -mü
ɔdhe 'wɔn 'ö -gban Atanna -bha
-gblüdedhe -bha bha, ɔya "dhe
bho- ta ka -zë ka -dhe. "Kεε 'yaa-
-ta "pu -sü 'ka wo -zë -a -nu -dhe.
¹² -A -gen -mü ɔdhe 'mε 'ö pë 'dhö-
-go 'ö- ziö 'gü -ziö ɔnë 'wo dho-
-taa kë, 'yö- -bha -yö -kë 'gbε "kεε
'mε 'kö pë 'bhaa- -go -a 'dεdε 'në
'dhe yaa- kë -go, "kεε 'ö 'yaa- ziö
'gü -zë ziö bha -wo -dho -a 'sü
-zian ɔnë- wo- -mε -go. ¹³ 'Wɔn 'ö-
-wɔn 'gü 'yö 'a dhiang zë- -nu -dhe
"gwënnng 'gü bha yö bha; -a -gen
-mü ɔdhe 'wɔn -nu 'ö- -nu "yan
'dhö do- 'gü bha 'waa- yö. 'Wɔn
'wo- ma -nu wo bha 'waa- 'klɔɔ-
do. ¹⁴ "Kεε -yö -kë "dhü kö 'pë
'ö Atanna -wudhiüloomε Ezai -ya
pö yi 'bha 'ka bha ɔnë- 'gü -wɔn
-yö kë. -A -gen -mü ɔdhe Ezai -yö
dhiang -zë -a -nu -dhe yi 'bha 'ka
'ö- pö:

«Ka "tu- -dho 'wɔn ma, "kεε 'kii
'dho- 'klɔɔ- do,
ka -dho -dhe -ga 'kɔɔkɔɔpadhö, "kεε
'kii 'dho -dhe yö.

¹⁵ -A -gen -mü ɔdhe "sε ya- 'gü -mε
-nu zuë" ɔya kë "glooɔɔ,
ɔwa wo "tu ta kö 'wa 'dho 'wɔn
'bha ma,
ɔwa wo "yan ta kö 'wa 'dho -dhe
yö,

kë "dhü kö 'wa 'dho 'wɔn 'gü ma
'ö 'wo wo zuë" ɔslëe n "piü 'ö -a-
-nu dha.»

¹⁶ "Kεε ka -zë ka -bha -së, -a
-gen -mü ɔdhe ka "yan -yö -dhe
-yö 'ö ka "tu -yö 'wɔn ma.

¹⁷ A- -pö ka -dhe tean- =dede
'ka ɔdhe Atanna -wudhiüloomε
'gbε ɔdede zuë" -gun -bha waa-
-dhɔɔbhaawɔn këmε -nu 'dhö,
ɔdhe wo "yan -yö do 'wɔn 'ka- dhe
yö sië ɔdεε ya- 'gü kö 'wɔn -nu 'ka-

ma sië ya 'wo- ma 'pö, "kεε 'wii-
-dhe yö "εεν 'wii- ma.»

*"Gwënnng 'ö -gban pë ta -sü -bha
-a 'klɔɔ- 'ö Yesu -ya pö -a -dhiang 'ö
Matiö -ya zë*

(Makö 4,13-20; Dhukö 8,11-15)

¹⁸ 'Yö- pö: «-A -wɔn 'gü ka
-zë -ka ka "tv 'to "gwënnng 'a-
-da 'ö -gban pëtame -bha bha-
'klɔɔ- -bha. ¹⁹ 'Mε 'ö Atanna -bha
-gblüdédhe bha- -dhiang ma 'ö -ziö
-mε "tv 'gü -gen 'ka 'ö 'yaa- 'gü ma
bha kö- mε 'në 'dhe zian -gloo
-ta -dhe 'ö -mlüga -yö -pö 'gü bha-
'dhö. "Yina yaa 'ya nu 'yö Atanna
-wu 'dhe 'ö- -da -mε zuë" "piü bha-
bho 'mü 'dhe -ko do 'ö -maa -nu
'wo -mlüga 'ö 'wënnng zian -gloo
"piü bha- -bhö 'ka bha- 'dhö. ²⁰ Mε
'dhe 'ö- -nu -bha -yö bho -mlüga
'dhe 'ö 'wënnng -gwë 'saa- "dhiü
bha- -bha bha wo 'në 'wa Atanna
-wu ma -dhe 'ö- 'gü, 'yö 'wo to 'mü
'wo -wɔ -bha "yɔ 'ka, ²¹ "kεε 'waa
wo kwaa- -zü kö- yun -yö ziö- -nu
'gü, 'yö 'wɔn 'gbɔ- =ya -da -nu -ta
Atanna -wu 'wo- ma bha- wɔn 'gü,
'yö 'wo wo -kɔ -kan "dhiü. ²² 'Yö-
mε 'bha -nu -dɔ 'pö 'wo -kë 'dhe
"glεen -kpɔɔ 'ö tapë ga -yö -pö 'gü
bha- 'dhö. 'Yö 'wa Atanna -wu
ma 'wo 'dhang bho- "dhiü, "kεε 'yö
'waa -ya yö -zë -wɔn zuën -ta. 'Yö
-zu -gon "kpung 'taa -wɔn -nu 'ka
-sü waa -naɔ -dho -nu 'wo- -nu
-gɔ 'gü 'see, 'yö- -nu 'trɔɔn 'yaa
kë Atanna -bha. ²³ "Kεε 'yö- mε
'bha -nu -dɔ 'pö -a -nu -bha -yö -kë
'dhe -mlüga 'dhe 'ö -pö "sε -së 'gü
bha- 'dhö. 'Yö 'wa Atanna -wu
ma 'yö 'wo 'dhang bho- "dhiü, 'yö
'wo 'trɔɔn -kë -dhe 'yö- -nu 'trɔɔn
-yö -wɔ zian 'gban 'ka 'dhe tapë
'dhe 'ö- -kpaaga do ga -yö -kë këng
do "εεν -kaɔng "saɔdo "εεν -kaɔng
-yaaga bha- 'dhö.»

*"Gwënnng 'ö Yesu -ya -da 'ö
-gban blëë yaa -bha -a -dhiang 'ö
Matiö -ya zë*

²⁴ 'Dhe 'ö 'yaa- pö "dhü, 'yö
go mü 'ö "gwënnng -dee 'bha -da
-nu -dhe 'ö- pö: «Atanna -bha
-gblüdédhe bha- "sinma -yö -kë
'dhe mε do 'bha 'ö 'ö -bha -bhöpë
ta -a 'dhö. ²⁵ 'Dhe 'ö 'ya -bhöpë
ta 'ö -gɔ -dhe bha- 'gü 'ö gbeng 'ya
'loo kö mε 'gbaan yi zë, 'yö- 'yaa-
-yö nu 'yö blëë yaa ga -pɛn -a -gɔ
'bhlaadhe bha- 'gü 'yö- to 'yö -ziö.
²⁶ 'Dhe 'ö tapë bha 'ya bho 'ö
'ya -ya -wo 'gü -sü -bha, 'yö blëë
bha yöö -dɔ 'pö 'ö -ya -da -sü -bha.
²⁷ 'Yö 'bhlaadhe bha- dëmε -bha
yëkëme -nu 'wo nu 'wo- pö- -dhe:
«Yi dëmε, gun 'kwa- wo ya, -bhöpë
-dɔ -slɔɔ 'aa mü 'i- bɔ i -bha -dhe
ya 'gü 'nu ya "wε -ee? 'Yö blëë
yaa 'kö ya -yö go 'mε 'yö bho- 'gü
"dhü?» ²⁸ 'Yö- yɔ bɔ- -nu -gɔ 'ö- pö:
«N 'yaa- =në bho bha.» 'Yö 'wo-
-slëë -ta -kë 'pö- -gɔ 'wo- pö: 'Dhe
'ö "dhü 'sa kö -bhö dɔ kö 'yi 'dho
kö 'yi- 'gü bho kö 'yi- blëë yaa -nu
bha- =gban -wo "pεɛpɛdhö -dhe.»
²⁹ "Kεε 'yö- pö- -nu -dhe: «Abin,
-kaa 'to "dhü "senngdhö, -a -gen
-mü 'dhe 'ka- pö 'ka- 'gü bho "tüng
ya- 'gü, ka -dho -bhöpë -gɔ 'nënnng
blëë -gɔ -bha 'ka- -wo 'ka. ³⁰ "Kεε
-ka ka kwaa- -nu -zü kö -wo kpa-
wo "kwëë kö tapë bha- "kan "tüng
-yö 'loo! 'Ya kë 'dhe -a "tüng 'ya
'loo, 'yö 'a- pö- "kanmε -nu -dhe:
«-Ka blëë yaa -nu -wo 'kö kö 'ka-
-nu -be kë, kö 'ka- -nu "gü! Kö 'ka
-bhöpë -zë 'dhu n -gɔ 'gbaandhö.»

*"Gwënnng 'ö -gban "dhü 'wo-
mutaadö -kë -a -bha 'ö Yesu -ya -da
'ö Matiö -ya pö*

(Makö 4,30-32; Dhukö 13,18-19)

³¹ 'Dhe 'ö 'ya kë "dhü 'yö
"gwënnng do 'bha -da 'zü- -nu -dhe
'ö- pö: «'Wɔn -taɔng -së 'ö -gban
Atanna -bha -gblüdédhe -bha bha
-yö -bho "dhü 'wo- seneve -kë bha-
ga 'në- -bha. "Dhüga bha 'në mε
do -ya sü yi do 'ka 'yö- ta 'ö -gɔ
'bhlaa. ³² 'Yö 'në tapë 'kö 'wo- ta
-a ga 'gban "pεpε suu 'dɛdɛ -sü

'ka, "kεε □ya kpea -yö -ziö tapë -zë □gban "pepe -ta, 'ö □ya dɔ 'mü kö -maa -nu -wo wo 'kɔ -nu dɔ sië-kwεε" -nu 'gü.»

"Gwënnng 'ö Yesu -ya -da 'ö -gban "sεke -bha -a -dhiang 'ö Matiö -ya zë

(Dhukö 13,20-21)

³³Yö "gwënnng "wεε 'bha -da 'zü -nu -dhe 'ö- pö: «'Wɔn -taɔng -së 'ö -gban Atanna -bha -gblüdedhe -bha bha -yö -kë □dhe "sεke 'wo -da 'bluubi -bha □sië bha □në -dhö. □Waa -bi 'në 'bha 'sü kö -wa -da 'bluubi 'gbe 'piü kö -wa "yi bho 'yö -da, 'yö -büü -yö 'pë 'wo -ma 'gü bha -pa.»

(Makö 4,33-34)

³⁴Yesu -yö dhiang "pepe bha -gban -zë me kpö bha -nu -dhe "gwënnng □në -'gü, 'yii -bha zë -nu -dhe "wεεwεε. ³⁵Kë "dhü kö 'pë 'ö Atanna -wudhiüloomε do 'bha -ya pö yi 'bha 'ka bha -'gü -wɔn -yö kë: «□Dhe a -dho dhiang zë -nu -dhe

"gwënnng □në -'gü kö pë -nu 'wo -bin -sü 'ka 'ö go -'ka "kpungtaadhe kë -yi -bha 'ö nu 'ö zun -'ka □dεε -bha bha 'a -ta "pu -nu -dhe.»

"Gwënnng 'ö -gban blëë yaa -bha bha -'klɔɔ -'ö Yesu -ya pö -a -dhiang 'ö Matiö -ya zë

³⁶□Dhe 'ö □ya kë "dhü 'yö Yesu -yö -kan me kpö bha -nu -bha 'yö dho 'kɔɔdhö. □Dhe 'ö □wa 'dho □wa -wo 'kɔɔdhö 'yö -bha □klang -nu 'wo □yɔɔn -"sɔɔ 'yö 'wo -pö -dhe: «"Gwënnng 'i -da □diö 'ö -gban blëë yaa 'ö gɔndë 'yaɔ -ya ta -gɔ 'bhlaa bha -bha bha -'klɔɔ -pö yi -dhe!» ³⁷Yö Yesu -ya pö -nu -dhe 'ö- pö: «Mang Megböme ma □në 'a -bhöpë bha -tamε 'ka. ³⁸"Kpungtaadhe □në □dhe 'bhlaadhe 'a tapë bha ta -'gü bha -'dhö, 'yö me □wa kë Atanna -bha -gblüdedhe 'gü -mε -nu 'ka bha 'wo □dhe 'pö □dhe tapë bha -'dhö, 'yö 'me 'wo Sɔtraan -bha

-gɔ 'gü bha 'wo □dhe 'pö □dhe blëë yaa bha -'dhö. ³⁹Yö -'yaɔ -'ö blëë yaa bha -ta "dhü bha, 'yö -kë -a Sɔtraan □dede bha -'ka, -a -bhöpë "kan "tüng bha yö -mü "kpungtaadhe yën "tüng □në -'ka. Atanna -bha "kië -nu bha 'pö □në 'wo -bhöpë bha -"kanmε -nu 'ka. ⁴⁰"Kpungtaadhe "dhiütoyι 'ka -kɔ do 'wo blëë yaa bha -wo 'ka 'wo -zuö peng 'gü bha -yö -dho kë 'pö "dhü. ⁴¹-A 'yi bha -'ka, mang Megböme a -dho Atanna -bha "kië -nu 'wo -ya -sü 'ka ma -ya 'gü bha -nu bɔ 'ö 'wo 'me 'wo mε -nu -pö sië 'wɔn yaa 'gü bha waa -'wɔnyaakεme -nu "pepe □gban bho ma -gblüdedhekëdhe 'gü, ⁴²'ö 'wo -nu -zuö peng 'gü, -wo -dho -wëë -gbu bɔ -dhe bha □në -'gü 'yö 'wo wo "sɔn zun -'ka 'ko "dhiü "küüküüdhö. ⁴³"Kεε me 'dhe 'kö 'wo to Atanna dhɔɔbhaa -zian -ta bha, -a -nu 'bhü -dho bho □dhe 'yënnng -'bhü 'dhö bho □sië -kɔ 'ö -'gü bha -'dhö -a -nu Dë -bha -gblüdedhekëdhe bha -'gü.» 'Yö -pö -nu -dhe: «'Wɔn 'gü ma -tu 'dhö 'me 'ö i -gɔ -bha kö yö □në 'a -pö bha (i "tu 'to -bha -së 'ka 'ki -'gü ma).»

"Gwënnng 'ö Yesu -ya -da 'ö -gban □naɔ 'ö -bin -sü 'ka -a -bha -a -dhiang 'ö Matiö -ya zë

⁴⁴Yö go mü 'ö- pö: «-A pö 'a -wo "dhü bha -'klɔɔ -mü □dhe Atanna -bha -gblüdedhe bha -yö □dhe □naɔ 'ö -bin -sü 'ka 'bhlaadhe do 'bha 'gü □në -'dhö. 'Me □yaa -yö, 'yaa 'ö "dhi -wo -ta me 'bha -dhe, "kεε -a -dhi -dhe -kɔ yaa bha -wɔn 'gü, -yö 'dho □në wo 'yö ö □slɔɔpë □gban "pepe "dhɔɔ dɔ 'yö nu 'yö 'bhlaadhe bha -dho.»

"Gwënnng 'ö Yesu -ya -da 'ö -gban -zɔɔ □bhläësü -bha 'ö Matiö -ya pö

⁴⁵Yö -pö: «-A -gɛn -mü 'zü □dhe Atanna -bha -gblüdedhe bha -yö □dhe -zɔɔ □bhläësü "dhɔɔdɔme

'ö- mɔɔ- sië □në- 'dhö. □Yaa- 'dhe 'ö- sɔng 'dhö "gbɪ- -a yö, ⁴⁶ 'yö dho 'yö ö □kwengpë □gban "dhɔɔ dɔ 'yö nu 'yö- dhɔ.»

"Gwënnng 'dhe 'ö Yesu -ya -da 'ö -gban "nuu -zuö -sü -bha 'ö Matiö -ya pö

⁴⁷ 'Yö- pö: «-A pö 'a- wo "dhü bha- -gen 'bha -mü 'zü □dhe Atanna -bha -gblüdëdhe bha -yö □dhe "nuu 'wo- -zuö "yi □gblü 'kpi- -ta 'ö 'yu- =gban "pɛpɛ suu 'do 'do sü bha □në- 'dhö. ⁴⁸ □Ya kë □dhe □waa- -zuö bha- wo "dhü □ya pa, 'yö- "nuuzuöme -nu 'wo- -gan 'wo dho- 'ka "kɔng □taa 'yö 'wo- -zë 'gü -kë, 'yö- 'dhe 'ö- -zun "dhiü -bhlɔɔ 'yaa 'dhö bha 'wo- =wënnng "yi □bhaa. ⁴⁹ -Yö -dho kë -kɔ do bha □në- 'gü "kɔngtaadhe yën -yi 'ka. Atanna -bha "kië -nu -dho nu 'ö 'wo 'wɔnsëkëme -nu waa- 'wɔnyaakëme -nu -kan 'kwëë-. ⁵⁰ 'Yö 'wo 'wɔnyaakëme -nu -da pëng 'gü. -Dhe bha □në 'wo dho -wëë -gbɪ bɔ- 'gü 'ö- -nu "sɔn -yö zun- 'ka 'ko "dhiü "küküüdhö.»

⁵¹ 'Yö Yesu -ya -nu dhe" kɔ 'ö- pö: «'Ka- 'gü ma 'kpakpadhö -ee? 'Yö 'wo- pö: «□lin, 'ya- 'gü ma.»

⁵² 'Yö- pö 'zü- -nu -dhe -deewo □dhe: «-A -kë "dhü -sü 'gü, 'tɔnggɔme "pɛpɛ 'wo 'wɔn 'ö -gban Atanna -bha -gblüdëdhe -bha bha- dɔ 'kpakpadhö bha, -wo □dhe □naɔme do 'ö pë -dee waa- pë zizi -nu sü ö -bha □naɔ 'gü 'ö- 'gü □gblü me -nu -ta □në- 'dhö.»

Yesu -bha -wo Nazadhetö -sü -dhiang 'ö Matiö -ya zë

(Makö 6,1-6; Dhukö 4,16-30)

⁵³ □Dhe 'ö Yesu □ya ö bo "gwënnng -nu bha- -nu 'kɔɔ- -pö -nu -dhe -sü 'ka, 'yö go -dhe 'dhe bha- 'gü, ⁵⁴ 'yö dho 'pödhe 'dhe 'ö 'nëdhe -kë 'gü bha- 'gü, 'yö dho Zuifö -nu -bha -yakwëëkëgükö 'gü 'yö -ya me draan- -sü -bha mü. 'Yö- 'wɔn -yö me "pɛpɛ 'wo gun 'mü -a

-nu □gban kɔn, 'yö 'wo -ya pö -sü -bha: «'Wɔndɔdhe suu 'kö ya -yö -go -a 'ka 'mɛ? "Dhabhliwɔn -nu 'ö- kë sië ya -ya -nu -draan 'mɛ?»

⁵⁵ "Ën "dhüyënme gbö (do "wɛ 'ö me □gban 'kwa- dɔ) ya 'yaa -mü -ee? "Ën Madhi gbö ya 'yaa kë □ni -ee? "Ën -a 'zlaabɔ -nu 'waa -mü Zakö, Zosefu, Simɔ waa- Zudë -nu 'ka -ee? ⁵⁶ "Ën -a 'zlaa- dhong -nu 'waa mü 'wo kwa "piü -dhe ya- 'gü ya -ee? 'Wɔn "gblügblü -nu 'ö- kë sië ya -yö -go kë -faan 'ka 'mɛ 'sa?» ⁵⁷ -A -kë "dhü -sü -wɔn 'gü 'wii 'dhang bho Yesu "dhiü. Yesu -ya -pö yö □në- -wɔn 'gü -a -nu -dhe 'ö- pö: «-Wo Atanna -wɔdhiüloome □bhlëë -ya 'pödhe "wɛɛ □gban 'gü, "kɛɛ 'waa- =bhlëë -ya -a -dɪ -gɔ 'pödhe waa- -dɪ -gɔ 'kɔɔdhe □në- 'gü tongtongdhö.» ⁵⁸ 'Mɛ 'wo bha- -nu -bha gɔɔgbɪdhe 'ö 'dhang -bho Yesu "dhiü -sü 'yaa gun- -nu -gɔ bha- -wɔn 'gü 'yii "dhabhliwɔn 'gbɛ 'bha kë mü.

14

Zan Mezume ga -kɔ -dhiang 'ö Matiö -ya zë

(Makö 6,14-29; Dhukö 9,7-9)

¹ -A "tüng bha- 'gü kö Edhodö □në -gblüdë 'ka Gadhidhe -sɛ 'gü, 'yö Yesu -wɔn ma. ² 'Yö- pö ö -bha gwëëzë -nu -dhe □dhe Zan Mezume □në □ya 'go ga 'gü 'ö □ya -bö. Yö □në- -wɔn 'gü 'yö "sɪ 'dhö- -dhe 'yö "dhabhliwɔn -nu kë sië bha.

³ -A pö 'ö- wo "dhü bha- -gen -mü □dhe 'ö gun "dhü kö □yaa- pö 'nu ö -bha gwëëzë -nu bha- -nu -dhe □dhe -wo Zan kun kö -wa -da -kaso 'gü. Kö □waa- 'kun □waa- -lö □waa- -da -kaso 'gü. 'Ö gun "dhü kö Edhodö □ya ö dheebhang Fidhipö -bha dhebhɔ 'wo- -dhe Edhodiadö bha- 'sü- -gɔ. ⁴ Kö Zan □yaa- pö- -dhe □dhe 'yaa -së kö -a dheebhang -bha dhebhɔ -zë -yö -ya -gɔ. ⁵ Kö -a pö 'ö Zan -ya wo

"dhü bha □ya □sië Edhodö -dhe kö -ya "piü □dhe 'ö- zë, "kεε kö -yö "suü sië Zuifö -nu -gɔ, -a -gen -mü □dhe kö -a -nu □gban "pepe -wo Zan -dɔ Atanna -wudhiüloomε 'ka.
 6 "Kεε □dhe 'ö Edhodö bho "töng bha- trookëyi □ya □loo, 'ö Edhodi- adö 'dhu 'dhö "tan kë sië 'mε 'wo nu troo -ta bha- -nu -kuu "dhiü, 'yö -dhi Edhodö -dhe yaa 'gü yaa wo.
 7 'Yö -sö -bhö 'në bha- -dhe 'ö- pö: «Pë "ʊpë 'ö dho- -wɔn pö 'ö -dhe 'ö -dho -a -nu -dhe. 8 'Ö "dhü bha kö 'në bha- -dhe □ya -wu 'kpo- -bha kö □yaa- pö -yö Zan Mezume -gɔ □në -wɔn pö. 'Yö 'në bha 'ö dɔ 'ö dhe -wu bha- -ta 'yö- pö Edhodö -dhe -yö Zan -gɔ -ya 'tea- do 'gü kö -yö 'ö gba- 'ka. 9 -A pö 'ö 'në bha -ya wo "dhü bha 'yii dhi -gblüde Edhodö -dhe, "kεε □dhe 'ö -kë □dhe □ya "plüün bho 'mε 'ö- -nu -dhe troo -ta bha- -nu wëdhö 'ö □ya -sö -nu □gban -bhö bha- -wɔn 'gü, 'yö- pö 'ö -bha gwëe" -nu -dhe □dhe -wo 'dho kö -wo nu Zan Mezume -gɔ 'ka- -dhe. 10 'Yö mε do bɔ kö -yö 'dho Zan -gɔ "kan -dhe 'gü -kaso 'kɔ 'gü. 11 'Yö 'mε bha 'ö dho 'yö Zan -gɔ -kan 'yö -da 'tea- do 'gü 'yö nu -'ka 'nëdhiëngnë bha- -dhe, 'yö dho- 'ka 'ö dhe -dhe. 12 'Yö Zan -bha □klangdhiü -nu 'wo nu 'wo- =gee sü 'wo dho- 'ka 'wo- bun bho, 'yö 'wo dho 'wo -ziö -gen 'gü Yesu -dhe.

Yesu -bha mε "gblü "sɔɔdhu "dhiü gba -kɔ -dhiang 'ö Matiö -ya zë

(Makö 6,33-44; Dhukö 9,10-17; Zan 6,1-14)

13 □Dhe 'ö Yesu □ya 'wɔn bha- ma, 'yö -da "kplagonë 'gü 'ö do 'ka 'yö dho -dhe "dhiü □nëng -dhe 'bha 'gü.

"Kεε □dhe 'ö mε kpö 'gbe □waa- 'wɔn -dɔ, 'yö 'wo go 'pö- -nu 'gü 'wo -ta wo -gen -ta 'yi "piü "yεedhö 'wo dho- "gblu □keng-. 14 Yesu -bha -go "kplagonë 'gü -sü kö -yö zun "sia- kö mε "dhaa -yö □klëen -sü 'ka -dhe bha- 'gü, 'yö- -nu -wëe

-ya -kë, 'yö "yuëdhi -nu "pepe 'wo gun- -nu kpö 'gü mü bha- -nu -kë "klüöklü.

15 □Dhe 'ö dhong □ya -da, 'yö- -bha □klang -nu 'wo □yɔɔn- "sɔɔ 'wo- pö- -dhe: «"Bin □ya 'ma □ya bo, "kεε 'sa -dhe 'kwa- -bha ya -dhe "dhiü □nëng -dhe -mü, -bhöpë 'bha 'yaa □slɔɔ mü, □dhe 'ö "dhü -bhö -a pö 'mε 'wo ya- -nu -dhe -wo 'dho 'pö- -nu 'gü kö -wo woo- -bhöpë -nu mɔɔ-!»

16 'Yö Yesu -ya -yɔ bɔ- -nu -gɔ 'ö- pö: «'Aa bhoo, -a -dhe 'yaa- -bha kö -wo 'dho "dhü, ka □në -kaa -nu gba -bhöpë 'ka!» 17 "Kεε 'yö 'wo- -yɔ bɔ- -gɔ 'wo- pö: «-Bhöpë 'kö □ya 'to yi -gɔ yö □ya 'to 'bluu- bhe "sɔɔdhu waa- 'yuü- =ple.» 18 'Yö- pö- -nu -dhe: «-Ka nu- 'ka n -dhe yö!» 19 □Dhe 'ö □ya kë "dhü 'yö- pö 'mε 'wo bha- -nu -dhe -wo -ya 'kpa- -ta. □Dhe 'ö- -nu □gban "pepe □wa 'yaanu, 'yö 'ö -kɔ -da 'bluu- bhe "sɔɔdhu waa- 'yuü- =ple bha- 'gü, 'yö 'ö "yan "dhiü □wlu dhang- 'gü 'yö □bhea Atanna -dhe 'yö- nuε" bho 'yö- "kplüklü bho 'yö- nu 'ö -bha □klang -nu -dhe, 'yö 'wo- 'gü -gblü 'mε 'wo bha- -nu -ta. 20 'Yö 'mε 'wo bha 'wo pë -bhö 'wo kën, 'yö -bhöpë 'bha -yö to, 'yö- 'dhe 'ö to bha 'wo- =loo 'kɔ -ta, 'yö -kë 'bluu- "kplü töö -yan -kaɔng do ga □ple 'ka. 21 'Mε 'ö Yesu -ya -nu "dhi gba "dhü bha- gɔɔn- -nu -dɔ -slɔɔ kö 'wii 'në -nu waa- dhong -nu dhung, -wo -mɔɔ mε "gblü "sɔɔdhu -nu -bha.»

Yesu "ta -sü "yi -ta -kɔ -dhiang 'ö Matiö -ya zë

(Makö 6,45-52; Zan 6,15-21)

22 -A -nu -bö pë -bhö -sü 'ka -sü oo, 'yö Yesu -yö to 'ö- pö 'ö -bha □klang -nu -dhe -wo -da "kplagonë 'gü "vaandhö kö -wo 'yi "kan, "sanni 'ö -bo -wu -kpo 'mε bha- -nu -bha -sü kö -wo dho wo -gɔ 'pö- -nu 'gü -sü □zinng 'gü. 23 □Dhe 'ö □ya bo 'ö -wu -kpo mε kpö bha- -nu

-bha -sü 'ka, 'yö -da -tɔn 'në 'bha bha- =gbin- kö -yö bhea" Atanna -dhe 'mü. -Yö -to -tɔn ɔgbin- mü ö do 'ka 'yö 'bin -yö ma. ²⁴ "Töng 'ö kë sië- 'ka "dhü bha kö- -bha ɔklang -nu -zë ɔwa -gen -yan kpö "ta sü 'yi -ta, "kɛɛ kö "tɛɛ "gbu- -yö ziö sië, 'ö go- -nu 'dho -zian 'ka, kö "yi -yö ɔbang "bang kë sië ö "yi kpö -nu 'wo -ma "yitago bha- -bha. ²⁵ ɔDhe 'ö -dhekpao "dhiü ɔya ɔloo, 'wo dho -dhe -ga kö Yesu -yö "ta sië "yi -ta "wɛ tuaa ɔtuaa tuaadhö 'ö nu- -nu -zian 'ka. ²⁶ "Kɛɛ ɔdhe 'wo wo "yan -kpan -bha kö -yö nu sië ɔdhe -ko bha- 'dhö "yi -ta, 'yö "suü 'dhö -da -nu 'gü, 'yö 'wo -ya "gbla -sü -bha 'wo-pö: «Mɛ -zii -mü!» 'Yö 'wo -ya "ta bhoo -da -sü -bha. ²⁷ "Kɛɛ 'yö Yesu -yö to 'ö- pö- -nu -dhe: «-Ka ka zuë" kë -sea, 'ka 'dho "suü, ma -mü!» ²⁸ 'Yö Piëdhö -ya pö- -dhe: «N Dɛmɛ, ɔya kë i 'ka ɔdedewo tean- 'ka kö -bhö dɔ kö mang -dɔ 'pö 'a "ta "yi -ta ɔdhe i 'dhö kö 'a nu i -dhe 'gü!» ²⁹ 'Yö Yesu -ya pö- -dhe: «-Bhö nu!»

'Yö Piëdhö -yö go "yitago 'gü 'yö -da "yi -ta 'yö gun 'dho sië Yesu "piü. ³⁰ "Kɛɛ 'ö 'dho sië "dhü kö "tɛɛ -yö ziö sië "gbu- 'ka "dhü -kpeawo, 'yö "suü 'dhö -da Piëdhö 'gü, 'yö -ya 'pö -dho "yi ɔwlöö -sü -bha, "kɛɛ 'yö ɔgbla 'ö- pö: «N Dɛmɛ, -bhö n dha!» ³¹ 'Yö to 'yö Yesu -yö ö -gbe 'gü -pu -a "töng 'ka 'yö -sɛn- -ko -bha 'yö -pö- -dhe: «'Eke, i -bha -ze -yö n -dhe -sü -yö 'dɛɛ ɔton -kɛɛ, Piëdhö! -Më ɔnë -kë 'yö 'i 'zë- -zë -kë?» ³² ɔDhe 'ö -nu ɔgban ɔplɛ ɔwa -da "yitago 'gü, 'yö "tɛɛ -yö bo ziö -sü 'ka. ³³ 'Yö- -bha ɔklang -nu 'dhe 'wo to "yitago 'gü 'wo zun- -dhe wo kpiö 'gü 'wo- pö: «'Aa, yi Dɛmɛ, Atanna Gbö -mü i 'ka ɔdedewo tean- 'ka!»

Yesu -bha "yuëdhi 'gbe -dha Zenezadhe -sɛ 'gü -ko -dhiang 'ö

Matiö -ya zë

(Makö 6,53-56)

³⁴ ɔDhe 'ö ɔwa "yi bha- "kan ɔwa zun "sia- Zenezadhe -sɛ 'gü, ³⁵ 'mɛ 'wo "pɛan bha- "piü -wo -to -mü 'wo Yesu dɔ, 'yö 'wo -ya -a nu -wɔn -dhea "dhiü bho -sü -bha "sɛ 'gü -dhe ɔgban 'gü 'yö 'wo nu woo- "yuëdhi -nu 'ka- -dhe. ³⁶ 'Yö 'wo ɔbhea- -dhe kö "yuëdhi -nu bha -wo wo -ko "fiëfiëdë -zë 'pa- -bha -sɔ "zɔ 'ka (kë "dhü kö -wo dha). 'Yö 'mɛ 'wo wo -ko pa- -dasɔ "zɔ 'ka "dhü bha- =gban "pɛpɛ 'wo -kë "klüüklü.

15

'Wluu- -nu 'ö Fadhizien -nu -wa -ya waa- Atanna -bha 'tɔng- -nu -dhiang 'ö Yesu -ya zë 'ö Matiö -ya pö

(Makö 7,1-13)

¹ ɔDhe 'ö ɔya kë "dhü 'yö Fadhizien -nu waa- Zuifö -nu -bha 'tɔnggɔmɛ -nu 'wo go Zed- hizadhëmö 'wo nu Yesu "piü, 'yö 'wo- dhɛɛ" kpö 'wo- pö: ² «-Më ɔnë -kë 'yö 'wluu- 'ö kwa "bhema -nu -wa -ya bha, i -bha ɔklang -nu 'waa- -yaki -ya? -A -gen -mü ɔdhe ɔwaa- pö 'wo pë -bhö 'waa wo -ko "zu ɔdhe -ko 'kwa- -kë 'ka kwa wo -ko 'gü -a 'dhö.» ³ 'Yö Yesu -ya -yɔ bɔ- -nu -gɔ 'ö- pö: «Kaa -dɔ 'pö ɔwɛ, -më ɔnë -kë 'yö 'kaa Atanna -bha 'tɔng- -nu -yaki -ya ka -bha 'wluu- -nu 'wɔn 'gü?» ⁴ -A -gen -mü ɔdhe Atanna -ya -pö 'ö- pö: «-Bhö i dɛ waa- i dhe -a -nu ɔbhlëë -ya»

ɔya 'go mü 'zü:

«'Mɛ 'ö ɔya dhiang yaa zë ö 'kpɔmɛ -nu -bha -wa -mɛ zë.»

⁵ "Kɛɛ 'yö ka -zë 'ka mɛ -nu ɔdraan 'ka- pö: «'Në ɔyaa- pö ö dɛ waa- ö dhe -a -nu -dhe ɔdhe: 'Pë 'ö gun n "piü ɔdhe 'a ka -ta 'kun- 'ka bha 'ma- -ya Atanna -bha 'ka' kö- -mɛ -ya -kë -sɛ ɔnaa bha, kö- 'kpɔmɛ -nu -bha tɛë 'yaa- -bha. ⁶ 'Sa 'ka- kë "dhü kö ka Atanna -wu 'ma ɔnë

'wo sië -zukplü -bha kaa- 'wluu-
-nu -wɔn 'gü bha. ⁷ □Flüme -nu!
□Ya kē "dhü kö teanwɔn -gun Ezai
"piü Atanna -wɔ 'ö-pö ka -dhe yi
'bha 'ka 'ö-pö □dhe:

⁸ «Atanna -ya -pö:
"Se ya- 'gü -me -nu 'wo ya -wo
n -dhiang zë wo -ben "dhiü
"wεεwεε,

n -dho 'yaa- nu zuë" -zë -bha,
⁹ -a -wɔn 'gü n -dho 'wo- -kë bha
-wa -kë "wεεwεε;

-a -gen -mü □dhe -wo me -nu
-draan 'wluu- -nu
'wo go me "bhi- -nu 'gü bha □në-
'ka □dhe
'pë 'ö go ma □në n 'gü -a 'dhö» bha-
'gü.»

*'Pë 'ö me -kë -dhiisü Atanna
wëëdhö 'ö Yesu -ya pö -a -dhiang
'ö Matiö -ya zë*

(Makö 7,14-23)

¹⁰ □Dhe 'ö Yesu □ya ö bo- -pö -nu
-dhe "dhü -sü 'ka, 'yö me kpö 'wo
gun 'mü bha- -nu -dhe 'yö- -pö- -nu
-dhe: «Ka ka "tu 'to kö dhiang 'ö
maa zë bha 'ka- 'gü ma -së 'ka!»

¹¹ 'Yö- -pö- -nu -dhe: «'Pë 'ö -da me
"dhi 'gü yö -zë 'yaa me kë -dhiisü
Atanna wëëdhö, "kεε 'pë 'ö go me
"dhi bha □në me -kë -dhiisü.»

¹² □Dhe 'ö □yaa- pö "dhü, 'yö-
-bha □klang -nu 'wo □yɔɔn- "sɔɔ
'yö 'wo- -pö- -dhe: «'Bhaa- 'wɔn
□në- do □dhe -wɔ -nu 'i- -pö sië
bha -yö "ye sië Fadhizien -nu -bha
-ee?» ¹³ 'Yö- -yɔ bɔ- -nu -gɔ 'ö- -pö:

«Pë "pεpe 'dhe 'kö -kë □dhe n Dé
'ö -ya -sü 'ka dhang- 'gü 'yii- ta, -a
□gban "pεpe -dho bho "sεε. ¹⁴ -Kaa
-nu 'to "dhü. "Yanwlüme -nu □në
'wo zian bho sië "yanwlüme -nu
'ka bha! "Kεε "yanwlüme -zë □ya
zian bho "yanwlüme 'ka, □wa 'dho
-a -naa -mü -a -nu -pö -gblüga
'gü -sü 'ka.» ¹⁵ □Dhe □yaa- pö
"dhü, 'yö Piedhö -ya pö- -dhe 'ö-
pö: «-Bhö "gwënnng 'i- -da bha- ta
"pu yi -dhe!» ¹⁶ 'Yö Yesu -ya pö:

«Kaa -dɪ 'pö 'kii 'wɔn 'gü ma □në
wo □kö -ee? ¹⁷ "Eεn 'kaa- 'wɔn

□në- do □dhe pë 'kö me -ya -bhö
bha yö -zë -yö -bɔ me "gblüü- 'ö
-wo zang -ta, ¹⁸ "kεε -wɔ 'ö go me
zuë" 'gü 'ö bɔ me "dhi bha □në me
-kë -dhiisü Atanna wëëdhö -ee?
A- -pö ka -dhe □dhe me -wɔ bha
□në me -dhii kun Atanna wëëdhö.
¹⁹ -A pö 'a- wo "dhü bha- 'klɔɔ- mü
□dhe -dhe 'ö me zuë" "piü bha □në
-zɔgɔndhe yaa -nu 'wo go- 'gü, 'yö
'wo- -me zü □yɔɔn me zë -sü -nu
oo, -da dhe "piü -sü "εεn -ziö me
-nu -bha gɔn □keng- -sü -nu oo,
-zua zë -sü -nu oo, □kwaan bho -sü
-nu, □sua kë -sü -nu waa- me -nu
-dhiang yaa zë -sü -nu -bha. ²⁰ Pë
-nu 'wo me -dhii kun □në 'wo bha,
"kεε pë -bhö -sü 'kö kö 'wii wo -kɔ
"zu □dhe -kɔ 'ö kwa "bhema -nu
-wa 'wluu- -ya 'ka -a 'dhö bha yö
-zë 'yaa me -dhii 'kun.»

*-Dhebhönë do 'bha 'ö 'yaa Zuifö
'ka -a 'dhang -bho Yesu "dhiü -kɔ
-dhiang 'ö Matiö -ya zë*

(Makö 7,24-30)

²¹ □Dhe 'ö □ya kë "dhü 'yö Yesu
-yö go -dhe bha- 'gü 'yö dho Tii -pö
waa- Sidɔn -pö -nu 'gü waa- -bha
□klang -nu 'dhö. ²² □Dhe 'ö □wa
□loo mü, 'yö dhebhönë do 'bha 'ö
'yaa Zuifö 'ka 'ö go Kanaa -sε 'gü
'ö -ya -sü 'ka "sε bha- 'gü bha 'ö nu

"gbla -sü 'ka "gbɔ 'ka Yesu "piü 'ö-
pö: «N Dëme, Davi Gbö, -bhö "ta n
-dhe n -wëë -bha -dhe! "Yina yaa 'ö
n 'dhu 'gü ya -ya -wëë -dhe wo sië
"gbɪ- -wa!» ²³ "Kεε 'yö Yesu 'yii-
-yɔ bɔ, 'yö- -bha □klang -nu 'wo
□yɔɔn- "sɔɔ 'wo- -pö- -dhe: «-Bhö
dhebhönë ya- "piü kë kö -yö ziö, -a
-wɔ □ya kë -fεεsü "gbla 'ö- wo sië 'ö
-ziö 'ka kwa □keng- bha- -wɔn 'gü.»

²⁴ 'Yö Yesu -ya -yɔ bɔ- -nu -gɔ 'ö- -pö:
«-Ka -dhe -ga, Atanna -yö n -bɔ 'me
'wo □dhe "bhlaa -tuü -nu 'ö □wa
□dheng -a 'dhö Izraëdhö -sε ya- 'gü
bha □në- -nu -dhe.» ²⁵ "Kεε 'yö
dhebhönë bha 'ö nu 'ö zun 'ö kpiö
'gü Yesu □wlöö 'ö- -pö: «N Dëme,
-bhö "ta □në wo n -dhe -wa!» ²⁶ 'Yö

Yesu -ya pö- dhe: «-A -dhe 'yaa- bha kö-wo- nē -nu- bhöpē 'sü- wa nu 'gben- -nu- dhe.» ²⁷ "Kεε 'yö dhebhone bha 'ö- -yo bo 'pö Yesu -go 'ö- pö: «-Yö "dhü tean- 'ka, n Deme, "kεε -a [blün 'dhe 'kö kōn 'gben- -me -nu- -kō 'ka 'ö [wennng 'gben- -nu- -wa yō -zē -bhö.» ²⁸ 'Yö Yesu -ya pö- dhe: «'Aa dhebho 'i ya! i 'dhang bho Atanna "dhiü [dedewo -kεε! -Bhö 'dho, -yö -dho kē i -dhe [dhe -kō 'i- =moo- 'ka bha- 'dhö!» -A "töng [dede bha- 'gü, 'yö- 'dhu 'dhö -kē "klüöklü.

Yesu -bha 'yuēdhi 'gbe dha -kō -dhiang 'ö Matiö -ya zē

²⁹ [Dhe 'ö [ya kē "dhü 'yö Yesu -yö go bha 'zü 'yö dho "yitagbea 'ö Gadhidhe -dhe "sōo bha- "kpung "dhiü, 'yö -da -tōn do [gbin- 'yö -ya mü. ³⁰ 'Yö -me 'gbe -ta -gbe 'wo nu- "piü woo- -ta 'bebedhö -me -nu oo, "yanwlüme -nu oo, [niōōme -nu oo, "bhöbhu -nu waa- "yuēdhi 'gbe [dede 'ka, 'yö- -nu [gban "pepe dha. ³¹ [Dhe 'ö 'me 'wo bha [waa- dhe yō kö "bhöbhu -nu -wo "wi siē 'ö [niōōme -nu -wo -kē "klüöklü 'ö -ta 'bebedhö -me -nu 'wo do [zinng 'gü, 'ö "yanwlüme -nu 'wo -dhe yō, 'yö- 'wōn -ya -nu kōn [dedewo, 'yö 'wo -ya Izraedhö -me -nu -bha Atanna 'to bho -sü -bha.

Yesu -bha me 'gblü -yiisiö "dhiü gba -kō -dhiang 'ö Matiö -ya zē (Makö 8,1-10)

³² [Dhe 'ö [ya kē "dhü 'yö Yesu -yö ö -bha [klang -nu -dhe 'yö- pö- -nu -dhe 'ö- pö: «-Ka -dhe -ga! 'Me 'wo ya- -nu -wēē -yö n kē siē, -a -gen -mü [dhe 'wo -da n [keng- -a -dhekpaoyi -yaaga -naa [nē "kεε kö -bhöpē 'bha 'yaa- -nu -go, "kεε 'yaa n "piü 'pö [dhe 'a -wu 'kpō- -nu -bha kö 'wii pē 'bha -bhö, -a -gen -mü [dhe -a -nu faan -ya yēn, kē "dhü kö "yiyaadhe 'ya 'dho- -nu bho 'ö 'wo -pö zian- kö -wo 'dho siē.»

³³ 'Yö- -bha [klang -nu 'wo- -yo bo- -go 'wo- pö: «Me -tu "tu 'wo ya -dhe -mεε [nē 'kwa dho- -nu -bhöpē [slōo- -bha "tungtadhe ya- 'gü [zōo?]» ³⁴ 'Yö Yesu -ya -nu dheε" kpō 'ö- pö: «'Bluu- bhe [dhe [nē ka -go?» 'Yö 'wo- pö- dhe: «'Bluu- bhe "saople waa- 'yuü- 'nēsensennē 'bha [nē yi -go.» ³⁵ [Dhe 'wo- pö "dhü 'yö- pö me kpō bha- -nu -dhe -wo -ya "sia- 'dōōōndhö. ³⁶ 'Yö 'bluu- bhe "saople waa- 'yuü- 'nē -nu bha- -nu sü 'yö Atanna nuε" bho- -wōn 'gü 'yö- -nu "kplükplü bho, 'yö- nu ö -bha [klang -nu -dhe 'yö 'wo- 'gü -gblü 'me 'wo bha- -nu -ta.

³⁷ 'Yö- -nu [gban 'wo pē -bhö 'wo kēn. 'Yö- -kpεa -yö to, 'yö- -bha [klang -nu 'wo dho 'yö 'wo- "kplükplü -nu 'wo to -a -nu [loo 'kö -ta, 'yö kē töō -yan "saople 'ka. ³⁸ 'Me 'wo 'bluu- -bhö "dhü bha- goōn- -nu -dī -slōo -kpaa 'kwēē- -sü kö 'wii dhong -nu waa- 'nē -nu -a -nu dhung, 'yö 'wo -kē me "gblü -yiisiö. ³⁹ [Dhe 'ö [wa 'wo bo pē -bhö -sü 'ka "dhü, 'yö ö -wu kpō- -nu -bha, 'yö yōö -dī 'pö 'ö -da "kplagōnē 'gü 'yö dho Magadan -se 'gü.

16

"Dhabhliwōn do 'ö Fadhizien -nu waa- Sadusien -nu 'wo- -dhe Yesu -go kö -ya kē -a -dhiang 'ö Matiö -ya zē

(Makö 8,1-13; Dhukö 12,54-56)

¹ Yi do 'ka 'yö Fadhizien -nu waa- Sadusien -nu 'wo nu Yesu "piü -a 'gü dan -dhe 'gü, 'yö 'wo- pö- -dhe [dhe -yö "dhabhliwōn do kē wo "yaan kö -ya -zōn wo -dhe [dhe Atanna [nē- bo [dedewo tean- 'ka. ² "Kεε 'yö Yesu -ya -yo bo- -nu -go 'ö- pö: «[Ya kē [dhe 'yēnng- -go [ya bho -pö -dhe -bha kö dhang- -bha -dhe -yö -gblö -sü 'ka 'kaa- pö [dhe -dhe -dho [kpao -sē 'ka dhia" -ee? ³ "Eεn 'zü -dhe [ya [kpao kö dhang- -bha -dhe

-yö 'gbiin-, 'kaa-pö dha- dho ban □dεε -ee? 'Wɔn -nu 'kō 'wo bha ka -kɔ -mɔɔ wo -zē -a -nu 'suan- bho -sü -bha dhang- 'gü □dhe -kɔ bha- 'dhö, "kεε 'wɔn 'suan- bho -bha -wɔn -nu 'kō 'wo kē siē □dεε -yēn ya- 'gü ya 'kaa □mɔɔ yō -zē 'suan- bho -sü -bha -oo? ⁴ Suu yaa -mε -nu 'wo □dεε -yēn ya- 'gü ö 'waa 'to wo -wɔ -ta Atanna -dhe bha -ya -nu 'piü □dhe 'wo 'dhabhliwɔn -dhe yō, "kεε 'wii 'dho 'dhabhliwɔn "wεε 'bha -dhe yō kō 'yii kē- suu ö -kē Zonasö 'ka yi 'bha 'ka bha- 'ka.» □Dhe ö □yaa- pö "dhö, 'yö- nu to 'mü ö -ziö.

Fadhizien -nu waa- Sadusien -nu -bha mε □klang kē -kɔ -dhiang ö Yesu -ya zē ö Matiö -ya pö

(Makö 8,14-21)

⁵ Yesu waa- ö -bha □klang -nu 'dho -sü 'ka kō -wo 'yi "kan -wo 'dho 'yi □taama, -a -bha □klang -nu -zɔ -yö -bho 'bluu- 'sü -wɔn 'ka. □Dhe ö □wa 'yi "kan □wa bɔ 'yi □taama, ⁶ 'yö Yesu -ya pö- nu -dhe: «-Ka ka -dɪ 'kun "sεkε ö Fadhizien -nu waa- Sadusien -nu -gɔ bha- -gɔ!» ⁷ 'Yö- bha □klang -nu 'wo -ya zaɔkpadhe -da -sü -bha □dhe: «-Yö kē ö- wo □dhe 'kwii 'bluu- 'sü bha 'yö -kē 'yö- pö siē "dhö bha.»

⁸ □Dhe ö Yesu □yaa- 'wɔn dɔ □dhe -wo zaɔdhe -da siē wo 'kwēē 'yö- pö- nu -dhe: «-Mē □nē -kē 'yö 'ka -ya 'bluu- 'sü -sü zuēn -ta? Ka -bha 'dhang -bho n "dhiü -sü -yö 'dεdε -kεε! ⁹ "Een 'wɔn 'gü □dede □nē 'kii ma □kō 'dhö bha -ee? "Een ka -zɔ □nē □ya 'to □ya bho 'bluu- bhe "sɔɔdhu 'a- 'gü -gblü mε "gblü "sɔɔdhu -ta ö- töö -yan -kpεa -yö to bha- -wɔn 'ka "dhö bha -ee? ¹⁰ "Een 'zü 'bluu- bhe "sɔɔpε 'a- 'gü -gblü mε "gblü -yiisiö -ta ö- töö -yan -kpεa -yö to bha ka -zɔ □nē □ya 'to □ya bho -wɔn 'ka "dhö bha -ee? ¹¹ "Een -yö kē -kɔ -kē □dhe 'yö 'ka ka -zɔ gɔn □dhe a -wɪ 'bluu- =dede □nē- 'ka? A- pɔ ka -dhe □dhe 'ka ka -dɪ 'kun Fadhizien

-nu waa- Sadusien -nu -bha □gɔng bha- -gɔ.» ¹² □Dhe ö □yaa- pö "dhö, 'yö 'wo- 'wɔn dɔ □dhe 'yii 'wɪ "sεkε □dede 'wo- -da 'bluu- bha bha- 'ka, "kεε -yö -wɪ Fadhizien -nu waa- Sadusien -nu -bha mε draan- -kɔ □nē- 'ka.

Piedhö -bha Yesu -dɔ Atanna -bha -Yame 'ka -kɔ -dhiang ö Matiö -ya zē

(Makö 8,27-30; Dhukö 9,18-21)

¹³ □Dhe ö Yesu □ya 'dho □ya □loo "sεgɔ ö Fidhipö -bha Sezadhe -dhe -züzü bha- 'gü, 'yö ö -bha □klang -nu dhεε" kpɔ ö- pö: «Ka- ma mε -nu -ta □dhe de suu □nē mang Mεgböme n 'ka?» ¹⁴ 'Yö 'wo- yɔ bɔ- -gɔ 'wo- pö: «Mε 'bha -nu -wa -pö i -bha □dhe Zan Mezume -mü i 'ka, ö mε 'bha -nu -wa pö (Atanna -wɔdhiüloome) Edhi ö gun yi 'bha 'ka bha yö -mü i 'ka, ö mε 'bha -nu -dɪ 'pö 'wo- pö -a mε 'dhe 'wo- Zedhemi -kē bha yö -mü i 'ka, kō mε 'bha -nu -wa pö siē 'zü Atanna -wɔdhiüloome "wεε 'bha -mü i 'ka.»

¹⁵ 'Yö Yesu -ya pö- nu -dhe ö- pö: «'Yö ka -zē □wε, ka ka -bha -pö □dhe?» ¹⁶ 'Yö Simɔ Piedhö -ya pö- dhe ö- pö: Atanna -bha -Yame ö- bɔ yö -mü i 'ka! Atanna "yaandhe Gbö -mü i 'ka!» ¹⁷ □Dhe ö □yaa- pö "dhö, 'yö Yesu -ya pö- dhe: «Simɔ, Zan gbö, i -bha -sē! -A -gen -mü □dhe tεanwɔn 'dhe 'kō 'i- pö bha 'yii 'go mεbhudhe 'gü, n Dē Atanna ö -ya -sü 'ka dhang- 'gü bha □nē- zɔn i -dhe. ¹⁸ -A -kē "dhö -sü bha- 'gü mang -dɪ 'pö a- pö i -dhe □dhe -wo i -dhe Piedhö (□waa- pö "dhö kō -wa -pö -gwē). -Gwē 'i- suu 'ka bha, bhi □nē i dho kē □dhe -gwē 'wo 'kɔ "kpan -ya -ta bha n -bha 'dhö, (bhi □nē 'i dho Atanna -bha mε -nu -loo 'kɔ -ta -sü bha- zü bho), 'mε 'wo "dhö bha ga -kɔ 'yii 'dho □mɔɔ- nu -bha. ¹⁹ A -dho Atanna -bha -gblüdedhe -dhakɪ nu i -dhe, kō 'bha- "dhiü ta mε "bɔ 'mε ö- -gɔ "kpung □taa yö

kö -yö kë ta -sü 'ka- -me -go dhang-
 'gü, "εεν kö 'bha- "pu 'pö me "υυ
 'me 'ö- -go "kpuŋg □taa yö kö -yö
 kë "pu -sü 'ka- -me -go dhang- 'gü.»
 20 □Dhe 'ö □ya kë "dhü 'yö Yesu -yö
 -dhio do- -nu -ta glöögldhö □dhe
 'wa 'dho- pö me 'bha -dhe □dhe
 Atanna -bha -Yame 'ö- bo yö -mü
 ö 'ka.

*Yesu -bha ö ga -wön waa- ö -bö
 -wön -dhiang 'ö- zë 'ö Matiö -ya pö
 (Makö 8,31-38; 9,1; Dhukö 9,22-
 27)*

21 □Dhe 'ö □yaa- pö- -nu -dhe
 "dhü, 'ö sü- 'yi bha -bha 'ö dho- 'ka
 "dhiü, 'yö zun ö -dt -wön -ta "pu
 -sü -bha ö -bha □klang -nu -dhe 'ö-
 pö: «N -dho Zedhizadhemö -wön
 -yö -dhö kö -kweagbö -nu waa-
 "saabhöme -nu -göme -nu waa-
 Zuifö -nu -bha 'tonggöme -nu -wo
 n -wëedhe □dede bho. -Wo -dho
 n zë 'ö 'a- bo -a -dhekpaoyi -yaaga
 -naa 'ka.» 22 □Dhe 'ö □yaa- pö "dhü,
 'yö Piedhö -ya sü □ple 'gü, 'yö -ya
 -don -bho 'ka -sü -bha. 'Ö- pö:
 «'Aa n Dëme, -më -dhiang □në 'i-
 zë "dhü, -a 'dhe 'kö bha Atanna -ya
 do i 'ka □gbleen.»

23 "Kεε 'yö Yesu -yö □slëë ö 'gü,
 'ö- pö Piedhö -dhe: «-Bhö bhö n 'ka
 taa- -gbleen, Sotraan! -Yö i "piü
 □dhe 'i n -da Atanna "dhiü, -a -gen
 -mü □dhe keng ka -zugongüwön
 'yaa do, i i -zu -gön □dhe me "bhu-
 -nu 'dhö.

24 □Dhe 'ö □ya kë "dhü 'yö Yesu
 -ya pö ö -bha □klang -nu -dhe 'ö-
 pö: «'Ö me "υυ me 'ö- "piü □dhe
 'ö ziö n □keng-, -a -me -yö bo -ya
 ö -dt -wön zuën -ta -sü 'ka kö -yö
 sëëbhodhe 'ö n -wön "glυυ "piü
 'ö □dhe -a -me -do -bha "dhü 'dhö
 bha- 'sü kö -yö ziö- 'ka n □keng-.

25 -A -gen -mü □dhe 'me 'ö- "piü
 'ö ö -dt dha -a -me -go -dho 'to- 'gü,
 "kεε 'me 'ö- -go -yö to n -wön -bha,
 -a me -dho dha. 26 "εεν □ya kë
 □dhe me 'bha "kpuŋgtaapë □gban
 "pepe suu □slöw "kεε kö i 'nii- zë

-yö □dheng Atanna "piü bha -oo,
 kö- =tröön -mü -më 'ka? "εεν -më
 □në me- dho □moo- -bha kö -ya nu
 Atanna -dhe ö 'nii- gotadhöpë 'ka.
 27 -Ka -dhe -ga, mang Megböme
 -a -dho nu n Dë -bha 'töbhödhe
 bha- 'gü yaa- ma "kië -nu -dhö,
 'yö 'a 'me 'dhe "dhü -a □saa bho
 -a -tosea kë -kö -bha. 28 A- -pö
 ka -dhe tean- =dede 'ka □dhe 'me
 'wo -dhe ya- 'gü -a me 'gbe 'wii
 'dho ga kö 'wii mang Megböme ma
 -gblüdedhe nu -dhe yö.

17

*Yesu -bha ö 'gü "gla -kö -dhiang
 'ö Matiö -ya zë
 (Makö 9,2-13; Dhukö 9,28-36)*

1 □Dhe 'ö -dhekpaoyi "saodo □ya
 ziö, 'yö Yesu -yö Piedhö 'dhö, Zakö
 waa- Zan 'ö -kë Zakö dheebhang
 'ka bha- -nu -dhe 'yö 'wo dho -tön
 □gbleen do □gbin-. 2 'Yö- -gla -a -nu
 "yaan mü, 'yö- wëedhe 'gü 'dhö -ya
 'bhü -sü -bha □dhe 'yënn- 'dhö,
 'yö- -bha -so 'bhü 'dhö -ya bhö -sü
 -bha 'yö -dhe -pu -a -zü. 3 'Yö- -bha
 □klangdhiü -nu -yaaga bha 'wo wo
 "yan -kpan Moizö waa- Edhi -a -nu
 -bha (kö □wa 'go dhang- 'gü □wa
 nu) kö waa- Yesu -nu -wo dhiang
 zë sië wo 'ko -dhe. 4 'Yö Piedhö
 -ya pö Yesu -dhe 'ö- pö: «N Dëme,
 'kwa -ya yö -yö -dho kë -së "dhe!
 -Bhö do 'sa kö 'a so 'kö 'në -nu
 -yaaga do 'yö kö- do- kë i -bha 'ka,
 kö- do- kë Moizö -bha 'ka, kö- do
 'dhe 'ö to -yö kë Edhi -bha 'ka -dhe!
 5 Piedhö -yö -to dhiang bha- zë
 -dhe 'gü, 'yö "dhuu kpö "yan bhö
 -sü 'bha -yö nu 'yö so- -nu -ta, 'yö
 -wu do -yö bo "dhuu kpö bha- 'gü
 'ö- pö: «N Gbö (do 'ö n -go) 'yö ya
 -a -dho -yö n -kë □dedewo, 'a n -go
 -wön "pepe □gban □loo -sü 'ka yö
 □në- =kwεε-. □Ya 'pë 'ö- pö ka -dhe
 -kaa kë.»

6 □Dhe 'wo -wu bha- ma, 'yö "suü
 'dhö -da -nu 'gü 'yö 'wo zun wo
 kpiö 'gü 'yö 'wo wo -go "gblëënu
 Yesu -dhe. 7 'Yö Yesu -yö □yöön-

-nu "sɔɔ, 'yö ö -kɔ -ye -a -nu -bha 'ö- pö: «Ka "wlü, "suü 'ya 'dho ka kè!»⁸ "Wo dho wo "yan "dhiü "wlü kö Yesu yöö do [nè] [ya 'to mü.

⁹ [Dhe 'ö [wa zun -tɔn lɔɔ- sü -bha, 'yö Yesu -yö -dhio dɔ- -nu -ta glɔglɔdhö 'ö- pö: «'Wɔn ka "yan 'dhö -da 'gü bha, 'ma 'dho- ma ka "dhi tongtongdhö kö ka- -gen dɔ sié mɛ 'bha -dhe "dhe! -Yö 'to ka zué" "piü -yö 'to- ka "dhü -yö zun- 'ka mang Mɛgböme n -bö -yi -bha.»

¹⁰ [Dhe 'ö [yaa- pö "dhü, 'yö- bha [klang -nu 'wo- dheɛ" kɔ 'wo- pö: «"Kɛɛ -a pö 'ö kwa -bha 'tɔnggɔme -nu -wa wo 'sa [dhe Edhi -dho nu [kö -blɛɛsü, 'yö Atanna -bha -Yame -yö gun -na nu ya- -gen -mü -mè 'ka?»¹¹ 'Yö- -yɔ bɔ- -nu -gɔ 'ö- pö: «-A pö 'wo- wo "dhü bha tɛan- -mü, -a -gen -mü [dhe Edhi -dho nu kö -yö Atanna -wɔn [gban -ya -yɛa 'gü -deewo ("pɛpɛdhö, 'yö -a -bha -Yame gun -na nu).¹² "Kɛɛ a- -pö ka -dhe [dhe Edhi [ya nu 'nu, "kɛɛ 'wii wo 'tu kɛwɔn -bha 'wɔn 'ö -dhi -nu -dhe [nè 'wo- wɔ -ta. -Kɔ do 'wo Edhi -wéedhe bho- 'ka bha [nè 'wo dho mang Mɛgböme n -wéedhe bho- 'ka 'pö.¹³ [Dhe 'ö Yesu [yaa- pö "dhü, 'yö- 'wɔn to 'ö -da -bha [klang -nu "yaan [dhe -yö "wɪ sié Zan Mɛzume [nè- 'ka bha.

Yesu -bha 'yina yaa -nè do -kè "klüüklü -kɔ -dhiang 'ö Matiö -ya zè

(Makö 9,14-29; Dhukö 9,37-43a)

¹⁴ [Dhe 'ö [wa nu [wa [loo -dhe 'wo mɛ "dhaa to- -bha bha- 'gü, 'yö gɔndé do 'bha bha 'ö [yɔɔn Yesu "sɔɔ, 'yö zun ö kpiö 'gü- -dhe.¹⁵ 'Yö- pö: «N Dɛmɛ, -bhö n gbö ya- -wéé -ga -dhe. Glɔɔ "dhe -yua 'ö- 'gü ya -ya -wéé -kè wo sié "gbü- -wa. (-A "su yaa [ya bho,) -ya -pö peng "dhiü -dhe -nu waa- "yi [bhaa -dhe -nu 'gü "kwéé klö klö [dedewo.¹⁶ A kè -nu 'nu- 'ka i -bha [klang -nu [nè- -nu -dhe kö -wa dha n -dhe, "kɛɛ 'wii [mɔɔ- -bha.»

¹⁷ [Dhe 'ö 'mɛ bha [ya bo- -pö "dhü -sü 'ka, 'yö Yesu -ya pö ö -bha [klang -nu -dhe 'ö- pö: «Gɔɔgbüme -nu, suuyaame -nu 'ka ya! -Dhekpaɔyi [dhe [nè 'a dho 'sü 'zü -deewo kö 'a- kè ka "piü? "ɛɛn a -dho ka -kwɛɛ bun 'zü -dhekpaɔyi [dhe [nè 'ka -deewo kö 'ka gun -na 'wɔn 'gü ma kö 'ka 'dhang bho n "dhiü? 'Yö- pö -ka nu n -dhe 'nè bha- 'ka!»¹⁸ [Dhe 'wo nu- 'ka, 'yö [gbla 'yina yaa 'ö gun- bha- 'gü bha- -ta. -Yö -to -dhe do bha- 'gü 'ö go- 'gü 'yö -kè "klüüklü.

¹⁹ [Dhe 'ö [ya kè "dhü 'yö- bha [klang -nu bha 'wo- dhe -dɪ -wɔn "dhiü 'yö 'wo- dheɛ" kɔ 'wo- pö: «Yi -kɔ 'ö 'yii [mɔɔ "yina yaa 'dhe ya- -bha bha- -gen -mü -mè 'ka?»²⁰ 'Yö- -yɔ bɔ- -nu -gɔ 'ö- pö: «-A

-gen -mü [dhe 'kaa 'dhang [nè- bho Atanna "dhiü. A- -pö ka -dhe tɛan- =dede 'ka [dhe: [Ya kè [dhe ka -bha -zɔ -yö Atanna -dhe -sü [blünga [ya kè [dhe kplɔɔ" ga -zian [nè- 'dhö, ka -dho [mɔɔ- -bha 'ka- pö -tɔn -dhe: «Bhö 'go i "gblɔɔ bha- 'gü 'i 'dho -dhe ya- 'gü!» 'ö -kè [dhe -kɔ bha- 'dhö. Ka -fiëbhawɔn 'yii dho kè.»²¹ ["Kɛɛ "yina yaa suu 'dhe 'kö bha- -kè mɛ 'gü -sü -faan -yö -slɔɔ -bheɛ Atanna -dhe -sü waa- 'sunng- 'ma -sü [nè- 'gü.]

Yesu -bha ö ga -wɔn waa- ö bö -wɔn -dhiang -dee 'ö- zè 'ö Matiö -ya pö (Makö 9,30-32; Dhukö 9,43-45)

²² [Dhe 'ö yi do 'ka kö waa- bha [klang "dhiü -nu [gban "pɛpe -wo -dhe do 'gü Gadhidhe -sɛ 'gü, 'yö Yesu -ya pö- -nu -dhe 'zü 'ö- pö: «-Wo -dho mang Mɛgböme n "dhiü dɔ mɛ "bhü- -nu -dhe²³ 'ö 'wo n zè. "Kɛɛ -a -dhekpaɔyi -yaaga -naa bha, a -dho -bö 'ka.» [Dhe 'ö [yaa- pö "dhü, 'yö -wéé -yö bɔ- -bha [klang -nu bha- -nu -ta [dedewo.

'Nii- sɔng bho -sü 'ö Atanna -gɔ 'kɔɔdhö -a -dhiang 'ö Yesu -ya zè 'ö Matiö -ya pö

24 □Dhe 'ö Yesu waa- ö -bha □klang -nu □wa 'dho □wa □loo Kapεεnaomö -pö 'gü, 'yö Atanna -dhökögükö 'niisongkunme -nu 'wo □yoon Piedhö "soo 'yö 'wo-dhεε" kpo 'wo- pö: «Ka -gome -yö Atanna -dhökögükö 'nii- song -bho "we -ee?» 25 'Yö Piedhö -ya pö: «□lín, -ya -bho.» □Dhe 'ö Piedhö □yaa- pö "dhü, 'ö -da sié 'koodhö, Yesu □né dhiang zé- dhe -bleblesü 'ö- pö: «Simö, 'nii- song bho -sü -nu waa- pé bho -sü -nu 'ö "kpong □taa -gblüde -nu -dhe bha i i -bha -pö 'gü □dhe? -A -dhea -bha kö de -nu □né -wa bho, -a -nu gbö -nu -ee, "εen me "weε -nu -ee?» 26 'Yö Piedhö -ya pö: «-A -dhe 'yaa- -bha kö -gblüde gbö -nu -zè -wa bho.» 'Yö Yesu -ya -yo bo Piedhö -go 'ö- pö: «-Yö "dhü tean- 'ka, -a -dhe 'yaa- -bha kö -gblüde gbö -nu -zè -wa bho (□ya ké "dhü kö- -dhe 'yaa- -bha □dhe 'a- -bho 'pö).» 27 "Kεε yö □né- =gban 'gü, 'kwa 'dho 'me 'wo ya- -nu -siödhewon ké, □dhe 'ö "dhü, -bhö 'dho 'yi "kpong "dhiü kö 'i piü" -da, 'yuü- -blesü 'ö bhaa- -sü bha 'i- "dhi "pu kö 'i -dhe -ga -a "dhieng 'gü, i -dho "tanmaga do 'ö □moo kweng koo- 'nii- song -bha -a yö 'mü kö 'i- 'sü 'i nu- 'ka kö 'i koo 'nii- song bho- 'ka -a -nu -dhe.

18

'Me 'ö- -due 'dhö 'kpii- Atanna -bha -gblüdedhe 'gü 'ö Yesu -ya pö -a -dhiang 'ö Matiö -ya zè

(Makö 9,33-37; Dhukö 9,46-48)

1 Yesu -bha □klang -nu -wo -yoon "soo -a "töng □dede bha □né- 'gü 'yö 'wo- dhεε" kpo 'wo- pö: «'Me 'yi i □keng- ya de □né -due 'dhö 'kpii- Atanna -bha -gblüdedhekédhe 'ö dhang- 'gü bha- 'gü, yi Deme?» 2 □Dhe 'ö □waa- dhεε" bha- 'kpo "dhü, 'yö Yesu -yö 'né 'né 'dede 'né do -dhe, 'yö- do- -nu wéedhö 'yö- pö: 3 «-Ka -dhe -ga, a- -pö ka -dhe tean- -dede

'ka □dhe kö 'kii ka zué" slée- kö 'ka "wi 'won -bha □dhe 'né 'sensen 'né -nu 'dhö 'kii 'dho ka -due -zian □sloo Atanna -bha -gblüdedhepö 'ö dhang- 'gü bha- 'gü. 4 -A -gen -mü □dhe 'me 'ö- -due 'dhö 'kpii- Atanna -bha -gblüdedhe bha- 'gü, yö -mü 'me 'ö- "tu 'yaa ké ö -di -won -bha □dhe 'né 'ö ya- 'dhö bha □né- 'ka. 5 'Me 'ö dho 'né -nu 'ö- -nu suu 'dhö ya- -nu -dheng bun n -won 'gü, kö -yö ma □né n -dheng bun bha.»

(Makö 9,42-48; Dhukö 17,1-2)

6 'Yö- pö: «'Me "bu 'me 'ö dho ké 'né -nu 'wo 'dhang bho n "dhiü "dhü bha- me do -zian -pö 'won yaa 'gü -me 'ka, -a fié- -to kö -wo -gwé kpo 'gbiin- do dun- me bho -bha kö □wa -zuö 'ka □weeyi □bhaa kö -ya zè ('won 'ö Atanna dho- wo- -ta bha- -bha). 7 "Kpongtaame -nu -bha -yö -wéesü, -a -gen -mü □dhe 'won -nu 'wo dho me -nu -da 'won yaa ké -sü 'gü "dhü bha -wo -dhö. -A -won 'gü -wo -dho 'to ké -sü -bha -kpeawo, "kεε 'me 'kö dho ké -a ké -me 'ka bha □né- -me -bha 'dhö -wéesü!

8 □Ya ké □dhe i -ko waa- i -gen □wa ké i -da 'won yaa 'gü -pé 'ka, -bhö -a -nu "kan i -bha kö 'i- -nu -zuö -dhe □gbleen 'gü ("töng 'ö 'bhii- ké □kö bha- 'ka). -A -gen -mü □dhe -da i -ko waa- i -gen "kplü 'ka -sü 'ö Atanna -bha -gblüdedhekédhe 'gü, -a fié- -dhö i -ko waa- i -gen □gban -to i -bha -sü 'ö 'wo i -zuö 'ka peng 'ö 'yaa "dhuu -a 'gü -sü -ta. 9 □Ya ké □dhe i "yanga do □ya ké i -da 'won yaa 'gü -pé 'ka, -bhö -a bho 'mü kö 'i- -zuö -dhe □gbleen 'gü ("töng 'ö 'bhii- ké □kö bha- 'ka), -a -gen -mü □dhe i -da Atanna -bha -gblüdedhekédhe 'gü -sü 'ö i "yanga do 'ka, -a fié- -dhö 'ö -ziö 'ka i "yanga □gban □ple -to mü -sü 'ö 'wo i -zuö 'ka peng 'ö 'yaa "dhuu -a 'gü -sü -ta.»

"Gwënnng 'ö Yesu -ya -da 'ö -gban "bhlaa 'ö □dheng 'wo- yö -a

-bha 'ö Matiö -ya pö
(Dhukö 15,3-7)

¹⁰ 'Yö go mü 'ö- pö: «-Ka ka -dɪ 'kun 'në -nu 'wo ya -mɛ do -zian -zë "dhiisü -bha! -A -gen -mü [dhe 'a- pö ka -dhe tean- =dede 'ka [dhe: Atanna -bha "kië -nu 'wo dhang- 'gü [në 'wo "yan -to -nu -bha -mɛ -nu 'ka, 'yö 'wo do -sü 'ka n Dë 'ö dhang- 'gü -a wëëdhö "töng [gban 'gü (kö -wa -nu -bha za do). ¹¹ [-A -gen -mü [dhe mang Mɛgbömɛ a -nu 'mɛ 'wo [dhɛng -sü 'ka [në- nu dha -dhe 'gü.]

¹² "Een [ya kē [dhe "bhlaa këng do [ya kē mɛ do -gɔ kö -a do -yö [dhɛng, 'yii 'dho- -kaong "sueisiö ga "sueisiö -kpea 'ö to- 'to -tɔn [gbin- 'ö dho -a 'dhe 'ö [dhɛng bha- mɔɔ- -dhe 'gü -ee? "Een 'yaa "dhü -ee? ¹³ A- -pö ka -dhe tean- =dede 'ka [dhe: [Yaa- yö, -a zuë" [nii -yö -da "bhlaa doseng bha- yö -wɔn 'gü, 'ö -ziö 'ka -a -kaong "sueisiö ga "sueisiö 'ö 'wii [dhɛng bha- -ta. ¹⁴ Ka Dë 'ö -ya -sü 'ka dhang- -nu 'gü bha, 'yaa- "piü [dhe 'mɛ 'wo (bɔ ö 'ka 'wo) [dhe 'në -nu ya 'dhö bha- mɛ doseng -zian -yö [dhɛng -kɔ do bha [në- 'gü.»

I dheebhang [ya 'wɔn yaa kē -a 'kun -kɔ -dhiang 'ö Yesu -ya zë 'ö Matiö -ya pö

¹⁵ 'Yö go mü 'zü 'ö- pö: [Ya kē [dhe i dheebhang [ya 'wɔn yaa kē, -bhö 'dho- "piü kö 'pë 'ö- -kē 'ö 'ya- bha 'i- -zɔn -dhe, "kɛɛ 'ka kē 'mü [plɛ. [Ya kē [dhe [ya 'wɪ i -wɔ -bha kö 'bha- dha [naa bha. ¹⁶ [Ya kē 'zü [dhe 'yii "wɪ i -wɔ -bha, -bhö 'dho 'i mɛ do "Een mɛ [plɛ -dhe kö -wo [nɛng i -bha kö 'ka 'dho mü. Kē "dhü kö pë "ɔɔ pë 'ö 'ka dho- pö 'mü bha kö 'ka- pö mɛ [plɛ "Een mɛ -yaaga "yaan kö -wo kē ka "sɛɛ- 'ka [dhe -kɔ 'ö Atanna -wɔ -ya pö- 'ka- 'dhö. ¹⁷ [Ya kē 'zü [dhe 'yii "wɪ mɛ -yaaga bha ka -wɔ -bha, -bhö Atanna -bha mɛ -nu [loo 'ko

-ta kö 'i- -da -nu -dhe. [Ya kē [dhe 'yii ö "tɔ 'to mɛ 'wo bha- -nu -wɔ -bha tongtongdhö, -bhö -a -ga [taamasü 'gü [dhe 'mɛ 'yaa Atanna do [në- 'dhö.»

¹⁸ 'Yö- pö: «A- -pö ka -dhe tean- =dede 'ka [dhe: Mɛ "ɔɔ mɛ 'ö ka dho- 'tɔng- -ya -ta Atanna -bha zian -ta "kpung [taa yö, 'tɔng- -dho kē- -mɛ -ta dhang- 'gü. "Een mɛ "ɔɔ mɛ 'ka dho- -mawɔn 'to "kpung [taa yö, Atanna -dho -a -mɛ -mawɔn 'to dhang- 'gü.

¹⁹ A- -pö ka -dhe 'pö [dhe: Kö mɛ [plɛ -wɔ -yö kē 'wɔn 'gü do ka kpö 'gü "kpung [taa yö, kö -wo bhea" n Dë Atanna -dhe pë "ɔɔ pë 'kö- -wɔn 'gü, yö 'ö -ya -sü 'ka dhang- -nu 'gü bha, -yö -dho -a nu- -nu -dhe. ²⁰ -A -gen -mü [dhe -dhe 'ö mɛ [plɛ "Een mɛ -yaaga 'wo -ya -sü 'ka wo kpö 'ka- -bha n 'tɔ 'gü, kö a- -nu kpö 'gü.

"Gwënnng 'ö Yesu -ya -da 'ö -gban gwëëmi 'ö 'yaa mɛ 'bha -mawɔn 'to -a -bha 'ö Matiö -ya pö

²¹ [Dhe 'ö Yesu [yaa- pö "dhü, 'yö Piedhö -yö [yɔɔn- "sɔɔ 'ö- dheɛ" kpö 'ö- pö: «N Dëmɛ, n dheebhang 'ö 'wɔn yaa -kē n 'ka -kpeawo, a -dho -a -bha 'wɔn yaa -mawɔn 'to -gen -yan 'ka [dhe? "Een 'a- kē "dhü -gen -yan 'ka "saɔplɛ -ee?» ²² 'Yö Yesu -ya pö- -dhe 'ö- pö: «-Abin! 'Mii- pö i -dhe -gen -yan 'ka "saɔplɛ, "kɛɛ -gen -yan -kaong "saɔplɛ -gao "saɔplɛ. ²³ ([Ya kē "dhü kö- "dhiütodhe 'yaa 'dhö [naa bha.) Yö [në- -wɔn 'gü, 'yö 'a dho- pö ka -dhe [dhe: Atanna -bha -gblüädhe bha -yö -bho -gblüädë do 'bha -bha 'wɔn -bha.

-Gblüädë 'bha bha [në- pö ö -bha gwëëzë -nu -dhe yi do 'ka [dhe: «Ma [nao "pepe 'ö ka -gɔ bha, -ka nu- 'ka kö 'kwa- dhung!»

²⁴ [Dhe 'ö [wa nu [nao bha- 'ka, 'ö [wa zun- dhung -sü -bha -së 'ka, 'yö 'wo -wo mɛ do 'ö- -bha 'wëë-

"gblü këng drun "pɔ -yö gun- -bha bha- 'ka, 'yö 'wo nu- 'ka- -dhe. ²⁵ 'Ö gun "dhü kö göndënë bha pë "ʊʊ pë 'bha 'yaa- -gɔ kö -yö "pɔ bha- bho- 'ka. □Dhe 'ö □ya kë "dhü, 'yö- dëme -ya pö- 'dhö, -a -bha dhebho 'dhö, -a -bha 'në -nu 'dhö, -wa nu 'go □dhuëng 'ka waa- =slɔɔpë □gban 'dhö kö ö -bha 'wëëga bha -yö □slɔɔ.

²⁶ □Dhe 'ö □yaa- pö "dhü, 'yö- -bha gwëëmi bha 'ö zun ö kpiö 'gü- -dhe 'yö □bheä 'ö- pö: «N Dëme, -bhö i zuë" kë -sea n "piü kö 'a i -bha "pɔ pë bha- mɔɔ- -dhe!»

²⁷ □Dhe □yaa- pö "dhü, 'yö- -wëë 'dhö -gblüdë bha- -kë 'yö- pö- -dhe: «'Ma i -mawɔn 'to, -bhö 'dho!»

²⁸ □Dhe 'ö göndënë 'ö -gblüdë -ya -mawɔn 'to bha □ya zun "kpenng, 'yö -kpan ö yëkéyɔɔ 'ö wëng 'wo yë -kë -gblüdë do bha- "piü, "këë 'ö yö -zë -a -bha 'wëë- këng □ple -nu "sinma "pɔ 'dhö- -bha bha- -bha. 'Yö sa- -ta, 'yö kun bheä" kpenngkpenngdhö 'yö- pö- -dhe: «-Bhö ma 'wëëga bha- nu!» ²⁹ 'Yö- yëkéyɔɔ bha 'ö zun- -dhe kpiö 'gü, 'yö □bheä 'ö- pö: «-Bhö do "gblü- kö 'i i zuë" kë -sea n "piü kö 'a i bha "pɔ pë 'ö bha- mɔɔ-!» ³⁰ 'Këë 'yö yö -zë 'yii "wɪ- -bha, 'yö- kun 'ö- -da -kaso 'gü 'yö dho ö zun- 'ka -a -bha "pɔ bha- =gban bho -sü -bha. ³¹ □Dhe 'ö- "təabɔ -nu 'wo 'wɔn bha- -dhe yö, 'yö -wëë -yö bɔ- -nu -ta □dedewo, 'yö 'wo dho 'wo -ziö 'gü wo -gɔmɛ -dhe.

³² □Dhe 'ö- -nu -gɔmɛ -yö 'wɔn bha- ma, 'yö ö -bha gwëëmi bha- -dhe 'yö- pö- -dhe: «Gwëë" "klv yaasü! Bheä" □në 'i- wo n -dhe ma 'wëëga 'ö i -bha bha- -wɔn 'gü 'yö 'a- =gbɔɔ i -gɔ. ³³ □Ya kë "dhü -a -dheä bha 'nu kö i "təado bha- -wëë -yö i kë 'pö □dhe -kɔ 'ö i -wëë -yö n -kë 'ka bha- 'dhö, "këë 'yö 'bhii yö -zë kë.» ³⁴ 'Wɔn bha- -siö -gɔmɛ bha- -bha -kɔ yaa bha- -wɔn 'gü, 'yö- kun 'pö 'ö- -da -kaso 'gü kö -wa -wëë -kë wo □dedewo -yö

'dho -yö zun- 'ka -a -bha "pɔ bha- =gban bho -sü -bha. ³⁵ 'Yö Yesu -ya pö ö -bha □klang -nu -dhe: «□Ya kë □dhe 'mɛ 'ka "dhü 'do 'do 'ka 'kii ka dheebhang -mawɔn 'to ka zuë" □gban 'ka, n Dë 'ö -ya -sü 'ka dhang- -nu 'gü, -yö -dho ka kë -kɔ do bha □në- 'gü.

19

Yesu -bha mɛ draan- -wɔ 'ö -gban dhe -bho "bü -sü -bha -a -dhiang 'ö Matiö -ya zë (Makö 10,1-12)

¹ □Dhe 'ö Yesu □ya bo -a -nu □klang kë -sü 'ka 'wɔn -nu bha- 'ka, 'yö go Gadhidhe -sɛ 'gü 'yö dho Zude -sɛ "pɛan 'dhe 'ö bɔ 'yi 'wo- Zuuden -kë bha- =taama bha- 'gü.

² Mɛ kpö 'gbɛ □dede -wo -dho 'zü- =keng- mü 'ö- -nu dha -a -nu -bha "yua -nu -gɔ.

³ -Dhe bha □në Fadhizien -nu ga 'bha 'wo nu Yesu -gen mɔɔ- -dhe 'gü mü, 'yö 'wo- dheë" kpɔ 'wo- pö: «'Mɛ i -bha dhebho □ya i -siödhewɔn kë bha -oo, 'kö 'zü 'ö -kë 'wɔn suu "ʊʊ suu 'ö- 'ka, -yö -së kö- -mɛ -ya -bha dhebho bha- bho "bü -ee? ⁴ 'Yö Yesu -ya -yɔ bɔ- -nu -gɔ 'ö- pö: «'Pë 'ö -ben zë -sü 'ka Atanna -wɔ 'gü 'kaa- do □në wo -ee?

«-A zübhoyi 'ka Atanna -yö gɔɔn- waa- dhebho □në- -nu -da.»

⁵ 'Yö go mü 'ö- pö: «-A -kë "dhü -sü 'gü, gɔɔn- -dho "kan ö dë waa- ö dhe -a -nu -bha, 'yö waa- -bha dhebho 'wo -tosɛä -kë, 'yö wëng 'wo -kë pë do 'ka.»

⁶ □Ya kë "dhü kö dhe waa- gɔn 'wo bha 'waa mɛ □ple 'ka 'zü, kö □wa kë pë do □në- 'ka. -A -kë "dhü -sü 'gü kö 'pë 'ö Atanna □yaa- =nëng 'kwëë- bha, mɛ 'bha 'ya 'dho- pö 'ö- "kan 'kwëë.»

⁷ 'Yö Fadhizien -nu -wa dheë" kpɔ 'zü 'wo- pö: «-Yö -kë 'sa □dhe 'yö Moizö -zë 'ö- pö mɛ "ʊʊ mɛ 'ö □yaa- pö 'ö dhe bho "bü, -a -mɛ -ya

-bho "bü 'sëédhe kë kö -ya [nëng-bha?]» ⁸ 'Yö Yesu -ya -yɔ bɔ- nu -gɔ 'ö- pö: «Kaa- gɔɔgbudhe bha [në- kè 'yö Moizö -ya pö "dhü, "kɛɛ 'yaa gun "dhü -blɛɛsü. ⁹ A- pö ka -dhe [dhe: Mɛ "ʊʊ mɛ 'ö ö -bha dhebhɔ bho "bü, kö- -gen 'yii kè- zuazəwɔn -zè 'ka, kö -yö 'dho -yö dhe "wɛɛ 'sü, kö- mɛ -yö -da [në wo mɛ -nu -bha dhe "piü bha.» ¹⁰ 'Yö- -bha [klang -nu 'wo [yɔɔn- "sɔɔ 'wo- pö- -dhe: «[Ya kè "dhü yö -zè 'gü kö -to -kiɛgbaɔ 'ka -sü fiè- -dhö 'sa -dhe.» ¹¹ 'Yö Yesu -ya -yɔ bɔ- nu -gɔ 'ö- pö: «-Wʊ 'dhe 'kö 'a go- pö bha mɛ [gban 'wii 'dho yö -zè 'gü ma, kö 'yii kè mɛ 'dhe 'kö Atanna -ya 'gü ma -sü nu- nu -dhe -a -nu 'ka. ¹² 'Wɔn -gen 'gbe -yö -dhö 'ö mɛ 'gbe 'waa [mɔɔ- bha kö -wo dhe 'sü- wɔn 'gü. Mɛ 'bha -nu -wo -bhɔ wo -bha 'ka, 'ö mɛ 'bha -nu -dɪ 'pö mɛ "bhɪ- -nu [në 'wo- nu -kè "dhü. 'Yö- mɛ 'bha -nu -dɪ 'pö, -a -nu -to -kɛgbaɔ 'ka -wɔn -gen 'dhö -gban Atanna -bha -gblüdədhe -wɔn -bha. Kè "dhü kö 'wo- -bha yè kè woo- -tosea [gban 'ka. 'Ma- pö "dhü, -a 'gü ma -mɛ -ya ma!»

Yesu -bha 'dhuë- -kè 'në -nu -bha -kɔ -dhiang 'ö Matiö -ya pö
(Makö 10,13-16; Dhukö 18,15-17)

¹³ [Dhe 'ö [yaa- pö "dhü, 'yö mɛ -nu -wo nu 'në 'sɛɛnnɛ -nu 'ka- dhe kö -yö ö -kɔ kpa -a -nu -ta kö -yö bheɛ" Atanna -dhe -a -nu -wɔn 'gü, "kɛɛ 'yö- -bha [klang -nu 'wo -ya -ya 'mɛ 'wo bha- -nu "yan 'gü -sü -bha. ¹⁴ 'Yö Yesu -ya pö- -nu -dhe: «-Ka ka kwaa- 'nɛsɛɛnnɛ -nu -zü kö -wo nu n "piü 'ka 'dho -a -nu "piü kè, -a -gen -mü [dhe Atanna -bha -gblüdədhe -yö 'mɛ 'wo bhɔ 'në -nu ya- -nu -bha [në- -nu -bha 'ka.» ¹⁵ 'Yö ö -kɔ -ya -nu [gbin-, 'yö 'dhuë- -kè -nu -bha 'yö -ziö.

[Naɔmɛ do yee kë Yesu [keng- -kɔ -dhiang 'ö Matiö -ya zè
(Makö 10,17-31; Dhukö 18,18-30)

¹⁶ [Dhe 'ö dho 'ö [loo -dhe 'bha bha- 'gü, 'yö 'nɛglɔɔnnɛ do 'bha bha 'ö nu- "piü 'yö- dheɛ" kɔ 'ö- pö: «N Dɛmɛ, -mɛ -wɔn -sɛ [në 'ma- kè 'yö 'a dho [sii 'ö 'yaa yɛn -a [slɔɔ?» ¹⁷ 'Yö Yesu -ya pö- -dhe 'ö- pö: «I n dheɛ" -kɔ 'wɔn 'ö -gban 'wɔn -sɛ -bha -a -wɔn 'ka -mɛ -wɔn 'gü? Atanna yöö do [në- kɛwɔn 'dhö -sɛ. [Ya kè [dhe [sii 'ö 'yaa yɛn bha- -dho [ya kè i -bha kö -bhö i 'gü dɔ "gbɪ- kö 'i Atanna -bha 'tɔng- -nu [në- -bhlɛɛ -ya!» ¹⁸ 'Yö- pö Yesu -dhe 'ö- pö: «'Tɔng- -mɛɛ?» 'Yö Yesu -ya -yɔ bɔ- -gɔ 'ö- pö: «'Tɔng- 'ö- pö [dhe: <'Bha 'dho mɛ zè, 'bha 'dho -da mɛ -nu -bha dhe "piü, 'bha 'dho [kwaan bho, 'bha 'dho [sua -ya mɛ 'bha -bha, ¹⁹ -bhö i dɛ waa- i dhe- -nu -ya [bhlɛɛ 'gü, i kɛyɔɔ -dho -yö i kè [dhe i -dɪ 'dhö bha- yö.»

²⁰ 'Yö 'nɛglɔɔnnɛ bha 'ö- pö Yesu -dhe: «'Tɔng- 'dhe 'kö bha 'ma- =gban 'kun, -a -mɛɛ [në [ya 'to?»

²¹ 'Yö Yesu -ya pö- -dhe: «'Bha- pö- "dhiü -yö pa Atanna wëədhö, -bhö 'dho kö pè "pɛpɛ 'ö i -gɔ 'i- =gban 'go, kö 'i- sɔng bha- =gbaɔ "flɛɛmɛ -nu -gɔ kö 'i nu 'i -da n [keng-. 'Bha- kè "dhü i -dho [naɔ 'dhe 'ö dhang- 'gü -a [slɔɔ.» ²² 'Kɛɛ [dhe 'ö 'nɛglɔɔnnɛ bha 'ö -wo -nu bha- ma, 'yö ö wɛ 'gü -siö, 'yö -ziö 'ö dho, -a -gen -mü [dhe [naɔ- gun -gɔ [dedewo, (-a -wɔn 'gü, 'yaa gun- "piü [dhe 'ö ö -kɔ bho- 'gü).

²³ [Dhe 'ö [ya 'dho, 'yö Yesu -ya pö ö -bha [klang -nu -dhe 'ö- pö: «A- pö ka -dhe tɛan- =dede 'ka [dhe: [Naɔmɛ -nu -bha -da Atanna -bha -gblüdədhe 'gü -dhe -dho kè "gbɪ-. ²⁴ 'Ö 'a- pö 'zü ka -dhe [dhe: -Yɔɔnmɛa -bha bɔ -sɛdha -yɛ 'ka -dhe -yö 'ya-, "kɛɛ

□naome -nu -bha -da Atanna -bha -gblüädēdhe 'gü -sü -yö "gbu- 'ö -ziö -yoonmea -bha -ziö -sedha -ye 'ka -sü -ta.»

²⁵ □Dhe 'ö- -bha □klangdhiü -nu 'wo -wu bha- ma, 'yö- 'wön -ya -nu kón □dedewo 'yö 'wo- pö- -dhe: «□Ya kē "dhü yö -zē 'gü 'sa kö 'dee dho dha?» ²⁶ 'Yö Yesu -ya -nu -ga "senngdhö, 'yö- pö: «Me "bhu- -zē -kō 'yaa □moo- -bha, "kēe Atanna -zē -fiēbhawön 'yaa 'dhö.»

²⁷ 'Yö Piedhö -ya pö Yesu -dhe 'ö- pö: «'Yö 'me 'kö yi -zē 'ya yii- pē □gan -pē □gban 'to, 'ö 'ya -da i □keng- 'sa ya □we, -mē □nē dho kē yi -zē yi -dhe?» ²⁸ 'Yö Yesu -ya pö- -nu -dhe 'ö- pö: «A- pö ka -dhe tean- =dede 'ka □dhe mang Megböme 'a dho -ya ma -gblüädēdhe -gbloo □bhlēēsü bha- 'gü "kprungtaadhe -dee bha- 'gü -dhekpaoyi 'ö- 'ka, me -kaong do ga □ple 'ka -ziö n □keng- bha, kaa -dī 'pö ka -dho -ya -gblüädēdhe -gbloo -nu -ta kö 'ka za dō Izraedhö "segō -kaong do ga □ple bha- 'gü -me -nu -bha yi 'ö bha □nē- 'ka. ²⁹ □Ya 'go mü me "pepe 'wo dho woo- 'kō -nu waa- wo dheebhang gōon- -nu waa- dhong -nu, wo dē -nu, wo dhe -nu waa- woo- dhebhō -nu, woo- 'nē -nu "ēen woo- 'bhlaa- -nu 'to n -wön 'gü, -wo -dho -a "dhiü -ziö -ta □slōō, 'ö 'wo dho 'wo □sii 'ö 'yaa yēn bha- =slōō. ³⁰ "Kēe 'me 'wo me -blēēsü -nu 'ka "töng ya- 'gü bha, -a me 'gbē -dhe -dho 'to □taama, 'ö 'me 'wo □taama 'pö "töng ya- 'gü bha- me 'gbē 'wo bō "dhiü.»

20

"Gwēnng 'ö Yesu -ya -da 'ö -gban yēkēme -nu -bha -a -dhiang 'ö Matiö -ya zē

¹ 'Yö Yesu -ya pö: «-A pö 'a- wo "dhü bha- -gen -mü □dhe Atanna -bha -gblüädēdhe -yö □dhe göndē do 'ö yēkēme -da 'ö -gō 'bhlaa- kö -ya □saa bho □nē- 'dhö. Göndēnē

bha -dhekpaō tii 'gü yi do 'ka 'yö dho me moo- -dhe 'gü kö -wo yē kē 'ö -gō -drōō -dhü -bhlaa 'gü. ² 'Yö 'wo □moo- =saa "dhi 'gü -suga do -dhekpaoyi do, 'yö- -nu bō yē kē -dhe 'gü. ³ □Dhe 'ö 'yēnng- "tēe □ya -wo -sē 'ka, 'yö dho 'zü me 'bha moo- -dhe 'gü. 'Yö dho 'yö -kpan me kpö 'bha -bha kö -wo dō siē "dhēadhö kö yē 'yaa- -nu -gō ⁴ 'yö- pö- -nu -dhe: Kaa -dī 'pö -ka 'dho n -gō -drōōdhe 'gü kö 'ka yē kē 'mü, a -dho ka □saa bho- bho -kō 'ka.» ⁵ □Dhe 'ö- pö- -nu -dhe "dhü, 'yö 'me 'wo bha 'pö 'wo -ziö 'wo dho. □Dhe 'ö 'yēnng- -ya -me -gō □zinng 'gü "töng bha □ya □loo, 'yö -drōō -bhlaa dēme bha 'ö dho 'zü me 'bha moo- -dhe 'gü, 'yö 'dho 'bha wo kö 'yēnng- =ya 'kpo me -gō 'ka, 'yö -kpan 'zü me 'bha -nu -bha, 'yö -wu do bha- pö- -nu -dhe 'yö 'wo dho 'pö. ⁶ □Dhe 'ö 'yēnng- -gō □ya -ya -tōn -ta, 'yö dho 'bha wo 'yö -kpan me kpö 'bha -bha 'zü kö -wo dō siē "dhēedhe bha- 'gü, 'yö -nu -dhe" kpö 'ö- pö: «-Mē -wön 'ö mü 'yö 'ka dō -dhe ya- 'gü "wēewēe 'yö 'kii yē 'bha kē □dēe?» ⁷ 'Yö 'wo -yō bō- -gō 'wo- pö: «'Me 'ö dho yi 'sü □nē- -me 'yaa 'dhö -wa!» 'Yö- pö- -nu -dhe: «□Dhe 'ö "dhü kö -ka 'dho kö 'ka yē kē n -gō -drōō -bhlaa 'gü!» 'Yö 'wo dho 'pö.

⁸ □Dhe 'ö "bin □ya 'ma, 'yö 'bh- laadē -ya pö 'ö -kōdhiüme -dhe 'ö- pö: «-Bhö yēkēme -nu bha- -nu -dhe 'kii- -nu □saa bho, "kēe -a zü bho 'me 'wo nu □taama bha □nē- -nu -ta kö 'i- "dhiü ta 'me 'wo nu -blēēsü bha- -nu -ta!» ⁹ □Dhe 'ö □yaa- pö "dhü, 'yö 'me 'wo nu yē "dhiü kö 'yēnng- -gō □ya -ya -tōn -ta bha 'wo nu 'yö 'wo- -nu □saa bho -suga 'do 'do 'ka. ¹⁰ 'Yö 'me 'ö woo -dī 'pö, 'wo -da yē 'gü -blēēsü bha 'wo nu. -Yö -kē -nu 'gü □dhe -a -nu -bha -dho ziö 'me 'wo nu □taama bha- -nu -bha -ta, "kēe 'yö 'wo -suga 'do 'do -gblü -a -nu -ta 'pö. ¹¹ □Dhe 'wo -suga 'do 'do bha-

sü 'yö 'wo -ya -dɔn bho -sü -bha wo
yun 'gü -drɔɔdhe dème bha- 'ka
12 'wo- pö: «'Me 'wo -da yè 'gü kö
"bin [ɣa ma ya, i- nu [saa -bho 'pö
[dhe 'me yi -zè 'yi yè -kè 'yènn-
'ka 'yi [gloo -bha yö 'yi 'dhö [dhe?»
13 'Yö- -yɔ bɔ me do -gɔ 'ö- pö: «N
"taɔngdè, 'mii "kpènn- kè ka -gɔ
-wa, "ɛen 'kwii [mɔɔ -suga do [nè
-wɔn 'gü, 'yö 'ka gun -na yè zü
bho -ee?» 14 [Dhe 'ö "dhü, -ka kaa-
'dho wo ka [saa bha- 'ka, me 'dhe
'wo nu [taama bha- nu [saa -bho
"dhü -wɔn -yö -ga ma [nè n 'gü 'yö
'a- bho "dhü. 15 "ɛen n -dɪ -bha
[naɔ 'yaa -mü, pè 'ö -dhi n -dhe
'maa [mɔɔ -bha 'kaa- kè 'ka -ee?
"ɛen n "klɔ -kè -sè -wɔn [nè -siö
ka -dhe -ee?»

16 'Yö Yesu -ya pö: «'Pè 'ö -kè 'yö
'a- pö ka -dhe [dhe (Atanna -bha
'wɔn kè -kɔ waa- me "bhɪ -bha
'waa do, -a -wɔn 'gü) 'me 'ö nu
-blɛsü waa- 'me 'ö nu [taama -a
-nu [saa- dho kè do bha 'yö bha.»

*Yesu -bha ö ga -wɔn waa- ö -bö
-wɔn pö -kɔ -yaaga -naa 'ö- pö -a
-dhiang 'ö Matiö -ya zè*

*(Makö 10,32-34; Dhukö 18,31-
34)*

17 'Ö gun kö Yesu -yö 'dho
siè Zedhizadhëmö, waa- ö -bha
[klang -nu 'yö me -kaɔng do ga
[ple bha- nu -dhe [ple 'gü "ta
-zian bha- ta 'yö- pö- nu -dhe:
18 «-Ka -dhe -ga, 'dho do 'kwa- wo
siè Zedhizadhëmö ya, -wo -dho
mang Mɛgbömɛ n [gbaɔ 'saab-
homɛ -nu -gɔmɛ -nu waa- Zuifö
-nu -bha 'tɔnggɔmɛ -nu -gɔ 'ö 'wo n
zè za 'ka, 19 'yö 'wo n -dɔ 'me 'waa
Zuifö 'ka- nu -gɔ, 'yö 'wo [wɛɛ dɔ
n -bha, 'yö 'wo n -ma -sabhlü 'ka,
'yö 'wo n dɔ "dhü -bha 'yö 'a ga 'yö-
-dhekpəyɪ -yaaga -naa 'ka 'a -bö.

*Gba 'ö Zan waa- Zakö -nu dhe
-ya -dhe Yesu -gɔ -a -dhiang 'ö
Matiö -ya zè*

(Makö 10,35-45)

20 [Dhe 'ö go yö -zè 'gü, 'yö
Zebede -bha dhebho -yö [yɔɔn

Yesu "sɔɔ 'waa- ö gbö -nu 'wo gun-
-keng- -a -bha [klangdhiü 'ka bha-
-nu 'dhö 'yö zun ö kpiö 'gü- -dhe
-bheɔ -dhe kian 'ka. 21 'Yö Yesu
-yö to 'ö- dheɛ" kɔɔ 'ö- pö: «-Yö i
"piü [dhe 'a kè i -dhe [dhe? 'Yö
dhebhɔ bha 'ö- pö: «-Bhö dɔ "gbɪ-
n dème, kö n gbö -nu [ple ya, -due
'ö i "piü dhang- 'gü bha- -bhlɛsü
[dede 'ö- 'gü bha 'i- nu- nu -dhe
i -bha -gblüdedhe -yö -bha -yi 'ka
-dhe!» 22 'Yö Yesu -ya -yɔ bɔ 'ö- pö:
«Pè -nu 'ka- pö siè bha 'kaa- 'klɔɔ-
dɔ. "ɛen 'wɔn "gbɪ- 'ö maa- 'yi mü
ya ka -mɔɔ -bha 'ka- mü -ee?» 'Yö
'wo- pö- dhe: «[lin, yi -mɔɔ -bha
'yi- mü.» 23 'Yö- pö 'zü- nu -dhe:
«-Yö "dhü -zè wo tɛan- 'ka [dhe
'wɔn "gbɪ- do 'ö maa- 'yi mü bha
ka -dho ka -bha mü, "kɛɛ -a 'dhe
'kö -gban -due 'ö n "piü dhang- 'gü
-a -blɛsü -sü -wɔn -zè -bha bha,
ma -zè 'maa- nu me -dhe -me 'ka,
-a -gen -mü [dhe -yɛa -nu 'wo "dhü
bha 'me 'ö n Dè -ya -ya -a -nu -gɔ
-ya wo [nè- nu -bha 'ka.» (Yö [nè-
-nu -a -nu -dhe -me 'ka).

24 [Dhe 'ö- bha [klang -nu bha-
me -kaɔng do 'wo to 'wo 'wɔn
bha- ma, 'yö -siö -nu -dhe me [ple
'dhe 'wo bha- nu kwi -bha. 25 'Yö
Yesu -ya pö- nu -dhe: «Ka- 'wɔn
-dɔ 'kpakpadhö [dhe "sɛgɔdhiümɛ
-nu -wo -gbaɔn woo- "sɛgümɛ -nu
-ta, 'ö faanme -nu 'wo faan -dhe
-wo me -nu -ta. 26 "Kɛɛ -a -dhe
'yaa- -bha kö ka -zè ka -bha -yö kè
"dhü. Ka -zè ka -bha 'ka 'me 'ö-
"piü [dhe 'ö kè me [bhlɛsü [dede
'ka Atanna 'gü bha- -dheɔ -bha kö-
me [nè -yö kè ka "dhiü -ziö wo
-me 'ka. 27 'Me 'ö- "piü 'zü [dhe
ö -due kè 'kpii- (Atanna "piü), -a
-dheɔ -bha kö- me [nè -yö kè kaa-
-dhuəng 'ka. 28 'Wɔn 'ö- -wɔn 'gü
'yö mang Mɛgbömɛ 'mii nu kö -wo
ma -zè n "dhiü -ziö wo, "kɛɛ 'yö
'a -nu kö ma [nè 'a me "bhɪ -nu
"dhiü -ziö wo kö 'a n -dɪ nu -a -nu
dha -wɔn 'gü bha 'yö bha.»

*Yesu -bha 'yanwlüme □ple -kë
"klüöklü -ko -dhiang 'ö Matiö -ya
zë*

(*Makö 10,46-52; Dhukö 18,35-43*)

²⁹ -A -nu 'dho -sü 'ka, □dhe 'ö □wa 'go Zedhiko, me 'gbe □dede -wo -ziö 'zü Yesu □keng-
³⁰ "Yanwlüme □ple -wo -gun -ya -sü 'ka zian "göng "piü -dhe 'bha 'gü mü. □Dhe 'ö □waa- ma □dhe Yesu -yö ziö sië, 'yö 'wo -ya "gbla -sü -bha 'wo- pö: «Yi Dëme, Davi Gbö, -bhö "ta yi -dhe -dhe!» ³¹ 'Yö me kpö 'wo gun Yesu □keng- bha 'wo -ya "gbla -sü -bha -a -nu -ta 'wo- pö -wo wo "dhi ta. "Këë 'yö 'wo wo -wu "dhiü □wlü 'pö "gbi- 'ka 'wo- pö: «Yi Dëme, Davi Gbö, -bhö "ta yi -dhe!» ³² 'Yö Yesu -yö 'daonnu, 'yö- -nu -dhe, 'yö- -nu dheë" kpo 'ö- pö: «Ka- pö 'a- kë ka -dhe □dhe?» ³³ 'Yö 'wo- pö: «Yi Dëme, -bhö yi "yan "dhiü "pu!» ³⁴ □Dhe 'ö □waa- pö "dhü 'yö -wëë -yö bo Yesu -ta, 'yö ö -ko -ye -a -nu "yan -bha, -wo -to -dhe do bha- 'gü 'ö- -nu "yan "dhiü -yö -pu 'yö 'wo -dhe yö, 'yö 'wo -ziö Yesu □keng-.

21

*Yesu -bha -da Zedhizadhëmö
-ko -dhiang 'ö Matiö -ya zë*

(*Makö 11,1-11; Dhukö 19,28-40; Zan 12,12-19*)

¹ □Dhe 'ö □wa 'dho □wa □yoon Zedhizadhëmö -dhe "soo, 'yö 'wo bo 'pödhe 'wo- -dhe Betöfaze 'ö Odhivie -ton "pean "piü bha- 'gü. □Dhe 'ö □wa □loo 'pö- bha- "saan "dhiü, 'yö Yesu -yö ö -bha □klang -nu □ple bo, 'yö ö -wu kpo- -nu -bha 'ö- pö: ² «Ka 'dho 'pödhe 'ö -ya ka "dhiü bha- 'gü, 'ka 'dho ka -dho -kpan □soofëng -dhee do waa- ö 'në -a -nu -bha kö -wo -kplü -sü 'ka, kö 'ka- -nu "pu 'ka nu- -nu 'ka n -dhe! ³ □Ya kë □dhe □wa ka dheë" kpo -kaa pö- -me -dhe: «Yi Dëme -mawon -ya -bha». Ka- pö "dhü -yö -dho 'to -dhe do bha- 'gü

'ö ö -ko bho ka 'gü 'ö 'ka nu- nu 'ka n -dhe yö! ⁴⁻⁵ 'Pë 'ö Atanna -wudhiüloome -ya pö 'ö- pö □dhe: «Siön -me -nu, -ka -dhe -ga, kaa- gblüde -yö nu sië ka "piü, -a -bha -gblüdedhe -yö dhong -sü, -yö -ya -sü 'ka □soofëng do -ta, "këë □soofëng 'në "gbong -zian 'ö -tun ö dhe □keng- -në 'ö -ya -sü 'ka- -ta) bha- 'gü -won -yö -kë -ko bha □në- 'gü.

⁶ 'Yö □klang -nu □ple bha 'wo dho, 'yö 'wo- -kë □dhe -ko 'ö Yesu -ya pö- 'ka- -nu -dhe bha- 'dhö. ⁷ 'Yö 'wo nu □soofëng -dhee waa- ö 'në bha- -nu 'ka Yesu -dhe. 'Yö 'wo woo- so -nu kpo- -nu -ta, 'yö Yesu -yö -ya □soofëng 'në bha- -ta. ⁸ □Dhe 'ö □ya kë "dhü, 'yö me kpö 'gbe bha 'wo -ya wo -bha -so -nu 'kpo -sü -bha zian -ta. 'Yö me 'bha -nu -dä 'pö 'wo "dhü kwëë" -nu -kan 'wo- -nu □loo -zian -ta -dhe □gban 'gü (-a "dhiama kian 'ka). ⁹ 'Me 'wo bha- -nu kpö 'bha- gun Yesu "dhiü, 'yö- 'bha -yö gun- =taama, kö -wo 'dho sië "gëë kë -sü 'ka- -zü, 'ö 'wo -bhabhoo kun- -ta 'wo- pö: «"Sookwedhi, -bha -bha -bha, Davi Gbö 'to -yö bhoooo! 'Me 'ö nu kwa Dëme 'to 'gü bha- 'to -yö bhooo, -yö -bho "kpong □taa! -Yö bho "dhü dhang- "güüü!

¹⁰ Yesu -bha -da Zedhizadhëmö -sü 'gü, -a -ting -yö -da 'ö 'wo -ya wo 'ko -nu dheë" kpo -sü -bha 'wo- pö: «Dee ya!» ¹¹ □Waa- pö "dhü, 'yö me "dhaa 'wo gun- =keng- bha □waa- pö: «Atanna -wudhiüloome 'wo- -dhe Yesu, 'ö go Nazadhetö Gadhidhe -se 'gü bha yö -mü.»

*Yesu -bha □bhüë -ya Atanna
-dhökëgükö -bha -ko -dhiang 'ö
Matiö -ya zë*

(*Makö 11,15-19; Dhukö 19,45-48; Zan 2,13-22*)

¹² 'Yö Yesu -yö dho 'yö -da Atanna -dhökëgükö 'ö 'plöö mü bha- 'gü. 'Yö 'me 'wo gun "dhoo do sië oo, 'me 'wo gun pé 'dho sië oo, 'yö -ya -a -nu kë -sü -bha, 'yö -ya

'me 'wo nu 'wëë- fië bho -dhe 'gü 'wëë- 'dhe 'ö Atanna -dhökëgükö 'gü mü bha- bha bha- nu -bha 'kpongpa- nu 'wo gun 'wëë- fië bho sië- ta bha- nu "dhiü -zuö -sü -bha, waa- 'me 'wo gun -tong -nu "dhö do sië mü (kö -wo "saa- bho- 'ka bha-) -nu -ya -ta -gbloo -nu 'dhö.

¹³ □Dhe 'ö □ya ö bo 'yö- pö- nu -dhe 'ö- pö: «-Yö -ben zë -sü 'ka Atanna -bha 'sëedhe 'gü □dhe: «-Wo -dho ma 'kö -dhe -bhea Atanna -dhe 'gü -kö» "këe ka -zë 'ka- kë □kwaanme -nu -ya 'gü -ye 'ka.»

¹⁴ □Dhe 'ö □ya kë "dhü, 'yö "yanwlüme -nu waa- -genloome -nu 'wo nu Yesu "piü Atanna -dhökëgükö 'gü mü, 'yö- nu dha -a -nu -bha "yua -nu -go.

¹⁵ Yesu 'dhö gun 'wön -sesengbö -nu bha- nu kë sië "dhü kö 'në 'sëennë -nu -wo -zlöö bho sië- zü Atanna -dhökëgükö 'gü 'wo- pö: «-A 'to -yö bhö! Davi Gbö 'to -yö bhö! □Dhe 'ö "saabhöme -nu -göme -nu waa- Zuifö -nu -göme -nu 'wo- dhe yö "dhü, 'yö -siö -nu -dhe. ¹⁶ 'Yö 'wo- pö Yesu -dhe 'wo- pö: «"Gbla -kö suu 'wo- kë sië ya i- -dhe -yö -ee?» "Yö Yesu -ya pö: «□iin, a- -ma "këe 'yaa -ben zë -sü 'ka Atanna -go 'sëedhe 'gü □dhe: «I 'to bhö -sü -dho 'go 'në 'sëennë -nu "dhi 'gü,

waa- 'në "blë -dee -nu 'dhö -ee?» "Ëen 'kii- -wu pö do -ee?»

¹⁷ □Dhe 'ö □ya kë "dhü, 'yö go 'pödhë bha- 'gü 'yö dho Betani 'yö -wo mü.

Yesu -bha "dhang -da figö -dhü do 'bha -bha -kö -dhiang 'ö Matiö -ya zë

(Makö 11,12-14.20-24)

¹⁸ □Dhe 'ö gun ö yee kë sië kö -yö 'dho Zedhizadhëmö -a -tadhëkpaöta dhia" "piü, 'yö din- ya kun zian -ta. ¹⁹ 'Yö dho 'ö -kpan figö -dhü do -bha zian 'ka, 'yö □yöön- "soö kö- -kpu 'bha 'dhö mü

kö 'ö- bho 'ö- -bhö, "këe 'yö 'yii pë 'bha yö- 'gü, 'yö- 'dhe -dì -slöo □në yö mü, (-a -gen -mü □dhe 'ö gun "dhü kö figö -pë kë "töng 'yii □loo □kö), -yö "dhang -da figö -dhü bha- -bha yö □në- -wön 'gü 'ö- pö: «I bhe 'ya 'dho -ya i 'gü 'zü tongtongdhö!» Figö -dhü bha -yö -to -dhe do bha- 'gü 'ö ga. ²⁰ □Dhe 'ö- -bha □klang -nu bha 'wo- dhe yö "dhü, 'yö- 'wön -ya -nu kon □dedewo 'yö 'wo- pö Yesu -dhe: «-Yö kë -kö -kë □dhe 'yö figö -dhü 'kö ya 'ö ga 'gü klöö- -bha "dhü?» ²¹ 'Yö Yesu -ya -yo bö -nu -go 'ö- pö: «A- -pö ka -dhe tean- =dede 'ka □dhe: □Ya kë □dhe kö -zu -yö Atanna -dhe -sü -yö kë ka -go kö 'kömüdhe 'yii kë- "piü, 'wön 'a- -kë figö -dhü bha- 'ka bha, ka -dho -a kë 'ö ka -ya mü 'ka- pö -ton -zian -dhe: «-Bhö 'go i "gblüv bha- 'gü kö 'i dho -pö □weeyi □bhaa! 'ö -kë "dhü ka -wu "dhiü. ²² □Ya kë □dhe 'ka ka -zu yö Atanna -dhe, pë "pepe 'ka dho- -gbadhë -a -go ka -bha bhëa" -sü 'gü, -yö -dho -a kë ka -dhe.»

Yesu -bha -to -bha -sü -gengodhe -dhiang 'ö- zë 'ö Matiö -ya pö

(Makö 11,27-33; Dhukö 20,1-8)

²³ □Dhe 'ö □wa 'dho "dhü □wa □loo Zedhizadhëmö, 'yö Yesu -yö -da 'zü -deewo Atanna -dhökëgükö 'gü, 'yö -ya me draan- -sü -bha mü. 'Yö "saabhöme -nu -göme -nu waa- -kweagbö -nu 'wo "së 'gü, 'wo nu 'yö 'wo- pö- dhe: «'Wön -nu 'i- -kë -nu wo ya, i- -kë de □në- -bha kë 'gü? "Ëen de □në- pö 'i- kë "dhü?» ²⁴ 'Yö Yesu -ya -yo bö 'pö- -nu -go 'ö- pö: «A -dho ka dhëe" do 'kpu 'pö, □ya kë □dhe 'ka- -yo bö n -go kö mang -dì 'pö 'a 'wön -nu bha- kë 'me 'ö- -bha kë 'gü kö 'a- -me pö ka -dhe. ²⁵ De □në Zan bö kö -yö me "zu? Atanna -ee, "ëen me "bhü- -nu -ee?» □Dhe 'ö □yaa- pö "dhü, 'yö 'wo -ya -a -pö wo 'ko -dhe -sü -bha 'wo- pö: «□Ya kë □dhe 'kwa- pö- -dhe □dhe Atanna -mü, -yö -dho kwa dhëe"

'kpo 'zü 'ö- pö: «'Kεε -yö -kē -mü
 □dhe 'yö 'kii 'dhang bho -wv 'ö- pö
 n -bu 'gü bha- "dhiü?». ²⁶ 'Kwii kē-
 pö "dhü 'zü 'kwa- pö: «Mε "bhü-
 nu -mü' 'kwa -kpla "següme -nu
 -gö, -a -gen -mü □dhe me □gban
 "pepe -wa 'wɔn -dɔ □dhe Atanna
 -wudhiöloomε □nē gun Zan 'ka.»
²⁷ □Dhe 'ö □ya kē "dhü, 'yö 'wo-
 -yɔ bɔ Yesu -gɔ 'wo- pö: «'Yaa- mε
 dɔ.» 'Yö Yesu -ya pö- nu -dhe 'pö
 'ö- pö: «-εε, kö mang -dɪ 'pö 'mii
 'dho n -bha -gen pö ka -dhe.»

*Yesu -da "gwënnng 'ö -gban
 dheebhangzē -nu □ple -bha 'ö
 Matiö -ya pö*

²⁸ □Dhe 'ö Yesu □ya ö bo- pö
 -nu -dhe "dhü -sü 'ka, 'yö- pö:
 «"Gwënnng 'ö maa -da bha, 'ka ka
 -bha 'sü- 'gü!» 'Yö- pö: «Göndënë
 do 'bha bha- gbö -nu -wo -gun
 □ple. Yi do 'ka 'yö- pö- mε -blēsü
 -dhe: «Gönnē, -bhö 'dho □dεε -zē
 'gü n -gɔ 'bhlaa- kö 'i yē kē 'mü!»
²⁹ 'Yö 'nē bha 'ö- pö ö dē -dhe: «N
 dē, 'mii 'dho 'dho.» "Kεε □dhe 'ö
 □yaa- pö "dhü, 'ö □ya ö "tεε 'nē
 'bha 'pa 'ö □ya ö -zɔ 'gɔn, 'yö -ziö
 'yö dho mü. ³⁰ -A mε 'dhe 'ö to
 bha 'yö- dē -ya pö 'pö- dhe □dhe
 -kɔ do 'ö- pö- 'ka mε -blēsü -dhe
 bha- 'dhö. 'Yö yö -zē 'ö- pö: «-A
 □oo, n dē, 'bha- pö "dhü 'ma- ma.»
 "Kεε 'yö 'yii 'dho. ³¹ □Ya kē "dhü
 kö mε □ple bha- de -sü 'pö kē ö dē
 -wv -ya □bhlēē 'gü?» 'Yö 'wo- pö-
 -dhe: «-A mε -blēsü.»

'Yö Yesu -ya pö- nu -dhe 'ö-
 pö: «-A- pö ka -dhe tεan- =dede
 'ka □dhe: □Flüme -nu 'wo -kē
 'niisongkunme -nu 'ka bha waa-
 -zuadhe -nu -wo -dho -da Atanna
 -gɔ -gblüdēdhe 'gü ka "dhiü. ³² -A
 -gen -mü □dhe Zan kē -nu 'ö zian
 'ö- du 'yaa -bha -a -zɔn ka -dhe,
 "kεε 'kii 'dhang bho- -wv "dhiü,
 "kεε 'sa 'niisongkunme -nu 'kö
 'wo bha waa- zuadhe -nu -zē -wo
 kē 'dhang bho- -wv "dhiü, 'ö- kē
 "dhü -sü □gban waa- bha -bha, ka

züe" 'yii slēē- tongtongdhö kö 'ka
 'dhang bho- -wv "dhiü.»

*"Gwënnng 'ö Yesu -ya -da 'ö
 -gban buzankēme -mawɔn yaa -nu
 -bha 'ö Matiö -ya pö*

(Makö 12,1-12; Dhukö 20,9-19)

³³ □Dhe 'ö □ya kē "dhü 'yö Yesu
 -ya pö 'zü- nu -dhe -deewo 'ö- pö:
 «-Ka ka 'tu 'to "gwënnng 'ö maa- -da
 bha- bha!» 'Yö- pö: «Göndënë do
 □nē gun, 'yö -drɔɔ -bhlaa -yö gun-
 -gɔ. 'Yö- zü □klēen, 'yö -drɔɔ "yi
 -bho 'gü -yε do pɔn, 'yö dho 'yö
 'kɔ 'nē do dɔ kö -yö -nu kē -dhe
 bha- maa- kē □wlöö -kɔ 'ka. 'Yö
 ö -bha 'bhlaadhe bha- da buzan
 'gü, 'yö dho 'ta 'gü. ³⁴ □Dhe 'ö-
 -ga □dhe -drɔɔ ga bho "töng □ya
 □loo, 'yö ö -bha gwëzē -nu bɔ kö
 buzankēme -nu bha -wo ö -bha
 'ö □slɔɔ -a dɔ- -nu -gɔ kö -wo nu-
 'ka ö -dhe. ³⁵ "Kεε 'yö 'mε 'wo
 bha 'wo gwëzē -nu bha- -nu kun
 'yö 'wo- mε do -ma tēētēdhö, 'yö
 'wo- mε do zē, 'yö 'wo- mε -yaaga
 -naa -zuö -gwē 'ka 'yö to- "dhiü 'ö
 ga 'pö. ³⁶ 'Yö 'bhlaa dēme -yö dɔ
 'zü 'yö- mε 'bha bɔ, 'yö mε 'dhe
 'wo bha 'wo -kē 'gbe 'ö -ziö 'mε
 'wo gun -blēsü -a -nu -ta, 'kεε 'yö
 buzankēme -nu bha 'wo- nu -kē
 'zü □dhe -kɔ do 'wo mε -blēsü -nu
 -kē 'ka bha- 'dhö.

³⁷ □Dhe 'ö □ya kē "dhü, 'yö 'bh-
 laa- dēme bha 'ö ö -zɔ 'gɔn □dhe
 -yö kē 'ö- wo gwëzē -nu 'ka 'yö
 -kē. 'Yö ö gbö bɔ. ³⁸ "Kεε □dhe 'ö
 buzankēme -nu bha 'wo- gbö bha-
 -yö, 'yö 'wo- pö wo 'ko -dhe 'wo- pö:
 «'Mε 'ö yöö kē 'bhlaa- ya- -mε 'ka
 yiplεbha 'yö bha, -ka kwaa- 'kun
 'kwa- zē kö -dhe bha -yö 'to kwa
 -gɔ!» ³⁹ 'Yö 'wo- kun 'yö 'wo- sü 'wo
 go- 'ka -drɔɔ -bhlaa 'gü, 'yö 'wo- zē.

⁴⁰ 'Yö Yesu -yö 'mε 'wo "tu 'to
 siē- -wv -bha bha- -nu dheε" kpo
 'ö- pö: «Ka ka -zɔ -gɔn □dhe
 'bhlaadhe bha- -mε bha □ya nu,
 -yö -dho buzankēme -nu bha- -nu
 kē □dhe?» ⁴¹ 'Yö 'wo- yɔ bɔ- gɔ
 'wo- pö: «Mε -mawɔn yaa -nu bha

-yö -dho -a -nu 'kun □në- wo 'ö- nu zë, -a -nu -wëë 'yii 'dho- kē, 'yö ö -bha -dhe bha- sü 'ö -dö me "wëë -nu 'ö □waa- -yë kē 'wo dho- -bha nu- -dhe -a -nu "töng -bha bha- nu -dhe.»

⁴² 'Yö Yesu -ya pö- -nu -dhe 'ö- pö: «Pë 'ö -ben zë -sü 'ka Atanna -wv 'gü □dhe:

«-Gwë 'ö 'ködöme -nu 'wo wo □kwaa- -zü bha □në, kē -kē 'kō "kpan -ya -ta -gwë 'ka, bha 'kii- ma do -ee?

"Een 'yaa -ben zë -sü 'ka "dhü -ee? «Kē 'ö- wo "dhü bha -yö -go kwa Dëme □në- 'gü,

-yö "dhabhliwōn 'ka kwa -zë kwa "yan 'gü.» ⁴³ 'Yö- pö- -nu -dhe 'zü 'ö- pö: «Yö □në -wōn 'gü 'yö 'a- pö ka -dhe □dhe: Atanna -dho ö -bha -gblüdedhe bha- 'sü (Zuifö -nu) ka -gō 'ö- nu me "wëë -nu 'wo □mō- -bha 'wo- =trōn -së -kē -a -dhe bha- -nu -dhe. ⁴⁴ -A -gen -mü □dhe -gwë 'ö 'ködöme -nu -wo wo □kwaa- -zü "dhü bha 'me 'ö dho -pö -ta, -a -me -dho "ye, 'sa yö -zë yaa- -pö 'me 'ö- -ta -a -me -dho -bvv bho.»

⁴⁵ Yesu 'dhö "gwënnng -nu 'ö -da "dhü bha □dhe 'ö "saabhome -nu -gōme -nu waa- Fadhizien -nu 'wo- ma, -wo kē- 'wōn -dō □dhe -yö -wv wo □në wo 'ka. ⁴⁶ 'Yö 'wo -ya -a "slë mō- -sü -bha kō 'wo- 'kun, "këë kō -wo "suö sië me kpö bha- -nu -gō, -a -gen -mü □dhe kō wo -zë -wo Yesu 'sü sië □dhe Atanna -wvdhiölome □në- 'dhö.

22

Troo 'kpii- 'ö -gban dhe 'sü -sü -bha -a kē "gwënnng 'ö Yesu -ya -da 'ö Matiö -ya pö

(Dhukö 14,15-24)

¹ □Dhe 'ö □ya kē "dhü 'yö Yesu -yö dhiang 'bha zë 'zü "tv -to ö -wv -bha -me -nu -dhe 'ö- pö:

² «Atanna -bha -gblüdedhe bha-

=teni -kē □dhe -gblüde do 'ö ö gbö -bha dhe 'sü -sü troo yi kpö □në- 'dhö. ³ □Dhe 'ö troo bha- yi □ya □loo, 'yö ö -bha gwëëzë -nu bō 'me

'ö- -nu -dhe troo bha- -ta bha- -nu -dhe -dhe 'gü, "këë 'yö 'me 'ö- -nu -dhe bha 'wo -kō. ⁴ 'Yö -ya mü 'zü 'ö me 'bha bō 'yö- pö- -nu -dhe:

«-Ka 'dho 'ka- pö- 'me 'a- -nu -dhe bha- -nu -dhe □dhe -bhöpë □gban ma, 'ma ma -du -nu waa- ma -tuü "wëë -nu 'ö □wa 'yon kē -a □gban

zë, -a -gbo □ya 'go peng -ta, -wo nu kō 'kwa dhe dō -pë bha- -bhö.»

⁵ "Këë 'yö 'me 'ö- -nu -dhe bha 'wii wo "tv kē -a -bha □dhiōwv bha-

-bha, 'yö 'wo dho wo -mawōn -nu kē -dhe 'gü. -A me 'bha □ya "wlvü 'yö dho ö -gō 'bhlaa-, 'yö- me 'bha

-yö □wlvü 'yö dho ö -bha "dhō dō -zian 'ka. ⁶ 'Yö- me 'bha -nu -dī 'pö 'wo gwëëzë -nu bha- -nu kun 'wo- -nu -wëedhe bho 'yö 'wo- -nu zë.

⁷ -A kē 'wo- wo "dhü bha, 'pu 'ö- wo -gblüde bha- -bha -a -naa 'yii kē. 'Yö ö bha "sōdha -nu

bō 'yö 'wo dho 'wo mezëme -nu bha- -nu zë, 'yö 'wo- -nu -bha 'pö- -nu -gü. ⁸ □Dhe 'ö go mü, 'yö- pö ö -bha gwëëzë -nu -dhe □dhe:

«-Dhökëpë ya □ya ma, "këë me -blëesü -nu 'a- -nu -dhe bha 'waa gun- =bhleë 'gü -me 'ka. ⁹ □Dhe 'ö "dhü, -ka 'dho zian -gloo -ta -dhe

-nu 'gü 'dōōndhō, kō me "pepe 'ka dho -kpan -a -nu -bha kō 'ka- -nu -dhe!» ¹⁰ □Dhe 'ö □yaa- pö "dhü, 'yö- -bha gwëëzë -nu bha

'wo dho zian -gloo -ta -dhe -nu 'gü 'yö 'wo 'wōnsëkëme -nu oo, 'wōnyaakëme -nu oo, me "pepe kō

'wo -kpan -bha, 'yö 'wo- -nu -dhe, 'yö -dhökëdhe -kē 'gü -kō bha 'ö pa.

¹¹ □Dhe 'ö me □ya 'kō pa □dhe -kō bha- 'dhö, 'yö -gblüde -yö nu kō 'ö ö "yan -kpan 'me 'wo nu ö

-bha □dhiōwv -bha bha- -nu -bha. □Dhe 'ö □ya -da 'kōōdhö, 'yö ö "yan -kpan gōndë do 'bha -bha mü kō

-dhökëdhe bha- -ta -sō ('ö- -pë -kē -a -yan -ta kō 'ö- =gbao 'me 'wo

dho -da 'ko bha- 'gü -a -nu -go
 □dhe -ko 'wo- -kë 'ka wo wo -ko
 'gü -a 'dhö 'ö 'yaa 'me 'ö- -go 'yaa
 -da -dhokëdhe -kë 'gü -ko 'gü bha)
 'yaa- bha, ¹² 'yö- dheε" kpo 'ö- pö:
 «N "taongdë, i -da 'ko ya- 'gü -ko
 -kë □dhe kö -dhokëdhe -ta -so 'kö
 ya 'yaa i -bha? "Këε dheε" kpo 'ö
 bha- yo 'yii- =slöo 'me bha- go.

¹³ 'Yö -gblüdë -ya pö ö -bha
 gwëëzë -nu -dhe 'ö- pö: «Kaa
 'kun 'ka- -ko waa- -gen -nu -lö
 kpenngkpenngdhö kö 'ka- -zuö
 -dhetiidhe 'gü "kpenngdhö kö -yö
 -wëë -gbu bō kö -yö ö "sōn "dhiü
 -bhö 'ka klöklödhö.

¹⁴ □Dhe 'ö Yesu □yaa- pö "dhü,
 'yö ö -wu "zo do 'ö- pö: «-A pö 'a-
 wo "dhü bha- -gen -mü □dhe me
 'ö Atanna -ya -nu -dhe kö -wo -ya
 ö -bha -ya 'gü bha -wo 'gbε "dhü
 tean- 'ka, "këε me 'dhe 'wo dho kë
 -a dhöbhaame □dede 'ka 'ö 'wo
 dho 'to- -bha 'to 'gü □në 'waa 'gbε.

*'Nii- song -bho Wlömö -me -nu
 -bha -gblüdë -dhe -sü -dhian 'ö Yesu
 -ya zë 'ö Matiö -ya pö*

*(Makö 12,13-17; Dhukö 20,20-
 26)*

¹⁵ □Dhe 'ö Yesu □ya bo- pö "dhü
 -sü 'ka, 'yö Fadhizien -nu 'wo zun
 -a "slë mōo- -sü -bha kö 'wo- 'kun
 -a -di -wu -bha, 'yö 'wo- ya 'kwëë-
 -kë. ¹⁶ 'Yö 'wo woo- =klangdhiü
 -nu 'bha -nu waa- Edhodö -bha me
 'bha -nu bō Yesu "piü, 'yö 'wo-
 dheε" kpo 'wo- pö: «Yi Dëme, yi-
 'wōn -do □dhe i teanwōn □në- pö,
 'ö 'i me □klang -nu -kë teanwōn
 'ö zian 'ö dho Atanna "piü □në-
 zōn me -dhe -a 'ka, 'bhaa "suö me
 "bhü- -nu -go, -a -gen -mü □dhe
 'bhaa -kpla me 'bha -go -a -bha kë
 -tiandhö -sü -bha. ¹⁷ -A -kë "dhü
 -sü bha- 'gü, 'nii- song 'yi- bho sië
 Wlömö -me -nu -bha -gblüdë 'kpii-
 -dhe ya -yö këwōn 'ka, "εen 'yaa
 këwōn 'ka? i -bha 'ö 'i i -zu gōn- 'ka
 -a pö yi -dhe!» ¹⁸ "Këε 'ö gun "dhü
 kö Yesu -ya -nu zuëpiüwōn -do,
 'yö- yo bō- nu -go 'ö- pö: «□Flüme

-nu 'ka ya, 'wōn 'ö ka -zu "piü
 'yaa kë "dhü, n 'gü □në 'ka nu-
 dan.» ¹⁹ 'Yö- pö: «-Ka 'wëëga 'wo
 'nii- song bho- 'ka bha- do -zōn n
 -dhe!» 'Yö 'wo "tanmaga do nu-
 -dhe. ²⁰ 'Yö- -nu dheε" kpo 'ö- pö:
 «De □në- -go "blëen- waa- -a 'to
 'wo 'wëëga ya- -ta ya?» 'Yö 'wo-
 pö- dhe: ²¹ «Wlömö -me -nu -bha
 -gblüdë 'kpii- -mü.» 'Yö- pö- nu
 -dhe 'ö- pö: «Kö -ka 'pë 'ö- -bha 'ka
 -a nu- -dhe kö 'ka- 'dhe 'ö Atanna
 -bha 'ka -a nu Atanna -dhe!»
²² □Dhe 'ö 'me 'wo bha 'wo dhi-
 ang -yo 'ö Yesu -ya bō bha- ma, 'yö-
 'wōn -ya -nu kōn 'yö 'wo- to 'mü
 'wo -ziö.

*Dheε" 'ö -gban -go ga 'gü -sü
 -bha 'ö Sadusien -nu 'wo- kpo Yesu
 -go -a -dhiang 'ö Matiö -ya zë*

*(Makö 12,18-27; Dhukö 20,27-
 40)*

²³ -A yi do bha- 'ka 'yö 'me 'wo
 -kë 'pö Sadusien -nu 'ka 'ö 'wo- pö
 'me □ya ga 'yaa -bō 'zü bha 'yö-
 me ga 'bha 'wo nu Yesu "piü 'wo-
 dheε" kpo 'wo- pö: ²⁴ «Yi Dëme,
 Moizö -ya -pö yi 'bha 'ka □dhe □ya
 kë □dhe me 'bha □ya ga kö 'në
 'yaa- -me -go, -a -dheεa -bha kö- -me
 'zlaa- -ya -me -bha dhebhö bha-
 'sü kö weng -wo 'në 'kpo -a □dhoo
 'ö ga bha- -bha 'kpo 'gü kö -yö
 kë -dhoo bha- 'to 'ka. ²⁵ "Këε 'sa
 dheebhangzë -nu "saople 'bha -wo
 -gun yi kpo 'gü yi 'bha 'ka, 'yö- me
 'kpiisü -yö dhe sü 'yö dho 'ö ga kö
 'wii 'në 'bha 'kpo. □Dhe 'ö -kë □dhe
 'wii 'në 'kpo bha 'yö- -bha dhebhö
 bha 'ö -ya -a 'zlaa- -go. ²⁶ -A me
 □ple -naa bha 'zü waa- dhebhö bha
 'wii 'në 'kpo 'yö ga, 'yö- me -yaaga
 -naa -bha 'dhö -kë 'pö "dhü 'yö 'wo
 dho- 'ka "dhü "dhü "dhü, 'yö dho
 'ö zun- me "saople -naa -bha, 'yö
 ga kö 'wii 'në 'kpo do.

²⁷ □Dhe 'ö- -nu □gban □wa ga, 'yö
 dhebhōnë bha yōö -dī 'pö 'ö ga.
²⁸ □Ya kë "dhü, yi 'ö 'me □wa ga 'wo
 dho -bō 'ka bha □ya □loo bha -oo,
 -a dhebhö bha- -dho kë me "saople

bha- de -sü □nē- -bha dhebho 'ka kpenngdhö? Dheε" 'yi- kpo "dhü bha- -gen -mü □dhe -a -nu □gban -wo kē- -sü dhe 'ka!»

²⁹ 'Yö Yesu -ya -yo bo- -nu -go 'ö- pö: «'Ka ka -dɪ -pö, -a -gen -mü □dhe 'kaa 'pē 'ö -ben zē -sü 'ka Atanna -bha 'sēedhe 'gü bha- dɔ. □Ya 'go mü 'zū 'kaa Atanna -bha 'gügbɪdhe dɔ. ³⁰ -A pö 'a- wo "dhü bha- 'klɔɔ- -mü □dhe 'me □wa ga -a -nu -bö -yi bha- 'ka, dhe 'sü -wɔn 'yii 'dho kē, "εen gwaan- 'kpo -wɔn 'yii 'dho kē, me □gban- -dho -tosea kē □dhe Atanna -bha "kiē -nu 'wo dhang- 'gü bha □nē- 'dhö. ³¹ -A 'dhe 'ö -gban 'me □wa ga -a -nu -bö -sü -bha 'pö bha, 'pē 'ö Atanna -ya pö ka -dhe -a -bu 'gü 'kii- ma □nē wo do -ee?

³² Atanna -ya -pö:

«Ma □nē 'a Ablaamö -bha Atanna 'ka,

'a Izaakö -bha Atanna 'ka, 'yö 'a Zakobö -bha Atanna 'ka.»

A- -pö ka -dhe □dhe □ya kē 'nu □dhe 'me □ya ga kö □ya ga 'yaa -bö 'zū, kö -a pö 'ö Atanna -ya wo "dhü bha- -gen 'yaa 'dhö, "kεε -yö kē ka "yaan □dhe me 'yaa ga kö me- 'to- 'gü, 'me □wa ga bha -wo "yaan, 'wɔn 'ö- -wɔn 'gü 'ö- -nu 'to pö ö -bha bha 'yö bha, ('yaa "dhü 'nu kö -yö -dho -a pö ma □nē 'a gun- -nu -bha Atanna 'ka). ³³ 'Wɔn bha- -yo 'ö Yesu -ya bo "dhü bha, 'me 'wo- ma -wo -gun kpö 'ka, "kεε -a 'wɔn □nē- -nu kɔn -zianwo.

Atanna -bha 'tɔng- =gban "pepe □bhlēēsü 'ö- 'gü 'ö Yesu -ya pö -a -dhiang 'ö Matiö -ya zē

(Makö 12,28-34; Dhukö 10,25-28)

³⁴ □Dhe 'ö Fadhizien -nu waa- ma □dhe dhiang -yo 'ö Yesu -ya bo Sadusien -nu -go bha yaa- -nu "dhi ta □wa 'dho, 'yö 'wo □loo 'ko -ta.

³⁵ 'Yö- -nu -bha me do 'ö kē Atanna -bha 'sēedhe dɔ me 'kpii- 'ka, 'yö Yesu dheε" kpo -a 'gü dan kian 'ka 'ö- pö: ³⁶ «N Dēme, Atanna

-bha 'tɔng- -nu 'wo- -go 'sēedhe 'gü bha- -mεε -sü □dede □nē- =bhlēēsü 'ka?» ³⁷ □Dhe 'ö □yaa- pö "dhü 'yö Yesu -ya -yo bo- -go 'ö- pö: «'Tɔng- -nu bha- =bhlēēsü □dede 'ö- 'gü yö -mü □dhe: -A -dheε -bha kö i Dēme i -bha Atanna bha a- -dho -yö i kē 'böbödho, kö 'i- -wɔn 'kun i 'nii- 'ka klöklödho, kö- -dho bha □nē -yö kē i -zɔgɔngüwɔn □gban "pepe -gen -gban -dhe 'ka bha- 'ka. ³⁸ Atanna -bha 'tɔng- -nu bha- 'dhe 'ö- -wɔn 'dhö 'gbɪ- 'ö -ziö -a □gban "pepe -ta 'yö bha. ³⁹ -A □ple -naa 'ö dɔ- 'dhe bha- "piü, "kεε 'ö weng 'wo do yö -mü □dhe: I keyɔɔ -dho -yö i kē □dhe -kɔ 'ö i -dɪ -dho -yö i -dɪ kē- 'ka bha- 'dhö. ⁴⁰ -Wu □ple bha □nē Moizö -bha 'sēedhe □gban "pepe waa- Atanna -wudhiüloome -nu -bha □gban zü -gban 'gü 'ka.

'Wɔn 'ö -gban Atanna -bha -Yame waa- Davi -a -nu -bha -a -dhiang 'ö Yesu -ya zē 'ö Matiö -ya pö

(Makö 12,35-37; Dhukö 20,41-44)

⁴¹ 'Ö gun kö Fadhizien -nu □wa □loo 'ko -ta, 'yö Yesu -yö dheε" 'kpo do -kē -nu -go 'ö- pö: ⁴² «Ka ka -zu -gɔn Atanna bha -Yame bha- -wɔn 'gü -kɔ kē □dhe? Ka ka -zu -gɔn □dhe -yö -dho 'go de □nē- suu 'gü?»

⁴³ 'Yö 'wo- -yo bo- -go 'wo- pö: «-Yö -dho 'go Davi □nē- suu 'gü.» 'Yö Yesu -ya pö- -nu -dhe: "Kεε -yö -kē -mü □dhe 'sa 'yö Davi -zē 'ö- -dhe Atanna -bha 'Nii- "slüöslü -kɔ 'ka, n Dēme? -A -gen -mü □dhe Davi -ya -pö yö □nē- -bu 'gü yi 'bha 'ka 'ö- pö:

⁴⁴ «Atanna -ya -pö n Dēme -dhe:

-Bhö -ya -yεa □bhlēēsü ya- 'gü

-yö 'dho- 'ka "dhü -yö zun- 'ka yi

'a dho i 'yao- -nu -da 'ka i -gen □wlöo bha- -bha!»

⁴⁵ -A -kē "dhü -sü 'gü 'me 'kö Davi -zē 'ö- -dhe ö Dēme, -yö -mɔɔ -bha 'ö -kē yö -zē bhaanē 'ka -kɔ -kē □dhe?

46 Dheε "kpo 'ö Yesu -ya wo "dhü bha- yɔ 'yii □slɔɔ me do -zian -gɔ 'me bha- nu kpö 'gü kö -ya bɔ- gɔ. -A -kê "dhü -sü bha- 'gü, 'ö sü yi 'dhe 'kö bha- bha 'ö dho- 'ka "dhiü, -a -nu 'bha 'wii- dheε" 'kpo 'zü.

23

Yesu -bha 'tonggɔme -nu waa- Fadhizien -nu -bha -zv -to wo -di 'gü -kɔ -dhiang 'ö- zê 'ö Matiö -ya pö

(Makö 12,38-39; Dhukö 11,43.46; Dhukö 20,45-46)

1 □Dhe 'ö □ya kë "dhü 'yö Yesu -yö zun dhiang -zê ö -bha □klang -nu -dhe -sü -bha waa- me kpö 'wo gun mü bha- nu 'dhö 'ö- pö: 2 «Zuifö -nu -bha 'tonggɔme -nu waa- Fadhizien -nu -wo dɔ siê Moizö -due □nê- 'gü bha kö -wa -bha 'tong- -zɔn ka -dhe. 3 □Dhe 'ö "dhü pē "pepe 'wo dho- pö ka -dhe -kaa kë! "Kεε keng- -nu ka "ta -kɔ -zê 'ya 'dho kë do, -a -gen -mü □dhe -wo me -nu □klang -kê 'ka "kεε wo -zê 'waa- kë. 4 Wo -zê -a -nu -bha 'tong- -zɔn -sü bha -yö -kê □dhe □kwεε 'gbiin- dhu -sü kö -wa -ya me □gbin- bha □nê- 'dhö. -Wo me -nu dɔ □nê- bho- 'ka, "kεε 'waa "wɪ- -bha kö wo -zê -wo wo kɔngga do -zian -ya -bha. 5 -Wo wo -bha 'wɔn □gban -wɔn □gban -kê kö me "bhɪ- -nu □nê -wa -nu yö. Yö □nê- -wɔn 'gü 'yö 'wo Atanna -wu "kplükplü -nu -ben zê 'sëédhe -ta, 'yö 'wo- -da wü kwi "gbeagbea -nu 'gü, 'yö 'wo- -ya wo -kpong "dhiü -dhe -nu waa- wo -gbe -bha -dhe -nu 'gü, 'yö- -nu -bha □gbauu- -nu "sεε 'dhö -kê □gbleengbleen. 6 'Yö 'wo -yεa □bhleésü -nu □nê- =mɔɔ -dhokédhe -ta -dhe -nu 'gü, 'yö 'wo -yεa -sesengbɔ -nu □nê- =mɔɔ kö 'wo -ya 'gü Zuifö -nu -bha -yakwëékégükɔ -nu 'gü, 7 'yö- -nu "piü □dhe -wo wo □nê wo □bhleé -ya "töng □gban "pepe 'gü "dheédhe -nu 'gü kö me □gban "pepe -wo wo -dhe «n Dème» bha,

8 "kεε ka -zê 'ka 'dho "wɪ- -bha 'wo ka -dhe wo Dème, -a -gen -mü □dhe dheebhangzê -nu -mü me □gban ka 'ka. □Ya 'go mü 'zü ka Dème 'ö 'dhö -yö dosengseng. 9 Me 'bha 'ya dho- pö 'ka ö -dhe "kpong □taa yö ka dē -a □bhleé -ya -wɔn 'gü 'ö 'ka -wɪ -bha, -a -gen -mü □dhe ka Dē -yö doseng, yö □nê dhang- 'gü. 10 'Ka 'dho "wɪ- -bha 'zü 'wo ka -dhe wo dème, -a -gen -mü □dhe ka Dème -yö doseng, yö -mü Atanna -bha -Yame bha □nê- 'ka. 11 'Mε 'ö- "piü □dhe 'ö -due 'kpii- =slɔɔ ka kpö 'gü, -a -dhea -bha kö -me □nê -yö kë yē -kê ka -dhe -me 'ka. 12 -A -gen -mü □dhe 'me 'ö dho- pö 'ö ö -dɪ fiē- bho ö "teabɔ -nu -bha, Atanna -dho -a -me -da -a "teabɔ -nu □wlöö. "Kεε 'me 'ö dho "wɪ- -bha kö -yö ö -dɪ -da ö "teabɔ -nu □gban □wlöö bha, Atanna -dho -a -me gba -due 'kpii- 'ka.

Yesu -bha Zuifö -nu -bha 'tonggɔme -nu waa- Fadhizien -nu këwɔn -nu -dhiang 'ö- zê 'ö Matiö -ya pö

(Makö 12,40; Dhukö 11,39-42.44.52; Dhukö 20,47)

13 □Dhe 'ö □ya kë "dhü 'yö Yesu -ya pö Zuifö -nu -bha 'tonggɔme -nu waa- Fadhizien -nu -dhe 'ö- pö: «'Tonggɔme -nu kaa- Fadhizien -nu, ka -bha -yö -wëésü, □flüme -nu! -A -gen -mü □dhe ka Atanna -bha -gblüdédhe "dhiü □nê- ta me -nu -gɔ. Kaa □dede 'kaa "wɪ- -bha kö -yö kë kaa- -gblüdē 'ka, "kεε 'sa 'ka "wɪ- -bha kö -dho 'dhö 'me 'kö- -nu -bha -yö kë- -nu -bha -gblüdē 'ka.

14 ['Tonggɔme -nu kaa- Fadhizien -nu, ka -bha -yö -wëésü, □flüme -nu, -a -gen -mü □dhe ka □nê 'ka □geandhe -nu -tabhö -sü -gɔ -bha, "kεε 'ka 'go mü 'sa 'yö 'ka -bhea Atanna -dhe -kɔ 'gü □gbleengbleen -nu bha- -kê, kë "dhü kö -wo ka yö 'dhang -bho "dhiü -me -nu 'ka. Yö □nê- -wɔn

'gü, 'yö 'wɔn 'ö Atanna dho- wɔ ka -ta 'yö dho kē -ziisü.]

¹⁵ Ka -bha -yö -wëesü, 'tɔnggɔmɛ -nu kaa- Fadhizien -nu, "gblüüdhetime -nu, -a -gen -mü □dhe ka "ta -kpo "kprɔngtaadhe □gban "pɛpɛ 'gü, "ɛɛn □weeyi -ta -dhe -nu 'gü kö 'mɛ 'yaa Zuifö 'ka, "kɛɛ 'ö- "piü □dhe 'ö -da Zuifö -nu -bha -bhea Atanna -dhe -kɔ 'gü bha 'ka- yö, kö 'ka- kē -dho pɛng -kaso 'ö □geebɔɔ -a 'gü -mɛ 'ka, 'yö 'ka- kē 'yö- -mɛ -bha -kē pɛ yaa 'ka -sü "dhiü -yö -ziö ka -bha -zē -ta -gen -yan 'ka □dhe pɛ □plɛ 'dhö.

¹⁶ Zian -bho mɛ 'ka -mɛ "yan 'wü -sü -nu, ka -bha -yö -wëesü! -A -gen -mü □dhe ka -pö □dhe: Mɛ □ya -sö -bhö Atanna -dhökëgükɔ 'tɔ 'gü kö -sö -bhö -sü 'yaa "dhü, "kɛɛ 'mɛ 'ö -sö -bhö "sɛnng 'ö- -dhökëgükɔ 'gü bha □nɛ- 'tɔ 'gü kö □ya -sö -bhö □dedewo.»

¹⁷ -Gɔgütiime -nu, "yanwlüme -nu! Pɛ □plɛ bha -mɛɛ □nɛ- =bhlëë 'dhö 'kpüi-? -A "sɛnng bha "ɛɛn -a Atanna -dhökëgükɔ 'kö- "sɛnng -kē "slüüslü bha- yö -mü -ee? ¹⁸ 'Ka 'go mü 'zü, 'yö 'ka- pö □dhe: 'Mɛ 'ö -sö -bhö "saa- -bho -ta -pɛ 'tɔ 'gü kö 'yii -sö -bhö. "Kɛɛ 'mɛ 'ö- -bhö "saapɛ 'ö "saabhotapɛ -ta bha □nɛ- 'tɔ 'gü kö □ya -sö □dede -bhö.

¹⁹ -Gɔgütiime -nu! Pɛ □plɛ bha -mɛɛ □nɛ □bhlëesü? "Saabhodhe -ee ɛɛn "saapɛ -ee? 'Sa "saab- hodhe □nɛ "saapɛ -kē □bhlëesü.

²⁰ A- pö ka -dhe □dhe mɛ 'ö -sö -bhö "saabhodhe 'tɔ 'gü kö -ya -bhö "saapɛ -nu □gban □nɛ- 'tɔ 'gü bha. ²¹ 'Mɛ 'ö -sö -bhö 'zü Atanna -dhökëgükɔ 'tɔ 'gü, kö -ya -bhö Atanna 'ö- 'kɔɔdhö -mü bha □nɛ- =gban 'tɔ 'gü bha. ²² 'Mɛ 'ö -sö -bhö dhang- 'tɔ 'gü kö -ya -bhö Atanna -bha -gblüüdhe -gblooa- yö 'ö- -yɛa 'dhö -mü bha □nɛ- -nu 'tɔ 'gü bha.

²³ Fadhizien -nu kaa- 'tɔnggɔmɛ -nu, ka -bha -yö -wëesü, □flüme -nu! -A -gen -mü □dhe pɛ -nu

-zian 'ö- -zun "dhiü -bhloɔ 'yaa 'dhö □dhe kpieng -nu, "dhɔngbhɛɛ -nu, "ɛɛn sionng" ga -nu 'dhö bha ka wo -zɛ □gban "pɛpɛ 'nii- -bho Atanna -dhe, "kɛɛ 'yö 'ka ka -ta yö mɛ draan- -wu 'kö- -wɔn 'dhö "gbü-, 'ö -kē Atanna -bha 'tɔng- 'ka □dhe, -kē kprɛngdhö -sü -nu oo, "klüsédhe -nu oo, -to -wu -ta -sü -nu 'dhö bha wo -zɛ -a -nu -bha, "kɛɛ 'sa kö yö □nɛ kē -pɛ 'ka -blɛesü 'yö- -kprɛa -yö gun -na dɔ- "piü.

²⁴ Zian -bho mɛ 'ka -mɛ "yan 'wü -sü -nu! Ka 'ö 'ka ka mü -we -ziö -pee 'gü kē "dhü kö □flanflannɛ -zian 'ya 'dho 'to- =bhaa 'ö 'ka -mü- 'ka bha, "kɛɛ 'sa ka pɛ "gblüüglü -zɛ -mɛng!

²⁵ Ka -bha -yö -wëesü, 'tɔnggɔmɛ -nu, Fadhizien -nu, □flüme -nu! -A -gen -mü □dhe ka □dhe 'mɛ 'ö "yitakɔɔ -nu waa- pɛ -bhö 'gü -tea -nu kwi -bha -dhe -zɛ -zu, "kɛɛ 'ö- 'gü -zian -zɛ to "dhü □nɛ- 'dhö. (Ka 'wɔn 'nɛ sɛɛnɛ -nu 'kö bha- -kē □dhe -kɔ bha- 'dhö kē "dhü kö 'ka bhɔ mɛ -nu 'gü Atanna □bhlëëyame -nu -bha "kɛɛ kö) ka 'kɔɔ -zian -zɛ -yö pa -sü 'ka kaa- =kwaanpɛ -nu waa- pɛ yaya -nu 'ö ka zuɛ" -yö bhɔ- -bha bha □nɛ- 'ka.

²⁶ Fadhizien -nu, "yanwlüme -nu! -Ka kaa- pɛ -bhö 'gü -tea -nu 'gü -dhe "zu □kö -blɛesü kö 'ka gun -na -bha -dhe "zu kö -yö kē "puu!

²⁷ Ka -bha -yö -wëesü, Fad- hizien -nu kaa- 'tɔnggɔmɛ -nu, "gblüüdhetime -nu! -A -gen -mü □dhe ka -bhɔ bun ö □wa "yɔɔ "puu -da -bha □nɛ- -bha. 'Bha- kwi -bha -dhe yö i- pö pɛ -sɛ -zɛ 'bha □nɛ, "kɛɛ kö- 'gü -zian -zɛ -yö pa -sü 'ka mɛ ga zloɔ" waa- pɛ "busü -dɪ -slɔɔ □nɛ- 'ka. ²⁸ -Kɔ do bha □nɛ 'ka- -bha, □wa ka -ga ka kwi -bha ka -bhɔ mɛ -nu 'gü 'mɛ 'ö pö 'aa- -bha -a -bha, "kɛɛ ka "gblüüdhe -zɛ -yö pa -sü 'ka "kprɛnng- -kē mɛ -nu -go -sü waa- 'wɔn yaa "wɛɛ 'gbɛ □nɛ- 'ka.»

'Wɔn 'ö Atanna yöö- wɔ 'mɛ 'wo bha- nu -ta -a -dhiang 'ö Yesu -ya zê 'ö Matiö -ya pö

(Dhukö 11,47-51)

²⁹ Yö go mü 'ö- pö: «Ka -bha -yö -wëesü, 'tonggɔmɛ -nu kaa- Fad- hiziën -nu, 'gblüüdhetiime -nu! -A -gen -mü □dhe ka Atanna -wudhiüloomɛ -nu bun -nu -pê -kê -sê 'ka, 'ö 'ka 'mɛ 'ö pö 'aa- nu -bha -tosea -bha 'pö □dhe -a -nu 'dhö bha- nu bun -pê -kê -sê 'ka. ³⁰ 'Ö 'ka- pö □dhe: «Ya kē 'nu □dhe yi -tosea -kē yi "bhema -nu -bha "töng 'gü kö yi -wɔ 'yii 'dho kē- nu -bha "piü Atanna -wudhiüloomɛ -nu zê -wɔn 'gü.» ³¹ □Ya kē "dhü kö kaa □dede ka- wɔn -dɔ □dhe 'mɛ 'wo Atanna -wudhiüloomɛ -nu zê bha- nu 'gü -nê -nu -mü ka 'ka. ³² □Dhe 'ö "dhü kö -ka ka 'gü dɔ "gbu- kö yê 'ö ka "bhema -nu -wa zü bho bha 'ka- "dhiü -ya!

³³ □Flüme -nu 'ka ya! □Ya kē "dhü ka -dho dha -kɔ kē □dhe -wëedhe bhodhe 'ö □geebɔɔ peng 'gü bha- -gɔ? ³⁴ □Dhe 'ö "dhü -ka ka "tu to, a -dho Atanna -wudhiüloomɛ -nu bɔ ka -dhe waa- mɛ □kpaɔsü -nu waa- 'wɔndɔmɛ -nu 'dhö. Ka -dho mɛ 'bha -nu zê 'ö 'ka- mɛ 'bha -nu dɔ "dhü -bha 'ö 'ka dho 'ka- mɛ 'bha -nu -ma -nu wo □klangga 'ka kaa- yakwëekägüko -nu 'gü 'ö 'ka- nu -wëedhe bho 'pö- nu 'gü 'ka -ziö 'ka. ³⁵ Kē "dhü kö Atanna -bha mɛ -nu 'wo- nu zê "wlaa- 'gü "wɛɛwɛɛ 'wo -bho 'ka yi 'bha 'ka 'ö- zü -yö bho Abɛdhö 'ö pö 'aa gun- bha bha- ta 'ö dho 'ö zun- 'ka Zakadhi 'ö -kê Badhasi gbö 'ka 'ö 'ka- zê Atanna -dhökägüko 'gü, "saabhodhe waa- Atanna -dhökädhe □dede -a -nu □zinng 'gü bha- bha bha- "dhang -yö ka □nê ka 'kun. ³⁶ A- pö ka -dhe tean- =dede 'ka □dhe: 'Mɛ 'wo- nu zê 'dɔɔndhö "dhü bha- 'gü -wɔn -dho nu 'mɛ 'wo "töng ya- 'gü ya □nê- nu -ta.»

"Gbu 'ö Yesu -ya bɔ Zed-

hizadhëmö -mɛ -nu -bha -a -dhiang 'ö Matiö -ya zê

(Dhukö 13,34-35)

³⁷ Yö Yesu -ya pö: «Zed- hizadhëmö -mɛ -nu, Zed- hizadhëmö -mɛ -nu, ka 'ö 'ka Atanna -wudhiüloomɛ -nu zê siê 'ö 'ka- mɛ 'bha -nu -zuö siê -gwë 'ka 'ka- nu zê- 'ka bha, 'ma- "slê mɔɔ- kɔ □gban -kɔ □gban 'gü kö 'a ka □loo 'ko -ta □dhe -kɔ 'ö -tɔ -dhee -yö 'ö 'nê -nu □loo- 'ka 'ö gban □wlöö bha- 'dhö, "kɛɛ 'kii- yɔ bɔ n -gɔ! ³⁸ -Ka -dhe -ga, a -dho n kwaa- ka -wɔn -zü 'ö ka -yɛabhaadhe -yö to "fiê. ³⁹ -Ka -dhe -ga! A- pö ka -dhe □dhe 'ö sù "töng ya- -bha 'ö dho 'ö zun- 'ka "töng 'ka dho- pö- 'ka □dhe 'dhuë- yö 'to 'mɛ 'ö dho nu kwa Dëmɛ 'tɔ 'gü bha- ta bha- bha, 'kii 'dho n yö 'zü.

24

Yesu -bha Atanna -dhökägüko 'wü -wɔn -dhiang 'ö- zê 'ö Matiö -ya pö

(Makö 13,1-2; Dhukö 21,5-6)

¹ □Dhe 'ö Yesu -ya 'ö bo dhiang -nu bha- nu zê -sü 'ka, 'yö go Atanna -dhökägüko bha- 'gü 'yö dho. □Dhe 'ö 'dho siê 'yö- -bha □klang -nu 'wo □yɔɔn- "sɔɔ, 'yö 'wo- pö- dhe 'wo- pö: «Yi Dëmɛ, Atanna -dhökägüko ya i "yan -ya -bha "wɛ -ee? -A dhi -kɔ bha- ga bha!» ² "Kɛɛ □dhe □waa- pö "dhü, 'yö- yɔ bɔ- nu -gɔ 'ö- pö: «Ka "yan -yö pē -nu bha- nu -bha -ee? -Ka -dhe -ga! A- pö ka -dhe tean- =dede 'ka □dhe: 'Kɔ 'ka- ga siê bha- gwë kpö do -zian 'yii 'dho 'to 'ko -ta "dhüng 'gü, -a □gban -dho 'wü trētrēndhö.»

-Wëewɔn -nu 'wo dho kē kö "kpɔngtaadhe -yö gun -na yēn -a -dhiang 'ö Yesu -ya zê 'ö Matiö -ya pö

(Makö 13,3-13; Dhukö 21,7-19)

³ □Dhe 'ö □wa 'dho □wa □loo Odhivie -tɔn □gbin-, 'yö Yesu -yö dho "sia- 'yö 'yaanu, 'yö- -bha

□klang -nu 'wo □yoon- "soo □ple 'gü 'yö 'wo-dheε" kpo 'wo-pö: «Yi Deme, 'wön -nu 'i go -pö yi -dhe -dhe 'gü ya, -wo -dho kë "dhü -më "töng □në- 'gü, "εen □ya kë □dhe 'bha 'dho dhang- 'gü 'i "dhiü yee kë -sü waa- "se "dhiütöyi -nu bha, yi -dho -a -nu 'suan- bho -më -nu □në- bha?» ⁴ 'Yö Yesu -ya -yö bö -nu -go 'ö- pö: «-Ka -dhe -ga, -ka ka -zu kë ka -dü "piü kö me 'bha 'ya 'dho "kpenng- kë ka -go. ⁵ -A -gen -mü □dhe me 'gbe- -dho nu n 'to 'gü 'ö 'wo- pö □dhe wo □në 'wo Atanna -bha -Yame bha- 'ka. -Wo -dho "kpenng- kë me 'gbe -go 'ö 'wo- nu -kan Atanna -bha. ⁶ □Ya 'go yö -zë 'gü, ka -dho -gblü -da -wön -nu ma ka -züzü -dhe -nu 'gü 'ö 'ka- taong -nu ma -dhe □gblëen 'gü, "kεε □ya kë "dhü ka "gblüüdhe 'ya 'dho "muu bho, -ka ka -zu -gban, -a -gen -mü □dhe 'wön -nu 'bha -wo -dho kë gbonggbongdhö 'yii 'dho 'to- 'gü, "kεε 'sa kö "kpongtaadhe "dhiütöyi 'yii □loo □kö. ⁷ "Sεgo 'bha- -dho "wlü 'ö -pö "sεgo 'bha- ta 'ö 'wo -gblü goon, 'ö -gblüde 'bha -yö □wlü 'ö dho 'ö -gblü -da -gblüde 'bha -ta, 'ö "vüü -yö -da, 'ö "se -yö □zii "sεgo 'bha -nu 'gü. ⁸ "Kεε yö -zë □gban -dho kë □dhe 'në 'kpo "gblükë zü bho -sü □në- 'dhö. ⁹ □Ya 'go yö -zë 'gü, ka -san -dho me "bhü- -nu kë 'ö 'wo ka "dhiü dö -gome -nu -dhe, 'ö 'wo ka -wëë -kë wo 'ö 'wo ka zë -nu wo n -wön 'gü.

¹⁰ Me 'gbe □dede -dho 'go Atanna -bha zian -ta -a "töng bha □në- 'gü 'ö 'wo wo 'ko -nu -san -kë 'ö 'wo -da wo 'ko -nu -dhe pë "piü. ¹¹ 'Ö Atanna -wudhiüloomε □flüsü -nu 'wo nu 'wo- "kpenng- -kë me 'gbe -go 'ö 'wo- nu -kan Atanna -bha. ¹² 'Wön yaa kë -sü -dho kë □dhe "yi 'dhö 'ö pa, 'ö "sanni -yö dö 'mü kö pë 'wo- -dhe -dho, me 'bhaa- dö 'zü. ¹³ "Kεε 'me 'ö dho 'ö 'gü dö "gbü- 'ö 'dho 'ö zun- "dhiütodhe -bha 'yö -dho dha. ¹⁴ 'Wön -taong -së

'ö -gban Atanna -bha -gblüedhe -wön -bha bha -wo -dho -a -dhiang zë "se □gban "pepe 'gü kö me □gban "pepe "tu -yö -da n -wön 'gü. 'Yö □në □ya bo -kë "dhü -sü 'ka "pepedhö, 'yö "kpongtaadhe "dhiü yöö 'to 'yö gun -na 'to.»

Atanna □bhlëë -siö -pë yaa -yënnngsü -dhiang 'ö Yesu -ya zë 'ö Matiö -ya pö

(Makö 13,14-23; Dhukö 21,20-24)

¹⁵ 'Yö- pö: «"Se yën "töng bha 'ö 'to sië klöö" "töng 'ö- 'gü, ka "yan- dho -da pë yaa -yënnng -yënnngsü 'ö Atanna -wudhiüloomε Danie -ya -dhiang zë yi 'bha 'ka, Atanna □bhlëë -siö -pë 'ka bha- -bha kö -yö -ya sië- -dhökédhe "slüüslü 'ö 'yaa- -yεa 'ka bha- 'gü. ('Yö Matiö -ya pö) 'me 'ö dho 'sëédhe ya -wu pö, -a -mε -ya 'gü ma 'ö 'klöo- 'ka! ¹⁶ -A "töng bha- 'gü, 'me 'wo dho kë Zude -se 'gü □waa- pö 'wo zio -beang 'ka -a -dhea -bha kö -wo wo wë dö -tön -gbeng 'gü -zian □në- 'ka kö -wo 'dho wo -gblen 'kpo mü. ¹⁷ -A "töng bha yaa- wo 'me 'ö- -bha kö -yö "kpenng, 'ya 'dho- pö 'ö 'dho pë 'bha 'sü 'ö -go 'köödhö. ¹⁸ -εε 'me 'ö yaa- kë 'zü 'ö -go 'bhlaa-, 'ya 'dho- pö 'ö 'ö yee kë kö 'ö 'dho 'ö -bha □gbauu- 'sü -dhe 'gü 'pödhö. ¹⁹ -A "töng bha- 'gü, dhong -nu 'ö waa- -kë 'gbiödhe 'ka, "εen 'ö 'në □yaa- -kë -a -nu -go 'yön -bha -a -nu -bha -dho kë -wëësü □dedewo! ²⁰ -Ka bhea" Atanna -dhe kö ka -bha □dua -sü -gen 'ya 'dho -ya "nεε yi -bha "εen Atanna -bha □glooyi -bha! ²¹ -A -gen -mü □dhe -wëéwön -nu 'wo dho kë "töng bha- 'gü bha, -yö -dho kë -ziisü □dedewo. 'Ö sü "kpongtaadhe kë -yi -bha 'ö nu 'ö zun- 'ka □dεε -bha, -a suu 'yii kë dö, 'sa -a -bhö -bha 'yii 'dho kë 'pö 'zü 'ö to- -bha. ²² □Ya kë □dhe Atanna 'yii -dhekpaoyi bha- 'bha "kan- "dhiü 'nu -zianwo kö -dha

'wɔn bha- gɔ -mɛ 'yii 'dho ɔslɔɔ. "Kɛɛ -kɛ -sɛ "kɛ "sɛ, Atanna ɔyaa- bha bho- "dhiü 'mɛ 'ö- -nu sü ö -bha 'ka bha- nu -wɔn 'gü.

23 -A "töng bha ɔya ɔloo, mɛ "bu mɛ 'ö- pö ka -dhe ɔdhe: «Atanna -bha -Yamɛ bha -yö yö!» "ɛɛn «-Yö -dhe 'bha 'gü tii- -dhe!» 'ka 'dho 'dhang bho- "dhiü! 24 -A -gɛn -mü ɔdhe a- -pö ka -dhe ɔdhe 'mɛ 'wo dho- pö wo -dɪ -dhe ɔdhe wo ɔnɛ 'wo Atanna -bha -Yamɛ bha- 'ka, waa- Atanna -wɔdhiüloomɛ ɔflüsü -nu -dho nu "töng bha- 'gü, 'ö 'wo "slɛ "gblögblö -nu -kɛ 'ö 'wo "dhabhliwɔn -nu -kɛ, kɛ "dhü kö aa" ɔni 'mɛ 'ö Atanna -ya -nu sü ö -bha 'ka bha, -a -nu -kɔ -zɛ ɔya ɔmɔɔ- -bha kö -wa -nu "kan Atanna -bha. 25 -Ka -dhe -ga! 'Wɔn bha 'ma- 'to mü ɔgblɛɛn 'ma- pö ka -dhe. 26 -A -kɛ "dhü -sü 'gü, kö 'zü ɔya kɛ ɔdhe mɛ -zian ɔnɛ ɔya nu ɔyaa- pö ka -dhe ɔdhe «Atanna -bha -Yamɛ bha ɔya nu, -yö "tungtadhe ya- 'gü!» "ɛɛn «-Yö -dhe 'ö -kɛ ɔni- 'gü!» 'ka 'dho 'dhang bho- "dhiü tongtongdhö "ɛɛn 'ka 'dho 'dho mü. 27 -A -gɛn -mü ɔdhe mang Mɛgböme n nu -sü -zɛ -yö -dho kɛ ɔdhe -kɔ do 'ö dha -yö "yan kun- 'ka dhang- 'gü, 'ö -gban 'yɛnn- g-wo -zian 'ka, 'ö "dhiü ta 'yɛnn- pö -zian 'ka bha ɔnɛ- 'dhö, 'yii 'dho -bin mɛ 'bha -gɔ. 28 -A -gɛn -mü ɔdhe -kɔ do 'ö pɛ ɔgee 'dhö -dhe 'ö- -bha -a -dhe yö -sü 'yaa ɔgbaɔn "gblɛɛ- -nu -ta bha, ɔnɛ mang Mɛgböme n nu -sü dho kɛ- bha.»

(Makö 13,24-27; Dhukö 21,25-28)

29 'Yö- pö: «"Kɛɛ -wɛwɔn "nenegasü 'a- -dhiang zɛ ka -dhe bha- -dhekpaoyi ya bo zun -sü 'ka 'ko "dhiü, 'yɛnn- -dho 'to -dhe do bha- 'gü 'ö ɔtröö -blünblündhö, 'ö "su -yö ö bo 'bhü -sü 'ka, 'ö "susɛngga -nu 'wo dhang- -bha 'wo go 'mü 'wo ɔwɛnn- 'Ö -ta

"mlüü bɔ -pɛ -nu 'wo dhang- 'gü 'wo go "gblüü-. 30 'Yö ɔnɛ ɔya kɛ "dhü, 'yö 'wɔn 'suan- -bho -bha -pɛ 'ö dho- -zɔn -dhe mang Mɛgböme n nu "töng ɔya ɔloo bha 'ö -wo "yɛa- dhang- -bha, 'yö "sɛgɔ "pɛpɛ 'wo "kpung ɔtaa -a 'gü -mɛ -nu ɔgban "pɛpɛ 'wo -ya -wɔ 'kpɔ -sü -bha ɔtɔn, kö -wo wo -kuu -ta -ma siɛ "gbu 'ka, 'yö 'wo wo "yan -kpan mang Mɛgböme n -bha kö a nu siɛ dha 'kpong- -ta dhang- 'gü, 'gügbudhe waa- 'tɔbhɔdhe -ziisü 'ka. 31 "Truu 'kpui- bha -yö -dho "wɪ 'yi bha ɔnɛ- 'ka, 'yö 'a ma "kiɛ -nu bɔ "kpungtaadhe ɔgban "pɛpɛ 'gü, 'yö 'wo 'mɛ 'a- -nu sü n -bha 'ka bha- -nu sü -dhe "pɛpɛ bha- =gban 'gü, 'yö 'wo- -nu ɔloo 'ko -ta -dhe do 'gü.»

Yesu -bha mɛ draan- -wɔ 'ö -gban figö -dhü -bha -a -dhiang 'ö Matiö -ya pö

(Makö 13,28-31; Dhukö 21,29-33)

32 'Yö 'go mü 'ö- pö: «-Ka 'wɔn 'suan- bho 'wɔn -zɔn 'ka 'ö maa- -zɔn ka -dhe bha ɔnɛ- bha. 'Yö -mü ɔdhe "töng 'ö figö -dhü 'dhö ö -gbeng -dee do siɛ, 'ö ö "dhe -dee -ya siɛ kö 'ka- 'wɔn do ɔdhe blea" ɔya ziö, -nɛɛ 'gü ɔya ɔloo. 33 -Kɔ do bha- 'gü, ka "yan 'dhö -da siɛ 'wɔn -nu 'a -ziö 'gü bha- -nu 'gü, -kaa 'wɔn do ɔdhe -a "töng ɔya ɔtɛng, ɔdhe 'ma -ya "saan -bha.

34 A- -pö ka -dhe tean- =dede 'ka ɔdhe 'mɛ 'wo "yaan ɔdɛɛ -yɛn ya- 'gü ya, -a -nu ɔgban 'wii 'dho ga 'ö 'wɔn 'a- pö siɛ ka -dhe bha- =gban 'gü -wɔn -yö -kɛ. 35 -Yö kɛ ka "yaan ɔdhe "se waa- dhang- -wo -dho ziö, "kɛɛ n -wɔ -zɛ do 'yii 'dho 'go "gbluu tongtongdhö.»

"Kpungtaadhe "dhiütöyi -dhi- ang 'ö Yesu -ya zɛ 'ö Matiö -ya pö

(Makö 13,32-37; Dhukö 17,26-30,34-36)

36 'Yö go mü 'ö- pö: «ɔya 'go yö -zɛ 'gü, -a 'dhe 'kö -gban n nu -yi

waa- n nu "töng □dede -zë -bha bha, Atanna -bha "kië -nu oo, -a mang -zian 'a- Gbô 'ka 'a "wü sië ka -dhe ya me 'bha 'yaa yô -zë do kö 'yii kë n Dë Atanna -zë 'ka. ³⁷ 'Wön do 'ö -kë Noe -bha "töng 'gü □në dho kë mang Mëgböme n nu -yi 'ka. ³⁸ 'Ö gun "töng bha- 'gü, kö "yi 'kpii- bha 'yii pa □kö me "bhu- -nu "tu 'yaa gun Atanna -wön -bha, -wo -gun pé □në- -bhö sië, 'wo we mü, 'wo dhe sü, 'wo 'në -nu do gwaan- -bha 'ö dho- 'ka "dhü 'ö zun- 'ka yi 'ö Noe -yô -da 'ka "yitagö 'gü bha- -bha. ³⁹ -A -nu "tu 'yaa gun 'wön "wëe 'bha -bha -a 'dhe 'kö bha- zian 'gü 'ö 'to- 'ka "dhü 'ö zun- 'ka dha 'kpii- 'ö ban 'ö "yi -yô "kpongtaadhe bho bha- ban -yi -bha, 'ö "yi -yô nu 'ö so- -nu -ta. -Yô -dho kë 'pö -ko do bha □në- 'gü mang Mëgböme n nu -yi 'ka.

⁴⁰ A- -pö ka -dhe □dhe -a 'yi bha- 'ka, gçon- -nu □ple 'wo dho kë 'bhlaa- do 'gü, -a me 'dhe 'ö 'dhang bho n "dhiü -yô -dho 'dho 'ö- me do -yô to. ⁴¹ Dhong -nu □ple 'wo dho kë pé zön -dhe 'gü "wü do 'gü, -a me 'ö 'dhang bho n "dhiü -yô -dho 'dho 'ö- me do -yô to. ⁴² -A -kë "dhü -sü bha- 'gü, -ka -ya ka "yaan, -a -gen -mü □dhe yi 'ö ka Dëme dho nu- 'ka 'kaa- do. ⁴³ -Yô kë ka "yaan □dhe 'kodëme -yô "töng 'ö □kwaanme dho nu- 'ka gbeng -a -do 'nu kö -yô -dho -ya ö "yaan 'ö 'waa- -bha 'ko 'wü.

⁴⁴ Yô □në- -wön 'gü 'yô kaa -d- 'pö □dhe 'ö -kë □dhe 'kaa n nu "töng do bha, 'yô ka -dho -ya ka "yaan; -a -gen -mü □dhe "töng 'ö ka -zu 'yaa 'ka □dhe mang Mëgböme a -dho nu bha □në 'a dho "kan- 'ka ka 'gü.»

*"Gwënnng 'ö Yesu -ya -da 'ö -gban gwëzë "klüsë waa- me 'dhe "klv 'dhö 'ya- -nu -bha -a -dhiang 'ö Matiö -ya zë
(Dhukö 12,41-48)*

⁴⁵ □Dhe 'ö Yesu □ya dhiang -nu bha- zë "dhü, 'yô "gwënnng do 'bha -da -nu -dhe 'ö- pö: «□Ya kë "dhü yô -zë 'gü kö 'me 'ka bha 'dee dho kë gwëë" "klüsë 'ö 'wön do -a 'ka? Gwëë" "klüsë 'ö "dhü bha □në- dëme -ya -ya -a "teabo -nu -go "dhiü kö -yô -bhöpë nu- -nu -dhe -a nu "töng -bha 'yô nu 'yô -kpan -bha kö -ya kë sië □dhe -ko 'wo -wu kpo 'ka- -bha bha- 'dhö. ⁴⁶ -A me 'dhe 'kö "dhü bha kö- -bha □ya kë -së. ⁴⁷ A- -pö ka -dhe tean- =dede 'ka □dhe: «Më 'ö "dhü bha- dëme □ya nu, -yô -dho -a -ya ö □sloöpë □gban "pepe -go "dhiü. ⁴⁸ "Këe □ya kë □dhe gwëëmi bha- "klv □ya kë 'ya-, -yô -dho -a pö ö -d- -dhe □dhe: «'Dho 'ö n dëme -ya wo ya, -yô -dho nu -më yi 'ka?» ⁴⁹ Yô -ya ö "teabo -nu -ma -sü -bha, 'yô -ya pé -bhö -sü waa- we mü -sü -bha we mü -dudu -nu "piü. ⁵⁰ -Yô -dho 'to- -kë "dhü -sü -bha, 'yô -dëme -yô nu 'yô -kan 'gü "töng □dede 'ö- -zu 'yaa- -bha bha- 'ka. ⁵¹ Më 'dhe 'kö bha kö- -bha □ya kë -wëësü, -a -gen -mü □dhe -a -gçome -dho 'wön wo- -ta 'ö -kë -ziizisü, 'yô 'wön suu 'wo dho- wo □flüme -nu -ta bha, 'yô 'wo- -wo -ta 'pö. -Yô -dho "gbu bo -dhe bha □në- 'gü 'yô ö "son "dhiü -bhö 'ka klöklödhö.»

25

"Gwënnng 'ö Yesu -ya -da 'ö -gban 'nëdhiëng -nu -kaong do 'wo dho dhesütroo -ta -a -bha 'ö Matiö -ya pö

¹ □Dhe 'ö Yesu □yaa- pö "dhü 'yô "gwënnng do 'bha -da -nu -dhe 'zü 'ö- pö: «Atanna -bha -gblüedhe kë "töng- -dho kë □dhe 'nëdhiëng -nu -kaong do 'wo woo- -dhangbha -nu sü 'wo dho dhedo troo -ta -a -nu -bha 'wön 'dhö. ² 'Nëdhiëng -nu -kaong do bha- me "soodhu 'waa gun □kpaosü, 'yö- me "soodhu 'dhe 'wo to wo -zë 'wo gun -glengme 'ka. ³ -A me "soodhu 'dhe 'wo gun -taamasü 'ka bha, 'yô

'wo woo- -dhangbha -nu sü "kεε 'yö 'wii peng "yi -zê 'bha kun wo -kō "piö. ⁴ Yö- me 'dhe wo -zê 'wo gun -glengsü bha, 'yö wo -zê 'wo- kē "dhü.

⁵ □Dhe 'ö □wa 'dho □wa □gwëë mü 'ö dhesügon bha 'yaa nu sië, 'yö yi -yö -da -nu "yan -bha, -pling 'yö 'wo -da yi 'gü.

⁶ □Dhe 'ö gbeng □zinng 'gü □ya □loo, 'yö 'wo me do 'bha -wu ma kö -yö "gbla sië 'ö- pö: «Dhesügon □ya nu bhoo! Dhesügon □ya nu bhoo! -Ka 'dho dō- -gō zian- bhoo! -Ka 'dho dō- -gō zian- bhoo!» ⁷ Yö 'nëdhiengnë -nu bha 'wo -bö 'me bha- -wu 'ka, 'yö 'wo woo- dhangbha -nu -pë -kë, 'yö 'wo zun "kpenng. ⁸ -A me 'dhe 'waa □kpaosü 'ö 'wii peng "yi 'bha 'kun wo -kō "piö bha 'wo dho -dhe -ga kö -a -nu -bha -dhangbha -nu -wo 'dho sië "sia- "wε -yōondhō 'yö 'wo- pö 'me 'dhe 'wo □kpaosü bha- -nu -dhe 'wo- pö: «-Ka yi -bha peng "yi 'në 'dεdε 'në 'bha nu -dhe, yii- -dhangbha -yö "dhuu sië -wa!» ⁹ Yö 'wo- pö- -nu -dhe: «'Aa bhoo! Yi -bha ya □ya bhō- -bha □dhe 'pë 'yii 'dho □mōō- 'dhō, -ka 'dho peng "yi "dhōōdōme -nu "piö kö 'ka ka -bha taa 'dhō!»

¹⁰ □Dhe 'ö □waa- pō- -nu -dhe "dhü, 'yö 'me bha 'wo -ziö 'wo dho woo- peng "yi mōō- -dhe 'gü kö 'wo- 'dhō. -Wo -tō peng "yi mōō- zian 'ka 'yö dhesügon -yö nu, 'yö ö -kō -da me 'dhe 'wo gun wo baa- sü 'ka bha- -nu 'gü 'yö 'wo -da 'kōōdhō, 'yö 'wo "kwεε ta 'wo "dhü -ziö 'gü.

¹¹ □Dhe 'ö □wa -da 'kōōdhō 'ö- yi 'në 'bha □ya □gwëë, 'yö- me "sōōdhu 'dhe 'wo gun □taama bha 'wo nu, 'yö 'wo zun "gbla -sü -bha 'wo- pö: «Yi dēme, yi dēme, -bhō dō "gbu- kö i "kwεε "pu yi -gō -dhe!» ¹² "Kεε 'yö dhesügon -yö bō 'kōōdhō 'ö- pö- -nu -dhe: «A- pō ka -dhe tēan- =dede 'ka □dhe 'maa ka dō!»

¹³ □Dhe 'ö Yesu -yö "gwënnng bha- -da -nu -dhe □dhe -kō bha- 'dhō, -a "dhiötodhe bha 'yö- pō- -nu -dhe 'ö- pö: «-Ka -ya ka "yaan! -A -gen -mü □dhe yi 'a dho nu- 'ka "εεn "tōng 'a dho nu- 'ka 'kaa- dō!»

Yesu -bha "gwënnng do 'bha 'ö- da 'zü 'ö -gban yëkēme -nu -yaaga -bha 'ö Matiö -ya pö
(*Dhukö 19,11-27*)

¹⁴ Yö- pö 'zü- -nu -dhe 'ö- pö: «Atanna -bha -gblüädēdhe bha -yö -dho kē 'zü □dhe göndēnē do 'bha 'ö dho "ta 'gü -a -bha 'wōn 'dhō. □Dhe 'ö yōō 'dho 'yö ö -bha gwëëzē -nu -dhe 'yö ö □sloōpē □gban sü 'yö- -kεfama bho- -nu -bha. ¹⁵ Yö "sënnng kpō kēng "sōōdhu nu me do -dhe, 'yö dho 'yö- kēng □ple nu me □ple -naa -dhe, 'yö dho 'yö- kēng do nu me -yaaga -naa -dhe. □Dhe 'ö □yaa- dan, 'ö 'me 'dhō- bha 'ö- -kō dho □mōō- -ziö 'gü ziö -sü -bha □yaa- nu -dhe 'yö dho. ¹⁶ □Dhe 'ö □ya 'dho 'yö me 'dhe 'ö "sënnngga kēng "sōōdhu □sloō bha, 'yö dho 'yö- -ziö 'gü -ziö 'yö dho 'yö- kpō kēng "sōōdhu 'bha □sloō 'yö- -da -ta. ¹⁷ Yö me 'dhe 'ö- kēng □ple □sloō 'pö bha, 'yö dho 'yö- -ziö 'gü -ziö, 'yö- kēng □ple 'bha -yö -da 'gü. ¹⁸ "Kεε 'yö 'me 'kō- -bha gun kēng do bha 'yö dho 'yö "sε pōn, 'yö ö dēme bha "sënnngga bha- =loo mü, 'yö "sε kpa- -ta.

¹⁹ □Dhe 'ö "tōng 'bha □ya ziö 'ö- yi □ya □gwëë, 'yö- nu dēme bha 'ö nu 'yö- pō- -nu -dhe me 'ö "dhü -yö nu kö -yö ö "kplēng bho ö -dhe.

²⁰ Yö- me -blēesü 'ö "sënnngga kēng "sōōdhu nu- -dhe bha 'ö nu. 'Yö- 'dhe 'wo- nu- -dhe bha- kēng "sōōdhu 'bha □nēng- -bha 'yö- pö ö dēme -dhe 'ö- pö: «N dēme, "sënnng kpō kēng "sōōdhu 'i- nu n -dhe bha- kēng "sōōdhu □nē 'a □sloō i zian 'gü 'yö 'a- =nēng- -bha, 'yö □nē!» ²¹ Yö- dēme -ya pō- -dhe 'ö- pö: «□Ya dhi n -dhe, ma gwëëmi, i kēwōn -yö -sē. 'Wloō-

-mü i 'ka, i -to i -wv -ta. □Dhe 'kō 'bha kē 'wlo- 'ka pē 'nē 'dēdē 'a- to i "piö bha- wōn 'gü bha, -a -dho i 'sü 'a i -ya -a 'kpiki -kpiki -gō "dhiü. □Dhe 'ö "dhü, -bhö nu kō 'kwa kwa "dhia bho.

22 □Dhe 'ö 'mē 'dhe bha □ya ziö 'yö- mē □plē -naa 'ö- dēme -yö "sēnngga kēng □plē nu- dhe bha 'yö nu. 'Yö- pō ö -gōmē -dhe 'ö- pō: «N dēme, "sēnngga kēng □plē 'i- to n -gō bha- kēng □plē □nē 'a- slō i zian 'gü 'yö -da -ta, yö □nē!»

23 'Yö- dēme -ya pō- dhe 'ö- pō: «□Ya dhi n -dhe, i kēwōn -yö -sē, 'wlo- -mü i 'ka, i -to i -wv -ta. □Dhe 'ö 'bha 'wlo- -dhe kē pē 'nē 'dēdē 'a- to i -gō bha- wōn 'gü bha, a -dho i 'sü 'a i -ya -a 'kpiki -kpiki -gō "dhiü. □Dhe 'ö "dhü, -bhö nu kō 'kwa- 'gü "dhia bho.

24 'Yö dho 'yö zun 'mē 'dhe 'ö "sēnngga kēng do nu- dhe bha- bha. 'Yö □yōōn 'pō ö dēme "sōō kō 'ö ö "kplēng bhō. 'Yö- pō ö dēme -dhe: «N dēme, a- 'wōn -dō □dhe i -bha 'wōn kē -dhe 'yaa -sē. A- 'wōn -dō □dhe 'bhii pē ta -dhe 'ö- bha i- -bho mü, 'ö 'bhii pē 'kpo □dhe 'ö 'gü 'i dho 'i pē -wlō mü.

25 'Wōn 'ö- "suü -yö n -kē 'yö 'mii i -bha "sēnngga 'i- to n -gō bha- ziö 'gü ziö bha 'yö bha. A ka -dho 'a- da "sēdhö 'yö 'a "sē kpa- ta, -a yö □nē.» 26 'Yö- gōmē -ya pō- dhe 'ö- pō: «'Bha- pō "dhü 'ma- ma. Gwēēmi -mawōn yaasü, "fiame, mangga i- -pō i- 'wōn -dō □dhe 'mii pē ta -dhe 'ö- 'gü -a -bho mü, 'ö 'mii pē 'kpo -dhe 'ö- 'gü, 'a- wlō mü -kē? "Éēn 'bhii- pō "dhü -ee? 27 □Dhe 'ö -kē □dhe i- 'wōn -dō "dhü bha, -mē □nē -kē 'sa 'yö 'bhii ma □naō bha- -due bho 'wēē- kō 'gü kō "sanni 'a n "dhiü yee kē kō -a □trōōn □ya -da -ta kō 'a ma pē 'sü.»

28 'Yö- pō ö -bha gwēēzē -nu -dhe 'ö- pō: «-Ka "sēnngga kēng do 'ö- gō bha- 'sü- gō kō 'ka- dō mē 'ö- "gblü do 'dhö- gō bha- -gō. 29 -A

-gen -mü □dhe pē □ya kē 'mē 'ö- gō 'ö- ziö 'gü -ziö bha □nē 'wo dho- mē taa kē 'yö- -bha 'dhö -kē 'gbe, "kēē mē 'dhe 'kō pē -tiandhö 'bha 'yaa- -gō, "kēē 'ö- 'dhe 'ö- gō 'yaa- -ziö 'gü -zē ziö bha, -a 'dhe 'nē -zian 'ö dho kē- gō □nē 'wo dho- 'sü- -mē -gō. 30 □Ya 'go yö -zē 'gü gwēēmi 'dhe 'ö- =trōōn 'yaa 'dhö 'ö dō bha, -kaa 'kun 'ka- zuö "kpenng -dhetiidhe 'gü, -yö -dho "gbv bō -dhe bha □nē- 'gü, 'yö ö "sōn "dhiü -bhö klöklödhö.»

Za 'kpüi- dō -yi -dhiang 'ö Yesu -ya zē 'ö Matiö -ya pō

31 'Yö go mü 'zü 'ö- pō: «Mang Mēgbōmē 'a dhiang zē siē ka -dhe ya, dho 'ö maa- wo ya, n "dhiü yee kē -yi 'ka, a -dho nu ma -gblüēdhe 'gü kō Atanna -bha "kiē -nu "pepe □gban -wo n □keng-, 'yö 'a -ya ma -gblüēdhe -gbloō 'gü. 32 -A 'yi bha □nē- 'ka 'yö "sēgo □gban "pepe 'gü -mē -nu dho □loo 'ko -ta n wēēdhö, 'yö 'a- -nu bho 'koo □dhe -kō 'ö -tuü -gōdhiümē -yö "bhlaa -nu waa- -bhv -nu bho- 'ka 'koo -a 'dhö. 33 'Mē 'wo dho kē □dhe "bhlaa -nu 'dhö, a -dho -a -nu bō n -kō -sē 'gü, 'yö 'mē 'wo dho kē □dhe -bhv -nu 'dhö, 'a- -nu bō n □kwaa- 'gü.

34 'Ma bō -a -nu -kan 'koo -sü 'ka □dhe -kō bha- 'dhö, 'yö 'a- pō 'mē 'wo dho kē n -kō -sē 'gü bha- -nu -dhe 'mē 'ö n Dē Atanna bha 'dhuē- 'dhö ka 'kun -sü 'ka bha, -ka nu -yēa 'ö n Dē -ya -pē -kē ö -bha -gblüēdhekedhe 'ka yi 'bha 'ka bha kō 'ka -ya 'gü. 35 -A -gen -mü □dhe din- 'dhö gun n kē siē "tūng 'ö- 'gü ka kē -bhöpē -nu n -dhe, 'ö □dhe 'ö "yi mü -dho -ya n 'kun 'ka "yi nu n -dhe. 'A -kē -dheng 'ka "tūng 'ö- 'gü bha ka □nē 'ka n □yēē bho. 36 'Yi 'a gun- 'ka n 'kpee- -ka bha ka □nē 'ka sō -da n -bha. "Tūng 'ö- 'ka 'ö n 'gü 'yaa gun -sē bha, ka □nē 'ka nu 'ka -wo n -bha. 'Yi 'a gun- 'ka -kaso 'gü bha ka □nē 'ka nu zun n -dhe 'gü.»

37 'Yö me 'ö pö 'aa-nu -bha bha 'wo-dhεε" kpo 'wo-pö: «Yi dεme, yi-mεε □nē 'yi -kpan 'ka i -bha kö din-yö i -bha, 'yö 'yi i gba -bhöpē 'ka? "Een yi -mεε □nē 'yi mü -dhö -yö gun- 'ka i -bha 'yö yi "yi nu i -dhε? 38 Yi -mεε □nē 'yi -kpan 'ka i -bha kö i -dhεng 'ka, 'yö 'yi i □yēē bho "εen kö i 'kpee- 'ka 'yö 'yi so -da i -bha? 39 Yi -mεε □nē i 'gü 'yaa gun- 'ka -sē, 'yö 'yi nu 'yi -wo i -bha, "εen 'zü kö i -kaso 'gü, 'yö 'yi -wo i -bha?» 40 -Gblüde -dho pö- -nu -dhε yö □nē- 'gü 'ö- pö: «A- pö ka -dhε tean- =dede 'ka □dhε me -wēēsü -nu 'ö- -nu □bhlēē 'bha 'yaa 'dhö me 'bha wēēdhö, 'ö 'wo n dheebhang 'ka, 'ka 'wön -sē -kē me do -zian 'ö- -dhε bha kö ka- -kē ma □nē n -dhε bha.»

41 □Ya 'go mü 'yö- pö 'me 'wo- =kwa- 'gü bha- -nu -dhε 'ö- pö: «"Dhang -mε -nu! -Ka 'go n -bha bha! Peng 'wo- -ya Sotraan waa- ö -bha "kiē -nu -dhε bha ka -zē kaa 'dho yö □nē- 'gü. 42 -A -gen -mü □dhε "töng 'ö din- 'dhö gun n kē siē- 'ka, 'kii -bhöpē nu n -dhε, "yi mü -dhö 'dhö n kun 'kii "yi nu n -dhε, 43 'a gun -dhεng 'ka 'kii n □yēē bho, 'a gun n 'kpee- 'ka 'kii so -da n -bha, n 'gü 'yaa gun -sē, a -gun -kaso 'gü 'kii □moo- -bha kö 'ka -wo n -dhε 'gü.»

44 -Wo -dho -yo bo- -go 'pö 'wo- pö: «Yi Dεme, yi -kpan i -bha 'me kö din- -yö i -bha, "εen kö "yi mü dhö -yö i -bha "εen 'zü kö i -dhεng 'ka "εen 'zü kö i i 'kpee- 'ka "εen kö i 'gü 'yaa -sē, yi -mεε □nē 'yi -kpan 'ka i -bha 'zü kö i -kaso 'gü, 'yö 'yii "ta i -dhε?»

45 'Yö- -yo bo 'pö- -nu -go 'ö- pö: «A- pö ka -dhε tean- =dede 'ka □dhε: N dheebhang -nu 'ö- -nu □bhlēē 'bha 'yaa gun me -nu wēēdhö bha, 'kii- kē- me do -zian -dhε. □Ya kē "dhü kö 'kii- kē ma □nē n -dhε bha.»

46 □Dhe 'ö- pö- -nu -dhε "dhü 'yö- -ta yo 'ö- pö: «'Me 'wo "dhü bha

-dhε 'ö Atanna dho 'wön wö me -ta -a 'gü, 'ö- "dhiü 'to -dhε 'yii 'dho kē tongtongdhö bha -wo -dho 'dho yö □nē- 'gü, 'yö 'me 'ö pö 'aa- -nu -bha bha 'wo dho □sii 'ö 'yaa yēn 'ö Atanna "piü bha- kē -dhε 'gü.

26

Zuifö -nu -gome -nu -bha yang -ya Yesu -bha -ko -dhiang 'ö Matiö -ya zē

(Makö 14,1-2; Dhukö 22,1-2; Zan 11,45-53)

1 □Dhe 'ö Yesu □ya ö bo 'wön -nu bha- -nu pö -sü 'ka, 'yö- pö ö -bha □klang -nu -dhε 'ö- pö: 2 «Ka- 'wön -do □dhε -dhekpaoyi □ya 'to do -a □ple -naa bha □nē dho kē Pakö yi 'ka, -a yi 'ö bha □nē dho kē mang Megböme n -da pē □kwεε- -yi 'ka kö -wo n -do "dhü -bha.»

3 □Dhe 'ö □ya kē "dhü 'yö "saab- home -nu waa- -kweagbö -nu 'wo "se bha- 'gü, 'wo □loo 'ko -ta "saab- home 'kpui- 'wo- Kaifö -kē bha- -go 'koo dhö. 4 'Yö -ko 'wo dho- kē- -bha kö 'wo Yesu 'kun -gleng 'gü 'wo- zē bha 'wo- -ya 'kwēē- -kē -dhε bha- 'gü, 'yö- -nu -wo -yö to- bha do □dhε: 5 «'Kwa 'dho- 'kun Pakö yi 'ka, -a -gen -mü □dhε 'kwa- kē "dhü me 'wo dho nu Pakö -ta bha -wo -dho "wlü kwa "piü.»

Dhebhönē do 'bha -bha -dhasiklöö 'yi -wennng Yesu -ta -ko -dhiang 'ö Matiö -ya zē

(Makö 14,3-9; Zan 12,1-8)

6-7 'Ö gun kö Yesu -yö Simö 'ö □wee -yua -yö gun- -bha bha- -go 'koo dhö Betani, kö -wo pē -bhö siē, 'yö dhebhö 'nē do 'bha bha 'ö □yoon- "soo kö -sangdhe suu 'bha 'wo- -kē gēnng- 'gwē 'ka bha- do 'ö -dhasiklöö "yi 'bha 'ö- soon 'dhö "gbu- 'ka □dhε pē 'bha 'dhö bha -ya 'gü, kö -yö dhebhö bha- -go. Dhebhö bha -yö Yesu -to pē -bhö -dhε 'gü mü, 'yö pē 'yi bha- =wennng- =gbin-.

8 'Wön bha □dhε 'ö- -bha □klang -nu 'wo- -dhε yö, 'yö -siö -nu -dhε

'yö 'wo- pö: «Pë 'gü see-ko suu -mεε □në □ni? -A kë 'ö- wo "dhü ya- =tröon -mü -më 'ka? 9 □Ya kë □dhe -dhasiklöö "yi □fii -së ya- "dhöö □në 'yi- dö 'nu song "gbü- bha, 'ö yi- 'wëëga bha- sü 'yi- =gbao -wëëme -nu -gö kö □tröon 'yaa- 'gü -ee!»

10 'Yö Yesu "tu 'dhö -da dhiang 'wo- zë bha- 'gü 'yö- pö- -nu -dhe 'ö- pö: «Ka dhebhone bha- -din -yën "dhü -më -wön 'gü? 'Kaa- 'wön dö □dhe 'wön -së □në 'ö- kë n -dhe bha -ee? 11 -Ka -dhe -ga, "fleeme -nu, "εen -wëëme -nu -zë -wo ka "piü yö -kpeawo, "kεε ma -zë 'mii 'dho kë ka "piü yö yi □gban 'ka. 12 -A -kë "dhü -sü bha- 'gü, dhebhone bha 'ö pë 'yi 'ö- =wenng n -ta bha, dhasiklöö "yi 'ö 'wo dho- ziö n □gee -bha 'wo n -wεε bho- 'ka bha □në □yaa- 'to "dhiü 'yö yaa- kë bha. 13 A- pö ka -dhe tean- =dede 'ka □dhe: 'Wön 'ö dhebhone bha 'ö- kë bha, -dhe "pepe 'wo dho 'wön -taong -së ya- pö- -bha "kpong □taa, -wo -dho -a -dhiang zë mü kö me 'bha -zu 'ya 'dho bho- 'ka.»

Zuda -bha Yesu "dhiü dö -kö -dhiang 'ö Matiö -ya zë

(Makö 14,10-11; Dhukö 22,3-6)

14 □Dhe 'ö □ya kë "dhü 'yö Yesu -bha □klang -nu -kaong do ga □ple bha- me 'dhe 'wo- dhe Zuda Isikadhiotö bha 'yö □wliü 'yö dho "saabhome -nu -göme -nu "piü, 15 'yö- pö- -nu -dhe 'ö- pö: «□Ya kë □dhe 'ma Yesu nu ka -dhe, ka -dho n gba -më □në- 'ka?» □Dhe 'ö □yaa- pö "dhü, 'yö 'me 'wo bha 'wo 'wëë- "puu ga -kaong -yaaga □dhung 'yö 'wo- nu Zuda -dhe. 16 □Dhe 'ö 'wön bha □ya kë "dhü, 'yö Zuda -yö zun -kö 'ö dho- kë 'ka kö 'ö Yesu "dhiü dö 'me bha- -nu -gö -a "slë mōō- sü -bha.

Yesu waa- ö -bha □klang -nu -a -nu -bha Pakö -bhöpë -bhö -kö -dhiang 'ö Matiö -ya zë

(Makö 14,12-21; Dhukö 22,7-14.21-23; Zan 13,21-30)

17 □Dhe 'ö "dhöögo 'ö 'bluu- 'ö "sεεε 'yaa- -bha 'wo- -bhö 'ka 'wo- Pakö -kë bha- -dhekpaoyi -blεεsü □ya □loo, 'yö Yesu -bha □klang -nu 'wo- dheε" kpo 'wo- pö: «-Yö i "piü □dhe 'yi Pakö -bhöpë ya- -kpa i -dhe -dhe -mεε □në- 'gü?»

18 'Yö Yesu -ya pö- -nu -dhe: «-Ka 'dho 'pödhe 'ö -ya ka "dhiü bha- 'gü kö'ka 'dho 'me 'ö □ni bha- -gö 'kōōdhö kö 'ka- pö- -dhe: «Yi Dëme -ya -pö ö -bha "tüng □ya □loo, "kεε yöö Pakö -bhöpë ya ö -bha -bhö i -gö 'kōōdhe □në- 'gü waa- ö bha □klang -nu 'dhö.»

19 □Dhe 'ö □ya ö -wu 'kpo- -nu -bha -dhe -kö bha- 'dhö, 'yö 'wo dho 'wo- -kë □dhe -kö 'ö- pö- 'ka- -nu -dhe bha- 'dhö, 'yö 'wo Pakö -pë bha- -kpa mü.

20 □Dhe 'ö "bin □ya 'ma, 'yö Yesu waa- ö -bha □klang -nu -kaong do ga □ple bha 'wo dho pë -bhö -dhe 'gü. 21 □Dhe 'wo pë -bhö sië 'yö- pö ö -bha □klang -nu -dhe 'ö- pö: «-Ka -dhe -ga! A- pö ka -dhe tean- =dede 'ka □dhe 'me 'ka bha me do- dho n "dhiü dö n 'yao- -nu -gö.

22 "Kεε □dhe 'ö □yaa- pö "dhü 'yö -siö -a -bha □klang -nu bha- -nu -dhe □dedewo 'yö 'wo wo wë 'gü -siö, 'yö 'me □ya dö 'yö- dheε" kpo 'ö- pö: «Me kpö 'yi ya de -mü, n Dëme? "εen ma -mü -ee? 23 'Yö Yesu -ya -yō bō 'ö- pö: «'Me 'ö yeng 'yi yi -kö -da sië 'tea- 'gü ya □në dho -da n -dhe pë "piü.» 'Yö ö -wu -ta -yō 'ö- pö: 24 «-Yö "dhü tean- 'ka □dhe mang Megbōme a -dho ga □dhe -kö 'ö -ben zë -sü 'ka- 'ka n -bu 'gü Atanna -bha 'sëëdhe 'gü □në- 'dhö, "kεε 'me 'ö yaa- -kë ö -bha 'wön 'ka □në- -me -bha 'dhö -wëësä. -Yö -së -zianwo -me -bha 'ka 'nu kö 'ya 'dho bho.»

25 □Dhe 'ö Yesu □yaa- pö "dhü, 'yö Zuda □dede 'ö yöö- "dhiü dö bha 'ö- dheε" kpo 'pö 'ö- pö: «N Dëme, "εen ma -mü -ee?» 'Yö Yesu -ya pö- -dhe 'ö- pö: «'Bha yö □në- pö bha.»

Atanna -bha -bhöpë -bhö -sü zü bho -kɔ -dhiang 'ö Matiö -ya zë

(*Makö 14,22-26; Dhukö 22,15-20; 1 Kodhengtö 11,23-25*)

²⁶ □Dhe 'wo pë -bhö sië 'yö Yesu -yö 'bluu- sü. □Dhe 'ö □ya Atanna nuë" bho- wɔn 'gü, 'yö- "kplükplü bho 'yö- nu ö -bha □klang -nu -dhe 'yö- pö: «-Ka -dhe -ga, n kwi "blëen- =në. -Kaa 'sü kö 'ka- bhö.»
²⁷ □Dhe 'ö □ya ö bo 'yö we -kɔɔ -yan do sü 'yö Atanna nuë" bho- wɔn 'gü, 'yö- nu- nu -dhe 'ö- pö: «Më □gban "pepe -ka ka -ben -ya -ta 'dɔɔndhö, ²⁸ -a 'dhe 'ö bha n □yɔɔn "blëen- =në bha. N □yɔɔn bha □në dho □weng mɛ kpö 'gbɛ □dede -wɔn 'gü, kö Atanna -ya -nu -mawɔn 'to. Yöö do bha □në -mlëë 'ö maa- -da waa- mɛ "bhü- -nu -a -nu □zinng 'gü bha- zü -bho -dhe 'ka. ²⁹ A- pö ka -dhe tean- =dede 'ka □dhe: «-Drɔɔ ya, □ya 'go □dëë 'gü, 'mii 'dho- mü 'zü 'ö dho 'ö zun- 'ka yi 'ö kweng- -nu 'kwa dho- dee mü- 'ka n Dë -bha -gblüdedhe 'gü bha- -bha.»

(*Makö 14,27-31; Dhukö 22,31-34; Zan 13,36-38*)

³⁰ □Dhe 'ö □ya ö bo- -pö "dhü -sü 'ka, 'yö 'wo troo 'ö kë Pakö troo 'ka bha- ta "tan- nu 'wo Atanna 'to bhö "tan- nu 'ka bha- bho, 'yö 'wo -ziö 'wo dho Odhivie -tɔn □gbin-.

Yesu -bha Piedhö -bha ö -wɔn zɔɔ -sü -to "dhiü kö -ya -dhiang zë -kɔ 'ö Matiö -ya pö

³¹ □Dhe 'wo 'dho sië 'yö Yesu -ya pö- -nu -dhe 'ö- pö: «A -dho kë ka -gen "dhiü -zuö -bha -pë 'ka gbeng do 'ö □dëë- 'gü. -A -gen- mü □dhe -yö -ben zë -sü 'ka Atanna -wɔ 'sëedhe 'gü □dhe:

«A -dho -tuü -gɔdhiüme -ma 'yö- -bha -tuü -nu 'wo dɔ bun- nggɛɛdhö.»

³² "Këë 'ma -bö kö 'a 'go ga 'gü, a -dho -da ka "dhiü 'a dho Gad- hidhe.» ³³ □Dhe 'ö □yaa- pö "dhü 'yö Piedhö -ya pö- -dhe 'ö- pö: «'Kö 'zü 'më 'yi ya mɛ "pepe □gban woo "kan i -bha, "këë ma -zë 'mii 'dho

"kan i -bha tongtongdhö, n Dëme.»

³⁴ "Këë 'yö Yesu -ya pö- -dhe 'ö- pö: «A- pö i -dhe tean- =dede 'ka, Piedhö, □dhe gbeng do 'ö □dëë- 'gü, "sanni -wa pö □dhe -tɔgɔn □ya "wɔ kö 'bha n -wɔn zɔɔ- -gen -yan 'ka -yaaga.» ³⁵ 'Yö Piedhö -ya pö- -dhe 'ö- pö: «'Kö 'zü 'ö -kë n -gɔ -to 'gü -wɔn 'ka, kö n -gɔ □në dho 'to- 'gü, "këë 'mii 'dho i -wɔn -zë zɔɔ- 'ö to- -bha. 'Yö- -bha □klang -nu bha- =gban "pepe 'wo- pö 'pö "dhü.

(*Makö 14,32-42; Dhukö 22,39-46*)

³⁶ 'Yö Yesu waa- -bha □klang -nu bha 'wo dho "dhü 'wo □loo -dhe do 'bha 'wo- Zesemane -dhe -kë bha- 'gü. □Dhe 'ö □wa □loo mü 'yö Yesu -ya pö- -nu -dhe: «-Ka -ya yö kö ma -zë 'a bhö 'në 'bha wo taa- kö 'a 'dho bhëa" Atanna -dhe.»

³⁷ 'Yö -ziö 'yö Piedhö 'dhö, Zebede gbö -nu □plë 'dhö, 'yö- -nu sü 'yö 'wo dho, "këë kö "suü □ya -da 'gü, kö "nenega -sëa □ya -ya bha -sü -bha -a -bha, kö -wëë -yö bɔ sië- ta □dedewo. ³⁸ □Dhe 'ö □wa bhö 'në 'bha wo 'më 'wo bha- -nu -dhe taa-, 'yö- pö 'më 'wo gun- =keng- bha- -nu -dhe: «-Ka -ya yö kö 'kwa -toyaan kë, -a -gen -mü □dhe ga -zii □ya kpa n -ta.» ³⁹ □Dhe 'ö □yaa- pö "dhü 'yö bhö 'në 'bha wo -a -nu 'ka taa- 'bleng -bleng, 'yö "gblëënu 'yö □bhëa Atanna -dhe 'ö- pö: «N Dë, 'ö □ya kë □dhe 'ö dho kë -mɔɔ "kwëë -wɔn 'ka kö -bhö dɔ "gbü- kö 'wɔn "gbü- 'ö maa- "yi mü ya 'i- bhö n -bha, "këë yö -zë □gban 'gü, -yö n "piü □dhe -yö kë bhi □në i dhɔɔbhaa 'ka 'ya 'dho 'to ma -zë n -bha -bha.»

⁴⁰ □Dhe □ya ö bo -bhëa Atanna -dhe -sü 'ka □dhe -kɔ bha- 'dhö, 'yö -ziö 'ö dho zun ö -bha □klang -nu -yaaga 'dhe 'wo nu "kwëë bha- -nu -dhe 'gü, 'ö dho 'ö □loo mü kö -wo yi zë sië (□dhe 'ö □ya 'pa- -nu -bha). 'Yö- pö Piedhö -dhe: «Piedhö, yi -zian □në- 'ka -zë sië, 'kii □mɔɔ- -bha kö 'ka "tüng do

-zian -to "yaan kē n "piü -wa? 41 A-pö 'ka -ya ka "yaan kö 'ka bhēa" kö Sotraan -bha "kpenng- -kō 'ya 'dho [moo ka -bha, -a -gen -mü [dhe -yö me 'nii- 'kö me 'gü bha- "piü [dhe 'ö Atanna -dhidhewōn [nē kē yi [gban 'ka, "kēε "sı 'yaa me kwi [nē- -dhe.»

42 [Dhe 'ö [yaa- pō "dhü 'yö- -nu to 'zü [ple -naa wo, 'yö dho -bhēa Atanna -dhe -dhe 'gü 'ö- pō: «N Dē, 'ö [ya kē [dhe 'wōn "gbu- 'ö yōō wō n -ta bha, -a -bho n -ta -wōn 'yii 'dho kē -moo "kweē -wōn 'ka kö -a 'dhe 'ö -dhi i -dhe [nē -yö 'to- -bha.» 43 [Dhe 'ö [ya ö bo, 'yö ö yee -kē 'zü -deewo 'ö dho ö -bha [klang -nu bha- -nu -dhe 'gü, 'yö -kpan 'zü- -nu -bha -dee 'bha wo kö [wa yi zē, -a -gen -mü [dhe 'ö gun "dhü kö- -nu "yanko [gbaan kē 'gbiin- yi kao.

44 'Yö Yesu -yö -kan 'zü- -nu -bha -deewo 'yö dho 'yö bhēa" -kō -yaaga -naa 'bha wo 'zü Atanna -dhe -wu do bha- 'gü. 45 'Yö ö yee -kē 'ö nu ö -bha [klang -nu bha- -nu "piü -dee 'bha wo ('yö pa- -nu -bha) 'yö- pō- -nu -dhe: «Ka -zē yi [nē 'ka zē siē [zoo 'yö 'ka ka 'gü [dhiē siē- 'ka -wa! -Ka -dhe -ga, "töng 'a gun- -dhiang zē siē ka -dhe bha [ya [loo, mang Mēgbōmē n "dhiü -dō 'wōnyaakēmē -nu -gō "töng bha [ya [loo. 46 -Ka "wlü kö 'kwa 'dho! 'Mē yōō -da n -dhe pē "piü bha [ya [tēng kwa -ta.»

Yesu 'kun -kō -dhiang 'ö Matiö -ya zē

(Makö 14,43-50; Dhukö 22,47-53; Zan 18,3-12)

47 Dhiang bha -yö -to Yesu "dhi 'yö Zuda 'ö -kē -bha [klang -nu -kaong do ga [ple bha- me do 'ka bha 'ö -wo kö me kpö 'gbe 'ö "dhü "kpla -nu oo, -siang -nu 'wo- -nu [kwēε- 'ö Zuifö -nu -bha "saabhōmē -nu -gōmē -nu waa- -kwēagbō -nu 'wo "sē bha- 'gü 'wo- -nu bō bha kö -wa [keng- "wē

-dungdhö. 48 'Ö gun "dhü kö Zuda 'ö -da Yesu -dhe pē "piü bha [ya ö -wu 'kpō- -nu -bha 'nu kö [yaa- pō: «[Ya kē [dhe 'kwa [loo mü, 'me 'a dho- =loo- -bha bha kö 'me bha 'yö bha, kö 'ka- 'kun.» 49 [Dhe 'ö [wa 'dho [wa [loo mü 'yö Zuda -yö -yōōn Yesu "sōō 'yö- pō- -dhe: «N Dēmē, 'bha [boo mü!» [Dhe 'ö [ya ö bo- pō "dhü -sü 'ka, 'yö [loo- -bha. 50 'Yö Yesu -ya -yō bō- -gō 'ö- pō: «N "taongdē, 'wōn 'i nu- kē -bhö i bha pē kē wo i -ta "puu 'ka!»

[Dhe 'ö [ya ö bo- pō "dhü -sü 'ka 'yö 'mē 'wo bha 'wo [yōōn- -bha 'yö 'wo- kun. 51 [Dhe 'ö [waa- 'kun 'yö 'mē 'wo gun Yesu [keng- bha- me do 'dhö ö -bha -siang bho ö -kpee 'gü, 'yö "saabhōmē 'kpīi- -bha gwēēmi zē- 'ka- "tv kpō -bha "wē "beidhō 'yö- bho mü. 52 'Yö Yesu -ya pō- -dhe 'ö- pō: «N "taongdē, -bhö i -bha -dhaa bha- -da -kpee 'gü, -a -gen -mü [dhe me "uv me 'ö dho -piö 'si me "piü, -a -mē -dho 'to -piö [nē- gō. 53 "Een 'bhaa- 'wōn [nē- dō [dhe a -moo -bha 'a "tabhoo -da n Dē Atanna -dhe 'ö ö -bha "kiē -nu 'wo- -bha "sodha 'ka 'ö me 'yaa [moo- -bha kö me -ya a "dhi dō bha- -nu bō n -dhe kö 'wo n -ta -gblü gōōn -ee? 54 "Kēε [ya kē [dhe 'ma- kē "dhü kö 'pē 'ö -ben zē -sü 'ka Atanna -gō 'sēēdhe 'gü bha- 'gü -wōn -dho kē -kō -kē [dhe "kēε kö -dheε -bha [dhe -yö kē [dhe -kō bha [nē- 'dhö?»

55 [Dhe 'ö [ya kē "dhü 'yö Yesu -ya pō me kpö bha- -nu -dhe 'ö- pō: «Ka -nu n 'kun -dhe 'gü "dhü "kpla -nu waa- -siang -nu 'ka [dhe me- dō 'wōnyaakēmē 'bha 'ka -mē -wōn [nē- 'gü "kēε kö a -gun 'dho siē ka kpö 'gü Atanna -dhōkēgüko 'gü yi [gban "pepe 'ka 'ö 'a me -nu [klang -nu kē mü 'yö 'kii n 'kun yō -zē 'bha 'gü! 56 "Kēε -yö -kē "dhü kö 'pē 'ö Atanna -wudhiüloome -nu -wa pō n -bu 'gü bha- 'gü -wōn

□në -yö kë. □Dhe 'ö □ya kë "dhü, 'yö- bha □klang -nu □gban "pepe 'wo -kan -zü 'kwëë- 'wo dho.

Yesu -bha -wo zagobhome -kuu "dhiü -ko -dhiang 'ö Matiö -ya zë (Makö 14,53-65; Dhukö 22,54-55.63-71; Zan 18,13-14.19-24)

⁵⁷ □Dhe 'ö □wa Yesu 'kun, 'yö 'wo dho- 'ka "saabhome -nu -gome 'kpii- 'wo- Kaifö -kë bha-kuu "dhiü, 'yö Zuifö -nu -bha 'tonggome -nu waa- -nu -bha -kweagbö -nu 'wo □loo 'ko -ta -dhe bha- 'gü. ⁵⁸ 'Wo gun 'dho sië Yesu 'ka "dhü kö Piedhö -ya □keng- "klëngklëngdhö 'wön 'suan- bho -sü 'ka, 'ö 'wo dho- 'ka "dhü 'wo □loo- 'ka "saabhome -gome 'kpii- bha- -go "kweandhö. □Dhe 'ö □wa -da "kweandhe bha- 'gü, 'yö Piedhö -yö dho 'yö -ya "yan -to 'ko -bha -me -nu kpö 'gü kö 'wön bha- "dhiü- dho -ya -ko 'kö- bha -zë wo 'ö- do. ⁵⁹ 'Ö gun "dhü kö 'me 'wo -kë "saabhome -nu -gome -nu 'ka waa- 'me 'wo -kë zagobhome -nu 'ka waa- Zuifö -nu -bha -kweagbö -nu 'dhe 'wo to kö 'pë 'wo dho- pö Yesu -bha, 'kö 'zü 'ö -kë □sua 'ka "këë 'ö dho kë- zë -gen -zë 'ka bha -wa mɔɔ- sië. ⁶⁰ "Këë kö me 'gbe □dede □waa- dan kö 'wo □sua -za -nu mɔɔ- kö 'wo- ya -bha kö □waa- dan □wa □fië- bha. □Dhe 'ö me kpö 'gbe □wa ziö mü, 'ö- 'bha -bha 'yii 'to- bha, 'yö me □ple 'bha bha 'wo □wlü 'wo- pö: ⁶¹ «'Me 'ö dö bha □në- pö, Atanna -dhökëgüko bha 'ö -dho 'wü 'ö- -dee do -dhekpaoyi -yaaga 'ka.» ⁶² □Dhe 'ö □waa- pö "dhü 'yö "saabhome -nu -gome 'kpii- bha 'ö □wlü 'ö- pö Yesu -dhe: «'Wön 'ö 'me 'wo ya 'wo- pö sië i -bha ya, 'bhaa- ma □në- wo 'yö 'bhaa- -yo bo -ee?» ⁶³ "Këë 'yö Yesu -yö 'ö "dhi ta 'yö 'yii "wɪ. 'Yö "saabhome -nu -gome 'kpii- bha 'ö- pö 'zü- -dhe -deewo 'ö- pö: «'I- -zë Atanna 'yaandhe □dede -dhe, □siü □dede -ta, bhi □në 'i- bha -Yame 'ö- Gbö 'ka bha- 'ka

-ee? 'Ö □ya kë □dhe bhi □në 'i- 'ka tean- =dede 'ka, -bhö -a pö yi -dhe!» ⁶⁴ 'Yö Yesu -ya -yo bo- -go 'ö- pö: «□lin, ma -mü, "këë yö -zë □gban 'gü a- -pö ka -dhe □dhe 'ö sü □dëë -bha 'ö dho- 'ka "dhiü ka "yan- -dho -kpan mang Mëgböme n -bha kö a -ya -sü 'ka Atanna 'ö- 'gü 'dhö "gbü- 'ö pë 'bha 'yaa □mɔɔ- 'ka bha- "sɔɔ- -dhe □bhleësü 'ö dhang- 'gü bha- 'gü. □Ya 'go mü 'zü ka -dho n "dhiü yee kë -sü yö kö a nu sië dha 'kpong- -ta dhang- 'gü.»

⁶⁵ □Dhe □yaa- pö "dhü 'yö -siö "saabhome 'kpii- bha- -dhe □dedewo 'yö 'ö -bha -so -nu -pe 'yö- pö: «'Sëë- -wön -zian 'yaa- 'gü 'zü, □ya "si bho Atanna -go! "Eëñ dhiang 'ö- zë bha 'kii- ma -ee? ⁶⁶ Ka ka -bha -pö 'wön bha- 'gü □dhe? □Dhe 'ö □yaa- pö "dhü, 'yö 'wo- yo bo- -go 'wo- pö: «-A zë □në -yö wo!» ⁶⁷ -Wo -to -wɔ bha □në- -ta, 'yö 'wo "dhidhi -suü -a wëëdhö kö -wa zë sië -ko kpö -nu 'ka (yö 'wo so "pen -kplü -a "yan "dhiü). ⁶⁸ 'yö me bha -nu 'wo- "tv -nu -ma kö -wa pö sië 'wo- pö: «Atanna -bha -Yame, (bhii- pö i -dɪ -dhe -a -wɔdhiüloome -mü i 'ka -ee) i- -zë "dhü de në i -ma bha?»

Piedhö -bha Yesu -wön zaɔ- -ko -dhiang 'ö Matiö -ya zë (Makö 14,66-72; Dhukö 22,56-62; Zan 18,15-18.25-27)

⁶⁹ 'Wo gun- -bha "dhü "töng 'ö- 'gü bha kö Piedhö -zë -yö -ya sië "kpenng "kweandhö mü. 'Yö gwëëdhe do -yö □yɔɔn- "sɔɔ 'yö- pö □dhe: «Bhi 'i ya □ya bho- -bha □dhe i -gun 'pö Yesu 'ö go Gad- hidhe bha- =keng- "dhe?» ⁷⁰ "Këë 'yö Piedhö -ya □zao me "pepe 'wo gun mü bha- -nu "yan "dhiü mü 'ö- pö: «'Wön 'dhe 'kö 'i- pö sië bha -yö "ye i -ta -wa.»

⁷¹ □Dhe 'ö □ya kë "dhü 'yö Piedhö -yö □wlü 'yö 'ö wë do "kweë "dhi -zian 'ka. 'Yö gwëëdhe -nu bha- me "wëë do 'bha -ya yö kö

-yö 'dho sië 'yö- pö 'me 'wo gun 'mü bha -nu -dhe 'ö- pö: «'Me 'ö 'dho sië ya -yö -gun 'pö Yesu 'ö go Nazadhetö bha- =keng-!» ⁷² Yö Piedhö -ya □zao 'zü -deewo, 'yö -sö -bhö 'ö- pö: «('A- zë Atanna -dhe) a- -pö ka -dhe 'maa 'me bha- do! (□Ya kë □dhe -a pö 'a- wo sië bha □ya kë □sua 'ka 'a ga).» ⁷³ □Dhe 'ö "tüng 'në 'bha □ya ziö 'zü, 'ö 'me 'wo gun mü bha □wa □yoon Piedhö "soo 'yö 'wo- pö- dhe 'wo- pö: «'Wön 'wo- pö sië i bha ya tean- -mü, 'me 'ö ya- bha me -nu bha- me do -mü i 'ka, -a zao- dhe 'bha 'yaa 'dhö, -a -gen -mü □dhe i -wv -zian 'ö i "dhi bha -yö -bho 'me 'wo bha □në- -nu -wv -bha.» ⁷⁴ □Dhe 'ö □waa- pö "dhü, 'yö Piedhö -ya pö: «Dhiang 'a- zë sië ka -dhe bha □ya kë □sua 'ka 'a ga. A- -pö ka -dhe □dhe 'maa 'me bha- do tongtongdhö.» -A- -pö "dhü -sü -yö -to Piedhö "dhi 'yö -tögon -yö -wv. ⁷⁵ Yö Piedhö -di 'pö- zu 'dhö to 'ö -bö -wv 'ö Yesu -ya pö- dhe □dhe «'sanni -tögon -yö "wv □dæ kö 'bha n -wön zao- -gen -yan 'ka -yaaga» bha- 'ka. □Dhe 'ö □ya kë "dhü 'ö Piedhö □ya zun "kpenng 'yö -ya 'gbv bç -sü -bha □dedewo 'yö -kë -wëewëesü 'ka □ni.

27

Yesu -dho Pidhatö -kuu "dhiü -ko -dhiang 'ö Matiö -ya zë

(Makö 15,1; Dhukö 23,1-2; Zan 18,28-32)

¹ □Dhe 'ö □ya kë "dhü 'ö- -tadhe □ya □kpaö, 'yö "saabhome -nu -gome -nu waa- -kweagbö -nu bha 'wo -suü 'wo dho "slën 'gü, 'yö 'wo Yesu zë -wön -ya 'kwëë- -kë 'yö- -nu -wv -yö to- -bha do. ² Yö 'wo dho 'wo Yesu -lö, 'yö 'wo dho- 'ka Wlömö -me -nu 'wo 'me 'ö- -ya "sedë 'ka Zuifö -nu -gç "dhiü 'wo- Pidhatö -kë bha- -dhe.

(Këwön -nu 1,18-19)

³ □Dhe 'ö Zuda 'ö -da Yesu -dhe pë "piü bha □yaa- 'wön do □dhe

'wön bha □ya kë Yesu -gotogüwön 'ka, 'yö -da 'gü -zinngdhö, 'yö- zuë" 'dhö -ya za -do -bha -sü -bha, 'yö -ya -a "slë mçç- sü -bha kö 'ö ö "gblv -ta baa-. Yö "tanma -kaong -yaaga 'ö "Saabhome -nu -gome -nu waa- -kweagbö -nu 'wo- nu -dhe bha- sü 'yö dho- 'ka- -nu -dhe ⁴ 'yö- pö: «'Ma 'wön yaa kë, -a -gen -mü □dhe 'me 'a- "dhiü do ka -dhe bha 'wön yaa 'bha kö yöö- kë kö 'a- do 'yaa 'dhö.» Yö 'wo- yç bç -gç 'wo- pö: «'Yö -yö -do yi -zë yi -gç 'me? I -ta -wön □në yö -zë 'ka.

⁵ Yö Zuda -yö 'wëe- "puu ga -kaong -yaaga bha- =wengng Atanna -dhökëgüko 'gü mü, 'yö -ziö 'yö dho 'yö ö -di dun.

⁶ □Dhe 'ö Zuda □ya bo 'dho -sü 'ka, 'yö "saabhome -nu -gome -nu bha 'wo 'wëe- bha- -wlö. □Dhe 'ö □wa wo bo- -wlö -sü 'ka 'yö 'wo- pö: «'Yaa -së kö 'kwa 'wëega 'ö- suu 'dhö ya -da Atanna -bha □naç -pë 'gü, -a -gen -mü □dhe me zë 'wëe- -mü. ⁷ □Dhe 'ö □wa wo bo- -ya 'kwëe- kë -sü 'ka, 'yö 'wo dho 'wo gbodome -bha 'bhlaa- dho- 'wëe- bha- 'ka kö 'wo -dhe kë -dheng -nu bun bho -dhe 'ka.

⁸ 'Wön 'ö- -wön 'gü 'yö go- 'yi bha- -bha 'ö nu 'ö zun- 'ka □dæ -bha, 'yö 'wo- 'bhlaadhe bha- -dhe «me □yoon soon -bhlaa» bha 'yö bha. ⁹ "Këe 'sa yö □në -kë 'pö -wv 'ö Atanna -wudhiüloome Zedhemi -ya pö yi 'bha 'ka 'ö- pö □dhe:

«'Wëe- "tanmaga -kaong -yaaga, 'wëega 'ö Izraedhö -me -nu 'wo □mçç- 'gü

kö -wa nu me □bhlëesü bha- -wön 'gü bha -wa -sü

¹⁰ 'yö 'wo gbodome -bha 'bhlaadhe dho- 'ka

□dhe -ko 'ö kwa Dëme -ya pö- 'ka n -dhe -a 'dhö» bha- 'gü -wön kë -ko 'ka.»

Pidhatö -bha za -do Yesu -bha -ko -dhiang 'ö Matiö -ya zë

(Makö 15,2-5; Dhukö 23,3-5; Zan 18,33-38)

¹¹ □Dhe 'ö □ya kë "dhü, 'yö Yesu -yö dho 'ö □loo Pidhatö -kuu "dhiü. □Dhe 'ö 'me 'wo dho- 'ka "sedë -kuu "dhiü bha □waa- -gen bho- -dhe 'kpakpadhö, 'yö Yesu dheε" kpo 'ö- pö: «Bhi □në 'i Zuifö -nu -bha -gblüdë 'wo -wı 'ka bha- 'ka -ee?» 'Yö- pö- -dhe 'ö- pö: «□In, ma -mü.» ¹² "Kεε -a pö 'ö- wo "dhü bha za 'kö "saabhome -nu -gome -nu waa- -kweagbö -nu 'wo do- -bha □suasua -dhiang -nu 'ka bha 'yii yö -zë 'bha -yo bo. ¹³ Pidhatö -ya -pö -dhe yö □në- -wön 'gü 'ö- pö: «Dhiang 'gbe 'wo- zë sië i bha ya 'bhaa- ma □në- wo -ee?» ¹⁴ "Kεε Yesu 'yii- "wı- -bha kö -ya 'bha -yo bo, yö □në- 'wön -yö -gblüdë Pidhatö kon □dedewo.

Pidhatö -bha Yesu -nu -a zë -mε -nu -dhe -ko -dhiang 'ö Matiö -ya zë (Makö 15,6-15; Dhukö 23,13-25; Zan 18,39-19,1-16)

¹⁵ -A "töng bha- 'gü kö Pakö yi □ya □loo -kö 'ö- -bha 'do 'do, 'yö -gblüdë □ya 'me 'wo -kaso 'gü bha- me 'dhe Zuifö -nu -wo wo -ko -ye -bha bha- bho -kaso 'gü -a -nu -dhe. ¹⁶ "Töng 'wo Yesu kun- 'ka "dhü bha, kö "gasagon do 'bha 'ö me □gban "pepe 'wo- do -a këwön yaa -nu -bha 'wo- -dhe Badhabasö bha -yö -kaso 'gü. ¹⁷ □Dhe 'ö Pidhatö -yö me kpo bha- yö □dhe -kö bha- 'dhö, 'yö- -nu dheε" kpo 'ö- pö: «Me □ple 'wo ya- de -sü □në 'ka- "piü □dhe 'a- bho -kaso 'gü ka -dhe -kwe ya- 'ka? Badhabasö -ee? "εen -a me 'dhe 'wo- -dhe Yesu Klisi ya -ee?» ¹⁸ -A pö 'ö- wo "dhü bha- -gen -mü □dhe 'ö gun "dhü kö -ya 'wön -do 'kpakpadhö □dhe gbleen" □në -da -nu 'gü 'yö 'wo- "piü □dhe 'wo Yesu zë bha.

¹⁹ Pidhatö -yö -to 'wön -nu bha □në- -nu kë -sü -bha zadodhe 'gü mü "dhü, 'yö- -bha dhebho -yö nao bo- -dhe 'ö- pö: «'Ka 'dho -kaa pö Pidhatö -dhe -yö 'ö- -dı 'kun kö- -kö □ya 'dho -da 'me bha- zë -wön 'gü, -a -gen -mü □dhe □song 'bha 'yaa-

-bha. "Kεε 'mii yi zë □dεε gbeng 'me bha- -wön 'gü, "yεen 'a- bho □dεε -yö -gban 'me bha □në- -bha, "kεε -yö -ziisü.»

²⁰ "Kεε kö Zuifö -nu -bha -kweagbö -nu waa- "saabhome -nu -gome -nu -zë -wo -wu □në- 'ma sië me "dhaa 'wo gun mü bha- -nu "tuu, 'wo -da -nu -go 'gü kö -wa pö -gblüdëdhe □dhe -yö Badhabasö □në- loo- wo -dhe kö -yö Yesu -zë zë. ²¹ □Dhe 'ö □ya kë "dhü 'yö -gblüdë -ya -nu dheε" 'bha kpo 'ö- pö: «Ka- -pö 'a me □ple ya- de -sü □në loo- ka -dhe!» 'Yö 'wo- -yo bo- -go 'wo- pö: «Badhabasö.» ²² 'Yö Pidhatö -ya pö- -nu -dhe: «□Dhe 'ö "dhü -yö ka "piü □dhe 'a Yesu 'wo- -dhe Klisi ya- kë □dhe?» 'Yö- -nu □gban "pepe -wa pö: «Bhö -a do "dhü -bha! (-Bhö -a do "dhü -bha!)»

²³ 'Yö -gblüdë bha 'ö- pö: «-Yö -më -wön yaa □në- -kë?» "Kεε 'yö 'wo □gbang do -yuudhö 'gbı- 'ka 'wo- pö: «Bhi -zë, -bhö -a do -zë wo "dhü -bha □zoo!»

²⁴ □Dhe 'ö Pidhatö □yaa- 'wön do □dhe 'ya □nëng 'wön bha- 'gü kö yöö 'to 'me bha- -nu "yëngg "wεεwεε, kö -wo □gbang □në- do sië do 'wo dho- 'ka 'waa 'tu -zian -do 'ö -wö -bha, 'yö 'yi sü, 'yö 'ö -kö -zu 'ka 'me 'wo bha- =gban "pepe "yan "dhiü mü 'yö- pö: «'Me 'ö □song 'bha 'yaa- -bha -a zë -wön 'ka do- 'ka bha ma -zë n -kö 'yaa- 'gü, -yö 'to kaa do kaa 'wön 'ka.

²⁵ 'Yö me "pepe bha- =gban 'wo- pö: «□In, -yö kë "dhü, -yö 'to yaa yii- 'në -nu yii- 'wön 'ka!»

²⁶ □Dhe 'ö □waa- pö Pidhatö -dhe "dhü, 'yö 'ö -kö bho- -nu -dhe Badhabasö 'gü. 'Yö "sodha -nu -ya Yesu -zë -bha kö -wa -ma -sabhlüga 'ka kö -wa do "dhü bha.

"Sodha -nu -bha □wεε -do Yesu -bha -kö -dhiang 'ö Matiö -ya zë (Makö 15,16-20; Zan 19,2-3)

²⁷ □Dhe 'ö □ya kë "dhü, 'yö Pidhatö -bha "sodha -nu 'wo Yesu sü

'wo dho- 'ka Pidhatö -go 'koo dhö, 'yö "so dha -nu bha- =gban 'wo □klään- zü mü. ²⁸ 'Yö 'wo- bha so bho- bha, 'yö 'wo -toyang -zaondhö do -da -bha, ²⁹ 'Yö 'wo "glæn -kloo do "kæga -kë 'yö 'wo -ya -go -bha □dhe- -bha -gblüdedhe 'faan- 'dhö. ('Yö 'wo -kaadhü do -da -a -ko -së 'gü □dhe -gblüde -nu -bha -taadhü 'dhö.) □Dhe 'ö □waa- kë "dhü, 'yö 'wo zun wo kpiö 'gü -a wëdhö 'wo -pö: «Zuifö -nu -bha -gblüde, 'bha □boo mü!» 'Yö 'wo □wæe do- 'ka- -bha. ³⁰ 'Yö 'wo wo "dhidhi -nu -suö -bha, 'yö 'wo -kaadhüga -nu sü 'wo- ma 'ka- =gbin-. ³¹ □Dhe 'ö □wa wo bo □wæe -do -bha -sü 'ka, 'yö 'wo -toyang 'wo- da -bha bha- bho- -bha, 'yö 'wo- bha so -da -bha 'zü -deewo 'yö 'wo dho- 'ka kö -wa do "dhü -bha.

Yesu -do "dhü -bha -ko -dhiang 'ö Matiö -ya zë

(Makö 15,21-32; Dhukö 23,26-43; Zan 19,17-27)

³² □Dhe 'wo 'go sië 'pödhö kö -wo 'dho- -do "dhü -bha -dhe 'gü, 'yö 'wo -kpan göndë do 'wo- dhe Simo, 'ö go 'pödhë 'wo- dhe Sidhenö -a 'gü bha- -bha. 'Yö 'wo faandhe -wo 'me bha- -ta 'wo -pö -yö Yesu -do -bha "dhü bha- 'sü ³³ 'Yö 'wo dho 'wo □loo -dhe 'bha 'wo- -dhe eblö -wu 'gü Gogota bha- 'gü (□waa- pö "dhü kö -wa -pö 'me -go "kpea -ton).

³⁴ □Dhe 'ö □wa 'dho □wa □loo mü, 'yö 'wo nu -droo suu 'bha 'ö □wa wü "këe wü- =bhaa bha- 'ka Yesu -dhe kö -ya mü (kë "dhü kö pë -næe -ma 'ka -sü bha -yö 'dho 'në 'bha wo "sia-). "Kæe □dhe 'ö ö -ben -ya -ta, 'yö -ko -a mü -sü 'ka.

³⁵ □Dhe 'ö □wa wo bo- -do "dhü -bha -sü 'ka, 'ö □wa "poni -gban -a -ko waa- -gen -nu -ta, 'yö 'wo- bha so -nu 'gü -gblü wo 'ko -ta zë "kpöü kë -sü 'ka [kë "dhü kö -wu 'ö Atanna -wudhiüloomë do 'bha -ya pö yi 'bha 'ka 'ö- pö □dhe:

«-Wo kë n -daso -nu 'gü -gblü wo 'ko -ta,

'ö 'wo zë "kpöü -kë ma -da so □wlöö -so -ta» bha- 'gü -won -yö kë].

³⁶ □Dhe 'ö □wa wo bo, 'yö 'wo -ya -a -maa -go. ³⁷ 'Yö 'wo pë -ben zë -a -do -bha "dhü bha- -bha -a -go -ta "dhüng 'gü 'wo- pö: «Yesu, Zuifö -nu -bha -gblüde bha yö □ne!» Kë "dhü kö 'me □ya □loo mü -ya zë -gen do. ³⁸ -Dhe 'wo Yesu do "dhü -bha 'gü bha, 'yö 'wo dho 'wo mezëme □ple do "dhü -bha 'pö- "soo mü. 'Yö 'wo me do do -ko -së 'gü, 'yö 'wo me do do -kwa 'gü.

³⁹ 'Me 'wo gun zian ziö sië 'pö Yesu -do "dhü -bha -dhe bha- 'gü, □wa -kpan -bha 'yö 'wo wo -go 'gü zë- -dhe, 'wo "si bho- -go 'wo- pö: ⁴⁰ «Bhi 'ö 'i- pö i -moo -bha 'i Atanna -dhökëgükö wü 'i- do -dhekpaoyi -yaaga 'ka bha, bhi 'aa mü i do bha -ee? -Bhö i -dä dha -dhe! □Ya kë □dhe 'i Atanna Gbö 'ka □dedewo tean- 'ka, -bhö 'go "dhü bha- -bha kö 'i zun "sia-!» ⁴¹ Kö 'me 'wo -kë "saabhöme -nu -gome -nu 'ka oo, 'tonggome -nu oo, -kweagbö -nu bha -wo □wæe do sië- -bha 'pö 'wo- pö: ⁴² «□Ya me "wæe -nu dha "kæe 'yaa □moo- -bha kö -yö ö -dä -zë dha! 'Yii- pö ö -dä -dhe Izraedhö -me -nu -bha -gblüde -mü ö 'ka -ee? □Ya kë □dhe 'ö "dhü tean- 'ka, -yö 'go "dhü bha- -bha kö -yö zun "sia- kö 'yi- -dhe yö, □ya kë "dhü kö 'ya 'dhang bho- "dhiü! ⁴³ -Ee, 'ö ö -zu yö 'zü Atanna 'ö- -dhe bha, □ya kë □dhe -a -dho 'dhö- -kë □dedewo, -yö nu kö -ya bho "dhü bha- -bha! 'Yaa gun- pö sië ö -dä -dhe □dhe Atanna Gbö -mü ö 'ka -ee?» ⁴⁴ Kö mezëme -nu 'wo- -nu do 'pö "dhü -bha -a "soo mü bha, -wo "si bho sië- -go 'pö -ko do bha- 'gü.

Yesu ga -ko waa- -wæe bho -ko -dhiang 'ö Matiö -ya zë

(Makö 15,33-41; Dhukö 23,44-49; Zan 19,28-30)

45 (Dhe 'ö Yesu ga "töng [ya (töng) 'ö sü 'yënn-ya me -go [zinng 'gü "töng bha-bha, 'ö dho 'ö zun-'ka "wo "ye -yën -bha, -dhe 'gü- kë -tröö "kpongtaadhe [gban 'gü gbluungdhö. 46 Dhe 'ö 'yënn-ya 'kpo me -go 'ka -së 'ka, 'ö "töng -yaaga -naa 'ö yean" "piü bha [ya [loo, 'yö Yesu -yö [gbla "gbu-'ka eblö -wu 'gü 'ö- pö: Edhi, Edhi, dhama sabatami!» [Waa- pö "dhü kö -wa -pö: «Ma Atanna, ma Atanna, -më [në -kë 'yö 'i i -ko -kan n "dhiü "dhü?» 47 Dhe 'ö [ya kë "dhü, 'yö 'me 'wo gun mü bha- me 'bha -nu 'wo -ya pö -sü -bha [dhe: «-Yö (Atanna -wodhiüloomë Edhi 'ö gun yi 'bha 'ka bha-) -dhe sië -wa!» 48 Dhe 'ö [waa- pö "dhü, 'yö me do -yö -beang sü 'ö dho -fuu 'sü, 'yö dho- 'ka 'ö- da -droo 'wangwang 'bha bha- =bhaa, 'yö- ya -kaadhü "dhiü 'yö- nu -dhe kö -ya mü. 49 "Kë kö me -kpea -zë -wa pö sië- dhe: «-Bhö kwaa- zü [kö, 'bha mü "dhü Edhi -dho nu 'ö- dha.» 50 Dhe 'ö [ya kë "dhü 'yö Yesu -yö "gbla do 'bha wo 'zü 'gbu-'ka, 'yö- 'nii- 'dhö -pö.

51 Dhe 'ö [ya kë "dhü, "töng [dede 'ö Yesu 'nii- 'dhö -pö 'ka bha 'yö so 'ö gun Atanna -dhökëgüko 'ö Zedhizadhëmö -a 'gü -kan 'gü -so 'ka bha, 'ö -pe 'gü [zinng 'gü gbanngdhö 'ö- zü -yö bho -a "zo "dhiü "dhüng 'gü 'ö zun-'ka "sia- (kö -ya -zön [dhe [zinng 'yaa Atanna waa- me "bhu- -nu -a -nu [zinng 'gü 'zü Yesu Klisi 'saa- 'gü). 'Yö "se 'dhö [zii 'yö -gwë -tön -nu 'wo -pe -nu wo. 52 'Yö me bun -nu 'wo wü, 'yö 'me 'wo -kë Atanna -bha me -nu 'ka 'ö [wa ga 'nu zii, 'yö- me 'gbe 'wo -bö. 53 Dhe 'ö 'me 'wo bha -wa 'go ga 'gü, 'ö [wa -bö -nu wo [dhe -ko bha- 'dhö, 'ö Yesu [ya 'go ga 'gü 'pö [ya -bö, 'yö 'wo dho 'wo -da Zedhizadhëmö -pö 'ö -kë Atanna -bha 'pö- 'ka bha- 'gü, 'yö me 'gbe [dede 'wo wo "yan -kpan -nu -bha.

54 Dhe 'ö "sodha -gome 'ö waa- ö -bha "sodha -nu 'wo gun -ya -sü 'ka Yesu -maa -go bha [wa "se 'ö [zii bha waa- "dhabhliwön -nu 'ö -kë bha- -dhe yö, 'yö "suö 'dhö -da -nu 'gü [dedewo 'yö 'wo- pö: «'Me 'ö ya Atanna Gbö [në gun- 'ka [dedewo, -a zao -dhe 'bhaa 'dhö 'zü.» 55 'Ö gun "dhü kö dhong -nu 'ö waa- Yesu -nu 'wo go wo "kwëë Gadhidhe 'wo gun- "dhiü -ziö wo sië bha -wo do sië [gblëen 'wo- dhe -ga. 56 Madhi 'ö go Madadha bha waa- Madhi 'dhe 'ö -kë Zakö waa- Zosefu -a -nu dhe 'ka bha, waa- Zebede gbö -nu 'ö 'wo gun Yesu [keng- bha- -nu dhe -nu -wo -gun dhong -nu bha- -nu kpö 'gü.

(Makö 15,42-47; Dhukö 23,50-56; Zan 19,38-42)

57 Dhe 'ö "bin [ya 'ma, 'yö göndë do 'ö -kë [naome 'ka 'ö go Adhimate -pö 'gü 'wo- dhe Zosefu, 'ö -kë 'pö Yesu bha [klangdhiü do 'ka bha 'ö nu. 58 'Yö göndënë bha 'ö dho Pidhatö "piü 'yö Yesu [gee -gbadhe -go. 'Yö Pidhatö -ya pö -wa do- go,

59 'yö Zosefu -yö Yesu [gee bha- sü 'yö so "puu bö- -bha 60 'yö dho- 'ka 'ö- da -a -di -bha me -wëë bho -dhe -dee 'wo- pön- dhe -gwë -tön 'gü bha- 'gü, 'yö -gwë gön 'kpii- do [glün 'ö- -ya -ye bha- "dhiü 'yö dho. 61 'Ö "dhü bha kö Madhi 'ö go Madadha bha waa- Madhi 'dhe 'ö bha -wo -ya sië "göng -ta bunbhodhe bha- "soo mü.

Yesu bun -maa kë -ko -dhiang 'ö Matiö -ya zë

62 (-Wo Yesu -zë Zuifö -nu -bha [glooyi yean" "piü 'ka.) [Dhe 'ö- tadhe [ya [kpaö -a -nu [glooyi [dede bha- 'ka, 'yö "saabhome -nu -gome -nu 'wo dho Pidhatö "piü waa- Fadhizien -nu 'dhö 63 'yö 'wo- pö- dhe: «Yi dëme, 'wön do 'bha -yö -dhö. Yö -mü [dhe 'ö gun kö [suakëme bha -yö -tun "yaan, -yö kë- pö 'ö- pö [dhe: «'Ma ga yi 'ö- 'ka, a -dho -bö kö -dhekpaoyi

□ple □ya ziö, -a -yaaga -naa bha-
'ka. ⁶⁴ □Dhe 'ö "dhü, -bhö me
bö kö -wo -ya bun bha- -maa -gö
kö -yö 'dho- 'ka "dhü -yö zun- 'ka-
-dhekpaoyi -yaaga -naa bha- bha
kö -a -bha □klang -nu 'wa 'dho
nu 'wo- =gee □kwaan 'wo dho 'wo
□sua -kë "següme -nu -dhe □dhe
□ya -bö □ya 'go ga 'gü, -a -gen -mü
□dhe kö -nu -kō -yö -moo 'wön
'dhe 'kö bha- kë -sü -bha, -a 'gü
□sua 'wo dho- kë -yö -dho kë -ziisü
'ö -ziö -bleesü -bha -zë -ta. ⁶⁵ 'Yö
Pidhatö -ya pö- -nu -dhe: «-Ka 'iin,
-ka "sodha -nu 'kun kö -wo 'dho kö
-wa -maa kë -kō 'ö -dhi ka -dhe -a
'ka.» ⁶⁶ 'Yö 'wo -ziö 'wo dho. □Dhe
'ö □wa □loo mü, 'yö 'wo 'klëe- kpö-
bun bha- bha kö me □yaa- "dhiü
'pu kö -wa -dhe yö, 'yö 'wo "sodha
-nu bha- -nu -ya -a -gö "dhiü kö -wo
wo "yan 'to- -bha.

28

*Yesu -bö -kō -dhiang 'ö Matiö
-ya zë*

*(Makö 16,1-10; Dhukö 24,1-12;
Zan 20,1-10)*

¹ □Dhe 'ö Zuifö -nu □glooyi bha
□ya ziö 'ö- -tadhe □ya □kpaö, 'yö
Madhi 'ö go Madadha bha waa-
Madhi 'dhe 'ö 'dhö 'wo -suö 'piö-
'yö 'wo dho wo bhöc" bho Yesu
bun -bha. ² -Wo -to mü 'yö "se 'dhö
-ya □zii -sü -bha □dhe me- -më -kë.
"Se 'ö □zii -ziisü 'ka "dhü bha- -gen
-mü □dhe 'ö gun "dhü kö Atanna
-bha "kië do □ya 'go dhang- 'gü
□ya nu kö □ya -gwë 'ö gun Yesu
bun "dhiü bha- bho 'mü kö □yaa-
glün- =ya -ya -ta. ³ Atanna -bha
"kië bha- 'bhü- -gun □dhe dha 'ö
"yaan kun- 'dhö, 'yö- -bha -sö -yö
-flü -papadhö.

⁴ 'Yö 'me 'wo gun bun -maa kë
sië bha "suö 'dhö -da -nu 'gü, 'yö
'wo -ya □zii -sü -bha 'yö 'wo -pö
'sia- 'yö 'wo -kë □dhe 'pë □wa ga
□në- wo 'dhö.

⁵ "Këe 'yö Atanna -bha "kië bha
'ö dhiang zë dhong -nu 'kö 'wo

bha- -nu -dhe 'ö- pö: «"Suö 'ya
'dho ka -zë ka kë, -a -gen -mü □dhe
a- 'wön -dö □dhe Yesu 'wo- dö "dhü
-bha bha □në 'ka nu- moo- -dhe
'gü yö. ⁶ "Këe 'yaa yö 'zü □ya 'go
ga 'gü □ya -bö □dhe -kō 'ö- pö- 'ka
ka -dhe kö 'yii ga □kö bha- 'dhö.
-Ka nu kö -dhe 'ö gun wo sië- bha
bha 'ka- -dhe -ga, ⁷ kö 'ka 'dho
'ka- pö- -bha □klang -nu -dhe □dhe
□ya -bö, □ya -da ka "dhiü □ya 'dho
Gadhidhe. Ka -dho -kpan -bha mü
□naa. 'Wön 'ö gun n "piü 'a- pö ka
-dhe 'yö bha.»

⁸ 'Yö 'wo dö -beang -bha 'wo dho
kö "suö -ya -nu kë sië, "këe kö -a
-nu □nii -yö -da sië 'pö □dedewo.
'Yö 'wo dho kö 'wo- -gen dö Yesu
-bha □klang -nu bha- -nu -dhe.

⁹ □Dhe 'wo 'dho sië 'wo dho "kan
wo -ta kö Yesu □ya nu dö -nu
-gö zian- =yaa- pö- -nu -dhe: «'Ka
□boo mü!» □Dhe 'ö □waa- yö,
'yö 'wo dho 'wo zun wo kpiö 'gü-
-dhe. ¹⁰ □Dhe 'ö □ya kë "dhü, 'yö
Yesu -ya pö- -nu -dhe 'ö- pö: «"Suö
'ya 'dho ka kë, -ka 'dho 'ka- pö n
dheebhang -nu -dhe □dhe -wo 'dho
Gadhidhe -se 'gü, -wo -dho -kpan n
-bha -dhe bha □në- 'gü.»

*"Saabhome -nu -göme -nu waa-
-kweagbö -nu -bha -wv -ma Yesu
bun -maakëme -nu "tvv -kō -dhiang
'ö Matiö -ya zë*

¹¹ "Tüng 'ö dhong -nu bha 'wo
'dho sië- 'ka 'wön bha- -gen dö -dhe
'gü Yesu -bha □klang -nu -dhe bha,
kö bun -maakëme -nu -dö 'pö- me
'bha -nu -wo -da sië 'plöo 'wo -ziö
Yesu -bö -kō zü bho -kö waa- "dhiü
-ya -kō □gban 'gü "saabhome -nu
-göme -nu bha- -nu -dhe. ¹² 'Me
'wo bha □dhe 'ö □wa ziö 'wön bha-
-gen 'gü- -nu -dhe "peepedhö, 'yö
'wo dho "slën 'gü, 'yö 'wo wo -bha
-ya 'kwëe- -kë waa- -kweagbö -nu
'dhö. □Dhe 'ö- -nu -wv □ya 'to do,
'yö 'wo nu 'wo 'wëe- 'gbe □dede
sü 'wo- nu "sodha -nu bha- -nu
-dhe. ¹³ 'Yö 'wo- pö- -nu -dhe 'wo-

pö: «-Kaa pö 'ö gun kö yi yi zë sië gbeng, 'yö- -bha □klang -nu 'wo nu 'wo- =kwaan, 'yö 'wo dho- 'ka.»
 14 □Ya kë □dhe "sedë □ya 'wɔn bha- ma kö -ya pö 'ö 'wɔn 'bha kë ka 'ka -a -wɔn 'gü, yi □në 'yi dho kpa- -zu -ta, 'yö 'yaa ka kë -kɔ 'bha 'gü.

15 □Dhe 'ö □waa- pö "sɔdha -nu bha- -nu -dhe "dhü, 'yö 'wo wo -kɔ -da 'wëe- bha- 'gü, 'yö 'wo- -kë □dhe -kɔ 'wo -wu kɔ- 'ka- -nu -bha bha- 'dhö. "Kεε 'yö -wu 'ö -gɔmε -nu -wa kɔ bun -maakēmε -nu -bha bha- -wu -yö sɔ "sε bha- 'gü -dhe □gban "pεpε 'gü, 'ö nu 'ö zun- 'ka □dεε -bha.

Yesu -bha ö -dɪ -zɔn ö -bha □klang -nu -dhe -kɔ -dhiang 'ö Matiö -ya zë

(Makö 16,14-18; Dhukö 24,36-49; Zan 20,19-23; Këwɔn -nu 1,6-8)

16 □Dhe 'ö Yesu -bha □klang -nu bha □wa 'wɔn bha- ma, 'yö 'wo dho Gadhidhe -sε 'gü, -tɔn 'ö Yesu -ya -dhe -zɔn -nu -dhe bha- =gbin-.

17 □Dhe 'ö □wa 'dho □wa □loo mü, 'yö 'wo -kpan -bha, 'yö 'wo zun- -dhe wo kpiö 'gü, "kεε yö -zë □gban 'gü, 'mε 'wo bha- mε 'bha -nu -gun mü 'ö 'waa gun 'dhang bho sië Yesu -go ga 'gü -wɔn bha- "dhiö. 18 □Dhe 'ö □wa zun- -dhe kpiö 'gü "dhü, 'yö Yesu -yö □yɔɔn- -nu "sɔɔ 'yö ö -wu kɔ- -nu -bha 'ö- pö: «-Kɔ -ziö "sε waa- dhang- -nu 'gü -pë □gban "pεpε -gɔ -faan bha Atanna □yaa- nu n -dhe. 19 □Dhe 'ö "dhü -ka 'dho 'ka n -wɔn -dhiang zë "sε "pεpε □gban 'gü mε -nu -dhe kö -wo wo zuë" slëe- n "piü kö 'ka- -nu -bɔ n 'ka -zu bho n Dë 'tɔ 'gü, -a Gbö 'tɔ 'gü, -a -bha 'Nii- "slüüslü 'tɔ 'gü. 20 Kö 'ka- -nu □klang kë -zu -kë pë "pεpε 'a- -ben zë 'a- to ka -gɔ bha- "piü -sü 'ka. -Yö kë ka "yaan □dhe a ka "piü yi □gban 'ka 'ö to- 'ka "dhü 'ö zun- 'ka "sε "dhiütöyi -bha.»

Nao -së 'ö -gban Yesu Klisi -bha 'ö Makö -ya pö

Zan Mezumε -dhea "dhiü bho
-wv 'ö Makö -ya pö

(Matiö 3,1-12; Dhukö 3,1-18;
Zan 1,19-28)

¹ Nao -së 'ö go Atanna "piü 'ö
-gban -a Gbö Yesu Klisi -wön -bha
bha- zü bho -kō □nε. ² Atanna
-wödhiüloomε Ezai □nē- -ben zë ö
-go 'sëedhe 'gü yi 'bha 'ka 'ö- pö:

«Atanna -ya pö (ö Gbö Yesu Klisi
-nu "kpuᅅng □taa -wön 'gü)
'ö- pö:

-Bhö i "yan 'to,

a -dho mε bō i "dhiü kö -yö zian
bho i -dhe.»

³ -Dhea "dhiü bho -wv 'ö 'go sië
"tung -ta bha- -gen □nē bha
-ya -pö:

-Ka kwa Dεmε -bha zian -ba kö
'ka- du bho- 'gü

kö 'ka- tadhe -pē kē kö -yö wö
drēngdrēngdhö!»

⁴ 'Mε 'wo- dhe Zan 'ö gun mε
-go 'wön yaa 'gü -zu bho sië bha,
-yö -wlü -kō bha □nē- 'gü "tung -ta,
'yö zun -dhea "dhiü bho -sü bha
'ö- pö: «-Ka kaa- -tosea slēē- 'gü kö
'ka bō Atanna 'ka kö -wo ka "zu,
kö -yö kaa- 'wön yaa -nu -mawön
'to!» ⁵ -A -kē "dhü -sü bha- 'gü,
Zude -segümε -nu "pεpε, 'ö dho
'ö -da 'ka Zedhizadhεmō -mε -nu
-bha, -wo -gun -nu sië- "piü, 'ö 'wo
-wı wo kēwön yaa -nu -bha mε
□gban "yan "dhiü, 'yö- -nu -zu "yi
'wo- dhe Zuuden bha- =bhaa.

⁶ Zan bha- dasō -gun -yōōnmea
kaa- wo- "bhεε -wō □nē- 'ka 'yö
kwipen -kē bhiēga 'ka 'ö- dō ö -go
sō -ta, 'yö -kpaa -yö gun- bhöpē
'ka waa- "zōyōn 'dhö. (-A -gen
-mü □dhe Atanna -wödhiüloomε
-nu 'wo gun -tosea kē sië "tung
-ta "tūng bha- 'gü -a -nu sō -da

-kō waa- -nu -bhöpē □nē gun bha).
⁷ Yö 'ö bha □nē gun- pō sië 'mε 'wo
nu bha- -nu -dhe 'ö- pö: «Mε do
'bha -yö nu sië, -yö -dho nu n zian-
-ta, yö -zē 'gü -yö "gbu- 'ö -ziō n -ta,
"kεε -a -gen 'gü -sabha -zian fiē-
-dhö n 'ka. ⁸ Ma -zē a ka -zu "yi
□nē- 'ka, "kεε yö -zē -yö -dho ka
pa 'Nii- "slüöslü 'ö go Atanna "piü
□nē- 'ka.

Yesu -bō Atanna 'ka -zu bho -sü
waa- Sotraan -bha -a 'gü dan -sü
-dhiang 'ö Makö -ya zē

(Matiö 3,13-4,11; Dhukö 3,21-
22; Dhukö 4,1-13)

⁹ □Dhe 'ö □ya kē "dhü, yi do
'bha bha- 'ka 'yö Yesu -yö □wlü
Nazadhetō -pö 'ö Gadhidhe -sε 'gü
bha- 'gü, 'yö dho Zan "piü, 'yö-
-zu Zuuden □bhaa. ¹⁰ □Dhe 'ö □ya
ö bo -a "zu -sü 'ka, 'ö Yesu 'dhö
'go sië "yi □bhaa, 'ö dho -dhe -ga
kö dhang- "dhi □ya "pu, kö 'Nii-
'ö go Atanna "piü -yö löō- siē- ta
□dhe -tong 'dhö. ¹¹ 'Yö- "tu 'dhö
-da Atanna -wv 'gü kö -yö "wı sië
dhang- 'gü 'ö- pö: «Bhi □nē 'i n Gbö
'ka, i -dho 'ö n -kē "sinma "yōō 'yaa
'dhö.»

¹² □Dhe 'ö □ya bo -kē "dhü -sü
'ka, 'yö 'Nii- 'ö go Atanna "piü 'ö
-da 'gü bha 'ö -yö -dhe "dhiü 'yö
dho- 'ka "tung -ta (-dhe 'bha bha-
'gü). ¹³ 'Dho 'ö Yesu -ya wo bha,
-yö -dhekpāoyi -kaōng -yiisiō □nē-
-kē mü kö "yina -nu -bha -gblüde
'wo- Sotraan -kē bha, -ya 'gü dan
sië. Waa- "bü -wü -nu □nē 'wo gun
-tosea kē sië wo "kwēē kö Atanna
-bha "kiē -nu -wa "dhiü -ziō wo sië.

Yesu -bha 'yibhakēme -yiisiō
-dhe -kō -dhiang

'ö Makö -ya zē

(Matiö 4,12-22; Dhukö 4,14-15;
Dhukö 5,1-11)

¹⁴ □Dhe 'ö □wa Zan 'kun □waa-
-da -kaso 'gü, 'yö Yesu -yö □wlü,
'yö dho Atanna -bha nao -sē bha-
-dō -dhe 'gü Gadhidhe -sε 'gü.
¹⁵ 'Yö- pö 'mε 'wo mü -a -nu -dhe

'ö-pö: «"Tüng 'ö Atanna -ya -ya kö "plüün 'ö- bho me "bhu- -nu -dhe bha 'ö- 'gü -wón kē- 'ka bha [ya [loo. -A -bha -gblüdedhe kē "tüng 'yaa [gblēn zü. [Dhe 'ö "dhü, -ka ka bo ka [song 'ka kö 'ka ka zuē" slēē- Atanna "piü kö 'ka 'dhang bho nao -sē 'ö- bō ka -dhe ya- "dhiü!»

16 [Dhe 'ö yi do 'ka kö Yesu -yö ziö siē "yitagbea 'ö Gadhidhe bha- "kpong "dhiü, 'yö -kpan "nu-uzuöme [ple, Simo waa- 'ö dheebhang Andre -a -nu -bha kö -wo "nuu -zuö siē "yi bha- =bhaa, -a -gen -mü [dhe -a -nu -bha yē [nē gun 'yuü- zē -sü 'ka. 17 'Yö- pö- -nu -dhe: «-Ka nu kö 'ka -da n [keng- kö 'a ka kē "nuu -zuö me -go -me -nu 'ka kö 'ka nu- 'ka n -dhe!» 18 -Wo -to -dhe do bha- 'gü 'wo wo [kwaa woo- "nuu -nu -zü, 'yö 'wo -ziö [keng-.

19 [Dhe 'ö go -dhe bha- 'gü 'ö "ta 'nē 'bha sü 'ö dho [gblēn, 'yö -kpan Zakö waa- 'ö dheebhang Zan 'wo -kē Zebede gbö -nu 'ka -a -nu -bha kö -wo -ya siē "yitagö do 'gü kö -wo woo- "nuu -nu -pē kē siē. 20 [Dhe 'ö- -nu yö, 'yö to mü 'ö- -nu -dhe, 'yö 'wo wo de Zebede waa- 'ö -bha yékēme -nu to 'mü, 'yö 'wo -ziö Yesu [keng-.

Yesu -bha 'yina yaa -kē göndënë do 'bha 'gü -kö -dhiang 'ö Makó -ya zē

(Dhukö 4,31-37)

21 [Dhe 'wo dho 'wo [loo 'pödhē do 'bha 'wo- Kapεεnaomö -dhe -kē bha- 'gü, 'ö Zuifö -nu [glooyi [ya [loo, 'yö Yesu -yö dho -a -nu -bha -yakwēekégükö 'gü, 'yö -ya Atanna -wón -dhiang -zē me -nu -dhe -sü -bha. 22 'Me 'wo gun mü, 'ö 'wo- -wv ma, 'yö- 'wón -ya -nu kón, -a -gen -mü [dhe "trüün -yö -gun yö -zē -a -wv 'gü, -a -bha me draan- -kö 'yaa gun [dhe -a -nu -bha 'tonggome -nu -bha 'dhö.

23 -A "tüng [dede bha- 'ka 'yö göndënë do 'bha 'ö "yina yaa 'dhö- 'gü 'ö -da 'kөөdhö mü. 'Yö 'me bha 'ö [gbla 'ö- pö: 24 «Yesu, Nazadhetó mi, 'kwa- ma mü? "Een i -nu kö 'i yi 'gü see- ee? -A pö 'a- wo "dhü bha- -gen -mü [dhe a i -gen -gban -kö -do. A- 'wón -do 'kpakpadhö [dhe Atanna -bha -Yame 'ö- bō yö -mü i 'ka!» 25 'Yö Yesu -yö [gbla- -ta 'ö- pö: «I "dhi ta kö 'i ziö 'i 'go 'me bha- 'gü!» 26 'Yö "yina yaa bha 'ö go 'me bha- 'gü kö -yö "gbla siē "gbu- 'ka, "kεε kö 'me bha -yö -gblagbla bho siē.

27 'Yö me "pepe 'wo gun mü, 'wo zun "kaabho -sü bha kö -wa pö siē wo 'ko -dhe 'wo- pö: «-Mē -wón suu [nē [ni -oo? Me 'ö ya- -bha me draan- -kö -dee 'dhe 'kö ya- faan- 'gbiin- 'pö- kεε! "Yina yaa -nu -zian -wa -wv -ma 'wo [dua- -gö -wa!» 28 [Dhe 'ö 'wón bha [ya kē "dhü, 'yö Yesu 'to 'dhö zun- bho -sü -bha Gadhidhe -se bha- 'gü -dhe [gban "pepe 'gü.

Yesu -bha Simo "na -kē "klüöklü -kö -dhiang 'ö Makó -ya zē

(Matiö 8,14-17; Dhukö 4,38-41)

29 [Dhe 'wo go Zuifö -nu -bha -yakwēekégükö bha- 'gü, 'yö 'wo dho Simo waa- Andre -nu -gö 'kөөdhö kö Zakö waa- Zan -wa -nu [keng-. 30 'Ö "dhü bha kö Simo -bha dhebho dhe -yö 'waanu -sü 'ka, kö "nene [ya nu-s-ta, 'yö 'wo to 'wo nu 'wo- pö Yesu -dhe. 31 'Yö Yesu -yö [yöön- "soo, 'yö ö -kö -da -a [kwεε-, 'yö- =wlü, -yö -to -dhe do bha- 'gü 'ö -kē "klüöklü, 'yö zun- -nu "dhi möö- -sü -bha.

32 [Dhe 'ö dhong [ya -da, kö 'yēngg- -gö [ya bo -pö -sü 'ka, 'yö 'wo nu "yuēdhi -nu 'pepe 'wo gun -dhe bha- 'gü waa- 'me 'ö "yina yaa -yö gun- -nu 'gü -a -nu 'ka Yesu -dhe. 33 Kö 'pögüme -nu [gban "pepe [wa bho 'ko -ta "dhiēngdhö mü. 34 'Yö "yua suu 'do 'do 'do 'gun 'me -a -nu -bha 'do 'do 'ka, 'yö- me

'gbe □dede dha, 'yö "yina yaa 'gbe □dede -kë me 'gü, "kεε 'yaa gun 'wɪ sië -bha kö "yina yaa -nu bha -wo "wɪ, kë "dhü kö me "bhɪ -nu 'wa 'dho ö dö -ko dö, -a -gen -mü □dhe kö wo -zë -wa -dö.

Yesu -ziö Gadhidhe -se "piü -ko -dhiang 'ö Makö -ya zë (Dhukö 4,42-44)

³⁵ □Dhe 'ö - tadhe □ya □kpaɔ, 'yö -suö -dhekpaa tii 'gü, 'yö dho "tungtadhe 'bha bha- 'gü 'yö □bhea Atanna -dhe mü. ³⁶ 'Yö Simɔ waa -bha □klang -nu -kpea 'wo to 'wo -ya -a mɔɔ -sü -bha. ³⁷ □Dhe 'wo dho 'wo -kpan -bha, 'yö 'wo -pö -dhe: «Me □gban "pepe -wo i mɔɔ -sië.» ³⁸ 'Yö -pö -nu -dhe: «-Yö "dhü "kεε -ka -kwa 'dho 'pö - "wεεwεε 'dhe -nu 'wo kwa -züzü ya -'gü kö 'a Atanna -wɔ pö 'mü 'pö, -a -gen -mü □dhe n -nu "kɔɔng □taa -gen □në bha.» ³⁹ 'Yö -da Gadhidhe -se "piü Atanna -wɔ pö -sü 'ka Zuifö -nu -bha -yakwëékégükö -nu 'gü kö -yö "yina yaa -nu kë sië.

Yesu -bha □weeyuame do -kë "klüöklü -ko -dhiang 'ö Makö -ya zë (Matiö 8,1-4; Dhukö 5,12-16)

⁴⁰ Yi do 'ka 'yö □weeyuame do -yö nu - "piü, 'yö zun -dhe ö kpiö 'gü, 'yö □bhea -dhe 'ö - pö: «N Dëme, a -nu kö 'i n dha, -a -gen -mü □dhe a 'dhang -bho "dhiü □dhe □ya ga -zë wo i 'gü, i -mɔɔ -bha 'i n -kë "klüöklü!» ⁴¹ □Dhe 'ö □yaa -pö "dhü, 'yö -wëë -yö bɔ Yesu -ta, 'yö ö -ko pa -'ka 'ö - pö: «□Ya ga n 'gü, □dhe 'ö "dhü, -bhö kë "klüöklü!» ⁴² Me bha -yö -to -dhe do bha -'gü 'ö □wee -yua bha 'ö bho -bha. ⁴³ □Dhe 'ö □ya kë "dhü, 'yö Yesu -yö ö -ko bho -'gü, "kεε 'yö -dhio dö -ta glɔglodhö 'ö - pö: ⁴⁴ «Kë 'i -wo "klüöklü bha, 'mii -pö 'i -gen dö me 'bha -me 'bha -dhe □kö, -bhö 'dho kö 'i i -dɪ -zɔn "saab -home □në -dhe □kö -bleesü kö -ya 'wɔn dö □dhe 'bha kë "klüöklü 'kpakpadhö, kö "saa -'ö Moizö -ya

-zɔn 'ö Atanna -bha 'tɔng - 'sëedhe 'gü 'ö -gban -kë "klüöklü -ko suu bha -bha bha 'i -bho kö me □gban "pepe -wa 'wɔn dö -bha □tɔn □dhe 'bha kë "klüöklü.»

⁴⁵ "Kεε 'me bha 'ö bo 'go -sü -zë 'ka Yesu -kuu "dhiü kö -yö 'dho, -yö -ya □në -wo 'wɔn bha -dhiang zë -sü -bha -dhe □gban "pepe 'gü, 'yö -taong -yö □mɔɔ -dhe □gban 'gü. -A -kë "dhü -sü bha -'gü, 'ö dö mü kö Yesu 'yaa □mɔɔ -bha 'zü kö -yö -da 'pö -nu 'gü me 'bha "yaan ('me 'wo gun nu sië "tɔ to -wɔ -bha bha -nu -kë 'gbe -ko ya bha -wɔn 'gü), kö -yö -dö -dhe "gbeadhe -nu 'wo 'pö -züzü bha □në -'gü, waa -"tungtadhe -nu 'dhö, 'yö me -yö go -dhe □gban "pepe 'gü 'wo nu - "piü.

2

Yesu -bha -genloome do -kë "klüöklü -ko -dhiang 'ö Makö -ya zë (Matiö 9,1-8; Dhukö 5,17-26)

¹ □Dhe 'ö -dhekpaa yi 'bha □ya ziö, 'yö Yesu -yö □wɪ 'zü -deewo 'ö dho Kapεεnaɔmö -pö 'gü. 'Yö 'wo ma □dhe □ya □loo ö □yëë "dhiü. ² Mεbhɪdhe doseng 'ö bho "dhuu -zianwo yö -zë 'gü, -dö "tεε "dhiü -ko 'yii kë, 'ö □yɔɔn mü kö -due 'yaa 'ko "dhiëndhe -zian 'gü 'zü, 'yö Atanna -wɔn -dhiang zë -nu -dhe.

³ 'Wo dho -dhe -ga kö -genloome do 'ö me -yiisiö 'wo -sü -sü 'ka, -wo nu sië -'ka. ⁴ "Kεε -dhe 'wo dho bɔ -bha kö -wo -kpan Yesu -bha, -a -dhe 'yaa gun me -kë 'gbe -ko -ziisü bha -wɔn 'gü. -A -kë "dhü -sü bha -'gü, 'yö 'wo -da 'ko 'ö gun -'gü bha -ta "dhüng 'gü, 'yö 'wo dho 'wo -"dhi bho Yesu -ta "dhüng 'gü -dhe □dede 'gü. 'Yö 'wo "trüünyuame bha -to ö -wɔtapë -ta, 'yö 'wo -lɔɔ bhië" -bha Yesu -kuu "dhiü 'kɔɔdhö mü ⁵ □Dhe 'ö □yaa -wɔn dö □dhe 'dhang □dede □në 'me bha 'wo -bho ö "dhiü, 'yö -pö -genloome bha -dhe 'ö -pö: «N

"taongdë, 'ma i -bha 'wɔn yaa -nu -mawɔn 'to!»

⁶ "Kεε 'ö gun- pö sië "dhü -dhe 'ö- 'gü bha kö 'tonggomε -nu 'bha -nu -wo -ya -sü 'ka mü kö -wo wo -zu gɔn sië 'wo- pö: ⁷ «Dhiang suu 'kö ya- zë -gen 'kö 'mε ya- gɔ -a -gen -mü -më 'ka? -Yö -da □në- wo sië Atanna "dhiü bha. 'Dee □mɔɔ- -bha 'ö mε -bha 'wɔn yaa -mawɔn to kö 'yii kē Atanna -zë 'ka?» ⁸ 'Wɔn 'wo gun wo -zu 'gɔn sië 'ka "dhü bha, Yesu -ya -to -a -nu zuë" "piü 'ö- dɔ, 'yö- pö- nu -dhe 'ö- pö: «Ka -zu 'gɔn -kɔ suu bha- kē -më -wɔn 'gü? ⁹ -A pö -sü 'ö "trünyuamε -dhe □dhe «'bɔn □ya 'go i -bha!» 'pö 'gbɩ- -ee? "Eεn -a pö -sü 'ö- -dhe □dhe (-bhö "wlü kö 'i i -wɔtapë 'sü 'kii ziö!» yö □në "gbɩ-?» ¹⁰ 'Yö- pö: «-A kē 'a- wo "dhü bha a- -kē "dhü kö 'ka- 'wɔn □në- dɔ □dhe 'wɔn yaa -bho mε "bhɩ- -nu -bha -sü 'ö "kpung □taa yö bha- "sɩ -yö mang Mεgböme n -dhe.» ¹¹ □Dhe 'ö □yaa- pö "dhü, 'yö- pö -genloomε bha- -dhe: «Ma □në 'a- pö, -bhö "wlü kö 'i i -wɔtapë 'sü 'i 'dho i -gɔ 'kɔɔdhö!»

¹² -Yö -to mε □gban "yan "dhiü -dhe do bha- 'gü mü 'ö □wlü 'ö 'ö -wɔtapë sü 'ö -ziö. Kē 'ö- wo "dhü bha 'yö- 'wɔn -yö mε □gban kɔn □dedewo, 'yö 'wo- pö: «Atanna 'to -yö bho, -a -gen -mü □dhe 'wɔn suu 'dhe 'kö ya, yi "yan 'yii -da -dhe 'gü do!»

-Kɔ 'ö Yesu -yö Dhevi -dhe 'ka 'yö -da -a □keng- -a -dhiang 'ö Makö -ya zë

(Matiö 9,9-13; Dhukö 5,27-32)

¹³ □Dhe 'ö Yesu -yö go 'pö- bha- 'gü, 'yö 'ö wë -dee 'bha dɔ 'zü "yitagbea 'ö Gadhidhe bha- "pεan "piü. 'Yö mε kpö 'gbε □dede 'wo nu- -dhe 'gü, 'yö Atanna -wɔn -dhiang zë- -nu -dhe. ¹⁴ □Dhe 'ö ziö sië, 'yö Dhevi 'ö -kē Adhöfe gbö 'ka bha- yö kö -yö -ya -sü 'ka 'niisong bho- 'gü -kɔ 'gü, 'yö- pö- -dhe:

«-Bhö nu kö 'kwa 'dho!» 'Yö Dhevi -yö □wlü 'ö -ziö □keng-.

¹⁵ □Dhe 'ö □wa 'dho □wa □loo Dhevi -gɔ 'kɔɔdhö, 'ö Yesu □ya zun pë -bhö -sü -bha, 'yö 'niisongkunmε -nu 'gbε waa- mε 'ö- -nu 'to □ya see- -a -nu kēwɔn -nu -wɔn 'gü, waa- Yesu -bha □klang -nu bha 'wo dho- "piü, 'yö 'wo zun pë -bhö -sü -bha wo "kwëë, -a -gen -mü □dhe mε suu 'wo "dhü bha- 'gbε □në gun Yesu □keng-. ¹⁶ □Dhe 'ö 'tonggomε -nu 'wo Fadhizien 'ka bha 'wo Yesu yö kö waa- 'niisongkunmε -nu waa- 'mε- -nu 'to □ya zë bha -wo pë -bhö sië wo "kwëë, 'yö 'wo- pö- -bha □klang -nu -dhe 'wo- pö: «-Yö 'ö -kɔ -da 'niisongkunmε -nu, □flümε -nu bha waa- Atanna -bha 'tongbhomε -nu bha- -nu "piü -më -wɔn 'gü?» ¹⁷ □Dhe 'ö Yesu -ya -nu -wu bha- ma, 'yö- -yɔ bɔ- -nu -gɔ 'ö- pö: «Nu 'a- wo "kpung □taa ya a -nu 'wɔnyaakēmε -nu □në- -nu mɔɔ- kö -wo wo bo 'wɔn yaa kē -sü 'ka, 'mii nu 'mε 'wo- pö wo -dɩ -dhe □dhe 'bɔn 'bha -bha 'bha 'yaa wo -bha bha- -nu mɔɔ- -dhe 'gü, -a -gen -mü □dhe 'mε 'ö- 'gü 'yaa -së □në- mawɔn -yö zun -dhɔtrɔɔ -bha. ('Mε 'kö "klüüklü -a -mawɔn 'yaa kē -dhɔtrɔɔ -bha.)»

'Wɔn 'ö -gban 'sunng- 'ma -sü -bha -a -dhiang 'ö Yesu -ya zë 'ö Makö -ya pö

(Matiö 9,14-17; Dhukö 5,33-39)

¹⁸ Yi do 'ka kö Zan Mezumε -bha □klangdhiü -nu -nu 'sunng- 'ma sië, waa- Fadhizien -nu 'dhö, 'yö mε 'bha -nu bha 'wo nu Yesu "piü, 'yö 'wo- dhεε' kɔ 'wo- pö: «-Yö -kē mü □dhe 'yö Zan -bha □klang -nu waa- Fadhizien -nu -bha -nu -zë 'wo 'sunng- ma □dhe -kɔ 'ö Atanna -wu -ya pö- 'ka -a 'dhö, 'yö i -bha -nu -zë 'waa- 'ma?» ¹⁹ 'Yö Yesu -ya -yɔ bɔ- -nu -gɔ 'ö- pö: «-Yö ka 'gü □dhe 'mε 'ö □wa nu- -bha dhe dɔ, -a -bha dhedomε -nu -dho □gloo din- 'ka kö yöö □dede -yö mü -ee?

-Abin! 'Waa □moo- -bha kö -wo din- "dhiö "töng 'dhe 'kö bha- 'gü, (-a -gen -mü □dhe kö -nu □nii -yö -da -sü 'ka). ²⁰ "Kee -a "töng -yö nu sië, "töng 'wo dho dhemedë 'sü- 'ka -a -nu -gö bha kö -nu 'sunng- 'ma "töng □ya □loo, (-a -gen -mü □dhe kö zuëdhiütë □ya -ya -nu -bha).

²¹ -A pö 'a- wo "dhü bha- 'kloo- -mü □dhe me 'bhaa so zii "pen □nëng so -dee -bha kö -wa -wö 'ka, □ya kè "dhü -a so -dee "pen bha -yö so zii bha- -gan, 'ö- "pe -dhe -yö -da "dhiö. ²² "Een 'zü me 'bhaa we -kiansü □loo puu' zii 'gü, -a we -yö puu' bha- -bhö 'ö zua, 'ö -kè pè □ple 'gü see- sü 'ka. -Wo we -kiansü -da puu' -dee □në- 'gü.»

'Wön 'ö -gban □glooyi -bha -a -dhiang 'ö Yesu -ya zë 'ö Makö -ya pö

(Matiö 12,1-8; Dhukö 6,1-5)

²³ Zuifö -nu -bha □glooyi do 'bha 'ka, kö Yesu waa- -bha □klang -nu -wo zian ziö sië tapë suu 'bha 'ö bho -mlü -bha, 'wo 'bluu- -kè 'ka, 'wo- -dhe 'ble- bha- -bhlaa 'gü. 'Yö- -bha □klang -nu 'wo zun- ga -vlo -a -kpaä -bha -sü -bha kö -wa -bhö. ²⁴ □Dhe 'ö Fadhizien -nu -wa -dhe yö, 'yö 'wo Yesu dhe" kpo 'wo- pö: «-Bhö i -bha □klang -nu -ga! 'Wön 'wo- kè sië bha kè -pë -mü □glooyi 'ka "we -ee?» ²⁵ 'Yö Yesu -ya -yo bō- -nu -gö 'ö- pö: «A- pö bhaa, 'wön 'ö Davi -ya -kè yi 'bha 'ka kö din- -ya kè sië, waa- -kengme -nu 'dhö bha 'kii- -wu pö □në- wo do Atanna -bha 'sëëdhe 'gü -ee? ²⁶ 'Kii- ma do -dhe 'ö gun kö Abiataa -yö "saabhome -nu -gome 'ka, Davi kè -da Atanna -gö 'kөөdhö 'ö 'bluu- 'wo- -dhökë 'ka mü, 'ö me "wee 'bha 'yaa- -bhö kö 'yii kè Atanna -bha "saabhome -nu -zë -nu 'ka bha- -bhö, 'ö go mü 'ö- 'bha -zian nu ö □kengme -nu -dhe 'wo- -bhö 'pö -ee?»

²⁷ □Dhe 'ö □yaa- -nu dhe" 'kpo "dhü, 'yö go mü 'ö- pö -nu -dhe: «Atanna -yö □glooyi -da mebhudhe □në -dhe, 'yii me "bhu- -zë -da □glooyi -dhe. ²⁸ -A -kè "dhü -sü 'gü, mang Megböme □në ma □glooyi 'dhö 'dhö, (□dhe 'ö "dhü, kö 'wön 'ö ma □klang -nu -wa -kè bha 'yaa 'wön yaa 'ka).»

3

-Kö 'ö Yesu -yö me 'bha 'ö- -kö -yö gun ga -sü 'ka -bha -a dha- 'ka -a -dhiang 'ö Makö -ya zë

(Matiö 12,9-14; Dhukö 6,6-11)

¹ □Dhe 'ö □ya kè "dhü, 'yö Yesu -yö dho 'zü -deewo 'ö -so Zuifö -nu -bha -yakwëëkëgüko 'gü. -A yi 'ö bha- 'ka, kö me do 'bha 'ö- -kö 'dhö ga -sü 'ka- -bha bha -yö mü.

² 'Me 'wo gun mü bha -wo -gun Yesu 'suan- bho sië 'pö, kè "dhü kö □ya 'me bha- kè "klüöklü □glooyi bha- 'ka kö 'wo- kè woo- za -gen 'ka -a -bha kö 'wo- 'kun -dhe yö.

³ 'Yö Yesu -ya pö me -kö □niöösü bha- -dhe: «-Bhö "wlü kö 'i do i -gean me kpö 'gü bha!» ⁴ □Dhe 'ö □yaa- pö "dhü, 'yö- pö 'me 'wo gun- -gen möo- sië bha- -nu -dhe 'ö- pö: «Kwa -bha 'tong- -ya -pö □dhe? -Ya -pö -wo 'wön -së □në- kè □glooyi 'ka "een -wo 'wön yaa □në- kè? -Wo me dha □në- wo, "een -wa -me 'to □në- wo mü kö- 'gü- see-?» "Kee 'yö- -nu dhe" 'ö- kpo "dhü bha, 'yö -dhea -yö ga -nu -ta dingdhö, 'yö me do 'yii □slöo- -nu kpö 'gü kö -ya -yo bō.

⁵ □Dhe 'ö □ya kè "dhü, 'yö Yesu -yö ö "yan □nië- -nu -ta -drüüdhö, "kee kö -nu zuë" -kè "glöoglöo -kö bha, □ya -siö -dhe □dedewo kö bhloö □ya 'ma- 'gü. 'Yö- pö me -kö □niöösü bha- -dhe: «-Bhö i -gbe 'gü 'pu!» 'Yö- 'gü -pu, -yö -to mü 'ö- -kö bha 'ö bo.

⁶ □Dhe 'ö 'wön bha □ya kè "dhü, 'yö Fadhizien -nu bha 'wo zun 'kpenng, 'yö waa- -gblüde Edhodö

"piü -me -nu 'wo dho Yesu zë -wɔn
"slën 'gü.

*Me kpö -ziisü -bha -nu Yesu
□keng- -sü -dhiang 'ö Makö -ya zë*

⁷ 'Yö Yesu -yö go -dhe 'dhe bha-
'gü, 'yö ö wë dɔ "yitagbea 'ö
Gadhidhe bha- "pean "piü waa-
-bha □klang -nu 'dhö. 'Yö me
kpö 'gbe □dede 'wo go Gadhidhe
-se oo, ⁸ Zude -se -nu oo, Zed-
hizadhëmö -dhe -nu oo, Idume -se
-nu oo, Tii- -dhe waa- Sidon -dhe
-nu -züzü -dhe -nu waa- Zuuden
□taama -dhe -nu 'gü, 'yö me kpö
-ziisü bha 'wo nu- -dhe 'gü, kö
'wɔn -nu 'ö- kē sië bha □waa- ma.
⁹ □Dhe 'ö 'me 'wo bha- -nu -ta -ga
kö □ya kē -ziisü, 'yö- pö ö -bha
□klang -nu -dhe □dhe -wo 'dho kö
-wo "yitagɔ 'në 'dädë do 'sü kö -wo
nu- 'ka ö -dhe kö 'ö dɔ- 'gü kö 'wa
'dho ö bhlɔɔ-. ¹⁰ -A pö 'ö- wo "dhü
bha- -gen -mü □dhe me "pepe 'ö-
nu 'gü 'yaa gun -së, -wo -gun drun
□në- dɔ sië- -ta kē "dhü kö 'wo zun-
-bha, "yua 'ö gun- bho sië me -nu
-bha bha- -wɔn 'gü. ¹¹ "Yinayaame
-nu □waa- yö, 'yö 'wo zun- -dhe
wo kpiö 'gü 'wo- pö: «Atanna Gbö
-mü i 'ka!» ¹² "Kee 'yö Yesu -yö
-dhio dɔ- -nu -ta glɔglɔdhö, 'ö ö
kongga □ziö- 'ka- -nu -dhe "see 'ö-
pö 'wa 'dho ö -kē Atanna Gbö 'ka
-wɔn pö me 'bha -dhe.

*Yesu -ko -ye ö -bha bɔme -nu
-kaɔng do ga □ple bha -a -nu -bha
-ko -dhiang 'ö Makö -ya zë*

(Matiö 10,1-4; Dhukö 6,12-16)

¹³ 'Ö go mü 'yö dho 'ö -da -tɔn
□gbin-, 'yö 'me 'ö- -nu -dhe -wɔn
-yö ga- 'gü -a -nu -dhe, 'yö 'wo dho-
-dhe 'gü -tɔn □gbin- mü. ¹⁴ 'Yö
dho 'yö- me -kaɔng do ga □ple -ya
kö wo -zë -wo kē ö □keng-, ¹⁵ kö
'ö faan -da -nu 'gü kö 'ö- -nu bɔ
Atanna -bha □naɔ dɔ -dhe 'gü, kö
□wa 'dho kö -wo "yina yaa -nu kē
faan bha- 'ka.

¹⁶ Me -kaɔng do ga □ple 'ö- -nu
-ya "dhü bha, -wa me do -dhe

Simɔ, 'yö yö -zë 'ö- 'tɔ kpɔ Piedhö,
¹⁷ 'yö Zebede gbö -nu □ple Zakö
waa- ö dheebhang Zan 'ö- -nu 'tɔ
kpɔ 'ö- pö -wa -nu -dhe Boanezesö
(□waa- pö "dhü kö -wa -pö 'me
'wo bho dha "wɔ -sü -bha), ¹⁸ 'yö
Andre, 'yö Fidhipö, 'yö Batedhemi,
'yö Matiö, 'yö Toma, 'yö Adhöfe
gbö Zakö, 'yö Tade, 'yö Simɔ 'ö go
"se -ta -ko zë -me -nu suu 'gü, ¹⁹ 'yö
Zuda Isikadhio 'ö Yesu "dhiü dɔ
bha.

*Yesu -go 'kɔɔme -nu -bha -a
mɔɔ- -ko waa- za 'wo- dɔ- -bha -a
-yo 'ö- bɔ 'ö Makö -ya pö*

²⁰ □Dhe 'ö Yesu waa- ö -bha
□klang -nu □wa wo yee kē □wa
nu "kweandhö, 'yö me -yö bho 'zü
"dhuu -deewo 'yö 'wo nu mü, 'yö
waa- ö -bha □klang -nu woo- kē
-zianwo -ko 'ö 'gü kö -wo pē -bhö
-a -ko 'yaa gun. ²¹ □Dhe 'ö- -bha
me -nu 'wo 'wɔn -nu 'ö- kē sië bha-
ma, 'yö 'wo nu kö 'wo- 'kun kö 'wo
'dho- 'ka, -a -gen -mü □dhe 'ö gun
"dhü kö wo -zë -wa pö sië pē □në
□ya -da "yan 'gü.

*(Matiö 12,22-32; Dhukö 11,14-
23; Dhukö 12,10)*

²² "Kee kö 'tonggome -nu 'kö
'wo go Zedhizadhëmö 'wo nu bha,
wo -zë -wa pö sië □dhe: «"Yina
-gblüdë 'wo- Beezebidhö -kē bha
□në- 'gü, kö me 'bha -nu -wa pö sië
'pö □dhe -yö "yina yaa -nu -kē -a
-nu -gome bha □në- faan 'ka.

²³ □Dhe 'ö Yesu □yaa- ma, 'yö-
-nu -dhe, 'yö- -yo bɔ- -nu -go
"gwënnng 'gü 'ö- pö: «Sotraan -zë
-yö Sotraan "piü kē -ko -kē □dhe?»

²⁴ 'Yö- pö: «□Ya kē □dhe "segɔ do
□ya "pe kö- 'gü -me -nu -wo -gblü
gɔɔn wo "kwëë, -a "se bha -yö dɔ
-ko -kē □dhe?» ²⁵ 'Yö- pö: «□Ya kē
□dhe 'ko do 'gü -me -nu □wa "pe
'gü kö -wo -ya 'ko -san 'ka, -a 'ko
bha -yö pa -ko -kē □dhe? ²⁶ □Ya
kē "dhü, 'ka- pö □dhe a "yina yaa
"piü kē sië Sotraan □në- faan 'ka,
kö- bha 'ko 'yii "pe- 'gü □naa bha
-ee? □Ya kē "dhü, -yö -mɔɔ -bha

'ö- 'kɔ 'kɔ bha ö dɔ -kɔ -kɛ □dhe?
 □Ya kɛ "dhü, kö- 'kɔ 'dhe 'kɔ bha
 'yii 'wü □naa bha -ee? ²⁷ "Een
 -wo -mɔɔ -bha 'wo -da -kɛgbaan
 'bha -gɔ 'kɔɔdhö, 'yö 'wo zun-
 -kwɛɛ- -nu -wlö -sü -bha kö 'wii-
 -lö □kö -blɛɛsü kpenngkpenngdhö
 -ee? -Abin! -A -mɛ 'yaa 'dhö. "Fɔn
 kö -wa -mɛ -lö □nɛ- wo -blɛɛsü □kö
 kö -kɔ gun -na □mɔɔ- -bha kö -wa
 □kwɛɛ- -nu -wlö.»

²⁸ 'Yö- pö: «A- -pö ka -dhe
 tɛan- =dede 'ka □dhe: Atanna -dho
 'wɔn yaa □gban "pɛpɛ suu 'do 'do
 -mawɔn 'to mɛ "bhü- -nu -dhe (kö
 □wa bhea"- -dhe -a -wɔn 'gü), 'ö
 □ya kɛ □dhe yöö -zian □nɛ □waa-
 -bhafang bho -kɔ suu "bɔ suu 'ö-
 'gü, 'ö -mɔɔ -bha 'ö- -mɛ -mawɔn
 to (kö □ya bhea"- -dhe), ²⁹ "kɛ mɛ
 "bɔ mɛ 'ö -da Atanna -bha 'Nii-
 "slüvüslü "dhiü, 'ö- -bhafang bho,
 Atanna 'yii 'dho- -mɛ -mawɔn 'to
 tongtongdhö. Kö 'wɔn yaa suu 'ö
 □waa- kɛ 'ö- 'bɔn -yö to mɛ bha
 -todhü 'ka □nɛ □yaa- kɛ bha. ³⁰ -A
 pö 'ö Yesu -ya wo "dhü bha, -a -gen
 -mü □dhe 'ö gun "dhü kö □waa- pö
 □nɛ- wo- -dhe □dhe "yina yaa □nɛ-
 'gü, 'yö "yina yaa -nu kɛ siɛ- faan
 'ka bha.

(Matiö 12,46-50; Dhukö 8,19-21)

³¹ -Yö -to dhiang -nu bha- -nu zɛ
 -dhe 'gü, 'yö- dhe waa- dheebhang
 -nu 'wo nu, 'yö 'wo dɔ "kpenng
 'wo mɛ bɔ- -dhe -dhe 'gü 'kɔɔdhö.
³² 'Mɛ 'ö dho bha -yö -kpan -bha kö
 mɛ kpö □wa □klɛɛn- -zü, 'yö- pö-
 -dhe: «-Bhö -dhe -ga, i dhe waa-
 i dheebhang -nu □wa nu i mɔɔ-
 -dhe 'gü, -wo dɔ siɛ "kpenngdhö.»
³³ 'Yö- -yɔ bɔ- -mɛ -gɔ 'ö- pö: «De
 nɛ 'ka- -dhe siɛ n dhe "ɛɛn n
 dheebhang -nu bha?» ³⁴ □Dhe 'ö
 □yaa- pö "dhü, 'yö ö "yan □niɛ 'mɛ
 'wo gun □klɛɛn -sü 'ka- -zü bha-
 -nu -ta 'yö- pö: «-Ka -dhe -ga, n dhe
 waa- n dheebhang -nu □nɛ 'wo ya.
³⁵ -A -gen -mü □dhe mɛ "bɔ mɛ 'ö
 n Dɛ Atanna -dhidhɛwɔn -kɛ kö yö
 □nɛ n dhe "ɛɛn n dheebhang 'ka.»

4

"Gwënnng 'ö Yesu -ya -da 'ö
 -gban pɛ ta -sü -bha -a -dhiang 'ö
 Makö -ya zɛ

(Matiö 13,1-9; Dhukö 8,4-8)

¹ □Dhe 'ö Yesu -yö go mü, 'yö
 dho 'zü -deewo Atanna -wɔ -pö
 mɛ -nu -dhe -dhe 'gü "yitagbɛa
 'ö Gadhidhe bha- "kpɔng "dhiü.
 □Dhe 'ö mɛ 'gbɛ □dede □wa nu
 □wa □loo mü ('ö -genziödhɛ 'bhaa
 'dhö 'zü mɛbhudhe -gɔ), 'yö dho
 'ö -da "yitagɔ do 'gü "yi -ta. 'Yö
 mɛ "pɛpɛ bha- =gban to "sia- "yi
 "kpɔng "dhiü.

² 'Yö dhiang 'gbɛ □dede zɛ- -nu
 -dhe "gwënnng 'gü 'ö- pö: ³ «-Ka ka
 "tu 'to! Yi do 'ka, 'yö 'kekɛmɛ do
 -yö □wlü 'ö dho ö -bha pɛ ta -dhe
 'gü ö -gɔ 'bhlaa. ⁴ □Dhe 'ö zun
 'pɛ 'ö dho- ta bha- -pɛn -sü -bha,
 'yö- "pɛan 'bha -yö □wënnng zian
 -gloo "piü ('yö 'yii 'dho "sɛɛdhö),
 'yö -maa -nu 'wo nu 'wo- -bhö.

⁵ 'Yö- -kɔ "pɛan 'bha -yö □wënnng
 -gwɛ 'saa- "dhiü, -dhe 'ö "sɛ 'yaa
 mü 'gbɛ bha- 'gü, 'yö to 'ö bhɔ 'dho
 'ö 'yii- wo "sɛɛdhö □gbɛɛn bha-
 -wɔn 'gü. ⁶ "Kɛɛ □dhe 'ö 'yënnng-
 =ya zun 'bhü -sü -bha, 'yö- =gban
 -yö "kpɛa kpɔ "pɛɛpɛdhö -a yun
 zio -dhe 'ö 'yaa 'dhö bha- -wɔn 'gü.

⁷ 'Yö- -kɔ "pɛan 'bha- dho 'zü 'ö
 □wënnng "glɛɛn -kpɔɔ 'gü. □Dhe 'ö
 waa- "glɛɛn -nu bha- -nu □gban □wa
 bhɔ, 'yö "glɛɛn -kpɔɔ faan -yö -kɛ
 -ta 'gbiin- 'yö- -kpaa 'yii kɛ. ⁸ 'Yö-
 -kɔ "pɛan 'bha -yö □wënnng "sɛ -sɛ
 'gü, 'yö bhɔ, 'yö □kpɛa, 'yö yö -zɛ
 'ö -dhi. 'Yö- -kpaaga do ga -yö -kɛ
 -bha -kaɔng -yaaga, -kaɔng "saɔdo,
 "ɛɛn kɛng do -nu 'gü. ⁹ □Dhe 'ö □ya
 ö bo "gwënnng bha- -da -sü 'ka, 'yö-
 pö: «'Mɛ 'ö- 'wɔn ma -tu 'dhö 'dhö
 -ya 'gü ma!»

Yesu dhiang zɛ "gwënnng 'gü
 -gen 'ö- pö 'ö Makö -ya pö

(Matiö 13,10-17; Dhukö 8,9-10)

¹⁰ □Dhe 'wo to wo do 'ka, 'yö-
 -bha □klang -nu -kaɔng do ga □plɛ

bha -waa 'me 'wo gun- =keng- mü 'wo- dheε" kpo "gwënnng -nu 'ö- da bha- 'kloo- 'ka. ¹¹ 'Yö- -yo bo- nu -go 'ö- pö: «Ka □në Atanna 'dhö ö -bha -gblüedðhe 'ö -bin -sü 'ka bha- -ta 'pu -sü 'ka ka -dhe, "kεε 'me -kpea 'kö 'wo to -wo -dho wo -bha ma "gwënnng □në- 'gü. ¹² Kë "dhü kö ('pë 'ö Atanna -wudhiüloomε Ezai -ya pö yi 'bha 'ka □dhe: Kë "dhü kö) -Wa -dhe yö wo "yan 'ka, "kεε kö 'wa 'dho- do, kö -wa ma wo "tu 'ka, "kεε kö 'wa 'dho- 'gü ma ö 'kloo- 'ka 'ö 'wo wo zuë" □slëë Atanna "piü, 'ö- -nu -mawön 'to bha- 'gü -wön -yö kë.

"Gwënnng 'ö -gban pë ta -sü -bha bha, -a 'kloo- 'ö Yesu -ya pö -a -dhiang 'ö Makö -ya zë

(Matiö 13,18-23; Dhukö 8,11-15)

¹³ □Dhe 'ö □yaa- pö "dhü, 'yö go mü 'ö- pö- -nu -dhe: «"Gwënnng 'a- da bha 'kaa- 'kloo- do -ee? □Ya kë □dhe 'kii- 'dhe 'kö bha- 'gü ma, ka -dho -a -kpea 'ö to- 'gü ma 'sa -ko -kë □dhe? ¹⁴ "Gwënnng 'a- da bha- 'kloo- =ne: Pëtamε 'ö pëga -pen bha □në □dhe Atanna -bha naodome 'dhö, 'yö- tapë ga bha 'ö- Atanna -wu 'ka. ¹⁵ 'Yö "tu -to -a -wu -bha -me -nu bha- me 'bha -nu zuë" 'dhö □dhe zian -gloo "piü -dhe 'dhö. 'Yö dhiang 'wo- zë- -nu -dhe bha 'ö □dhe pëga 'ö □wënnng zian -gloo -ta bha- 'dhö. □Wa bo Atanna -wu ma -sü 'ka, 'yö Sotraan -yö nu 'yö- =gban bho- -nu -zu -bha "pεεpedhö. ¹⁶ 'Yö- me 'bha -nu zuë" 'dhö -kë 'zü □dhe -gwë 'saa- "dhiü -dhe 'ö "se 'yaa mü 'gbe -a 'dhö. □Wa bo Atanna -wu ma -sü 'ka, -wo -to mü 'ö- -nu -zu kun 'ö 'wo -wı -bha. ¹⁷ "Kεε -a zü 'yaa kë -gban -sü 'ka -a -nu zuë" "piü. □Wa bo 'dhang -bho Atanna -wu "dhiü -sü 'ka, 'yö 'wo □nëng- bha "töng 'në 'bha 'ka, "kεε □dhe 'ö sëëbhodhe -yö nu, 'ö 'wo zun

Atanna -bha me -nu -wëedhe bho -sü -bha, 'yö 'wo -kan -a -wu -bha. ¹⁸ 'Yö- me 'bha -nu zuë" 'gü -dhe 'dhö □dhe "glëen -kpoö 'gü -dhe 'dhö; -wo Atanna -wu ma -zë -wo, ¹⁹ "kεε 'yö -tosea kë -sü 'ö "kpong □taa bha- -zugondhe waa- =nao -wön -nu waa- pë "wεε -nu -wön -zugondhe -yö dho 'ö so Atanna -wu 'wo- ma bha- -ta 'yö- =tröön 'yaa kë. ²⁰ "Kεε 'yö- me 'bha -nu -dü 'pö- -nu zuë" -yö -kë □dhe "se -së 'dhö, 'yö □wa Atanna -wu ma, 'yö 'wo 'dhang bho- "dhiü, 'yö 'wo □tröön -kë Atanna -dhe, 'yö -kë □dhe -mlü 'ö- -kpaaga do ga- -kë -bha -kaong -yaaga, -kaong "saodo, këng do -nu 'gü bha- 'dhö.

"Gwënnng 'ö Yesu -ya -da 'ö -gban -dhangbha -bha -a -dhiang 'ö Makö -ya zë

(Dhukö 8,16-18)

²¹ 'Yö go mü 'ö- pö: «"Eεn -yö ka 'gü □dhe -dhangbha 'wo döng □sië 'koodhö bha, -wa -do kö -wa -da gbo □wlöö □naa, "εen kö -wa -da 'dhii- =wlöö □naa -ee? □Waa- do 'waa- -ya -dhangbha -dotapë -zë -ta -ee? ²² -Yö kë ka "yaan □dhe pë "pepe 'ö -gblen 'kpo 'gü, -a □gban -dho zun zang -ta. □Dhe 'wön 'bha -wön 'bha 'gü 'yii 'dho 'to tii 'ka kö -dhe 'yii yö- 'gü. ²³ □Dhe 'ö "dhü, 'me 'ö- 'wön ma -tu 'dhö 'dhö -ya do -së 'ka kö -ya 'gü ma!»

²⁴ 'Yö go mü 'zü 'ö- pö- -nu -dhe: «-Ka ka "töng kë -wu -nu 'ka- ma sië bha- 'gü, -a -gen -mü □dhe pë do 'ka -sü 'ka pë dan- 'ka me -dhe bha □në Atanna dho- 'sü 'yö ka -bha dan- 'ka 'pö, 'yö ka taa -da -ta. ²⁵ -A pö 'a- wo "dhü bha- 'kloo- -mü □dhe pë 'dhö 'me 'ö- -go 'ö- -ziö 'gü -ziö, 'yö 'wo dho- -me taa kë, "kεε me 'dhe 'kö- -bha 'yaa 'gbe, "kεε 'ö 'yaa -ziö 'gü ziö bha, -a 'dhe 'në 'ö- -go □në 'wo dho- 'sü- -go -zianwo do.»

"Gwënnng 'ö Yesu -ya -da 'ö -gban tapë -bha -a -dhiang 'ö Makö -ya zë

²⁶ 'Yö go mü 'zü 'ö- pö: «Atanna -bha -gblüdedhe bha -yö □dhe me 'ö □wlu 'ö dho 'ö pë ta □në- 'dhö. ²⁷ □Ya ö bo- -da -sü -zë 'ka "sëedhö, -yö -to "yaan oo, -yö yi -zian □në zë oo, tapë 'kö bha -yö -bho 'ö ö -bha "gla □gban wo ö -d- -ta kö 'yaa- -kö 'bha dö. ²⁸ "Së 'ö pë ta- 'gü bha □në ö -d- 'gü "slë -kë, 'yö 'pë 'wo- ta bha 'ö bho, 'yö dho 'ö -kë pë -bhong 'ka, 'yö dho 'yö ö -kpaä -ya, kö- ga 'ö- -kpaä -bha bha- "flü- -ya 'gü mü 'dhö do. ²⁹ □Ya bo -pë kë -sü 'ka, 'yö 'wo -dhaa -da 'gü, kö- "kan "töng □në □loo bha.»

Seneve ga "gwënnng 'ö Yesu -ya -da 'ö Makö -ya pö

(Matiö 13,31-32; Dhukö 13,18-19)

³⁰ □Dhe 'ö go mü, 'yö "gwënnng do 'bha -da -a -nu -dhe 'zü -deewo 'ö- zü bho 'ö- pö: «-Më □në 'kwa □moo- -bha 'kwa Atanna -bha -gblüdedhe -zön 'ka? "Een 'kwa- pö 'kwa- kë "gwënnng 'ka kö 'kwa- -da, kwa -dho -a -da -kö kë □dhe kö -wa 'gü ma?» ³¹ 'Yö- pö: «-Yö □dhe tapë 'wo- -dhe seneve bha- 'dhö. -A ga 'kö me -ya -da "sëedhö bha me- me "yan "nuu □në -dö- -ta, -a -gen -mü □dhe -a ga 'yaa □moo tapë "pepe 'kö 'wo- ta- 'bha ga 'ka. ³² "Këë □waa- ta □ya bho, 'yö -gla, 'yö dho 'ö ziö tapë □gban "pepe suu -ta. 'Yö -gbeng bho, 'yö □diëë, 'yö □bhëë, □ya dö mü kö -maa -nu -wo nu sië 'wo 'kö dö- -dhe 'gü.

³³ Yesu -gun Atanna -wö pö sië me -nu -dhe "gwënnng -nu □në- -da -sü 'ka 'gbe 'ka □dhe -kö bha- 'dhö, "këë -a 'dhe 'ö □yaa- -da 'wo □moo- -bha 'wo- 'gü ma □në 'ö gun- -da sië "tv -to ö -wö -bha -me -nu -dhe, kë "dhü kö -wa 'gü ma. ³⁴ 'Yaa gun dhiang 'bha zë sië -nu -dhe "wëwëë kö 'yii- kë "gwënnng 'ka, "këë □yaa- -da "dhü, □wa 'to wo

do 'ka, 'yö □yaa- 'kloo- pö ö -bha □klang -nu -dhe.

Yesu -bha "tëë -dha "kan -kö -dhiang 'ö Makö -ya zë

(Matiö 8,23-27; Dhukö 8,22-25)

³⁵ -A yi do bha- 'ka yean" "piü, 'yö Yesu -ya pö ö -bha □klang -nu -dhe □dhe 'wo "yi "kan kö 'wo bö "yi □taama. ³⁶ "Yitagö 'gbe □në gun -dhe bha- 'gü. □Dhe 'ö □wa wo bo me "dhaa bha- -nu -dö zian -sü 'ka 'ö □wa 'dho, 'yö waa- -bha □klang -nu 'wo dho 'wo -da "yitagö 'dhe 'ö gun -ya sië- 'gü, 'ö dhiang zë bha- 'gü. ³⁷ □Dhe 'ö □wa -da "yi -ta 'wo 'dho sië, 'wo dho "kan wo -ta kö "tëë -ziizisü □ya -ya ziö -sü -bha. Kö "yi □ya -ya zön -sü -bha, kö "yikpö -nu □wa -ya -da -sü -bha "yitagö bha- 'gü, "tëë 'gü 'kun -kö yaa bha- -wön 'gü, -wo -to -dhe do bha- 'gü 'ö "yi 'yö zun "yitagö bha- pa -sü -bha. ³⁸ 'Wön -nu bha 'wo kë sië "dhü "töng 'ö- 'gü bha kö Yesu -zë □ya ö -gö do -gödötapë -ta kö -yö ö -bha yi zë sië ö 'flëë- 'gü "yitagö zü "piü -zian 'ka. 'Yö- -bha □klang -nu 'wo pa- -bha, 'yö 'wo- pö- -dhe: «'Yi Dëme, ga 'ö kwaa- wo ya 'bhaa- -dhe □në yö -ee? "Een 'yaa i 'gü □në wo 'wön 'bha 'ka -ee?» ³⁹ □Dhe 'ö -bö, 'yö □gbla "tëë 'ö gun ziö sië bha- -ta. 'Yö- pö "yi bha- -dhe: «-Bhö dö! -Dhea ga i -ta!» 'Yö "tëë -yö bö ziö -sü 'ka, 'yö -dhetä -yö dö dingdhö. ⁴⁰ 'Yö- pö ö -bha □klang -nu -dhe: «'Ka "suö "sinma kö "dhü- -wo -më -wön 'gü? "Een 'kii 'dhang □në bho □kö n "dhiü -ee? ⁴¹ 'Yö "suö -ziisü -yö -da 'me 'wo gun mü bha- -nu 'gü 'wön 'ö Yesu -ya -kö bha- -wön 'gü. 'Yö 'wo zun wo 'ko dhëë" 'kpo -sü -bha 'wo- pö: «'De suu 'ö ya □zoo 'yö "tëë waa- 'yi -nu □gban 'wo wo -gö dho- -dhe "sia- -ni?»

5

-Kö 'ö Yesu -yö göndë do 'ö "yina

yaa -yö gun- 'gü -a dha- 'ka

(Matiö 8,28-34; Dhukö 8,26-39)

¹ □Dhe 'ö □ya kē "dhü, 'yö Yesu waa- -bha □klang -nu 'wo "yitagbea 'ö Gadhidhe bha- -kan, 'yö 'wo bɔ- =taama Zedhazeni -se 'gü. ² □Dhe 'ö go "yitagö 'gü 'ö zun "sia- bhoo, 'yö göndē do 'ö "yina yaa -yö gun- 'gü 'ö gun wɔ siē me □gee -bho 'gü -ye -nu 'wo -tɔn 'gü -a -nu 'gü bha, 'ö go bun □taa -zian 'ka 'yö nu- go zian-. ³ 'Me bha -yö -gun wɔ siē -dhe bha □nē- 'gü, kö me 'bha -kɔ 'yaa □mɔɔ- -bha 'zü kö -ya -lō -piö lɔɔ" -zian 'ka. ⁴ -A -gen -mü □dhe 'ö gun "dhü kö □waa- -gen -nu waa- -kɔ -nu -lō -piö döngga -nu waa- -piö lɔɔ" -nu 'ka -blēsü, "kεε kö □yaa- =gban "kan "pεεpedhö kö me 'bha -kɔ 'yaa □mɔɔ- -bha 'zü kö -ya 'kun. ⁵ Kö buntaadhe -nu waa- -tɔn -bha -dhe -nu bha □nē □wa 'to- =gloodhe 'ka 'yēng- 'gü waa- gbeng 'gü -nu 'gü kö -yö "gbla siē, 'ö ö -dɪ -pε -nu wo -gwē 'ka.

⁶⁻⁸ □Dhe 'ö Yesu yö kö -yö nu siē -dhe □gblēen 'gü, 'yö dho- go zian- beang 'ka. □Dhe 'ö dho 'ö □loo- -dhe 'gü, 'yö Yesu -ya pö "yina yaa 'ö gun göndēnē bha- 'gü bha- -dhe 'ö- pö: «-Bhö 'go 'me bha- 'gü 'kii ziö!» 'Yö 'me bha 'ö zun Yesu -dhe ö kpiö 'gü, 'yö "yina ö gun- 'gü bha 'ö □gbla "gbɪ- 'ka 'ö- pö: «'Kwa ma mü, Atanna 'ö dhang- 'gü -a Gbö Yesu? Bhea" □nē 'a- wo i -dhe kö i dɔ "gbɪ- kö 'i- kē Atanna -dhe kö 'bha 'dho n kē -kɔ 'bha 'gü -dhe!» ⁹ 'Yö Yesu -ya dhεε" kpo 'ö- pö: «'I 'tɔ- de?» 'Yö- pö: «-Wo n -dhe -gblü "dhaa, -a -gen -mü □dhe yi 'gbe -ziisü.» ¹⁰ 'Yö "yina yaa -nu bha 'wo zun -gbευv kē -sü bha Yesu -dhe 'wo- pö -yö dɔ "gbɪ- kö 'ya 'dho wo kē "se bha- 'gü.

¹¹ "Töng 'wo kē siē- 'ka "dhü bha kö -bhɔ -kpluu 'kpii- bha -yö -bhöpē mɔɔ- siē -tɔn -bha -a -nu "sɔɔ -dhe 'bha 'gü mü, ¹² 'yö "yina yaa -nu bha 'wo □bhea Yesu -dhe

'wo- pö: «-Bhö dɔ "gbɪ- kö 'bha- pö 'i yi kē, kö 'i yi bɔ -bhɔ -kplü ya 'gü kö 'yi -da 'gü!» ¹³ 'Yö Yesu -ya pö: «'Ma "wɪ- -bha, -ka 'dho mü!» 'Yö "yina yaa -nu bha 'wo go 'me bha- 'gü, 'yö 'wo dho 'wo -da -bhɔ -nu bha- -nu 'gü, 'yö -bhɔ 'ö □mɔɔ "gblü □ple -nu -bha bha 'wo -pen, 'yö 'wo dɔ -beang -bha goo bha- -bha, 'wo dho 'wo -pö "yitagbea bha- =bhaa, 'yö "yi -ya -nu zē.

¹⁴ 'Yö 'me 'wo gun -bhɔ -kplü bha- -maa kē siē bha, 'wo □dua 'wo dho 'wɔn bha- -taang 'ka -a -nu -bha 'pö- -nu waa- =gbeatadhe -nu 'gü. 'Yö me -yö bho "dhuu 'wo go -dhe -nu bha- 'gü, 'wo nu 'wɔn bha- -dhe -ga -dhe 'gü. ¹⁵ 'Yö 'wo nu Yesu -dhe 'gü, 'yö 'wo 'me 'ö "yina yaa "gblü □ple -yö gun- 'gü bha- yö kö -yö -ya -sü 'ka Yesu "sɔɔ, kö sɔ -ya -bha, kö □ya kē "klüöklü 'kpkapadhö, 'yö- "suö 'dhö -da -a -nu 'gü. ¹⁶ 'Yö 'me 'ö- -nu "yan 'dhö gun 'me 'ö "yina yaa -yö gun- 'gü bha- -kē "klüöklü -dhe 'gü, waa- 'wɔn 'ö -kē -bhɔ -nu bha- -nu 'ka bha- 'dhö bha, 'wo -ya -a -gen dɔ -sü -bha 'me 'wo nu bha- -nu -dhe. ¹⁷ □Dhe 'ö "següme -nu bha 'wo 'wɔn bha- ma, 'yö 'wo zun -bhea Yesu -dhe -sü -bha kö -yö 'go wo -go "se bha- 'gü.

¹⁸ □Dhe 'ö 'me 'ö "yina yaa -yö gun- 'gü bha 'ö Yesu yö kö -yö -da siē "yitagö 'gü, 'yö □bhea- -dhe 'ö- pö: «A -dho 'dho i □keng-» ¹⁹ "Kεε 'yii "wɪ- -bha, 'yö- pö- -dhe: «-Bhö 'dho i -go 'kɔɔdhö kö -kɔ 'ö i -wēē -yö Atanna -kē 'ka, 'ö i dha, waa- 'wɔn -sē 'ö- -kē i -dhe bha 'i- -gen dɔ i -go 'kɔɔme -nu -dhe. ²⁰ 'Yö 'me bha 'ö dho, 'yö -ya 'wɔn 'ö Yesu -ya -kē -dhe bha- -gen dɔ -sü bha "segɔ 'wo- -dhe 'pödhε -kaɔng do -sε bha- 'gü -dhe □gban "pepe 'gü. 'Yö- 'wɔn -yö me □gban kɔn.

Yesu -bha Zεdhüisö 'dhu dha -kɔ waa- dhebhɔ 'ö pa- -bha sɔ 'ka -a

-dhiang 'ö Makö -ya zë

(Matiö 9,18-26; Dhukö 8,40-56)

²¹ 'Yö Yesu waa- ö -bha □klang 'nu 'wo -da 'yitagö 'gü, 'yö 'wo 'yitagbea bha- -kan 'zü -deewo. □Dhe 'ö □wa 'yi "kan, □wa bo 'yi □taama, 'yö me -yö bho 'zü 'dhuu, 'yö 'wo nu 'wo □klëen- -zü 'yi "kpung "dhiü mü. ²² 'Wo dho "kan wo -ta kö Zuifö -nu -bha -yak-wëekëgükö -gome do 'wo- dhe Zedhiusö bha, □ya nu. □Dhe 'ö Yesu yö, 'yö nu 'ö "gblëenu- =wlöö, ²³ 'yö -gbe "uu -kë -dhe 'ö- pö: «N Dëme, n 'dhunë -ya wö 'ya-, -bhö do "gbu- kö 'i 'dho 'i i -kö 'pa- 'ka n -dhe kö -yö dha.»

²⁴ □Dhe 'ö- pö "dhü, 'yö waa- Yesu -nu 'wo -ziö, kö me kpö 'gbe □dede -wa □keng- kö -wa bhlbu sië wo 'ko □zinng 'gü. ²⁵ Yaa' kë 'wo- wo sië bha, dhebho do 'bha -ya -nu kpö 'gü mü, □yoon yën -yua 'ö zun- -bha -a -kwe □ya □moo -kaong do ga □ple -nu -bha. ²⁶ □Yaa- kë -dho -dhotróo -nu "piü -sü 'ka -a 'gü □ya ga. -A □kwee □gbaan □wenng ö -di -pë kë -sü -ta -dhotróo -nu "piü, "këe kö- 'bha 'yii 'wön 'kun do, -a "yua 'bha □në -da 'gü -kpeawo 'ö dho- 'ka. ²⁷ □Dhe 'ö Yesu -taong ma, 'yö nu 'yö -da me kpö bha- 'gü Yesu □kee- -ta, 'yö dho 'ö ö -kö pa- bha so 'ka. ²⁸ -A kë 'ö- wo "dhü bha- -gen -mü □dhe 'ö gun "dhü kö -yö 'dhang -bho "dhiü, 'ö- pö ö -di -dhe □dhe: «□Ya kë □dhe kö n -kö -zian -yö 'pa- -bha so 'ka kö 'ma dha.» ²⁹ 'Ö ö -kö pa- bha so 'ka -dhe do 'ö- 'gü 'pö bha, -yö -to mü 'ö- -bha "yua bha 'ö bo, 'ö yöö □dede 'ö 'dhang bho- "dhiü □dhe 'ya kë "klüöklü 'kpakpadhö. ³⁰ Yesu -yö -to 'pö -dhe do bha- 'gü 'ö- 'wön do □dhe ö faan 'bha □ya 'go ö 'gü □ya zun "kpenng, 'yö □slëe ö 'gü me kpö bha- 'gü 'ö- pö: «De □në pa ma so 'ka bha?» ³¹ 'Yö- -bha □klang -nu -wa pö- dhe: «'Aa, yi Dëme, i -moo -bha

'i dheε" 'kpö suu bha- -kë, "këe kö i do sië me "bhu- -dhaa 'gü □dhe 'pë 'ya 'dhö -ee?» ³² "Këe kö -yö -dhe -ga sië ö -zü -zü "dhü do kö 'me 'ö bho bha 'ö- me do. ³³ □Dhe 'ö dhebho bha □ya 'wön □slöö 'gü □dhe me 'ö pa Yesu -bha so 'ka bha, -ya me moo- sië, 'yö "suü 'dhö -da 'gü, 'yö -ya □zii -sü -bha, "këe □dhe 'ö -kë □dhe -ya 'wön do 'kpakpadhö □dhe 'ya dha, 'yö nu 'yö "gblëenu Yesu □wlöö, 'yö -kö 'ö -kë 'ka 'yö -ziö -dhe -a -gen 'gü "pëpëdhö. ³⁴ "Këe 'yö Yesu -ya pö- dhe: «N "teado, i -bha 'dhang bho n "dhiü -sü □në i dha bha. -Bhö i -bha 'dho wo i 'flëe- 'gü, 'bha kë "klüöklü.»

³⁵ Dhiang bha -yö -to Yesu "dhi, 'yö me -yö go Zedhiusö -go 'koodhö, 'yö 'wo nu 'wo- pö Zedhiusö -dhe: «Yi Dëme, 'bha 'dho kwa Dëme ziö 'ye 'gü "wëewëe, i 'dhu 'yaa mü 'zü, ³⁶ "këe -a pö 'wo- wo "dhü bha, 'yii 'dho Yesu □gbin-, 'yö- pö Zedhiusö -dhe: «-A 'to "dhü □zoo 'dhe, 'bha 'dho "suü, -bhö 'dhang bho n "dhiü doseng!» ³⁷ □Dhe 'ö □yaa- pö "dhü, 'yö Zedhiusö -bha 'koo -zian sü, "këe -a 'dho -sü 'ka 'yii "wu- -bha kö me "wëe 'bha -yö 'dho 'ö do kö 'yii kë Piedhö, Zakö waa- ö 'zlaa- Zan -nu -zë 'ka. ³⁸ 'Yö 'wo dho 'wo □loo Zuifö -nu -bha -yakwëekëgükö -gome bha- -go "kweandhö. 'Wo □loo mü kö -wo "tabhoo -da sië mü -yuudhö, kö me 'bha -nu -wo "gbu bo sië 'wo □gbla- 'ka "gbu- 'ka. ³⁹ 'Yö -da 'koodhö, 'yö- pö 'me 'wo gun mü bha- -nu -dhe: «-Më -wön □në 'ka- "gbu bo 'yö 'ka □gbang do sië- 'ka -yuudhö ya? □Ya 'to 'në 'kö ya- -bha -zë -bha kö 'yii ga, -yö yi □në- zë. ⁴⁰ □Dhe 'wo- ma "dhü, 'yö 'wo zun □wëe do -sü -bha -a -bha. "Këe 'yö me □gban "pëpe zun "kpenng, 'yö to -a 'dhö, 'në dë bha- 'dhö, 'në dhe 'dhö -a -nu -bha waa- bha □klang -nu -yaaga 'wo nu- do bha- -nu 'dhö, 'yö 'wo dho

'wo -da 'ko 'ö 'në □gee -yö gun- 'gü bha- 'gü. ⁴¹ 'Yö dho 'ö 'në bha- kun- ko -bha 'ö- pö- -dhe (eblö -wu 'gü) 'ö- pö: «Tadhita kumi!» □Waa- pö "dhü kö -wa pö: «'Nëdhiëngnë, ma □në 'a- pö, -bhö "wü!» ⁴² 'Në bha -yö -to □kwëng mü 'ö □wü 'ö do ö -gean, 'ö zun 'ta 'sü -sü -bha, -a -gen -mü □dhe 'ö gun "dhü kö- kwe □ya kë -kaong do ga □ple. 'Wön bha 'yö 'me 'wo gun mü bha- nu □gban "dhi do bong 'ka. ⁴³ 'Wön bha □dhe 'ö □ya kë "dhü, 'yö Yesu -yö -dhio do 'me 'wo gun mü bha- nu -ta, 'ö ö kongga ziö- 'ka- nu -dhe "see glöglödhö kö me 'bha 'ya 'dho 'wön □slöc- 'gü. 'Yö go mü 'ö- pö- 'kpöme -nu -dhe -wo -bhöpë nu 'nëdhiëngnë bha- -dhe kö -ya -bhö.

6

Yesu dhiang -zë ö -di □plöö -sü -dhiang 'ö Makö -ya zë

(Matiö 13,53-58; Dhukö 4,16-30)

¹ □Dhe 'ö □ya kë "dhü, 'yö Yesu -yö go -dhe bha- 'gü, 'yö dho Nazadhetö, 'pödhë 'ö -gla 'gü bha- 'gü waa- bha □klang -nu 'dhö. ² □Dhe 'ö Zuifö -nu -bha □glooyi □ya □loo, 'yö dho- nu -bha -yak- wëëkëgüko 'gü 'yö -ya me draan- sü -bha. 'Yö me kpö 'wo- -wu ma bha- 'wön -ya -nu kon, 'yö 'wo zun- pö -sü -bha: «'Yö -yö -go □zoo ö -bha 'wöndöthe -nu, □kpaodhe -nu waa- "dhabhliwön -nu 'ö- kë sië ya- 'ka 'me?» ³ "Een "dhüyenme (do "we 'ö me □gban 'kwa- do ya) 'yaa -mü -ee? "Een Madhi gbö ya 'yaa -mü -ee? "Een Zakö, Zozö, Zudë waa- Simö -nu dheebhang ya 'yaa kë □ni -ee? "Een -a dheebhang dhong -nu ya 'aa mü 'wo kwa kpö 'gü ya -ee?» 'Yö "mönë -yö ma- nu 'gü, 'yö Yesu -kë -nu -go □dhe -a -nu -gen "dhiü -zuö -bha -gwë 'dhö ('dhang 'ö 'wii- bho- "dhiü bha- -wön 'gü). ⁴ "Këe 'yö Yesu -ya -yo bo- nu -go 'ö- pö: «-A -pö

"dhü -dhe -mü ka -go, -a -gen -mü □dhe -wo Atanna -gwan "wödhüöloome □bhlëë -ya -dhe □gban "pepe 'gü, "këe -a -go "següme -nu oo, -a -bha 'kodhigüme -nu waa- go 'köome -nu -zë 'waa- yö pë 'bha 'ka. ⁵⁻⁶ 'Dhang 'ö 'wii- bho- "dhiü bha- -wön 'gü, 'yii □moo- -bha kö -yö "slë "wëe 'bha kë kö 'yii kë ö -kö 'ö- -ya "yuëdhi 'do 'do 'bha -nu -ta, 'wo dha -a 'ka, kö- nu -bha googbudhe bha- 'wön □yaa- 'kön □dedewo.

Yesu -bha ö -bha □klang -nu bo -sü -dhiang 'ö Makö -ya zë

(Matiö 10,5-15; Dhukö 9,1-6)

□Dhe 'ö go mü, 'yö -da 'pö- nu 'wo- nu -züzü mü bha- nu -bhiëë -ta me -nu □klang -kë Atanna -wu 'ka -sü 'ka.

⁷ Yi do 'ka 'yö ö -bha □klang -nu -kaong do ga □ple bha- nu -dhe, 'yö- nu dan □ple □ple 'yö- nu bo (-dhe -nu 'gü) kö □ya -kö -ziö 'yina yaa -nu -go -faan nu- nu -dhe. ⁸ 'Yö ö -wu kpö- nu -bha 'ö- pö: «'Ka 'dho sië, 'ka 'dho pë 'bha 'kun ka -kö "piü kö 'yii kë "dhünë 'ö ka □kwëe- -a 'ka. 'Ka 'dho -bhöpë 'sü, "ëen 'ka 'dho 'wëëga -da ka -ta (-a -gen -mü □dhe 'pë ka -mawön dho zun- bha -wo -dho -a nu ka -dhe). "Ta -kpö 'ka bhoo 'ya 'dho kë ka -ta, ⁹ 'ka 'dho "bhëe □ple -da 'ko -ta, -ka -sabha □në -ya ka -gen -bha doseng.» ¹⁰ 'Yö go mü 'zü 'ö- pö- nu -dhe: «'Ka 'dho 'ka -da 'pö- "bu 'pö- 'ö- 'gü, □wa ka □yëë bho 'kö 'ö- 'gü, -ka 'to- 'gü -yö 'to "dhü -yö zun- 'ka ka -go 'pö- bha- 'gü -yi -bha (kë "dhü 'ö 'wön -yö -siö ka -dhengbhoo -nu -dhe ka "piü). ¹¹ 'Pödhë 'dhe 'wii- kö -ya ka -dheng -bha -a 'gü, "ëen 'ö 'wii 'tu 'to ka -wu -bha, -ka 'go 'plöö mü kö 'ka 'dho -dhe "wëe 'bha 'gü, "këe 'ka- pö 'ka 'dho, -ka ka -kö -ma ka -gen -bha kö -bobi 'ö -do ka -gen -bha 'pö- bha- 'gü bha, -yö 'go ka -gen -bha, kö -yö kë Atanna -bha za -bha -a -nu zë -gen 'ka dhia".»

12 □Dhe 'ö ö bo -wu -kpo -a -nu -bha -sü 'ka □dhe -ko bha -'dhö, 'yö 'wo dho, 'yö 'wo Atanna -bha nao bha -do -dhe □gban "pepe 'gü □dhe -wo wo bo wo ke -song yaa -nu 'ka kö -wo bo Atanna 'ka. 13 'Wo dho -wo -gun "yina yaa 'gbe ke sië 'pö me "bhu -nu 'gü, 'ö 'wo "yon □gii "yuëdhi 'gbe -nu -bha -nu wo 'wo dha.

Zan Mezume ga -ko -dhiang 'ö Makö -ya zë

(Matiö 14,1-12; Dhukö 9,7-9)

14 -Gblüde Edhodö -yö Yesu -wön -ma "töng bha □nä -'gü, -a -gen -mü □dhe 'ö gun "dhü kö -to □ya □moo "se bha -'gü -dhe □gban "pepe 'gü ("dhabhliwön -nu 'ö gun -ke sië bha -wön 'gü), "kεε 'me 'wo gun -dhiang zë sië "dhü bha -nu -wu 'yaa gun do. Me 'bha -nu -gun pö sië □dhe Zan Mezume 'wo -zë bha □nä □ya -bö -deewo, 'yö -wön 'gü 'yö "dhabhliwön -nu ke sië bha. 15 Kö me 'bha -nu -wa pö sië Edhi ('ö gun Atanna -wödhüüloome 'ka yi 'bha 'ka bha yö -mü). Kö me 'bha -nu -di 'pö -wa pö sië: «Yö -dho ke Atanna -wödhüüloome do 'bha □nä -'ka □dhe -a 'me 'wo gun zii 'kpa -a -nu 'dhö.»

16 "Kεε □dhe Edhodö -zë 'ö -ma, 'yö -pö: «Zan Mezume 'a -go -kan bha □nä □ya -bö bha!»

17-18 -A pö 'ö -wo "dhü bha -gen -mü □dhe yöö □dede □nä ke ö -wu kpo me -bha, 'yö 'wo Zan kun 'wo -lö, 'yö 'wo -da -kaso 'gü, -a pö 'ö Zan -ya wo -dhe □dhe □ya ö dheebhang Fidhipö -bha dhebhö Edhodiadó bho -go □ya 'wön yaa ke bha -wön 'gü. -A -gen -mü □dhe Zan -ke -pö -dhe -ta "puu 'ka 'ö -pö: «-A -dhe 'yaa -bha kö 'i i dheebhang -bha dhe bho -go.»

19 -A pö 'ö Zan -ya wo "dhü bha 'yö -siö Edhodiadó -dhe. -A bhloö -ma 'gü -ko yaa bha, 'yö gun "piü □dhe 'ö Zan zë, 20 "kεε 'yö -ko 'yaa gun, -a -gen -mü □dhe Edhodö -gun "suö sië Zan -go -a -bha -kë me

'ö □song 'bhaa -bha 'ö teanwön pö, "kεε 'ö Atanna dhoo bhaame 'ka -sü -wön 'gü. -Yö -gun ö "tu -nu do sië -wu -bha 'ö -wu "dhia -yö ma -'gü, 'ö □ya ö "tu 'to -wu -bha -ko 'ö -'gü 'do 'do, 'ö -"gblüüdhe -yö "muu bho, -yö -gun Zan -maa ke sië yö □nä -wön 'gü Edhodiadó -go kö 'ya 'dho -zë ö tüi' 'ka.

21 "Kεε yö □nä -gban 'gü, yi do -kë -sloö 'ö -kë Edhodiadó bhloö bho -yi 'ka. -Yö -kë "dhü yi 'ö Edhodö 'kpo -kwe -yö zun -'ka 'ko "dhiü bha □nä -'ka. -A -dhekpoyi bha -'ka, 'yö Edhodö -yö trooyi -da -a -bha me -tiandhö -nu, -a -bha "sodha -gome -nu waa -tome -nu 'wo Gadhidhe -se 'gü -a -nu -go.

22 □Dhe 'ö 'me 'wo -nu -dhe bha □wa nu, 'ö □wa -da trookégükö 'gü, 'ö -dhokédhe zü □ya bho, 'yö Edhodiadó 'dhu -yö -da 'koo dhö, 'yö zun "tan ke -sü -bha, 'yö -"dhia -yö ma Edhodö waa -ö -bha trootame -nu bha -nu 'gü. 'Yö Edhodö -ya pö 'nëdhiëngné 'ö "tan ke sië bha -dhe 'ö -pö: «Pë "bu pé 'ö -dhi i -dhe, -a -gbadhe n -go kö 'a -nu i -dhe!» 23 □Dhe 'ö -pö "dhü, 'yö go mü 'ö -sö -bhö 'ö -pö: «Pë "bu pé 'ö -dhi i -dhe, -a pö, 'kö -kë ma -gblüüdëdhe "pean do -zian 'ka, a -dho -a nu i -dhe. ('Mii -kë "dhü, Atanna -yö n 'sü).»

24 □Dhe 'ö -gblüde -ya pö "dhü, 'yö 'në bha 'ö 'kwama kun, 'yö zun "kpenng 'yö dho -zön ö dhe -dhe, 'yö -dhe -ya pö -dhe: «-Bhö 'dho 'kii -pö -yö Zan Mezume -go nu i -dhe!» 25 'Yö ö yee ke -beang 'ka 'ö dho Edhodö -dhe 'gü 'yö -pö -dhe: «N dëme, -yö n "piü □dhe 'i Zan Mezume -go □nä -ya 'tea -'gü □dede ya -'gü kö 'i n gba -'ka.»

26 'Nëdhiëngné bha -pö 'ö -wo -wo ö gba Zan -go □nä -'ka bha, 'yii dhi -gblüde Edhodö -dhe, "kεε yöö ke □ton □dhe kö □ya ö bo -sö -bhö -sü 'ka. 'Yö zë -sö 'ö -bhö waa -'me 'ö -nu -dhe bha -nu -wön -dhe, kö -a ke -ko -zë "wεε 'bhaa 'dhö 'zü,

27 'yö "sodha 'wo- maa kë bha- do bo Zan -go 'sü -dhe 'gü kö -yö nu- 'ka. 28 'Yö 'me bha 'ö dho, 'yö Zan -go -kan, 'yö -da 'tea- 'gü 'ö nu- 'ka, 'yö -do 'nedhiengne bha- -go, 'yö -sü 'pö 'ö dho- 'ka ö dhe -dhe.

29 □Dhe 'ö Zan -bha □klangdhiü -nu 'wo- ma □dhe □wa Zan zë, 'yö 'wo dho 'wo- bhingklü 'ö to bha- sü 'wo dho- 'ka 'wo- wεε bho.

"Kpläng 'ö Yesu -bha □klang -nu -wa bho kö □wa wo yee kë □wa nu -a -dhiang 'ö Makö -ya zë

(Matiö 14,13-21; Dhukö 9,10-17; Zan 6,1-14)

30 □Dhe 'ö Yesu -bha bome -nu 'ö -nu bo bha, □wa wo yee kë □wa nu, yi do 'bha bha- 'ka 'yö 'wo bho 'ko -ta Yesu -kuu "dhiü, 'yö 'wo zun 'wo "kpläng bho -sü -bha. 'Yö 'wön "pepe 'wo- -kë, waa- 'wo Atanna -wön -dhiang zë -ko -nu 'ö -bha, 'yö 'wo -ya -ziö -gen 'gü -sü -bha Yesu -dhe. 31 'Yö -ya pö -nu -dhe 'ö -pö: «-Ka nu kö 'kwa 'dho "tungtadhe 'bha 'gü kö 'ka ka "tεε 'në 'bha 'pa.» -A pö 'ö -wo "dhü bha- -gen -mü □dhe 'ö gun "dhü kö 'me 'wo 'dho sië 'wo nu sië □wa kë 'gbe □dedewo kö -ko 'ö Yesu waa- bha yékeme -nu 'wo dho- kë- 'ka kö -wo pé -zian -bhö -a -ko 'yaa 'dhö. 32 'Yö 'wo dho 'wo -da "yitago 'gü 'wo dho -dhe 'ö me 'bhaa mü 'ö 'wo dho wo -di -sloö -bha bha- 'gü. 33 "Kεε 'yö me 'gbe -wa -nu 'dho -dhe 'yö, 'yö 'wo -nu do, 'yö me -yö go 'pödhe "pepe 'wo mü -a □gban 'gü 'do 'do, 'yö 'wo dho wo -gen -ta, 'yö 'wo -da -nu "dhiü -dhe 'wo 'dho sië -bha bha- 'gü. "Sanni Yesu waa- ö □kengme -nu -wo nu kö -wo □loo mü kö 'me 'wo bha □wa □loo mü 'nu.

34 □Dhe 'ö Yesu -yö go "yitago 'gü 'ö zun "sia-, kö me □ya -dhe □gban pa tingtingdhö; 'yö -wëe -yö zun bo -sü -bha -a -ta -a -nu -wön 'gü, -a -gen -mü □dhe □yaa -nu -ga, -wo -kë 'gü □dhe -tuö 'ö -godhiöme 'yaa 'dhö □në -dhö. 'Yö zun 'wön

'gbe 'ö -gban Atanna -wön -bha -a 'kloö -pö -nu -dhe -sü -bha.

Yesu -bha me "gblü "söodhu "dhiü gba -ko -dhiang 'ö Makö -ya zë

35 □Dhe 'ö -bha □klang -nu 'wo- -ga □dhe 'yënn- -go □ya -ya -tön -ta, 'yö 'wo □yöön- "söc 'wo -pö- -dhe: «-Dhe 'kwa- -bha ya "tungtadhe -mü, 'sa "bin □ya 'ma. 36 'Dho- -bha kö 'i -wo 'kpo 'me bha- -nu -bha kö -wo 'dho wo -bhöpë 'dho -dhe 'gü 'pö- -nu 'wo kwa -züzü ya waa- gbεεtadhe -nu 'gü kö -wa -bhö. 37 'Yö Yesu -ya -yo bo -nu -go 'ö -pö: «'Aa bhoo, kaa □dede □në -kaa -nu gba -bhöpë 'ka!» "Kεε 'yö 'wo- -pö: «'Aa, 'me 'wo ya -wo 'gbe 'gbu- -wa! -Yö i "piü □dhe 'yi 'dho 'wëe- 'wo dho yékeme do □saa bho- 'ka "su "saaga "piü bha- 'bluu- -dho kö 'yi -nu -nu -dhe kö -wa -bhö -ee? "Kεε kö 'zü yi- kë 'dhü 'yii 'dho □möö -nu -ta zöc -wa!» 38 'Yö Yesu -ya -yo bo 'ö -pö: «-Ka 'dho □zöc kö 'ka ka bhöc" bho mü, 'bluu- bhe □dhe □në □ya 'to mü? □Dhe 'wo dho 'wo wo bhöc" bho mü 'ö 'wo 'pë □ya 'to -a □dhung -së 'ka, 'yö 'wo nu 'wo -pö- -dhe: «'Bluu- bhe "söodhu waa- 'yuü- =ple □në □ya 'to mü.»

39 □Dhe 'ö □waa- -pö- -dhe "dhü, 'yö -pö -wo 'me 'wo bha- -nu -ya kpö kpö 'ka blëe -nεε -ta mü. 40 'Yö 'wo -ya kpö kpö 'ka, këng do këng do, "εen -kaang "söodhu "söodhu. 41 'Yö ö -ko -da 'bluu- bhe "söodhu bha- 'gü, waa- 'yuü- ga □ple bha- 'dhö, 'yö ö "yan "dhiü □wlü dhang- 'gü, 'yö Atanna nue" bho 'bluu- bha- -wön 'gü waa- 'yuü- bha- 'dhö, 'yö 'bluu- bha- "kplü "kplü bho, 'yö -do ö -bha □klang -nu -go kö -wa 'gü -gblü 'me 'wo bha- -nu -ta. 'Yö dho 'ö 'yuü- =ple bha- nu 'pö- -nu -dhe, 'yö 'wo- 'gü -gblü 'pö 'me 'wo bha- -nu -ta. 42 'Yö 'me 'wo bha- =gban "pepe 'wo 'bluu- bha- -bhö 'wo kën, 'yö -kpea -yö to. 43 'Yö 'bluu- waa- 'yuü- bha-

-nu -da 'ko -ta -sü -kpea 'ö to 'ö dho 'ö □mɔɔ töö -yan -kaɔng do ga □ple -bha, ⁴⁴ "kɛɛ 'sa kö gɔɔn-nu 'wo 'pè bha- -bhö -wo gun me "gblü "sɔɔdhu (kö 'wii 'nè -nu waa-dhong -nu -a -nu -da mü).

Yesu "ta 'sü "yi -ta -kɔ -dhiang 'ö Makö -ya zè

(Matiö 14,22-33; Zan 6,15-21)

⁴⁵ □Dhe 'wo wo bo 'pè bha- -bhö -sü 'ka, 'yö Yesu -yö zun -fɛɛ -ya ö -bha □klang -nu -bha -sü -bha 'ö- pö wo -zè -wo -da □siè "yitagɔ 'gü kö -wo "yi "kan "vaandhö, -wo -da ö "dhiü -wo 'dho Besaida "pean "piü kö yö -zè 'ö ö -wɔ 'kpo 'me 'wo bha- -nu -bha. ⁴⁶ □Dhe 'ö ö -wɔ kpo- -nu -bha "pepedhö, 'ö 'wo dho, 'yö dho -bhea Atanna -dhe -dhe 'gü -tɔn □gbin-.

⁴⁷ □Dhe 'ö- -bha □klang -nu bha 'wo "yi "kan siè 'ö □wa 'dho □wa □loo "yi □zinng 'gü, "kɛɛ kö "bin □ya 'ma- -nu -bha □dedewo, kö Yesu -zè -yö -tun "sia- "yi □taama ö -dɔ -ta, ⁴⁸ 'yö 'wɔn □slɔɔ- 'gü □dhe "yi "kan -sü -yö □gbaɔn siè ö -bha □klang -nu -ta □dedewo, -a -gen -mü □dhe 'ö gun "dhü kö "tɛɛ □ya -siö -a -nu -go, kö "tɛɛ -yö go siè- -nu 'dho -zian 'ka, 'ö "yitagɔ -blü 'ö dho- 'ka. □Dhe 'wo dɔ -dhekpaɔ "dhiü, 'yö dho- -nu □keng- kö -yö "ta siè "yi bha- -ta, "kɛɛ kö □ya kè □dhe yöö ziö- -nu -ta. ⁴⁹ □Dhe 'ö- -bha □klang -nu 'wo- yö kö -yö "ta siè "yi -ta 'ö nu, -wa -ga me -zii 'ka, 'yö 'wo zun "tabhoo -da -sü -bha, ⁵⁰ kö "suö □ya -da -nu 'gü kö- -nu "gblüö- -yan □gbaan 'wü, 'yö to 'ö dhiang -da -nu -ta 'ö- pö: «Ma -mü, -ka ka -zɔ -gban, "suö 'ya 'dho ka kè!» ⁵¹ 'Yö -da -nu "piü "yitagɔ 'gü, 'yö "tɛɛ -yö bo ziö -sü 'ka, 'yö- 'wɔn -ya -bha □klang -nu bha- -nu kɔn □dedewo. ⁵² -A -gen -mü □dhe "slé 'ö Yesu -ya -kè 'bluu- 'ö- 'gü -gblü bha- -wɔn 'gü bha 'wii- =taama dɔ, gun 'ö- wo "dhü kö 'wɔn 'gü ma zuè" 'yii -da

-nu "gblüö- =kö bha- -wɔn 'gü, (-a -gen -mü □dhe -a -nu 'dhang bho -sü 'yaa gun- "dhiü □dhe -yö -mɔɔ -bha 'ö 'wɔn suu -nu bha- -nu -kè).

'Mɛ 'ö Yesu -ya -nu dha -a -nu -bha 'yua -gɔ Zenezadhe -pö 'gü -a -dhiang 'ö Makö -ya zè

(Matiö 14,34-36)

⁵³ □Dhe 'wo bo "yi bha- "kan -sü 'ka, 'wo -da Zenezadhe -sɛ 'gü, 'yö 'wo woo- "yitagɔ to "yi "dhiü mü. ⁵⁴ -A -nu -go "yitagɔ 'gü □nè "gbu-, 'yö me □gban 'wo to 'wo Yesu dɔ. ⁵⁵⁻⁵⁶ 'Yö □ya □loo -dhe "ɔɔ -dhe 'ö- 'gü, -yö -kè 'pö- 'kpui- 'ka oo, -yö -kè 'pö- 'sɛɛnè 'ka oo, "ɛɛn -yö -kè 'bhlaa □gbeatadhe -zian □nè- 'ka oo, 'yö- 'gü -me -nu 'wo dɔ -beang -bha 'wo dho woo- "yuèdhi -nu 'sü "nuu -nu 'gü 'wo nu- 'ka, 'yö 'wo -nu □loo "dhɛɛdhe "gbea dɔ 'gü, 'yö 'wo □bhea Yesu -dhe kö 'me 'wo bha -wo zun- -bha sɔ -bha (kö -wo dha). 'Yö me "ɔɔ me 'ö- -kɔ -zè -yö zun- -bha sɔ "zɔdhiü -zian -bha, 'yö- -nu □gban "pepe 'wo -kè "klüöklü.

7

'Wluu- -nu 'ö Fadhizien -nu -wa -ya -a -dhiang 'ö Makö -ya zè

(Matiö 15,1-9)

¹ Yi dɔ 'ka, 'yö Fadhizien -nu waa- 'tɔnggɔme -nu 'wo go Zed- hizadhémö 'wo bho 'ko -ta Yesu -dhe 'gü. ² 'Yö 'wo Yesu -bha □klang -nu yö kö- me 'bha -nu -wo pé -bhö siè wo -kɔ -dhii 'ka, kö 'wii wo -kɔ "zu (□dhe -kɔ 'wo- -kè 'ka -a -nu wɔ -kɔ 'gü Atanna -wɔn "gblɔɔ "piü kö 'wo kè "slüöslü -a wëédhö bha- 'dhö). ³ "Kɛɛ 'sa kö Fadhizien -nu waa- me "pepe 'kö 'wo Zuifö -zè 'ka, -a -nu 'bha -bha 'bha 'yaa pé -bhö kö 'yii ö -kɔ "zu 'kpakpadhö (kè "dhü 'ö -kè -dhiisü Atanna wëédhö), -a -gen -mü □dhe -a -nu "bhema -nu 'wo 'wluu- -nu 'ö- -ya bha "yi 'yaa zun- 'bha -wɔn -bha -a -nu -go. ⁴ -A -wɔn 'gü, □wa 'go "dhɛɛdhö kö

-wo nu, 'wii 'bɔn -bho wo -bha -zu
bha- wo ꞑkō, 'waa -bhöpē -bhō.
ꞑYa 'go- 'dhe bha- 'gü, -a -nu -bha
'wluu- 'wɛɛwɛɛ 'nē -dhe -nu 'wo
-gban "yitakɔɔ -nu oo, "yitagbo -nu
"ɛɛn -piögagbo waa- -nu -wɔtapē
-nu "zu -sü -nu -bha -wo kpō 'ka.
5 Fadhizien -nu waa- 'tonggome
-nu -wa -zē 'wɔn bha ꞑnē -dhe 'yō
ꞑdhe 'ō ꞑwa Yesu -bha ꞑklang -nu
bha- -nu yō kō -wo pē -bhō siē
kō 'wii wo -kō "zu, 'yō 'wo- dheɛ"
kpō 'wo- pō: «Yō mü ꞑdhe 'yō
i -bha ꞑklang -nu 'waa 'wluu- 'ō
kwa "bhema -nu -wa -ya bha- ya
ꞑbhlēē 'gü, 'yō 'wo pē -bhō wo -kō
-dhii 'ka?»

6-7 'Yō Yesu -ya -yɔ bɔ- -nu -go
'ō- pō: «"Gblüüdhegblɛɛnme -nu
'ka ya, Atanna -wɔdhiüloomɛ Ezai
'dhō dhiang 'ō- zē ka -bha yi 'bha
'ka 'ō -ben zē -sü 'ka Atanna -bha
'sēedhe 'gü 'ō- pō:
'Atanna -ya -pō: "Sɛgɔ ya- 'gü -mɛ
-nu
-wo n ꞑbhlēē -ya wo "dhi 'gü
"wɛɛwɛɛɛ,
"kɛɛ- -nu zuē" -zē -yō n 'ka
ꞑgblɛɛn,
-a -nu -bha n -dhokē -gen 'yaa 'dhō,
-a -gen -mü ꞑdhe 'wluu- -nu 'ō mɛ
"bhü- -nu -wa -ya bha ꞑnē,
'wo wo 'ko ꞑdraan- -bha ꞑdhe 'pē
'ō go Atanna ꞑnē- "piü -a
'dhō bha 'yii ꞑsua kē;

8 -a -gen -mü ꞑdhe ka ka -kwaa
Atanna -bha 'tong- -zē -zü 'ō 'ka-
-züo ka -kō ꞑkee- ta, 'yō 'ka 'wluu-
'ō mɛ "bhü- -nu -wa -ya bha ꞑnē-
-ya ꞑbhlēē 'gü.

9 'Yō go mü 'zü 'ō- pō- -nu -dhe:
«Ka "tu 'yaa Atanna -bha 'tong-
-bha 'wɔn 'ō- 'gü 'yō bha, kē "dhü
kō kaa- 'wluu- -nu ꞑnē- wo 'to. 10 -A
-gen -mü ꞑdhe Moizō -yō 'tong- -dɔ
'ō- pō:

«I dē waa- i dhe -a -nu ꞑbhlēē -yō
kē i -gɔ.»

'Yō go mü 'zü 'ō- pō:

Mɛ "ɔɔ mɛ 'ō dhiang yaa zē
'ō kpɔmɛ -nu -dhe, -wa
-mɛ zē, 11 "kɛɛ ka -zē, ka-

-pō ꞑdhe: «Mɛ ꞑyaa- pō 'ō
'kpɔmɛ -nu -dhe ꞑdhe 'pē 'ō
gun n "piü ꞑdhe 'a- nu ka
-dhe bha 'ma- =gbaɔ Atanna
-gɔ, kō- 'dhe bha ꞑya zun
ꞑnaa bha.» 12 Kō- dhe 'yaa
-bha 'zü ꞑdhe -a -mɛ -yō
'wɔn 'bha kē 'ō dē waa- 'ō dhe
-a -nu -dhe, 13 'yō 'ka bhluu"
ma- 'ka Atanna -bha 'tong-
-nu -bha, ka -bha 'wluu- -nu
'ka- -ya bha- -wɔn 'gü. 'Yō
'wɔn suu -nu 'wo "dhü 'ka-
'gbɛ -kē.

*Pē -nu 'wo mɛ -dhii kun Atanna
wēēdhō -a -dhiang 'ō Yesu -ya zē 'ō
Makö -ya pō*

(Matiö 15,10-20)

14 ꞑDhe 'ō 'ō bo- -pō "dhü -sü 'ka,
'yō mɛ kpō 'wo gun mü bha- -nu
-dhe 'zü -deewo, 'yō- pō- -nu -dhe:
«Ka ka "tu 'to n -bha -sē 'ka kō
dhiang 'ō maa- zē bha 'ka- 'gü ma.»
15 Yō- pō: «Pē "ɔɔ pē 'ō go "kpenng
'ō -da mɛ "dhi 'ō mɛ -ya -bhō, -a
'bha 'yaa mɛ kē -dhiisü Atanna
wēēdhō, "kɛɛ 'pē 'ō go- mɛ zuē"
'gü 'ō zun "kpenng bha ꞑnē- mɛ
-kē 'wɔnyaakēmɛ 'ka. 16 Yō- pō -a
zē 'a- wo siē bha 'mɛ 'wɔn 'gü ma
-mɛ 'ka, -ya 'gü ma.

17 ꞑDhe 'ō mɛ kpō bha- -nu
to 'ō dho 'ō -da 'kɔɔdhō, 'yō-
-bha ꞑklang -nu 'wo- dheɛ" kpō
"gwɛnng 'ō- -da bha- 'kɔɔ- 'ka.
18 Yō- pō- -nu -dhe: «Kaa -dɪ 'pō
'kii kē 'wɔn 'gü ma -mɛ 'ka ꞑnē
wo ꞑkō -ee? "ɛɛn kaa- 'wɔn dɔ
ꞑdhe pē 'dhe 'kō go "kpenng 'ō -da
mɛ "dhi 'ō mɛ -ya -bhō, -a 'bha
'yaa mɛ -dhii kun Atanna wēēdhō
-ee? 19 -A pō 'a- wo "dhü bha-
-gen -mü ꞑdhe pē 'dhe 'kō mɛ -ya
-bhō -a 'bhaa 'dho mɛ zuē" -zē 'gü,
-yō -dho mɛ "gblüüdhe ꞑnē- 'gü,
ꞑya 'go mü 'yō mɛ dho- 'ka blēē
'gü.» (-A pō 'ō Yesu -ya wo "dhü
bha ꞑnē- -zɔn ꞑdhe -bhöpē -zē 'bha
'yaa mɛ "kian 'ka.)

20 'Yō go mü 'zü 'ō- pō: «'Pē 'ō go
mɛbhüdhe 'gü ꞑnē mɛ -dhii kun

Atanna wëédhō. ²¹ -A -gen -mü □dhe me zuëpiüdhe bha □në -zu yaa -gön me 'ka -sü -nu oo, -da dhe "piü -sü -nu "εεν -ziö me -nu -bha gön □keng- -sü -nu oo, "yënnng dö -sü -nu oo, me zë -sü -nu oo, ²² □kwaan bho -sü -nu oo, zuë" -dö □naö -bha -sü -nu oo, suu yaa -dhe -nu, □flü kē -sü -nu, 'wön -ma 'koo -sü kē -sü -nu, zuë" -bhö me -nu -bha pē -bha -sü, me -nu 'tö zë -sü -nu, -dī -sü 'kpii- -sü -nu waa- slaa" -dhe -wön kē -sü -nu 'wo go- 'gü. ²³ 'Wön yaa suu "πεπε 'ö "dhü bha, -yö -go me zuë" □në- "piü, 'yö me -kē 'wönyaakēme 'ka Atanna wëédhō.»

Dhebhönë do 'ö 'yaa Zuifö 'ka -a 'dhang -bho Yesu "dhiü -kö -dhiang 'ö Makö -ya zë

(Matiö 15,21-28)

²⁴ □Dhe 'ö ö bo dhiang -nu bha- -nu zë -sü 'ka, 'yö go -dhe bha- 'gü 'ö dho Tii- -se 'gü. 'Yö- pö ö -dī -dhe 'ö 'dho kö 'ö ö -gblen 'kpö 'kö 'bha 'gü kö me 'bha 'ya 'dho ö nu -wön 'wön dö, "kεε 'yö 'yii zun- -gö 'kö "dhiü. ²⁵ -A -gen -mü □dhe □dhe 'ö dhebhönë do 'bha 'ö "yina yaa -yö gun- 'dhu 'gü bha, 'ö- ma □dhe Yesu □ya nu □ya □loo mü, 'yö dho 'ö "gblëenu- =wlöö. ²⁶ -A dhebhö 'ö "dhü bha 'yaa gun Zuifö 'ka, Glekö □në gun- 'ka, 'yii go Izraedhō -se 'gü, -yö -go Sidhofenisi -se 'gü. "Kεε 'yö nu 'ö □bhea Yesu -dhe 'ö- pö -yö dö "gbu- -kö "yina yaa 'ö- 'dhu 'gü bha -ya kē. ²⁷ 'Yö Yesu -ya -yö bö- -gö 'ö- pö: «-Bhö dö kö 'në -nu -wo 'kën □kö, -a -gen -mü □dhe 'yaa -së kö -wo -bhöpē 'sü 'në -nu -ben "dhiü kö -wa nu 'gbennë -nu -dhe.» ²⁸ 'Yö dhebhönë bha 'ö- -yö bö- -gö 'ö- pö: «-Yö "dhü tean- 'ka, n Dëme, "kεε -a □blün 'kö go 'në -nu -kö -bha 'ö □wënnng -a -nu -gen "piü bha 'gbennë -nu -wa yö -zë -bhö.» ²⁹ □Dhe 'ö- pö "dhü, 'yö Yesu -ya -yö bö- -gö 'ö- pö: «-Bhö 'dho, "yina yaa □ya 'go i 'dhu bha-

'gü -a pö i- wo "dhü bha- -wön 'gü.» ³⁰ □Dhe 'ö ö yee kē 'ö dho 'ö □loo ö -gö 'köödhö, -yö -kpan ö 'dhunë -bha kö -yö wö sië "gbang -ta, kö "yina yaa □gbaan 'dho.

-Kö 'ö Yesu -yö "bhöbhögön do -kē 'ka "klüöklü -a -dhiang 'ö Makö -ya zë

³¹ □Dhe 'ö □ya kē "dhü, 'yö Yesu -yö go Tii -se 'gü 'ö bö Sidön, 'yö dho "yitagbëa 'ö Gadhidhe bha- "pëan "piü. -A 'dho -sü 'ka -yö -bö "se -gö 'ö- 'pö- 'dhö -kaöng do bha- 'gü. ³² 'Yö 'wo nu -dhe "bhöbhögön do 'ka, 'yö 'wo □bhea- -dhe kö -yö ö -kö -ya -ta kö -yö bhea" Atanna -dhe -a -wön 'gü kö -yö kē "klüöklü. ³³ 'Yö 'me bha- sü, 'yö bhö- 'ka me kpö bha- -nu 'ka taa- 'bleng -bleng, 'yö ö köngga -da -a 'tu □gban □ple 'gü, 'yö ö -kö -yε 'ö "dhiü -bha 'yö- zun- 'nεε- -bha. ³⁴ □Dhe 'ö □ya ö bo, 'yö ö "yan "dhiü □wlü dhang- 'gü, 'yö ö -fuv □loo "yuëdhi bha- -wëe 'ö gun- kē sië bha- -wön 'gü, 'yö- pö- -dhe: «Efata!» (□Waa- pö "dhü -a -nu -wu 'gü kö -wa pö «-bhö "pu!».) ³⁵ -Yö -to -dhe do bha- 'gü, 'ö- "tu "dhiü -yö -pu 'ö dhiang ma, 'ö- 'nεε- -yö zun -slëe 'gü -sü -bha 'ö dhiang zë 'kpakpadhō. ³⁶ 'Yö Yesu -yö -dhio dö -nu -ta 'ö- pö 'wa 'dho- -gen dö me 'bha -dhe. "Kεε 'yii 'wön "dhiü 'kun, □yaa- pö "dhü -yö -kē -zianwo □dhe -ya pö -ka ka faan dö. -A -gen dö me -nu -dhe -sü 'bha □në -da 'gü- -nu -gö 'ö dho- 'ka. ³⁷ "Dhabhliwön -nu 'ö Yesu -ya -kē bha, 'yö- 'wön -ya -nu kön □dedewo, 'yö 'wo- pö: «'Aa mi, me 'ö ya- këwön -së □tön -kεε! -Yö "tu □wlü -me -zian -kē dhiangmame 'ka 'ö "bhöbhü -nu □gban -kē "wüme 'ka -wa!»

8

Yesu -bha me "gblü -yiisio "dhiü gba -kö -dhiang 'ö Makö -ya zë
(Matiö 15,32-39)

1 -A yi 'ö bha- 'ka 'zü kö me kpö 'gbe □dede □wa bho "dhuu Yesu -dhe 'gü, "kεε kö 'pë 'ö woo- bhö 'yaa 'dhö, 'yö ö -bha □klang -nu -dhe, 'yö- pö- -nu -dhe 'ö- pö: ² «'Me 'wo ya- -nu -wëe □dede -yö n kē siē, -a -gen -mü □dhe 'wo nu n "piü -a -dhekpaoyi -yaaga -naa □ne, "kεε -bhöpē 'bha 'ö yöö kē- nu -gō kö -wa -bhö 'yaa 'dhö. ³ □Ya kē □dhe 'ma- -nu 'to din- 'ka □dhe -kō ya- 'dhö, kö 'a -wü 'kpō- -nu -bha kö -wo 'dho, "yiyaadhe -dho -a -nu bho kö 'wii □loo □kö wo -dī □plöo, -a -gen -mü □dhe -a me 'bha -nu 'godhe -yö □gblēn.» ⁴ 'Yö- -bha □klang -nu 'wo -yō bō- -gō 'wo- pö: «Me 'sinma 'wo ma ya- -nu -bhöpē -dho 'go 'me "tungtadhe 'kwa dō- bha ya- 'gü?» ⁵ 'Yö Yesu -ya -yō bō- -nu -gō 'ö- pö: «'Bluu- bhe □dhe □nē ka -gō?» 'Yö 'wo- -yō bō 'wo- pö: «'Bluu- bhe "saople.»

⁶ 'Yö Yesu -ya pö -wo 'me 'wo bha- -nu □gban 'pepe 'yaanu "sia- □dhe 'wo- -nu □gban 'yaanu "peepedhō, 'yö 'bluu- bhe "saople bha- sü, 'yö Atanna nuε" bho- wōn 'gü 'yö- "kplü "kplü bho 'yö- nu ö -bha □klang -nu -dhe kö -wa 'gü -gblü -a -nu -ta. 'Yö 'wo- 'gü -gblü me kpö bha- -nu -ta. ⁷ 'Ö gun "dhü kö 'yuöga 'nē 'sensennē 'bha -nu -ya -nu -gō. 'Yö Yesu -ya -nu sü 'pö, 'yö Atanna nuε" bho- wōn 'gü, 'yö 'wo- 'gü -gblü -a -nu -ta. ⁸ 'Yö 'me 'wo bha 'wo 'bluu- bha- -bhö 'wo kēn, 'yö- "kplü "kplü -kpea 'ö to 'wo- =loo töö 'gü, 'yö dho 'ö -kē töö -yan "saople 'ka. ⁹ 'Me 'wo 'bluu- bha- -bhö "dhü bha, -wo -gun me "gblü -yiisiö. □dhe 'wo wo bo pē -bhö -sü 'ka, 'yö ö -wü kpō- -nu -bha, 'yö 'wo dho. ¹⁰ -Wo -to -dhe do bha- 'gü, 'yö Yesu waa- ö -bha □klang -nu 'wo -da "kplagonē 'gü, 'yö 'wo "yi -kan 'wo dho Damanuta -se 'gü.

(Matiö 16,1-4)

¹¹ □dhe 'ö □wa 'dho □wa □loo mü, 'yö Fadhizien -nu 'wo bho

"dhuu, 'yö waa- Yesu -nu 'wo -ya zaodhe -da -sü -bha. 'Yö 'wo- pö Yesu -dhe -a 'gü dan kian 'ka □dhe -yö "slē do 'bha kē wo "yaan kö -ya -zōn wo -dhe □dhe Atanna □nē- bō tean- 'ka. ¹² □dhe 'wo- pö "dhü, 'yö Yesu -yö ö -fuv □loo pinngdhö, 'yö go mü 'ö- pö: «"Töng ya- 'gü -me -nu -wo n -wōn 'suan- -bho -bha -pē -mōō -mē -wōn 'gü? A- pö ka -dhe tean- =dede 'ka □dhe: 'Mii 'dho "slē -zē "wεεwεε 'bha kē □dεε 'gü -me -nu ka -dhe tong- tongdhö kö 'ka 'wōn 'suan- bho- -bha.» ¹³ □dhe 'ö □yaa- pö "dhü, 'yö -da "kplagonē 'gü, 'yö- -nu to 'ö "yi -kan 'zü -deewo 'ö dho "yi □taama.

Dhiang 'ö Yesu -ya zē 'ö -gban Fadhizien -nu waa- Edhodö -nu -bha me □klang kē -kō -bha -a -dhiang 'ö Makö -ya zē
(Matiö 16,5-12)

¹⁴ -A -nu 'dho -sü 'ka, 'yö- -bha □klang -nu -zū -yö bho 'bluu- 'sü -wōn 'ka, 'sa 'ö gun "dhü kö 'bluu- bhe do □nē- -nu -gō "kplagonē 'gü mü. ¹⁵ □dhe 'wo -da zian -ta, 'yö Yesu -yö -dhio dō- -nu -ta 'ö- pö: «-Ka ka -dī 'kun □gong 'ö Edhodö waa- Fadhizien -nu -gō bha- -gō!» ¹⁶ -A pö 'ö- wo "dhü bha, 'yö -kē -nu 'gü □dhe -yö -wü 'bluu- =nē- 'ka, 'yö 'wo -ya -a pö -sü -bha wo 'ko -dhe □dhe: «-Yö kē 'ö- wo □dhe 'bluu- 'yaa kwa -gō bha 'yö- pö siē "dhü bha.» ¹⁷ □dhe 'ö Yesu □yaa- wōn dō □dhe -wa pö siē "dhü, 'yö- pö- -nu -dhe 'ö- pö: «Ka ka -zū -gōn "dhü -mē -wōn 'gü? 'Kii kē 'wōn 'gü ma -me □nē- 'ka □kö 'yö dhiang 'kö 'a -zē bha 'kii- 'gü ma -ee? ¹⁸ "εεn ka zuē" □dede □nē "glooglo "dhü, 'yö ka "yan 'dhö 'dhö, "kεε 'yö 'kaa -dhe yö, "εεn 'zü 'yö ka "tu 'dhö 'dhö, "kεε 'yö 'kaa 'wōn ma "dhü bha -ee? "εεn ka -zū bho -dhe □nē -sē □dedewo "dhü bha -ee?» ¹⁹ 'Yö- -nu dhεε' kpō 'ö- pö: «'Bluu- bhe "sōodhu 'a me "gblü "sōodhu "dhiü gba- 'ka 'nu

bha, -a töö -yan □dhe □nē kē to?» 'Yö 'wo- -yo bo 'wo- pö: «-A töö -yan -kaong do ga □ple.»²⁰ 'Yö- -nu dheε" 'bha kpö 'ö- pö: «'Yö- "saople 'dhe 'a me 'gblü -yiisiö "dhiü gba- 'ka 'zü bha □we, -a töö -yan □dhe □nē kē to?» 'Yö 'wo- -yo bo 'wo- pö: «-A töö -yan "saople.»²¹ 'Yö- -nu dheε" kpö 'ö- pö: «'Kii- 'gü ma □kö yö -zē 'bha 'gü -ee? (-Yö -kē ka 'gü □dhe a -wü 'bluu- =nē- 'ka -ee?)»

Yesu -bha 'yanwüme do -kē "klüöklü Besaida -ko -dhiang 'ö Makö -ya zē

²² 'Yö 'wo dho 'wo □loo Besaida -pö 'gü. 'Yö 'wo nu "yanwüme do 'ka Yesu -dhe, 'yö 'wo □bhea- -dhe kö -yö ö -ko pa- 'ka kē "dhü kö -yö kē "klüöklü. ²³ 'Yö ö -ko -da □kwεε-, 'yö go- 'ka 'plöö 'yö dho- 'ka "saan -gö -bha. 'Yö ö "dhidhi -ziö -a "yan "dhiü, 'yö ö -ko -ya -a "yan -ta, 'yö- dheε" kpö 'ö- pö: «I -dhe yö siē -ee?»²⁴ 'Yö 'me bha 'ö -dhe -ga zuudhö, 'yö- pö: «□iin, a me "bhü- -yö kö -yö "ta siē, "kεε -yö kē n "yan 'gü □dhe "dhü 'dhö.»²⁵ 'Yö Yesu -yö ö -ko kpa 'zü -deewo "yan "dhiü, □dhe 'ö ö -ko bho mü, 'yö 'me bha 'ö -dhe -ga 'zü zuudhö, 'yö- "yan 'gü 'dhö -pu, 'yö pē □gban yö 'kpakpadhö -sē 'ka. ²⁶ 'Yö Yesu -ya pö- -dhe -yö 'to mü kö -yö 'dho ö -gö 'kcoadhö, 'yö- pö- dhe: «-Bhö 'dho, 'bha 'dho -da 'plöö 'zü!»

Piēdhö -bha Yesu -do Atanna -bha -Yame 'ka -ko -dhiang 'ö Makö -ya zē

(Matiö 16,13-20; Dhukö 9,18-21)

²⁷ Yi do 'ka kö Yesu waa- ö -bha □klang -nu -wo 'dho siē 'pödhε 'wo- -dhe Fidhipö -bha Sezadhe -pö -nu bha- -nu 'gü, 'yö- -nu dheε" kpö zian 'ka 'ö- pö: «Ka- ma me -nu -ta □dhe de suu -mü n 'ka?»²⁸ 'Yö 'wo- -yo bo- -gö 'wo- pö: «Me 'bha -nu -wa -pö Zan Mezume -mü i 'ka, 'yö- me 'bha -nu -wa pö Atanna -wödhüloome Edhi ('ö gun yi 'bha 'ka bha yö) -mü i 'ka,

kö me 'bha -nu -wo pö siē 'pö -a me 'dhe 'wo gun yi 'bha 'ka 'pö bha- me do -mü i 'ka.»²⁹ □Dhe 'wo- pö "dhü 'dcoandhö, 'yö- pö- nu -dhe: «Yö ka -zē □we? Ka ka -bha -pö 'gü □dhe?» 'Yö Piēdhö -ya -yo bo- -gö 'ö- pö: «'Me 'ö Atanna -ya -ya 'ö- -wön "plüün bho bha, yö -mü i 'ka.»³⁰ 'Yö -dhio do- -nu -ta glöglödhö 'ö- pö 'wa 'dho- pö me "wεεwεε 'bha -dhe "dhü.

Yesu -bha ö ga -wön waa- ö -bö -wön -dhiang 'ö- zē 'ö Makö -ya pö (Matiö 16,21-28; Dhukö 9,22-27)

³¹ -Yö -zun ö ga -wön waa- ö -bö -wön -dhiang zē -sü -bha ö -bha □klang -nu -dhe "tüng bha □nē- 'gü 'ö- pö: «-A -dhea -bha □dhe mang Mεgböme 'a sēē bho □dedewo, kö -kweagbö -nu 'wo Izraēdhö -se 'gü waa- "saabhome -nu -göme -nu waa- 'tonggöme -nu -wo wo -ko "kan n "dhiü, kö -wo n zē, "kεε 'ma ga a -dho -bö -a -dhekpaoyi -yaaga -naa bha- 'ka. ³² -Yö -gun dhiang -nu bha- zē siē- -nu -dhe "puu 'ka. 'Yö Piēdhö -ya -dhe □ple 'gü, 'yö -ya -don -bho 'ka -sü -bha (-a pö 'ö- wo "dhü bha- -wön 'gü).

³³ "Kεε 'yö Yesu -yö □slēē ö 'gü 'yö ö -bha □klang -nu -ta -ga, 'yö □gbla Piēdhö -ta 'ö- pö: «'Go n "soo bha, Sotraan! -A -gen -mü □dhe mebhüdhe zuēga □nē i -gö, 'wön 'dhe 'kö go Atanna "piü -a 'bha 'yaa 'dho i □gbin-.»

³⁴ □Dhe 'ö ö bo- -pö "dhü -sü 'ka, 'yö me kpö 'wo gun- =keng- bha- -nu -dhe, waa- -bha □klang -nu 'dhö, 'yö- pö- -nu -dhe: «Me "bu me 'ö- "piü □dhe 'ö bo n 'ka, -a -me -yö bo ö -dī 'ka n -wön 'gü, kö -yö saan" □dhe -kö 'a □saan- 'ka -a 'dhö. ³⁵ -A -gen -mü □dhe 'me 'ö yaa- -pö 'ö ö -dī dha, -a -me -gö -dho 'to- 'gü, "kεε me 'ö bo ö -dī 'ka n -wön waa- 'wön -taong -sē -wön 'gü, -yö -dho dha. ³⁶ -A pö 'a- wo "dhü bha- 'klöc- -mü □dhe □ya kē □dhe me □ya pē "pepe 'ö "kpong

□taa = gban □sɔɔ, "kεε kö -nii- zë -yö □dhang, 'dhang 'ö 'yii- bho n "dhiü bha- wɔn 'gü, kö- tosea kë -gen □në kë -kë -më 'ka? 37 -Më □në dho □sɔɔ məbhudhe -gɔ kö -yö ö 'nii- gɔ -ta 'dho- 'ka Atanna -gɔ?»

38 'Yö- pö: «-A pö 'a- wo 'zü "dhü bha- -gen -mü □dhe mə "ɔɔ mə 'ö dho 'yiü- kë n -wɔn 'ka, "εen 'ö dho 'yiü- kë n -wu "dhiü □loo -sü 'ka 'me □wa "kan Atanna -bha zian -bha 'ö □wa kë □dhe dhebhö 'ö □ya 'go gwaan- bha 'ö -zua zë sië- 'dhö, 'ö 'wɔn yaa □në- nu -bhöpë 'ka ya- nu -bha, mang Məgbömε a -dho 'yiü- kë 'pö- -mε -nu 'to -ya n -bha -sü 'ka yi 'a dho nu- 'ka n Dë -bha mədhe -kwi 'gü kö- -bha "kië -nu 'wo -ya -sü 'ka- -bha -ya 'gü bha -wo n □keng- bha- 'ka.

9

1 □Dhe 'ö ö bo- -pö "dhü -sü 'ka, 'yö go mü 'zü 'ö- pö: «A- -pö ka -dhe tεan- =dede 'ka □dhe 'mε 'ka ma bha mə 'bha -nu -wo ka kpö 'gü 'wii 'dho ga kö 'wii Atanna -bha -gblüdedhe 'a "wɔ sië- 'ka bha- nu -dhe yö faan 'gü.

Yesu 'gü "gla -kɔ -dhiang 'ö Makö -ya zë

(Matiö 17,1-13; Dhukö 9,28-36)

2 □Dhe 'ö -dhekpəɔyi "saɔdo □ya ziö, 'yö Yesu -yö Piedhö 'dhö, Zakö 'dhö, Zan 'dhö, -a -nu -da ö □keng-, 'yö weng- -nu 'wo -ziö 'wo dho -tɔn □gbleen 'bha □gbin-, kö mə "wεε 'bha 'yaa- nu "piü mü. 'Yö -gla -a -nu "yaan. 3 'Yö sɔ 'ö gun- -bha bha- 'yan 'dhö zun bhö -sü -bha, 'ö dɔ mü kö "flü 'ö- wo sië kö- -zɔn 'ka -pë 'bhaa 'dhö "kpung □taa 'zü.

4 'Wo dho "kan wo -ta kö Edhi waa- Moizö ('ö □wa ga 'nu yi 'bha 'ka bha □wa 'go dhang- 'gü □wa nu), kö waa- Yesu -nu -wo dhiang zë sië. 5 'Yö Piedhö -ya pö Yesu -dhe 'ö- pö: «N Dëmə, -dhe 'ö ya -yö -së "dhe! 'Kwa -ya yö -yö -dho kë -së □zɔɔ -wa! -Bhö dɔ kö 'yi bɔɔ" -yaaga dɔ kö- do- kë i -bha 'ka, kö-

do- kë Moizö -bha 'ka, kö- do- kë Edhi -bha 'ka -dhe.» 6 -A pö 'ö Piedhö -ya wo "dhü bha- 'su 'yaa gun- -dhe. -Yö "suü -ziisü 'ö -da -a -nu 'gü 'wɔn bha- 'gü bha □në- "dhiü -dhiang zë. 7 'Wo dho "kan 'zü wo -ta kö "dhuu □ya -ya -a -nu -ta -susudhö. 'Yö Atanna -yö bɔ "dhuu bha- 'gü 'ö dhiang zë- nu -dhe 'ö- pö: «N Ghö (do 'ö n -gɔ) 'yö ya, -a -dho 'ö n -kë -a "sinma 'yaa 'dhö, -ka ka "tu 'to- -wu -bha kö 'ka- =bhlëë -ya!» 8 'Wo dho "kan 'zü wo -ta 'bha wo kö Yesu yöö do □në □ya 'to- -nu "piü mü.

9 □Dhe 'wo go sië -tɔn □gbin- 'wo lɔɔ- sië, 'yö -dhio dɔ- -nu -ta 'ö- pö 'wa 'dho 'wɔn 'wo- -dhe yö bha- -gen dɔ mə 'bha -mə 'bha -dhe -yö 'to- 'ka "dhü -yö zun- 'ka yi 'ö yöö Məgbömε 'ö dho 'go- 'ka ga 'gü 'ö -bö bha- -bha. 10 -A pö 'ö- wo "dhü bha, -yö -to -nu "yaan, "kεε kö- 'dhe 'kö zun- -go ga 'gü kö -yö -bö -wɔn -bha bha 'waa- 'gü ma, kö -wo wo 'ko dhεε" 'kpɔ sië 'wo- pö: «□Yaa- pö □dhe 'pε 'dhö kö □ya -pö □dhe?»

11 'Yö- -bha □klang -nu -wa dhεε" kpɔ 'wo- pö: «"Kεε -a pö 'ö 'tɔnggɔmə -nu -wa wo 'sa □dhe Edhi -dho nu, 'yö Atanna -bha -Yamε gun -na nu ya- 'klɔɔ- -mü -më 'ka?» 12 'Yö- -yɔ bɔ- -nu -gɔ 'ö- pö: «Tεan- -mü, Edhi dho nu □kö -blεesü kö -yö Atanna -wɔn □gban zun 'ö zun -dhe 'gü "pεpεdhö -së 'ka, ('yö- -bha -Yamε -yö gun -na nu). "Kεε -wu 'ö -ben zë -sü 'ka 'pö Atanna -gɔ 'sëedhe 'gü □dhe:

«-Wo -dho □bhlëë bho Məgbömε -bha 'ö 'wo- -wëë -kë wo "yan -ziö 'gü 'ka» bha- 'klɔɔ- -mü -më 'ka?

13 A- -pö ka -dhe □dhe Edhi □ya nu 'nu, 'yö 'wɔn 'ö -dhi -nu -dhe □waa- wɔ- -ta □dhe -kɔ 'ö -ben zë -sü 'ka- 'ka Atanna -gɔ 'sëedhe 'gü -a 'dhö.» Edhi 'ö Yesu -yö -wu 'ka "dhü bha □në Zan Mezumε 'ka.

Yesu -bha 'yina yaa -kë 'në do bha 'gü -kɔ -dhiang 'ö Makö -ya zë (Matiö 17,14-21; Dhukö 9,37-43a)

¹⁴ □Dhe 'wo dho 'wo □loo-bha □klang -nu 'dhe 'wo to -tɔn -genngdhö bha- -nu "sɔɔ, -wo -kpan me kpö 'kpii- -bha kö □wa □klëen- -nu -zü, kö- -bha □klang -nu bha waa- 'tonggomε -nu -wo zaɔdhe -da sië wo "kwëë. ¹⁵ Mε kpö bha -wo Yesu -yö -kan 'gü 'ka. □Dhe 'wo- yö, 'yö 'wo do -beang -bha 'wo dho- =tua bho -dhe 'gü. ¹⁶ □Dhe 'ö dho 'ö □loo 'ö -bha □klang -nu bha- -nu -dhe 'gü, 'yö- -nu dheε" kpö 'ö- pö: «-Mé -wɔn □në keng- -nu 'ka- zaɔdhe -da sië?» ¹⁷ 'Yö me do- bɔ me kpö bha- 'gü 'ö- yɔ bɔ 'ö- pö: «N Dëmε, ma □në 'yina yaa 'dhö n gbö ya- 'gü, 'yö 'yaa 'wɪ, 'yö 'a- sü 'a nu- 'ka i "piü. ¹⁸ "Yina 'ö- 'gü bha □ya -da -ta -dhe 'ö- 'gü, 'yö- -züö "sia-, 'yö- "dhidhi "vuu 'dhö -ya -kpɔkpɔdhö kö -yö 'ö "sɔn "dhiü -bhö sië, □ya 'go mü 'yö do zεendhö. □Dhe 'a nu 'ö 'mii i yö, 'yö 'a □bhea i -bha □klang -nu -dhe kö -wo "yina yaa bha- kë, "kεε 'wii □mɔɔ- -bha. ('Wɔn 'ö 'yi- zɔadhe -da sië bha 'yö bha).»

¹⁹ □Dhe 'ö □yaa- pö "dhü, 'yö Yesu -yö -dɔn bho 'ö -bha □klang -nu 'ka 'ö- pö: «'Mε 'ö -zü -yö Atanna -dhe -sü 'yaa ka -gɔ ya, ka -dho 'dhang bho n "dhiü -më yi □në- 'ka, "εen -yö ka 'gü □dhe a -dho 'to ka "piü -kpeawo, 'ö 'a ka -kwεε bun 'ö- "dhiütodhe 'yaa kë -ee?» 'Yö- pö: «-Ka nu- 'në 'ka n -dhe yö!» 'Yö 'wo nu- 'ka. ²⁰ 'Në bha 'ö Yesu yö -dhe do 'ö- 'gü -yö -to mü 'ö "yina bha 'ö -da 'gü, 'yö zun -dɪ -zë -sü -bha "gbɪ- 'ka, 'yö -pö, 'yö zun glün- -sü bha □dhe me- sεε" -be -kë kö- "dhidhi "vuu- bho sië. ²¹ 'Yö Yesu -ya dë dheε" kpö 'ö- pö: «'Wɔn ya 'ö i gbö □slɔɔ -a -kwε □ya kë □dhe?» 'Yö- yɔ bɔ- gɔ 'ö- pö: «-A zü- -bho kö -yö 'në 'ka. ²² "Ta □në -bhö -a wo

yi -dhe, "kεε □ya kë -nu wo □sië -zianwo "yina bha -yö ma 'në bha- -züö peng "dhiü -dhe -nu waa- "yi □bhaa -dhe -nu □gban 'gü kö 'ö- zë. □Ya kë □dhe yi -ta 'kun "sɪ -zë □ya kë i -dhe kö -bhö do □në wo "gbɪ- kö yi -wëë -yö i kë kö 'i "ta yi -dhe!» ²³ 'Yö Yesu □ya -yɔ bɔ- gɔ 'ö- pö: «I -ta 'kun "sɪ -kë n -dhe -wɔn □në 'i- pö -ee? Ma -zë i dheε" □në maa- 'kpö □dhe: -Zü -yö Atanna -dhe -sü -yö i -gɔ -ee? -A -gen -mü □dhe me "bɔ me 'ö 'ö -zü yö Atanna -dhe -a -mε -fië -bha 'wɔn 'yaa 'dhö.» ²⁴ 'Yö 'në dë bha 'ö to 'ö -gbla 'ö- pö: «A 'dhang -bho Atanna "dhiü, "kεε ma 'dhang -bho -a "dhiü -sü bha 'yaa 'kpakpadhö □në- wo. -Bhö n -ta 'kun kö -a "dhiü -ya pa!»

²⁵ □Dhe 'ö Yesu -yö me kpö bha- -nu yö kö □wa do -beang -bha, -wo nu sië 'ö -ta, 'yö □gbla "yina yaa bha- -ta 'ö- pö: «"Yina 'i me -kë "bhɔbhɔ 'ka 'i me "tu wü 'i 'në ya- 'gü ya ma □në 'a- pö -bhö 'go 'në bha- 'gü, 'bha 'dho, 'bha 'dho i yee kë 'i nu mü 'zü!» ²⁶ 'Yö "yina bha 'ö go 'në bha- 'gü kö -yö "gbla sië, kö 'në -yö 'ö -dɪ -zë sië "gbɪ- =dedewo. 'Ö go mü 'yö -wɔ □dhe me □ya ga- 'dhö, kö me 'gbε -wa pö sië □dhe □ya ga -zian □në- wo. ²⁷ "Kεε 'yö Yesu -yö 'ö -kɔ -da -a □kwεε- 'ö -wɪü. 'Yö □wɪü 'ö do 'ö -gεan.

²⁸ □Dhe 'ö 'wɔn bha □ya kë "dhü, 'ö Yesu □ya 'dho 'ö □yëë "dhiü, 'ö waa- -bha □klang -nu □wa 'to wo do 'ka, 'yö 'wo -dheε" kpö 'wo- pö: «'Yi Dëmε, yi -kɔ 'ö 'yii □mɔɔ "yina ya- kë -sü -bha ya- -gen □në -më 'ka?» ²⁹ 'Yö- yɔ bɔ- nu -gɔ 'ö- pö: «-Bhea Atanna -dhe -sü 'ö -sɔbhεε -bha □në "yina suu 'dhe 'kö bha- dho.»

Yesu -bha 'ö ga -wɔn waa- 'ö -bö -wɔn -dhiang zë -kɔ □ple -naa 'ö Makö -ya pö (Matiö 17,22-23; Dhukö 9,43-45)

³⁰ □Dhe 'ö □ya kē "dhü, 'yö 'wo go -dhe 'dhe bha- 'gü 'wo bō Gadhidhe -se 'gü, "kεε 'yaa gun Yesu "piü □dhe me 'bha -yö 'wōn □slōō ö -bō mü -wōn 'gü. ³¹ -A -gen -mü □dhe 'ö gun "dhü kö 'wōn 'ö yōō kē ö 'ka bha -ya -ta "pυ siē ö -bha □klang -nu -dhe 'ö- pō: «-Wo -dho mang Megbōme n □gbaō me "bhü -nu -gō 'ö 'wo n zē, "kεε □wa n zē "dhü, a -dho -bō -a -dhekpaoyi -yaa ga -naa bha- 'ka.» ³² -A pō 'ö-wo "dhü bha- -bha □klang -nu 'wii- 'gü ma ö 'klōō- 'ka, "kεε 'sa kö- dhexε" 'kpō -sü "suü -ya -nu 'gü.

'Wōn 'ö -gban -due 'kpüi- -dhe 'ö Atanna 'piü -a -bha -a -dhiang 'ö Yesu -ya zē 'ö Makö -ya pō
(Matiö 18,1-5; Dhukö 9,46-48)

³³ 'Yö 'wo dho "dhü 'wo □loo Kapεεnaōmō -pō 'gü. □Dhe Yesu □ya bo -da -sü 'ka 'kōōdhö, 'yö ö -bha □klang -nu dhexε" 'kpō 'ö- pō: «-Mē -wōn □nē 'ka gun -zaōkpadhe -da siē zian -ta bha?» ³⁴ "Kεε □dhe 'ö- -nu dhexε" 'kpō "dhü, 'yö -dhea -yö ga -nu -ta dingdhö, -a -gen -mü □dhe 'ö gun "dhü kö -due 'kpüi- -dhe 'ö dhang- 'gü □waa- -wōn zaōdhe -da zian -ta kē "dhü kö 'mē 'ö- -due 'dhö 'kpüi- 'wo- dō.

³⁵ □Dhe 'ö □ya kē "dhü, 'yö Yesu -yö 'yaanu, 'yö ö -bha □klang -nu -kaong do ga □ple bha- -nu -dhe, 'yö- pō- -nu -dhe: «'Ö 'mē 'dhe 'ö- "piü □dhe yō □nē ö -due kē 'kpüi-, -a -mē -yö ö -dī -da me □gban "pεpe □wlōō kö -yö kē me □gban "dhiü -ziö wo -mε 'ka.» ³⁶ 'Yö -ziö 'ö ö -kö -da 'nē 'dede do 'gü, 'yö- dō- -nu kpō 'gü, 'yö go mü 'ö- sü, 'ö- -wō ö -gbe 'gü, 'yö- pō ö -bha □klang -nu -dhe: ³⁷ «Mε "bυ me 'ö yaa ö -kö -ya 'mε 'wo □dhe 'nē -nu ya- -nu 'dhö, -a me do -zian -dheng -bha, -a -mε -bha kē n -bha 'ka -sü -wōn 'gü, kö -yö ö -kö -ya ma □nē n -dheng -bha bha, 'sa me "bυ me 'ö -kö -ya n -dheng -bha, kö 'yii mang do n -dheng 'kun, kö n Dē Atanna

'ö n -bō bha □nē 'ö ö -kö -ya -dheng -bha 'pō bha.»

'Wōn 'ö -gban 'mε 'wo bō Yesu 'ka "εεn 'wo- 'yao- 'ka -a -bha -a -dhiang 'ö Yesu -ya zē 'ö Makö -ya pō

(Dhukö 9,49-50)

³⁸ □Dhe 'ö □yaa- pō "dhü □ya ö bo, 'yö Zan -ya pō- -dhe: «N Dēme, yi -kpan me do 'bha -bha yi do 'ka kö -yö "yina yaa kē siē me -nu 'gü i 'tō 'gü "kεε 'sa kö 'yaa kwa □keng-, 'yö 'yi- -kö bho- -bha.» ³⁹ 'Yö Yesu -ya -yō bō 'ö- pō: «"Dhabhliwōn 'bha □ya kē "dhü □taamasü 'gü, 'ka 'dho- -mε -kö bho- -bha, -a -gen -mü □dhe me 'ö 'wōn suu 'ö "dhü- -kē n 'tō 'gü, 'yii 'dho 'go mü 'zū kö -yö n -dhiang yaa zē ö "gblυυ peng -sü do bha- -ta. ⁴⁰ -Yö kē ka "yaan □dhe 'mε 'yii dō kwa -gō -gōn -yan 'gü kö -yö -bō kwa 'ka. ⁴¹ Mε "bυ me 'ö dho ka gba "yi -kōō -yan do 'ka 'ka- mü, ka -bha -kē mang Klisi -mε ma me 'ka -sü -wōn 'gü, a- -pō ka -dhe tean- -dede 'ka □dhe -a -mε 'yii 'dho □fiē ö □trōōn 'ka tongtongdhö.»

'Wōn 'ö -gban mε -go Atanna -bha zian -ta -pē -nu -wōn -bha -a -dhiang 'ö Yesu -ya zē 'ö Makö -ya pō

(Matiö 18,6-9; Dhukö 17,1-2)

⁴² 'Yö go mü 'ö- pō: «"Kεε me "bυ me 'ö dho kē 'mε 'wo □dhe 'nēsεennē -nu 'dhö 'dhang -bho n "dhiü -sü 'gü bha- mε do -zian -bho Atanna -bha ziantame 'ka, -gwē kpō 'kpüi- do -kplü -a -mε bhō -bha -sü -zian 'wo- -mε -zuō 'ka □weeyi □bhaa -a fiē- -dhö 'wōn 'ö (Atanna) dho kē- -mε 'ka dhia" bha- -bha. ⁴³ -A -kē "dhü -sü -wōn 'gü, □ya kē □dhe i -kö 'ö i "dhiü bha □ya kē i -da Atanna "dhiü -pē 'ka, -bhö -a "kan i -bha. ("Tüng 'ö 'bhii- kē □kö- 'ka bha- 'ka). I -to -gbe "kplü 'ka -sü 'ö 'i -da 'ka Atanna -bha -tosea 'ö 'yaa yēn -a 'gü -sü fiē- -dhö i -gbe □gban -to i -bha -sü 'ö 'i dho-

'ka □geeboo -peng 'ö 'yaa "dhuu -a 'gü -sü -bha. ⁴⁴ [-Dhe 'ö "dhü bha bhiënë -nu 'wo me -bhö mü bha 'waa ga tongtongdhö "εen peng 'ö mü 'yaa "dhuu]. ⁴⁵ □Ya kë 'zü □dhe i -gen do □ya kë i -da Atanna "dhiü -pë 'ka, -bhö -a bho i -bha. ("Tüng 'ö 'bhiü -kë- 'ka □kö bha- 'ka). -A -gen -mü □dhe i -da -sü 'ö □niöösü 'ka -tosea 'ö 'yaa yën- kë -dhe 'gü -sü fië- -dhö i -gen □ple □gban -to mü -sü 'ö 'i dho- 'ka □geeboo -peng 'gü -a -bha. ⁴⁶ [-Dhe 'ö "dhü bha bhiënë -nu 'wo me -bhö mü bha 'waa ga tongtongdhö "εen peng 'ö mü 'yaa "dhuu.] ⁴⁷ I "yanga do □ya kë i -da Atanna "dhiü -pë 'ka, -bhö -a bho mü, ("tüng 'ö 'yii i -da □kö 'wön yaa 'gü bha- 'ka) i -da i "yanga do 'ka Atanna -bha -gblüdedhepö 'gü -sü fië- -dhö i "yanga □gban □ple -to mü -sü 'ö 'i dho- 'ka □geeboo -peng 'gü, ⁴⁸ -dhe 'ö □yuun 'ö mü □ya -da me 'gü 'yaa ga tongtongdhö, "εen 'ö peng 'ö mü 'yaa "dhuu tongtongdhö bha- 'gü -sü -bha.

⁴⁹ -A -gen -mü □dhe Atanna -dho me □gban kwa këwön -nu "zu peng 'ka □dhe -kö 'wo □wee -da sië- 'ka "tuu -bha bha- 'dhö.

⁵⁰ □Dhe 'ö "dhü, kaa □wee -yö kë ka 'gü kö 'ka 'to ka 'ko -dhe -së, -a -gen -mü □dhe me □gban kwa- 'wön -do □dhe □wee bha pë -së -mü, "kεε □ya kë □dhe -a din □ya bo 'go -sü 'ka -bha, -më "wεε 'bha □në 'wo dho- 'sü kö -wa din dhi- 'ka 'zü -deewo? □Ya kë "dhü kö -zun "dhiü -bhloo □në 'yaa 'dhö 'zü bha (kö □ya 'to -zuöpë □në- 'ka.).»

10

'Wön 'ö -gban dhe waa- gön -a -nu -kan 'kwëë- -sü -bha -a -dhiang 'ö Yesu -ya zë 'ö Makö -ya pö

(Matiö 19,1-12; Dhukö 16,18)

¹ □Dhe 'ö Yesu -yö go -dhe bha- 'gü, waa- ö -bha □klang -nu 'dhö 'yö -ziö 'ö dho Zude -se 'gü, Zuuden □taama. 'Yö me "bhü- -yö ta gblaa-

-bha 'zü -deewo 'wo nu- -dhe 'gü, 'yö zun 'zü- -nu □klang kë -sü -bha Atanna -wön 'ka □dhe -kö 'ö- -kë 'ka -kpεawo -a 'dhö.

² 'Yö Fadhizien 'bha -nu 'wo nu 'wo- dheε" kpo -a 'gü dan kian 'ka 'wo- pö: «Me- -moo -bha 'ö me -yö dhe bho "bü -ee?» ³ 'Yö Yesu -ya -nu dheε" kpo 'pö 'ö- pö: «Moizö -ya -pö ka -dhe □dhe ö -bha 'tong- 'sëédhe 'ö- -ben zë bha- 'gü?» ⁴ 'Yö 'wo- -yo bo 'pö 'wo- pö: «-Ya -pö 'me 'ö dho dhe bho "bü -yö 'sëédhe kë kö -ya □nëng -bha kö -ya bho- 'ka "bü.» ⁵ 'Yö Yesu -ya pö- -nu -dhe: «-A pö 'ö Moizö -ya wo "dhü bha -yö -sü kaa- googbudhe □në- -bha, ⁶ "kεε Atanna -zë -yö gön waa- dhe □në- -nu -da "kpongtaadhe -da "tüng 'gü. ⁷ 'Yö □në- -wön 'gü, 'yö goon- dho "kan ö dhe waa- ö dé -a -nu -bha, 'yö -kplü ö -bha dhebhö -bha, ⁸ 'yö me □ple bha 'wo -kë pë do 'ka. □Ya kë "dhü kö 'waa me □ple 'ka 'zü, kö □wa kë pë do □në- 'ka. ⁹ -A -kë "dhü -sü -wön 'gü, -a -dhe 'yaa- -bha kö 'pë 'ö Atanna □yaa- =nëng 'kwëë- bha me "bhü- -zë -ya "kan 'kwëë-.»

¹⁰ □Dhe 'ö waa- -bha □klang -nu 'wo dho 'wo □loo wo □yëë "dhiü, 'yö 'wo- dheε" -dee 'bha kpo 'zü 'wön do bha- 'ka. ¹¹ 'Yö- -yo bo -nu -go 'ö- pö: «Me "uu me 'ö ö -bha dhe bho "bü 'ö- -dee sü, kö- -me -yö 'wön yaa □në- -kë ö -bha dhebhö -blεεsü 'ka bha, "kεε kö -yö -da □në wo me -nu -bha dhe "piü bha. ¹² □Ya kë 'pö □dhe kö dhebhö -yö 'go gwaan- -bha kö -yö gwaan- "wεε 'kpo, kö -yö -zua □në- zë.

Yesu -bha 'dhuë- -kë 'në -nu -bha -sü -dhiang 'ö Makö -ya zë

(Matiö 19,13-15; Dhukö 18,15-17)

¹³ □Dhe 'ö □ya kë "dhü, 'yö 'wo nu 'në 'sεennë 'bha -nu 'ka Yesu -dhe, kë "dhü kö -yö ö -kö 'pa- -nu 'ka kö -yö 'dhuë- -kë- -nu -bha,

"kεε 'yö -bha □klang -nu 'wii 'wɪ -bha, 'yö 'ho zu n pεng □wεnng 'mε 'wo bha -nu 'yan 'gü -sü -bha.
 14 □Dhe 'ö Yesu -ya -dhe yö, 'yii dhi- -dhe, 'yö- pö ö -bha □klang -nu -dhe: «'Ka 'dho 'në 'sεennë -nu kë n -bha, -kaa -nu 'to mü kö -wo nu n 'piü, -a -gen -mü □dhe Atanna -bha -gblüedëdhe bha -yö 'mε 'ö- -nu -bha 'wɔn 'gü ma -kɔ 'dhö □dhe -a -nu 'dhö □në- -nu -bha ka.» 15 'Yö- pö: «A- -pö ka -dhe tean- =dede 'ka □dhe 'mε 'yii 'wɪ Atanna -bha -gblüedëdhe -wɔn -bha □dhe 'në 'sεennë -nu -wɪ 'wɔn -bha -kɔ 'dhö, 'yii 'dho -da mü tongtongdhö. 16 □Dhe 'ö- pö "dhü, 'yö 'në -nu bha- -nu -wɔ ö -gbe 'gü 'do 'do, 'yö ö -kɔ -ya -nu -ta, 'yö 'dhuë- -kë -nu -bha.

□Naome 'kpüi- do -bha -bo Yesu 'ka -kɔ -dhiang 'ö Makö -ya zë
 (Matiö 19,16-30; Dhukö 18,18-30)

17 □Dhe 'ö Yesu -yö go -dhe bha- 'gü 'ö -da zian -ta, 'yö göndë do -yö dɔ -bεang -bha 'yö nu 'yö zun- -dhe ö kpiö 'gü, 'yö- dheε" kpo 'ö- pö: «N Dëmε "klusësü, a -dho -a kë -kɔ -kë □dhe kö 'a □sii 'ö 'yaa yën 'ö Atanna "piü bha- -slɔɔ?»
 18 'Yö Yesu -ya pö- -dhe: «I n -dhe "klusëmε -më -wɔn 'gü? "Klusëmε 'bha 'yaa 'dhö kö 'yii kë Atanna -zë 'ka.» 19 'Yö go mü 'ö- pö: «Mangga 'tɔng- 'kö -ben zë -sü 'ka Atanna -go 'sëedhe 'gü □dhe:
 <'Bha 'dho -zua zë,
 'bha 'dho mε zë,
 'bha 'dho □kwaan bho,
 'bha 'dho □sua -ya mε -nu -bha,
 'bha 'dho kwεε" yaa -za bho mε
 'bha -bha, "εεn
 ü dhe waa- i dë -a -nu □bhleë -ya-
 bha, i yö -zë dɔ -kεε?»

20 'Yö göndë bha -ya -yɔ bɔ 'ö- pö: «A 'dhe 'kö bha yö -zë n kë -pë -mü 'a go- 'ka n 'nëdhe 'gü, n Dëmε.» 21 □Dhe 'ö Yesu -ya -ga zuudhö, 'yö- "dhia -yö ma- 'gü, 'yö- pö- -dhe: «-Yö ("dhü tean- 'ka, "kεε)

pë do □në- këwɔn □ya 'to i -bha, -bhö 'dho kö pë "pεpε 'ö i -gɔ 'i- =gban "dhɔɔ dɔ, kö 'i- -nao □gbaɔ "flεεmε -nu -gɔ. Atanna -dho -a -gɔ "yɔɔ dɔ i -gɔ □nao 'dhe 'ö dhang- 'gü -a 'ka, 'bha 'go mü kö 'i nu 'i -da n □keng-. 22 "Kεε -a pö 'ö Yesu -ya wo 'mε bha- -dhe "dhü bha 'yö ma- 'ka, 'yö ö -bha 'dho wo ö wë -ta -sεa 'ka, -a -gen -mü □dhe □nao 'ö gun- -gɔ -a -dhiang 'yaa zë, (-a -wɔn 'gü, 'yaa gun- 'piü □dhe 'ö ö -kɔ bho- 'gü).

23 □Dhe 'ö 'mε bha □ya 'dho, 'yö Yesu -yö -dhe -ga ö -züzü, 'yö- pö ö -bha □klang -nu -dhe: «□Naome -nu □dede -zë -a -nu -da Atanna -bha mε -nu kpö 'gü -dhe -dho kë 'ya-!» 24 -A pö 'ö Yesu -ya wo "dhü bha, 'yö- 'wɔn -ya -bha □klang -nu kɔn. 'Yö go mü 'yö- -ta -pɔ -a -nu -dhe 'ö- pö: «N bhang -nu, a- -pö ka -dhe □dhe -da Atanna -bha -gblüedëdhe 'gü -dhe -yö 'ya-!
 25 -Yɔɔnmea -bha -bɔ -sɛdha -yε 'ka -sü -yö "gbɪ-, "kεε □naome -bha -da Atanna -bha -gblüedëdhe 'gü -sü -yö "gbɪ- 'ö -ziö yö -zë -ta.»

26 'Yö- 'wɔn -ya -bha □klang -nu kɔn 'zü 'ö ziö mü, 'yö 'wo -ya wo 'ko -nu dheε" 'kpo -sü -bha 'wo- pö: «Yö -zë □ya kë "dhü 'sa kö 'dee dho dha?» 27 'Yö Yesu -ya -nu -ga 'ö- pö: «Mε "bhɪ- -nu -zë 'waa □mɔɔ- -bha, "kεε Atanna -zë -yö -mɔɔ -bha, -a -gen -mü □dhe Atanna -zë -fiëbhawɔn 'yaa 'dhö.»

28 'Yö Piëdhö -ya pö- -dhe: «'Yö 'mε 'kö yi -zë 'ya "kan yii- pë □gban "pεpε -bha 'ya -da i □keng- yö □wε?» 29 'Yö Yesu -ya -yɔ bɔ -gɔ 'ö- pö: «A- -pö ka -dhe kö -yö 'to ka "yaan □dhe mε "bɔ mε 'ö zë n -wɔn -dhe, "εεn 'ö zë 'wɔn -taɔng -së 'ö go Atanna -a -wɔn -dhe, 'ö go ö -gɔ 'kɔɔdhö, "εεn 'ö -kan ö dheebhang göon- -nu, "εεn dhong -nu, ö dë waa- ö dhe "εεn ö -bha 'në -nu waa- ö -bha 'bhlaa- -nu -bha, 30 -a -mε -dho -a -gɔɔ këng do □slɔɔ "kpung □taa yö, 'kɔ

-nu 'ö- -me -ya to bha oo, "εεν -a dheebhang dhong -nu, goon -nu 'ö- -nu to oo, -a dhe -nu oo, -a -bha 'në -nu "εεν -a -bha "se -nu 'ö- to bha, -yö -dho -a "wεε [slɔɔ, "kεε -yö -dho -a [slɔɔ "yënnng [gbaɔn 'gü kö -wa -wëë -kë wo sië n -wɔn 'gü. "Kεε [ya 'go mü, -a -me -dho [sii 'ö 'yaa yën 'ö Atanna "piü, -a -slɔɔ -a -dhekpaɔ dhia" saan 'ka. ³¹ "Kεε a- -pö ka -dhe [dhe 'me 'wo "dhiü, "töng ya- 'gü bha- me 'gbε- -dho bo [taama, 'ö 'me 'wo gun [taama bha- me 'gbε -wo bo "dhiü.»

Yesu -bha ö ga -wɔn waa- ö -bö -wɔn -dhiang -yaaga -naa 'ö- zë 'ö Makö -ya pö

(Matiö 20,17-19; Dhukö 18,31-34)

³² [Dhe 'ö [wa -da 'zü zian -ta 'wo 'dho sië Zedhizadhemo, kö -ya -nu -dhe "dhiü, kö- -bha [klang -nu [gban "gblüüdhe [ya "muu bho, "kεε kö -wa [keng- "suü 'ka mü "dhü, -yö me -kaong do ga [ple bha- -nu -dhe ö "soɔ, 'yö zun 'wɔn 'ö yöö kë ö 'ka bha- -gen bho -sü -bha -a -nu -dhe. ³³ 'Yö- pö: «Ka -dhe -ga, 'dho do 'kwa- wo sië Zedhizadhemo ya, -wo -dho mang Megböme n 'kun, 'ö 'wo n nu "saabhome -nu -gome -nu waa- 'tönggome -nu -dhe, 'ö 'wo n zë za 'ka, 'wo- pö -wo n zë, 'ö 'wo dho 'wo n nu 'me 'waa Atanna do 'wo go "se "wεε 'gü bha- -nu -dhe. ³⁴ 'Ö 'wo [wεε do n -bha, 'ö 'wo wo "dhidhi -pen n -bha, 'ö 'wo n ma "dhü 'ka, 'ö 'wo n zë, "kεε -dhekpaɔyi -yaaga [ya ziö, a -dho 'go ga 'gü 'a -bö.»

Gba 'ö Zakö waa- Zan 'wo- -dhe Yesu -go -a -yɔ 'ö- bö 'ö Makö -ya pö
(Matiö 20,20-28)

³⁵ [Dhe 'ö ö bo- -pö "dhü -sü 'ka, 'yö Zakö waa- Zan 'wo -kë Zebede gbö -nu 'ka bha, 'wo [yɔɔn- "soɔ, 'yö 'wo- pö- -dhe: «Yi Dëme, 'pë 'ö yi "piü 'yi- -gbadhe i -go -bha, -bhö do "gbu- kö 'i- kë yi -dhe.» ³⁶ 'Yö-

-yɔ bo- -nu -go 'ö- pö: «-Yö ka "piü 'a- kë ka -dhe [dhe?» ³⁷ 'Yö 'wo- pö: «Yi Dëme, -bhö do "gbu- kö yi 'ö i -bha -gblüüdhe dho -ya -bha -a 'ka bha, me [ple 'yi ya -due 'ö mü bha i yi gba -a [bhlëesü -sü 'ka -dhe!» ³⁸ 'Yö Yesu -ya -yɔ bo- -nu -go 'ö- pö: «Pë 'ka- -gbadhe sië n -go bha ka- -do -ee? Ka -mɔɔ -bha 'ö "yi -dhiisü 'ö maa mü bha 'ka- mü -ee? "εεν saan" 'ö maa- wo bha ka -dho [mɔɔ- wo -sü -bha -ee?» 'Yö 'wo- pö- -dhe: «[lin, yi -dho [mɔɔ- -bha.» ³⁹ 'Yö Yesu [ya -yɔ bo- -nu -go 'ö- pö: «-Yö "dhü tean- 'ka [dhe 'wɔn "gbu- 'ö maa- "yi mü bha waa- saan" 'ö maa- wo bha, ka -dho ka -bha wo, ⁴⁰ "kεε -a 'dhe 'kö -gban me -bha -ya n -ko -së "εεν n [kwaa 'gü -sü -wɔn -bha, 'yaa ma -zë ma 'wɔn 'ka. [Ya 'go mü, 'me 'ö 'wɔn 'dhe bha Atanna -ya -ya -nu -bha 'ka [në 'wo dho- =slɔɔ.»

⁴¹ [Dhe 'ö- -bha [klang -nu bha- me -kaong do 'dhe 'wo to 'wo 'wɔn bha- ma, 'yö -kë -nu -siödhewɔn 'ka Zan waa- Zakö -a -nu kwi -bha. ⁴² [Dhe 'ö Yesu -yö 'wɔn [slɔɔ- 'gü, 'yö -nu -dhe 'yö- pö- -nu -dhe: «Ka- 'wɔn do [dhe -gblüüdë -nu 'wo "kpong [taa yö 'wɔn 'ö -dhi -nu -dhe, 'yö 'wo- -wɔ woo- "següme -nu -ta, 'yö 'me 'wo me -tiandhö -nu 'ka, 'wo me -dhe -faan -wɔ wo [kɔɔnme -nu -ta, ⁴³ "kεε ka -zë ka -bha 'yaa "dhü. 'Me 'ö- "piü [dhe ö -due kë 'kpü- ka kpö 'gü Atanna wëëdhö, -a -me -zian [në -yö kë ka "dhiü -ziö wo -me 'ka. ⁴⁴ Kö 'me 'ö- "piü [dhe 'ö kë me [bhlëesü 'ka ka kpö 'gü (Atanna wëëdhö), yö [në -yö kë me [gban ka -bha [dhuëng 'ka. ⁴⁵ -A pö 'a- wo "dhü bha- -gen -mü [dhe mang Megböme nu 'a- wo "kpong [taa bha, 'mii nu kö me -yö ma -zë n "dhiü -ziö wo, "kεε kö ma [në 'a ka "dhiü -ziö wo, kö 'a n -di nu ka -gotadhöpë 'ka kö me 'gbε -wo kë dhame 'ka -dhekpaɔ dhia" 'gü.»

"Yanwülümé do -kè "klüvklü Zedhiko -kò -dhiang 'ò Makö -ya zè
(Matiö 20,29-34; Dhukö 18,35-43)

46 'Yö waa- -bha □klang -nu 'wo dho 'dhü 'wo □loo Zedhiko. □Dhe 'ö □ya 'go 'pö- bha- 'gü, waa- me kpö 'kpii- 'ö gun- =keng- bha- 'dhö, kö Time gbö 'wo- -dhe Batime 'ö gun gbadhemé 'ka -a -kè "yan -wlü 'ka -sü -wón 'gü bha, -yö -ya sié zian "güng "piü. 47 □Dhe 'ö- ma □dhe Yesu 'ö go Nazadhetö bha □nè ziö sié bha, 'yö zun "gbla -sü -bha 'ö- pö: «Yesu, Davi suu, -bhö n -wèé -ga kö 'i "ta n -dhe -dhe!»

48 'Ö gun "gbla sié "dhü kö me 'gbe -wo -don bho sié- 'ka 'wo- pö -yö ö "dhi ta. "Kéé □waa- pö- dhe "dhü -yö -kè □dhe 'pè 'wo- pö -yö "gbla 'bha □nè wo "gbü- 'ka -a 'dhö, 'yö ö -wu "dhiü □wlü 'zü 'ö -ziö -a 'dhe 'ö gun -bléesü bha- -ta 'ö- pö: «Davi Gbö, -bhö n -wèé -ga -dhe!» 49 'Yö Yesu -yö 'daonnu 'ö- pö: «-Kaa -dhe!» 'Yö 'wo "yanwülümé bha- -dhe 'wo- pö: «-Bhö i 'gü dō "gbü- kö 'i "wlü 'i 'dho, -ya -pö 'i nu!» 50 'Yö ö -bha □gbauu- 'ö gun- -bha bha- bho 'mü 'ö- zuö "sia- (kö 'ya 'dho -da ö -gen 'gü), 'yö □wlü 'vadhö 'ö dho Yesu -zian 'ka.

51 □Dhe 'ö □loo mü, 'yö Yesu -ya pö- dhe: «-Mè □nè i "piü □dhe 'a- kè i -dhe?» 'Yö- pö- dhe: «N Dème, -yö n "piü □dhe 'i "ta n -dhe kö n "yan ya □nè -yö -dhe yö -deewo!» 52 'Yö Yesu -ya pö- dhe: «-Bhö 'dho, i -bha 'dhang -bho n "dhiü -sü □nè i dha bha.» -Yö -to -dhe do bha- 'gü 'ö- "yan -yö -dhe yö -deewo, 'yö -ziö Yesu □keng- 'yö 'wo dho zian 'ö gun 'dho sié- 'ka bha- 'ka.

11

Yesu -bha -da Zedhizadhémö -pö yaan- -bha -kò -dhiang 'ò Makö -ya zè

(Matiö 21,1-11; Dhukö 19,28-40; Zan 12,12-19)

1 □Dhe 'wo 'dho sié 'ö □wa □yoon Zedhizadhémö -pö "sɔɔ, "kɛɛ 'ö □wa □loo 'pödhé 'wo Befaze -dhe -kè bha waa- Betani -dhe -a -nu "saan "dhiü, -tɔn 'wo- Odhivie -tɔn -kè bha- "pɛan "piü, 'yö ö -bha □klang -nu bha- me □plɛ bɔ. 2 'Yö ö -wu kpɔ- -nu -bha 'ö- pö: «-Ka 'dho 'pö- 'ö -ya ka "dhiü bha- 'gü, ka -dho -kpan □soofəng 'nè do -bha kö -yö -kplü -sü 'ka ka -da 'plöo -dhe 'gü, me 'bha 'yii -ya -ta do, 'ka 'dho -kaa "pu kö 'ka nu- 'ka. 3 □Ya kè □dhe □wa ka dhɛɛ" kè kö -wa pö: «Ka- kè "dhü □dhe?» -kaa pö: «Yi Dème □nè- mawɔn □ya zun- -bha, "kɛɛ □ya ö bo -yö -dho ö -kɔ bho- 'gü 'ö 'yi nu- 'ka.»

4 'Yö 'mɛ 'wo bha 'wo dho, 'yö 'wo -kpan □soofəng 'nè bha- -bha kö -yö -kplü -sü 'ka "kpenng 'kodhi "dhiü zian "sɔɔ, 'yö 'wo- pu. 5 'Yö 'mɛ 'wo gun mü bha- me kpö 'bha 'wo- pö- -nu -dhe: «-Mè □nè 'ka- kè sié bha? Ka □soofəng 'nè bha- pu -mè -wɔn 'gü?» 6 'Yö 'wo- yɔ bɔ □dhe -kɔ 'ö Yesu -ya pö- 'ka- nu -dhe bha- 'dhö. □Dhe 'wo- pö "dhü 'yö 'wo wo -kɔ bho- 'gü, 'yö 'wo dho- 'ka.

7 □Dhe 'wo dho 'wo □loo □soofəng 'nè bha- 'ka Yesu -dhe 'gü, 'yö 'wo woo- sɔ -nu □loo- -ta, 'yö Yesu 'dhö -ya -ta. 8 'Yö me 'gbe 'wo woo- sɔ kpɔ zian -ta -dhe -nu 'gü, waa- "dhü kwɛɛ" -nu 'ö me 'bha -nu -wa -kan 'bhlaa- -nu 'gü -a -nu 'dhö. 9 Kö 'mɛ 'wo Yesu "dhiü waa- 'mɛ 'wo- =taama -dhe -nu 'gü, -wo "gɛɛ kè sié 'wo □gbla -nu wo 'wo- pö: "Sookwedhi! "Sookwedhi! 'Mɛ 'ö nu sié kwa Dème -bha nu 'gü bha- 'tɔ -yö bho! 10 Kwa dè Davi -bha -gblüdedhe 'ö nu sié bha -yö □bhɛɛ! 'Mɛ 'ka dhang- 'gü, -ka -bhabhoo 'kun kö 'ka- pö "sookwedhi!»

11 'Yö Yesu -yö dho "dhü 'ö -da Zedhizadhémö, 'yö dho Atanna -dhokégükö 'gü. □Dhe 'ö 'wɔn -nu 'wo mü -a □gban 'suan- bho -sè 'ka,

"kεε kö 'yënn-g- =ya 'dho, 'yö waa-
-bha □klang -nu -kaong do ga □ple
bha 'wo wo yee -kë 'wo dho Betani
-pö 'gü.

*Yesu -bha "dhang -da figö -dhü
-bha -kō -dhiang 'ö Makö -ya zë
(Matiö 21,18-19)*

12 □Dhe 'ö □ya wō mü 'ö- -tadhe
□ya □kpaō, 'ö 'wo 'go sië Be-
tani 'wo 'dho sië 'zü -deewo Zed-
hizadhëmö, 'yö din- -yö Yesu kun.
13 'Yö do □gblæn 'ö figö -dhü do yö
kö- "dhe -ya -ta, 'yö dho 'ö -wo -bha
kö- -kpu 'bha 'dhö mü kö 'ö- bho
'ö- bhö, (-a -gen -mü □dhe 'ö gun
'dhü kö figö -pë kë "töng 'yii □loo
□kö), "kεε 'ö 'dho □yōōn- "sōō -yö
-kpan -a "dhe -dī -slōō □në- -bha.
14 -Yö "dhang -da figö -dhü bha-
-bha yö □në- -wōn 'gü 'ö- pō: «'Bha
'dho bhe do 'zü tongtongdhö 'ö me
-ya -bhö!» -A pō 'ö- wo "dhü bha,
'yö- -wu -yö -da -a -bha □klang -nu
'tuudhö.

*Yesu -bha -da Atanna
-dhökëgüko -kō -dhiang 'ö Makö
-ya zë
(Matiö 21,12-17; Dhukö 19,45-
48; Zan 2,13-22)*

15 □Dhe 'ö □wa 'dho □wa □loo
Zedhizadhëmö, 'yö Yesu -yö dho
'ö -da Atanna -dhökëgüko 'gü. 'Yö
-ya 'me 'wo gun "dhōō -nu do sië,
"εen 'wo gun pë 'dho sië 'kōōdhö
mü bha- -nu kë -sü -bha, 'yö 'me
'wo nu 'wëë- fië bho -dhe 'gü 'wëë-
'dhe 'ö Atanna -dhökëgüko 'gü mü
bha- -bha bha- -nu -bha 'kpongpa
-nu 'wo gun 'wëë- fië bho sië- -ta,
waa- 'me 'wo gun -tong "dhōō do
sië mü (kö -wo "saa- bho- 'ka bha-)
-nu -yata -gbloo -nu □wenng. 16 'Yö
-kō me -bha zian -kan pë 'bha 'ka
-sü -zian 'ö Atanna -dhökëgüko 'gü
mü bha- -bha. 17 'Yö zun dhiang
-zë 'me 'wo gun mü -a -nu -dhe -sü
-bha 'ö- pō: «-Yö -ben zë -sü 'ka
Atanna -gō 'sëëdhe 'gü □dhe:
-Wo -dho ma 'kō -dhe "se □gban
"pepe 'gü -me -nu -bha

-bhea Atanna -dhe 'gü -kō
"kεε yö □në ka -zë 'ka- kë
□kwaanme -nu -ya 'gü -ye
□në- 'ka bha.»

18 □Dhe 'ö Yesu -wu bha 'ö -da
'saabhōme -nu -gōme -nu waa-
'tōnggōme -nu "tuudhö, 'yö -ye -nu
-bha □dedewo, 'yö 'wo -ya -a "slë
mōō -sü -bha kö 'wo- zë -gblæn
'kpo 'gü. -A -gen -mü □dhe -wo
-gun "suü sië- -gō, -a -nu -suü -gō
'klōō -mü □dhe 'ö gun "dhü kö-
-bha me draan- -kō bha □ya me
□gban -zu 'kun, (-a -wōn 'gü □waa-
pō 'wo- 'kun "dhe -ta kö woo- -nu
-zuö -gwë 'ka). 19 □Dhe 'ö "bin □ya
bo 'ma -sü 'ka, 'yö Yesu -yö go ö
-bha □klang -nu 'ka pō yaan- -bha.

*Figö -dhü 'ö Yesu -yö "dhang -da
-bha bha- ga -kō -dhiang 'ö Makö
-ya zë
(Matiö 21,20-22)*

20 □Dhe 'ö- -tadhe □ya □kpaō, 'ö
Yesu waa- ö -bha □klang -nu 'wo
ziö sië, 'yö- -bha □klang -nu 'wo
figö -dhü 'ö "dhang -da -bha bha-
yö kö □ya ga klōngklōngdhö □ya
-da 'ka -a yun 'gü "sεεdhö. 21 -Dhe
'ö Piedhö -zu -yö -bö -kō 'ö -kë
'ka yaan "dhiü bha- 'ka, 'yö- pō
Yesu -dhe: «N Dëme, -bhö -dhe -ga
□zōō, figö -dhü 'i "dhang -da -bha
yaan "dhiü bha □ya ga.» 22 'Yö
Yesu -yö dhiang zë- -nu -dhe 'ö- pō:
«-A 'wōn 'ya 'dho ka 'kōn. Pë 'ö-
-wōn 'dhö ka -bha yö -mü -zu -yö
Atanna -dhe -sü □në- 'ka doseng
(□dhe- -fiëbhawōn 'yaa 'dhö). 23 A-
-pō ka -dhe tean- =dede 'ka □dhe
'dhang -bho Atanna "dhiü -sü □ya
kë ka -gō □dedewo 'kpakpadhö,
'ka- pō -tōn 'ö do ya- -dhe -yö 'go
ö "gblü kö -yö 'dho -yö -pō □weeyi
□bhaa, kö 'kii do 'kën 'gü, ka -dho
-a -dhe yö kö □ya kë. 24 'Yö □në-
-wōn 'gü 'yö 'a- pō ka -dhe pë
"pepe 'ö 'ka dho- -gbadhe Atanna
-gō kö ka bhea' sië- -dhe bha, -ka
'dhang bho- "dhiü □dhe 'ka- =slōō,
ka -dho -a yö kö -a 'gü -wōn -yö

kë sië. ²⁵ □Ya kë □dhe 'ka bhea" sië Atanna -dhe, kö ka -zu -yö -bö □dhe 'wön -yö kaa me 'bha ka □zinng 'gü, -kaa -me -mawön 'to, kë "dhü kö ka Dë 'ö dhang- 'gü -yö kaa- 'wön yaa -nu -mawön 'to 'pö. ²⁶ ["Κεε □ya kë □dhe 'kii 'wı- -bha kö 'ka- me -mawön 'to, ka Dë 'ö dhang- 'gü, 'yii 'dho kaa- 'wön yaa -nu -mawön 'to 'pö.]»

Yesu -bha ö faan 'godhe -dhiang 'ö- zë 'ö Makö -ya pö
(Matiö 21,23-27; Dhukö 20,1-8)

²⁷ □Dhe 'ö □wa 'dho □wa □loo -deewo Zedhizadhemo, 'ö Yesu 'dhö ziö sië Atanna -dhökëgüko 'gü, 'yö "saabhome -nu -gome -nu oo, 'tonggome -nu waa- -kweagbö -nu 'wo nu- "piü. ²⁸ 'Yö 'wo- dhe" kpo 'wo- pö: «'Wön 'i- kë sië ya, i- kë de -bha kë 'gü? "Ξεν i wea -loo -dhe -me -mü de 'ka?»

²⁹ 'Yö Yesu -ya -yo bö- -nu -go 'ö- pö: «A -dho ka dhe" do 'kpo 'pö, □ya kë □dhe 'ka- -yo bö n -go kö 'a ka -bha bha- -yo bö: ³⁰ Zan -bha me -bö Atanna 'ka -zu 'ö gun- bho sië bha Atanna □në- pö "εεν me "bhı- -nu □në 'wo- bho wo -dı 'gü? -Kaa -yo bö n -go!» ³¹ "Κεε 'yö 'wo -ya -a "slën bho -sü -bha wo "kwëë 'wo- pö: «□Ya kë □dhe 'ya- pö Atanna □në- pö, -yö -dho -a pö kwa -dhe: <-Yö -kë mü □dhe 'sa 'yö 'kii 'dhang bho- "dhiü?» ³² "κεε 'sa 'ya- pö □dhe me "bhı- -nu □në 'wo- bho wo -dı 'gü kö -nnn!»

(-A pö 'wo wo "dhü bha- gen -mü □dhe 'ö gun "dhü kö -wo "suü sië "següme -nu -go, -a 'kloo- mü □dhe me □gban "pepe- -gun 'dhang bho sië Zan "dhiü □dhe Atanna -wudhiüloomë □dede -mü.) ³³ □Dhe 'ö □ya kë "dhü, 'yö 'wo- -yo bö Yesu -go 'wo- pö: «'Yaa- 'wön dö.» 'Yö- -yo bö 'pö- -nu -go 'ö- pö: «Mang -dı 'pö, 'mii 'dho n -bha ya- wea -loo -dhe -me pö ka -dhe.»

12

"Gwënnng 'ö Yesu -ya -da 'ö -gban buzankëme -mawön yaa -nu -bha -a -dhiang 'ö Makö -ya zë

(Matiö 21,33-46; Dhukö 20,9-19)

¹ □Dhe 'ö □wa wo bo dhiang -nu bha- -nu zë -sü 'ka □dhe -ko bha- 'dhö, 'yö Yesu -yö zun dhiang -zë -a -nu -dhe -sü -bha "gwënnng 'gü 'ö- pö: «Yi do 'ka 'yö göndë do 'bha -yö ö -bha -dröo -bh- laa kpo. 'Yö- -zü □klëen "dhüu 'ka kpënnkpënnghö, 'yö dho 'ö- "yibhogüpë -pë -kë, 'yö dho 'ö 'ko dö- "dhiü (kö -yö kë -dhe bha- -maa -kë □wlöö -kö 'ka), 'yö dho 'ö 'bh- laa- bha- -da buzän 'gü 'yö dho "ta 'gü. ² □Dhe 'ö -dröo ga bho "töng □ya □loo, 'yö ö -bha gwëëmi do bö buzänkëme -nu bha- -nu "piü kö □wa wo bo kö -wa -gblü kö -wo ö -bha dö ö -bha gwëëmi bha- -go kö -yö nu- 'ka ö -dhe. ³ 'Yö buzänkëme -nu bha 'wo gwëëmi bha- kun, 'yö 'wo- ma -tekpe -tekpëdhö 'wo wo □kwaa- -zü 'yö dho ö -kö 'gü "fië 'ka ö dëme -ta. ⁴ 'Yö □slëë 'zü 'yö me "weë 'bha bö, 'yö 'me 'wo bha 'wo me 'dhe bha- kun 'zü 'wo- ma -tëké -tëkédhö, 'yö 'wo bhië -ya -go -bha, 'yö 'wo "si bho- -go -kö □gban -kö □gban 'gü ⁵ 'yö dho 'ö- me -yaaga -naa bö, 'yö 'wo dho 'wo yö -zë zë, 'yö dho 'ö me kpo 'bha bö 'zü □taama, "κεε 'yö- 'bha 'yii 'wön "dhiü 'kun, 'yö 'wo- -nu -ma, "εεν 'wo- -nu zë.

⁶⁻⁷ -A "töng bha- 'ka kö -dröodhe dëme bha- gbö do 'në 'ö- -bha 'wön □gban "pepe 'ka □në □ya 'to- -go, kö yö □në □ya 'to □dhe böme 'dhö -a -kö "dhiü □taamasü 'gü. 'Yö- pö ö -dı -dhe □dhe me 'dhe 'kö ya -yö kë 'ö- wo n gbö 'ka bha, -wo -dho -a □bhlëë -ya 'ö 'wo wo "tu to- -wu -bha. 'Yö -ziö 'ö- bö, "κεε □dhe 'ö- gbö bha 'ö dho 'ö □loo mü, 'yö buzänkëme -nu bha 'wo- ya 'kwëë- -kë 'wo- pö: «Me □dede 'ö yöö 'kean- bha- 'sü -zianwo 'yö nu bha, -ka -kwaa 'kun 'kwa- zë, kö

'kean- bha -yö 'to kwa -gɔ!» 8 'Yö 'wo- kun 'wo- zë, 'yö 'wo dɔ- =gee -bha 'wo- zuö "bü □gblɛɛn. 9 'Mɛ 'ka dɔ bha, □ya kɛ "dhü kö -më -wɔn □në -drɔɔdɛ dɛmɛ yöö kɛ □taamasü 'gü? Kö yöö □dede □në- nu -wɔn □ya 'to, kö -yö buzankɛmɛ -nu bha- -nu zë, kö -yö ö bha 'bhlaa- 'sü -ya dɔ mɛ "wɛɛ -nu -gɔ.»

10 □Dhe 'ö- pö "dhü 'ö ö bo, 'yö- nu dhɛɛ" kɔ 'ö- pö: «-Wɔ 'ö -bɛn zë -sü 'ka Atanna -gɔ 'sëedɛ 'gü □dhe:

«-Gwë 'ö 'kɔdɔmɛ -nu 'wo wo □kwaa- zü bha □në kɛ -kɛ 'kɔ "kpan -ya -ta -gwë 'ka bha 'kii- ma do -ee?

11 -A -bha -kɛ 'kɔ "kpan -ya -ta -gwë 'ka -sü bha, -yö -dhi Atanna □në -dhe, -yö "dhabhliwɔn -zian □në- 'ka.»

12 □Dhe 'ö ö bo- pö "dhü -sü 'ka bhoo, 'yö "saabhɔmɛ -nu -gɔmɛ -nu waa- 'tonggɔmɛ -nu waa- kwɛagbö -nu bha 'wo- 'wɔn dɔ □dhe -yö "gwɛnng bha- -da wo □në wo -dhe. 'Yö 'wo zun- 'slɛ mɔɔ- -sü -bha kö 'wo- 'kun, "kɛɛ kö -wo "suö sië "sɛgüme -nu kpö 'wo gun 'mü bha- -nu -gɔ, 'yö 'wo- to 'mü 'wo woo- 'dho wo.

'Wɔn 'ö -gban 'nii- sɔng bho -sü -bha -a -dhiang 'ö Yesu -ya zë 'ö Makö -ya pö

(Matiö 22,15-22; Dhukö 20,20-26)

13 □Dhe 'ö 'mɛ 'wo bha 'wo dho, 'yö 'wo Fadhizien 'bha -nu waa- Edhodö -bha mɛ 'bha -nu bɔ kö -wo Yesu -wɔ mɔɔ-, kö- -wɔ □ya □dië -dhe 'ö- 'gü kö -yö kɛ- -nu bɔdɛ 'ka kö- -nu -kɔ -yö □mɔɔ- -bha. 14 □Dhe 'wo nu, 'yö 'wo- pö Yesu -dhe: «'Yi Dɛmɛ, -a 'wɔn -yö yi "yaan □dhe tɛanwɔn pöme -mü i 'ka, □dhe 'bhaa "suö mɛ 'bha -mɛ 'bha -gɔ, 'sa 'bhaa -kpla mɛ 'bha -gɔ -a -bha -kɛ -tiandhö -sü -wɔn 'gü kö i □flü kɛ mɛ -gɔ, □dhe tɛan- zian 'ö go Atanna "piü □në 'i- zɔn mɛ -dhe. -A -kɛ "dhü -sü 'gü, 'wɔn

'ö -gban 'nii- sɔng -bho Wlɔmö -mɛ -nu -bha -gblüdë 'kpüi- -dhe -sü -bha ya i i -bha -pö 'gü □dhe? 'Yi- bho -ee? "ɛɛn 'ya 'dho- bho -ee?» 15 □Dhe 'ö Yesu -ya 'wɔn dɔ □dhe kpa □në 'wo- wo sië ö -dhe 'gu -ta bha, 'yö- -yɔ bɔ- -nu -gɔ 'ö- pö: «Ka n 'gü -dan -më -wɔn 'gü? -Ka nu n -dhe "tanmaga do 'ka kö 'a- -ga!» 16 'Yö 'wo nu- -dhe -a do 'ka. 'Yö- nu dhɛɛ" kɔ 'ö- pö: «De □në- gɔ "blɛɛn- waa- 'to 'wo- -ta ya?» 'Yö 'wo- pö- -dhe: «Wlɔmö -mɛ -nu -bha -gblüdë 'kpüi-.» 17 'Yö- pö- -nu -dhe: «□Dhe 'ö "dhü, -ka 'dho kö pɛ 'dhe 'ö -gblüdë bha- -bha 'ka 'ka- dɔ- -gɔ, kö- 'dhe 'ö Atanna -bha 'ka 'ka- nu Atanna -dhe!» -A -yɔ 'ö- bɔ- -nu -gɔ "dhü bha, 'yö- 'wɔn -ya -nu kɔn □dedewo.

'Wɔn 'ö -gban 'mɛ □wa ga -a -nu -bö -wɔn -bha -a -dhiang 'ö Yesu -ya zë 'ö Makö -ya pö

(Matiö 22,23-33; Dhukö 20,27-40)

18 □Dhe 'ö □ya kɛ "dhü, 'yö 'mɛ 'wo- -nu Sadusien -nu -kɛ 'ö 'waa 'dhang bho mɛ □wa ga -a -nu -bö -wɔn "dhiü bha, 'wo nu Yesu 'piü, 'yö 'wo- dhɛɛ" kɔ 'wo- pö: 19 «'Yi Dɛmɛ, 'pɛ 'ö Moizö -ya -bɛn zë 'ö- to kwa -gɔ 'yö ya. -Ya -pö 'mɛ 'ö- dheebhang □ya dhe 'sü, kö -yö ga kö waa- -bha dhebhɔ bha 'wii 'në □slɔɔ, -a -dhɛa -bha □dhe -a -mɛ dheebhang 'zlaa- -ya 'keandhe bha- 'sü dhe 'ka kö wɛng -wo 'në 'kpɔ kö -yö kɛ- dheebhang 'ö ga bha- suu 'ka. 20 "Kɛɛ -bhö -a -ga, dheebhangzë -nu "saɔplɛ □në 'wo gun, 'yö- mɛ 'kpiisü -yö dhe sü, 'yö 'wii 'në 'kpɔ 'yö ga. 21 'Yö 'mɛ 'dhe dɔ mü 'ö- 'kean- -dhe bha- sü, 'yö 'wii 'në 'kpɔ 'pö, 'yö ga. 'Yö- mɛ -yaaga -naa -bha dho 'pö 'ö -kɛ -dhe -kɔ do bha- 'dhö, 22 'yö dho- 'ka "dhü 'yö mɛ "saɔplɛ bha- =gban 'wo dhe do bha- sü, 'yö- -nu "wɛɛ 'bha 'wii 'në 'kpɔ, 'yö- =gban -wo ga. □Dhe 'ö gɔɔn- -nu bha- -nu □gban □wa ga, 'yö dhebhɔ bha 'ö

ga 'pö. ²³ 'Me 'wo bha -nu □gban □wa dhe do bha- 'sü □tön. □Ya kë "dhü yi 'ö 'me □wa ga 'wo dho bō- 'ka bha □ya □loo, dhebho bha- dho kë 'me 'wo bha- de -sü □nē- bha dhe 'ka kpenngdhö?»

²⁴ Yö Yesu -ya -yo bō- -nu -go 'ö- pö: «Zian □nē 'ka- to 'yö 'ka "wı siē bha, -a -gen -mü □dhe 'pē 'ö Atanna -wu -ya pö 'kaa 'bha 'gü ma, "εε 'kaa 'wön 'ö Atanna -bha 'gügbıdhe -yö □moo- -bha 'ö- -kē -a 'bha do.» ²⁵ Yö- pö: «-A pö 'a- wo "dhü bha- -gen -mü □dhe yi 'ö 'me □wa ga 'wo dho -bō 'ka bha, me 'bha 'yii 'dho dhe 'sü, "εε dhebho 'bha 'yii 'dho gwaan- 'kpo, "kεε me □gban -dho kë □dhe Atanna -bha "kiē -nu □nē- 'dhö dhang- 'gü. ²⁶ "εε 'wön 'ö -gban 'me □wa ga 'nu -a -nu -bō -wön -bha -a -dhiang 'ö Atanna -ya zē, 'ö -ben zē -sü 'ka Moizö -go 'sēedhe 'gü, kö □ya ö -dı -zön -dhe -kpo□ kpo 'gü bha 'kii- ma do -ee? -A pö 'ö- wo □dhe:

«Ma □nē 'a Ablaamö oo, Izaakö oo, Zaköbö oo, a -nu -bha Atanna 'ka bha, 'kii- ma -ee?

(A- pö ka -dhe □dhe Atanna -yö dhiang bha- zē Moizö -dhe "dhü kö 'me 'wo bha □wa ga 'nu kö- yi □ya □gwēē. "Kεε -ya -pö Moizö -dhe 'ö- pö: «Ma □nē 'a- -nu -bha Atanna 'ka», 'yii- pö: «Ma □nē 'a gun- -nu -bha Atanna 'ka.») ²⁷ □Ya kë "dhü kö kwa- 'wön -do □dhe Atanna bha -yö 'me 'wo 'yaandhe 'ka □nē- -nu -bha Atanna 'ka, 'me □wa ga bha- -nu -bha Atanna 'yaa -mü. -A -kē "dhü -sü 'gü, □ya kë □dhe 'ka ka -zv 'gön □dhe 'me □wa ga 'waa -bö, kö "kpenng- =nē 'ka- kë siē ka -dı -go.»

-Kö 'ö Yesu -yö Atanna -bha 'tong- 'kpiisü -zön 'ka 'tonggome -nu -dhe -a -dhiang 'ö Makö -ya zē (Matiö 22,34-40; Dhukö 10,25-28)

²⁸ □Dhe 'ö 'tonggome -nu 'wo gun mü bha 'wo- 'wön do □dhe zaodhe 'ö Sadusien -nu waa- Yesu

-nu 'wo- -da bha □yaa- -yo bō -kö -sē kë -a -nu -go, 'yö -me do -yö □yoo□ 'pö- "soo 'yö- dheε" kpo 'ö- pö: «Atanna -bha 'tong- "pepe bha- -mεε □nē- =bhlēē 'dhö 'kpii-?»

²⁹ Yö Yesu -ya -yo bō- -go 'ö- pö: «-A 'kpiisü □nē: Izraedhö -me -nu, -a 'wön kë ka "yaan □dhe kwa Dēme 'ö kwa -bha Atanna 'ka bha □nē 'ö Atanna -zē 'ka "dhü doseng, ³⁰ □dhe 'ö "dhü, kwa Dēme bha- -dho -yö ka kë ka zuē" □gban 'ka, ka -zutako □gban 'ka, ka faan □gban 'ka bha- 'ka. ³¹ -A 'dhe do- "piü □nē- pö □dhe: «I këyo□ -dho -yö i kë □dhe i -dı -dho 'dhö i -dı -kē -kö 'ö- -bha bha- 'dhö.» 'Tong- "wεεwεε 'bhaa 'kpii- kö -yö ziö -a □ple 'kö bha □nē- -ta.»

³² Yö 'tonggome bha 'ö- pö- -dhe: -Yö "dhü tean- 'ka, n Dēme, -a pö 'i- wo □dhe Atanna -yö doseng -a "wεε 'bhaa 'dhö yö -zē zian 'gü bha 'yaa □sua 'ka, ³³ "εε 'zü -a pö 'i- wo □dhe Atanna bha- -dho -bha me kë -sü 'ö i zuē" □gban 'ka, i -zöngüwön □gban 'ka, i 'nii- =gban 'ka, "εε i faan □gban 'ka, "εε 'zü i këyo□ -dho -bha i kë -sü 'ö □dhe i -dı 'dhö bha- =bhlēē- 'kpii- 'ö -ziö "saa- =gban "pepe suu -ta bha- 'bha 'yaa □sua 'ka. ³⁴ □Dhe 'ö Yesu -ya do □dhe -a -yo 'ö 'tonggome bha 'ö- bō bha -ya -bō □kpaodhe -bha 'yö- pö- -dhe: «Bhi -zē 'bha □tēng -da Atanna -bha -gblüdedhe 'gü -sü -ta.» 'Ö go yö -zē 'gü, me 'bha 'yii □moo- -bha kö -ya dheε" 'kpo 'zü.

Yesu waa- Davi -a -nu -gban 'kwēē- -kö -dhiang 'ö- zē 'ö Makö -ya pö

(Matiö 22,41-46; Dhukö 20,41-44)

³⁵ □Dhe 'ö □ya kë "dhü, 'yö Yesu -yö zun 'zü me □klang kë -sü -dee -bha Atanna -dhökögüko bha- 'gü. 'Yö dho 'ö dheε" do kpo 'ö- pö: «-A pö 'ö 'tonggome -nu -wa wo □dhe Izraedhö -me -nu Dhame Klisi bha

Davi suu -mü ya- -gen -mü -më 'ka?
 36 "kεε kö Davi yöö □dede □në- pö
 Atanna -bha 'Nii- "slüöslü -kō 'ka
 yi 'bha 'ka □dhe:

«Atanna -ya pö n Dëme -dhe 'ö- pö:
 -Bhö -ya -yεa □bhlëesü 'ö n "sōo
 ya- 'gü

-yö 'to- 'ka "dhü -yö zun- 'ka yi
 'a dho i 'yaō- -nu kē- 'ka
 i -gen □wlöö -sabha 'ka bha- -bha.›
 37 Mε 'ö Davi yöö □dede 'ö- -dhe ö
 Dëme bha, -yö kē -kō -kē □dhe 'yö
 dho 'ö -kē 'zü yö -zē bhaanē 'ka?»

(Matiö 23,1-36; Dhukö 20,45-47)

'Ö gun "dhü kö me kpö 'gbe
 □dede -wo "tu 'to siē- -wu -bha 'ö-
 "dhia -yö ma- -nu 'gü. 38-40 'Yö
 zun 'me 'wo bha- -nu □klang kē
 -sü -bha 'ö- pö: «-Ka ka -dī
 'kun 'tonggōmε -nu -gō. -A -gen
 -mü □dhe sεε" -kpō mε -nu -dhe
 "yigblütame -nu -mü. -Tōyang
 □gbleengbleen bha □në- -da -dho
 -ya -nu -kē, waa- -bhea Atanna
 -dhe -kō 'gü □gbleengbleen -nu
 bha- 'dhö, kē "dhü kö me □gban
 "pepe -wa -nu □bhlëe -ya, "εen kö
 me □gban "yan -ya -nu 'kun, kö
 □wa □loo "dheεdhe -nu 'gü, kö -wa
 -nu □bhlëe -ya, kö -wa -nu □tua
 bho -sē □dede 'ka, "εen 'zü kö -wo
 -yεa □bhlëesü □në- -nu wo -dhe
 -dhökēdhe kē -dhe -nu waa- Zuifö
 -nu -bha -yakwëekégükō -nu 'gü,
 "kεε 'sa kö wo □në 'wo □geandhe
 -nu -ta -bhö -sü -gō -bha. -A kē
 'wo- wo siē "dhü bha, Atanna -dho
 'wōn bho- -nu 'gü 'ö -ziö mε □gban
 -bha -ta.

*Dhiang 'ö Yesu -ya zē □geandhe
 do 'bha 'ö □gbaō Atanna -gō -a
 -wōn 'gü -a -dhiang 'ö Makö -ya zē
 (Dhukö 21,1-4)*

41 □Dhe 'ö ö bo dhiang -nu bha-
 -nu zē -sü 'ka, 'yö dho 'ö -ya 'wëega
 'wo- =gbaō Atanna -gō -a -dagüpē
 'ö Atanna -dhökégükō 'gü mü bha-
 "tōng 'gü □dhe □dede 'gü. 'Yö zun
 'wōn 'suan- bho -sü bha kö gbaō-
 'ö 'mε 'wo gun mü bha 'wo- wo
 siē- Atanna -gō bha 'ö- -dhe yö

-sē 'ka. □Naōmε 'gbe -wo -gun
 mü 'ö 'wo gun- -da siē mü wεε"
 wεεdhö 42 -Yö -to -a -dhe -ga -dhe
 'gü, 'yö □geandhe "flēsü 'nē 'bha
 bha 'ö nu, 'yö 'wëe- "puu ga 'ö-
 =bhlëe 'yaa □mōō 'wëega do -zian
 -bha bha- ga □ple -da 'pē bha-
 'gü. 43 □Dhe 'ö Yesu -ya -dhe yö,
 'yö ö -bha □klang -nu -dhe 'yö-
 pö- -nu -dhe: «-Ka -dhe -ga, a-
 -pö ka -dhe tεan- =dede 'ka □dhe
 □geandhe ya 'pē 'ö- =gbaō Atanna
 -gō ya -yö 'kpīi- 'ö -ziö mε "pepe 'ö
 □wa pē □gbaō Atanna -gō □dεε -a
 -nu □gban -bha -ta. 44 -A -gen -mü
 □dhe 'mε 'wo bha- =gban "pepe
 -wo □naō -yaan □në- kē siē, -a -nu
 -kō -kē -a -nu 'kēn -gu -ta -sü -wōn
 'gü, "kεε dhebhone 'kö ya, 'pē 'ö
 □ya gun □ya 'to- -gō -a -bha pē
 □gban -pē □gban 'ka □në 'ö- nu
 bha.»

13

*Atanna -dhökégükō 'ö Zed-
 hizadhemo bha 'wü -dhiang 'ö Yesu
 -ya zē*

(Matiö 24,1-2; Dhukö 21,5-6)

1 □Dhe 'ö Yesu -yö ö bo dhi-
 ang -nu bha- -nu zē -sü 'ka, 'ö
 go Atanna -dhökégükō bha- 'gü 'ö
 zun "kpenng, 'yö- -bha □klang -nu
 bha- me do -yö □yōōn- "sōo 'yö-
 pö- -dhe: «N Dëme, -bhö 'kō ya-
 -ga □zōō, -gwë suu -nu 'wo- dō- 'ka
 bha -bhö -a -ga kö 'i- -kē 'kpīi- -kō
 waa- dhi -kō -nu bha- -ga.» 2 'Yö
 Yesu -ya -yō bō- -gō 'ö- pö: «'Kō
 suu -nu 'wo dō bha i 'yan -ya
 -nu -bha -ee? -A -gwë -nu 'i- -ga
 siē bha- 'bha 'yii 'dho 'to 'kō -ta
 "dhöng 'gü, -a □gban -dho 'wü 'ö
 wü trëtrëndhö.»

(Matiö 24,3-14; Dhukö 21,7-19)

3 □Dhe 'ö ö bo dhiang bha- -yō
 bō -sü 'ka, 'yö dho 'ö -ya -tōn
 'wo Odhivie -tōn -kē bha- =gbin-
 Atanna -dhökégükō bha- wëedhe
 □dede 'gü. 'Yö- -bha □klang -nu
 bha- mε 'dhe 'wo- Pīedhö -kē bha
 oo, Zakö oo, Zan oo, Andre oo,

'wo- dhεε" kpo □ple 'gü 'wo- pö:
 4 «'Wɔn 'i go- pö yi -dhe ya, -yö
 -dho kē "dhü -mē "töng 'gü? "Eεn
 'zü -a kē "töng □ya □loo yi -dho
 -a 'suan- bho -mē -wɔn waa- -mē
 -wɔn -nu □nē- -bha?» 5 □Dhe
 'wo dhεε" bha- kpo "dhü, 'yö zun
 dhiang -zē -a -nu -dhe -sü -bha 'ö-
 pö: «-Ka ka -dɪ 'kun -sē kö 'wa
 'dho "kpenng- kē ka -gɔ, 6 -a -gen
 -mü □dhe mε 'gbε- -dho nu n 'tɔ
 'gü, 'ö 'wo- pö wo □nē 'wo n 'ka.
 'Ö 'wo mε 'gbε □dede bho Atanna
 -bha zian -ta. 7 "Töng 'ö ka dho-
 ma- 'ka □dhe "sε 'ö □ni waa- "sε 'ö
 □ni -wo -gblü gɔɔn siē, "εεn 'ö- gɔɔn
 -taɔng -nu dho -da 'ka ka "tɔɔdhö
 ka "sɔɔ, "εεn 'zü ka 'ka □gblεεn
 bha ka "gblüödhε 'ya 'dho "muu
 bho, -a 'kɔɔ- -mü □dhe 'wɔn 'ö dho
 kē 'ö 'yii 'dho 'to- 'gü yö -mü, "kεε
 yö -zē 'yii 'dho kē "kpongtaadhe
 "dhiütöyi 'ka. 8 "Sεgɔ 'bha- -dho
 "wlü 'ö dho 'ö -pö "sεgɔ 'bha -ta,
 'ö -gblüdē 'bha -yö □wlü, 'ö dho
 'ö -gblü -da -gblüdē bha -ta, 'ö "sε
 'dhö □zii -nu wo -dhe -nu 'gü 'ka-
 ma, 'ö "vüö 'dhö -da -dhe -nu 'gü,
 "kεε yö -zē □gban- -dho kē □dhe
 'nēkpoðhe -bha "gblü kē zübhosü
 □nē- 'dhö.

9 -Ka ka -zɔ 'kpo ka -dɪ 'gü,
 -a -gen -mü □dhe -wo -dho 'dho
 ka 'ka za □gblü "dhiü -dhe -nu
 'gü, 'ö 'wo ka -ma Zuifö -nu -bha
 -yakwēekägükɔ -nu 'gü, 'ö 'wo dho
 ka 'ka "sädē -nu -kuu "dhiü, 'ö 'wo
 dho ka 'ka -gblüdē -nu -kuu "dhiü
 ka -bha -kē n -bha 'ka -sü -wɔn 'gü,
 kē "dhü kö 'ka kē n "sεε- 'ka -a -nu
 -dhe. 10 □Ya 'go yö -zē 'gü, Atanna
 -bha naɔ -sē bha 'yii "kpongtaadhe
 zun 'ko "dhiü □kö, "kpongtaadhe
 "dhiü 'yii 'dho 'to. -A -dhea -bha
 □dhe "sε □gban "pepe 'gü -mε -nu
 -wa ma.

11 "Töng 'a "wɪ siē 'ka bha □ya
 □loo, □wa ka 'kun kö -wo 'dho
 ka 'ka "sädē -nu waa- -gblüdē -nu
 -kuu "dhiü n -wɔn 'gü, dhiang 'ö
 kaa- zē mü -a "sika 'ya 'dho kē ka

'gü, -a 'dhe 'ö dho nu ka zuē" "piü-
 "töng □dede bha- 'gü bha -kaa pö,
 -a -gen -mü □dhe 'yii 'dho 'go kaa
 □dede ka 'gü, Atanna -bha 'Nii-
 "slüöslü 'ö ka 'gü bha □nē dho- dɔ
 ka "dhi. 12 -A "töng bha □ya □loo,
 'nē waa- -dhoo -wo -dho wo 'ko
 "dhiü dɔ ga -gɔ, 'ö 'nē dē -yö ö gbö
 "εεn ö 'dhu "dhiü dɔ, 'ö 'nē -nu -wo
 □wlü wo 'kpo mε -nu "piü 'wo -nu
 "dhiü dɔ 'wo- -nu zē. 13 Ka -san
 -dho mε □gban "pepe kē ka -bha
 -kē n -bha 'ka -sü -wɔn 'gü, "kεε
 'mε 'ö 'yii ö bo n 'ka, 'mε 'ö yaa
 -to -kplü -sü 'ka n -wɔn -bha "dhü
 kö- 'to- 'ka "dhü -yö □loo- 'ka -a
 "dhiüyadhε 'gü, -a -mε -dho dha.»

*'Pē 'ö -gban Atanna □bhlēē -siö
 -pē yaa -yēnngsü -bha -a -dhiang 'ö
 Yesu -ya zē 'ö Makö -ya pö
 (Matiö 24,15-28; Dhukö 21,20-
 24)*

14 'Yö go mü 'ö- pö: «-A
 "töng bha □ya □loo, ka -dho 'pē
 'wo- -dhe Atanna □bhlēēsüöpē 'yaa
 -yēnngyēnngsü, 'ö dho zē- wɔn
 -dhe 'ö bo ö -bha 'kɔ 'ka bha -yö
 kö -yö -ya -sü 'ka -a -dhökägükö
 'gü -dhe 'ö 'yaa- yea 'ka bha 'gü.
 ('Yö Makö -ya pö: «A- pö "dhü
 kö 'mε 'ö 'sēēdhε ya- -wɔ pö siē
 -ya pö ö 'suan- 'ka.») 'Ka- -dhe
 yö "dhü "töng 'ö- 'gü, 'mε 'ka dho
 kē Zude -sε 'gü, -ka □dua 'ka 'dho
 -tɔn -gbeng 'gü -dhe -nu 'gü 'ka
 ka -gblen 'kpo mü. 15 'Mε 'ö yaa-
 -kē zü "kpenng, 'ya 'dho- pö ö -dɪ
 -dhe □dhe 'ö 'dho pē 'bha 'sü ö -gɔ
 'kɔɔdhö kö 'ö gun -na ziö -beang
 'ka. 16 'Mε 'ö yaa- -kē zü 'bhlaa-
 'ya 'dho- pö 'ö ö yee kē kö 'ö nu
 ö -bha "bhεε 'sü -dhe 'gü 'pödhö,
 17 "kεε dhebhɔ -nu 'kö waa- -kē
 'gbiö- "töng bha- 'gü, "εεn 'ö 'nē
 yaa- -kē -nu -gɔ 'yɔn -bha, wo -zē -a
 -nu -bha -dho kē -wēēsü □dedewo!
 18 -Ka bhεa" Atanna -dhe kö 'wɔn
 bha 'ya 'dho kē "dhü "nεnε yi 'ka,
 19 -a -gen -mü □dhe 'wɔn 'ö dho
 kē "töng bha- 'gü bha, -a -bha
 -kē -wēēsü -sü -dhiang -zian 'yaa

zë. Atanna 'dhö "k'pungtaadhe -da "dhü yi bha- 'ka, -a -wëewon suu 'ö "dhü 'yii kè do, "εεν -a "sinma 'yii 'dho kè 'zü 'ö to- -bha. ²⁰ □Ya kè □dhe -dhekpaoyi 'ö "dhü bha Atanna 'yii- 'bha "kan- "dhiü 'nu, kö dhame -zian 'yii 'dho □slöo, "kεε □yaa- 'bha "kan- "dhiü 'me 'ö- -nu -ya -dɪ -ta ö -bha 'ka bha- -nu -wɔn 'gü.

²¹ -A -kè "dhü -sü 'gü, □waa- pö ka -dhe □dhe Klisi □ya nu, -yö -dhe 'ö ya- 'gü, "εεν -yö -dhe 'ö □ni- 'gü, 'ya 'dho bho ka 'gü tean- -bha. ²² -A -gen -mü □dhe -dɪ -kè Klisi 'ka -me -nu waa- Atanna -wudhiüloomε □flü -sü -nu 'gbε- -dho "wlü "töng bha- 'gü, 'ö 'wo "slë -nu waa- "dhahliwɔn "gblügbü -nu -kè, kè "dhü kö -wo 'me 'ö Atanna -ya -nu -ya 'ö 'wo bɔ- 'ka bha- -nu bho- -bha zian -ta "ni kö- -nu faan -zë □ya □mɔɔ- -bha. ²³ -A □gban 'to 'a- wo "dhiü 'a- pö ka -dhe bha a- -kè "dhü kö 'ka -ya □në- wo ka 'suan- 'ka.»

Yöo Mεgböme ö nu -ko -dhiang 'ö- zë 'ö Makö -ya pö
(Matiö 24,29-31; Dhukö 21,25-28)

²⁴ □Dhe 'ö- pö "dhü, 'yö go mü 'ö- pö: «'Wɔn "nenegasü 'a- -dhiang zë ka -dhe bha yö □në □ya bo kè -sü 'ka kö -a -dhekpaoyi -yö zun 'ko "dhiü, 'yö 'yënnp- -go 'dho □tröö, 'yö "su -dɪ 'pö 'ö bo 'bhü -sü 'ka. ²⁵ 'Yö "susëngga -nu 'wo go dhang- -bha 'wo □wënnng, 'yö pë -ziisü -ziisü -nu 'wo dhang- 'gü -a -nu □gban 'wo go "glü. ²⁶ 'Yö 'wo gun -na mang Mεgböme n yö kö a nu sië dha 'kpong- -ta ma -gblüdedhe -faan waa- 'gü 'tɔbhödhe bha- 'ka -yεedhö. ²⁷ 'Yö 'a gun -na ma "kië -nu bɔ "k'pungtaadhe □gban "pepe 'gü kö -wo 'me 'wo bɔ n 'ka 'ö Atanna -ya -nu -ya bha- -nu □loo 'ko -ta -dhe do 'gü.

'Wɔn -nu bha- -nu 'suan- -bho -bha -pë -dhiang 'ö Yesu -ya zë 'ö Makö -ya pö

(Matiö 24,32-35; Dhukö 21,29-33)

²⁸ □Dhe 'ö ö bo, 'yö- pö 'wɔn -nu bha- -nu 'suan- -bho -bha -pë 'a dho- -zɔn ka -dhe yö -mü figö -dhü □në- 'ka, 'ka "dhü bha- yö, kö -yö ö -trɔng -dee "pu sië kö 'ka 'to 'ka- 'wɔn dɔ □dhe -a bhe do "töng □ya □loo □gban wo. ²⁹ □Ya kè □dhe 'ka 'wɔn -nu 'a- -dhiang zë ka -dhe bha- kè -dhe yö 'pö □dhe -ko bha- 'dhö, kö -yö kè ka "yaan □dhe n nu "töng □ya □loo, □dhe 'ma dɔ "kpan "dhiü. ³⁰ A- -pö ka -dhe tean- =dede 'ka □dhe 'me 'wo -tosεa kè sië dɔ -ko ya- 'gü ya, -a -nu □gban 'wii 'dho ga kö 'pë 'a- pö bha- =gban 'yii kè □kö. ³¹ -Yö kè ka "yaan □dhe "se waa- dhang- -wo -dho ziö, "kεε n -wu 'yii 'dho go "gblüv tongtongdhö.»

-Zv -to -dɪ 'gü -gleng 'ö Yesu -ya -da 'ö Makö -ya pö

(Matiö 24,36-44)

³² □Dhe 'ö- pö "dhü, 'yö- -ta yɔ- -nu -dhe 'ö- pö: «N nu -yi -zë me 'bhaa- dɔ waa- n nu "töng □dede 'dhö kö 'yii kè n Dë Atanna -zë 'ka, mang □dede -zian 'a- gbö 'ka ya 'maa- dɔ kö yöö -nu 'to- -bha "kië -nu □në- -bha. ³³ □Dhe 'ö "dhü, -ka -ya ka "yaan kö 'ka bhea" kö 'ka ka "töng kè 'wɔn -nu 'a- pö ka -dhe bha- -nu 'gü kö -wo 'to ka "yaan. -A -gen -mü □dhe 'kaa yi 'ö bha- =loo "töng dɔ.

³⁴ -Yö -dho kè □dhe göndënë do 'ö dho 'ta 'gü □në- 'dhö. □Dhe 'ö yöö 'dho, 'yö ö -bha 'ko to, 'yö ö -wu kpɔ ö -bha gwëëzë -nu -bha, 'yö- pö 'ko -maakëme -dhe -yö ö -zv kè 'ko bha- 'gü kö -ya -maa kè, 'ya 'dho yi zë. ³⁵ Kaa -dɪ 'pö, -ka -ya ka "yaan -ko do bha- 'gü, -a -gen -mü □dhe 'kaa ka Dëme nu "töng dɔ, kö -yö -dho nu yean" "piü -ee? Kö -yö -dho nu gbang □zinng

'gü -ee? Kö -yö -dho nu -dhekpao "dhiü -ee? "Έεν kö -yö -dho nu dhia" "piü -ee? Kaa- do. ³⁶ □Dhe 'ö -kë □dhe -yö -dho "kan □në -wo ka 'gü bha, -ka kë ka 'suan- 'ka kö 'ya 'dho -kpan ka -bha kö ka yi 'gü. ³⁷ (-Gongwɔnme -nu -bha -dhio -yö do), 'ma- pö ka -dhe "dhü kö me □gban "pepe □në 'a- -nu -bha dhiang zë bha do, -ka -ya ka "yaan!»

14

"Segodhiüme -nu -bha yang -ya Yesu -bha -ko -dhiang 'ö Makö -ya zë

(Matiö 26,1-5; Dhukö 22,1-2; Zan 11,45-53)

¹ □Dhe 'ö -dhekpaoyi □ya 'to □ple kö Pakö troo waa- 'bluu- 'ö "seke 'yaa- -bha -a -bhö -yi -yö □loo, 'yö "saabhome -nu -gɔme -nu waa- 'tonggɔme -nu 'wo zun- "slë mɔɔ- -sü -bha kö 'wo "kpënn- kë Yesu -gɔ 'wo- 'kun -sueedhö 'wo- zë. ² -A 'klɔɔ- -mü □dhe kö -wa pö sië □dhe □ya kë troo yi □dede 'ka wo -ko 'yii 'dho □mɔɔ- -bha kö 'wo- 'kun, -a -gen -mü □dhe □ya kë "dhü "següme -nu -dho "wlü wo "piü.

Madhi 'ö go Betani -a -bha -dhasiklɔɔ 'yi -wennng Yesu -ta -ko -dhiang 'ö Makö -ya zë

(Matiö 26,6-13; Zan 12,1-8)

³ 'Ö gun kö Yesu -yö Simo 'ö go Betani 'ö □wee -yua gun- -bha bha- -gɔ 'kɔɔdhö Betani, 'yö dhebho do -yö -da 'kɔɔdhö, -a "töng bha- 'ka kö -wo pë -bhö sië. 'Ö -da 'kɔɔdhö kö -dhasiklɔɔ "yi song "gbu- 'wo- -pë -kë "dhü 'wo- naadhö -kë bha- yun 'ka bha, -yö -gwë "puu -sangdhe do pa -sü 'ka kö -ya -gɔ. □Dhe 'ö -da 'kɔɔdhö, 'yö -sangdhe bha- -gɔ bho- "dhiü, 'yö -dhasiklɔɔ "yi 'ö gun- 'gü bha- =wennng Yesu □gbin-. ⁴ -A kë 'ö- wo "dhü bha 'yii dhi 'me 'wo gun mü bha- me 'bha -nu -dhe, 'yö 'wo- pö: «'Yö -dhasiklɔɔ song "gbu- suu 'kö ya-

-see □ni -gen -mü -më 'ka? ⁵ □Ya kë 'nu □dhe -a "dhɔɔ □në 'kwa- do, -yö -mɔɔ -bha 'nu 'ö 'wëë- 'kpui- =dede □slɔɔ, 'yö 'wëëga 'kö bha 'kwa- 'gü -gblü "fleeme -nu -ta, ("kεε yö □në □waa- =gban see- bha!)» 'Yö 'wo zun -dɔn bho -sü bha dhebho bha- 'ka. ⁶ "Kεε 'yö Yesu -ya pö: «-Ka ka kwa dhebho bha- -zü. Ka -din -yën -më -wɔn 'gü? □Ya 'ö -bha 'wɔn -së □në kë n -dhe bha, ⁷ -a -gen -mü □dhe "fleeme -nu -zë -wo -dho kë ka "piü "kpung □taa yi □gban 'ka, 'wɔn -së -kë -a -nu -dhe -wɔn □ya ga ka 'gü "töng "bu "töng 'ö- 'gü ka -mɔɔ -bha 'ka- -kë -a -nu -dhe, "kεε ma -zë, 'mii 'dho kë ka "piü yö yi □gban 'ka, 'ö "dhü kö -a "töng □në -tun ya kö 'ka- -zɔn n -dhe □dhe n -dho -yö ka -kë. ⁸ Dhebho bha- -bha 'ö- -ko □mɔɔ- -bha 'yö- kë bha. -Dhasiklɔɔ "yi 'ö yöö- =wennng n □gee -bha 'nu kö -wo n -wee bho- 'ka bha □në 'ö- yi to "dhiü 'yö □wennng n -ta bha. ⁹ A- -pö ka -dhe tean- =dede 'ka □dhe 'wɔn 'ö dhebhone ya 'ö- -kë bha, 'wo dho Atanna -bha nao -së ya- do -dhe "bu -dhe 'ö- 'gü "kpung □taa, -wo -dho -a -dhiang zë mü 'pö kö me 'bha -zu 'ya 'dho bho- 'ka.»

Zuda -da Yesu -dhe pë "piü -ko -dhiang 'ö Makö -ya zë

(Matiö 26,14-16; Dhukö 22,3-6)

¹⁰ □Dhe 'ö □ya kë "dhü, 'yö Zuda Isikadhiotö 'ö -kë -a -bha □klang -nu -kaɔng do ga □ple bha- -me do 'ka bha, 'ö □wlü 'ö dho "saabhome -nu -gɔme -nu "piü, kö 'ö Yesu "dhiü do- -nu -dhe. ¹¹ □Dhe 'ö dho 'ö 'ö "kplëng bho -a -nu -dhe, 'yö- 'gü 'ö -wɔn -yö -dhi -a -nu -dhe □dedewo, 'yö 'wo "plüün bho- -dhe 'wo- pö wo -dho -a gba 'wëë- 'ka. □Dhe 'ö Zuda -yö go mü, 'yö zun "töng -së 'ö- -ko dho □mɔɔ- 'ka- -bha kö -ya "dhiü do- 'ka -a -nu -dhe bha- mɔɔ- -sü -bha.

Yesu waa- -bha □klang -nu -a -nu -bha Pakö -pë -bhö -ko -dhiang

'ö Makö -ya zë

(Matiö 26,17-25; Dhukö 22,7-14,21-23; Zan 13,21-30)

¹² □Dhe 'ö troo 'ö 'wo 'bluu- 'ö "seke 'yaa- bha -a -bhö -ta bha- yi -blæsu 'ö- yi □bhlæsu □dede 'ka, 'ö -tuö -zian 'wo dho- zë troo 'ö- nu -zu -da -a -nu "bhema -nu -go Ezitö -yi -ta, 'wo- Pakö -kë bha- zë- 'ka bha □ya □loo, 'yö- bha □klang -nu bha 'wo- pö- dhe: «-Dhe -mæ □në i "piü □dhe 'yi 'dho- bha kö 'yi i -bha Pakö -pë -kpa mü, yi Dëmæ?» ¹³ 'Yö ö -bha □klang -nu bha- mæ □ple bo, 'yö ö -wü kpö- nu -bha 'ö- pö: «-Ka 'dho Zedhizadhëmö, 'ka 'dho ka -dho -kpan göndë do 'bha -bha kö "yipë -ya -gö, 'ka- yö -ka zio- =keng-, ¹⁴ 'ka 'dho, yaa- da 'kö 'ö- 'gü bha, -kaa pö- kö bha- dëmæ -dhe □dhe: «Yi dëmæ -ya -pö 'yi nu kö 'yi i dhe» "kpö kö 'kodhi 'ö waa- ö -bha □klang -nu wo dho Pakö -bhöpë -bhö 'gü bha 'i- -zön yi -dhe.» ¹⁵ 'Ka- pö "dhü, -yö -dho 'kö 'gü 'bong -bong do, 'ö- 'güdhe □gban 'dhö -pë kè -sü 'ka -së 'ka, 'ö -yatapë □gban 'dhö mü -a -dhe -zön ka -dhe 'kö -ta "dhüng 'gü. -Dhe bha □në 'ka dho kwa -bha Pakö -pë -kpa -a 'gü.»

¹⁶ 'Yö- bha □klang -nu □ple bha 'wo dho. 'Yö 'wo -kpan -bha □dhe -kö do 'ö- pö- 'ka -a -nu -dhe bha- 'dhö. 'Yö 'wo Pakö -pë -kpa mü. □Dhe 'wo wo bo, 'yö 'wo wo yee -kë 'wo dho- dhe 'gü.

¹⁷ □Dhe 'ö □wa □gloo mü 'ö "bin □ya 'ma, 'yö waa- bha □klang -nu -kaong do ga □ple bha 'wo □loo Pakö -pë -bhö -dhe bha- 'gü.

¹⁸ □Dhe 'wo □klëen -bhöpë bha- -zü, 'ö 'wo- bhö -sü zü bho -së 'ka, 'yö- pö- nu -dhe 'ö- pö: «Kwa- bha -zë wo, 'kæ teanwön do 'bha- dhö 'a dho- pö ka -dhe. Yö -mü □dhe 'mæ 'ö kweng- -nu kwa -kö 'dhö 'tea- do 'gü ya, mæ do- -dho n "dhiü do n 'yao- nu -gö ¹⁹ -A pö 'ö- wo "dhü bha, 'yö- nu "gblüüdhe "muu bho, 'yö -wëë -yö zun -da -sü -bha

-a -nu -ta, -a -gen -mü □dhe 'yaa gun- nu "piü □dhe 'wön suu bha -yö kè Yesu 'ka. 'Yö 'mæ 'ö "dhü 'ö zun- dhe» "kpö -sü -bha 'ö- pö: «-A -ga 'i- wo bha □we, n Dëmæ, -yö i 'gü □dhe ma -mü -ee?» ²⁰ 'Yö- -yö bo- nu -gö 'ö- pö: «Mæ -kaong do ga □ple 'ka bha mæ do -mü. Mæ 'dhe yeng yi -kö 'dhö 'tea- do 'gü bha yö -mü.» ²¹ 'Yö go mü 'ö- pö: «-Yö "dhü tean- 'ka □dhe mang Mægbo mæ n ga -wön -yö -dhö □dhe -kö 'ö -ben zë -sü 'ka- 'ka Atanna -gö 'sëdhe 'gü- 'dhö, "kæ mæ 'ö dho kè -a -gbo -do ö -dü □gbin- mæ 'ka bha □në- mæ -bha 'dhö -wëësü. -A fië- dhö -zianwo 'nu kö- mæ 'ya 'dho bho.»

Atanna -bha -bhöpë -bhö -kö -gleng 'ö Yesu -ya -da -a -dhiang 'ö Makö -ya zë

(Matiö 26,26-30; Dhukö 22,15-20; 1 Kodhengtö 11,23-25)

²² 'Wo gun pë -bhö sië, 'yö Yesu -yö 'bluu- sü, 'yö Atanna nu» bho- wön 'gü, □dhe 'ö ö bo, 'yö- "kplü "kplü bho, 'yö- 'gü -gblü ö -bha □klang -nu -ta, 'yö- pö- nu -dhe: «N kwi "blæn- =næ, -kaa 'kun 'ka- -bhö.» ²³ 'Yö go mü 'zü 'ö we -köö sü, 'yö Atanna nu» bho- wön 'gü, □dhe 'ö ö bo, 'yö- nu- nu -dhe, 'yö- nu □gban 'wo- mü. ²⁴ 'Yö- pö- nu -dhe: «N □yöön 'ö yöö -weng kö -yö kè -mlæ -dee 'ö maa- da n Dë Atanna waa- mæ kpö 'gbe -a -nu □zinng 'gü kö -ya -nu -kö -da 'kö □kweng bha- "blæn- =næ.» ²⁵ 'Yö- pö: «A- pö ka -dhe tean- =dede 'ka □dhe: □Ya 'go □dæ 'gü, 'mii 'dho -drö mü 'ö dho 'ö zun- 'ka yi 'a dho- -dee mü- 'ka Atanna -bha -gblüädhepö 'gü bha- -bha.» ²⁶ □Dhe 'wo wo bo 'yö 'wo Pakö "tan -nu bho, 'yö 'wo -zio 'wo dho Odhivie -tön □gbin-.

Yesu -bha Piëdhö -bha ö -wön zao -sü -dhiang 'ö- zë 'ö Makö -ya

pö

(Matiö 26,31-35; Dhukö 22,31-34; Zan 13,36-38)

²⁷ □Dhe 'wo dho 'wo □loo mü 'yö Yesu -ya pö ö -bha □klang -nu -dhe 'ö- pö: «Mε "πεπε 'ka bha με □gban ka -dho "kan n -zü 'kwëë, 'ö 'ka □dua. -A -gen -mü □dhe -yö -ben zë -sü 'ka Atanna -bha 'sëedhe 'gü □dhe:

A -dho -tuü -maagöme zë,

'yö- -bha -tuü -nu 'wo do bun- nggεεdhö. ²⁸ "Kεε □wa n zë "dhü, a -dho -bö 'zü -deewo. □Ya kë □dhe 'ma bo -bö -sü 'ka, a -dho -da ka "dhiü 'a dho Gadhidhe -se 'gü.»

²⁹ □Dhe 'ö- pö "dhü, 'yö Pïedhö -ya pö- -dhe: «(N Dëme,) 'kö 'zü me □gban "πεπε □wa bo i 'ka, "kεε ma -zë, 'mii 'dho bo i 'ka tongtongdhö.» ³⁰ 'Yö Yesu -ya -yo bö- -go 'ö- pö: «Pïedhö, a- -pö i -dhe tean- =dede 'ka □dhe bhii □dede -zian 'i "wı sië bha, gbeng do 'ö □dεε 'yii 'dho ziö kö 'wön 'a- pö bha 'bha- kë. -A -gen -mü □dhe "sanni -wa pö -tögön □ya "wı □dhe pë □ple 'dhö, kö 'bha bo n 'ka -genyan 'ka -yaaga.» ³¹ "Kεε 'yö Pïedhö -ya zë 'zü ö -söbheε □dede -bha 'ö- pö: «'Kö □ya kë ga -zian □në- 'ka, yi -dho -a wo yi "kwëë, "kεε 'mii 'dho "kan -zë wo i -bha tongtongdhö, n Dëme.» 'Yö 'me 'wo bha- -nu □gban 'wo -wü do bha- pö.

Yesu -bhεa Zεsemane -ko -dhi- ang 'ö Makö -ya zë

(Matiö 26,36-46; Dhukö 22,39-46)

³² 'Yö 'wo -ziö 'zü 'wo dho -dhe do 'bha 'wo- Zεsemane -dhe -kë bha- 'gü. □Dhe 'wo □loo mü 'yö Yesu -ya pö ö -bha □klang -nu -dhe: «-Ka -ya n -go yö kö 'a 'dho -bhεa Atanna -dhe -dhe 'gü.» ³³ 'Yö Pïedhö 'dhö, Zakö 'dhö, Zan 'dhö -a -nu -dhe, 'yö 'wo dho. "Kεε "töng 'wo dho sië- 'ka "dhü bha, kö "suü □ya -da -a 'gü, kö "nenega -sea □ya -ya bha -sü -bha -a -bha,

kö -wëë -yö -da sië- -ta. ³⁴ 'Yö- pö me -yaaga bha- -nu -dhe 'ö- pö: «Ga -sü zii □ya kpa n -ta, □dhe 'ö "dhü, -ka 'to yö, "kεε -ka -ya ka "yaan 'ka 'dho yi zë.» ³⁵ □Dhe 'ö- pö "dhü, 'yö □yöön 'dεε wo ö "dhiü, 'yö □kwaa ö -dı -zü "sia-, 'yö □bhεa Atanna -dhe kö □ya kë □dhe □ya kë- -dhidhewön 'ka, kö "töng bha -ya do ö 'ka □gblεen. ³⁶ 'Yö □bhεa 'ö- pö: «N Dë, bhi □në i -fiëbhawön 'yaa 'dhö, -bhö do "gbı-, "ni kö □ya kë i -dhidhewön -zë 'ka, kö 'wön "gbı- 'ö maa- "yi mü ya 'i- 'kpo n 'ka, "kεε yö □në- =gban 'gü, kö -yö ga bhi □në i 'gü, kö 'ya 'dho kë ma -zë n -dhidhewön 'ka.»

³⁷ □Dhe 'ö □bhεa Atanna -dhe "dhü 'ö ö bo, 'yö ö yee -kë 'ö nu ö -bha □klangdhiü -nu -yaaga bha- -nu -dhe 'gü. 'Ö nu -yö -kpan -nu -bha kö □wa yi zë. 'Yö pa- -nu -bha 'yö- pö Pïedhö -dhe: «Simö, 'bha yi zë 'nu -wa! 'Aa, Pïedhö, bhii □möö- -bha kö 'i "töng do -zian -to "yaan kë -wa? ³⁸ -Ka -ya ka "yaan kö 'ka bhεa", kë "dhü kö Sotraan -bha "kpënn- -ko 'ya 'dho □möö ka -bha 'ö 'ka -da Atanna "dhiü, -a -gen -mü □dhe -to Atanna dhöobhāa -zian -ta -dho -yö kë me "bhı- -nu -bha, "kεε -a kë "sı □në 'yaa kë- -nu -dhe.»

³⁹ 'Yö -ziö 'zü -deewo 'ö dho -dhe do 'ö □bhεa Atanna -dhe -a 'gü -blεesü bha- 'gü, 'yö □bhεa 'zü □dhe -ko do 'ö □bhεa- 'ka -blεesü bha- 'dhö. ⁴⁰ 'Yö nu 'zü -deewo ö -bha □klang -nu -dhe 'gü, 'ö nu -yö -kpan -a -nu -bha kö □wa yi zë 'zü -deewo. -A -gen -mü □dhe 'ö gun "dhü kö- -nu "yankö □gbaan kë 'gbiin- yi kaö. Woo dhiang 'ö- zë- -dhe 'wii- =slöö.

⁴¹ 'Yö -ziö 'zü -deewo 'ö dho. Nu -yaaga -naa 'ö- wo, 'yö pa- -nu -bha 'yö- pö- -nu -dhe 'ö- pö: «'Yi -zian □në 'ka- zë sië "dhü do -wa! -'Yö 'to "dhü! "Töng 'a gun "suü sië- -go □ya □loo -ya bo, -a -gen -mü

□dhe mang Megböme n "dhiü -do 'wonyaakême -nu -dhe "töng bha □ya □loo. ⁴² -Ka "wliü 'kwa 'dho, 'me 'ö yöö n "dhiü do bha □ya dun kwa -ta.»

Yesu 'kun -kɔ -dhiang 'ö Makö -ya zë

(*Matiö 26,47-56; Dhukö 22,47-53; Zan 18,3-12*)

⁴³ Dhiang bha -yö -to Yesu "dhi, 'yö- -bha □klang -nu -kaong do ga □ple bha- me 'dhe 'wo Zuda -kë bha 'ö -wo, kö me kpö 'kpii- 'ö -siang -nu waa- "dhünë -nu 'wo- nu -ta, 'ö "saabhome -nu -gome -nu oo, 'tonggome -nu waa- Zuifö -nu -bha -kweagbö -nu 'wo- bɔ bha -wa □keng-. ⁴⁴ Yö -zë 'ö gun kë sië "dhü "töng 'ö- 'gü bha kö Zuda 'ö dho- "dhiü do- 'kunme -nu -dhe bha □ya 'ö -wu 'kpo 'me weng- -nu 'wo nu sië bha- -nu -bha □yaa- pö: «□Ya kë □dhe 'kwa 'dho, 'me 'a dho- =loo- -bha bha kö 'me 'a -wɪ 'ka bha 'yö bha, kö 'ka- 'kun 'ka 'dho- 'ka, "kɛɛ 'ka- 'kun -së (kö 'ya 'dho dha ka -gɔ).» ⁴⁵ □Dhe 'wo nu 'wo □loo- -nu -dhe 'gü, 'yö to 'ö dho Yesu -zian 'ka, 'yö- pö- -dhe: «N Dëme!» 'Yö- =loo- -bha, ⁴⁶ 'yö 'me 'wo bha 'wo Yesu kun.

⁴⁷ 'Yö 'me 'wo gun Yesu □keng- bha- me do -yö -kɔ -da 'ö -bha -siang 'gü, 'yö bho 'ö kwɛɛ", 'yö "saabhome -gome 'kpii- -bha gwëëmi zë- 'ka- -gɔ -bha, 'yö- "tu kpö bho mü. ⁴⁸ 'Yö Yesu -yö dhiang zë 'me 'wo nu- 'kun bha- -nu -dhe 'ö- pö: «Nu 'ka- wo n 'kun -dhe 'gü -siang -nu waa- "dhünë -nu 'ka □dhe me- do mezëme 'ka ya- -gen -mü -më 'ka? ⁴⁹ Ka "yan 'yaa gun n -bha ka kpö 'gü yi □gban "pɛpɛ 'ka kö a me -nu □klang kë sië Atanna -dhokëgüko 'gü -dhe ya 'gü -ee? -Yö -kë -mü □dhe 'yö 'kii n 'kun- "töng 'dhe 'kö bha 'yö -zë 'bha 'gü? "Kɛɛ 'yaa 'wɔn 'bha 'ka, -yö -kë "dhü kö 'pë 'ö -ben zë -sü 'ka Atanna -gɔ 'sëedhe 'gü n -bu 'gü bha □në- 'gü -wɔn -yö kë.» ⁵⁰ 'Ö

bo kë -sü 'ka "dhü, 'yö 'me 'wo gun- =keng- bha- =gban 'wo -kan -zü 'kwëë- 'wo □dua 'wo dho.

⁵¹ 'Nëglönnë do 'ö -kpata doseng □në gun- gban "dhiü bha -yö -gun □keng- kö □waa- 'kun -wo 'dho sië- 'ka. 'Yö 'wo dho 'wo yöö -dɪ 'pö- kun. ⁵² "Kɛɛ 'yö 'yö -zë 'ö 'ö -bha -kpata bha- to- -nu □kwɛɛ- 'yö -ziö -beang 'ka 'ö dho 'ö 'kpee- 'ka.

Yesu -bha -dho zagobhome -nu -kuu "dhiü -kɔ -dhiang 'ö Makö -ya zë

(*Matiö 26,57-68; Dhukö 22,54-55.63-71; Zan 18,13-14.19-24*)

⁵³ □Dhe 'wo Yesu kun, 'yö 'wo dho- 'ka "saabhome -nu -gome 'kpii- -kuu "dhiü, 'yö "saabhome -nu -gome -nu "pɛpɛ 'wo to oo, -kweagbö -nu waa- 'tonggome -nu 'wo bho 'ko -ta -a -gɔ "kweandhö mü. ⁵⁴ -A -nu 'dho -sü 'ka kö Piedhö -ya -nu □keng-, "kɛɛ 'yaa □yɔɔn- -nu "sɔɔ, 'yö 'wo dho 'wo -da 'ka "kweandhe bha- 'gü. 'Yö Piedhö dho 'ö -ya peng -bha gwëëzë -nu "sɔɔ, kö peng 'në 'bha -yö -ma 'ö bha kö "nɛnɛ -yö go 'ö 'gü.

⁵⁵ 'Yö "saabhome -nu -gome -nu "pɛpɛ bha waa- zagobhome -nu 'wo nu bha 'wo zun 'wɔn do 'wo dho- =slɔɔ Yesu -bha -tosea 'gü kö -yö kë- zë -gen 'ka -a mɔɔ- -sü -bha, "kɛɛ 'yö 'wii- =slɔɔ tongtongdhö. ⁵⁶ -A -gen -mü □dhe me 'gbe □dede -wo nu 'wo □sua -dhiang -nu zë- -bha, "kɛɛ me 'bha □ya nu □yaa- 'bha pö, me 'dhe □ya 'dho do me 'dhe bha- "piü, □ya nu 'yö- "wɛɛ 'bha pö, 'yö- -nu -wu 'yaa kë do. ⁵⁷ Kö me 'bha -nu -wo "wliü sië 'wo □sua -ya -bha 'wo- pö: ⁵⁸ «'Yi -zë yi- -ma "dhi kö -ya pö sië □dhe: «Atanna -dhokëgüko 'wo- do wo -kɔ "dhiü ya, 'ö -dho -a 'wü 'ö- -dee 'ö 'yii dho kë me -kɔ "gblɔv 'ka 'a- do -dhekpɔɔyi -yaaga 'ka.» ⁵⁹ Aa" □ni -a -dhe -zian 'wo- pö "dhü bha, -a -nu -wu 'yaa gun- 'gü do.

60 □Dhe 'ö □wa 'wɔn -nu bha- pö "dhü 'dɔɔndhö, 'yö "saabhome -nu -gɔme 'kp̄ii- bha 'ö □wlu me "dhaa bha- 'gü, 'yö- pö Yesu -dhe 'ö- pö: «Dhiang "pɛpɛ 'ö 'mɛ 'wo nu i 'ka n -dhe ya 'wo- zɛ i -bha ya i "tu -ya □gban 'gü, i -bha -yɔ 'i- dɔ- 'gü yö -mü -mɛ 'ka? "ʔɛn -a -yɔ 'yaa i -gɔ -ee?» 61 "Kɛɛ 'yö Yesu -yö ö "dhi ta, 'yö 'yii "wɪ. 'Yö "saabhome -nu -gɔme 'kp̄ii- bha 'ö- dheɛ" 'bha kp̄ö 'ö- pö: «"ʔɛn bhi □nɛ 'i Atanna -bha -Yamɛ, Atanna 'kwa- -dhɔkɛ ya- Gbö 'ka -ee?» 62 'Yö Yesu -ya -yɔ bɔ 'ö- pö: «□lin, yö -mü n 'ka. □Ya 'go mü ka "yan -dho mang Megböme n yö kö a -ya -sü 'ka Atanna 'gügbɪsü bha- -yɛa 'ö □bhlɛɛsü 'ka bha- 'gü, 'ö 'ka n yö 'zü kö a 'go siɛ dhang- 'gü 'a nu dha 'kpong- ta.»

63 □Dhe 'ö "saabhome -nu -gɔme bha 'ö -wɔ bha- ma, 'yö -siö -dhe, 'yö ö -bha -sɔ -pɛ, 'yö go mü 'ö- pö: «'Mɛ 'ka ma bha, kwa -mawɔn 'yaa "sɛɛ- zian -bha 'zü. 64 "ʔɛn ö -dɪ 'ö- dan Atanna 'ka bha 'kii- -dhe yö -ee? "ʔɛn ka ka -bha pö- 'gü □dhe?» 'Yö mɛ "pɛpɛ 'wo gun mü bha- -nu -wɔ 'dhö to- -bha do □dhe za 'bhaa- 'gü 'zü, "kɛɛ -a zɛ -wɔn □nɛ to- -bha.» 65 -Wo -to mü 'yö mɛ 'bha -nu 'wo zun "dhidhi -suü -bha -sü -bha, 'yö 'wo sɔ kpa- "yan "dhiü, 'yö 'wo zun- zɛ -kɔkpö 'ka -sü -bha kö -wo □wɛɛ dɔ siɛ- -bha 'wo- pö: «Atanna -wudhiüloome, 'mɛ 'ö i -ma bha de -mü? -A -mɛ pö "kp̄üüdhö!» 'Yö gwɛɛzɛ -nu 'wo wo -kɔ -da 'gü kö 'wo 'dho- 'ka, "kɛɛ kö -wa "tu -nu -ma siɛ "dhü do.

Piedhö -bha Yesu -wɔn zao -kɔ -dhiang 'ö Makó -ya zɛ
(Matiö 26,69-75; Dhukö 22,56-62; Zan 18,15-18.25-27)

66 "Tüng 'ö kɛ siɛ- 'ka "dhü bha kö Piedhö -ya -nu □wluö "sia- "kpenngdhö, "kweandhe bha- 'gü mü kö Yesu -zɛ -yö 'kɔɔdhö 'kɔ -ta "dhüng 'gü. -Yö -to -dhe bha

□nɛ- 'gü, 'yö "saabhome -nu -gɔme 'kp̄ii- bha- -bha gwɛɛdhe do -yö nu. 67 □Dhe 'ö Piedhö yö kö -yö -ya siɛ peng -bha, 'yö- -ga "senngdhö, 'yö- pö- -dhe: «Bhiü -dɪ 'pö i -gun Yesu 'ö go Nazadhetö bha- =keng- "dhe!» 68 "Kɛɛ 'yö Piedhö -ya □zao 'ö- pö: «'Pɛ 'i- pö siɛ bha 'maa- dɔ, 'maa- 'gü -zian ma.» □Dhe 'ö- pö "dhü 'yö -ziö 'ö dho 'ö dɔ "kweandhe bha- "dhi -wo -dhe 'gü, 'yö to 'yö -tɔgɔn -blɛɛsü -yö -wɪ.

69 □Dhe 'ö dhebhö bha 'ö Piedhö yö 'zü -deewo, 'yö- pö 'mɛ 'wo gun mü -a -nu -dhe 'ö- pö: «'Mɛ 'wo bha- me do □nɛ!» 'Yö Piedhö -ya □zao 'zü -deewo. 70 □Dhe 'ö "tüng 'nɛ 'bha □ya ziö, 'yö 'mɛ 'wo gun mü bha 'wo- pö 'zü Piedhö -dhe: «-A pö 'wo- wo □dhe 'mɛ 'wo ya- me do -mü i 'ka ya 'yaa □sua 'ka; -a -gen -mü □dhe [mɛ -ya -dhe -yö i "dhiwɔ -bha].» 71 □Dhe 'kö 'wo- pö "dhü, 'yö Piedhö -yö zun -sö -bhö -sü -bha 'ö- pö: «'A- zɛ ma Atanna -dhe, 'mɛ 'ka "wɪ siɛ- 'ka bha, 'maa- dɔ. (□Ya kɛ □dhe -a pö 'a- wo siɛ ya □ya kɛ □sua 'ka 'a ga!)» 72 Dhiang bha -yö -to "dhi, 'yö -tɔgɔn □plɛ -naa -yö -wɪ. 'Yö- -zɔ -yö -bö dhiang 'ö Yesu -ya zɛ- -dhe 'ö- pö: «"Sanni -tɔgɔn -yö "wɪ □plɛ kö □ya bo ö 'ka □dhe pɛ -yaaga 'dhö bha- 'ka. □Dhe 'ö- -zɔ 'dhö -bö 'wɔn bha- 'ka, 'yö zun 'gbɔ bɔ -sü -bha.

15

Yesu -dho Pidhatö -kuu "dhiü -kɔ -dhiang 'ö Makó -ya zɛ

(Matiö 27,1-2.11-14; Dhukö 23,1-5; Zan 18,28-38)

1 -Dhe -zɛ 'ö □kpaɔ bhoo, mɛ "pɛpɛ 'wo Atanna -wɔn -gɔ -ta, "saabhome -nu -gɔme oo, -kweagbö -nu oo, 'tɔnggɔme -nu waa- zagɔbhome -nu -wo -ya 'kwɛɛ- =nɛ- -kɛ -dhekpaɔ tii bha- 'gü kö 'wo dho Yesu -wɔn 'kun -kɔ 'ö- 'gü 'wo -dɔ. □Dhe 'ö- -nu -wɔ □ya kɛ do, 'yö 'wo- kun 'wo- kɔ

□nēng 'kwēē- 'wo- -lö, (kō 'ya 'dho □dua) 'yō 'wo dho- 'ka Wlōmō mi 'ō gun- -nu -bha "sē bha- -gōdhiūmē 'ka 'wo- -dhe Pidhatō bha- -dhe. ² □Dhe 'wo dho 'wo □loo Pidhatō -kuu "dhiū, 'yō Yesu dhe" kpo 'ō- pō: «Bhi □nē 'i Zuifō -nu -bha -gblüdē 'ka ya -ee?» 'Yō- -yō bō- -gō 'ō- pō: «□lin, ma -mü.» ³ □Dhe 'ō- pō "dhü, 'yō "saabhome -nu -gōmē -nu bha 'wo zun za 'gbē -dō -bha -sü -bha. ⁴ 'Yō Pidhatō -ya dhe" -dee 'bha kpo 'ō- pō: «Za "pepe 'wo- dō siē 'i -bha ya 'bhaa- ma □nē- wo 'yō 'bhaa- -yō 'bha bō -ee? "Een -a -yō □nē 'yaa 'i -gō -ee?» ⁵ "Kee Yesu 'yii- -yō 'bha bō 'zū tongtongdhō, 'yō- 'wōn -yō Pidhatō kōn □dedewo.

Pidhatō -bha Yesu -nu -a 'kunmē -nu -dhe -kō -dhiang 'ō Makō -ya zē (Matiō 27,15-26; Dhukō 23,13-25; Zan 18,39-40; 19,1-16)

⁶ -A "tōng bha- 'gü, kō Pakō yi □ya □loo -kō 'ō- 'gü 'dō 'dō, 'yō -gblüdē □ya 'mē 'wo -kaso 'gü bha- mē 'dhe Zuifō -nu □waa- pō -ya bho -kaso 'gü wo -dhe, 'yō □yaa- bho -kaso 'gü. ⁷ "Tōng 'wo Yesu kun- 'ka bha kō gōndēnē dō 'wo Badhabasō -kē, 'ō waa- 'ō "teabō -nu 'wo mē zē kō □wa "wlü "segōmē "piü bha -yō -kaso 'gü. ⁸ 'Yō mē kpō 'gbē □dede 'wo □wlü 'yi bha- 'ka 'wo dho Pidhatō "piü, 'yō 'wo □bhea- -dhe kō -yō mē dō bho wo -dhe -kaso 'gü □dhe -kō 'ō- -kē 'ka zii- 'dhō. ⁹ 'Yō Pidhatō -ya -nu dhe" kpo 'ō- pō: «-Yō ka "piü □dhe 'a n -kō bho Zuifō -nu -bha -gblüdē ya- 'gü ka -dhe -ee?» ¹⁰ Dhe" 'ō Pidhatō -ya kpo "dhü bha- -gen -mü □dhe 'ō gun "dhü kō -ya 'wōn dō □dhe gblēen" □nē "saabhome -gōmē -nu bha 'wo gun gōn siē Yesu 'ka, 'yō- -wōn 'gü 'yō 'wo nu- 'ka 'ō -dhe, "kee □sōng 'bhaa- bha.

¹¹ "Kee □dhe 'ō dhe" bha- kpo "dhü, 'yō "saabhome -nu -gōmē -nu bha 'wo -da mē kpō bha- -nu

-gō 'gü, 'yō 'wo -wō ma- -nu "tuu, kē "dhü kō Pidhatō -yō 'ō -kō bho Badhabasō □nē- 'gü. ¹² 'Yō Pidhatō -ya -nu dhe" -dee 'bha kpo 'zū 'ō- pō: «-Yō ka "piü 'sa □dhe 'mē 'ka- -dhe Zuifō -nu -bha -gblüdē ya 'a- kē □dhe?» ¹³ 'Yō 'wo □gbla "gbü- 'ka 'wo- pō: «-Bhō -a dō "dhü -bha!» ¹⁴ 'Yō Pidhatō -ya -yō bō- -nu -gō 'ō- pō: «-A -dō "dhü -bha -gen -mü -mē 'ka? -Yō -mē -wōn yaa □nē- -kē?» "Kee 'yō 'wo □gbla 'zū "gbü- =dede 'ka 'wo- pō: «-Yi- -pō 'i dō "dhü -bha!» ¹⁵ 'Yō Pidhatō -ya zē mē kpō bha- -nu dhoobhaawōn kē -sü -dhe, 'yō 'ō -kō bho Badhabasō 'gü. 'Yō "sōdha -nu -ya Yesu -zē -bha 'yō 'wo- ma. □Dhe 'wo- ma 'bha wo, 'yō 'ō -kō bho- 'gü kō -wo 'dho- 'ka kō -wa dō "dhü -bha.

"Sōdha -nu -bha □wēē -dō Yesu -bha -kō -dhiang 'ō Makō -ya zē (Matiō 27,27-31; Zan 19,2-3)

¹⁶ □Dhe 'ō Pidhatō -yō 'ō -kō bho Yesu 'gü "sōdha -nu -dhe, 'yō 'wo- sü za □gblü "dhiü 'yō 'wo dho- 'ka -gblüdē -gō 'kōdhe □dede 'gü, 'yō 'wo wo kēyō □gban "pepe -dhe mü. ¹⁷ 'Yō 'wo -gblüdē -nu -da □gbauu- "yan -zaōndhō 'bha bha- -da -bha kō -yō kē □dhe -gblüdē 'dhō, kō 'wo □wēē -dō -bha -dhe yō, 'yō 'wo dho 'wo "glēn 'faan- bō 'wo- -ya -gō -bha, ¹⁸ 'yō 'wo zun- =wēē -dō -bha -sü -bha 'wo- =tua bho 'wo- pō: «Zuifō -nu -bha -gblüdē, 'bha □boo!» ¹⁹ 'Yō 'wo zun- ma -sü -bha "dhü 'ka -a □gbin-, kō -wo "dhidhi -pen siē -bha, kō -wo zun siē wo kpō 'gü, 'wo- =bhlēē -ya □dhe -gblüdē 'dhō. ²⁰ □Dhe 'wo wo bō □wēē -dō -bha -sü 'ka □dhe -kō bha- 'dhō, 'yō 'wo □gbauu- bha- bho- -bha, 'yō 'wo- dī -a sō -da -bha, 'yō 'wo dho- 'ka -a -dō "dhü -bha -dhe 'gü.

(Matiō 27,32-44; Dhukō 23,26-43; Zan 19,17-27)

²¹ □Dhe 'ō □wa -da zian -ta 'wo 'dho siē, 'yō 'wo -kpan Simo

'wo- gbö do -dhe Dhezandrö, 'wo- me do 'bha -dhe Dhufusö 'ö go Sidhenö bha- bha kö -yö 'go sië ö -go gbεε 'gü -yö ziö sië. 'Yö 'wo zun- "dhiü 'wo- pö- -dhe -yö Yesu -do -bha "dhü bha- 'sü kö 'wo 'dho- 'ka. ²² 'Yö 'wo Yesu sü 'wo dho- 'ka -dhe 'wo- dhe eblö -wu 'gü Gogota bha- 'gü (□waa- pö "dhü kö -wa -pö <me -go "kpεa -tɔn>.) ²³ □Dhe 'wo dho 'wo □loo mü, 'yö 'wo pë 'bha 'wo- 'miidhö -kë, 'ö pë -nεε -ma me 'ka -sü dho "sia- bha- -da -drɔɔ "piü 'yö 'wo- nu- -dhe, "kεε 'yii "wɪ- -bha kö -ya mü.

Yesu -do "dhü -bha -ko -dhiang 'ö Makö -ya zë

²⁴ □Dhe 'ö □waa- =gban kë "dhü □wa wo bo, 'yö 'wo- sü 'wo- do "dhü -bha, 'yö 'wo "pɔni -gban -a -ko waa- -gen -nu -ta. 'Yö 'wo- -bha -so -nu bha- -nu 'gü -gblü wo 'ko -ta -a zë "kpüü kë -sü 'ka, kë "dhü kö me 'ö 'dhö -a -bha 'ö dho- =slɔɔ kö -ya do. ²⁵ -Wa -do "dhü -bha "dhü dhia" "piü 'yënn- "tεε "gbɪ- -ta. ²⁶ Pë -ben 'wo- zë kö □wa □nëng -a -do -bha -dhü bha- -bha kö me □gban "pεpε -wa zë -gen do bha, 'yö 'wo- pö: «Zuifö -nu -bha -gblüde □nε». 'Yö 'wo- =nëng "dhü -bha -a -go -ta "dhüng 'gü. ²⁷ -Wo waa- mezεme -nu □ple □në- -nu do "dhü -bha 'ko "töng do 'gü. 'Yö 'wo- me do do- -ko -së 'gü, 'yö 'wo me do do- =kwaa 'gü. ²⁸ [Kë "dhü kö -wu 'ö -ben zë -sü 'ka Atanna -go 'sëedhe 'gü □dhe:

«-Wo kë- -do 'wɔnyaakεme -nu -bhië 'gü» bha- 'gü -wɔn -yö kë.]

²⁹ 'Kö 'me 'wo zian ziö sië -wo "si bho sië- go 'ö 'wo wo -go 'gü zë- 'ka- dhe 'wo- pö: «-Aao! -A 'dhe 'i- -dhe □mɔɔ 'yö bha! 'Bhii- pö i -mɔɔ -bha 'i Atanna -dhɔkägükɔ wü, 'i- -dee do -dhekpaɔyi -yaaga 'ka -ee? ³⁰ -Bhö i -dɪ dha -dhe! -Bhö 'go "dhü bha- -bha □tɔn kö 'i zun "sia- -dhe!» ³¹ 'Kö "saabhɔme -nu -gɔme -nu -dɪ 'pö -wo □wεε do sië- -bha

waa- 'tɔngɔme -nu 'dhö, 'wo- pö wo 'ko -dhe: «□Ya me -nu dha, "kεε -a -ko 'yaa □mɔɔ- -bha kö -yö 'ö -dɪ -zë dha!» ³² 'Ö 'wo- pö: «'Bhii- pö i -dɪ -dhe □dhe bhi □në 'i Izraedhö -me -nu -bha -gblüde 'ka, □dhe bhi □në 'i 'me 'ö Atanna -ya -ya kö 'ö- bɔ yi dha -dhe 'gü -a 'ka -ee? 'Bha- pö 'yi 'dhang bho i "dhiü, -bhö i -dɪ bho "dhü bha- -bha kö 'i lɔɔ- kö 'yi- -dhe yö kö 'yi 'dhang bho i "dhiü!» 'Kö 'me 'wo weng- -nu -a -nu -gban "dhü -bha -dhe do 'gü bha, -wo "si bho sië- go 'pö.

Yesu ga -ko -dhiang 'ö Makö -ya zë

(*Matiö 27,45-56; Dhukö 23,44-49; Zan 19,28-30*)

³³ □Dhe 'ö 'yënn- =ya -ya me -go □zinng 'gü, 'yö -dhe -yö □tröö "kpungtaadhe □gban "pεpε 'gü, 'yö dho 'ö zun- 'ka "wo "ye -yën -bha. ³⁴ □Dhe 'ö 'yënn- =ya 'kpo me -go 'ka -së 'ka, 'yö Yesu -yö □gbla "gbɪ- 'ka eblö -wu 'gü 'ö- pö: «Edhoi, dhama sabatami! (□Waa- pö "dhü kö -wa -pö: «"Eke n Dë Atanna, "eke, i i -ko -kan n "dhiü □ni -mé -wɔn 'gü?» ³⁵ □Dhe 'ö 'me 'wo gun mü bha 'wo- -wu ma □dhe -ko bha- 'dhö, 'yö- me ga 'bha -wa pö: «-Ka do! -Yö Edhi -dhe sië -wa!» ³⁶ 'Yö- me do -yö do -beang -bha 'ö dho 'ö -fuu -kɔn 'bha bha- -da we 'wangwang 'bha bha- =bhaa, 'yö- -ya "dhü "dhiü, 'yö nu- 'ka- dhe kö -ya mü, "kεε kö -ya pö sië: «-Kaa 'to mü kö (Atanna -wɔdhiüloomε) Edhi 'ö- -dhe sië bha -yö nu kö -ya lɔɔ 'kwa- dhe yö!» ³⁷ "Kεε □dhe 'ö □ya kë "dhü, 'yö Yesu -yö □gbla "gbɪ- 'ka, 'yö -kë -a 'nii- -pö -sü 'ka.

³⁸ -A 'nii- 'dhö -pö "töng □dede 'ö- 'ka bha, 'yö so 'ö gun Atanna -dhɔkägükɔ 'ö Zedhizadhemo bha- 'gü, -a 'gü -kan 'gü -so 'ka bha 'ö -pε □zinng 'gü gbanngdhö, 'yö go- 'ka "dhüng 'gü 'ö zun- 'ka "sia- (kö -ya -zɔn □dhe □zinng 'yaa Atanna waa- me "bhɪ- -nu -a -nu □zinng 'gü 'zü Yesu Klisi 'saa- 'gü).

39 □Dhe 'ö Wlömö -mε -nu -bha "sodha këng do -gómε 'ö gun do sié Yesu wëédhō mü bha 'ö- ga -kə bha- 'suan- bho, 'yö yöö □dede 'ö- kan ö "dhi 'ka 'ö- pö: «'Mε 'ö ya Atanna Gbö □nē gun- 'ka tean- =dede 'ka!»

40 'Ö gun "dhü 'pö kö dhong -nu kpö 'bha bha -wö do sié □gblēen 'wo- dhe -ga. Dhong -nu 'wo gun -dhe -ga sié "dhü bha, Madhi 'ö go Madadha oo, Madhi 'dhe 'ö -kē Zakö sεennē waa- Zoze -a -nu dhe 'ka bha waa- Sadhome -wo -gun -nu kpö 'gü. 41 Mε 'dhe 'kö 'wo bha wo -zē -wo gun Yesu □keng- kö -yö -tun "yaan, wo □nē 'wo gun- "dhiü -ziö wo sié kö -yö Gadhidhe, "kεε dhebhö -nu 'gbε □dede 'wo -ziö Yesu □keng- kö -yö 'dho sié Zedhizadhemo, -wo -gun mü 'pö.

Yesu □wεε bho -kə -dhiang 'ö Makö -ya zē

(Matiö 27,57-61; Dhukö 23,50-56; Zan 19,38-42)

42 □Dhe 'ö -kē □dhe 'wön bha -yö -kē "dhü Zuifö -nu -bha □glooyi yeän" "piü 'ka, 'ö 'wön "pepe 'wo dho- kē □glooyi 'ka 'wo- =gban □baa 'yi bha □nē- 'ka, "kεε kö "bin □ya 'ma □gban wo, 'yö göndē do 'wo- dhe Zosefu 'ö go Adhimate -pö 'gü bha 'ö nu. 43 Zosefu bha -yö -gun mε -tiandhō 'wo- =bhlēē -ya □dedewo -a 'ka, -a -gen -mü □dhe za -gö "yε -mε -nu 'wo gun "sε bha- 'gü -a mε do □nē gun- 'ka, "kεε yö -zē -yö -gun 'mε 'ö 'dhang bho Atanna -bha -gblüedhe -wön "dhiü, 'ö -ya -sü 'ka- bha -ya 'gü -a 'ka. □Dhe 'ö nu, 'yö ö -zö -gban 'ö dho Pidhatö "piü, 'yö Yesu □gee -gbadhe -gö. 44 "Kεε Yesu -ga 'piö- wön 'ö "dhü bha- 'wön -yö Pidhatö -kön □dedewo. -Yö "sodha -gómε bha- dhe yö □nē- wön 'gü, 'yö- dheε" kpö 'ö- pö: «'Mε bha- ga -yi □ya □gwēē 'pö wo -ee?» 45 □Dhe 'ö bo- =iin pö -sü 'ka, -yö ö -kə □nē bho Yesu □gee 'gü Zosefu -dhe.

46 □Dhe 'ö Yesu □gee nu Zosefu -dhe, 'yö Zosefu dho 'yö so "puu dhö, 'yö nu 'yö Yesu □gee bha- bho "dhü -bha, 'yö so "puu bö- -bha, 'yö dho- 'ka 'ö- -wεε bho -gwē -yε 'bha 'ö □waa- 'pön 'nu -blēesü bha- 'gü, 'yö -gwē kpö 'kpüi- do 'bha □glün 'ö nu- 'ka 'ö- zun -gwē -yε bha- "dhiü. 47 -A "töng 'ö- kē sié- 'ka "dhü bha kö Madhi 'ö go Madadha bha waa- Zoze dhe Madhi -a -nu "yan -ya -dhe 'gü.

16

Yesu -go ga 'gü -kə -dhiang 'ö Makö -ya zē

(Matiö 28,1-8; Dhukö 24,1-12; Zan 20,1-10)

1 □Dhe 'ö Zuifö -nu □glooyi bha- 'yēngg- -gö □ya bo -pö -sü 'ka, 'yö Madhi 'ö go Madadha bha- 'dhö, Zakö dhe Madhi 'dhö, Sadhome 'dhö, 'wo dho 'wo -dhasiklōö "yon dhö, kö 'wo 'dho- 'ka 'wo- ziö Yesu □gee -bha (□dhe -kə 'wo- kē 'ka -a -nu wo -kə 'gü -a 'dhö). 2 □Dhe 'ö- ta -dhe □ya □kpaö, kö 'yēngg- "tεε □ya -wo -sē 'ka, 'yö 'wo -ziö 'wo dho Yesu bun □taa. 3 "Kεε 'wo gun 'dho sié kö "sika -ya -nu 'gü, kö -wa pö sié: «Kwa 'dho -zē wo sié, "kεε 'de yöö -gwē 'gbong bha- bho □zōö kwa -dhe -yε bha- "dhiü?» 4 □Dhe 'wo dho 'wo □loo mü, 'wo dho wo "yan "dhiü "wlü kö -wo -dhe -ga, kö -gwē 'gbong -ziisü 'ö gun -ya -sü 'ka -yε bha- "dhiü bha 'yaa mü 'zü, kö □waa- glün- =wa 'dho- -ya zian "wεε 'ka.

5 'Yö 'wo dho 'wo -da -gwē -yε 'wo Yesu -wεε bho- 'gü bha- 'gü, 'yö 'wo Atanna -bha "kiē do yö kö so "puu -ya -bha kö -yö -ya -sü 'ka- 'ka -a -nu -kə -sē "peän "piü -yε 'gü mü. 'Yö "suü 'dhö -da -a -nu 'gü. 6 'Yö- pö- -nu -dhe: «"Suü 'ya 'dho ka kē, Yesu 'ö go Nazadhetö 'wo- do "dhü -bha bha 'aa mü 'ka- mōö- sié -ee? □Ya -bö 'nu, 'yaa yö 'zü, -ka nu kö 'ka- wödhe -ga! 7 -Ka 'dho kö 'ka- pö- -bha □klang -nu -dhe,

"kεε kö 'ka- pö Piedhö -dhe □dhe □ya 'go ga 'gü, □ya -da ka 'dhiü □ya 'dho Gadhidhe. Ka -dho -kpan -bha -dhe bha □në- 'gü □dhe -kō 'ö- pö- 'ka ka -dhe kö 'yii ga □kö bha- 'dhö.»

⁸ 'Yö 'wo go -ye bha- 'gü 'wo -ziö -beang 'ka, kö "suü □ya -da -nu 'gü kö- -nu "gblüüdhe □gbaan "muu bho "suü yaa 'gü yaa 'ö -da -a -nu 'gü bha- -wön 'gü, 'wii □moo- bha kö -wa -gen do me bha -dhe -zianwo.

(Matiö 28,9-10; Zan 20,11-18)

⁹ □Dhe 'ö Yesu -yö -bö Zuifö -nu □glooyi bha- -tadhekpao -ta, me -bleesü 'ö ö -dt -zön -dhe 'yö -kë Madhi 'ö go Madadha 'ö Yesu -yö 'yina yaa "saople -kë 'gü "töng 'bha 'gü bha- 'ka. ¹⁰ 'Yö dho 'ö- pö 'me 'wo gun Yesu □keng- -bleesü bha □në- -nu -dhe. 'Ö dho 'ö □loo mü kö Yesu ga -wön zuedhiütεε 'ö -ya -nu -bha bha -wo -tun □kö- 'gü 'gbv bō-. ¹¹ □Dhe 'ö Madhi -ya -gen do- -nu -dhe, 'ö 'wo- ma- -ta □dhe -yö "yaandhe 'ka, "kεε 'ya 'ö "yanga □ple -kpan -a -kpong 'gü -dhe -bha, 'wii 'dhang bho- "dhiü tongtongdhö.

(Dhukö 24,13-35)

¹² □Dhe 'ö go yö -zë 'gü, 'yö dho 'ö ö -dt -zön 'zü -deewo 'me 'wo gun- =keng- bha- me □ple 'wo gun 'go sië Zedhizadhémö, 'wo dho 'pö- -kō 'gü -a -nu -dhe, "kεε 'wii- do zü bho -yi 'ka. ¹³ 'Yö woo -dt 'pö 'wo nu 'wo- -gen do me -kpea -dhe, "kεε 'wii 'dhang bho- -nu -wu "dhiü yö -zë 'bha 'gü.

(Matiö 28,16-20; Dhukö 24,36-49; Zan 20,19-23; Këwön -nu 1,6-8)

¹⁴ 'Yö gun -na ö -dt -zön ö -bha □klang -nu -kaong do ga do 'wo to bha- -nu -dhe "dhü kpoo" -jadhö yi do 'ka kö -wo pé -bhö sië. 'Yö -don bho- -nu 'ka -a -nu -bha gōōgbudhe waa- 'dhang -bho ö "dhiü -sü 'ö 'yii kë- -nu -gō bha- -wön 'gü. -A -gen -mü □dhe 'me 'wo- "yaandhe yö, 'ö 'wo nu 'wo-

-gen do- -nu -dhe bha, 'wii 'dhang bho- 'bha "dhiü.

Yesu -bha ö -wu -kpo ö -bha □klang -nu -bha -kō -dhiang 'ö Makö -ya zë

¹⁵ □Dhe 'ö -don bho- -nu 'ka "dhü 'ö ö bo, 'yö -wu kpo- -nu -bha 'ö- pö: «-Ka 'dho "kpongtaadhe □gban "pepe 'gü kö nao -së bha 'ka- do "kpongtaame □gban "pepe -gō. ¹⁶ Me "bu me 'ö yaa -wī ka -wu bha- -bha kö -yö 'dhang bho n "dhiü, kö -wa -me -bō n 'ka -zu bho, -a -me -dho dha, "kεε 'me 'yii "wī- -bha, Atanna -dho 'wön bho- -me 'gü.» ¹⁷ 'Yö go mü 'ö- pö: «-Ka -dhe -ga: Me "bu me 'ö 'dhang bho 'wön bha- "dhiü, "dhabhliwön -nu 'ö- -me dho- kë -kaa -ga, -a -me -dho "yina yaa kë me 'gü n 'to 'gü, 'ö Atanna -yö -wu -dee 'ö- 'yaa- do tongtongdhö -a do- "dhi 'ö- pö. ¹⁸ -A -me -dho -mlεε 'kun ö -kō 'ka 'ö 'yaa- kë -kō 'bha- 'gü, müpë 'ö waa mü 'ö me zë, -a -me -dho -a mü, 'ö 'yaa- kë -kō 'bha 'gü. -A -me □ya ö -kō -ya "yuëdhi -bha kö -yö bhea" Atanna -dhe -a -wön 'gü, -yö -dho kë "klüöklü.

Yesu -dho dhang- 'gü -kō -dhi- ang 'ö Makö -ya zë

(Dhukö 24,50-53; Këwön -nu 1,9-11)

¹⁹ □Dhe 'ö kwa Dëme -yö ö bo -wu -kpo ö -bha □klang -nu -bha -sü 'ka □dhe -kō bha- 'dhö, 'yö Atanna -ya □wlü, 'yö dho dhang- 'gü, 'yö dho 'ö -ya -yεa □bhlëesü 'ö Atanna -kō -së 'gü mü bha- 'gü. ²⁰ 'Yö- -bha □klang -nu bha 'wo -ziö 'wo dho, 'yö 'wo zun Atanna -wu pö -sü -bha -dhe □gban "pepe 'gü. Kwa Dëme -gun -a -nu □keng- 'pö -dhe □gban 'gü 'ö weng- -nu 'wo yë bha- kë wo "kwëë, 'ö □wa dhiang zë -dhe 'ö- 'gü, 'ö "dhabhliwön "gblügblü -nu -wo -kë -a -nu -kō -ta, kë "dhü kö me □gban -wa 'wön do □dhe yö □në- -nu bō.]

Nao -së 'ö -gban Yesu Klisi -bha 'ö Dhukö -ya pö

'Sëedhe ya- -ben zë -gen 'ö Dhukö -ya pö

1-2 □Bhlëeme Teofidhö, 'wön -nu 'wo kë -sü 'ka kwa -kwe ya- 'ka 'ö -gban Yesu Klisi -wön -bha bha, 'me 'ö- -nu "yan 'dhö dö -dhe 'gü, 'ö 'wo- zü bho -kò waa- "dhiü -ta -kò □gban dö, 'ö nao -së bha- dö -sü -yö gun- -nu -bha yë 'ka, -kò □dede 'wo- -gen dö- 'ka kwa -dhe bha me 'gbe -wa "dhiü "wlü -sü 'ka- -bha 'wo- -ben zë "kpüüdhö □dhe -kò 'wo- pö- 'ka -a 'dhö. ³ -A -kë "dhü -sü bha- 'gü, mang Dhukö -me -zë n -bha 'ka, -yö -kë 'pö n 'gü -së kö 'wön 'ö "dhü bha 'a- -bha mää -kö -kò 'ö -kë 'ka kpenngdhö -a zübhoyi 'ka bha 'a- -ben zë 'sëedhe 'gü kö 'a- bə i -dhe, ⁴ kë "dhü kö 'i 'dhang bho 'me 'wo i □klang -kë 'wön bha- 'ka bha- -nu "dhiü kö 'i- 'wön dö □dhe 'pë 'wo- pö bha 'yaa □sua 'ka.

Atanna -bha 'kië -bha ö -dɪ -zɔn Zakadhi -dhe -kò -dhiang 'ö Dhukö -ya zë

⁵ "Tüng 'ö Edhodö -yö gun- 'ka "sedë 'ka Zude -se 'gü bha, "saabhome do 'bha -yö gun- -gə 'kəödhö 'wo gun- -dhe sië Zakadhi. Zakadhi bha -yö -kë "saabhome -nu 'wo gun Izraedhö -se 'gü "tüng bha- 'gü bha- -nu kpö 'dhe 'wo- -dhe Abia -bha me -nu bha □në- me do 'ka. 'Yö 'wo gun- -bha dhebho -dhe sië Dhizabetö, 'yö -kë 'pö "saabhome -nu -gəme 'kpii- 'wo gun- Aadhön kë sië bha- suu 'gü -në do 'ka. ⁶ Me □ple 'wo "dhü bha -wo -gun 'wön -ma Atanna -ta -me □dede 'ka, 'ö pö 'aa gun- -nu -bha 'wön 'bha 'gü Atanna wëedhö, 'ö 'wo- -bha 'tong- =gban kun 'ö 'wo-

-bhlëe -ya 'kpakpadhö. ⁷ "Kee 'yö 'në 'bha 'yaa gun- -nu -gə, -a -gen -mü □dhe Dhizabetö bha -yö -gun □gblöödhe 'ka, "kee kö -a -nu □gban □ple □wa kë me -zəgbansü -nu 'ka.

⁸⁻⁹ "Kee □dhe 'ö yi do 'ka, 'ö Zakadhi -nu -bha kpö bha- -da "dheedhö -yi □ya □loo kö -wo Atanna -dhəkë, kö -wo -dhasiklöö "gü- -dhe, 'ö □waa- zë "kpüü kë □dhe -kò 'wo- -kë 'ka "saabhome -nu wo -kò 'gü -a 'dhö, 'ö □ya 'to Zakadhi -bha -bha, 'ö -dhasiklöö bha- "gü sië Atanna -dhəkëgükö 'gü, kö- =fi -së bha -yö 'dho- -gə, ¹⁰ kö Zuifö -nu "pəpə 'wo nu Atanna -dhəkëdhe 'gü mü bha -wo kpö dö -sü 'ka 'pö "kpenngdhö kö -wo bhea" sië -dhe "tüng do bha- 'gü. ¹¹ 'Yö- -bha "kië do -yö ö -dɪ -zɔn Zakadhi -dhe -dhasiklöö "gü -dhe bha- 'gü. -A -bha "kië bha -yö -gun dö sië "saabhotapë bha- -kò -së 'gü "pean "piü. ¹² □Dhe 'ö Zakadhi -ya yö, 'yö "suü -yö -da 'gü, 'yö- "gblüüdhe 'dhö "muu bho. ¹³ "Kee 'yö Atanna -bha "kië bha 'ö- pö- -dhe: « "Suü 'ya 'dho i kë, Zakadhi, -a -gen -mü □dhe Atanna □ya i -bha bheawə ma. I -bha dhebho Dhizabetö -dho 'nëgəon do 'kpo i -gə, i -dho -a -dhe Zan. ¹⁴ -Yö -dho kë i -gə zuë" □nii -da 'gü -wön 'kpii- =dede 'ka 'ö 'i i "dhia bho, 'ö- -bha bho -sü -yö me 'gbe □nii -da □dedewo, ¹⁵ -a -gen -mü □dhe 'në bha- -due -dho kë 'kpii- Atanna -kuu "dhiü, -a -dhe 'yaa- -bha kö 'në 'ö "dhü bha -yö we mü "een pë 'ö □waa- mü 'ö me kun kö -yö zun- 'bha -bha; -a -gen -mü □dhe -yö -dho bho kö -yö pa -sü 'ka Atanna -bha 'Nii- "slüüslü 'ka. ¹⁶ -Yö -dho me 'gbe "dhiü yee kë Izraedhö -me -nu kpö 'gü 'ö dho- -nu 'ka -a -nu Dëme, -a -nu -bha Atanna "piü. ¹⁷ 'Gügbudhe 'ö gun Atanna -wudhiüloome Edhi 'gü -a -bha 'Nii- "slüüslü faan 'ka bha -yö -dho kë- 'gü, 'ö "ta sü- 'ka Atanna

wëedhō, kē "dhū kō -yō 'nē waa-dē nu -kō 'wū 'koo kō -a -nu -wu -yō kē do, 'kō -yō gōogbume -nu do zian -ta kō -wo -gleng 'sū 'mē 'wo 'dhang bho Atanna "dhiü -a -nu -bha, kō -yō Izraedhō -segūme -nu -ya "yaan Atanna -wōn "gblüü "piü.

¹⁸ "Κεε 'yō Zakadhi -ya pō Atanna -bha "kiē bha- -dhe 'ō-pō: «-A 'wōn 'dhe 'kō bha a -dho 'dhang bho- "dhiü -kō kē [dhe kō- mē [ple 'yi- 'nēkpōmē 'ka mē [gban [ple 'ya kē zii!»

¹⁹ 'Yō Atanna -bha "kiē bha 'ō-yō bō- -gō 'ō- pō: «Ma 'ō i n -ga ya, ma [nē 'wō n -dhe Gabliē, ma [nē 'a do Atanna wëedhō -a -bha "kiē -nu kpō 'gü 'yō 'a- "dhiü -ziō wo, yō [nē n bō kō 'a nu 'a dhiang zē i -dhe [dhe -kō bha- 'dhō, kō 'a naō -sē bha- do i -gō. ²⁰ "Κεε [dhe 'ō -kē [dhe 'wōn 'a nu- pō i -dhe 'ō- 'gü -wōn -nu dho kē ö kē "tüng 'gü bha, 'bhii 'dhang bho- "dhiü 'ō bha- zaō bha, i -dho "gla "bhūbhū 'gü, 'bhii 'dho "wī 'ō dho 'ō zun- 'ka 'wōn bha- kē -yi -bha.»

²¹ 'Ö kē siē "dhū "tüng 'ō- 'gü bha kō mē "pepe 'wo gun "kpenng "yasa 'gü mü bha -wo "yan 'to siē Zakadhi -gō, kō [gwëē 'ō- wo siē Atanna -dhōkēgükō 'gü bha- 'wōn [yaa- -nu 'kōn. ²² [Dhe 'ō Zakadhi [ya zun "kpenng, 'yii [mōō- -bha kō -yō dhiang zē 'mē 'wo bha- -nu -dhe kō- "dhi [ya ta. 'Mē 'wo bha -wa 'wōn -do yō [nē- -wōn 'gü [dhe -a "yan 'gü [nē gun -da siē 'yō [gwëē 'kōadhō "dhū bha, -a -gen -mü [dhe kō -yō ö -kō "paa 'gü [nē zē siē- -nu -dhe.

²³ [Dhe 'ō [ya kē "dhū, 'ō- -bha yē -kē Atanna -gō 'kōadhō -dhekpōyi [ya yēn, 'yō dho ö [plōō. ²⁴ [Dhe 'ō "tüng 'nē bha [ya ziō, 'yō- -bha dhebho Dhizabetō bha 'ō 'gu sū, 'yō ö -gblen kpō 'gu bha- 'ka "su "sōodhu 'ka kō -ya pō siē ö -dī -dhe [dhe: ²⁵ «-Gasite 'dhe 'kō ya n Dēme [nē yō -zē -kē n

-dhe, 'yō ö wē bō n -ta, kē "dhū kō 'ō 'yiü- bho n -ta mē [zinng 'gü ('yō [ya n kē 'nēkpōmē 'ka ya).

Atanna -bha "kiē -bha Yesu bho -sü pō -kō -dhiang 'ō Dhukö -ya zē

²⁶ Dhizabetō -bha 'gu bha- "su "saōdo -naa 'ka, 'yō Atanna -yō ö -bha "kiē Gabliē do bha- bō 'zū Gadhidhe -pō do 'bha 'wo- -dhe Nazadhetō -a 'gü. ²⁷ -A bō 'ō- wo "dhū bha -ya -bō -dhaagadhee do, 'ō gōndēnē do 'ō -kē Davi suu 'gü [nē- 'ka 'wo- -dhe Zosefu bha [yaa- -za do [nē- "piü. -A -dhaagadhee 'ō "dhū bha -wa -dhe Madhi. ²⁸ [Dhe 'ō Atanna -bha "kiē bha [ya 'dho [ya -da Madhi -gō 'kōadhō 'yō- pō- -dhe: «Madhi, 'bha [boo mü,! Atanna -yō i "piü! Kwa Dēme Atanna [ya -gasite 'kpīi- do kē i -dhe!»

²⁹ [Tua bho kē -kō suu 'ō Atanna -bha "kiē -ya -kē 'ka bha 'yō Madhi "gblüüdhe "muu bho, 'yō -ya -a 'kloō- mōō- -sü -bha ö -dī "piü. ³⁰ -Yō -to -a 'kloō- mōō- -dhe 'gü 'yō Atanna -bha "kiē bha 'ō- pō- -dhe: «Madhi, i "gblüüdhe 'ya 'dho "muu bho, -a -gen -mü [dhe i [bhlēē -yō -dhō Atanna wëedhō. ³¹ -Dhe -ga, i -dho 'gu sū 'ō 'i 'nē do kpō. 'Nē 'i dho- 'kpō "dhū bha, 'tō 'ka dho- -dhe 'ka [nē Yesu 'ka. ³² 'Nē bha -yō -dho "gla 'ō- -due -yō -kē 'kpīi-. [Ya kē "dhū yi 'ō- 'ka, -wo -dho -a 'tō kpō 'wo- -dhe Atanna 'ō -ya -sü 'ka dhang- 'gü -a Gbō. Kwa Dēme Atanna -dho -a "bhema Davi -bha -gblüüdēdhe bha- nu -dhe. ³³ -Yō -dho medhe kē Zakōbō -bha 'kōdhi bha- 'gü -todhū 'ka 'ō- -bha medhe "dhiütodhe 'yaa kē.»

³⁴ 'Yō Madhi -ya pō Atanna -bha "kiē bha- -dhe 'ō- pō: «"Κεε -a 'wōn 'dhe 'kō bha -yō -dho kē -kō kē [dhe [zōō, n Dēme, kō 'maa gōōn- -wōn -bhokoo 'bha do ya!»

³⁵ 'Yō Atanna -bha "kiē bha 'ō-yō bō- -gō 'ō- pō: «-Dhe -ga, Madhi, Atanna -bha 'Nii- "slüöslü -dho löō

i -ta, Atanna -bha 'gügbudhe □nē dho 'wōn bha- kē. Yō □nē- -wōn 'gü, 'yō 'nē "slüöslü 'i dho- kpo bha, 'wo dho- -dhe Atanna Ghö. ³⁶ -Dhe -ga, Dhizabetö 'ö -kē i dēbhang dhebho 'ka bha, yōö -dī 'pō □ya ö -bha 'nēgōon do -gu 'sü. Yō 'wo gun- -dhe siē □gblöodhe bha 'ö 'gu sü -a "su "saodo -naa □ne. ³⁷ 'Pē 'ö- -wōn 'gü 'yō 'wōn -nu bha 'wo -kē "dhü bha- -gen -mü □dhe Atanna -fiēbhawōn 'yaa 'dhö.»

³⁸ Yō Madhi -ya pō: «-εε, n Dēme -bha gwēēdhe -mü n 'ka, -yō kē n -dhe □dhe -kō 'i- pō- 'ka bha- 'dhö!» □Dhe 'ö □yaa- pō "dhü, 'yō Atanna -bha "kiē bha 'ö ziö 'ö dho.

Madhi -bha -dho -wo Dhizabetö -dhe 'gü -kō -dhiang 'ö Dhukö -ya zē

³⁹ -A "töng do bha- 'gü, 'yō Madhi -yō □wlü 'yō dho -beang 'ka Zuda -pō do 'bha 'ö -ya -sü 'ka -tōn -gbeng 'gü bha- 'gü, ⁴⁰ 'yō dho 'yō -da Zakadhi -gō 'kōadhö 'yō Dhizabetö □tua bho. ⁴¹ □Dhe 'ö Dhizabetö "tu 'dhö -da Madhi □tua bho kē -wō bha- 'gü, 'yō 'nē 'ö- "gblüö- bha 'ö pa ö diēē 'ka. Yō to -dhe do bha- 'gü 'yō pa Atanna -bha 'Nii- "slüöslü 'ka, ⁴² 'yō □gbla "gbu- 'ka 'ö- pō: «Atanna -bha 'dhuē- -yō bhī □nē i 'kun -sü 'ka dhong- -nu □gban "pepe kpō 'gü, 'yō □nē- -wōn 'gü 'yō 'nē 'i dho- 'kpo bha 'dhuē- bha 'ö- 'kun -sü 'ka 'pō. ⁴³ -A kē -sü kō ma -zē n Dēme dhe -yō -da n -gō 'kōadhö, -a 'wōn □nē n kōn! ⁴⁴ -A -gen -mü □dhe □dhe 'ö i -bha □tua bho kē -wō □ya -da n "tu 'gü bhoo, 'yō to 'yō 'nē 'ö n "gblüö- ya 'ö pa ö diēē □niidadhe 'ka. ⁴⁵ I -bha -yō -sē! -A -gen -mü □dhe 'pē 'ö n Dēme -ya pō 'ö- 'gü -wōn dho kē bha i ka 'dhang bho- "dhiü.»

Madhi -bha Atanna nuē" 'ö- bho -a -dhiang 'ö Dhukö -ya zē

⁴⁶ Yō Madhi -ya -wō "dhiü kun 'ö- pō:

«'Ma n Dēme nuē" bho, 'ma- 'bad- hika -ya -ta.

⁴⁷ N zuē" □nii □ya -da □dedewo Atanna 'ö n Dhame 'ka bha- -wōn 'gü.

⁴⁸ -A -gen -mü □dhe -yō -wī -bha 'ö 'ö "yan □lōo

'ö- -da ma 'a -kē -a -bha gwēēdhe 'ö- =bhlēē 'yaa 'dhö -a 'ka bha n -ta. Yō □nē- -wōn 'gü, 'yō go □dēē -bha 'ö dho 'ö zun- 'ka "se "dhiütöyi -bha 'yō me □gban "pepe suu dho- pō □dhe ma □nē n -bha 'dhö -sē.

⁴⁹ -A -gen -mü □dhe 'gügbu Atanna 'ö- 'to 'dhö "slüöslü bha,

□ya 'wōn -sē 'kpii- kē n -dhe.

⁵⁰ 'Me 'wo -suü -gō 'wo- =bhlēē -ya, -a -nu -wēē -dho -a kē 'ö- "dhiütodhe 'yaa kē.

⁵¹ Yō □nē 'wōn "gblüöglü -nu -kē ö -kō 'ka, faan -ya 'gü.

Yō □nē- -wōn 'gü 'yō 'me 'ö -dī -sü 'kpii-

'dhö- -nu 'gü 'yō bhluu" ma- nu -bha.

⁵² Yō □nē -gblüde "gblüöglü -nu bho -yēa -bha.

'Yō 'me 'ö- -nu □bhlēē 'yaa 'dhö bha- -nu -ya -dhe "gblüöglü 'gü.

⁵³ Yō 'ö bha □nē din- 'dhö 'me 'ö- -bha,

'yō- -me gba -bhöpē -sē □dede 'ka, 'yō □naome -nu "piü -kē,

'yō 'wo dho wo -kō 'gü "fiē 'ka. ⁵⁴⁻⁵⁵ Yō 'ö bha □nē- yi to "dhiü □gbleen,

'yō- pō kwa "bhema -nu -dhe Ablaamō waa- 'gü -nē -nu yi -wēē

-dho -a kē "dhü "dhü 'ö- -naa 'yaa kē.

-Kō do 'ö- pō- 'ka- -bha yi 'bha 'ka bha □nē

'ö- kē -sü 'ka- -bha □dēē, 'yō 'me 'kwa -kē Izraedhō -me -nu

'ka, 'yō kwa bho -sü 'ka 'wōn 'gü bha.»

⁵⁶ Madhi -yō -to Dhizabetö "piü mü "su -yaaga "sinma 'ka 'yō gun -na 'dho ö -dī □plöo.

Zan Mezume bho -ko -dhiang 'ö Dhukö -ya zë

⁵⁷ □Dhe 'ö □ya kë "dhü 'ö Dhizabetö 'në yö "töng □ya □loo, 'yö dho 'yö "bó bho 'nëgöön do 'ka.

⁵⁸ 'Wón bha □dhe 'ö -yayö -nu waa- 'kpomé -nu □waa- ma □dhe -a -wëë □ya Atanna kë □yaa- gba 'në 'ka, 'yö □wenng -nu 'wo- =niidadhe -kë wo "kwëë. ⁵⁹ □Dhe 'ö 'në bha □ya bho, -a -dhekpacyi "saaga -naa "dhiü pa -yi bha, 'yö me -nu -wo nu mü kö -wa kë 'gbannë 'ka □dhe -ko 'wo- -kë 'ka -a -nu wö -ko 'gü -a 'dhö. 'Yö 'wo- 'to kpö- dë 'to -bha 'wo- -dhe Zakadhi. ⁶⁰ "Kεε □dhe 'ö □waa- 'to kpö "dhü, 'yö- dhe -ya pö: «-Abin! 'Në bha -wa -dhe Zan.»

⁶¹ 'Yö 'wo- pö- -dhe: «I suu 'gü -me -mεε □në 'wo- -dhe Zan, 'yö bhii 'në -da -dhe.»

⁶² 'Yö 'wo wo "yan zë Zakadhi -dhe kë "dhü kö -yö ö "dhi -da 'wón bha- 'gü (-a -gen -mü □dhe 'ö gun "dhü kö 'yaa "wü), kö 'to 'ö dho- -ya 'në bha- -bha 'wo- dö. ⁶³ 'Yö Zakadhi -yö ö -ko 'gü zë- -nu -dhe kö -wo nu ö -dhe 'kpongpaä 'në 'bha 'ka. □Dhe 'ö □wa nu- 'ka 'yö 'në bha- 'to -ya -ta 'ö- pö -wa -dhe Zan. 'Yö- 'wón -yö me □gban "pepe kön. ⁶⁴ -Yö -to -dhe do bha- 'gü, 'yö- "dhi -yö -pu, 'yö- 'nεεga -yö go- "dhieng 'gü 'yö "wü -sü zü bho, kö -yö Atanna 'to bho sië. ⁶⁵ 'Wón bha kë 'ö- wo "dhü bha, 'yö "suü -da me "pepe 'wo gun- -nu -züzü bha- -nu □gban 'gü, 'yö 'wo -ya -dhiang zë -sü -bha -ton 'gü mü -dhe □gban "pepe 'gü Zude -se bha- 'gü. ⁶⁶ 'Yö me "pepe 'ö □wa 'wón 'ö Zakadhi -ya pö 'në bha- -bu 'gü bha- ma, 'yö 'wo- -da woo- -gleng "piü kö -wa pö sië: «-A 'në 'kö ya -yö -dho kë -më □në- suu 'ka?»

"Kεε 'sa Atanna -yö gun 'në bha- "piü tean- =dede 'ka.

Zakadhi -bha -wü Atanna "piü -ko -dhiang 'ö Dhukö -ya zë

⁶⁷ □Dhe 'ö □ya kë "dhü, 'yö 'në bha- dë 'ö -kë Zakadhi 'ka bha, 'yö pa Atanna -bha 'Nii- "slüöslü 'ka -a "töng do 'ö- ongyaa ga -yö go- 'ka- "dhieng 'gü bha- 'gü, 'yö- -wu "dhiü □loo 'ö- pö:

⁶⁸ «Kwa Dëme 'to -yö bho, Izraedhö -me -nu -bha Atanna 'to -yö -bho,

-a -gen -mü □dhe yö 'ö bha □në- -zu -yö -bö kwa -wón 'ka,

'yö nu 'ö kwa -gö -ta dho.

⁶⁹ 'Yö me 'gügü do 'ö dho kë kwa Dhame 'ka,

-a sü -a -bha gwëëmi Davi suu 'gü 'yö- bö kwa -dhe

⁷⁰ □dhe -ko 'ö- -dhiang zë- 'ka,

-a -wödhiüloome -nu 'wo "slüöslü -a -nu "dhi 'gü yi 'bha 'ka bha- 'dhö,

⁷¹ □dhe 'ö -dho Medhame do 'ö dho kwa bho kwa 'yao- -nu

waa- 'me 'ö kwa -san -ya -nu -kë -a -nu □kwεε- -a bö.

⁷² Kwa "bhema -nu -wëë -ya -kë -ko bha □në- 'gü,

'yö- -zu -yö -bö -mλεε "slüöslü

'ö- -da weng- -nu -a -nu □zinng 'gü yi bha- 'ka bha- -ta,

⁷³ -yö "plüün bha- -bho "dhü

'ö -sö -bhö 'ka kwa 'ziü- Ablaamö □në- -dhe.

⁷⁴ Kë "dhü kö 'ya kwa dha kwa 'yao- -nu -gö

kö 'kwa 'dho- -dhökë "suü 'ka,

⁷⁵ "kεε kö 'kwa kë me 'ö "slüöslü

'ö pö 'aa- -bha -a 'ka ö wëëdhö

kö -yö 'to- 'ka "dhü -yö zun- 'ka kwa ga -yi -bha.

⁷⁶ 'Yö □në- -wón 'gü, 'yö bhi 'i bha ma 'në,

'yö 'wo dho i -dhe Atanna 'ö -ya -sü 'ka dhang- 'gü -a -wödhiüloome;

-a -gen -mü □dhe bhi □në 'i dho -da kwa Dëme bha- -dhe "dhiü,

'yö 'i- -bö -ta -zian □baa,

⁷⁷ 'yö 'i- -wón "dhiü □loo- -gö "següme -nu -bha

'yö 'wo- dö □dhe yö □në dho- -nu dha,

'yö -nu -bha 'wɔn yaa -nu 'wo- -kë
bha- -nu -mawɔn to.

78 -A -gen -mü □dhe me "bhu- -nu
kwa -wëë

'ö kwa Dë Atanna -kë bha- "sinma
"yɔɔ 'yaa 'dhö,

-gasite 'yii- -bha me -wëë -bha -a
kë zuëga bha □në- =sɔɔ,

'yö- -bha medhe 'ö go dhang- 'gü
bha- 'bhü □ya 'sɔ -sü zü bho
kwa -ta

□dhe 'yënn- "tɛɛ 'bhü 'dhö bha,

79 kë "dhü kö 'mɛ 'wo "ta sië
"yënn tii 'gü,

'ö ga dhong □ya kpa -nu -ta bha,
kö -yö -dhe "pu wo □në- -nu -ta,
kë "dhü kö -yö -to 'ko -dhe -së -zian
bho kwa 'ka.»

Zakadhi -yö 'to -loo Atanna -bha
-ko bha □në- 'gü.

80 □Dhe 'ö □ya kë "dhü 'yö
'në bha 'ö -gla, "kɛɛ 'yö kë
"yaakime □dede 'ka, 'yö dho 'ö -ya
'tungtadhe 'bha 'gü, 'yö to 'mü 'ö
dho 'ö zun- 'ka -a -dɪ -zɔn Izraedhö
-següme -nu -dhe -yi -bha.

2

*Yesu bho -ko -dhiang 'ö Dhukö
-ya zë*

(Matiö 1,18-25)

1 -A "tüng do bha □në- 'gü 'yö
"sekɔɔnmɛ 'kpɪi- 'ö gun Wɔmö -sɛ
-gɔ "dhiü 'wo gun- -dhe sië Sezaa
Wogisi bha 'ö me bɔ -a -bha "sɛ
-ta -dhe □gban "pepe 'gü kö -wo
me □gban dhung. 2 Me dhung -kɔ
-bleesü 'ö "dhü bha 'ö -kë kö 'mɛ 'ö
-gblüde bha- -kɔdhiümɛ 'ka Siidhi
-sɛ 'gü -wa -dhe Kidhinisö. 3 'Yö
me □gban "pepe 'wo -ya 'dho -sü
-bha wo 'kpɔpö -nu 'gü kö -wo wo
dhung mü.

4 'Ö gun "dhü kö Zosefu -yö -ya
-sü 'ka 'pödhɛ 'wo- -dhe Nazadhetö
'ö Gadhidhe -sɛ 'gü bha- 'gü. □Dhe
'ö □yaa- ma □dhe me □gban -wo
'dho sië wo 'kpɔpö -nu 'gü, 'yö
□wlü 'pö 'yö dho Betedhemö,
-gblüde Davi -bha 'pödhɛ 'ö Zude
-sɛ 'gü bha- 'gü; -a -gen -mü □dhe

-yö go Davi -gɔ 'kɔɔdhö, Davi suu
'gü -në -mü -a 'ka. 5 -Yö -dho "dhü
kö 'ö waa- Madhi -wo dhung mü, -a
-gen -mü □dhe 'ö gun "dhü kö □ya
Madhi -za dɔ kö 'ö- 'sü dhe 'ka. 'Sa
'wo gun 'dho sië- "dhü "tüng 'ö- 'ka
bha kö Madhi -yö 'gbiödhe 'ka.

6 □Dhe 'ö □wa 'dho □wa □loo
Betedhemö, 'ö Zosefu 'dhö 'wɔn
bha- 'gü -ziö -nu wo sië, 'yö Madhi
"bɔ bho "tüng -yö □loo. 7 'Yö ö
-bha 'nëgɔɔn -bleesü bha- kpɔ 'kɔ
'wo gun- 'gü bha- 'gü. □Dhe 'ö 'në
bha □ya bho, 'yö sɔ bɔ- -bha 'yö-
-wɔ -tuö -nu pë -bhö -dhe 'gü; -a
-gen -mü □dhe 'ö gun "dhü kö □wa
-dheng □yëë bho 'kɔ 'wo gun- 'gü
bha- wɔdhe -zë 'gü.

8 -Tuö -maakëme 'bha -nu -wo
-gun Zude "segɔ bha- gbɛɛtadhe
'bha 'gü mü. 9 'Mɛ 'wo bha 'wo
dho "kan wo -ta kö Atanna -bha
"kië do □ya -wo -nu -ta kö- -bha
-gblüde dhe 'bhü 'ö □dhe 'yënn-
'bhü 'dhö bha □ya 'sɔ- -nu -ta,
'yö peng -yö -kan -nu -bha "we
-budhö, 'yö "suö -ziisü -yö -da -nu
'gü. 10 "Kɛɛ 'yö Atanna -bha "kië
bha 'ö- pö- -nu -dhe 'ö- pö: «"Suö
'ya 'dho ka kë, -a -gen -mü □dhe
naɔ 'a nu- dɔ ka -gɔ bha- 'gü -wɔn
-dho dhi "següme -nu □gban "pepe
-dhe 'ö- -nu □ni -da □dedewo.
11 Yö -mü □dhe Atanna -bha bɔme
Klisi 'ö- -ya Medhame 'ka, kwa
Dëme bha □në □ya bho □dɛ Davi
-gɔ 'pödhö. 12 (-Ka 'dho kö 'ka -wo
mü), □ya kë □dhe 'ka 'dho 'ka □loo
mü, pë 'ka dho- 'suan- bho- -bha
□dhe 'wɔn 'a- pö bha tɛan- -mü,
□dhe Medhame bha □ya bho, 'yö
-mü □dhe ka -dho -kpan 'në do 'ö
sɔ 'dhö bɔ -sü 'ka- -bha -a -bha kö
-wa wɔ -sü 'ka -tuö -nu pë -bhö
-dhe 'gü.»

13 □Dhe 'ö Atanna -bha "kië bha
□yaa- pö "dhü, 'wo dho "kan 'zü
wo -ta kö- kpö 'kpɪi- 'bha □ya nu
'zü kö □wa -da me 'dhe bha- -bha
kö -wo 'yɔɔ 'sü sië Atanna -dhe
("tan 'ka) 'wo- pö: 14 «Atanna

'i dhang- 'gü, kwaa- "yuu -mü!
Kwaa- "yuu -mü! I 'to -yö bho, -a
-gen -mü □dhe "kpongtaame -nu
-dho -yö i -kë, -a -wön 'gü 'bha i
-bha zuë" -ya "gblüö- 'ö dhang- 'gü
bha- nu- nu -dhe.»

15 □Dhe 'ö Atanna -bha "kië -nu
bha □wa -wawa bho "dhü 'ö □wa
wo yee kë □wa 'dho dhang- 'gü,
'yö -tuü -maakëme -nu bha 'wo- pö
wo 'ko -dhe: «-Ka nu kö 'kwa 'dho
Betedhemö kö 'wön -së 'ö Atanna
-ya -kë 'ö- "blëen- -zön kwa -dhe
bha kwa "yan -yö -da -dhe 'gü!»

16 'Yö 'wo do -beang -bha 'wo dho
'mü. 'Yö 'wo dho 'wo -kpan Zosefu
waa- Madhi -a -nu -bha kö 'në bha
'pö -yö wo sië -tuü pë -bhö -dhe 'gü
-a -nu "söö mü. 17 □Dhe 'wo 'në
bha- yö, 'yö 'wön 'ö Atanna -bha
"kië -ya pö- -nu -dhe 'në bha- -bu
'gü bha 'wo- -gen do 'pö. 18 'Wön
'ö -tuü -maakëme -nu -wa -gen do
bha me "pepe kö 'wo- ma, 'yö-
'wön -ya -nu □gban kön, 19 "këë kö
Madhi -zë -ya 'kun □në wo sië ö
zuë" "piü 'ö ö "yan -ta 'gü 'ö dho-
'ka. 20 □Dhe 'ö 'wön bha □ya kë
"dhü, 'yö -tuü -maakëme -nu bha
'wo wo yee -kë 'wo dho wo □plöo
kö -wo Atanna nue" bho sië 'ö 'wo
'to □loo- -bha 'wön -nu 'ö- -nu "yan
'dhö -da 'gü waa- 'dhe -nu 'wo- ma
bha kë 'ö- wo tean- 'ka □dhe -ko
'ö- -bha "kië -ya pö 'ka- -nu -dhe -a
'dhö bha- -wön 'gü.

*Yesu 'kpome -nu -bha Moizö
-bha 'tong- -nu 'gü -wön kë -ko
-dhiang 'ö Dhukö -ya zë*

21 □Dhe 'ö Yesu □ya bho 'ö-
-dhekpaoyi □ya kë "saaga, 'yö me
-nu -wo nu kö -wa kë 'gbannë 'ka.
'Yö -to 'ö Atanna -bha "kië -ya kpö
kö 'wii- -gu -zian 'sü □kö bha 'wo-
-ya -bha, 'yö 'wo- pö -wa -dhe Yesu.

22 □Dhe 'ö -dhekpaoyi 'ö dhebho
'ö □ya "bö bho 'ö- -kë 'kөөdhö 'yö
gun -na 'dho Atanna -dhökëgüko
'gü □dhe -ko 'ö -ben zë -sü 'ka-
'ka -a -bha 'tong- 'sëedhe 'ö Moizö
-ya -ben zë bha- 'gü bha- 'dhö,

'ö- -dhekpaoyi -kaong -yiisiö 'ka
bha □ya zun 'ko "dhiü, 'yö Zosefu
waa- Madhi 'wo Yesu sü 'wo dho-
'ka Zedhizadhemo kö 'wo- "kplëng
bho kwa Dëme -dhe 23 □dhe -ko
'ö -ben zë -sü 'ka- 'ka Atanna -bha
'tong- 'sëedhe 'gü □dhe:

«'Nëgöön -blëesü "pepe 'ka dho-
'kpö,

ka -dho -a "kplëng bho Atanna
-dhe» bha- 'dhö.

Kë 'pö "dhü kö- 'dhe 'ö -ben zë -sü
'ka 'pö □dhe □ya kë 'zü "dhü:

24 «'Ka -tong □ple "ëen -a suu 'bha
'ö mü bha-

"gbong □ple nu "saabhome -nu
-dhe

kö -wo "saa- bho- 'ka Atanna
"dhiü» bha -wa 'gü -wön kë
□dhe -ko 'ö -ben zë -sü 'ka-
'ka -a 'dhö (kë "dhü 'pö kö
Madhi -yö kë "slüöslü).

*Simeon -bha Atanna -wv "dhiü
□loo -ko -dhiang 'ö Dhukö -ya zë*

25 -A "töng do bha- 'gü kö göndë
do 'bha -yö Zedhizadhemo -pö
bha- 'gü 'wo- -dhe Simeon. 'Me 'ö
□song 'bha 'yaa- -bha, 'ö Atanna
□bhlëë -ya □dedewo □në gun
göndënë bha- 'ka. 'Sa 'ö gun "dhü
kö -yö ö "yan 'to sië 'me 'ö dho
Izraëdhö -me -nu dha bha □në- -gö.
Atanna -bha 'Nii- "slüöslü -yö -gun
'gü. 26 'Ö gun "dhü kö Atanna □ya
bö 'nu ö bha 'Nii- "slüöslü -ta kö
Yesu bho "töng -zian 'yii □loo □kö
kö □yaa- pö Simeon -dhe □dhe 'yii
'dho ga kö 'yii ö "yan -kpan □kö
'me 'ö kwa Dëme -ya -ya Izraëdhö
-me -nu Dhame 'ka bha- -bha.

27 -A -bha 'Nii- "slüöslü do bha □në
zun 'zü- -dhe "dhiü 'yi bha- 'ka
'yö dho- 'ka Atanna -dhökëgüko 'ö
Zedhizadhemo bha- 'gü. □Dhe 'ö

□ya 'dho □ya □loo mü, 'ö dho -dhe
-ga kö Yesu dë -nu -wo nu sië- 'ka
kö 'pë 'ö Atanna -bha 'tong- -ya pö
bha -wa 'gü -wön kë. 28 □Dhe 'ö

□yaa- -nu yö, 'yö ö -ko kpö 'në bha-
-go 'yö 'to □loo Atanna -bha 'ö- pö:

29 «-A "töng □ya □loo □ton, n Dëme,

kö 'i i -kɔ bho ma 'a i -bha gwëemi
 'ka bha n 'gü,
 kö 'a nu i "piü zuëniida 'ka
 □dhe -kɔ 'ö i -wɔ -ya pö- 'ka -a 'dhö;
 -a -gen -mü □dhe 'wɔn 'i- yi to
 "dhiü
 'i- "plüün bho yi -dhe bha- 'gü -wɔn
 □ya kē.
 30-31 -A -gen -mü □dhe Mēdhamē 'i-
 bɔ
 'ö 'i- ya "sɛgɔ □gban "pɛpɛ Dhame
 'ka bha,
 mang □dede n "yanga □plɛ □ya
 -kpan -a -kpongǵüdhɛ -bha.
 32 'Mɛ 'ö dho kē "sɛgɔ "pɛpɛ
 □gban 'gü -mɛ -nu -bha
 -dhɛpuudhɛ 'ka,
 'ö dho- -nu "yan "dhiü "pɔ kö -wo
 i dɔ,
 'ö dho Izraēdhö -mɛ -nu 'i yi sü
 'i yi -ya -dɪ -ta i -bha 'ka bha
 yi 'tɔ -wo bha 'ma- yö.»

33 Dhiang -nu 'ö Simeon gun- zē
 siē Yesu -bu 'gü "dhü bha, -ya dhe
 waa- dē -a -nu -kɔn. 34 □Dhe 'ö □ya
 kē "dhü, 'yö 'dhuē- -kē -nu -bha, 'yö
 go mü 'ö- pö Yesu dhe Madhi -dhe:
 «'Nē 'i- kpɔ bha,
 Atanna -ya -ya kö -yö kē Izraēdhö
 -sɛgüme -nu
 'bha -nu -pö -bha -pē 'ka,
 "kɛɛ kö -yö kē mɛ 'bha -nu -dɪ 'pö
 -a -nu -wlübhame 'ka.
 -Yö -dho kē Atanna -bha 'wɔn
 'suan- -bho -bha -mɛ □nē-
 'ka;
 -a -gen -mü □dhe mɛ "bhi- -nu
 -dho wo □taa zun- -gɔ.
 35 Yö □nē dho kē 'wɔn -nu 'wo
 -gblɛn 'kpɔ -sü 'ka
 mɛ 'gbe zuē" "piü bha- -nu -wo
 zangtame 'ka.
 "Kɛɛ bhi -zē, i -bha 'ka zuē" "dhiü
 "tɛɛ- -dho i zuē" -gi
 □dhe -kɔ 'ö -siangga -yö mɛ zua 'ka
 bha- 'dhö.»

Anö -bha Atanna -wɔ "dhiü □loo
 -kɔ -dhiang 'ö Dhukö -ya zē

36 -A "tǵng do bha- 'gü, Atanna
 -wɔ "dhiü □loo -dhe do 'bha -yö
 -gun "sɛ bha- 'gü 'wo- -dhe Anö,

'ö kē Fanue 'dhu 'ka, 'ö go Aseɛ
 -gɔ 'kɔdhi 'gü. Dhebhɔ bha 'ö gun
 "dhü kö □ya kē zii □dedewo, "kɛɛ
 kö 'ö dho gwaan- -bha -yö -kwe -kē
 mü "saɔple, 'yö- -bha gɔn -yö ga.
 37 -A □gɛandhe -sü bha kö- -kwe
 □ya kē -kaɔng "saaga ö ga -yiisiö,
 "kɛɛ 'yaa 'go Atanna -dhɔkɛgüko
 'gü tongtongdhö kö -yö 'dho -dhe
 'bha 'gü. Kö -ya -dhɔkē 'yēnng-
 'gü waa gbeng -nu □gban 'gü -bheɔ
 -a -dhe -sü waa- 'sunng- 'ma -sü
 -nu 'ka -kpɛawo. 38 Yöö -dɪ 'pö -yö
 □loo mü "tǵng □dede 'wo dho Yesu
 'ka -a 'gü mü bha □nē- 'gü. □Dhe
 'ö Yesu "blē "puu bha- yö, 'yö -ya
 Atanna nuɛ" bho -sü -bha, 'yö dho-
 -wɔn -gen dɔ -sü 'ka mɛ "pɛpɛ 'ö-
 -nu "yan -yö gun Zedhizadhemo
 -dhe -bho □dhuēngdhe 'gü -yi -gɔ
 bha- -nu □gban "pɛpɛ -dhe.

Yesu 'kpɔmɛ -nu -bha wo "dhiü
 yee -kē kö -wo nu Nazadhetö waa-
 Yesu -bha -dho Atanna -gɔ 'kɔdhiö
 -kɔ -dhiang 'ö Dhukö -ya zē

39 □Dhe 'ö 'mɛ 'wo bha □wa 'wɔn
 'ö -ben zē -sü 'ka Atanna -bha
 'tɔng- 'gü bha- -gban 'gü 'ta sü 'ö
 □ya □mɔɔ "kwëë, 'yö Zosefu waa-
 Madhi 'wo wo yee -kē 'wo nu -a
 -nu -gɔ 'pödhö Nazadhetö, Gad-
 hidhe -sɛ 'gü. 40 'Nē bha -yö -gla
 'pö- bha □nē- 'gü, 'yö -kē faanme
 'ka, -yö -gun "yaakime □dede 'ka,
 'yö Atanna -yö gun- "piü.

41 Yesu 'kpɔmɛ -nu -wo -gun 'dho
 siē Pakö troo -ta Zedhizadhemo
 -kwe □gban "pɛpɛ -ta. 42 □Dhe
 'ö Yesu -kwe □ya kē -kaɔng do
 ga □plɛ 'ö Pakö yi bha- 'bha □ya
 □loo, 'yö 'wo dho 'zü □dhe -kɔ
 do 'wo dho- 'ka zii 'kpa -a 'dhö.
 43 □Dhe 'ö □wa 'dho 'ö □wa troo
 bha- kē □ya yēn, 'ö 'wo wo yee
 kē siē kö -wo nu wo □plöo, 'yö
 Yesu -yö to Zedhizadhemo "kɛɛ -a
 dhe waa- dē 'wii 'wɔn □slɔɔ- 'gü,
 44 kö -wo wo -zu 'gɔn siē □dhe
 -yö wo "tayɔɔ -nu kpö 'gü. □Dhe
 'ö □wa -dhekpɔyi do "ta sü, 'yö

'wo -ya -a mɔɔ- -sü -bha woo- me -nu waa- -a -nu dɔmɛ -nu "wɛɛwɛɛ -nu kpɔ 'gü. ⁴⁵ □Dhe 'ö □waa- mɔɔ- "dhü 'ö 'wii- yö, 'yö 'wo wo yee -kë 'zü -deewo 'wo dho Zed- hizadhɛmö -a mɔɔ- -sü 'ka. ⁴⁶ -Wa -mɔɔ -dhekpaoyi -yaaga. -A -yaaga -naa bha- 'ka 'yö 'wo dho 'wo -kpan -bha Atanna -dhɔkɛgüko 'ö Zedhizadhɛmö bha- 'gü, kö -yö -ya sië mɛ -nu -draan Atanna -wu -bha -mɛ -nu -gɔmɛ "gblügblü -nu bha- -nu kpɔ 'gü, 'ö 'ö "tu 'to- nu -wu -bha 'ö- -nu dhɛɛ" -nu 'kpɔ. ⁴⁷ Dhiang -yɔ -nu 'ö gun- bɔ sië, waa- dhɛɛ" -nu 'ö- kpɔ bha 'mɛ 'wo- ma, -a 'wɔn -ya -nu -kɔn □dedewo □kpaodhe 'ö gun- go waa- dhiang -yɔ bɔ -kɔ -nu bha- nu -wɔn 'gü.

⁴⁸ □Dhe 'ö- 'kpɔmɛ -nu □waa- yö, 'yö- 'wɔn -ya -nu kɔn. 'Yö- dhe -ya pö- -dhe 'ö- pö: «Yesu n gbö, -mɛ -wɔn suu □nɛ 'i- kë yi 'ka "dhü? 'Bha yi zuë" -ya "yi -ta "gbü- -wa! Yaa- i dɛ 'yi -bho i mɔɔ- -sü 'ka -a -dhekpaoyi -yaaga -naa □nɛ.

⁴⁹ 'Yö Yesu -ya -yɔ bɔ- -nu -gɔ 'ö- pö: «Ka n -mɔɔ -mɛ 'ka? "ɛɛn -a 'wɔn 'yaa ka "yaan □dhe -a -dheɛ -bha □dhe 'a n dɛ -gɔ -wɔn -nu kë -ee?»

⁵⁰ "Kɛɛ -a pö 'ö Yesu -ya wo "dhü bha 'wii- 'gü ma- 'kloɔ- 'ka.

⁵¹ □Dhe 'ö □ya kë "dhü, 'yö wɛng- nu 'wo -ziö 'wo dho Nazadhɛtö, -a -gɛn -mü □dhe -yö -gun -a -nu □bhlɛɛ -ya sië □dedewo. 'Wɔn "pepe 'wo gun- kë sië "dhü bha kö -a dhe -dɪ 'pö -ya 'kun sië ö zuë" "piü -dhekpaɔ dhia" -wɔn 'gü.

⁵² Kö Yesu -dɪ 'pö -yö 'gla sië, 'ö- bha □kpaodhe -ta -yö -da, 'ö- -dho -yö Atanna -kë waa- mɛ "bhü- -nu □gban 'dhö.

3

Zan Mezumɛ kë -yë -dhiang 'ö Dhukö -ya zë

(Matiö 3,1-12; Makö 1,1-8; Zan 1,19-28)

¹⁻² "Tüng 'ö Tibɛɛ -yö gun- 'ka "sekɔɔnmɛ 'kpüi- 'ka bha- -kwe -kaɔng do ga "soɔdhu -naa 'ka, kö Pongsö Pidhatö □nɛ Zude -segɔdhiü, 'yö Edhodö 'dhö Gad- hidhe -sɛ 'gü 'pö, kö Edhodö dheebhang 'wo- Fidhipö -kë 'pö bha -yö Itudhö -sɛ waa- Trasonitö -sɛ 'gü, kö mɛ 'dhe 'wo- -dhe Dhiza- nia bha -yö Abidhenö -sɛ 'gü 'pö, 'yö Atanna -yö dhiang zë Zan 'ö -kë Zakadhi gbö 'ka bha- -dhe "tüng -ta. -A "tüng bha- 'gü 'pö kö 'mɛ 'wo "saabhɔmɛ "gblügblü -nu 'ka Izraedhö -sɛ 'gü -wa mɛ do -dhe Anö 'ö 'wo- mɛ do -dhe Kaifö. ³ □Dhe 'ö Zan □ya Atanna -wu ma □dhe -kɔ bha- 'dhö, 'yö □wlü 'yö dho 'ö -da □gwaanga 'wo- Zuuden -kë bha- "piü, "segɔ -nu 'wo mü bha- -nu 'gü 'do 'do 'ka, 'yö ö -wu "dhiü □wlü "gbü- 'ka mɛ "bhü- -nu -dhe 'ö- pö: «-Ka nu kö 'ka bɔ Atanna 'ka kö -wo ka -go 'wɔn yaa 'gü -zu bho kö -yö ka këwɔn yaa -nu -mawɔn 'to;

⁴ □dhe -kɔ 'ö- -wɔdhiüloome Ezai -ya -ben zë- 'ka ö -gɔ 'sɛedhe 'gü □dhe:

«Mɛ 'bha □nɛ -dheɛ "dhiü bho sië "tüng -ta bha.

-A -mɛ -ya -pö: -Ka kwa Dɛmɛ -ziö -ta -zian baa- kö 'ka- dɔ □zinng 'gü kpengdhö.

⁵ Kö 'ka -tɔn -gbeng 'gü -dhe -nu ta, kö 'ka -tɔn -nu waa- "trɔvɔ -nu 'wü, kö- -dhe -yö wɔ -tekpe -tekpedhö, kö 'ka zian dudu -nu bho- 'gü, kö- -tadhe 'ö yanggeedhö -dhe -nu 'ö- 'gü kö 'ka- -dhe -pɛ kë "peɛpedhö.

⁶ □Ya kë "dhü Atanna dho ö -bha Medhame 'ö- bɔ bha mɛ □gban -dho -a yö bha- 'dhö.»

⁷ -A -kë "dhü -sü bha- 'gü mɛ kpö- -gun 'dho sië yi □gban 'ka Zan "piü kö -ya -nu "zu. "Kɛɛ □wa 'dho "dhü 'yö- pö- -nu -dhe: «Suuyaame -nu 'ö 'kaa ka -dɪ dɔ 'ka ya! Za 'kpüi- 'ö Atanna dho- dɔ ka -bha -dhe 'bha □kpaoyi -bha bha de □nɛ -dua

-go -sü -gleng -da ka -bha? ⁸ Ö
 ꞑya kë ꞑdhe 'ka ka bo ka song 'ka
 ꞑdedewo tean- 'ka kö -kaa -zon ka
 "ta -ko -bha kö me ꞑgban -wa -dhe
 yö ꞑdhe 'ka ka zuë" slëe" ꞑdedewo
 tean- 'ka, 'ka 'dho- pö ka -dɪ -dhe
 ꞑdhe Ablaamö suu -mü ka 'ka ('ö
 "dhü kö Atanna -bha 'në -nu -mü
 ka 'ka ꞑnaa bha), -a -gen -mü ꞑdhe
 a- pö ka -dhe ꞑdhe -yö -moo -bha 'ö
 -gwë -nu ya -nu -gla Ablaamö suu
 'gü -në -nu 'gü. ⁹ ꞑDua -zian -yö
 -ya -sü 'ka "dhü -bho "sɛɛ -yan -ta
 'nu -blɛɛsü. -A -kë "dhü -sü bha-
 'gü, "dhü 'ö 'yaa bhe -së do -a "kan
 ꞑnë yöö wo kö -yö "gü.»

¹⁰ -A pö 'ö Zan -ya wo "dhü bha,
 'yö me "dhaa 'wo gun mü bha 'wo-
 dhɛɛ" kpo 'wo- pö: «'Ö "dhü 'sa 'yi-
 kë ꞑdhe?»

¹¹ ꞑDhe 'ö ꞑwa dhɛɛ" bha- 'kpo,
 'yö Zan -ya -yo bo 'ö- pö: «-Ka 'dho
 kö "bheɛ ꞑple 'dhö 'mɛɛ- go, kö -ya
 do ꞑgbao- 'bha 'yaa 'mɛɛ- go bha-
 go. Kö -bhöpé 'dhö 'mɛɛ- go -a
 -mɛ -ya 'gü -gblü kö -yö pé 'bha
 'yaa 'mɛɛ- go -a -bha nu.»

¹² ꞑDhe 'ö ꞑyaa- pö "dhü 'ö ꞑya ö
 bo, 'yö 'me 'wo -kë 'niisongkunme
 -nu 'ka 'wo nu 'pö wo "zu -wɔn 'gü
 -a "piü, 'yö 'wo- dhɛɛ" kpo 'pö 'wo-
 pö: «'Yi dɛmɛ, 'yö yi -zë ꞑwɛ, 'yi-
 kë ꞑdhe?»

¹³ 'Yö- yo bo- -nu -go 'ö- pö: «ꞑYa
 kë ꞑdhe 'ka 'dho 'wëë- 'kun -dhe
 'gü, -a 'dhe 'wo- 'dhi pö ka -dhe
 bha ꞑnë -kaa 'kun, 'ka 'dho ziö yö
 -zë -ta.»

¹⁴ ꞑDhe 'ö ꞑya -wu 'kpo me 'dhe
 bha- -nu -bha, 'yö "soɔdha -nu -dɪ
 'pö 'wo- dhɛɛ" kpo 'wo- pö: «'Yö yi
 -zë ꞑwɛ?» 'Yö- yo bo- -nu -go 'pö
 'ö- pö: «'Ka 'dho -pö me 'bha -ta
 'ka faan -wo -ta 'ka- -bha pé sü- go,
 "ɛɛn 'ka 'dho me 'bha -tabhö, "kɛɛ
 -ka ka "töng kë ka ꞑsaa ꞑnë- 'gü.»

¹⁵ -A kë 'ö Zan gun- wo sië "dhü
 bha, 'yö "següme -nu 'wo -ya wo
 -zu 'gɔn -sü -bha ꞑdhe yö ꞑnë
 Atanna -bha -Yame 'wo -ya -go
 bha- 'ka; -a -gen -mü ꞑdhe 'ö gun

"dhü kö- -nu "yan -yö -Yame bha
 ꞑnë- go. ¹⁶ ꞑDhe 'ö Zan ꞑya 'wɔn
 ꞑslɔɔ 'gü ꞑdhe 'me 'wo bha- -nu
 zuë" ꞑya kë ꞑple, 'yö- pö- -nu -dhe
 'ö- pö: «Ma -zë a ka -zu "yi ꞑnë
 'ka, "kɛɛ me do 'bha -yö -dhö, -yö
 nu sië, yö -zë 'gü -yö "gbɪ- 'ö -ziö n
 -ta. Yö -zë -gen 'gü -sabha -zian fië-
 -dhö n 'ka. Yö -zë ꞑya nu -yö -dho
 ka pa Atanna -bha 'Nii- "slüüslü
 waa- peng ꞑnë- 'ka. ¹⁷ Yö -zë -bha
 'dhaa- ya -go do 'ö nu- 'ka kö -yö ö
 -bha -mlü -piö 'gü, kö ꞑyaa- piö kö
 -ya ga zɔɔ" ꞑloo "bhutu 'gü kö -ya
 do ꞑgbaandhö, kö -ya -gbu waa-
 -flee -nu bha- -nu ꞑpia peng 'ö 'yaa
 "dhuu tongtongdhö bha- 'gü.»

¹⁸ Zan- -gun 'wɔn -taɔng -së pö
 sië "següme -nu -dhe -ko bha ꞑnë-
 'gü, 'yö -dhio "wɛɛ -nu do- -nu -ta
 -nu wo 'pö 'gbɛ 'ka. ¹⁹ -Yö kë -don
 -bho Edhodö 'ka "töng do bha ꞑnë-
 'gü, -a dheebhang -bha dhebho
 'wo- -dhe Edhodiadö bha- bho 'ö-
 wo- go, waa- 'wɔn yaa "wɛɛwɛɛ
 -nu 'ö- -kë -a -wɔn 'gü. ²⁰ "Kɛɛ yö
 ꞑnë- =gban 'gü, Edhodö "tu 'yii kë
 mü, -yö kë ö -bha 'wɔn yaa bha-
 -ta -zian ꞑnë- pa Zan -da -kaso 'gü
 -sü 'ka.

*Yesu "zu -ko -dhiang 'ö Dhukö
 -ya zë*

(Matiö 3,13-17; Makö 1,9-11)

²¹ 'Ö gun kö 'wii Zan 'kun ꞑkö
 kö -wa -da -kaso 'gü, "següme -nu
 ꞑgban "pepe- -gun 'dho sië -yö ꞑnë-
 "piü 'yö- -nu -go 'wɔn yaa 'gü -zu
 bho. Yi do 'ka 'yö Yesu -dɪ 'pö 'ö
 dho kö Zan -ya "zu. ꞑDhe 'ö ꞑya
 bo- "zu -sü 'ka 'ö Yesu 'dhö bheɛ"
 sië Atanna -dhe, 'yö dhang- "dhi
 'dhö -pu. ²² 'Yö Atanna -bha 'Nii-
 "slüüslü -yö -gla yö -kë ꞑdhe -tong
 'dhö 'yö go dhang- 'gü 'ö ꞑlɔɔ Yesu
 -ta. 'Yö -wu do 'bha -yö bo dhang-
 'gü 'ö -wɪ 'ö- pö: «Bhi ꞑnë i n gbö
 do 'ö n -go -a 'ka, i -dho 'ö n -kë
 bha- "sinma 'yaa 'dhö.»

Yesu -gen 'godhe -dhiang 'ö
Dhukö -ya zë
(Matiö 1,1-17)

²³ Yesu -yö ö -bha yë zü -bho kö- kwε □ya □mɔɔ -kaong -yaaga -nu "sinma -bha. Me □gban "pepe -gun wo -zu 'gon sië □dhe Yesu bha Zosefu □në- gbö 'dhö -mü, 'yö Edhi -zë 'ö Zosefu kpo, ²⁴ 'yö 'wo Edhi -bha dë -dhe Mata, 'yö Dhevi -yö Mata kpo, 'yö Dhevi -bha dë -yö -kë Medhöki 'ka, 'yö Zanai -yö Medhöki kpo, 'yö Zosefu -yö Zanai kpo, ²⁵ 'yö Matasia -yö Zosefu kpo, 'yö Amosö -yö Matasia kpo, 'yö Naomö -yö Amosö kpo, 'yö Esidhi -yö Naomö kpo, 'yö Nagai -yö Esidhi kpo, ²⁶ 'yö Maatö -yö Nagai kpo, 'yö Matasia -yö Maatö kpo, 'yö Semei -yö Matasia kpo, 'yö Zosesö -yö Semei kpo, 'yö Zoda -yö Zosesö kpo, ²⁷ 'yö Zoana -yö Zoda kpo, 'yö Dhesa -yö Zoana kpo, 'yö Zodhobabedhö -yö Dhesa kpo, 'yö Sadhasiedhö -yö Zodhobabedhö kpo, 'yö Nedhi -yö Sadhasiedhö kpo, ²⁸ 'yö Medhosi -yö Nedhi kpo, 'yö Adi -yö Medhosi kpo, 'yö Kosamö -yö Adi kpo, 'yö Edhömadamö -yö Kosamö kpo, 'yö Edhö -yö Edhömadamö kpo ²⁹ 'yö Yesu -yö Edhö kpo, 'yö Edhiezeε -yö Yesu kpo, 'yö Zodhimö -yö Edhiezeε kpo, 'yö Mata -yö Zodhimö kpo, 'yö Dhevi -yö Mata kpo, ³⁰ 'yö Simeon -yö Dhevi kpo, 'yö Zuda -yö Simeon kpo, 'yö Zosefu -yö Zuda kpo, 'yö Zona -yö Zosefu kpo, 'yö Edhiakimö -yö Zona kpo, ³¹ 'yö Medhea -yö Edhiakimö kpo, 'yö Mena -yö Medhea kpo, 'yö Matata -yö Mena kpo, 'yö Natan -yö Matata kpo, 'yö Davi -yö Natan kpo, ³² 'yö Izai -yö Davi kpo, 'yö Zobedö -yö Izai kpo, 'yö Boozö -yö Zobedö kpo, 'yö Salmö -yö Boozö kpo, 'yö Naason -yö Salmö kpo, ³³ 'yö Aminadabö -yö Naason kpo, 'yö Adimi -yö Abinadabö kpo, 'yö Adhimi -yö

Adimi kpo, 'yö Esrön -yö Adhimi kpo, 'yö Pedhetö -yö Esrön kpo, 'yö Zuda -yö Pedhetö kpo, ³⁴ 'yö Zakobö -yö Zuda kpo, 'yö Izaakö -yö Zakobö kpo, 'yö Ablaamö -yö Izaakö kpo, 'yö Tadha -yö Ablaamö kpo, 'yö Nasoo -yö Tadha kpo, ³⁵ 'yö Sedhusö -yö Nasoo kpo, 'yö Dhago -yö Sedhusö kpo, 'yö Fadhekö -yö Dhago kpo, 'yö Ebe -yö Fadhekö kpo, 'yö Sadha -yö Ebe kpo, ³⁶ 'yö Kainamö -yö Sadha kpo, 'yö Apasadö -yö Kainamö kpo, 'yö Semö -yö Apasadö kpo, 'yö Noe -yö Semö kpo, 'yö Dhamesö -yö Noe kpo, ³⁷ 'yö Matusadha -yö Dhamesö kpo, 'yö Enökö -yö Matusadha kpo, 'yö Zadhedö -yö Enökö kpo, 'yö Maleledhö -yö Zadhedö kpo, 'yö Kaina -yö Maleledhö kpo, ³⁸ 'yö Enösö -yö Kaina kpo, 'yö Setö -yö Enösö kpo, 'yö Adan -yö Setö kpo, 'yö Atanna -yö Adan -da.

4

Sotraan -bha Yesu 'gü dan -ko
-dhiang 'ö Dhukö -ya zë

(Matiö 4,1-11; Makö 1,12-13)

¹ Yesu -go Zuuden □bhaa -sü 'ka kö Atanna -bha 'Nii- "slöslö □yaa- pa. 'Yö 'Nii- bha 'ö zian bho- 'ka, 'yö dho- 'ka "tung -ta. ² -Yö -dhekpaoyi -kë -dhe bha- 'gü -kaong -yiisiö kö Sotraan -ya 'gü dan sië kö 'yaa pë 'bha -pë 'bha -bhö. □Dhe 'ö -dhekpaoyi -kaong -yiisiö bha □ya zun 'ko "dhiü, 'yö din- -ya kun, ³ 'yö Sotraan -ya pö- -dhe: «Atanna Gbö 'yaa -mü i 'ka -ee? -Bhö -gwë ya- "gla -bhöpë 'gü kö 'i- bhö -dhe!»

⁴ 'Yö Yesu -ya -yo bo- go 'ö- pö: «Atanna -ya -pö ö -wu 'sëedhe 'gü □dhe: «Mebhudhe -tosea -kë -ta -pë 'yaa -mü -bhöpë yöö doseng 'ka!»»

⁵ 'Yö Sotraan -ya sü 'zü 'yö dho- 'ka -ton □gblæn do □gbin-, 'yö "segö "pepe 'ö "kpung □taa 'ö -gblüdedhe 'dhö- 'gü -a □gban -zon

-dhe 'dɔɔndhö □dhe me- me "yan zë, ⁶ 'yö-pö--dhe: «"Se "pepe 'i-yö bha- =gban -yö ma □në n -bha 'ka, -a -nu me "ɔɔ me 'ö--dhe-dhɔ □ya n kë 'ma- nu- dhe n dheekpome 'yaa 'dhö; -a -gen -mü □dhe □wa n gba- 'ka waa- 'gü -naɔ □gban 'dhö. ⁷ □Dhe 'ö "dhü, -bhö zun n -dhe kpiö 'gü. □Ya kë □dhe 'bha zun n -dhe kpiö 'gü, a -dho -a □gban "pepe nu i -dhe!»

⁸ 'Yö Yesu -ya -yɔ bo- go 'ö- pö: «'Yö -ben zë -sü 'ka Atanna -wu 'sëedhe 'gü □dhe: 'Me 'ö -zun -dhe kpiö 'gü -me 'ka kö -wa -dhökë, yö -mü Atanna 'ö me "pepe □gban Dëme 'ka bha □në- 'ka, -a "wɛɛ 'bha 'yaa yö -zë zian 'gü.»

⁹ 'Yö Sotraan -ya sü 'zü -deewo 'ö dho- 'ka Atanna -bha 'kɔ 'kpii- 'ö Zedhizadhemo bha- =gbin-, 'yö-pö- -dhe: «□Ya kë □dhe 'i Atanna Gbö 'ka □dedewo tsan- 'ka, -bhö dɔ -dhe ya- 'gü kö 'i -wlö 'i zun "sia-, -a -gen -mü □dhe -yö -ben zë -sü 'ka 'pö Atanna -go 'sëedhe 'gü □dhe:

¹⁰ «'Yö -dho -wu 'kɔɔ ö -bha "kië -nu -bha kö -wo i -maa kë □ya 'go mü 'zü:

¹¹ «Wo -dho i -ya wo -kɔ -ta, kë "dhü kö i -gen "dhiü 'ya 'dho -zuö -gwë 'bha -bha.»

¹² 'Yö Yesu -ya -yɔ bo- go 'ö- pö: «Atanna -ya -pö 'pö □dhe:

∩ Dëme 'ö i -bha Atanna 'ka bha 'bha 'dho- 'gü dan tong- tongdhö!»

¹³ □Dhe 'ö Sotraan □yaa- 'gü dan -kɔ □gban -kɔ □gban 'gü 'ö- -kɔ 'yii □mɔɔ- -bha, 'yö ö □kwaa- zü □kö 'në bha wo kö 'ö "yan 'to "tüng "wɛɛ 'bha -go.

Yesu -bha yë zü bho -kɔ -dhiang 'ö Dhukö -ya zë

(Matiö 4,12-17; Makö 1,14-15)

¹⁴ □Dhe 'ö □ya kë "dhü, 'yö Yesu 'ö pa -sü 'ka 'Nii- 'slüöslü faan 'ka bha 'ö □wlu 'ö dho Gadhidhe -se 'gü. 'Yö- 'to 'dhö -ya bhɔ -sü -bha "se "pepe 'wo- züzü mü bha-

=gban 'gü. ¹⁵ 'Yö -ya me -nu □klang kë -sü -bha Zuifö -nu -bha -yakwëekëgükɔ -nu 'gü, 'yö me □gban "pepe 'wo -ya -a -dhiang -së zë -sü -bha.

Yesu -bha dhiang -zë Nazadhetö -kɔ

(Matiö 13,53-58; Makö 6,1-6)

¹⁶ Yi do 'ka 'yö dho Nazadhetö, 'pödhë 'ö "klɔ bho- 'gü bha- 'gü. □Dhe 'ö Zuifö -nu -bha □glooyi bha □ya □loo, 'yö □wlu 'ö dho -a -nu -bha -ya 'kwë- kë 'gü -kɔ 'gü □dhe -kɔ 'ö- kë- 'ka zii 'kpa -a 'dhö. □Dhe 'ö □ya □loo mü, 'yö □wlu 'ö dɔ ö -gean kö 'ö Atanna -bha 'sëedhe -wu pö. ¹⁷ 'Yö 'wo Atanna -wudhiüloomë Ezai -bha 'sëedhe -be bha- sü 'wo- nu- dhe, 'yö- "dhi -pu. -Dhe 'ö- "dhi -pu -bha bha kö -yö -ben zë -sü 'ka mü □dhe:

¹⁸ «Atanna □ya ö -bha 'Nii- 'slüöslü -ya n 'gü,

-a -gen -mü □dhe -yö ma □në n -ya kö 'a- bha naɔ -së bha- dɔ -wëeme -nu -go,

kö 'a zuëwaanusu nu 'me 'wo "yënnngbaondhe 'gü -a -nu -dhe

Kö 'me 'wo -kaso 'gü 'a- -nu bho mü,

kö 'a -ya -dɪ 'flë- 'gü -sü nu- nu -dhe.

Kö 'me 'ö- -nu "yan 'gü 'dhö tii 'ö 'waa -dhe yö

'a- -nu "yan "dhiü "pu.

Kö 'me 'ö 'wɔn □ya □gbaon- -nu -ta 'a- -nu -ta 'kun

kö -wo -ya -dɪ 'flë- 'gü -sü □slɔɔ.

¹⁹ Kö 'a Atanna -bha -gasite -kë me "bhɪ- -nu -dhe -kwe -dhiang zë

me □gban "pepe -dhe.»

²⁰ □Dhe 'ö □ya ö bo 'sëedhe bha- -wu pö -sü 'ka, 'yö- -be sü 'ö- dɔ 'me 'ö yë -kë 'kɔɔdhö mü 'ö gun mü bha- go, 'yö dho "sia- 'yö 'yaanu (□dhe -kɔ 'wo- -kë 'ka- -nu -go mü -a 'dhö kö 'ö- -nu □klang kë). Kö me "pepe 'wo -yakwëekëgükɔ bha- 'gü -a -nu □gban □wa wo "yan bo- -ta. ²¹ 'Yö dhiang zë -sü zü

bho -nu -dhe 'ö- pö: «-Ka -dhe -ga! Atanna -wv 'ö -ben zë -sü 'ka 'a go -wv pö bha [në- 'gü -wön [ya kē [dɛɛ ya.»

²² [Dhe 'ö 'mɛ 'wo gun mü bha -wv -nu 'ö- pö bha 'ö- -nu -zv kun kö -wv "nɛɛɛɛ -nu 'wo 'go sië- "dhi bha- din- dhi sië- -nu 'gü, 'yö- 'wön -ya -nu kɔn, 'yö 'wo -ya -a pö -sü bha: «-A! Zosëfu gbö do "wɛ 'ö ya 'yaa -mü -ee?»

²³ 'Yö Yesu -ya -yɔ bɔ- -nu -gɔ 'ö- pö: «A- 'wön dɔ [dhe ka -mɔɔ -bha 'ka "gwɛnnɔ -da n -dhe 'ka- pö: «-Dhɔtrɔɔɔɔn, -bhö i -dɪ -zë dha [kɔ -blɛsü kö 'i gun -na mɛ "wɛɛ dha». "ɛɛn 'ö 'ka- pö 'zü [dhe: «'Wön "gblügbü -nu 'i- -kë Kapɛɛnaɔmö 'yi- ma bha, -bhö -a 'bha kē 'pö i -dɪ [plöo -dhe ya- 'gü kö 'yi- -dhe yö»».

²⁴ 'Yö- -gɔ dɔ 'ö- pö: «"Kɛɛ a- pö ka -dhe tɛan- =dede 'ka [dhe Atanna -wɔdhiüloome 'bha 'yaa 'dhö kö -=bhlëë -yö kē ö dē -pö 'gü. ²⁵ A- -pö ka -dhe tɛan- =dede 'ka [dhe 'ö gun Edhi -bha "töng 'gü, [gɛandhe 'gbɛ [në gun Izraëdhö -sɛ 'gü, "töng 'ö Atanna -yö dhang- "dhi ta- 'ka 'ö dha 'yii ban -kwɛ -yaaga waa- "su "saɔdo 'ka, 'ö "vüü 'dhö -da 'ka "kprɔng [ta a bha- 'ka.

²⁶ "Kɛɛ yö [në- =gban 'gü, 'yii Edhi bɔ [gɛandhe 'gbɛ bha- 'bha "piü kö -ya -ta 'kun kö 'yii kē dhebhnë 'ö go Sadheta, Sidɔn -sɛ 'ö "sɛ "wɛɛ 'ka bha- 'gü bha yö -zë 'ka. ²⁷ 'Ö gun 'zü Edhize 'ö -kë Atanna -wɔdhiüloome 'ka bha- bha "töng 'gü, [weeyuamɛ 'gbɛ [në gun Izraëdhö -sɛ 'gü, "kɛɛ yö [në- =gban 'gü mɛ 'gbɛ bha- -nu 'bha 'wii dha Edhize -kɔ -ta -a -nu -bha "yua -gɔ kö 'yii kē Naama ('ö yö -zë 'ö gun -dhɛng 'ka) 'ö go Siidhi -sɛ 'ö "sɛ "wɛɛ 'ka 'pö bha- 'gü bha- 'ka.

²⁸ [Dhe 'ö 'mɛ 'wo gun- -nu -bha -yakwëëkëgüko 'gü mü bha 'wo 'wön -nu bha- ma, 'ö 'wo- 'wön dɔ [dhe -yö -ya [në- wo sië wo "yan

'gü bha, 'yö -siö -nu -dhe [dedewo. ²⁹ 'Yö 'wo [wülü 'wo zun Yesu kē -sü -bha, 'yö 'wo dho- 'ka "dhü 'wo [loo- 'ka -tɔn 'ö- -nu -bha 'pö- gun- =gbin- bha- "dhiü -dhe [dede 'gü, kē "dhü kö 'wo wo -kɔ [yɔɔn- bha kö -yö -pö baandhö; ³⁰ "kɛɛ 'yö go -nu kpö 'gü 'ö dho.

Yesu -bha 'yina yaa -kë göndënë do 'bha 'gü Kapɛɛnaɔmö -kɔ -dhi- ang 'ö Dhukö -ya zë

(Makö 1,21-28)

³¹ [Dhe 'ö [ya kē "dhü, 'yö Yesu -yö -ziö 'ö dho 'pödhɛ 'ö Gad- hidhe -sɛ 'gü 'wo- Kapɛɛnaɔmö -dhe -kë bha- 'gü, 'yö -ya mɛ -nu draan- -sü -bha Zuifö -nu -bha -yakwëëkëgüko 'gü mü [glooyi bha- 'ka. ³² "Trüün- -gun -wv 'gü, 'ö- -bha mɛ draan- -kɔ bha- -glɛng -yö mɛ [gban kɔn. ³³ Göndënë do -yö -gun 'kɔɔdhö mü 'ö "yina yaa -yö gun- 'gü. 'Yö 'mɛ bha 'ö zun "gbla -sü -bha "gbɪ- 'ka 'ö- pö: ³⁴ «'Aa! Yesu, Nazadhëtö mi, 'kwa ma mü! A -suü i -gɔ -wa! -A -gen -mü [dhe a i -gen 'godhe -dɔ, Atanna -bha -Yamɛ "slüvslü! "ɛɛn i -nu kö 'i yi -wëë -kë wo -ee?»

³⁵ 'Yö Yesu -yö [gbla- -ta 'ö- pö: «-Dhɛa ga i -ta kö 'i 'go 'mɛ bha- 'gü!»

'Yö "yina yaa bha 'ö 'mɛ bha- "dhiü pɔn mɛ kpö bha- 'gü, "kɛɛ -a -dhe 'bha 'yii -gi, 'yö go- 'gü. ³⁶ 'Yö mɛ "pepe 'wo gun mü bha- 'wön -ya -nu kɔn, 'yö 'wo -ya "kaa -sü bha 'wo- pö: «"Nn-, -më -wön suu [nɛ -oo? 'Mɛ 'ö ya "trüün -ya -wv 'gü, "kɛɛ yöö do bha 'zü -yö faan -wɔ "yina yaa -nu [gban -ta 'wo [dua- -gɔ -wa!

³⁷ 'Yö- 'tɔ 'dhö -ya 'dho -sü -bha "sɛgɔ "pepe 'wo- -nu -züzü bha- =gban 'gü.

Yesu -bha Piëdhö -bha dhebhnö dhe -kë "klüvklü -kɔ -dhiang 'ö Dhukö -ya zë

(Matiö 8,14-17; Makö 1,20-34)

38 □Dhe 'ö Yesu -yö go -yak-wëekëgükö bha-'gü, 'yö dho Simö -gö 'koodhö. -A "töng bha-'gü kö-"na 'gü 'yaa -së, kö "nëne -ya kë sië □dedewo -sobhëe 'ka. 'Yö 'wo □bhea Yesu -dhe kö -yö "ta wo -dhe. 39 'Yö dho 'yö dun Simö "na bha -ta, 'yö -ya "yua bha-"yan 'gü. □Dhe 'ö □ya -ya "yan 'gü "dhü, 'yö "nëne -ziisü 'ö gun dhebho bha- bha bha 'ö bo 'gbaandhö, 'yö □wlü 'ö zun- nu "dhi möö- sü -bha.

40 □Dhe 'ö 'yënn- g-ö □ya bo -pö -sü 'ka ('ö □waa- 'wön dö □dhe -a -nu -bha □glooyi □ya ziö "pëpëdhö, □dhe wo -möö -bha 'wo yë kë -sü zü bho), 'yö me "pëpë 'ö "yuëdhi -nu 'ö "yua suu 'do 'do □gban 'dhö- nu -bha 'wo- nu -gö 'koodhe -nu 'gü bha 'wo nu- =gban "pëpë 'ka Yesu "piü, 'yö ö -kö -ya -a -nu -ta 'do 'do 'ka 'yö 'wo dha. 41 Kö "yina yaa -nu -wo □dua sië 'wo go me 'gbe 'gü kö -wo 'gbla sië 'wo- pö: «Atanna Gbö -mü i 'ka! Atanna Gbö -mü i 'ka!» "Këe □waa- pö "dhü 'yö -ya -nu "yan 'gü kë "dhü kö 'wa 'dho "wı; -a -gen -mü □dhe wo -zë -wa -dö □dhe Yesu □në Atanna -bha -Yame 'ka.

(Makö 1,35-39)

42 □Dhe 'ö- tadhe □ya □kpaö, 'yö Yesu -yö □wlü 'yö dho -bhea Atanna -dhe -dhe 'gü ö -dı -ta "töngtadhe 'bha bha-'gü. 'Yö me kpö 'wo -ya -a möö- sü -bha 'wo dho- 'ka "dhü 'wo □loo- 'ka -dhe 'ö gun- bha bha-'gü. □Dhe 'ö □wa 'dho □wa -kpan -bha, 'yaa gun -zian wo- nu "piü □dhe -yö "kan wo -bha kö -yö 'dho -dhe 'bha 'gü -bhea Atanna -dhe -dhe 'gü, 43 "këe 'yö Yesu -ya pö- nu -dhe 'ö- pö: «Atanna -yö n -bö kö 'a 'wön -taong -së ya □në- pö me □gban "pëpë -dhe. -A -kë "dhü -sü 'gü, -a -dhea -bha 'pö □dhe 'pödhe -dhe -nu 'wo to 'ö 'mii 'dho- nu 'gü □kö bha 'a 'dho mü kö 'a naö -së 'ö -gban -a -bha -gblüedhe -bha

bha- dö- nu -gö.

44 □Dhe 'ö □yaa- pö "dhü, 'yö -ziö 'yö dho -yakwëekëgükö -nu 'wo Izraëdhö -së 'gü mü bha- nu -bhiëë -ta 'döondhö Atanna -wo pö -sü 'ka.

5

Yesu -bha □klang "dhiü -blëesü -nu -da -a □keng- -kö -dhiang 'ö Dhukö -ya zë

(Matiö 4,18-22; Makö 1,16-20)

1 □Dhe 'ö □ya 'dho □ya □loo "yi -ta "gbea 'wo- Zenezadhe -yi -kë bha- "söö, kö me "bhı- -ya □klëen- -zü tingtingdhö kö -wo -yëa -nu möö- sië -beang 'ka kö 'wo wo "tu 'to Atanna -wo -bha, 2 'ö dho -dhe -ga kö "kplagonë □ple -wo dö sië "yi "kpong "dhiü mü kö 'me 'wo gun- 'gü bha □wa löö- "yi □bhaa kö -wo woo- "nuu -nu "zu sië. 3 'Yö -da "kplagonë bha- dö 'gü, 'ö -da -a 'dhe 'ö- 'gü bha -yö -gun Simö □në- bha 'ka, 'yö □bhea -dhe 'ö- pö -ya □yöön 'dëdë 'në 'bha wo "yi □bhaa kö 'ö bho 'në 'bha wo "kpongtaadhe 'ka taa- 'bleng -bleng. □Dhe 'ö Piedhö □yaa- kë "dhü, 'yö Yesu -yö -ya mü 'yö zun me kpö 'wo bha- nu □klang kë -sü -bha.

4 □Dhe 'ö □ya ö bo dhiang zë -sü 'ka, 'yö- pö Simö -dhe: «-Bhö □yöön "kplagonë bha- 'ka "yi □zinng 'gü kö kaa- i "tayö -nu bha 'ka "nuu bha- -së do -zuö mü.»

5 'Yö Simö -ya pö- dhe: «N Dëme, 'ya wo "yaan "nuu -zuö -sü -bha 'yii pë 'bha 'sü, "këe □dhe 'ö -kë □dhe 'bha- pö "dhü, a -dho -a -së do -zuö mü kö 'a- bha -ga.»

6 'Yö Simö -yö "nuu bha- -zuö Yesu -wo bha- "dhiü, 'yö 'wo -ya -a "gan -sü -bha, 'wo dho -dhe -ga kö 'yuü- ya pa -sü 'ka, kö- "nuu ga -nu -wo "kan sië. 7 'Yö 'wo wo -kö "paa 'gü zë 'me 'wo "kplago 'dhe 'ö to -a 'gü bha- nu -dhe kö -wo nu wo "piü kö -wo wo -ta 'kun. 'Yö 'wo nu 'wo 'yuü- bha- bho "nuu bha- 'gü,

'yö 'wo- =loo "kplagönë □ple bha-
'gü, 'yö- =gban □ple pa, 'ö dö mü
kö -wo 'dho sië 'yi □wlöö.

⁸ □Dhe 'ö Simo 'yan 'dhö -da
'wön bha- -dhe 'gü, 'yö dho 'ö zun
ö kpiö 'gü Yesu -dhe 'ö- pö: «N
Dëme, 'bha 'dho dö n "söo, -a
-gen -mü □dhe 'wönyaakëme -mü
n 'ka.»

⁹ -A pö 'ö Piëdhö -ya wo "dhö
bha- -gen -mü □dhe 'ö gun "dhö kö
"suö □ya -da waa- "teabo -nu bha-
-nu 'gü □dedewo 'yuü- 'wo-sü "nuu
'ka bha- -wön 'gü. ¹⁰ "Suü- -gun
-da -sü 'ka Zan waa- Zakö 'wo -kë
Zebede gbö -nu 'ka 'ö waa- Piëdhö
-nu 'wo gun "nuu -zuö sië bha-
-nu 'gü 'pö □dedewo. Yesu -ya -pö
Simo -dhe yö □në- -wön 'gü 'ö- pö:
«Simo, "suü 'ya 'dho i kë, -a -gen
-mü □dhe □ya 'go □dëe 'gü, i -dho
kë "nuu -zuö me -gö -me □në- 'ka.»

¹¹ □Dhe 'ö 'me 'wo bha □wa nu
woo- "kplagönë -nu bha- =gban 'ka
'yi "kpong "dhiü, 'yö 'wo- to 'mü
'wo dho Yesu □keng-.

□Weeyuame do kë "klööklü -ko
-dhiang 'ö Dhukö -ya zë

(Matiö 8,1-4; Makö 1,40-45)

¹² 'Ö gun kö Yesu -yö 'pö- -nu
bha- do 'bha 'gü, 'ö dho -dhe -ga
kö me do 'bha 'ö □wee -yua □ya
"bhëe -da -bha bha □ya nu kö □ya
"gblëenu- =wlöö kö □ya bhëa" -dhe
□yaa- pö: «N Dëme, -bhö "ta n
-dhe -dhe! -A -gen -mü □dhe □ya
kë □dhe □ya ga -zë wo i 'gü, i -ko
-moo -bha kö 'i "yua ya- bho n
-bha.»

¹³ □Dhe 'ö □yaa- pö "dhü, 'yö
Yesu -yö ö -ko -pu 'yö -ko pa 'me
bha- 'ka, 'yö- pö- -dhe: «□Ya ga n
'gü, -bhö kë "klööklü!»

-Yö -to 'pö -dhe do bha- 'gü 'ö-
-bha "yua bha 'ö bo. ¹⁴ □Dhe 'ö
□ya kë "dhü, 'yö -dhio dö -ta 'ö-
pö: «'Bha 'dho, 'bha 'dho- -gen dö
me 'bha -dhe, "këe -bhö 'dho kö 'i
i -dö -zön "saabhömë -nu □në- -nu
-dhe kö "saa- 'ö Moizö -ya -ben zë
Atanna -bha 'tong- 'sëedhe 'gü yi

'bha 'ka bha 'i- bho kö me □gban
-wa 'wön dö- -bha □dhe 'bha kë
"klööklü.»

¹⁵ 'Yö- 'to bhö -sü 'bha 'dhö -da
'gü -kpeawo, 'yö- 'to 'dhö dho -dhe
□gban "pëpë 'gü, 'yö 'wo go -dhe
-nu 'gü kpö kpö 'ka 'wo nu "tu -to -a
-wu -bha -dhe 'gü, "ëen 'zü kö 'wo
kë "klööklü; ¹⁶ "këe 'yö Yesu -zë
□ya kë 'yö dho ö -dö -ta "tongtadhe
-nu 'gü 'yö □bhëa Atanna -dhe mü.

Yesu -bha "trüünyuame do -kë
"klööklü -ko -dhiang 'ö Dhukö -ya
zë

(Matiö 9,1-8; Makö 2,1-12)

¹⁷ □Dhe 'ö yi do 'ka kö Yesu -yö
me □klang kë sië, kö Fadhizien
-nu waa- 'tonggömë -nu □wa 'go
'pödhe "pëpë 'wo Gadhidhe -se 'gü
-dhe -nu, Zude -se 'gü -dhe -nu
waa- Zedhizadhëmö -dhe -nu 'gü
□wa nu, kö -wo 'yaanu sië kö Yesu
-yö Atanna -bha 'gügbüdhe -zön
sië me -nu -kë "klööklü -sü 'ka,
¹⁸ 'wo dho -dhe -ga kö me kpö
'bha bha □wa "trüünyuame do 'sü
'gbang -ta kö -wo nu sië- 'ka. □Dhe
'ö □wa nu □wa □loo mü, 'yö 'wo
-ya -a "slë möo- -sü -bha kö 'wo -da
'me bha- 'ka 'köödhö kö 'wo- wö-
-kuu "dhiü. ¹⁹ "Këe □dhe 'ö □waa-
"slë möo- 'ö 'wi- yö me "dhaa 'wo
gun 'mü bha- -nu -gö, 'yö 'wo 'me
bha- sü 'wo -da 'ka 'ko -ta, 'yö 'wo-
-ye bho, 'yö 'wo 'me bha- bö -ye
bha- -bha waa- wö -ta "gbang bha-
'dhö, 'yö 'wo- =löö bhiëga -bha me
kpö 'gü Yesu wëedhö mü. ²⁰ □Dhe
'ö Yesu □ya 'me 'wo bha- -nu -bha
'dhang -bho ö "dhiü -ko (ö □dhe
-yö -moo -bha 'ö 'me bha- dha)
bha- -dhe yö, 'yö- pö "yuëdhi bha-
-dhe 'ö- pö: «N "taongdë, 'ma i
-bha 'wön yaa -nu -mawön to, 'bön
□ya 'go i -bha!»

²¹ "Këe 'yö 'me 'wo -kë
'tongdömë -nu waa- Fadhizien -nu
'ka bha 'wo -ya -a pö -sü -bha □dhe:
«De suu □në ya □zoo 'yö Atanna
□bhlëë 'yaa -gö □ni -oo? De □në-
-ko □moo- -bha "kpongtaadhe ya-

'gü kö -yö mebhudhe -bha 'wön yaa -mawön 'to kö 'yii kë Atanna -zë 'ka?»

22 □Dhe 'wo wo -zu 'gön sië "dhü, 'ö Yesu □yaa- -nu -zvgongüwön bha- dɔ, 'yö- -yɔ bɔ- -nu -gɔ 'ö- pö: «-Më □në -kë 'yö 'ka ka -zu gön □dhe -kɔ bha- 'dhö? 23 'Wön □ple bha- -mæ □në 'gbu-? -A pö -sü 'ö me -dhe □dhe 'ma i -bha 'wön yaa -nu -mawön 'to yö □në 'gbu- -ee, 'æen -a pö -sü 'ö- -mæ -dhe □dhe 'bha kë "klüöklü, -bhö "wlü kö 'i "ta yö □në 'gbu- -ee?»

24 □Dhe 'ö □yaa- pö "dhü, 'yö go mü 'zü 'ö- pö: «-A -dhea -bha □dhe 'ka- 'wön dɔ □dhe me -bha 'wön yaa -mawön 'to "sɪ -yö mang Mægböme n -dhe "kpung □taa yö. 'Yö- pö "trüünyuame bha- -dhe: «-Bhö "wlü kö 'i i -kɔ -da i -bha "gbang 'gü kö 'i 'dho i -gɔ 'kɔɔdhö!»

25 □Dhe 'ö Yesu □yaa- pö "dhü, 'yö 'me bha 'ö to -dhe do bha- 'gü 'ö -kë "klüöklü, 'yö □wlü 'me 'wo bha- -nu "yaan mü 'yö 'ö -kɔ -da 'ö -bha "gbang 'gü, 'yö dho 'ö -gɔ 'kɔɔdhö Atanna 'to bhɔ -sü 'ka.

26 'Wön bha 'yö- 'wön -yö 'me 'wo gun mü bha- =gban "pepe kɔn, 'yö "suü 'dhö -da -a -nu 'gü, 'yö 'wo -ya Atanna 'to bhɔ -sü -bha 'wo- pö: «'Aa! 'Yi "yan □ya -da 'wön -ziisü -dhe 'gü -dhekpaoyi 'ö □dæ bha- 'ka!»

Dhevi -da Yesu □keng- -kɔ -dhi- ang 'ö Dhukö -ya zë

(Matiö 9,9-13; Makö 2,13-17)

27 □Dhe 'ö 'wön bha □ya kë "dhü, 'yö Yesu -yö zun "kpenng 'yö dho. □Dhe 'ö □ya 'dho □ya □loo -dhe 'bha bha- 'gü, 'yö -kpan 'niisongkunme do 'bha 'wo- -dhe Dhevi bha- -bha kö -yö -ya sië 'niisong -kun 'gü -kɔ 'gü. □Dhe 'ö □yaa- yö 'yö- pö- -dhe: «Dhevi, nu 'kii -da n □keng-!»

28 'Yö 'me bha 'ö 'ö □kwaa pë "pepe 'ö gun- -gɔ -a □gban -zü 'yö -ziö Yesu □keng-

29 □Dhe 'ö □ya kë "dhü, 'yö Dhevi -yö Yesu -dhe 'ö -gɔ 'kɔɔdhö kö 'ö- -dhökë. -Dhökëdhe bha- kë "tüng 'gü, 'niisongkunme -nu bha- me 'gbe -wo -gun mü waa- me "wæ -nu 'ö 'wo 'wonyaakëme -nu 'ka 'pö -a -nu 'dhö, 'yö waa- Yesu -nu □gban 'wo zun pë -bhö -sü -bha wo "kwëë waa- -bha □klang -nu 'dhö. 30 □Dhe 'ö Fadhizien -nu waa- 'tonggome -nu 'wo Yesu yö kö waa- 'me 'wo bha -wo wo -kɔ -da sië pëfië do 'gü, 'yö 'wo zun -dɔn bhɔ -sü -bha wo yun 'gü, 'yö 'wo- pö Yesu -bha □klang -nu -dhe: «'Wonyaakëme -nu 'kö 'wo ya keng- -nu -zë ka -kɔ -da 'tea- do 'gü -gen -mü -më 'ka ('kæ kö 'waa Atanna □bhlëë dɔ).»

31 'Yö Yesu -ya -yɔ bɔ- -nu -gɔ 'ö- pö: «'Me 'wo "klüöklü wo -zë -a -nu -mawön 'yaa kë -dhotrɔɔ -bha, me □dede 'ö- -nu 'gü 'yaa -së bha □në- -nu -mawön -yö zun- bha. 32 Nu 'a- wo "kpung □taa ya 'mii nu kö 'a 'me 'wo- pö wo -dɪ -dhe □dhe pö 'aa wo -bha bha wo -zë -a -nu -dhe Atanna 'piü, a -nu kö 'wonyaakëme -nu bha □në 'a- -nu -dhe.»

'Wön 'ö -gban 'sunng- 'ma -sü -bha -a -dhiang 'ö Yesu -ya zë 'ö Dhukö -ya pö

(Matiö 9,14-17; Makö 2,18-22)

33 'Yö 'me 'wo bha 'wo- pö Yesu -dhe: «'Bha- pö "dhü 'kwa- ma, "kæ 'wön do 'bha- -dhö. □Ya kë -nu wo Zan -bha □klang -nu 'waa Fadhizien -nu -bha □klang -nu -wo 'sunng- -nu -ma 'ö 'wo □bhea Atanna -dhe, "kæ 'yii- -dhe yö i -bha □klang -nu 'kö 'wo ya- -nu -gɔ do, -më □në -kë 'yö -kë "dhü?»

34 'Yö Yesu -ya -yɔ bɔ- -nu -gɔ 'ö- pö: «-A -dhe 'yaa- -bha kö 'me 'wo nu dhe dɔ troo -ta -wa pö- -nu -dhe □dhe 'wa 'dho -bhöpë zun wo "dhi -bha, "kæ kö dhesügon yöö □dede -yö mü (kö- -nu □nii -yö -da sië). 35 -A -gen -mü □dhe -a "tüng

-yö nu sië 'ö- nu "yan- dho [fië dhesügɔn bha- 'ka, -a yi 'ö bha [në [ya [loo kö- nu 'sunng- 'ma "töng [ya [loo, (-a -gen- mü [dhe kö [wa kë -wëesü).»

³⁶ 'Yö to 'mü 'ö "gwënnng do -da -nu -dhe 'ö- pö: «Mε 'bha 'yaa so -dee "pe kö -ya "pen 'sü -ya [nëng so zii [dhong "dhiü, [ya kë "dhü kö- me [ya so -dee -sü bha- "pe "wεwεε, -a -gen- mü [dhe yö -zë -ya "pεdhe -da [në- wo "dhiü. ³⁷ [Ya 'go mü 'zü, mε 'bha 'yaa we -kiansü -da puu" zii 'gü, -ya -wü 'ö- we -yö [wënnng, 'yö -kë pë [ple 'gü see- sü 'ka. ³⁸ "Kεε -wo we suu bha- loo puu" -dee [në- 'gü. ³⁹ [Ya 'go mü 'zü, 'mε 'ö [ya we "dhiü- 'gü do, we -dee -dho 'yaa- kë, -ya zii fië- bho -a -dee -bha.

6

'Wɔn 'ö -gban [glooyi -bha -a -dhiang 'ö Yesu -ya zë 'ö Dhukö -ya pö

(Matiö 12,1-8; Makö 2,23-28)

¹ Zuifö -nu -bha [glooyi do 'ka kö Yesu -yö ziö sië -mlü suu 'wo- kë 'bluu- 'ka 'wo- dhe 'ble- bha- bhlaa do 'gü, kö din- =yaa- bha [klang -nu 'kun, 'yö 'wo -ya -mlü bha- kpa- wo 'gü -sü -bha, 'yö 'wo- slëë wo [kwεε- 'yö 'wo- ga bo wo "dhi 'wo- bhö. ² [Dhe 'ö Fadhizien -nu 'wo- dhe yö 'yö 'wo- pö- nu -dhe: «-Yö mü [dhe 'yö 'wɔn 'ö kwaa- 'tong- ya kë -sü -bha -dhio do [glooyi 'ka bha ka -zë 'ka- kë?»

³ 'Yö Yesu -ya -yo bo- nu -go 'ö- pö: «'Wɔn 'ö Davi -ya kë yi 'bha 'ka 'ö -ben zë -sü 'ka Atanna -bha 'sëedhe 'gü bha 'kii- -wu [në- pö "εεn 'kaa- 'gü [në- ma -ee? ⁴ (-A pö 'ö- wo [dhe) [dhe 'ö din- =ya waa- ö [kengmε -nu 'kun, -yö -dho 'ö -da Atanna -dhökëgüko 'gü, 'ö 'bluu- 'wo- ya Atanna -dhökë 'ka -pë 'ka bha- sü 'ö dho- 'ka 'ö waa- -bha mε -nu 'wo- bhö, "kεε 'sa kö -yö -ben zë -sü 'ka kwaa- 'tong- 'gü [dhe -yö

"saabhome -nu -dɔ -sloo [në- nu -bhöpë 'ka bha 'kii- ma -ee? [Ya kë "dhü kö 'wɔn 'ö ma [klang -nu -wa -kë bha- -kë 'wɔn yaa 'ka -dhe [në 'mε?»

⁵ [Dhe 'ö [yaa- pö "dhü, 'yö 'go mü 'ö- pö- nu -dhe: «-Yö kë ka 'yaan [dhe mang Mεgböme ma [në ma [glooyi 'dhö 'dhö.»

'Mε do 'bha 'ö- -gbe gun ga -sü 'ka- -bha Yesu -bha -a -kë "klööklö -ko -dhiang 'ö Dhukö -ya zë

(Matiö 12,9-14; Makö 3,1-6)

⁶ Zuifö -nu -bha [glooyi do 'bha 'ka 'zü, 'yö Yesu -yö dho -a -nu bha -yawkwëëkëgüko 'gü 'yö -ya mε draan- sü -bha. 'Mε 'ö gun- nu [klang kë sië "dhü bha mε do- gun mü 'ö- -ko -së 'gü -gbe -yö gun ga -sü 'ka- -bha. ⁷ Atanna -bha 'tonggome -nu waa- Fadhizien -nu 'wo gun mü bha 'ö gun "dhü kö wo Yesu 'suan- bho sië, 'ö 'wo wo "yan kpo- këwɔn -nu "piü 'kpakpadhö, kë "dhü kö [ya "yuëdhi 'bha dha 'yi bha- 'ka kö 'wo- dhe yö; -a -gen -mü [dhe 'ö gun "dhü kö -wa -gen mɔɔ- sië kö za 'wo dho- do- -bha -wa [sloo. ⁸ [Dhe 'ö -kë [dhe Yesu -yö 'mε 'wo bha- nu -zu "piü -wɔn -do, 'yö- pö 'mε 'ö- -ko do- gun ga -sü 'ka- -bha mε -dhe 'ö- pö: «-Bhö "wlü kö 'i do mε kpö 'gü yö!»

[Dhe 'ö 'mε bha [ya "wlü [ya do 'ö -gεan 'mε 'wo bha- nu [zinng 'gü, ⁹ 'yö Yesu -ya -nu dheε" kpo 'ö- pö: «'Wɔn 'ö kwaa- 'tong- -yö kwa [klang -kë 'ka [glooyi -wɔn 'gü yö -mü -më 'ka? -Ya -pö 'kwa 'wɔn -së kë -ee? "εεn 'kwa 'wɔn yaa [në- kë -ee, 'kwa mε dha -ee, "εεn 'kwa- mε to mü kö- 'gü -yö see -ee?»

¹⁰ [Dhe 'ö [yaa- pö "dhü, 'yö- nu -ta -ga, 'yö- pö 'mε bha- dhe: «-Bhö i -gbe 'gü "pu!»

'Yö- 'gü -pu, 'yö- -ko bha 'ö pa 'ö diëë, 'yö bo.

¹¹ 'Wɔn 'ö Yesu -ya -kë "dhü [glooyi 'ka bha, 'pu 'ö- wo -gome -nu bha- nu -bha, -a -naa 'yii kë,

'yö 'wo -ya 'pë 'wo dho-kë Yesu 'ka -a "slën bho -sü -bha.

Yesu -bha ö -bha □klang -nu 'sü -kə -dhiang 'ö Dhukö -ya zë

(Matiö 10,1-4; Makö 3,13-19)

¹² -A "tüng □dede 'ö "dhü bha- 'ka, 'yö Yesu -yö □wlü 'yö dho -bhea Atanna -dhe -dhe 'gü -tön □gbin-, 'yö -wə 'gü "yaan 'yö -dhe -yö □kpaə. ¹³ □Dhe 'ö -dhe □ya □kpaə, 'yö ö -bha □klang -nu -dhe, 'yö -më -kaəng do ga □plë zë- 'gü, 'yö -nu -ya ö -bha bəmə -nu 'ka. ¹⁴ 'Më 'ö- -nu -ya "dhü bha -wa më do -dhe Simə, 'yö- 'tə -ya -ta -dhe Piedhö. 'Yö 'wo- më do 'bha -dhe Andre, 'yö -kë Piedhö 'zlaa- 'ka, 'yö Zakö waa-Zan, 'yö Fidhipö, 'yö Batedhemi, ¹⁵ 'yö Matiö, Toma, 'yö Adhöfe gbö Zakö, 'yö Simə 'dhe 'wo- -dhe «"setakozëmə» ¹⁶ 'yö Zudë 'ö -kë Zakö gbö 'ka waa-Zuda Isikadhio 'ö Yesu go bha.

Dhiang 'ö Yesu -ya zë 'më 'wo nu 'tu -to ö -wu -bha -dhe 'gü -a -nu -dhe 'ö Dhukö -ya pö

(Matiö 4,23-25)

¹⁷ □Dhe 'ö □ya ö -bha bəmə -nu bha- -nu -ya "dhü, 'yö wəng- -nu 'wo □ləə, 'yö 'wo dho 'wo □loo -dhe "gbəa -dhe do 'gü, kö- -bha □klang -nu kpö 'dhe 'wo to -wo do sië- -gə mü, waa- məbhüdhe "dhaa 'wo go Zude -sə □gban "pəpə 'gü waa- Zedhizadhəmə -dhe -nu waa- 'pödhe -nu 'wo "yi "kəpəng "dhiü -dhe -nu 'gü, Tii- -dhe -nu waa- Sidən -dhe -nu 'gü -a -nu 'dhö, kö □wa nu kö -wo wo "tu 'to- -wu -bha, kö -yö wo dha woo- "yua -nu -gə. ¹⁸ 'Yö 'më 'ö "yina yaa -yö gun- -nu -wëë -kë wo sië bha 'wo nu -"piü, 'yö 'wo dha. ¹⁹ 'Më "pəpə 'wo bha- -nu □gban- -gun -kə -zun Yesu bha -dhe □në- məə- sië, -a -gen -mü □dhe 'gügüdhə 'ö gun- 'gü bha □në gun- -nu dha sië- -nu -bha "yua -nu -gə.

(Matiö 5,1-12)

²⁰ □Dhe 'ö □ya kë "dhü, 'yö 'daənnu 'yö ö -bha □klang -nu -ta

-ga 'yö- pö: «'Më 'ka "fləmə -nu 'ka ka -bha -së; -a -gen -mü □dhe Atanna -bha -gblüdədhe -yö -ya kaa- -ya 'gü.

²¹ 'Më 'ö din- 'dhö ka -bha ka -bha -së; -a -gen -mü □dhe ka 'kən -wən -yö -dhö! 'Më 'ka "gbu bə sië "tüng ya- 'gü ka -bha -së; -a -gen -mü □dhe ka □niida -wən -yö -dhö!

²² 'Më 'ö më "bhü- -nu 'wo dho -ya ka -san 'ka "əən 'wo dho 'təng -ya ka -ta -nu wo, "əən 'wo "si -nu bho ka -gə, "əən 'wo kpaə -pə ka -bha mang Məgbəmə n -wən 'gü, kö ka -bha -së. ²³ □Ya kë "dhü ka □nii -yö -da kö 'ka -së kë- "dhiü, -a 'kləə- -mü □dhe ka -dho -a □trəən 'kpii- =sləə dhang- 'gü; -a -gen -mü □dhe -a -nu "bhəma -nu -do 'ka -mü, -wo kë -kë "dhü Atanna -wudhiüloome -nu 'ka yi 'bha 'ka.

²⁴ "Këë 'më 'kö ka -zë 'ka □naəmə -nu 'ka "tüng ya- 'gü bha ka -bha -yö -wëəsü; -a -gen -mü □dhe ka -bha □në 'ka- kë sië bha ("këë dhia" -zë 'yaa ka -bha -së!)

²⁵ 'Më 'ka 'kənsü 'ka "tüng ya- 'gü bha ka -bha -yö -wëəsü; -a -gen -mü □dhe din- -dho ka kë. 'Më 'ka "yü 'to sië "tüng ya- 'gü bha, ka -bha -yö -wëəsü; -a -gen -mü □dhe -wëë -dho bə ka -ta 'ö 'ka "gbu bə!

²⁶ 'Më 'ö më □gban "pəpə 'wo ka -dhiang -së zë sië bha, ka -bha -yö -wëəsü, -a -gen -mü □dhe -a -nu "bhəma -nu kë -gləng do bha □në- -kë Atanna -wu □kwaanmə -nu -gə.

(Matiö 5,38-48; Matiö 7,12a)

²⁷ 'Yö □në- -wən 'gü, 'yö 'më 'ka ka "tu 'to sië n -wu -bha bha, 'a dho- pö ka -dhe □dhe ka -zë ka 'yao- -nu -dho -yö ka kë, kö 'ka 'wən -së kë 'më ka -san -ya -nu -kë -a -nu -dhe. ²⁸ -Ka 'dhuë- kë 'më 'wo "dhang -da sië ka -bha bha- -nu -bha, kö 'ka bhəa" Atanna -dhe 'më 'wo ka -wëədhe bho sië- -nu -wən 'gü. ²⁹ □Ya kë □dhe □wa ka "tu "pəan do -ma, -kaa "pəan do 'dhe 'ö to- slëë- -më -ta kö -ya -ma 'pö. □Ya kë □dhe □wa ka -bha

□gbauu- 'sü ka -gɔ (faandhe -bha),
-kaa -mɛ 'to mü kö -yö kaa- "bhɛɛ
-nu □gban 'sü. ³⁰ Mɛ "ʊʊ mɛ 'ö
pɛ -gbadhɛ ka -gɔ, -kaa nu- mɛ
-dhɛ. □Ya kɛ □dhɛ mɛ 'bha □ya
ka □sloopɛ 'sü ka -gɔ, -kaa 'to- gɔ.
³¹ 'Pɛ 'ö 'ka- "piü □dhɛ -wa kɛ ka
-dhɛ bha kaa -dɪ 'pö -kaa kɛ mɛ -nu
-dhɛ.

³² □Ya kɛ □dhɛ 'mɛ 'ö ka -dho
-ya -nu -kɛ wo □nɛ- -nu -dho □ya
ka kɛ doseng bha -oo, kö ka -bho
"kprungtaamɛ -nu "piü -dhɛ 'pö
'mɛ? Mɛ □gban -wa 'dhɛ 'kö bha-
-kɛ! ³³ □Ya kɛ 'zü □dhɛ 'ka 'wɔn
-sɛ kɛ 'mɛ 'wo 'wɔn -sɛ -kɛ ka
-dhɛ □nɛ- -nu -dhɛ doseng bha
-oo, kö ka -bho 'ko "piü -dhɛ 'pö
'mɛ? 'Wɔnyaakɛmɛ -nu -wa yö
-zɛ -kɛ 'pö! ³⁴ □Ya kɛ □dhɛ 'ka
"pɔ dɔ 'mɛ 'ka 'dhang bho- "dhiü
□dhɛ -yö -dho -a bho bha □nɛ-
-mɛ -bha doseng bha -oo, kö ka
-bho "kprungtaamɛ -nu "piü -dhɛ
'pö 'mɛ? Woo -dɪ 'pö -wo "pɔ -dɔ
mɛ -nu -bha "dhü kɛ "dhü kö 'wo-
"wɛɛ □sloo. ³⁵ Ka -zɛ ka 'yaɔ- -nu
-dho ka kɛ kö 'ka 'wɔn -sɛ kɛ dɔ
'ka 'dho- 'ka, kö 'ka "pɔ dɔ 'ka 'dho
ka -zɔ 'gɔn- bho -wɔn -dhɛ. □Ya
kɛ "dhü ka □trɔɔn- -dho kɛ 'kpiü-
dhang- 'gü, 'ö mɛ □gban 'wo ka dɔ
Atanna 'ö dhang- 'gü -a -bha 'nɛ
-nu 'ka, -a -gen -mü □dhɛ -a "klu
-yö -sɛ 'mɛ 'waa 'wɔn -sɛ dɔ bha
waa- "gblüyaamɛ -nu □gban 'ka.
³⁶ -A -kɛ "dhü -sü -wɔn 'gü, ka Dɛ
'ö dhang- 'gü bha mɛbhɪdhɛ -wɛɛ
'dhö- kɛ -kɔ dɔ 'ö- -bha bha mɛ
-wɛɛ -yö ka kɛ 'pö- -kɔ -bha.

(Matiö 7,1-5)

³⁷ 'Ka 'dho mɛ -nu -dhiang yaa zɛ
kö Atanna -dɪ 'pö 'ya 'dho za dɔ ka
-bha. 'Ka 'dho 'tɔng- -ya mɛ -ta kö
Atanna yöö -dɪ 'pö 'ya 'dho 'tɔng-
-ya ka -ta. -Ka mɛ -nu -mawɔn 'to
kö Atanna -dɪ 'pö -yö ka -mawɔn
'to. ³⁸ -Ka gbaɔ- mɛ -nu -gɔ, kö
Atanna -dɪ 'pö -yö gbaɔ- ka -gɔ. -Yö
-dho pɛ dan 'ö pɛ pa 'ö □wɛnng -zü
'ö- sü 'ö- =loo ka -gɔ □gbauu- "yiɛ-

'gü; -a -gen -mü □dhɛ pɛ dɔ 'ka
dho- 'sü 'ka pɛ dan- -bha mɛ -nu
-dhɛ bha □nɛ 'ö dho- 'sü 'pö 'ö ka
-bha dan- -bha.»

³⁹ 'Yö "gwɛnng "wɛɛ dɔ 'bha -da
-a -nu -dhɛ 'ö- pö: «'Eɛn -yö ka
'gü □dhɛ "yanwlümɛ -mɔɔ -bha 'ö
zun "yanwlümɛ 'bha -dhɛ "dhiü,
'yö- =gban □ple 'waa -pö -yɛ 'gü
-ee? ⁴⁰ -Yö kɛ ka "yaan □dhɛ
□klangdhiü -zɛ yöö pɛ dɔ -kɔ "ʊʊ
-kɔ 'ö- 'gü, 'yii 'dho zio 'ö -gɔmɛ -zɛ
-ta. □Ya kɛ □dhɛ □ya pɛ dɔ 'gbɪ-
-yö -mɔɔ -bha 'ö □mɔɔ 'ö -gɔmɛ 'ka,
"kɛɛ 'yii 'dho zio -zɛ wo- -ta.

⁴¹ -Mɛ □nɛ -kɛ 'yö 'i "yɛ -bi yö
mɛ -nu -zɛ -nu "yan -bha, 'yö 'bhaa
"dhü □blün 'kö bhi -zɛ i "yan -bha
bha- yö? ⁴² "Eɛn i -mɔɔ -bha 'i-
pö mɛ -dhɛ □dhɛ: «N "taɔngdɛ,
-bhö dɔ kö 'a blɛɛ bho i "yan
-bha -kɔ kɛ □dhɛ kö "dhü □blün
'ö bhi -zɛ i "yɛnng bha 'bhii- bho
mü. "Gblüüdhetiimɛ, -bhö "dhü
□blün 'ö i "yɛnng bha- bho 'mü
□kö -blɛɛsü kö 'i -dhɛ yö -sɛ 'ka kö 'i
gun -na "yɛ -bi bho i "tɛado "yɛnng
(Matiö 7,16-20; Matiö 12,33-35)

⁴³ -Yö kɛ ka "yaan □dhɛ "dhü
-sɛ 'yaa bhɛ yaa dɔ, "ɛɛn "dhü
yaa 'yaa bhɛ -sɛ dɔ 'pö; ⁴⁴ -a
-gen -mü □dhɛ "dhü 'ö 'dhö -wa
suu -dɔ 'ö bhɛ □nɛ- -bha. 'Waa
"dhü "wɛɛ bhɛ bho "dhü "wɛɛ 'gü.
⁴⁵ Zuɛga -sɛ 'dhö 'mɛ 'ö "gblüü-
-a -mɛ -bha "klusɛdhɛ -gen -yö
-gban -a zuɛga bha □nɛ- -bha, 'yö
zuɛga yaa 'dhö mɛ 'ö "gblüü- 'ö-
-bha -mawɔnyaadhɛ -gen -yö go
'pö- zuɛ" 'gü □dhɛ -kɔ dɔ bha- 'dhö;
-a -gen -mü □dhɛ pɛ 'ö mɛ zuɛ"
"piü 'yö -wo mɛ "dhi -ta.»

"Gwɛnng 'ö -gban 'kɔ dɔ -sü
-bha 'ö Yesu -ya -da -a -dhiang 'ö
Dhukö -ya zɛ

(Matiö 7,24-27)

⁴⁶ 'Yö Yesu -ya pö- -nu -dhɛ: «N
-dhɛ 'ka- wo n Dɛmɛ, n Dɛmɛ ya-
-gen -mü -mɛ 'ka "kɛɛ kö 'pɛ 'a- pö
ka -dhɛ 'kaa- 'bha kɛ? ⁴⁷ 'Mɛ □ya

bo n 'ka 'ö n -wu -ya 'kloo- "dhiü, 'ö -tosea -kë -bha bha 'ö bho pë 'dhe 'ö- -bha a -dho -a pö ka -dhe. ⁴⁸ -A -me -yö -bho göndënë do 'ö- pö yöö 'ko do, 'ö ö -bha 'ko bha- "kpan "se pön 'ö dho 'ö zun- 'ka -gwë -bha, 'ö dho 'ö 'ko bha- -gen -gban -gwë -ta □në- -bha. □Dhe 'ö □yaa- 'ko bha- do, yi do 'ka 'yö dha -yö ban, 'yö "yi -yö pa, 'yö "yi "tæ -yö nu -yö -gban 'ko bha- -bha, "kæe 'yö 'yii 'wü, -a -gen 'ö -gban -sü 'ka -gwë -ta bha- -wön 'gü. ⁴⁹ "Kæe me 'ö bo n 'ka 'ö n -wu ma, "kæe 'ö 'yaa- -yaki -ya, 'ö- "tu 'yaa kë- -bha -a -me -yö -bho 'me 'ö- pö 'ö 'ko do, 'ö 'yii 'ko "kpan "se 'pön kö -ya -gen -da "sæe, "kæe 'ö- "kpan -ya 'tëng- -ta "wæwæe □në- -bha. □Dhe 'ö □yaa- do, 'yö dha -yö ban, 'yö "yi -yö pa, 'yö "yi "tæ -yö nu 'ö -gban 'ko -bha. "Kæe 'yö 'yii dha- -gö, -pö 'ö- wo 'ö wü, -yö kë -wü -trëkë -trëkëdhö.

7

Yesu -bha "sodha -göme do -bha gwëemi -kë "klüöklü -ko -dhiang 'ö Dhukö -ya zë

(Matiö 8,5-13)

¹ □Dhe 'ö Yesu □ya ziö 'me 'wo bha- -nu -dhe 'wön -nu 'gü "dhü 'döandhö, 'yö -ziö 'ö dho Kapænaomö. ² 'Ö gun "dhü kö Wlömo -me -nu -bha "sodha -göme do 'bha bha- -bha gwëemi 'ö- -wön 'dhö- -gö "gbu- =dedewo bha- 'gü 'yaa -së, kö □ya wo "dhëng yaa "dhiü. ³ □Dhe 'ö "sodha -göme bha 'ö Yesu -wön -taong ma, 'yö Zuifö -nu -bha me zizi 'bha -nu bo 'mü kö -wo 'dho -wo bhæa" Yesu -dhe kö -yö nu kö -yö 'ö -bha gwëemi bha- dha ö -dhe. ⁴ 'Yö 'me 'wo bha 'wo dho 'wo □loo Yesu -dhe 'gü, 'yö 'wo □bhæa- -dhe □dedewo -söbhæe 'ka 'wo- pö: «-Bhö do □në- wo "gbu- kö 'i "ta 'me bha- -dhe, -a -gen -mü □dhe 'me bha 'me 'ö □ya me -dhe 'ö me- dho- -bha □dhiöwu -bha -a -me -mü; ⁵ -a -gen -mü □dhe

yii- "sëgo ya- -dho -ya -kë, yö □në yii- -yakwëekëgüko ya- do.»

⁶ 'Me 'wo bha 'yö waa- Yesu -nu 'wo -ziö 'wo dho. □Dhe 'ö □wa □tëng "sodha -göme bha- -bha 'ko -ta, 'yö göndë bha 'ö ö -sëmæ 'bha -nu bo Yesu -dhe. 'Yö 'me bha 'wo- pö Yesu -dhe: «Yi Dëmæ, yi "taongdë -ya pö 'yi nu kö 'yi- pö i -dhe □dhe 'bha 'dho i -dö ziö "ye 'gü "wæwæe, "kæe ö □bhlee 'yaa 'dhö kö 'i -da ö -gö 'köödhö. ⁷ 'Yö □në- -wön 'gü 'yö yöö □dede 'yii nu i -dhe 'gü, -a -gen -mü □dhe -yö ö -dö -do □dhe 'yaa -wo i wëedhö -me 'ka. "Kæe 'ö 'dhang -bho "dhiü □dhe 'bha 'to yö kö 'i "dhiyanwu do -zian pö, ö -bha gwëemi bha- -dho dha. ⁸ -A -gen -mü □dhe yöö -dö 'pö ö -gödhüme -dhö, "kæe -yö ö -bha -pö 'pö ö -köwlööme -nu -dhe 'wo- ma, 'ö- pö me 'bha -dhe: «-Bhö 'dho!» 'ö dho, 'ö- pö me 'bha -dhe: «-Bhö nu!» 'ö nu, 'ö- pö ö -bha gwëemi -dhe: «-Bhö -a kë □ni!» 'ö- -kë. ("Sanni -wa kë yö -zë ö -dhe "dhü 'yö bhi -zë □we?»)»

⁹ □Dhe 'wo naö bha- do Yesu -gö 'ö- ma □dhe -kö bha- 'dhö, 'yö "sodha -göme bha- -wön "dhia -yö ma- 'gü -a -wu bha- 'piü. 'Yö ö wo □slëe me kpö 'wo gun- =keng- bha- -nu -ta 'ö- pö: «A- pö ka -dhe □dhe 'mii 'dhang bho n "dhiü -me 'ö □dhe 'me ya- 'dhö -a yö Izraedhö -me -nu -zian kpö 'gü.

¹⁰ 'Me 'wo nu naö do bha- -nu yee kë -sü 'ka kö -wo 'dho "kwæandhö, "sanni -wo 'dho kö -wo □loo kö gwëemi 'ö- 'gü 'yaa gun -së bha □ya kë "klüöklü.

Yesu -bha □gæandhe do -bha 'në -bö -ko -dhiang 'ö Dhukö -ya zë

¹¹ -A -dhekpaoyi 'dhe 'ö do- 'piü, 'yö Yesu -yö dho 'pödhë do 'bha 'wo- -dhe Næe bha- 'gü kö -bha □klang -nu waa- me kpö 'gbe -wa □keng-. ¹² □Dhe 'ö □wa 'dho □wa □loo 'pö- "saan "dhiü, 'wo dho -dhe -ga kö -wo 'dho sië me □gee do

'bha -wεε bho -dhe 'gü, 'nëglöonnë 'wo gun 'dho sië- 'ka "dhü bha □geandhe 'bha gbö □në gun- 'ka, "kεε -yö -gun ö dhe -gö "dhü doseng. Kö me kpö 'kpüi- 'wo go 'pödhe bha- 'gü 'wo 'dho sië 'në bha -wεε bho -dhe 'gü bha □wa dö dhebho bha- =keng- "we -dungdhö. 13 □Dhe 'ö kwa Dëme -ya yö, 'yö -wëë -yö bō -ta 'yö-pö-dhe: «'Bha 'dho "gbu bō, dhebhoñë!»

14 Yö □yöön me □gee bha- "soo, 'yö ö -kō -ya -bha. 'Yö 'me 'wo gun- bun sië bha 'wo wo bo 'wo 'daönnu, 'yö- pö: «'Nëglöonnë, -bhö "wlü, ma □në 'a- pö!»

15 □Dhe 'ö □yaa- pö "dhü, 'yö me bha 'ö □wlü 'ö -ya ö -gean, 'yö zun dhiang zë -sü -bha. 'Yö Yesu -ya sü 'ö -nu -dhe -dhe. 16 'Yö "suü 'dhö -da me 'wo gun mü bha- nu □gban "pepe 'gü, 'yö 'wo -ya Atanna 'tö bho -sü -bha 'wo- pö: «Atanna □ya ö -wödhüölöome 'kpüi- do bō kwa -dhe, -a -zö □ya -bö (Izraëdhö -me -nu 'ö yi sü 'ö yi -ya -dī -ta ö -bha 'ka) bha yi -wön -ta.

17 'Wön 'ö Yesu -ya -kë "dhü bha, 'yö- taöng -yö dho 'ö □möö Izraëdhö -se □gban "pepe 'gü waa- züzü -dhe -nu 'dhö.

Zan Mezume -bha me -bō Yesu dheεkpödhe 'gü -kō -dhiang 'ö Dhukö -ya zë

(Matiö 11,2-19)

18 'Yö 'wön -nu 'ö Yesu gun- kë sië bha Zan -bha □klang -nu 'wo dho 'wo- =gban -gen dö- -dhe. 19 'Yö Zan -ya me □ple -dhe 'yö- -nu bō Yesu "piü kö -wa dheε" 'kpö -wa pö: «'Me 'wo -ya -gö bha yö -mü yö □në- 'ka -ee, "εεn -wo -tun □kö dö me "wεε 'bha -gö -ee?» 20 □Dhe 'ö □wa 'dho □wa □loo mü, 'yö 'wo- pö Yesu -dhe: «'Zan Mezume -yö yi -bō i "piü kö 'yi i dheε" 'kpö □dhe 'me 'yi -ya -gö bha yö -mü i 'ka -ee, "εεn yi -tun □kö -ya me "wεε 'bha -gö -ee?»

21 -Wo -to -dhe do bha- 'gü, 'yö Yesu -yö me 'gbe dha -a -nu -bha "yua -nu oo, -a -nu -bha □niöödhe -nu waa "yina yaa -nu -gö, 'yö "yanwlüme 'gbe "yan "dhiü -pu. 22 'Yö dheε" bha- -yö bō -nu -gö 'ö- pö: «'Wön 'ö ka "yan -ya yö 'ö ka "tu -yö -da 'gü bha, -ka 'dho 'ka- -gen dö Zan -dhe kö 'ka- pö- -dhe □dhe: «'Yanwlüme -nu -wo -dhe yö sië, 'ö -genlöome -nu 'wo "ta sü, □weeyuame -nu -wo kë sië "klüöklü, 'ö "tuwlüme -nu 'wo 'wön ma, 'ö 'me □wa ga 'wo -bö sië, 'ö 'wo Atanna -bha naç -së bha- dö sië -wëëme -nu -gö. 23 Me "bu me 'ö 'mii kë □dhe -a -gen "dhiü -zuö -bha -gwë 'dhö Atanna -bha zian -ta kö -yö -pö -a -wön 'gü, kö- -me -bha -së.»

24 □Dhe 'ö 'me 'ö Zan -ya -nu bō bha □wa 'dho, 'yö Yesu -yö zun dheε" 'kpö -sü -bha 'me 'wo gun mü bha- -nu -gö Zan -bu 'gü 'ö- pö: «'Tungtadhe 'ö Zan gun- 'gü bha, -më □në 'ka kë dho- -ga -dhe 'gü mü bha? -Kadhüga 'ö "tεε -ya -vin 'ö dho- 'ka □ni 'ö dho- 'ka □ni yö -mü -ee? 25 "εεn me 'bha 'ö so -së -yö gun- -bha yö -mü -ee? "εεn -më □në 'ka kë dho- -ga -dhe 'gü? -Ka -dhe -ga! 'Me 'ö so -së 'dhö- -nu -bha 'ö 'wo -tosea -së kë sië, -wo -kë -gblüdeðhe -kö -nu □në- 'gü. 26 -Më □në 'ka kë dho -ga -dhe 'gü 'sa? Atanna -wödhüölöome -ee? A- -pö ka -dhe □ma □iin, -a yöö -zian -zë □bhlëë- 'kpüi- Atanna -wödhüölöome -bha. 27 'Me 'ö Atanna -ya -dhiang zë ö -gö 'sëedhe 'gü 'ö- pö- -bha □dhe: «'Bhö -dhe -ga, 'ma me bō i "dhiü kö -yö i -bō -ta -zian -pë kë bha 'yö bha.»

28 A- -pö ka -dhe kpεnggdhö □dhe: Me "pepe 'kö dhebho -ya -nu kpö, -a me 'bha 'kö- -due dho kë 'kpüi- kö -yö ziö Zan -bha -ta 'yaa 'dhö, "kεε 'sa kö 'me 'ö me "bhlängsü 'ka Atanna -bha -gblüdeðhepö 'gü, yö -zë -due -yö 'kpüi- Zan -zë -bha.»

²⁹ Sa me "pepe 'kö 'wo Zan dhiang zë -dhe yö, aa" □ni 'niisongkunme -nu -zian -wo kë 'dhang -bho -wu "dhiü 'ö 'wo teanwön nu Atanna -dhe, 'ö 'wo -wı -bha kö -yö wo -go 'wön yaa 'gü -zu bho.

³⁰ "Kεε Fadhizien -nu waa -Zuifö -nu -bha 'tonggomε -nu -zë 'wii -yo bɔ, 'wii "wı -bha kö Zan -yö wo "zu. Yö □nē -wön 'gü, 'yö -a -nu dha 'ö Atanna yöö -wo 'nu bha 'wo wo -dı □fiē -sü 'ka -gü.

³¹ Yö go mü 'ö -pö: «□Ya kë "dhü kö 'me 'wo □dεε -yēn ya -'gü, -a -dho -a -nu -zön -mē □nē -ka?

³² -A -nu □teni -kē □dhe nuē" -nu 'wo -ya -sü 'ka "dheε 'kpıi -gü, 'wo dhiang zë siē wo 'ko -dhe -a -nu 'dhö □dhe: «'Ya "tan bho ka -dhe kö 'ka -kē, "kεε 'kii "wı -bha kö 'ka "tan kë. Kaa do bha 'ya "gbu bɔ 'zü ka -dhe, "kεε 'kii "gbu bɔ!

³³ -A pö 'a -wo "dhü bha -gen -mü □dhe □dhe 'ö Zan Mezume □ya nu "kpöng □taa 'ö 'yii we mü, 'ö 'yii -bhöpē -bhö, 'yö 'ka -pö -bha □dhe "yina yaa -ya 'gü. ³⁴ □Dhe 'ö mang Megbōme 'ma nu 'zü 'ö ma -zë 'mii we waa -bhöpē -nu -kian 'to, 'yö ka -pö n -bha □dhe we mü -dudu -mü n 'ka. "Eεn 'zü a -nēng 'niisongkunme -nu "εen Atanna 'to zë -me -nu -bha! ³⁵ "Kεε yö □nē -gban 'gü, 'me 'kö 'wo 'wöndome -nu 'ka, -a -nu □gban "pepe -wo kë -'wön -dɔ □dhe zian 'ö Zan -ya -zön bha □nē tean -zian 'ka.»

Yesu -bha -da Simo Fadhizien mi -go 'koodhö -ko -dhiang 'ö Dhukö -ya zë

³⁶ Yi do 'ka 'yö Fadhizien mi do -yö Yesu -dhe -bhöpē 'ka ö -go 'koodhö. 'Yö dho. □Dhe 'ö □ya 'dho □ya □loo mü, ('yö 'waanu □dhe -ko 'wo -kē 'ka wo wo -ko 'gü -a 'dhö), 'yö 'wo zun pē -bhö -sü -bha, ³⁷ "kwεεkwεεkēdhe do 'bha -yö -gun 'pödhe bha -'gü. □Dhe 'ö □ya Yesu -kē Fadhizien mi bha -go 'koodhö -wön ma, 'yö dho mü

kö -sangdhe do 'ö -dhasiklɔɔ "yi 'dhö -pa -sü 'ka -ya -go. ³⁸ □Dhe 'ö □ya 'dho □ya □loo mü, 'yö bɔ Yesu □kee -ta, 'yö dho -gen "piü 'yö zun ö kpiö 'gü, 'yö -ya "gbu bɔ -sü -bha, 'yö -"yanyi -yö zun □wenng -sü -bha Yesu -gen -ta -wla -wla -wladhö, 'yö ö -go "gblēenu 'yö ö -godhe kun 'ö -ziö ö "yanyi bha -bha, 'yö ö "dhi □gblü Yesu -gen bha -bha 'yö -bha mü, 'yö -dhasiklɔɔ "yi bha -wenng -gen -ta.

³⁹ □Dhe 'ö Fadhizien mi 'ö Yesu -dhe bha 'ö 'wön bha -dhe yö, 'yö -ya ö -zu 'gon -sü -bha 'ö -pö: «□Ya kë □dhe 'me 'ö ya -yö Atanna -wödhüloomε □dede 'ka 'nu, kö -yö -dho dhebho 'ö kë siē -bha bha -dɔ, 'ö -suu dɔ □dhe □niēdhe -mü. ⁴⁰ "Kεε Yesu -yö -zugondhe bha -to -a "gblüödhö 'ö -pö -dhe: «Simɔ, -yö n "piü □dhe 'a 'wön do 'bha pö i -dhe.»

'Yö Simɔ -ya pö -dhe: «N Dēme, n "tu -yö i -wu -bha, -a pö!»

⁴¹ 'Yö -pö: «Simɔ, göndē do 'bha □nē gun 'yö "pɔ dɔ me □ple -bha. 'Yö 'wēē -gblü -kaong □ple "pɔ dɔ me do bha, 'yö dho 'yö 'wēē -gblü □ple nu me do 'dhe to bha -dhe.

⁴² □Dhe 'ö "pɔ bha □ya □gwēē, 'ö □yaa -'wön dɔ □dhe -a bho "sı 'yaa -nu -dhe, 'yö -to "dhü 'ö -gbaɔ -nu -go.»

'Yö Yesu -ya pö Simɔ -dhe: «'Ma i dheε" 'kpɔ: Me □ple 'wo -nu -mawön to bha, -a de -sü 'pö 'me 'ö -nu -mawön to bha -dho dho -kē 'ö -ziö mü?»

⁴³ 'Yö Simɔ -ya -yo bɔ 'ö -pö: «A n -zu -gon □dhe 'me 'ö -bha 'wēē -gun 'kpıi -bha yö -mü.» 'Yö Yesu -ya pö -dhe: «-Yö "dhü tean -'ka, Simɔ!»

⁴⁴ □Dhe 'ö □yaa -pö "dhü, 'yö □slēē ö 'gü 'ö ö wē bɔ dhebhone bha -ta 'ö -pö Simɔ -dhe 'zü -deewo 'ö -pö: «-Bhö -dhe -ga! 'Bha dhebho ya yö -ee?» Nu 'a -wo i -go 'koodhö -ya 'bhii n -gen -bha 'zu (□dhe -ko 'kwa -kē 'ka kwa

wɔ -kɔ 'gü bha- 'dhö), "kɛɛ yö -zê
 □ya n -gen -bha "zu ö "yanyi 'ka
 □ya ö wundhe ziö- -bha. ⁴⁵ 'A
 -da i -gɔ 'kɔɔdhö 'bhii -sê kē n
 -bha kô 'i □loo n -bha (□dhe -kɔ
 'kwa kwa 'ko □tua bho- 'ka kwa
 wɔ -kɔ 'gü bha- 'dhö), "kɛɛ 'a -da
 -zê wo 'kɔɔdhö yö □dɛɛ, yö -zê ö
 zun -loo n n -gen -bha -sü ö- bha
 'yö- -bha. ⁴⁶ 'Bhii -dhasiklɔɔ "yi
 zun n □gbin- kô -yö kē □dhe 'bha
 □bhlêê -ya n -bha (□dhe -kɔ 'ö- 'ka
 kwa wɔ -kɔ 'gü -a 'dhö), "kɛɛ yö
 -zê □ya -dhasiklɔɔ □wɛnng n -gen
 -ta. ⁴⁷ Yö □nê- -wɔn 'gü, Simɔ,
 'yö 'a dho- pö i -dhe □dhe 'pê ö
 -kê 'yö n -dho -yö dhebhone bha-
 -kê "gbu- -dhü bha- -gen -mü □dhe
 'wɔn yaa "pɛpɛ 'ö- -kê 'ö- -naa 'yaa
 gun bha- =gban bian □ya 'go- -bha
 "pɛɛpɛdhö; -a -gen -mü □dhe 'mɛ
 'wo- -mawɔn to 'wɔn 'dɛdɛ 'gü, 'yö-
 mɛ -dho -ya -kê 'dɛdɛ.»

⁴⁸ 'Yö- pö dhebhone bha- -dhe:
 «Dhebhone, 'bɔn ö gun i -bha
 bha- =gbaan 'go i -bha!»

⁴⁹ □Dhe ö □yaa- pö "dhü, 'yö 'mɛ
 wɛng- -nu 'wo gun pē -bhö siē wo
 "kwêê bha 'wo zun wo -zu 'gɔn -sü
 -bha 'wo- pö: «'Mɛ ö ya de suu
 -mü □zɔɔ 'yö mɛ -nu -bha 'wɔn
 yaa -nu □gban -mawɔn to ya -oo?»

⁵⁰ "Kɛɛ 'yö Yesu 'yii ö "tu kē yö -zê
 -bha, 'yö- to "dhü 'ö- pö dhebhone
 bha- -dhe: «-Bhö i -bha dho wo i
 -ta "puu 'ka, i -bha 'dhang -bho n
 "dhiü -sü □nê i dha bha.»

8

*Dhong -nu 'wo gun Yesu -gɔ
 gwêêdhe 'gü ö Dhukö -ya -dhiang
 zê*

¹⁻² □Dhe ö □ya kē "dhü, 'yö Yesu
 -yö -da 'pö- "gblügbü -nu waa-
 'sɛɛnnê -nu -bhiêê "piü, Atanna
 -bha naɔ -sê ö -gban -a -bha
 -gblüdedhe -bha bha- dhiang zê
 -sü 'ka. Kö- -bha □klangdhiü -nu
 -kaɔng do ga □ple bha -wa □keng-
 waa- dhong -nu 'bha -nu ö- -nu
 dha "yua -gɔ, "ɛɛn ö "yina yaa

-kê -nu 'gü bha- -nu 'dhö. Dhong
 -nu bha -wa mɛ do -dhe Madhi
 'ö go 'pödhɛ 'wo- -dhe Madadha
 bha- 'gü. Madhi bha □nê "yina yaa
 "saɔple -yö gun- 'gü, 'yö Yesu -ya
 bho- 'gü. ³ 'Yö Zanö, 'ö -kê -gblüde
 Edhodö -bha "kweangodhiü 'wo-
 -dhe Suza bha- -bha dhebhone 'ka,
 'yö Sizanö waa- mɛ kpö 'bha 'ö
 woo -dɪ 'pö 'wo gun waa- -bha
 □klang- -nu -a -nu -ta 'kun siē -a -nu
 □sloɔpê -nu 'ka bha- -nu 'dhö.

*-Mlü bɔ "gwɛnng 'ö Yesu -ya -da
 -a -dhiang 'ö Dhukö -ya zê
 (Matiö 13,1-9; Makö 4,1-9)*

⁴ □Dhe 'ö yi do 'ka kô mɛ □ya 'go
 'pö- -nu 'gü 'do 'do 'ka □wa bho wo
 'ko -ta "tu -to -a -wu -bha -dhe 'gü,
 'yö "gwɛnng do -da -nu -dhe 'ö- pö:

⁵ «'Yi do 'ka 'yö gɔndê do -yö
 □wlü 'yö dho -mlü bɔ -dhe 'gü ö -gɔ
 'bhlaa-. □Dhe 'ö □ya 'dho □ya □loo
 mü, 'yö zun -mlü -pɛn -sü -bha. -A
 -pɛn 'ö- wo bha 'yö- ga 'bha -nu 'wo
 □wɛnng zian -gloo "piü ('yö "sɛ 'yii
 kpa- -ta), 'yö zian ziö -mɛ -nu 'wo
 taa- -ta, 'yö -maa -ya -kpea -bhö.

⁶ 'Yö- -kɔ "pɛan 'bha -yö □wɛnng
 -gwê 'saa- "dhiü, □dhe 'ö □ya bho
 'yö "kpeaga 'yi ö 'yaa gun "sɛɛdhö
 mü bha- -wɔn 'gü. ⁷ 'Yö- -kɔ "pɛan
 'bha -yö □wɛnng "glɛɛn -kpɔɔ 'gü,
 'yö bho, "kɛɛ waa- "glɛɛn -wo -bho
 'ö 'wo □kpea wo "kwêê, 'yö "glɛɛn
 faan -yö -kê -ta 'gbiin- 'yö- zê. ⁸ 'Yö-
 -kɔ "pɛan 'dhe ö to 'ö □wɛnng "sɛ
 -sê 'gü, 'yö bho faan □dede 'ka
 'yö -dhi, 'yö- -kpaaga do ga -kê
 -bha kɛng do.» □Dhe ö □ya ö bo
 "gwɛnng bha- -da -sü 'ka "dhü, 'yö
 ö -wu "dhiü □wlü 'ö- pö: «'Mɛ ö
 'wɔn 'gü ma -mɛ 'ka -ya 'gü ma!»

(Matiö 13,10-17; Makö 4,10-12)

⁹ □Dhe 'ö □ya kē "dhü, 'yö- -bha
 □klang- -nu 'wo □yɔɔn- "sɔɔ 'wo-
 -dhɛɛ" kpɔ 'wo- pö: «"Gwɛnng 'i-
 -da bha- 'klɔɔ- -mü- -mê 'ka?» ¹⁰ 'Yö-
 -yɔ bɔ- -nu -gɔ 'ö- pö: «Ka -zê
 Atanna -bha -gblüdedhe 'gü -wɔn
 -nu ö gun -gblɛn 'kpɔ -sü 'ka 'ö

me 'bha 'yaa gun- do sië bha □yaa- ta 'pu ka -dhe, "kεε me -kpea 'kö 'wo to -a -nu -bha -zë, a -dho -dhiang zë- nu -dhe 'gwënnng □në- 'gü, kε "dhü kö- nu "yan -ya -dhe yö "kεε kö 'wa 'dho- do, kö- nu "tu -ya ma, "kεε kö 'wa 'dho- 'kloo- do tongtongdhö.

11 "Kεε 'gwënnng 'a- da bha- 'kloo- =ne: Atanna -wu bha □në □dhe -mlüga 'wo- bo bha- 'dhö. 12 -A 'dhe 'ö □wënnng zian- gloo "piü bha □në □dhe 'me 'wo Atanna -wu ma 'ö □ya 'go mü 'ö Sotraan -yö nu 'ö- bho- nu -zu -bha, kε "dhü kö 'wa 'dho 'dhang bho- "dhiü 'ö 'wo dha bha- nu 'dhö. 13 -A 'dhe 'ö □wënnng -gwë saa- "dhiü bha □në □dhe 'pö □dhe 'me □wa Atanna -wu ma, 'ö 'wo sa- ta 'wo- kun wo faan 'ka, "kεε 'ö- yun 'yaa ziö- nu 'gü, 'ö 'wön "gbü- 'në 'bha □ya -da -nu -ta kö □wa "töng 'në 'bha kε 'mü 'wo -kan Atanna -wu -bha bha- nu 'dhö. 14 -A 'dhe 'ö □wënnng "glen 'gü bha □në □dhe 'pö □dhe 'me 'wo Atanna -wu ma, 'ö 'wo 'dhang bho- "dhiü, "kεε yö "kpuṅtaapë -nu 'ö -gban -zugondhe -nu oo, □nao -dho -nu oo, □niidadhe kε -sü -nu 'ö "kpuṅ □taa yö -a -wön -bha bha 'ö- nu -kan Atanna -bha yö 'wo- wu 'ö- ma bha- =tröon 'yaa kε- nu -bha bha- nu 'dhö. 15 -A 'dhe 'ö □wënnng "sε -së 'gü bha □në □dhe 'pö □dhe 'me 'wo Atanna -wu ma, 'ö 'wo -wü -bha zuë" -së 'ka 'ö 'wo -kplü -bha wo faan □gban 'ka, 'ö 'wo □tröon -kë -dhe zuëseadhe 'gü -a -nu 'dhö.

-Dhangbha "gwënnng 'ö Yesu -ya -da -a -dhiang 'ö Dhukö -ya zë (Makö 4,21-25)

16 □Dhe 'ö □ya ö bo- pö "dhü -sü 'ka, yö "gwënnng -dee 'bha -da 'zü- nu -dhe 'ö- pö: «Me 'bha 'yaa -dhangbha do 'yaa 'dho 'yaa 'tea- kpa- ta, "εen 'yaa dho 'yaa- da "gbang □wlöö, "kεε -ya -sü 'ö- do -dhangbha -dotapë □në- ta kε "dhü kö me □ya -da 'koodhö kö -yö

-dhe yö. 17 -A -gen -mü □dhe pë "bu pë 'dhe 'kö -bin 'gü, -a □gban- dho -wo "yεa-, -a 'bha 'yii 'dho 'to -gblen 'kpo 'gü, 'sa 'wön "pεpe 'ö- 'gü 'dhö tii, -a □gban -ta -dho "pu 'ö -ya 'yënnng- dhe.

18 □Dhe 'ö "dhü, -ka ka -zu 'to ka -di 'gü ka "tu -to 'wön -bha -kö 'gü; -a -gen -mü □dhe 'me 'ö pë 'dhö- go 'ö- ziö 'gü -ziö □në 'wo dho- me taa kε, "kεε 'me 'kö pë 'bha 'yaa- go, 'ö- sεen" 'në 'dhe -zian 'ö- go 'yaa- ziö 'gü ziö bha, -a 'dhe 'në ö -zu 'gön sië- dhe bha, -wo -dho -a 'sü- me -go.

'Me 'ö Yesu -ya -nu do ö -bha me 'ka -a -dhiang 'ö Dhukö -ya zë (Matiö 12,46-50; Makö 3,31-35)

19 -Yö -to -dhe bha- 'gü 'yö- dhe waa- dheebhang -nu 'wo nu -keng-. "Kεε -kö 'wo dho- kε- 'ka kö -wo -kpan -bha, 'wii- kö yö me "bhu- "dhaa 'wo gun- =klëen -sü 'ka- zü bha- -wön 'gü. 20 'Yö 'wo nu 'wo- pö Yesu -dhe: «I dhe waa- i dheebhang -nu □wa nu, -wo "kpuṅngdhö, -wa "piü □dhe 'ka ka 'ko yö.»

21 "Kεε 'yö Yesu -ya -yo bo 'ö- pö: «N dheebhang 'bha 'yaa 'dhö kö 'yii kε 'me 'kö 'wo wo "tu 'to Atanna -wu -bha 'wo- 'gü -wön -kë bha- nu 'ka.»

Yesu -bha "tεε -dha "kan -ko -dhiang 'ö Dhukö -ya zë (Matiö 8,23-27; Makö 4,35-41)

22 Yi do 'ka 'yö Yesu waa- bha □klang -nu 'wo -da "kplagonë do 'gü, 'yö- pö- nu -dhe: «-Ka -kwa 'yi "kan 'kwa bo 'yi □taama!» 'Yö 'wo -ziö. 23 □Dhe 'wo 'dho sië, 'yö "tεε -dha -ziisü -yö -ya ban -sü -bha -a -nu -bha 'yi -ta mü, 'yö 'yi 'dhö -ya "kplagonë bha- pa -sü -bha "we -yaan -yaandhö, kö □wa do -dhëng yaa "dhiü, "kεε 'kö Yesu -zë -yö yi □në- zë sië. 24 'Yö- bha □klang -nu 'wo □yoon- "soo 'wo pa- bha 'wo- pö: «Yi Dëme, yi Dëme, □ya do 'ya -zoo -wa, ga □ya dun kwa -ta

-wa!» □Dhe 'ö □wa 'pa -bha "dhü, 'yö □wlü 'yö □gbla "tεε waa- 'yi kpö kpö -nu 'wo gun -da siē -nu -go "kplagōnē 'gü bha- -ta, 'yö "tεε -yö bo ziō -sü 'ka, 'yö "yi -dī 'pö 'ö bo zōn -sü 'ka, 'yö -dhe -ta -yö dō dingdhö. ²⁵ □Dhe 'ö □ya bo -kē "dhü -sü 'ka, 'yö- pö ö -bha □klang -nu -dhe: «Ka -zū -yö n -dhe -dhe □nē 'me 'sa?» "Kεε 'ö gun "dhü kö "suü -ya -nu kē siē □dedewo kö 'wōn bha- 'wōn □yaa- -nu 'kōn, 'yö 'wo -ya -a pö -sü -bha wo 'ko -nu -dhe 'wo- pö: «De suu □nē ya □zōō 'yö yö -zē 'ö ö faan -wō "tεε waa- 'yi -nu □gban -ta 'yö 'wo- -wū ma □ni -oo?»

Yesu -bha 'yina yaa -kē Zedhazeni -kō -dhiang 'ö Dhukö -ya zē (Matiö 8,28-34; Makö 5,1-20)

²⁶ 'Yö 'wo dho 'wo □loo -dhe 'wo gun dho siē- -bha Zedhazeni -se 'ö Gadhidhe -se "tüng 'gü bha- 'gü bha- 'gü. ²⁷ □Dhe 'ö Yesu □ya 'go "kplagōnē 'gü □ya zun 'sia-, 'yö me dō 'bha 'ö go 'pödhe bha- 'gü bha 'ö nu dō- -gō zian-. Me 'ö "dhü bha "yina yaa kpö 'nē 'bha -yö -gun 'gü. 'Ö gun "dhü kö- yi □ya □gwēē kö 'yaa sō -da ö -bha, kö 'yaa wō 'kōōdhö 'zū -zianwo, kö -yö -wō bun □taa -dhe -nu □nē- 'gü. ²⁸ □Dhe 'ö Yesu yö, 'yö □gbla "gbū- 'ka, 'yö zun ö kpiö 'gü Yesu -dhe kö -ya pö siē "gbū- 'ka 'ö- pö: «Yesu, Atanna 'ö dhang- 'gü -a gbö, 'kwa ma mü? "Ξεη i -nu kö 'i n -wēēdhe bho -ee? -Bhö dō "gbū- bhea" □nē 'a- wo i -dhe, 'bha 'dho n -wēēdhe bho!»

²⁹ -A pö 'ö- wo "dhü bha- -gen -mü □dhe 'ö gun "dhü kö Yesu -ya pö siē- -dhe □dhe 'me 'ö ö -yēa kun- 'gü 'ö- yi □ya □gwēē bha -yö 'go- 'gü. 'Sa kö 'me 'ö bha -kō 'yaa □mōō- -bha 'zū, kö □waa- -lō lōōga -nu waa- -piö dōngga -zian 'ka -a -gen -bha, -ya -kan 'ö "yina -nu bha 'wo- sü 'wo dho- 'ka "tungtadhe -nu 'gü. ³⁰ 'Yö Yesu -ya dheε" kpö

'ö- pö: «-Wo i -dhe □dhe?» 'Yö- pö: «-Wo n -dhe <gblü "dhaa»»; -a -gen -mü □dhe "yina -nu 'wo gun- 'gü bha -wo -gun 'gbe yaa wo. ³¹ "Kεε kö -wo bhea" siē Yesu -dhe □dedewo kö 'ya 'dho wo kē 'me bha- 'gü 'ö- -nu bō -klong züziösü 'gü.

³² "Tüng 'wo- kē siē- 'ka "dhü bha kö -bhō kpö 'bha -yö -bhöpē mōō- siē goo -bha -dhe 'bha 'gü -tōn -bha mü. 'Yö "yina -nu bha 'wo □bhea Yesu -dhe kö □ya wo kē 'me bha- 'gü -yö dō "gbū- -yö wo bō -bhō kpö bha- 'gü kö 'wo -da -a -nu 'gü. 'Yö Yesu -ya -nu bō mü. ³³ 'Yö "yina -nu bha 'wo go 'me bha- 'gü, 'yö 'wo dho 'wo -da -bhō -kpluu bha- 'gü, 'yö -bhō -nu bha 'wo dō -beang -bha 'wo go- 'ka goo -bha -dhe bha- 'gü, 'yö 'wo dho 'wo drung dō "yi -ta "gbea 'ö gun mü bha- =bhaa, 'yö "yi -ya -nu □gban zē.

³⁴ □Dhe 'ö 'me 'wo gun -bhō -kpluu bha- -gōdhiümē -nu 'ka bha 'wo 'wōn bha- -dhe yö, 'yö 'wo dō -beang -bha 'wo dho- -taong 'ka 'pödhe bha waa- -züzüdhe □gban "pepe 'gü. ³⁵ 'Yö me -yö go -dhe -nu bha- 'gü 'wo nu 'wōn bha- -dhe -ga -dhe 'gü. 'Yö 'wo dho 'wo -kpan 'me bha- -bha kö □ya kē "klüöklü □ya sō -da ö -bha kö -yö -ya siē Yesu "sōō, kö "yina yaa bha- =gbaan 'go- 'gü dee" wo "pepedhō kö- 'yan 'gü □ya □sōng. □Dhe 'wo- -dhe yö "dhü, 'yö "suü 'dhö -da -a -nu 'gü. ³⁶ 'Yö 'me 'kō wo -zē 'wo gun 'me bha- -kē "klüöklü -dhe □dede 'gü bha, -kō 'ö -kē 'ka 'yö 'me 'ö "yina -kpaā -yö gun- 'gü bha 'ö dha, 'yö 'wo- -gen dō 'me 'wo nu bha- -nu -dhe. ³⁷ □Dhe 'ö □ya kē "dhü, 'yö "suü 'dhö -da me "pepe 'wo gun Zenezadhe -se bha- 'gü bha- -nu □gban "pepe 'gü □dedewo, 'yö 'wo nu 'wo □bhea Yesu -dhe kö -yö 'dho -yö 'go wo -gō "se 'gü. □Dhe 'ö □ya kē "dhü, 'yö Yesu -yö -da "kplagōnē 'gü 'yö ö yee -kē 'ö dho.

38 'Yö 'me 'ö "yina yaa -yö gun-
'gü bha 'ö □bhea- -dhe kö 'ö 'to-
=keng-. "Kee 'yö 'yii "wı- -bha,
'yö- pö- -dhe: 39 «-Bhö 'dho i -gö
'koodhö kö 'wön 'ö Atanna -ya -kë
i -dhe bha 'i- -gen dö 'me 'wo mü-
-nu -dhe.

'Yö 'me bha 'ö dho 'yö -da 'wön
'ö Yesu -ya -kë ö -dhe bha- -gen dö
-sü 'ka 'pö- "piü.

*Yesu -bha Zedhiusö 'dhu waa-
dhebhönë do -a -nu -kë "klüöklü -kö
-dhiang 'ö Dhukö -ya zë*

(Matiö 9,18-26; Makö 5,21-43)

40 □Dhe 'ö □ya ö "dhiü yee kë 'ö
□ya "yi -ta "gbea 'ö Zenezadhe bha-
"kan 'zü -deewo, □ya 'dho □ya □loo
-dhe 'wo "ta zü bho- -bha -bleesü
bha- 'gü kö me □gban "pepe "yan
-ya -gö, kö me "dhaa -yö dö sië-
-gö mü, 41 'yö göndënë dö 'ö -kë
Zuifö -nu -bha Atanna -dhökëgükö
-göme 'ka 'wo- -dhe Zedhiusö bha
'ö nu- "piü, 'yö zun- -dhe ö kpiö
'gü, 'yö □bhea- -dhe kö 'wo 'dho ö
-gö 'koodhö. 42 -A pö 'ö- wo "dhü
bha- -gen -mü □dhe 'ö gun "dhü
kö- 'dhunë dö 'ö- -gö, 'ö- -kwe □ya
□moo -kaong dö ga □ple -nu -bha
bha- 'gü 'yaa -së, kö □ya wö 'ya-
Yesu 'dhö gun 'dho sië mü "töng 'ö-
'gü bha, kö mebhüdhe -ya □keng-
-yëedhö, kö □ya dö- -nu -kö "bho
'gü sokotadhö.

43 'Me 'wo gun- =keng- "dhü bha,
dhebhönë dö 'bha -yö -gun -nu kpö
'gü, 'ö- 'gü 'yaa gun -së. 'Ö gun
"dhü kö □yoon yën -yua 'ö zun-
-bha -a -kwe □ya kë -kaong dö ga
□ple. Kö- =kwe □gbaan □wenng
"yua bha- -pë kë -sü -ta -dhotö
-nu "piü, kö- -nu 'bha -kö 'yii □moo-
-dha -sü -bha. 44 Dhebhö bha 'yö
bö Yesu □taama, 'yö □yoon- "soo,
'yö ö -kö -ye -bha so "zo -bha. -Yö
-to -dhe dö bha- 'gü, 'ö- -bha "yua
'ö gun- -bha bha 'ö bo. 45 'Yö Yesu
-ya pö: «-Ka dö! De □në- -kö pa n
'ka bha?» □Dhe 'ö me □gban 'wo
zun -dö -zë -sü -bha dhe" 'kpo 'ö-

-kë bha- "dhiü, 'yö Piedhö -ya pö-
-dhe: «'Yö dhe" suu -me □në 'i-
kpo "dhü, n Dëme? Me "dhaa 'ö
ma i -zü ya 'bhaa- yö □në wo -ee?»

46 "Kee 'yö Yesu -ya -yö bö 'ö- pö:
«A- -pö me 'bha □ya -kö 'pa n 'ka!
-A -gen -mü □dhe faan 'bha □ya 'go
n 'gü, 'ma- -dhe yö.»

47 □Dhe 'ö dhebhönë bha □yaa-
'wön dö □dhe 'slüü- -ya bho ö -ta,
'yö -ya □zii -sü -bha, 'yö dho 'ö zun
ö kpiö 'gü Yesu □wlöö, 'yö 'wön 'ö-
-wön 'gü, 'ö pa- -bha so 'ka bha 'ö-
-gen bho me □gban "pepe "yaan,
'yö -kö 'ö to- 'ka 'pö -dhe dö bha-
'gü, 'ö- -bha "yua -yö bo bha 'ö-
-gban pö. 48 'Yö Yesu -ya pö- -dhe:
«N "teado, i -bha 'dhang -bho n
"dhiü -sü □në i dha bha, -bhö i -bha
'dho wo i 'flëe- 'gü!»

49 -Yö -to -a pö "dhü -dhe 'gü,
'yö me -yö go Zuifö -nu -bha
-yakwëekëgükö -göme bha- -gö
'koodhö, 'yö- pö göndë bha- -dhe:
«'Bha 'dho kwa Dëme zio "ye 'gü
"wëewëe, i 'dhu 'yaa mü 'zü.»

50 "Kee □dhe 'ö Yesu -yö -wu bha-
ma, 'yö- pö -yakwëekëgükö -göme
bha- -dhe 'ö- pö: «'Bha 'dho "suü,
'bha 'dhang bho n "dhiü, i 'dhu
bha -yö -dho dha.»

51 □Dhe 'ö dho 'ö □loo mü, 'yii
"wı- -bha kö me 'bha -yö -da ö
□keng- 'koodhö kö 'yii kë Piedhö
'dhö, Zan 'dhö, Zakö waa- 'në
bha- dhe waa- dö -nu -zë 'ka. 52 Kö
'me 'kö 'wo gun mü, -a -nu □gban
"pepe -wo "gbu □në- bö sië, 'ö 'wo
-wëe -wu kpö 'në bha- ga -sü -wön
'gü. 'Yö Yesu -ya -nu -dhea -ga 'ö-
pö: «'Ka 'dho "gbu bö, -a -gen -mü
□dhe -yö yi □në- -zë 'yii ga.»

53 □Dhe 'ö- pö "dhü, 'yö 'wo □wëe
dö -bha, -a -gen -mü □dhe 'ö gun
"dhü kö -wa 'wön -dö 'kpakpadhö
□dhe □ya ga. 54 "Kee □dhe 'ö □ya
kë "dhü, 'yö Yesu -yö 'në bha- kun-
-kö -bha, 'yö □gbla "gbu- 'ka 'ö- pö:
«'Nëdhiëgnë, -bhö "wlü!»

55 'Në bha -yö -to -dhe dö bha-
'gü 'yö- 'nii- -sea -yö -da 'gü, 'yö

□wlü, 'yö Yesu -ya pö -wo nu -dhe -bhöpë 'ka kö -ya -bhö.

⁵⁶ 'Yö 'wɔn bha- 'wɔn -yö 'në bha- 'kpɔmɛ -nu kɔn □dedewo, "kɛɛ 'yö Yesu -ya pö -nu -dhe 'wa 'dho -gen dɔ mɛ 'bha -dhe.

9

Yesu -bha ö -bha □klangdhiü -nu bo -ko -dhiang 'ö Dhukö -ya zë
(Matiö 10,5-15; Makö 6,7-13)

¹ Yi do 'ka 'yö Yesu -yö ö -bha □klang -nu -kaɔng do ga □ple bha -nu -dhe -dhe do 'gü, 'yö 'yina yaa -nu -kë mɛ 'gü -sü waa- "yuëdhi -nu -kë "klöüklö -sü -faan -da -nu 'gü. ² □Dhe 'ö □yaa- kë "dhü, 'yö dho 'yö -nu bo Atanna -bha -gblüädhe -dhiang zë -dhe 'gü mɛ -nu -dhe, kö □wa 'dho -wo "yuëdhi -nu dha. ³ □Dhe 'ö woo ziö, 'yö-pö -nu -dhe: «Ka 'dho -sü 'ka, 'ka 'dho pë 'bha -pë 'bha 'kun ka -ko "piü 'ta -kpɔ 'ka -pë 'ka, 'ka 'dho -taadhü 'kun ka □kwɛɛ-, "ɛɛn □kwɛɛsügüpë 'bha 'ya 'dho kë ka -gɔ, -bhöpë 'ya 'dho kë ka -ta, "ɛɛn 'wëega 'ya 'dho kë ka -ta. -Ka 'dho ka -ko 'waa ka -gen 'ka, sɔ do 'ö ka -bha bha □në -yö 'to ka -bha, 'ka 'dho- "wɛɛ bha 'sü. ⁴ □Ya kë □dhe 'ka 'dho, □wa ka □yëë bho 'kɔ 'ö- 'gü, -ka 'to yö □në- 'gü kö -yö 'to "dhü -yö zun- 'ka ka 'dho -yi -bha, kö 'ka 'dho 'go mü 'ö 'ka dho ka □yëë bho -dhe "wɛɛ 'bha 'gü ('ö -siö ka -dheɔng bhɔɔ -nu -dhe ka "piü). ⁵ □Ya kë □dhe 'ka -da 'pödhe 'ö- 'gü, -a 'gü -mɛ -nu 'wii "wɪ ka □yëë bho -wɔn -bha, -ka 'go mü kö 'ka 'dho. "Kɛɛ ka 'dho -sü 'ka, 'ka ka -gen -bha -ma kö -bobi 'ö dɔ ka -gen -bha 'pö- bha- 'gü bha, -yö 'go ka -gen -bha kö -wa 'wɔn dɔ □dhe ('wa wo -dɪ zë za 'ka Atanna wëëdhö dhia").»

⁶ □Dhe 'ö □ya ö bo ö -wu -kpɔ -a -nu -bha -sü 'ka □dhe -ko bha- 'dhö, 'yö 'wo dho 'wo -da 'pö -nu -bhië "piü, Atanna -bha -gblüädhe -wɔn -dhiang zë -sü

'ka, kö -wo "yua -nu bho sië mɛ -nu -bha.

Edhodö -bha -ya zuëdhiütɛɛ -ta -ko -dhiang 'ö Dhukö -ya zë
(Matiö 14,1-12; Makö 6,14-29)

⁷ □Dhe 'ö Edhodö 'ö gun Gad- hidhe -sɛ □kɔɔnmɛ 'ka bha □ya 'wɔn -nu 'wo gun kë sië bha- -nu ma, yöö ö -bha pö -ko 'ö- 'gü -a -ko 'yaa gun, -a -gen -mü □dhe 'ö gun "dhü 'kɔ 'mɛ 'wo Yesu -wɔn -dhiang zë sië -a -nu -wu 'yaa do. Kö mɛ 'bha -nu -wa pö sië □dhe Zan Mezumɛ 'ö Edhodö -ya zë bha □në □ya -bö,

⁸ "ɛɛn Atanna -wɔdhiüloomɛ Edhi 'ö gun yi 'bha 'ka bha □në □ya nu, "ɛɛn 'zü -a -wɔdhiüloomɛ "wɛɛ 'bha -nu □në- mɛ do 'bha □ya -bö -deewo, (kö -wo "wɪ sië- 'ka "dhü yuudhö).

⁹ "Kɛɛ kö Edhodö -zë -ya pö sië: «"Kɛɛ mɛ 'dhe 'kɔ 'wo- -dhiang "sinma zë sië ya de -mü 'sa "kɛɛ kö 'ma Zan -zë zë?»

Kö -ya "slë mɔɔ- sië kö 'ö -kpan Yesu -bha.

Yesu -bha bɔmɛ -nu yee kë -sü -dhiang 'ö Dhukö -ya zë

(Matiö 14,13-21; Makö 6,30-44; Zan 6,1-14)

¹⁰ □Dhe 'ö Yesu -bha bɔmɛ -nu bha □wa wo yee kë □wa nu, 'yö 'wo -ya 'wɔn -nu 'wo- -kë mü -a -nu -gen dɔ -sü -bha -a -dhe. 'Yö -nu sü, 'yö 'wo dho wo -dɪ -ta -dhe 'bha 'ö 'pödhe 'wo Besaida -dhe -kë bha- "sɔɔ bha- 'gü. ¹¹ □Dhe 'ö mɛ "dhaa 'wo gun Yesu □keng- bha 'wo- 'wɔn dɔ □dhe □ya 'dho, 'yö 'wo -ziö □keng-. □Dhe 'ö □yaa- nu yö kö -wo nu sië ö mɔɔ- -dhe 'gü, 'yö ö -ko -ya -a -nu -dheɔng -bha. 'Yö zun Atanna -bha -gblüädhe -dhiang zë -sü -bha -a -nu -dhe, kö -yö mɛ 'dhe "yua 'dhö gun -nu -bha 'ö- -nu -mawɔn 'dhö gun dha -sü -bha -a -nu dha sië 'pö.

Yesu -bha me "gblü "söodhu "dhiü gba -kò -dhiang 'ö Dhukö -ya zë

¹² □Dhe 'ö □ya dhiang zë 'me bha- nu -dhe "dhö, 'ö "bin 'dhö 'ma sië, 'yö- -bha □klang -nu -kaong do ga □ple bha 'wo □yoon- "söo 'wo- pò- dhe: «Yi Dëme, -bhö i -wu 'kpö 'me 'wo ya- nu -bha kö 'wo 'dho wo □yëë -nu, waa- wo -bhöpë -nu moo- -dhe 'gü, 'pö- nu "ëen gbëetadhe -nu 'wo kwa -züzü ya- nu 'gü; -a -gen -mü □dhe -dhe 'kwa- bha ya "tungtadhe -mü, 'kò 'bha 'yaa mü kö yöö 'to -bhöpë □në- bha.

¹³ 'Yö Yesu -ya -yo bə- nu -go 'ö- pö: «Ka □në -kaa -nu "dhiü gba!»

"Këë 'yö 'wo- yo bə- go 'wo- pö: «'Bluu- bhe "söodhu waa- 'yuüga □ple □në □ya 'to, 'pë 'ö yi -go -a -kpëa □në bha. □Ya 'to yö -zë -bha kö 'dho □në yii- wo me -tu "tu ya- nu -bhöpë 'dho -dhe 'gü.

¹⁴ "Këë 'sa 'me 'wo gun -dhe bha- 'gü, -wo -gun 'gbe □dedewo tean- 'ka, -a -gen -mü □dhe gəon- -nu 'wo gun mü -wo -moo me "gblü "söodhu -nu -bha (kö 'wii 'në -nu waa- dhong -nu -da mü).

'Yö Yesu -ya pö ö -bha □klang -nu -dhe: «-Kaa -nu dan -kaong "söodhu "söodhu kö 'ka- nu -yëa baa-» ¹⁵ 'Yö 'wo- nu -yëa □baa □dhe -kò 'ö- pö- 'ka bha- 'dhö, 'yö- nu □gban "pëpë 'wo wo -yëa kun.

¹⁶ 'Yö Yesu -yö ö -kò -da 'bluu- bhe "söodhu waa- 'yuüga □ple bha- 'gü, 'yö ö "yan "dhiü -wlü dhang- 'gü, 'yö Atanna nuë" bho- -wön 'gü, 'yö- nu "kplü "kplü bho, 'yö- nu ö -bha □klang -nu -dhe kö -wa 'gü -gblü 'me 'wo bha- nu -ta. ¹⁷ 'Yö 'wo- 'gü -gblü, 'yö 'me 'wo bha- nu □gban "pëpë 'wo pë -bhö 'wo kën kpëngkpëngdhö, 'yö- -kpëa -yö to, 'yö- -bha □klang -nu 'wo- -kpëa bha- =loo töö -kaong do ga □ple 'gü 'yö- pa.

Piedhö -bha Yesu -dö Atanna -bha -Yame 'ka -kò waa- Yesu -bha

ö ga -wön waa- ö -bö -wön -dhiang 'ö Dhukö -ya pö

(Matiö 16,13-19; Makö 8,27-29)

¹⁸ □Dhe 'ö yi do 'ka kö Yesu -yö bhea" sië Atanna -dhe ö -dɪ -ta -dhe 'bha bha- 'gü waa- -bha □klang -nu 'dhö, 'yö dheë" ya- kpə- -nu -go 'ö- pö: «Ka- -ma □dhe de suu □në n 'ka?»

¹⁹ 'Yö 'wo- yo bə- go 'wo- pö: «('Me 'wo i -dhiang zë sië) -a -nu -wu 'yaa do, me 'bha -nu -wa -pö Zan Mezume -mü i 'ka, "ëen Edhi -mü i 'ka, "ëen 'zü Atanna -wudhiüloome -nu 'wo gun yi 'bha 'ka bha □në- me 'bha □ya -bö.»

²⁰ 'Yö Yesu -ya pö- nu -dhe: «'Yö ka -zë □we, ka ka -bha -pö 'gü □dhe?»

'Yö Piedhö -ya -yo bə- go 'ö- pö: «Atanna -bha -Yame -mü i 'ka, n Dëme.»

(Matiö 16,20-28; Makö 8,30-38; 9,1)

²¹ 'Yö -dhio dö- nu -ta glöogldhö 'ö- pö 'wa 'dho- pö "dhü me "wëë 'bha -dhe.

²² □Dhe 'ö □yaa- pö- nu -dhe "dhü, 'yö go mü ö -ta yo 'ö- pö: «-A -dhea -bha □dhe mang Megböme 'a sëë bho □dedewo, kö Zuifö -nu -bha me zii -nu -wo wo -kò "kan n "dhiü, waa- "saabhome -nu -göme -nu waa- 'tonggöme -nu 'dhö, kö -wo n zë, kö 'a -bö -a -dhekpəoyi -yaaga -naa 'ka.»

-To Yesu "piü -kò -dhiang 'ö- zë 'ö Dhukö -ya pö

²³ □Dhe 'ö □ya ö bo- pö "dhü -sü 'ka, 'yö- pö 'me 'wo gun mü -a -nu □gban "pëpë -dhe 'ö- pö: «'Me 'ö- "piü □dhe 'ö bə n 'ka, -a me -yö ö bo ö -dɪ 'ka kö -yö sëë bho 'pö □dhe n 'dhö yi □gban 'ka. ²⁴ -A pö 'a- wo "dhü bha- 'kloo- -mü □dhe me "ʊʊ me 'ö dho kë- "piü □dhe 'ö ö -dɪ dha -dhe moo- ö -dɪ -dhe, -a -me -go -dho 'to- 'gü, "këë me 'ö -kò -kan ö -dɪ -wön "dhiü ma -zë n -wön 'gü, -a -me -dho dha. ²⁵ "ëen pë "pëpë 'ö "kpung □taa -a □gban □slöo -sü kö -yö kë me -go, "këë kö- me 'nii- zë -yö □dheng,

"εεν kö- 'gü -yö see-, ('kö 'ya 'dho -da Atanna -bha -gblüedhedhe 'gü -dhe 'bha [kpaoyi 'ka] -gen -mü -mè 'ka? ²⁶ -A pö 'a-wo "dhü bha- 'kloo- -mü [dhe 'me "bu me 'ö dho 'yiü- kë n 'to -pö ö -bha -sü 'ka, "εεν 'ö dho 'yiü- kë n -wu -pö me -nu -dhe -sü 'ka, a -dho 'yiü- kë 'pö- -me -go yi 'ö mang Megböme 'a dho nu- 'ka ma 'töbhödhe 'gü yaa ma 'kië 'slüüslö -nu bha- -nu 'dhö n de -bha -gblüedhedhe 'gü bha- 'ka.» ²⁷ 'Yö- pö: «A- -pö ka -dhe tean- =dede 'ka [dhe: Me 'wo -dhe ya- 'gü ya- =gban 'wii 'dho ga kö Atanna -bha medhe bha- zü 'yii bho [k.]»

Yesu -bha ö 'gü "gla-ko -dhiang 'ö Dhukö -ya zè

(Matiö 17,1-8; Makö 9,2-8)

²⁸ [Dhe 'ö [ya ö bo dhiang -nu bha- zè -sü 'ka "dhü, 'ö -dhekpaoyi [ya kë 'saaga, 'yö Piedhö 'dhö, Zan 'dhö, Zakö 'dhö -a -nu sü 'yö 'wo dho -bhea Atanna -dhe -dhe 'gü -tön 'bha bha- =gbin-. ²⁹ [Dhe 'ö [wa zun bhea" -sü -bha, 'yö Yesu wëedhe -yö -gla, 'yö -bha -so 'bhü 'dhö -ya bhö -sü -bha -papadhö. ³⁰ 'Wo dho "kan wo -ta kö me [ple -wo do sië- "soo mü kö -wo wo -go dun sië. Atanna -wudhiöloomé -nu [ple 'bha 'wo gun yi 'bha 'ka 'wo- me do -dhe Moizö, 'wo- me do -dhe Edhi bha. ³¹ "Kεε kö Atanna -bha -gblüedhedhe ö dhang- 'gü bha- 'bhü -yö do sië- -nu -bha, kö- -nu kwi "yan- bhö sië -papadhö, kö 'wön 'ö yöö 'dho- kë Zedhizadhemo, -a zè 'ö woo- wo kö -yö kë 'wön 'ö nu- 'gü "kpuong [taa -a -go do -ko 'ka bha -wa -dhiang zè sië. ³² -A "töng bha- 'gü kö Piedhö waa- ö "teabo -nu -a -nu "yanko [gbaan kë 'gbin- 'gbin- 'ka yi kao, "kεε yö -zè [gban 'gü, -wo -to wo "yaan 'ö 'wo wo "yan -kpan Yesu -bha medhe 'bhü bha- -bha waa- me [ple bha- -nu 'dhö. ³³ [Dhe 'ö me [ple bha woo "kan Yesu -bha, 'yö Piedhö -ya pö- -dhe

'ö- pö: «N Dëme, 'kwa -ya -dhe ya- 'gü -yö -dho kë -së "dhe! -Ka nu kö 'kwa so -ko -yaaga do -dhe ya- 'gü kö -a do -yö kë i -bha 'ka, kö- do -yö kë Moizö -bha 'ka, kö- do -yö kë Edhi -bha 'ka -dhe!» "Kεε -a pö 'ö gun wo sië "dhü bha 'yaa gun- 'gü ma sië ö -dt -go.

³⁴ -Yö -to dhiang bha- zè -dhe 'gü, 'yö "dhuu -yö go dhang- 'gü 'yö nu 'yö kpa Yesu waa- me [ple 'ö weng- -nu 'wo gun wo -go dun sië bha- -nu -bha. [Dhe 'ö [klang -nu bha 'wo- -nu -da "dhuu 'gü -dhe yö "dhü, 'yö "suü 'dhö -da -nu 'gü. ³⁵ 'Yö -wu do 'bha -yö bo "dhuu bha- 'gü 'ö -wü 'ö- pö: «N Gbö (do 'ö n -go) 'yö ya, -ka ka "tu to- -wu -bha!»

³⁶ [Dhe 'ö -wu bha [ya bo "wü -sü 'ka "dhü, 'wo dho -dhe -ga kö Yesu [ya 'to ö do 'ka. "Kεε 'wön 'wo- -dhe yö bha 'wo go mü 'wii- -gen do me 'bha -me 'bha -dhe -a "töng 'dhe kö bha- 'gü, (-yö kë -to -a -nu zuë" 'piü).

'Në 'bha 'ö "yina yaa -yö gun- 'gü Yesu -bha -a -kë "klüöklö -ko -dhiang 'ö Dhukö -ya zè

(Matiö 17,14-18; Makö 9,14-27)

³⁷ [Dhe 'ö- -ta -dhe [ya [kpaoyi, 'ö [wa 'go -tön [gbin- =wa loo-, 'yö me kpö 'bha -yö nu Yesu -dhe 'gü. ³⁸ 'Yö me do -yö bo 'me 'wo bha- -nu kpö 'gü 'ö- pö: «N Dëme, -bhö "ta n -dhe -dhe! -Bhö do "gbü- kö 'i n gbö ya- -wëe -ga -dhe! -Yö n -go "dhü doseng -wa, ³⁹ "yua 'ö ma 'në ya- -bha ya "yina -yua -mü. -A "yina bha [ya -da 'gü, 'yö -ya "gbla -sü -bha, 'yö [ya -dt zè- 'ka -gblagbladhö. 'Yö- "dhidhi "vuu -yö bhö, 'yö 'yaa "wü- -bha kö -yö 'go- -ta "vaandhö "kεε kö [yaa- -zlukpa bho kö "sü 'bha 'yaa- -dhe 'zü. ⁴⁰ [Dhe 'a nu- 'ka, a- -nu i -bha [klang -nu ya [në- -nu -dhe [kö -blëesü kö -wa dha n -dhe, "kεε 'yö- -nu -ko 'yii [moo- -bha.»

41 □Dhe 'ö □ya ö bo- -pö "dhü -sü 'ka, 'yö Yesu -ya pö 'me 'wo gun mü bha- -nu -dhe 'ö- -pö: «Gooḡbume -nu, suuyaame -nu 'ka ya, 'kaa 'wɪ 'ö- wo- -bha kö 'ka 'dhang bho Atanna -bha 'güḡbudhe "dhiü ya -yö ka 'gü □dhe a -dho 'to ka "piü 'ö 'a ka -kwεε bun "dhü -kpeawo -ee?» 'Yö- pö 'me bha- -dhe: «-Bhö nu i ḡbö bha- 'ka n -dhe yö!»

42 □Dhe 'ö 'nē bha 'ö □yoon Yesu "soo, 'yö "yina bha 'ö □wɪlū- 'gü, 'yö- zuö "sia-, 'yö zun -dɪ zē -sü -bha "ḡbɪ- 'ka, "kεε 'yö Yesu -yö □ḡbla "yina yaa bha- -ta, 'yö 'nē bha- dha, 'yö- sü 'ö- dɔ- dē -ḡo. 43 □Dhe 'ö □ya kē "dhü, 'yö me □ḡban "pepe 'wo 'dhang bho Atanna -bha 'güḡbudhe -bha -kē -ziisü -sü "dhiü.

(Matiö 17,22-23; Makö 9,30-32)

"Dhabhliwɔn -nu 'ö Yesu gun kē siē bha, 'me 'wo bha -wo -to -a dɪn "piü, 'yö Yesu -ya pö 'ö -bha □klang -nu -dhe 'ö- -pö: 44 «'Me 'kö 'ka bha ka -zē, -ka ka "tu 'to n -ta -sē 'ka kö dhiang 'ö maa- zē ka -dhe bha □nē 'ya 'dho 'ḡo ka "yaan. Yö -mü □dhe mang Megböme -wo -dho n □ḡbaoo me "bhɪ- -nu -ḡo,

45 "kεε -a -bha □klang -nu -zē 'waa gun -wɔ bha- 'gü ma siē, -a 'gü- -gun -nu 'gü tii, 'ö 'waa- 'klɔɔ- dɔ. 'Sa -wo gun "suü siē- -ḡo, 'wii- dhεε" 'kpɔ kö -ya 'klɔɔ- pö- -nu -dhe.

Yesu -bha □klang -nu -bha -due -ta kɔɔ- -kɔ -dhiang 'ö Dhukö -ya zē
(Matiö 18,1-5; Makö 9,33-37)

46 "Kεε 'sa kö 'wɔn 'ö -ḡban 'me 'wo bha- me 'dhε 'ö- -due dho kē 'kpɪi- dhang- 'gü dhia" -a -wɔn -bha bha -wo wo 'ko 'kun siē- 'gü.

47 □Dhe 'ö Yesu □ya 'wɔn 'ö gun- -nu -ḡo 'gü bha- dɔ, 'yö 'nē 'dɛdɛ dɔ sü 'yö- dɔ ö "soo, 48 'yö- pö- -nu -dhe: «Me "ɔɔ me 'ö □bhɪlēē -ya 'nē suu 'ö □ni- -bha n -wɔn 'gü kö -yö □bhɪlēē -ya ma □nē n -bha bha. 'Me 'ö n □bhɪlēē -ya 'pö kö -yö □bhɪlēē -ya 'me 'ö n bɔ □nē- -bha bha. -A

-kē "dhü -sü -wɔn 'gü, 'me 'ö dho ö -dɪ kē me sεεn" 'nēsü 'ka ka kpö 'gü bha, -a -me □nē dho kē me 'kpɪi- 'ka dhang- 'gü.

Me □klang kē -wɔ 'ö -ḡban 'me 'wii nu kwa -ḡo kö -wo -bɔ kwa 'ka -a -bha 'ö Yesu -ya pö
(Makö 9,38-40)

49 □Dhe 'ö □ya ö bo- -pö "dhü -sü 'ka, 'yö Zan -ya pö- -dhe: «N Dēme, 'dho 'yi- wo i -bha nao -sē bha- dɔ -dhe 'gü bha yi -kpan me 'bha -bha kö -yö "yina yaa kē siē me -nu 'gü i 'to 'gü, "kεε kö 'yaa- dɔ, 'yö 'yi- pö- -dhe -yö 'to- -ḡo -naa 'ka.»

50 'Yö Yesu -ya -yɔ bɔ- -ḡo 'ö- -pö: «'Ka 'dho- -kɔ bho- -bha, -a -ḡen -mü □dhe 'me 'kö 'yii dɔ ka -ḡo -ḡblü ḡoon -yan -zē 'gü kö -yö -bɔ ka 'ka.

Samadhi -pö do 'bha 'gü -me -nu -bha -kɔ Yesu -dheng □yēē bho -sü 'ka -kɔ -dhiang 'ö Dhukö -ya zē

51 □Dhe 'ö "töng 'ö Yesu dho 'ḡo- 'ka "kpung □taa □ya 'to klöo-, 'yö- "dhiü □wɪlū- -bha kö 'ö 'dho Zedhizadhemo. 52 □Dhe 'ö -da zian -ta, 'yö me bɔ ö "dhiü. 'Me 'ö- -nu bɔ bha 'yö 'wo dho 'wo -da Samadhi -pö do 'bha bha- 'gü, 'yö 'wo -ya Yesu □yēē bho 'gü -kɔ mɔɔ- -sü -bha. 53 "Kεε 'yö 'wii "wɪ- -bha kö -wa □yēē bho 'dho 'ö- wo siē Zedhizadhemo Atanna -dhɔkédhe 'gü bha- -wɔn 'gü (-a -ḡen -mü □dhe 'waa gun "wɪ siē- -bha kö Zuifö -nu -wo bɔ wo -ḡo 'pödhö -wo 'dho wo -bha Atanna -dhɔkédhe 'gü Zedhizadhemo). 54 □Dhe 'ö Zakö waa- Zan 'wo -kē -a -bha □klangdhiü -nu 'ka bha, 'wo 'wɔn bha- -dhe yö, 'yö 'wo- pö- -dhe: «'Yi Dēme, -bhö dɔ 'sa kö 'yi peng -ḡbadhe Atanna -ḡo dhang- 'gü kö -yö 'me 'wo ya- -nu -bhö -dhe!»

55 'Yö Yesu -yö ö wē bɔ- -nu -ta, 'yö -dɔn bho- -nu 'ka ['ö- -pö: «'Yina suu 'ö -da ka 'gü 'yö 'ka dhiang suu bha- zē siē bha 'kaa- dɔ; 56 -a -ḡen -mü □dhe mang

Megböme 'mii nu kö 'a me -nu 'nii-zê 'gü see-, a -nu kö 'a- -nu dha [nê- wo.] 'Yö 'wo -ziö 'wo dho 'pödhe "wεε 'gü.

-Bö Yesu 'ka -kɔ -dhiang 'ö Dhukö -ya zê

(Matiö 8,19-22)

⁵⁷ □Dhe 'ö □wa ziö 'wo 'dho sië, 'yö me do 'bha -ya pö- -dhe: «N Dëme, a -dho 'dho i □keng- -dhe □gban "pεpe 'gü.»

⁵⁸ Yö- -yɔ bɔ- -gɔ 'ö- pö: «('Bha-pö 'dhü ma -zê n -bha 'yaa "gbu- "kεε) -yö kè i "yaan □dhe "sakpadë -nu -ye -dhö 'wo -wɔ 'gü, 'ö -maa -nu 'kɔ 'dhö 'dhö, "kεε mang Megböme -zê, n -gɔ -dɔ □wlöö -pè -zian 'yaa 'dhö.»

⁵⁹ Yö- pö me "wεε 'bha -dhe: «-Bhö nu kö 'i -da n □keng-!» "Kεε 'yö 'me bha 'ö- -yɔ bɔ Yesu -gɔ 'ö- pö: «N Dëme, -bhö dɔ "gbu- kö 'a 'dho □kö kö n dë □ya ga yi 'ö- 'ka 'ma- wεε bho kö 'a nu -dhe!»

⁶⁰ "Kεε 'yö Yesu -ya -yɔ bɔ- -gɔ 'pö 'ö- pö: «-Bhö i kwaa- 'me Atanna -ya -nu sü □dhe me □gee 'dhö bha- -nu -zü kö -wo wo 'ko -nu -wεε bho, bhi -zê, -bhö 'dho Atanna -bha -gblüdedhe -wɔn -dhiang zê me -nu -dhe.»

⁶¹ Yö me do "wεε 'bha -ya pö: «N Dëme, a -dho 'dho i □keng-, "kεε -bhö dɔ kö 'a 'dho n -wɔ -da -dhe 'gü n -gɔ 'kɔɔme -nu -dhe.»

⁶² Yö- -yɔ bɔ- -gɔ 'ö- pö: «Me "uu me 'ö □ya 'dhang bho n "dhiü, -a -dhea -bha □dhe- -me -yö -dhe -ga ö "dhiü do kö -yö 'dho- 'ka, kö 'ya 'dho -dhe -ga ö □taama, 'me 'ö -dhe -ga ö □taama kö- -me 'yaa -tosεa -kë Atanna -bha -gblüdedhe 'gü -me 'ka.»

10

Yesu -bha ö -wɔ -kɔ ö -bha □klangdhiü -nu -kaɔng "saɔple 'ö- -nu bɔ bha- -nu -bha -kɔ -dhiang 'ö Dhukö -ya zê

¹ □Dhe 'ö □ya kè "dhü, 'yö Yesu -yö -kɔ -ye 'zü 'me 'wo gun- =keng- bha- me -kaɔng "saɔple "wεε 'bha -bha, 'yö- -nu dan □ple □ple, 'yö- -nu bɔ ö "dhiü 'pödhe "pεpe 'ö -bɔ 'gü -wɔn -yö gun- -bha bha- -nu 'gü. ² □Dhe 'ö yöö- -nu bɔ □dhe -kɔ bha- 'dhö, 'yö -wɔ kɔɔ- -nu -bha 'ö- pö: «Atanna -bha yè 'ö- kèwɔn 'dhö 'dhö bha -kaa -ta -ga. 'Ö □dhe -mlü 'dhö kö yö □nê □ya -pè kè -dhe □gban "pεpe 'gü bha, "kεε -a "kan -me 'yaa 'dhö. □Dhe 'ö "dhü, -ka bhea" 'bhlaadë -dhe kö -yö ö -bha -mlü bha- "kan -me bɔ.» ³ Yö- pö- -nu -dhe: «-Ka 'dho, "kεε ka bɔ 'a- wo bha- 'wɔn kè ka "yaan □dhe a ka -bɔ □dhe me "bhlaanë -nu bɔ laa -nu kpö 'gü. ⁴ Ka 'dho -sü 'ka 'ka 'dho 'wëëga -da ka -ta, □kwεsügüpè 'bha 'ya 'dho kè ka -gɔ. "Eεn 'ka 'dho -sabha □ple -naa -da ka -ta. 'Me "uu me 'ö 'ka -kpan -bha zian -ta, 'ka 'dho- =tua bho. ⁵ 'Ka 'dho 'ka -da 'kɔ "uu 'kɔ 'ö- 'gü, 'ka -da 'kɔɔdhö 'mü, -wɔ -blεsü 'ka dho- pö yö -mü □dhe: «Zuëwaanüsü -yö kè 'kɔ ya- 'gü -me -nu ka -gɔ!» ⁶ 'Ka- pö "dhü, □ya kè □dhe 'me 'ö zuë" 'waanü -sü 'ö go Atanna "piü bha- -dho 'dhö- -bha □ya kè 'kɔ bha- 'gü, ka -bha 'dhuë- bha -yö -dho -a -me 'kun, "kεε yö -zê 'yii kè "dhü, ka -bha 'dhuë- -dho ö yee kè 'ö, nu ka "piü. ⁷ 'Ka 'dho ziö 'kɔ 'gü -zaadhö (kè "dhü 'ö -siö ka □dheng bhɔɔ -nu -dhe), □wa ka □yëë bho 'kɔ 'ö- 'gü, -ka 'to mü kö 'pè 'wo- nu ka -dhe, -yö -kè -bhöpè 'ka oo, -yö -kè müpè 'ka oo, kö 'ka- -bhö, "Eεn kö 'ka- mü; -a -gen -mü □dhe 'me 'ö yè -kè, -a -dhea -bha □dhe -wa □saa bho. ⁸ 'Ka -da 'pö- "uu 'pö- 'ö- 'gü kö -wo ka -dheng -zè 'kun, pè "uu pè 'wo- nu ka -dhe -bhöpè -zè 'ka -kaa -bhö. ⁹ Kö 'ka "yuëdhi -nu 'wo 'pö- bha- 'gü -a -nu dha, kö 'ka- pö 'pö- bha- 'gü -me -nu -dhe: «Atanna -bha -gblüdedhe □ya □teng ka -ta.» ¹⁰ □Ya kè □dhe 'ka -da 'pö- "uu 'pö-

'ö 'gü kö- 'gü -me -nu 'wii ka □yëë bho (Atanna -wu -san -bha -a -me -nu kē -sü -wɔn 'gü), -ka 'dho kö 'ka dɔ "dhɛdho 'ka- pö 'pö- bha- 'gü -me -nu -dhe □dhe: ¹¹ «Bobi -zian 'ö yi -gen kun ka -go 'pö- ya- 'gü ya □në 'yi- bho sië yi -bha ya, (kö ka -bha "dhang 'ka- =mɔɔ bha -yö 'to ka -ta). "Kɛɛ -yö kē -zë wo ka "yaan □dhe Atanna -bha -gblüdedhe □ya dun ka -ta. ¹² □Ya kē □dhe 'ka- pö "dhü, a- pö ka -dhe tean- =dede 'ka □dhe kö Atanna -bha me "bhü- -nu dheɛ" 'kpɔ -yi bha -yö □loo, 'wɔn 'ö dho wɔ 'pö- bha- 'gü -me -nu -ta -a "dhiü -dho ziö 'wɔn 'ö- -wɔ Sodomö -me -nu ('ö- -wɔn "dhia 'yaa gun- -nu 'gü 'pö yi 'bha 'ka bha- -nu -ta) bha- -ta.

Yesu -bha 'pödhɛ 'ö- 'gü -me -nu 'wii 'dhang bho- "dhiü -a 'vee- ziö -ko -dhiang 'ö Dhukö -ya zë

(Matiö 11,20-24)

¹³ Yö □në- -wɔn 'gü 'yö Yesu -ya pö: «Kodhazen -me -nu, ka 'vee-! Besaida -me -nu, ka 'vee-! -A -pö ka -dhe "dhü -gen -mü □dhe "dhabhliwɔn -nu 'a- -kē -nu wo ka kpö 'gü bha, □ya kē □dhe a- -kē "dhü Tii- -pö waa- Sidon -pö -nu □në- 'gü, kö- -nu -gbɛu kē Atanna -dhe -yi 'yaa □dɛɛ. ¹⁴ -A -kē "dhü -sü 'gü, Atanna -bha me "bhü- -nu dheɛ" 'kpii- 'kpɔ -yi bha □ya □loo yi 'ö- 'ka, 'wɔn 'ö -kē 'me 'wo gun 'pödhɛ 'wo- Sidon waa- Tii -pö -kē bha- 'gü yi 'bha 'ka bha- -nu 'ka bha- fië- -dho kē ka -bha -bha. ¹⁵ Kapɛnaomö -me -nu, kaa -dɪ 'pö □wɛ! -Yö -kē ka 'gü □dhe ka -zë 'ka kpɛa- ka -go □ya zun dhang- -bha, "kɛɛ ka -go -dho lɔɔ- 'ö dho 'ö -so peng -kaso 'ö □geebɔɔ bha- 'gü.

¹⁶ □Dhe 'ö □yaa- pö "dhü, 'yö go mü 'zü 'ö- pö ö bha □klang -nu bha- -nu -dhe 'ö- pö: «□Ya kē □dhe 'ka 'dho me 'ö □ya "tu 'to ka -wu -bha kö □ya "wɪ ma □në n -wu -bha bha, -ɛɛ 'me 'ö -ko 'zü ka -wu 'ka kö -yö -ko ma □në n -wu 'ka bha, 'sa kö-

-me -yö -ko 'pö 'me 'ö n bɔ □në- -wu 'ka bha.

Yesu -bha □klang -nu 'wo dho bha -a -nu "kplɛng bho -dhe -ko -dhiang 'ö Dhukö -ya zë

¹⁷ □Dhe 'ö me -kaɔng "saɔplɛ bha □wa 'dho, -a -nu yee kē -sü 'ka -wo -nu □niidadhe □dede 'ka. □Dhe 'wo nu 'yö 'wo- pö wo Dɛmɛ -dhe: «Yi Dɛmɛ, 'dho 'yi- wo bha "yina yaa -nu -zian -wo kē wo -go -lɔɔ yi -dhe i 'to 'gü!»

¹⁸ 'Yö Yesu -ya -yɔ bɔ- -nu -go 'ö- pö: «-A -kē "dhü -sü 'wɔn 'ya 'dho ka 'kɔn,) -a -gen -mü □dhe n -ko □ya ziö Sotraan -go, ¹⁹ □ya 'go mü, 'ma -ko -ziö -a zü -gban 'gü -pë "pɛpɛ □gban -go -sü -faan -da ka 'gü 'pö, kē "dhü kö pë "uɔ -pë 'bha -ko 'ya 'dho □mɔɔ ka -bha, -a -wɔn 'gü ka -dho taa- mɛɛ -nu waa- gɛan" -nu -ta 'ö 'waa ka kē -ko 'bha 'gü, -a 'klɔɔ- -mü □dhe a kē Sotraan yö kö -yö 'go sië dhang- 'gü 'ö -pö □dhe dha 'ö "yaan -kun -a 'dhö.» ²⁰ "Kɛɛ 'kö 'zü yö kē "dhü, 'wɔn 'ö yö kē ka □nii -da 'gü -wɔn 'ka 'yaa "yina yaa -nu -bha -go -dho ka -dhe "sia- -wɔn -zë 'ka. 'Wɔn 'ö dho ka □nii -da yö -mü □dhe me 'ka bha ka 'to -bɛn -yö zë -sü 'ka dhang- 'gü.

(Matiö 11,25-27; Matiö 13,16-17)

²¹ Dhiang bha -yö -to Yesu "dhi 'yö zuëniidadhe -ya pa Atanna -bha 'Nii- "slüüslü -ko 'ka 'yö- pö: «'A, n Dɛ Atanna, 'ma i nuɛ" bho □dedewo, "sɛ waa- dhang- -a -nu 'gü -pë □gban -godhiümɛ, -a -gen -mü □dhe 'wɔn -nu ya 'bha- -bin 'wɔn dɔ -me -nu waa- "yaakime -nu 'wo "kpungtaadhe ya- 'gü -nu -go, 'yö 'bha- -ta "pu 'mɛ 'wo □dhe 'në 'sɛnnë -nu 'dhö □në- -nu -dhe. Tean- =dede 'ka, n Dɛ, a i nuɛ" -bho "wɪ 'i- wo -bha kö -yö kē "dhü bha- -wɔn 'gü.»

²² 'Yö go 'mü 'yö- pö: «N Dɛ □ya 'wɔn □gban "pɛpɛ dɔ n -ko 'ka, me 'bha 'yaa yeng yi -bho "kuɔ dɔ. Ma

'a -kë -a Gbö 'ka, me 'bha 'yaa n do kö 'yii kë n Dë 'ka, "εεν yö 'ö -kë 'pö n Dë 'ka, me 'bha 'yaa- do kö 'yii kë ma 'a kë -a Gbö 'ka, "εεν 'zü 'me 'kö 'a- ta -pu -a -nu -dhe bha kwa 'ka.»

23 □Dhe 'ö □yaa- pö "dhü, 'yö ö wë bɔ ö -bha □klang -nu -ta, 'yö- pö- -nu -dhe -dɪ -wɔn "dhiü 'ö- pö: «'Me 'ö- -nu "yan -yö -dhe 'ö 'ka yö sië ya- yö, -a -nu -bha -së! 24 -A 'kɔɔ- -mü □dhe a- -pö ka -dhe □dhe -yö -gun Atanna -wudhiüloomë -nu waa- -gblüdë 'gbe "piü □dhe wo "yan -yö -da 'wɔn -nu 'a- -kë ka -dhe yö sië ya- -dhe 'gü, "kεε 'wii- -dhe yö, □dhe wo "tu -yö -da 'wɔn -nu 'ka- ma sië ya- 'gü, "kεε 'wii- ma.»

"Gwënnng 'ö -gban "kɔsëmë do 'bha 'ö go Samadhi -a -bha 'ö Yesu -ya -da 'ö Dhukö -ya -dhiang zë

25 □Dhe 'ö Yesu □yaa- pö "dhü, 'yö Atanna -bha 'tonggome do -yö □wɩü 'yö- pö 'ö- 'gü dan 'yö- pö- -dhe: «N Dëmë, a -dho -a kë -kɔ kë □dhe kö 'a kë -tosëa 'ö 'yaa yën 'ö Atanna "piü bha- kë -më 'ka?»

26 'Yö Yesu -ya -yɔ bɔ- -gɔ 'ö- pö: «-Më -wɔn □në -ben zë -sü 'ka Atanna -bha 'tong- 'sëédhe 'gü 'wɔn bha- 'gblɩɩ "piü 'i- do, "εεν 'bha- -wɩ pö i- 'gü ma -kɔ -kë □dhe?»

27 'Yö -yɔ bɔ- -gɔ 'ö- pö: «Atanna -wɩ -ya -pö □dhe: Bha- pö 'i -da -a -bha □sii 'ö 'yaa yën bha- kë -dhe 'gü, -a -dheä -bha □dhe -a -dho -yö i kë i zuë" □gban 'ka, i 'nii- =gban 'ka, i faan □gban 'ka, □ya 'go mü kö i këyɔɔ -dho -yö i kë □dhe i -dɪ 'dhö.»

28 'Yö Yesu -ya pö- -dhe: «I- pö -së, 'bha 'dho -bhö -a kë "dhü, i -dho -da -bha -gblüdëdhëkëdhe 'gü.»

29 "Kεε 'yaa gun 'tonggome bha- "piü □dhe dhiang -yɔ -yö 'to ö -ta, 'yö- pö Yesu -dhe: «De suu □në 'wo- -dhe më këyɔɔ?»

30 'Yö Yesu -yö dhiang zü -dee bho 'ö- pö: «Yi do 'ka 'yö më do 'bha 'dhö gun 'go sië Zed- hizadhëmö kö -yö 'dho sië Zed- hiko. 'Yö dho 'yö -da 'wɔnyaakëmë -nu □kwεε-. 'Yö 'wo -pö -ta 'wo- -bha pë □gban "pεpε sü- -gɔ, 'yö 'wo- -ma -tëkë -tëkëdhö. □Dhe 'wo- -ga □dhe □ya wɔ 'ya- 'yö 'wo wo □kwaa- -zü 'wo dho.

31 'Yö "saabhömë -nu 'wo Atanna -dhökëgükɔ 'gü bha- më do 'dhö gun 'go sië 'pö Zedhizadhëmö, 'yö bɔ zian do bha- -ta, 'yö dho 'yö -kan 'më 'wo- "dhama -da bha- 'gü, 'yö kpɔ- 'ka 'yö bɔ zian "wεε 'ka 'yö dho. 32 'Yö Dhevi -gɔ 'kɔɔmë -nu ('ö woo -dɪ 'pö 'wo "saabhömë -nu -ta kun Atanna -bha yë kë -sü -bha) bha- më do 'bha 'ö gun bɔ sië 'pö -dhe do bha- 'gü, 'yö -kpan 'më bha- -bha. 'Yö kpɔ- 'ka 'pö 'yö dho. 33 "Kεε □dhe 'ö Samadhi mi do 'bha bha 'ö gun ö bha 'ta 'kpɔ sië, 'yö nu 'ö □loo -dhe bha- 'gü 'yö 'më bha- yö, 'yö -wëë -yö bɔ- -ta □dedewo. 34 'Yö □yɔɔn 'më bha- "sɔɔ 'yö- -bha bhië -nu -zu "pεpεdhö, 'yö pë -ya "dhiü, 'yö sɔ "pɛn □piü- 'ka, 'yö- sü 'ö- -ya ö -dɪ -bha □soo bha- -ta, 'yö dho- 'ka -dheng -nu □yëëbhogükɔ do 'bha 'gü, 'yö -"dhiü -ziö wo -së 'ka. 35 □Dhe 'ö □wa wɔ mü 'ö- -ta -dhe □ya □kpɔɔ, 'yö -kɔ -da ö -gɔ "yië- 'gü, 'yö 'wëë- këng do -nu "sinma sü 'mü, 'yö- nu wo -dhengbhɔɔdë bha- -dhe, 'yö ö -wɩ kpɔ- -bha 'ö- pö: «'I i -zɩ kë ma më ya- 'gü n -dhe -së 'ka. 'Ma 'dho a nu sië, 'pë ɩ pë 'i dho- see- -bha n zian 'gü, 'ma nu kö 'i- pö n -dhe kö 'a i gba- "wεε 'ka.»

36 'Yö 'tonggome bha- dhεε" kpɔ 'ö- pö: «Më -yaaga bha- de -sü □në 'i- do □dhe 'më 'ö -pö 'wɔnyaakëmë -nu □kwεε- bha- këyɔɔ 'dhö?»

37 'Yö- -yɔ bɔ Yesu -gɔ 'ö- pö: «Më 'dhe -a -wëë -ya -kë bha □në- këyɔɔ 'ka.»

'Yö Yesu -ya pö -dhe: «-εε, kö 'bha 'dho 'sa -bhö -a kë 'pö □dhe 'me bha- 'dhö!»

Yesu -bha -dho Matö waa- Madhi -a -nu -go 'koodhö -ko -dhi- ang 'ö Dhukö -ya zë

³⁸ □Dhe 'ö Yesu waa- ö -bha □klang -nu □wa -da zian -ta 'wo 'dho sië Zedhizadhemo, 'yö 'wo □loo 'pödhe 'bha bha- 'gü, 'yö dhebhönë do 'bha 'wo- dhe Matö bha, 'ö- -yëë bho ö -go 'koodhö. ³⁹ Matö bha- dheebhang do- gun mü 'wo- dhe Madhi. □Dhe 'ö Yesu □ya 'dho □ya -da 'koodhö, 'yö Madhi dho 'ö -ya -a "soo kö 'ö ö "tu 'to- -wu -bha. ⁴⁰ Kö Matö -zë -yö 'koodhö -yë -nu kë sië, 'yö Matö nu 'ö- pö Yesu -dhe: «N Dëme, n 'to 'ö n 'zlaa- Madhi -ya wo yë -bha 'ö nu "tu -to i -wu -bha -dhe 'gü ya i i -bha -pö 'gü □dhe? -A pö- dhe kö -yö n -ta 'kun -dhe!»

⁴¹ 'Yö Yesu -ya -yo bo- -go 'ö- pö: «Matö n 'teado, 'wön 'gbe □në 'i do sië 'kën 'gü -a -wön 'gü 'yö i zuëdhiütëe sië bha, ⁴² "këe pë dosengeng □në- wön 'dhö 'gbu-, 'yö □në Madhi -ya sü bha. 'Pë 'ö Madhi -ya -sü bha □në me 'bha -ko 'yaa □moo- -bha kö -ya 'sü- go.

11

-Bhea Atanna -dhe -ko 'ö Yesu -ya -zön 'ö Dhukö -ya pö

(Matiö 6,9-13; Matiö 7,7-11)

¹ -Dhekpaoyi do 'ka, 'yö Yesu -yö □wlü 'ö dho -bhea Atanna -dhe -dhe 'gü -dhe do 'bha 'gü. □Dhe 'ö ö bo -bhea -a -dhe -sü 'ka, 'yö- -bha □klangdhiü -nu bha- me do -ya pö- dhe: «N Dëme, -bhö -bhea Atanna -dhe -ko -zön yi -dhe □dhe -ko 'ö Zan -ya -zön 'ka ö -bha □klang -nu -dhe bha- 'dhö -dhe!» ² 'Yö Yesu -ya pö- -nu -dhe: «'Kwa- ma! 'ka- pö 'ka bhea" Atanna -dhe, -kaa pö: '«Yi Dë, i 'to -yö kë □bhlëesü, 'wön- 'to bhi □në i -bha -bha "kpong □taa yö □dhe -ko 'ö- 'ka dhang- 'gü -a 'dhö. ³ -Bhö do "gbu- kö -dhe "puu

'ö □kpaoyi 'i yi -bhöpë nu yi -dhe. ⁴ -Bhö yi këwön yaa -nu -mawön 'to □dhe -kö 'ö me □ya 'wön yaa kë 'pö yi 'ka, 'yi- me -mawön to 'ka bha- 'dhö. -Bhö yi -maa kë kö 'ya 'dho -da 'wön yaa 'gü.»

⁵ □Dhe 'ö Yesu □ya ö bo -bhea Atanna -dhe -ko -zön -sü 'ka -a -nu -dhe "dhü, 'yö- "gwënnng do -da -nu -dhe 'ö- pö: «□Ya kë □dhe 'me 'ka bha me 'bha □ya "wlü gbeng □zinng 'gü kö -yö 'dho ö "taongdë "piü kö -ya pö- dhe: «N "taongdë, -bhö -bhöpë "pö do n -bha! ⁶ N "taongdë -dheng 'bha □në □ya bho n -ta, "këe maap pë 'ö- -kpa -dhe n "yan 'yaa- "dhiü, -bhö do "gbu-!» ⁷ Kö- "taongdë bha -yö bo 'koodhö -ya pö- dhe: «-Fëe bha! 'Ma "kwëe ta 'nu, yaa- n "piüme -nu 'ya 'waanu, 'mii 'dho □moo- -bha 'zü kö 'a "wlü kö 'a -bhöpë nu i -dhe», "këe kö- "taongdë 'ö nu 'bluu- -gbadhe bha -yö -fëe -ya -bha, ⁸ a- -pö ka -dhe tean- =dede 'ka □dhe 'kö 'zü 'ö -kë □dhe 'me bha 'yii "wlü kö -yö -bhöpë bha- nu ö "taongdë bha- -dhe -a -bha -kë -a "taongdë 'ka -sü -wön 'gü, "këe -yö -dho "wlü zë wo 'ö pë "pepe 'ö- -mawön 'dhö- -bha bha- nu -dhe 'ö -fëe 'ö- -ya -bha bha yö -zë -wön 'gü.» (-Bhea Atanna -dhe -sü bha 'ö -kö 'ö- -bha 'yö bha.) ⁹ Yö □në- wön 'gü, 'yö ma -zë 'a- pö ka -dhe: «-Ka pë -gbadhe Atanna -go, -yö -dho -a nu ka -dhe. -Ka pë moo-, ka -dho -a □sloo. -Ka "kwëe -ta -ma, -wo -dho "kwëe "pu ka -go. ¹⁰ -A -gen -mü □dhe 'me 'ö pë -gbadhe Atanna -go, 'yö- nu -dhe, 'me 'ö pë □moo 'yö- yö, 'me 'ö "kwëe -ta -ma 'yö 'wo- pu -go. ¹¹ "Een 'në dë 'bha- -kë 'yö- -bha 'në □ya 'bluu- -gbadhe -go, 'yö 'bluu- 'kö bha- to 'yö -gwë nu -dhe -ee? "Een 'ö □ya 'yuüga -gbadhe, 'yö- to 'yö -mlëe "yaandhe nu -dhe -ee? ¹² "Een me 'bha -yö ka kpö 'gü, 'yö- -bha 'në □ya -töyaan -gbadhe -go, 'yö geän" nu -dhe -ee? ¹³ "Sanni ka 'kö ka

"gblü 'dhö 'ya- bha 'ka pë -sengbo -nu nu kaa- 'në -nu -dhe □dhe -ko bha- 'dhö, 'yö n Dë 'kö- 'klu 'dhö -së □we, -yö -dho -ko 'me 'wo 'Nii- 'slüüslü -gbadhe -go -a -nu -dhe -ko kë □dhe -a -ta?

Yesu -bha 'yina yaa -me do 'ö gun "bhvbhv 'ka -a -kë "klüüklü -ko -dhiang 'ö Dhukö -ya zë

(Matiö 12,22-30; Makö 3,20-27)

14 Yi do 'ka, 'yö Yesu -yö 'yina yaa 'ö gun me do 'bha 'gü 'ö gun- kë sië "bhvbhv 'ka bha- -kë, 'yö go 'me bha- 'gü 'yö dhiang zë. 'Yö- 'wön -yö me kpö 'wo gun mü bha- -nu kón, 'yö 'wo "dhi do Yesu -bha bong 'ka. 15 "Kee 'yö me 'bha -nu -wa pö: «'Me 'ö bha "yina -nu 'ö- 'piü kë sië bha, Bæzebidhö 'ö kë "yina yaa -nu -bha -gblüde 'ka bha □në- -faan nu- -dhe.»

16 Kö 'me 'wo- 'güandhe mō- sië 'pö -wa pö sië- -dhe 'wo- pö: «'Ö □ya kë □dhe faan 'ö i 'gü 'i 'wón -nu kë sië- -bha bha 'ö go Atanna □në- "piü dhang- 'gü tean- 'ka, -bhö "dhabhliwón 'bha kë kö 'yi- -dhe yö!» 17 "Kee □dhe 'ö -kë □dhe Yesu -ya -nu zuëpiüwón -do, 'yö- -yo bō- -nu -go 'ö- pö: «'Yaa ka 'gü □dhe "se "bu "se 'ö- 'güme -nu □wa -ya 'ko -zë 'wo "kwëë -sü -bha, kö- "se bha □ya 'wü □naa bha -ee? □Ya kë "dhü -a 'kodhi -nu 'waa 'wü □në wo 'wo dho- 'ka -ee? 18 □Ya kë "dhü 'ka- pö □dhe Sotraan □në faan nu n -dhe 'yö 'a "yina yaa -nu -kë 'ka me -nu 'gü bha oo, □ya kë □dhe Sotraan □ya ö -gen -da ö -d- -bha medhe 'gü kö -yö -gblü goon ö -d- 'ka bha -oo, -a -bha -gblüdedhe -dho □gwëë -ko -kë □dhe? 19 □Ya kë □dhe 'ka- pö ma -zë a "yina -nu -kë me 'gü Bæzebidhö □në- faan 'ka bha -oo, 'yö ka gbö -nu -zë □we? Yö □në- wón 'gü 'yö 'a dho- pö ka -dhe □dhe ka -d-ia 'në -nu bha □në 'wo dho ka zë za 'ka yi do 'ka. 20 "Kee □ya kë -zë wo □dhe a "yina yaa -nu bha- -nu -kë Atanna faan □në-

'ka, kö- -bha -gblüdedhe □ya nu ka "piü.»

21 □Dhe 'ö Yesu □yaa- pö "dhü, 'yö- -ta "gwënnng -da -nu -dhe 'ö- pö: «'Me 'ö -kegbaan 'ka, 'ö -gblü -goon 'ka -kwëë 'dhö- go, □ya ö -bha "kwëandhe -maa kë, -a □slooppë -nu -wo -kë wo 'flëë- 'gü. 22 "Kee 'me 'ö- faan 'dhö "gbü- 'ö -ziö yö -zë -ta □ya nu, kö- -ko -zë -yö wō- -ta, -ya 'kpee- -në- bho, 'yö- -bha 'ko -zë 'ka -kwëë □gban sü- -go 'yö- -slooppë □gban "pepe 'gü -gblü me -nu -ta.

23 -A -kë "dhü -sü bha- 'gü, a- -pö ka -dhe □dhe 'me 'yii bō n 'ka kö -yö -nu n -go, 'yö 'me 'yii n -ta 'kun n "piü -me -nu -loo 'ko -ta -sü -bha, kö- -nu -kan 'kwëë- -me □në -mü.»

"Yina yaa 'ö 'go me 'gü, -a yee kë -sü -dhiang 'ö Yesu -ya zë

(Matiö 12,43-45)

24 'Yö go mü 'ö- pö: «□Ya 'go yö -zë 'gü, "yina yaa □ya 'go me 'gü □ya 'dho, -yö -dhe "kpeadhe -nu □në- =mōö kö 'ö -ya 'gü. □Ya kë □dhe □yaa- -dhe mō- 'yii- yö 'yö- pö: «'A, □ya 'to yö -zë -bha kö a -dho n yee kë 'a dho n -go 'kōodhe 'a go- -bha bha- 'gü "dhe.»

25 □Ya kë "dhü □ya ö yee kë kö -yö nu, kö 'kōodhe bha □waa- -gblö "peepedhö, kö □wa 'kōodhe dhipë -nu □loo mü -dhe □gban 'gü, 26 'yö ö yee -dee 'bha -kë 'ö dho 'yö ö -ko -da "yina yaa -dee "saople 'ö wo -zë -a -nu -mawón 'dhö 'ya- 'ö -ziö ö -ta -a -nu 'gü, 'yö 'wo nu 'zü -deewo 'wo -da 'me bha- 'gü, 'yö 'wo wo -yee kun mü. □Wa wo -yee -dee 'dhe 'kö bha- 'kun □dhe -ko bha- 'dhö, -a 'me bha- këwón □ya -siö -zianwo □taamasü bha- 'gü, -yö kë □dhe 'pë 'yii pë 'bha kë -blæesü -a 'dhö.

27 Yesu -yö -to dhiang -nu bha- -nu zë -dhe 'gü, 'yö dhebhōnë do -yö bō me kpö 'gü 'yö ö -wu "dhiü □wlü 'ö- pö: «'Aami, 'në suu 'kö ya 'ö -wo dhebhō 'kö "gblüü, 'ö 'yón mü- -go -a -bha -së □ton -kee!»

28 "Κεε 'yö Yesu -ya -yɔ bɔ 'ö-pö: «Με -zian 'kö 'wo wo 'tu 'to Atanna -wɔ -bha 'ö 'wo- 'gü -ta sü wo -zë -a -nu -bha -së 'ö -ziö dhebho kö n kpo bha- -bha -ta!»

Yesu -bha -kɔ "dhabhliwɔn kë -sü 'ka -kɔ -dhiang 'ö Dhukö -ya zë (Matiö 12,38-42)

29 Yi do 'bha bha- 'ka 'zü, kö Yesu [ya me -nu yö kö -wo nu sië "tu -to ö -wɔ -bha -dhe 'gü -dhe [gban 'gü yuudhö, 'yö -ya dhiang zë -sü -bha -a -nu -dhe 'ö-pö: «"Tüng ya- 'gü -me -nu këwɔn 'bha -bha 'bha 'yaa -së, "κεε -ya -nu "piü 'sa [dhe 'a "dhabhliwɔn do 'bha kë -a -nu "yaan kö 'wo-suan- bho- -bha [dhe Atanna [në n bɔ tean- 'ka. "Κεε 'mii 'dho "dhabhliwɔn -zë -dee 'bha kë 'zü -a -nu "yan "dhiü kö 'yii kë 'wɔn 'ö -kë Atanna -wudhiüloomε Zonasö 'ka yi 'bha 'ka, ('ö -dhekpaoyi -yaaga -kë 'yuü- "gblüö- 'yö -wo 'zü "yaa- 'ö -tosea -kë bha yö -zë suu 'ka).

30 -A pö 'a- wo "dhü bha- 'kloɔ- mü [dhe Zonasö -wɔn 'dhö -kë Ninivö -me -nu -gɔ "dhabhliwɔn 'ka -kɔ do 'ö- 'gü yi 'bha 'ka bha, mang Mεgböme mang -dɪ 'pö n -wɔn -dho kë "tüng ya- 'gü -me -nu -gɔ -kɔ do bha [në- 'gü. 31 -A -wɔn 'gü, Atanna -bha me "bhü- -nu dheε" 'kpüi- 'kpo -yi bha [ya [loo yi 'ö- 'ka, -gblüädhe 'ö gun Seba -se -gɔ "dhiü yi 'bha 'ka bha [në dho "wlü 'yö 'me 'wo "tüng ya- 'gü bha- -nu zë za 'ka Atanna -kuu "dhiü; -a -gen -mü [dhe yö -zë -yö kë -go "se [gblëen [dede 'gü 'ö nu 'ö ö "tu to (-gblüädë) Sadhomɔ zë -dhiang -nu -bha, "yaaki 'ö Atanna -ya nu Sadhomɔ -dhe bha- "piü, 'sa a- -pö ka -dhe [dhe ma 'kö a ka kpö 'gü ya, (ma -zë ma 'wɔn dɔ -sü -yö -ziö Sadhomɔ -bha -ta, "κεε 'sa me 'bha 'yaa ö "tu to n -wɔ -bha).

32 Ninivö -me -nu -dɪ 'pö -wo -dho "wlü 'yi bha- 'ka Atanna wëédhö, 'ö 'wo "tüng ya- 'gü -me -nu zë za 'ka; -a -gen -mü [dhe [dhe 'ö

Zonasö [ya 'dho [ya dhiang zë 'me 'wo bha- -nu -dhe -wo kë wo zuë" -slëë Atanna "piü. "Κεε 'sa a- -pö ka -dhe [dhe 'me 'ö dhiang zë sië ka -dhe ya, yö -zë -due -yö 'kpüi- Zonasö -zë -bha ("κεε yö [në- =gban 'gü 'waa "wɪ- -bha kö -wo wo zuë" slëë- Atanna "piü).»

"Gwënnng 'ö -gban -dhangbha -bha 'ö Yesu -ya -da -a -dhiang 'ö Dhukö -ya zë

(Matiö 5,15; Matiö 6,22-23)

33 'Yö- pö: «Με 'bha 'yaa -dhangbha dɔ kö -yö gbɔ -gblü -ta, "εen 'zü kö -ya -gblen 'kpo, "κεε [waa- dɔ -wa -ya -dhangbha -dɔtapë [në- -ta, 'yö 'me [ya -da 'kɔɔdhö 'yö -dhe yö. 34 -Kɔ do bha- 'gü, me "yan [në [dhe me kwi -bha -dhangbha 'dhö. "Tüng 'ö me "yan -dhe 'bha 'yaa- -bha, 'ö 'flëë- 'gü -së 'ka kö me kwi -yö -dhepuudhe 'gü 'pö. "Κεε me "yan -dhe [ya -ya -bha kö me kwi [ya -da -dhetiüdhe 'gü. 35 [Dhe 'ö "dhü kö -ka ka -zɔ 'kpo ka -dɪ 'gü kö -dhepuudhe 'ö ka 'gü bha 'ya 'dho "gla -dhetiüdhe 'gü. 36 [Ya kë [dhe -dhe 'dhö "pu -sü 'ka me -dhe [gban -dhe [gban -ta, kö i -dhe 'bha 'yaa -dhetiüdhe 'gü 'zü, kö i -dhe [ya "pu i -ta blongdhö [naa bha. [Ya kë "dhü kö 'bha kë [dhe 'me 'ö dɔ sië -dhangbha 'bhü "dhiü, 'ö -dhe [ya "pu- -zü zian [gban 'ka -a 'dhö.»

Yesu -bha teanwɔn -ye Fad- hizien -nu "yan -bha -kɔ -dhiang 'ö Dhukö -ya zë

(Matiö 23,1-36; Makö 12,38-40)

37 -Yö -to dhiang bha- zë -dhe 'gü, 'yö Fadhizien mi do -ya -dhe -bhöpë 'ka ö -gɔ 'kɔɔdhö 'yö dho. 38 [Dhe 'wo gun pë -bhö sië, 'ö Yesu 'yii ö -kɔ "zu [kö kö -yö gun -na pë -bhö [dhe -kɔ 'ö- 'ka -a -nu 'tuü- 'ka -a 'dhö, 'yö- 'wɔn -yö Fadhizien mi bha- kɔn. 39 "Κεε 'yö kwa Dëme -ya pö- -dhe 'ö-pö: «Fadhizien -nu, 'ka bha ka

□dhe 'me 'wo "yitakoo -nu waa-pëbhögütea -nu -bha -dhe -zu 'ö 'wo- 'gü -dhe -zë to "dhü □në- 'dhö. Ka pa -sü 'ka ka dhoo bhaa -pë -nu -dho waa- =kwaan bho -sü -nu waa- "gblüyaadhe -nu □në- 'ka kpenngkpenngdhö. ⁴⁰ □Ya kë "dhü kö 'wön -ma 'koo -sü 'aa mü 'ka kë- sië bha -ee? -Gogütiime -nu 'ka ya! "Een Atanna 'ö pë kwi -bha -zian -da bha 'yii- 'gü -zian -zë -da -ee? ⁴¹ -Ka 'wön -nu 'wo ka zuë" "piü bha □në- bho 'mü □kö -blëesü kö pë -së 'ö go mü bha 'ka- =gbaoo -wëeme -nu -go. 'Ka yö □në- kë "dhü kö ka □sloopë □gban "pepe □ya kë "slüöslü Atanna 'gü.

⁴² "Kee ka -bha -yö -wëesü, Fadhizien -nu! -A -gen -mü □dhe ka kaa- tapë -nu 'nii- bho Atanna -dhe 'ö 'ka dho 'ka "tuudhe -nu □gban -zian 'nii- bho, "kee 'yö 'wön 'dhe 'kö këwön 'ka 'kaa- kë; -a -gen -mü □dhe Atanna -dho -bha me kë -sü waa- dhoo bhaawön kë -sü 'ö- dhio do bha, yö -zë 'yaa 'dho ka □gbin- "Kee 'sa kö yö □në këpë 'ka 'nu -blëesü, 'yö- 'dhe 'kö bha 'ö do- "piü.

⁴³ Ka -bha -yö -wëesü, Fadhizien -nu! -A -gen -mü □dhe -yaa -blëesü -nu 'wo Zuifö -nu -bha -yakwëekëgüko 'gü -dhe -nu 'gü 'ö □bhlëesü bha □në- 'yaa 'gü -dho -yö ka -kë. 'Yö ka "piü □dhe 'ka kë me kpö 'gü "dheedhe -nu 'gü, -wo ka □në ka □tua bho □bhlëesü 'ka kö -yö ziö me -kpea -ta.

⁴⁴ Ka -bha -kë -wëesü -gen -mü □dhe ka □dhe me bun 'ö- 'suan- bho -bha -pë 'yaa 'dhö, 'ö me -yö □taa- ta me ti' 'ka, 'ö- bian -yö me kun bha □në- 'dhö.»

⁴⁵ □Dhe 'ö □yaa- pö "dhü, 'yö 'tonggome -nu 'wo gun mü bha- me do -ya pö- -dhe 'ö- pö: «N Dëme, -a 'dhe 'kö bha 'bha- pö "dhü kö i "si bho sië me □gban "pepe □në yi -go bha 'sa -wa!»

⁴⁶ 'Yö Yesu -ya -yo bo- go 'ö- pö: «'Tonggome -nu, kaa -di 'pö 'ka

-bha -yö -wëesü; -a -gen -mü □dhe 'tong- -nu 'ka- do me -nu -dhe bha -yö -kë □dhe □kwëe- 'gbiin- 'ö me 'bha 'yaa □moo- -bha 'ö 'ka- dhu 'ka me -nu do- 'ka □në- 'dhö. Me -nu □në 'ka- -nu -ta do- 'ka, "kee kö ka -zë 'kaa "wü- -bha kö 'ka ka kongga -zian zun- -bha kö yöö -nu to- 'sü -wön □në- -bha.

⁴⁷ A- pö ka -bha -yö -wëesü, -a -gen -mü □dhe bun -sengbo -nu □në 'ka Atanna -wudhiüloome -nu 'ö ka "bhema -nu -wa zë yi 'bha 'ka bha- -nu -wo sië- 'gü, "kee kö kaa □dede ka- 'wön -do □dhe wo □në 'wo- -nu zë. ⁴⁸ -A kë 'ka- wo "dhü bha □në- -zön □dhe kaa- ka "bhema -nu ka zü -yö do, -a -gen -mü □dhe □dhe 'wo- -nu zë 'yö ka -zë 'ka 'ko do- -nu bun -ta. ⁴⁹ 'Wön 'ö- wön 'gü 'yö Atanna -ya pö 'ö -bha □kpaodhe -bha yi 'bha 'ka □dhe:

«A -dho n -wudhiüloome -nu bo- -nu -dhe,

waa- ma bome -nu 'dhö,

'yö 'wo- me 'bha -nu zë,

'yö 'wo- me -kpea -wëedhe bho- bha 'yö bha.

⁵⁰ -A -kë "dhü -sü 'gü, Atanna -wudhiüloome -nu 'wo -gban -a -nu zë -sü bha "dhü yi 'bha -yi 'bha 'ka 'ö nu 'ö zun □dëe -bha bha, -a "dhang -dho 'me 'ka "töng ya- 'gü bha □në ka 'kun. ⁵¹ 'Ö go Abedhö -bha 'ö dho 'ö zun- 'ka Zakadhi 'wo- zë "saabhodhe waa- Atanna -dhokëgüko -a -nu □zinng 'gü bha- -bha, a- pö ka -dhe tean- =dede 'ka □dhe 'me 'ka □dëe -yën ya- 'gü ya □në- "dhang 'dhö ka -bha.

⁵² 'Tongdome -nu, ka -bha -yö -wëesü, -a -gen -mü □dhe zian 'ö dho Atanna "piü 'ö tean- -zian 'ka bha, 'ka- ta me "bhü- -nu -go 'ka- -dhaklı -da ka -ta. Me dha -zian bha 'kaa "wü- -bha kö 'ka -da -ta, "kee 'sa 'ka zun me -kpea -go zian-, -a -nu -da mü -ko 'bhaa 'dhö, "kee kö -a -dho -ya wo -zë -a -nu -bha 'sa.»

53 □Dhe 'ö Yesu □ya ö bo dhi-ang -nu bha- nu zë -sü 'ka 'ö 'dho sië, 'yö Fadhizien -nu waa- 'tonggome -nu 'wo wo wë 'gü -siö kö -wo □nëng sië- "son 'gü 'wo dheε" □gban "pepe suu 'do 'do kpö- go 54 -a -gen mōō- kian 'ka, kē "dhü kö 'wo- 'kun- dı "dhi- dhiang -bha.

12

-Dhio 'ö Yesu -ya do ö -bha □klang -nu -ta "gblüüdhe □gblëen -me -nu -go waa- 'me 'ö -suögome 'ka -a -dhiang 'ö Dhukö -ya zë (Matiö 10,26-27)

1 Yö -zë 'ö kē sië "dhü "tüng 'ö- 'gü bha kö me "bhu- 'ö bho 'ko -ta kö □ya kē -ziisü. Kö- -nu peng □ya bho 'ko zë □dhe -bha. 'Me 'wo gun -dhe bha- 'gü -wo -mōō me "gblü drun □dede -bha. -Yö -ya -dhio do -sü -bha ö -bha □klang -nu -ta yö □në- 'gü 'ö- pö: «-Ka ka -dı 'kun Fadhizien -nu -bha □gong 'wo- -da me -nu -go "gblüüdhe □gblëendhe -bha bha □në- -go ('kö 'ka 'dho kē □dhe- -nu 'dhö), 2 -a -gen -mü □dhe 'wōn "pepe 'wo -bin -sü 'ka -a 'bha 'yii 'dho 'to -bin 'gü kö "dhe 'yii bho- -ta, "ëen 'wōn "pepe 'wo- -kē -bin 'gü, -a 'bha 'yii 'dho 'to -gblën 'kpö 'gü, -a □gban- -dho -wo zang -ta. 3 'Yö 'wōn 'ö- -wōn 'gü 'yö 'wōn "pepe 'ka dho- pö -dhetiidhe 'gü, 'yö- -gban dho -wo 'yea- -dhepuudhe 'gü, 'yö dhiang -nu 'ka dho- zë "waa 'gü ka -go 'kōōdhe -nu 'gü bha 'wo- =gban pö "dheε -ta bha 'yö bha.

(Matiö 10,28-31)

4 'Me 'ka n "taongdë -nu 'ka bha □në 'a dhiang -nu bha- zë ka -dhe □dhe: "Suü 'ya 'dho ka kē 'me □wa ka zë 'wii 'dho □mōō- -bha kö -wo 'wōn "wëε 'bha kē ka 'ka yö -zë zian- -ta bha- -nu -go, 5 "këε 'me 'ö -suögome 'ka, a -dho -zōn ka -dhe. Atanna 'ö □ya ka zë 'ö □mōō- -bha 'ö ka 'nii- -da peng -kaso 'gü bha □në -suögome 'ka. A- -pö ka -dhe

tean- =dede 'ka □dhe 'me 'ö -suü -go -me 'ka 'yö bha.

6 Zöngnë -nu □në 'wo □mōō- -bha 'wo- "sōōdhu "dhōō do -suga □ple -bha, "këε 'sa kö -a -nu -bha -kë 'sëennë -sü □gban waa- -bha -bha Atanna -zu 'yaa bho- do -zian 'ka. 7 'Sa ka -zë ka -godhe -zian 'ö ka -go -bha -yö dhong- -sü 'ka 'ö- "dhi 'dhö Atanna "yaan. A- -pö yö □në- -wōn 'gü ka -dhe □dhe 'ka 'dho "suü; -a -gen -mü □dhe ka □bhlëë -yö 'kpii- 'ö -ziö zöngnë 'gbe □dede -zian -ta.

(Matiö 10,32-33; Matiö 12,32; Matiö 10,19-20)

8 A- -pö ka -dhe □dhe: Me "bu me 'ö do "dheε -ta 'ö- pö ö -bo n 'ka, mang -dı 'pö a -dho do Atanna -bha "kië -nu wëédhö yi do 'ka 'a- pö a -bo -a -me 'ka, mang Mëgböme ma □në 'a- pö. 9 "Këε me "bu me 'ö bo n 'ka "dheε -ta, mang -dı 'pö a -dho bo- -me 'ka Atanna -bha "kië -nu "yan "dhiü yi do 'ka.

10 □Ya 'go yö -zë 'gü, me "bu me 'ö mang Mëgböme n -bhafang bho, Atanna -dho -a -me -mawōn to, "këε me "bu me 'ö- -bha 'Nii- "slüüslü -bhafang bho, 'yii 'dho- -me -mawōn 'to tongtongdhö.

11 □Ya kē □dhe □wa ka 'kun kö -wo 'dho ka 'ka Zuifö -nu -bha -yakwëékëgüko -nu 'gü, "ëen zadome -nu -kuu "dhiü, "ëen 'zü -gome "gblügbü -nu -kuu "dhiü (ma -zë n -wōn 'gü), 'ka dho ka -dı -ta za do -ko -nu 'ö- 'gü, "ëen dhiang -nu 'ka dho- zë, -a 'bha "sika 'ya 'dho kē ka 'gü; 12 -a -gen -mü □dhe Atanna -bha 'Nii- "slüüslü bha -yö -dho -a -da ka zuë" "piü -a "tüng □dede bha- 'gü 'yö 'pë 'ö pöpë 'ka -a do ka "dhi.

"Gwënnng 'ö Yesu -ya -da 'ö -gban □naome -taamasü -bha 'ö Dhukö -ya pö

13 Yesu -yö -to -a pö "dhü -dhe 'gü, 'yö me do 'bha -yö bo me kpö bha- 'gü 'ö- pö: «N Dëme, -bhö -a

pö n □dhoo ya- -dhe -yö kwa de 'kean- bha- 'gü -gblü kö -yö n -bha nu.»

14 Yö Yesu -ya -yo bo- -go 'ö- pö: «N "taongdë, de □në n -ya ka -go "dhiü, "εen 'ö n -ya kaa- 'kean- 'gü -gblü -me 'ka?»

15 Yö- pö- -nu -dhe 'ö- pö: «Ka ka -dī 'kun -së □nao -dho -bha ka kē -sü yaa 'gü yaa -go, 'ka 'dho 'to -kplü -sü 'ka □nao -bha; -a -gen -mü □dhe 'kö 'zü 'me 'bha □nao □slöo -kö "bu -kö 'ö- 'gü, "kεε mebhudhe -bha -tosea kē -sü 'yaa -gban □nao -kē me -go -sü -bha.»

16 Yö "gwënnng do -da -nu -dhe 'ö- pö: «□Naome 'kpii- do 'bha □në gun yi 'bha 'ka, 'yö 'ke- 'kpii- -kē -kwe 'bha bha- -ta, 'yö 'ke- -yö -dhi -go □dedewo -kwe bha- -ta. 17 Tapë -dhi -go -kö yaa 'ö -kwe bha- -ta bha- -wön 'gü, 'yö -ya ö -zu 'gön -sü -bha 'ö- pö: «Bhöpë 'ö "sinma 'dhö ya- =loo -dhe -yö 'me? Maa- kē -kö kē □dhe?» 18 Yö ö -zu 'gön "senngdhö 'yö- pö: «-en 'hëëen! 'Pë 'ö maa- kē 'ma- do. Ma -bhöpë -loo 'gü -kö -nu 'ö □wa kē 'sεennë bha □në maa- 'wü kö 'a -dee do kö 'a ma tapë -nu □loo- 'gü, waa- n □slööpë -kpea 'dhö. 19 □Ya kē □dhe 'ma n bo, 'yö 'a- pö n -dī -dhe □dhe: -Kwe □ya dhi, -bhöpë □ya ziö n -ta, 'mii 'dho 'ke- kē -kwe kpö 'ka, maa n "tεε pa kö 'a pë -bhö kö 'a pë mü kö 'a n 'flëë- bho.»

20 "Kεε 'yö Atanna -ya pö- -dhe 'ö- pö: «A -tamame 'i ya! I -dho ga gbeng do 'ö □dεε- 'gü kö- =nao bha 'me 'ö yöö ö 'flëë- bho- 'gü 'i- -me pö?»

21 □Dhe 'ö Yesu □ya ö bo "gwënnng bha- -da -sü 'ka, 'yö- -ta yo -nu -dhe 'ö- pö: «Me "bu me 'ö □nao □moo 'ö- drung do ö -dī -dhe "kprung □taa yö, 'ö 'yaa ö -zu 'gön 'ö -dhe kpaö dhia" 'ö Atanna wëëdhö -a 'ka, -a -me -kē □dhe 'me bha □në- 'dhö.»

'Dhang -bho Atanna "dhiü -kö □dede 'ö 'dhö -a -dhiang 'ö Yesu -ya zë 'ö Dhukö -ya pö (Matiö 6,25-34)

22 Yö- pö ö -bha □klang -nu -dhe: «'Pë 'ö- -wön 'gü 'yö 'a- pö ka -dhe □dhe: 'Ka 'dho -ya kaa- -tosea -wön zuën -ta bha 'yö bha. Ka -bhöpë -wön -nu oo, ka -daso -wön -nu oo, 'ka 'dho -ya -a 'bha -wön zuën -ta. 23 -A -gen -mü □dhe me 'nii- -zë -wön -yö 'gbü- 'ö -ziö -bhöpë -wön -ta, 'yö me kwi -dī 'pö- -wön 'dhö "gbü- 'ö -ziö so -wön -ta. 24 -Ka 'wön 'suan- bho gongdë -nu -bha! -An -bha 'bhlaadhe -yö 'me kö woo- mlü "kan? 'Kö -zian 'yaa- -nu -go kö yöö 'to- -gbaandhe kē -sü -bha. "Kεε 'sa -wo pë -bhö yi □gban 'ka 'wo kën. Atanna □në- -nu "dhiü gba. -Ka -dhe -ga, ka -zë ka □bhleë 'ö Atanna -go -yö -ziö -maa -nu -ta. -A -dhiang -zian 'yaa zë. 25 "εen me 'bha -yö ka kpö 'gü 'ö- -me -bha -ya ö -dī -bha -tosea -wön zuën -ta -sü -wön 'gü, 'ö □moo -bha 'ö ö -dī -bha □sii "pen 'në 'dëdë -zian -da 'gü -ee? 26 'Kii □moo 'wön 'në -bhaasü 'kö bha- kē -sü -bha, ka -ya 'sa 'wön -kpea 'ö to -a -nu zuën -ta -më -wön 'gü?»

27 Yö- pö: «-Ka "dhü -nu 'wo "bin -ya sië bha- -nu -ga, 'waa yë 'bha kē, 'waa so bo, "kεε so 'wo- -da wo -bha bha a- -pö ka -dhe □dhe (-gblüdë) Sadhomö 'ö gun □naome -ziisü 'ka yi 'bha 'ka bha, -a -bha 'töbhödhe □gban waa- -bha -bha, 'yii- so suu bha- -da tongtongdhö 'ö to- -bha. 28 Yö □në- -wön 'gü 'yö 'a- pö 'ka ka -zu yö Atanna □në- -dhe. Kaa- -zu -yö -a -dhe -sü □në 'dëdë. 'Yaa yö -zë 'ka, "sanni -yö so -da "bü -zë -bha □dhe -kö bha- 'dhö bha -oo, 'yö ka -zë □we? 29 Ka -zë 'ka 'dho ka -bhöpë "εen ka müpë moo-, 'ka 'dho -ya -zianwo -a -wön zuën -ta; 30 -a -gen -mü □dhe 'me 'waa Atanna do □në 'wo pë 'dhe -nu bha- -nu □moo. "Kεε ka -zë, ka Dë bha -ya 'wön -do □dhe ka

-mawon -ya -bha. 31 'Pë 'ö mɔɔpë 'ka ka -zë ka -bha 'ka -blesü yö -mü -a -bha -gblüdedhe 'ö dhang-gü bha [në-'ka, 'ka yö [në- kē 'dhü 'yö pē "pɛpɛ 'ö ka -mawon 'dhö- -bha, 'yö- nu ka -dhe.

(Matiö 6,19-21)

32 -A -wɔn 'gü, 'mɛ 'ka bɔ n 'ka 'ö ka kpö 'në 'dhö [dhe -tuü kpö 'dhö ya, "suü 'bha -bha 'bha 'ya 'dho ka kē! -A -gen -mü [dhe -yö -ga ka Dë Atanna [në-'gü 'yö ö -bha -gblüdedhe bha- nu ka -dhe. 33 -Ka ka [slɔɔpë -nu 'go kö 'ka- song [gbao -wëeme -nu -gɔ kö [naɔ 'ö 'yaa see-, "ɛɛn 'ö 'yaa kē zii bha [në 'ka- mɔɔ-, kö 'ka [naɔ 'ö 'yaa yën bha [në- =loo 'ko -ta dhang-gü. -Dhe bha [në [kwaanme 'bha 'yaa 'dho mü "ɛɛn 'ö [zɛ 'yaa pē see- -bha tongtongdhö. 34 -A pö 'a- wo "dhü bha- 'klɔɔ- -mü [dhe -dhe 'ö mɛ [slɔɔpë 'dhö- -bha [në mɛ zuë" 'yaa 'go mü.»

"Gwënnng 'ö -gban gwëëzë -nu 'wo wo 'yan to wo Dëme -gɔ -a -nu -bha 'ö Yesu -ya -da 'ö Dhukö -ya pö

35 'Yö go mü 'ö- pö: «[Ya 'go yö -zë 'gü, ka -ta -yö kē 'kun -sü 'ka "tüng [gban "pɛpɛ 'gü kö kaa- dhangbha -nu -wo kē dɔ -sü 'ka. 36 Ka -zë -ka kē [dhe gwëëzë -nu 'ö- -nu Dëme [ya 'dho dhedɔ troo -ta -dhe 'bha 'gü, 'ö 'wo -ya sië- gɔ kö [ya nu [ya "kwɛɛ -ta -ma kö -wo 'to -wo "kwɛɛ "pu- -gɔ [në- 'dhö. 37 Gwëë" 'ö suu 'dhö 'dhü 'ö- gɔmɛ yaa- -go 'ta 'gü 'ö dho nu 'ö -kpan -bha kö -yö -ya sië ö "yaan 'dhü bha kö- -bha -së. A- pö ka -dhe tean- =dede 'ka [dhe -yö -dho ö -ta kun 'ö- -nu 'yaanu. 'Ö [wa bo 'yaanu -sü 'ka 'ö- -nu "dhiü -ziö wo. 38 Yaa- -nu "tüng "bɔ "tüng 'ö- 'gü, -yö -kē gbeng [zinng 'gü oo, -yö -kē -dhekpao "dhiü oo, 'mɛ 'ö dho -kpan -a -nu -bha kö -wo -ya sië wo "yaan -a -bha gwëëzë -nu bha- -nu kpö 'gü, kö- -nu -bha -së. 39 -Yö kē ka "yaan [dhe [ya

kē 'nu [dhe 'kodë 'ö 'dhö -yö "tüng 'ö [kwaanme dho nu- 'ka ö -gɔ 'kɔɔdhö -a -dɔ, kö -yö -dho -ya ö "yaan 'ö 'waa [kwaan bho- -ta 'ö 'waa- -bha 'ko zua. 40 [Dhe 'ö "dhü, kaa -dɪ 'pö -ka kē baa- -sü 'ka yi [gban "pɛpɛ 'ka; -a -gen -mü [dhe mang Mɛgböme a -dho nu "tüng 'ö ka -zɔ 'yaa- -bha [në- 'ka.»

"Gwënnng 'dhe 'ö -gban gwëëzë -nu [ple -bha 'ö Yesu -ya -da 'ö Dhukö -ya pö

(Matiö 24,45-51)

41 'Yö Piedhö -ya pö- -dhe 'ö- pö: «N Dëme, "gwënnng 'i- -da bha i- -da 'mɛ 'yi -kē i -bha [klang -nu 'ka ya [në yi -dhe, "ɛɛn i -wɪ mɛ [gban "pɛpɛ [në yi 'ka bha do -ee?»

42 'Yö -yɔ bɔ- -gɔ 'ö- pö: «Gwëëmi -towutasü 'ö [kpaɔsü "dhü bha yö -mü de [në- 'ka 'sa? Yö -mü 'mɛ 'ö- Dëme dho ö -bha 'ko 'to- "piü 'ö ö -zɔ -kē 'gü, 'ö -bhöpë nu- dëme -bha yëkëme -nu -dhe -a nu "tüng -bha bha [në- 'ka. 43 'Mɛ 'ö- dëme yaa- -nu kö -ya kē sië "dhü bha kö- -bha -së. 44 A- pö ka -dhe tean- =dede 'ka [dhe -yö -dho -a -ya ö [slɔɔpë [gban "pɛpɛ -gɔ "dhiü. 45 "Kɛɛ [ya kē -zë wo [dhe -a gwëëmi [yaa- pö ö -dɪ -dhe [dhe: «-Ee', 'mɛ bha 'yii 'dho nu 'piö-, [ya -ya ö dëme -bha yëkëme -nu -ma -sü -bha, [ya -ya pē -bhö -sü waa- we mü -sü -bha, kö -ya mü kö -ya 'kun, 46 -a gwëëmi suu bha- dëme -dho "kan- 'gü 'ö nu yi 'ö- -zɔ 'yaa- -bha waa- "tüng 'ö 'yaa- dɔ bha [në- 'ka. 'Yö [ya nu bha- wo "dhü 'yö- gwëëmi bha- kun 'yö 'wɔn bho- 'gü [dedewo, 'yö- sü 'yö waa- 'wɔnyaakëme -nu 'ö 'wii 'to -kplü -sü 'ka Atanna -bha bha- -nu bɔ -dhe do 'gü,

47 Gwëëmi 'ö ö dëme -dhidhewon dɔ "kɛɛ 'ö 'yaa- kē bha- dëme -dho "dhü -yan 'bha bho- 'gü -sobhɛɛ [dede 'gü. 48 Gwëëmi 'dhe 'ö 'yii ö Dëme dhoobhaawon dɔ, yö -zë [ya mɛ

-ma 'gü -wɔn kē, -wo -dho -a -ma -zē wo 'pö, 'kɛɛ 'yii 'dho kē [ɔdɛɛ mɛ -blɛɛsü -bha 'dhö; -a -gen -mü [ɔdɛɛ mɛ 'wo pē 'gbe nu -dhe, 'yö 'wo [trɔɔn 'kpii- mɔɔ- mɛ "dhiü 'pö, 'yö 'wo [nɛng- "sɔn 'gü pē 'gbe 'wo- nu -dhe bha- wɔn 'gü.»

Yesu -bha -kē peng -da -mɛ 'ka -kɔ -dhiang 'ö- zē 'ö Dhukö -ya pö (Matiö 10,34-36)

⁴⁹ 'Yö- pö: «Nu 'a- wo "kɔng [taa bha a -nu peng [nē -da -dhe 'gü. [Ya kē [dhe [ya -dhe -bhö -sü zü bho 'nu n "yaan -yö -dho dhi n -dhe [dedewo! ⁵⁰ 'Kɛɛ 'wɔn "gbu- 'ö -bɔ 'gü -wɔn 'dhö -tun n -bha bha [nē- zii 'dhö -tun n -ta 'ö dho 'ö zun- 'ka -a -gɔ -da 'plö -yi -bha! ⁵¹ -Yö -kē ka 'gü [dhe zuēwaanüsü [nē 'a nu- 'ka "kɔng [taa yö -ee? A- pö ka -dhe -abin! "Mii nu zuēwaanüsü 'ka, a -nu -kankwēesü [nē- 'ka "kɔng [taa. ⁵² -A -gen -mü [dhe [ya 'go [dɛɛ 'gü, 'mɛ 'wo 'kɔ do 'gü [wa kē "sɔɔdhu, -wo -dho "pɛ 'gü 'ö mɛ -yaaga 'wo 'dhang bho n "dhiü 'wo bɔ "pɛan do "piü, 'ö- mɛ [ple 'ö 'waa 'dhang bho n "dhiü 'wo bɔ 'pö "pɛan do "piü, "ɛɛn 'zü mɛ [plɛ- dho bɔ "güng 'bha "piü, 'ö mɛ -yaaga bɔ "güng 'bha "piü. ⁵³ 'Nēdē -dho -siö 'ö gbö -bha, 'ö 'nē 'dhö -siö 'ö dē -bha. 'Nēdhe -dho [siē 'ö 'dhu -bha, 'ö- 'dhu -dɪ 'pö 'ö -siö 'ö dhe -bha. Gɔndhe -dho -siö 'ö gbö -bha dhebhɔ -bha, 'ö- gbö -bha dhebhɔ -dɪ 'pö 'ö -siö 'ö "na -bha (n -wɔn 'gü).»

Yesu -bha 'wɔn 'suan- -bho -bha -pɛ -nu 'wo [dɛɛ -a -dhiang 'ö- zē 'ö Dhukö -ya pö

(Matiö 16,2-3)

⁵⁴ 'Yö- pö 'zü mɛ kpö bha- nu -dhe 'ö- pö: «'Ka dha 'kɔng- 'suan- bho kö [ya -ya dhang- -bha dha genngdhö, 'yö 'ka- pö: «Pē [gban yöö kē, dha -dho ban [dɛɛ», 'yö dha bha 'ö ban 'pö tean- 'ka. ⁵⁵ 'Yö 'ka "tɛɛ yö kö -yö 'go siē dha

genngdhö 'yö 'ka- pö: «'Yɛnng- -dho 'bhü [dɛɛ», 'yö kē 'pö "dhü tean- 'ka. ⁵⁶ Ka 'wɔn -nu kö 'wo -ghan "sɛ waa- dhang- -nu -a -nu -bha wo -zē -a -nu 'suan- -bho, 'ö 'ka- bhokoo dɔ, -yö kē -kɔ -kē [dhe 'sa 'yö 'kaa 'wɔn 'suan- -bho -bha pɛ -nu 'ö Atanna 'dhö- kē siē "tüng ya- 'gü bha yö -zē 'suan- bho kö 'ka- dɔ, "gblüüdhe [gblɛɛn -mɛ -nu 'ka ya!

(Matiö 5,25-26)

⁵⁷ -Yö kē -kɔ kē [dhe 'yö 'kaa 'wɔn 'ö -sɛ, 'ö pö 'aa- -bha -a -bhokoo dɔ? ⁵⁸ A- pö ka -dhe [dhe: 'Mɛ 'ö kaa- i za dɔ "yɔɔ 'ka 'dho siē za [gblü "dhiü, -kaa "slɛ mɔɔ- kö kaa- mɛ 'ka mɔɔ- 'gü kö ka -tun zian -ta, kē "dhü kö i za dɔ "yɔɔ 'ya 'dho i "dhiü dɔ zadɔmɛ -nu -gɔ, 'ö woo -dɪ 'pö 'wo i "dhiü dɔ "sɔdha -nu -gɔ, 'ö 'wo i -da -kaso 'gü. ⁵⁹ A- pö i -dhe "puu 'ka [dhe kö -wo bo i -da -sü -zē 'ka -kaso 'gü, mɛ -nu -bha "pɔ 'ö i -bha bha- -suga -zian 'yii dho 'to i -bha kö -wo i bho -kaso bha- 'gü.»

13

-Tosɛa -kē Atanna "piü -sü "ɛɛn -wēɛ -ga wo -sü -dhiang 'ö Yesu -ya zē 'ö Dhukö -ya pö

¹ -A "tüng do bha- 'gü, 'yö mɛ 'bha -nu -wo nu 'yö 'wo -ya 'wɔn 'ö Pidhatö -ya -kē, 'ö -ghan mɛ 'bha -nu 'wo go Gadhidhe 'wo gun Atanna -dhökē siē, 'ö Pidhatö -ya pö -wa -nu zē kö -wo "saa- bho siē Atanna -dhe -a -nu -wɔn -bha bha- -gen dɔ -sü -bha Yesu -dhe.

² 'Yö- yɔ bɔ- nu -gɔ 'ö- pö: «'Yö ka 'gü [dhe Gadhidhe -mɛ -nu 'wo- -nu -wēɛ -kē "dhiü bho "dhü bha [nē- nu kēwɔn 'dhö ya 'ö -ziö mɛ -kpea 'wo to -a -nu -ta -ee?» ³ 'Yö- pö: «A- pö ka -dhe -abin, "kɛɛ [ya kē [dhe 'kii ka kwaa- ka "ta -kɔ yaya -nu bha- nu -zü, kö 'ka ka wē bɔ Atanna "piü, ka -dho -wēɛga wo 'pö [dhe 'mɛ 'wo bha- nu -dhö. ⁴ "ɛɛn 'zü -yö ka 'gü [dhe

me -kaong do ga "saaga 'ö Sidhoe -kɔ -yö wü -nu -ta yi 'bha 'ka 'ö -nu zê bha wo [nê -nu "ta -kɔ -yö gun 'ya -'ö -ziö Zedhizadhemo -me [gban "pɛpɛ -ta -ee?»⁵ 'Yö -pö: «A -pö ka -dhe -abin! "Kɛɛ [ya kɛ [dhe 'kii ka kwaa -ka "ta -kɔ yaya -nu bha -nu -zü, kö 'ka ka wê bɔ Atanna "piü, ka -dho -wêê -ga wo 'pö [dhe 'me 'wo bha -nu 'dhö.»

"Gwënnng 'ö Yesu -ya -da 'ö -gban figö -dhü -bha 'ö Dhukö -ya pö

⁶ 'Yö to 'mü 'ö "gwënnng do 'bha -da -a -nu -dhe 'ö -pö: «Figö -dhü do 'bha -yö -gun göndênê do 'bha bha -gɔ 'bhlaa. 'Yö yi do 'ka, 'yö 'bhlaadhe dêmê bha 'ö nu kö 'ö "dhü bha -bhe bho, 'yö 'yii pê 'bha yö mü. ⁷ 'Yö -pö 'bhlaadhe bha -yêkêmê -nu -dhe 'ö -pö: «'A -gban nu sü -bha "dhü do ya -bhe bho -dhe 'gü -a -kwe -yaaga -naa [nɛ, "kɛɛ 'mii -bhe yö -'gü do. [dhe 'ö "dhü, -bhö -a "kan; -a -gen -mü [dhe -a ta -gen 'yaa 'dhö, -yö -dɔ -due bha -'gü "wɛɛwɛɛ, -a [trɔɔn 'bhaa 'dhö.»⁸ 'Yö -figö -dhe -yêkêmê bha 'ö -yɔ bɔ -gɔ 'ö -pö: «N Dêmê, -bhö -a 'to "dhü kö -kwe do ya -yö ziö, a -dho -a "piü 'pɔn 'a "sɛ -sê [loo -gen "piü kö kwa -bha -ga -kwe dhia" 'ka. ⁹ 'Bha mü "dhü -yö -dho bhe kê [wɛ. [Ya kê 'zü [dhe 'yii "wɪ -bha kö -yö 'ö bhe kê yö -zê 'gü, kö -"kan -wɔn [nê dho 'to -bha.

Dhebhɔ do 'bha 'ö Yesu -ya dha [glooyi 'ka -a -dhiang 'ö Dhukö -ya zê

¹⁰ Yi do 'ka, Yesu -gun dhiang zê siê me -nu -dhe 'ö -nu [klang -kê 'wɔn -nu 'wo -gban Atanna -bha -a 'ka Zuifö -nu -bha -yakwêêkêgükɔ do 'bha 'gü. ¹¹ 'Mɛ 'ö gun dhiang zê siê -nu -dhe "dhü bha, dhebhɔ do 'bha -yö -gun -nu kpö 'gü 'ö dhang -yua -yö gun -bha. "Yua 'ö "dhü bha "yina yaa -nu 'wo gun dhebhɔ 'bha -'gü [nê 'wo -da 'gü.

-A "töng bha -'gü kö -kwe [ya kɛ -kaong do ga "saaga kö dhebhɔ bha 'yaa [mɔɔ -bha kö -yö "wliü kö -yö dɔ 'ö -gean tongtongdhö. ¹² [dhe 'ö Yesu [ya yö 'yö -pö -dhe: «Dhebhɔ, i [niɔɔdhe 'ö i -bha bha [ya bo [dɛɛ, 'bha kê "klüöklü!»

¹³ 'Yö 'ö -kɔ -ya dhebhɔ bha -ta. -Yö -to -dhe do bha -'gü, 'ö [wliü 'ö dɔ 'ö -gean, 'yö zun Atanna 'to bhɔ -sü -bha. ¹⁴ "Kɛɛ [dhe 'ö [ya kê "dhü, 'wɔn bha 'yii dhi -yak -wêêkêgükɔ bha -gɔdhiömê -dhe, 'yö zun -dɔn bho -sü -bha 'me 'wo gun mü bha -nu 'ka 'ö -pö: «-Dhekpaoyi 'ö Atanna -ya -ya kö -wo yê kê -'ka -yö "saɔdo, -a "saɔple -naa -zê [glooyi -mü. 'Ka -pö 'ka nu ka -kê "klüöklü -dhe mɔɔ -dhe 'gü, -ka nu yi "wɛɛ -nu bha -nu 'ka, 'ya 'dho kê [glooyi -zê 'ka!»

¹⁵ 'Yö Yesu -ya -yɔ bɔ -gɔ 'ö -pö: «A gblɛɛn" -gɔn me -nu 'ka -me -nu 'ka ya! Kaa -du -nu waa -kaa -soofêng -nu [wa kê -kplü -sü 'ka 'kaa -nu "pɔ [glooyi 'ka 'waa 'dho "yi mü -ee?»¹⁶ "ɛɛn 'yaa ka 'gü [dhe dhebhɔ 'ö Sotraan [yaa -kplü 'ö -kwe -kaong do ga "saaga -naa 'dhö ya bha, Ablaamö bhang do 'bha -mü 'pö -ee? -Mê [nê -kê 'yö 'waa -dha [glooyi 'ka?»

¹⁷ "Töng 'ö Yesu gun -pö siê -'ka "dhü bha kö -'yao -nu bha -nu [gban wê [ya loo -dee" wo "pɛɛpɛdhö, "kɛɛ kö me kpö kö 'wo bha -nu [nii [nê -da siê Atanna 'to bhɔ -wɔn -nu 'ö -kê siê bha -wɔn 'gü.

"Gwënnng 'dhe 'ö -gban tapê 'bha 'wo seneve -kê -a ga -bha 'ö Yesu -ya -da 'ö Dhukö -ya pö

(Matiö 13,31-32; Makö 4,30-32)

¹⁸ 'Yö go mü 'zü 'ö "gwënnng do 'bha -da 'ö -pö: «Atanna -bha -gblüdêdhe bha -yö -bhɔ -mê [nê -bha, "ɛɛn -a -zɔn 'ka -mü -mê 'ka?»¹⁹ -A suu -kê [dhe tapê 'wo -seneve -kê bha -ga 'ö göndênê do

-ya ta ö -go "dhü -bhlaa 'gü □në-dhō. (Pë 'ö bha me- me "yan "nuu □në- do- ga -ta.) "Kee □dhe ö göndënë bha □yaa- ta, 'ö □ya bho, 'yö □kpea, 'yö □kpea, 'yö 'dho ö -kë "dhü 'kpii- 'ka, 'yö -maa -nu 'wo go dhang- 'gü 'wo nu 'wo 'ko do- kwee" 'gü.»

"Gwënnng 'dhe 'ö- -da 'ö -gban "seke -bha -a -dhiang 'ö Dhukö -ya zë

(Matiö 13,33)

²⁰ 'Yö go mü 'zü 'ö- pö: «Atanna -bha -gblüdedhe bha a -moo -bha 'zü 'a- zon -më 'ka? ²¹ A -moo -bha 'a- zon "seke 'ö dhebho do -ya sü 'ö- -da 'bluu- -bi "kidhung -kaong □ple ga "soodhu -bha, 'ö □ya kë "dhü 'ö ö -yagüpë pa 'ö □wënnng -zü bha □në- 'ka.»

"Gwënnng 'ö -gban 'kodhi "soosoo -bha 'ö Yesu -ya -da 'ö Dhukö -ya pö

(Matiö 7,13-14.21-23)

²² Yesu -gun 'dho sië 'pö- "gblüglblü -nu waa- 'pö- 'sëennë -nu 'gü me -nu □klang kë -sü 'ka kö -yö 'dho sië Zedhizadhëmö. ²³ Yi do 'ka, 'yö me do 'bha -ya dhee" kpo 'ö- pö: «N Dëme, 'me 'wo dho dha -wo -dho kë 'gbe "we -ee?»

'Yö- -yo bo- -go 'ö- pö: ²⁴ «-Ka ka 'gü do "gbu- kö 'ka ka ziö -dhe yö (kö 'ka bo Atanna "piü), 'yaa yö -zë 'ka a- -pö ka -dhe □dhe -yö -dho kë me 'gbe "piü □dhe 'wo bo- 'ka, "kee 'wii -dho □moo- -bha; -a -gen -mü □dhe -kö Atanna -bha 'ka -dhe yö 'ya-. -A -dhe yö □dhe -da 'ko 'ö- "dhi 'dhö "soosoo -a 'gü -sü 'dhö.

²⁵ "Kee □ya kë -zë wo □dhe kö 'kodë -yö "wlü kö -yö 'dho -yö "kwee ta, kö ka -zë 'kiü -da 'koodhö □kö, kö 'ka bo "kpenng 'ka "kwee -ta -ma 'ka- pö: «N Dëme, n Dëme, -bhö "kwee "pu yi -go! -Yö -dho bo 'koodhö 'ö- pö ka -dhe: «'Maa ka 'godhe do.» ²⁶ □Ya bo kë -sü 'ka "dhü, ka -dho bo "kpenng yö □në- 'gü 'ka- pö: «I- pö -zë -wo

□dhe 'bhaa yi 'godhe do, "kee kweng- -nu kwa kë -ko -da pëfië do 'gü kwa "kwëë, 'ö -ya mü 'zü 'i dhiang -nu zë 'i bo- 'ka yii- 'pö- -nu 'gü, -kpinng -ta -dhe -nu 'gü -wa! ²⁷ 'Yö- -yo bo ka -go 'ö- pö: «-Ka bho n 'ka taa- =gbleen, 'wonyaakëme -nu! 'Maa me 'bha ka 'godhe do; -a -gen -mü □dhe ka -to kaa- 'won yaa kë -sü □në- -bha 'ö- 'won- yën. ²⁸ 'Gbu- -dho "wü -dhe bha □në- 'gü, 'ö 'wo wo "son "dhiü -bhö klöklödhö, -a -gen -mü □dhe -a "töng bha- 'gü kö 'ka ka "yan -kpan Ablaamö oo, Izaakö waa- Zakobö -nu -bha, waa- Atanna -wudhiüloomë -nu □gban "pepe 'dhö -a -bha -gblüdedhe bha- 'gü, "kee kö ka -zë □wa ka -zuö "kpenngdhö. ²⁹ Me- -dho 'go 'yënnng- -wo -zian 'ka, 'ö go 'yënnng- -pö -zian 'ka, 'ö go me -ko -së 'gü, 'ö go me □kwaä 'gü, 'ö 'wo wo -ko -da 'tea- do 'gü Atanna -bha -gblüdedhe bha- 'gü. ³⁰ -A yi 'ö bha- 'ka, □taama -gen 'bha -nu -dho bo "dhiü, 'ö "dhiü -gen 'bha -nu 'wo bo □taama.»

Yesu -bha -wëë -wu -kpo Zed- hizadhëmö -dhe -bha -ko -dhiang 'ö Dhukö -ya zë

(Matiö 23,37-39)

³¹ -A yi do bha- 'ka, 'yö Fadhizien -nu 'bha -nu 'wo nu 'wo- pö- -dhe: «-Bhö ziö kö 'i 'dho, -bhö 'go -dhe ya- 'gü, -a -gen -mü □dhe Edhodö -ya -dhe moo- sië kö 'ö i zë.»

³² 'Yö- -yo bo 'ö- pö: «-Ka 'dho kö 'ka- pö "gblüdhëtiime -bha -dhe □dhe a -tun kö "yina yaa -nu kë me "bhu- 'gü -dhe ya- 'gü, 'ö 'a "yuëdhi -nu dha □dëe waa- dhia" -nu 'gü 'yö 'a- -go -da 'plöö dhia" □taama, 'yö 'a gun -na 'dho-. ³³ -A -gen -mü □dhe 'kö 'zü 'ö -ya "yan "bu "yan 'ö- -ta, "kee -a -dhea -bha □dhe 'a "ta bha- 'sü "dhü □dëe waa- dhia" 'gü kö 'a 'dho 'a -da 'ka Zedhizadhëmö -a -dhekpoyi -yaaga -naa 'ka, -a pö 'a- wo "dhü bha- 'kloo- -mü

□dhe -a -dhe 'yaa -bha □dhe 'me 'ö -kë Atanna -wudhiüloome 'ka -wa zë -dhe "wεε 'bha 'gü kö 'yii kë Zedhizadhemo -dhe -zë 'ka.»

³⁴ □Dhe 'ö □yaa -pö "dhü, 'yö -ya "gbu bɔ -sü -bha Zedhizadhemo -dhe -bha 'ö -pö: «Zedhizadhemo -me -nu, Zedhizadhemo -me -nu, ka 'kö kaa -yë 'dhö -mü Atanna -wudhiüloome zë -sü 'ka, 'ö 'me 'wo -nu bɔ ka -dhe kö -wo 'pa ka -bha 'ka -gwë -zuö -nu 'ka -nu zë -'ka bha, -yö -gun n "piü □dhe 'a -'slë mɔɔ -kɔ □gban -kɔ □gban 'gü kö 'a ka □loo 'ko -ta n gban □wlöö □dhe -kɔ 'ö -tɔdhee "buedhe -yö ö 'në -nu -kë 'ka -a 'dhö, "kεε 'kii -yo bɔ n -go! ³⁵ Yö □në -wɔn 'gü, 'yö 'a dho n kwaa -ka -wɔn -zü, "kεε a -pö ka -dhe tean -dede 'ka □dhe ka "yan 'yii 'dho -kpan n -kpong 'gü -dhe -bha 'zü 'ö dho 'ö zun -'ka yi 'ka dho -pö -'ka □dhe: «'Me 'ö nu kwa Deme 'to 'gü bha, Atanna -bha 'dhuë -ya -me 'kun!» bha -bha.»

14

Yesu -bha 'yuëdhi do 'bha dha -kɔ -dhiang 'ö Dhukö -ya zë

¹ Yi do 'ka 'yö Fadhizien -nu -gɔme do 'bha -yö Yesu -dhe ö -gɔ 'kɔɔdhö kö 'wo pë -bhö. -Yö -kë "dhü Zuifö -nu -bha □glooyi do 'ka. 'Yö dho 'yö -da 'kɔɔdhö. Yaa" kë 'wo wo sië bha Fadhizien -nu -kpea 'wo to -wo Yesu 'suan -në -bho sië. ² 'Wo dho -dhe -ga kö me do 'bha 'ö -bhla -yua 'dhö -'gü -yö dɔ sië -wëëdhö. ³ Yö 'tonggome -nu waa -Fadhizien -nu 'wo gun mü bha -nu dheε" kpo 'ö -pö: «'Wɔn 'ö -gban 'yuëdhi -nu dha -sü -bha □glooyi 'ka bha kwa -bha 'tong -ya -pö □dhe -a -wɔn 'gü? 'Kwa -kë -ee "εεn 'kwa 'dho -kë -ee?»

⁴ Yö -dhe -yö ga -nu -ta, 'yö 'wo dɔ dingdhö. -Yö -to 'gü 'yö Yesu -yö ö -kɔ pa "yuëdhi bha -'ka 'yö -dha, 'yö -pö -dhe -yö 'dho. ⁵ □Dhe 'ö □ya bo -wu -kpo 'me 'ö -kë "klüüklü

bha -bha -sü 'ka, 'yö -pö 'me 'wo to -nu -dhe 'ö -pö: «'Me 'ka bha de -mü 'ka ka kpö 'gü 'yö -bha 'në "εεn -a -bha -du □ya -da -klɔng 'gü □glooyi 'ka, 'yö 'yii 'dho 'to 'ö -bho mü?

⁶ -An dheε" 'ö -kpo "dhü bha, -a -yo 'yii □slɔɔ -nu -gɔ kö -wa bɔ.

-Yea -kun -dhökédhe -ta -sü waa -me -dhe -dhökédhe -ta -kɔ -dhiang 'ö Yesu -ya zë 'ö Dhukö -ya pö

⁷ □Dhe 'ö □ya kë "dhü, 'yö "gwënnng do -da 'me 'wo -nu -dhe -dhökédhe -ta 'wo gun -yaa -blæesü kɔɔ -sië bha -nu -dhe 'ö -pö:

⁸ «□Wa 'me i -dhe -dhökédhe -ta, □dhe dhe dɔ -dhe -nu 'dhö, 'bha 'dho -yaa -blæesü mɔɔ -, -a -gen -mü □dhe 'kö 'me 'wo ka -dhe bha -me 'bha -mü 'ö -bhlëë 'dhö 'kpii -'ö -ziö i -bha -ta 'bhaa -dɔ. ⁹ Kë "dhü kö 'me 'ö ka -dhe bha 'ya 'dho nu 'ö -pö i -dhe: «-Bhö 'go -yaa 'dhe bha -'gü kö 'me 'ö ya -yö -ya mü. □Ya kë "dhü kö □ya kë kpaɔ 'ka □ya "pε i -bha. Kö i -bha -go -yaa 'dhe bha -'gü -sü kö 'i 'dho -ya □taama bha -'yiü -yöö i kë. ¹⁰ "Kεε 'me 'ö □wa i -dhe -dhökédhe -ta, -bhö 'dho kö 'i -ya -yaa -totaamasü □në -'gü, kë "dhü kö 'me 'ö ka -dhe bha □ya nu kö -ya pö i -dhe: «N "taɔngdë, -bhö bɔ "dhiü!» □Ya kë "dhü, i -gengbɔ -dho kë "gblüglblü me "pepe 'wo -dhökédhe -ta mü bha -nu □gban 'gü.» ¹¹ 'Yö -pö: «-A pö 'a -wo ka -dhe 'dhü bha -gen -mü □dhe 'me 'i dho i -dɔ 'sü -kiandhö i "teabɔ -nu -bha, Atanna -dho i -da -a -nu □wlöö, "kεε 'me 'i dho i -dɔ -da i "teabɔ -nu □wlöö, -yö -dho i gba -due 'kpii -'ka.»

¹² □Dhe 'ö ö bo -pö "dhü -sü 'ka, 'yö -pö 'me 'ö -dhe 'ö weng -nu 'wo gun -gɔ 'kɔɔdhö bha -dhe 'ö -pö: «N "taɔngdë, □ya kë □dhe 'bha -pö 'i me -nu -dhökë, "εεn 'bha -pö 'i -dhökédhe kë, 'bha 'dho i "taɔngdë -nu oo, i dheebhang -nu oo, i 'kε -nu "εεn i -yayɔɔ -nu 'wo

□naome 'ka -a -nu -dhe -dhokédhe -ta, kē "dhü kö 'wa 'dho i -dhe 'pö 'ö 'wo 'wɔn 'i- -kē bha- -goyɔɔ dɔ i -gɔ. 13 "Kεε 'bha- pö bhii -dhokédhe kē, -bhö -wëëme -nu waa- =niɔome -nu, "ta -sü 'bebedhö -me -nu waa- "yanwlüme -nu □nē -nu -dhe. 14 'Bha- kē "dhü, i zuē" □nii -dho -da, -a -gen -mü □dhe 'me 'wo bha 'waa □mɔɔ- -bha kö -wa -goyɔɔ dɔ i -dhe, □ya 'go mü 'zü, Atanna -dho -a -goyɔɔ dɔ i -dhe, 'me 'wo 'dhang bho- "dhiü -a -nu -bö -yi 'ka.

"Gwënnng 'ö -gban -dhokédhe 'kpii- kē -sü -bha 'ö Yesu -ya -da 'ö Dhukö -ya pö

(Matiö 22,1-10)

15 □Dhe 'ö 'me 'ö weng- -nu -a -nu -kɔ -yö gun 'tea- do 'gü bha 'wo 'wɔn bha- ma, 'yö- me do -ya pö Yesu -dhe: «□Ya kē "dhü yö -zē 'gü 'sa kö 'me 'ö dho pē -bhö Atanna -bha -gblüdedhekédhe 'gü kö- -me -bha -sē "dhe!»

16 'Yö- -yɔ bɔ- -gɔ 'ö- pö: «-Bhö -dhe -ga zɔɔ, yi do 'ka 'yö me do 'bha -yö -dhokédhe 'kpii- do -kē, 'yö me 'gbe -dhe. 17 □Dhe 'ö pē -bhö "tüng □ya □loo, 'yö ö -bha gwëëmi do bɔ 'me 'ö- -nu -dhe bha- -nu -dhe -dhe 'gü 'yö- pö -wo nu, -bhöpē □ya ma. 18 "Kεε 'yö 'me 'wo bha- -nu □gban "pεpe 'wo -kɔ 'dho -sü -bha. 'Yö me -blεsü -ya pö: «N -kpladhe -yö n -bha, 'bhlaadhe do 'bha 'a- dho ya, -a -dheä -bha □dhe 'a 'dho kö 'a -wo mü, □dhe 'ö "dhü -yö n -mawɔn 'to.» 19 'Yö- me do 'bha -ya pö: «Mang -dɪ 'pö, -du -kaɔng do 'a- dho ya, -yö n "piü □dhe 'a dho kö 'a- -nu draan- yē kē -sü -bha. 'Bha 'dho -bhö -a pö i dēme -dhe 'mii 'dho nu.» 20 'Yö- me -yaaga -naa -ya pö: «A -go dhe 'sü -dhe 'gü -dee 'gü, 'wɔn 'ö- -wɔn 'gü 'mii 'dho nu 'pö 'yö bha.» 21 'Yö- -bha gwëëmi bha 'ö ö yee kē 'ö nu 'ö -ziö 'wɔn bha- =gban -gen 'gü "pεpedhö 'ö dēme -dhe, 'yö 'wɔn bha 'ö -siö

'me 'ö □dhio kē bha- -dhe. 'Yö -wɔ -dee 'bha kpɔ gwëëmi bha- -bha 'ö- pö: «-Bhö 'dho -beang 'ka "dheädhe waa- zian -gbeng -ta -dhe -nu 'gü kö 'i -wëëme -nu, □niɔome -nu, "yanwlüme -nu waa- "ta -sü 'bebedhö -me -nu -dhe kö 'ka nu.» 'Yö 'me bha 'ö dho 'yö nu, 22 'yö- pö ö -gɔme -dhe: «N dēme, -kɔ 'i- pö 'a- kē- -bha bha 'ma- kē- -bha, "kεε -yεa 'bha □ya 'to.» 23 'Yö- -gɔme -ya pö- -dhe: «-Bhö 'dho zian -gɔ -ta -dhe -nu waa- "yasa "piü -dhe -nu 'gü kö 'i □dhio kē, me "ɔɔ me 'i dho -kpan -bha, -bhö -fεε -ya -bha kö -yö nu kö -yö -da 'kɔɔdhö kö 'kɔ -yö pa; 24 -a -gen -mü □dhe a- -pö ka -dhe □dhe 'me 'a- -nu -dhe -a -nu □bhlēē -bha bha- me do -zian 'yii dho 'pē 'wo- -kpa bha- din -zian -ga.»

-Kē Yesu -bha □klang 'ka -kɔ -dhiang 'ö- zē 'ö Dhukö -ya pö (Matiö 10,37-38)

25 Yi do 'ka kö me □ya ta Yesu -bha kö -wo 'dho siē zian -ta -yεadhö, 'yö □slēē ö 'gü 'yö- pö 'me 'wo bha- -nu -dhe 'ö- pö: 26 «'Me 'ka nu siē bha me "ɔɔ me 'ö- pö 'ö bɔ n 'ka, "kεε 'ö- -me -yö ö dē oo, ö dhe oo, ö -bha dhebhɔ oo, ö -bha 'né -nu oo, ö dheebhang gɔɔn- -nu "εen dhong -nu "εen -a -me -dɪ -bha -tosea □dede -zian fiē bho n -bha, kö ma □klangdhiü 'yaa -mü. 27 "εen 'zü 'me 'yii 'wɪ- -bha kö -yö saan" n -wɔn 'gü, kö 'yaa □mɔɔ- -bha kö -yö kē ma □klangdhiü 'ka.» 28 'Yö- pö: «-A pö 'a- wo ka -dhe "dhü bha- -gen -mü □dhe me 'bha 'yaa 'dhö ka kpö 'gü bha kö -ya pö □dhe yö -zē 'ya- pö 'ö 'kɔ dɔ, 'yaa 'yaanu kö -yö ö -zɔ 'gɔn 'pē 'ö dho □mɔɔ 'kɔ bha- dɔ -sü -bha kö -yö bɔ- -wɔn -ta, 29 kē "dhü kö 'ya 'dho ö bo 'kɔkpan -ya -sü 'ka 'ö 'wëe- -yö kɔn, 'ö □fiē- 'kɔ dɔ -sü -bha 'ö me 'wo 'yan -kpan bha kö -yö 'kɔ bha- dɔ siē bha 'wo □wεε dɔ -bha 'wo- pö: 30 «'Me 'ö ya, -yö -gun 'kɔ dɔ

sië "kεε □ya □fië -bha -wa! 31 "Eεn 'zü -gblüdē -mεε -mü, 'yö □yaa-pö 'ö 'dho -gblü bha, "kεε kö me "gblü -kaong do □nē -go, 'yö 'yaa 'yaanu 'yaa ö -zu 'gon "ni 'ö- faan dho □moo 'me 'ö nu sië -go me "gblü -kaong □ple 'ka bha -bha -sü -wön 'gü, 'yö 'yaa gun -na 'dho-? 32 -A -mε □yaa-yö □nē-kē "dhü, 'yö □ya kē □dhe 'yii 'dho □moo- bha, 'yö -gblüdē 'dhe bha- to □gblēn, 'yö me bo- dhe 'yö- pö: «-Gblü 'yaa n "piü». 33 Yö □nē- wön 'gü, 'yö 'a- pö ka -dhe □dhe 'ö me "bu me 'ö- 'ka 'ö ka kpö 'gü 'ö 'yii ö kwaa- pē "pεpe 'ö- go -a □gban -zü, kö -yö zio n □keng-, -a -mε 'yaa □moo- bha kö -yö kē ma □klangdhiü 'ka.»

(Matiö 5,13; Makö 9,50)

34 'Yö- pö: «□Wee 'ö bha pē -sē -mü, "Eεn 'yaa "dhü -ee? "Kεε □ya kē □dhe □wee din □ya 'go- bha kö "slē "wεε 'bha 'kö 'wo dho- kē □taamasü 'gü kö- din -yö dhi 'yaa 'dhö 'zü. 35 Kö □ya kē pē see- -sü □nē- 'ka bha, kö -tröön 'yaa 'dhö 'zü "sε waa- "dung -zian 'bha -bha. Kö □ya 'to -zuö "kpenng -pē □nē- 'ka.» 'Yö- pö: «'Ma- pö "dhü, 'wön ma -tu 'dhö 'me 'ö- go -bha -ya 'gü ma!»

15

"Gwënnng 'ö -gban Atanna -bha -tuü -nu 'wo □dheng 'ö □waa- yö -a -bha 'ö Yesu -ya -da 'ö Dhukö -ya zē (Matiö 18,12-14)

1-A "töng bha- 'gü, 'niisongkunme -nu waa- 'wönyaakēme "wεεdhe -nu -gun nu sië Yesu -dhe 'gü kö 'wo "tu 'to- -wu -bha. 2 'Yö Fadhizien -nu waa- 'tönggöme -nu 'wo -ya Yesu □too kē -sü -bha "waa 'gü 'wo- pö: «Mε 'kö ya yö -zē waa- 'me 'ö- nu "ta -ko 'yaa -sē bha □nē 'wo □nēng 'kwëë-. Weng- -nu -wo pē -zian -bhö wo "kwëë.»

3 'Yö Yesu -yö "gwënnng do -da -nu -dhe -a -wön 'gü 'ö- pö: 4 «De -mü ka kpö 'gü 'yö "bhlaa këng do □ya kē- go, 'yö- do □ya □dheng 'yö

'yaa- kaong "sueisiö waa- "bhlaa "sueisiö 'ö to bha- 'to "tung -ta, 'yö 'yaa 'dho- do ö □dheng bha- moo- dhe 'gü, 'yö 'yaa 'to- moo- dhe 'gü 'yaa 'dho 'yaa zun- 'ka -a yö -sü -bha? 5 A- -pö ka -dhe □dhe: □Ya kē □dhe- -mε □yaa- yö, -a □nii -yö -da 'ö- sü 'ö- -wo ö gbaandhö, 6 'ö nu- 'ka "kwεandhö 'ö ö "teabo -nu waa- ö -yayoo -nu -dhe 'ö- pö- -nu -dhe: «-Ka nu kö 'kwa ma "tan kē n -dhe, -a -gen -mü □dhe ma "bhlaa 'ö □dheng bha 'ma- yö!» 7 A- -pö ka -dhe tean- =dede 'ka □dhe: -Kö do bha □nē □niidadhe -yö kē- 'ka dhang- 'gü kö 'wönyaakēme doseng -zian □ya bo Atanna 'ka "kponng □taa 'ö -zio 'ka me -kaong "sueisiö ga "sueisiö 'ö pö 'aa- -nu -bha -a -nu -di 'gü, 'ö- nu -mawön 'yaa -bo Atanna 'ka -wön -bha 'zü -a -nu -wön -ta.»

"Gwënnng 'ö -gban 'wëë- "puu ga 'ö □dheng -a -bha 'ö Yesu -ya -da 'ö Dhukö -ya -dhiang zē

8 'Yö go mü 'zü 'ö- pö: «Kö 'wëë- "puu ga -kaong do -yö kē dhebho do -go, kö- ga do -yö □dheng, -yö -dho -dhangbha do 'ö -pia sü 'ö- -zio 'kö "piü -dhe □gban "pεpe 'gü, "fon kö □yaa- yö. "Eεn 'yaa kē "dhü -ee? 9 □Ya ö bo- yö -sü 'ka, 'yö ö "teabo -nu waa- ö -yayoo -nu -dhe 'yö- pö: «-Ka nu 'kwa ma troo kē n -dhe, -a -gen -mü □dhe ma 'wëë- "puu ga 'a kē- =dheng bha 'ma- yö!» 10 'Yö- pö: «A- -pö ka -dhe □dhe: Kö 'wönyaakēme do -yö bo Atanna 'ka, -a □niidadhe -yö -kē -a -bha "kië -nu kpö 'gü dhang- 'gü -ko do bha □nē- 'gü.»

"Gwënnng 'dhe 'ö Yesu -ya -da 'ö -gban 'nëgöön do 'ö □dheng -a -bha -a -dhiang 'ö Dhukö -ya zē

11 'Yö -ya mü 'zü 'ö "gwënnng do 'bha -da 'ö- pö: «Göndënë do 'bha □nē gun, 'yö 'nëgöön □ple -yö gun- go. 12 'Yö- mε "bhlängsü -ya pö ö dē -dhe yi do 'ka 'ö- pö: «N dē, i 'kean- 'ö dho 'to yi -go dhia" bha,

-bhö -a 'gü -gblü kö 'i n -bha nu.»
 'Yö-dë-yö ö 'kean-'gü -gblü -a -nu
 -ta. ¹³ □Dhe 'ö me "bhlängsü bha 'ö
 ö -ko -da ö -bha □nac bha-'gü, 'yö
 -dhekapoyi 'në 'bha -kë, 'yö □wli
 'ö dho "se □gblæn 'bha 'gü, 'yö
 -ya 'nëglöndhe kë -sü -bha □nac
 bha-'gü, 'yö -ya -a 'gü see -sü -bha.
¹⁴ □Dhe 'ö □ya ö bo- =gban 'gü see-
 sü 'ka "pæpædhö, 'yö "vüö -yö -da
 "se bha-'gü, 'yö -kpla -yö zun-'kun
 -sü -bha. ¹⁵ 'Yö dho 'yö -da yë 'gü
 "se bha-'gü mi do "piü, 'yö 'me bha
 'ö-bö ö -go -bho -kluu 'gü kö -yö -ya
 -a -nu -go "dhiü. ¹⁶ "Töng 'ö gun-
 'ka -bho -go "dhiü bha, -bho -nu
 -bhöpë 'wo -nu -nu -dhe bha-'bha
 -bhö -dho -gun -bha; -a -gen -mü
 □dhe kö -bhöpë 'bhaa -go, (kö din-
 -ya kë sië), "këe 'waa gun -bha nu
 sië. ¹⁷ Yi do 'ka 'yö 'yaanu 'ö ö -zu
 göng "fluudhö 'yö-pö: «Din -yö n
 -zë -më -wön -zë 'gü kö 'me 'wo
 yë 'gü n dë -go -wo 'gbe, "këe kö
 -wo pë -bhö 'wo □fië -kpea -bha.
¹⁸ A -dho "wli 'a dho n dë "piü,
 'ö 'a-pö n dë -dhe: «N dë, -bhö n
 'to, 'ma -da Atanna "dhiü, 'ma -da i
 "dhiü, ¹⁹ -a -dhe 'yaa -bha -zianwo
 'zü □dhe -wo i 'to pö n -bha □dhe
 i gbö -mü n 'ka, "këe 'kö 'zü 'i n
 'sü -zianwo □dhe i -bha yëkëme do
 'dhö kö 'yö bha.» ²⁰ □Dhe 'ö 'në
 bha 'ö ö -zu göng "dhü, 'yö □wli 'ö
 dho ö dë "piü.

□Dhe 'ö-dë -ya yö kö -yö nu sië,
 'yö dho do -go zian -dhe □gblæn
 'gü, 'yö -wëë -yö bö -ta □dedewo,
 'yö -beang sü 'ö dho ö gbö bha-
 "dhiü -go 'yö dho 'yö □loo -bha.
²¹ 'Yö-gbö -ya pö -dhe: «N dë, 'ma
 nu, "këe nu 'a-wo bha a -do □dhe
 'ma -da Atanna "dhiü, 'ma -da i
 "dhiü, -a -dhe 'yaa -bha 'zü □dhe
 -wo i 'to -zian pö n -bha.» ²² "Këe
 'yö-dë -ya pö ö -bha gwëëzë -nu
 -dhe 'ö-pö: «-Ka 'dho "vaandhö kö
 'ka nu ma □gbauu -ga -sësü □dede
 'ö 'köödhö bha- 'ka kö 'ka -da n
 gbö ya -bha, kö 'ka konggaapë -ya
 -ko -bha (kö -ya -zon □dhe -ko do

'ö gun -bha n -go -blæsü bha □ya
 kë 'zü -bha -deewo), kö 'ka -slu
 -ya -gen -bha! ²³ -Ka 'dho kö 'ka
 nu -du "gbong 'ö 'kwa- "dhiü gba
 'ö □ya "yön kë bha- 'ka kö 'ka- zë
 kö 'kwa pë -bhö kö 'kwa troo kë!
²⁴ -A -gen -mü □dhe n gbö 'ka -ga
 sië 'ö do bha, □ya gun □ya kë □dhe
 'me □ya ga □në- 'dhö, n gbö 'ö □ya
 bho -deewo ö do bha □ya gun □ya
 □dheng 'nu n -go, "këe 'yö 'ma -yö
 bha!» 'Yö 'wo -ya troo kë -sü -bha.

²⁵ "Këe kë 'wo -wo sië "dhü
 bha kö -a gbö 'kpiisü -zë -yö 'bh-
 laa. □Dhe 'ö □ya nu □ya □loo
 "kweandhe "söö, 'yö- "tu -yö -da
 "wipë -nu waa -troo -nu -wo 'gü.
²⁶ 'Yö ö dë -bha gwëë" -nu bha-
 me do -dhe 'yö -dhe" kpo 'ö-pö:
 «'Kwa- ma "kweandhö?» ²⁷ 'Yö
 gwëëmi bha 'ö-pö -dhe: «I dheeb-
 hang 'ö kë dho "se "piü bha □në
 □ya ö yee kë □ya nu, 'yö i dë
 □ya -du zë -dhe, nu 'ö-wo kö -a
 "klüöklü -sü -yö -kpan -bha bha-
 -wön 'gü.» ²⁸ -A ma 'ö-wo "dhü
 bha 'yö-siö -dhe, 'yö -zöb -kë 'ö-pö
 'yii 'dho 'dho "kweandhö. -A dë-
 -zun "kpenng -gen □ne, 'yö □bhea-
 -dhe kö 'wo 'dho 'köödhö. ²⁹ "Këe
 'yö-pö ö dë -dhe 'ö-pö: «Ma -zë
 'a zun yë -kë i -dhe -sü -bha "dhü
 'yi bha-'ka, yö □në- =dëe 'dhö 'dhö,
 'mii i -wu bho- "piü do, "këe 'bhii
 -bhu 'në -zian nu n -dhe do kö yaa-
 n "teabo -nu 'yi- -bhö kö 'yi troo
 kë -ta, ³⁰ "Këe i gbö 'kö yö -zë 'ö i
 -bha □nac sü 'ö dho- 'ka "se "piü,
 'ö- =gban 'gü see -zuadhe -nu -bha
 bha, yö -zë 'ö nu 'bha -du 'kwa
 gun- "dhiü gba sië bha- zë -dhe
 -këe!»

³¹ 'Yö-dë -ya pö -dhe 'ö-pö:
 «Gönnë, bhi -zë kweng ko 'ko "piü
 yi □gban 'ka, pë "pepe 'ö n -go ya i
 -bha -mü, ³² "këe bhii □dede -bhö
 -a -ga bha, i 'zlaa- 'ö do ya, □ya
 gun □ya kë □dhe 'me □ya ga- 'dhö,
 'yö □ya -bö 'ö do bha, □ya gun □ya
 kë □dhe 'me □ya □dheng -a 'dhö,
 'yö 'ma -yö ö do bha. (-A -kë "dhü

-sü 'gü, -a -dhe -gun -bha □dhe i 'zlaa- 'ö nu bha, 'kwa- 'gü -troo kë kö 'kwa kwa "dhia bho).»

16

"Gwënnng 'ö Yesu -ya -da 'ö -gban □flüme 'wo □nac to- "piü -a -bha 'ö Dhukö -ya pö

¹ □Dhe 'ö □ya kë "dhü, 'yö go mü 'zü 'yö "gwënnng -dee 'bha -da ö -bha □klang -nu -dhe 'ö- pö: «Göndëne do 'bha -yö -gun, 'ö □nac gun- go. 'Yö- -bha □nac bha- gödhiüme -yö gun.

Yi do 'ka 'yö 'wo nu 'wo- pö □nacme bha- -dhe □dhe -a -bha □nac -gödhiüme bha -ya -bha □nac bha- 'gü □në- see- sië. ² 'Yö göndë bha 'ö ö -bha □nac -gödhiüme bha- -dhe 'ö- pö- -dhe: «-Wü -nu 'a- ma sië i -bha ya- 'bha 'yaa n -zu 'kun. □Dhe 'ö "dhü, -bhö nu kö 'i ma □nac bha- "kplëng bho n -dhe; -a -gen -mü □dhe 'yaa n "piü □dhe 'i -ya -go "dhiü 'zü.»

³ 'Yö 'me 'bha 'ö zun ö -zu 'gön -sü -bha 'ö- pö: «N dëme -ya pö 'ö- wo yöö ö -bha □nac □gban 'sü n -go ya, a -dho -a kë mü □dhe, "këë kö 'ke- kë "sü 'yaa n -dhe, kö -gbadhesü -yö n 'gü 'pö 'yiüsü ya?» ⁴ 'Yö- pö: «'Kwa- ma, 'pë maa kë kö me -nu -wo n gba -yëa 'ka wo -go 'köödhö kö □wa n kë yë bha- 'gü 'ma- do.» ⁵ 'Yö ö dëme -bha "pö 'dhö 'me 'ö- -nu -bha bha- -nu -dhe, 'yö- pö me -blesü -dhe: «N dëme -bha 'wëë- =dhe 'pö i -bha?» ⁶ 'Yö- pö: «-A -bha "yön "gbunggbu këng do □në n -go.» 'Yö- pö- -dhe: «-Bhö 'yaanu kö 'i i -dä -bha "pö 'sëëdhe bha- -ben zë kö 'i -ya 'gü □dhe "yön "gbunggbu -kaong "soodhu □në i -go.» ⁷ 'Yö go mü 'ö- pö me do 'bha -dhe 'ö- pö: «'Yö bhi -zë □we?» 'Yö- yo bö 'pö- -go 'ö- pö: «-A -bha -mlüga 'tea- -yan këng do □në n -go.» 'Yö- pö- -dhe: «-Bhö i -bha "pö 'sëëdhe 'sü 'pö kö 'i -kaong "saaga -ben zë-

-ta.» ⁸ □Dhe 'ö □nacme bha 'ö- ma □dhe ö -ködhiüme □flüsü bha □yaa- kë "dhü, 'yö "dhe -ya -ta 'ö- pö -yö -do 'wön kë -dhe 'ka. □Dhe 'ö Yesu □yaa- pö "dhü, 'yö- pö ö -bha □klang -nu -dhe: «-A pö 'a- wo ka -dhe "dhü bha- -gen -mü □dhe 'me 'waa Atanna do 'wo □dëë -yën ya- 'gü ya, -wo woo- 'wön -nu -zun 'ko "dhiü kë -kö -do wo 'ko □zinng 'gü 'ö -ziö 'ka 'me 'wo Atanna do -a -nu -ta.»

⁹ 'Ö go mü 'yö- pö 'zü ö -bha □klang -nu -dhe 'ö- pö: «-A -kë "dhü -sü 'gü, mang -dä 'pö a- -pö ka -dhe □dhe: "Dhang -nac 'ö "kpung □taa yö bha, 'ka "taongdëdhe 'kun- 'ka me -nu -bha. □Ya kë "dhü, -a □nac 'ö ka -go bha □ya yën yi 'ö- 'ka Atanna -dho ö -kö 'kpo ka -go -a -bha □sii 'ö 'yaa yën bha- këdhe 'gü, ¹⁰ 'sa 'me 'ö 'wloodhe -kë 'wön 'sëennë -nu 'gü, kö -yö -dho -a kë 'wön 'kpüi- 'gü 'pö, "këë me 'ö 'yaa 'wloodhe kë 'wön 'sëennë 'gü, kö- -me 'yii dho- kë 'wön 'kpüi- 'gü. ¹¹ -A -kë "dhü -sü 'gü, □ya kë □dhe 'wii ka 'wloodhe yö □flü -nac 'ö "kpung □taa yö bha- -wön 'gü, 'dee dho □moo- -bha 'ö □nac -së 'ö Atanna "piü bha- -kefama bho ka -bha? ¹² □Ya kë 'zü □dhe me -nu -bha pë 'wo- -due bho ka "piü bha 'kii- 'kun -së, Atanna -dho -a 'dhe ka -bha 'ka -a nu ka -dhe -kö -kë □dhe?»

¹³ -Yö kë ka "yaan □dhe: Me do 'yaa □moo- -bha kö -yö yë kë me □ple "piü. □Ya kë "dhü, □ya kë -kö "bö -kö 'ö- 'gü me do -san -dho -a kë 'ö me do -dho -ya -kë. "Eën 'zü -yö -dho -kplü me do -bha, 'ö- me do to. Kaa -dä 'pö 'kii 'dho □moo- -bha kö 'ka kë Atanna -bha me 'ka kö 'ka -ya mü 'zü 'ka kë □nac -go □dhuëngdhe 'gü -kö do bha □në- 'gü.»

-Kö 'ö Yesu -yö teanwön pö- 'ka Fadhizien -nu -dhe -a -dhiang 'ö

Dhukö -ya zè

(*Matiö 11,12-13; Matiö 5,31-32; Makö 10,11-12*)

¹⁴ Dhiang -nu 'ö Yesu gun- zè sië "dhü bha kö Fadhizien -nu "tu -ya -bha. "Kεε □dhe 'ö -kè □dhe □nao -dho -ya -nu kè "gbu- bha, -wo -gun □wεε □nè- do sië- bha. ¹⁵ -Ya -pö -nu -dhe yö □nè- -wön 'gü 'ö- pö: «Fadhizien -nu, ka -zè -ko 'ka dho- kè- 'ka kö 'ka bho me -nu 'gü Atanna dhoobhaawön kè -mε -bha □nè 'ka- dhe □moo, "kεε 'sa kö yö -zè -yö -dhe yö ka zuè" "piü. 'Pè 'ö me "bhu- -nu -zè -a -nu 'gü pè -sè 'ka bha □nè yö -zè 'gü pè -yënngsü 'ka.

¹⁶ □Ya 'go mü -a -bha 'tong- -nu 'ö Moizö -ya -ben zè yi 'bha 'ka bha waa- -wödhüloomε -nu -a -nu -bha 'töng □nè gun -blesüs kö Zan 'yii bho □kö. (Kè "dhü kö -yö Atanna -dhidhewön kè -ko -gleng -da Izraedhó -mε -nu -bha), "kεε 'ö go Zan bho -sü -bha 'ö nu 'ö zun- 'ka □dεε bha, □nao -sè 'ö -gban Atanna -bha -gblüédhe -bha □nè 'yi- pö sië. Mε □gban -wo wo 'gü do sië "gbu- yö □nè- -wön 'gü yö 'wo -kplakpla zè sië kö 'wo -da mü bha.

¹⁷ "Kεε yö □nè- =gban 'gü, dhang- waa- "sε -a -nu ziö -sü -dho kè -bhaasü Atanna -bha 'tong- bha- =blünga -zian -go -bha -sü 'ka.

¹⁸ -A -kè "dhü -sü 'gü, mε "bu mε 'ö -dhe bho "bü 'ö- -dee sü kö -yö -da □nè- wo mε -nu -bha "piü bha. 'Sa kö mε "bu mε 'ö -yö dhe 'ö □wa wo bo- 'ka -a 'sü, kö- -mε -yö -da □nè wo sië mε -nu -bha dhe "piü bha.»

"Gwënnng 'ö Yesu -ya -da 'ö -gban □naomε do waa- -wëemε do 'wo- -dhe Dhazaa -a -nu -bha 'ö Dhukö -ya pö

¹⁹ 'Yö Yesu -ya pö- -nu -dhe 'ö- pö: «□Naomε 'kpüi- 'bha □nè gun, so -nu 'wo gun- -go, 'yi 'yaa zun- 'bha -bha. -Yö -gun soğa "kpeakpea -dú -sloo 'ö -ma 'yaa wo- song -bha

bha □nè- -da sië. 'Yö -dhe "puu 'ö □kpao, 'yö 'ö "dhia bho 'yö pè -sesengbo -nu -bhö.

²⁰ -Wëemε 'bha -yö gun mü 'pö 'wo- gun -dhe sië Dhazaa. Bhiëë -yö -gun -bha -dhe □gban "pepe 'gü, 'yö gun nu sië -kpeawo 'ö -wo □naomε bha- -go 'ko "dhiëngdhö. ²¹ Kè "dhü kö 'mε bha 'ö 'pè 'ö- -bhö sië kö- =blünblün 'nè -nu 'wo □wënnng bha -wa nu 'ö -dhe kö 'ö- -bhö. Kö 'gben- -nu -wo nu sië 'wo bhiëë 'ö- kwi -bha bha- -ma pa -nu wo.

²² Yi do 'ka 'yö -wëemε bha 'ö ga, 'yö Atanna -bha "kië -nu -wa sü 'wo dho- 'ka -dhe -sè 'ö Ablaamö "soo bha- 'gü. 'Yö □naomε bha yöö -dú 'pö 'ö dho 'ö ga. 'Yö 'wo dho 'wo- -wεε bho. ²³ □Dhe 'ö □ya 'dho □ya □loo □geeboo 'pö, 'ö -wëédhe yö sië mü □dedewo, 'ö dho 'ö "yan "dhiü "wlü kö -yö -dhe -ga, kö Ablaamö -yö do sië -dhe 'bha 'gü 'tiiü mü, "kεε kö Dhazaa -ya "piü mü. ²⁴ 'Yö 'ö -wo "dhiü □wlü "gbu- 'ka 'ö- pö: «N dè Ablaamö, -bhö do "gbu- kö 'i n -wëë -ga kö 'i Dhazaa bo kö -yö 'ö kongga "zo "ye "yi -bha kö -yö nu- 'ka -ya zun n 'nεε- =taa kö -yö □dhië -dhe! Saan" -yö 'ma sië n -bha peng ya- 'gü "gbu- -wa!» ²⁵ 'Yö Ablaamö -ya -yo bo- -go 'ö- pö: «Gonnè n gbö, -a 'wön kè i "yaan □dhe -tosea -sè -zè -a 'bha □nè 'i gun- kè sië "kpuung □taa bha. -A "töng bha- 'gü kö Dhazaa -dú 'pö -yö saan" 'gü, "kεε 'yö do 'kwa- wo ya yö -zè □nii 'dhö -da sië -dhe ya- 'gü 'yö bhi -zè 'i -wëédhe yö sië bha. ²⁶ "Kεε yö □nè- =gban 'gü -zianwo, □zinng -yö kwa □zinng 'gü, □gblüga do 'bha -yö kwa □zinng 'gü bha- -kè □gblëen -ko 'yaa -sè. Kè "dhü kö mε □yaa- pö 'ö 'go yi "pean "piü kö 'ö bo ka "pean "piü, "εen kö -yö 'go ka "pean "piü -yö bo -dhe ya- 'gü, kö 'ya 'dho □moo- -bha.» ²⁷ 'Yö □naomε bha 'ö- pö: «-Bhö do "gbu- 'sa, n dè Ablaamö, bhea"

□nē 'a- wo i -dhe kö 'i Dhazaa bo n dē -gɔ 'kɔdhi 'gü, -a -gen -mü □dhe n dheebhang -nu "sɔɔdhu -wo mü. ²⁸ Kö -yö 'dho -yö 'wɔn -nu ya- -nu -gen dɔ- -nu -dhe kö wo -zē -wo Atanna -wɔ -ya □bhlēē 'gü kö 'wa 'dho nu -wēēdheyödhe ya- 'gü.» ²⁹ 'Yö Ablaamö -ya -yɔ bɔ- -gɔ 'ö- pö: «Atanna -wɔ 'sēēdhe 'ö Moizö -ya -ben zē bha -yö mü, -a 'dhe 'ö- -wodhiüloomε -nu -wa -ben zē 'pö bha -yö mü, -wo -dho -a -wɔ pö- -nu -dhe, -wo wo "tu 'to- -bha!» ³⁰ 'Yö □naomε bha 'ö- pö Ablaamö -dhe: «(□lin, -yö "dhü tean- 'ka n dē Ablaamö,) "kεε 'mε 'kō 'wo bha wo -zē -a -nu -wɔ □nē 'yii 'dho □mɔɔ- -nu -bha. "Kεε □ya kē □dhe mε □ya 'go □geebɔɔ kö -yö 'dho -a -nu "piü, -wo -dho wo bo wo kē -sɔng -nu 'ka yö -zē 'gü.» ³¹ 'Yö Ablaamö -ya -yɔ bɔ- -gɔ 'ö- pö: «□Ya kē □dhe 'wii wo "tu to 'sēēdhe 'ö Moizö waa- Atanna -wodhiüloomε -nu 'wo- -ben zē bha yö -zē -wɔ -bha, 'kö mε "yaandhe -zian yöö 'go □geebɔɔ kö -yö 'dho, 'yii 'dho bhɔ- -nu 'gü tean- -bha.»

17

Yesu -bha mε □klangkēwɔ 'ö -gban mε 'ko -nu -mawɔn 'to -sü, -zv -yö Atanna -dhe -sü waa- gwēēmi kēwɔn -nu bha -a -dhiang 'ö Dhukö -ya zē

(Matiö 18,6-7.21-22; Makö 9,42)

¹ □Dhe 'ö □ya kē "dhü, 'yö Yesu -yö go mü 'zü 'ö dhiang zē 'ö -bha □klang -nu -dhe 'ö- pö: □Ya kē -kɔ "ɔɔ -kɔ 'ö 'gü, 'wɔn- -dho -da -nu wo mε "bhɔ- -nu -gen 'gü 'ö 'wo -da Atanna "dhiü, "kεε 'mε 'kō yaa- -kē 'wɔn -nu bha- -nu -da mε -gen 'gü -mε 'ka bha □nē- -mε bha dho kē -wēēsü. ² -Gwē kpö 'kpikpi -zian -dun -a -mε bhɔ- -bha -sü 'wo- -zuö 'ka □weeyi □bhaa -a fiē- -dhö -a -mε -bha 'mε 'wo □dhe 'nē 'sēēnnē -nu ya- -nu 'dhö 'dhang -bho n "dhiü -sü 'gü bha mε do zian -da

Atanna "dhiü -sü -bha. ³ -A -kē "dhü -sü bha- 'gü, -ka "ta ka 'suan- 'ka. □Ya kē □dhe i dheebhang □ya 'wɔn yaa kē i 'ka, -bhö -a -dhiang zē -sē 'ka kö 'i -dhio dɔ- -ta. □Ya kē □dhe □ya "wɔ i -bha -bha kö -yö 'ö bo 'ö □sɔng bha- 'ka, -a -mawɔn 'to. ⁴ □Ya kē □dhe □ya -da i "dhiü □dhe pē "saɔplε 'dhö -dhekpaoyi do 'ka, kö □ya -da i "dhiü -kɔ 'ö- 'gü 'do 'do kö -yö nu -ya pö i -dhe □dhe 'ya -da i "dhiü, "kεε 'yii 'dho- 'bha kē "dhü 'zü, -a -dheä -bha □dhe 'i- -mawɔn 'to;

⁵ □Dhe 'ö □ya 'ö bo- -pö "dhü -sü 'ka, 'yö- -bha bɔmε -nu -wa pö- -dhe: «Yi Dēmε, -bhö yi -bha -zv -yö Atanna -dhe -sü taa kē!»

⁶ 'Yö- -yɔ bɔ- -nu -gɔ 'ö- pö: «□Ya kē □dhe ka -bha -zv -yö Atanna -dhe -sü □ya kē -zianwo □dhe "pēnngga 'dhö, 'ka- pö "dhü 'kpii- 'ö dɔ ya- -dhe -yö 'go 'ö "gblɔv kö -yö 'dho dɔ □weeyi □bhaa, -yö -dho 'dho ka -wɔ bha- "dhiü.»

⁷ 'Yö- pö 'zü- -nu -dhe 'ö- pö: «'Mε 'ka ya de -mü 'ka ka kpö 'gü 'yö- -bha □dhuēnggomi □ya 'go 'ke- kē -dhe 'gü kö -yö nu, "εen □ya 'go -tuü -maa kē -dhe 'gü kö -yö nu, 'yö dho □mɔɔ- -bha kö -ya pö- -dhe: «-Bhö nu "vaandhö kö 'i pē -bhö? -A -mε 'yaa 'dhö. ⁸ 'Pē 'ö dho- pö yö -mü □dhe -yö 'ö baa-, -yö 'bhlaa- -sɔ bha- bho 'ö -bha kö -yö 'ö "dhi mɔɔ- kö 'ö pē -bhö kö 'ö müpē mü. Kö □ya bo 'ö -bha bha- 'ka kö yö -zē -yö gun -na 'yaanu kö -yö 'ö -bha -bhö "εen 'ö -bha müpē mü. ⁹ Kö -yö kē □dhe yöö- -nuε" 'bha □nē- -bho -a kēwɔn -bha 'yaa -mü. "εen 'yaa "dhü -ee? ¹⁰ Ka -bha -yö -kɔ bha □nē- 'gü 'pö. □Ya kē □dhe -wɔ -nu 'a dho- 'kpɔ ka -bha bha, 'ka ka bo- =gban 'gü -wɔn kē -sü 'ka, -kaa pö: «Gwēēmi "wεεwεεdhe -mü yi 'ka, yi kē -yē □nē 'yi- -kē, nuεbhome -zian 'yaa -mü yi 'ka.»

-Weeyuamε -kaɔng do 'ö Yesu -ya -nu dha -a -dhiang 'ö Dhukö -ya zē

11 □Dhe 'ö yi do 'ka kö Yesu -yö 'dho sië Zedhizadhemo, 'yö bo Samadhi -se waa- Gadhidhe -se -nu -naa "dhiü. 12 'Ö gun kö -yö -da sië 'pödhē do 'bha 'gü, 'yö □weeyuame -kaong do 'wo nu do -go zian-, -wo -to 'ka 'bleng -bleng, 'yö 'wo wo -wu "dhiü □wlü 'wo -pö -dhe: 13 «Yesu yi Dēme, -bhö yi -wēē -ga -dhe!» 14 □Dhe 'ö -nu yö, 'yö -pö -nu -dhe: «-Ka 'dho kö 'ka ka -dī -zon "saabhōme -nu -dhe!» □Dhe 'ö 'me 'wo bha 'wo 'dho sië, 'wo dho "kan wo -ta kö □wa kē "klüöklü. 15 □Dhe 'ö 'me 'wo bha -me do 'ö ö -dī yö kö 'ya kē "klüöklü 'kpakpadhō, 'yö -ye ö 'gü 'zü -deewo 'ö nu Atanna 'to bho -sü 'ka "gbu -ka. 16 'Yö nu 'ö zun ö kpiö 'gü Yesu -dhe, 'yö zun -nuē" bho -sü -bha, "kēē 'sa kö Samadhi mi □nē gun 'me 'kö bha- 'ka.

17 Yesu -ya -pö yö □nē -wōn 'gü 'ö -pö: «Mē -kaong do 'wo gun bha, -a -nu □gban 'wii kē □nē wo "klüöklü -ee? 'Yö -me -kpea -nu -zē -wo 'me? 18 -Mē -wōn □nē -kē 'yö -me -kpea -zē -a -nu 'bha -zu 'yii -da Atanna nuē" bho -wōn -ta kö -wo wo yee kē -wo nu kö 'yii kē "se "wēē 'gü mi 'kö ya -'ka?»

19 □Dhe 'ö □ya ö bo -pö "dhü -sü 'ka, 'yö -pö 'me 'bha -dhe: «N "taongdē, -bhö "wlü kö 'i i -bha 'dho wo; i -bha 'dhang -bho n "dhiü -sü □nē i dha bha.»

-Kö 'ö Atanna -bha -gblüädēdhe dho nu -ka -a -dhiang 'ö Yesu -ya zē 'ö Dhukö -ya pö

(Matiö 24,23-28.37-41)

20 □Dhe 'ö 'wōn bha □ya kē "dhü, 'yö Fadhizien -nu -wo Yesu dheē" kpo 'wo -pö: «Atanna -bha -gblüädēdhe -dho nu -mē "töng □nē -'gü?» 'Yö -yo bo -nu -go 'ö -pö: «-A -bha -gblüädēdhe -bha nu -sü bha 'yii 'dho kē me 'bha "yan -bha 'kun -wōn 'ka. 21 'Wii 'dho -pö: «Atanna -bha -gblüädēdhe -bha □dhe □ya nu □dēē □ya □loo -dhe 'ö □ni -'gü!», "ēē: «-Yö -dhe

'dhe ya -'gü!»; -a -gen -mü □dhe -a -bha -gblüädēdhe -yö ka kpö 'gü yö.»

22 'Yö -pö ö -bha □klang -nu -dhe 'ö -pö: «-Ka -dhe -ga, "töng 'bha -mü -dho □loo 'ö 'ka -"slē □mōō kö ka "yan -yö -da mang Mēgbōme ma medhe kē -yi "zo "dhiü 'nē 'dēdē 'nē 'bha -zian 'gü, "kēē 'kii 'dho -dhe yö. 23 -Wo -dho -a pö ka -dhe: «-Ka 'dho -dhe ya -'gü, -yö mü!» "ēē: «-Yö -dhe 'dhe □ni -'gü!», "kēē □waa -pö "dhü 'ka 'dho -yo bo, 'ka 'dho -beang 'sü 'ka dho -dhe mōō; 24 -a -gen -mü □dhe mang Mēgbōme n nu -sü bha -yö -dho kē □dhe -ko 'ö dha -yö "yaan -kun -ka, 'ö -kē □dhe me -me "yan zē, "kēē 'ö "se zun -ka 'ko "dhiü bha □nē -'dhö. 25 "Kēē "sanni -yö kē "dhü, kö □dēē ya -'gü -me -nu □nē □wa wo bo n 'ka, kö □wa n -wēē -kē "dhiü □gban "pepe suu bho. 26 'Wōn do 'ö -kē yi 'bha 'ka Noe -bha "töng 'gü, -a do 'bha -dho kē mang Mēgbōme n nu -yi 'ka. 27 -A "töng bha -'gü kö me "bhü -nu -wo pē □nē -bhö sië, 'ö 'wo we mü, 'ö 'wo dhe sü, 'ö 'wo -sü "dhü wo gbö -nu -dhe 'ö 'to -ka "dhü 'ö zun -ka Noe -bha -da "yitago 'gü -yi -bha. -wo -to 'wōn -nu bha □nē -bha 'yö dha -yö zun "sēē, 'yö 'yi -yö pa, 'yö -nu □gban zē "pepedhō. 28 'Wōn do 'ö -kē Dhotö -bha "töng 'gü 'zü □nē dho kē. -A "töng bha -'gü kö pē -bhö -sü -nu oo, we mü -sü -nu oo, pē 'dho -sü -nu, pē "dhōō do -sü -nu, pē ta -sü -nu waa -'ko do -sü -nu □nē □wa wo me "bhü -nu -go -sē. 29 -Wo -to 'wōn -nu bha □nē -kē -sü -bha, 'yö Dhotö -go Sodōmō -yi -yö □loo. □Dhe 'ö □ya bo 'go -sü 'ka Sodōmō -pö 'gü, 'yö peng waa -bloōn" -dha -yö zun ban -sü -bha, 'yö -nu □gban "pepe zē. 30 Yi 'ö Mēgbōme dho nu -ka, -yö -dho kē -ko do bha □nē -'gü.

31 Mē "bu me 'ö dho kē 'kö □taa yi 'ö "dhü bha -ka, 'ö -kwēē yaa-

-kë 'koo dhö, 'ya 'dho-pö ö -dɪ -dhe
 □dhe 'ö loo-kö 'ö dho-'sü -dhe 'gü,
 -εε 'me yaa-kë 'zü 'bhlaadhe 'bha
 'gü, 'ya 'dho-pö 'ö ö yee kë kö 'ö
 'dho ö □taama. ³² 'Ma-pö "dhü,
 ka -zv -yö -da 'wɔn 'ö Dhɔtö -bha
 dhebhö □slɔɔ yi 'bha 'ka ('ö -dhe
 -ga ö □taama 'ö- 'gü -yö see- bha
 □në- ta). ³³ 'Mε 'ö yaa ö -dɪ dha
 -dhe -mɔɔ -a -mε -gɔ -dho 'to- 'gü.
 'Yö 'mε 'ö yaa -wɪ ö -gɔ -to 'gü -wɔn
 -bha bha yö -zë 'ö dha. ³⁴ A- -pö ka
 -dhe tɛan- =dede 'ka □dhe: -A yi 'ö
 bha- 'ka gbeng, mε □ple 'wo wɔ -sü
 'ka sεε" do -ta, 'gbu- -dho mε do 'sü
 'ö dho- 'ka 'ö- mε do to. ³⁵ 'Ö dhong
 -nu □ple 'wo dho kë pë zɔn -dhe 'gü
 "wɪö do 'gü, 'ö 'gbu- -ya mε do sü
 'ö- mε do to. ³⁶ Gɔɔn- -nu □ple 'ö
 waa- -kë 'bhlaa- do 'gü, 'gbu- -dho
 mε do 'sü 'ö- mε do to.»

³⁷ 'Yö- -bha □klang -nu -wa dhεε"
 kpɔ 'wo- pö: «-A 'wɔn 'i "wɪ sië- 'ka
 bha, -yö -dho kë "dhü -dhe -mεε
 □në- 'gü, yi Dëmε?»

'Yö- pö: «-Ka 'wɔn 'suan- bho
 'gblëe- -nu bha. -Dhe 'ö pë □gee
 'dhö- -bha, 'yö 'gblëe- -nu -wo bho
 'ko -ta -a -dhe 'gü.

18

"Gwënnng 'ö Yesu -ya -da 'ö
 -gban □gεandhe waa- zadɔmε 'ö
 mε 'bha -wëë 'yaa- kë -a -nu -bha
 -a 'ö Dhukö -ya pö

¹ □Dhe 'ö □ya ö bo- -pö "dhü -sü
 'ka, 'yö "gwënnng do -da ö -bha
 □klang -nu bha- -nu -dhe, kë "dhü
 kö 'ö- -zɔn -nu -dhe □dhe -a -dhe
 -bha □dhe -wo bhea" Atanna -dhe
 yi □gban "pεpε 'ka kö- -nu 'gü 'ya
 'dho ga 'yö- pö: ² «Zadɔmε do 'bha
 -yö -gun 'pödhε do 'bha 'gü yi 'bha
 'ka, 'ö 'yaa gun "suö sië Atanna
 -gɔ, "εεn 'ö 'yaa gun -kpla sië mε
 'bha -mε -bha -mε 'bha -gɔ 'pö.
³ □Gεandhe do 'bha -yö -gun 'pö
 'pödhε do bha- 'gü, 'ö dhiang -yö
 gun waa- mε 'bha -a -nu □zinng
 'gü. 'Yö □gεandhe bha 'ö dho 'ö

dhiang bha- -da zadɔmε bha- -dhe.
 □Ya kë □sië -nu wo 'yö dho zadɔmε
 bha- "piü, 'yö- pö- -dhe -yö woo-
 za bha- dɔ. ⁴ 'Yö □gεandhe bha
 'ö ö -gen dɔ zadɔmε bha- -dhe 'gü
 pinpindhö kö 'yaa "wɪ- -bha kö -ya
 -nu -bha za bha- dɔ. "Kεε -a -fεε
 -ya -bha -kɔ yaa bha- -wɔn 'gü,
 'yö yi do 'ka 'yö zadɔmε bha 'ö-
 pö: «'Kwa- ma, 'maa "suö -zë wo
 Atanna -gɔ tɛan- 'ka, "εεn 'maa
 -kpla mε 'bha -gɔ, ⁵ "kεε yö □në-
 =gban 'gü, □dhe 'ö 'maa n -yεa yö
 dhebhö ya- -gɔ bha, -ka dɔ kö 'a-
 -bha za bha- dɔ kö- -bha -fεε 'go n
 -bha.»

⁶ 'Yö kwa Dëmε Yesu -ya -ta yo
 'ö- pö: «Zadɔmε -mawɔn yaa bha
 'ö dhiang 'ö- zë bha ka- ma -ee?»

⁷ 'Yö- pö: «("Sanni mε "bhɪ- -zë
 -yö □dua -fεε -gɔ kö -yö za dɔ
 □dhe -kɔ bha- 'dhö, "kεε kö yö -zë
 -mawɔn -yö 'ya- "dhü bha -oo,) 'yö
 Atanna -zë □wε? -Më □në- kë 'yö
 'yaa ö -bha mε -nu -ta -za dɔ kö -wo
 bhea" sië- -dhe 'yënnng- 'gü waa-
 gbeng 'gü -nu □gban 'gü?» ⁸ 'Yö-
 pö: «A- -pö ka -dhe tɛan- =dede 'ka
 □dhe: -A 'gü -zian 'yii 'dho □gwëë
 'yö ka -ta -za dɔ. "Kεε 'wɔn do
 'bha- -dhö, yö -mü □dhe: 'Ö yaa-
 dɔ mang Mεgbömε n nu -yi -bha
 kö -zv -yö n -dhe -sü -yö -tun mε
 'bha -gɔ "kpung yö □taa "wε -ee?»

"Gwënnng 'ö Yesu -ya -da 'ö
 -gban Fadhizien mi do waa-
 nüisongkunmε -a -nu -bha 'ö Dhukö
 -ya pö

⁹ □Dhe 'ö Yesu □ya ö bo "gwënnng
 'dhe bha- -da -sü 'ka □dhe -kɔ
 bha- 'dhö, 'yö dho 'yö- do 'bha -da
 'mε 'wo gun wo -zv 'gɔn sië □dhe
 wo -zë pö 'yaa wo -bha Atanna
 wëëdhö, 'ö 'waa gun mε -kpεa
 yö sië- 'gü bha- -nu -dhe 'ö- pö:
¹⁰ «Yi do 'ka, 'yö mε □ple 'wo
 □wɪü 'wo dho -bhea Atanna -dhe
 -dhe 'gü -a -dhɔkëgükɔ 'gü. Mε
 □ple 'wo 'dhü bha- mε do -gun
 Fadhizien 'ka. 'Yö- mε do- gun

'niisongkunme 'ka. ¹¹ □Dhe 'ö □wa 'dho □wa -da 'koodhö, 'yö-Fadhizien mi -sü -yö do "pean do "piü, 'yö zun -bhea Atanna -dhe -sü -bha 'ö -pö: «'Aa, n Dë Atanna, 'ma i nue" bho □dedewo, "wı 'ö bhii-wo -bha kö 'a kē □kwaanme 'ka, "εεn kö 'a kē 'wonyaakēme "εεn -zuazēme 'ka □dhe me -kpea 'wo to -nu 'dhö, "εεn 'zū kö 'maa □dhe 'niisongkunme 'ö do ya -'dhö bha -wön 'gü; ¹² -a -gen -mü □dhe a 'sunng- ma -dhekpaoyi □ple □nē 'ka "dhooḡo do 'gü, 'ö 'a n □sloopē □gban "pepe 'nii- bho i -dhe.»

¹³ Kö 'niisongkunme 'kö bha -yö do siē "pean "weε "piü, kö 'yaa □moo -zian wo -bha kö -yö ö "yan "dhiü "wlü dhang- 'gü. "kεε kö -yö ö -kō -ya siē ö -kuu 'gü 'ö -pö: «'Aaa, n Dë Atanna, -bhö i zuē" kē -sea n "piü kö 'i n -mawön 'to -dhe, 'wonyaakēme -mü n 'ka -wa.» ¹⁴ 'Yö Yesu -ya -ta yō 'ö -pö: «A- -pö ka -dhe □sii □dede -ta □dhe me □ple bha- me 'dhe 'ö □bhea "dhü bha, Atanna -yö kē -mawön -to 'ö dho ö -ta "puu 'ka ö -ḡo 'koodhö me 'dhe 'ö to bha -bha; -a -gen -mü □dhe 'me 'ö dho -pö 'ö ö -dı fiē bho me -kpea -bha, Atanna -dho -a □bhlēē -pö kpekpedhö, "kεε 'me 'ö yaa ö -dı -da me □gban □wlöö, -yö -dho -a -me gba -due 'kpıi- 'ka.»

Yesu -bha 'dhuē -kē 'nē 'sεennē -nu -bha -kō -dhiang 'ö Dhukö -ya zē
(Matiö 19,13-15; Makö 10,13-16)

¹⁵ 'Ö go -'dhe bha -'gü, 'yö 'wo nu -dhe 'nē 'sεennē -nu 'ka 'pö kö -yö ö -kō zun -nu -bha kö Atanna -bha 'dhuē -ya -nu 'kun. "Kεε □dhe 'ö -bha □klang -nu 'wo -dhe yō "dhü, 'yö -siö -nu -dhe, 'yö 'wo -ya -dön bho -sü -bha 'me 'wo nu 'nē -nu 'ka bha -nu 'ka. ¹⁶ 'Yö Yesu -ya pö -wo nu -nu 'ka. □Dhe □ya kē "dhü 'yö -pö -nu -dhe: «Ka ka kwaan- 'nē -nu -zū kö -wo nu n "piü, 'ka

'dho -nu "kan n -bha, -a -gen -mü □dhe Atanna -bha -gblüdeddhe 'ö dhang- 'gü bha -yö 'me 'wo □dhe -a -nu 'dhö □nē -nu -bha 'ka.» ¹⁷ 'Yö -pö: «A- -pö ka -dhe tean -dede 'ka □dhe: Me "bu me 'ö 'yii ö -kō -ya Atanna -bha -gblüdeddhe bha -bha □dhe -kō 'ö 'nēsεennē -nu 'wo "wı siē -'ka 'wön -bha bha -'dhö, -a -me 'yii 'dho -da mü tongtongdhö.»

□Naome do 'ö Yesu dheε" kpo yi do 'ka -a -dhiang 'ö Dhukö -ya zē
(Matiö 19,16-30; Makö 10,17-31)

¹⁸ Yi do 'ka 'yö Zuifö -nu -ḡome do -yö nu, 'yö Yesu dheε" kpo 'ö -pö: «-ḡomedē kēwön -sēsü, -mē □nē kēwön 'ka 'ö 'ma -kē 'yö a dho □sii 'ö 'yaa yēn 'ö Atanna 'piü bha -sloo?»

¹⁹ 'Yö Yesu -ya -yō bō -ḡo 'ö -pö: «I n -dhe me kēwön -sē -mē -wön 'gü, "kεε kö Atanna yō do □nē -kēwön 'dhö -sē?» ²⁰ 'Yö -pö: «I -'wön -dō □dhe -yö -ben zē -sü 'ka Atanna -bha 'tong- 'gü □dhe: <'Waa -da me -nu -bha dhe "piü tongtongdhö,

'waa me zē tongtongdhö,
'waa □kwaan bho tongtongdhö,
'waa □sua -ya me 'bha -bha tong- tongdhö,

-bhö i 'kpōme -nu □bhlēē -ya.»

-Yö n 'gü □dhe i yō -zē -dō.»

²¹ 'Yö -pö: «□Iin, -a 'dhe 'kö bha a yō -zē -dō, a -bho yō -zē kē -sü 'ka n 'nēdhe 'gü 'nu yi 'bha 'ka.»

²² □Dhe 'ö Yesu □yaa- ma "dhü 'yö -pö -dhe: «'Wön do □nē -kēwön □ya 'to i -bha.» 'Yö -pö: «-Bhö 'dho kö 'i i □sloopē □gban "pepe "dhoo do kö i -'nao bha 'gü -gblü -wēēme -nu -ta kö 'i nu 'i 'to n □keng-, □ya kē "dhü Atanna -dho i gba □nao bha- "weε 'ka dhang- 'gü.»

²³ □Dhe 'ö -wo 'dhe 'kö bha- ma Yesu "dhi, 'yö ö wēē' 'gü -siö, -a -gen -mü □dhe □nao -yö -gun -ḡo □dedewo, 'yö 'yii "wı -bha kö -yö ö -kō bho ö -bha

□nao bha- 'gü. ²⁴ □Dhe 'ö Yesu -ya -dhe yö □dhe -a wo -ta □ya ga kpekpedhō dhiang 'ö- zē- -dhe bha- -wōn 'gü, 'yö- pō 'me 'wo gun mü bha- nu -dhe: «Ka -dhe -yö bha -ee? A- -pō ka -dhe □dhe □naome -nu -da Atanna -bha -gblüdedhe 'gü -sü -dho □gbaon □dedewo. ²⁵ -Yōnmēa -zian -bha -ziō -sedha -ye 'ka -dhe -dho kē -sē □naome -nu -bha -da Atanna -bha -gblüdedhe 'gü -sü -ta.»

²⁶ □Dhe 'ö 'me 'wo gun mü 'wo 'wōn bha- ma, 'yö 'wo- dheε" kpo 'wo- pō: «□Ya kē "dhü 'sa kō 'dee dho dha 'wōn yö- 'gü?»

²⁷ 'Yö Yesu -ya -yo bō- -nu -go 'ö- pō: «Mē "bhü- =nē- -fiēbhawōn 'dhō 'dhō, "kēε Atanna -zē -fiēbhawōn 'yaa 'dhō tong- tongdhō.»

²⁸ 'Yö Piēdhō -ya pō- -dhe: 'Yö 'me 'kō 'ya yi 'kē- -nu waa- yi □slōpē □gban "pēpē 'to 'ya nu i □keng- 'sa yö □wē?»

²⁹ 'Yö- -yo bō- -go 'ö- pō: «A- -pō ka -dhe tean- =dede 'ka □dhe: Mē "bō mē 'ö zē Atanna -bha -gblüdedhe -wōn -dhe 'ö bō ö -bha 'kō 'ka "εen 'ö -kan ö -bha dhebhō -bha, "εen ö dheebhang -nu -bha, "εen ö 'kē- -nu -bha, "εen ö -bha 'nē -nu -bha, ³⁰ Atanna -dho -a "dhiüziōta nu- -mē -dhe "tüng 'kwa dō- 'ka ya- 'gü, 'ö dho 'ö- gba □sii 'ö 'yaa yēn 'ö- "piü dho- 'ka -dhekpao dhia" 'gü.»

Yesu -bha ö ga -wōn waa- ö -bō -wōn -dhiang zē -kō -yaaga -naa 'ö Dhukö -ya -gen dō

(Matiö 20,17-19; Makö 10,32-34)

³¹ □Dhe 'ö □ya ö bo- -pō "dhü -sü 'ka, 'yö ö -bha □klang -nu -kaong do ga □ple bha- -nu -dhe -di -ta, 'yö- pō- -nu -dhe: «-Ka -dhe -ga, 'dho □nē kwa- wo siē Zedhizadhemo bha. 'Wōn "pēpē 'ö -gban mang Mēgbōmē n -wōn -bha 'ö Atanna -wōdhiüloomē -nu -wa -ben zē bha, -a 'gü -wōn kē "tüng

□nē □loo bha, ³² -a -gen -mü □dhe 'dho kwa- wo siē ya -wo -dho n □gbao 'mē 'waa Atanna dō- -nu -go, 'ö 'wo □wēε dō n -bha, 'ö 'wo "si bho n -go, 'ö 'wo wo "dhidhi -pen n -bha, ³³ 'ö 'wo n -ma □klangga 'ka, 'ö 'wo n zē, "kēε □wa bo n zē -sü 'ka, a -dho -bō -a -dhekpaoyi -yaaga -naa bha- 'ka.»

³⁴ "Kēε -a pō 'ö- wo "dhü bha 'wii- 'gü ma, -a 'gü -yö -gun -nu 'gü tii', 'wii- 'kloō- 'bha dō.

Yesu -bha "yanwlüme do 'bha -kē "klüöklü -kō -dhiang 'ö Dhukö -ya zē

(Matiö 20,29-34; Makö 10,46-52)

³⁵ □Dhe 'wo 'dho siē, 'ö Yesu □ya □loo Zedhiko -pō "saan "dhiü, 'yö 'wo -kpan "yanwlüme do -bha kō -yö -ya siē zian "güng "piü kō -yö gba -dhe siē. ³⁶ □Dhe 'ö- "tu 'dhō -da mē kpō 'wo gun ziō siē -yuudhō bha- -nu -wō 'gü, 'yö mē -nu dheε" kpo, ³⁷ 'yö 'wo- pō- -dhe: «Yesu 'ö go Nazadhetō bha □nē ziō siē bha.» ³⁸ 'Yö "yanwlüme bha 'ö □gbla 'ö- pō: «Yesu, Davi Gbö, -bhō n -wēē -ga -dhe!»

³⁹ □Dhe 'ö- pō "dhü, 'yö 'me 'wo gun 'ta 'sü siē 'wo gun Yesu "dhiü bha 'wo zun -ya -a "yan 'gü -sü -bha, kē "dhü kō -yö ö "dhi ta. "Kēε 'yii- -yo bō, 'yö ö -wō "dhiü 'bha □wlü 'zü "gbü- 'ka 'ö- pō: «Davi Gbö, -bhō n -wēē -ga -dhe!»

⁴⁰ □Dhe 'ö Yesu "tu -yö -da -a -wō 'gü, 'yö 'daonnu, 'yö- pō -wo nu- 'ka ö -dhe. □Dhe 'ö □wa nu □wa □loo- 'ka Yesu "sōo, ⁴¹ 'yö- dheε" kpo 'ö- pō: «-Mē -wōn □nē 'i- "piü □dhe 'a- kē i -dhe?»

'Yö- -yo bō- -go 'ö- pō: «N Dēmē, -yö n "piü □dhe 'i n "yan ya □nē- "dhiü "pu kō a -dhe yö -deewo.»

⁴² 'Yö Yesu -ya pō- -dhe: «□Dhe 'ö "dhü, i "yan "dhiü -yö "pu, i -bha 'dhang -bho n "dhiü -sü □ya i dha!»

⁴³ 'Mē bha -yö -to -dhe do bha- 'gü 'ö- "yan -yö -dhe yö -deewo, 'yö

-ziö Yesu □keng- kö -yö Atanna 'to bho sië. 'Yö me "pepe 'kö 'wo gun Yesu □keng-, 'ö 'wo 'wön bha- -dhe yö, 'yö 'wo -ya Atanna 'to bho -sü -bha.

19

Zase dha -kɔ -dhiang 'ö Dhukö -ya zë

(Matiö 25,14-30)

1 'Yö Yesu -yö -dho "dhü 'ö -da Zedhiko -pö 'gü, 'yö zun 'pö- 'gü "pe -sü -bha. 2 'Ö "dhü bha kö göndënë do 'bha 'ö -kë □naome 'ka, "keε 'ö -kë 'niisongkunme -gome 'ka 'wo- -dhe Zase bha -ya "slë mɔɔ- sië kö 'ö Yesu do. 3 "Kεε □dhe 'ö -kë □dhe 'yaa gun me □gblëen 'ka, -a -kɔ 'yii □mɔɔ- -bha me kpö 'ö gun Yesu □keng- bha- -wön 'gü. 4 'Yö -beang sü 'ö -da "dhiü, 'yö dho ö -da "dhü do 'bha bha- 'gü, kë "dhü kö 'ö Yesu yö; -a -gen -mü □dhe 'ö gun "dhü kö □yaa- 'wön do □dhe -yö -dho bɔ -dhe bha □në- 'gü. 5 □Dhe 'ö Yesu dho 'ö □loo "dhü 'ö Zase gun- 'gü bha- =wlöö, 'yö ö -gɔ "dhiü □wlü 'ö -dhe -ga "dhü bha- 'gü, 'yö- pö Zase -dhe: «Zase, -bhö loɔ- "vaandhö, -a -gen -mü □dhe □dεε 'ö □dεε 'ka a -dho -da 'ka i -gɔ 'kɔɔdhö.»

6 'Yö Zase -yö □loo -beang 'ka, 'yö dho 'ö- =yëë bho □niidadhe □dede 'ka ö -gɔ 'kɔɔdhö. 7 □Dhe 'ö 'me 'wo gun Yesu □keng- bha 'wo 'wön bha- -dhe yö, 'yö- nu □gban "pepe 'wo -ya -dɔn -bho wo yun 'gü -sü -bha Yesu 'ka 'wo- pö: «'Me bha □ya 'dho ö □yëë bho 'wönnyaakëme -gɔ 'kɔɔdhö -wa!»

8 "Kεε "tüng 'wo- pö sië 'ka "dhü bha kö Zase □ya 'dho □ya do Yesu wëëdhö kö -ya pö sië- -dhe 'ö- pö: «N Dëme, □ya 'gɔ □dεε 'gü, □naɔ 'ö n -gɔ a -dho -a "pe 'gü 'a- "pean do nu "flεεme -nu -dhe, 'ö me "pepe 'a "kpënn- -kë -nu -gɔ 'a- -nu -bha □naɔ -bhö bha 'a dho 'a- -gɔ -yiisiö nu- -me -nu -dhe.»

9 □Dhe 'ö □yaa- pö "dhü, 'yö Yesu -ya pö- -dhe: «Zase, dha -sü -bhiëë □ya zun i -bha 'kɔ -bha □dεε, -a -gen -mü □dhe Ablaamö suu -mü i 'ka 'pö. 10 -A pö 'a- wo "dhü bha- 'kloɔ- -mü □dhe mang Mεgböme a -nu "kpung □taa kö 'me 'ö Atanna -bha zian □ya □dheng- -nu -gɔ □në 'a- -nu mɔɔ- kö 'a- -nu dha.»

"Gwënnng 'ö Yesu -ya -da 'ö -gban □naɔ -ziö 'gü ziö -sü bha -a -dhiang 'ö Dhukö -ya pö

11 "Tüng 'ö Yesu 'dhö "wɔ sië- 'ka "dhü bha kö 'waa Zedhizadhemo -dhe 'ka □gblëen 'zü, kö 'me 'wo wo "tu 'to sië- -wɔ -bha bha -wo wo -zɔ 'gɔn sië □dhe 'wa bo 'dho -sü -zë 'ka kö 'wo □loo Zedhizadhemo bhoo, kö Atanna -bha -gblüdëdhe □ya -ya -bha □naa bha. 12 'Yö "gwënnng do -da -nu -dhe 'ö- pö: «Yi do 'ka 'yö göndënë do 'ö bho -gblüdëdhe -kɔdhi 'gü, 'yö □wlü 'ö dho "se □gblëen 'bha 'gü kö □wa bo ö kë -sü 'ka -gblüdë 'ka mü kö 'ö nu 'ö -ya ö -bha "se -gɔ "dhiü. 13 □Dhe 'ö yöö 'dho, 'yö ö -bha gwëëzë -nu -kaong do -dhe, 'yö "sënnng ga -kaong do 'gü -gblü -a -nu -ta 'yö- pö: «-Ka 'dho- 'ka kö 'ka- -ziö 'gü ziö "sanni n nu -sü □zinng 'gü.» 14 "Kεε □dhe 'ö -kë □dhe 'me bha- -san -gun ö -gɔ "següme -nu kë sië bha, 'yö 'wo me bɔ- =keng- "se 'ö dho- 'gü bha- 'gü, 'yö 'wo- pö 'me 'wo mü- -nu -dhe: «'Yaa yi "piü □dhe 'ka 'me bha- -ya yii- gblüdë 'ka.»

15 "Kεε yö □në- =gban- 'gü, □dhe 'ö □wa bo 'me bha- -ya -sü 'ka -gblüdë 'ka, 'ö □ya ö yee kë □ya nu ö -gɔ "se 'gü, 'yö me bɔ ö -bha gwëëzë -nu bha- -nu -dhe kö -wo nu kö -wo wo "kplëng bho ö -dhe. 16 -A me -blεεsü 'ö nu, 'yö ö "kplëng bho 'ö- pö: «N Dëme, "sënnng ga do 'i- to n -gɔ bha, -a -kaong do □në 'a- =sloɔ- -bha.» 17 'Yö -gblüdë -ya pö- -dhe: «□Ya dhi, i këwön -yö -së. 'Ma- do □dhe 'wlɔɔ- 'në -mü i 'ka pë

-bhaasü 'a-to i "piü ya -bha. □Dhe 'ö "dhü, 'ma i -ya 'pö- "gblüglü -kaong do -go "dhiü.»¹⁸ 'Yö me □ple -naa -yö nu 'yö-pö: «N Dëme, "sënnng kpö do 'i- to n -go bha, -a "soodhu □në 'a- =sloo- -bha.»¹⁹ 'Yö-pö- dhe: «Bhii -dī 'pö, -bhö -ya 'pö- "gblüglü "soodhu -go "dhiü.»²⁰ 'Yö- me do 'bha- nu 'ö- pö: «N Dëme, "sënnng kpö 'i- nu n -dhe bha, -a -ga 'a- -da so 'gü 'a kpö -kë 'ö ya.»²¹ 'Yö- pö: «-A kë 'a- wo "dhü bha- -gen -mü □dhe "suü □në 'a- wo i -go, a- -do □dhe i -mawon -yö 'ya, 'pë 'yaa i -bha 'ka 'i- sü 'ö to i -go, 'ö 'bhii -mlü bō -dhe 'ö- 'gü 'i dho 'i -mlü -kan mü.»²² 'Yö -gblüde -ya pö- dhe: «I -dī -wü □në 'a dho i 'kun- bha, -a -gen -mü □dhe gwëe" suu yaa -mü i 'ka. I- -pö i- -do □dhe n -mawon -yö 'ya, 'pë 'yaa n -bha 'ka, a- -sü 'ö to n -go, 'ö 'miü 'pëe- ta 'a- bhe bho, ²³ -yö -kë -mü □dhe 'sa 'yö 'bhii 'dho ma □nao 'a- do i -go bha- 'ka kö 'i- -da 'wëe- -kō 'gü, kö "sanni -yö do n nu -yi -bha kö -a □trōon □ya -da, 'yö i- to i -ta?»²⁴ 'Yö- pö 'me 'wo gun mü bha- nu -dhe 'ö- pö: «-Ka ma "sënnng kpö 'ö 'me bha- -go bha- 'sü- -go kö 'ka- do- -kaong do 'dhö 'me- -go bha- -go.»²⁵ 'Yö 'me 'wo bha 'wo- pö- dhe: «'Yö n Dëme, -a -kaong do 'dhö 'me 'kö- -go 'yö 'i- pö 'zü 'yi- 'bha nu yö □në- -dhe -ee?»²⁶ 'Yö- yo bō- nu -go 'ö- pö: «'A- zë ka -dhe □sii □dede -ta □dhe: -A 'bha 'dhö 'me 'ö- -go 'ö- -ziö 'gü -ziö □në 'wo dho- -me taa kë, 'këe pë 'bha 'yaa 'me 'kö- -go, -a 'dhe 'në -zian 'ö- -go ('ö 'yaa- -ziö 'gü ziö) bha □në 'wo dho- 'sü- -go do. ²⁷ □Ya 'go yö -zë 'gü, 'me 'wii "wī- -bha kö 'a kë- nu -bha -gblüde 'ka bha, -ka nu- nu 'ka kö 'ka- nu zë n "yaan yö!»

Yesu -da Zedhizadhemo -ko -dhiang 'ö Dhukö -ya zë

(Matiö 21,1-11; Makö 11,1-11; Zan 12,12-19)

²⁸ □Dhe 'ö □ya ö bo dhiang -nu bha- -nu zë -sü 'ka, 'yö -da me kpö bha- -nu -dhe "dhiü, 'yö 'wo dho Zedhizadhemo. ²⁹ □Dhe 'ö □wa 'dho 'ö □ya □loo Befaze -pö waa- Betani -pö -nu "soo, -ton 'wo- -dhe Odhivie -ton bha- "pean "piü, 'yö ö -bha □klang -nu bha- me □ple bō, 'yö- pö- -nu -dhe: ³⁰ «-Ka 'dho 'pö- 'ö -ya kwa wëedhō bha- 'gü. 'Ka -da 'plöö ka -dho □soofeng 'në do 'ö me 'bha 'yii -ya -ta do -a yö kö -yö -kplü -sü 'ka, 'ka- yö -kaa "pu kö 'ka nu- 'ka. ³¹ Me □ya ka dhe" 'kpö □yaa- pö: «-Ka- -pu kö 'ka- kë □dhe?» -kaa pö- me -dhe: «'Yi dëme -mawon □ya zun- -bha.»

³² 'Me 'ö- -nu bō "dhü bha 'yö 'wo dho. 'Yö 'wo -kpan □soofeng 'në bha- -bha □dhe -kō 'ö- pö- 'ka bha- 'dhö. ³³ □Dhe 'wo □soofeng 'në bha- "pu sië, 'yö- -me -nu -wo nu 'wo- -nu dhe" kpö 'wo- pö: «-Ka- -pu -më -wōn 'gü?»

³⁴ 'Yö 'wo- -yo bō- -nu -go 'wo- pö: «'Yi Dëme -mawon □ya zun- -bha.» 'Yö 'me 'wo bha 'wii "wī.

³⁵ 'Yö 'wo- sü 'wo dho- 'ka Yesu -dhe. □Dhe 'ö □wa 'dho □wa □loo- 'ka Yesu -dhe 'gü, 'yö 'wo woo- so -nu □loo- -ta, 'yö 'wo Yesu -ya -ta. ³⁶ □Dhe 'ö □soofeng 'në bha 'ö zun "ta 'sü -sü -bha, 'yö me -nu 'wo so kpö zian -ta -dhe □gban 'gü 'wo dho- 'ka "dhiü. ³⁷ □Dhe 'ö □wa 'dho 'ö 'wo Odhivie -ton bha- loo- sië 'kö □wa □yoon Zedhizadhemo -pö "soo, 'yö- -bha □klang -nu bha- -nu □gban "pepe 'wo wo -wü "dhiü □wlu, 'yö 'wo zun Atanna 'to bho -sü -bha kö -a -nu □nii -yö -da sië □dedewo "dhabhliwōn "gblüglü -nu 'ö Yesu -ya -kë 'wo- -dhe yö bha- -wōn 'gü ³⁸ 'yö 'wo- pö: «-Gblüde 'ö nu kwa Dëme -bha nu 'gü bha, -a 'to -yö bhoo! -Ya -dī 'flëe- 'gü -sü -yö kë dhang- 'gü kö Atanna 'ö dhang- 'gü -a 'to- bhoo!»

³⁹ □Dhe 'wo- pö sië "dhü, 'yö Fadhizien -nu ga bha -wo bō me "dhaa bha- 'gü 'wo- pö Yesu -dhe:

«Yi Dëme, -a pö i -bha □klang -nu -dhe kö -wo wo "dhi ta!»

⁴⁰ 'Yö -yo bɔ -nu -gɔ 'ö -pö: ««A -pö ka -dhe □dhe kö 'me 'wo bha -wo wo "dhi ta, -gwë -nu -dho "wɪ!»

Yesu -bha -wëë -wv -kɔ Zedhizadhëmö -dhe -wɔn 'gü -kɔ -dhiang 'ö Dhukö -ya zë

⁴¹ □Dhe 'ö □wa □yɔɔn 'pödhe "sɔɔ, 'yö Yesu zun "gbv bɔ -sü -bha Zedhizadhëmö -pö 'gü -me -nu bha 'ö -pö: ⁴² «Zedhizadhëmö -me -nu, □ya kē 'nu □dhe 'wɔn 'ö dho ka gba -ya -dɪ 'flēē -'gü -sü 'ka, 'ö kē siē ka -dhe □dɛɛ ya, ka -dɔ 'nu, kö ka -bha -dho kē -sē. "Kɛɛ -kaa -ga □tɔn 'ö 'yaa "dhü, 'yö -bin -sü 'ka ka -gɔ 'yö 'kaa -yö bha. ⁴³ -Ka -dhe -ga, -a dɔ 'ö 'kii -wo bha -wɔn 'gü, "töng 'bha -dho □loo 'ö ka 'yao -nu 'wo nu 'wo "saan -kan kaa -'pö -ya -zü, 'ö -gblü -yö 'gba dɔ ka -bha 'ö 'wo ka □klēen zian □gban -zian □gban 'ka, 'ö 'wo ka □kang. ⁴⁴ -Wo -dho kaa -'pö -ya -wü -trukpe -trukpedhö, 'ö me do -zian 'yaa 'to "yaan, 'ö 'wo dho 'wo wo -gen -ziö -a "yɔv 'gü, 'ö -'kɔ "kpan -gwë do -zian 'yaa 'to 'ko -ta, -a -gen -mü □dhe "töng 'ö Atanna -ya sü kö 'ö "ta -'ka ka -dhe bha 'kii -dɔ.»

Yesu -bha Atanna -dhokëgükɔ □bhlēë -ya -kɔ -dhiang 'ö Dhukö -ya zë

(Matiö 21,12-17; Makö 11,15-19; Zan 2,13-22)

⁴⁵ □Dhe 'ö dho 'ö □loo Zedhizadhëmö, 'yö dho 'ö -da Atanna -dhokëgükɔ 'gü, 'ö dho -yö -kpan "dhɔɔdɔmɛ -nu -bha mü kö -wo woo -pē 'nē -nu "dhɔɔ dɔ siē. 'Yö -ya -a -nu "piü kē -sü -bha ⁴⁶ kö -ya pö siē -nu -dhe 'ö -pö: «-Yö -ben zë -sü 'ka Atanna -bha 'sëedhe 'gü □dhe -a -bha 'kɔ -dho kē -bheä 'gü -kɔ □nē -'ka, "kɛɛ yö □nē ka -zë 'ka -kē □kwaanme -nu -ya 'gü -ye □nē -'ka bha!»

⁴⁷ -A "töng bha -'gü, -yö gun 'dho siē yi □gban 'pɛɛ 'ka Atanna -dhokëgükɔ 'gü, 'ö me -nu □klang -nu -kē -nu wo, "kɛɛ 'sa kö "saab-home -nu -gɔmɛ -nu oo, 'tɔnggɔmɛ -nu waa -Zuifö -nu -bha -kweagbö -nu -wa "slē mɔɔ -siē kö 'wo -zë. ⁴⁸ "Kɛɛ -kɔ 'ö woo -kē -'ka kö -nu -kɔ □mɔɔ -bha 'wii -yö, -a -gen -mü □dhe kö "següme -nu □gban "pɛɛ -wo wo "tv 'to siē -wo bha -bha 'wo -din yö □dedewo 'ö 'wo -teandhe -nu □gban yö.

20

Yesu -bha -kɔ -mɔɔ 'wɔn -bha -sü -gen 'go -dhe -dhiang 'ö -zë 'ö Dhukö -ya pö

(Matiö 21,23-27; Makö 11,27-33)

¹ Yi do 'bha bha -'ka kö Yesu -yö 'wɔn -taɔng -sē pö siē "següme -nu -dhe, 'ö -nu □klang -kē -a -wɔn 'ka Atanna -dhokëgükɔ 'ö Zedhizadhëmö bha -'gü, 'yö "saab-home -nu -gɔmɛ -nu 'wo nu waa -'tɔnggɔmɛ -nu waa -kweagbö -nu 'dhö, ² 'yö 'wo -pö Yesu -dhe: «'Wɔn -nu 'i -kē siē ya i -kē de □nē -bha kē 'gü "ɛɛn i -sabho de "dhiü?» ³ 'Yö -yo bɔ -nu -gɔ 'ö -pö: «'Kwa -ma, a -dho -a -yo bɔ, "kɛɛ a -dho ka dhɛɛ" do 'kɔ 'pö. ⁴ Kaa -dɪ 'pö Zan -bha mɛ -bɔ Atanna 'ka -zv 'ö gun -wo siē ya, -yö -gun -sabho siē de □nē -"dhiü? Mɛ "bhü -nu -ee, "ɛɛn Atanna -ee?» ⁵ □Dhe 'ö -pö "dhü, 'yö 'wo -ya -wɪ 'gü -sü -bha wo 'ko □zinng 'gü 'wo -pö: «Ya kē □dhe 'kwa -pö -yö -go Atanna 'piü, kö yöö -pö kwa -dhe yö kē -mü □dhe 'sa 'yö 'kii 'dhang bho -"dhiü, ⁶ "kɛɛ □ya kē 'zü □dhe 'kwa -pö -yö -gun kē siē me "bhü -nu □nē -nu -bha kē 'gü, kö "següme -nu □gban 'pɛɛ woo (□wɛɛ dɔ kwa -bha) kö -wo kwa -zuö -gwë 'ka, -a -gen -mü □dhe -wo 'dhang -bho "dhiü □dhe Atanna -wudhiüloomɛ □nē gun Zan 'ka.» ⁷ □Dhe 'ö □waa -

zon-'gü "dhü, 'yö 'wo-pö Yesu-dhe 'waa-go-dhe do. ⁸ 'Yö -yo bo-nu -go 'pö 'ö-pö: «Mang-dı 'pö, 'wɔn 'a-kë sië bha 'me 'a-kë--bha kë 'gü 'maa-di.»

"Gwënnng 'ö Yesu -ya -da 'ö -gban buzankëme "gblü yaa -nu -bha 'ö Dhukö -ya pö

(Matiö 21,33-46; Makö 12,1-12)

⁹ -Yö -to -dhe bha-'gü 'yö "gwënnng do 'bha-da "següme -nu -dhe 'ö-pö: «Me do 'bha 'në gun, 'yö 'ö -bha -drɔɔdhe kpɔ, 'yö dho 'yö-da buzan 'gü 'yö dho 'ta 'ngblëen 'bha 'gü.

¹⁰ 'Dhe 'ö -drɔɔ bha-ga bho "töng 'ya 'loo, 'yö 'ö -bha gwëemi do bo buzankëme -nu bha-nu "piü, kö -wa 'gü -gblü kö -wo 'ö -bha do-go kö -yö nu-'ka 'ö -dhe, "këe 'yö buzankëme -nu bha 'wo gwëemi bha-ma -tëkë -tëkëdhö, 'yö 'wo-"piü kë 'yö dho 'ö -kö 'gü "fië 'ka 'ö dëme-ta.

¹¹ 'Yö 'slëe 'zü 'ö me "wëe do 'bha bo, 'yö 'wo-kun 'zü 'wo-ma -tekpe -tekpëdhö, 'yö 'wo "si bho-go, 'yö 'wo-kë 'yö dho 'ö -kö "fië 'ka 'ö dëme-ta 'pö.

¹² 'Yö dho 'zü 'ö-me -yaaga-naa bo. 'Yö -zë 'ö 'loo mü, -a-gi 'në 'wo-wo, 'yö 'wo-kë 'yö dho.

¹³ 'Dhe 'ö me 'dhe bha 'ö dho, 'yö -drɔɔdhe dëme -ya pö: «Kaa 'to "dhü! 'Me 'a-nu bo bha kë 'wo-wo me "wëe 'ka 'yö -kë, -ka do kö 'a n ga 'gü 'në 'dede bo, 'bha mü "dhü -wo -dho 'yö -zë -ya 'bhlëe 'gü.»

¹⁴ "Këe 'dhe 'ö-gbö 'ya 'dho 'ya 'loo mü, 'ö buzankëme -nu bha 'waa-yö 'yö 'wo-pö: «-An aan-! Me 'dede 'ö-bha 'këanpë 'dhö-mü 'yö nu bha, 'yö 'në zëme -zian 'ka, 'yö -zë 'kwa-zë kö -dhe ya 'ya 'to kwa-go!» ¹⁵ 'Yö 'wo-pö-ta 'wo-kun 'yö 'wo-go-'ka -drɔɔdhe 'gü, 'yö 'wo-zë.»

'Dhe 'ö bo "gwënnng bha-da-sü 'ka, 'yö-nu dhe" kpɔ 'ö-pö: «-Yö ka 'gü 'dhe 'ya kë "dhü bhao-,

'bhlaame bha-yö -dho buzankëme -nu bha-nu kë 'dhe 'taamasü 'gü? ¹⁶ -Yö kë ka "yaa 'dhe 'ya nu, -yö -dho buzankëme -nu bha-nu zë 'në-wo kö -yö 'ö -bha

'bhlaa-'sü -ya do me "wëe -nu -go. 'Dhe 'ö "següme -nu -wo 'wɔn bha-ma 'yö 'wo-pö: «'Wɔn 'dhe 'kö bha-yaa -yö do me 'ka 'ngblëen -wa.» ¹⁷ "Këe 'dhe 'wo-pö "dhü, 'yö Yesu -ya -nu -ta -ga 'yö-pö: «'Ya kë "dhü 'sa kö-pö 'ö Atanna -wu 'sëedhe -ya wo 'dhe:

«-Gwë 'ö 'kodome -nu -wa -zuö bha 'në

kë-kë 'kö "kpan -ya -ta -gwë 'ka' bha kö ka-'kloo -do 'naa bha "wë-ee?»

¹⁸ A-pö ka -dhe 'dhe me "bu me 'ö yaa-pö -gwë bha-ta, -a-me "dhiü -dho "ye, "këe 'sa -gwë bha yaa-pö me "bu me 'ö-ta, -yö -dho -a-me -büü bho.

¹⁹ "Saabhome -nu -gome -nu waa-'tonggome -nu -gun -a "slë mɔɔ-sië kö wo-kö 'yö wo-ta -dhe do bha-'gü, -a-gen-mü 'dhe 'ö gun "dhü kö 'waa-'wɔn do 'dhe -yö "wı sië wo 'në wo 'ka bha, "këe kö -wo "suü sië "següme -nu -go.

'Nii- song -bho "segodhiüme -dhe -sü -dhiang 'ö Yesu -ya zë 'ö Dhukö -ya -gen do

(Matiö 22,15-22; Makö 12,13-17)

²⁰ 'Dhe 'ö 'ya kë "dhü, 'yö 'wo me bo kö -wo 'kpɔ -dhe "yëedhö kö -wa -gen mɔɔ-. 'Me 'wo "dhü bha, 'yö 'wo wo -dı -kë 'dhe 'wɔnsëkëme 'dhö, 'yö 'wo dhe" "kapı -kapı -nu kpɔ-go, kë "dhü kö 'ya 'kɔn-go "kwëe -dhe 'ö-gü kö 'wo-'kun 'wo 'dho-'ka "segodhiüme -nu -kuu "dhiü. ²¹ 'Yö 'wo-dhe" kpɔ 'wo-pö: «'Yi Dëme, 'yi 'wɔn -do 'dhe 'bhaa 'sua kë, 'dhe pë "pepe 'i 'yi 'klang -kë 'ka bha tean-mü, 'ya 'go mü 'zü, 'bhaa -kpla me 'bha -bha -kë -tiandhö -sü -go kö i 'kpɔ

teanwɔn 'ka, Atanna -bha zian
 ɲnë 'i- zɔn me -dhe ɲsii ɲdede
 -ta. ²² -A -kë "dhü -sü 'gü, yi 'niisong
 -bho "sekɔnmɛ 'kpii- -dhe
 -sü ya, këwɔn -mü "ɛɛn këwɔn
 'yaa -mü?» ²³ ɲDhe 'ö Yesu -ya -nu
 -bha "kpenng- bha- 'gü yö, 'yö- pö-
 -nu -dhe 'ö- pö: «-Ka nu "tanmaga
 do 'ka!» ²⁴ ɲDhe 'wo nu- 'ka, 'yö-
 -nu dhɛɛ" kpo 'ö- pö: «De ɲnë- 'to
 waa- "blɛɛn- 'wo "tanmaga bha- ta
 bha?» 'Yö 'wo- pö- -dhe «Wlɔmö
 -mɛ -nu -bha -gblüdë 'kpii- -mü.»
²⁵ 'Yö- pö: «ɲDhe 'ö "dhü 'sa kö
 pë 'dhe 'ö Sezaa -bha 'ka, -kaa
 bho -gblüdë 'kpii- -dhe, kö pë 'dhe
 Atanna -bha 'ka 'ka- bho- -dhe!»
²⁶ ɲDhe 'ö- pö- -nu -dhe "dhü, 'ö
 'mɛ 'wo- -nu bɔ -a -wɔ mɔɔ- -dhe
 'gü bha 'wii -yɛ yö dhiang -yɔ 'ö-
 bɔ mɛ kpö bha- 'gü bha- -bha -dhe
 'bha -dhe 'bha 'gü, -a 'wɔn -zian
 ɲnë- -nu kɔn, 'yö 'wo wo "dhi ta.

*'Wɔn 'ö -gban -bö kö -wo -go ga
 'gü -sü -bha -a -dhiang 'ö Yesu -ya
 zë Fadhizien -nu -dhe 'ö Dhukö -ya
 pö*

*(Matiö 22,23-33; Makö 12,18-
 27)*

²⁷ 'Mɛ 'wo -kë Sadusien -nu 'ka,
 'ö 'wo -zë 'waa 'dhang bho 'mɛ ɲya
 ga -a -bö -wɔn "dhiü bha, yi do
 'ka 'yö- mɛ ga 'bha 'wo dho Yesu
 "piü, 'yö 'wo- dhɛɛ" kpo 'wo- pö:
²⁸ «Yi Dëmɛ, 'pë Moizö -ya -ben zë
 yi -dhe -a -ga 'ö ya, -ya pö ɲdhe:

«'Mɛ 'ö dhe 'dhö- -go, ɲya kë ɲdhe
 ɲya ga kö 'në 'yaa- -go,
 -a -mɛ 'zlaa- -ya -bha dhebho bha-
 'sü kö weng -wo 'në 'kpo,
 kö -yö kë 'mɛ 'ö ga bha- suu 'ka.»

²⁹ "Kɛɛ -bhö -a -ga kö dheebhang
 -zë -nu "saɔple 'wo gun, kö mɛ
 -blɛɛsü -yö dhe 'sü kö -yö 'dho -yö
 ga kö 'yii 'në 'kpo ɲkö. ³⁰ Kö- mɛ
 ɲple -naa waa- mɛ -yaaga -naa -wo
 'dho kö -wa -bha dhebho bha- 'sü
 kö- -nu 'bha 'wii 'në 'kpo. ³¹ Kö mɛ
 "saɔple bha- -nu ɲgban -wo 'dho
 kö -wo dhe bha- 'sü kö waa- "wɛɛ
 'bha 'wii 'në 'kpo tongtongdhö.

³² Kö -yö to- 'ka "dhü kö- dhebho
 bha -yö ga 'pö. ³³ ɲYa kë "dhü,
 game -nu bho -yi bha ɲya ɲloo,
 dhebho bha -yö -dho kë 'mɛ 'wo
 bha- de -sü 'pö- -bha dhebho 'ka
 kpenngdhö, "kɛɛ kö -a -nu ɲgban
 -wo kë 'ke- -kë dhebho bha- -dhe.»

³⁴ 'Yö Yesu -ya -yɔ bɔ- -nu -go
 'ö- pö: «'Mɛ 'wo ɲdɛɛ -yɛn ya- 'gü
 ɲnë- -nu -mawɔn 'dhö dhe 'sü -sü
 waa- gwaan- 'kpo -sü -bha, ³⁵ "kɛɛ
 'mɛ 'kö 'wo dho kë -toseakëmɛ 'ka
 -dhekpaɔ dhia" 'gü, -tosea -dee 'ö
 Atanna dho- kë bha- 'gü kö ɲwa
 -bö ɲwa 'go ga 'gü bha, wo -zë -a
 -nu -mawɔn 'yii 'dho kë dhe 'sü
 -wɔn "ɛɛn gwaan- 'kpo -wɔn -bha;
³⁶ -a -gen -mü ɲdhe kö 'wii 'dho
 ga 'zü tongtongdhö, "kɛɛ kö woo
 kë ɲdhe Atanna -bha 'kië -nu ɲnë
 'dhö ɲtaamasü 'gü, kö 'go 'wo- wo
 ga 'gü bha ɲwa kë Atanna -bha
 'në 'ka. ³⁷ ɲYa 'go yö -zë 'gü,
 ɲya 'to- 'dhe 'kö -gban game -nu
 -bö -wɔn -bha bha- bha, 'pë 'ö
 Moizö -ya -ben zë yi 'bha 'ka ö
 -go 'sëedhe 'gü, 'ö -gban -kpoɔ kpö
 'ö "gü sië- -bha bha -ya -zɔn ɲdhe
 'yaa ɲsua 'ka; -a -gen -mü ɲdhe
 Moizö -yö Atanna -dhe -dhe bha
 ɲnë- 'gü Ablaamö -bha Atanna,
 Izaakö -bha Atanna, Zakɔbö -bha
 Atanna. ³⁸ "Kɛɛ 'sa a- -pö ka -dhe
 ɲdhe mɛ 'dhe 'kö Atanna -ya 'to
 pö ö -bha "dhü bha, -a -nu ɲgban
 -wo "yaanmɛ ɲnë- 'ka, -a -gen -mü
 ɲdhe 'kö 'wii kë "yaandhe 'ka kwa
 kpö 'gü ɲdɛɛ, "kɛɛ -a -nu ɲgban
 "pepe -wo "yaan Atanna -zë -go.»
³⁹ ɲDhe 'ö- pö "dhü 'ö ö bo, 'yö
 'tonggɔmɛ -nu bha- mɛ ga 'bha
 'wo- pö- -dhe 'wo- pö: «'A, n Dëmɛ,
 i dɔ -zë -wo mɛa- dhiang -nu -yɔ
 bɔ -dhe 'ka.» ⁴⁰ 'Ö go yö -zë 'gü,
 Sadusien -nu bha 'wii- dhɛɛ" "wɛɛ
 'bha 'kpo 'zü.

*Klisi waa- Davi -a -nu -gban
 'kwëë- -kɔ -dhiang 'ö Yesu -ya zë 'ö
 Dhukö -ya pö*

*(Matiö 22,41-46; Makö 12,35-
 37)*

41 □Dhe 'ö □ya kë "dhü, 'yö Yesu -ya pö 'pö- -nu -dhe 'ö- pö: «□Ya kë "dhü 'sa kö -a pö 'wo- wo sië □dhe 'me 'ö Atanna -bha -Yame 'ka bha Davi suu -mü bha- -gen -mü -më 'ka, 42 "Kεε kö Davi yöö □dede -ya -pö ö -bha "tan 'ö- bho Atanna -dhe bha- 'sëedhe 'gü Klisi bha- -bu 'gü □dhe:

«Kwa Dεme -ya -pö n Dεme -dhe:
-Bhö -ya -due -së 'ö n -kə -së -ta ya-
'gü □kö

43 kö -yö 'dho "dhü -yö zun- 'ka yi 'a
dho i 'yaə- -nu kë- 'ka i -gen
-də -ta -pë 'ka' bha- -bha.

44 □Ya kë "dhü 'me 'ö Davi -zë -ya
-dhe ö Dεme bha -yö -məə -bha 'ö
-kë -a bhaa 'në 'ka -kə -kë □dhe?
("Kεε 'yö- -yo 'yii □sloo- -nu -gə.)

*-Dhio 'ö Yesu -ya də ö -bha
□klang -nu -ta 'ö -gban 'tənggəme
-nu -bha 'ö Dhukö -ya pö*

(Matiö 23,1-36; Makö 12,38-40)

45 □Dhe 'ö dhiang -nu bha- -nu
zë sië "dhü, 'ö me □gban "pεpe 'wo
"tu 'to sië- -wə -bha, 'yö- pö ö -bha
□klang -nu -dhe 'ö- pö: 46 «-Ka ka
-dɪ 'kun -së 'tənggəme -nu -gə! -A
-gen -mü □dhe 'me 'wo bha -təyang
□gblɛngblɛn □në- -da -dho -ya
-nu -kë kö 'wo □nië- 'ka -dhe -nu
'gü kö 'wa □loo "dheɛdhe -nu 'gü
kö -wo zun- -nu -dhe kpiö 'gü
kö -wa -nu □bhlɛë -ya. -Yεa
-blɛsü -nu bha □në 'wo- =məə
Zuifö -nu -bha -yakwëëkägükö -nu
waa- dətadhe -nu 'gü kö 'wo -ya
'gü. 47 "Kεε □wa 'go mü kö -wo
'dho sië 'wo □gεandhe -nu -ta -bhö,
□wa 'go mü □wa □loo me -nu "yan
"dhiü, 'yö 'wo □bhea Atanna -dhe
-kə 'gü □gblɛngblɛn -nu bha- -kë,
(kë "dhü, kö 'wo bhə me -nu 'gü
Atanna dhəəbhaawən kë -me -nu
-bha, "Kεε kö 'waa- "gblɔv -zian
-bha). A- -pö ka -dhe □dhe 'wən 'ö
Atanna dho- wə 'me 'wo bha- -nu
-ta, -a "dhiü- -dho ziö me □gban
-bha -ta.

21

*Gbaə 'ö □gεandhe "flɛsü do
'bha -ya wo Atanna -gə -a -dhiang
'ö Dhukö -ya zë*

(Makö 12,41-44)

1 □Dhe 'ö Yesu -yö ö bo -a -pö
"dhü -sü 'ka, 'yö ö -gə "dhiü □wlü.
'Ö dho -dhe -ga kö □naəme -nu -wo
gbaə sië Atanna -gə, kö -wa 'wëë-
-da sië 'pë 'wo- nu Atanna -dhe -a
-da 'gü -pë 'ö- -dhəkägükö 'gü bha-
'gü. 2 "Kεε kö □gεandhe -wëësü 'në
do 'bha bha 'pö "tanmaga □plɛ -ya
□kwɛɛ-, kö -ya -da sië mü 'pö. 3 'Yö
Yesu -ya pö: «A- -pö ka -dhe tɛan-
-dede 'ka □dhe "tanmaga □plɛ 'ö
□gεandhe ya 'ö- =gbaə Atanna -gə
ya, -yö 'gbiin- 'ö -ziö me 'wo bha-
-nu □gban "pεpe -bha -ta. 4 -A
-gen -mü □dhe wo -zë -a -nu -kə
□në -nu 'kən -gu -ta, 'yö- 'dhe 'ö-
-nu "yan 'yaa -kë 'ka -pë "dhiü
bha 'wo- =gbaə Atanna -gə, "kεε
□gεandhe 'në -wëësü 'kö pë 'bhaa-
-gə 'ö do bha, a- -pö ka -dhe □dhe
'pë □ya 'to- 'nu- -gə -a -bha -bhöpë
song -zian 'ka -a -kpεa □në 'ö- nu
Atanna -dhe bha.

*Yesu -bha Atanna -bha 'kə 'wü
-wən -to "dhiü kö -ya pö -kə waa-
-wëəwən -nu 'wo dho kë kö -tosεa
gun -na yën- -a -dhiang 'ö Dhukö
-ya zë*

(Matiö 24,1-2; Makö 13,1-2)

5 'Ö gun kö me 'bha -nu
-wo Atanna -dhəkägükö 'ö Zed-
hizadhəmö bha- -kë -së -dhiang zë
sië, -gwë suu -nu -wo -sü 'wo 'kə
bha- də- 'ka waa- pë -nu 'wo- =gbaə
Atanna -gə 'wo mü bha- -wən 'gü,
'yö Yesu -yö dhiang do zë 'ö- pö:
6 «-Ka -dhe -ga, -a yi -yö nu sië 'ö
-gwë -sengbo -nu 'ka- -ga sië bha,
'ö- =gban -yö □loo, 'ö- do -zian 'yaa
'to 'ko -ta.»

(Matiö 24,3-14; Makö 13,3-13)

7 □Dhe 'ö □yaa- pö "dhü, 'yö 'wo-
dheɛ" kpə 'wo- pö: «Yi Dεme, -a
'wən bha -yö -dho kë "dhü -më
"tüng □në- 'gü? "Eɛn □yaa- pö 'ö kë

yi -dho -a 'suan- bho -më -nu □në- bha?»

⁸ Yö- -yo bo- -nu -go 'ö- pö: «-Kaa kë -së kö 'wa 'dho "kpënnng- kë ka -go 'wo ka -pö; -a -gen -mü □dhe me 'gbe- -dho nu n 'to 'gü, 'ö 'wo- pö ka -dhe □dhe n nu "töng □ya □loo, "εεn wo □në 'wo n 'ka, "kεε □waa- pö "dhü, 'ka 'dho- -yo bo. ⁹ □Ya 'go yö -zë 'gü, ka -dho -a ma ka "tu 'ka □dhe -wo -gblü goon sië -dhe -nu 'wo □ni -a -nu 'gü, "εεn "segö -nu "yan -yö do sië -gean. □Ya kë "dhü ka "gblüödhë 'ya 'dho "muu bho, -a -gen -mü □dhe -a -dhea -bha □dhe 'wön -nu bha -wo kë □kö -blesü. "Kεε yö -zë 'yii 'dho kë "se "dhiütodhe 'ka.»

¹⁰ "Segö 'bha- -dho "wlü 'ö dho ö -gblü -da -a 'bha -ta, 'ö -gblüde 'bha -yö □wlü 'ö dho 'ö -pö me 'bha -ta. ¹¹ Ö "se -yö □zii -ko -ziisü -ziisü -nu -kë, 'ö "vüü 'dhö -da -dhe -nu 'gü 'zuuzudhö 'ö 'ka- ma, 'ö "yua yaya -nu 'wo so. 'Ö "dhabhliwön -nu 'ö □ya kë 'ö 'suü -da me 'gü 'ö -kë dhang- 'gü -dhe -nu 'gü 'ka- yö. ¹² "Kεε "sanni 'wön -nu bha- =gban "pepe -yö kë, -wo -dho ka 'kun □kö -blesü 'wo ka -wëë -kë □gban "pepe suu wo, 'ö wo ka "dhiü do pë -go, 'ö 'wo 'wön bho ka 'gü Zuifö -nu -bha -yakwëëkëgüko -nu 'gü, 'ö 'wo ka -da -nu wo -kaso 'gü, 'ö 'wo dho ka 'ka -gblüde -nu waa- "segodhiüme -nu -kuu "dhiü n 'to -wön 'gü. ¹³ 'Wön -nu bha -wo -dho kë ka 'ka "dhü, "kεε -a -gen -mü □dhe kë "dhü kö 'ka "sëedhe kë n -bha -a -nu -dhe. ¹⁴ A- -pö "dhü kö -yö 'to ka "yaan kö -a yi □ya □loo kö ka -di -ta -za do -wön -zögonde 'ya 'dho -ya ka -bha, ¹⁵ -a -gen -mü □dhe ka -ziö dhiang 'gü "töng □ya □loo kö □wa 'dho ka 'ka -gömε -nu -kuu "dhiü (dhiang 'ö kaa- zë ma □në 'a dho- do ka "dhi). Ma □në 'a dho "yaaki nu ka -dhe. "Yaaki -zian 'a dho- nu ka -dhe bha, -yö -dho zio ka -da -me -nu -bha -ta, 'ö- -nu "dhi kun 'ö 'ka

dhiang -yo bo, 'ö 'pë woo- pö ka -dhe 'ö □dheng- -nu -go. ¹⁶ A- -pö ka -dhe □dhe 'me 'wo -kë ka 'kpömε -nu 'ka waa- ka dheebhang -nu, 'me 'ö keng- -nu ka suu 'dhö do, "εεn ka "taongdë -nu -zian -dho ka "dhiü do ka 'yaö- -nu -dhe. -Wo -dho me ga 'bha zë ka "piö. ¹⁷ Ka -san -dho me □gban "pepe kë n -wön 'gü, ¹⁸ "kεε yö □në- =gban 'gü, ka wun "dhe 'ö ka -go -bha bha- do -zian 'yii 'dho □dheng Atanna -go. ¹⁹ □Ya kë □dhe yö □në □ya 'kun bho ka 'gü, kö 'kii bo n 'ka, 'yö 'ka dho -da □sii 'ö yaa yën -a kë -dhe 'gü -dhekpao dhia" 'gü.»

'Wön 'ö dho kë Zedhizadhëmö -pö 'ka waa- Yesu -bha nu -sü -dhi- ang 'ö Dhukö -ya pö

(Matiö 24,15-21; Makö 13,14-19)

²⁰ Yö Yesu -yö go mü 'ö- pö: «□Ya 'go yö -zë 'gü, yi 'ö 'ka dho -ma- 'ka □dhe -gblü □ya 'gba do Zed- hizadhëmö -dhe -bha -dhe □gban "pepe 'gü □ya □klëen- 'ka- -zü, -yö kë ka "yaan □dhe kö -a 'wü "töng □ya □loo. ²¹ -A yö -zë □ya kë "dhü, 'me 'wo dho kë Zude -se 'gü -a "töng bha- 'gü, -wo -beang sü kö -wo 'dho -ton -gbeng 'gü -dhe -nu 'gü. Kö 'me 'wo Zedhizadhëmö -pö yaan- -bha -wo -da "bü, kö 'me 'ö wo -zë waa- -kë gbεε -ta -dhe -nu 'gü, 'wa 'dho -nu 'plöödhe mɔɔ. ²² -A -gen -mü □dhe Atanna -dho 'wön bho ka 'gü 'yi bha □në- 'ka, kë "dhü kö 'wön "pepe 'ö -ben zë -sü 'ka- -bha 'sëedhe 'gü bha- 'gü -wön -yö kë. ²³ -A "töng bha- 'gü, dhong -nu 'wo dho kë 'gbiödhe 'ka, "εεn 'ö 'në dho kë- -nu -go "yon -bha, -a -nu -bha -dho kë -wëësü; -a -gen -mü □dhe Atanna -dho ö -mawön -siö "segö ya- 'gü me -nu 'ka "töng bha □në- 'gü, 'ö "se ya- 'gü -me -nu 'wo -kë -wëëwëësü □dedewo. ²⁴ 'Me 'waa Atanna do -a -nu -bha -gblü -ko -dho □mɔɔ- -nu -bha, 'ö 'wo- -nu kun □dhuëng 'ka, 'ö 'wo dho nu- 'ka "segö □gban "pepe 'do

'do 'gü, 'ö "se "wεε 'gü -mε -nu 'wo □taa Zedhizadhεmō -dhe -ta, 'ö 'wo -da wo -gen □wlōō 'ö dho- 'ka "dhü 'ö zun- 'ka -nu -bha "tüng 'ö Atanna -ya -ya -a ziō -yi -bha.»

(Matiö 24,29-31; Makö 13,24-27)

²⁵ □Ya 'go yō -zē 'gü, "dhabh-liwōn -dho kē 'ö 'ka -dhe yō 'yēnng waa- 'su waa- "susēngga -nu -bha. "Suü- -dho -da "kpongtaame -nu 'gü, 'ö "sika -yō -da -nu 'gü, -a -gen -mü □dhe -a "tüng bha- 'gü, □weeyi -dho 'ö kpō kē □dhe -tōn 'dhō 'ö □loo 'ö dho 'ö -zuō -yuudhō. ²⁶ -A "tüng bha- 'gü, mε 'bha -nu -dho ga zuēdhiūtεε -gō kō -wo wo -zō 'gōn siē 'wōn -nu 'wo dho wō "kpongtaadhe -ta bha- 'ka, -a -gen -mü □dhe Atanna -bha 'gügbudhe 'ö dhang- 'gü bha -yō -dho □loo 'yi bha □nē- 'ka. ²⁷ -Wo -dho mang Mεgbōmε n yō "tüng bha □nē- 'gü kō a nu siē dha 'kpong- -ta ma mēdhe -faan "gbu- bha- 'ka waa- 'tōbhōdhe -ziisü 'dhō. ²⁸ □Ya kē □dhe 'ka 'wōn -nu bha- -dhe yō "tüng 'ö- 'gü kō □ya kē -sü -zū bho, -ka dō □zinng 'gü kō 'ka ka -gō "dhiü "wlü, -a -gen -mü □dhe 'ö kē siē "dhü "tüng 'ö- 'gü kō ka -bho 'wōn 'gü "tüng □ya "gan klōō-.»

"Gwēnng 'ö Yesu -ya -da 'ö -gban figō -dhü -bha

(Matiö 24,32-35; Makö 13,28-31)

²⁹ Yō 'wōn -zōn 'ka dō -zōn -a -nu -dhe 'ö- pō: «-Ka figō -dhü -nu waa- "dhü "wεε 'dhe -nu 'wo to -a -nu -ga kō 'ka 'wōn 'suan- bho- bha:. ³⁰ -a -gen -mü □dhe 'ka -nu yō kō -wo wo -trōng -dee -ya siē, kō 'ka- 'wōn dō □dhe dha "yi □ya □tēng. ³¹ □Ya kē 'pō □dhe ka "yan 'dhō -da siē 'wōn -nu bha- -nu kē -dhe 'gü, -yō kē ka "yaan □dhe Atanna -bha -gblüdedhe -ya dun ka -ta. ³² -A -pō ka -dhe tean- =dede 'ka □dhe: 'Wōn -nu bha- =gban -dho kē kō 'mε 'wo "tüng ya-

'gü ya -nu □gban 'wii ga □kō. ³³ -A -gen -mü □dhe "se waa- dhang- -wo -dho ziō, "kεε n -wo -zē 'yii 'dho bho- -bha tongtongdhō.»

-Dhio 'ö Yesu -ya dō 'ö -gban -dō 'suan- 'ka -sü -bha -a -dhiang 'ö Dhukö -ya zē

³⁴ Yesu -ya -pō -nu -dhe yō □nē- -wōn 'gü 'ö- pō: «-Kaa kē ka 'suan- 'ka kō ka -gō 'ya 'dho 'to pē -sē -bhō -sü waa- we mü -sü "εεn -ya "kpongtaapē -nu -wōn zuēn -ta -sü 'ö "dhiü ziō 'ka- -bha, 'ö yi bha 'ö nu 'ö -kan ka 'gü; ³⁵ -a -gen -mü □dhe yi 'ö bha- nu -sü -dho kē □dhe "nuu 'ö "yibhakēmε -nu -wa -zuō 'yi □bhaa bha □nē- 'dhō 'ö -kan "kpongtaame □gban "pepe 'gü. ³⁶ -A -kē "dhü -sü 'gü, -ka -ya ka "yaan kō 'ka bhεa" Atanna -dhe "tüng □gban 'gü, kē "dhü kō 'ka faan □slōō, kō 'wōn "pepe 'ö nu siē bha -yō 'kun bho ka 'gü, kō yi 'ö Mεgbōmε dho nu- 'ka bha -yō -kpan ka -bha -dō -gean -sü 'ka.»

³⁷ "Tüng 'ö Yesu -ya -kē Zed- hizadhεmō bha -dhe -ya □kpaō -kō 'ö- 'gü 'dō 'dō 'yō dho Atanna -dhōkēgükō 'gü, 'yō mε □draan mü, "bin 'dhō 'ma siē, 'yō dho -tōn 'wo Odhivie -tōn -kē bha- =gbin- 'yō -wo mü. ³⁸ -A -wōn 'gü, "segūmε -nu □gban "pepe -wo -gun -suō siē -dhekpao tii' 'gü, 'ö 'wo nu Atanna -dhōkēgükō 'gü kō 'wo- -wo ma.

22

-Gōmε -nu -bha yang -ya Yesu -bha -kō waa- Zuda -bha -da -a -dhe pē "piü -kō -dhiang 'ö Dhukö -ya zē (Matiö 26,1-5; Makö 14,1-2; Zan 11,45-53)

¹ 'Ö gun "dhü kō 'bluu- 'ö "sεke 'yaa- bha 'wo- -bhō -troo 'ö- -ta 'wo- -dhe 'Pakō bha, -a yi □ya 'to klōō-, ² kō 'mε 'wo -kē "saabhōmε -nu -gōmε -nu 'ka, waa- 'tōnggōmε -wa "slē mōō- siē kō 'wo Yesu 'kun,

"kεε kö -wo "suü sië "següme -nu -gɔ.

(Matiö 26,14-16; Makö 14,10-11)

³ "Kεε 'sa Sotraan -yö -da Yesu -bha □klang -nu -kaong do ga □ple bha- me 'dhe 'wo- dhe Zuda Isikadhiotö bha- gɔ 'gü "tüng □dede bha □në- 'gü. ⁴ 'Yö -ziö 'ö dho ö -gɔ dun "saabhome -nu -gɔme -nu waa- Atanna -bha 'kɔ -gɔdhüme -nu -gɔme -nu 'ka kö -kɔ 'ö dho Yesu "dhiü dɔ- 'ka- nu -dhe kö -wa -ya 'kwëë- kē. ⁵ □Dhe 'ö dho 'ö- pö- nu -dhe 'yö- 'gü -wɔn -yö -dhi- nu -dhe □dedewo, 'yö 'wo- pö- -dhe □yaa- yö -zē kē "dhü, -wo -dho -a gba 'wëë- 'ka. ⁶ □Dhe 'ö bo -wɪ 'wɔn bha- -bha -sü 'ka, 'yö -ya -a 'slē mɔɔ- -sü -bha kö 'ö Yesu □gbaɔ- -nu -gɔ me □gban tii' 'ka.

Yesu -bha me □ple -bɔ 'Pakö -pē -kpa -dhe 'gü -kɔ -dhiang 'ö Dhukö -ya zē

(Matiö 26,17-25; Makö 14,12-21; Zan 13,21-30)

⁷ -Wo -to 'wɔn bha- -bha "dhü, 'yö yi 'wo- tuü -pē 'wo- zē troo bha- ta bha- zē- 'ka bha 'ö □loo. ⁸ 'Yö Yesu -yö Piedhö waa- Zan -a -nu bɔ, 'yö- pö- -nu -dhe: «-Ka 'dho kwa -bha Pakö -pē -kpa kö 'kwa- bhö!»

⁹ 'Yö 'me 'wo bha 'wo- pö- -dhe: «-Yö i "piü □dhe 'yi- kpa 'me?»

¹⁰ 'Yö- pö: «-Ka -dhe -ga, □ya kē □dhe 'ka 'dho 'ka -da Zed- hizadhemo 'plöö, ka -dho -kpan me do 'bha -bha kö "yipē -ya -gɔ, 'ka- yö -ka ziö- =keng- kö keng- -nu 'ka 'dho, 'kɔ 'ö yaa- da 'gü bha kö 'ka -da □keng- mü. ¹¹ □Ya kē □dhe 'ka -da 'kɔɔdhö mü kö 'ka- pö- 'kɔ dē -dhe: «'Kɔ dē, yi Dēme -ya -pö -dhe 'ö waa- ö -bha □klang -nu 'wo dho 'Pakö -pē -bhö -bha 'i- -dhe -zɔn yi -dhe.» ¹² 'Ka- pö- -dhe "dhü -yö -dho 'kɔdhi -mɔɔbhasü 'ö- 'gü -dhe 'dhö -pē kē -sü 'ka, 'ö -yatapē □gban 'dhö mü, -a -dhe -zɔn ka -dhe 'kɔ -ta "dhüng 'gü. -Dhe 'ka

dho kwaa- Pakö -pē -kpa -bha 'yö bha.»

¹³ 'Yö 'me 'wo bha 'wo dho, 'yö -kɔ do 'ö Yesu -ya pö- 'ka bha 'yö -kē 'pö- -kɔ -bha "kpüüdhö, 'yö 'wo Pakö pē -kpa mü.

-Bhöpē 'ö Atanna -gɔ 'kɔɔdhö bha- -wɔn zü bho -kɔ -dhiang 'ö Dhukö -ya zē

(Matiö 26,26-30; Makö 14,22-26; 1 Kodhengtö 11,23-25)

¹⁴ □Dhe 'ö □wa wo bo pē bha- -kpa -sü 'ka 'ö- -bhö "tüng □ya □loo, 'yö Yesu waa- ö -bha bɔme -nu 'wo -ya pēpē "dhiü. ¹⁵ 'Yö- pö ö -bha □klang -nu -dhe: «Pakö -pē 'dhe 'kwa- -bhö sië ya -a 'gü -wɔn -yö -dhi n -dhe □dedewo, -a -gen -mü □dhe -yö -gun n "piü □dhe- do 'dhe 'kö ya 'kwa- -bhö kwa "kwëë gbonggbongdhö kö 'a gun -na saan". ¹⁶ -A pö 'a- wo "dhü bha- 'kɔɔ- -mü □dhe 'mii 'dho- 'bha -bhö "kpung ya- =taa 'zü 'ö dho 'ö zun- 'ka -a 'kɔɔ- zun zang -ta -sü ('ö n ga -sü 'ka) bha- -bha, 'ö dho 'ö zun- 'ka- 'dhe 'kwa dho- -bhö Atanna -bha -gblüdedhe 'gü bha- yi -bha.

¹⁷ □Dhe 'ö □yaa- pö "dhü 'ö □ya ö bo, 'yö ö -kɔ -da we -kɔɔ 'gü, 'yö Atanna nuε" bho 'yö- pö: «-Ka we -kɔɔ ya- 'kun kö 'ka- 'gü -gblü ka 'ko -ta; ¹⁸ -a -gen -mü □dhe a- -pö ka -dhe □dhe -drɔɔ ga "yi 'ö ya 'mii 'dho- mü 'zü tongtongdhö 'ö dho 'ö zun- 'ka Atanna -bha -gblüdedhe nu -yi -bha.»

¹⁹ □Dhe 'ö ö bo- pö "dhü -sü 'ka, 'yö ö -kɔ -da 'bluu- 'gü, 'yö Atanna nuε" bho. □Dhe 'ö □ya ö bo, 'yö- "kplü "kplü bho 'yö- 'gü -gblü -a -nu -ta 'yö- pö: «-Ka -dhe -ga, n kwi 'a- nu ka -wɔn 'gü bha- "blēen- =ne, ['ka kē -kaa -bhö □sië kö ka -zɔ -yö -bö n -wɔn -ta -kpeawo.»

²⁰ □Dhe 'wo wo bo pē -bhö -sü 'ka, 'yö wekɔɔ sü 'zü -kɔ do bha- 'gü, 'yö- nu- nu -dhe 'yö- pö: «N □yɔɔn 'ö woo- =wenng kö -yö kē

-mlæe -dee 'ö maa -da n Dë Atanna waa-me "bhü- -nu -a -nu □zinng 'gü -a -gen 'ka bha- "blæen- =næ].
 21 "Kæe 'sa 'mæ 'ö dho n -da pë □kwæe- "dhü bha, yeng □në yi -ko 'dhö pëfië do 'gü ya!» 22 "Kæe a- -pö ka -dhe tean- =dede 'ka □dhe mang Mægbömæ ga 'ö maa- wo ya 'a- wo "dhü kö 'wön 'ö Atanna □yaa- -ben zë 'nu □ya bo bha -ya yö □në- 'gü -wön kē, "kæe 'mæ 'kö dho 'wön bha- -gbo do 'ö -dī □gbin- =në- -mæ -bha 'dhö -wëesü!

23 □Dhe 'ö □yaa- pö "dhü, 'yö- -bha □klang- -nu 'wo -ya wo 'ko -nu dheε" 'kpo- -sü -bha kö 'mæ 'ö dho 'wön bha- kē 'wo- do.

Zaodhe 'ö Yesu -bha □klang- -nu -wa -da kö 'mæ 'ö- -due 'dhö 'kpii- -wo- do bha -a -dhiang 'ö Dhukö -ya zë

24 -Wo -to -dhe do bha- 'gü, 'yö Yesu -bha □klang- -nu bha 'wo -ya wo 'ko za- -sü -bha -due 'kpiidhe -wön 'gü, 25 'yö- -yo bo -nu -go 'ö- -pö: «-Gblüde -nu 'wo "kponng □taa -a -nu -ko -yö -moo woo- "següme -nu -bha, 'ö 'wön 'ö -dhi -nu -dhe 'wo- -wo -nu -ta, "kæe 'ö □wa 'go mü 'wo- pö wo -gome -nu këwön -yö -së. 26 "Kæe ka -zë ka -bha 'ya 'dho kē "dhö. Ka -zë 'mæ 'ö- -due dho kē 'kpii- ka kpö 'gü, -a -dhea -bha □dhe yö □në -yö kē □dhe mæ □gban ka -da □wlöö 'dhö, kö mæ 'ö ka -gödhü □në -yö kē □dhe ka "dhiü -ziöwome 'dhö. 27 "Æen mæ □ple □wa kē kö mæ do -yö kē pë -bhö -dhe 'gü, kö mæ do -ya "dhiü -ziö wo kö mæ □ple 'wo bha 'dee 'kpii-? Kö 'mæ 'wo- "dhiü -ziö wo sië bha 'yaa -mü -ee? "Kæe -kaa -ga 'ö ma -zë 'ma kē ka kpö 'gü □dhe ka "dhiü -ziöwome 'dhö bha. 28 Ka -zë ka □në 'ka 'to n □keng- 'ö 'kwa -ziö 'wön 'gbi- "pepe 'ö -wo n -ta -a □gban 'gü. 29 Yö □në -wön 'gü, 'yö 'a -gblüde dhe nu -sü 'ka ka -dhe □dhe -ko do 'ö n Dë -ya nu -ka n -dhe -a 'dhö. 30 Kē "dhü kö kweng- -nu 'kwa -ko -da pëfië do

'gü ma -gblüde dhe -ya -bha -yi 'ka, kö 'ka -ya 'pö -blüde dhe -gbloo -nu 'gü kö 'ka Izraedhō "segö -kaong do ga □ple bha- 'mæ 'ö 'dhö -a -due -zön.»

Yesu -bha Pïedhō -bha 'ö -wön za- -sü -dhiang 'ö Dhukö -ya zë
 (Matiö 26,31-35; Makö 14,27-31; Zan 13,36-38)

31 □Dhe 'ö □ya 'ö bo- -pö "dhü -sü 'ka, 'yö- pö Pïedhō -dhe: «Pïedhō, Sotraan □ya ka -gbadhe Atanna -go kö 'ö ka -piö □dhe -ko 'wo -mlü -piö 'ka 'ö- =flee -yö 'go 'gü bha- 'dhö, 32 "kæe 'ma bhea" Atanna -dhe i -wön 'gü kö i -bha 'dhang -bho n "dhiü -sü 'bha 'ya 'dho "kan- ta 'ö 'i -kan n -bha. 'Bha i -dī □slöo yi 'ö- 'ka kö i zuë" □ya 'waanu, bhii -dī 'pö 'i i dheebhang -nu 'ö keng- -nu 'ka bo n 'ka bha- -nu -zu -gban.»

33 'Yö Pïedhō □ya -yo bo- -go 'ö- -pö: «N Dëme, -a "st 'yaa n -dhe kö 'a "kan i -bha. 'Kö □ya kē ga -zian 'ka kwa -dho -a wo kwa "kwëë, □ya kē 'zü dha -sü 'ka kwa -dho -a wo kwa "kwëë.»

34 'Yö Yesu -ya pö- -dhe: «Pïedhō, a- -pö i -dhe □dhe "sanni -tögon -yö "wī gbeng 'ö □dæe 'gü, kö 'bha bo n 'ka □dhe pë -yaaga 'dhö.»

-Wo 'ö Yesu -ya kpo 'ö -bha □klang- -nu -bha kö -wa kē 'ö zian 'gü bha- -dhiang 'ö Dhukö -ya zë

35 □Dhe 'ö go mü 'yö- -nu dheε" kpo 'ö- -pö: «Ka bo 'a- wo "töng 'bha 'gü, 'ö 'a- pö ka -dhe □dhe 'ka- pö kaa 'dho 'ka 'dho □kwæesügüpë waa- 'wëe- -nu, 'waa -sabha -nu 'bha 'sü bha, □dhe 'ö 'ka dho pë 'bha -kpla -yö kē ka -kun -ee?» 'Yö 'wo- pö- -dhe: «'Aa bhoo, pë 'bha -kpla 'yii yi 'kun.»

36 'Yö- -pö -nu -dhe: «'Ka- pö 'ka 'dho □taamasü ya- 'gü, 'mæ 'ö- -bha 'wëega 'dhö- -go -yö 'ö -bha pë 'sü, □kwæesügüpë 'dhö 'mæ 'ö- -go -ya 'sü, kö 'mæ 'ö -siangga 'yaa- -go, -yö 'ö -bha -so "dho do kö -ya 'dho; 37 -a -gen -mü □dhe -a -dhea -bha

□dhe 'pë 'ö -ben zë -sü 'ka Atanna -bha 'sëedhe 'gü n -bu 'gü bha, -a 'gü -wön -yö kē □dhe:

«=Waa-dö 'wonyaakëme -nu -bhiëë 'gü.»

"Κεε 'sa 'wön 'ö -ben zë -sü 'ka n -bu 'gü, 'ö- kēwön 'dhö 'dhö "dhü bha- kē "tüng □ya □tēng. Yö □nē dho kē 'wön 'ö Atanna -yö n bō- 'gü bha- gō -da 'plöō -sü 'ka.»

³⁸ Yö 'wo- pō- dhe: «Yi Dēme, -siangga □ple □nel!» Yö- pō- -nu -dhe: «-A 'dhe bha -yö 'to "dhü, □ya □mōō.» (-A pō 'ö- wo "dhü bha- 'klōō- mü □dhe 'pë 'ö- pō- -nu -dhe bha 'wii- 'gü ma ö 'klōō- 'ka.)

Bhea" -kō 'ö Yesu -yö □bhea- 'ka Odhivie -tōn □gbin- -a -dhiang 'ö Dhukö -ya zë

(Matiö 26,36-46; Makö 14,32-42)

³⁹ Yesu -gun 'dho sië Odhivie -tōn □gbin- zii 'kpa 'ö □bhea Atanna -dhe mü, 'ö □ya gun □ya kē- 'tuö- 'ka. □Dhe 'ö go 'kō bha- 'gü 'ö zun "kpenng, -yö -ziö do 'ö ö wē dö Odhivie -tōn □gbin-, 'yö- -bha □klang -nu -dī 'pō 'wo -ziö □keng-.

⁴⁰ □Dhe 'wo dho 'wo □loo mü, 'yö- pō ö -bha □klang -nu -dhe: «-Ka bhea" Atanna -dhe kō 'ka 'dho -da Sōtraan -gō döng 'gü!»

⁴¹ Yö yō -zë 'ö bho 'nē 'bha wo- -nu -dhe taa- 'bleng -bleng 'yö zun ö kpiö 'gü, 'yö zun -bhea Atanna -dhe -sü -bha 'ö- pō: ⁴² «N Dē Atanna, □ya kē □dhe □ya ga i 'gü kō 'wön 'gbi- 'ö maa- 'yi mü ya 'i n dha- -gō, -yö -dho -dhi n -dhe, "kēe yō □nē- =gban 'gü, 'yaa n "piü □dhe -yö 'to ma -zē n -bha -bha, -yö n "piü □dhe bhi □nē i dhoōbhāa -yö kē.»

⁴³ [-Yö -to mü 'yö Atanna -bha "kië do -yö go dhang- 'gü 'yö nu 'yö faan -sea -da 'gü. ⁴⁴ □Dhe 'kō 'ö- -ga □dhe ga -zii □ya kpa ö -ta, 'yö zun -bhea Atanna -dhe -sü -bha 'ö -sōbhēe □dede 'ka, 'ö dö mü kō 'fēyi 'ö bho sië- bha 'ö □loo "sia- bha, □ya kē □dhe □yōōn kpō kpō

□nē- 'dhö.] ⁴⁵ □Dhe 'ö ö bo, 'yö □wlü 'ö dho ö -bha □klang -nu -dhe 'gü, 'ö dho -yö -kpan -a -nu -bha kō -a -nu □gban □wa yi zë kplōōngdhö -wēë 'ö bō sië- -nu -ta bha- -wön 'gü. ⁴⁶ Yö- pō- -nu -dhe: «Yi -zian □nē 'ka -zë sië -wa! A- -pō ka -dhe □dhe 'ka "wlü kō 'ka bhea" kō Sōtraan 'ya 'dho "kpenng- kē ka -gō 'ö 'ka -da Atanna "dhiü!»

Yesu 'kun -kō -dhiang 'ö Dhukö -ya zë

(Matiö 26,47-56; Makö 14,43-50; Zan 18,3-11)

⁴⁷ -Yö -to dhiang bha- zë -dhe 'gü, 'yö me kpō -yö -wo kō- -bha □klang -nu -kaōng do ga □ple bha- me 'dhe 'wo- Zuda -kē bha -ya -nu -dhe "dhiü. □Dhe 'wo nu, 'yö □yōōn Yesu "sōō 'yö □loo- bha. ⁴⁸ Yö Yesu -ya pō- -dhe: «Zuda, 'wön 'ö i 'gü 'yö bha -ee? I mang Mēgbōme n "dhiü -dō -loo n -bha -sü □nē- 'ka -ee?»

⁴⁹ □Dhe 'me 'wo gun Yesu □keng- bha- -nu "yan 'dhö -da 'wön bha- -dhe 'gü, 'yö 'wo- dhe" kpō 'wo- pō: «Yi Dēme, -yö mü □dhe, 'yi 'me 'wo- ya- -nu 'yēn -siang 'ka -ee?»

⁵⁰ -A -pō "dhü -sü □nē 'gbi- kō- me do □ya -siang bō ö -ta kō □ya "saabhōme 'kpii- -bha gwēēmi zē- 'ka- -kō -sē 'gü "tu kpō -bha kō □yaa- bho mü. ⁵¹ "Κεε 'yö Yesu -ya pō- -nu -dhe: «□Ya □mōō! -Kaa 'to "dhü.»

Yö 'me bha- "tu kpō bha -sü 'yö- -ya mü ö "gblōb 'ka -deewo 'yö- -kē "klüöklü. ⁵² □Dhe 'ö □ya kē "dhü, 'yö Yesu -ya pō "saabhōme -gōme -nu waa- Atanna -bha 'kō -maakēme -nu -gōme -nu waa- -kweagbō -nu 'wo nu bha- -nu -dhe 'ö- pō: «Nu 'ka- wo n 'kun -dhe 'gü □dhe me- nu mezēme 'kun, 'ö 'ka nu "dhü -nu waa- -siang -nu 'ka ya- -gen -mü -mē 'ka? ⁵³ "Κεε kō yi □gban "pepe 'ka, kweng- -nu kwa -gun Atanna -dhōkēgüko 'gü -dhe do 'gü, 'yö 'kii n 'kun -a "tüng bha- 'gü, "kēe a- 'wön -dō □dhe ka -bha

"töng □në □loo bha, -a -gen -mü □dhe Sotraan 'ö -dhetiidhe -gome 'ka bha, -a -ko -moo n -bha "töng 'ö Atanna -ya -ya □në □loo bha.

Piedhö -bo Yesu 'ka -ko -dhiang 'ö Dhukö -ya zë

(Matiö 26,57-58.69-75; Makö 14,53-54.66-72; Zan 18,12-18.25-27)

⁵⁴ □Dhe 'wo Yesu kun, 'yö 'wo dho- 'ka "saabhöme -nu -gome 'kpüi- go "kweandhö kö Piedhö -ya □keng- "këe kö -ya 'ka □gbleen. ⁵⁵ □Dhe 'wo dho 'wo □loo "kweandhe bha- 'gü, 'yö 'wo peng -ya 'dhuëng -ta "kpenngdhö mü, 'yö 'wo -ya -bha. 'Yö Piedhö dho- -nu kpö 'gü mü 'yö 'yaanu. ⁵⁶ -Wo -ya -zleëdhö, 'yö gwëedhe do 'bha bha 'ö Piedhö yö kö -yö -ya sië peng 'bhü "dhiü, 'yö ö "yan -gban 'gü zuudhö 'ö- pö: «'Me 'ö ya -yö -gun 'me 'wo- kun bha- =keng- "dhe!»

⁵⁷ "Këe 'yö Piedhö -ya □zao- 'ö- pö: «'Maa 'me bha- do -wa, dhebhönë!»

⁵⁸ □Dhe 'ö- -dhe 'në bha □ya □gwëë, 'yö me "wëe bha -ya yö 'zü 'yö- pö- -dhe: «'Me 'wo bha- me do -mü i 'ka "dhe!» 'Yö Piedhö -ya pö: «'Aa, 'maa -mü -wa, goon- -së!»

⁵⁹ □Dhe 'ö "töng 'bha □ya ziö 'zü, 'yö me do 'bha -yö □nëng 'gü 'zü 'ö- pö: «'Me 'ö ya -yö -gun 'me bha- =keng- tean- =dede 'ka, -a -gen -mü □dhe Gadhidhe mi -mü, (me -ya -dhe -yö -a "dhi -wu -bha).»

⁶⁰ 'Yö Piedhö -ya -yo bo- -go 'ö- pö: «Dhiang -zian 'i- zë sië bha n "tu 'yaa- -bha.» Piedhö -to dhiang bha- zë -dhe 'gü -dhe do bha- 'gü 'yö -tögon -yö -wü. ⁶¹ 'Yö kwa Dëme -yö □slëë ö 'gü 'yö- -ga. 'Yö Piedhö -zu -yö -bö 'pö dhiang 'ö- zë- -dhe -blesü, 'ö- pö □dhe "sanni -tögon -yö "wü, kö □ya bo ö 'ka □dhe pë -yaaga 'dhö bha- -ta. ⁶² 'Yö zun "kpenng, 'yö zun "gbu bo -sü -bha -wëewëesü 'ka.

-Kö 'wo Yesu -wëedhe bho- 'ka waa- -dho zagöbhöme -kuu "dhiü -ko -dhiang 'ö Dhukö -ya zë

(Matiö 26,67-68; Makö 14,65)

⁶³ "Töng 'ö kë sië- 'ka "dhü bha kö 'me 'kö- -nu -ko 'dhö gun Yesu -bha bha -wa -ma □në wo sië 'ö 'wo □wëe do- -bha. ⁶⁴ 'Ö 'wo pë -kplü -a "yan "dhiü, ('wo- -ma) 'wo- pö- -dhe: «De □në i -ma bha? -Bhö -a -me 'tö pö, Atanna -wudhiüloome!»

⁶⁵ 'Ö 'wo "si □gban -si □gban suu bho- -go.

(Matiö 26,59-66; Makö 14,55-64; Zan 18,19-24)

⁶⁶ □Dhe 'ö -dhe □ya □kpaö, 'yö Zuifö -nu -bha -kweagbö -nu oo, "saabhöme -nu -gome -nu waa- 'tonggome -nu 'wo bho 'ko -ta, 'yö 'wo me bo kö -wo nu Yesu 'ka wo -kuu "dhiü. ⁶⁷ □Dhe 'wo nu- 'ka, 'yö 'wo- pö- -dhe: «□Ya kë □dhe 'ö bhi □në 'i Atanna -bha -Yame bha- 'ka □dedewo tean- 'ka, -bhö -a pö yi -dhe!»

'Yö Yesu -ya -yo bo 'ö- pö: «'Kö maa- pö ka -dhe "dhü □wë, 'kii 'dho 'dhang bho- "dhiü, ⁶⁸ 'ma ka dhe" -zian 'kpa, 'kii 'dho- -yo bo, ⁶⁹ "këe 'wön 'ö teanwön 'ka yö -mü □dhe □ya 'go □dëe 'gü, mang Megböme, n -yëa □në dho kë n Dë Atanna 'ö- 'gü 'dhö "gbü- bha- -ko -së 'gü dhang- 'gü.»

⁷⁰ 'Yö- -nu □gban "pepe 'wo- pö: «'Bha- pö "dhü kö i- -pö □dhe? Atanna Gbö -mü i 'ka -ee?» 'Yö- pö: «□lin, yö □në 'ka- pö bha, Atanna Gbö -mü n 'ka.»

⁷¹ □Dhe 'kö 'wo- ma "dhü bhoo 'yö 'wo- pö: «-Më -wön □në ka "piü □dhe -ya pö ka -dhe 'zü- 'dhe 'kö bha- zian 'gü, "këe kö yöö □dede -a "dhi □yaa- pö kö 'kwa- ma?»

23

-Dho Yesu 'ka Pidhatö -kuu "dhiü -ko -dhiang 'ö Dhukö -ya zë

(Matiö 27,1-2.11-14; Makö 15,1-5; Zan 18,28-38)

¹ □Dhe 'wo-pö "dhü, 'yö 'me 'wo bha- gban "pɛpɛ 'wo -wlü 'wo -ta Yesu -bha, 'yö 'wo dho- 'ka Pidhatö -kuu "dhiü. ² □Dhe 'wo dho 'wo □loo mü, 'yö 'wo Yesu -da Pidhatö -dhe 'wo- pö: «Yi -kpan 'me ya- bha kö -yö -da sië "següme -nu -gɔ 'gü, 'ö- pö- -nu -dhe 'wa 'dho 'niisong bho -gblüdë Sezaa -dhe, "ɛɛn yö -zë Klisi -mü ö 'ka, ö "dhü kö -gblüdë -mü ö 'ka 'pö.»

³ □Dhe 'ö □waa- -da Pidhatö -dhe -wɔ bha- 'gü, 'yö Pidhatö -ya dhe" kpö 'ö- pö: «I- pö Zuifö -nu -bha -gblüdë -mü i 'ka tɛan- 'ka -ee?» 'Yö Yesu -ya -yɔ bɔ 'ö- pö: «Yö □në 'i- pö sië bha.»

⁴ 'Yö Pidhatö -ya pö "saabhome -nu -gɔme -nu waa- me kpö 'wo gun 'mü bha- -nu -dhe 'ö- pö: «□Song 'ö yöö kē 'me 'ka nu- ka ya- bha kö -yö kē- zë -gen 'ka 'mii- yö.»

⁵ "Kɛɛ 'yö 'wo □nëng 'gü 'wo- pö: «Yi- pö -yö -da □në wo sië "següme -nu -gɔ 'gü, 'ö- nu -gɔ 'gü □see dhiang -nu 'ö- zë wuudhö 'ö -ziö 'ka, 'ö zü bho Gadhidhe -se 'gü 'ö □ya bɔ- 'ka Zude -se 'gü -dhe □gban 'gü □ya nu □ya □loo- 'ka yö bha- 'ka.»

Pidhatö -bha Yesu -bɔ Edhodö -dhe -kɔ -dhiang 'ö Dhukö -ya zë

⁶ □Dhe 'ö Pidhatö □ya Yesu 'tɔ ma Gadhidhe -dhe -bha, 'yö- nu dheɛ" kpɔ- kē Gadhidhe mi 'ka -sü -wɔn 'ka.

⁷ □Dhe 'kö 'wo bɔ- iin 'pö -sü -zë 'ka, 'ö- wɔn dɔ □dhe -yö -go Gadhidhe, "segɔ 'ö Edhodö gun- gɔdhiü bha- 'gü, 'yö- bɔ Edhodö -dhe, -a -gen -mü □dhe 'ö gun "dhü kö Edhodö -yö Zedhizadhëmö "tüng bha- 'gü. ⁸ □Dhe 'ö Edhodö -yö Yesu yö, -a 'gü -wɔn -yö -dhi -dhe □dedewo, -a -gen -mü □dhe 'ö gun "dhü kö 'ö zun- "slë mɔɔ- sü -bha kö 'ö -kpan -bha kö- yi □ya □gwëë. Pë 'ö -kē 'yö gun- "slë mɔɔ- sië kö 'ö-kpan -bha bha, -a -gen -mü □dhe kö □yaa- taong

ma, 'yö gun ö -zɔ 'gɔn sië □dhe 'ö -kpan -bha yi do 'ka kö -yö "dhabh- liwɔn -nu bha- 'bha kē ö "yaan. ⁹ -A -wɔn 'gü □dhe 'ö Yesu -yö □loo mü, Edhodö -yö dheɛ" 'gbe □dede -kpɔ- gɔ "kɛɛ 'yii- 'bha -yɔ bɔ. ¹⁰ Kö "saabhome -nu -gɔme -nu waa- 'tonggɔme -nu -wo mü, kö -wo wo -wɔ "dhiü "wlü sië 'ö 'wo □sua -ya -bha -a -san -bha -mawɔnyaadhe 'ka "dhü do. ¹¹ 'Yö Edhodö waa- ö -bha "sodha -nu 'wo zun □wɛɛ -dɔ Yesu -bha -sü -bha kö- san □ya zun- nu 'gü "pɛɛpɛdhö. □Dhe 'ö □wa □wɛɛ 'bha dɔ- bha 'ö □wa wo bɔ, 'yö Edhodö -yö sɔ ga do sü 'ö- da -bha, 'yö- sü 'zü -deewo 'ö- bɔ Pidhatö -dhe. ¹² -A "tüng bha- 'gü, kö Edhodö waa- Pidhatö 'waa -së, "kɛɛ -wo -dhi wo 'ko -dhe yi do bha- -në- 'ka, 'yö 'wo -kē "taongdë -zë -nu 'ka.

Yesu "dhiü -dɔ -a zë -me -nu -dhe -kɔ -dhiang 'ö Dhukö -ya zë

(Matiö 27,15-26; Makö 15,6-15; Zan 18,39-40; 19,1-16)

¹³ □Dhe 'wo dho 'zü -deewo 'wo □loo Pidhatö -kuu "dhiü, 'yö Pidhatö -yö "saabhome -nu -gɔme -nu waa- me -kiandhö -nu □loo 'ko -ta waa- "següme -nu 'dhö, 'yö- pö- nu -dhe: ¹⁴ «'Me 'ka nu- 'ka n -dhe ya ka- pö -bha □dhe -yö -da □në wo sië "següme -nu -gɔ 'gü kö 'wa 'dho yi -wɔ ma, "kɛɛ -a dheɛ" 'a- kpɔ kaa □dede ka "yaan ya, pë "pɛpɛ 'ö 'ka- pö- bha bha- 'bha 'kö 'a dho- yö -a □song 'gü 'yaa 'dhö. ¹⁵ A- sü 'a- bɔ Edhodö -dhe yö □në- wɔn 'gü, "kɛɛ yöö -dɔ 'pö 'yii □song 'bha yö- bha. 'Yö □në- wɔn 'gü 'yö □yaa- bɔ 'zü -deewo kwa -dhe ya. □Ya kē "dhü kö 'wɔn 'kö yöö kē me -zë 'gü -wɔn 'ka, 'yii- 'bha kē. ¹⁶ □Dhe 'ö "dhü, a -dho -a pö kö -wa -wëédhe bho -zë wo, "kɛɛ □waa- ma 'bha wo a -dho n kwaa- zü 'ö dho.»

¹⁷ ['Ö "dhü bha kö Pakö yi □ya □loo -kɔ 'ö- 'gü 'do 'do, Pidhatö -yö -kasogüme do -lɔɔ Zuifö -nu -dhe.]

18 □Dhe 'ö □yaa-pö "dhü, 'yö 'me 'wo bha 'wo ta wo 'gü 'wo □gbla 'gbu- 'ka 'wo-pö Pidhatö -dhe 'wo-pö: «-Bhö me 'dhe 'kö bha □në- zë kö 'i Badhabasö -zë loo- yi -dhe.»

19 "Κεε kö Badhabasö 'wo "wı sië- 'ka bha, -wa -da -kaso 'gü "dhinaa 'kpii- 'bha 'ö -da 'plöo mü bha waa- me 'ö- zë □në- wön 'gü. 20 'Yö Pidhatö -yö 'ö -ko -ya -nu zuë" -ta 'zü -deewo kë "dhü kö -wo "wı -bha kö 'ö ö kwaa- Yesu -zü. 21 "Κεε 'yö 'wii- 'yo bo, 'yö 'wo □gbla 'wo-pö: «-A do "dhü -bha! -a do "dhü -bha!»

22 'Yö Pidhatö -ya pö 'zü- nu -dhe -gen -yan -yaaga -naa 'ka 'ö- pö: «-Më -wön yaa □në 'me ya 'ö- -kë? A- pö ka -dhe □dhe ma -yë 'mii □song 'bha yö- -bha kö -zë kë- zë -gen 'ka. □Dhe 'ö "dhü, □waa- -ma 'bha wo a -dho n kwaa- -zü.»

23 "Κεε 'wii "wı- -bha tong- tongdhö, 'yö 'wo □nëng 'gü 'yö 'wo □gbang do- 'ka -yuudhö □dhe -wo Yesu □në- zë. 'Yö- nu -bha yö to- -bha 'gbla 'wo- wo "dhü kpö 'ka bha- -wön 'gü. 24 'Yö Pidhatö -ya pö: «-εε, -a 'dhe kaa- pö □në dho kë.» 25 'Yö dho 'ö ö -ko bho "dhinaa -dame, mezëme 'kö bha yö -zë 'gü 'me 'wo bha- -nu -dhe. 'Yö Yesu do- -nu -go kö 'pë 'ö -dhi -nu -dhe -wa kë- 'ka.

Yesu -do "dhü -bha -ko -dhiang 'ö Dhukö -ya zë

(Matiö 27,32-44; Makö 15,21-32; Zan 19,17-27)

26 □Dhe 'ö "sodha -nu □wa Yesu 'kun 'wo dho sië- 'ka -a zë -dhe 'gü, 'yö 'wo dho 'wo -kpan Sidhenö mi do 'bha 'wo- -dhe Simo bha- -bha kö -yö 'go sië 'bhlaa-, 'yö 'wo- kun 'pö 'wo Yesu -do bha "dhü bha- nu- -dhe kö -ya 'sü -yö 'dho- 'ka- =keng-.

27 'Wo gun 'dho sië Yesu 'ka "dhiü kö me kpö 'gbe □dede -wa □keng-, kö dhong -nu 'gbe 'bha -nu -wo mü 'pö kö -wo wo -kuu -ta -ma sië "gbu 'ka, 'ö 'wo -wëë -yo kpö Yesu -bha. 28 'Yö Yesu -yö 'ö wë bo- -nu -ta 'ö- pö: «Zedhizadhemo

dhong -nu, 'ka 'dho 'gbu bo ma -zë n -bha, -ka "gbu bo ka -dı □në- bha waa- kaa- 'në -nu 'dhö. 29 -A -gen -mü □dhe "töng 'bha- -dho -wo 'ö 'wo- pö □gblöödhe -nu oo, 'me 'wii 'në 'kpö do waa- 'me 'wii "yon nu 'në -dhe do -a -nu -bha -së! 30 -A "töng bha □në- 'gü, 'yö 'wo dho 'daonnu 'wo- pö -ton "gblügbü -nu -dhe: «-Ka nu 'ka -gblü yi -ta! -Ton 'sënnë -nu, -ka nu 'ka yi -ta kpa!» 31 -A -gen -mü □dhe "sanni -wo 'wön suu ya- wo "dhü -sëa -zë -ta, 'yö "dhü "kpea -zë □wë?»

32 "Töng 'wo gun 'dho sië Yesu 'ka "dhü bha kö 'wonyaakëme -nu "wëe □ple 'wo 'dho sië- nu zë 'pö -wo mü, -wo -gun 'dho sië waa- Yesu -nu □gban □në- nu 'ka bha. 33 □Dhe 'wo dho 'wo □loo -ton 'wo- me -go "kpea -ton -kë bha- =gbin-, 'yö 'wo Yesu waa- 'wonyaakëme -nu □ple bha- -nu -gban "dhü -bha -dhe bha- 'gü. 'Yö 'wo- me do bo Yesu -ko -së 'gü, 'yö 'wo- me do bo -a □kwaa 'gü, 'yö 'wo- do -nu □zinng 'gü. 34 "Töng 'wo gun- do sië- 'ka "dhü -bha bha kö -yö 'ö zë -me -nu "dhiü bhëa" wo sië- Atanna -dhe 'ö- pö: «N Dë, -bhö -a -nu -mawön 'to, -a -gen -mü □dhe 'pë 'wo- kë sië bha 'waa- do.»

'Yö 'wo zë "kpüü -kë -a -daso -nu -ta, 'yö 'wo- 'gü -gblü wo 'ko -ta. 35 'Ö kë sië "dhü bha kö me kpö 'kpii- bha -wo mü, kö -wa -dhe -ga sië. Kö Zuifö -nu -gome -nu bha -wo □wëe do sië Yesu -bha 'wo- pö: «□Ya kë □dhe 'ö Klisi 'ka, 'ö 'me 'ö Atanna -ya -ya -a 'ka □dedewo tean- 'ka, □ya me -nu dha 'gbe, -yö 'ö -dı dha □ton kö 'wo- -dhe yö!»

36 Kö "sodha -nu -dı 'pö 'wo □wëe do sië- -bha 'pö, 'ö 'wo we din yaa 'bha bha- sü 'wo- nu- -dhe. 37 'Ö 'wo- pö: «'Bha kë Zuifö -nu -bha -gblüdë 'ka □dedewo tean- 'ka -bhö i -dı dha kö 'kwa- -dhe -ga!»

38 Kö □wa pë -ben do 'bha zë kö □waa- =nëng "dhü -bha -a -ta

"dhöng 'gü □dhe: «Zuifö -nu -bha -gblüde □ne».

³⁹ Kö 'wönyaakëme -nu 'ö 'wo -nu -do "dhü -bha -a "söo mü bhamë do -yö "si bho sië -go 'pö 'ö-pö: «Atanna -bha -Yamë 'yaa -mü i 'ka -ee? -Bhö i -di dha □ton kö 'i yi dha 'pö -dhe!»

⁴⁰ "Këë kö- me do -sü -zë -yö -don bho sië ö "tëado 'ka 'ö- pö: «'Bhaa "suü □në- wo Atanna -go 'yö 'i dhiang zë "dhü -ee? "Ëen 'wön do 'ö wo sië -ta bha 'aa mü 'ö- 'bha 'dhö wo sië i -ta 'pö bha -ee? ⁴¹ Yi -zë -zianwo yi -bha -zë -a -wo yi -ta "dhü -dhe -mü, -a -gen -mü □dhe yi -zë 'wön yaa 'yi -kë □në- 'gü -wön 'dhö wo sië yi -ta, "këë yö -zë -yö -më -wön yaa □në- kë?»

⁴² 'Yö to 'mü 'ö- pö Yesu -dhe: «N Dëme, yi 'i dho nu- 'ka i -bha -gblüde dhe 'gü, 'i do "gbu- kö i -zu -yö -bö n -wön -ta.»

⁴³ 'Yö Yesu -ya -yo bo- -go 'ö- pö: «A- -pö i -dhe □sü □dede -ta □dhe kwa -dho -da -yëa -së 'ö n Dë Atanna "piü bha- 'gü -dhekpaoyi do 'ö □dëë- 'ka!»

Yesu ga -ko -dhiang 'ö Dhukö -ya zë

(Matiö 27,45-56; Makö 15,33-41; Zan 19,28-30)

⁴⁴ □Dhe 'ö 'yënn- -yö -ya me -go □zinng 'gü, 'yö -dhe -yö □tröo "kpongtadhe □gban "pepe 'gü moödhö do, 'yö to "dhü 'ö zun- 'ka "wo "yë -yën -bhü "töng bha- bha. ⁴⁵ 'Yö 'yënn- -yö bo 'bhü -sü 'ka, 'yö "bin -yö ma 'yënn- bha- 'gü, 'yö Atanna -dhökëgüko 'ö Zedhizadhemö bha- 'gükangüsü -yö -pe ö □zinng 'gü □gbanngdhö do "töng do bha- 'ka (kö -ya -zon □dhe zian 'ö dho Atanna "piü -a "dhi □ya "pu). ⁴⁶ □Dhe 'ö -dhe 'gü -yö □tröo "dhü, 'yö Yesu -yö □gbla "gbu- 'ka 'ö- pö: «N Dë, 'ma n 'niü- wo i □kwëë-»

□Dhe 'ö □yaa- pö "dhü □ya ö bo 'yö -ton -da. ⁴⁷ □Dhe 'ö Wlömö "sodha -gome 'ö gun mü bha 'ö

'wön bha- -dhe yö, 'yö Atanna 'to bho 'ö- pö: «'Me 'ö ya pö 'aa gun- bha tean- =dede 'ka, -a -bho "piü -dhe 'bhaa 'dhö!»

⁴⁸ □Dhe 'ö 'wön bha □ya bo kë -sü 'ka □dhe -kö bha- 'dhö, 'yö me kpö 'wo gun mü 'ö- -nu "yan -yö do- -dhe 'gü bha, 'wo wo yee kë 'wo dho wo □plöo -a -wëë -wu 'kpo -sü 'ka kö- -nu -ko -ya -nu -kuu 'gü. ⁴⁹ "Töng 'ö 'wön -nu bha 'wo kë sië- 'ka- "dhü bha, kö me "pepe 'kö 'wo Yesu do waa- dhebho -nu 'wo go- =keng- Gadhidhe -se 'gü 'wo nu bha- -nu □gban "pepe -wo do sië- 'ka □gblëen 'në 'bha wo 'wo 'wön -nu bha- -nu -dhe -ga.

(Matiö 27,57-61; Makö 15,42-47; Zan 19,38-42)

⁵⁰ "Këë me do 'bha -yö -gun mü 'wo- -dhe Zosefu, 'ö go Zuifö -bha 'pö- 'wo- -dhe bha- 'gü, 'ö gun "klüsëme 'ö Atanna do -a 'ka. -Kweagbö -nu 'wo- -nu -ya "së bha- 'gü dhiangzëme 'ka kö □wa □loo 'ko -ta bha- me do □në gun Zosefu bha- 'ka. ⁵¹ Me 'ö bha 'wön "pepe 'ö Zuifö -nu -wa -wo Yesu -ta bha- -ko 'yaa gun- 'bha 'gü, "ëen 'yaa gun- -ya 'kwëë- kë -dhe -zian 'gü; -a -gen -mü □dhe -yö -gun 'dhang -bho Atanna "dhiü -me 'ka, 'ö- "yan- gun -a -bha -gblüde dhe nu -sü -go.

⁵² Me 'ö bha 'yö dho 'yö Yesu □gee -gbadhe Pidhatö -go. ⁵³ □Dhe 'ö Pidhatö □ya ö -ko bho- 'gü -a -dhe, 'yö dho 'yö- bho "dhü -bha, 'yö so "puu bo- -bha, 'yö dho- 'ka 'yö- -wëë bho -gwëye 'bha 'ö me 'bha 'yii me -wëë -blëesü bho- bha do bha- 'gü. ⁵⁴ 'Wön bha -yö -kë "dhü yi 'ö Zuifö -nu -bha □gloo -sü zü -yö bho- 'ka yëan "piü bha- 'ka.

⁵⁵ 'Ö gun kö Zosefu -yö dho sië Yesu 'ka, 'yö dhong -nu 'wo go- =keng- Gadhidhe bha 'wo dho- do, 'yö 'wo Yesu -wëëbhodhe waa- -a wo -ko □gban -dhe yö 'kpakpadhö. ⁵⁶ □Dhe 'wo go mü, 'yö 'wo dho wo □yëë "dhiü -dhe -nu 'gü, 'yö 'wo "yon -nu waa- -dhasiklöö "yi -nu

□moo 'yö 'wo- ya wo -ko "soo ko 'wo dho- =wengen Yesu □gee -bha.

□Dhe 'ö □glooyi bha 'ö □loo, 'yö 'wo □gloo □dhe -ko 'ö -ben zê -sü 'ka Atanna -go 'sëedhe 'gü -a 'dhö.

24

Yesu -bö -ko -dhiang 'ö Dhukö -ya zê

(Matiö 28,1-10; Makö 16,1-8; Zan 20,1-10)

¹ □Dhe 'ö Zuifö -nu □glooyi bha □ya ziö 'ö- -tadhe □ya □kpaoo, 'yö dhong -nu 'wo gun Yesu □keng- bha 'wo □wlü 'wo dho -a bun □taa -dhekpao tii 'gü, "yon -nu waa- dhasikloo -nu 'wo- =moo bha- 'ka. ² □Dhe 'wo dho 'wo □loo mü, 'wo dho -dhe -ga kö -gwê 'wo -ye "dhiü -ta 'ka bha 'yaa mü, kö □waa- glün- =waa- -ya zian "wεε 'ka. ³ 'Yö 'wo -so -ye bha- 'gü, "kεε 'wii- nu Dëme Yesu □gee yö mü. ⁴ 'Wön bha 'yö- 'wön -ya -nu kón, -wo -to wo -zu 'gón -sü -bha 'wön bha- 'gü, 'yö góon- -nu □ple -wo wo -dú -zón -a -nu -dhe. Mε □ple 'wo bha so 'ö gun- -nu -bha bha -yö -do me "yan 'gü -glanglandhö. ⁵ □Dhe dhong -nu bha 'wo 'mε 'wo bha- -nu yö, 'yö "suü 'dhö -da -nu 'gü, 'yö 'wo wo -go "dhiü "gblënu. "Kεε 'yö 'mε 'wo bha 'wo- pö- -nu -dhe 'wo- pö: «'Mε 'ö "yaandhe 'ka ka- moo 'mε □wa ga -a -nu kpö 'gü -mε -wön 'gü? ⁶⁻⁷ 'Yaa -dhe ya- 'gü 'zü, □ya -bö 'nu, ka -zu 'ya 'dho bho dhiang 'ö- zê ka -dhe kö -yö -tun Gadhidhe 'ö- pö □dhe: «-A -dhe -ya -bha □dhe -wo Mεgböme "dhiü do 'wön yaakéme -nu -go kö -wa do "dhü -bha kö -wa zê, "kεε kö -yö -bö -a -dhekpaoyi -yaaga -naa 'ka bha □nê- 'ka.»

⁸ □Dhe 'ö □waa- pö- -nu -dhe "dhü, 'yö- -nu -zu -yö -bö -wu 'ö Yesu -ya pö- -nu -dhe "dhü bha- 'ka. ⁹ □Dhe 'ö □wa 'go bun □taa □wa nu, 'yö 'wo 'wön bha- -gen do Yesu -bha □klang -nu -kaong do ga do 'wo to bha- -nu -dhe waa- me

-kpea 'wo to- -nu 'dhö. ¹⁰ 'Mε 'ö- -nu "yan 'dhö -da 'wön -nu bha- -dhe 'gü, 'ö 'wo nu 'wo- -gen do "dhü bha, 'yö- me do- -kê Madhi 'ö go Madadha -a 'ka, 'yö Zanö, 'yö Madhi Zakö dhe waa- 'me 'wo gun- -nu □keng-. ¹¹ "Kεε 'wön 'ö dhong -nu bha 'wo- -gen do "dhü bha 'yii bho Yesu -bha □klang -nu bha- -nu 'gü tean- -bha, -wa -ga □dhe "wlaa- =nê 'wo- zê. ¹² "Kεε 'yö Piédhö -zê 'ö □wlü 'ö do -beang -bha 'ö dho mü. □Dhe 'ö dho 'ö □loo mü, 'yö ö -go 'naanu 'yö -dhe -ga -ye 'gü mü, "kεε 'yii pé "wεε 'bha yö kö 'yii kē so 'kö 'wo- bo Yesu -bha 'ö- -kón -yö to "sia- mü bha- 'ka. □Dhe 'ö- -dhe yö "dhü, 'yö- 'wön -ya kón 'pö 'yö -ziö 'ö dho ö -go "kweandhö.

Yesu -bha ö -dú -zón ö -bha □klang -nu bha- me □ple -dhe Emausö -zian -ta -ko -dhiang 'ö Dhukö -ya zê

(Makö 16,12-13)

¹³ -A yi do bha- 'ka, 'yö Yesu -bha □klang -nu bha- me □ple 'wo □wlü 'yö 'wo gun 'dho sié 'pödhe do 'bha 'ö "kidhung -kaong do ga do "sinma "dhiü Zedhizadhémö -dhe "soo mü 'wo- Emausö -dhe -kê bha- 'gü. ¹⁴ □Dhe 'wo -da zian -ta, 'yö 'wön "pepe 'ö -kê Yesu -wön 'gü bha 'wo zun- -dhiang zê -sü -bha. ¹⁵ □Dhe 'wo 'wön -nu bha- -dhiang zê sié 'ö 'wo- zaodhe -da sié 'wo 'dho sié- 'ka, 'yö Yesu -yö nu 'ö -da -a -nu "piü 'yö 'wo "ta bha sü wo "kwëë. ¹⁶ -Wo "ta bha- -sü wo "kwëë "dhü 'wo dho- 'ka, "kεε kö □ya kē □dhe pé 'bha □ya kpa me "yan "dhiü, kö 'waa Yesu do. ¹⁷ 'Yö- -nu dhεε" kpö 'ö- pö: «-Mε -wön □nê 'ka- -dhiang zê sié- zian -ta bha?»

□Dhe 'ö- -nu dhεε" kpö "dhü, 'yö- -nu wê -ta -yö ga -yóondhö, 'yö 'wo 'daonnu. ¹⁸ □Dhe 'wo 'daonnu, 'yö- me do 'dhe 'wo Kleopasö -kê bha 'ö- pö Yesu -dhe: «-Kê □dhe bhii do □nê 'wön 'ö -kê Zedhizadhémö -dhekpaoyi □ple ya- 'ka bha 'bhii-

ma "dhe!" 'Yö Yesu -ya pö: «-Më wɔn ɲnë -kë Zedhizadhëmö?»
 19 'Yö 'wo- -yo bɔ- -go 'wo- pö: «'Wɔn 'ö kë Yesu 'ö go Nazadhëtó, 'ö gun Atanna -wudhiüloomë 'kpii- 'ka, 'ö gun "dhabhliwɔn "gblügbü -nu kë sië, 'ö ɲya dhiang zë 'ö 'yaa bho mɛ "bhu- -bha mɛ 'bha 'gü, 'ö Atanna ɲdede -ya dɔ, 20 "kɛɛ 'ö kwaa 'saabhómë -nu -gómë -nu waa- "sɛgodhiümë -nu 'wo- "dhiü dɔ -a 'yao- -nu -go kö -wa zë, 'ö 'wo- -gban "dhü -bha bha 'bhii- ma -ee?» 21 -Yö -gun yi 'gü ɲdhe 'mɛ 'kö bha ɲnë dho Izraëdhö -mɛ -nu bho ɲdhuëngdhɛ 'gü 'nu, "kɛɛ 'wɔn bha 'ö bo kë -sü 'ka "dhü, -a -dhekpaoyi -yaaga -naa ɲnë ɲdɛɛ. 22 -Yö "dhü tean- 'ka ɲdhe 'mɛ 'yi gun- =keng- bha- dhong -nu 'bha -nu ɲwa 'go- -wɛɛ bho -dhe 'gü ɲwa nu, -wɔ -nu 'wo go- 'ka mü bha 'yi- ma, -a 'wɔn -yö yi -kɔn. -Wa -pö ɲdhe wo -zë wo kë -suü -dhekpaɔ tii 'gü 'wo dho- bun ɲtaa, 23 "kɛɛ 'dho 'wo- wo bha 'wii- kpan -a ɲgee -bha mü, 'wo nu -wa -pö yi -dhe ɲdhe wo wo "yan -kpan Atanna -bha "kië -nu ɲnë- -nu -bha, 'yö 'wo- pö wo -dhe ɲdhe -yö "yaandhe 'ka. 24 'Yö 'mɛ 'ö yɛng -nu 'yi gun- =keng- bha- mɛ 'bha -nu 'wo dho 'pö mü, 'yö 'wo -kpan 'pö- -dhe -bha ɲdhe -kɔ 'ö dhong -nu bha 'wo- -gen dɔ- 'ka yi -dhe bha- 'dhö, "kɛɛ yö -zë 'wii- yö tongtongdhö.»

25 ɲdhe 'ö ɲwaa- pö "dhü, 'yö Yesu -ya -yo bɔ 'ö- pö: «'Aa 'mɛ 'ka ya! 'Ka "yaaki -yö 'sɛennë ɲtɔn -kɛɛ! 'Wɔn 'ö Atanna -wudhiüloomë -nu -wa to "dhü 'wo- pö yi 'bha yi 'bha 'ka bha 'dhang -bho "dhiü zuëga 'yaa ka -go -wa! 26 "Eɛn 'kaa- 'wɔn ɲnë- dɔ ɲdhe 'mɛ 'ö Atanna -ya -ya Izraëdhö -mɛ -nu Dhame 'ka bha -yö -dho saan" ɲdhe -kɔ bha ɲnë- 'dhö kö -yö gun -na -da 'ö -bha mɛdhe -kwi 'gü -ee?

27 ɲdhe 'ö ɲyaa- pö- -nu -dhe

"dhü, 'yö 'wɔn "pɛpɛ 'ö -gban -bha 'ö -bɛn zë -sü 'ka Atanna -bha 'sëedhe 'gü, yö -zun 'kloo- -pö -nu -dhe -sü -bha, 'yö- zü bho 'sëedhe 'ö Moizö -ya -bɛn zë bha- ta 'yö dho- 'ka 'ö -da 'ka Atanna -wudhiüloomë -nu -go 'sëedhe 'gü, 'yö dho- 'ka "dhü 'dɔɔndhö.

28 ɲdhe 'wo dho 'wo ɲtëng 'pödhe 'wo 'dho sië- 'gü bha- ta, 'yö Yesu -ya -kë ɲdhe 'pë 'ö yö -zë 'ö -tun 'dho- -dhe ɲgblɛɛn 'gü -a 'dhö. 29 'Yö 'wo- bho zian- 'wo- pö- -dhe: «-Bhö dɔ "gbu- kö i wɔ, -a -gen -mü ɲdhe "bin ɲya 'ma ɲya bo, 'yënnng- -go ɲya -ya -tɔn -ta.»

'Yö -wɔ -bha 'yö dho- -nu ɲkeng- 30 ɲdhe 'wo dho, 'ö pë -bhö "töng 'dhö ɲloo, 'ö woo zun pë -bhö -sü -bha, 'yö 'ö -kɔ -da 'bluu- 'gü, 'yö Atanna nue" bho- -wɔn 'gü, 'yö- "kplü "kplü bho 'yö- 'gü -gblü -a -nu -ta. 31 ɲdhe 'ö ɲya kë "dhü, 'yö- -nu "yan "dhiü -yö -pu, 'yö 'wo- dɔ, "kɛɛ 'yö to 'mü 'pö 'ö ɲdheng- -nu -go. 32 ɲdhe 'ö bo -dhidha 'sü -sü 'ka -a -nu -go ɲdhe -kɔ bha- 'dhö, 'yö 'wo zun- pö wo 'ko -nu -dhe -sü -bha ɲdhe: «Mɛ 'ö bha "töng 'ö gun Atanna -wɔ 'kloo- pö sië- 'ka kwa -dhe zian -ta bha, kö kwa zuë" 'yaa 'dho sië "sia- -yɔɔndhö ɲdhe 'pë ɲwa böö- -sɛa ɲnë- -ya -ta -a 'dhö -ee?»

33 -Wo -to -dhe do bha- 'gü 'wo ɲwliü 'wo wo wë dɔ 'zü -deewo Zedhizadhëmö. 'Wo dho -wo -kpan mɛ -kaɔng do ga do bha waa- 'mɛ weng- -nu 'wo gun "kwëë bha- -nu -bha kö -wo -dhe do 'gü 34 kö -wa pö sië: «Kwa Dëme ɲya -bö tean- 'ka, Simɔ ɲyaa- yö.»

35 'Yö woo -dɔ 'pö -kɔ 'ö- -nu -bha -ya -nu ɲslɔɔ- 'ka, -kɔ 'wo Yesu dɔ- 'ka kö -yö 'bluu- "kplü "kan sië bha 'wo -ziö 'pö- -gen 'gü -a -nu -dhe.

Yesu -bha 'ö -dɔ -zɔn 'ö -bha ɲklang -nu -dhe -kɔ -dhiang 'ö Dhukö -ya zë

(Matiö 28,16-20; Makö 16,14-18; Zan 20,19-23; Këwɔn -nu 1,6-8)

36 Dhiang bha -yö -to -nu "dhi, 'yö Yesu -yö go -dhidha 'gü -a -nu -dhe, 'yö dɔ- -nu □zinng 'gü 'ö- pö: «Zuëyagblüö- -yö kē ka -go!»

37 "Kan 'ö- wo- -nu 'gü "dhü bha 'yö peng -yö -kan -a -nu -bha 'yö "suö -yö -da -a -nu 'gü, -a -gen -mü □dhe -yö -bho -a -nu 'gü me -zii -bha. 38 "Kee 'yö- pö- -nu -dhe 'ö- pö: «"Suö -yö -da ka 'gü 'yö □yɔɔn -gblü -yö dɔ ka zuë" -ta 'yö 'ka -zu 'gɔn -kɔ suu -nu bha- -kē -mē -wɔn 'gü? 39 -Ka "poni "gblü -nu 'wo n -kɔ -nu waa- n -gen -nu -bha ya -ga kō 'ka 'dhang bho- "dhiü □dhe pē "wεε 'bha 'yaa -mü, ma -mü! -Ka nu kō 'ka ka -kɔ zun n kwi -bha kō 'ka 'dhang bho- "dhiü. "Een me -zii ga -kē 'gü □dhe -kɔ 'ö n -bha 'dhö -bha ya -'dhö -ee?»

40 'Ö- pö sië "dhü kō -yö ö -kɔ waa- ö -gen -nu -zɔn sië- -nu -dhe. 41 □Dhe 'ö -kē □dhe "yan 'wo- -kpan Yesu -bha bha- 'gü -wɔn -yö -dhi -nu -dhe □dedewo, "kee 'ö- 'wɔn -ya -nu kɔn 'ö- -wɔn 'gü kō 'wii 'dhang bho- "dhiü □kō 'kpak- padhō bha, 'yö- pö- -nu -dhe 'ö- pö: «-Bhōpē 'bha -yö ka -gɔ yö -ee?»

42 'Yö 'wo- pö: «□lin.» 'Yö 'wo nu- -dhe 'yuü- -yēsü "kplü do 'ka, 43 'yö- -bhö -a -nu "yaan mü. 44 □Dhe 'ö ö bo- -bhö -sü 'ka 'yö- pö: «-Ka -dhe -ga, -wɔ -nu 'a gun- pö sië ka -dhe kō a -tun ka kpö 'gü, 'ö 'a- pö □dhe 'wɔn "pepe 'ö Moizö oo, Atanna -wɔdhiüloomε -nu oo, "εen -a -bha "tan 'sëedhe -ya -dhiang zē n -bu 'gü bha, -a □gban 'gü -wɔn -dho kē bha, -kaa -ga bha.»

45 □Dhe 'ö □yaa- pö "dhü, 'yö 'wɔn 'gü ma zuëga nu- -nu -dhe, kē "dhü kō -wo Atanna -wɔ 'gü ma ö 'klɔɔ- 'ka. 46 'Yö- pö- -nu -dhe 'ö- pö: «-Yö -ben zē -sü 'ka Atanna -wɔ 'sëedhe 'gü □dhe -a -bha -Yame bha -yö -dho saan" □dedewo 'ö 'wo- zē, "kee -yö -dho -bö -a -dhekpaoyi -yaaga -naa 'ka. 47 'Ö 'wo mebhüdhe -bha -kwaa ö

□song -zü kō -yö bɔ Atanna 'ka -sü waa- Atanna -bha mebhüdhe -bha 'wɔn yaa -mawɔn 'to -sü -dhiang zē -sü zü bho Zedhizadhemo -pö ya- 'gü, 'ö 'wo dho- 'ka "sεɔɔ "pepe □gban 'gü -a 'to 'gü. 48 Ka □nē 'ka n "sεε- 'ka 'wɔn -nu bha- "gblü "piü. 49 □Dhe 'ö "dhü, 'pē 'ö n Dē -ya bɔ -wɔn "plüün bho ka -dhe bha mang □dede □nē 'a dho- bɔ ka -dhe. "Kee "sanni -yö kē "dhü -a -dhea -bha □dhe 'ka 'to Zedhizadhemo -pö ya- 'gü kō -yö 'to "dhü -yö zun- 'ka yi 'ö faan 'ö "dhü bha 'ö dho 'go- 'ka dhang- 'gü kō -yö -da ka 'gü bha- yi -bha.

Yesu -dho dhang- 'gü -kɔ -dhi- ang 'ö Dhukö -ya zē
(Makö 16,19-20; Kēwɔn -nu 1,9- 11)

50 □Dhe 'ö □ya ö bo -wɔ bha- -kpo -nu -bha -sü 'ka, 'yö- -nu sü 'ö wē dɔ- -nu 'ka Betani -zian 'ka, □dhe 'ö □wa □loo- -nu 'dho -dhe 'gü, 'yö ö -kɔ "dhiü □wlü 'yö 'dhuë- -kē -nu -bha. 51 -Yö -to 'dhuë- -kē -nu -bha -dhe bha □nē- 'gü, 'yö -kan -a -nu -bha 'yö 'gbu- -ya sü 'yö dho- 'ka dhang- 'gü. 52 □Dhe 'ö 'dho sië "dhü, 'yö- -bha □klang -nu -zē 'wo zun wo kpiö 'gü, 'yö 'wo 'to □loo- -bha. □Dhe 'wo wo bo, 'yö 'wo nu 'zü -deewo Zedhizadhemo "kee kō -a -nu zuë" □ni □ya -da -tekpe -tekpēdhö. 53 'Ö go yö -zē 'gü, -wo -gun Atanna -dhökëgükɔ 'ö Zedhizadhemo bha- 'gü yi □gban "pepe 'ka 'ö 'wo □gloo- 'to bho -sü -bha.

Nao -së 'ö -gban Yesu Klisi -bha 'ö Zan -ya pö

Yesu -bha -kë Atanna Gbö 'ka -ko -dhiang 'ö Zan -ya zë

1-2 'Ö gun kö "se waa- dhang- 'waa 'dhö kö (Atanna Gbö) 'ö- Wu 'ka bha yö -zë -yö -dhö kö weng- wo wo 'ko "piü. -Yö -gun 'dhö -kpeawo 'pö (□dhe Atanna 'dhö), yöö -dɪ 'pö -yö Atanna □në- 'ka. 3 Pë -nu 'ö Atanna -ya -kë, -ya -nu -kë yö □në-ko 'ka. Pë "pepe 'ö- kë, -a 'bha 'yii kë "wæwæ kö -a Gbö 'kö bha 'yaa -mü. 4 Yö □në -tosea □dede -gogodhe 'ka. Yö 'ö "dhü bha 'zü □në -dhepuudhe nu me "bhü- -nu -dhe. 5 Yö 'ö bha □në- kë 'yö 'me 'wo -dhetiidhe 'gü 'wo -dhe yö, "këe 'yö 'wii 'dhang bho- "dhiü.

6 Yö Atanna 'dhö me do bɔ, 'me bha □në 'wo- -dhe Zan. 7 Zan bha □në nu kö -yö "seedhe kë -dhepuudhe bha- -bha. Kë "dhü kö me "bhü- -nu -wo 'dhang bho -dhepuudhe bha- "dhiü dhiang -nu 'ö Zan gun- zë sië bha- -wɔn 'gü. 8 Yöö □dede -zë 'yaa gun -dhepuudhe bha- 'ka, "këe -yö -gun 'me 'ö Atanna -ya bɔ kö -yö "seedhe kë -dhepuudhe bha- -bha □në- 'ka.

9 -Dhepuudhe 'ö "dhü bha □në gun -dhepuudhe □dede, 'ö nu "kpung □taa kö -yö -dhe "pɔ me "pepe □gban -ta -a 'ka.

10 Yesu 'ö Atanna -wɔ 'ka "dhü bha -yö -gun "kpung □taa. Atanna -yö "kpungtaadhe -pë -kë yö □në- kö 'ka, "këe 'sa "kpungtaame -nu 'wii- dɔ. 11 Yö dho ö -dɪ -gɔ "se 'gü, 'yö- -gɔ "se 'gü -me -nu 'wii -kö -ya -bha. 12 "Këe yö -zë □gban 'gü, me ga 'bha -wo 'dhang -bho -a "dhiü, 'ö 'wo -kö -ya -wɔn -bha. 'Me 'wo

"dhü bha 'yö- -kë kö -wo kë Atanna -bha 'në 'ka. 13 "Këe -a -nu -bha -kë Atanna -bha 'në 'ka -kö -yö -dɪ -ta, 'yaa □dhe me "bhü- -nu -bha 'ö- -nu dë (waa- dhe) 'dhö -dhö bha- 'dhö; Atanna □në- -nu gba -tosea -dee 'ka.

14 Yö 'ö -kë Atanna -wɔ 'ka "dhü bha, 'yö dho 'ö -kë me "bhü- 'ka, 'yö nu 'ö -tosea -kë kwa kpö 'gü, Atanna -bha "klüsëdhe □gban "pepe waa- teanwɔn 'ö -gban -bha bha- 'ka, 'yö kwa "yan 'dhö -da -a -bha 'tɔbhɔdhe kë 'kpiisü 'gü. -Yö -gun 'në ga do 'ka ö Dë -gɔ, yö gun- -bha 'tɔbhɔdhe -zɔn sië.

15 Yö □në Zan -ya -dhiang zë 'ö- pö: «'Me 'a- pö ka -dhe □dhe -yö nu sië n zian- -ta, "këe yö -zë -yö □bhlëësü ma -zë n -bha, -a -gen -mü □dhe 'ö gun kö 'maa 'dhö kö yö -zë -yö -dhö bha.»

16 Kwaa -dɪ 'pö kwa kwa -bha □troɔn -slɔɔ -a -bha "klüsëdhe -zi- isü bha- 'gü, 'ö- -wɔn 'gü Atanna -bha 'dhuë- -yö dɔ 'ko -gen "piü kwa -gɔ. 17 'Ö gun yi 'bha 'ka, Atanna -yö bɔ Moizö □në- -ta 'yö 'tɔng- nu kwa -dhe. "Këe -a -bha "klüsëdhe waa- teanwɔn 'ö -gban -bha bha, -yö -bɔ Yesu Klisi □në- -ta 'yö nu kwa "piü □dëe -yën ya- 'gü. 18 Me 'bha 'yii "yan -kpan -bha do, "këe -a Gbö doseng 'ö Atanna 'ka ('pö □dhe -a 'dhö), 'ö ö Dë "sɔɔ yi □gban "pepe 'ka bha □në- -zɔn me "bhü- -nu -dhe.

Dhiang 'ö Zan Mezume -ya zë Yesu -bu 'gü

(Matiö 3,1-12; Makö 1,1-8; Dhukö 3,1-18)

19-20 (-A "töng bha- 'gü kö Zan -yö me -go 'wɔn yaa 'gü -zu bho sië "yiga 'wo- Zuuden -kë bha- =bhaa.) □Dhe 'ö Zuifö -nu -bha -yame -nu □wa -ya Zedhizadhemo □waa- ma "dhü, 'yö 'wo "saabhome -nu waa- Dhevi -gɔ 'kɔɔme -nu bɔ Zan dheɛ "kpɔ -dhe 'gü. □Dhe 'ö □wa nu □wa □loo- -dhe 'gü, 'yö 'wo- dheɛ "kpɔ 'wo- pö: «Bhi 'i ya de suu

-mü i 'ka?) □Dhe 'ö □waa- pö "dhü, 'yö Zan -yö ö -bha "sæedhe -kê -a -nu -dhe "puu 'ka me □gban "pepe wëédhö mü 'ö- pö: «Ma -zê Atanna -bha -Yame ('ö- "plüün bho bha) 'yaa -mü n 'ka.»

21 'Yö 'wo- dheε" 'bha kpo 'zü 'wo- pö: «"Kεε de -mü i 'ka 'sa? "Eεn (Atanna -wudhiüloome) Edhi ('ö gun yi 'bha 'ka bha) -ee?» 'Yö Zan -ya pö: «-Abin! Edhi 'yaa -mü n 'ka!» 'Yö 'wo- pö: «"Eεn Atanna -wudhiüloome 'ö- bō -wōn "plüün bho yi -dhe 'ö 'yi -ya -gō bha yō -mü i 'ka -ee?» 'Yö Zan -ya pö 'zü: «-Abin.»

22 □Dhe 'ö □yaa- pö "dhü, 'yö 'wo- pö- dhe: "Kεε de -mü i 'ka 'sa? -Bhö i -dū -zōn yi -dhe, -a -gen -mü □dhe -a -dhea -bha □dhe 'yi 'dho -wō do 'ka 'me 'wo yi bō bha- nu -dhe.»

23 'Yö Zan -ya -yō bō -nu -gō 'ö- pö: «Ma -zê 'me 'ö -wū "wla -ta □dhe -kō 'ö Atanna -wudhiüloome Ezai -ya pö- 'ka -a 'dhö □dhe: «-Ka ka Dēme -bha zian -ba kō 'ka- du □gban "pepe bho- 'gü, kō 'ka- ta -dhe -pê kē) bha yō -mü n 'ka.»

24 'Mε 'wo- -nu bō "dhü bha Fadhizien -nu -gun -nu kpō 'gü.

25 □Dhe 'ö □wa Zan -wō ma □dhe -kō bha- 'dhö, 'yö 'wo- dheε" kpo 'pö 'wo- pö: «I- pö Atanna -bha -Yame 'ö- "plüün bho kwa -dhe bha 'yaa -mü i 'ka, "εεn Edhi 'yaa -mü i 'ka, "εεn Atanna -wudhiüloome 'yi -ya -gō bha 'yaa -mü i 'ka, "kεε -yö -kê □dhe 'sa 'yö 'i "zu -zê bho?»

26 'Yö Zan -ya -yō bō 'pö- nu -gō 'ö- pö: «Ma -zê a me -zu 'yi □nē- 'ka, -a -gen -mü □dhe 'me ('kwa -ya -gō bha -yö ka kpō 'gü), 27 -yö -dho nu n zian- ta, "kεε 'kiū -dō □kō. -A -gen 'gü -sabha -zian fiē- dhö ma -zê n 'ka.

28 'Wōn "pepe 'ö "dhü bha -yö -kē "dhü -dhe 'wo- Betani -dhe -kê, 'ö "yi 'wo- Zuuden -kê bha- =taama, -dhe 'ö Zan gun me -go 'wōn yaa 'gü -zu bho siē mü bha □nē- 'gü.

Yesu -bha -kê "saa- "bhlaa 'ka -kō -dhiang 'ö Zan -ya zê

29 □Dhe 'ö- ta -dhe □ya □kpaō, 'yö Zan -yö Yesu yō kō -yö nu siē ö -zian 'ka. 'Yö- pö: «-Ka -dhe -ga, "bhlaanē 'ö Atanna -ya bō kō -ya kē "saa- 'ka kō me □gban "pepe -bha 'wōn yaa -mawōn -yö 'to bha yō □nē! 30 'Yö □nē 'a- -dhiang zê ka -dhe 'a- pö: «Mε do 'bha -yö -dho nu n zian- ta, -a -due -yö 'kpii- 'ö -ziö n -ma -ta, -a -gen -mü □dhe 'ö gun kō 'mii bho □kō kō yō -zē -yö -dhö bha. 31 "Kεε "tōng 'a gun- pö siē- 'ka ka -dhe "dhü bha kō 'mii- dō □kō. Ma -zê a me -go 'wōn yaa 'gü -zu bho 'yi □nē- 'ka, kē "dhü kō 'a yō □nē- zōn Izraedhö -me -nu -dhe.»

32 'Yö Zan -ya pö 'zü: «Mang □dede n "yan -yö -kpan Atanna -bha 'Nii- "slüüslü -bha kō -yö 'go siē dhang- 'gü 'ö □lōō- ta □dhe -tong 'dhö 'ö to 'mü. 33 A- -pö ka -dhe □dhe -a "tōng bha- 'gü kō 'mii- dō □kō 'kpakpadhö. "Kεε Atanna 'ö n bō -go 'wōn yaa 'gü -zu bho -dhe 'gü 'yi 'ka bha □nē- pö n -dhe □dhe: «'Mε 'i dho i "yan -kpan ma 'Nii- "slüüslü -bha kō -yö 'go siē dhang- 'gü 'ö □lōō- ta 'ö to 'mü bha □nē dho me pa 'Nii- "slüüslü 'ka.». 34 'Yö Zan -ya pö: «A- -pö ka -dhe □dhe a kē n "yan -kpan -bha □dhe -kō bha- 'dhö tēan- 'ka. 'Wōn 'ö- wōn 'gü 'yö 'a- pö ka -dhe □dhe yō □nē Atanna Gbō 'ka bha 'yö bha.»

□Klang "dhiü -blesü -nu 'wo -ziö Yesu □keng- -a -dhiang 'ö Zan -ya zê

35 □Dhe 'ö- tadhe 'bha □ya □kpaō, kō Zan -yö -tun -dhe do bha- 'gü waa- -bha □klangdhiü -nu □ple 'dhö, 36 'yö ö "yan -kpan 'zü Yesu -bha kō -yö ziö siē. 'Yö- pö: «"Saa- "bhlaanē 'ö Atanna -ya bō (kō -yö me "bhü- -nu -bha 'wōn yaa bho- nu -bha) bha yō □nē!»

37 □Dhe 'ö Zan -bha □klangdhiü -nu □ple bha □waa- -wō ma □dhe

-kə bha- 'dhö, 'yö 'wo -ziö Yesu
 □keng-.³⁸ □Dhe 'ö □ya -kə "dhü,
 'yö Yesu -yö □slëë ö 'gü, 'yö "yan
 -kpan -a -nu -bha kö -wa □keng-
 'yö-pö -nu -dhe: «Kwa- ma 'mü?»

'Yö 'wo- yə bə- gə 'wo- pö:
 «Dhabi, i □yëë -yö 'më?» (□Waa-
 pö «Dhabi» -a -nu -wə 'gü kö -wa
 pö «n Dëmë».)

³⁹ 'Yö- yə bə 'pö- -nu -gə 'ö- pö:
 «Ka -kwa 'dho kö 'ka- -dhe də!»

'Yö 'wo -ziö 'wo dho. 'Yö 'wo
 -kpan -a -dhe -bha, 'yö 'wo -dhe
 □kpaə -yi 'dhe bha- -kə -a "piü mü.
 (-a -gen -mü □dhe -yö -kə "dhü
 'yëng- -dho bhaa 'ka).

⁴⁰ Më □ple 'wo "tu to Zan -wə
 bha- -bha 'wo -ziö Yesu □keng- bha,
 'yö- më do- -kə Andre 'ö -kə Simö
 Piədhö dheebhang 'ka bha- 'ka.

⁴¹ □Dhe 'ö □ya kə "dhü, Andre -yö
 -kpan ö dheebhang Simö □në- -bha
 □kö -blëesü 'yö- pö- -dhe: «Yi -zë
 'ya -kpan Atanna -bha -Yamë 'ö-
 -wəñ 'dhö 'dhö bha- -bha!» (Yö □në
 'wo- -dhe gləkö -wə 'gü Klisi bha.)

⁴² 'Yö dho Simö 'ka Yesu "piü.
 □Dhe 'ö Yesu □yaa- yö, 'yö- -ga
 "sëngdhö 'yö- pö: «Bhi □në 'wo
 i -dhe Simö, 'yö 'i -kə Zonasö gbö
 'ka, "këë -wo -dho i -dhe □taamasü
 ya- 'gü Sefasö (□waa- pö "dhü kö
 -wa -pö Piədhö, 'ëen 'zü -gwë).

⁴³ □Dhe 'ö- -ta -dhe 'bha □ya
 □kpaə, kö -yö Yesu "piü □dhe 'ö
 'dho Gadhidhe -së 'gü, 'yö -kpan
 Fidhipö -bha, 'yö- pö- -dhe: «Bhö
 nu kö 'i -da n □keng-!»

⁴⁴ Fidhipö 'ö "dhü bha -yö -go
 'pödhe 'wo- -dhe Besaida 'ö Andre
 waa- Piədhö 'wo go- 'gü bha □në-
 'gü.

⁴⁵ □Dhe 'ö □ya kə "dhü, 'yö
 Fidhipö -yö -kpan Natanaëë -bha
 'yö- pö- -dhe: «'Më 'ö Moizö -ya
 -dhiang zë 'təng- 'sëëdhe 'gü, 'ö
 Atanna -wədhüvloomë -nu -dī 'pö
 'wo- -dhiang zë yi 'bha 'ka bha 'ya
 -kpan -bha. -Wə -dhe Yesu, Zosefu
 gbö, -yö -go Nazadhetö.»

⁴⁶ 'Yö Natanaëë -ya pö- -dhe:
 «Pë -tiandhö 'bha- -məə -bha 'ö go
 Nazadhetö 'pö -ëë?»

'Yö Fidhipö -ya -yə bə- -gə 'ö- pö:
 «Bhö nu -zë wə □zəə!»

⁴⁷ □Dhe 'ö Yesu □ya Natanaëë yö
 kö -yö nu sië ö -zian 'ka, 'yö- pö-
 -bu 'gü 'ö- pö: «Izraëdhö mi □dede
 □në, pö 'aa- -bha!»

⁴⁸ 'Yö Natanaëë -ya dheë" kpa
 'ö- pö: «I n də -kə -kə □dhe?»

'Yö Yesu -ya pö- -dhe: «"Sanni
 Fidhipö -yö i -dhe, "təng 'i gun -ya
 sië- 'ka figö -dhü □wlöö bha kö n
 "yan -yö i -bha.»

⁴⁹ □Dhe □yaa- pö "dhü, 'yö
 Natanaëë -ya pö- -dhe: «N Dëmë,
 Atanna Gbö -mü i 'ka □dedewo
 tēan- 'ka, 'ma- -dhe yö, Izraëdhö
 -më -nu -bha -gblüdë -mü i 'ka!»

⁵⁰ 'Yö Yesu -ya -yə bə- -gə 'ö- pö:
 «A pö 'a- wo i -dhe □dhe n "yan
 -yö -gun i -bha kö i -ya sië figö
 -dhü □wlöö bha 'yö 'i 'dhang bho n
 "dhiü bha "këë ('bha 'to n □keng-),
 i "yan- -dho -da 'wəñ "gblügbü -nu
 'wo -ziö -a 'dhe 'kö bha- -ta -a -dhe
 'gü!»

⁵¹ 'Yö- pö- -dhe 'bha wo 'zü 'ö-
 pö: «A- pö ka -dhe tēan- =dede
 'ka □dhe dhang- "dhi- -dho "pə 'ö
 'ka- -dhe yö kö Atanna -bha "kië
 -nu -wo -da sië 'wo □ləə mang
 Mëgbömë n -ta.»

2

*"Dhabhliwəñ -blëesü 'ö Yesu -ya
 -kë -a -dhiang 'ö Zan -ya zë*

¹⁻² □Dhe 'ö □ya kə "dhü, 'ö
 -dhekpəyü □ya zïö □ple -a -yaaga
 -naa bha- 'ka kö -wo dhedə troo
 do kə sië 'pödhe 'wo- -dhe Kana 'ö
 Gadhidhe -së 'gü bha- 'gü, kö Yesu
 dhe -yö mü, 'yö 'wo Yesu waa- ö
 bha □klangdhiü -nu -a -nu -dhe
 troo bha- -ta. ³ □Dhe 'ö □wa -drəə
 mü 'ö- =ya yën. 'Yö Yesu dhe -ya
 pö- -dhe: «A -nu -bha we bha □ya
 yën -wa!»

4 'Yö Yesu □ya -yo bo- -go 'ö-pö: «"Κεε kö ma -zë 'a- kë □dhe, dhebhönë, kö n -bha "tüng 'yii □loo □kö?»

5 □Dhe 'ö □ya kë "dhü 'yö- dhe -ya pö gwëëzë -nu -dhe 'ö- pö: «Pë "bu pë 'ö dho- pö ka -dhe -kaa kë □zoo 'dhe!»

6 Zuifö -nu -bha -zu 'ka "yi 'bha 'ö- -nu wo -ko 'gü bha- -ya 'gü pë "fië 'ö -gwë 'ka, 'ö- -yan do -yö □moo -sangdhe këng do -nu -bha bha- 'saodo -yö -gun -dhe bha- 'gü. 7 'Yö Yesu -ya pö gwëëzë -nu bha- -nu -dhe: «-Ka pë "fië -nu bha- "dhiü pa "yi 'ka!»

'Yö 'wo- =gban "πεπε "dhiü pa "klënkëndhö. 8 □Dhe 'ö □waa- kë "dhü, 'yö Yesu -ya pö- -nu -dhe: «-Kaa 'bha 'sü kö 'ka 'dho- 'ka troo -gome -dhe!»

'Yö 'wo- 'bha sü 'wo dho- 'ka- -dhe. 9 'Yö troo -gome bha 'ö "yi 'ö Yesu -ya -gla we 'gü bha- din -ga. Yö -zë we bha 'yaa gun- 'godhe do sië "κεε kö gwëëzë -nu 'kö 'wo- "dhiü -wlö sië bha wo -zë -wa -do. 'Yö troo -gome bha 'ö dhemedë -dhe, 10 'yö- pö- -dhe: «('Yö- we 'dhe 'kö ya -yö -go 'me 'yö- din- -kë -së "dhü) we din -së □në me □gban 'wo- -do -dheng -dhe -blëesü 'yö □wa 'kën 'yö 'wo gun -na -a 'dhe 'ö- din □ya 'go zian -ta bha- nu -a -nu -dhe, "κεε bhi -zë we 'dhe- din □ya 'go zian -ta □në 'i- nu -blëesü 'yö 'i gun -na -a -së nu □taama -wa!»

11 Yesu -yö 'ö -bha "dhabhliwon -blëesü -kë Kana -pö 'ö Gadhidhe -së 'gü bha- 'gü -kö bha □në- 'gü, 'yö 'ö -bha 'tobhodhe -zon 'ka- -nu -dhe. 'Yö- -bha □klangdhiü -nu -bha 'dhang -bho -a "dhiü -sü 'bha 'dhö -da 'gü.

12 □Dhe 'ö □ya kë "dhü 'yö Yesu 'dhö, -a dhe 'dhö, -a dheebhang -nu 'dhö, -a -bha □klangdhiü -nu 'dhö, 'yö 'wo dho 'pödhe 'wo- dhe Kapënaomö bha- 'gü 'yö 'wo -dhekpaoyi 'bha -kë mü.

Yesu -bha □bhlëë -ya Atanna -dhökëgüko -bha -ko -dhiang 'ö Zan -ya zë

(Matiö 21,12-13; Makö 11,15-17; Dhukö 19,45-46)

13 □Dhe 'ö gun kö Zuifö -nu -bha troo 'wo- -dhe Pakö bha- yi 'yaa □gblëen 'zü, 'yö Yesu -yö dho Zedhizadhëmö. 14 □Dhe 'ö □ya -da "kweandhe 'ö Atanna -dhökëgüko 'dhö- -bha bha- 'gü, 'yö -kpan -du -nu oo, "bhlaa -nu oo, -tong -nu ('ö Zuifö -nu -wa dho kö -wo "saa- bho- 'ka Atanna -dhökë 'gü -kö 'gü bha-) "dhoo dome -nu -bha mü, waa- 'me 'wo nu 'wëë- fië bho 'wëë- 'dhe 'ö Atanna -dhökëgüko 'gü mü -bha -bha bha- -nu 'dhö 'pö kö -wo -ya sië woo- -tabedhi -nu -bha. 15 □Dhe 'ö □ya -kpan -nu -bha □dhe -ko bha- 'dhö, 'yö 'ö -ko -da bhiëga 'bha 'gü 'yö- -kë □dhe □klangga 'dhö, 'yö- -nu □gban "πεπε -kë -dhe bha- 'gü waa- -nu -bha -du -nu waa- "bhlaa -nu 'dhö, 'yö 'wëë- fiëbhome -nu -bha 'wëë- =gban □wënnng, 'yö- -nu -bha -tabedhi -nu "dhiü -zuö, 16 'yö- pö -tong "dhoo dome -nu -dhe: «Pë -nu bha -kaa -nu bho bha, 'ka 'dho n Dë -bha 'kö kë kaa- "dhoo -ko 'ka!»

17 □Dhe 'ö- -bha □klangdhiü -nu □waa- ma "dhü, 'yö- -nu -zu -yö -bö -wu 'ö -ben zë -sü 'ka Atanna -bha 'sëedhe 'gü 'ö- pö:

«Atanna -won -yö -do n -zu -bha □dhe peng 'dhö» bha- 'ka.»

18 □Dhe 'ö □ya bo -a -nu "piü kë -sü 'ka □dhe -ko bha- 'dhö, 'yö Zuifö -nu -gome -nu 'wo- dhe» 'kpo 'wo- pö: «-A kë 'i- wo "dhü bha- 'klöo- -mü -më 'ka? -Më □në dho □moo- -bha kö -ya -zon yi -dhe □dhe -a -dhea -bha □dhe 'i- kë "dhü, -a -pë -zon yi -dhe!»

19 'Yö Yesu -ya -yo bo- -nu -go 'ö- pö: «-Ka Atanna -dhökëgüko ya- 'wü, a -dho do -dhekpaoyi -yaaga 'ka.» 20 'Yö 'wo- pö- -dhe: «'Ö -më! 'Kö 'yi- do -kwe -kaong -yiisiö ga

"saodo 'ka ya bhi -zë i- pö i -dho do -dhekpaoyi -yaaga 'ka -ee?»

²¹ 'Sa Atanna -dhökëgüko 'ö Yesu -ya pö "dhü bha pë "wëë 'bha 'yaa -mü, -yö -wı ö -dt □në- 'ka.

²² □Dhe 'ö- yi □ya □gwëë 'ö Yesu □ya ga 'ö □ya -bö (-a -dhekpaoyi -yaaga -naa bha- 'ka), 'yö- -bha □klangdhiü -nu -zv 'dhö -bö □dhe -yö kë- pö wo -dhe "dhü yi do 'ka, 'yö 'wo 'dhang bho Atanna -wö 'ö -ben zë -sü 'ka 'sëëdhe 'gü waa- 'dhe 'ö Yesu -ya pö 'pö bha- nu "dhiü.

²³ "Töng 'ö Yesu gun- 'ka Zed- hizadhemo Pakö troo -ta bha, -yö kë "dhabhliwön -nu -kë 'ö me 'gbe 'wo 'dhang bho- "dhiü -a -wön 'gü,

²⁴ "këë Yesu -zë 'yii 'dhang bho- nu "dhiü, -a -gen -mü □dhe 'ö gun "dhü kö -ya nu zuëpiüwön -do 'kpakpadhö. ²⁵ -A -mawön 'yaa gun- -bha kö -wo me song -gen do -dhe, -a -gen -mü □dhe -yö me "bhü- -nu zuëpiüwön -do.

3

Dhiang 'ö Zan -ya zë 'ö -gban 'wön -nu 'ö Yesu waa- Nikodemö 'wo- pö kö □ya nu- 'piü -a -bha

¹ □Dhe 'ö yi do 'ka 'yö Zuifö -nu -bha -gome do 'wo- -dhe Nikodemö, "këë 'ö -kë Fadhizien 'ka, ² 'yö nu Yesu "piü gbeng, 'yö- pö- -dhe: «N Dëme, yi- 'wön -do □dhe Atanna □në i bo kö 'i me "bhü- -nu draan-; -a -gen -mü □dhe "dhabhliwön suu -nu 'i- -kë sië ya me 'bha -ko 'yaa □moo- -bha kö -ya kë kö Atanna 'yaa- -me "piü.»

³ □Dhe 'ö □yaa- pö "dhü, 'yö Yesu -ya pö- -dhe: «A- pö i -dhe tean- =dede 'ka □dhe: Me "bv me 'ö 'bhii bho -deewo, 'bhii 'dho -da Atanna -bha -gblüëdhekëme -nu -bhiëë 'gü.»

⁴ 'Yö Nikodemö -ya pö- -dhe: «Me 'bha- -moo -bha 'ö bho 'ö go mü 'zü -deewo 'ö -da ö dhe 'gblüë- ee? "Een 'bha- pö "dhü kö i- -pö □dhe?»

⁵ 'Yö Yesu -ya -yö bo- -go 'ö- pö: «A- pö i -dhe tean- =dede 'ka □dhe me "bv me 'ö Atanna 'yii i 'kpo -deewo 'yi waa- 'Nii- "slüüslü -ko 'ka, 'bhii 'dho -da -bha -gblüëdhe 'gü. ⁶ -A -gen -mü □dhe

'me 'ö bho dhe waa- gön -a -nu suu 'gü, me -dhe zuëga □në -kë -me -go; "këë 'me 'ö Atanna -bha 'Nii- "slüüslü -ya -gla bha, Atanna zuë" □në -kë -me -zë -go. ⁷ -A pö 'a- wo i -dhe □dhe -a -dhea -bha □dhe 'ka bho -deewo bha 'ya 'dho i "gblüëdhe "muu bho; -a -gen -mü □dhe ⁸ Atanna -bha 'Nii- "slüüslü -bha me 'gla -sü bha -yö -kë □dhe "tëë 'ö -ziö □sië bha □në- 'dhö; -yö -ziö -dhe 'ö -dhi -dhe □në- 'gü, 'ö me -ya vin ma, "këë 'bhaa- 'godhe waa- 'dhodhe 'bha do.

⁹ 'Yö Nikodemö -ya pö- -dhe: «Yö -zë 'zö -yö kë -ko -kë □dhe?»

¹⁰ 'Yö Yesu -ya -yö bo- -go 'ö- pö: «A kë -sü kö bhi 'i -kë Atanna -wö -gome 'kpii- do 'ka Izraëdhö -se 'gü bha 'bhaa 'wön -nu bha- -nu do bha- 'wön -yö n -kon. ¹¹ A- pö i

-dhe tean- =dede 'ka □dhe 'wön 'yi- do, 'ö yi 'yan- -yö -da 'gü □në 'yi- pö ka -dhe, "këë 'kaa 'wı- -bha kö 'ka 'dhang bho- "dhiü. ¹² □Ya kë □dhe 'wön -nu 'wo -gban Atanna -bha, 'ö "kpongtaadhe ya- 'gü 'ma- -dhiang zë ka -dhe 'kii- 'gü ma, -a 'dhe 'kö -gban -bha dhang- 'gü 'ma- -dhiang zë ka -dhe ka -dho -a 'gü ma -ko kë □dhe 'yö 'ka 'dhang bho- "dhiü, ¹³ "këë kö me 'bha 'yii 'dho -dhe 'ö- -bha dhang- 'gü bha- 'gü do kö 'yii kë mang Megböme 'a go 'mü 'a □lwo "kpong □taa yö bha ma -zë n 'ka?»

¹⁴⁻¹⁵ -Bhö -dhe -ga, -ko do 'ö Moizö -yö -mlëë "blëen- -kë 'ka yi 'bha 'ka zën 'ka 'ö- do "dhü -bha "wla -ta bha, -wo -dho Megböme do "dhü bha 'pö -ko do bha- 'gü, kë "dhü kö me "bv me 'ö □ya 'dhang bho- "dhiü, kö □sii 'ö 'yaa yën 'ö Atanna "piü bha -yö kë- -me -dhe 'pö (□dhe -ko do 'ö -kë 'ka Izraëdhö -me -nu kpö 'gü yi 'bha 'ka, 'ö 'me

□ya ö "yan "dhiü "wlü kö -yö -mlεε bha- ga "ö gun dha sië bha- 'dhö.)
 16 -A pö 'a- wo "dhü bha- 'kloo- mü □dhe me "bhü- -nu bha- 'dhö "ö Atanna -kë -a "sinma 'yaa 'dhö. Yö □në- wön 'gü 'yö 'në ga do 'ö- -gö -a bō- -nu -dhe, kö me "bu me 'ö dho 'dhang bho- "dhiü, kö -tosea 'ö 'yaa yën 'ö- "piü bha -yö kë- me -dhe, kö- me 'gü 'ya 'dho see.
 17 Atanna -yö ö Gbō -bō me "bhü- -nu -dhe kö -ya -nu dha □në- wo, 'yii- bō kö -yö za -zë dō- -nu -bha.
 18 "Kεε 'me 'kö 'yii 'dhang bho- Gbō bha- "dhiü, kö za -ya -bha. -A -gen -mü □dhe kö 'yii 'dhang bho Atanna -bha 'në ga do bha- "dhiü. 'Me 'kö □ya 'dhang bho 'pö- Gbō bha- "dhiü kö za □ya 'go- me -bha.
 19 Za kë me -bha -gen -mü -më 'ka? -A -gen -mü □dhe (Atanna Gbō 'ö -kë) -dhepuudhe 'ka bha □ya nu "kpong □taa, "kεε me "bhü- -nu këwön 'bha 'yaa kë 'ö- wo -së bha, 'yö 'wo wo -to -dhe tii 'gü -sü fië- bho -dhe -pu wo -ta -sü -bha. 20 -A -gen -mü □dhe me "pepe 'wo 'wön yaa -kë, -dhepuudhe -san -ya -nu -kë. 'Waa "wü- -bha kö -wo -wo zang -ta, kë "dhü kö -nu këwön yaa -nu bha -wo 'to -gblen 'kpo 'gü.
 21 "Kεε 'me 'kö Atanna -wu 'dhö 'pë 'ö- pö, 'ö yö □në teanwön 'ka bha- 'gü -wön -kë, -a -me 'yaa "suü -dhepuudhe -gö. Kë "dhü kö -wo "yan -kpan ö këwön -së -nu -bha. -A -gen -mü □dhe -yö ö zü -gban Atanna □në- 'gü.

"Sεεdhe 'ö Zan Mezume -ya -kë Yesu -bha

22 □Dhe 'ö □ya kë "dhü, 'yö Yesu waa- ö -bha □klangdhiü -nu 'wo dho Zude -sε 'gü, 'yö weng- -nu 'wo to mü "tüng 'në 'bha 'ka 'yö 'wo me -nu -go 'wön yaa 'gü -zu bho.
 23 -A "tüng bha- 'gü kö Zan -dī 'pö -yö me "zu sië 'pö -dhe 'wo- -dhe -dhe εno, 'ö -ya -sü 'ka 'pödhε 'wo- -dhe Sadhimō -a "soo bha- 'gü; -a -gen -mü □dhe "yigo 'gbε -yö -gun

-dhe bha- 'gü. Me -nu -gun 'dho sië- "piü (-dhe bha □në- 'gü) 'yö -nu -zu. 24 ('Ö "dhü bha kö 'wii Zan -da □kö -kaso 'gü.)

25 □Dhe 'ö □ya kë "dhü 'yö Zan -bha □klangdhiü -nu bha- me 'bha -nu waa- Zuifö mi do 'wo -ya zaodhe -da -sü -bha 'wön 'ö -gban -a -nu -bha -kë "slüöslü -zu bho -sü 'ö- -nu wo -kö 'gü -a -bha bha- 'gü. 26 □Dhe 'ö □ya kë "dhü 'yö 'wo dho Zan "piü 'yö 'wo- pö- -dhe: «Yi Deme, -dhe -ga, 'me 'i- -dhiang zë yi -dhe yuënggü Zuuden □taama bha -yö me -go 'wön yaa 'gü -zu bho sië, me 'kpii- -dhe □gban -wo 'go sië i "piü 'wo dho yö □në- =keng-.

27 'Yö Zan -ya -yo bō- -nu -gö 'ö- pö: «Atanna 'yii i gba -due 'ö- 'ka 'bhaa- =slōo. 28 Kaa □dede ka -mōo -bha 'ka- "sεεdhe -kë □dhe a kë- pö ka -dhe □dhe ma -zë 'mii kë Atanna -bha -Yame bha- 'ka, "kεε a -kë -a "dhiü -naodome □në- 'ka. 29 -Yö kë ka "yaan □dhe ma -zë a □dhe 'me 'wo nu sië- -bha dhe dō -a "taongdë □në- 'dhö. -A dhebhō -zë -yö dhemedë □në- -bha 'ka, "kεε 'yö- "taongdë -zë 'ö dō- "soo, 'yö- -wu ma, 'yö- =nii -yö -da. -Kō 'ö n □nii 'dhö -da sië- 'ka ("tüng ya- 'gü) 'yö bha; -a -gen -mü □dhe 'wön 'a- pö -a 'gü -wön □ya kë. 30 -A -dhea -bha □dhe yö □në- -due -yö kë 'kpii- -kpeawo ma -zë n -bha -bha,

31 -a -gen -mü □dhe 'me 'ö go Atanna "piü yö -zë -due -yö 'kpii- 'ö -ziö me □gban "pepe -bha -ta. Me 'ö bho me "bhü- -nu suu 'gü kö "kpongtaame -mü. Pë 'ö "kpong □taa yö 'yö- -dhiang zë, "kεε 'me 'ö go Atanna "piü -a -due -yö me □gban -bha -ta "dhüng 'gü; 32 -a -gen -mü □dhe 'pë 'ö- yö, 'yö- -dhiang zë, -a 'dhe 'ö- "tv -ya ma, 'yö- pö, "kεε mekpiidhe □në 'waa 'dhang bho- -bha "sεεdhe 'dhiü. 33 -A -wön 'gü, 'me 'ö □ya 'dhang bho- "dhiü, 'yö ö -kö -ya -wön -bha, 'yö- 'wön dō □dhe pë "pepe

'ö Atanna -ya pö -a 'bha 'yaa □sua 'ka. ³⁴ 'Mε 'ö Atanna □yaa- bɔ, -a -mε -ya -wɔ □nē- "dhiü □loo, -a -gen -mü □dhe 'yaa ö bha 'Nii- "slüüslü dan kö -ya nu- mε -dhe. ³⁵ □Dhe 'ö -kē □dhe -a Gbō -dho -ya -kē, 'yö pē □gban "pεpε dɔ- kɔ 'ka. ³⁶ 'Mε 'ö □ya 'dhang bho- "dhiü, kö -tosea 'ö 'yaa yēn 'ö Atanna "piü bha □yaa- =slɔɔ, "kεε 'mε 'yii- Gbō □bhlēē -ya, -tosea bha- mε 'yii 'dho- =slɔɔ; -a -gen -mü □dhe kö -yö ö -dɪ -ya -sü 'ka Atanna -bha 'wɔn -bho mε 'gü -sü □nē- -bha -ya 'gü.

4

Dhiang 'ö Zan -ya zē 'ö -gban 'wɔn -nu 'ö Yesu waa- Samadhi -dhebhɔ 'wo- pö -a -bha

¹⁻³ □Dhe 'ö □ya kē "dhü 'yö Fad- hizen -nu 'wo- ma □dhe 'mε 'wo bɔ Yesu 'ka 'wo- nu -go 'wɔn yaa 'gü -zu bho siē □wa kē 'gbε □wa ziö Zan -bha -ta, ("kεε tεan- =dede 'ka, Yesu -zē 'yaa gun mε 'bha "zu siē. -A -bha □klangdhiü -nu □nē 'wo gun mε "zu bha- bho siē). □Dhe 'ö Yesu □yaa- ma "dhü, 'yö go Zude -sε 'gü 'yö ö yee -kē 'ö dho Gadhidhe -sε 'gü. ⁴ -A 'dho -sü 'ka -a -dhe -gun -bha □dhe -yö bɔ Samadhi -sε □nē- 'gü.

⁵ □Dhe 'ö □ya 'dho □ya □loo 'pödhε do 'bha 'ö "se bha- 'gü 'wo- dhe Sisiaa, 'ö -ya -sü 'ka 'bhlaadhe 'ö Zakɔbō -ya nu ö gbō Zosefu -dhe yi 'bha 'ka bha- "sɔɔ bha- 'gü, ⁶ -a "töng bha- 'gü kö 'yēnng- =ya -ya mε -go □zinng 'gü, 'yö □loo Zakɔbō -bha -klɔng "dhiü kö- 'gü □ya ga, 'yö dho 'yö -ya -klɔng bha- "kpung "dhiü.

⁷⁻⁸ 'Ö gun "dhü kö- -bha □klangdhiü -nu □wa 'dho -bhöpē 'dho -dhe 'gü 'pödhö. 'Yö dhebhɔnē do 'ö go Samadhi -sε bha- 'gü 'ö nu "yi 'tɔdhe 'gü. 'Yö Yesu -ya pö- -dhe: «-Bhō n -bha "yi nu 'kaa- mü!» ⁹ 'Yö- -yɔ bɔ- -go 'ö- pö: «'Yö bhi kö 'i -kē Zuifö 'ka -yö

kē -kɔ -kē □dhe 'yö 'i- pö a i gba "yi 'ka "kεε kö ma -zē a -kē Samadhi dhebhɔ 'ka!»

(-A -yɔ 'ö- bɔ "dhü bha- -gen -mü □dhe Samadhi -mε -nu bha waa- Zuifö -nu 'waa gun wo 'ko -dhe -sē -kpεidhö.) ¹⁰ 'Yö Yesu -ya -yɔ bɔ- -go 'ö- pö: «□Ya kē 'nu □dhe 'pē 'ö Atanna -ya □gbaɔ mε "bhɪ- -nu -go bha 'i- -dɔ, 'ö 'mε 'ö "yi -gbadhε siē i -go kö 'ö- mü bha 'i- dɔ, kö bhi □nē 'i dho "yi -gbadhε yö -zē -go 'nu 'yö "yi ziösu nu i -dhe.»

¹¹ 'Yö dhebhɔnē -ya -yɔ bɔ- -go 'ö- pö: «N Dēme, -a "yi 'kö "dhü i -dho -a nu -kɔ kē □dhe n -dhe kö -klɔng -tɔ 'ka -pē 'yaa i -go, "kεε kö -klɔng ya -yö □gblεen. ¹² ("Een -a "yi 'dhe 'kö "dhü- suu- mü □dhe? "Een yö -zē □bhlēē □nē 'kpii- 'ö -ziö -a 'dhe 'ö) yi "bhεma Zakɔbō -ya pɔn yi -dhe, 'ö yöö □dede 'ö- 'bha mü, 'ö- bhang -nu waa- bha -tuü -nu 'wo- 'bha mü 'pö ya- -ta -ee? "Een bhi □nē bhi -zē i □bhlēē 'dhö 'kpii- 'ö -ziö yi "bhεma Zakɔbō □dhe 'ö -kē □dhe i -mɔɔ -bha 'i "yi suu "wεε nu yi -dhe bha- -wɔn 'gü -ee?»

¹³ 'Yö Yesu -ya -yɔ bɔ- -go 'ö- pö: «Mε 'ö "yi 'dhe 'kö ya- mü, "yi mü -dho -dho -a mε kē -deewo, ¹⁴ "kεε mε "bɔ mε 'ö "yi 'a dho- nu- -dhe bha- mü, "yi mü -dho 'yii 'dho- mε kē 'zü tongtongdhö; -a -gen -mü □dhe "yi 'dhe 'a dho- nu- mε -dhe bha -yö -dho kē "yi ziösu 'ö -tosea 'ö 'yaa yēn -a -kē mε -dhe bha- 'ka 'ö- -go -yö bhɔ- -mε 'gü.»

¹⁵ □Dhe 'ö Yesu □yaa- pö "dhü, 'yö dhebhɔnē bha 'ö- pö- -dhe: «N Dēme, -bhö -a "yi suu bha- nu n -dhe 'sa kö "yi mü -dho 'ya 'dho n kē 'zü, "εen kö 'ma 'dho nu "yi 'tɔ -dhe ya- 'gü 'zü -dhe!» (-Yö -kē 'gü □dhe "yi □dede kwa- mü siē ya □nē Yesu -ya -dhiang zē bha.)

¹⁶ "Kεε 'yö Yesu -ya -yɔ bɔ- -go 'ö- pö: «-Bhō 'dho kö 'i i □gon -dhe kö keng 'ka nu!»

¹⁷ 'Yö dhebhɔnē -ya -yɔ bɔ- -go 'ö- pö: «'Maa gwaan- -bha.»

'Yö Yesu -ya pö -dhe: «-A pö 'i-wo 'bhaa gwaan- bha bha tean-mü, ¹⁸ -a -gen -mü □dhe 'bha gwaan- 'kpo "soodhu, me 'dhe 'i-ko -bha □dhe 'yënn-g-ya- 'gü bha i □gon 'yaa -mü, 'bhii □sua kë.»

¹⁹ 'Yö dhebhone -ya pö -dhe: «N Deme, 'ma- 'won do □dhe Atanna -wodhiulome -mü i 'ka, (-a -gen -mü □dhe 'won "pepe 'o gun ma -tosea 'gü 'bha- =gban pö.)

²⁰ "Kee -a pö 'o Zuifö -nu 'ka- wo □dhe Atanna -dhokë □dhe 'o 'dhö -yö Zedhizadhemo □naa, "kee kö yi "bhema -nu -zë -wo wo -bha -dhokë -ton ya □në- =gbin- bha (bhi -zë i i -bha -pö 'gü □dhe?).»

²¹⁻²⁴ 'Yö Yesu □ya -yo bo- go 'ö- pö: «-Yö kë i "yaan □dhe Atanna bha 'nii- -mü, -a -won 'gü 'me 'wo dho- -dhokë, -a "tüng -dho □loo 'o 'wii 'dho 'dho -ton ya- =gbin- dhe yöö do- 'gü, "een Zedhizadhemo -dhe -zian 'gü, ("kee 'o 'wo dho- -dhokë -dhe □gban "pepe □në- 'gü); -a -gen -mü □dhe Samadhi -me -nu 'ka bha 'pë 'ka- -dhokë bha 'kaa- do. 'Yö 'me 'kö 'yi -kë Zuifö 'ka bha yi -zë 'pë 'yi- -dhokë bha 'yi- do. -A 'kloo- -mü □dhe Atanna -yö -bo Zuifö □në- -nu -ta 'yö me "bhii- -nu dha. -A -won 'gü -a "tüng -dho □loo, 'o □ya □loo -zianwo, 'o Atanna -bha 'Nii- 'slüüslü 'o teanwon 'ö- -won 'gü -a -zon me -dhe bha 'ö- -kë kö me "bhii- -nu -wo n Dë Atanna bha- -dhokë (-dhe □gban "pepe 'gü). □dhe 'ö- -kë □dhe Atanna bha 'Nii- -mü bha -a -dhea -bha □dhe 'me 'won dho- -dhokë 'pö bha- -bha teanwon pö 'Nii- bha -ya "sı kë- -nu -dhe kö -wa -dhokë □dhe -ko 'ö- 'ka -a 'dhö; -a -gen -mü □dhe -yö me suu 'o "dhü □në- =moo kö -wa -dhokë.»

²⁵ 'Yö dhebhone -ya -yo bo- go 'ö- pö: «A- 'won -do □dhe Atanna -bha -Yame 'wo- Klisi -kë bha -yö -dho nu. □dhe □ya nu yö □në dho 'won □gban 'kloo- pö yi -dhe.»

²⁶ 'Yö Yesu -ya pö -dhe: «Ma 'a dhiang zë sië i -dhe ya ma □në 'wo

n -dhe "dhü.»

²⁷ -A "tüng □dede bha- 'ka 'yö- -bha □klangdhiü -nu 'wo go 'pödhö 'wo nu. -Kpan 'wo- wo- -bha kö waa- dhebhone bha -wo dhiang zë sië bha 'yö- 'won -ya -nu kon, "kee -a -nu 'bha 'wii □moo- -bha kö -wa dhe" 'kpo kö -wa pö: «I -bha -më □në- go?» "een «ka -më -dhiang □në- zë sië?».

²⁸ □dhe 'ö □ya kë "dhü, 'yö dhebhone bha 'ö 'o bha 'yigbo to 'mü 'yö 'o yee -kë 'o dho 'pödhö 'yö- pö 'pöme -nu -dhe: ²⁹ «-Ka nu kö 'ka -dhe 'bha -ga! 'Me 'ö ya 'won -nu 'a- -kë -ya □gban -do, □yaa- =gban pö n -dhe "pepedhö ("kee kö 'mii- yö -zianwo do)! Atanna -bha -Yame bha 'yaa -mü "we -ee?»

³⁰ □dhe 'ö □yaa- pö "dhü 'yö 'pö- bha- 'gü -me -nu 'wo do -beang -bha 'wo dho Yesu -dhe 'gü.

³¹ "Tüng 'ö kë sië- 'ka "dhü bha kö- -bha □klangdhiü -nu -zë -wo -gban sië- -bha pë -bhö -won □në- 'ka 'wo- pö: «Yi Deme, -bhö pëbhee 'në 'bha -zë -bhö.»

³² "Kee 'yö Yesu -ya pö- -nu -dhe 'ö- pö: «'Pë 'ö n -bhöpë 'ka 'kaa- do.»

³³ 'Yö- -bha □klangdhiü -nu 'wo -ya wo 'ko -nu dhe" 'kpo -sü -bha 'wo- pö: «"Een me 'bha □në □ya nu- -dhe -bhöpë 'ka 'nu -ee?»

³⁴ 'Yö Yesu -ya pö- -nu -dhe: «'Me 'ö n bo bha- -zu "piü -won kë -sü waa- yë 'ö- nu n -dhe -a "dhiü -ta -sü bha □në □dhe n -bhöpë 'dhö.

³⁵ "Een 'waa- pö kwa -wu 'gü □dhe «"Su □ya 'to -yiisiö kö 'kwa -mlü "kan -ee?») "Kee ma -zë a- -pö ka -dhe □dhe 'ka ka "yan "dhiü "wlü kö 'ka -dhe -ga. 'Me 'wo nu sië -yëdhö bha -kaa -nu -ta -ga, -wo □dhe 'bhlaadhe 'ö- -mlü □ya -pë kë □në- 'dhö bha. ³⁶ 'Me 'ö -mlü ta □yaa- "kan kö -ya do □gbaandhö kö yë 'ö- -kë bha □yaa- =saa □në- 'sü bha, -a □nii- yö -da. -Kö do bha- 'gü 'me 'ö 'dhang -bho Atanna "dhiü -me -nu □loo 'ko -ta, -a □nii- yö -da

'pö -a -nu -bha -da -tosea 'ö 'yaa yën -a kë -dhe 'gü -sü bha- -wön 'gü. -A -kë "dhü -sü bha- 'gü, kö 'me 'ö -mlü bɔ waa- 'me 'ö- -kan, -a -nu [nii -yö -da [dhe 'ko 'dhö. ³⁷-A -wön 'gü "gwënnng 'wo- -da 'wo- pö: «Me 'bha [në -mlü bɔ 'yö me 'bha -ya -kan» bha 'yaa [sua 'ka, ³⁸ -a -gen -mü [dhe 'bhlaadhe 'a ka bɔ- 'gü -mlü "kan -dhe 'gü bha 'kii- -yë 'bha kë, me "wɛɛ -nu [në 'wo- -ke -kë 'yö ka -zë ka dɔ- -nu "gblɔv -ta bha.

³⁹ Samadhi -pö bha- 'gü -me -nu 'wo dho Yesu -dhe 'gü bha [dhe 'ö [wa 'dho [wa [loo mü, -a me 'gbe [dede kë 'dhang -bho "dhiü -a pö 'ö dhebhone bha 'ö- wo [dhe «'Wön "pepe 'a- -kë [yaa- =gban- pö n -dhe bha- -wön 'gü.»

⁴⁰ Yö [në- -wön 'gü 'yö 'me 'wo nu bha 'wo -gban Yesu -bha [dhe -yö -dhekpaoyi 'bha kë wo "piü mü. 'Yö to 'mü 'yö -dhekpaoyi [ple -kë -a -nu -dhe 'gü. ⁴¹ Dhiang -nu 'ö Yesu [dede 'ö- zë- -nu -dhe bha 'me 'wo 'dhang bho- "dhiü -wo kë -kë 'gbe, 'wo -ziö 'me 'wo 'dhang bho dhebhone bha- -wu "dhiü -a -nu -ta. ⁴² Yö 'wo- pö dhebhone bha- -dhe 'wo- pö: «'Dhang 'yi- bho sië- "dhiü [taamasü ya- 'gü ya- 'klɔɔ- 'yaa -mü 'wön 'i- -gen dɔ yi -dhe bha- 'ka 'zü, "kɛɛ yii [dede 'ya- -wu ma, 'ya- 'wön dɔ 'pö [dhe yö [në Atanna -ya bɔ [dedewo tean- 'ka kö -yö me "bhu- -nu dha.

Yesu -bha 'yua -bho -gblüdë -kɔdhiüme do 'bha -bha 'në -bha -kɔ -dhiang 'ö Zan -ya zë

⁴³ [Dhe 'ö Yesu [ya -dhekpaoyi [ple kë -dhe bha- 'gü, 'yö waa- =kengme -nu 'wo go 'mü 'wo dho Gadhidhe -se ('ö -kë -a -kpo 'gü -se 'ka bha-) 'gü. ⁴⁴ 'Ö gun "dhü kö [yaa- pö 'nu [dhe «Atanna -wudhiüloome [bhlëë 'yaa kë ö -dɪ [plöö». ⁴⁵ "Kɛɛ [dhe 'ö [ya 'dho [ya [loo Gadhidhe -se bha- 'gü, -a "se bha- 'gü -me -nu 'ö -wu

-nu 'ka "dhü bha -wo kë -dɔ -gɔ zian- -së 'ka, -a -gen -mü [dhe woo -dɪ 'pö -wo kë -dho Pakö troo -ta Zedhizadhemö 'ö 'wo 'wön -nu "pepe 'ö gun- kë sië 'mü bha- -dhe yö.

⁴⁶ [Dhe 'ö [ya kë "dhü 'yö ö yee -kë 'zü -deewo 'ö dho Kana -pö 'ö "yi -gla we 'gü -a 'gü "tüng 'bha 'gü bha- 'gü. -Gblüdë -bha -yame [bhlëësü do 'bha -yö -gun 'pö- bha- 'gü 'ö- gbö do 'gü 'yaa gun -së 'pödhe "wɛɛ 'dhe 'wo- -dhe Kapɛɛnaomö bha- 'gü. ⁴⁷ [Dhe 'ö me bha [yaa- ma [dhe Yesu [ya 'go Zude -se 'gü [ya nu Gadhidhe, 'yö dho- "piü, 'yö [bhea- -dhe kö weng 'wo 'dho Kapɛɛnaomö kö -ya gbö kë "klüüklü, -a -gen -mü [dhe 'ö gun "dhü kö- gbö 'gü 'yaa -së [dedewo, kö [ya wɔ 'ya-.

⁴⁸ Yö Yesu -ya pö- -dhe: «Ka -zë ka "yan 'yii -da "dhabhliwön "gblügblü -nu 'gü, 'dhang -bho n "dhiü -sü 'yii 'dho kë ka -gɔ tong- tongdhö.»

⁴⁹ Yö -gblüdë -bha -yame bha 'ö- -yɔ bɔ- -gɔ 'ö- pö: «N Dëme, -bhö dɔ "gbu- kö i nu kö 'kwa 'dho, 'yii kë "dhü n gbö bha yöö ga.»

⁵⁰ Yö Yesu -ya pö- -dhe: «-Bhö 'dho, i gbö bha [ya kë "klüüklü!»

[Dhe 'ö Yesu [yaa- pö "dhü, 'yö 'me bha 'ö 'dhang bho- -wu bha- "dhiü 'yö dho. ⁵¹ [Dhe 'ö gun 'dho sië, -yö -to zian -ta 'yö -kpan -a -bha gwëëzë -nu -bha kö -wo nu sië -dɔ -gɔ zian -dhe 'gü. [Dhe 'ö [wa -kpan -bha 'yö 'wo- pö- -dhe: «Yi Dëme, i gbö [ya dha!»

⁵² Yö- -nu dhe!" kpo 'ö- pö: «-Yö ö -dɪ -slɔɔ -më "tüng 'gü?» 'Yö 'wo- pö- -dhe: «-Yö -kë "dhü yaan "dhiü kö 'yënnng- =ya 'kpo me -gɔ 'ka -dee 'gü. Peng- -zɔɔ kwi 'gü "tüng bha [në- 'gü.»

⁵³ [Dhe 'ö [waa- pö "dhü 'yö gɔndënë bha- -zv -yö -bö [dhe "tüng [dede bha [në Yesu -ya pö- 'ka ö -dhe [dhe ö gbö [ya kë

"klüöklü. □Dhe 'ö □ya kē "dhü 'yö waa-"piüme -nu □gban "pepe 'wo 'dhang bho Yesu "dhiü.

⁵⁴ Yesu 'ö go Zude 'ö dho Gadhidhe, "dhabhliwön □ple -naa 'ö-kē 'yö bha.

5

Yesu -bha -genloome do -kē "klüöklü -ko -dhiang 'ö Zan -ya zē

¹ □Dhe 'ö □ya 'wön -nu bha-kē □dhe -ko bha-'dhö, 'ö Zuifö -nu -bha Atanna -dhökē troo do 'bha yi □ya □loo, 'yö dho Zedhizadhemo. ² "Yi □gblü 'kpikpi do 'bha -yö 'pödhe bha-'gü 'ö do siē "saan 'wo- =klēen Atanna -dhökē -dhe -zü bha-"dhi 'dhe 'wo-dhe "bhlaa -nu bodhe bha-"soo, 'ö 'wo- -dhe Eblö -wu 'gü Besata. "Yi □gblü 'ö "dhü bha 'ko 'zaa- do 'bha- -gun do siē- ta 'ö- "dhi- gun "soodhu. ³ -A "dhi "dhiü -dhe -nu bha 'yö "yuēdhi -nu 'wo nu 'gbe 'ka □dedewo 'wo □loo 'ko -ta mü. "Yanwlüme -nu, göngklöome -nu, □niöome -nu, -genloome -nu, 'yö-nu □gban "pepe 'wo nu -dhe bha-'gü, l'yö 'wo -ya "yi □gblü bha- =bang "bang kē -sü -go. ⁴ -A -gen -mü □dhe Atanna -bha "kiē do 'bha- -gun nu siē 'mü □siēsiē 'yö "yi bha- =bang "bang -kē. 'Yö "yi bha 'ö □bang "bang kē siē "tüng 'ö- 'gü "dhü bha, me "uu me 'ö "yua suu "uu suu 'ö -kē -bha, 'ö -pö "yi bha- =bhaa -bleesü, 'yö -kē "klüöklü].

⁵ "Yuēdhi -nu □loo -dhe bha gondënë do 'bha -yö -gun mü, kö "yua 'ö zun- -bha -a -kwe □ya kē -kaong -yaaga ga "saaga. ⁶ □Dhe 'ö Yesu □ya ö "yan -kpan 'me bha- -bha, 'ö □yaa- 'wön do □dhe "yua □ya □gwēē- -bha □dhe -ko bha-'dhö, 'yö-pö- -dhe: «-Yö i "piü □dhe 'i kē "klüöklü -ee?»

⁷ 'Yö "yuēdhi bha 'ö- pö Yesu -dhe: «N Dēme, me 'bha □nē 'yaa n -go kö -yö n -zuö "yi □bhaa kö -yö □bang "bang kē siē, 'yö 'ma- pö 'a 'dho kö 'a -pö mü, 'yö me 'bha -yö

to 'ö -pö mü n "dhiü -wa, 'yaa "dhü -a -dho -zē -yö n -bha.»

⁸ 'Yö Yesu -ya pö- -dhe: «-Bhö "wlü kö 'i i -bha sēe" -be kē kö 'i 'dho!»

⁹ 'Me bha -yö -to -dhe do bha-'gü 'ö kē "klüöklü. 'Yö ö -wötapē sü 'yö -ya "ta 'sü -sü -bha.

"Kee □dhe 'ö -kē □dhe 'wön bha -yö -kē "dhü Zuifö -nu -bha □glooyi 'ka, ¹⁰ 'yö- -nu -göme -nu -wa pö 'me 'ö Yesu -ya -kē "klüöklü bha- -dhe: «□Glooyi □nē □dēe, -yö kē -ko -kē □dhe 'yö 'i i -wötapē -kwēe sü "kēe kö kwaa- 'tong- -ya -pö 'kwa 'dho yē 'bha kē yi 'ö □dēe- 'ka?»

¹¹ 'Yö- -yo bo- -nu -go 'ö- pö: «'Me 'ö n -kē "klüöklü ya □nē- pö n -dhe: «-Bhö i -wötapē 'sü kö 'i ziö!»

¹² □Dhe 'ö □yaa- pö "dhü 'yö 'wo- dhēe" 'bha kpo 'zü 'wo- pö: «'Me 'kö yö -zē 'ö- pö i -dhe yi 'kö □dēe- 'ka □dhe «-bhö i -wötapē 'sü 'kii ziö» bha de suu -mü?»

¹³ "Kee 'me 'ö -kē "klüöklü "dhü bha me □dede 'ö- pö- -dhe □dhe «-bhö i -wötapē 'sü 'kii ziö» bha 'yii- -me do, -a -gen -mü □dhe 'ö gun "dhü kö Yesu □ya □dheng me "dhaa 'wo gun mü bha- -nu □zinnig 'gü.

¹⁴ □Dhe 'ö "tüng 'bha □ya ziö, 'yö Yesu -yö -kpan 'me bha- -bha Atanna -dhökēgüko 'gü 'yö- pö- -dhe: «-Bhö -dhe -ga, 'bha kē -zē wo "klüöklü "kēe 'bha 'dho, 'bha 'dho -da Atanna "dhiü 'zü, kö 'wön 'dhe 'ö -ziö 'dhe 'ö -bleesü bha- ta 'ya 'dho i "dhiü □slöo!»

¹⁵ □Dhe 'ö □ya kē "dhü 'yö gondënë bha 'ö dho 'yö- pö Zuifö -nu -göme -nu -dhe □dhe Yesu □ne ö -kē "klüöklü. ¹⁶ 'Yö 'wo -ya Yesu -san kē -sü -bha -a kē 'ö- wo "dhü □glooyi 'ka bha- -wön 'gü. ¹⁷ "Kee 'yö Yesu -ya -yo bo- -nu -go 'ö- pö: «N Dē -yö 'wön -sē -kē yi □gban "pepe 'ka (yaa ö "tēe 'pa), mang -dü 'pö a n -bha -kē "dhü.

¹⁸ -A pö 'ö Yesu -ya wo "dhü bha 'yö Zuifö -nu -göme -nu 'wo -ya

-san kē -sü -bha -a -wɔn 'gü 'yö -ziö 'ka -blɛsü -bha -ta, kē "dhü kö 'wo -zē. -A kē 'wo -wo "dhü bha -gen 'yii kē -nu -bha 'tɔng -bho -wɔn doseng 'ka, "kɛɛ ɔdhe 'ö -kē ɔdhe -ya -pö 'pö ɔdhe ö Dē ɔdede -mü Atanna 'ka bha, 'yö 'wo -pö 'pö ɔdhe ɔya kē "dhü kö ɔya ö -dɪ dan Atanna 'ka.

Yesu waa- Atanna -a -nu -bha -kē do -sü -dhiang 'ö Zan -ya zē

19 'Yö Yesu -yö dhiang zē -nu -dhe -dee wo 'zü 'ö -pö: «A -pö ka -dhe tɛan -dede 'ka ɔdhe: Ma 'a Atanna Gbö 'ka bha 'maa 'wɔn 'bha kē n -dɪ -ta "wɛɛwɛɛ kö 'miidhe yö n Dē -gɔ, "kɛɛ 'wɔn 'a -kēdhe yö n Dē -gɔ ɔnē 'a -kē 'pö. -Yö kē ka 'yaan ɔdhe pē "pɛpɛ 'ö n Dē -ya -kē a -kē 'pö. 20 -A pö 'a -wo "dhü bha -gen -mü ɔdhe n -dho -bha n Dē kēwɔn 'gü, pē "pɛpɛ 'ö -kē -ya -zɔn n -dhe. 'Wɔn "gblügblü -nu 'wo -ziö -a 'dhe 'kö ya -ta -yö -dho -a -zɔn n -dhe 'a -kē 'ö -'wɔn -yö mɛ suu -nu 'wo ɔdhe ka 'dhö -a -nu kɔn. 21 -A -gen -mü ɔdhe -kɔ do 'ö n Dē -yö ɔsii -dee -da 'ka 'mɛ ɔwa ga -a -nu 'gü bha, a -da 'mɛ -a -da -nu 'gü -dho ɔya n kē -nu 'gü -kɔ do bha -'gü 'pö. 22 ɔYa 'go yö -zē 'gü, n Dē -zē 'yaa za dɔ mɛ 'bha -bha, "kɛɛ -yö za dɔ -sü 'sü -sü 'ka 'ö -dɔ ma ɔnē n -kɔ 'ka. 23 Kē "dhü kö mɛ ɔgban "pɛpɛ -wo n ɔbhlēē -ya ɔdhe -kɔ 'wo n Dē ɔbhlēē -ya 'ka -a 'dhö. 'Mɛ 'ö 'yii n ɔbhlēē -ya, kö 'yaa n Dē 'ö n bɔ bha -bhlēē -ya 'pö.

24 A -pö ka -dhe tɛan -dede 'ka ɔdhe 'mɛ 'ö ö "tu to n -wu -bha, 'ö 'dhang bho 'mɛ 'ö n bɔ bha -"dhiü, kö ɔya -tosea 'ö Atanna "piü -a ɔslɔɔ, kö 'yii 'dho 'wɔn bho -mɛ 'gü, kö yö -zē ɔya bɔ ga 'gü ɔya ɔsii ɔslɔɔ ɔnaa bha. 25 A -pö ka -dhe tɛan -dede 'ka ɔdhe -a "töng -dho ɔloo, 'ö ɔya -wo -zianwo, 'ö 'mɛ ɔwa ga bha 'wo mang Atanna gbö -mɛ n -wu ma, 'ö 'mɛ 'wo dho -ma "dhü bha 'wo -tosea -kē. 26 -A -gen

-mü ɔdhe -kɔ do 'ö -tosea -nu mɛ -dhe "sɪ 'dhö -'ka n Dē -dhe bha -ya "sɪ kē -sü 'ka mang -dɪ 'pö n -dhe, kö 'a -nu 'pö mɛ -dhe. 27 Za dɔ -sü dɔ 'ö -wo n -kɔ 'ka bha -gen -mü ɔdhe mɛ "bhɪ -bha 'nē -mü n 'ka. 28 -A 'wɔn 'ya 'dho ka 'kɔn, -a -gen -mü ɔdhe -a "töng -nu siē 'ö mɛ "pɛpɛ 'ö ɔwa ga 'wo bun 'gü, 'wo n -wu ma, 29 'ö 'wo go wo wɔdhe -nu 'gü 'wo -wo "yɛa-, 'ö 'mɛ 'wo 'wɔn -sē -kē 'wo -bö, 'ö 'wo -tosea -kē Atanna "piü. 'Yö 'mɛ 'wo 'wɔn yaa -kē 'wo -bö 'pö, "kɛɛ kö Atanna -yö 'wɔn bho wo -zē -a -nu 'gü.

30 Ma -zē 'maa 'wɔn 'bha -wɔn 'bha kē n -dɪ -ta. 'Pē 'ö n Dē -ya pö n -dhe 'yö 'a za dɔ -'ka. Yö ɔnē -wɔn 'gü 'yö 'maa ɔsua za dɔ, -a -gen -mü ɔdhe 'maa n -dɪ -gɔ. 'Mɛ 'ö n bɔ bha ɔnē 'a -gɔ. 31 ɔYa kē ɔdhe mang do ɔnē 'a "sɛɛdhe -kē 'nu n -dɪ -bha, kö 'pē 'a -pö 'yii 'dho bho ka 'gü tɛan -bha. 32 "Kɛɛ n Dē ɔnē ɔdhe mɛ "wɛɛ 'ö "sɛɛdhe -kē n -bha -a 'dhö. -A -wɔn 'gü, a 'dhang -bho "dhiü ɔdhe 'pē 'ö -pö n -bha bha 'yaa ɔsua 'ka. 33 Ka ɔnē 'ka mɛ bɔ Zan -dhe kē "dhü kö 'ö 'pē -pö siē 'ka -dɔ, 'yö 'wɔn 'ö -gban tɛanwɔn -bha -a "sɛɛdhe -kē ka -dhe. 34 "Kɛɛ ma -zē n -bha 'ka, ma -wɔn 'yaa mɛ "bhɪ -nu -bha "sɛɛdhe -kē n -bha -sü -bha. A -pö "dhü kē "dhü kö ka ɔnē 'ka dha. 35 Zan -gun ɔdhe -dhangbha 'ö dɔ -sü 'ka 'ö -dhe -pu ɔnē -'dhö, 'yö 'ka -wɪ -bha 'yö ka ɔnii 'nē 'bha 'dhö -da -a 'bhü "dhiü "töng 'nē 'bha 'ka. 36 "Kɛɛ ma -zē "sɛɛdhe 'ö -gban n -bha -yö 'kpii- 'ö -ziö Zan -bha -zē -ta, -a -gen -mü ɔdhe "dhabhliwɔn -nu 'ö n Dē -ya dɔ n -kɔ 'ka kö 'a -kē, 'ö 'a -kē siē bha ɔnē -zɔn ɔdhe n Dē ɔnē n bɔ. 37 'Yö n Dē 'ö n bɔ 'pö "dhü bha, 'kö -kē ɔdhe 'kii -wu ma do tongtongdhö, 'ö 'kii -wēédhe -zian yö do, "kɛɛ yöö ɔdede -ya "sɛɛdhe -kē 'pö n -bha. 38 "Kɛɛ -a -wu 'yaa 'dho ka "tuvdhö, -a -gen -mü ɔdhe

'kaa 'dhang bho ma 'ö n bo bha n "dhiü. ³⁹ -A -wu bha □nē 'ka ka "yan "nuu do- -bha, 'yö -kē ka 'gü □dhe -tosea 'ö 'yaa yēn ka -dho -a □slōo yō □nē- 'gü, "kēē 'sa kö -wu -nu □dede 'wo "dhü bha □nē 'wo n -wōn -dhiang zē. ⁴⁰ "Kēē yō -zē □gban 'gü 'kaa "wı- -bha kö 'ka 'dhang bho n "dhiü kö 'ka □sıi □dede □slōo.

⁴¹ 'Mii me "bhı- -nu -bha "dhe -ya n -ta -sü mōo-, ⁴² "kēē a ka suu -do. A- -do □dhe Atanna -dho 'yaa ka 'gü. ⁴³ N Dē □nē n bo, "kēē 'yō 'kaa "wı- -bha kö 'ka -ko -ya n -dheng -bha. "Kēē 'sa me "wēē 'bha -zē □ya nu ö -dı 'ka, ka -dho ka -ko -ya yō -zē -dheng -bha! ⁴⁴ "Kēē me 'ö 'ka me "bhı- -nu □nē- -nu -bha "dhe -ya ka -ta -dhe □mōo, 'ö 'kaa- mōo- kö Atanna doseng 'ö 'dhö yō -zē -yō "dhe -ya ka -ta bha ka -dho 'dhang bho n "dhiü -ko -kē □dhe? ⁴⁵ "Kēē yō □nē- =gban 'gü, 'ka 'dho ka -zu 'gōn □dhe ma □nē 'a dho yang -ya ka -bha n Dē -kuu "dhiü. 'Me 'ö yang -ya -sü 'ka ka -bha yō -mü Moizō □nē- 'ka, -a -gen -mü □dhe yō □nē 'ka ka -zu gōn- -dhe 'ö 'ka 'dhang bho- "dhiü. ⁴⁶ "Kēē □ya kē -zianwo 'nu □dhe ka 'dhang bho Moizō "dhiü □dedewo, kö ka -dho 'dhang bho 'pō n "dhiü. -A -gen -mü □dhe 'pē 'ö Moizō -ya -ben zē bha -yō -gban ma □nē n -bha. ⁴⁷ "Kēē □dhe 'ö -kē □dhe 'kaa 'dhang bho pē -nu 'ö- -ben zē bha- -nu "dhiü, 'kii dho 'dhang bho 'pō n -wu "dhiü.»

6

Yesu -bha me "gblü "sōodhu "dhiü -gba -ko -dhiang

*'ö Zan -ya zē
(Matiö 14,13-21; Makö 6,30-44; Dhukö 9,10-17)*

¹ □Dhe 'ö □ya kē "dhü 'yō dho "yıtagbea 'ö Gadhidhe 'wo- -dhe 'pō Tıbedhiadó -yi bha- -taama. ² Me "dhaa -yō -gun □keng-

-kpeawo "dhabhliwōn -nu 'ö gun- kē siē "yua -bho me -bha -sü -nu 'ka bha- -wōn 'gü. ³ □Dhe 'ö □ya -wo "yi □taama -dhe bha- 'gü, 'yō -da -ton □gbin- waa- bha □klangdhiü -nu 'dhö 'yō 'wo -ya mü. ⁴ -A "tūng bha- 'gü kö Pakö 'ö -kē Zuifö -nu -bha Atanna -dhōkē -yi 'kpıi- 'ka bha- yi 'yaa □gblēen 'zü.

⁵⁻⁶ Yesu dho ö -go "dhiü "wlü kö 'ö -dhe -ga, kö me "bhı- -ya ta- 'gü kö -wo nu siē -yēdhö -dhe □gban 'gü. 'Yö -pō Fıdhipö -dhe: «Me "sinma 'wo nu siē ya □zōo -dhe -mēē □nē 'kwa dho -bhöpē □slōo- -bha kö 'kwa- 'dho kö 'kwa- nu -nu -dhe kö -wa -bhö kö -wo 'kēn?» 'Ö gun "dhü kö 'pē yōö- kē -ya -do, "kēē -ya dhe" -kpo "dhü ö -dı "yaan -a 'gü dan kian 'ka.

⁷ □Dhe 'ö □yaa- pō "dhü, 'yō Fıdhipö -ya -yo bo- -go 'ö- pō: «Tu "tu 'dhe kö 'wo nu siē bha □ya 'to wo -zē -nu "dhiü gba -wōn -bha, aa" □ni kwaa 'wēē- 'wo dho yēkēme do □saa bho- 'ka "su "saaga "piü -a 'bluu- 'dho, 'yii 'dho □mōo- -nu -ta kö me do -ya "kplü 'nē 'dēdē -zian □slōo (kö yōö 'to- -nu 'kēn -wōn □nē- -bha).»

⁸ □Dhe 'ö Fıdhipö □yaa- pō "dhü, 'yō Yesu -bha □klang -nu bha- me 'dhe 'wo- -dhe Andre 'ö -kē Simo Pıedhö 'zlaa- 'ka bha 'ö- pō- -dhe: ⁹ «'Nē "gbōng 'nē do 'bha -yō yō 'ö 'bluu- bhe 'sensen 'nē "sōodhu waa- 'yuüga □ple 'wo- -go, "kēē mebhıdhe "dhaa 'kö ma ya 'pē 'kö bha -yō -dho □mōo -mē □nē- -bha?»

¹⁰ □Dhe 'ö □yaa- pō "dhü 'yō Yesu -ya pō- -nu -dhe: «Kaa pō kö me □gban "pepe -wo 'yaanu!» Blēē- gun -dhe bha- 'gü mōodhö -dhe □gban 'gü. 'Yö gōon- -nu 'wo □mōo me "gblü "sōodhu -nu -bha, (kö 'wii 'nē -nu waa- dhong -nu -zē -da mü bha) 'wo dho 'sia- 'wo 'yaanu. ¹¹ □Dhe 'ö □wa 'yaanu "dhü, 'yō Yesu -yō ö -ko -da 'bluu- bha- 'gü

'yö Atanna nuε" bho- -wɔn 'gü, 'yö 'wo- 'gü- gblü 'me 'wo gun mü bha- nu -ta. 'Yö dho 'yö 'yuöga bha- bha- kē "dhü, 'yö 'wo- bhö- kɔ 'ö -dhi- nu -dhe 'gü. ¹² □Dhe 'ö □waa- bhö □wa 'kēn, 'yö Yesu -ya pö ö -bha □klang -nu -dhe -wa "kplü -kpea 'ö to bha- -wlö kö- 'gü 'ya 'dho see-.

¹³ 'Yö 'wo 'bluu- bhe 'sensen 'nē "sɔɔdhu 'ö gun bha- "kplü 'dhe 'ö to 'ö 'wo □fiē- bha bha- -wlö, 'yö dho 'ö -kē töö -yan -kaɔng do ga □ple 'ka.

¹⁴ □Dhe 'ö 'me 'wo bha- -nu "yan □ya -da "dhabhliwɔn 'ö Yesu -ya kē bha- -dhe 'gü, 'yö 'wo -ya -a pö -sü -bha □dhe: «Atanna -wudhiüloome 'yi -ya -go bha yö □ne □dedewo tean- 'ka!»

¹⁵ "Kεε □dhe 'ö Yesu □yaa- 'wɔn do □dhe woo nu kö wo faan wo ö -ta kö -wo ö 'kun -wo 'dho ö 'ka -wo ö -ya "sego "dhiü, 'yö □dua- -nu -go 'ö dho 'zü -dee "weε wo -tɔn □gbin- ö do 'ka.

Yesu -bha -ta "yi -ta -kɔ -dhiang 'ö Zan -ya zē

(Matiö 14,22-33; Makö 6,45-52)

¹⁶ □Dhe 'ö "bin □ya 'ma, 'yö Yesu -bha □klangdhiü -nu 'wo □lɔɔ "yitagbea bha- "kprung "dhiü. ¹⁷ 'Yö 'wo -da "kplagonē 'gü 'wo -ya "yi "kan -sü -bha kö -a -nu wē -ya 'gü Kapεεnaɔmō -zian 'ka. -A "töng bha- 'ka kö -dhe 'gü □ya trö "kεε kö Yesu 'yii -kpan -a -nu -bha □kö. ¹⁸ 'Yö "tεε "gbu- 'dhö -ya -ziö -sü -bha, 'yö "yi 'dhö -ya zɔn -sü -bha bang □bang bangdhö. ¹⁹ □Dhe 'ö 'pē 'ö □mɔɔ "kidhung "sɔɔdhu "saɔdo -nu -bha waa- "ta 'sü 'yi -ta, 'yö 'wo Yesu yö kö □ya □tēng- -nu -bha "yitagɔ bha- -ta kö -yö "ta siē "yi -ta 'ö nu- 'ka. 'Yö "suü 'dhö -da -a -nu 'gü, ²⁰ "kεε 'yö Yesu -ya pö- nu -dhe 'ö- pö: «"Suü 'ya 'dho ka kē, ma -mü!»

²¹ -Wo -to -a pö -dhe 'gü □dhe 'wo- -da wo -"piü "kplagonē 'gü 'yö to 'yö -kē -a -go -gban "kprung -bha

-sü 'ka, 'yö 'wo □loo- -nu 'dhodhe 'gü.

Yesu -bha -kē -bhöpē 'ö me dha -a 'ka -sü -dhiang 'ö Zan -ya zē

²² Me kpö 'wo -nu to "yi □taama bha -wa 'wɔn -dɔ □dhe "yitagɔ do □nē gun -dhe bha- 'gü. □Dhe Yesu -zē 'yii -da "yitagɔ bha- 'gü -a -bha □klang -nu "piü, □dhe -wo kē -dho wo do 'ka. ²³ □Dhe 'ö- ta -dhe □ya □kpao, 'ö "yitagɔ 'bha -nu □wa 'go Tibedhiadö □wa nu □wa □loo -dhe 'ö kwa Dēme -yö Atanna nuε" bho 'bluu- -wɔn 'gü mü 'wo- -bhö bha- -dhe "sɔɔ, ²⁴ 'ö me kpö bha □waa- 'wɔn do □dhe Yesu waa- -bha □klang -nu 'bha 'waa -dhe bha- 'gü, 'yö 'wo -da "yitagɔ -nu bha- 'gü wo -dɔ 'ka 'wo dho Kapεεnaɔmō, -a mɔɔ- -dhe 'gü.

²⁵ □Dhe 'ö □wa 'dho □wa -kpan -bha "yi □taama mü, 'yö 'wo- pö- -dhe: «'Yi Dēme, i -loo -dhe ya- 'gü -mē yi 'ka?»

²⁶ "Kεε 'yö Yesu -ya -yɔ bɔ- -nu -go 'ö- pö: «A- pö ka -dhe tean- =dede 'ka □dhe n mɔɔ- 'ka- wo siē bha a- 'klɔɔ- -dɔ. -A 'klɔɔ- 'yaa -mü "dhabhliwɔn -nu 'ka- -dhe yö bha- 'ka, -a 'klɔɔ- -mü 'bluu- 'ka- -bhö 'ka kēn bha □nē- 'ka. ²⁷ 'Sa a- -pö ka -dhe □dhe: 'Ka 'dho- pö 'ka sēē bho -bhöpē 'ö □see bha yö -zē -wɔn 'gü, "kεε 'ka sēē bho -bhöpē 'ö □gwēē, 'ö □siü 'ö 'yaa yēn- -kē me -dhe bha □nē- -wɔn 'gü. -A -bhöpē suu 'ö "dhü bha mang Mεgbōme □nē 'a dho- nu ka -dhe. -A 'klɔɔ- -mü □dhe n Dē Atanna □ya ö -kɔ "gblɔɔ 'ö- -zɔn □dhe yö □nē n bɔ bha- -ya n -bha.»

²⁸ 'Yö 'me 'wo bha 'wo- pö- -dhe: «'Yi -dho -a kē □dhe kö 'yi Atanna -dhidhe -wɔn kē?»

²⁹ 'Yö Yesu -ya -yɔ bɔ- -nu -go 'ö- pö: «'Pē 'ö -dhi Atanna -dhe 'ö- "piü □dhe 'ka- kē yö -mü □dhe kö 'ka 'dhang bho ma 'ö n bɔ bha □nē n "dhiü.»

30 'Yö 'wo- pö- dhe: «□Dhe 'ö "dhü kö -bhö "dhabhliwɔn do kë 'sa kö yi "yan- -da 'gü kö -ya -zɔn yi -dhe □dhe Atanna □në i bɔ, kö 'yi 'dhang bho i "dhiü.» 31 -A pö 'yi- wo "dhü bha- -gen -mü □dhe -bhöpë 'ö go dhang- 'gü, 'wo- dhe manö bha, yi "bhema -nu kë- -bhö "tung -ta 'ö -ben zë -sü 'ka 'pö "dhü Atanna -wɔ 'gü □dhe:

«Atanna -yö kë 'bluu- 'ö go dhang- 'gü -a -nu -nu -dhe 'wo- -bhö».

32 'Yö Yesu -ya -yɔ bɔ- -nu -gɔ 'ö- pö: «A- pö ka -dhe tean- =dede 'ka □dhe: 'Me 'ö kë -bhöpë 'ö go dhang- 'gü -a -nu ka "bhema -nu -dhe bha Moizö 'yaa -mü, n Dë -mü. N Dë do bha □në -bhöpë □dede 'ö go dhang- 'gü -a nu sië 'zü ka -dhe ya. 33 -A pö 'a- wo "dhü bha- -gen -mü □dhe -bhöpë 'ö Atanna -ya nu yö □në go dhang- 'gü 'yö nu 'yö □sii nu me "bhu- -nu -dhe.»

34 'Yö me kpö bha 'wo- pö Yesu -dhe: «Yi Dëme, -bhöpë 'ö suu 'dhö bha -bhö -a nu yi -dhe yi □gban 'ka 'sa -dhe!»

35 'Yö Yesu -ya pö- -nu -dhe 'ö- pö: «Ma □në 'a -bhöpë 'ö □sii -kë me -dhe "dhü bha- 'ka. 'Me 'ö □ya nu n "piü, din- 'yii 'dho- -me kë tongtongdhö. Me 'ö □ya 'dhang bho n "dhiü, "yi mü -dho 'yii 'dho- me kë 'zü tongtongdhö. 36 'Sa 'ma- pö ka -dhe "dhü, □ya 'go mü 'zü ka "yan -yö n -bha "kɛɛ yö -zë □gban 'gü 'kaa 'dhang bho- "dhiü. 37 "Kɛɛ a- pö ka -dhe □dhe me "pepe 'dhe 'kö n Dë -ya nu n -dhe, -wo -dho nu n "piü. Me 'dhe 'kö □ya nu 'pö n "piü, 'mii 'dho- -me "kan n -bha tongtongdhö. 38 -A -gen -mü □dhe 'go 'a- wo dhang- 'gü 'a nu bha 'mii nu 'kaa n -dɪ dhɔɔbhaa kë. A -nu kö 'me 'ö n bɔ bha □në 'a- dhɔɔbhaa kë. 39 'Sa 'me 'ö n bɔ bha- dhɔɔbhaa 'ö 'dhö yö -mü □dhe kö me "pepe 'ö- nu n -dhe bha- 'bha 'gü 'ya 'dho see- n -kɔ -ta,

"kɛɛ kö 'a- nu -bö □në- wo kö -wo 'go ga 'gü -tosɛa yën -yi 'ka. 40 N Dë dhɔɔbhaa 'ö 'dhö yö -mü □dhe kö me "ɔɔ me 'ö "yan -kpan n -bha, 'ö 'dhang bho n "dhiü, kö □sii 'ö 'yaa yën -yö kë- -me -dhe. □Ya kë "dhü a -dho -a -me -bö -tosɛa yën -yi 'ka.

41 -A pö 'ö Yesu -ya wo □dhe -bhöpë 'ö go dhang- 'gü yö -mü yö □në ö 'ka bha, 'yö Zuifö -nu 'wo -ya -dɔn bho -sü -bha -a 'ka wo yun 'gü -a -wɔn 'gü 42 'wo- pö: «Yesu do 'we 'kwa- dhe waa- dë □gban dɔ ya 'yaa -mü -ee? "Eɛn 'waa- dë -dhe Zosɛfu 'nu -ee? -Yö kë mü □dhe 'yö- pö 'ö -go dhang- 'gü?»

43 'Yö- yɔ bɔ- -nu -gɔ 'ö- pö: «'Ka 'dho -dɔn bho n 'ka ka yun 'gü -a pö 'a- wo "dhü bha- -wɔn 'gü, 44 -a -gen -mü □dhe me 'bha 'yii 'dho □mɔɔ -bɔ n 'ka -sü -bha ö -dɪ 'ka kö n Dë 'kö n bɔ bha 'yii- me "gan. Yö □në □yaa- -me "gan "dhü, 'yö ma -zë 'a dho- -me -bö -dhekpɔɔyi -totaamasü 'ka. 45 'Wɔn 'ö- -wɔn 'gü 'yö Atanna -wɔdhiüloome -nu 'wo- -ben zë woo- 'sëedhe 'gü yi 'bha 'ka 'wo- pö □dhe:

«-A -nu □gban "pepe- dho teanwɔn ma Atanna □në- -ta» bha 'yö bha. 'Wɔn 'ö- -wɔn 'gü 'pö 'yö me "ɔɔ me 'ö □ya n Dë Atanna -bha me □klangkëwɔ ('ö 'ka- ma bha-) ma, 'yö to 'ö nu n "piü bha 'yö bha. 46 'Yii kë □dhe □ya kë "dhü kö me 'bha □në □ya "yan -kpan n Dë -bha kö 'yii kë ma 'kö ma -zë 'a go mü bha n 'ka.

47 A- pö ka -dhe tean- =dede 'ka □dhe me 'ö □ya 'dhang bho n "dhiü -yö -dho □sii 'ö 'yaa yën 'ö Atanna "piü bha- =slɔɔ. 48 Ma □në 'a -bhöpë 'ö □waa- -bhö 'wo -tosɛa -kë bha- 'ka. 49 Ka dë -nu kë -bhöpë 'ö go dhang- 'gü 'wo- manö -kë bha- -bhö "tung -ta "dhü tean- 'ka "kɛɛ yö -zë □gban 'gü -wo kë -ga. 50 "Kɛɛ -ka -dhe -ga, -bhöpë 'ö go dhang- 'gü bha 'me □yaa-

-bhö 'yii 'dho ga 'zü tongtongdhö.
 51 -Bhöpë "yaandhe 'ö go dhang-
 'gü 'ö [lɔɔ "dhü bha yö -mü ma
 [në n 'ka. 'Mε 'ö [ya -bhöpë 'dhe
 'kö bha- -bhö, -yö -dho -tosea kë
 -todhü 'ka. -Bhöpë 'a dho- nu "dhü
 bha n -wü -mü. Yö [në 'a dho-
 nu "kpungtaame -nu dha -sü -wön
 'gü.»

52 [Dhe 'ö [yaa- pö "dhü 'yö
 Zuifö -nu 'wo -ya zaodhe -da wo
 "kwëë -sü -bha 'wo- pö: «'Mε 'ö
 ya -yö -dho ö -wü -zë nu -kɔ kë
 [dhe kwa -dhe -bhöpë 'ka kö 'kwa-
 -bhö?»

53 'Yö Yesu -ya pö- -nu -dhe: «A-
 -pö ka -dhe tean- =dede 'ka [dhe
 [ya kë [dhe kö 'kii Mεgböme -wü
 -zë -bhö, kö 'kii- =yoon mü, kö [sii
 [dede 'yaa ka 'gü. 54 "Kεε mε 'ö
 n -wü -bhö 'ö n [yoon mü, kö [sii
 'ö 'yaa yën 'ö Atanna "piü bha [ya
 kë- mε -dhe, kö a -dho -a -mε -bö 'ö
 go ga 'gü "kpungtaadhe yën -yi 'ka.
 55 -A -gen -mü [dhe n -wü bha -yö
 -bhöpë [dede [në- 'ka. N [yoon
 -dɪ 'pö, -yö müpë [dede [në- 'ka.
 56 'Mε 'ö n -wü -bhö, 'ö n [yoon
 bha- mü kö yaa- mε yi -kɔ -yö 'ko
 [kweng -kpeawo, 57 [dhe -kɔ 'ö n
 Dë 'ö "yaandhe 'ka 'ö n bɔ- 'ka 'ö
 'a -tosea -kë -a 'saa- 'gü bha- 'dhö.
 'Mε 'ö n -wü -bhö, -yö -dho -tosea
 kë n 'saa- 'gü 'pö. 58 Ma [në 'a
 -bhöpë 'ö go dhang- 'gü -a 'ka, ma
 -zë 'maa [dhe -a 'dhe 'ö ka "bhema
 -nu kë -bhö bha- 'dhö. -A -gen -mü
 [dhe [dhe 'wo- -bhö "dhü, wo kë
 -ga. 'Mε 'kö -bhöpë 'dhe 'kö ya-
 -bhö, -yö -dho -tosea kë "dhü "dhü
 "dhü 'ö- "dhiü 'to -dhe 'yaa kë.»

59 Yesu -yö dhiang -nu bha- zë
 "dhü kö -yö mε -nu [klang kë
 sië Kapεεnaomö, Zuifö -nu -bha
 -yakwëëkëgüko 'gü.

60 [Dhe 'ö- -bha [klangdhiü -nu
 [wa -wɔ bha- ma [dhe -kɔ bha-
 'dhö, 'yö- mε kpö 'bha 'wo- pö:
 «Dhiang 'dhe 'kö- zë ya, [ya 'to yö
 -zë -bha kö -yö "gbɪ- "dhe! 'Dëe
 dho [mɔɔ yö -zë kë -sü -bha?»

61 [Dhe 'ö Yesu [yaa- 'wön dɔ
 [dhe -a -bha [klang -nu -wo -dɔn
 bho sië wo yun 'gü 'wön bha- 'gü
 'pö, 'yö- pö- -nu -dhe 'ö- pö: «'Wön
 'kö 'a- pö bha yö 'pö -yε ka -bha
 'yö ka -din yën "dhü bha -ee? 62 'Yö
 'ka 'yan -zë -kpan mang Mεgböme
 n -bha yi 'kö- 'ka kö a n yee kë
 sië 'a -tɔn kun 'a dho -dhe 'a gun-
 'gü -blæesü bha- 'gü 'sa [wε! Ka
 -dho -a kë mü [dhe? 63 [Ya kë
 [dhe 'ma- pö [dhe 'ka n -wü -bhö,
 -kaa 'gü ma [dhe 'mii "wɪ n -wü 'ö
 n -bha ya- 'ka, 'mii- pö 'ka yö -zë
 -bhö. -A -gen -mü [dhe mε -wü
 'dhe kö mε -bha "kpung [taa yö
 bha yö -zë [bhlëë 'yaa 'dhö Atanna
 wëëdhö, "kεε 'ma- pö "dhü kö a-
 -pö: 'Nii- "slüüslü 'ö n 'gü bha [ya
 -da mε "bɔ mε 'ö- 'gü kö- -mε [ya
 [sii 'ö 'yaa yën- =slɔɔ [naa bha.
 [Ya kë "dhü kö -wɔ -nu 'a- pö ka
 -dhe bha -wo -gban [sii 'ö 'yaa yën
 -a -da 'ö 'Nii- "slüüslü -ya wo mε
 'gü bha [në -wön -bha. 64 "Kεε 'sa
 mε 'bha -nu -wo ka kpö 'gü 'ö 'waa
 'dhang bho n "dhiü.» -A pö 'ö- wo
 "dhü bha- -gen -mü [dhe kö 'mε
 'waa 'dhang bho- "dhiü bha -ya -nu
 -dɔ, 'ö 'mε 'ö dho- =gbaɔ bha 'ö- dɔ
 'pö.

65 'Yö- 'bha -da -ta 'ö- pö: «'Wön
 'ö -wön 'gü 'yö 'a- pö ka -dhe [dhe
 mε 'bha 'yaa [mɔɔ- -bha kö -yö
 'dhang bho n "dhiü kö n Dë -zë 'yii-
 -mε gba- -faan 'ka bha 'yö bha.

66 [Dhe 'ö Yesu [ya bo- -pö "dhü
 -sü 'ka 'yö- -bha [klang -nu bha-
 mε 'gbε 'wo wo -kɔ [lɔɔ wo "piü,
 'yö 'wo wo yee -kë [keng-. 67 [Dhe
 'ö [yaa- 'wön dɔ "dhü 'yö- pö ö
 -bha [klang -nu -kaɔng do ga [ple
 'wo 'dhö -a -nu -dhe 'ö- pö: «Kaa
 -dɪ 'pö [wε, 'kii 'dho 'dho -ee?»

68 'Yö Simɔ Piedhö -ya -yɔ bɔ- -gɔ
 'ö- pö: «N Dëme, yi -dho i 'to yi dho
 'mε, "kεε kö [sii 'ö 'yaa yën -a -kë
 mε -dhe -dhiang -go bhi [në i 'dhi!
 69 Yi -zë 'ya 'dhang bho- "dhiü 'ya-
 'wön -dɔ [tɔn [dhe Atanna -bha

-Yame 'ö pö 'aa- bha 'ö- bə yö -mü bhi □nē i 'ka tɛan- =dede 'ka!»

⁷⁰ 'Yö Yesu -ya -yo bə -nu -go 'ö- pö: «Mε -kaong do ga □ple 'kö 'ka bha ma □nē 'a ka -zē ka -ya, "kεε 'sa mε do -yö ka kpö 'gü "yina yaa -mε -mü!»

⁷¹ -Yö -gun "wı siē Simo Isikadhıotö gbö 'wo Zuda -kē bha □nē- 'ka "dhü bha, -a -gen -mü □dhe yö 'ö -kē mε -kaong do ga □ple bha- mε do 'ka bha □nε dho -da -dhe pē "piö.

7

'Wɔn -nu 'ö -kē kö Yesu □ya 'dho troo -ta Zedhizadhemo waa- mε □klang -nu 'ö- -kē mü -a -dhiang 'ö Zan -ya zē

¹ □Dhe 'ö □ya kē "dhü 'yö Yesu -yö -ya "ta 'kpo -sü -bha Gadhıdhe -sε 'gü, "kεε 'yaa gun- "piü □dhe 'ö -da 'ka Zude -sε 'gü, -a -gen -mü □dhe kö Zuifö -nu -gome -nu -wa "slē mɔɔ- siē kö -wa zē.

² "Kεε 'sa 'ö gun "dhü kö Zuifö -nu bha troo 'wo- -kē bɔɔ" □wlöö bha- yi 'yaa □gblēn 'zü. ³ 'Yö Yesu dheebhang -nu 'wo- pö- -dhe 'wo- pö: «-Bhö 'dho Zude -sε 'gü 'pö kö i -bha □klang -nu 'dhe 'wo mü -wo 'wɔn -nu 'i- kē siē ya- -dhe yö -dhe; ⁴ -a -gen -mü □dhe 'mε 'kö 'i- "piü □dhe -wo i do, 'bhaa 'wɔn kē -gblēn 'kpo 'gü. □Dhe 'ö "dhü -bhö 'dho kö 'wɔn -nu 'i- kē siē bha 'i- kē mε 'zınnng 'gü kö mε □gban -wo i do.»

⁵ -A pö 'ö- dheebhang -nu -wa wo "dhü bha- gen -mü □dhe 'waa gun 'dhang bho siē- "dhiü. ⁶ 'Yö Yesu -ya pö- -nu -dhe 'ö- pö: «□Ya kē ka -zē ka -bha 'ka kö "töng □gban -yö -sē, "kεε ma -zē n -bha "töng 'yii □loo □kö.» ⁷ -A -gen -mü □dhe ka -zē ka -san 'yaa "kpongtaame -nu kē, "kεε ma -zē n -san -ya -nu -kē, -a 'klɔɔ- -mü □dhe 'ma "dhe bho- nu -ta, a- pö- -nu kēwɔn -yö 'ya. ⁸ Ka -zē -ka 'dho troo bha- -ta, "kεε □ya 'to ma -zē n -bha -bha kö 'maa

maa 'dho □kö, -a -gen -mü □dhe -a "töng 'yii □loo □kö.»

⁹ □Dhe 'ö □yaa- pö- -nu -dhe "dhü 'yö to Gadhıdhe -sε 'gü.

¹⁰ □Dhe 'ö- 'zlaabɔ -nu bha □wa 'dho Atanna -dhökē -dhe 'gü troo bha- -ta, 'yö yöö -dı 'pö 'ö □wlu -sueεdhö kö mε 'bha 'ya 'dho ö yö, 'yö dho. ¹¹ 'Yö Zuifö -nu 'wo -ya mɔɔ- -sü -bha troo bha- -ta kö -wa pö siē: «-Yö 'mε?»

¹² Kö -wa -dhiang zē siē wo "dhi □wlöö mε kpö 'gü -dhe □gban 'gü -nu wo 'ö -ko "pεan 'bha □ya pö: «'Wɔnsökēme -mü». Kö mε 'bha -nu -wa pö siē 'pö: «-Abın, "kpenng- -kē mε -go -mε -mü.» ¹³ "Kεε mε 'bha 'yaa gun- -dhiang zē siē ö -ta "puu 'ka, -a -gen -mü □dhe kö -wo "suü siē Zuifö -nu -gome -nu -go.

¹⁴ □Dhe 'ö □wa troo bha- kē 'ö □wa do- =zınnng 'gü, 'yö Yesu -yö dho Atanna -dhökėgüko 'ö Zedhizadhemo bha- 'gü, 'yö -ya mε draan- -sü -bha mü. ¹⁵ □Dhe 'ö Zuifö -nu -gome -nu 'wo- mε draan- -ko bha- -dhe yö, 'yö- 'wɔn -ya -nu kon, 'yö 'wo- pö: «Mε 'ö 'yii □klang 'bha kē ya -yö Atanna -wu "sinma ya- -do 'mε?»

¹⁶ 'Yö Yesu □ya -yo bə -nu -go 'ö- pö: «-Wu -nu 'a mε □klang kē siē- 'ka bha 'wii 'go n -dı 'gü, Atanna 'ö n bə bha □nē- do n "dhi!» ¹⁷ Atanna dhɔɔbhaawɔn kē -dho □ya kē 'mε 'ö- -bha, 'ö -wu -nu 'a- pö siē bha 'wo go ma □nē n 'gü oo, "εεn 'wo go Atanna □nē 'gü oo, -a -mε □nē dho- 'wɔn do. ¹⁸ -A pö 'a- wo "dhü bha- -gen -mü □dhe 'mε 'ö ö -dı 'gü -dhiang zē, -ya -mɔɔ kö yö □nē 'ö 'to -yö bho, "kεε 'mε 'kö 'wo- bə □nē wo 'ö- mɔɔ- siē kö 'mε 'ö ö bə bha □nē- 'to -yö bho, -a -mε -yö tɛanwɔn □nē pö, 'sa □ya kē "dhü kö -a -mε -zē -wu 'yaa mε -pö -wu 'ka. ¹⁹ "εεn Moizö 'aa mü 'ö kaa- 'tɔng- -nu do yi 'bha 'ka -ee? "εεn 'yaa 'dhü -ee? "Kεε 'mε 'ka bha 'dee 'tɔng- bha- 'kun siē □dεε,

me [gban 'kii ka [taa -ya -go -ee? Ka n -gen -moo kö 'ka n zë 'sa -më -wön 'gü?»

20 'Yö me kpö bha 'wo- yo bō -go 'wo- pō: «Bhi 'i ya slaa" -yö i 'gü "dhe! 'Dee "piü [dhe 'ö i zë -dhe ya- 'gü?» 21 'Yö Yesu -ya -yo bō -nu -go 'ö- pō: «'Wön doseng [në 'a- kë ([glooyi 'ka), 'yö -ye ka -bha ('yö 'ka- "piü [dhe 'ka n zë bha), 22 "këë 'sa kö ka -zë ka me -kë 'gbannë 'ka [glooyi bha- 'ka, [dhe 'ö -kë [dhe Moizö [në 'wluu- -ya, 'ö- pō [dhe 'ka goon- -nu kë 'gbannë 'ka bha- -wön 'gü, "këë 'sa kö yö -zë 'yii- zü bho, kö ka "bhema -nu [në 'wo- zü bho (kö yö -zë 'yii bho -zianwo [kö). 23 [Ya kë [dhe ka -zë 'ka [moo- -bha 'ka 'nëgoon -nu kë 'gbannë 'ka [glooyi 'ka kë "dhü kö 'ka Moizö -bha 'tong- -bhlëë -ya bha oo, 'yö ma -zë 'ma mebhudhe -dhü kë "klüüklü [glooyi 'ka, -yö -siö ka -dhe -më -wön 'gü? 24 N këwön -yö -kë -së oo, -yö -kë 'ya- oo, "këë 'ka- pö 'ka za dö me -bha -kaa dö tean- -ta. 'Ka 'dho- dö -me këwön 'ka- yö bha yö -zë -bha.»

25 [Dhe [ya ö bo- pō "dhü -sü 'ka, 'yö Zedhizadhemo -me -nu 'bha -nu 'wo -ya pō -sü -bha: «'Me 'wo- moo- sië kö -wa zë ya 'yaa -mü 'ö ya -ee?» 26 -Kaa -ga 'ö dhiang zë sië me kpö ya- 'gü ö 'flëë- 'gü 'ö 'waa- kë -kö 'bha- 'gü ya! "Ëen [ya kë "dhü kö kwa -gome -nu [waa- 'wön [në dö [dhe Atanna -bha -Yame 'ö- bō yö -mü tean- 'ka -ee? 27 "Këë 'sa Atanna -bha -Yame 'ö- nu -wön 'dhö 'dhö bha yö -zë me 'bha 'yii 'dho- 'kpome -nu dö, "këë me 'dhe 'kö ya kwa- 'kpome -nu -dö.»

28 "Tüng 'wo dhiang zë sië- 'ka "dhü bha kö Yesu -yö me draan- sië Atanna -dhökëgüko 'gü. 'Yö ö -wö "dhiü [wlu 'ö- pō: «Ka- pō -zë -wo ka -dī -dhe [dhe 'ka n -dö 'ö 'ka n 'kpome -nu [gban dö, "këë a- pō ka -dhe [dhe 'mii nu n -dī 'ka, 'me 'ö n bō bha [në teanwön pöme

'ka, ka [në 'kaa- dö 29 "këë ma -zë a- -dö, -a -gen -mü [dhe yö [në n bō, a -nu 'pö yö [në- -bha nu 'gü.»

30 -Wo -gun "slë moo- sië kö -wa 'kun, "këë me 'bha -kö 'yii [moo- -bha, -a -gen -mü [dhe kö- -bha "tüng 'yii [loo [kö. 31 -A -kë "dhü -sü [gban waa- -bha -bha, me 'gbe [dede -wo kë -slöo me kpö bha- 'gü 'wo 'dhang bho- "dhiü 'wo- pō: «Atanna -bha -Yame 'ö- nu -wön 'dhö 'dhö ya yaa- -nu yi 'ö- 'ka, -yö -dho "dhabhliwön -nu kë 'ö -ziö 'me ya- -bha -ta "we -ee?»

32 -Wö -nu 'wo gun- pō sië "dhü bha 'yö -da Fadhizien -nu 'tu 'gü. 'Yö Zuifö -nu -bha 'saabhome -nu -gome -nu waa- Fadhizien -nu 'wo me bō kö -wa 'kun. 33 'Yö Yesu -ya pō- -nu -dhe 'ö- pō: «A -dho n yee kë 'a dho 'me 'ö n bō bha- "piü, "këë -a "tüng 'yii [loo [kö, a -tun [kö "tüng [në 'bha -kë ka "piü yö. 34 'Ma 'dho yi 'ö- 'ka ka -dho n moo-, "këë 'kii 'dho n yö, -a -gen -mü [dhe -dhe 'a dho kë- 'gü "dhü bha 'kii 'dho [moo -dho mü -sü -bha.»

35 [Dhe 'ö [yaa- pō "dhü, 'yö Zuifö -nu -gome -nu 'wo -ya wo 'ko dheë" 'kpö -sü -bha 'wo- pō: «-Dhe -mëë [në "wi sië 'ka ya? -Yö -dho 'dho -dhe -mëë [në- 'gü kö 'ya 'dho [moo -dho mü -sü -bha? "Ëen kö -yö 'dho Zuifö -nu 'wo -pen -sü 'ka Glekö -nu kpö 'gü bha- -nu "piü kö -yö 'me 'waa Zuifö 'ka bha- -nu [klang kë 'pö -ee? 36 "Ëen -a pō 'ö- wo [dhe ka -dho n moo-, 'kii 'dho n yö, -a -gen -mü [dhe -dhe 'a dho kë- 'gü bha 'kii 'dho [moo- -bha kö 'ka 'dho mü ya- 'klöo- -mü -më 'ka?»

Atanna -bha 'Nii- 'slvöslv 'ö 'me [wa 'dhang bho Yesu "dhiü 'wo dho- -slöo bha- -dhiang 'ö Yesu -ya zë 'ö Zan -ya pö

37 Troo 'wo dho- -ta "dhü bha- -dhekpoyi -totaamasü [në [bh- lëësü [dedewo. [Dhe 'ö- yi 'kpii- bha [ya [loo, 'yö Yesu -yö [wlu

'yö dɔ ö -gean me "dhaa bha- nu wëédhō 'yö dhiang zē- nu -dhe "gbɪ- 'ka 'ö- pō: «"Yi mü -dhō 'dhō 'me 'ö- kē siē -a -me nu n "piü kö -yö "yi mü! 38 'Me 'ö 'ya 'dhang bho n "dhiü, "yigo 'ö 'dhe 'gwaan 'dhö -yö -dho bho- -me zuē" 'gü 'dhe -ko 'ö Atanna -wɔ -ya pō- 'ka -a 'dhö.»

39 Yesu -gun "wɪ siē Atanna -bha 'Nii- 'ö 'me 'wo dho 'dhang bho- "dhiü, 'wo dho- =sɔɔ bha 'nē- 'ka "dhü bha, -a -gen -mü 'dhe -a "töng bha- 'gü kö Atanna 'yii 'Nii- bha- bɔ 'kō, -a 'kɔɔ- -mü 'dhe 'ö gun "dhü kö -a 'tɔ bho "töng 'yii 'loo 'kō.

Me kpö -bha -pe 'gü Yesu -wɔn 'gü -kɔ -dhiang 'ö Zan -ya zē

40 'Dhe 'ö me 'bha -nu 'wo gun me kpö bha- 'gü 'wo Yesu -wɔ ma 'dhe -kɔ bha- 'dhö 'yö 'wo- pō: «'Me 'ö ya Atanna -wɔdhiüloome 'ö- nu -wɔn 'dhö 'dhö bha yö -mü 'dedewo tean- 'ka!»

41 'Yö me 'bha -nu -dɪ 'pö 'wo- pō: «-A -bha -Yame -mü!» Kö me 'bha -nu -dɪ 'pö -wa pō siē: «"Kεε -ka dɔ! Atanna -bha -Yame bha -yö -mɔɔ -bha 'ö go Gadhidhe "we -ee? 42 -A 'kɔɔ- -mü 'dhe -yö -ben zē -sü 'ka -a -wɔ 'gü 'dhe -a -bha -Yame bha- -dho kē Davi suu 'gü -nē -nu 'nē- me do 'ka, -yö -dho go Betedhemö, 'pödhē 'ö Davi -yö go- 'gü bha 'nē- 'gü!»

43 Me kpö 'wo bha- nu -pe 'gü -gen 'nē bha Yesu -wɔn 'gü. 44 Me 'bha -nu -gun -nu kpö 'gü 'ö ('wo- nu bɔ, 'ö) gun- nu "piü 'dhe 'wo- 'kun "kεε me 'bha -kɔ 'yii 'mɔɔ- bha.

45 'Yö 'me 'wo- -nu bɔ bha 'wo wo yee -kē 'wo dho "saabhōme -nu -gome waa- Fadhizien -nu 'wo- nu bɔ bha- nu "piü. 'Dhe 'ö 'wa wo "yan -kpan 'me 'wo- bɔ bha- nu -bha kö 'wa wo yee kē 'wa nu wo -kɔ 'gü "fiē 'ka, 'yö 'wo- -nu dhεε" kpö 'wo- pō: «-Yö -kē -mü 'dhe 'yö 'kii- 'kun kö 'ka nu- 'ka?»

46 'Yö 'wo -yɔ bɔ- -nu -go 'wo- pō: «'Aa! Yi -zē me suu 'bha 'yii dhiang zē 'dhe 'me bha- 'dhö yi "yaan do -wa!» 47 'Dhe 'ö 'waa- pō "dhü 'yö Fadhizien -nu 'wo- pō- nu -dhe: «"Eεn -a -kɔ 'ya 'mɔɔ kaa -dɪ 'pö ka -bha 'nē wo 'zɔɔ -ee? 48 "Eεn -yö ka 'gü 'dhe -gome -nu waa- Fadhizien -nu 'yi -dhe ya- 'gü ya me 'bha 'nē 'ya 'dhang bho- "dhiü, 49 kö 'yii kē "wlaame -nu 'ö 'waa Moizö -bha 'töng- 'bha dɔ, "dhangme -nu bha wo -zē -a -nu 'ka -ee?

50 Fadhizien -nu 'wo gun- pō siē "dhü bha Nikodemö -gun -nu kpö 'gü. 'Ö gun "dhü kö yö -zē 'ya 'dho 'nu Yesu -dhe 'gü -blesü wo. 'Dhe 'wo- pō "dhü 'yö- pō- -nu -dhe: 51 «'Ö kwaa- 'töng- 'gü bha -oo, za- -mɔɔ -bha 'ö me 'bha zē "wεεwεε kö 'yii ziö 'ö -bha 'gü, "εεn 'zü kö 'waa- -me kēwɔn dɔ -ee?»

52 'Yö 'wo- -yɔ bɔ Nikodemö -go 'wo- pō: «i -go Gadhidhe 'nē- wo 'pö 'yö 'i dhiang zē "dhü -ee? -Bhö i "yan "ta Atanna -wɔ 'gü -sē 'ka, 'ya kē 'dhe 'bha i "yan 'ta- 'gü, bhii 'dede i -dho -a -dhe yö 'dhe Atanna -wɔdhiüloome -zē 'bha 'yii go Gadhidhe do.»

53 'Dhe 'ö go- 'gü 'yö me 'ö "dhü 'ö dho 'ö -go 'kɔɔ.

8

Yesu -bha 'mlaabɔ 'kun -dhebhɔ do -mawɔn 'to -kɔ 'ö Zan -ya pō

1 'Dhe 'ö 'ya kē "dhü 'yö Yesu -yö 'wɪü 'ö dho -tɔn 'wo Odhivie -tɔn -kē bha- =gbin-. 2 "Kεε 'dhe 'ö- -ta -dhe 'ya 'kpao, 'yö -ziö 'zü -deewo 'ö dho Atanna -dhɔkägüko 'gü -dhekpao tii 'gü, 'yö "següme -nu 'gban "pepe 'wo nu- -dhe 'gü. 'Dhe 'ö 'ya bɔ 'yaanu -sü 'ka, 'yö- nu 'klang kē -sü zü bho. 3 -Yö -to mü 'yö Zuifö -nu -bha 'tönggome -nu waa- Fadhizien -nu 'wo nu dhebhōnē do 'wo- kun 'mlaabɔ -bha -a 'ka. 4 'Yö 'wo- -ya wo

□zinng 'gü, 'yö 'wo-pö Yesu -dhe: «Yi Dëme, dhebhone ya -wa -kun □mlaabo □në -bha. ⁵ 'Tong-ö Moizö -ya -ben zë kwa -dhe bha -ya -pö □dhe □wa dhebho 'kun □mlaabo -bha □dhe -ko bha -'dhö, -wa zë -gwë 'ka kö -yö ga. Bhi -zë i i -bha -pö 'gü □dhe?»

⁶ -Wa -pö "dhü- -wu mɔɔ- kian □në- 'ka kē "dhü kö 'wo za -do -bha -dhe yö. "Kee □dhe 'ö □waa- pö "dhü, 'yö Yesu -yö "gblëenu, 'yö -ya -ben zë -sü -bha ö kɔngga 'ka "sia-. ⁷ 'Ö gun kö -wa dhe" 'kpo sië -dhoko -dhokodhö -dhe do 'gü, 'yö ö -go "dhiü □wlü 'ö- pö- -nu -dhe: «'Me 'ö ka kpö 'gü bha 'ö 'yii 'wɔn yaa kē do -a -me -yö -gwë -blëesü 'sü kö -ya -zuö dhebho bha -bha.»

⁸ 'Yö "gblëenu 'zü -deewo 'ö -ya -ben zë -sü -bha "sia-. ⁹ □Dhe 'me 'wo bha 'wo 'wɔn bha- ma, ('yö- nu zuë" 'dhö -ya za do -sü -bha -a -nu -bha,) 'yö- me "gblüglü -nu 'wo gun- -nu -ta bha 'wo -ya 'dho -sü -bha, 'yö 'wo dho "dhü fle □fle fledhö ('yö- -nu □gban 'wo dho). 'Yö dhebhone bha 'ö to ö do 'ka Yesu -kuu "dhiü mü. ¹⁰ 'Yö Yesu -yö ö -go "dhiü □wlü 'zü -deewo, ('ö dho -dhe -ga kö 'me 'wo bha- gban □wa 'dho kö dhebho bha yöö do □në □ya 'to mü). 'Yö- pö- dhe: «'Yö 'me 'wo nu i 'ka ya -wo 'me, dhebhone? "Een i -zëzakame 'yii □sloo- -nu kpö 'gü -ee?» ¹¹ 'Yö- yo bɔ Yesu -go 'ö- pö: «□lin -wa, n Dëme.» 'Yö Yesu -ya pö- dhe: «-Ee! Mang -dɪ 'pö 'mii 'dho i zë za 'ka. -Bhö 'dho, "kee 'bha 'dho, 'bha 'dho 'wɔn yaa kē 'zü!»

Yesu -bha -kë "kpungtaadhe -bha -dhepuudhe 'ka -ko -dhiang 'ö Zan -ya zë

¹² 'Yö Yesu -yö dhiang zë 'zü -deewo 'me 'wo gun mü -blëesü bha- -nu -dhe 'ö- pö: «Ma □në 'a "kpungtaadhe -bha -dhepuudhe 'ka. 'Me 'ö □ya ziö n □keng-, -dhe -dho "pu- -me -bha -tosea -ta 'ö

'yaa -tosea kē ö tii -bha 'zü tong- tongdhö, "kee 'ö- -kë -dhepuudhe □në- 'gü.»

¹³ □Dhe 'ö □yaa- pö "dhü 'yö Fadhizen -nu -wa pö- -dhe 'wo- pö: «-A 'dhe 'kö bha "sëedhe □në- kē sië i -dɪ -bha bha. □Ya 'to yö -zë -bha kö 'pë 'i- pö sië bha □sua □në- =gban 'ka.»

¹⁴ 'Yö Yesu -ya -yo bɔ- -nu -go 'ö- pö: «'Kö 'zü 'ö -kē □dhe a "sëedhe -kē n -dɪ -bha oo, 'mii- kē n -dɪ -bha oo, a- 'wɔn -do □dhe teanwɔn □në 'a- pö, -a -gen -mü □dhe ka □në 'kaa n 'godhe waa- n 'dhodhe do, "kee ma -zë a- -do. ¹⁵ Ka □në 'ka za do n -bha ka -go "piü "wëewëe, "kee ma -zë 'maa za do me 'bha -bha. ¹⁶ 'Kö 'zü 'ma za -zian do me -bha kö teanwɔn □në 'a- pö, -a -gen -mü □dhe 'maa n do 'ka, n Dë 'ö n bɔ bha -yö n "piü. ¹⁷ 'Yö- -ben 'dhö zë -sü 'ka 'zü ka -bha 'tong- 'sëedhe 'gü □dhe "sëe- =ple -wu □ya kē do 'wɔn 'dhe 'kö- -bha kö tean- -mü. ¹⁸ -A -kē "dhü -sü 'gü, a n -dɪ "sëe- 'ka, 'yö n Dë 'ö n bɔ bha 'ö "sëedhe -kē n -bha 'pö.»

¹⁹ 'Yö 'wo- dhe" 'kpo 'wo- pö: «I dë □në de 'ka?»

'Yö- yo bɔ- -nu -go 'ö- pö: «N do 'ö 'kaa- wo □në- wɔn 'gü 'yö 'kaa n Dë do bha. □Ya kē □dhe ka n -do 'nu kö n Dë -dɪ 'pö ka- -do.»

²⁰ -Yö dhiang -nu bha- -zë "dhü kö -yö Atanna -dhokëgüko 'ö Zed- hizadhemo bha- 'gü, -dhe 'wo Atanna -bha 'ko -yë -kë 'ka 'wëe- bho- bha bha- 'gü, "kee me 'bha -ko 'yii □mɔɔ- 'kun -sü -bha, -a -gen -mü □dhe kö- -bha yi 'yii □loo □kö.

²¹ 'Yö- pö 'zü- -nu -dhe -deewo 'ö- pö: «Maa 'dho, "kee 'ma 'dho, ka -dho n mɔɔ-, "kee 'kii 'dho n yö 'ö to "dhü 'ö 'ka ga ka □song 'ka ka -bha; -a -gen -mü □dhe -dhe 'a 'dho sië- bha bha, 'kii 'dho □mɔɔ- -bha kö 'ka 'dho mü.»

²² □Dhe 'ö- pö "dhü 'yö -gome -nu bha 'wo- pö wo 'ko -dhe: «-Yö -më -dhiang □në- zë □ni? "Een yöö ö

-dɪ zē -ee?) "Ξεν 'zū -a pō 'ō- wo
□dhe -dhe 'ō yōō 'dho- bha 'kwaā
□mɔɔ- bha kō 'kwa dho mü bha-
gen -mü -mē 'ka?»

²³ 'Yō- pō- -nu -dhe: «Ka -zē
ka kpu- go "kpuŋg □taa yō, "kεε
ma -zē n kpu- go dhang- 'gü.
"Kpuŋgtaame -mü ka -zē ka 'ka,
"kεε "kpuŋgtaame 'yaa -mü ma -zē
n 'ka. ²⁴ Yō □nē- -wɔn 'gü 'yō 'a- pō
ka -dhe □dhe ka -dho ga ka □sɔŋg
'ka ka -bha. □Ya kē □dhe kō 'kii
'dhang bho- "dhiü □dhe ma □nē 'a
'dhō 'ka, ka -dho ga ka □sɔŋg 'ka
ka -bha.» ²⁵ Yō 'wo- pō- -dhe: «De
-zē -mü i 'ka -zē wo □zɔɔ?»

'Yō Yesu -ya -yɔ bɔ- -nu -gɔ 'ō- pō:
«Pē do 'a -gban pō -sü -bha ka -dhe
'yi bha- 'ka □nē 'a- 'ka. ²⁶ □Sɔŋg
'gbε -yō ka -bha, 'ō 'a □mɔɔ- 'nu-
-bha 'a- pō "Ξεν 'ō 'a za dɔ- 'ka ka
-bha, "kεε □dhe 'ō -kē □dhe 'mε 'ō n
bɔ bha yō □nē teanwɔn pō bha, yō
□nē- wɔn 'gü 'yō 'wɔn 'dhe 'a- ma-
ta □nē 'a- pō mε "bhɪ- -nu -dhe.»

²⁷ "Kεε -a pō 'ō- wo "dhü bha
'wii- 'gü ma □dhe -yō -wɪ 'ō Dē
Atanna □nē- 'ka. ²⁸ Yō □nē- wɔn
'gü 'yō- pō 'zū- -nu -dhe 'ō- pō: «□Ya
kē □dhe 'ka bo mang Mεgbōmε n
-dɔ "dhü -bha -sü 'ka yi 'ō- 'ka, 'yō
'pē 'a- 'ka 'ka gun -na -a dɔ, "Ξεν 'zū
□dhe 'maa 'wɔn 'bha kē n -dɪ -ta,
"kεε -wɪ 'ō n Dē -ya kpo n -bha 'yō
'a- 'gü -wɔn -kē. ²⁹ 'Mε 'ō n bɔ "dhü
bha -yō n "piü, 'yii n 'to n do 'ka, -a
-gen -mü □dhe a- -dhidhewɔn □nē-
-kē yi □gban -yi □gban 'ka.»

³⁰ Mε 'gbε -wo kē 'dhang bho-
'dhiü dhiang -nu 'ō- zē "dhü bha-
-wɔn 'gü.

*Mεbhudhe -bha -kē 'wɔn yaa
-gɔ □dhuēngdhe 'gü -kɔ -dhiang 'ō
Yesu -ya zē 'ō Zan -ya pō*

³¹ 'Yō- pō Zuifō -nu 'wo 'dhang
bho- "dhiü bha- -nu -dhe 'ō- pō:
«□Ya kē □dhe 'ka 'to -kplü -sü 'ka
n -wɪ -bha -sē 'ka "pεεpεdhō, kō
'ka kē ma □klang □dede 'ka. ³² Ka

-dho teanwɔn dɔ, 'ō teanwɔn bha
'ō ka gba -ya -dɪ 'flēē- 'gü -sü 'ka.»

³³ 'Yō 'wo- -yɔ bɔ- -gɔ 'wo- pō:
«Ablaamō suu -mü yi 'ka, 'yii -da
□dhuēngdhe 'gü mε 'bha -gɔ do,
-yō kē -kɔ -kē □dhe 'yō 'i- pō yi -dho
'go □dhuēngdhe 'gü?»

³⁴ 'Yō Yesu -ya pō: «A- -pō ka
-dhe tean- =dede 'ka □dhe mε "bɪ
mε 'ō 'wɔn yaa -zē -kē, kō- mε
-yō 'wɔn yaa -gɔ □dhuēngdhe 'gü.

³⁵ "Kεε 'sa kō □dhuēng -zē 'yaa 'to
'kɔdhi 'gü kō 'yii kē 'kɔ 'gü 'nē -zē
'ka. ³⁶ -A -kē "dhü -sü 'gü, □ya
kē □dhe mang Atanna gbō -mε -zē
'ma ka bho □dhuēngdhe 'gü kō 'ka
'go □dede □nē- wo □dhuēngdhe
'gü bha. ³⁷ A- 'wɔn -dɔ □dhe
Ablaamō suu -mü ka 'ka, "kεε n
-wɪ 'yaa 'dho 'ō- wo ka "tuɔdhō 'yō
-kē 'yō ka "piü □dhe 'ka n zē bha.

³⁸ Pē 'ō n Dē -ya -zɔn n -dhe □nē
'a- -dhiang zē, "kεε ka -zē, 'pē 'ō
ka dē -ya -dhiang zē ka -dhe □nē
'ka- -kē.»

³⁹ 'Yō 'wo- -yɔ bɔ- -gɔ 'wo- pō:
«Ablaamō □nē yi dē 'ka!» 'Yō Yesu
-ya pō 'pō- -nu -dhe: «(Ablaamō
suu 'yaa -mü ka 'ka!) □Ya kē □dhe
ka -kē Ablaamō suu 'ka 'nu kō
ka -dho Ablaamō kēwɔn -nu kē.

⁴⁰ "Kεε ka -zē n zē -zian □nē 'kaa-
mɔɔ- siē, "kεε 'sa kō teanwɔn 'a-
ma n Dē -ta □nē 'a- pō ka -dhe. 'Sa
Ablaamō -zē 'yii yō -zē suu kē!»

⁴¹ □Ya kē "dhü kō 'pē ka dē -ya -kē
'yō 'ka- kē siē bha, (kō Ablaamō -zē
'yaa ka dē 'ka).»

'Yō 'wo- pō- -dhe: «Yi -zē 'tɪɪ- -ta
-nē 'yaa -mü yi 'ka -wa. Yi dē -yō
doseng yō -mü Atanna □nē- 'ka!»

⁴² 'Yō Yesu -ya pō- -nu -dhe: «Ka
dē 'yaa -mü Atanna 'ka! Ka dē- -kē
Atanna 'ka 'nu kō n -dho -dho ka
kē. -A -gen -mü □dhe a -go yō □nē-
'gü. □Ya 'go mü 'zū a -nu yō □nē-
-bha nu 'gü. 'Mii nu n -dɪ 'ka, yō
□nē n bɔ. ⁴³ -Mē □nē -kē 'yō 'kaa n
-wɪ 'gü ma? -A -gen -mü □dhe 'kaa
"tɪ 'to n -wɪ -bha! ⁴⁴ □Ya kē "dhü
kō ka -zē ka dē □nē Sɔtraan 'ka,
'yō 'ka- "piü □dhe 'ka ka dē bha-

-dhidhewɔn kē bha, 'sa kō yō -zē mezmē -mü 'ö -bho 'ka "dhü -a zūbhoyi 'ka 'yii teanwɔn pō do, -a -gen -mü [dhe teanwɔn pō zuēga 'yaa- "gblü-, -a -do 'ka -mü [sua [nē- 'ka, 'yii [sua kē- =nii 'yaa -da, -a -gen -mü [dhe yō [nē [sua suu -da. ⁴⁵ 'Wɔn 'ö- wɔn 'gü, 'yō ma -zē 'ma teanwɔn pō ka -dhe 'yō 'kaa 'dhang bho n "dhiü bha 'yō bha. ⁴⁶ "ʔen de -mü 'ka ka kpō 'gü bha 'yō [song yō -sü 'ka n -bha? [Ya kē "dhü 'ma teanwɔn pō ka -dhe bha -oo! 'Kaa 'dhang bho- "dhiü -mē -wɔn [nē- 'gü? ⁴⁷ Ka -zē ka dē [nē 'yaa Atanna 'ka 'yō- wɔn 'gü 'yō 'kaa ka "tu 'to n -wɔ -bha bha, "kē 'yaa yō -zē 'ka, me "ʊ me 'kō Atanna -bha 'ka, -yō ö "tu -to -a -wɔ -bha!"

⁴⁸ 'Yō Zuifö -nu -gɔmē -nu bha 'wo- yɔ bɔ- -gɔ 'wo- pō: «-A pō 'yi- wo [dhe Atanna -wɔn -ma -zukplü -bha -mē -nu 'wo- nu Samadhi -mē -nu -kē bha- mē do -mü i 'ka, "kē 'yina yaa -yō i 'gü ya 'yaa [sua 'ka.» ⁴⁹ 'Yō Yesu [ya -yɔ bɔ- -nu -gɔ 'pō 'ö- pō: «"Yina yaa 'bha 'yaa n 'gü, ma -zē n Dē [nē 'a- =bhlēē -ya, "kē 'yō ka -zē 'ka [bhlēē [nē- bho n -bha. ⁵⁰ Ma -zē 'mii n -dɪ 'tɔbhɔdhe mɔɔ-, -a -gen -mü [dhe -a -mɔɔ n -dhe -mē -dhö, 'yō 'ö "dhü bha [nē ma -zē n -ta -zadɔmē 'ka. ⁵¹ "Kē a- pō ka -dhe tean- =dede 'ka [dhe 'mē [ya n -wɔ ma kō- mē -ya -ya [bhlēē 'gü, -a -mē 'yii 'dho ga tongtongdhö.»

⁵² [Dhe 'ö Yesu [yaa- pō "dhü 'yō 'wo- yɔ bɔ- -gɔ 'wo- pō: «'Ya- 'wɔn do [tɔn [dedewo [dhe "yina yaa [nē i 'gü, -a -gen -mü [dhe bhi -zē i- -pō [dhe me "ʊ me 'ö [ya 'dhang bho i "dhiü -a -mē 'yii 'dho ga tongtongdhö, "kē 'sa kō Ablaamö waa- Atanna -wɔdhiüloomē -nu -zē [gban [wa ga. ⁵³ "ʔen [ya kē "dhü kō bhi -zē i fiē- =nē 'dhö yi dē Ablaamö 'ö yō -zē [ya ga bha- 'ka bha -ee? Atanna -wɔdhiüloomē -nu [gban

[wa ga -dhe 'ö- -bha bha bhi -zē de -mü i 'ka ('yō 'i- pō 'mē [ya 'dhang bho i "dhiü 'yii 'dho ga tongtongdhö)?»

⁵⁴ 'Yō Yesu -ya pō- -nu -dhe 'ö- pō: [Ya kē 'nu [dhe kō ma [nē 'a n -dɪ 'tɔ bho siē, kō n 'tɔ bho -sü 'yaa pē 'bha 'ka, kō -yō "wlaasü, "kē n Dē do 'ka- -dhe siē kaa- Atanna bha [nē n 'tɔ bho siē. ⁵⁵ "Kē 'sa kō 'kaa- do, 'sa ma -zē a- -do. [Ya kē [dhe a- -pō 'nu [dhe 'maa- do kō [suakēmē -mü n 'ka 'pō [dhe ka 'dhö. "Kē a- -do, a- -wɔ -ma yō [nē- wɔn 'gü. ⁵⁶ 'Sa kō ka 'ziü- Ablaamö -zē -yō ö -zɔ -gɔn [dhe ö -dho n nu "töng yō, 'yō ö -sēkē "dhiü, "kē kō- yi- -tun mü [gblēn. [Dhe 'ö- 'yan 'dhö -da -a -dhe 'gü, -a [nii- kē -da.»

⁵⁷ 'Yō Zuifö -nu 'wo- pō: «-A -kwe -zian 'yii [mɔɔ [kō -kaɔng "sɔɔdhu -bha "kē -yō Ablaamö -dhiang zē siē!»

⁵⁸ 'Yō Yesu -ya pō- -nu -dhe 'ö- pō: «-A- pō ka -dhe tean- =dede 'ka [dhe 'ö gun kō Ablaamö 'yii bho [kō kō ma -zē a -dhö.»

⁵⁹ [Dhe 'ö [yaa- pō "dhü 'yō Zuifö -nu 'wo -gwē sü 'yō 'wo- pō 'wo- zē -gwē 'ka, "kē 'yō ö -gblēn kɔ 'yō zun "kpenng.

9

Gondënë do 'ö bho kō- 'yan -yö [wli 'ka -a -kē "klüöklü -kɔ -dhiang 'ö Zan -ya zē

¹ 'Ö gun kō Yesu -yö ziö siē 'pö- "piü, 'yö -kpan gondënë do 'bha bha- bha. 'Mē bha 'ö bho kō- 'yan -yö [wli 'ka. ² 'Yō Yesu -bha [klang -nu 'wo- dhē "kɔ 'wo- pō: «'Yi Dēmē, 'mē 'ö ya yō [nē 'wɔn yaa -kē -ee, "ʔen -a dē -nu [nē 'wo 'wɔn yaa -kē 'yō- wɔn 'gü 'yō bho kō- 'yan -yö 'wü -sü 'ka ya?»

³ 'Yö- yɔ bɔ- -nu -gɔ 'ö- pō: «'Ö bho 'ö- wo 'yan [wli 'ka bha- -gen 'yii -gban -a -bha 'wɔn yaa kē -sü, "ʔen 'zü -a 'kpōmē -nu -bha -bha, "kē -yö -kē 'dhü kō me "bhü- -nu

□nē -wo Atanna -bha 'gügübdhe dɔ- -bha. ⁴ □Dhe 'ö -kē □dhe "bin 'yii 'ma □kō bha- -dhea -bha □dhe me 'ö n bɔ bha, 'ö n bɔ- 'wɔn 'ö- 'gü 'kwa- kē, -a 'klɔɔ- -mü □dhe "bin -zē □ya bo 'ma -sü 'ka, kō yē kē "töng □ya ziö. ⁵ "Töng 'a -tun 'ka "kpuŋ □taa yō bha ma □nē 'a -dhe -pu me "bhu- -nu -ta.»

⁶ □Dhe 'ö □yaa- pō "dhü 'yō "dhidhi bho "sia-, 'yō pa- 'gü, 'yō -kē büü- 'ka, 'yō- -kan 'me bha- "yan 'gü. ⁷ □Dhe 'ö □yaa- "kan- "yan 'gü "dhü 'yō- pō- -dhe: «Bhö 'dho kō 'i i wēē' "zu "yi □gblü 'wo- Sidhoe -kē bha- =bhaa.» (□Waa- pō Sidhoe -a -nu -wu 'gü kō -wa pō "yi 'wo- bɔ).

□Dhe 'ö □yaa- pō "dhü, 'yō göndēnē bha 'ö dho "yi bha- =bhaa, 'yō ö wēē' -zu mü. -A -go mü -sü 'ka kō- "yan 'gü □ya "pu, kō □ya -dhe yō 'kpakpadhö.

⁸ □Dhe 'ö □ya kē "dhü, 'yō- yayɔɔ -nu waa- 'me 'wo- dɔ gbadheme 'ka 'nu -blæsü bha 'wo- pō: «Gbadheme 'ö gun -ya -sü 'ka -dhe 'ya- 'gü ya 'yaa kē □ni -ee?»

⁹ Yō me 'bha -nu -wa pō: «Yō -mü.»

Kō me 'bha -nu -wa pō siē 'pō: «-Abin □maa, -yō -bho □nē wo- -bha "kēē 'yaa -mü!»

'Yō yōö □dede 'ö- pō: «Me "wēē 'bha 'yaa -mü, ma -mü!»

¹⁰ □Dhe 'ö □yaa- pō "dhü, 'yō 'wo- dhēē" kpo 'wo- pō: «I "yan -yō "pu -kō -kē □dhe 'sa?»

¹¹ 'Yō- yɔ bɔ- -nu -go 'ö- pō: «'Me 'wo- -dhe Yesu bha □nē büü- -kē 'yō- -kan n "yan 'gü, 'yō- pō n -dhe 'a 'dho kō 'a n wēē' "zu "yi 'wo- Sidhoe -kē bha- =bhaa, 'yō 'a 'dho 'a n wēē' -zu mü. □Dhe 'ö 'ma bo n wēē' "zu -sü 'ka, 'yō n "yan -yō -dhe yō.»

¹² 'Yō 'wo- dhēē" 'bha kpo 'zü 'wo- pō: «-A 'me 'ö "dhü bha -yō 'me?» 'Yō- pō- -nu -dhe: «'Aa! 'maa -yō -zē 'wɔn dɔ!»

¹³ □Dhe 'ö □ya kē "dhü, 'yō 'me 'ö Yesu -ya dha bha 'wo dho- 'ka Fadhizien -nu -kuu "dhiü. ¹⁴ Büü- 'ö Yesu -ya -kē 'ö göndēnē bha- dha- 'ka bha -ya -kē "dhü Zuifö -nu -bha □glooyi do 'bha □nē- 'ka. ¹⁵ Yō □nē- -wɔn 'gü 'yō Fadhizien -nu 'wo göndēnē bha- dhēē" kpo 'pō -kō 'ö -kē 'ka 'yō- "yan -yō -dhe yō bha- -wɔn 'ka. 'Yō- yɔ bɔ 'pō- -nu -go 'ö- pō: «-Yō büü- =nē- -kan n "yan 'gü 'yō 'a dho 'a n wēē' -zu 'yō 'a -dhe yō.»

¹⁶ 'Yō Fadhizien -nu 'wo -pe 'gü, 'yō -kō "pean bha -ya pō: «'Me 'ö bho "dhü bha Atanna -bha me 'yaa -mü; yō □nē- -wɔn 'gü 'yō 'yaa- -bha 'tɔng- 'ö- -gban □glooyi -bha bha- =bhlēē -ya.»

Kō -kō "pean 'bha -dɪ 'pō -ya pō siē 'ö- pō: «Atanna -bha me -mü! 'Yaa "dhü 'me 'kō 'yaa Atanna -bha me 'ka -yō -mɔɔ -bha 'ö "dhabh- liwɔn suu -nu ya -kē -kō -kē □dhe?»

¹⁷ 'Yō Fadhizien -nu 'wo- dhēē" 'bha kpo 'zü 'wo- pō: «'Ö bhi 'kō bhi -zē i "yan "dhiü -pu bha i i -bha -pō 'gü □dhe?» 'Yō- pō: «Ma -zē a- -pō Atanna -wudhiüloomē -mü -wa!»

¹⁸ "Kēē -a -pō □dhe 'me 'kō bha- "yan- -gun 'wü -sü 'ka "pēepedhö 'yō -dhe -dee 'bha yō siē bha- -wɔn -zē 'yii bho Fadhizien -nu bha- -nu 'gü tean- -bha tongtongdhö. 'Yō 'wo 'me bha- dē -nu -dhe kō 'wo- -nu dhēē" kpo 'pō. ¹⁹ □Dhe 'ö □wa nu, 'yō 'wo- -nu dhēē" kpo 'wo- pō: «'Me ya ka gbö -mü -ee? -Wa -pō 'ö bho kō- "yan -yō 'wü -sü 'ka -wa, tean- -mü -ee? 'Yō -yō kē -kō -kē □dhe 'yō -dhe yō -deewo?»

²⁰ 'Yō "yanwlümē bha- 'kpomē -nu bha 'wo- yɔ bɔ- -nu -go 'wo- pō: «Yi gbö -mü, 'ö bho kō- "yan -yō □wlu 'ka "dhü tean- 'ka, ²¹ "kēē 'ö -kē -kō 'kō- -bha 'yō -dhe -dee 'bha yō siē ya 'yaa yō -zē 'wɔn dɔ, 'me 'ö 'wɔn bha- -kē 'pō 'yaa- dɔ. -Kaa yōö □dede dhēē" kpo kō -ya

-gen bho ka -dhe, -a -gen -mü □dhe 'yaa 'në 'dɛdɛ 'ka 'zü!»

²² -A pö 'ö 'me bha- dë -nu bha -wa wo "dhü bha- 'klɔɔ- -mü □dhe kö -wo "suü sië Zuifö -nu -gɔmɛ -nu bha- -nu -gɔ; -a -gen -mü □dhe 'ö gun "dhü kö □wa -ya 'kwëë- kè kö- -nu -wɔ □ya 'to- -bha do □dhe mɛ "ʊʊ mɛ 'ö dho- pö □dhe Yesu bha Atanna -bha -Yamɛ Klisi -mü, -wo -dho a- -mɛ -gen -naa 'kɔɔ, 'ö 'yaa -da -a -nu -bha -yakwëëkëgüko 'bha -bha 'bha 'gü 'zü. ²³ 'Wɔn 'ö- -wɔn 'gü 'yö- dë -nu -wa pö 'në 'dɛdɛ 'yaa -mü, -kaa yöö □dɛdɛ dhɛɛ" 'kɔɔ kö -ya -gen bho bha 'yö bha.

²⁴ 'Yö Fadhizien -nu 'wo 'mɛ 'ö "yan -yö gun □wlü 'ka bha- -dhe 'zü -deewo, 'yö 'wo- pö- -dhe: «'i- zë Atanna -dhe! 'Mɛ 'ö i dha bha de suu -mü? -A pö 'yi- wo "dhü bha- -gen -mü □dhe yi -zë yi 'dhang bho -sü -ya "dhiü □dhe 'mɛ bha 'wɔnyaakëmɛ -mü.»

²⁵ 'Yö- -yɔ bɔ- -nu -gɔ 'ö- pö: «'Wɔnyaakëmɛ -mü -ee, "ɛɛn 'wɔnyaakëmɛ 'yaa -mü -ee, 'maa yö -zë 'wɔn dɔ! N -bha 'a- dɔ -yö doseng, yö -mü □dhe 'a bho kö 'maa -dhe yö "kɛɛ 'ma -dhe yö □taa yö- -bha.»

²⁶ 'Yö 'wo- pö- -dhe: «'Yö i "yan "dhiü "pɔ -kɔ kè □dhe? -Yö -më □në- kè i -bha?» ²⁷ 'Yö- -yɔ bɔ 'zü- nu -gɔ 'ö- pö: «'Ma zïö -zë wo- gen 'gü ka -dhe 'nu, "tu □në 'ki- 'to n -wɔ -bha, ka n dhɛɛ" -kɔɔ 'zü -deewo -më -wɔn 'gü? "ɛɛn -yö ka "piü 'pö □dhe 'ka -da □keng- kö 'ka kè- -bha □klangdhiü 'ka -ee?»

²⁸ □dhe 'ö- pö "dhü 'yö 'wo -ya "si bho -sü -bha -a -gɔ, 'yö 'wo- pö- -dhe: «'Bhi □në 'i- -bha □klangdhiü 'ka, "kɛɛ yi -zë yi Moizö □në- -bha -gɔ 'gü. ²⁹ -A -gen -mü □dhe yi Moizö □në- dɔ □dhe 'mɛ 'ö Atanna -yö dhiang zë- -dhe -a 'dhö, "kɛɛ mɛ 'dhe 'kö bha 'yaa- 'godhe dɔ.»

³⁰ 'Yö 'mɛ bha 'ö- pö- -nu -dhe 'ö- pö: «-A kè -sü kö 'ka- pö □dhe

'kaa 'mɛ 'kö bha- 'godhe dɔ -zë 'wɔn □në n kɔn, "kɛɛ 'sa yö □në ma -zë n dha. ³¹ Mɛ □gban kwa- 'wɔn -dɔ □dhe Atanna 'yaa 'ö "tu 'to 'wɔnyaakëmɛ -bha bheɛ" -wɔ -bha kö 'yii kè 'mɛ kö- =bhlëë -ya, 'ö 'ö "tu to- -wɔ -bha -a 'ka. ³² □Ya 'go -mü 'zü 'kwii- -ma "sɛ ya- 'gü do □dhe 'mɛ 'ö bho kö- "yan -yö 'wü -sü 'ka mɛ 'bha □yaa- -mɛ kè "klüöklü do. ³³ □Ya kè 'nu □dhe 'mɛ bha Atanna -bha mɛ 'yaa -mü, kö- -kɔ 'yii 'dho □mɔɔ 'wɔn bha- kè -sü -bha!»

³⁴ 'Yö Fadhizien -nu bha 'wo- -yɔ bɔ- -gɔ 'wo- pö: «'Bhi 'ö bhi -zë 'wɔn yaa "kɔngble 'dhö i -bha, 'ö 'i bho 'wɔn yaa 'gü, 'ö 'i -gla 'wɔn yaa 'gü bha -yö i "piü □dhe 'i yi □klang kè -më -wɔn □në- 'ka?»

'Yö 'wo- -kè Zuifö -nu -bha -yak- wëëkëgüko bha- 'gü.

³⁵ □dhe 'ö 'mɛ bha □ya zïö □ya 'dho, 'yö Yesu -ya ma 'pö □dhe □waa- "piü kè Zuifö -nu -bha -yakwëëkëgüko 'gü. □dhe 'ö -kpan -bha -dhe 'bha bha- 'gü, 'yö- dhɛɛ" kɔɔ 'ö- pö: «'I 'dhang -bho Mɛgbömɛ -wɔn "dhiü "wɛ -ee?»

³⁶ 'Yö- -yɔ bɔ- -gɔ 'ö- pö: «-A dɔ -zë wo 'nu kö a -dho 'dhang bho- "dhiü -dhe, n Dëmɛ! "Kɛɛ -yö 'mɛ -zë wo?»

³⁷ 'Yö Yesu -ya pö- -dhe: «'Bha -kpan -bha □naa bha, -a -gen -mü □dhe yö □në keng 'ka 'wɔ sië bha.»

³⁸ 'Yö- pö: «'Ma 'dhang bho- "dhiü, n Dëmɛ!»

□dhe 'ö □yaa- pö "dhü, 'yö zun- dhe 'ö kpiö 'gü.

³⁹ Yesu -ya -pö -dhe yö □në- 'gü 'ö- pö: «'Nu 'a- wo "kɔpung □taa bha a -nu kö 'a 'wɔnbhokota □në- kè kö 'mɛ 'waa -dhe yö tongtongdhö -wo -dhe yö, kö 'mɛ 'wo- pö wo -dɔ -dhe wo -dhe yö bha 'wa 'dho -dhe 'bha yö, kö- -nu 'yan -yö 'wü.»

⁴⁰ □dhe 'ö □yaa- pö "dhü 'ö Fad- hizien -nu 'bha -nu 'wo gun- =keng- mü bha □waa- ma, 'yö 'wo- dhɛɛ" kɔɔ 'wo- pö: «□Ya kè "dhü kö 'mɛ

'yi ya 'pö yi "yan- =wlü 'ka □naa bha ee?»

⁴¹ 'Yö- yo bɔ- nu -gɔ 'ö- pö: «□Ya kē 'nu □dhe ka ka -dɪ -sü □dhe "yanwlümē 'dhö kö 'bɔn 'yaa ka -bha, "kēē ka- pö ka -dɪ -dhe □dhe ka -dhe -yö; 'wɔn 'ö- -wɔn 'gü 'yö 'bɔn 'yii 'dho 'go ka -bha tongtongdhö bha 'yö bha.»

10

"Gwënnng 'ö Yesu -ya -da 'ö -ghan -tuü -maakëme waa- -bha -tuü -nu -bha -a -dhiang 'ö Zan -ya zë

¹ 'Yö Yesu -yö "gwënnng do -da -a -nu -dhe 'ö- pö: «A- pö ka -dhe tɛan- =dede 'ka □dhe me "ʋʋ me 'ö 'yii bɔ "bhlaa wlēē "dhi 'ka kö -yö -da 'gü, "kēē 'ö bɔ zian "wēē 'ka, kö 'me bha □kwaanme "ɛɛn pëgüseemē -mü. ² "Kēē 'me 'ö bɔ "bhlaa wlēē "dhi 'ka 'ö -da 'gü bha kö yö □nē "bhlaa bha- maakëme 'ö- me □dede 'ka -a 'ka. ³ "Bhlaa wlēē "dhiümē -zē -yö wlēē "dhi "pʋ □nē- wo 'yö -tuü dēme 'ö 'ö -bha -tuü -nu -dhe, 'yö 'wo- -wʋ ma. Yö -zē -yö 'ö -bha "bhlaa -nu bha- -nu -sü 'tɔ 'ka 'do 'do 'yö- -nu -dhe, 'yö dho- -nu 'ka "kpenng. ⁴ □Ya bɔ 'ö -dɪ -bha -tuü -nu bha- -nu -zun "kpenng-sü 'ka □dhe -kɔ bha- 'dhö, 'yö -da -nu -dhe "dhiü 'yö 'wo -ziö □keng-, -a 'klɔɔ- -mü □dhe -wa -wʋ -dɔ. ⁵ 'Mē 'wo me "wēē 'ka -a -bha -tuü -nu bha -wo -dho □dua □nē- wo- -nu -gɔ, 'wii 'dho ziö- -nu □keng-, -a 'klɔɔ- -mü □dhe 'waa- -nu -wʋ dɔ.»

⁶ "Gwënnng bha Yesu -ya -da -a -nu -dhe "dhü "kēē 'wii- 'klɔɔ- dɔ.

⁷ 'Yö- 'klɔɔ- pö 'zü- -nu -dhe -deewo 'ö- pö: «A- pö ka -dhe tɛan- =dede 'ka □dhe: Ma □nē 'a □dhe -tuü wlēē "dhiü "kwēē -yaan 'dhö; ⁸ -a -gen -mü □dhe me "pɛpɛ 'wo gun wo -dɪ kē siē -tuü -mē 'ka 'wo nu bha, -tuü -nu 'wii wo "tʋ 'to- 'bha -wʋ -bha. -A -gen -mü □dhe □kwaanme -nu waa- pëgüseemē -nu □nē gun wo -zē -a -nu 'ka.

⁹ Ma □nē 'a □dhe -tuü wlēē "dhi 'dhö. 'Mē 'ö bɔ n -ta 'ö -da wlēē 'gü, -yö -dho dha, -yö -dho □mɔɔ- -bha 'ö -da 'kɔɔdhö 'ö zun "kpenng, (-a -gen -mü □dhe kö -yö □dhe me 'dhö me -dɪ -gɔ 'kɔɔdhö). □Ya 'go mü 'zü -yö -dho 'ö -bhöpé □slɔɔ. ¹⁰ □Kwaanme -zē -yö -nu kö 'ö □kwaan □nē- bho kö 'ö -tuü -nu zē -nu wo kö 'ö- -nu 'gü see-, "kēē ma -zē a -nu kö 'a- -nu -maa □nē- kē kö □sii -yö kē- -nu -dhe kö -wo -ya -a 'yi □bhaa.

¹¹ Ma □nē 'a -tuü -maakëme □dede 'ö -tuümē 'ka -a 'ka. -A -gen -mü □dhe "bhlaa -tuü -maakëme □dede □nē □mɔɔ- -bha 'ö 'ö -bha -tosea □gbɔɔ 'ö -bha -tuü -nu -wɔn 'gü; ¹² "kēē 'me 'kö yö -zē 'wo- =saa □nē- bho, 'ö 'yaa -tuümē 'ka, "ɛɛn 'ö 'yaa -tuü -maakëme -sē 'ka, □ya laa yö kö -yö nu siē -tuü 'kun -dhe 'gü, -yö 'ö kwaa- =nē- wo- -nu zü 'ö -ziö -beang 'ka, 'yö laa -ya nu zē, 'yö- -nu -pen 'yö 'wo dɔ 'do 'do. ¹³ □Naomɔɔme -zē -ziö -beang 'ka -gen -mü □dhe yö -zē □naomɔɔme □nē -mü -a 'ka, -tuü -nu -wɔn 'yaa- -gɔ -dhe -tuümē □dede 'dhö, "kēē ma -zē -tuü -maakëme -sē □dede 'ö- 'ka yö -mü n 'ka. ¹⁴ A ma -tuü -nu -dɔ, woo -dɪ 'pö 'wo n dɔ. ¹⁵ □Dhe -kɔ 'ö n Dē -yö n dɔ- 'ka 'ö mang -dɪ 'pö 'a- dɔ- bha- 'dhö. Yö □nē- -wɔn 'gü 'yö 'a ma -tosea nu ma -tuü -nu -wɔn 'gü. ¹⁶ -Tuü -nu 'wo "dhü bha- -kpea 'yaa kē □ni, -a 'bha -nu -wo -dhö 'ö 'waa wlēē ya- 'gü. -A 'dhe 'wo "dhü bha 'fɔn kö 'a nu- -nu 'ka wlēē ya- 'gü 'pö. A -dho -a -nu -dhe 'wo n -wʋ ma, 'ö 'wo nu 'ö -tuü kpö -yö to do, 'ö- -gɔdhiümē -yö -kē do 'pö.

¹⁷ N -dho -yö n Dē -kē, -a -gen -mü □dhe a ma -tosea -nu "dhü kö 'a- 'sü -deewo. ¹⁸ Mē 'bha -kɔ 'yii ziö n -gɔ, a- -nu n -dɪ □nii □nē- -bha. -A -gen -mü □dhe -a nu "sɪ -yö n -dhe, -a 'sü "sɪ -yö n -dhe. 'Wɔn 'ö n Dē -ya -ya n □kwēē- kö 'a- kē 'yö bha.»

19 -Wɔ 'ö Yesu -ya pö "dhü bha 'yö 'gügblüdhe -dee 'bha -da 'zü Zuifö -nu kpö 'gü. 20 'Yö me kpö 'kpii- 'bha -wa pö: «'Mε bha -tamame -mü!» "εε: «Slaa" [nē [ya -da 'gü, 'ka 'dho ka "tv 'to- wɔ -bha!»

21 'Kεε kö me 'bha -nu -zē -wa pö siē 'pö [dhe: «-Tamame "εεn slaame -zē "wɔ -kɔ 'yaa kē "dhü, -a -gen -mü [dhe "yina yaa -zē 'yaa [mɔɔ- bha kö -yö "yanwlüme "yan "dhiü "pɔ.»

22 'Wɔn bha -yö -kē "dhü "nεnε ziö "töng 'gü kö Zuifö -nu -bha "saa- bho Atanna -dhe -dhe 'wo- pē -kē yi 'bha 'ka bha -wa -kwε -zun 'ko "dhiü troo kē siē Zed- hizadhemo. 23 Kö Yesu -yö [niē siē Atanna -dhökägükö 'ö Zed- hizadhemo bha- "kwεεdhe 'wo- dhe Sadhomɔ -bha "kwεεdhe bha- 'gü, 24 'yö Zuifö -nu 'wo nu 'wo bho 'ko -ta -a -dhe 'gü mü 'wo- pö- dhe: «'Ya dɔ [tɔn 'kēn 'gü i -wɔn 'gü "gbɔ- -wa, i -dho yi bho- 'gü -mē yi [nē- 'ka? 'Ö [ya kē [dhe bhi [nē 'i Atanna -bha -Yame 'ö- nu -wɔn 'dhö 'dhö bha- 'ka tean- 'ka, -bhö -a pö yi -dhe!»

25 'Yö Yesu -ya -yɔ bɔ- nu -gɔ 'ö- pö: «'Ma- pö -zē wo ka -dhe 'nu -wa, 'dhang [nē 'kaa- bho n "dhiü. "Kεε 'sa kö 'wɔn -nu 'a- kē n Dē -bha 'gügblüdhe -kɔ 'ka bha -wa -zɔn [dhe ma [nē 'a Atanna -bha -Yame bha- 'ka "dhü tean- 'ka. 26 "Kεε 'dhang 'ö 'kaa- bho n "dhiü bha- 'klɔɔ- mü [dhe 'kaa ma "bhlaa -tuö kpö 'gü -me [nē- 'ka. 27 -A pö 'a- wo "dhü bha- gen -mü [dhe ma -tuö kpö 'gü -me -nu -zē -wo wo "tv -to n -wɔ -bha, 'ö 'a- nu dɔ, 'ö 'wo -ziö n [keng- 'pö, 28 'yö 'a [sii 'ö 'yaa yēn- da -nu 'gü. -A -wɔn 'gü 'wii 'dho ga tongtongdhö, 'yö pē 'bha -pē 'bha -kɔ 'yii 'dho [mɔɔ- bha 'pö kö -ya -nu bho n [kwεε-. 29 -A -gen -mü [dhe n Dē 'ö- nu nu n -dhe bha- 'gü -yö "gbɔ- 'ö -ziö pē [gban "pepe -ta. 'Wɔn 'ö- wɔn 'gü 'yö me 'bha -kɔ 'yaa

[mɔɔ- -bha 'pö kö -ya -nu 'sü n Dē -gɔ bha 'yö bha. 30 'Sa yaa- n Dē -zē yi do.»

31 [Dhe 'ö Yesu -ya pö "dhü bhoo, 'yö Zuifö -nu -gɔme -nu bha 'wo -kɔ -da 'zü -deewo -gwē 'gü kö 'wo- zuö 'ka. 32 'Yö- pö- nu -dhe 'ö- pö: «'Wɔn -sengbɔ -nu 'gbε 'ö go n Dē "piü 'a- -kē 'ö ka "yan- da 'gü ya- mεε [nē kaa n zē -gwē 'ka- wɔn 'gü ya?»

33 'Yö -gɔme -nu bha 'wo- yɔ bɔ- gɔ 'wo- pö: «Bhi 'ö 'i -kē mεbhüdhe 'ka [dhe yi 'dhö -a pö 'i- wo [dhe kaa- Atanna ka do bha [nē- wɔn 'gü 'yö 'yi- 'piü [dhe 'yi i zē, -a -gen -mü [dhe 'bha- pö "dhü kö 'bha -da Atanna "dhiü. -A -gen 'yaa -mü 'wɔn -sē -nu 'kö 'i- -kē bha- 'ka!»

34 'Yö Yesu -ya -yɔ bɔ- nu -gɔ 'zü 'ö- pö: «'Yaa -ben zē -sü 'ka ka -gɔ 'töng- 'sēedhe 'gü [dhe:

«Atanna -ya -pö [dhe: Ka [dhe -zlan -nu 'dhö» -ee? "εεn 'yaa "dhü -ee? 35 'Sa kö 'wɔn 'kö -ben zē -sü 'ka Atanna -bha 'sēedhe 'gü 'yaa bho "gblɔɔ tongtongdhö. [Ya kē "dhü, "sanni 'mε 'kö Atanna 'dhö 'ö -wɔ [nē- nu -nu -dhe -ya -nu -dhe -zlan -nu bha -oo, 36 'yö ma 'kö n -ya, 'ö n sü 'ö n bɔ "kɔpung [taa [wε? Ka -mɔɔ -bha 'ka- pö n -bha [dhe [dhe 'ö -kē [dhe 'ma- pö n Dē -mü Atanna 'ka bha [ya kē "dhü kö 'ma -da "dhiü -ee? 37 [Ya kē [dhe 'mii n Dē kēwɔn kē, 'ka 'dho 'dhang bho n "dhiü. 38 "Kεε 'ö [ya kē -zē wo [dhe a n Dē kēwɔn [nē- kē, 'kö 'kii 'dhang bho ma -zē n "dhiü, "kεε -ka 'dhang bho 'wɔn -nu 'kö 'wo kē siē bha- -nu "dhiü kö 'ka- 'gü ma kö 'ka 'dhang bho- "dhiü [dhe n Dē -mü Atanna 'ka, yeng yi do.»

39 -A pö 'ö- wo "dhü bha 'yö 'wo -ya 'kun -yan -ta, "kεε 'yö dha- nu -gɔ.

⁴⁰ □Dhe 'ö dha -nu -go "dhö, 'yö dho □gwaan 'wo-Zuuden-kë bha-dhaama, -dhe 'ö Zan gun me "zu sië mü bha-'gü 'yö ö "tëe pa mü. ⁴¹ Me kpö -wo -gun nu sië -dhe 'gü -dhe bha-'gü 'wo-pö: «Zan 'yii 'dhabhliwön "wëe 'bha kë, "këe 'ö dhiang "pëpë 'ö-zë 'me 'ö ya -bu 'gü -a □gban -gun tean- 'ka.»

⁴² 'Yö me 'gbë 'wo -wí Yesu -wön -bha -dhe bha-'gü.

11

Gondënë do 'wo-dhe Dhazaa 'ö ga 'ö Yesu -ya -bö -a -dhiang 'ö Zan -ya zë

¹⁻² Gondënë do 'bha 'wo -dhe Dhazaa bha-'gü 'yaa gun -së. Dhazaa bha -yö -go Betani, 'pödhë 'ö Madhi waa- ö dheebhang Matö 'wo go- 'gü bha-'gü. Madhi bha □në kë -dhasiklöö "yi □fi -së □wenng Yesu -gen -ta 'yö ö -go "dhe -ziö -bha "tüng 'bha 'gü bha. ³ 'Yö dheebhang -zë -nu □ple bha 'wo me bö Yesu -dhe kö -wa pö -dhe -a "taöngdë Dhazaa 'gü 'yaa -së.

⁴ □Dhe 'ö Yesu □ya 'wön bha -ma 'yö-pö: «"Yua 'ö Dhazaa kë sië bha 'yii 'dho 'to -go. -Yö -kë "dhö kö Atanna 'tö -bho, kö -yö Atanna Gbö -du 'pö- 'tö bho.»

⁵⁻⁶ □Dhe 'ö -ma □dhe Dhazaa 'gü 'yaa -së, 'yö -dhekpaoyi □ple -kë -dhe 'ö gun- 'gü bha-'gü -deewo. "Këe 'sa kö Dhazaa 'dhö, -a dheebhang -nu 'ö -me do -kë Matö 'ka, 'ö -me do -kë Madhi 'ka bha -nu -wön -gun -go "gbu-. ⁷ □Dhe 'ö □ya -dhekpaoyi □ple bha- kë "dhö, 'yö gun -na -a pö ö -bha □klang -nu -dhe: «-Ka -kwa kwa yee kë 'kwa 'dho Zude -së 'gü!»

⁸ 'Yö -bha □klang -nu 'wo -pö -dhe: «Yi Dëme, -dhe 'ö Zuifö -nu gun- "piü □dhe 'wo i zë -bha □dede ya- 'gü bha 'yö i "piü 'zü □dhe 'i 'dho mü bha -ee?»

⁹ 'Yö -pö -nu -dhe: «"Tüng 'ö -dhekpaoyi do 'gü -yö □dhe? 'Yaa -kaöng do ga □ple -ee? 'Më 'ö "ta

sü 'yënn- 'gü -a -me -gen "dhiü 'yaa -zuö, -a -gen -mü □dhe kö -me -yö -dhe -yö -dhepuudhe 'ö "kpong □taa yö bha- 'bhü "dhiü. ¹⁰ "Këe 'me 'ö "ta sü gbeng, -a -me □në "ta sü 'tuu- 'tudhö, 'yö 'yaa -dhe yö, -a -gen -mü □dhe kö -dhepuudhe 'yaa -go.»

¹¹ □Dhe 'ö □yaa -pö -nu -dhe "dhö 'yö go mü 'ö- pö: «Kwa "taöngdë Dhazaa □ya yi zë, "këe a -dho 'dho 'a pa -bha.»

¹² 'Yö -bha □klang -nu 'wo -pö -dhe: «Yi Dëme, □dhe 'kö □ya yi -zë zë kö -yö -dho kë "klööklü 'sa -dhe!»

¹³ -A pö 'ö Yesu -ya wo "dhö bha 'wii- 'gü ma. -Yö -kë -nu 'gü □dhe Dhazaa -yö yi □dede □në zë 'yö -pö "dhö bha, "këe kö -ya ga -wön □në-pö. ¹⁴ 'Yö -ta -pu -nu -dhe 'ö -pö: «Dhazaa □ya ga. ¹⁵ "Këe ga 'ö -wo kö 'maa mü bha -yö -dhi n -dhe ka □në ka -bu 'gü, kë "dhö kö 'ka 'dhang bho n 'dhiü 'kpakpadhö. □Dhe 'ö "dhö -ka -kwa 'dho zun -dhe 'gü!»

¹⁶ □Dhe 'ö -pö "dhö, -a -bha □klangdhiü 'dhe 'wo -dhe Toma 'wo -tö -ya -ta -dhe 'peng- bha 'yö-pö: «□Dhe 'ö "dhö kö me □gban -ka -kwa 'dho kö 'wo dho kwa Dëme zë -dhe 'ö- 'gü kö -wo me □gban kwa zë mü do!»

¹⁷ □Dhe 'ö Yesu -yö dho 'ö □loo mü, kö 'wo Dhazaa -wëe bho -a -dhekpaoyi □ya kë -yiisiö. ¹⁸ 'Ö gun "dhö kö Betani -dhe kë 'ö -wo Zedhizadhëmö -dhe "soö, 'ö -nu □zinng 'gü -dhe 'yaa □möö "kidhung -yaaga -zian -bha bha, ¹⁹ 'kö Zuifö -nu kpö 'gbë □wa 'go Zedhizadhëmö □wa nu Matö waa-Madhi -a -nu sëegbengbha bho -dhe 'gü -a -nu dheebhang 'ö ga bha -wön 'gü.

²⁰ □Dhe 'ö Matö □yaa -ma □dhe Yesu -yö nu sië, 'yö dho dö -go zian, 'yö Madhi -zë 'ö to 'yaanu -sü 'ka 'kөөdhö. ²¹ □Dhe 'ö Matö 'dhö 'ö "yan -kpan Yesu -bha 'yö-

pö-dhe: «N Dëme, bhi -zë i -kë yô 'nu kö n dheebhang ya 'yii 'dho ga, ²² "kεε a- 'wɔn -dɔ [dhe dɔ -zian 'kwa- wo ya pë "ʊp pë i- -gbadhe Atanna -gɔ -yô -dho -a kë i -dhe.»

²³ Yô Yesu -ya pö- dhe: «Matô, i dheebhang bha -yô -dho -bö!»

²⁴ Yô Matô -ya -yɔ bɔ- -gɔ 'ö- pö: «[lin, n Dëme, -yô "dhü, a- 'wɔn -dɔ [dhe -yô -dho -bö me [gban -go ga 'gü -yi 'ka "sɛ yën "töng 'gü.»

²⁵ Yô Yesu -ya pö: «Matô, [waa- pö game -nu -bö -mɛ, kö -wo -wɪ ma [në n 'ka, [waa- pö [sii, kö -wo -wɪ ma [në- 'ka. 'Mɛ 'ö 'dhang bho n "dhiü, aa" [ni [ya ga, -yô -dho -tosɛa kë. ²⁶ 'Sa kö mɛ "ʊp mɛ 'ö -yô 'dhang bho n "dhiü kö -yô 'ö "yaan, kö- -mɛ -yü [sii 'kö bha- =sɔɔ, 'yii 'dho ga 'zü tongtongdhö. I 'dhang -bho "dhiü "dhü "wɛ -ee?»

²⁷ Yô Matô -ya pö: «[lin, n Dëme, a 'dhang -bho "dhiü [dhe Atanna -bha -Yame, -a Gbö 'ö- nu -wɔn 'dhö 'dhö "kponɔ [taa bha yô -mü i 'ka!»

²⁸ [Dhe 'ö Matô [yaa- pö "dhü, 'yô Madhi -dhe [plɛ 'gü 'yô- pö- dhe: «Madhi, kwa Dëme [ya nu, -ya -pö 'i nu.»

²⁹ [Dhe 'ö Madhi 'dhö- ma [dhe Yesu [ya nu, 'yô [wlü 'zodhö 'yô dho mü. ³⁰ -A -gen -mü [dhe 'ö gun "dhü kö 'yii -da [kö 'plöö, kö -yô -tun 'pö- "saan "dhiü, -dhe 'ö Matô 'dhö -kpan -bha -a 'gü bha- 'gü. ³¹ [Dhe 'ö Madhi [ya "wlü 'vadhö "dhü 'ö [ya zun "kpenng, 'yô Zuifö -nu 'wo gun- "piü 'kɔɔdhö 'mü 'wo gun- taga sië bha 'wo -ziö [keng- kö -wa pö sië: «Kë [dhe -yô 'dho sië ö dheebhang bun [taa [naa bha kö yô 'gbu 'bha bɔ 'mü.»

³² [Dhe 'ö Madhi [ya 'dho [ya [loo -dhe 'ö Yesu- gun- -bha bha- 'gü 'ö [yaa- yô, 'yô zun ö kpiö 'gü 'yô "gblëenu- =wlöö 'yô- pö: «N Dëme, [ya kë [dhe i kë yô 'nu- zü bho -yi 'ka kö n dheebhang ya 'yii 'dho ga!»

³³ [Dhe 'ö Yesu 'dhö Madhi yô kö -yô "gbu bɔ sië waa- Zuifö -nu 'wo nu- =keng- bha- 'dhö, 'yô -wëë -yô bɔ- -ta [dedewo, 'yô- "gblüüdhe -yô "muu bho, ³⁴ 'yô- nu dheɛ" kpɔ 'ö- pö: «Ka- wɔ 'mɛ?» 'Yô 'wo- pö- dhe: «Yi Dëme, nu kö 'kwa 'dho kö 'yi- dhe -zɔn i -dhe!»

³⁵ Yô Yesu -yô -da "gbu 'gü 'pö. ³⁶ [Dhe 'ö Zuifö -nu 'wo Yesu "gbbɔdhe yô 'yô 'wo- pö: «-A -dho -zë -gun kë sië [zɔɔ -kɛɛ!»

³⁷ Kö mɛ ga 'bha -nu -dɪ 'pö -wa pö sië: «Yô 'ö "yanwlüme "yan "dhiü -pɔ bha 'yaa [mɔɔ 'nu- -bha 'ö "slë 'bha -kë 'ö Dhazaa -yô dha "yua ya- -gɔ -ee?»

³⁸ Yô -wëë -dee 'bha -yô bɔ 'zü Yesu -ta, 'yô dho Dhazaa bun -ta -dhe [dede 'gü. -Ye 'wo- pɔn -tɔn 'gü [në gun- 'ka, 'yô 'wo -gwë zun- "dhiü. ³⁹ [Dhe 'ö [loo -yɛ bha- "dhi "dhiü 'yô- pö: «-Ka -gwë bha- bho mü!»

'Yô Matô 'ö -kë mɛ 'ö ga bha- dheebhang 'ka bha 'ö- pö- dhe: «N Dëme, 'mɛ bha- "gbiën [ya dɔ [zɔɔ -wa!» 'Mɛ 'wo- wɛɛ bho 'ö- dhekpɔɔyi -yiisiö -naa [nɛ aa!»

⁴⁰ Yô Yesu -ya -yɔ bɔ- -gɔ 'ö- pö: «Matô, 'mii- pö i -dhe [dhe 'bha 'dhang bho n "dhiü, i -dho Atanna -bha 'gügbüüdhe -dhe yô -ee?»

⁴¹ [Dhe 'ö [yaa- pö "dhü 'yô 'wo -gwë bha- bho 'mü, 'yô Yesu -yô ö "yan "dhiü [wlü dhang- 'gü 'yô- pö: «N Dë, 'ma i nuɛ" bho bheɛ" a- wo i -dhe 'i- -slëeta -kë bha- wɔn 'gü. ⁴² Ma -zë a- 'wɔn -dɔ [dhe i "tu -yô n bheɛ" -wu -bha yi [gban 'ka 'ö 'i- -slëeta -kë -kpɛawo, "kɛɛ a- -pö "dhü mɛ kpö 'wo -klëen n -zü ya [në- nu -wɔn 'gü, kë "dhü kö -wa 'wɔn dɔ [dhe bhi [në 'i n bɔ.»

⁴³ [Dhe 'ö [yaa- pö "dhü 'ö [ya ö bo, 'yô [gbla 'gbu- 'ka 'ö- pö: «Dhazaa, -bhö zun "kpenng!»

⁴⁴ Yô 'mɛ 'ö [ya ga 'nu 'ö- yi [ya [gwëë bha 'ö zun "kpenng kö sɔ "pɛn -yô piü- sü 'ka- kɔ waa- gen

-nu 'ka, kö so 'bha -yö bo -sü 'ka-gö -bha mlöngdhö. 'Yö Yesu -ya pö 'me 'wo gun mü bha- nu -dhe: «-Ka so bha- bho- -bha kö 'ka ka kwaa- -zü kö -yö 'dho!»

(Matiö 26,1-5; Makö 14,1-2; Dhukö 22,1-2)

⁴⁵ □Dhe 'ö □ya kē "dhü, 'yö Zuifö -nu 'wo nu Madhi -nu -dheaga -dhe 'gü 'wo 'wön bha- -dhe yö bha- me 'gbe 'wo 'dhang bho Yesu "dhiü. ⁴⁶ "Kee 'yö- me ga 'bha 'wo dho 'wön 'ö Yesu -ya -kē bha- -gen dö -dhe 'gü Fadhizien -nu -dhe. ⁴⁷ □Dhe 'ö Fadhizien -nu 'wo 'wön bha- ma, 'yö 'wo 'saabhome -nu -gome -nu -dhe, 'yö 'wo zagöbhome -nu -dhe 'yö 'wo bhokota -dhe do 'gü 'yö 'wo- pö: «'Wön ya kwa -dho -a 'kun -kö kē □dhe? Me 'ö ya -yö "dhabhliwön -nu kē siē "gbu- -dhe! ⁴⁸ □Ya kē □dhe 'kwa kwa kwaa- -zü kö -ya kē "dhü -yö 'dho- 'ka -kpeawo me □gban "pepe -dho 'dhang bho- "dhiü. 'Sa □ya kē "dhü kö Wlömö me -nu -bha "segödhiüme -nu woo nu kö -wo kwaa- "se wü waa- kwaa- Atanna -dhökögükö 'dhö!»

⁴⁹ □Dhe 'ö □waa- pö "dhü 'yö göndēne do 'ö gun- -nu kpö 'gü mü 'wo- -dhe Kaifö, 'ö gun "saabhome -nu bha- -nu bha me 'kpii- -sü 'ka -kwe bha- -ta bha 'ö- pö: «'Kaa 'wön bha- 'gü ma!» ⁵⁰ 'Yaa ka 'gü □dhe me do -bha ga -sü 'ö "se 'gü -me -nu -wön 'gü -a fiē -dhö 'ö -ziö "següme -nu □gban 'gü see- sü -ta -ee?» ⁵¹ "Kee 'sa -a pö 'ö gun- wo siē "dhü bha 'yaa gun- -di □kwē- -wön 'ka, -a -gen -mü □dhe 'ö -gun "dhü kö yö □nē "saabhome -nu -gome 'ka -kwe bha- -ta, "kee kö □ya bo- pö -sü 'ka Atanna -wu "dhiü □loo -sü 'ka 'nu □dhe Yesu □nē dho ga Zuifö -nu -wön 'gü, ⁵² "kee Zuifö -nu woo do 'waa -mü -zianwo, -yö -ga 'pö kö -yö Atanna -bha 'nē -nu "pepe 'wo -pen -sü 'ka "kpungtaadhe □gban "pepe 'gü bha □nē waa- Zuifö -nu -a -nu -kö

'wü 'koo kö -wo kē me do 'ka.

⁵³ Zuifö -nu -gome -nu -wu -yö -moo Yesu -zē -sü -bha 'yi bha □nē- 'ka. ⁵⁴ Yö □nē- -wön 'gü 'yö Yesu -yö ö bo -dho -a -nu kpö 'gü -sü 'ka, 'yö ö -bha 'dho wo "segö 'bha 'ö -ya -sü 'ka "wlatadhe "soo, "kee -a 'pödhe 'dhe 'wo- -dhe Eflaimö bha- 'gü 'yö waa- -bha □klang -nu 'wo wo "tēe 'bha pa mü.

⁵⁵ 'Ö gun "dhü kö Zuifö -nu -bha troo 'wo- Pakö -kē bha □ya □tēng. Kö □dhe 'ö -kē □dhe Pakö yi 'yii □loo □kö bha me 'gbe -wo 'dho siē Zedhizadhemö kö -wo wo kē "slüöslü. ⁵⁶ 'Ö gun "dhü 'pö kö -wo Yesu moo- siē. □Dhe ('ö 'me 'wo gun 'dho siē wo -kē "slüöslü -dhe 'gü "dhü bha) 'wo wo 'ko yö Atanna -dhökögükö 'ö Zedhizadhemö bha- 'gü, 'yö 'wo wo 'ko -nu dhe" kpö 'wo- pö: «Ka ka -zu -gön □dhe -yö -dho ö yee kē 'ö nu troo ya- -ta -ee?»

⁵⁷ "Kee 'sa 'ö gun "dhü kö Fadhizien -nu waa- "saabhome -nu -gome -nu □waa- pö -wa -dhea "dhiü bho "se 'gü -dhe □gban "pepe 'gü kö -wa pö □dhe me "bu me 'ö Yesu -dhe dö, -a me -yö nu kö -ya pö wo -dhe kö 'wo me bo- 'kun -dhe 'gü.

12

Madhi -bha -dhasiklöö 'yi -wennng Yesu -ta -kö -dhiang 'ö Zan -ya zē

(Matiö 26,6-13; Makö 14,3-9)

¹ 'Ö gun kö -dhekpoyi □ya 'to "saodo kö Pakö yi -yö □loo, 'yö Yesu -yö dho Betani, -dhe 'ö Dhazaa 'ö- -bö bha 'ö gun- -bha bha- 'gü. ² □Dhe 'ö □ya 'dho □ya □loo mü, 'yö 'wo- "dhi □moo. Dhazaa -yö -gun 'me 'wo gun- "piü pé -bhö -dhe 'gü mü bha- -nu kpö 'gü, 'yö Matö -zē 'ö gun- -nu "dhiü -ziö wo siē. ³ 'Yö Madhi -yö -dhasiklöö 'yi □bhlēesü song "gbu- wo- -dhe "naadhö, 'ö 'waa- kaan- suu "wēwēe 'bha 'ka bha-

sü, 'yö nu -sangdhe -yan do 'ka, 'yö- =wennng Yesu -gen -ta, 'yö ö -go "dhe -ziö -bha. 'Yö- =fii -yö [mɔɔ 'kɔ 'gü -dhe [ɟban "pepe 'gü. ⁴ "Kɛɛ [dhe 'ö [yaa- kɛ "dhü, 'yö Yesu -bha [klang -nu bha- me 'dhe 'wo- -dhe Zuda Isikadhioṭö, 'ö yöö -da -dhe pɛ "piü bha 'ö- pö: ⁵ «[Ya kɛ [dhe -dhasiklɔɔ 'yi 'ö- song -yö [mɔɔ mɛ do [saa 'ö -kwɛ do 'gü- bha ya- "dhɔɔ [nɛ 'kwa- do 'nu 'ö 'kwa- 'wɛɛ- zɛ [ɟbaɔ -wɛɛmɛ -nu -go kɔ [bhlɛɛ 'yaa- bha 'ö -ziö -a [wennng 'wo- wo i -gen -ta bha- ta -ee?»

⁶ "Kɛɛ kɔ -a pö 'ö- wo "dhü bha- gen 'yii kɛ [dhe -yö -ya -sü [nɛ- 'ka -wɛɛmɛ -nu zuɛn -ta "gbu-, "kɛɛ [dhe 'ö -kɛ [dhe -yö [kwaan -bho bha kɛ "dhü kɔ 'ö- =kwaan; -a -gen -mü [dhe -a -nu -bha -naɔ -duɛ bho -sü -gun yö [nɛ- "piü. ⁷ "Kɛɛ 'yö Yesu -ya pö- -dhe: «-A 'to "dhü "senngdhö! -A -gen -mü [dhe -dhasiklɔɔ "yi 'ö dho- =wennng 'nu n [geɛ -bha n bun bho -yi 'ka bha [nɛ [ya n 'to "yaan [yaa- =wennng n -bha bha. ⁸ -Wɛɛmɛ -nu -zɛ -wo ka "piü "kpungtaadhe ya- 'gü yi [ɟban 'ka, "kɛɛ ma -zɛ 'mii 'dho to ka "piü yö -kpeawo [dhe -a -nu 'dhö.

⁹ [Dhe 'ö Zuifö -nu [waa- ma [dhe Yesu -yö Betani, 'yö 'wo wo kpö do -yɛdhö 'wo dho mü. -Wo -dho "dhü kɔ 'wo "yan -kpan -bha, "kɛɛ kɔ 'wo wo "yan -kpan 'pö Dhazaa 'ö- -bö bha- -bha. ¹⁰ 'Yö "saabhome -nu -gome -nu 'wo- yakwɛɛ -kɛ, 'yö- -nu -wu -yö -kɛ -bha do [dhe 'wo Dhazaa -dɪ 'pö- zɛ, ¹¹ -a -gen -mü [dhe kɔ Zuifö -nu 'gbe -wo 'go siɛ- -nu "piü 'wo bɔ Yesu 'ka -a -bö -wɔn -kɛ tean- 'ka -wɔn [nɛ- 'gü.

Yesu -da Zedhizadhemö -ko -dhiang 'ö Zan -ya zɛ
(Matiö 21,1-11; Makö 11,1-11; Dhukö 19,28-40)

¹² [Dhe 'ö- -ta -dhe [ya [kpaɔ, 'ö mebhudhe kpö -ziisü 'wo nu

troo -ta Zedhizadhemö bha [waa- ma [dhe Yesu -yö nu siɛ, ¹³ 'yö 'wo "sɔɔndhe -nu -kan, 'yö 'wo dho do -go zian-, kɔ -wo "gɛɛ kɛ siɛ -nu wo 'wo -bhabhoo kun 'wo- pö: «"Sookwedhi! -Bha -bha -bha! "Sookwedhi! Izraɛdhö -mɛ -nu -bha -gblüdɛ -yö nu siɛ! -Yö -nu kwa Dɛmɛ -bha nu 'gü! "Sook- wedhi! Atanna 'tɔ- bho!»

¹⁴ Kö Yesu -yö -ya -sü 'ka [soofɛng "ɟbɔng do 'ö -kpan -bha zian 'ka bha- -ta, -a -gen -mü [dhe -yö -gun -ben zɛ -sü 'ka Atanna -wu 'gü zii -be [dhe:

¹⁵ «-Ka -dhe -ga, Sion -mɛ -nu, 'ka 'dho "suü 'zü, kaa- -gblüdɛ -yö nu siɛ, -yö -ya -sü 'ka [soofɛng "ɟbɔng do -ta.»

¹⁶ Yesu -bha [klang -nu 'wii 'wɔn bha- 'gü ma -a "töng bha- 'gü, "kɛɛ [dhe 'ö [ya bo 'dho -sü 'ka 'ö -ya -ya ö -bha -blüdedhe -gbloo 'gü ö Dɛ "sɔɔ dhang- 'gü, 'yö- -nu -zv -yö -bö [dhe -yö -gun -ben zɛ -sü 'ka "dhü -a -bu 'gü tean- 'ka, yö [nɛ- wɔn 'gü 'yö Zedhizadhemö -mɛ -nu 'wo- 'gü -wɔn -kɛ [dhe -kɔ 'ö -ben zɛ -sü 'ka- 'ka -a 'dhö.

¹⁷ Mɛ "pepe 'kɔ 'wo gun -dhe 'ö Yesu -yö Dhazaa -dhe -bha 'ö go ga 'gü 'ö -bö bha- 'gü, -a -nu [ɟban "pepe- -gun 'wɔn bha- -gen do siɛ 'wo -ziö 'ka. ¹⁸ Yö [nɛ- wɔn 'gü 'yö mɛ kpö -ziisü bha 'wo nu do Yesu -go zian-, -a -gen -mü [dhe 'ö gun "dhü kɔ [waa- ma [dhe [ya "dhabhliwɔn 'ö suu 'dhö bha- kɛ. ¹⁹ [Dhe 'ö [ya kɛ "dhü, 'yö Fadhizien -nu 'wo -ya -a pö -sü -bha wo 'ko -nu -dhe 'wo- pö: «-Ka -dhe -ga bha, 'mɛ bha 'yaa -kɔ -mɔɔ -bha -mɛ 'ka 'zü, -a -gen -mü [dhe mɛ 'gbe [ɟban [wa bɔ- 'ka.»

-Tosea 'ö Atanna 'piü -a -slɔɔ -ko -dhiang 'ö Yesu -ya zɛ

²⁰ 'Mɛ 'wo nu Atanna -dhɔkɛ -dhe 'gü troo -ta Zedhizadhemö "dhü bha 'mɛ 'waa Zuifö 'ka -a -nu ga bha- -gun -a -nu kpö 'gü. ²¹ 'Yö

'me 'wo bha 'wo ꞑyoon Fidhipö 'ö go Besaida, Gadhidhe -se 'gü bha- 'soo, 'yö 'wo- pö- -dhe: «N Dëme, yi -nu kö 'yi yi 'yan -kpan Yesu -bha!»

²² 'Yö Fidhipö -yö dho 'yö- -gen do Andre -dhe, 'yö weng 'wo dho Yesu 'piü, 'yö 'wo- pö- -dhe. ²³ 'yö Yesu -ya pö- -nu -dhe 'ö- pö: «-A yi ꞑya ꞑloo ꞑtön kö mang Mëgböme 'a 'dho kö 'a -ya ma -blüdedhe -gbloo 'ö Atanna "piü bha- 'gü. ²⁴ ("Këe n 'dho -sü bha- "dhiü -bha -kë ꞑdhe) -mlüga -da "sëe -sü 'dhö, -a -gen -mü ꞑdhe a- -pö ka -dhe tean- =dede 'ka ꞑdhe: «-Mlüga 'dhe 'kö 'yii 'dho "sëedhö kö -yö ga, 'yaa -go bho kö -yö dhi. "Fön kö yö 'dho "sëedhö. ²⁵ -A -kë "dhü -sü bha- 'gü, 'me 'ö -ya ö -di -bha -tosea -wön zuën -ta "dhiü ziö 'ka, -a -me -dho -a 'ma -zukuplü -bha. "Këe 'me- -bha -tosea -wön 'yaa- -go 'gbü- "kpong ꞑtaa yö ꞑnë- -me -bha dho 'to- -go -dhekpao dhia" 'gü, 'yö dho -da 'ka ꞑsii 'ö 'yaa yën 'ö Atanna "piü bha- kë -dhe 'gü. ²⁶ 'Me 'ö- "piü ꞑdhe 'ö bo n 'ka, -a -dhea -bha ꞑdhe -a -me -yö ziö n ꞑkeng- kö -dhe 'a- -bha -yö kë mü 'pö, -a 'klöo- -mü ꞑdhe yë -kë n -dhe -me bha n Dë -ya ꞑbhlëë -ya.

Yesu -bha ö ga -wön -dhiang 'ö- zë 'ö Zan -ya pö

²⁷ ꞑDhe 'ö- pö "dhü 'yö 'go mü ö- pö: «"Tüng 'kwa- do- 'ka ya n zuë" ꞑya kaan- "kwëë, "këe maa- kë ꞑdhe? -A pö ꞑnë maa- wo ꞑdhe: N Dë, -bhö n dha "tüng 'ö nu sië ya- -go, "këe kö a -nu kö 'a yö ꞑnë- 'gü -wön kë kö 'a saan" bha- wo "dhü -ee? ²⁸ ꞑDhe 'ö "dhü, n Dë, bhi ꞑnë -bhö i 'to bhö!»

ꞑDhe 'ö ꞑyaa- pö "dhü, 'yö -wu 'bha -yö bo dhang- 'gü 'ö -wı 'ö- pö: «A -bhö n 'to -zë bhö -sü 'ka zii 'nu -blëesü, "këe a -dho -a 'bha bhö 'zü -deewo.»

²⁹ ꞑDhe 'ö me -tu "tu 'wo gun -dhe bha- 'gü bha 'wo -wu bha- ma,

'yö -ko "pean 'bha -ya pö: «Dha ꞑnë -wı bha!»

'Yö- "pean 'bha -ya pö: «Atanna -bha "kië ꞑnë dhiang zë- -dhe bha!»

³⁰ "Këe 'yö Yesu -ya pö- -nu -dhe 'ö- pö: «-Wu 'ö -wı bha 'yii "wı ma -zë n -dhe, -yö -wı ka ꞑnë ka -dhe. ³¹ -A -gen -mü ꞑdhe "kpongtaadhe "dhöo ga "tüng 'yaa ꞑgblëen 'zü, Sotraan 'ö -gblüde 'ka ('ö me ꞑgban 'dhö- -go 'kun 'gü) "kpong ꞑtaa bha- -bha -gblüdedhe -sü -go "tüng ꞑya ꞑloo, kö Atanna -ya yöö ꞑdede -zuö "kpenng yi do 'ka. ³² "Këe ma -zë ꞑwa bo n "dhiü -wlü "sia- -sü 'ka kö -wo n do 'tëng- -ta, a -dho me ꞑgban "gan n -bha.»

³³ -Ya -pö "dhü kö ga -ko suu 'ö dho ga- 'ka -a -do "dhü -bha -sü 'ka bha ꞑnë 'ö- -zön 'ka -zön. ³⁴ 'Yö me kpö bha 'wo- -yo bo- -go 'wo- pö: «Yi- -ma Atanna -bha 'tong- 'sëedhe 'gü ꞑdhe -a -bha -Yame 'ö dho nu bha 'yii 'dho ga tongtongdhö, "këe bhi 'ö bhi -zë yi -zu 'dhö i 'gü 'zü bha) 'yö i- -pö sië -a -dhea -bha ꞑdhe Mëgböme -yö do 'tëng- -ta bha. ꞑYa kë "dhü 'sa kö -Yame 'ö "dhü bha ꞑnë de 'ka?»

³⁵ 'Yö- -yo bo- -nu -go 'ö- pö: «-Dhepuudhe -yö -tun ka kpö 'gü, "këe -a 'dho "tüng 'yaa ꞑgblëen 'zü. 'Ö "dhü, "tüng 'ö -tun 'ka ka kpö 'gü bha -ka "ta- 'ka- 'bhü "dhiü kö -dhetiidhe 'ya 'dho "kan ka 'gü, -a -gen -mü ꞑdhe 'me 'ö "ta sië -dhetiidhe 'gü 'yaa ö 'dho -zian do. ³⁶ -A -wön 'gü, -ka 'dhang bho -dhepuudhe "dhiü "tüng 'ö -tun 'ka ka "piü bha- 'gü kö 'ka kë -dhepuudhe 'gü -me -nu 'ka.» ꞑDhe 'ö ꞑyaa- pö "dhü, 'yö dho -dhe ꞑgblëen 'gü 'yö ö -gblen 'kpo- -nu -go.

³⁷ "Dhabhliwön 'gbe 'ö Yesu -ya -kë 'ö- -nu "yan -yö -da -dhe 'gü bha, "këe yö ꞑnë- =gban 'gü 'wii 'dhang bho- "dhiü. ³⁸ "Këe -yö -kë "dhü kö 'wön 'ö Atanna

-wudhiüloome Ezai -ya pö yi 'bha 'ka □dhe:

«N Dëme, i -bha nao 'yi- do bha -yö kè -bho de □në- 'gü tean- -bha? "Een 'ö ö -gbe 'ö- -wo zang -ta bha de □në- kè- do bha- 'gü -wön -yö kè!»³⁹ 'Waa □moo- -bha 'nu 'pö kö -wo 'dhang bho- "dhiü, -a -gen -mü □dhe Ezai kè- -pö 'zü 'ö- pö:

⁴⁰ □Yaa- -nu "yënnng tröô,
□yaa- -nu goo kè "gbu-,
kè "dhü kö- -nu "yan 'ya 'dho -dhe yö

'ö 'wo 'wön -nu -yaki do
'ö 'wo wo zuë" □slëë 'ö 'a- -nu dha.»

⁴¹ Ezai -yö 'wön -nu bha- -nu -pö "dhü kö- "yan □ya -da Yesu -bha medhe bha □në- 'gü 'yö- -dhiang zë "dhü bha.

⁴² 'Wön bha aa" □ni Zuifö -nu -gome -nu 'gbe □dede -gun 'dhang bho sië Yesu "dhiü, "këe 'ö 'waa -moo -bha kö -wa -do "yaan- do Fadhizien -nu -wön 'gü, kö -wo "suü sië- -nu -go kö 'wa 'dho- -nu kè -a -nu -bha -yakwëekëgükö -nu 'gü; ⁴³ -a -gen -mü □dhe -wo me "bhü- -nu -bha "dhe -ya wo -ta -sü fië- -bho Atanna -bha "dhe -ya wo -ta -sü -bha.

⁴⁴ Yi do 'ka 'yö Yesu -yö ö -wu "dhiü □wlu 'ö- pö: «'Me "bu me 'ö □ya 'dhang bho n "dhiü, kö- -me 'yiü 'dhang bho ma -zë n "dhiü, "këe kö- 'dhang -bho 'me 'ö n bo bha □në- "dhiü bha. ⁴⁵ -A -wön 'gü, 'me 'ö □ya n yö kö □ya me 'ö n bo bha -yö. ⁴⁶ Ma -zë a -nu □dhe -dhepuudhe □në 'dhö "kpong □taa, kè "dhü kö me "bu me 'ö □ya 'dhang bho n "dhiü, kö- me 'ya 'dho -tosea kè 'wön yaa 'gü -kpeawo. ⁴⁷ -A -wön 'gü, 'me 'ö n -wu ma 'ö 'yaa ö "tu kè- -bha, ma -zë 'mii 'dho- -me dheε" 'kpo, -a -gen -mü □dhe ma -zë a -nu me "bhü- -nu dha □në- wo 'mii nu- -nu zë za 'ka. ⁴⁸ 'Me 'ö- pö ö "tu 'yaa n -wön -bha, 'ö 'yaa 'ö "tu 'to n -wu -bha, -a -me -bha zadome -yö -dhö.

□Ya kè □dhe "tüng -totaamasü □ya □loo, dhiang -nu 'a- zë bha □në dho- -me zë za 'ka. ⁴⁹ -A pö 'a- wo "dhü bha- -gen -mü □dhe 'mii n -du 'gü -dhiang zë tongtongdhö, "këe n Dë 'ö n bo bha □në ö -wu kpo n -bha, 'yö -wu -nu 'a dho me -nu □klang kè- 'ka waa- "ta -ko -nu 'a dho- -zön -nu -dhe bha- -nu -zön n -dhe. ⁵⁰ 'Sa a- 'wön -do □dhe -wu 'ö- kpo n -bha bha □në -tosea 'ö 'yaa yën 'ö- "piü bha- -kë me -dhe. 'Wön 'ö- -wön 'gü 'yö pë do 'ö n Dë -ya pö n -dhe 'a yö □në- pö 'pö bha 'yö bha.»

13

Yesu -bha ö -bha □klang -nu -gen -bha "zu -ko -dhiang 'ö Zan -ya zë

¹ -Yö -kë "dhü Pakö "dhoo yean" "piü 'ka kö- yi □ya 'to □dhe dhia" 'dhö, kö Yesu □yaa- 'wön do □dhe ö -go "kpong □taa "tüng □ya □loo kö 'ö 'dho ö Dë Atanna "piü. -A -bha me -nu 'wo "kpong □taa -a -nu -dho -gun kè 'ö- wo sië "dhiü ziö 'ka bha, 'yö- -go -da 'plöö yi bha- 'ka.

² 'Ö gun "dhü kö waa- -bha □klang -nu -wo pë -bhö sië, kö Sotraan □yaa- "dhiü do zuëga -da 'nu Zuda 'ö -kë Simo Isikadhiotö gbö 'ka bha- "gblüö-. ³ □Dhe 'ö -kë □dhe Yesu yöö □dede -ya 'wön -do □dhe ö -go Atanna "piü, 'ö ö yee kè sië 'zü 'ö dho Atanna "piü -dhe do bha □në- 'gü, □dhe ö Dë -yö ö -ya sü 'ka pë □gban "pepe -go -ta bha, ⁴ 'yö □wlu -bhöpë -pë "dhiü, 'yö ö -bha □gbauu- bho ö -bha, 'yö -zu 'ka -so 'kpüi- do sü 'yö- -kplü ö 'drüü. ⁵ 'Yö "yi -da pëfië do 'gü, 'yö -ya ö -bha □klangdhiü -nu bha- -nu -gen -bha "zu -sü -bha □dhe -a -nu bha gwëemi 'dhö. □Ya me 'dhe- -gen -bha "zu, 'yö -zu 'ka -so 'ö- -kplü ö -ta bha- sü 'ö- -ziö -me -bha. ⁶ -Ya yö □në- -kë "dhü 'yö dho 'ö zun Simo Piedhö -bha. 'Yö Piedhö -ya pö- -dhe: «N Dëme, bhi

□në, bhii ma -zë n -gen -bha "zu -ee?»

⁷ Yö Yesu -ya pö -dhe 'ö- pö: «-Dhe -ga, Simo, 'wön 'a-kë sië bha 'bhii 'dho-'gü ma □dëë -zë 'gü, "këë i -dho -a 'gü ma yi "wëë 'ka.»

⁸ Yö Pïedhö -ya pö -dhe: «-Abin! N Dëmë, 'bhii 'dho ma -zë n -gen -bha "zu tongtongdhö!»

Yö Yesu -ya -yö bō -gō 'ö- pö: «□Ya kë □dhe 'mii i -gen bha "zu kö i -due 'yaa n "piü.»

⁹ Yö Pïedhö -ya -yö bō -gō 'pö 'ö- pö: «□Ya kë "dhü 'sa yö -zë 'gü, n Dëmë, kö 'bha n -gen -bha "zu, -bhö n -kō waa- n -gō -nu □gban -bha "zu do!»

¹⁰ Yö Yesu -ya pö -dhe: «Simo, 'me 'kö □ya 'go ö "zu "yi 'kpii- =bhaa kö -më -dhe 'bha "zu -wön 'yaa 'dhö 'zü kö 'yii kë- gen 'kö -ta -ta bha- 'ka, -a -gen -mü □dhe kö -dhii 'yaa- -më -bha. □Ya kë "dhü kö ka -zë -dhii □ya 'go ka -bha Atanna wëëdhö □naa bha, "këë 'sa me □gban □dede -zë 'kii kë "dhü.»

¹¹ -A pö 'ö- wo □dhe me □gban -zë 'kii kë "slüüslü bha- -gen -mü □dhe ö gun "dhü kö -yö ö "dhiüdüme -dō -a -nu kpö 'gü.

¹² □Dhe 'ö □ya ö bo- -nu -gen -bha "zu -sü 'ka, 'yö ö -bha sō -nu -da ö -bha, 'yö 'yaanu -deewo ö -yëa 'gü 'yö- pö- -nu -dhe: «'Wön 'a- -kë bha ka- -gen -dō "wë -ee? ¹³ N -dhe 'ka- wo «yi -Gömë» «yi Dëmë» bha teanwön -yö ka "piü, -a -gen -mü □dhe a- 'ka "dhü tean- 'ka.»

¹⁴ □Ya kë "dhü ma 'kö ma -zë 'a -kë ka -gömë 'ka 'a ka Dëmë 'ka bha 'ma ka -gen -bha "zu, -a -dheëa -bha □dhe kaa -dī 'pö 'ka ka -dī kë -bha -sü kö 'ka ka 'ko -nu -ta 'kun; ¹⁵ -a -gen -mü □dhe 'wön zaon □në 'a- nu ka -dhe bha kö 'ka- kë 'pö □dhe n 'dhö. ¹⁶ A- pö ka -dhe tean- =dede 'ka □dhe gwëë" 'bha 'yaa 'dhö kö- =bhlëë -yö kë 'kpii- -yö ziö- 'ka ö dëmë -zë -ta, "ëen □dhe bömë -zë 'bha 'yaa 'dhö kö- =bhlëë -yö kë 'kpii- -yö ziö- 'ka 'me

'kö- bō bha- -ta. ¹⁷ 'Ma- pö ka -dhe 'ka- dō. □Ya kë □dhe 'ka- 'gü -wön -zë kë, ka -bha -dho kë -së.

¹⁸ 'Sa a- -pö "dhü "këë 'mii "wī me □gban 'ka, -a -gen -mü □dhe 'me 'a- -nu -ya a- -nu -dō. "Këë -a -dheëa -bha □dhe 'pë 'ö Atanna -wu -ya pö 'ö- pö □dhe:

«'Më yeng yi -kō 'dhö gun 'tea- do

-bha bha
□ya -da n -dhe pë "piü» bha- 'gü

-wön -yö kë.
¹⁹ A 'wön bha- -to "dhiü 'a- pö ka -dhe "dhü kë "dhü kö □ya kë yi 'ö- 'ka kö 'ka- 'wön dō □dhe Atanna -bha -Yamë bha yö -mü ma □në n 'ka. ²⁰ A- -pö ka -dhe tean- =dede 'ka □dhe 'me 'ö ö -kō -ya 'me 'a- bō -a -dheng -bha, kö □ya ö -kō -ya n -dheng -bha □naa bha. 'Sa me "bū me ö ö -kō -ya n -dheng -bha kö □ya ö -kō -ya 'me 'ö n bō -a -dheng -bha 'pö □naa bha.»

Yesu -bha Zuda -bha -da ö -dhe pë "piü -sü -dhiang 'ö- zë 'ö Zan -ya pö

(Matiö 26,20-25; Makö 14,17-21; Dhukö 22,21-23)

²¹ □Dhe 'ö □ya ö bo- -pö "dhü -sü 'ka 'yö- "gblüüdhe -yö "muu bho, 'yö- "dhiü □loo- -nu -bha 'ö- pö «-Ka -dhe -ga, a- -pö ka -dhe tean- =dede 'ka □dhe 'me 'ka bha □në- me do dho -da n -dhe pë "piü.»

²² Yö 'wo -ya wo 'ko -ga -sü -bha, -a -gen -mü □dhe kö 'ö "wī sië 'me 'ö- 'ka "dhü bha 'waa- dō. ²³ 'Ö gun "dhü kö Yesu -bha □klang -nu bha- -më 'dhe 'ö- -dho -ya kë bha -yö -ya -sü 'ka- "sōo klüü" klüüdhö. ²⁴ Yö Simo Pïedhö -yö dhiang zë- -dhe ö "yanga 'gü kö -yö Yesu dhëë" 'kpo kö 'ö "wī sië 'me 'ö- 'ka bha -ya pö wo -dhe. ²⁵ Yö 'më bha 'ö ö -gō □yōon Yesu "sōo 'yö- pö- -dhe: «N Dëmë, de -mü?»

²⁶ Yö Yesu -ya -yö bō 'ö- pö: «'Bluu- 'ö maa ziö "tū 'ka ya maa- dō me 'ö- -gō bha kö- -më □në bha.

Yö 'bluu- "kplü do sü, 'yö- -ziö "tū 'ka 'yö- nu Zuda 'wo- dë

-dhe Simo Isikadhiotö bha- dhe.
27 Dhe 'ö Zuda -yö 'bluu- "kplü
bha- 'sü bhoo, 'yö Sotraan -yö
'wön yaa kē zuēga -da -a "gblüü-
Yesu -yö -to mü 'pö 'ö- pö- dhe:
«Zuda, 'wön 'ö bhii- kē -bhö -a kē
"vaandhö!»

28 -A pö 'ö- wo Zuda -dhe "dhü
bha 'me 'ö weng- -nu 'wo gun -dhe
do 'gü mü bha- -nu 'bha 'wii- 'kloo-
do. 29 -Yö -kē me 'gbe 'gü Dhe
Dhe 'ö -kē Dhe Zuda nē gun
'me 'wo bha- -nu -bha nnao -due
bho -me 'ka bha Ya kē "dhü kö
Yesu -ya -pö -yö 'dho -bhöpē 'wo
dho- -bhö troo -ta nē- 'dho -dhe
'gü, "εen 'zü Dhe -yö pē 'bha nu
-wēeme -nu -dhe. 30 Dhe 'ö Ya
kē "dhü 'yö Zuda -yö 'ö -ko -da
'bluu- "kplü bha- 'gü, 'yö to 'ö zun
"kpenng, "kεε 'ö gun "dhü kö "bin
Ya 'ma.

*Töng- -dee 'ö Yesu -ya do ö -bha
klang -nu -dhe 'ö Zan -ya pö*

31 Dhe 'ö Zuda Ya zun "kpenng
'ö "töng 'nē 'bha Ya ziö, 'yö Yesu
-ya pö ö -bha klang -nu -dhe 'ö-
pö: «-A "töng Ya loo kö mang
Megböme n 'to -yö bho ga 'ö maa-
wo bha- 'gü, kö Atanna -dı 'pö-
'to -yö bho n -bu 'gü. 32 'Sa Ya
kē Dhe Atanna 'to Ya bho n -bu
'gü kö yöö- "slē kē 'pö kö mang
Megböme n 'to -yö bho 'pö ö -bu
'gü. -A -kē "dhü "töng 'yaa gblēen
'zü.» 33 'Yö- pö 'zü- -nu -dhe 'ö- pö:
«"Töng 'ö Ya 'to n -go kö 'a- kē
ka 'piü 'yaa gblēen 'zü, n bhang
-nu, -a "töng 'ö "dhü bha Ya ziö,
ka -dho n moo- "kεε 'wön do 'a-
pö Zuifö -nu -gome -nu -dhe nē
'a- pö siē ka -dhe 'pö ya, Dhe 'kii
'dho moo- -bha kö 'ka 'dho -dhe
'a 'dho siē- -bha bha- 'gü. 34 -A -kē
"dhü -sü 'gü, ma -zē ma -dhio -dee
'a dho- do ka -ta 'yö -mü Dhe kö
ka 'ko -nu -dho -yö ka 'ko kē Dhe
-ko 'ö ka -dho -yö n -kē 'ka ya- 'dhö.
Dhe 'ö "dhü, ka -dho -yö ka 'ko
kē. 35 Ya kē Dhe ka -dho nē Ya
ka 'ko kē Dhe -ko bha- 'dhö, 'yö

me gban- dho- 'wön do Dhe ma
klang -nu -mü ka 'ka.

*'Wön 'ö Yesu -ya pö 'ö -gban
Piedhö -bha ö -wön zoa -sü -bha -a
-dhiang 'ö Zan -ya zē*

*(Matiö 26,31-35; Makö 14,27-
31; Dhukö 22,31-34)*

36 -Dhe 'ö Yaa- pö "dhü 'yö Simo
Piedhö -ya dheε" kpo 'ö- pö: «N
Dēme, i -dho 'me?» 'Yö Yesu -ya
pö- dhe: «-Dhe 'a 'dho siē- -bha
bha i -dho 'dho mü ('pö "kεε yö
-zē -yö -dho kē), "kεε "töng -dhe
'kö 'kwa do- 'ka ya 'bhii 'dho moo
-dho mü -sü -bha.»

37 'Yö Piedhö -ya -yo bo- -go 'ö-
pö: «N Dēme, i- -pö "dhü -mē -wön
'gü? A- -pö i -dhe Dhe "töng kwa
do- 'ka ya n -ko -moo -bha kö 'a ga
-zianwo i -wön 'gü!»

38 'Yö Yesu -ya -yo bo- -go 'ö- pö:
«I- -pö i -moo -bha 'i ga n -wön
'gü dedewo tean- 'ka -ee, Piedhö?
A- -pö i -dhe tean- =dede 'ka Dhe
-dhekpaoyi do 'ö deε, "sanni -wa
pö Dhe -tögon Ya "wi, kö 'bha n
-wön zao- -gen -yan 'ka -yaaga, (kö
'bha- pö 'bhaa n do).»

14

*Yesu -bha -kē zian 'ö dho Atanna
"piü -a 'ka -ko -dhiang 'ö Zan -ya zē*

1 Dhe 'ö Ya kē "dhü 'yö Yesu
-ya pö- -nu -dhe 'ö- pö: "Kεε ka
zuē" 'ya 'dho kaan- "kwēē. -Ka
'dhang bho Atanna "dhiü kö 'ka
'dhang bho mang -dı 'pö n "dhiü!
2 -Yea 'ö n Dē "piü dhang- 'gü -yö
'gbe. -A yö -zē 'yaa "dhü 'nu kö 'mii
'dho- pö ka -dhe Dhe 'ma 'dho ka
-yea baa- -dhe 'gü. 3 Ya kē Dhe
'ma 'dho kö 'a ka -yea -pē kē, a
-dho n yee kē 'zü -deewo a -nu ka
'sü -dhe 'gü 'yö 'ka -kē n "soo, kē
"dhü kö -dhe 'a- -bha kaa -dı 'pö
'ka kē mü. 4 'Sa zian 'ö dho -dhe 'a
'dho siē- -bha bha- 'gü ka- -do.»

5 Dhe 'ö Yaa- pö "dhü 'yö Toma
-ya pö- -dhe: «N Dēme, -dhe 'i 'dho

sië- bha 'ö 'yaa- dɔ -zianwo bha yi -dho -a zian -zë dɔ -kɔ kɛ [dhe?]

6 'Yö Yesu -ya pö- dhe: «Toma, ma [në 'a zian 'ö dho Atanna "piü -a 'ka, ma [në 'wo n -dhe teanwon, [waa- pö 'zü [sii 'ö 'yaa yën, kö -wo -wɪ ma [në n 'ka. Mɛ 'bha 'yaa 'dho n Dë -dhe 'gü kö 'yii zun ma -zë n -bha. 7 'Ka ma -zë n dɔ kö 'ka n Dë dɔ [naa bha. [Ya 'go [dɛɛ 'gü, 'ka n Dë dɔ [naa bha, -a -gen -mü [dhe 'ka n yö kö 'ka- yö.»

8 'Yö Fidhipö -ya pö- 'pö- dhe 'ö- pö: «N Dëme, -bhö i Dë -zɔn yi -dhe -dhe! 'Bha- zɔn yi -dhe kö [ya yi -bha bho.»

9 'Yö Yesu -ya -yɔ bɔ- go 'ö- pö: «Fidhipö, bhi 'ö ka -da n [keng- yi 'sinma [ya [gwëë ya 'bhii n dɔ [kö, i -tun pö -deewo [dhe 'a n Dë -zɔn i -dhe -ee? -Dhe -ga, 'mɛ 'bha n yö kö 'bha n Dë yö. 'Bha 'dho- pö 'zü -deewo [dhe «-bhö i Dë -zɔn yi -dhe». 10 -A pö 'a- wo "dhü bha- gen -mü [dhe yaa n Dë yi do. "Eɛn 'bhaa- 'wɔn dɔ [dhe n Dë -yö n 'gü mang -dɪ 'pö a- 'gü -ee? -Wɪ -nu 'a- pö sië ka -dhe bha 'mii- 'bha bho n -dɪ 'gü! N Dë 'ö n 'gü bha [në 'wɔn -së -nu bha- nu -kë. 11 -Ka 'dhang bho- "dhiü [dhe a n Dë 'gü n Dë -dɪ 'pö -yö n 'gü. 'Kö 'zü 'kii 'dhang bho n zë -dhiang -zë "dhiü, "kɛɛ 'wɔn -nu 'kö 'a- kë sië bha -kaa -ga kö 'ka 'dhang bho n "dhiü -a -bha. 12 A- pö ka -dhe tean- =dede 'ka [dhe: «Mɛ "ɔɔ mɛ 'ö 'dhang bho n "dhiü, 'wɔn -nu 'a- kë sië bha- mɛ -dho -a kë. -A -mɛ -zian -zë -dho -a "dhiü -ziö -ta kë, -a -gen -mü [dhe ma -zë n -dho n Dë "piü -sü [nɛ (kö 'a Atanna -bha 'Nii- "slüöslü bha- bɔ ka -dhe). 13 [Ya kë 'zü [dhe 'ma 'dho, pë "pɛpɛ 'ka dho- gbadhe n Dë -gɔ n 'tɔ 'gü a -dho -a kë ka -dhe, kë "dhü kö n Dë 'tɔ -yö bhɔ ma 'a- Gbɔ 'ka bha n -bha. 14 [Ya kë 'zü [dhe 'ka pë -gbadhe n -gɔ n 'tɔ 'gü a -dho -a kë ka -dhe.»

'Nii- "slüöslü 'ö Atanna dho- bɔ -a -dhiang 'ö Zan -ya zë

15 'Yö Yesu -ya pö 'zü- -nu -dhe 'ö- pö: «"Ni [ya kë [dhe n -dho -zë 'ö ka -kë tean- -dede 'ka, kö -wɪ -nu 'a- kpɔ ka -bha bha 'ka- 'gü -wɔn kë. 16-17 Ma -zë 'ma 'dho a -dho bhea" n Dë -dhe kö -yö mɛ "wɛɛ bha bɔ ka -dhe kö -yö ka -ta 'kun. A -dho bhea" n Dë -dhe kö -yö teanwon pö 'Nii- bha- bɔ ka -dhe kö -yö kë ka "piü yi [gban 'ka. 'Nii- 'ö "dhü bha "kpungtaame -nu -zë 'waa [mɔɔ- bha kö -wa [slɔɔ, -a -gen -mü [dhe 'waa [mɔɔ- bha kö -wa yö, "ɛɛn kö -wa dɔ. "Kɛɛ ka -zë ka -dɔ, -a -gen -mü [dhe -yö ka "piü yi [gban 'ka, -yö ka 'gü.

18 'Dho 'ö maa- wo bha 'mii 'dho n -kɔ "kan ka "dhiü kö 'ka tɔ [dhe -tɪnë 'dhö, a -dho n "dhiü yee kë 'a nu 'zü ka "piü -deewo. 19 'Sa -a "töng 'yaa [gblɛɛn 'zü kö 'ma [dhe "kpungtaame -nu -gɔ, "kɛɛ ka -zë ka -dho n yö, -a -gen -mü [dhe a "yaandhe 'ka, [ya 'go mü 'zü kaa -dɪ 'pö ka -dho kë [dhe n 'dhö 'ö 'kaa ga 'zü tongtongdhö. 20 -A yi 'ö bha [në- 'ka, 'yö 'ka dho- 'wɔn dɔ [dhe a n Dë 'gü, 'yö 'ka n 'gü, 'yö mang -dɪ 'pö 'a ka 'gü.

21 'Mɛ 'ö dho ö -zɪ 'kpɔ -wɪ -nu 'a- kpɔ ka -bha bha- 'gü, 'ö- 'gü -wɔn -kë kö n -dho -ya -mɛ [në- -kë. 'Mɛ 'ö "dhü bha- -dho -dho n Dë kë 'ö- -dho -yö mang -dɪ 'pö n -kë 'ö 'a n -dɪ -zɔn -mɛ -dhe.

22 [Dhe 'ö [yaa- pö "dhü 'yö Zudë -ya pö- dhe: «N Dëme, -yö kë -kɔ -kë [dhe 'yö 'i- pö i -dho i -dɪ -zɔn yi -zë yi -dhe "kɛɛ 'bhii 'dho i -dɪ -zɔn "kpungtaame -nu -zë -a -nu -dhe?» Zudë 'dhe 'ö dheɛ" kpɔ "dhü bha -yö -dɪ -ta 'yö Zuda Isikadhioɔ -dɪ 'pö 'ö -dɪ -ta.

23 'Yö Yesu [ya -yɔ bɔ- go 'ö- pö: «-A pö 'a- wo "dhü bha- gen -mü [dhe 'mɛ 'ö n -dho -ya -kë -a -mɛ -zë -yö -dho ö "tɔ 'to n -wɪ -bha 'ö- 'gü -wɔn -kë, 'mɛ 'ö "dhü bha 'pö 'yö- -dho dho n Dë kë, 'yö yaa n Dë 'yi dho nu yi -dhe "gbadhe -me

-ta 'yö 'yi -ya mü. ²⁴ "Κεε 'me 'kö n -dho 'yaa-kë, -a-me 'yaa ö "tu 'to n -wu -bha. 'Sa -wu -nu 'ka-ma sië n -ta bha 'mü- 'bha bho n -dı 'gü. N Dë 'ö n bə bha [në- -nu də n "dhi.

²⁵ [Dhe 'ö -kë [dhe a -tun ka "piü yö bha a 'wən -nu bha- -nu -pö ka -dhe 'yö [në- -wən 'gü. ²⁶ "Κεε 'me 'ö dho ka -zə gban kö 'ma 'dho bha- -me -dho nu. 'Nii- "slüüslü 'ö n Dë dho- bə ka -dhe ma bə 'gü bha [në dho ka [klang kë pë [gban "pəpə 'ka, 'yö ka -zə -bə 'pö pë "pəpə 'a- pö ka -dhe bha- =gban 'ka.

²⁷ Zuëwaanüsü [në ma -zë 'a- to ka -gə. Zuëwaanüsü 'ö n -gə bha [në 'a- =gbaə ka -gə. Yö -zë 'yaa [dhe 'me 'waa Atanna də- -nu -bha 'dhö. -A -wən 'gü ka zuë" 'ya 'dho kaan- "kwëë, "suü 'ya 'dho ka kë! ²⁸ 'Sa -a pö 'a- wo ka -dhe [dhe «maa 'dhö "κεε 'ma 'dho a -dho n "dhiü yee kë 'zü 'a nu ka "piü» bha -yö ka "tuvdhö. [Ya kë 'nu [dhe n -dho -yö ka -kë kö -a pö 'a- wo "dhü bha- "dhiä- -dho 'ma ka 'gü 'nu, -a 'kloə- -mü [dhe n Dë 'a 'dho sië- "piü bha yö -zë -due 'kpiü- ma -zë n -bha. ²⁹ 'Sa 'wən 'ö dho kë -a 'to 'a- wo "dhiü 'a- pö ka -dhe 'pö "dhü bha, a- -kë "dhü kö [ya kë yi 'ö- 'ka kö 'ka 'dhang bho n "dhiü. ³⁰ Dhiang 'ö maa- zë ka -dhe ka [klang kë -dhiang 'ka -a -kpea [në 'a- zë sië bha, -a -gen -mü [dhe Sotraan 'ö "kpung [taa -gblüdë 'ka bha -yö nu sië n -gə. 'Sa kö -yö kë [dhe -a faan [në "gbu- 'ö -ziö n -bha -ta 'yaa -mü. ³¹ "Κεε -a -dheä -bha [dhe "kpungtaame -nu -wa 'wən də [dhe n Dë -dho -yö n -kë, [dhe 'pë 'ö- pö n -dhe [në 'a- -kë. [Dhe 'ö "dhü -ka "wlü kö 'kwa 'dho 'kwa 'go -dhe ya 'gü!»

15

"Gwënnng 'ö Yesu -ya -da ö -bha [klang -nu -dhe 'ö -gban -drəə -dhü -bha -a -dhiang 'ö Zan -ya zë

¹ [Dhe 'ö Yesu [ya ö bo- -pö -nu -dhe "dhü -sü 'ka 'yö "gwënnng do -da -nu -dhe 'ö- pö: «Ma [në 'a [dhe -drəə -dhü [dede 'wo- ta -a 'dhö, 'yö n Dë -zë 'ö- ta -me 'ka. ² ('Yö me "pəpə 'wo 'dhang bho n "dhiü bha 'wo [dhe 'pö [dhe n -gbeng -nu 'dhö.) N -gbeng "pəpə 'wo n -bha 'ö 'waa bha n Dë [në- -nu -kan, 'yö- 'dhe 'wo bha 'yö- -nu -ta zë, kë "dhü kö -wo sa, kö -wo bhe -ya kö -yö ziö -bləesü -bha -ta. ³ "Κεε [ya 'to ka -zë 'ka -bha -bha kö -wu -nu 'a ka [klang -kë 'ka bha [wa 'ka -gbeng yaya [gban "kan ka -bha, [wa ka -ta zë, 'ka -kë "slüüslü 'dhang 'ka- bho- "dhiü bha- -wən 'gü. ⁴ [Dhe 'ö "dhü -ka 'to -kplü -sü 'ka n -bha, kö 'a 'to 'pö -kplü -sü 'ka ka -bha (kö kwa -wu -yö kë do). Ka- 'wən -də [dhe "dhü -gbeng 'ö [ya "kan ö -dhü -bha 'yaa [məə- -bha 'zü kö -yö bha ö -dı -ta. -Kö do bha- 'gü 'kii 'to -kplü -sü 'ka n -bha, kö 'ka kë [dhe "dhü -gbeng 'ö [ya "kan ö -dhü -bha [në- 'dhö bha.

⁵ Ma [në 'a [dhe -drəə -dhü [dede 'dhö, 'yö ka -zë 'ka [dhe n -gbeng -nu 'dhö. 'Me 'ö [ya 'to -kplü -sü 'ka n -bha 'ö mang -dı 'pö n -kə 'dhö- -me -bha, 'ö yi -wu 'dhö do, -yö -dho bha [dedewo. -A pö 'a- wo "dhü bha- -gen -mü [dhe 'kaa [məə- -bha kö 'ka pë 'bha kë kö n -kə 'yaa- 'gü. ⁶ Me "υυ me 'ö 'yii 'to -kplü -sü 'ka n -bha, n Dë -ya -me -zuö "kpennng [dhe "dhü -gbeng 'ö 'yaa bha- 'dhö 'yö "kpea kpə klöngklöngdhö, 'yö 'wo- -wlö 'wo- =loo peng "dhiü 'yö -gü. ⁷ "Κεε [ya kë [dhe 'ka 'to -kplü -sü -zë 'ka n -bha kö kwa -wu -yö kë do, kö -wu -nu 'a- pö ka -dhe bha -wo 'to ka "tuvdhö, pë "υυ pë 'ö -dhi ka -dhe, -kaa -gbadhe n Dë -gə, -yö -dho -a kë ka -dhe. ⁸ -A pö 'a- wo "dhü bha- 'kloə- -mü [dhe n Dë 'to bho -kə 'ö 'dhö, yö -mü [dhe kö 'ka kë [dhe "dhü -gbeng 'ö [waa- baa-, 'ö bha sië [dedewo bha [në-

'dhö. Yö $\square$ në $\square$ ya kë "dhü kö 'ka kë ma $\square$ klangdhiü 'ka $\square$ dedewo "pɛɛpɛdhö. ⁹ Ka -dhɔ -yö n -kë 'pö $\square$ dhɛ -kɔ 'ö n -dhɔ -yö n Dë -kë 'ka -a 'dhö. $\square$ Dhɛ 'ö "dhü, -ka 'to -kplü -sü 'ka -dhɔ bha- -bha. ¹⁰ $\square$ Ya kë $\square$ dhɛ 'ka ka -zɔ kë -wɔ -nu 'a- kɔ ka -bha bha- 'gü kö 'ka- 'gü -wɔn kë, kö ka -kplü -sü 'ka n -bha, kö ka -dhɔ bha- "gblɔɔ -ta $\square$ dhɛ -kɔ 'ö mang -dɪ 'pö 'a n Dë -wɔ kun- 'ka 'ö n -dhɔ -ya -kë bha- 'dhö $\square$ naa bha.

¹¹ 'Wɔn -nu bha a- -nu -pö ka -dhɛ "dhü kö zuëniidadhe 'ö n -gɔ bha yö $\square$ në -yö kë ka -gɔ 'pö, kë "dhü kö ka zuë" $\square$ nii -yö -da $\square$ dedewo -tɛkɛ -tɛkɛpɛdhö. ¹² Ka -dhɔ -yö ka 'ko kë $\square$ dhɛ -kɔ 'ö ka -dhɔ -yö n -kë 'ka bha- 'dhö. -Wɔ 'a- kɔ ka -bha 'yö bha. ¹³ -A pö 'a- wo "dhü bha- -gen -mü $\square$ dhɛ mɛ "taɔngdë 'ö- -dhɔ -yö mɛ -kë 'yö mɛ- =mɔɔ- -bha mɛ mɛ -dɪ nu- wɔn 'gü. Mɛ -dhɔ -bha mɛ kë -sü -zë "wɛɛ 'bha 'yaa ziö- 'dhɛ 'kö bha $\square$ në- -ta. ¹⁴ $\square$ Dhɛ 'ö "dhü n "taɔngdë -nu, $\square$ ya kë $\square$ dhɛ -wɔ 'a- kɔ ka -bha bha 'ka yö $\square$ në- 'gü -wɔn kë kö 'ka kë n "taɔngdë $\square$ dede 'ka. ¹⁵ 'Maa ka 'sü 'zü $\square$ dhɛ ma gwëëzë -nu 'dhö, -a -gen -mü $\square$ dhɛ gwëëmi -zë 'yaa ö dëmɛ zuëpiüwɔn -nu dɔ. "Kɛɛ ma -zë 'wɔn 'a- dɔ n Dë "gblɔɔ "piü 'ma- =gban -zɔn ka -dhɛ. 'Wɔn 'ö- -wɔn 'gü 'yö 'a ka -dhɛ n "taɔngdë -nu bha 'yö bha. ¹⁶ "Kɛɛ 'sa ka -zë 'kii n -ya. Ma $\square$ në ma -zë 'a n -kɔ -yɛ ka -bha, 'yö 'a ka -ya kö 'a ka bɔ, kö 'ka bhe -së dɔ "töng $\square$ gban 'gü, 'wɔn -së kë -sü waa- -dhɔkë mɛ $\square$ gban "pɛɛ 'ka -sü 'ka, kö -yö kë "dhü kö 'pë 'ö 'ka dho- -gbadhɛ n Dë -gɔ n 'tɔ 'gü bha -ya nu ka -dhɛ. ¹⁷ -Wɔ 'a- kɔ ka -bha yö -mü $\square$ dhɛ kö ka -dhɔ -yö ka 'ko kë $\square$ dedewo.

Mɛ 'waa Atanna dɔ -a -nu -bha -ya 'dhang -bho Yesu "dhiü -mɛ -nu -san 'ka -sü -dhiang 'ö Zan -ya zë

¹⁸ 'Yö- pö- -nu -dhɛ 'zü 'ö- pö: «"Kɛɛ $\square$ ya kë $\square$ dhɛ ka -san $\square$ ya mɛ "bhɪ- -nu kë, ka -zɔ -yö -bö $\square$ dhɛ ma $\square$ në n -san -ya -nu -kë -blɛɛsü. ¹⁹ $\square$ Ya kë 'nu $\square$ dhɛ ka -tɔsɛa -kë $\square$ dhɛ 'mɛ 'waa Atanna dɔ- -nu 'dhö, kö ka -dhɔ -dhɔ -a -nu kë, -a -gen -mü $\square$ dhɛ 'mɛ 'kö weng- -nu 'wo bɔ -a -nu -dhɔ -ya -nu -kë. "Kɛɛ ka 'sü 'a- wo 'a ka -ya -dɪ -ta, 'a ka -kan -a -nu -bha, 'ö keng- -nu ka -wɔ 'yaa dɔ 'zü bha ka -san -ya -nu -kë yö $\square$ në- -wɔn 'gü. ²⁰ -A -kë "dhü -sü bha- 'gü, -wɔ 'a- pö ka -dhɛ 'a- pö $\square$ dhɛ gwëëmi 'bha -bha 'bha fië- 'yaa 'dhö ö dëmɛ 'ka bha ka -zɔ 'ya 'dho bho yö $\square$ në- 'ka. $\square$ Ya kë $\square$ dhɛ $\square$ wa n -wëédhɛ bho kö -yö kë ka "yaan $\square$ dhɛ -wo -dho ka -wëédhɛ bho 'pö. $\square$ Ya kë $\square$ dhɛ $\square$ wa 'dhang bho n -wɔ "dhiü kö -wo -dho 'dhang bho 'pö ka -bha "dhiü. ²¹ "Kɛɛ -wo -dho 'wɔn -nu bha- =gban "pɛɛ kë ka 'ka "dhü ma $\square$ në n -wɔn 'gü, -a -gen -mü $\square$ dhɛ 'mɛ 'ö n bɔ bha 'waa- -dɔ. ²² 'Sa $\square$ ya kë $\square$ dhɛ 'mii nu 'nu kö 'a dhiang zë- -nu -dhɛ, kö za 'yaa- -nu -bha. "Kɛɛ 'ma nu 'ma dhiang zë- -nu -dhɛ. $\square$ Ya kë $\square$ dhɛ 'wii 'dhang bho n "dhiü kö za -ya -nu -bha. ²³ -A pö 'a- wo "dhü bha- -gen -mü $\square$ dhɛ 'mɛ 'ö n -san -ya -kë kö n Dë -san -ya -kë. ²⁴ $\square$ Ya kë $\square$ dhɛ 'wɔn -nu 'ö mɛ 'bha 'yii- suu kë dɔ bha 'mii yö $\square$ në- 'bha kë 'nu -a -nu kɔ 'gü kö- -nu "yan- -da -dhɛ 'gü, kö za 'yaa- -nu -bha. "Kɛɛ -a -nu "yan $\square$ ya -da -dhɛ 'gü, $\square$ wa -ya mü 'zü yaa n Dë yi -san $\square$ yaa- -nu kë, $\square$ ya kë "dhü kö- -nu -dha za bha- -gɔ -dhɛ 'bhaa 'dhö. ²⁵ "Kɛɛ -yö -kë "dhü kö 'pë 'ö -bɛn zë -sü 'ka Atanna -bha 'tɔng- 'sëédhɛ 'wo- pö wo 'dhang -bho "dhiü bha- 'gü $\square$ dhɛ:

«N -san -ya -nu -kë "wɛɛwɛɛ -a -gen 'bhaa 'dhö' bha $\square$ në- 'gü -wɔn -yö kë.

²⁶⁻²⁷ $\square$ Dhɛ 'ö -kë $\square$ dhɛ ka -gun n "piü yë ya- zübhodhɛ 'gü bha 'ma

'dho, teanwɔn pö 'Nii- 'ö go n Dë "piü bha- dho -a -gbadhɛ -gɔ kö -ya bɔ ka -dhɛ kö -yö ka -ta 'kun kö -yö n -dhiang zɛ ka -dhɛ. Kö kaa -dɪ 'pö 'ka- "sɛɛdhɛ kɛ n -bha.»

16

1 'Yö Yesu -ya pö 'zü ö -bha □klang -nu -dhɛ 'ö- pö: «A- pö ka -dhɛ "dhü kö ka -zɪ □nɛ -yö -gban ka -bha -zɪ -yö Atanna -dhɛ -sü 'gü, kö 'ka 'dho "kan- -wɪ -bha. 2 A- pö ka -dhɛ □dhɛ -wo -dho ka -gen -naa 'kpɔ Zuifö -nu -bha -yakwëë -kɛ 'gü -kɔ -nu 'gü. "Tüŋg 'bha -zian -dho □loo 'ö 'wo ka zɛ, 'ö 'mɛ 'wo ka zɛ sië "dhü bha 'ö -kɛ -nu 'gü □dhɛ -wo Atanna -dho □nɛ- kɛ sië bha. 3 -A -kɛ "dhü -gen -mü □dhɛ 'wii n Dë dɔ, 'wii n dɔ. 4 -A pö 'a- wo sië ka -dhɛ "dhü bha- gen -mü □dhɛ kö 'wo- kɛ sië ka 'ka "dhü "tüŋg 'ö- 'gü, kö- 'wɔn 'ya 'dho ka 'kɔn. 'Mii- pö 'ö- wo ka -dhɛ zü bho -yi 'ka bha- -gen -mü □dhɛ kö a -tun ka "piü yö. 5 "Kɛɛ -a "tüŋg □ya □loo kö 'a 'dho 'mɛ 'ö n bɔ bha- -dhɛ 'gü. 'Sa mɛ 'bha kö yöö n dhɛɛ" 'kpɔ ka kpö 'gü □dhɛ «n Dɛmɛ, i -dho 'mɛ?» 'yaa 'dhö. 6 "Kɛɛ a- 'wɔn -dɔ □dhɛ -a pö 'a- wo ka -dhɛ "dhü bha □nɛ -wëë bɔ sië ka -ta. 7 "Kɛɛ 'sa kö teanwɔn □nɛ 'a- pö. -Yö -sɛ ka -bha 'ka kö 'a 'dho, -a -gen -mü □dhɛ kö 'mii 'dho, 'mɛ 'ö dho ka -zɪ -gban bha 'yii 'dho nu, "kɛɛ □ya kɛ □dhɛ 'ma 'dho 'yö 'a- bɔ ka -dhɛ.»

'Nii- "slvöslv 'ö Atanna dho- bɔ -a kɛwɔn -nu -dhiang 'ö Yesu -ya zɛ 'ö Zan -ya pö

8 'Yö- pö 'zü- -nu -dhɛ 'ö- pö: «Ka -zɪ -gban -mɛ 'ö "dhü bha □nɛ □ya nu, 'yö dho 'wɔn yaa 'ö "kɔŋgtaamɛ -nu -wa -kɛ bha- -zɔn -nu -dhɛ 'kpakpadhö 'yö 'wo- dɔ. 'Yö teanwɔn 'dhö Atanna "piü 'klɔɔ- 'ö- 'gü, -a pö 'ö- wo □dhɛ za -ya -nu -bha bha- -wɔn 'gü bha, waa za bha 'ö dho- -nu zɛ 'klɔɔ- 'ö- bha bha 'yö 'wo- dɔ 'pö. 9 'Yö 'wo-

'wɔn dɔ □dhɛ -a pö 'ö Atanna -ya wo □dhɛ za -ya -nu -bha bha- 'klɔɔ- -mü 'dhang 'ö 'wii- bho n "dhiü bha □nɛ- 'ka. 10 'Yö 'wo- 'wɔn dɔ 'zü □dhɛ teanwɔn -kɛ Atanna "piü -sü bha- 'klɔɔ- -mü nu 'a- wo 'ö 'wii- dɔ □dhɛ n Dë Atanna □nɛ n bɔ, 'ö maa n yee kɛ kö 'a 'dho, "kɛɛ 'ö 'dho 'ö maa- wo bha 'wii 'dho n yö 'zü bha □nɛ- 'ka. 11 'Yö 'wo- 'wɔn dɔ □dhɛ za 'ö dho- -nu zɛ kö 'wii 'dhang bho n "dhiü bha- 'klɔɔ- -mü □dhɛ Sotraan 'ö -gblüdë 'ka "kɔŋg □taa, 'ö 'wo bɔ- 'ka bha za □yaa- zɛ 'nu ('yö 'wo- 'wɔn dɔ □dhɛ 'dhang- bho n "dhiü -sü -dɪ doseng □nɛ □sɔng bho mɛ -bha Atanna wëëdhö).»

12 'Yö- pö: «Ka □klang -kɛ 'ka -wɔn 'gbɛ □dede -yö n -gɔ, "kɛɛ 'kii 'dho □mɔɔ- -gban -kwɛɛ 'sü -sü bha "tüŋg ya- 'gü. 13 "Kɛɛ ka -zɪ -gban -mɛ 'ö -kɛ teanwɔn pö 'Nii- 'ka bha □nɛ □ya nu, 'yö dho zun ka -dhɛ "dhiü, 'yö teanwɔn suu □gban "pɛpɛ 'do 'do- zɔn ka -dhɛ. 'Yii 'dho 'ö -dɪ 'gü -dhiang zɛ ka -dhɛ, -a -gen -mü □dhɛ 'yaa 'ö -dɪ -gɔ. 'Wɔn -nu 'ö- ma n -ta, waa- 'wɔn -nu 'ö dho kɛ -dhɛkpaɔ dhia" 'gü bha □nɛ 'ö dho ka □klang kɛ- 'ka. 14 'Yö □nɛ dho n 'tɔ bho, -a -gen -mü □dhɛ ma □nɛ 'a dho n -wɪ 'kpɔ- -bha kö -yö nu- pö ka -dhɛ. 15 'Yö- pö: «N Dë □slɔɔpɛ "pɛpɛ □gban -yö ma □nɛ n -bha 'ka. 'Yö □nɛ- -wɔn 'gü 'yö 'a- pö ka -dhɛ □dhɛ -wɪ 'a dho- 'kpɔ- -bha □nɛ 'ö dho- pö ka -dhɛ.»

-Wëë 'ö dho "gla □niidadhe 'gü Yesu -bha □klang -nu -gɔ -a -dhiang 'ö- zɛ 'ö Zan -ya pö

16 'Yö 'go mü 'zü 'ö- pö- -nu -dhɛ 'ö- pö: «-A "tüŋg 'yaa □gblɛɛn 'zü kö ka "yan -yö □fië n 'ka, -a -gen -mü □dhɛ (maa 'dho n Dë "piü). Kö "tüŋg 'nɛ 'bha □ya ziö 'zü kö 'ka "yan -dee 'bha -kpan n -bha.

17 □Dhɛ 'ö □yaa- pö 'dhü, 'yö- -bha □klang -nu bha- mɛ 'bha -nu 'wo -ya wo 'ko dhɛɛ" 'kpɔ -sü -bha 'wo- pö: «'Yö □yaa- pö □ni kö -ya

-pö □dhe 'zü «-a "töng 'yaa □gblæn 'zü kö ka "yan -yö □fië n 'ka, kö "töng 'në 'bha □ya ziö 'zü kö 'ka n yö -deewo», "εεn «maa 'dho n Dë "piü» -zë 'klɔɔ- =në -më 'ka? 18 "Töng 'në kö "wɪ sië- 'ka ya -më "töng -mü 'yö 'yaa- 'gü ma ya?»

19 'Yö Yesu -ya 'wɔn dɔ □dhe -ya -nu "piü □dhe 'wo ö dheε" 'kpo. □Dhe 'ö □yaa- 'wɔn dɔ "dhü 'yö -nu dheε" 'kpo 'ö- pö: «-A pö 'a- wo ka -dhe □dhe -a "töng 'yaa □gblæn 'zü kö ka "yan -yö □fië n 'ka, kö □ya 'go mü kö "töng 'në 'bha □ya ziö kö 'ka n yö -deewo bha □në- 'ka ka 'ko -nu dheε" 'kpo sië- 'ka bha -ee? 20 'Yö- pö: «A- pö ka -dhe tean- =dede 'ka □dhe ('ma ga yi 'ö- 'ka) ka -dho "gbu bɔ 'ö 'ka -wëë- wu □gban suu kpo, kö "kpuŋgtaame -nu -zë -wo wo "dhia bho sië. Ka zuë" "dhiü -dho "tεε, "kεε ka -bha zuëdhiütεε bha 'yö -dho "gla ka -gɔ □niidadhe 'gü. 21 -Yö kë ka "yaan □dhe dhebhɔ 'ö- 'në yö "töng □ya □loo, -a zuë" "dhiü -yö -tεε, -a -gen -mü □dhe kö yöö ziö "töng "gbu- do 'gü. "Kεε □ya bo 'në yö -sü 'ka 'yö- =nii -yö -da, -a "töng 'dhe 'kö bha- 'gü kö -zɔ □ya bho sëë 'ö- bho bha- 'ka 'ö mebhudhe -dhü do 'ö -da "kpuŋg □taa bha- -wɔn 'gü. 22 -Kɔ do bha □në ka zuë" "dhö □gbaɔn sië- 'ka "töng ya- 'gü, "kεε a -dho ka yö 'zü -deewo (kö 'ma 'go ga 'gü 'ma -bö), 'yö ka zuë" □nii -yö -da. -A zuëniidadhe 'dhe 'kö bha mē 'bha -ko 'yii 'dho □mɔɔ- -sü ka -gɔ -sü -bha.

23 -A yi 'ö bha □ya □loo yi 'ö 'ka, 'kii 'dho n dheε" 'kpo 'wɔn "wεε 'bha 'ka 'zü; -a -gen -mü □dhe a- pö ka -dhe tean- =dede 'ka □dhe -a yi 'ö bha- 'ka, pë "pεpε ka dho- gbadhe n Dë -gɔ n 'tɔ 'gü, -yö -dho -a kë ka -dhe. 24 -A pö 'a- wo "dhü bha- -gen -mü □dhe ('ö go ka -da n □keng- -yi -bha) 'ö dho 'ö zun- 'ka □dεε -bha, 'kii pë -gbadhe n Dë -gɔ n 'tɔ 'gü do, "kεε -a "töng □ya □loo □tɔn kö 'ka pë -gbadhe kö -ya

kë ka -dhe (kö ka zuë" 'ya 'dho 'to □taama 'wɔn 'bha 'gü,) "kεε kö ka □nii -yö -da -tekpe -tekpedhö.»

Yesu -ko -ziö "kpuŋgtaadhe -gɔ -sü -dhiang 'ö- zë 'ö Zan -ya pö

25 'Yö 'go mü 'zü 'ö- pö: «'Sa 'wɔn -nu bha a- =gban -dhiang -zë ka -dhe "gwënnng 'gü, "kεε -a "töng -dho □loo 'ö 'a bo "gwënnng -da ka -dhe -sü 'ka, 'ö 'wɔn -nu 'wo -gban n Dë -bha bha 'a- -dhiang -ta -pɔ ka -dhe -së 'ka 'kpakpadhö. 26 -A yi 'ö bha □ya □loo, ka -dho pë -gbadhe n Dë -gɔ n 'tɔ 'gü. 'Sa 'mii 'dho- pö ka -dhe □dhe a -dho bhεa"- -dhe ka -bha 'ka, 27 -a -gen -mü □dhe ka -dho -yö yöö □dede -a -kë n -dho 'ö ka -kë 'ö 'ka 'dhang bho- "dhiü □dhe yö □në n bɔ bha- -wɔn 'gü. 28 A- pö ka -dhe tean- =dede 'ka □dhe a -go n Dë □në- "piü 'yö 'a nu "kpuŋg □taa yö, maa 'go 'zü "kpuŋg □taa yö kö 'a 'dho n Dë do bha □në- "piü.»

29 'Yö- -bha □klang -nu 'wo- pö- -dhe: «-A -ga bha! I bo 'i- wo dhiang -zë yi -dhe "gwënnng 'gü -sü 'ka 'i- zë sië "puu 'ka -së 'ka bha, 30 'ya- 'wɔn dɔ □tɔn □dhe bhi -zë dheε" 'kpo -mε -zian 'yaa -mü i 'ka; -a -gen -mü □dhe 'wɔn 'bha -wɔn 'bha 'yaa -bin -sü 'ka i -gɔ. Yö □në- -wɔn 'gü 'yö 'yi- do □dhe i -go Atanna "piü tean- =dede 'ka.»

31 'Yö Yesu -ya -yɔ bɔ- -nu -gɔ 'ö- pö: «'Ka 'dhang bho- "dhiü □tɔn -ee?» 32 'Yö- pö: «-Ka -dhe -ga, -a "töng -yö nu sië 'ö □ya □loo -zianwo 'ö 'ka dho "kan n -zü 'kwëë- 'ka n to n do 'ka, 'ö 'ka dho ka -gɔ 'kɔɔdhe -nu 'gü 'do 'do 'ka. "Kεε 'kö 'zü kaa- kë "dhü, 'mii 'dho 'to n do 'ka, -a -gen -mü □dhe n Dë -yö n "piü. 33 'Wɔn -nu bha a- -nu -pö ka -dhe "dhü kö ka zuë" □në -yö 'waanu kweng- -nu kwa -bha -kë 'ko "piü -sü bha- 'gü; -a -gen -mü □dhe ka -dho sëë bho □dedewo "kpuŋgtaadhe ya-

'gü, "kεε -ka ka faan do, n -ko □ya ziö "kpungtaadhe -gɔ.»

17

Yesu -bha -bhea ö -bha □klang -nu -wɔn 'gü -kɔ -dhiang 'ö Zan -ya zë

¹ □Dhe 'ö Yesu □ya ö bo- pö "dhü -sü 'ka, 'yö ö "yan "dhiü □wlü dhang- 'gü 'ö □bhea Atanna -dhe 'ö- pö: «N Dë, -a "tüng bha □ya □loo, -bhö ma 'a i Gbö 'ka bha n 'to bho kö mang -dɪ 'pö 'a i 'to bho! ² -A -gen -mü □dhe -kɔ -ziö mebhudhe □gban "pepe -gɔ -sü -faan 'i- nu n -dhe bha, i- -kë "dhü kö 'a □sii 'ö 'yaa yën □në- nu me "pepe 'i- nu nu n -dhe bha- -nu -dhe. ³ "Kεε 'sa kö □sii 'ö 'yaa yën "dhü bha- -nu -a -nu -dhe -kɔ 'ö 'dhö yö mü □dhe kö 'me 'wo "dhü bha -wo bhi 'ö 'i- -kë Atanna doseng 'ö 'dhö -a 'ka bha bhi □në i do, kö -wo mang Yesu Klisi -mε 'i n bo bha n do 'pö. ⁴ Nu 'a- wo "kpung □taa yö bha 'ma i 'to bho, yë 'i- nu n -dhe kö 'a- -kë bha 'ma- =gban kë 'ma- -gɔ do. ⁵ □Dhe 'ö "dhü, n Dë, 'töbhodhe 'ö gun n -gɔ -blæssü i "soo kö "se 'yaa 'dhö bha, -bhö -a nu n -dhe 'zü -deewo □dhe -kɔ bha- 'dhö.

⁶ 'Mε 'i- -nu sü "kpungtaame -nu kpö 'gü 'i- nu n -dhe bha, 'ma i do -kɔ □gban pö- -nu -dhe. 'Mε 'wo "dhü bha -wo -gun i -bha 'ka -blæssü, 'yö 'i- -nu nu n -dhe, -wo i -wu bha- =bhlëe -ya -sü 'ka 'pö. ⁷ □Waa- 'wɔn do □taamasü ya- 'gü □dhe pë "pepe 'a- -ta -pɪ -nu -dhe bha, -wo -go bhi □në i 'gü, bhi □në i n □draan- bha. ⁸ -A pö 'a- wo "dhü bha- 'kloo- -mü □dhe -wu "pepe 'i- kpo n -bha bha □në 'a- -nu □klang -kë 'ka, 'yö 'wo 'dhang bho- "dhiü. -A -kë "dhü -sü bha- 'gü, -wa 'wɔn do -sü 'ka 'kpakpadhö □dhe bhi □në 'a go i 'gü, □dhe bhi □në 'i n bo.

⁹ 'Mε 'wo "dhü bha a -bhea i -dhe wo □në- -nu -wɔn 'gü. 'Mii

bhea" i -dhe mε "wεε "pepe 'dhe 'wo to bha- -nu 'bha -wɔn 'gü kö 'yii kë 'mε 'kö 'i- nu n -dhe bha- -nu 'ka; -a -gen -mü □dhe -wo bhi □në i -bha 'ka. ¹⁰ i- 'wɔn do □dhe koo- pë -yö do, i -bha pë -zë kö n -bha -mü, "εεn 'pë 'ö n -bha 'ka 'pö kö -yö i -bha 'ka. 'Wɔn 'ö- -wɔn 'gü 'yö ma medhe 'bhü 'dhö -wo -sü 'ka -a -nu -bha bha 'yö bha. ¹¹ i- 'wɔn -do □dhe 'go □në maa- wo "kpung □taa yö kö 'a nu i "piü bha, "kεε wo -zë -wo yö. □Dhe 'ö "dhü, n Dë "slöüslö, -bhö -a -nu -maa kë 'gügbudhe 'ö- -naa 'yaa 'dhö 'ö i 'to 'gü bha- 'ka. 'Sa 'to do 'ö "dhü bha □në 'i- nu n -dhe 'pö, "kεε -bhö -a kë "dhü kö -wo kë do 'pö □dhe kweng 'ko do -kɔ 'ö- 'gü bha- 'dhö. ¹² -A pö 'a- wo "dhü bha- -gen -mü □dhe "tüng 'a gun- 'ka- -nu "piü "kpung □taa bha, ma □në 'a gun- -nu -maa kë sië i 'to 'gü. 'Ö 'a n -zɪ -kë mε 'dhe 'kö 'i- n -dhe bha- -nu "piü 'ö- mε do -zian 'yii □dheng, kö 'yii kë mε 'dhe 'kö- bha gun -ben zë -sü 'ka i -wu 'gü □dhe -yö -dho kë "dhü, kë "dhü kö 'pë 'ö i -wu -ya pö -a 'gü -wɔn -yö kë bha- 'ka. ¹³ □Dhe 'ö "dhü -a "tüng □ya □loo kö 'a nu i "piü, "kεε □dhe 'ö -kë □dhe a -tun "kpung □taa bha, a- -pö i -dhe "dhü yö □në- 'gü kë "dhü kö ma zuëniidadhe -yö kë- -nu -gɔ kö- -nu zuë" □nii -yö -da -tekpe -tekpédhö, kö- "piü 'ya 'dho 'to. ¹⁴ I -wu bha □në 'a- "dhiü □loo- -nu -bha 'yö 'wo 'dhang bho- "dhiü 'yö- -nu -san 'dhö "kpungtaame -nu -kë, □Dhe 'ö -kë □dhe yaa "kpungtaame -nu 'yaa do, 'ö woo -dɪ 'pö 'waa □dhe -a -nu 'dhö 'zü bha- -wɔn 'gü. ¹⁵ 'Mii bhea" i -dhe kö 'i- -nu bho "kpung □taa yö, "kεε kö 'i- -nu -maa □në- kë mε yaa bha- -go. ¹⁶ 'Waa "kpungtaadhe -bha 'ka 'zü □dhe 'maa "kpungtaadhe -bha 'ka 'pö -kɔ 'ö- 'gü bha- 'dhö. ¹⁷ -Bhö do "gbu- yö □në- -wɔn 'gü, n Dë,

kö 'i- nu "zu i -bha teanwön bha- 'ka kö -wo kë "slöüslü. Teanwön bha yö -mü i -wü □nē- 'ka, (kö i -wü bha 'i- ta "pu- nu -dhe kö -yö kë- nu -ya i -bha -ya 'gü -kö 'ka). ¹⁸ -A pö 'a- wo "dhü bha- -gen -mü □dhe 'i n bō -kö do 'ö- 'gü "kpong □taa bha, mang -dī 'pö 'ma- nu bō -kö do bha- 'gü. ¹⁹ 'Wön 'ö- wön 'gü 'yö 'a n -dī nu i -dhe -a -nu -wön 'gü bha 'yö bha, kë "dhü kö woo -dī 'pö -wo kë i -bha 'ka □dedewo 'kpackadhö.

²⁰ □Ya kë "dhü kö 'mii bhea" i -dhe woo do -a -nu -wön 'gü, kö a -bhea i -dhe 'pö me "pepe 'ö 'me 'wo bha 'wo dho n -dhiang zē- nu -dhe, 'ö 'wo dho 'dhang bho- "dhiü -a -nu -wü "dhiü bha □nē- =gban "pepe -wön 'gü bha do. ²¹ Kē "dhü kö -a -nu □gban "pepe -wo kë do □dhe -kö 'ö kweng 'ko ko "kuu- -bha bha- 'dhö kö -wo 'to -kplü -sü 'ka ko -bha kpenngkpenngdhö, kë "dhü kö "kpongtaame -nu -wo 'dhang bho- "dhiü □dhe bhi □nē 'i n bō tean- 'ka. ²² 'Töbhödhe 'i- nu n -dhe bha 'ma- nu -nu -dhe 'pö, kë "dhü kö -wo kë do □dhe kweng 'ko do -kö 'ö- 'gü bha- 'dhö. ²³ Kö 'a kë- nu 'gü □dhe 'i n 'gü -kö 'ö 'gü bha- 'dhö kö -a -nu -bha kë do -sü "piü 'ya 'dho 'to. Kē "dhü kö "kpongtaame -nu -wo 'dhang bho- "dhiü □dhe bhi □nē 'i n bō, □dhe -a -nu -dho -yö i -kē 'pö □dhe -kö 'ö n -dho -yö i kë- 'ka bha- 'dhö.

²⁴ □Dhe 'ö "dhü, n Dē, bhi □nē 'i- nu nu n -dhe. 'Wön 'ö n 'gü -wön 'ka -yö -mü □dhe kö -dhe 'a dho kë- 'gü bha -wo kë mü 'pö, kö 'töbhödhe 'i- nu n -dhe n -dho 'ö i -kē kö 'bhi "kpongtaadhe -da □kö -a -wön 'gü bha -wa -dhe yö. ²⁵ N Dē Atanna, bhi 'ö 'bhaa 'kpo teanwön 'ka, 'ö pö 'aa i -bha bha "kpongtaame -nu □nē 'waa i do, "kē ma -zē a i -do, 'me 'wo ya 'pö -wa 'wön -do □dhe bhi □nē 'i n bō. ²⁶ 'Ma i -wön -ta "pu- nu -dhe "pepedhö, "kē a -tun 'zü -a

-ta "pu- nu -dhe, kë "dhü kö n -dho 'dhö i -kē -kö do 'ö- 'gü bha n -dho -ya -nu kë 'pö -kö do bha- 'gü, kö 'a kë- nu züē" 'gü "tüng □gban 'gü.

18

-Kö 'wo Yesu kun- 'ka -a -dhiang 'ö Zan -ya zē

(Matiö 26,47-56; Makö 14,43-50; Dhukö 22,47-53)

¹ □Dhe 'ö Yesu □ya ö bo -bhea Atanna -dhe -sü 'ka □dhe -kö bha- 'dhö, 'yö waa- bha □klang -nu 'wo -ziö 'wo dho 'wo 'yi 'wo- Sedron -kē bha- -kan, 'yö 'wo dho- =taama. "Dhü -bhlaa 'bha -yö -gun -dhe bha- 'gü, 'yö 'wo dho- 'gü. ² -Dhe 'wo dho- 'gü "dhü bha- -dhe -gun Zuda 'ö -da -dhe pē "piü bha- "yaan, -a -gen -mü □dhe 'ö gun "dhü kö waa- bha □klang -nu □wa 'dho mü -blesü wo -nu wo. ³ □Dhe 'ö 'me 'wo bha waa- Yesu -nu □wa 'dho "dhü, 'yö Zuda -dī 'pö 'ö -ziö 'ö dho mü, waa- Wlömö "sodha -nu, waa- "yan -to Atanna -dhökögüko -bha -me -nu, waa- 'me 'ö "saabhome -nu -gome -nu waa- Fadhizien -nu 'wo- nu bō kö -wo Yesu 'kun bha- -nu kpö 'kpii- bha- 'dhö. Kö -dhangbha -nu, "song -nu waa- 'ko -zē 'ka -kwee -nu -wa -nu -go. ⁴ 'Ö gun "dhü kö 'wön 'ö nu siē- kēwön 'gü bha- =gban -naa -yö Yesu -zē "yaan. □Dhe 'ö □yaa- nu yö kö -wo nu siē, 'yö go ö -bha □klang -nu kpö 'gü 'ö dho- nu "dhiü -go, 'yö -pö -nu -dhe: «'De □nē 'ka- mō- siē?»

⁵ 'Yö 'wo- -yo bō- -go 'wo- pö: «Yesu 'ö go Nazadhetö bha- yö.»

'Yö- pö- -nu -dhe: «-Ee! Kö ma □ne 'sa.»

'Ö "dhü bha kö Zuda 'ö -da -dhe pē "piü bha -ya -nu kpö 'gü mü. ⁶ □Dhe Yesu □ya ö bo- pö -nu -dhe -sü 'ka □dhe «kö ma □nē 'ka n mō- siē bha», 'yö 'wo go- bha wo zun wo zü 'ka. ⁷ 'Yö- -nu dhe" kpo 'zü 'bha wo 'ö- pö: «A- pö de □nē 'ka-

moo- sië?» 'Yö 'wo- pö: «Yi- pö Yesu 'ö go Nazadheto bha.»

⁸ □Dhe 'ö □waa- pö "dhü 'yö Yesu -ya pö- nu -dhe: «'Ma- pö ka -dhe 'nu □dhe ma □në 'wo n -dhe "dhü, 'ö □ya kë □dhe 'ka ma □në n moo- sië -zë wo kö -ka ka kwaa- 'më 'kö 'wo ya- nu -zü kö wo -zë -wo 'dho.»

⁹ -Wu 'ö Yesu -ya pö kö -yö bhea" sië Atanna -dhe 'ö- pö: «N Dë, 'i më "pepe 'ö- nu n -dhe -a 'bha 'gü 'yii see- n -ko -ta bha- 'gü -won kë -ko □në gun bha.» ¹⁰ 'Ö gun "dhü kö- bha □klang -nu bha- më 'dhe 'wo- dhe Simo Piedhö bha -siang ga do -ya -go. 'Yö- bho ö -kpee 'gü, 'yö "saabhome -nu -gome 'kpii- bha gwëemi zon- 'ka "wë "beidhö, 'yö- ko -së 'gü "tu kpö bho- 'ka mü. 'Më 'wo- "tu kpö bho 'mü "dhü bha -wa -dhe Masiusö. ¹¹ "Kee □dhe 'ö Piedhö □yaa- kë "dhü 'yö Yesu -ya pö- dhe: «Piedhö, i -bha -dhaa bha- da -kpee 'gü! -A pö 'a- wo "dhü bha- -gen -mü □dhe -a -dhea -bha □dhe saan" 'ö n Dë "piü □dhe 'a- wo bha 'a- wo.

Yesu -bha -dho Anö -kuu "dhiü -ko -dhiang 'ö Zan -ya zë.

¹² □Dhe 'ö □ya kë "dhü 'yö "sodha kpö 'wo nu bha waa- nu -gome waa- "yan -to Atanna -dhokëgüko -bha -më -nu 'ö Zuifö -nu -wa bo bha 'wo Yesu kun, 'yö 'wo- lö. ¹³ □Dhe □wa bo- lö -sü 'ka, më -bleesü 'wo dho- 'ka- -kuu "dhiü bha -wa -dhe Anö (yö □në gun "saabhome 'kpii- zisü 'ka "töng bha- 'gü). 'Ö gun "dhü -kwe bha- -ta kö Kaifö □në Atanna -bha "saabhome 'kpii- 'ka, 'yö Anö -zë 'dhu -yö gun Kaifö bha- -go. ¹⁴ 'Sa Kaifö bha □në kë- pö kö Zuifö -nu -gome -nu □wa □loo 'ko -ta 'ö- pö □dhe: «Më doseng -ga "se 'gü -më □gban "pepe -won 'gü -sü -zë fië- dhö më □gban 'gü see- sü -bha" bha.

Piedhö -bha Yesu -won za- -ko -dhiang 'ö Zan -ya zë

(Matiö 26,69-70; Makö 14,66-68; Dhukö 22,55-57)

¹⁵ □Dhe 'ö □wa Yesu 'kun 'wo dho sië- 'ka, 'yö Simo Piedhö waa- bha □klang -nu bha- më "wë do -wo -ziö 'wo dho- =keng-. 'Ö gun "dhü kö "saabhome 'kpii- bha -ya -bha □klang -nu bha- më 'dhe 'ö waa- Piedhö 'wo dho- =keng- bha- -do. □Dhe 'ö □wa 'dho □wa □loo "saabhome 'kpii- bha- go "kweandhö, 'yö □klangdhiü "wë do 'dhe 'ö bha waa- Yesu -zë 'wo -da "kweandhe yaan- bha -dhe □dede 'gü wo "kwëë. ¹⁶ 'Yö Piedhö -zë 'ö to "kweandhe bha- "dhi -wo -dhe 'gü "kpenng. 'Yö- më 'dhe waa- Yesu 'wo -da "kweandhe yaan- bha, 'ö gun "saabhome -nu -gome do -më 'ka bha 'ö dho "kpan "dhiü, -da "kweandhö -dhe 'gü, 'yö dhiang zë dhebho 'ö gun 'kodhi -maa kë sië bha- -dhe, 'yö Piedhö -da 'kcodhö. ¹⁷ □Dhe 'ö Piedhö gun -da sië 'kcodhö, 'yö dhebho bha 'ö Piedhö dhe" kpö 'ö- pö: «'Më 'wo- kun ya- bha □klang -nu bha- më do 'yaa -mü i 'ka "wë -ee?» 'Yö Piedhö -ya -yo bo- -go 'ö- pö: «'Aa! □lin "dhe! -A -bha pé 'bha -pé 'bha 'yaa -mü n 'ka!»

¹⁸ 'Ö gun "dhü kö gwëezë -nu waa- 'më 'wo- nu bo bha □wa peng -ya 'dhuengtadhe bha- 'gü kö -wo do sië- bha. -A kë 'wo- wo "dhü bha- -gen -mü □dhe 'ö gun "dhü "töng bha- 'gü kö "nene -yö ziö sië. 'Yö Piedhö -yö dho 'pö -do peng -bha -dhe 'gü -a -nu "piü mü.

"Saabhome -nu -gome -bha Yesu dhe" 'ö- kpö -a -dhiang 'ö Zan -ya zë

(Matiö 26,59-66; Makö 14,55-64; Dhukö 22,66-71)

¹⁹ □Dhe 'ö 'won bha □ya kë "dhü, 'yö Anö 'ö gun "saabhome -nu -gome zii 'ka bha 'ö Yesu dhe" kpö -a -bha □klang -nu waa- bha më draan- ko -nu -won 'ka. ²⁰ 'Yö-

-yo bo- go 'ö- pö: «"Tüng "pεpε 'a gun mε □klang kē siē- 'ka 'maa gun- 'bha kē siē -gblēn 'kpo 'gü, a -gun □gban kē siē Zuifö -nu -bha -yakwëekëgüko -nu "εεn -a -nu -bha Atanna -dhökëgüko □nē- 'gü, 'ö 'a dhiang zē mε □gban "pεpε wëëdhö kö Zuifö -nu □wa bho 'ko -ta, 'ö dhiang -nu 'a- zē 'mii- 'bha zē -gblēn 'kpo 'gü. 21 □Dhe 'ö "dhü, ma -zē n dhεε" 'kpo -dhe 'yaa- -bha. 'Mε 'wo gun wo "tu 'to siē n -wu -bha bha □nē -bhö -a -nu dhεε" 'kpo, 'pē 'a- pö- -nu -dhe -ya -nu "yaan.»

22 Dhiang bha -yö -to Yesu "dhi 'yö "yan -to Atanna -dhökëgüko -bha -mε -nu bha- mε do 'bha 'ö gun mü bha 'ö- -go -ma, 'yö- pö- -dhe: «I dhiang -yo -bo "saabhome -nu -gome 'kpii- -go -ko □nē bha -ee?»

23 'Yö Yesu -ya pö- -dhe: «Dhiang 'a- zē ya- -mεε □nē dhiang yaa 'ka? -A -dhe 'ö dhiang yaa 'ka -a pö n -dhe. 'Ö □ya kē 'zü □dhe 'mii dhiang yaa zē kö n -go 'i- -ma ya- -ma -gen -mü -mē 'ka?»

24 □Dhe 'ö □ya kē "dhü, 'yö Anö -yö Yesu to -lö -sü 'ka "dhü 'yö- bo "saabhome 'kpii- 'wo- Kaifö -kē bha- -dhe.

(Matiö 26,71-75; Makö 14,69-72; Dhukö 22,58-62)

25 "Tüng 'wo gun- kē siē- 'ka "dhü bha kö Piedhö -yö do siē peng -bha mü. 'Yö 'wo- dhεε" kpo 'wo- pö: «Bhii -dt 'pö 'mε 'ö ya- -bha □klang -nu bha mε do 'yaa -mü i 'ka nu "wε -ee?»

'Yö- =zao 'zü 'ö- pö: «'Mε bha- -bha mε 'bha 'yaa -mü n 'ka tong- tongdhö!»

26 □Dhe 'ö □ya kē "dhü, 'yö "saabhome -nu -gome -bha gwëëzē -nu bha- mε do 'ö -kē 'mε 'ö Piedhö -ya "tu kpo sü mü bha- -go "kwεangüme do 'ka bha 'ö- pö- -dhe 'ö- pö: «"Kεε ma -zē a kē i -yö -a □keng- 'dhe. "εεn keng- -nu 'aa mü 'ka gun "dhü -bhlaa 'gü tii-

-dhö ya -ee?» 27 'Yö Piedhö -ya zao- 'zü -deewo. -Yö -to mü 'yö -tögon -yö -wι.

Yesu -bha -dho Pidhatö -kuu "dhiü -kö -dhiang 'ö Zan -ya zē

(Matiö 27,1-2.11-14; Makö 15,1-5; Dhukö 23,1-5)

28 □Dhe 'ö 'wön bha □ya kē "dhü, 'yö 'wo go Yesu 'ka Kaifö -go "kwεandhö 'wo dho- 'ka -gblüdē 'ö gun "se bha- -go "dhiü "tüng bha- 'gü bha- -go zadögüko "dhiängdhö. 'Yö -zē 'ö gun kē siē "dhü "tüng 'ö- 'gü bha kö -dhe □ya □kpaο, "kεε 'mε 'wo dho Yesu 'ka "dhü bha Zuifö -nu -gome -nu 'wo gun- -nu kpo 'gü bha wo -zē 'wii -da -gblüdē -bha zadödhε bha- 'gü, kē "dhü kö 'wa 'dho wo -dt "kian zē 'ö- -nu -bha Pakö -bhöpē -bhö -sü -yö □see. (-A -gen -mü □dhe Zuifö -nu 'waa gun -da siē 'mε 'waa Zuifö 'ka- -nu -go 'koodhö tongtongdhö.) 29 Pidhatö -yö zun "kpenng yö □nē- -wön 'gü 'yö dho 'mε 'wii -da 'koodhö bha- -nu -dhe 'gü 'yö- pö- -nu -dhe: «'Yö 'kwa- ma mü? 'Ka -nu 'mε bha- 'ka n -dhe -mē -wön 'gü?»

30 'Yö 'wo- -yo bo- -go 'wo- pö: «'Wönnyaakëme -mü □nē- wo, 'yaa "dhü 'nu kö 'yii 'dho nu- 'ka i -kuu "dhiü.»

31 □Dhe 'ö □waa- pö "dhü, 'yö Pidhatö -ya -yo bo- -nu -go 'ö- pö: «'Mε 'ö bha kaa □dede -ka 'dho- 'ka kö 'ka- -bha za do □dhe -kö 'ö -ben zē -sü 'ka- 'ka kaa- 'tong- 'gü bha- 'dhö!» 'Yö Zuifö -nu 'wo- -yo bo- -go 'wo- pö: «'Yi -zē -a -dhe 'yaa- -bha kö 'yi mε zē yi -dt -ta.»

32 -A pö 'wo- wo "dhü bha □nē -kē 'pö dhiang 'ö Yesu -ya zē -blesü 'ö -gban -a ga -kö -bha bha- 'gü -wön kē -kö 'ka.

33 □Dhe 'ö □waa- pö Pidhatö -dhe "dhü, 'yö -ziö 'ö dho 'ö -da 'zü -deewo 'ö -go zadögüko 'gü, 'yö Yesu -dhe mü, 'yö- pö- -dhe: «'Bhi □nē 'i Zuifö -nu -bha -gblüdē 'ka ya -ee?»

34 Yö- -yo bo 'ö- pö: «Dhiang 'i- zë bha i- -bho i -du 'gü, "εεν me 'bha [në n -wön -dhiang zë i -dhe -ee?»

35 Yö Pidhatö -ya -yo bo- -go 'ö- pö: «N -ga 'i- wo bha Zuifö -mü n 'ka -ee? I -go "se 'gü -me -nu waa-kaa- "saabhome -nu -göme -nu [në 'aa mü 'wo nu i -da -dhe 'gü n -dhe -ee? -Më [në 'i- -kë?»

36 Yö Yesu -ya -yo bo- -go 'ö- pö: «Ma -gblüdedhe 'yaa "kpong [taa yö. [Ya kë 'nu [dhe ma -gblüdedhe -yö "kpong [taa yö kö ma gwëezë -nu -dho n ta -gblü gwon 'nu 'ö Zuifö -nu -ko 'yaa [moo n -bha, "kεε -a -ga bha, ma -gblüdedhe 'yaa "kpong [taa yö.»

37 Yö Pidhatö -ya pö- -dhe: «[Ya kë "dhü 'sa kö -gblüde -mü i 'ka -kεε?»

'Yö Yesu -ya pö- -dhe: «[In, -gblüde -mü n 'ka.» Bho 'a- wo "kpong [taa yö bha a -bho "dhü kö 'a teanwön [në- -ta "pu me "bhu- -nu -dhe. Yö [në- -wön 'gü 'yö me "bu me 'ö teanwön do [në ö "tu 'to n -wu -bha.» 38 Yö Pidhatö -ya pö- -dhe: «'Ö -më? -Më [në 'wo- -dhe teanwön?»

Pidhatö -bha Yesu "dhiü -nu -a zëme -nu -dhe -ko -dhiang 'ö Zan -ya zë

(Matiö 27,15-31; Makö 15,6-20; Dhukö 23,13-25)

[Dhe 'ö Pidhatö [ya bo dheε" bha- -kpo Yesu -go -sü 'ka "dhü, 'yö zun 'zü -deewo "kpenng 'yö dho Zuifö -nu -göme -nu bha- -nu "piü, 'yö- pö- -nu -dhe: «'Aa! Kaa- 'me ka nu- 'ka n -dhe bha, 'wön 'bha 'kö yöö- kë kö 'a- do, kö -yö kë- zë -gen 'ka 'mi- yö "dhe! 39 "Kεε [dhe 'ö -kë [dhe -kwe [ya zun 'ko "dhiü -ko 'ö- -bha 'do 'do Pakö yi 'ka, 'ö 'a me do bho -kaso 'gü ka -dhe bha, -yö ka "piü [dhe -a 'dhe ya 'a -ko bho ka -dhe de [në- 'gü? Zuifö -nu -bha -gblüde ya -ee?»

40 [Dhe 'ö [yaa- -nu dheε" 'kpo "dhü, 'yö- -nu [gban "pepe 'wo ta

wo 'gü 'wo- pö- -dhe: «'Aabhoo! Yö -zë -yö 'to mü kö 'i Badhabasö [në- bho mü!» "Kεε 'sa kö Badhabasö 'kö bha -yö -gun me zë -me [në- 'ka.

19

1 [Dhe 'ö 'me 'wo bha [waa- pö Pidhatö -dhe [dhe 'waa Yesu -zë "piü "kεε -wa yö [në- zë, 'yö Pidhatö -ya pö "sodha -nu -dhe -wo nu kö -wa 'sü kö -wa -ma [klangga 'ka. ('Yö dho 'zu -deewo ö -go 'koo dhö.) 2 [Dhe 'ö "sodha -nu bha [wa Yesu -ma, 'yö 'wo dho 'wo "glεen 'faan- do bo, 'yö 'wo -ya -go -bha [wεε -do -bha kian 'ka [dhe -a -bha -gblüdedhe 'faan- =në bha. 'Yö 'wo dho 'wo "gblan "bhεε do -da -bha, 'yö 'wo [yoon- "soo 'wo- pö- -dhe: 3 «Zuifö -nu -bha -gblüde, 'bha [boo mü!»

Kö -wa "tu -nu -ma sië.

4 [Dhe 'ö 'wön bha 'ö kë sië "dhü, 'yö Pidhatö -yö zun 'zü -dee wo "kpenng, 'yö- pö me kpö bha- -nu -dhe 'ö- pö: «-Ka -dhe -ga, 'me bha maa- 'sü kö 'a nu- 'ka ka -dhe "kpenng yö kö- -naa kë ka "yaan [dhe ma -zë n -kü 'yaa- zë -wön 'gü.»

5 -Yö Yesu -zun "kpenng yö [në- -wön 'gü kö "glεen 'faan- bha -ya -go -bha "dhü waa- "gblan "bhεε bha- -dhö. 'Yö- pö- 'me 'wo bha- -nu -dhe: «Kaa- 'me bha 'yö ya! ('Pë 'ö -dhi ka -dhe, -kaa kë- 'ka [ton!))»

6 [Dhe 'ö "saabhome -nu -göme -nu waa- 'yan -to Atanna -dhökëgükö -bha -me -nu bha 'wo Yesu yö, 'yö 'wo -ya "gbla -sü -bha 'wo- pö: «-Kaa do "dhü -bha! -Kaa do "dhü -bha! -Kaa do "dhü -bha!»

'Yö Pidhatö -ya pö- -nu -dhe: «'Aa! [Ya 'to yö -zë -bha kö kaa [dede -kaa 'sü 'ka 'dho- 'ka 'ka -do "dhü -bha -wa, 'yaa "dhü ma -zë 'wön yaa 'kö me zë -gen bho 'mi- yö- -bha.»

7 Yö Zuifö -nu -göme -nu bha 'wo- -yo bo- -go 'wo- pö: «Yi -bha

'tong- yō -dhō. 'Tōng- 'ō "dhū bha □nē- pō □dhe me 'ō bha- -dhe -bha □dhe -wa zē, -a -gen -mū □dhe □ya ō -dī kē Atanna Gbō 'ka».

⁸ "Suō -zē -yō -gun Pidhatō 'gū -blēsū "kēē □dhe 'ō- 'tu -yō -da -wū bha- 'gū, 'yō- -ta -kpea -yō dō do. 'Yō- "gblūdhe -yō "muu bho, ⁹ 'yō -sō 'zū za dō 'gū -kō bha- 'gū -deewo 'yō Yesu -dhe mü, 'yō-dheē" do 'bha kpo 'zū 'ō- pō: «A- pō bhaa, i- -pō de suu -mū i 'ka "wē kpenngdhō?»

"Kēē 'yii- -yō bō kō -ya -yō bō- -gō. ¹⁰ 'Yō Pidhatō -ya pō- -dhe: «I 'dhi -taga ma □nē n -wū 'ka 'yō 'bhaa "wī bha -ee? "Eēn 'bhaa- 'wōn dō □dhe a -mōō -bha 'a i dō "dhū -bha "Eēn 'zū 'a i dha -ee?»

¹¹ 'Yō Yesu -ya -yō bō- -gō 'ō- pō: «A 'sī 'yaa i -dhe 'nu kō 'i pē 'bha kē n 'ka kō Atanna 'kō dhang- 'gū bha 'yii "wī- -bha. 'Wōn 'ō- -wōn 'gū 'yō 'mē 'ō n "dhiū dō i -dhe bha □nē- -mē -bha 'wōn yaa 'dhō 'kpii- 'ō -ziō i -bha -ta bha 'yō bha.»

¹² □Dhe 'ō □yaa- pō "dhū, 'yō Pidhatō -yō zun- "slē mōō- -sū -bha kō 'ō- dha, "kēē kō Zuifō -nu -gōmē -nu -zē -wo "gbla siē "gbū- 'ka -kpeawo 'wo- pō: «□Ya kē □dhe 'kū i -kō bho 'mē bha- 'gū, kō 'bhaa bō yii- -gblūdē 'kpiisū 'ka tongtongdhō, -a -gen -mū □dhe mē "pepe 'kō 'wo wo -dī -kē -gblūdē 'ka kō- 'yao- -nu -mū.»

¹³ □Dhe 'ō Pidhatō □ya -wū bha- ma 'zū "dhū, 'yō Yesu sū 'zū 'yō zun- 'ka "kpenng, 'yō dho 'ō -ya za -dō -ta -gbloo 'gū "wasi 'wo- zadōgūkō "sōō 'wo- -dhe □dhe Eblō -wū 'gū Gabata bha- 'gū. ¹⁴ 'Wōn bha -yō -kē "dhū yi 'ō □ya 'go mü 'ō Pakō yi -yō dō mü bha- 'ka kō 'yēng- =ya -ya mē -gō □zinng 'gū. □Dhe 'ō □ya kē "dhū, 'yō Pidhatō -ya pō Zuifō -nu -gōmē -nu bha- -nu -dhe: «Kaa- -gblūdē bha 'yō ya!»

¹⁵ "Kēē 'yō 'wo -ya "gbla -sū -bha 'zū 'wo- pō: «Yi- -pō -a zē □nē -yō

wo, yi- -pō -a zē □nē wo, -a dō "dhū -bha!»

'Yō Pidhatō -ya -nu dheē" kpo 'ō- pō: «Ka- -pō 'a kaa- -gblūdē bha- dō "dhū -bha tean- =dede 'ka -ee?»

'Yō "saabhome -nu -gōmē -nu -wa -yō bō 'wo- pō: «Yii- -gblūdē "wēēwēē 'bha 'yaa 'dhō kō 'yii kē i -gōmē -zē 'ka! -A dō "dhū -bha!»

Yesu -dō "dhū -bha -kō -dhiang 'ō Zan -ya zē

(Matiō 27,32-44; Makō 15,21-32; Dhukō 23,26-43)

¹⁶ □Dhe 'ō □waa- pō "dhū 'yō Pidhatō -yō ō -kō bho Yesu 'gū -a -nu -dhe kō -wa dō "dhū -bha. □Dhe 'ō □ya ō -wū bho- -ta, 'yō 'wo- sū 'wo dho- 'ka. ¹⁷ -A -dō -bha "dhū bha -yō -gun yōō □dede □nē- -gō 'wo go- 'ka 'plōō 'wo dho 'wo □loo- 'ka -tōn 'wo- mē -gō "kpea -tōn -kē, 'wo- -dhe Eblō -wū 'gū «Gōgōta» bha- =gbin-. ¹⁸ -Wo Yesu -dō "dhū -bha -dhe bha □nē- 'gū, 'yō 'wo 'wōnyaakēmē □ple dō 'pō "dhū -bha -a "sōō mü 'yō 'wo- mē dō dō- -kō -sē 'gū, 'yō 'wo- mē dō dō- =kwaā 'gū, 'yō dō- -nu □zinng 'gū.

¹⁹ □Dhe 'ō □ya kē "dhū 'yō Pidhatō -yō -wū dō 'bha -ben zē 'yō- =nēng Yesu -dō -bha "dhū bha- -bha 'ō- pō: «'Mē 'ō ya □nē 'wo- -dhe Yesu 'ō go Nazadhetō, Zuifō -nu -bha -gblūdē». ²⁰ -Wū 'ō Pidhatō -ya -ben zē "dhū bha Zuifō -nu 'gbe □dede -wo kē- -wū -pō, -a -gen -mū □dhe -dhe 'wo- dō "dhū -bha -a -dhe 'gū "dhū bha -yō -gun 'pō- "sōō, 'yō -wū 'wo- -ben zē 'wo □nēng- -dō -bha "dhū -bha bha 'ō gun 'pō -ben zē -sū 'ka eblō -wū oo, glēkō -wū waa- Wlōmō -mē -nu -wū 'wo- dhatēn -wū -kē bha- =ghan 'gū. ²¹ 'Yō Zuifō -nu -bha "saabhome -nu -gōmē -nu 'wo- pō Pidhatō -dhe 'wo- pō: «'Bha 'dho- -ben zē 'i- -pō Zuifō -nu -bha -gblūdē, -a pō 'mē 'ō- pō □dhe yō □nē 'ō Zuifō -nu -bha -gblūdē 'ka.»

22 "Kεε 'yö Pidhatö -ya -yo bo-nu -go 'ö- pö: «-A 'dhe 'kö 'ma-ben zê bha 'ma- zê, (yö -zê 'yii 'dho bho "gbluv 'zü).

23 □Dhe 'ö "sodha -nu bha □wa wo bo Yesu -do "dhü -bha -sü 'ka, 'yö 'wo- -bha so -nu sü 'wo- "dhea -yiisio -ya, 'yö 'wo- 'gü -gblü wo 'ko -ta, 'yö me do -ya "dhea do sü. 'Yö 'wo- -bha so 'dhe 'ö- -da so □wlöo bha- sü 'pö, "kεε 'sa yö -zê -wo -dhe 'yaa gun- -bha -dhe 'bha -dhe -bha -dhe 'bha 'gü, 'yö 'wo- pö wo 'ko -nu -dhe: 24 «'Kwa 'dho- 'pe, -ka nu kö 'kwa- zê "kpüü kē kö 'me □yaa- zê kö -ya 'sü!» 'Yö 'wo- -kē "dhü. -A pö 'wo- wo "dhü bha -yö -kē "dhü kö 'pē 'ö Atanna -wudhiuloome -nu -wa pö yi 'bha 'ka, 'ö -ben zê -sü 'ka -a -wu 'sëedhe 'gü □dhe:

«-Wo kē n -daso -nu 'gü -gblü wo 'ko -ta,

'ö 'wo zê "kpüü -kē ma -da "bhεε □wlöo -so -ta» bha □nē- 'gü -wön -yö kē. 'Wön bha 'yö "sodha -nu bha 'wo- -kē □dhe -ko bha- 'dhö.

25 'Wön -nu bha 'wo kē siē "dhü "töng 'ö- 'gü bha kö Madhi 'ö -kē Yesu dhe 'ka bha waa- ö dheebhang dhebho do 'dhö, Madhi 'dhe 'ö -kē 'pö Klopa -bha dhebho 'ka bha- 'dhö, Madhi 'dhe 'ö go Madadha bha- 'dhö, kö -wo do siē Yesu -zê -bha -dhü bha- "soo mü.

26 □Dhe 'ö □ya ö dhe yö kö waa- -bha □klangdhiü 'dhe 'ö- -dho gun- kē siē □dedewo bha -wo do siē wo 'ko "soo mü, 'yö- pö ö dhe -dhe 'ö- pö: «Dhebhönē, □ya 'go □dεε 'gü i gbö □nē do i "soo bha.»

27 'Yö go mü 'ö- pö 'pö ö -bha □klangdhiü bha- -dhe 'ö- pö: «N -sême, □ya 'go 'pö □dεε 'gü i dhe □nē do bha.»

Yesu -bha □klangdhiü bha -yö -to -dhe do bha- 'gü 'ö ö -ko -da Madhi 'gü 'yö zun ö -zu -kē "piü -sü -bha.

Yesu ga -ko -dhiang 'ö Zan -ya zê

(Matiö 27,45-56; Makö 15,33-41; Dhukö 23,44-49)

28 □Dhe 'ö □ya kē "dhü 'ö Yesu □yaa- 'wön do □dhe 'wön 'ö nu- 'gü "kpong □taa bha □ya □moo "kwëe, 'yö- pö: «"Yi mü -dho □ya n 'kun.» 'Sa -ya -pö "dhü kö 'pē 'ö -ben zê -sü 'ka Atanna -wu 'sëedhe 'gü -a -bu 'gü bha □nē- 'gü -wön -yö kē.

29 "Töng 'ö- pö siē -'ka- "dhü bha kö we 'wangwang 'bha -yö do -sü 'ka "sodha -nu bha- -nu "soo pëfiē 'bha 'gü mü. □Dhe 'ö □yaa- pö "dhü 'yö 'wo dho 'wo -fuu -da we bha- =bhaa, 'yö 'wo- sü 'wo- -ya "dhü suu 'bha 'wo- izopö -kē bha- gbeng do "dhiü, 'yö 'wo- -da -a "dhi. 30 □Dhe 'ö □yaa- -kplü 'bha "kan 'yö- pö: «-A □gbaan zun 'ko "dhiü □ton.»

□Dhe 'ö □yaa- pö "dhü 'yö ö -go zun "sεε, 'yö ö 'nii- -wo Atanna □kweng.

31 'Wön "pepe bha- =gban- -kē "dhü yi 'ö □ya 'go mü 'ö Zuifö -nu -bha □glooyi -yö do mü bha □nē- 'ka ("Kεε -a -dhekpaoyi 'dhe bha -yö kē 'ö- wo Pakö zübhoyi 'ka bha- -wön 'gü), 'yaa gun Zuifö -nu "piü □dhe 'me 'wo- -nu do "dhü -bha "dhü bha- -nu □gee -yö □gloo mü kö- -nu □glooyi bha -yö □loo- -bha. -A -gen -mü □dhe -a -nu □glooyi 'dhe 'kö bha Atanna -dhokē -yi 'kpii- =nē gun yö -zê 'ka -a -nu -go. -Wo -bhea Pidhatö -dhe yö □nē- 'gü 'wo- pö -yö do "gbu- kö -yö me bo 'me 'wo- -nu do "dhü -bha bha- -nu -gen 'ye -dhe 'gü, (kē "dhü kö -wo ga "vaandhö) kö -wa -nu bho "dhü -bha. 32 'Yö "sodha -nu 'wo dho 'wo me -blæsü -gen □loo waa- "tæado 'wo- -nu do "dhü bha "kwëe bha- 'dhö. 33 □Dhe 'ö □wa zun Yesu -bha 'ö □waa- 'wön do □dhe yö -zê □ya ga 'nu, 'yö 'wii yö -zê kē -ko 'bha 'gü. 34 "Kεε 'yö- "sodha -nu bha- me do -yö 'düga sü 'yö- "sen 'gü □zua- 'ka, 'yö to

'yö ꞑyɔɔn waa-'yi 'wo go--dhe 'gü 'wo ꞑwɛnng. ³⁵ 'Me 'ö 'wɔn bha-gen do siê ka -dhe bha yöö ꞑdede ꞑnê-'yan-yö -da -a -dhe 'gü. 'Wɔn 'ö- pö bha 'yaa ꞑsua 'ka yö ꞑnê-'gü. -A -kê teanwɔn 'ka -sü bha ꞑnê- wɔn 'gü 'yö- gen do 'pö ka -dhe, kê "dhü kö kaa -dɪ 'pö 'ka 'dhang bho- "dhiü ꞑdhe Yesu bha Atanna Gbö -mü ꞑdedewo tean-'ka. ³⁶ 'Wɔn -nu bha -wo -kê "dhü kö 'pê 'ö -bɛn zê -sü 'ka Atanna -wu 'gü ꞑdhe:

«-A ga do -zian 'yii 'dho "yɛ- kwi 'gü» ³⁷ "ɛɛn 'zü 'ö -bɛn zê -sü 'ka -dhe "wɛɛ 'bha- 'gü ꞑdhe: «'Me 'wo mɛ zua bha woo ꞑdede -wo -dho 'mɛ 'wo- zua bha- yö wo "yanga ꞑplɛ 'ka» bha kö- 'gü -wɔn -yö kê.

Yesu -wɛɛ bho -kɔ -dhiang 'ö Zan -ya zê

(Matiö 27,57-61; Makö 15,42-47; Dhukö 23,50-56)

³⁸ ꞑDhe 'ö 'wɔn bha ꞑya kê "dhü, 'yö Zosëfu 'ö go 'pödhɛ 'wo- Adhimate -dhe -kê bha- 'gü bha 'ö dho Pidhatö 'piü, 'yö Yesu ꞑgee -gbadhɛ -gɔ. Zosëfu bha Yesu -bha ꞑklangdhiü do ꞑnê gun- 'ka 'pö, "kɛɛ yö -zê -yö -gun ö -bha kê siê -gblɛn 'kpɔ 'gü, -a -gen -mü ꞑdhe -yö -gun "suü siê Zuifö -nu -gome -nu -gɔ. ꞑDhe 'ö ꞑya 'dho ꞑyaa- =gee -gbadhɛ Pidhatö -gɔ, 'yö -nu -dhe. 'Yö nu 'yö- =gee sü 'yö dho- 'ka. ³⁹ 'Yö gɔndɛnê 'wo- dhe 'pö Nikodɛmö, 'ö dho Yesu "piü 'nu gbeng yi do 'ka bha 'ö dho mü 'pö. -A 'dho -sü 'ka, -dhasiklɔɔ "yi suu 'bha -nu 'wo- miidhö waa- adhoe -kê bha- kaan "kwêê -sü "kidhung 'ö ꞑmɔɔ -kaɔng -yaaga -bha -yö -gun -gɔ 'ö dho- 'ka. ⁴⁰ 'Yö mɛ ꞑplɛ bha 'wo dho 'wo Yesu sü, 'yö 'wo sɔ bɔ- -bha kö -wo -dhasiklɔɔ "yi bha- =wɛnng siê- -bha ꞑdhe -kɔ 'wo mɛ ꞑgee -pê -kê 'ka Zuifö -nu -gɔ "sɛ 'gü bha- 'dhö. ⁴¹ -Dhe 'wo Yesu zê- bha bha "dhü -bhlaa do 'bha -yö gun- dhe "sɔɔ, 'ö bun -dee

'wo- pɔn -gwê -tɔn 'gü, 'ö 'wii mɛ -blɛsü wɔ- 'gü ꞑkô bha 'ö gun- 'gü. ⁴² -Wo Yesu -wɛɛ -bho -dhe bha ꞑnê- 'gü, kê 'ö wo Zuifö -nu -bha ꞑglooyi yɛan" "piü 'ka, kö "tüng 'yaa- nu -gɔ kö -wo -dhe -dee 'bha mɔɔ- dhe "wɛɛ 'gü bha- wɔn 'gü. -A -gen -mü ꞑdhe -dhe bha ꞑnê- dhe 'yaa gun ꞑgblɛɛn, ('yö 'wo -gwê kpö 'kpii- do sü 'wo- zun- "dhiü).

20

Yesu -go ga 'gü -kɔ -dhiang 'ö Zan -ya zê

(Matiö 28,1-8; Makö 16,1-8; Dhukö 24,1-12)

¹ ꞑDhe 'ö Zuifö -nu ꞑglooyi bha ꞑya ziö 'ö- ta -dhe ꞑya ꞑkpaɔ, 'yö Madhi 'ö go Madadha bha 'ö -suü -dhekpaɔ tii 'gü 'yö dho Yesu bun ꞑtaa. 'Ö dho 'ö ꞑloo mü kö -gwê kpö 'wo- zun- bun "dhiü bha 'yaa mü 'zü. ² 'Yö do -bɛang -bha 'ö dho Simɔ Piedhö waa- =klang -nu bha- mɛ 'dhe 'ö- -dho gun Yesu kê siê bha- nu "piü, 'yö- pö- nu -dhe: «'Me 'ka do bha, ꞑwa kwa Dɛmɛ 'sü ꞑwaa- bho- -wɛɛ bha- 'gü "kɛɛ 'wo dho- 'ka -dhe 'ö- 'gü 'yaa- dhe do.»

³ 'Yö Piedhö waa- Yesu -bha ꞑklangdhiü 'dhe bha 'wo zun "kpɛnng, 'yö 'wo dho Yesu -wɛɛ bho -dhe 'gü. ⁴ -An ꞑgban ꞑplɛ- gun -dho siê -bɛang 'ka "kɛɛ 'yö- =klangdhiü 'dhe bha- gen -yö Piedhö to, 'yö dho 'ö ꞑloo mü -a "dhiü. ⁵ 'Dho 'ö- wo 'ö ꞑloo mü bha 'yii -da -yɛ 'gü mü, "kɛɛ ꞑdhe 'ö ꞑya "gblɛɛnu, 'ö ꞑya -dhe -ga -yɛ bha- 'gü, -a "yan -yö -kpan sɔ "pɛn -nu kö 'wo gun piü- -sü 'ka Yesu 'ka bha- nu -bha mü. ⁶ ꞑDhe 'ö Simɔ Piedhö 'ö yö -zê 'ö gun ꞑtaama bha ꞑya nu ꞑya ꞑloo mü, 'yö -da -yɛ bha- 'gü, 'yö sɔ "pɛn -nu 'wo gun "sia- mü bha- nu yö 'pö ⁷ waa- sɔ 'wo kê- kpa Yesu -gɔ -ta bha- 'dhö "kɛɛ kö 'waa -dhe do 'gü, kö sɔ 'kö bha yö -zê yö "yɛ -sü 'ka 'ö wo

-sü 'ka -dɪ -ta -dɛ "wɛɛ 'gü. ⁸ 'Yö
 □klang -nu bha- mɛ 'dɛ 'ö kɛ dho
 'ö □loo bun -ta mü -blɛsü "kɛɛ 'ö
 'yü -da -yɛ 'gü mü bha 'ö dho 'pö
 'ö -da -yɛ bha- 'gü, 'yö- "yan -yö -da
 'wɔn bha- -dɛ 'gü 'pö, 'yö 'dhang
 bho- "dhiü □dɛ □ya 'go ga 'gü □ya
 -bö tɛan- 'ka. ⁹ -A -gen -mü □dɛ 'ö
 gun "dhü kö Atanna -wɔ 'ö -bɛn zɛ
 -sü 'ka- gɔ 'sɛɛdɛ 'gü □dɛ Yesu
 -dho 'go ga 'gü 'ö -bö bha 'wii- 'gü
 ma ö 'kloo- 'ka □kö. ¹⁰ □Dɛ 'ö □ya
 kɛ "dhü, 'yö Yesu -bha □klang -nu
 □plɛ bha 'wo wo yɛ -kɛ 'wo dho
 wo □yɛɛ "dhiü.

*Yesu -bha ö -dɪ -zɔn Madhi 'ö go
 Madadha -a -dɛ -kɔ -dɛng 'ö Zan
 -ya zɛ*

(Matiö 28,9-10; Makö 16,9-11)

¹¹ 'Mɛ 'wo bha -wo Madhi -zɛ -to
 mü kö -yö dɔ siɛ Yesu bun "sɔɔ
 "kɛnng kö -yö "gbɔ bɔ siɛ. -Yö -to
 "gbɔ bha- bɔ □dɛ 'gü "dhü, 'ö dho
 "gblɛnu kö -yö -dɛ -ga -yɛ 'gü
 mü ¹² kö Atanna -bha "kiɛ □plɛ 'ö
 sɔ "puu 'dhö- -nu -bha -wo -ya siɛ
 -dɛ 'ö Yesu -yö gun wɔ siɛ- bha
 bha- 'gü, kö- mɛ do -yö -ya siɛ- gɔ
 -duɛ 'gü, kö- mɛ 'dɛ 'ö to -yö -ya
 siɛ 'pö- -gen -wɛɛ 'gü. ¹³ 'Yö 'wo- pö
 Madhi -dɛ 'wo- pö: «Dhebhɔnɛ, i
 -mɛ -wɔn □nɛ- "gbɔ bɔ?»

'Yö- -yɔ bɔ- -nu -gɔ 'ö- pö:
 «N "gbɔ bɔ -gen -mü □dɛ n
 Dɛmɛ 'wo- -wɛɛ bho -dɛ ya- 'gü
 yuɛnggü bha □waa- 'sü mü □wa
 'dho- 'ka "kɛɛ 'wo dho- 'ka 'wo- wɔ
 -dɛ 'ö- 'gü 'maa- -dɛ dɔ.»

¹⁴ -Yö -to -a -pö "dhü -dɛ 'gü
 'ö dho slɛɛ- 'ö 'gü kö 'ö -dɛ -ga
 kö Yesu -yö dɔ siɛ- "sɔɔ mü, "kɛɛ
 'yii- dɔ. ¹⁵ 'Yö- dɛɛ" kɔ 'ö- pö:
 «Dhebhɔnɛ, i- -mɛɛ □nɛ- "gbɔ bɔ?
 i 'dee- mɔɔ- siɛ?»

Madhi -zɛ -yö ö -zɔ -gɔn □dɛ
 "dhü -bhlaa bha- yɛkɛmɛ -mü. 'Yö-
 pö- -dɛ: «N Dɛmɛ, 'ö □ya kɛ □dɛ
 bhi □nɛ 'i n Dɛmɛ Yesu □gɛɛ sü 'i
 dho- 'ka kö -bhö dɔ "gbɪ- kö 'i- wɔ
 -dɛ 'ö- 'gü 'i- -dɛ -zɔn n -dɛ kö
 'a 'dho- 'sü.»

¹⁶ 'Yö Yesu -ya -dɛ 'ö- pö:
 «Madhi!» 'Yö □slɛɛ ö 'gü 'ö ö wɛ
 bɔ- -ta, 'yö- pö- -dɛ Eblö -wɔ 'gü 'ö-
 pö: «Dhabuni!» (□Waa- pö "dhü
 kö -wa -pö «n Dɛmɛ».)

¹⁷ (□Dɛ 'ö yöö □loo Yesu -bha,) 'yö-
 pö- -dɛ: «'Bha 'dho i -kɔ
 zun n -bha, -a -gen -mü □dɛ 'mii
 -tɔn 'kun □kö kö 'a 'dho n Dɛ "piü
 dhang- 'gü. "Kɛɛ -bhö 'dho kö 'i-
 pö n dheebhang -nu -dɛ -zɛ wo
 □dɛ 'dho □nɛ maa- wo n Dɛ 'ö ka
 Dɛ 'ka 'pö, ma Atanna 'ö ka -bha
 Atanna 'ka 'pö bha- "piü ya.»

¹⁸ 'Yö Madhi -yö dho Yesu -bha
 □klang -nu -zian 'ka, 'yö 'wɔn bha-
 -gen dɔ- -nu -dɛ 'ö- pö: «'Ma
 -kpan kwa Dɛmɛ -bha. 'Yö □nɛ -wɔ
 'ö □ni 'ö □ni- kɔ n -bha.

'Yö -ziö -nu -dɛ -wɔ -nu bha-
 'gü.

*Yesu -bha ö -dɪ -zɔn ö -bha
 □klang -nu -dɛ -kɔ □plɛ -naa -dhi-
 ang 'ö Zan -ya zɛ*

*(Matiö 28,16-20; Makö 16,14-
 18; Dhukö 24,36-49)*

¹⁹ -A yi do 'ö -kɛ Zuifö -nu
 □glooyi -tadɛkɔɔ -ta 'ka bha- 'ka
 yɛan" "piü, 'yö Yesu -yö nu 'yö dɔ
 ö -bha □klang -nu kɔ 'gü 'yö ö
 -dɪ -zɔn -nu -dɛ kö 'kɔ 'wo gun-
 'gü bha- "dhi □gban "pepe -yö ta
 -sü 'ka, -a -gen -mü □dɛ 'ö gun
 "dhü kö -wo -tun □kö "suö Zuifö
 -nu -gɔmɛ -nu -gɔ. □Dɛ 'ö □ya
 nu □ya dɔ- -nu kɔ 'gü "dhü 'yö-
 pö: «Zuɛyagblüü- -yö kɛ ka -gɔ!»

²⁰ □Dɛ 'ö □ya ö bo- pö- -nu -dɛ
 "dhü -sü 'ka, 'yö ö -kɔ □kweng -dɛ
 -nu -zɔn -a -nu -dɛ waa- "sɛn 'gü
 -dɛ 'dhö, (kɛ "dhü kö -wo "pɔni
 waa- 'düga "gblɔɔ -nu bha- yö).
 □Dɛ 'ö- -bha □klang -nu □waa-
 -dɛ yö "dhü, 'yö- -nu zuɛ" □nii -da
 □dedewo. ²¹ 'Yö- pö- -nu -dɛ 'zü
 -deewo 'ö- pö: «Zuɛyagblüü- -yö
 kɛ ka -gɔ! 'Ma ka bɔ 'pö □dɛ -kɔ
 'ö n Dɛ -yö n bo- 'ka bha- 'dhö.

²² □Dɛ 'ö □yaa- pö "dhü 'yö
 ö "tɛɛ -blü -a -nu -bha 'yö- pö:

«Atanna -bha 'Nii- "slöüslö bha □nē 'a- da ka 'gü bha.» ²³ 'Yö 'go mü 'zü 'ö- pö: «Me "uu me 'ö 'ka- mawön 'to "kpuᅅg □taa yö, kö Atanna □yaa- me -mawön 'to 'pö □naa bha. Me "uu me 'ö 'kii- bha 'wön yaa -mawön 'to, kö Atanna -dᅅ 'pö 'yii 'dho- me -mawön 'to.

²⁴ "Tüᅅg 'ö ö -dᅅ -zön 'ka ö -bha □klang -nu -dhe "dhü bha kö Toma 'wo- 'to -ya -ta -dhe Didimö bha 'yaa mü. ²⁵ -A "teabö -nu -wa pö- dhe yö □nē- 'gü kö □wa -kpan -bha 'wo- pö: «Toma, yi -zē 'ya kwa Dēme yö.»

'Yö Toma -ya -yö bö- -nu -gö 'ö- pö: «□Ya kē □dhe kö mang □dede -zē n "yan 'yii -da "poni 'wo- gban -a □kweng bha- -dhe 'gü, kö 'a n -kō dan -dhe 'gü □ni, "εεn kö 'a n -kō dan -dhe 'wo zua- -bha -a "senngdhö bha- -dhe 'gü 'pö □ni, 'mii 'dho 'dhang bho 'wön 'ka- pö bha- "dhiü tongtongdhö.»

²⁶ □Dhe 'ö -dhekpaoyi "saöple □ya ziö, -a "saaga -naa bha- 'ka, 'yö Yesu -bha □klang -nu bha 'wo bho 'zü 'ko -ta -deewo 'kō do bha- 'gü. -A yi 'dhe kö bha- 'ka kö Toma -yö mü. Kö 'me 'wo bha -wo 'kwεε ta -sü □wlöö 'pö 'zü. 'Wo dho "kan wo -ta kö -yö dō siē- -nu kpö 'gü mü. 'Yö- pö- -nu -dhe 'zü- deewo 'ö- pö: «Zuēyagblüö- yö kē ka -gö!»

²⁷ □Dhe 'ö □yaa- pö "dhü 'yö go mü 'ö- pö Toma -dhe: «Toma, -bhö □yöön n "söo yö kö bhii □dede 'i i -kō dan -dhe 'wo n zua- -bha n □kweng bha- -dhe 'gü, kö 'i- dan 'zü -dhe 'wo n zua- -bha n "senngdhö bha- -dhe 'gü kö 'i i bo göögbüdhē bha- 'ka kö 'i 'dhang bho n "dhiü.»

²⁸ 'Yö Toma -ya -yö bö- -gö 'ö- pö: «N Dēme, ma Atanna!» "Kεε -yö -to -a "dhi, 'yö Yesu -ya pö- dhe:

²⁹ «"Yan 'i- -kpan n -bha bha □nē- -wön 'gü 'yö 'i 'dhang bho n "dhiü, "kεε 'me 'kö 'wii n yö 'wo 'dhang bho n "dhiü bha- -nu -bha -sē.»

Zan -bha 'sēēdhe ya- -ben zē -gen 'ö- pö

³⁰ "Slē -nu 'ö Yesu -ya -kē ö -bha □klang -nu "yaan -a 'gbe □nē 'yaa 'sēēdhe -be ya- 'gü. ³¹ "Kεε -a 'dhe -nu 'ö- -nu -ben 'dhö zē -sü 'ka ya yi- -ben zē "dhü kö 'ka 'dhang bho- "dhiü □dhe Yesu □nē Atanna -bha -Yame bha- 'ka, □dhe yö 'ö bha □nē Atanna Gbö 'ka, kö ka -bha 'dhang -bho -a "dhiü -sü 'gü, kö 'ka □sii □slöo -a 'saa- 'gü.

21

Yesu -bha 'ö -dᅅ -zön ö -bha □klang -nu "saöple -dhe -kō -dee 'bha 'ö- -kē -a -dhiang 'ö Zan -ya zē

¹⁻² □Dhe 'ö □ya kē "dhü 'ö yi do 'bha 'ka 'zü, kö- -bha □klang -nu bha- me "saöple 'ö- me do- -kē Simo Piēdhö 'ka, 'ö- me do- -kē Toma 'ka 'ö 'wo- 'to kpō Didimö bha waa- Natanaεε 'ö go Kana, Gadhidhe -se 'gü bha waa- Zebede gbö -nu, waa- -bha □klang -nu bha- me "wεε □ple -wo piü" -da siē "yitagbea 'wo- Tibedhiadö -yi -kē bha- =bhaa, 'yö Yesu -yö ö -dᅅ -zön 'zü -dee wo- nu -dhe. -Kō 'ö ö -dᅅ -zön 'ka -kaa -ga 'ö ya: ³ -A me 'dhe 'wo- dhe Simo Piēdhö bha □nē- pö 'me 'wo bha- -nu -dhe: «Maa 'dho "yi 'piü.»

'Yö 'wo- pö 'pö- dhe: «□Ya kē "dhü kö yi -dho 'dho 'pö i □keng-.»

□Dhe 'ö- -nu -wö □ya kē do, 'yö 'wo zun "kpenng 'wo dho 'wo -da "kplagonē do 'gü 'yö 'wo dho 'yi -bha kē -dhe 'gü, "kεε 'wii pē 'bha 'sü gbeng 'kö bha- 'gü. ⁴ □Dhe 'ö -dhe □ya □kpaö, 'yö 'wo dho 'wo -kpan Yesu -bha "yi "kpuᅅg "dhiü mü, "kεε 'wii -dō. ⁵ 'Yö- pö- -nu -dhe 'ö- pö: «N bhang -nu, 'yuü- =nē 'yaa ka -gö 'zü kö 'ka- bhö -ee?» 'Yö wo- pö- dhe: «□iin.»

⁶ □Dhe 'wo- pö "dhü 'yö- pö- -nu -dhe: «-Kaa "nuu bha- -zuö 'sa "kplagonē bha- -kō -sē 'gü "pean bha- 'ka, ka -dho 'yuü- zē.

'Yö 'wo "nuu bha- -zuö □dhe -kō 'ö- pö 'ka- -nu -dhe bha- 'dhö, 'yö-

-nu faan 'yii □moo- "gan -sü -bha 'yuü- 'ö gun- 'gü bha- -wön 'gü.
 7 □Dhe 'ö □ya kē "dhü, 'yö- -bha □klang -nu bha- me 'dhe 'ö- -dho gun- kē siē bha 'ö- pō Piedhö -dhe: «Piedhö, kwa Dēme □nē bha!»

□Dhe 'ö Simo □yaa- ma □dhe wo Dēme □nē bha, 'yö so -da ö -bha, 'yö -pö "yi bha- =bhaa 'yö dho- -zian 'ka. 8 'Yö me 'dhe 'wo to 'yitagö 'gü bha 'wo -ya "nuu bha- "gan -sü -bha 'wo nu- 'ka "yi "kpong "dhiü, -a -gen -mü □dhe 'ö gun "dhü kö 'waa "yi "kpong 'ka □gblēn 'zü, kö -wo □dhe -gen -yan kēng do "sinma "dhiü -dhe 'dhö, "kēē kö "nuu bha -yö pa -sü 'ka 'yuü- 'ka -tetēdhö. 9 □Dhe 'ö □wa 'go "yitagö 'gü □wa zun "sia-, 'wo dho -dhe -ga kö 'yuü- =pia -sü -yö peng □dhuu -ta kö 'bluu- -ya "soo mü. 10 'Yö Yesu -ya pō- -nu -dhe: «-Ka nu 'yuü- 'ka- kun bha- 'bha 'ka!»

11 'Yö Simo Piedhö -yö -da "kplagö bha- 'gü 'yö "nuu bha- gan 'ö nu- 'ka "sia-, kö 'yuü- -ya pa -sü 'ka. 'Yuü- 'ö gun "nuu bha- 'gü bha- =gban -da 'kwēē- -sü gun 'yuü- kēng do ö -kö "soodhu waa- 'yuü- -yaaga. 'Sa -a 'bha 'yaa gun 'sēennē "kēē yö -zē □gban 'gü, "nuu bha- ga do -zian 'yii "kan. 12 'Yö Yesu -ya pō- -nu -dhe: «-Ka nu kö 'ka pē -bhö!»

"Kēē 'me 'wo bha- me do -zian 'yii □moo- -bha kö -ya dhe" 'kpo □dhe: «De -zē -mü i 'ka -zē wo □zoo?» -A -gen -mü □dhe kö -wa 'wön -do □dhe wo Dēme -mü. 13 □Dhe 'ö □ya kē "dhü 'yö □yoon- -nu "soo 'yö 'bluu- bha- sü 'yö- nu- -nu -dhe waa- 'yuü- =pia -sü bha- 'dhö.

14 'Go 'ö Yesu -ya wo ga 'gü bha- -bha ö -dī -zön ö -bha □klang -nu -dhe -kö -yaaga -naa □nē gun bha.

15 □Dhe 'ö □wa wo bo pē -bhö -sü 'ka, 'yö-pō Piedhö -dhe: «Simo, Zan gbö, n -dho -yö i -kē 'ö -ziö me 'wo ya- -nu -ta "wē -ee?» 'Yö

Piedhö -ya -yo bo- -go 'ö- pō: «□lin, n Dēme, i- 'wön -do □dhe i -dho -yö n -kē.»

'Yö- pō- -dhe: «-εε, □dhe 'ö "dhü -bhö i -zū 'to ('me 'wo bo n 'ka 'wo □dhe) ma -tuü -nu 'dhö bha- -nu "piü!»

16 'Yö 'go mü 'zü 'ö- dheε" □ple -naa kpo 'ö- pō: «Simo Zan gbö, n -dho -yö i -kē -ee?» 'Yö Piedhö -ya pō- -dhe: «□lin, n Dēme, -a 'wön -yö i "yaan □dhe i -dho -yö n -kē.» 'Yö Yesu -ya pō- -dhe: «-εε, □dhe 'ö "dhü -bhö i -zū 'to ('me 'wo bo n 'ka 'wo □dhe) ma -tuü -nu 'dhö bha- -nu "piü!»

17 'Yö 'go mü 'ö- dheε" -yaaga -naa kpo 'zü 'ö- pō: «Simo, Zan gbö, i- -pö n -dho -yö i -kē □dedewo "wē -ee?»

'Yö Piedhö -yö ö wēē 'gü -siö -a dheε" -yaaga -naa 'ö Yesu -ya kpo bha- -wön 'gü. 'Yö- -yo bo- -go 'ö- pō: «'Aa, n Dēme, bhi 'ö bhi -zē 'i 'wön □gban -wön □gban do ya, 'bhaa- 'wön do □nē wo □dhe i -dho -yö n -kē -ee?»

Yesu -ya -pö -dhe yö □nē- -wön 'gü: «□Dhe 'ö "dhü kö -bhö ma -tuü -nu "dhiü gba!» 18 'Yö ö -wu -ta -yo 'ö- pō: «Piedhö, a- -pö i -dhe, tean- =dede 'ka □dhe: 'Ö gun kö i 'nē "gbong 'ka, 'wön 'ö -dhi i -dhe □nē 'i gun- kē siē, 'ö 'i dho -dhe 'ö -dhi i -dhe -a 'gü □dhe -kö 'ö -dhi i -dhe -a 'dhö, "kēē 'bha kē zii yi 'ö- 'ka, i -dho i -gbe wang □nē- "pu, 'yö me "wēē -yö dho i 'ka -dhe 'ö- -dho 'yaa i -bha bha- 'gü.

19 Saan" -kö 'ö Piedhö dho saan"- 'ka kö- ga -kö -yö Atanna 'to bhö bha □nē Yesu -ya to "dhiü 'ö- dhiang zē "dhü bha. □Dhe 'ö □ya bo- -pö "dhü -sü 'ka 'yö- pō- -dhe: «-Bhö nu 'kwa 'dho.»

20 □Dhe 'ö □wa ziö 'wo 'dho siē, Piedhö dho slēē- ö 'gü kö -yö -dhe -ga kö Yesu -bha □klang -nu bha- me 'dhe 'ö- -dho gun- kē siē, 'ö kē ö -go -wo -a -kuu -ta kö -wo pē -bhö siē 'ö- dheε" kpo 'ö- pō «N Dēme, 'dee yöö -da i -dhe pē "piü bha»

-yö nu sië -nu □keng-. ²¹ 'Yö Yesu dhεε" kpɔ 'ö- pö: «'Yö mε 'dhe 'kö nu sië ya □wε, n Dēmε? Yö -zë -bha ga -kɔ -dho kë mü □dhe?»

²² 'Yö Yesu -ya -yɔ bɔ- -gɔ 'ö- pö: «-A 'dhe 'kö bha 'yaa dɔ i -gɔ -dhe 'bha 'gü, □ya ga n 'gü, -yö -mɔɔ -bha 'ö to "yaan 'ö zun- 'ka n "dhiü yee kë -yi -bha. Bhi -zë -bhö nu □zɔɔ kö 'kwa 'dho!»

²³ -A pö 'ö Yesu -ya wo "dhü bha 'yö- -wɔ -yö □mɔɔ kwa dheebhang -nu kpö 'gü □dhe -a -bha □klangdhiü 'dhe 'kö bha 'yii 'dho ga 'zü tongtongdhö. "Kεε 'sa kö Yesu -zë 'yii- pö Pisdhö -dhe □dhe 'yii 'dho ga 'zü, -ya -pö □naa 'kö 'zü □ya 'to "yaan kö -yö zun- 'ka n nu yi -bha □wε, yö -zë -yö -dɔ i -gɔ 'mε?»

²⁴ -A □klangdhiü 'ö "dhü bha □në 'wɔn -nu bha- -gen dɔ 'yö- -ben zë bha. Yö □në- -wɔn 'gü 'yö 'yi 'dhang bho- "dhiü □dhe 'wɔn 'ö- -gen dɔ bha tɛan- -mü.

²⁵ 'Wɔn 'ö Yesu -ya -kë -a -kpεa 'yaa -mü -a 'dhe 'yi- -gen dɔ 'sëedhe ya- 'gü ya- 'ka. □Ya kë 'nu □dhe 'wɔn -nu 'kö Yesu -ya -kë yi- =gban -sü 'dɔ 'dɔ 'yi- -ben zë, -a 'sëedhe -be 'yii 'dho □mɔɔ "kpungtaadhe -todhüsü -zian 'gü.

Yesu -bha bómε -nu këwón -nu

'Nii- "slüöslü "plüün -bho Yesu -bha bómε -nu -dhe -kó

¹ Teofidhö, n dheebhang □bh-lëësü, ma 'sëédhe -blëësü 'a- -ben zé bha, 'wón 'ó -gban pé "pεpε 'ó Yesu -ya -ké waa- pé -nu 'ó mé -nu □draan- -bha 'ó go- 'ka- -bha yé zü bho -sü -bha ² 'ó dho 'ó zun- 'ka -dhekpacyi 'ó Atanna -ya □wlü 'ó dho- 'ka dhang- 'gü -a -bha bha, a ké- =gban "pεpε -gen -dó -a 'gü. "Sanni -yó 'dho dhang- 'gü, -yó ó -wv -kpó mé -nu 'ó- -nu sü ó -bha bómε -nu 'ka "kþung □taa yó bha- -nu -bha 'Nii- "slüöslü -bha 'gügbudhe 'ka. ³ □Dhe 'ó □ya 'go ga 'gü, -yó ó -dú -zón -nu -dhe -gen -yan 'gbe □dede 'ka -dhekpacyi -kaong -yiisió 'ka 'yó- -zón -nu -dhe □dhe 'ó "yaan. -Wo wo "yan -kpan -bha 'pó 'ó 'wón 'ó -gban Atanna -bha -gblüédhe -bha 'ó- pó- -nu -dhe.

⁴ Yi dó 'ka kö waa- -bha □klangdhü -nu bha -wo pé -bhó sié -dhe do 'gü, 'yó- pó- -nu -dhe 'ó- pó: «'Ka 'dho bho Zedhizadhémó -dhe 'ka taa -gblëen □kö, -ka ka "yan 'to 'Nii- "slüöslü 'ó n Dë -ya "plüün bho ka -dhe, 'a- -dhiang zé ka -dhe bha- -gó! ⁵ -A -gen -mü □dhe Zan -zë -yó mé -nu -zu "yi □në- 'ka, "kεε ka -zë -a yi 'yaa □gblëen 'zü kö Atanna -yó ka pa 'Nii- "slüöslü 'ka.

Yesu -dho dhang- 'gü -kó

⁶ Yesu -bha bómε -nu 'ó weng- -nu 'wo gun -dhe do 'gü bha, 'wo- dhεε" kpó 'wo- pó: «Yi Dëme, i- -pó -a yi □ya -loo kö 'i Izraédhö -mé -nu bho □dhuéngdhe 'gü (Wlómó -mé -nu -gó) kö -wo -ya wo -dú 'flëé- 'gü 'zü -deewo -ee?» ⁷ Yó Yesu -ya -yó bó- -nu -gó 'ó- pó: «-Abin! -A -dhe 'yaa- -bha kö yi -nu

waa- "tüng -nu ('wo -gban 'wón -nu bha- -bha) 'ó n Dë -ya -ya ó -bha -gblüédhe 'gü -wv 'ka bha 'ka- -nu dó. ⁸ "Kεε (-a 'dhe ka -mawón 'dhó- -bha kö 'ka- dó yó -mü □dhe:) 'Nii- "slüöslü -dho lóó -ka -ta 'ó Atanna -yó 'gügbudhe nu ka -dhe. Yó □né □ya ké "dhü 'yó 'wón 'ó -gban n -bha 'ka dho ké- pó -mé 'ka 'mé 'wo Zedhizadhémó pó 'gü -dhe -nu oo, Zude -sε 'gü -dhe -todhüsü waa- Samadhi -dhe -nu 'gü -a -nu -dhe 'ó dho "dhü 'ó zun- 'ka "sε "dhiütodhe 'gü.»

⁹ □Dhe 'ó □ya 'wón -nu bha- pó "dhü 'dóóndhö 'ó □ya ó bo, 'yó □wlü Atanna -bha 'gügbudhe 'ka 'yó dho dhang- 'gü, 'yó dho "dhü 'ó -da dha 'kþong- 'gü, 'yó dha 'kþong- -yó kpa- -ta -a -nu "yan "dhiü mü.

¹⁰ -A -nu "yan- -to Yesu □keng- zian 'ó 'dho sié- 'ka dhang- 'gü bha- 'ka, 'wo dho -dhe -ga kö góón- -nu □ple 'ó só "puu 'dhó- -nu -bha (Atanna -bha "kié -nu bha) kö -wo dó sié- -nu "sóó mü. ¹¹ Yó góón- -nu □ple bha 'wo- pó- -nu -dhe: «Gadhidhe -mé -nu 'ka ya, -mé 'ó -ké 'yó 'ka -dhe -ga dhang- 'gü zuudhö "dhü? Yesu do 'ó 'go sié ka kpó 'gü 'ó dho dhang- 'gü bha, -yó -dho 'ó yee ké 'zü 'ó nu □dhe -kó do 'ka -yó- 'ka kö -yó 'dho sié bha- 'dhó.

Mε -dó Zuda "gblvü 'gü -kó

¹² □Dhe 'ó □ya ké "dhü 'yó Yesu -bha bómε -nu bha 'wo go -tón 'wo- -dhe Odhivie -tón 'ó Zedhizadhémó -dhe "sóó bha- -gbin-, 'yó 'wo wo yee -ké 'wo dho Zedhizadhémó 'plöö. -Go Zed- hizadhémó 'plöö kö 'i dho Odhivie -tón □gbin- -yó -móó "kidhung do -nu "sinma -bha. ¹³ □Dhe 'ó □wa -loo Zedhizadhémó, 'yó 'wo dho 'kódhi 'wo gun- 'gü 'kó -ta "dhüng 'gü bha- 'gü. 'Mé 'wo gun mü bha -wa mé do -dhe Piedhö, 'yó 'wo- mé do 'bha -dhe Zan, 'yó Zakó, Andre, Fidhipó, Toma, Batedhemi,

Matiö, Zakö 'ö -kë Adhöfe gbö 'ka, 'yö Simö, 'wo- 'to kpo 'wo- -dhe "yangüsüme bha waa-Zudë 'ö -kë Zakö gbö 'ka 'pö. ¹⁴ 'Me 'wo bha-nu -wu -gun do 'ö 'wo -yea do 'gü 'wo □bhea -kpeawo, waa-dhebhö 'bha -nu waa-Yesu dhe Madhi waa-dheebhang -nu 'dhö.

¹⁵ Yi do 'ka kö 'dhang -bho Yesu "dhiü -me -nu 'wo dho □moo me këng do ö -ko □ple -nu -bha bha -wo -dhe do 'gü, 'yö Piedhö -yö □wlü- -nu □gban wëedhö mü 'ö-pö- -nu -dhe: ¹⁶ «N dheebhang -nu, -yö -së kö 'pë 'ö Atanna -bha 'Nii- -ya pö yi 'bha 'ka Davi "dhi 'ö -ben zë -sü 'ka- -bha 'sëedhe 'gü, 'ö -gban Zuda 'ö zian bho 'me 'wo Yesu kun -a -nu 'ka -a -bha bha -yö kë. ¹⁷ Zuda bha -yö -kë 'me 'kwa gun Yesu □keng- bha- me do 'ka, yë 'kwa- -kë bha- -bha -gun 'pö.

¹⁸ 'Wëega 'ö -kë -a me zë □saa 'ka bha 'yö 'bhlaadhe do dho- 'ka. □Dhe 'ö □ya kë "dhü, 'yö dho ö -go 'bhlaadhe bha- 'gü 'yö- -pö mü 'ö wü, 'yö- gblëen- =gban 'wo -pen 'do 'do, 'yö ga. ¹⁹ 'Me 'wo Zedhizadhëmö -pö ya- 'gü -a -nu □gban "pepe -wo kë 'wön bha- ma, 'yö- -wön 'gü 'yö 'wo 'bhlaadhe bha- -dhe wo -wu 'gü Akedama (□waa- pö "dhü kö -wa -pö 'bhlaadhe 'ö me □yoon -yö □wëng- 'gü). ²⁰ 'Wön 'ö -gban Zuda -bha bha -yö -ben zë -sü 'ka "Tan 'sëedhe ('wo- Somö kë bha-) 'gü 'nu yi 'bha 'ka □dhe:

«Me 'bha -bha -wön 'ya 'dho zun- -bha 'ko -bha,

me 'bha 'ya 'dho -ya 'gü.»

'Yö -ben zë -sü 'ka 'zü □dhe:

«Me do 'bha -yö do- 'gblü 'gü.»

²¹⁻²² □Dhe 'ö "dhü me do -yö -da yi "piü kö -yö kë kwa Dëme Yesu -bha -go ga 'gü -sü bha- "së- 'ka 'pö. Me 'ö "dhü bha -yö kë 'me 'ö gun 'me 'ö 'kwa gun kwa Dëme Yesu □keng- "töng "pepe 'ö- -kë, 'ö bo- 'ka "së -nu 'gü 'ö go- 'ka yi 'ö Zan -ya -zu 'ka bha- -bha 'ö dho 'ö zun- 'ka yi

'ö go- 'ka kwa kpö 'gü, 'ö Atanna -ya □wlü 'ö dho- 'ka dhang- 'gü -a -bha bha- me do □në- 'ka.

²³ □Dhe 'ö □ya kë "dhü 'yö 'wo me □ple 'to sü, me 'wo bha -wa me do -dhe Zosefu 'wo- -dhe Baaz- abasö, 'yö 'wo- 'to kpo Zutusö, waa- Matiasö. ²⁴ 'Yö 'wo □bhea kwa Dëme -dhe 'wo- pö: «Yi Dëme, bhi 'ö 'i me □gban "pepe zuëga do, me □ple 'wo ya- me 'dhe 'i i -ko -ye -bha -a -zön yi -dhe ²⁵ kö -yö kë Zuda "yoo 'gü 'ka! -A -gen mü □dhe Zuda -yö kë -go ö -bha yë 'ö -kë i -bha "ta 'sü -yë 'ka bha- 'gü 'yö dho -dhe 'ö- =moo bha- 'gü. ²⁶ □Dhe □wa bhea" □dhe -ko bha- 'dhö 'yö 'wo zë "kpüü -kë, 'yö to Matiasö -bha -bha, 'yö -da Yesu -bha bome -nu -kaong do ga do bha- -nu "piü.

2

'Nii- "slüüslü nu -ko

¹ □Dhe 'ö Zuifö -nu -bha □ni- idadhe 'wo- -dhe Pangtökötö bha- yi □ya □loo, 'dhang -bho Yesu "dhiü -me -nu □gban "pepe -wo -gun -dhe do 'gü 'ko do 'bha 'gü. ² 'Wo dho "kan wo -ta kö pë vin "gbü- 'bha □ya -da -nu "tu 'gü dhang- 'gü. -A vin- -kë □dhe "tëe "gbü- 'ö -ziö -a 'dhö 'yö 'ko 'wo gun- 'gü bha- pa. ³ 'Yö pë 'bha 'ö bho peng 'nëe- -bha bha 'ö -ya -a -nu □gbin- 'doondhö. ⁴ 'Yö 'Nii- "slüüslü -yö -da -a -nu 'gü, 'yö -nu □gban "pepe pa, 'yö 'wo -ya dhang zë -sü -bha -wu "wëe 'ö 'waa- do 'nu -blëesü bha- 'gü □dhe -ko 'ö Atanna -bha 'Nii- bha 'ö- do- 'ka- -nu "dhi -a 'dhö.

⁵ -A yi 'ö "dhü bha- 'ka kö Zuifö -nu 'wo Zedhizadhëmö 'plöö, waa- me 'dhe -nu 'wo go "së "pepe □gban 'gü, 'ö 'wo -kë Atanna □bh- lëyame 'ka kö -wo Zedhizadhëmö mü. ⁶ □Dhe 'ö pë vin bha □waa- ma, 'yö- me kpö 'gbe □dede 'wo nu 'ko bha- "dhi "dhiü mü □gban 'wo- do sië 'koondhö mü bha- -wön 'gü. 'Wön bha- 'wön -ya -nu -kon

□dedewo, -a -gen -mü □dhe me "pepe 'wo nu 'dhü bha -wo 'dhang -bho Yesu "dhiü -me -nu -wü 'gü ma wo -di -wü -nu 'gü 'do 'do 'ka, 'ö dhiang -nu 'wo- zë sië bha 'wo- 'gü ma 'kpakpadhö. ⁷ □Dhe 'ö- 'wón -ya -nu kón "dhü, 'yö 'wo -ya "kaabho bho -sü -bha 'wo- pö: «-Ka do! 'Me 'wo dhiang zë sië ya, Gadhidhe -me -nu 'waa -mü -ee? ⁸ -Yö kē -ko -kē □dhe 'yö dhiang -nu 'wo- zë sië ya kwa- 'gü ma kwa -di -wü -nu 'gü 'do 'do 'ka? ⁹ "Kee kö 'me 'kwa ya me 'bha -nu -go Paatö -se -nu oo, Medi -se -nu waa- Edhamö -se -nu 'gü, 'ö me 'bha -nu -wo go Mezopotami -se, Zude -se, Kapadosö -se, Pong -se, Azi -se ¹⁰ Flizi -se, Panfidhi -se, Ezitö -se waa- Dhibi -pö -nu 'wo Sidhenö -dhe -züzü -a -nu 'gü, 'ö me 'bha -nu 'wo go Wlómö, ¹¹ 'ö me 'wo Zuifö 'nē □dede 'ka 'pö, 'me 'wo wo zuë" □slëë 'pö Zuifö -nu -bha bhea" -ko 'gü waa- me -nu 'wo go Kletö -dhe -nu, waa- Adhabi -se -nu 'gü 'wo mü, "kee 'yö dhiang -nu 'wo- zë sië 'ö -gban Atanna -bha 'wón -së 'ö- -kē -a -bha bha 'kwa- ma kwa -di -wü -nu 'gü 'do 'do 'ka?» ¹² -A 'wón -ya -nu -kón □dedewo 'ö 'pë 'wo dho- pö 'wii- do, 'yö 'wo- pö wo 'ko -nu -dhe: «□Ya kē "dhü kö 'wón ya- 'klö- mü -mē 'ka?» ¹³ "Kee -a me bha -nu -zë kö -wo □wëe do sië 'dhang bho Yesu "dhiü -me -nu -bha 'wo- pö: «-Aa, n 'bha, 'me 'wo bha we □nē □yaa- -nu 'kun!»

Piedhö -bha 'wón -gen do -ko

¹⁴ 'Yö Piedhö waa- Yesu -bha böme -nu -kaong do ga do -kpea 'wo to bha 'wo □wlü 'wo do wo -gean 'me 'wo bha- -nu wëedhö, 'yö Piedhö -yö ö -wü "dhiü □wlü 'yö dhiang zë- -nu -dhe 'ö- pö: «'Me 'ka Zuifö 'ka, 'ö 'ka Zedhizadhémö -pö ya- 'gü waa 'me 'ka nu, -ka ka 'tu 'to kö 'wón 'ö kē sië bha 'a- gen pö ka -dhe. ¹⁵ -A -gen -mü □dhe 'me 'ka- -nu -ga sië bha we

'yaa- -nu -bha □dhe -ko 'ka ka -zu 'gón sië- 'ka bha- 'dhö. -A 'klö- -mü □dhe "töng 'kwa do- 'ka ya "yëng- 'tee -ta -mü (we -bha me 'kun "töng 'yaa kē □ni!). ¹⁶ "Kee 'pë 'ö Atanna -yö bö ö -wudhiüloomë Zoedhö 'gü 'ö- pö yi 'bha 'ka bha 'yö- 'gü -wón 'dhö kē sië □dëe bha. ¹⁷ -A -gen -mü □dhe Atanna -ya -pö Zoedhö -dhe 'ö- pö: «"Töng -totaamasü 'gü, a -dho ma 'Nii- 'gü -gblü me suu "pepe □gban -ta, 'ö ka gbö -nu waa- ka 'dhu -nu 'wo n -wü "dhiü □loo, 'ö ka -bha 'nē "wlü -sü -nu "yan 'gü 'dhö -da 'wo teanwón 'ö -gban Atanna -bha -a do 'Ö kaa- me zizi -nu 'wo "yëen bho (teanwón -nu 'wo Atanna 'piü) -a 'ka. ¹⁸ Tean- =dede 'ka, a -dho ma 'Nii- 'gü -gblü ma yëkëme -nu, gçon- -nu waa- dhong -nu -ta kö -wo n -wü "dhiü □loo yi 'ö bha- 'ka. ¹⁹ A -dho "dhabhliwón "gblügblü -nu kē dhang- 'gü -dhe -nu waa- "kpongtaadhe -nu 'gü. □Yçon -nu, peng -nu waa- peng "gbiën -nu -wo -dho kē. ²⁰ 'Yëng- 'bhü- -dho kē tii, 'ö "su -yö -kē □dhe □yçon 'dhö, 'yö yi 'ö kwa Dëme -ya -ya ö 'to bhö -yi 'ka, yi 'kpii- bha 'yö gun -na □loo. ²¹ □Ya bö kē -sü 'ka "dhü, me "su me 'ö dho kwa Dëme mçö- -yö -dho "ta- -me -dhe 'ö- dha.» ²² 'Yö Piedhö -yö dhiang zë 'zü 'ö- pö: «Izraedhö -me -nu, -ka ka "tu to: Yesu 'ö go Nazadhëtö bha Atanna -ya -bö kwa -dhe, 'yö bö- 'gü kö -ya -zçon kwa -dhe □dhe yö □në- bö, 'yö "dhabhliwón "gblügblü -nu -kē □dhe -ko 'ö kaa □dede 'ka- do- 'ka bha- 'dhö. ²³ "Kee 'yö 'wo- "dhiü do ka -dhe

□dhe -ko 'ö gun- 'ka Atanna zuë" "piü 'nu -blæesü, 'ö gun- "piü □dhe -yö kē- 'ka -a 'dhö, 'yö 'ka- dō wōnyaakême -nu -gō, 'yö 'wo- dō "dhü -bha 'wo- zē, ²⁴ "kεε □dhe 'ö □wa bo- -wëédhe bho -sü 'ka 'ö □ya ga, Atanna -ya -bho ga -bha "dhiüdhε -gō 'ö- bo, -a -gen -mü □dhe ga faan 'yaa □moo- -bha kö -yö wō- -ta ²⁵ □dhe -ko 'ö Davi -ya pō- 'ka yi 'bha 'ka -a -bu 'gü 'ö- pō □dhe:

◁A- 'wōn dō □dhe n Dëme -yö n "piü -kpeawo,

'ö n -maa -kē,
-a -wōn 'gü n 'yao- -nu -ko 'yii 'dho □moo n -bha.

²⁶ Yö □nē- -wōn 'gü 'yö n □nii 'dhö -da,

'yö 'a dhiang zē zuë" □nii -da 'ka. A- 'wōn -dō □dhe a -dho ga -dhekpaoyi dō 'ka,

"kεε a n -zū -yö 'pē 'ö Atanna -ya pō

ö -dho kē n -dhe bha- -dhe -kpeawo.

²⁷ -A -gen -mü □dhe a- -pō -dhe: 'Bhii 'dho kwaa- n 'nii- -zü □geebō,

□ya 'go mü 'bhii 'dho "wı- -bha kö i -bha yékême "slüöslü bha- kwi -yö "bu.

²⁸ 'Bha -tosea kē -zian -zōn n -dhe, i -bha -kē n "piü -sü bha -yö n zuë" □nii -da -kpeawo bha- 'dhö.»

²⁹ 'Yö Piedhö -yö dhiang zē 'ö dho- 'ka ö "dhiü 'ö- pō: «N dheeb- hang -nu, -ka dō kö 'wōn 'ö -gban kwa "bhema -wōngbüsü Davi -bha bha 'a- pō ka -dhe 'kpkapadhö. -A -gen -mü □dhe Davi bha -yö -ga 'ö 'wo- =gee bho, 'ö- bun 'dhö -tun □dεε kwa -gō yö. ³⁰ "Kεε 'ö gun kö -yö -tun "yaan -yö -gun Atanna -wōdhiüloome 'ka, 'ö- 'wōn dō 'kpkapadhö □dhe -yö dhiang -zē ö -dhe 'ö -sö -bhö 'ö- pō ö -dhe □dhe ö -dho -a suu 'gü -nē dō 'sü 'ö- ya ö -bha -gblüde 'ka □dhe Davi 'dhö 'pö. ³¹ -A -kē "dhü -sü bha-

'gü 'wōn 'ö dho kē 'yö Davi -ya to "dhiü 'ö- dō. 'Wōn 'ö -gban Atanna -bha -Yame -bha -go ga 'gü -sü -bha bha □nē 'ö- -dhiang zē 'ö- pō □dhe: ◁Atanna 'yii -ko "kan- "dhiü □geebō kö -kwi -yö "bu bha.

(-A -kē "dhü -sü bha- 'gü, kö dhiang 'ö Davi -ya zē bha 'yii- bho ö -dī 'gü, Atanna -bha 'Nii- "slüöslü □nē- dō- "dhi.)

³² Yesu 'a- -dhiang zē siē ka -dhe ya, Atanna □yaa- bho ga 'gü, me □gban "pepe kwa- "σεε- 'ka, kwa- 'wōn -dō. ³³ 'Yö- sü 'ö- -ya -yεa □bhlëesü 'ö- "soo dhang- 'gü bha- 'gü, 'yö 'Nii- "slüöslü 'ö- dē -ya "plüün bho- -dhe bha- =sloo, 'yö- =loo yi -ta. Pē -nu 'ka- yö siē "εεn 'ka- ma siē bha 'Nii- "slüöslü bha □nē- -nu -kē. ³⁴ -A -gen -mü □dhe Davi bha 'yii -da dhang- 'gü □dhe Yesu 'dhö, "kεε -ya -pō 'ö- pō:

◁N Dëme Atanna -ya -pō n Dëme -dhe:

-Bhö -ya ma -yεa -sē ya- 'gü!

³⁵ Kö -yö 'to- 'ka "dhü -yö zun- 'ka yi 'a dho i -ko zio- 'ka i 'yao- -nu -gō bha- -bha».

³⁶ □Dhe 'ö "dhü Izraedhö -me -nu □gban "pepe, -ka 'dhang bho- "dhiü □dhe Yesu 'ka- dō "dhü -bha bha □nē Atanna -ya -ya me □gban "pepe Dëme, -a -bha -Yame Klisi 'ka. Yö □nē Atanna -ya pō ö -dho bō me "bhü- -nu -dhe.»

³⁷ □Dhe 'wo Piedhö -wü bha- ma, 'yö dho- -nu -gō □gblæen, 'yö peng -yö -kan -nu -bha, kö □waa- 'wōn dō □dhe 'wa -da Atanna "dhiü. 'Yö 'wo Piedhö waa- 'dhang -bho Yesu "dhiü -me -nu 'wo to bha- -nu dheε" kpo 'wo- pō: «Yi dheeb- hang -nu, □dhe 'ö "dhü bha 'yi- kē □dhe?» ³⁸ 'Yö Piedhö -ya pō -nu -dhe: «-Ka bo ka □song 'ka kö 'me 'ö "dhü -yö ö -bha -toseadhe slëe-, kö -yö ö kwaa- ö kē -song yaa -nu -zü, kö -wa -bō Yesu 'ka -zu bho Yes -a 'to 'gü, kö -ya -bha 'wōn yaa -nu -mawōn 'to! □Ya kē "dhü 'Nii- "slüöslü 'ö Atanna -ya □gbao bha

ka -dho ka -bha □slɔɔ. ³⁹ -A -gen mü □dhe -ya "plüün -së bha- -bho kaa- ka bhang -nu ka -dhe, 'yö dho 'ö- bho 'pö 'më 'wo "së "wëë -nu 'gü □gblëngblëen, 'ö kwa Dëmë, kwa -bha Atanna dho- -nu -dhe kö -wo kë- -bha 'në -nu 'ka bha- -nu -dhe.»

⁴⁰ 'Yö Piedhö -yö dhiang -nu zë 'zü 'gbe 'ka -a -nu -dhe, 'yö -dhio -nu dɔ- -nu -ta 'ö- -nu faan dɔ, kö □wa 'wü dha -sü -wɔn -bha kö -wo 'go 'wɔnyaakëmë -nu 'wo Yesu zë, 'ö Atanna dho 'wɔn bho- -nu 'gü bha- -nu kpö 'gü.

⁴¹ 'Yö më 'gbe 'wo 'dhang bho Atanna -wu 'ö Piedhö -ya pö bha- "dhiü, 'yö 'wo- -nu -bɔ Yesu 'ka -zu bho. 'Yö më 'wo □mɔɔ më "gblü -yaaga -bha 'wo -da 'dhang -bho Yesu "dhiü -më -nu "piü yi do bha- 'ka. ⁴² -Wo -gun wo faan dɔ sië -kpeawo 'ö 'wo wo "tu to më draan- -wu -nu 'ö Yesu -bha bɔmë -nu gun- -zɔn sië- -nu -dhe bha- -bha. 'Ö- -nu -kɔ -yö -kë 'wɔn do -bha, 'ö- -nu -bha -dhië gun do, ('yö 'wo to mü 'wo kwa Dëmë Yesu -bha -bhöpë -bhö), -a -nu -bha -bhea Atanna -dhe -sü -nu bha 'wo- -gban -kë wo "kwëë.

'Dhang -bho Yesu "dhiü -më -nu -kë 'ko "piü -kɔ

⁴³ 'Suü- -gun më □gban "pepe 'gü, 'ö 'wo 'dhang -bho Yesu "dhiü -më -nu □bhlëë -ya "dhabhliwɔn "gblügblü -nu waa- -kian -wɔn 'gbe -nu 'ö- -bha bɔmë -nu gun- kë sië bha- -wɔn 'gü. ⁴⁴ 'Dhang -bho Yesu "dhiü -më -nu -gun wo kpö 'ka "dhü do, 'ö- -nu □slɔɔpë □gban- gun do. ⁴⁵ 'Më 'wo bha -wo gun woo- 'bhlaadhe -nu, "ëen pë -nu 'ö- -nu □slɔɔpë 'ka -a -nu "dhɔɔ dɔ sië 'yö 'wo- -naɔ □loo 'ko -ta, 'yö 'pë 'ö □mɔɔ 'më 'ö "dhü -a -bha -kpla -bho 'ka -pë -bha 'wo- -nu -më -dhe.

⁴⁶ 'Yö 'wo □loo 'ko -ta -dhekpaɔyi □gban "pepe 'ka Zuifö -nu -bha Atanna -dhökëgüko 'gü, 'yö 'wo kwa Dëmë Yesu -bha -bhöpë -bhö, kö -wo pë -nu -bhö sië 'ko "piü -a

-nu -gɔ 'kɔɔdhe -nu 'gü □niidadhe waa- zuëwaanüsü 'ka. ⁴⁷ 'Yö 'wo Atanna 'to bhɔ, 'yö- -nu -dho -yö "següme -nu -kë. 'Yö kwa Dëmë Yesu -yö 'dhang bho ö "dhiü -më 'ö □wa dha -a -da -a -nu "piü yi □gban "pepe 'ka.

3

-Genloomë do -kë "klöökü -kɔ

¹ Yi do 'ka kö Piedhö waa- Zan -wo 'dho sië Zuifö -nu -bha Atanna -dhökëgüko 'gü kö 'yënn- =ya 'kpɔ më -gɔ 'ka -a -nu -bha -bhea Atanna -dhe "töng 'gü, ² 'yö 'wo -genloomë do yö kö -yö -ya -sü 'ka 'kodhi 'dhe 'wo- -dhe 'kodhi -sësü bha- "dhiü. Gɔndë bha -yö -bhɔ ö -bha "yua bha- 'ka. -Wo -nu 'ka -dhekpaɔyi □gban "pepe 'ka 'wo- -ya mü kö -yö 'wëëga -gbadhe 'më 'wo -da sië Atanna -dhökëgüko 'gü bha □në- -nu -gɔ. ³ 'Yö Piedhö waa- Zan -nu yö kö -wo 'dho sië Atanna -dhökëgüko 'gü, 'yö gba -dhe -a -nu -gɔ. ⁴ 'Yö Piedhö waa- Zan 'wo- -ga zuudhö, 'yö Piedhö -ya pö- -dhe: «-Bhö -dhe -ga □zɔɔ!» ⁵ 'Yö gɔɔn- bha 'ö ö "yan "dhiü □wlü 'yö- -nu -ga -së 'ka, -a -gen -mü □dhe kö -yö ö -zu 'gɔn sië □dhe -wo -dho pë 'bha nu ö -dhe. ⁶ 'Yö Piedhö -ya pö- -dhe 'zü 'ö- pö: «'Wëëga 'yaa n -gɔ kö 'a- nu i -dhe "këë pë 'bha -yö n -gɔ, a -dho yö -zë nu i -dhe: Yesu Klisi 'ö go Nazadhetö bha- 'to 'gü, -bhö "wlü kö 'i 'ta!»

⁷ □Dhe 'ö □yaa- pö "dhü 'yö gɔɔn- bha- kun- kwëë "ka, 'yö- =wlü, 'yö- -gen -yö dɔ dingdhö -a □wlöö, ⁸ 'yö -wlö 'ö -gban ö -gen bha- -ta, 'yö -ya 'ta 'sü -sü -bha. 'Yö waa- Yesu -bha bɔmë -nu 'wo -da Atanna -dhökëgüko 'gü kö -yö "ta 'sü sië, kö -yö -wlö sië, kö -yö Atanna 'to bhɔ sië. ⁹ Më "pepe 'wo gun 'mü -wa -yö kö -yö "ta 'sü sië Atanna 'to bhɔ -sü 'ka. ¹⁰ □Dhe 'ö □waa- -ga 'ö □waa- dɔ □dhe 'më 'ö gun -ya -sü 'ka Atanna -dhökëgüko "dhi -sësü "dhiü, 'ö gun gba -dhe sië bha yö

mü, 'yö "suü 'dhö -da -nu 'gü 'yö 'wɔn 'ö -kë -dhe bha- 'wɔn -ya -nu kɔn.

Piedhö dhiang zë Atanna -dhokëgükö 'gü -kɔ

11 Gɔndënë bha 'yii go Piedhö waa- Zan -a -nu [keng-, -a -wɔn 'gü me kpö 'wo gun Atanna -dhokëgükö 'gü bha 'me bha- -kë "klüöklü -wɔn bha 'yö- 'wɔn -ya -nu kɔn [dedewe, 'yö 'wo -beang sü 'wo nu- -nu -zian 'ka 'kɔ "gbɛetazëdhe 'dhe 'wo- -dhe Sad- homɔ -bha 'kɔ "gbɛetazëdhe bha- 'gü. 12 [Dhe 'ö Piedhö [yaa- -nu yö, 'yö- pö- -nu -dhe: «Izraedhö -me -nu, -më 'ö -kë 'yö 'me ya- -kë "klüöklü -sü -wɔn -yö ka kɔn? -Më 'ö -kë 'yö 'ka yi -ga [dhe 'pë yi [në 'yi gɔndënë ya- -bha 'yua bo yi -dü -bha 'gügübdhe "ɛɛn yi -dü -bha -kplü Atanna -bha -kɔ -së 'ka -a 'dhö? 13 Ablaamö, Izaakö waa- Zakobö -a -nu -bha Atanna 'ö -kë kwa "bhema -nu -bha Atanna 'ka bha [në- -kë kö me -nu -wo ö -bha yëkëme Yesu 'tɔ bho ('yö- -bö 'ö- bho ga 'gü).

Yesu 'ö "dhü bha Zuifö -nu kaa [dede ka kë- -kun 'ka- dɔ kaa- "segɔdhiümë -nu -gɔ, 'ö 'ka 'wɔn yaa -nu pö- -bha Pidhatö -kuu "dhiü, "kɛɛ kö yö -zë -ya "piü [dhe 'ö ö kwaa- -zü. 14 'Ö 'ki 'wɔ me 'ö "slüöslü, 'ö pö 'aa- -bha Atanna wëedhö bha- -wɔn -bha, 'ö 'ka 'me yö -zë 'ö -kë mezëme 'ka bha [në- -dhe Pidhatö -gɔ kö -ya bho -kaso 'gü ka -dhe. 15 'Yö 'ka 'me 'ö -toseadhe nu me [gban "pepe -dhe bha- zë -kɔ bha- 'gü. "Kɛɛ Atanna -ya -bho ga 'gü, yi- "sɛɛ- 'ka. 16 'Mɛ 'ka- dɔ 'kpakpadhö 'ö -ya ya, 'gügübdhe 'ö Yesu 'tɔ 'gü bha [në- gba faan 'ka 'yö 'ka- ga sië bha. -Zü -yö Yesu -dhe -sü [në gɔndënë ya- -bha 'yua bo 'kpakpadhö me [gban "pepe ka 'yaan bha.

17 [Dhe 'ö "dhü, n dheebhang -nu, 'a- -dɔ [dhe 'wɔn kaa- ka

-gɔme -nu 'ka- -kë Yesu 'ka "dhü bha 'kaa- 'wɔn [në- dɔ. 18 "Kɛɛ -yö -kë "dhü kö 'pë 'ö Atanna -yö bɔ ö -wudhiüloomë [gban "pepe -ta 'ö- pö bha- 'gü -wɔn [në -yö kë. Yö -mü [dhe -a -bha -Yame -wëedhe -dho bho. 19 -A -wɔn 'gü, -ka ka zuë" slëë- kö 'ka ka wë -ya Atanna "piü kö -yö kaa- 'wɔn yaa -nu -mawɔn 'to. 20 [Ya kë "dhü, -yö -dho -ya -dü 'flëë- 'gü "töng nu ka -dhe, 'ö 'me 'ö [yaa- -ya 'nu "pepedhö ka Dhame 'ka 'ö -kë Yesu 'ka bha- -nu ka -dhe. 21 [Ya 'go yö -zë 'gü, Yesu Klisi -dho 'to dhang- 'gü 'ö dho- 'ka "dhü 'ö zun- 'ka pë [gban "pepe kë -dee "töng 'ö Atanna -yö bɔ- 'ka ö -wudhiüloomë 'ö- -nu -ya -dü -ta bha- -nu -ta, 'ö- pö 'ö- yi [ya [gwëë bha- -bha. 22 'Yö Yesu -wɔn dhiang zë- -nu -dhe 'ö- pö: «Moizö kë- -pö yö [në- -bu 'gü yi 'bha 'ka 'ö- pö:

«Kwa Dëme, kwa -bha Atanna -dho ö -wudhiüloomë

'ö [dhe n 'dhö -a sü ka [zinng 'gü 'ö- bɔ ka -dhe.

'Wɔn "pepe 'ö dho- pö ka -dhe bha -kaa ma!

23 Mɛ "uɔ me 'ö 'yii- -wɔ ma, -yö -dho 'go Atanna -bha me -nu [zinng 'gü 'ö- 'gü -yö [see> bha.»

24 Atanna -wudhiüloomë -nu "pepe 'ö go- 'ka Samiedhö -bha 'ö zun- 'ka [dɛɛ -bha, -a -nu [gban "pepe -wo 'wɔn 'ö -gban 'yi bha- -bha bha- -dhiang -zë. 25 'Pë 'ö Atanna -ya "plüün bho 'ö bɔ- 'ka ö -wudhiüloomë -nu -ta bha -yö ka -bha 'ka, 'ö -nëngkwëedhe 'ö- -da waa-ka "bhema -nu wo [zinng 'gü bha 'ö ka -bha 'ka 'pö. -A -gen -mü [dhe -ya -pö Ablaamö -dhe 'ö- pö: «A -dho bɔ i suu 'gü -në -nu -ta 'a 'dhuë- -kë "kpongtaame "pepe [gban -bha».

26 Yö [në- -wɔn 'gü, 'yö Atanna -yö ö -bha yëkëme (Yesu) sü 'ö- bɔ ka [në ka -dhe "dhiü -blɛɛsü [kö kö -yö 'dhuë- kë ka -bha, "kɛɛ kö -yö

'mɛ 'ö "dhü -a -kɔ bho-këwɔn yaa -nu bha 'do 'do 'ka.»

4

Piedhö waa-Zan -nu -bha -dho zagobhome -kuu "dhiü -kɔ -dhiang

¹ Piedhö waa-Zan -wo -to dhiang -zê "següme -nu -dhe -dhe 'gü, 'yö "saabhome -nu oo, "yan -to Zuifö -nu -bha Atanna -dhökëgüko -bha -mɛ -nu -gome -nu waa-Sadusien -nu 'wo dɔ -beang -bha 'wo nu. ² Yesu -bha bome -nu -bha "següme -nu draan- -wɔn bha 'yii dhi- -nu -dhe, -a -gen -mü □dhe -wa -pö "següme -nu -dhe □dhe Yesu -yö -go ga 'gü kö -ya -zɔn □dhe 'mɛ □wa ga -wo -mɔɔ -bha kö -wo 'go ga 'gü. ³ Yö 'wo- -nu kun 'wo- -nu -da -kaso 'gü, 'yö 'wo -wɔ mü 'yö -dhe -yö □kpaɔ. -A -gen -mü □dhe 'wo- -nu kun kö "bin □ya 'ma.

⁴ "Tüng 'ö kē siē- 'ka "dhü bha kö 'mɛ 'ö 'wɔn -taɔng -sê 'ö Piedhö waa-Zan 'wo- -pö bha 'wo- -ma, kö -mɛ 'gbɛ -dhe □wa 'dhang bho Yesu -wɔn "dhiü. 'Yö 'dhang -bho Yesu "dhiü -mɛ -nu 'wo kē 'gbɛ 'wo dho 'wo -mɔɔ mɛ "gblü "sɔɔdhu -nu "sinma -bha.

⁵ □Dhe 'ö- -tadhe □ya □kpaɔ, 'yö Zuifö -nu -gome -nu waa- -nu -bha mɛ zizi -nu waa- -nu -bha 'tɔnggome -nu 'wo bho 'ko -ta Zedhizadhemo 'plö. ⁶ "Saabhome 'kpüi- 'wo- -dhe Anö bha- 'dhö, Kaifö 'dhö, Zan 'dhö, Dhezandrö waa- "saabhome 'kpüi- -gɔ 'kɔome -nu □gban "pepe -wo -gun -dhe bha- 'gü. ⁷ Yö 'wo nu Yesu -bha bome -nu bha- -nu 'ka -a -nu -kuu "dhiü, 'yö 'wo- -nu dheɛ" kpo 'wo- -pö: «-Genloome ya ka- -bha "yua bo -kɔ -kê □dhe? 'Gügbutdhe suu -mɛɛ □nê 'ka- -bo 'ka, "ɛɛn ka- -bo de 'to 'gü?» ⁸ Yö Piedhö 'ö 'Nii- "slüüslü- 'dhö- -pa -sü 'ka bha 'ö- -yɔ bɔ- -nu -gɔ 'ö- -pö: «"Sékɔɔnme -nu, mɛ zizi -nu, ⁹ □dhe 'ö -kê □dhe 'ka nu yi 'ka zagobhome -kuu "dhiü, 'ö- -gen 'yii kē 'wɔn "wɛɛ 'bha -zê 'ka 'ö -kê "ta 'yi-

wo -genloome ya- -dhe 'yi- -bha "yua bo bha □nê- 'ka, 'yö 'ka yi dheɛ" 'kpo siē 'zü -a dha -kɔ 'ka bha, ¹⁰ -yö -sê kö 'ka- -gen ma, kö Izraedhö -mɛ -nu □gban "pepe -wa dɔ 'pö. Gondënë bha kē 'ö- -wo "klüüklü 'kpakpadhö 'ö ka "yan 'dhö- -bha 'ö dɔ bha -ya -wo 'gügbutdhe 'ö Yesu Klisi 'ö go Nazadhetö, 'ö 'ka- dɔ "dhü -bha 'ka- zê, 'ö Atanna -ya bho ga 'gü bha- 'to bha □nê- 'saa- 'gü. ¹¹ Yesu 'ö 'wɔn 'ö -gban -bha 'ö -ben zê -sü 'ka Atanna -bha 'sêedhe 'gü □dhe:

«Gwê 'ö 'kɔdome -nu 'ka ka □kwaa- -zü bha □nê

□ya kē 'kɔ "kpan -ya -ta -gwê 'ka bha yö -mü». ¹² Yö doseng □nê dha -sü -yö □slɔɔ- "piü, -a -gen -mü □dhe 'to "wɛɛ 'bha kö dho kē "kpung □taa kö 'kwa bɔ- -ta 'kwa dha 'yaa 'dhö.»

¹³ □Dhe 'ö □wa Piedhö waa-Zan -nu dhiang zê -kɔ bha- yö -zugbandhe 'ka, -a 'wɔn -ya -nu -kɔn, -a -gen -mü □dhe -a -nu □bh- lëë 'yaa gun "ɛɛn 'zü 'wii □klang 'bha kē kö woo pē dɔ, 'pē 'mɛ 'kö 'wo bha 'wo- -dɔ doseng yö -mü □dhe -wo -gun Yesu □keng- ¹⁴ "Kɛɛ □dhe 'ö -kê □dhe 'mɛ 'ö -kê "klüüklü bha -yö -gun dɔ -sü 'ka- -nu "sɔɔ mü, 'ö- -nu "yan -yö gun- -bha bha, 'pē 'wo dho- -pö 'wii- =slɔɔ.

¹⁵ □Dhe 'ö □ya kē "dhü 'yö 'wo- -pö Piedhö waa-Zan -nu -dhe -wo zun "kpennng. □Dhe 'ö □wa zun "kpennng, -yö zagobhome -nu 'wo wo -gɔ dun 'pē 'wo dho- -kê Piedhö waa-Zan -a -nu 'ka -a -wɔn 'gü.

¹⁶ Yö 'wo- -pö wo 'ko -nu -dhe: «-Mê □dede □nê 'kwa dho □mɔɔ- -bha 'kwa- kē 'mɛ 'wo ya- -nu 'ka? 'Mɛ 'wo Zedhizadhemo -pö ya- 'gü -a -nu □gban "pepe -wa 'wɔn -dɔ □dhe "dhabhliwɔn 'kpüi- 'ö -kê ya wo □nê 'wo- -kê, 'yii -dɪ 'pö 'yii 'dho □mɔɔ- -bha kö 'yi zaɔdhe -da -bha. ¹⁷ "Kɛɛ kö 'wɔn bha 'ya

'dho -pen -dhe □gban "pepe 'gü, -ka -kwa -ya -a -nu "yan 'gü kö 'kwa-pö -nu -dhe glöglödhö □dhe 'wa 'dho dhiang zë me 'bha -dhe 'zü Yesu bha- 'to 'gü!»¹⁸ 'Yö 'wo Piedhö waa- Zan -a -nu -dhe, 'yö 'wo-pö -nu -dhe glöglödhö □dhe -wo wo bo me -nu □klang kë -sü waa- dhiang -zë me -nu -dhe -sü 'ö Yesu 'to 'gü bha- 'ka tongtongdhö.

¹⁹ "Κεε 'yö Piedhö waa- Zan 'wo-pö -nu -dhe: «Kaa □dede -kaa -ga, -yö -së Atanna wëedhö kö 'yi ka □bhlëë -ya kö -yö ziö yö -zë -bha -ta -ee? ²⁰ -Abin! Yi -zë 'yii 'dho □moo -bha kö 'yi yi bo 'wón 'yi-yö, "εεν 'yi- ma -a pö -sü 'ka!»²¹ 'Yö zagobhome -nu 'wo "suö -da -nu 'gü 'zü -deewo, 'yö 'wo wo □kwa- -nu -zü 'wo dho. 'Yö 'wii- -nu -wëedhe bho -dhe yö, -a -gen -mü □dhe kö "següme -nu □gban "pepe -wo Atanna 'to bho sië 'wón 'ö -kë bha- -wón 'gü. ²² 'Më 'ö- -dhe -yö bo "dhabhli 'gü "dhü bha 'ö gun "dhü kö- -kwe □ya ziö -kwe -kaong -yiisiö -ta.

'Dhang -bho Yesu "dhiö -me -nu -bhea Atanna -dhe -ko

²³ □Dhe 'ö □wa wo kwaa- -nu -zü, 'yö Piedhö waa- Zan 'wo dho woo- me -nu 'piü, 'yö -wu 'ö "saabhome -göme -nu waa- me zizi -nu 'wo-pö -nu -dhe bha 'wo- -gen do 'pö- -nu -dhe.

²⁴ □Dhe 'ö □wa 'wón bha- ma, 'yö dhang -bho Yesu "dhiö -me -nu 'wo wo -wu -kë do 'yö 'wo □bhea Atanna -dhe 'wo- pö: «Yi Dëme, bhi □në 'i dhang- 'dhö, "se 'dhö, "yi waa- -nu 'güpë "pepe □gban -da. ²⁵ Bhi □në 'i bo yi "bhema Davi 'ö -kë i -bha yëkëme 'ka bha- 'gü yi 'bha 'ka, 'yö 'i- pö i -bha 'Nii- "slüöslü -wu 'ka □dhe:

◁-Më □në -kë 'yö 'wón -siö me -dhe -ko suu ya

'ö -da 'me 'waa Zuifö 'ka- -nu 'gü? □Wa "kpëngg- kë kwa Dëme -gö, "këe -a -nu -ko 'yii □moo -bha

kö -wa 'gü -wón kë.

²⁶ "Kpöng □taa -gblüde -nu □wa do- -gö □göön -yan 'gü,

'yö -göme -nu □wa wo zü 'ma 'koo kwa Dëme Atanna waa- -bha -Yame

'ö- pö ö dho -a bo me "bhu- -nu -dhe bha- -nu -gö».

²⁷ -A -gen -mü □dhe -yö tean- =dede 'ka □dhe Edhodö 'dhö, Pid- hatö waa- me 'bha -nu 'ö 'waa Zuifö 'ka -a -nu 'dhö, Izraedhö -me -nu 'dhö, -a -nu □gban "pepe -wo kë -loo wo 'ko -ta 'pödhe ya- 'gü i -bha yëkëme "slüöslü Yesu 'ö i -bha -Yame 'ka bha- -gö. ²⁸ 'Yö 'wo pë "pepe 'i -wü -bha "dhiü yi 'bha 'ka i -bha 'gügübdhe 'gü, 'ö -kë i -dhidhewón 'ka bha- -kë -ko bha- 'gü. ²⁹ □Dhe 'ö "dhü, yi Dëme, -bhö -a -nu -bha "suö -da yi 'gü -wu -nu ya -nu -ga kö 'i "wu- -bha 'me 'yi kë i -bha yëkëme -nu 'ka ya yi -gö kö 'yi i -wu pö -zügbandhe 'ka me -nu -dhe. ³⁰ -Bhö i -bha 'gügübdhe -zön me -nu -dhe, "yua -bho me -bha -sü waa- "dhabhliwón -nu kë -sü 'ka i -bha yëkëme "slüöslü Yesu bha- 'to 'gü.»

³¹ □Dhe 'ö □wa wo bo -bhea Atanna -dhe -sü 'ka □dhe -ko bha- 'dhö, 'yö -dhe 'wo gun -ya -sü 'ka- 'gü bha 'ö -ya □zii -sü -bha, 'yö- -nu □gban "pepe 'wo pa 'Nii- "slüöslü 'ka, 'yö 'wo -ya Atanna -wu pö -sü -bha -zügbandhe 'ka me -nu -dhe.

'Dhang -bho Yesu "dhiö -me -nu -bha woo- pë -nu 'gü -gblü wo 'ko -ta -ko -dhiang

³² 'Dhang -bho Yesu "dhiö -me -nu kpö 'wo bha- -nu -zügöngüwón -gun do, -a -nu -dhidhewón -gun do. -A me 'bha 'yii- pö pë 'bha -bha □dhe mang do n -bha -mü, "këe pë 'dhö 'me 'dhe- -gö, -wa -loo 'ko -ta 'yö -kë -a -nu □gban -bha 'ka. ³³ Yesu -bha böme -nu bha -wo kwa Dëme Yesu -bha -go ga 'gü -sü -dhiang -zë 'gügübdhe □dede 'ka; 'yö Atanna -yö 'dhang -bho Yesu "dhiö -me -nu -kaowón -dhi

□dedewo. ³⁴⁻³⁵ Pë 'bha -saan 'yaa gun me 'bha -bha -a -nu kpö 'gü, -a -gen -mü □dhe 'me 'ö 'bhlaadhe -nu 'wo -nu -go waa- 'kɔ -nu 'dhö -wa "dhɔɔ -dɔ, 'ö 'wo dho- 'wëega 'ka Yesu -bha bome -nu -dhe, 'yö 'wo- wɛɛ bho kö -wa 'gü -gblü wo 'ko -ta, 'yö 'me 'ö 'dhö -a -ma -wɔn 'dhö zun 'wëega 'ö -bha, 'yö- pö, 'yö 'wo- nu- me -dhe.

³⁶ Zosëfu 'ö -kë Dhevi -go "kwëan- 'gü 'në do 'ka 'ö bho Siplë 'ö Yesu -bha bome -nu -wa 'tɔ kpö (glekö -wɔ 'gü) 'wo -dhe Baanabasö, ('ö □waa- pö "dhü kö -wa -pö me faandome bha) ³⁷ -Yö 'ö -bha 'bhlaa- do "dhɔɔ dɔ -kɔ bha □në- 'gü 'yö nu- 'wëega 'ka Yesu -bha bome -nu -dhe.

5

Ananiasö waa- Safidha -a -nu këwôn -dhiang

¹ "Këe 'yö göndënë do 'wo- dhe Ananiasö, 'wo- bha dhebho -dhe 'pö Safidha bha 'wo □mɔɔ- 'gü, 'yö 'wo wo -bha -dhe do "dhɔɔ dɔ. ² -A 'wëega bha 'yö Ananiasö -ya 'bha -gblen kpö kö -yö 'to wo -go, 'yö- kpea sü 'ö dho- 'ka Yesu -bha bome -nu -dhe kö waa- bha dhebho -a -nu "yaan -wɔn -yö 'ko "yaan.

³ □Dhe 'ö □ya kë "dhü 'yö Piedhö -ya pö- dhe: «Ananiasö, -më □në -kë 'yö 'i -wɔ -bha 'yö Sotraan -yö -ya 'i zuë" 'gü 'yö 'i □sua -kë 'Nii- "slüöslü -dhe, 'yö -dhe 'i- "dhɔɔ dɔ bha 'i- 'wëega 'bha -gblen kpö? ⁴ De □në faan -wɔ 'i -ta kö 'i 'i -bha -dhe bha- "dhɔɔ dɔ? "Ëɛn -a 'wëega bha 'i -bha 'yaa -mü -ee? -Më □në -kë 'yö "slë suu bha 'ö -da 'i 'gü? □Sua bha 'bhii- kë me "bhü- zë -dhe, 'i- kë Atanna □në- dhe bha, ('i -dho -a -dhe yö).»

⁵ □Dhe 'ö Ananiasö -ya -wɔ bha- ma, 'yö 'to 'mü 'ö -pö "sia- yö ga. Me "pɛpɛ 'wo 'wɔn bha- ma, 'yö "suü -ziisü -yö -da -nu 'gü. ⁶ 'Yö 'nëglɔɔn -nu 'wo nu 'wo so bo-

-bha, 'yö 'wo- sü 'wo dho- 'ka 'wo- wɛɛ bho.

⁷ □Dhe 'ö □wa -ya 'në 'bha wo pinngdhö, 'yö Ananiasö -bha dhebho -yö -da 'kɔɔdhö 'pö kö 'wɔn 'ö -kë bha 'yaa- bha dɔ. ⁸ 'Yö Piedhö -ya dhe" kpö 'pö 'ö- pö: «-Bhö tean- dhiang zë n -dhe, Safidha, 'wëega 'ö 'ka ka -bha -dhe bha- "dhɔɔ dɔ- bha bha- =gban □në ya -ee?» 'Yö- pö- dhe: «□lin, -a □gban □në bha.» ⁹ 'Yö Piedhö -ya pö- dhe: «-Më □në -kë 'yö 'ka ka zü ma 'kɔɔ kö 'ka Atanna -bha 'Nii- 'gü dan? -Dhe -ga, 'me 'wo 'go sië 'i -gɔn bun bho -dhe 'gü □wa □loo 'kɔ "kpan "dhiü, -wo -dho 'dho bhii -dɔ 'pö 'i 'ka.»

¹⁰ -Yö -to 'pö -dhe do bha- 'gü 'ö -pö Yesu -bha bome bha- =wlöö mü 'yö ga. 'Yö 'nëglɔɔn -nu do bha 'wo -da 'kɔɔdhö kö □ya ga, 'yö 'wo- sü 'wo dho- 'ka 'wo- wɛɛ bho- bha gon "soo.

¹¹ 'Yö Atanna -bha 'kɔdhigüme -nu waa- me "pɛpɛ 'wo 'wɔn bha- ma, 'yö "suü -ziisü 'dhö -da -nu 'gü.

"Dhabhliwôn 'gbe 'ö Yesu -bha bome -nu -wa -kë -a dhiang

¹² Yesu -bha bome -nu -wo "dhabhliwôn -nu waa- -kian -wɔn 'gbe □dede -kë "següme -nu "yan "dhiü. 'Dhang -bho Yesu "dhiü -me -nu -wo -gun wo 'ko kpö 'ka □dhe 'kɔ do 'gü -me -nu 'dhö, 'kɔ "gbɛta zë -dhe 'wo- dhe -dhe Sadhomɔ -bha 'kɔ "gbɛta zë -dhe bha- 'gü.

¹³ 'Ö 'me 'waa 'dhang bho Yesu -wɔn "dhiü 'waa gun □mɔɔ sië -bha kö -wo -da -a -nu kpö 'gü, "këe -a -nu 'to -zë -yö -gun -a -nu "dhi -kpeawo. ¹⁴ Me kpö 'gbe □dede, dhong -nu waa- gɔɔn -nu, -wo 'dhang -bho kwa Dëme Yesu -wɔn "dhiü, 'ö 'wo -da 'dhang -bho -a "dhiü -me -nu -bhiië 'gü.

¹⁵ "Dhabhliwôn -nu 'ö 'dhang -bho Yesu "dhiü -me -nu gun- kë sië bha- wɔn 'gü, me -nu -gun nu sië wo -bha "yuëdhi -nu 'ka zian -glooga 'ö Piedhö -yö bo- ta bha-

"piü, 'yö 'wo- -nu -wo "gbang -nu waa- sɛɛ" -nu -ta kö Piɛdhö ꞑya ziö, kö-dhɔng "fiëfiëdë -zë -yö dö- -nu -ta kö- -nu -bha "yua -yö bo. ¹⁶ Mɛ 'gbe -ta -gbe -nu -wo gun 'go sië 'pödhe -nu 'wo Zedhizadhëmö -dhe -züzü -dhe -nu 'gü bha- -nu 'gü 'wo nu woo- "yuëdhi -nu 'ka, waa- 'mɛ 'ö "yina yaa 'dhö- -nu sëë bho sië- -nu 'dhö, 'ö- -nu ꞑgban -bha "yua -nu 'wo bo, 'ö "yina yaa -yö go- -nu 'gü 'pö.

"Yënnngbaɔndhe -da Yesu -bha bɔmɛ -nu -ta -kɔ ꞑplɛ -naa -a -dhi-ang

¹⁷ ꞑDhe 'ö ꞑya kɛ "dhü 'yö "saabhome -nu -gɔmɛ 'kpii- waa- ö -bha mɛ -nu 'wo Zedhizadhëmö, 'wo -kɛ Sadusien -nu 'ka, 'yö gblɛɛn" -yö ma- -nu 'gü Yesu -bha bɔmɛ -nu bha- -nu -bha. 'Yö 'wo- pö 'wo 'wɔn bho- -nu 'gü. ¹⁸ 'Yö 'wo- -nu kun 'wo- -nu -da -kaso 'gü.

¹⁹ ꞑDhe ꞑya dö gbeng, 'yö Atanna -bha "kië do -yö nu 'yö -kaso -kɔ "dhi -pu -a -nu -gɔ, 'yö- -nu zun "kpenng, 'yö- pö- -nu -dhe: ²⁰ «-Ka 'dho Atanna -dhɔkëgükɔ 'gü kö 'ka -tosea kɛ -kɔ -dee 'ö- -bha zian -ta bha- -zɔn mɛ -nu -dhe!»

²¹ 'Yö Yesu -bha bɔmɛ -nu 'wo- -kɛ ꞑdhe -kɔ 'ö- pö- 'ka- -nu -dhe bha- 'dhö. 'Yö 'wo dho Atanna -dhɔkëgükɔ 'gü -dhekpao tii 'gü, 'yö 'wo -ya mɛ draan- -sü -bha mü.

'Yö "saabhome -nu -gɔmɛ 'kpii- waa- mɛ "pɛpɛ 'wo- "piü bha 'wo Zuifö -nu -bha mɛ zizi -nu -dhe -dhe do 'gü kö 'wo -ya 'kwëë -kë. ("Yan -to Zuifö -nu -bha Atanna -dhɔkëgükɔ -bha -mɛ -nu -gɔmɛ -yö -gun mü 'pö). 'Yö 'wo "sɔdha -nu bɔ kö -wo 'dho Yesu -bha bɔmɛ -nu bha- -nu -dhe -dhe 'gü -kaso -kɔ 'gü.

²² "Kɛɛ ꞑdhe 'ö ꞑwa 'dho ꞑwa ꞑloo mü, 'wii- -nu yö -kaso -kɔ 'gü, 'yö 'wo wo yee -kɛ 'wo nu 'wo- -gɛn dö- -nu -dhe 'wo- pö: ²³ «ꞑDhe 'yi ꞑloo mü, yi -kpan -kaso -kɔ "dhi -nu -bha kö -wo ta -sü 'ka -së 'ka, 'ö

'yi "yan -to 'kɔdhi -bha -mɛ -nu yö kö -wo dö sië 'kɔdhi -nu -bha, "kɛɛ ꞑdhe 'yi "kwɛɛ -pu 'yi -da 'kɔdhi 'yii- -nu yö.»

²⁴ ꞑDhe 'ö "yan -to Zuifö -nu -bha Atanna -dhɔkëgükɔ -bha mɛ -nu -gɔmɛ waa- "saabhome -nu -gɔmɛ -nu 'wo 'wɔn bha- ma, 'yö- 'wɔn -ya -nu kɔn, 'yö 'pɛ 'wo dho- pö 'wii- dö, 'yö 'wo- pö wo 'ko -dhe: «-Më -wɔn suu ꞑnë ꞑni -oo?» ²⁵ -Wo -to mü 'yö mɛ do -yö -wo, 'yö- pö- -nu -dhe: «-Ka -dhe -ga, 'mɛ 'ka- -nu kun 'ka- -nu -da -kaso 'gü yaan "dhiü bha, -wo mɛ draan- sië Atanna -dhɔkëgükɔ 'gü tii- -dhö.»

²⁶ ꞑDhe 'ö ꞑya kɛ "dhü, 'yö "yan -to Zuifö -nu -bha Atanna -dhɔkëgükɔ -bha -mɛ -nu -gɔmɛ waa- ö -bha mɛ -nu 'wo gun 'mü bha 'wo dho Yesu -bha bɔmɛ -nu bha- -nu 'kun -dhe 'gü, 'yö 'wo nu- -nu 'ka, "kɛɛ 'wii- -nu kɛ -kɔ 'bha 'gü, -a -gen -mü ꞑdhe kö -wo "suü sië "segümɛ -nu -gɔ kö 'wa 'dho wo -zuö -gwë 'ka.

²⁷ ꞑDhe 'ö ꞑwa nu- -nu 'ka, 'yö 'wo dho- -nu 'ka -ya 'kwëë -këdhe 'gü, 'yö "saabhome -nu -gɔmɛ 'kpii- 'dhö- -nu dhɛɛ" kpɔ 'ö- pö: ²⁸ «'Yii -dhio dö ka -ta 'yii- pö 'ka 'dho mɛ 'bha draan- Yesu ya -to 'ka 'zü -ee? -Më ꞑnë 'ka- -kɛ ya? 'Yö ka -bha mɛ draan- -wu ꞑya ꞑmɔɔ Zedhizadhëmö -dhe ya- 'gü -dhe ꞑgban "pɛpɛ 'gü, 'yö ka "piü -zianwo ꞑdhe 'ka 'mɛ bha- ga -wɔn kɛ yi ꞑkwɛɛ- 'ka ya.»

²⁹ 'Yö Piɛdhö waa- Yesu -bha bɔmɛ -nu -kpɛa 'wo to bha 'wo- -yɔ bɔ- -gɔ 'wo- pö: «-A -dheɛ -bha ꞑdhe 'yi Atanna ꞑnë- =bhlëë -ya kö -yö ziö- mɛ "bhü- -zë -bha -ta! ³⁰ Yesu 'ka- dö "dhü -bha 'ka- zë bha kwa "bhema -nu -bha Atanna ꞑyaa- bho ga 'gü, ³¹ ꞑyaa- "wlü ꞑyaa- -ya ö -bha -yɛa ꞑbhlëësü 'gü, ꞑyaa- -ya -gɔmɛ 'ka Mɛdhame 'ka, kɛ "dhü kö Izraedhó -segümɛ -nu -wo bɔ- -ta kö -wo wo -bha -toseadhe slëë- Atanna "piü kö -wo

dha -sü □slɔɔ, kö -ya -nu -bha 'wɔn yaa -nu -mawɔn 'to. ³² Yi 'wɔn -nu bha- "sɛɛ- 'ka, 'Nii- "slöüslü 'ö Atanna -ya nu ö □bhlëëyame -nu -dhe bha -ya "sɛɛ- 'ka 'pö.»

³³ □Dhe 'ö -yakwëékëme -nu □wa -wɔ bha- ma, 'yö -siö -nu -dhe "gbu- =dedewo, 'yö 'wo- pö 'wo Yesu -bha bɔme -nu zë. ³⁴ "Kɛɛ Fadhizien mi do- gun- -nu kpö 'gü mü, 'wo- -dhe Gamadhiedhö, 'ö "sɛgüme -nu -wa □bhlëë -ya □dedewo, 'ö kē 'pö 'tɔnggɔme do 'ka, 'yö □wlü -yakwëékëme -nu bha- -nu kpö 'gü mü 'ö- pö- -nu -dhe -wo Yesu -bha bɔme -nu bha- -nu zun "kpenng 'në 'dɛdɛ wo.

³⁵ □Dhe 'ö □waa- -nu zun "kpenng, 'yö- pö -yakwëékëme -nu bha- -nu -dhe: «Izraedhö -me -nu 'ka ya, -ka ka -di 'kun 'pë 'ka dho- kē 'mɛ 'wo ya- -nu 'ka bha- -wɔn 'gü! ³⁶ Kaa □dede ka- 'wɔn -do 'kpakpadhö □dhe gɔndënë 'wo- -dhe Tëüdasö, 'ö gun ö -di 'sü sië me □bhlëësü 'ka bha -yö kē -wlü kwaa- "sɛ ya- 'gü -a yi 'yii □gwëë □kö, 'ö 'mɛ 'wo □mɔɔ me këng -yiisio -nu -bha 'wo -ziö □keng-, "kɛɛ □dhe 'ö □waa- zë, 'yö 'mɛ 'wo gun- =keng- bha 'wo -pen, 'yö- -nu □gban 'wo -kan 'kwëë-, 'yö -kē 'wɔn 'dhe bha- "dhiütodhe 'ka. ³⁷ □Dhe 'ö- 'dhe bha □ya kē "dhü, mɛ dhung "tüng 'gü 'zü, 'yö 'mɛ 'dhe 'wo- -dhe 'pö Zuda 'ö go Gadhidhe -sɛ 'gü bha 'ö □wlü. 'Yö mɛ 'gbe □dede gɔɔ bho 'yö 'wo -ziö □keng-. □Dhe 'ö □waa- zë 'pö, mɛ "pɛpɛ 'wo gun- =keng- bha 'yö 'wo -pen 'pö. ³⁸ -A -kē "dhü -sü bha- 'gü, a- -pö ka -dhe: -Ka ka kwaa- 'mɛ bha- -nu -zü kö -wo 'dho, 'ka 'dho ka "tɔ kē- -nu -bha 'zü do. -A -gen -mü □dhe □ya kē □dhe -a -nu kē 'slë -nu waa- -nu kē -yë -nu bha -wo -go mɛ "bhü- =në- 'gü, kö -yö -dho 'wü □dhe 'mɛ 'wo bha- -nu -bha bha- dhö, ³⁹ "kɛɛ □ya kē □dhe 'ö -go Atanna □në- "piü □dedewo tean- 'ka, kö ka -kö 'yii 'dho □mɔɔ-

-bha kö 'ka- 'wü. -A -wɔn 'gü -kaa kē -së kö 'ka 'dho 'ko zë Atanna 'ka!» 'Yö -ya 'kwëë- kɛme -nu bha 'wo -wɔ Gamadhiedhö -wɔ -bha.

⁴⁰ 'Yö 'wo Yesu -bha bɔme -nu bha- -nu -dhe, 'yö 'wo- pö "sɔdha -nu -dhe -wa -nu -ma. □Dhe □wa bo- -nu -ma -sü 'ka, 'yö 'wo- pö- -nu -dhe 'wa 'dho dhiang zë mɛ 'bha -dhe 'zü Yesu 'to 'gü, 'yö 'wo wo □kwaa- -nu -zü.

⁴¹ 'Yö Yesu -bha bɔme -nu 'wo go -ya 'kwëë- bha- -dhe 'gü □ni- idadhe □dede 'ka, -a -gen -mü □dhe 'yiü- -do -nu -bha -sü 'ö Yesu 'to -wɔn 'gü bha □në- -nu □bhlëë -kē Atanna wëëdhö. ⁴² 'Yö 'wo mɛ -nu □draan -kpɛawo yi □gban "pɛpɛ 'ka Atanna -dhökëgüko 'gü -dhe waa- 'ko "wɛɛ 'gü -dhe -nu 'gü 'wɔn -taɔng -së 'ö -gban -a -bha -Yame Yesu -wɔn -bha bha- 'ka.

6

Mɛ "saɔplɛ 'wo dho Atanna -bha bɔme -nu -ta 'kun -a -nu 'sü -kö -dhiang

¹ -A "tüng bha- 'gü, □dhe 'ö -kē □dhe 'dhang -bho Yesu -wɔn "dhiü -mɛ -nu -gun -da sië- "dhiü -kpɛawo, 'yö "dhinaa -yö -da Zuifö -nu 'wo bho "sɛ "wɛɛ 'gü 'wo glëkö -wɔ pö waa- mɛ 'dhe 'wo bho Zuifö -sɛ 'gü -a -nu □zinng 'gü. Mɛ 'dhe 'wo glëkö -wɔ pö bha, -wa -pö □dhe 'waa -bhöpë nu woo- =gɛandhe -nu -dhe □dhe -kö 'wo- nu 'ka 'mɛ 'wo to -a -nu -dhe bha- dhö 'yi "pɛpɛ 'wo -bhöpë 'gü -gblü 'ka bha =gban 'ka.

²⁻³ 'Yö Yesu -bha bɔme -nu -kaɔng do ga □plɛ bha 'wo 'dhang -bho Yesu "dhiü -mɛ -nu □gban -dhe -dhe do 'gü, 'yö 'wo- pö- -nu -dhe: «Yi dheebhang -nu, 'yaa -së kö 'yi yi kwaa- Atanna -wɔ pö -sü -zü kö 'yi yi -zu kē -bhöpë -wɔn "piü! □Dhe 'ö "dhü, -ka mɛ "saɔplɛ 'ö mɛ "pɛpɛ □gban 'wo- -nu 'to -së pö, 'ö 'Nii- "slöüslü 'dhö- -nu pa -sü 'ka, 'ö 'wo □kpaɔsü -a -nu 'sü ka □zinng 'gü kö yë 'dhe bha 'yi-

dɔ- -nu -kɔ 'ka. 4 Yö Ꞥnë Ꞥya kë "dhü, 'yö yi -kɔ dho Ꞥmɔɔ- -bha kö 'yi bhea" Atanna -dhe "εεν kö 'yi- wɔ pö "tɔng Ꞥgban "pεpε 'gü kö 'yi 'dho- 'ka "dhiü -kpεawo.»

5 -A pö 'wo- wo "dhü bha 'yö- "dhia -yö ma mε kpö bha- -nu 'gü Ꞥdedewo, 'yö 'wo Etienö 'ö pa -sü 'ka 'Nii- "slüüslü waa- -zɔ -yö Atanna -dhe -sü 'ka bha- 'dhö, Fid-hipö 'dhö, Plosɔdhö waa- Nikanɔɔ 'dhö, Timɔ waa- Paamenasö 'dhö, Nikodha 'ö go Angtiosö 'ö ö zuë" Ꞥslëë Zuifö -nu -bha bhea" -kɔ 'ö gun "dhiü -blεesü -a 'gü bha- -nu sü. 6 'Yö 'wo- -nu -zɔn Yesu -bha bɔmε -nu -dhe, 'yö 'wo Ꞥbhea Atanna -dhe -a -nu -wɔn 'gü, 'yö 'wo wo -kɔ kpa- -nu -ta (kö -ya -nu -kaɔwɔn dhi).

7 ꞤDhe 'ö Ꞥya kë "dhü, Atanna -wɔ -yö -dho "dhiü -kpεawo 'yö 'dhang -bho Yesu "dhiü -mε -nu 'bha 'dhö -da -ta -kpεawo 'pö Zed- hizadhëmö -pö 'gü, 'yö "saabhome -nu 'gbε Ꞥdede 'wo -wɔ -bha kö 'wo wo -zɔ yö Yesu -dhe.

Etienö 'kun -kɔ

8 Etienö bha Atanna -bha 'dhuë- waa- -bha 'gügbɔdhe -wo -gun pa -sü 'ka. -A -wɔn 'gü -yö -gun "dhabhliwɔn 'gblügblü -nu waa- -kian -wɔn -nu kë sië. 9 ꞤDhe 'ö -kë "dhü, 'yö mε 'bha -nu 'wo zaɔdhe -da Etienö 'ka. 'Mε 'wo "dhü bha- mε 'bha -nu -kë Zuifö -nu -bha -yakwëékégükö 'gü -mε -nu 'wo- -nu -dhe «-go Ꞥdhuëngdhe 'gü -mε -nu» bha Ꞥnë- 'ka. 'Mε 'wo "dhü bha -wo -go Sidhenö -pö waa- Dhezandri -pö -nu 'gü, 'yö waa- Zuifö 'bha -nu 'ö 'waa wo -zë -a -nu -dhe "dhü, "kεε 'wo go Sidhisi -dhe waa- Azi -dhe -nu 'gü 'pö bha waa- Etienö -nu 'wo -ya zaɔdhe -da -sü -bha wo "kwëë. 10 "Kεε -a -nu "dhi -yö -kun 'ö- -nu -kɔ 'yii Ꞥmɔɔ dhiang zë -sü -bha 'zü, -a -gen -mü Ꞥdhe kö Etienö -yö dhiang zë sië 'wɔndɔdhe 'ö 'Nii- "slüüslü -ya nu- -dhe bha- 'ka.

11 'Yö, 'mε 'wo bha 'wo mε -nu gbadhiü -kë kö -wa pö Etienö -bha Ꞥdhe: «Yi- -yö kö -yö Moizö waa- Atanna -a -nu -bha fang bho sië.»

12 'Yö 'wo "següme -nu waa- me zizi -nu waa- 'tɔnggɔmε -nu zü Ꞥyɔɔn Etienö -bha -kɔ bha- 'gü, 'yö 'wo Ꞥloo- -ta 'wo- kun, 'yö 'wo dho- 'ka zagɔbhome 'kpii- -kuu "dhiü.

13 'Yö 'wo nu 'pö 'mε 'wo Ꞥsua -ya Etienö -bha bha- -nu 'ka 'yö 'wo- pö: «'Mε ya 'yaa ö bo kwa -bha Atanna -dhökégükö Ꞥbhlëësü bha waa- Moizö -bha 'tɔng- -nu -bha fang bho -sü 'ka. 14 Yi- -ma -ta Ꞥdhe Yesu 'ö go Nazadhëtö bha -yö -dho Atanna -dhökégükö 'wü, 'ö kwa wɔ -kɔ 'ö Moizö -ya nu kwa "bhema -nu -dhe bha- -bho "glɔv.

15 'Yö 'mε 'wo gun za -gɔ -yε 'gü -kɔ 'gü mü bha 'wo wo "yan -gban Etienö 'gü 'yö 'wo- -ga "wε zuudhö, 'yö 'wo- -dhe yö kö- wɔ 'gü- 'bhü sië Ꞥdhe Atanna -bha "kië wë 'dhö.

7

Etienö -ziö dhiang 'gü -kɔ -dhi- ang

1 'Yö "saabhome -gɔmε 'kpii- -yö Etienö dhεε" kpö 'ö- pö: «Dhiang -nu 'wo- pö i kë- -zë bha -yö -gun "dhü -ee?» 2 'Yö Etienö -ya -yɔ bo 'ö- pö: «N dë -nu, n dheebhang -nu, -ka ka "tu 'to! Atanna 'ö- 'to -yö bho bha -yö kë ö -dɔ -zɔn kwa "bhema Ablaamö -dhe yi 'bha 'ka kö -yö -tun Mezopotami -sε 'gü, kö 'yii 'dho Ꞥkö -ya Saadhang -pö 'gü, 3 'yö- pö- -dhe: «-Bhö 'go i -gɔ "següme -nu waa- i -gɔ 'kɔmε -nu kpö 'gü kö 'i 'dho "sε a dho- -dhe -zɔn i -dhe bha- 'gü.» 4 Ablaamö -yö -go yö Ꞥnë- 'gü Sadee -sε 'gü 'yö dho -ya Saadhang. -A dë -yö -ga -dhe bha Ꞥnë- 'gü. 'Yö Atanna -yö Ablaamö bo "sε 'ka- 'gü Ꞥdεε ya- 'gü. 5 'Yii -dhe 'bha nu- -dhe mü. -Dhe 'në -zian 'ö -kë Ꞥdhe mε -gen -yεa 'dhö 'yii- nu- -dhe mü kö -yö kë- -dɔ -bha 'ka, "kεε -ya "plüün -bho -dhe Ꞥdhe 'ö -dho "sεgɔ bha-

nu-dhɛ, 'ò- nu 'pò- suu 'gü -në -nu -dhɛ, "kɛɛ kö- "töng bha- 'gü kö 'në bha- zian 'yii kɛ [k]ö Ablaamö -gɔ. 6 -Wɔ 'ò Atanna -ya pò- dhɛ -kaa -ga 'ò ya, -ya -pò: 'ɿ suu 'gü -në -nu -dho -tosea kɛ -dhɛngdhɛ -ta "sɛgɔ "wɛɛ 'gü, -wo -dho [d]huɛngdhɛ zɛ "sɛ bha- 'gü 'ò 'wo- -nu -wɛɛdhɛ bho -kwɛ kɛng -yiiisö 'ka. 7 "Kɛɛ a -dho 'wɔn "gbɩ- wɔ "sɛgɔ 'wo dho kɛ- 'gü [d]huɛng 'ka bha- 'gü -mɛ -nu -ta, 'ò 'wo go "sɛgɔ bha- 'gü 'wo nu n -dhɔkɛ -dhɛ 'gü "sɛ ya- 'gü.»

8 'Yö Etiɛnö -yö dhiang zɛ 'ò dho- 'ka 'ò 'dhiü 'ò- pò: «[D]hɛ 'ò [ɣ]ya kɛ "dhü 'yö Atanna -yö -mlɛɛ -kɛ Ablaamö 'ka, 'yö- daɔɔpɛ -kɛ -dho 'gbannɛ 'gü -sü 'ka (kö -ya -zɔn [d]hɛ wo [n]ɛ 'wo 'ò -bha 'ka). 'Yö Ablaamö -yö 'ò gbö Izaakö kpɔ, 'yö- kɛ 'gbannɛ 'ka kö [ɣ]ya bhɔ kö -dhɛkpɔɔyi [ɣ]ya kɛ "saaga. 'Yö Izaakö -dɿ 'pö 'ò 'ò gbö Zakɔbö -kɛ 'pö 'gbannɛ 'ka -kɔ do bha- 'gü. 'Yö Zakɔbö -dɿ 'pö 'ò 'ò bhang -nu -kaɔng do ga [p]lɛ 'wo -kɛ kwa "bhɛma -wɔngbusü 'ka bha- -nu -kɛ 'gbannɛ 'ka 'pö -kɔ do bha- 'gü.

9 'Yö kwa "bhɛma -nu bha 'wo gblɛɛn" gɔn wo dheebhang Zosɛfu 'ka, 'yö 'wo- "dhɔɔ dɔ, 'yö kɛ [d]huɛng 'ka Ezitö -sɛ 'gü, "kɛɛ Atanna -yö -to "piü. 10 'Yö- bho- bha sɛɛbhodhɛ [g]ban "pɛpɛ 'gü 'yö- gba [k]pɔadhɛ 'ka, 'yö 'glɛɛn- ya 'gü Ezitö -mɛ -nu -bha -gblüdɛ 'ò gun "töng bha- 'gü bha- "yan 'gü. 'Yö Zosɛfu -ya Ezitö -sɛ waa- 'ò [s]lɔɔpɛ "pɛpɛ [g]ban -gɔdhiöme 'ka.

11 [D]hɛ 'ò 'wɔn -nu bha -wa kɛ "dhü, 'yö "vüü -yö -da Ezitö -sɛ waa- Kanaa -sɛ -nu 'gü, 'yö- sɛɛbhodhɛ -yö -kɛ 'gbɛ [d]edewo, 'yö 'pɛ 'ò kwa "bhɛma -nu woo- bhö 'yaa gun.

12 [D]hɛ 'ò Zakɔbö [ɣ]yaa- ma [d]hɛ -bhöpɛ -yö Ezitö -sɛ 'gü, 'yö 'ò bhang -nu 'wo -kɛ kwa "bhɛma -nu 'ka bha- -nu bɔ 'mü, -bhöpɛ 'dhɔ -dhɛ 'gü -kɔ -blɛɛsü wo. 13 'Dho

[p]lɛ -naa 'dhɛ 'wo dho- wo bha 'yö Zosɛfu -yö 'ò -dɿ -zɔn 'ò dheebhang -nu -dhɛ ([d]hɛ 'ò "yaa, 'yii ga [d]hɛ -kɔ 'ò wo -zɛ 'wo gun wo -zu 'gɔn siɛ- 'ka bha- 'dhö), 'yö Fadhaɔn -yö gun -na Zosɛfu -bha 'kɔɔmɛ -nu dɔ.

14 [D]hɛ 'ò [ɣ]ya kɛ "dhü 'yö Zosɛfu -yö naɔ dɔ 'ò dheebhang -nu bha- -nu -gɔ kö -wa dɔ wo dɛ Zakɔbö -gɔ kö waa- 'ò -gɔ 'kɔɔmɛ -nu 'ò- -nu -da 'kwɛɛ- sü -yö gun mɛ -dhü -kaɔng "saɔplɛ ga "sɔɔdhu bha -wo nu.

15 [D]hɛ naɔ bha 'wo- dɔ- -nu dɛ -gɔ, 'yö- -nu dɛ Zakɔbö waa- 'ò -gɔ 'kɔɔmɛ -nu 'wo dho Ezitö -sɛ 'gü. 'Yö 'wo to 'mü 'yö zun- 'ka- -nu ga -yi -bha. 16 [D]hɛ Zakɔbö [ɣ]ya ga, 'yö 'wo dho- =gɛ 'ka Ablaamö -bha mɛ [g]ɛɛbhodhɛ 'ò- dhɔ Emɔɔ -bha 'nɛ -nu -gɔ Sisɛmö -pö 'gü bha- 'gü. -Dhɛ do 'wo Zakɔbö [w]ɛɛ bho- 'gü bha [n]ɛ 'wo kwa "bhɛma -nu -wɔ -bha 'pö.

17 [D]hɛ 'ò 'pɛ 'ò Atanna -ya "plüün bho Ablaamö -dhɛ ([d]hɛ 'ò -dho Kanaa -sɛ nu- suu -nu -dhɛ) bha- 'gü -wɔn kɛ -yi 'yaa [g]blɛɛn 'zü, "kɛɛ kö kwa "bhɛma -nu [w]a pa [d]edewo kö [w]a kɛ 'gbɛ Ezitö -sɛ 'gü, 18 'yö -gblüdɛ "wɛɛ 'ò 'yaa Zosɛfu dɔ [d]hɛ Fadhaɔn 'dhö bha 'ò -ya "sɛgɔ "dhiü Ezitö -sɛ bha- 'gü. 19 'Yö -gblüdɛ 'dhɛ 'ò bha 'ò "kpɛnng- -kɛ kwa "bhɛma -nu -gɔ, 'yö- -nu -wɛɛdhɛ bho, 'yö- pò- -nu -dhɛ -wo wo kwaa- woo- 'nɛ "blɛ -dɛɛ -nu -zü kö -wo ga.

20 Moizö -bhɔ "töng bha [n]ɛ- 'gü, 'yö gun 'nɛ -dɛɛ -sɛ [d]edɛ 'ka, 'yö- -dhɔ -yö Atanna kɛ. 'Yö- 'kpɔmɛ -nu 'wo- -bin "su -yaaga 'ka wo -gɔ 'kɔɔdhö (kö Fadhaɔn 'ya 'dho- 'wɔn dɔ). 21 "Kɛɛ [d]hɛ 'ò- kɛ -kɔ 'bhaa 'dhö 'zü, 'ò [w]a wo kwaa- zü "bü, 'yö Fadhaɔn 'dhu -ya yö, 'yö- sü 'ò dho- 'ka 'ò- -kɛ 'ò -bha 'nɛ 'ka 'yö 'ò -zu -kɛ "piü. 22 'Yö 'wo Moizö [d]raan Ezitö -sɛ bha- 'gü -wɔn kɛ -kɔ "pɛpɛ [g]ban -bha,

'yö -kë mɛ 'gbɩ- 'ka ö "wɩ -kɔ -nu waa- ö këwɔn -nu 'gü.

23 □Dhe Moizö 'kpɔ -kwɛ □ya kë -kaɔng -yiisiö, 'yö □wɩ yi do 'ka, 'yö dho -wo ö dheebhang -nu 'wo -kë Izraedhö -mɛ -nu 'ka bha-nu -bha kö 'wo -kɔ 'ö- 'gü 'ö- dɔ.

24 □Dhe 'ö dho 'yö -kpan Ezitö mi do -bha kö -yö ö dheebhang -nu bha- mɛ do -wëedhɛ bho sië "wɛwɛɛ, 'yö dho ö dheebhang bha- "piü kö ö- bhlɔɔ bho, 'yö Ezitö mi bha- zë.

25 'Yö ö -zɩ -gɔn □dhe ö dheebhang -nu 'wo -kë Izraedhö -mɛ -nu 'ka bha, -wo -dho -a 'gü ma □dhe Atanna -dho bɔ yö □në ö -ta kö -ya -nu bho □dhuëndhɛ 'gü, "kɛɛ 'wii- 'gü ma "dhö. 26 -A -dhɛkpaɔyi 'dhe 'ö dɔ- "piü bha, 'yö Moizö -yö -kpan Izraedhö mi □ple -bha kö -wo -gɔn gɔn sië, 'yö- pö 'ö- nu "kan 'kwëë- kö -wo dhi wo 'ko -dhe 'yö- pö- nu -dhe: '«Mɛ 'ka ya, -yö -kë mü □dhe 'yö ka -dɩ -slɔɔ 'ka ka 'ko -nu -wëë -kë wo sië "kɛɛ kö dheebhang -zë -mü ka 'ka ya?»

27 "Kɛɛ 'yö- mɛ 'dhe 'ö za yaa bho ö "tɛado -bha bha 'ö Moizö -blü, 'yö- pö- dhe: '«De □në i -ya yi -gɔmɛ 'ka "ɛɛn yii- zadɔmɛ 'ka? 28 "ɛɛn -yö i "piü □dhe 'i n zë □dhe -kɔ 'i Ezitö mi zë- 'ka yaan "dhiü bha- 'dhö -ee?» 29 □Dhe 'ö Moizö □yaa- wɩ ma □dhe 'pë bha- 'dhö, 'yö □dua 'yö dho Madian -sɛ 'gü 'yö -ya mü, 'yö 'nëgɔɔn □ple kpɔ "sɛ bha- 'gü.

30 □Dhe 'ö -kwɛ -kaɔng -yiisiö □ya ziö, 'yö Atanna -bha "kië do -yö ö -dɩ -tɔn Moizö -dhe "tungtadhe 'ö Sinai -tɔn "sɔɔ bha- 'gü pɛng 'gü kö -yö -kpɔɔkpö do -bhö sië ("kɛɛ kö 'yaa 'gü). 31 □Dhe 'ö Moizö □ya -dhe bha- yö 'yö- 'wɔn -ya kɔn. □Dhe 'ö □yɔɔn sië -kpɔɔkpö bha- "sɔɔ kö 'ö- ga 'kpak- padhö, 'yö kwa Dɛmɛ Atanna -wɩ ma kö -ya pö sië: 32 «Ma □në 'a i "bhema -nu -bha Atanna 'ka, 'a Ablaamö, Izaakö waa- Zakobö -nu -bha Atanna 'ka.»

'Yö Moizö -yö -ya □zii -sü -bha

"suü 'ka, 'yö -dhe -ga -dhe bha- 'gü -sü -yö -kë 'gü -ziisü. 33 'Yö kwa Dɛmɛ -ya pö- dhe: «Bhö i -bha -sabha bho i -gɛn 'gü, -a -gɛn -mü □dhe "sɛ 'i dɔ- ta bha "sɛ 'ö -ya -sü 'ka -dɩ -wɔn "dhiü Atanna -bha 'ka yö -mü.» □Dhe 'ö □yaa- pö- dhe "dhö, 'yö go mü 'ö- pö: 34 «Sëë 'ö ma mɛ -nu 'wo- bho sië Ezitö -sɛ 'gü bha 'ma- dhe yö, 'ma- nu "gbɩ -wɩ ma; Yö □në- wɔn 'gü 'yö 'a □lɔɔ kö 'a- nu bho □dhuëndhɛ 'gü. □Dhe 'ö "dhö, -bhö nu, -a "tüng □ya □loo kö 'a i bɔ Ezitö -sɛ 'gü!»

35 'Yö Etienö -yö dho ö "dhiü dhiang zë -sü 'ka 'ö- pö: «Moizö □dede 'ö Izraedhö -mɛ -nu 'wo- pö- dhe: '«Dee i -ya yi -gɔmɛ 'ka "ɛɛn za -dɔ yi -bha -mɛ 'ka» bha □në Atanna -ya bɔ kö -ya -nu bho □dhuëndhɛ 'gü kö -yö kë- nu -gɔmɛ 'ka. Atanna -bha "kië 'ö ö -dɩ -zɔn -dhe -kpɔɔ kpö 'ö pɛng 'dhö -bhö sië- 'gü bha □në- ta kun kö -yö kë Izraedhö -mɛ -nu -gɔmɛ waa- nu -bho □dhuëndhɛ 'gü -mɛ bha- 'ka.

36 Moizö □në Izraedhö -mɛ -nu bho □dhuëndhɛ 'gü Ezitö -sɛ 'gü, "dhabhliwɔn -nu kë -sü 'ka "sɛ bha- 'gü, □weeyi -zaɔndhö "dhiü -dhe -nu waa- "tungtadhe -nu 'gü -kwe -kaɔng -yiisiö 'ka. 37 Moizö do bha 'zü □në- pö Izraedhö -mɛ -nu -dhe:

«Atanna -dho ö -wɩdhiüloome do 'ö □dhe n 'dhö,

ö dho 'go ka suu 'gü -a bɔ ka -dhe». 38 Moizö bha □në gun Izraedhö -mɛ -nu kpö 'gü "tung- ta. 'Yö -kë kwa "bhema -nu "piü, 'yö -kë 'zü Atanna -bha "kië 'ö dhiang zë- dhe Sinai -tɔn □gbin- bha- "piü, 'yö Atanna -yö ö -bha -tosea 'ö 'yaa yën -a -kë -bha -wɩ -nu nu- dhe kö -ya nu kwa -dhe.

39 "Kɛɛ kwa "bhema -nu 'wii "wɩ- bha kö -wo Moizö □bhlëë -ya, 'yö 'wo -kɔ -a -wɩ 'ka 'yö 'wo- pö -yö

wo 'gü -së kö 'wo wo yee kë 'wo 'dho Ezitö -se 'gü. ⁴⁰ 'Yö 'wo- pö Aadhón -dhe: «-Bhö yi -bha -zlan -nu 'wo dho 'ta yi 'ka -a -nu -pë kë! -A -gen -mü □dhe Moizö 'ö go yi 'ka Ezitö -se 'gü ya 'pë 'ö -kë 'yaa -do!» ⁴¹ 'Yö -du 'në do -pë -kë, 'yö 'wo "saa- bho- "dhiü, 'yö 'wo wo "dhia bho- -nu -dì -bha -kë -kò "dhiü -pë bha- -dhe.

⁴² 'Yö Atanna -yö ö □taa -ya -nu -gò 'wón bha- 'gü, 'yö ö □kwaa- -nu -zü 'yö 'wo 'bhüpe -nu 'wo dhang- 'gü -a -nu -dhökë □dhe -kò 'ö -ben zë -sü 'ka- 'ka Atanna -wòdhiüloomë -nu -gò 'sëédhe 'gü -a 'dhö □dhe:

«Atanna -ya -pö: Izraédhö -më -nu, wü -nu 'ka- zë "εεν "saa- -nu 'ka- bho -kwe -kaong -yiisiö 'ka "tong -ta bha, ka- -bho ma □në n -dhe -ee?

⁴³ "Kεε kö ka kë -dhökëpë 'wo- -dhe Mòdhökö bha- -bha sò 'kò -sü 'ö 'ka dho- 'ka -dhe □gban -dhe □gban 'gü, waa- 'dhe 'ö- "blëen- 'dhö "susëng 'ka 'wo- -dhe Dhefan bha- 'dhö.

-Dhökëpë -nu 'wo "dhü 'ö 'wo -kë ka -bha -kë -kò "dhiü -pë -nu 'ka bha □në

'ka- -nu -dhökë. -A -kë "dhü -sü -wón 'gü, a -dho "slë kë kö -wo 'dho ka 'ka -dhe □gblëen 'gü Babidhónö -dhe □taama»

⁴⁴ Sò 'kò 'ö Atanna -bha 'tong- =gbëë -yö gun- 'gü bha -yö -gun -nu -gò 'tongtadhe bha- 'gü. Sò 'kò bha -wa -kë □dhe -kò 'ö Atanna -ya pö- 'ka Moizö -dhe 'ö- -gleng -da 'ka- -bha bha □në- 'dhö. ⁴⁵ 'Yö sò 'kò bha 'ö -da 'pö kwa "bhema -nu 'wo do më 'dhe bha- -nu "piü bha- -nu □kwëe-, 'yö Zozue -yö zun- -nu -dhe "dhiü 'yö 'wo sò 'kò bha- sü 'wo dho- 'ka Kanaa -se 'gü. "Kεε kö "sanni -wo □loo "se bha- 'gü kö Atanna □ya "se bha- 'gü -më -nu "piü kë- -nu "dhiü, kö □waa- -nu -bha "se bha- 'kun-

-nu -gò. Sò 'kò bha -yö -to -nu -gò "se bha- 'gü 'ö dho 'ö zun- 'ka Davi -bha -gblüédhe "tóng -bha.

⁴⁶ Davi -wón -yö Atanna -zú -kun. 'Yö- -dhe 'ö -bha Atanna 'ö -kë -a "bhema Zakóbö -bha Atanna 'ka bha- -gò kö 'ö- -bha 'kò do. ⁴⁷ "Kεε □dhe 'ö □ya kë "dhü, Sadhomó □në kë Atanna -bha 'kò bha- do □taama.

⁴⁸ "Kεε a- -pö ka -dhe tean- =dede 'ka □dhe Atanna □bhlëësü 'ö -ya -sü 'ka dhang- 'gü bha, 'yaa -ya 'kò -nu 'ö më "bhü- -nu 'wo- do bha- 'gü □dhe -kò 'ö Atanna -wòdhiüloomë Ezai -ya pö- 'ka bha- 'dhö □dhe:

«Kwa Dëmë -ya -pö: ⁴⁹ Dhang- 'gü -dhe □në ma -blüédhe -gbloo 'gü -dhe 'ka,

'yö "se 'dhö n -gendotapë 'ka. -A -kë "dhü -sü bha- 'gü

-më -kò suu □në 'ka dho- do n -dhe?

"εεν -dhe -mεε □në dho kë n "tεεpadhe 'ka? ⁵⁰ Ma 'aa mü 'a pë -nu bha- =gban -pë -kë -ee?»

⁵¹ 'Yö Etiënö -ya pö: «Gòogbüme -nu 'ö ka zuë" waa- ka "tö -nu 'wo ta -sü 'ka Atanna -wu -gò 'ö 'kaa "wì- -bha kö 'ka 'Nii- 'slüöslü -wu ma -kpeawo ya, ka -bho ka "bhema -nu -bha □dedewo.

⁵² Atanna -wòdhiüloomë -mεε □në ka "bhema -nu 'wii- -wëë -kë "dhiü bho? -Wo ka 'më -nu 'wo më doseng 'ö pö 'aa- -bha -a nu -wón 'pö bha- -nu -zë. -A më doseng 'ö pö 'aa- -bha 'zü "dhü bha 'yö 'ka ka -kò -kan 'zü- "dhiü 'yö 'ka- zë.

⁵³ Atanna 'dhö bò 'zü 'ö -bha "kië -nu -ta 'ö 'tong- 'ö- -nu ka -dhe 'kii- 'bha □bhlëë -ya.»

Etiënö ga -kò -dhiang

⁵⁴ □Dhe 'ö zagòbhome -nu □wa Etiënö -wu bha- ma, 'yö -siö -nu -dhe □dedewo 'yö 'wo -ya "són "dhiü -bhö -sü -bha -a -bha. ⁵⁵ "Kεε Etiënö 'kö 'Nii- 'slüöslü 'dhö- pa -sü 'ka bha, 'yö -dhe -ga dhang- 'gü, 'yö Atanna -bha 'tòbhódhe 'bhü yö,

'yö ö "yan -kpan Yesu -bha kö -yö dɔ sië Atanna "sɔɔ -dhe □bhlëesü bha- 'gü ⁵⁶ 'yö- pö: «-Ka -dhe -ga! 'Ma dhang-yö kö-"dhi □ya 'pu, ma n "yan -kpan Megböme -bha kö -yö dɔ sië Atanna "sɔɔ -dhe □bhlëesü bha- 'gü.»

⁵⁷ □Dhe 'ö □ya kë "dhü, 'yö 'wo □gbla "gbu- 'ka 'wo wo -kɔ kpa wo "tv "dhiü 'yö 'wo □wlu 'wo dho 'wo □loo Etienö -ta. ⁵⁸ 'Yö 'wo- gan wo "piü -zuudhö 'wo dho- 'ka 'pö- =taama, 'yö 'wo -ya -a -zuö -gwë 'ka -sü -bha kö 'wo- zë. 'Yö 'me 'wo "sëedhe -kë -bha -a -bha zadɔyi 'ka bha, 'wo wo -bha sɔ 'dhe 'wo- da sɔ -ta bha- -nu bho 'mü 'wo- dɔ 'nëglɔonnë do 'wo- dhe Sɔdhö -a -gɔ kö -yö ö "yan 'to- bha kö 'wo woo- gwë -zuö -dhe yö.

⁵⁹ □Dhe 'wo gun Etienö zë sië -gwë 'ka, 'yö □bhea 'ö- pö: «N Dëme Yesu, ma n -dɪ -wɔn wɔ i □kwɛɛ-!» ⁶⁰ □Dhe 'ö □yaa- pö "dhü 'yö zun ö kpiö 'gü 'yö □gbla "gbu- 'ka 'ö- pö: «N Dëme, 'bha 'dho- -nu 'kun tée 'ka -a -nu këwon bha- bha!» □Dhe 'ö- pö "dhü 'yö- 'niü- dhö -pö.

8

¹⁻² Sɔdhö zü- -gun Etienö zëme -nu bha- -nu "piü. □Dhe 'ö □ya kë "dhü, 'yö Atanna □bhlëeyame -nu 'wo Etienö sü 'wo dho 'wo- wɛɛ bho, 'yö 'wo- gbu bɔ □dedewo.

Atanna -bha 'kɔdhigüme -nu 'wo Zedhizadhëmö -a -nu -bha "yënnngbaondhe 'kpiü- zü -yö -bho 'pö -dhekpɔyi do bha □në- 'ka. 'Yö □ya 'go Yesu -bha bɔme -nu -zë 'gü, 'dhang -bho Yesu "dhiü -me -nu □gban "pepe 'wo -pen 'wo dho Zude -se waa- Samadhi -se -nu 'gü.

³ Sɔdhö -zë -yö -gun ö faan dɔ sië □dedewo kö 'ö Atanna -bha 'kɔdhigüme -nu □në- -nu suu yën, 'yö -sɔ 'kɔ -nu 'gü 'dɔɔndhö 'yö 'dhang -bho Yesu "dhiü -me -nu kun, gɔɔn- -nu waa dhong -nu, 'yö- -nu -da -kaso 'gü.

Fidhipö -bha Yesu -bha 'wɔn -taɔng -së -pö Samadhi -sɛ 'gü -kɔ -dhiang

⁴ Dhang -bho Yesu Klisi "dhiü -me -nu 'wo -pen "dhü bha, 'yö 'wo 'wɔn -taɔng -së bha- pö -dhe □gban "pepe 'gü 'wo dho- 'ka. ⁵ 'Yö Fidhipö -yö -dho Samadhi -pö do 'bha 'gü 'pö, 'yö Klisi -wɔn dhiang zë 'me 'wo mü- -nu -dhe 'ö- pö Atanna -bha -Yame 'ö- -wɔn pö bha □në Yesu 'ka.

⁶ □Dhe 'ö me 'gbɛ 'wo gun wo "tv 'to sië Fidhipö -wu -bha bha 'wo 'wɔn -nu 'ö- pö sië bha waa- "dhabhliwɔn -nu 'ö- kë sië bha- -dhe yö, me □gban "pepe -wo wo "tv to -së 'ka □dedewo 'ö -dhe -yö ga- -nu -ta dingdhö; ⁷ -a -gen -mü □dhe 'me 'ö "yina yaa -nu gun- -nu 'gü, -a -nu -bha "yina yaa -nu bha -wo gun 'go sië- -nu 'gü 'gbla -sü 'ka "gbu- 'ka, 'ö "trüünyuame -nu waa- genloome -nu 'wo -kë "klüüklü 'pö. ⁸ 'Yö 'pö- bha- 'güme -nu □nii 'dhö -da □dedewo.

⁹ Gɔndënë do 'wo- dhe Simɔ -yö -gun 'pödhe bha- 'gü. Simɔ bha -yö -gun "zuumi "gbu- do 'ö- -wɔn -yö Samadhi -me -nu kɔn -a 'ka. -A -wɔn 'gü -yö -gun ö -dɪ kë sië me □bhlëesü □dede 'ka. ¹⁰ 'Ö 'me 'wo 'pödhe bha- 'gü, 'ö go- 'ka 'në -nu -bha ö zun- 'ka me "gblügblü -nu -bha, 'wo wo "tv to- -wu -bha -së □dede 'ka 'ö 'wo- =bhlëe -ya, kö -wa pö sië: «Kwa -bha -zlan 'wo- dhe «'gü "gbu- -zlan» "kɛɛ 'ö- bha 'gügbudhe 'dhö -ziisü, 'ö □lɔɔ kwa -dhe yö -mü Simɔ □në- 'ka.» ¹¹ -Wo -gun wo "tv 'to sië- -wu -bha -së 'ka, -a -gen -mü □dhe 'ö gun "dhü kö- -bha "zuudhe bha- -wɔn -zun -a -nu 'kɔn -sü -bha -yi □ya □gwëë.

¹² "Kɛɛ □dhe 'ö Fidhipö □ya 'wɔn -taɔng -së 'ö -gban Atanna -bha -gblüdëdhe waa- Yesu Klisi -bha bha- -dhiang zë- -nu -dhe, 'yö gɔɔn- -nu waa- dhong -nu 'bha -nu 'wo 'pödhe bha- 'gü bha 'wo 'dhang bho- "dhiü, 'yö 'wo- -nu -bɔ Yesu

'ka -zu bho. ¹³ 'Yö Simo -dɪ 'pö 'ö 'dhang bho Yesu Klisi -wón "dhiö, 'yö 'wo- bɔ 'ka -zu bho 'pö. 'Yö to Fidhipö □keng- 'yö- 'yan 'dhö -da "dhabhliwón 'gblögblü -nu 'ö gun- kē siē bha- -dhe 'gü, 'yö- 'wón -ya kón.

¹⁴ Yesu -bha bome -nu 'wo gun Zedhizadhemö bha, 'yö 'wo- ma □dhe 'me 'wo Samadhi □wa 'dhang bho Yesu -wón "dhiö, 'yö 'wo Piedhö waa- Zan -a -nu bɔ mü.

¹⁵ □Dhe 'ö 'me 'wo bha □wa 'dho □wa □loo Samadhi -se 'gü, 'yö 'wo □bhea 'dhang -bho Yesu "dhiö -me -nu -wón 'gü Atanna -dhe kē "dhü kö -wo 'Nii- "slüöslü □slɔɔ. ¹⁶ -A -gen -mü □dhe 'ö gun "dhü kö 'Nii- "slüöslü 'yii -da -a me do -zian 'gü □kö, "kεε kö □waa- -nu -bɔ Yesu 'ka -zu -zē wo -a 'tɔ 'gü. ¹⁷ □Dhe 'ö □ya kē "dhü, 'yö Piedhö waa- Zan 'wo wo -kɔ kpa- -nu -ta 'wo □bhea Atanna -dhe, 'yö 'Nii- "slüöslü 'dhö -da -a -nu 'gü.

¹⁸ □Dhe 'ö Simo □ya 'wón bha- -dhe 'yö, □dhe Atanna □ya 'Nii- slüöslü nu 'dhang -bho Yesu "dhiö -me -nu -dhe, Yesu -bha bome -nu 'wo -kɔ 'ö- kpa- -nu -ta bha- wón 'gü, 'yö 'wëega nu Piedhö waa- Zan -a -nu -dhe ¹⁹ 'yö- pö- -nu -dhe: «Ka 'gügbudhe bha- nu n -dhe 'pö kö 'ma n -kɔ kpa 'me 'ö- -ta, kö 'Nii- "slüöslü -yö -da -me 'gü!» ²⁰ "Kεε 'yö Piedhö -ya pö- -dhe: «Kaa- i -bha □naɔ -nu □gban, -ka 'gü -yö see-! -A -gen -mü □dhe i i -zu -gɔn □dhe 'bha yi gba 'wëe- 'ka Atanna dho 'gügbudhe 'ö =gbɔɔ □nē- wo bha- nu i -dhe 'wëega bha- =trɔɔn 'ka kö 'i 'Nii- "slüöslü nu- 'ka me -nu -dhe. i -bha 'wón 'bha 'yaa 'wón ya- 'gü, ²¹ -a -gen -mü □dhe i zuē" 'yaa "puu Atanna wëedhö. ²² □Dhe 'ö "dhü, -bhö i kwaa- -zu 'gɔn -kɔ suu bha- -zü kö 'i bhea" kwa Deme -dhe kö □ya "wɪ- bha kö -yö i -zutagüwón -nu bha- nu -mawón 'to, ²³ -a -gen -mü □dhe 'ma- 'wón dɔ □dhe i pa -sü

'ka 'wón yaa 'gbe 'ka, 'i 'wón yaa -gɔ □dhuëndhe 'gü.» ²⁴ 'Yö Simo -ya pö Piedhö waa- Zan -nu -dhe: «Kaa- dɪ 'pö, -ka bhea" kwa Deme -dhe n -wón 'gü kö pē -nu 'ka- pö siē bha 'wa 'dho kē n 'ka!»

²⁵ □Dhe 'ö 'pē 'ö Piedhö waa- Zan 'wo- dɔ Yesu Klisi -wón 'gü, 'wo- pö me -nu -dhe 'ö 'wo kwa Deme -bha 'wón -taɔng -sē pö, 'yö 'wo wo yee -kē 'wo dho Zedhizadhemö. □Dhe 'ö □wa -da zian -ta 'wo 'dho siē, 'yö 'wo naɔ -sē bha- dɔ Samadhi -pö 'gbe -nu 'gü.

Fidhipö waa- =lame do 'ö go Etiopi -se 'gü -a -nu -kpan 'kwëe- -kɔ

²⁶ Yi do 'ka 'yö kwa Deme -bha "kiē do -ya -pö Fidhipö -dhe: «-Bhö 'dho "siayën -zian 'ka, zian 'ö go Zedhizadhemö 'ö dho Gaza bha- "pean 'ka! -Kpinngga 'ö "dhü bha "tung -ta -zian -mü.» ²⁷ 'Yö Fidhipö -yö □wlu 'ö dho. -A 'dho -sü 'ka 'yö -kpan gɔndënë do -bha zian -ta. Gɔndënë bha -yö -kē □lame 'kpii- do 'ö go Etiopi -se 'gü, 'ö ö -zu to -gblüdédhe 'ö go Etiopi -se 'gü 'wo- -dhe Kandasö bha- -bha □naɔ 'gü -a 'ka, 'yö nu Zedhizadhemö kö 'ö Atanna -dhokē. ²⁸ 'Yö gun ö yee kē siē 'ö dho ö -gɔ "se 'gü kö -yö -ya -sü 'ka ö -bha gɔ suu 'bha 'ö □soo -nu 'wo- -gan bha- 'gü kö -yö Atanna -wɔdhiüloomε Ezai -bha 'sëédhe bha- -wɔ pö siē.

²⁹ 'Yö 'Nii- "slüöslü -ya pö Fid- hipö -dhe: «-Bhö 'dho kö 'i dɔ gɔ bha- "sɔɔ!»

³⁰ 'Yö Fidhipö -yö dho -bεang 'ka 'yö -kpan Etiopi mi bha- -bha, 'yö- -wɔ ma kö -yö Atanna -wɔdhiüloomε Ezai -bha 'sëédhe bha- -wɔ pö siē. 'Yö- dheε" kpa 'ö- pö: «'Pē 'i- -wɔ pö siē bha i- 'gü -ma "we -ee?» ³¹ 'Yö gɔndënë bha 'ö- -yɔ bɔ- -gɔ 'ö- pö: «(-Yö n "piü □tɔn □dhe 'a- 'gü ma "kεε) □ya kē □dhe me 'bha 'yii- 'klɔɔ- pö n -dhe, -a -dho -a dɔ -kɔ -kē □dhe?» 'Yö- pö Fidhipö -dhe: «-Bhö -da kö 'i -ya n

"sɔɔ yô!» 'Yô Fidhipô -yô -da "piü mü. ³² 'Pë 'ö gun -ben zë -sü 'ka 'sëédhe bha- 'gü 'ö Etiopi mi gun- wɔ pö sië bha -ya -pö:

«-Yô -kë □dhe "bhlaa 'wo 'dho sië- 'ka -a zë -dhe 'gü -a 'dhö.

'Ö -kë □dhe "bhlaanë 'wo- kaa- "kan sië

'ö 'yaa "wɔ -a 'dhö,

'yii ö "dhi "pu.

³³ -Wo □bhlëë -bho -bha 'ö 'wo- bha teanwɔn -kë □suawɔn 'ka,

-a -wɔn 'gü me 'bha 'yii 'dho- 'gü -né do -zian 'to ma 'zü,

-a 'klɔɔ- mü □dhe -a -bha -bha -zë □ya bho- "dhiü "kpuŋg □taa yô □naa bha,

-a -gen -mü □dhe □waa- -bha -kë "kpuŋg □taa -sü -zë bho- "dhiü.»

³⁴ 'Yô Etiopi mi bha 'ö Fidhipô dhex' kpo 'ö- pö: «-Bhö dɔ "gbu- bhea" □në 'a- wo i -dhe kö 'i- 'klɔɔ- pö n -dhe. De □në 'ö Atanna -wɔdhiüloomë -ya -dhiang zë bha? -Yô -wɔ ö -dɔ 'ka -ee, "εen -yô -wɔ me "wεε 'bha □në- 'ka -ee?» ³⁵ 'Yô Fidhipô -ya zü bho 'wɔn -gen do ö gun- wɔ pö sië bha- -ta 'ö naɔ -së 'ö -gban Yesu -wɔn -bha bha- pö- dhe.

³⁶ □Dhe 'wo 'dho sië wo "dhiü, 'yô 'wo dho 'wo □loo "yi 'bha bha- =bhaa, 'yô Etiopi mi bha 'ö- pö: «"Yi □ne, -më □në- -wɔn □ya 'to kö 'a -bɔ Yesu 'ka -zu bho?» ³⁷ 'Yô Fidhipô -ya pö- dhe: «□Ya kë □dhe 'bha 'dhang bho Yesu "dhiü i zuë" □gban "pεpε 'ka kö i -mɔɔ -bha 'i -bɔ -a 'ka -zu bho.» 'Yô gɔndënë bha 'ö- pö: «A 'dhang -bho "dhiü □dhe Yesu Klisi bha Atanna Gbö -mü.» ³⁸ □Dhe 'ö □ya kë "dhü,

'yô Etiopi mi bha 'ö- pö 'me 'ö gɔ bha- "dhiü "ta 'sü sië bha- dhe -yô 'gbaannu. □Dhe 'ö 'gbaannu, 'yô Etiopi mi waa- Fidhipô 'wo go gɔ bha- 'gü 'wo zun 'sia-, 'yö -nu □gban □plë 'wo □lɔɔ "yi □bhaa. 'Yô Fidhipô -yô Etiopi mi bha- -bɔ Yesu 'ka -zu bho. ³⁹ □Dhe 'ö □wa 'go "yi

□bhaa, 'yô kwa Dëmë -bha 'Nii- -yô Fidhipô sü 'zodhö 'yô dho- 'ka. 'Yô Etiopi mi bha- "yan -yô □fië- 'ka, "kεε 'yô yô -zë 'ö dho ö -bha "ta 'ka ö "dhiü □niidadhe 'ka. ⁴⁰ Fidhipô dho "kan ö -ta (kö 'Nii- "slüüslü □yaa- 'sü □dhe 'gbu- -yô me sü,) kö -yô dɔ sië Azo -pö 'gü. □Dhe 'ö -kë "dhü 'yô dho 'pö ö -bha "ta 'ka "dhiü, 'yô naɔ -së bha- dɔ 'pödhe -nu 'gü 'ö dho- 'ka "dhü 'ö □loo- 'ka Sezadhe -pö 'gü.

9

Sodhö -bha ö zuë" -slëë Atanna "piü -ko

(Këwɔn -nu 22,6-16; 26,12-18)

¹ -A "tüng bha- 'gü, kö Sodhö -yô "suü -da kwa Dëmë -bha □klang -nu 'gü, 'ö- -nu zë "slë □mɔɔ -kpeawo. Yi do 'ka 'yô □wlu 'ö dho "saabhome -nu -gɔmë 'kpüi- "piü, ² 'yô- -ko "gbluü 'sëédhe ('ö □ya kë- gɔ 'wo dho- dɔ- -bha □dhe wo □në 'wo- bɔ, "εen 'wɔn -nu 'ö- kë sië bha -ya -kë wo □në wo faan 'ka bha) 'ö dho- -wɔn 'gü kö 'ö 'dho- 'ka Zuifö -nu -bha -yakwëëkëgüko -gɔmë -nu 'wo Damasö -pö 'gü -a -nu -dhe. Kë "dhü kö 'ya "ta -sü Yesu -bha ziantame -nu yô Damasö -pö 'gü, dhong -nu -mü -ee "εen gɔn- -nu -mü -ee, kö 'ö- -nu 'kun 'ö nu- -nu 'ka Zedhizadhëmö.

³ 'Yô -da zian 'ö dho Damasö bha- -ta. □Dhe 'ö □ya □yɔɔn 'pödhe bha- "sɔɔ, 'ö dho "kan ö -ta kö -dhepuudhe 'ö go dhang- 'gü -yô 'bhü sië ö -züzü. ⁴ 'Yô kɔn □soo 'ö gun- -ta bha- 'ka 'yô -pö "sia-, 'yô me 'bha -wɔ ma kö -ya pö sië ö -dhe: «Sodhö, Sodhö, i n "yënnŋ □gbaɔn "dhü -më -wɔn 'gü?»

⁵ 'Yô Sodhö -ya dhex' kpo 'ö- pö: «Bhii 'de 'i bha?» 'Yô kwa Dëmë Yesu -ya pö- dhe: «Mang Yesu 'i n "yan 'gü □gbaɔn bho sië bha ma -mü, ["kεε i -dha n -gɔ -dhe -dho kë 'ya-.» 'Yô "suü 'dhü -da Sodhö 'gü, 'yô -ya □zii -sü -bha 'yô- pö: «N Dëmë, -yô i "piü □dhe

'a- kè □dhe?» 'Yö kwa Dëme -ya pö- dhe:] ⁶ «-Bhö "wlü kö 'i 'dho 'pödhë 'ö -ya i "dhiü bha- 'gü! -Wo -dho 'pè 'i dho- kè -a pö i -dhe mü.» ⁷ 'Wón bha 'yö- 'wón -yö Södhö "tayoo -nu kón □dedewo 'yö 'pè woo- kè 'wii- dö, -a -gen- mü □dhe -wü 'ö -wü bha -wa -ma, "këe 'wii më 'bha yö.

⁸ 'Yö Södhö -yö □wlü "sia- 'yö ö "yan "dhiü -pu, "këe 'yii -dhe yö. 'Yö 'wo- kun- kó -bha 'wo dho- 'ka Damasö 'plöö. ⁹ -Yö -dhekpaoyi -yaaga- kè mü kö 'yaa -dhe yö, 'yaa pè 'bha -bhö, 'yaa müpè 'bha mü.

¹⁰ 'Dhang -bho Yesu "dhiü -më do bha 'wo- dhe Ananiasö -yö -gun Damasö -pö bha- 'gü. 'Yö kwa Dëme -ya "yan 'gü -pu, 'yö- yö, 'yö- pö- dhe: «Ananiasö!» 'Yö Ananiasö -ya pö: «□Yoo, 'ma "wü, n Dëme!» ¹¹ 'Yö kwa Dëme -ya pö- dhe: «-Bhö "wlü kö 'i 'dho -kpinngga 'wo- dhe -kpinngga 'ö dö vëedhö bha- -ta kö 'i 'dho 'i -da Zuda -go 'koodhö, göön- 'ö go Taasö -pö 'gü 'wo- dhe Södhö bha- mää- dhe 'gü! -Yö bhea" sië n -dhe 'koodhö mü. ¹² 'Yö- "yan 'gü 'dhö -da -sü 'ka bhii Ananiasö -më i 'ka kö 'bha -da -go 'koodhö kö 'bha i -kó kpa- -ta kö -yö -dhe yö -deewo.» ¹³ 'Yö Ananiasö -ya -yó bó 'ö- pö: «N Dëme, më 'gbe □wa 'wón -nu 'ö -gban göndënë bha- -bha -a -gen dö n -dhe, 'wón yaa -nu 'ö- kè i -bha më -nu 'wo Zedhizadhëmö -a -nu 'ka □waa- -gban pö n -dhe -wa! ¹⁴ -A -nu yö -sü bha 'zü -yö -nu faan 'ö "saabhómë -nu -gómë "gblüglü -nu -wa nu -dhe bha □në- 'ka kö -yö 'më 'wo □bhea i 'tö 'gü -a -nu 'kun kö -ya -nu -da -kaso 'gü □zoo -wa! (I- pö 'a 'dho mü -ee?) ¹⁵ "Këe 'yö kwa Dëme -ya pö Ananiasö -dhe: «-Bhö 'dho □zoo, -a -gen -mü □dhe 'ma 'më bha- 'sü ma yëkëmë 'ka kö 'a- bó "segó "wëe -nu 'ö- 'gü -më -nu 'waa Zuifö 'ka waa- -nu -bha -gblüde -nu waa- Izraedhö -se 'gü -më -nu "piü kö -yö n -wón

-dhiang zë- -nu -dhe. ¹⁶ -A -wëedhe -nu dho bho- -kó -nu 'ö- 'gü n 'tö -wón 'gü, mang □dede a -dho -a pö- dhe.»

¹⁷ 'Yö Ananiasö -yö □wlü 'ö dho 'yö □loo 'kó bha- 'gü, 'yö 'ö -kó kpa Södhö -ta 'yö- pö- dhe: «Södhö n dheebhang, kwa Dëme Yesu 'ö 'ö -dú -zón i -dhe zian -ta kö i nu sië bha □në n bó i "piü 'pö kö 'i -dhe yö 'zü -deewo kö i pa 'Nii- "slüöslü 'ka.»

¹⁸ -Yö -tö -dhe do bha- 'gü, 'yö pè 'bha -nu 'wo -kè □dhe 'yuü- "këe 'dhö 'wo go Södhö "yan -bha 'wo □wenng "sia-, 'yö -dhe yö, □dhe 'ö □ya kè "dhü, 'yö 'wo- bó Yesu 'ka -zu bho. ¹⁹ □Dhe 'ö □ya kè "dhü 'yö Södhö -yö pè -bhö, 'yö- faan -sea -yö -da 'gü. 'Yö waa- 'dhang -bho Yesu "dhiü -më -nu 'wo mü bha 'wo -dhekpaoyi kpö -kè wo 'kó "piü Damasö mü. ²⁰ -Yö -tö -dhe do bha- 'gü 'ö zun Atanna -wü pö -sü -bha Zuifö -nu -bha -yakwëekëgükö -nu 'gü 'ö- pö: «Yesu bha Atanna Gbö -mü.» ²¹ Më "pëpë 'wo- -wü bha- ma 'yö- 'wón -ya -nu kón 'yö 'wo- pö: «Göön- ya 'yaa mü 'ö gun 'më 'wo □bhea Yesu 'tö 'gü -a -nu 'kun sië 'ö- -nu -wëedhe bho -kó -ziisü -kè ya -ee? Nu 'ö- wo ya 'zü 'yii nu kö -ya -nu 'kun kö -yö 'dho- -nu 'ka "saabhómë -nu -gómë -nu -dhe -ee?»

²² "Këe kö Södhö -zë -yö 'ö -bha Atanna -wü □në- pö sië 'ö faan 'ka -kpeawo 'ö Zuifö -nu 'wo Damasö -a -nu zuë" □kaan- 'ka "kwëe 'ö dho- 'ka, 'ö □yaa- pö Yesu □në Atanna -bha -Yamë 'ö- -ya bha- 'ka, 'ö 'pè woo- pö- dhe 'waa- dö.

²³ □Dhe 'ö -dhekpaoyi kpö □ya ziö, 'yö Zuifö -nu 'wo -ziö wo 'kó "piü kö 'wo Södhö zë. 'Yö- -nu -wü -yö tó- -bha do, ²⁴ "këe 'yö më 'bha -nu 'wo Södhö □kpaó "slë 'ö Zuifö -nu 'wo- kè sië bha- 'ka. Më -nu -wo wo "yan -tö "saan 'wo- kan 'pö- -zü bha- "dhi -bha 'yënnng- 'gü waa- gbeng -nu □gban 'gü kè "dhü

kö □ya kë □dua -pë 'ka, kö 'wa-
'kun 'wo- zë.

²⁵ □Dhe 'ö □ya kë "dhü 'yö 'me
'wo 'dhang bho Yesu -wón "dhiü
Sodhö -wu "dhiü bha 'wo- "slë
□moo- bha gbang, waa- Sodhö -nu
'dhö, 'yö 'wo- da "gblü 'gü, 'yö 'wo
bhiëga dɔ- bha 'wo- =loo "saan ('ö
gun □klëen -sü 'kaa 'pö- bha- -zü
bha-) □zlöö 'yö dho.

Sodhö -bha -loo Zedhizadhemo
-kɔ

²⁶ □Dhe 'ö Sodhö □ya 'dho
□ya □loo Zedhizadhemo, 'yö "slë
□moo- bha kö 'ö 'dho 'dhang -bho
Yesu "dhiü -me -nu kpö 'gü, "këe
-wo -gun "suü sië- gɔ, -a -gen -mü
□dhe 'wii 'dhang bho Sodhö -bha
-kë 'dhang -bho Yesu -wón "dhiü
-me 'ka -sü bha- "dhiü. ²⁷ 'Yö
Baanabasö -yö -da -dhe "dhiü 'yö
'wo dho Yesu -bha yëkëme -nu
-dhe 'gü. 'Yö -kɔ 'ö kwa Dëme -yö
ö -dɪ -zɔn 'ka Sodhö -dhe Damasö
-zian -ta waa- 'ö dhiang -nu 'ö- zë-
-dhe bha Baanabasö -ya -gen dɔ-
-nu -dhe. 'Yö -kɔ 'ö Sodhö -yö
dhiang zë- 'ka -zugbandhe 'ka Yesu
'tɔ 'gü Damasö -me -nu -dhe bha-
-gen dɔ- -nu -dhe 'pö.

²⁸ □Dhe 'ö □ya kë "dhü, 'yö Sodhö
-yö -da -a -nu -bhiëë 'gü, 'yö weng-
-nu 'wo -ziö Zedhizadhemo -pö 'gü
-dhe □gban "pëpe 'gü kö -yö kwa
Dëme -bha □naɔ -së bha- dɔ sië ö
-ta "puu 'ka. ²⁹ 'Yö dhiang zë 'pö
Zuifö -nu 'wo glekö -wu pö bha-
-nu -dhe, 'yö 'wo zaodhe -nu -da,
"këe 'me 'wo bha -wo -gun "slë
moo- sië- bha kö 'wo- zë.

³⁰ □Dhe 'ö- dheebhang -nu 'wo
-kë Yesu -bha me 'ka bha □waa-
ma □dhe woo- zë, 'yö 'wo dho- 'ka
Sezadhe -pö 'gü 'yö 'wo- bɔ Taasö
-pö 'ö- 'kpɔ -pö 'ka bha- 'gü.

³¹ Zuëyagblü- -yö -gun Atanna
-bha 'kɔdhigüme -nu 'wo Zude
-dhe -nu, Gadhidhe -dhe -nu waa-
Samadhi -dhe -nu 'gü bha- -nu
-gɔ, 'ö faan 'dhö -kë -a -nu -gɔ
□dedewo, 'ö 'wo wo -bha -toseadhe

-nu -kë kwa Dëme □bhlëë -ya -sü
'ka. 'Ö 'Nii- "slüöslü -bha -a -nu -ta
'kun -sü -wón 'gü, 'ö Atanna -bha
me -nu -wo -da "dhiü -kpeawo 'ö
dho- 'ka.

Gondënë do 'wo- -dhe Ene -a -kë
"klüöklü -kɔ

³² -A "töng bha- 'gü, Piedhö -gun
□nië sië "së 'gü -dhe □gban "pëpe
'gü. Yi do 'ka 'yö dho 'dhang -bho
Yesu "dhiü -me -nu 'wo Dhida -pö
'gü bha- -nu -dhe 'gü.

³³ 'Yö -kpan göndënë do 'wo-
-dhe Ene bha- -bha kö- 'gü 'yaa
-së, kö -yö wɔ sië sɛɛ" -ta, "këe kö
"trüün -yua □yaa- kë -kwe "saaga
'ka. ³⁴ 'Yö Piedhö -ya pö- -dhe:
«Ene, Yesu Klisi □ya i kë "klüöklü!
-Bhö "wlü kö 'i i -bha sɛɛ" -be kë!»
Ene -to mü 'ö □wlü. ³⁵ □Dhe 'ö 'me
'wo Dhida -pö bha waa- Saadhong
-sɛ -nu 'gü 'wo- yö, 'yö 'wo wo zuë"
□slëë, 'yö 'wo 'dhang bho Yesu
-wón "dhiü.

Dookasö -bö -kɔ

³⁶ Dhebhönë do 'ö 'dhang bho
Yesu -wón "dhiü 'wo- -dhe Tabita,
"këe 'ö glekö -nu 'wo- -dhe Dookasö
('ö □waa- pö "dhü Adhameen -wu
'gü kö -wa -pö □zloo bha), -yö
-gun Zope -pö 'gü. -Yö -gun 'wón
-sëkédhe □dede 'ka, 'ö "flëeme -nu
-ta kun. ³⁷ -A "töng bha- 'gü 'yö
"yua 'dhö -pö -ta, 'yö ga.

□Dhe 'ö □waa- =gee "zu, 'yö 'wo-
-wɔ 'kɔdhi do 'gü 'kɔ -ta "dhöng
'gü. ³⁸ 'Yö 'dhang -bho Yesu "dhiü
-me -nu 'wo Zope 'wo- ma □dhe
Piedhö -yö Dhida -pö 'ö Zope -dhe
'sɔɔ mü bha- 'gü. 'Yö 'wo me □ple
bɔ Piedhö -dhe -dhe 'gü 'wo- pö:
«Yi -bheä i -dhe kö 'i zun yi -dhe
'gü "vaandhö!»

³⁹ □Dhe 'ö □waa- pö Piedhö -dhe
"dhü, -yö -to -dhe do bha- 'gü 'ö
-ziö -nu □keng- 'wo dho. □Dhe 'ö
□wa □loo Zope -pö 'gü, 'yö 'wo dho
Piedhö 'ka 'kɔdhi 'ö 'kɔ -ta "dhöng
'gü bha- 'gü, kö □geandhe -nu -wo
□yoon sië- bha "gbu 'ka, 'ö 'wo
"bheɛ -nu 'wo- -da "bheɛ □wlöö

waa- =gbauu- -nu 'ö Dooкасö -ya bə kö -yö -tun □kō ziö ö -gen "dhiü bha- -zôn -dhe. ⁴⁰ 'Yö Piedhö -yö me □gban "pepe zun "kpenng, 'yö zun ö kpiö 'gü 'yö □bhea Atanna -dhe, 'yö ö wë □slëë me □gee bha- zian 'ka 'ö- pö: «Tabita, -bhö "wlü!» 'Yö me □gee bha 'ö ö "yan "dhiü -pu. □Dhe 'ö □ya Piedhö yö, 'yö □wlü 'ö -ya ö -gean. ⁴¹ 'Yö Piedhö -yö ö -kə -da □kwëë- 'yö -do -gean, 'yö □geandhe -nu waa- 'dhang -bho Yesu "dhiü -me -nu 'wo to 'ö 'wo -ya -sü 'ka -dī -wôn "dhiü Atanna -bha 'ka bha- -nu -dhe 'kə bha- 'gü, 'yö dhebho 'ö ga bha- -zôn -a -nu -dhe kö □ya -bö.

⁴² 'Wôn bha 'yö 'wo- ma Zope -pö 'gü -dhe □gban "pepe 'gü, 'yö me 'gbe -dhe 'wo 'dhang bho kwa Dëme -wôn "dhiü.

⁴³ Piedhö -yö -to Zope -pö 'gü pinngdhö wükwi -yëkëme do 'bha 'wo- -dhe Simö bha- -gö 'koodhö.

10

Piedhö -bha -da Koonëi -gö 'koodhö -kə

¹ Gøndënë do- -gun 'pödhë 'bha 'wo- -dhe Sezadhe bha- 'gü 'wo- -dhe Koonëi, -yö -gun Wlömö "sodha këng do -gömë 'ka "sodha kpö 'ö go Itadhi -se 'gü bha- 'gü.

² Gøndënë bha waa- ö -bha 'koomë -nu □gban "pepe -wo -gun -suü Atanna -gö me 'ka 'ö 'wo- =bhlëë -ya, 'yö Zuifö "flëesü -nu 'wo "se bha- 'gü -a -nu -ta kun □dedewo, 'yö □bhea Atanna -dhe 'yö- 'gü 'yaa ga.

³ Yi do 'ka kö 'yënnng- =ya 'kpo me -gö 'ka, (Zuifö -nu -bha -bhea Atanna -dhe "töng 'ka), 'yö gøndënë bha- "yan 'gü 'dhö -da. -A "yan 'gü 'ö -da bha 'yö Atanna -bha "kië do yö "pëepadhö -së 'ka kö □ya -da ö -gö 'koodhö 'yö -pö -dhe: «Koonëi!» ⁴ 'Yö Koonëi -ya -ga pinngdhö 'yö "suü 'dhö -da 'gü 'yö- pö: «'Kwa ma 'mü, n Dëme?» 'Yö Atanna -bha "kië -ya -pö -dhe:

«Atanna □ya i -bha bhea" -wu ma, i -bha "flëeme -nu -ta 'kun -sü bha □yaa- -zu 'kun. ⁵ -A -kë "dhü -sü bha- 'gü, -bhö me bə Zope -pö 'gü kö -wa pö gøndënë do 'wo- -dhe Simö 'wo- 'to kpo Piedhö bha- -dhe kö -yö nu. ⁶ -Yö wükwi -yëkëme 'wo- -dhe Simö, 'ö- -bha 'kə -do □weeyi "söo bha- -gö 'koodhö.»

⁷ □Dhe 'ö Atanna -bha "kië 'ö dhiang zë- -dhe bha □ya 'dho, 'yö Koonëi -yö ö -bha gwëëzë -nu □ple waa- -dī -bha "sodha do 'ö Atanna □bhlëë -ya 'pö, 'ö -kë "sodha kpö 'dhe 'ö Koonëi -dī -bha 'ka -a 'gü bha- -nu -dhe.

⁸ 'Yö 'wôn "pepe 'ö -kë bha- =gban -gen də- -nu -dhe, 'yö- -nu bə Zope.

⁹ -A -dhekpaoyi 'dhe 'ö də- "piü kö 'me 'wo bha -wo -tun zian -ta, "këë kö □wa □yöön Zope -pö "söo 'yënnng- -ya me -gö □zinng 'gü "töng -bha, 'yö Piedhö -yö -da 'kə -ta "dhöng 'gü, (-a -gen -mü □dhe -a 'kə bha- -ta "dhöng 'gü -dhe -yö -gun "gbea 'ka -së 'ka). -Yö -dho "dhü kö 'ö bhea" Atanna -dhe mü. ¹⁰ -Yö -to -dhe bha- 'gü 'yö din- -ya kun. □Dhe 'ö 'me 'ö- -nu -gö 'koodhö bha □wa zun- -bhö pë -kpa -sü -bha, 'yö Piedhö "yan 'gü -yö -da. ¹¹ 'Ö dho -dhe -ga kö dhang- "dhi □ya "pu, kö pë 'bha -yö 'go sië 'mü 'ö □löö. 'Pë 'ö bha -yö -kë □dhe sə 'kpii- suu 'bha 'ö- "zə -yiisiö □gban 'wo me □kwëë- -a 'dhö, kö -yö löö- sië 'ö go dhang- 'gü. ¹² □Kwlaa -ta -wü -nu waa- "siapë -nu waa- -maa suu □gban "pepe -wo -gun sə bha- 'gü, ¹³ 'Yö- "tu 'dhö -da -wu do bha 'gü kö -ya pö sië: «Piedhö, -bhö "wlü kö 'i- 'bha zë 'i- -bhö!» ¹⁴ 'Yö Piedhö -ya pö: «-Abin, n Dëme! 'Pë 'ö Zuifö -nu yi -bha 'töng- -ya pö 'ya 'dho- -bhö 'mii- 'bha -bhö do!» ¹⁵ 'Yö -wu do bha 'ö- pö 'zü- -dhe -deewo 'ö- pö: «'Pë 'ö Atanna □yaa- -pö -yö -së -bhöpë 'ka, bhi -zë 'bha 'dho- -pö -yö 'ya-!» ¹⁶ -Wa -pö "dhü -genyan

'ka -yaaga, 'yö 'pë bha 'ö ö yee -kë 'ö dho dhang- 'gü.

17 Piëdhö -to ö -zu 'gɔn -sü -bha -a "yan 'gü 'ö -da bha- 'kloo- 'ka, 'yö Kɔɔnei -bha 'me 'ö -nu bɔ bha 'wo -da 'plöö 'pö, 'yö 'wo -ya Simɔ -bha 'kɔ -dhe mɔɔ- -sü -bha kö -wo me -nu dheɛ" -nu 'kpɔ sië. 'Yö 'wo dho 'wo [loo Simɔ -bha 'kodhi "dhiü, 18 'yö 'wo- 'kɔ dëme -dhe 'wo- dheɛ" kpɔ 'wo- pö: «Simɔ 'wo- dhe Piëdhö bha -yö 'kɔ ya [në- 'gü -ee?»

19 Piëdhö -to ö -zu 'gɔn -sü -bha -a "yan 'gü 'ö -da bha- 'kloo- 'gü, 'yö 'Nii- "slüöslü -ya pö- -dhe: «Bhö -dhe -ga, me -yaaga -wo i mɔɔ- sië, 20 -bhö "wlü kö 'i zun "sia- kö keng- -nu 'ka 'dho, "sika 'ya 'dho kë i 'gü, -a -gen -mü [dhe ma [në 'a- -nu bɔ!»

21 [Dhe 'ö [ya kë "dhü, 'yö Piëdhö -yö go 'kɔ -ta "dhüng 'gü, 'yö- pö 'me 'wo bha- -nu -dhe: «Ma [në 'ka n mɔɔ- sië bha, 'kwa ma mü?» 22 'Yö 'wo- pö- -dhe: «"Sɔdha -gɔme Kɔɔnei [në yi bɔ, -yö -kë 'me 'ö pö 'aa- -bha, 'ö Atanna [bhlëë -ya [dedewo -a 'ka, Zuifö -nu [gban "pɛpɛ -wa 'tɔ -së pö. 'Yö Atanna -yö ö -bha "kië do bɔ- -dhe kö -ya pö i -dhe kö 'i nu 'i dhiang zë- -dhe kö -yö ö "tu 'to- -bha.»

23 'Yö Piëdhö -ya -nu [yëë bho 'yö 'wo -wɔ mü.

[Dhe 'ö -dhe [ya [kpaɔ, 'yö waa- Piëdhö -nu 'wo -da zian -ta. 'Yö 'dhang -bho Yesu "dhiü -me -nu 'wo go Zope mü 'wo dho Piëdhö dɔ, 'yö 'wo dho 'wo [loo Sezadhe -pö 'gü.

24 'Wo dho -wo -loo Sezadhe -a -tadhekpaɔ -ta. 'Ö "dhü bha kö Kɔɔnei [ya ö dëbhang -nu 'bha -nu waa- "taongdë [dede -nu -dhe kö -wo -ya sië Piëdhö -go.

25 [Dhe 'ö Kɔɔnei [ya Piëdhö yö kö -yö -da sië 'kɔɔdhö, 'yö dho- -go zian-, 'yö "gblëenu- =wlöö. 26 "Këɛ 'yö Piëdhö -yö ö -kɔ -da 'gü, 'yö- pö- -dhe: «Bhö "wlü, me -mü n

'ka 'pö [dhe i 'dhö!» 27 'Yö zun dhiang -zë Kɔɔnei -dhe -sü -bha 'yö 'wo dho 'wo -da 'ka 'kɔɔdhö, 'yö -kpan 'pö me kpö -bha mü 28 'yö- pö- -nu -dhe: «Kaa [dede ka- 'wɔn -dɔ [dhe 'ö Zuifö -nu wɔ -kɔ 'gü 'waa -da 'me 'waa Zuifö 'ka- -nu -go 'kɔɔdhö, "ɛɛn 'waa [nëng- -nu -bha, "këɛ Atanna -ya -zɔn n -dhe [dhe 'ma 'dho me 'bha -ga pë yaa 'ka 'zü 'ö 'a -kan -bha. 29 'Wɔn 'ö- wɔn 'gü 'yö n -dhe 'ka- wo bha "sika bha 'yii -da n 'gü 'yö 'a nu bha 'yö bha. [Dhe 'ö "dhü 'kwa- ma yö?»

30 'Yö Kɔɔnei -ya pö: «-A -dhekpaɔyi -yiisiö -naa [në, -a "tüng [dede [në 'kwa dɔ- 'gü ya, kö a bheɛ" sië Atanna -dhe n -go 'kɔɔdhö, 'yö n 'yan 'gü 'dhö -da 'yëng- -kpɔ slöö' bha- 'ka, 'a dho -dhe -ga kö gɔndënë do 'ö sɔ 'bhü bho -sü 'dhö- -bha -yö dɔ sië n wëëdhö mü 31 'yö- pö n -dhe: «Kɔɔnei, Atanna [ya i bheɛ" -wu ma, i -bha "flëeme -nu -ta 'kun -sü bha [yaa- -zu 'kun. 32 [Dhe 'ö "dhü, -bhö me bɔ Zope kö 'me 'wo- dhe Simɔ 'wo- 'tɔ -ya -ta -dhe Piëdhö bha -yö nu. -Yö Simɔ 'dhe 'ö -kë wükwi -yëkëme 'ka bha- -go 'kɔɔdhö [weeyi "dhiü.» 33 'Wɔn 'ö -kë 'yö 'a me bɔ i -dhe wëëdhö bha 'yö bha. [Dhe 'ö 'bha nu -zë wo kö [ya kë -së. [Dhe 'ö "dhü kö me [gban 'kwa bho 'ko -ta Atanna wëëdhö -së kö 'pë 'ö- dɔ i "dhi 'i- pö yi -dhe.»

Dhiang 'ö Piëdhö -ya zë Kɔɔnei -go 'kɔɔdhö waa- 'me 'waa Zuifö 'ka -a -nu -bha 'Nii- "slüöslü [slɔɔ -kɔ

34 'Yö Piëdhö -yö dhiang zë -sü zü bho- -nu -dhe 'ö- pö: «'Ma- 'wɔn dɔ [tɔn [dhe Atanna 'yaa me -zë 'gü kë 'zü [taamasü ya- 'gü kö -yö ö -bha dhasü nu- -me -dhe. 35 "Këɛ me "ɔɔ me 'ö go "sɛ "ɔɔ "sɛ 'ö- 'gü 'ö- =bhlëë -ya, 'ö 'wɔn -nu 'ö pö 'aa- -bha -a -kë, -a -me -dho -ya -kë. 36 -Wɔ 'dhe 'kö

Atanna -ya bɔ Izraædhö -mɛ -nu -dhe bha yö -zë ka- -dɔ. Nao -së 'ö -gban zuëyagblü- 'ö Atanna -ya kè waa- mɛ "bhü- -nu wo [zinnng 'gü -a -bha bha -yö -bɔ 'ka Yesu Klisi [në- -ta 'yö- -kë. Yesu Klisi bha [në mɛ "bhü- =gban "pɛpɛ [kɔɔnmɛ 'ka. ³⁷ 'Wɔn -nu 'wo -kë Zude -sɛ "pɛpɛ [gban 'gü, "kɛɛ 'ö- zü -yö bho Gadhidhe kö Zan [ya mɛ -go 'wɔn yaa 'gü -zu bho -sü -dhiang zë bha ka- -nu -dɔ. ³⁸ -Kɔ 'ö Atanna -yö ö -bha 'Nii- "slüöslü waa- bha 'gügbüdhe nu- 'ka Yesu 'ö go Nazadhëtö bha- -dhe bha ka- -dɔ pö. 'Ö go mü 'zü -kɔ 'ö Yesu bha 'ö [nië- 'ka kwa -bha "sɛ ya- 'gü 'wɔn -së kè -sü waa- 'mɛ 'wo Sotraan -gɔ [dhuëndhe 'gü -a -nu -bha "yua -bho -a -nu -bha -sü -nu 'ka 'pö- -nu 'gü 'dɔɔndhö bha ka- -dɔ! 'Wɔn -nu 'ö- -kë "dhü bha- -gen -mü [dhe Atanna -yö -gun "piü. ³⁹ Pë "pɛpɛ 'ö- -kë Zedhizadhëmö -dhe waa- Zuifö "sɛgɔ 'dhe -nu 'wo to -a -nu 'gü, yi- "sɛɛ- 'ka, "kɛɛ 'yö 'wo- zë -a -dɔ "dhü -bha -sü 'ka. ⁴⁰ 'Yö Atanna -ya bho ga 'gü -a -dhekpaoyi -yaaga -naa 'ka, 'yö 'gügbüdhe nu- -dhe kö -yö ö -dɪ -zɔn mɛ -nu -dhe [dhe ö "yaandhe 'ka, ⁴¹ "kɛɛ Atanna 'yii "wɪ- -bha -a -gɔ kö -yö ö -dɪ -zɔn "sɛgümɛ -nu [gban -dhe kö 'yii kè 'mɛ 'ö yi sü -blɛsü 'ö yi -ya -dɪ -ta kö 'yi kè- "sɛɛ- 'ka bha yi 'ka. [Dhe 'ö [yaa- bho ga 'gü "dhü, yi -bhöpè -nu -bhö 'yi müpè -nu mü yi 'kwëë-. ⁴² 'Yö- pö yi -dhe 'yi 'wɔn -taɔng -së pö Zuifö -nu -dhe kö 'yi- pö- -nu -dhe 'zü [dhe yö [në Atanna -yö ö -ya kö 'ö za dɔ "yaanmɛ -nu 'wo "kpong [taa yö waa- =geebɔɔmɛ -nu -bha. ⁴³ Yesu bha 'wɔn 'ö -gban -bha, Atanna -wɔdhiüloome -nu [gban "pɛpɛ -wa -dhiang -zë 'wo- pö [dhe, mɛ "sɪ 'mɛ 'ö [ya 'dhang bho- "dhiü, kö [ya ö -bha 'wɔn yaa -nu -mawɔn 'to -sü [slɔɔ Atanna "piü -a 'to 'gü.»

⁴⁴ Piedhö -yö -to dhiang bha- zë -dhe 'gü, 'yö 'Nii- "slüöslü -yö [lɔɔ mɛ "pɛpɛ 'wo gun wo "tɔ to sië- -wɔ -bha bha- -nu -ta. ⁴⁵ Zuifö -nu 'wo 'dhang bho Yesu "dhiü 'ö waa Piedhö -nu 'wo nu bha [dhe 'ö [wa 'wɔn bha- -dhe yö, -a 'wɔn -ya -nu kɔn [dedewo Atanna -bha 'Nii- "slüöslü bha lɔɔ- 'ö- wo 'mɛ 'waa Zuifö 'ka- -nu -ta bha- -wɔn 'gü. ⁴⁶ -A "tüng bha- 'gü kö -wɔ -dee -nu 'ö 'waa- ma -wa pö sië, kö -wo Atanna 'tɔ bho sië- -bha -kë 'kpiisü -wɔn 'gü.

⁴⁷ [Dhe 'ö [ya kè "dhü 'yö Piedhö -ya pö ö "tayɔɔ -nu -dhe: «'Mɛ [wa 'Nii- "slüöslü [slɔɔ [dhe kwa 'dhö ya, kwa -dho -kɔ -a -nu -dhe -bɔ Yesu 'ka -zu bho -sü -ta -ee?» ⁴⁸ [Dhe 'ö [ya kè "dhü 'yö- pö- -nu -dhe -wa -nu -bɔ Yesu 'ka -zu bho -a 'tɔ 'gü. 'Yö 'wo- -nu -zu. 'Yö 'mɛ 'wo bha 'wo- pö Piedhö -dhe -yö -dhekpaoyi 'në 'bha kè wo "piü mü, 'yö Piedhö -yö -wɪ -bha.

11

Piedhö -bha ö këwɔn bha- -gen -dɔ 'dhang -bho Yesu "dhiü -mɛ -nu 'wo Zedhizadhëmö -a -nu -dhe -kɔ

¹ [Dhe 'ö Yesu -bha yékémɛ -nu waa- 'dhang -bho "dhiü -mɛ -nu 'wo Zude -sɛ 'gü [waa- ma [dhe 'mɛ 'waa Zuifö 'ka -a mɛ 'bha -nu [wa 'dhang bho Atanna -wɔ "dhiü, ² 'ö Piedhö [ya ö yee kè [ya nu [ya [loo Zedhizadhëmö 'plöö, 'yö Zuifö -nu 'wo -to Yesu Klisi "piü -mɛ -nu 'ka mü bha 'wo -ya -a pö -sü -bha Piedhö -dhe 'wo- pö: ³ «-Da 'i- wo 'mɛ 'waa yi suu 'gü -mɛ -nu 'ka -a -nu -gɔ 'kɔɔdhö 'ö 'ka pè -bhö ka 'kwëë- bha 'yii yi -zɪ 'kun tongtongdhö!» ⁴ 'Yö Piedhö -yö 'wɔn bha- -gen dɔ- -nu -dhe "pɛpɛdhö 'ö go -zübhodhe -bha 'ö dho 'ö zun- 'ka- "dhiütodhe -bha 'ö- pö:

⁵ «N dheebhang -nu, a -gun Zope -pö 'gü kö a bhea» sië Atanna -dhe, 'yö n "yan 'gü 'dhö -da, 'yö 'a pè 'bha yö kö -yö nu sië n "tüng 'ka,

'pë bha -yö -gun □dhe so 'kp̄ii- bha 'ö- "zo -yiisiö □gban 'wo me □kwεε- -a 'dhö kö -yö 'go sië dhang- 'gü 'ö □yɔɔn n "soɔ. ⁶ 'A -dhe -ga 'pë bha- 'gü "sɛnngdhö, kö □kwlaa -ta -wü -nu, "bü -wü -nu, "siapë -nu waa- -maa -nu -a -nu □gban "pɛpɛ suu -yö 'pë bha- 'gü. ⁷ 'Yö n "tu 'dhö -da -wu do 'bha 'gü kö -ya pö sië n -dhe: «-Bhö "wü, Piɛdhö, kö 'i- 'bha zë 'i- -bhö!» ⁸ 'Yö 'a- pö: «-Abin, n Dëme, 'pë 'ö yii- 'tong- -ya pö 'ya 'dho- -bhö 'mii- 'bha -bhö do!» ⁹ 'Yö -wu do 'bha -yö go dhang- 'gü 'zü 'ö- pö n -dhe: «'Pë 'ö Atanna □yaa- pö -yö -së kö -wa -bhö, bhi -zë 'bha 'dho- pö- -bha -yö 'ya-!»

¹⁰ 'Wɔn bha -yö -kë "dhü -gɛnyan 'ka -yaaga, 'yö pë -nu bha 'wo wo yee -kë 'wo dho dhang- 'gü.

¹¹ -A "tüng □dede bha- 'gü, 'yö me -yaaga 'wo- -nu bɔ n -dhe -dhe 'gü 'wo go Sezadhe bha 'wo □loo 'kɔ 'a gun- 'gü bha- 'dhi "dhiü. ¹² 'Yö Atanna -bha 'Nii- -ya pö n -dhe □dhe yeng -nu 'yi 'dho, "sika 'ya 'dho kë n 'gü. 'Yö kwa dheebhang -nu "saɔdo 'ö yeng- -nu 'yi nu ya 'wo -da n "piü, 'yö 'yi dho Kɔɔnɛi -go 'kɔɔdhö Sezadhe -pö 'gü. ¹³ 'Yö -kɔ 'ö Kɔɔnɛi -yö Atanna -bha "kië yö- 'ka ö -go 'kɔɔdhö, 'yö- gen do yi -dhe 'ö- pö. 'Yö Atanna -bha "kië bha 'ö- pö n -dhe: «-Bhö me bɔ Zope, Simɔ 'ö- 'tɔ -ya -ta 'dhö Piɛdhö 'ka bha- -dhe kö -yö nu! ¹⁴ Kö -wu -nu 'ö kaa- i -go 'kɔɔme -nu 'ka dho bɔ- -ta 'ka dha bha -ya pö i -dhe!» ¹⁵ □Dhe 'ö 'ya 'dho 'ya □loo mü, 'ö 'ma dhiang zë -sü zü bho, 'yö 'Nii- "slüüslü -yö □loo- -nu -ta □dhe -kɔ do 'ö □loo- 'ka kwa -ta zübhoyi 'ka bha- 'dhö. ¹⁶ 'Yö n -zu -yö -bö kwa Dëme -wu 'ö- pö □dhe: «Zan -zë -yö me -zu 'yi □në- 'ka, "kεε ka -zë ka -dho pa 'Nii- "slüüslü □në- 'ka bha- 'ka. ¹⁷ Atanna -yö gbaothe do bha- -kë -a -nu -go 'pö □dhe -kɔ do 'ö- -kë 'ka yi -go kö 'ya

'dhang bho kwa Dëme Yesu Klisi "dhiü bha- 'dhö. □Ya kë "dhü ma -zë a -dho pö Atanna -dhe 'ya 'dho kë "dhü -ee?»

¹⁸ □Dhe 'wo -wu -nu bha- ma, 'yö -dhe a -yö ga- -nu -ta, 'yö 'wo -ya Atanna 'tɔ bho -sü -bha □dhe: «□Ya "wɔ- -bha kö 'me 'waa Zuifö 'ka -wo wo zuë" slëë- 'ö "piü, kö -wo -tosea 'ö- "dhiütodhe 'yaa 'dhö -a □slɔɔ 'pö.»

-Bhea Atanna -dhe -sü zü -bho Angtiɔsö -kɔ

¹⁹ "Tüng 'wo -to Yesu "piü -me -nu -wëedhe bho- 'ka, 'ö 'wo Etienö zë- 'ka bha 'dhang -bho Yesu "dhiü -me -nu -wo -pɛn "sɛ 'gü "tüng bha □në- 'gü, 'yö- me 'bha -nu -wo dho -ya Fenisi -sɛ -nu, Siplë -sɛ -nu waa- Angtiɔsö -pö -nu 'gü, 'yö 'wo -ya Atanna -wu pö -sü -bha me -nu -dhe, "kεε -wa -pö Zuifö -nu -dɔ -slɔɔ □në- -nu -dhe. ²⁰ 'Yö 'dhang -bho Yesu "dhiü -me -nu 'do 'do 'wo gun Siplë -dhe waa- Sidhenö -dhe -nu 'gü 'pö bha 'wo dho Angtiɔsö -pö 'gü, 'yö 'wo naɔ -së 'ö -gban kwa Dëme Yesu -wɔn -bha bha- do 'me 'waa Zuifö 'ka -a -nu -go 'pö. ²¹ Kwa Dëme -bha 'gügbudhe -gun -nu "piü, 'yö me 'gbɛ -dhe 'wo 'dhang bho- "dhiü, 'yö 'wo wo zuë" □slëë- "piü.

²² □Dhe 'ö Atanna -bha 'kɔdhigüme -nu 'wo Zed- hizadhémö □wa 'wɔn 'ö "dhü bha- taɔng ma, 'yö 'wo Banabasö bɔ Angtiɔsö. ²³ □Dhe 'ö □ya 'dho □ya □loo mü, 'ö- "yan □ya -da 'wɔn -së 'ö Atanna -ya -kë 'me 'wo mü -a -nu -dhe bha- 'gü, -ya zuë" □nii -da □dedewo. 'Yö- -nu faan do kö -wo wo -zu -gban -to kwa Dëme "piü -sü 'ö me zuë" □gban 'ka bha- -bha. ²⁴ Banabasö bha -yö -kë 'me 'ö- këwɔn gun -së, 'ö pa -sü 'ka Atanna -bha 'Nii- waa- -zu -yö -a -dhe -sü 'ka -a 'ka. Me 'gbɛ □dede -wo ka wo zuë" -slëë kwa Dëme "piü 'pö- bha- 'gü.

25 □Dhe 'ö □ya kë "dhü, 'yö Banabasö -yö dho Taasö -pö 'gü kö 'ö Södhö mɔɔ-mü. 26 □Dhe 'ö Södhö yö, 'yö nu- 'ka Angtiɔsö 'yö weng 'wo -kwe do -kë mü Atanna -bha 'kɔdhigüme -nu 'wo mü bha- nu "piü, 'yö 'wo- me 'gbe □draan 'wɔn -nu 'wo -gban -to Atanna "piü -kɔ -bha bha- -bha. -Dhe 'ö Angtiɔsö bha □në 'wo 'dhang -bho Yesu "dhiü -me -nu 'tɔ -blæsü kpɔ- 'gü 'wo- nu -dhe «kletien -nu» (□waa- pö "dhü kö -wa -pö -to Klisi "piü -me -nu).

27 -A "tüng bha- 'gü 'yö Atanna -wɔdhiüloomɛ -nu 'bha -nu 'wo go Zedhizadhémö 'wo nu Angtiɔsö.

28 'Yö 'me 'wo bha- me do 'wo- dhe Agabusö, 'yö □wliü- nu kpö 'gü mü 'ö dɔ ö -gean 'ö dhiang zë Atanna -bha 'Nii- "slüöslü -bha 'gügbudhe 'ka 'ö- pö: «-A yi 'yaa □gbleen 'zü kö "vüü- -da "kpongtaadhe □gban "pepe 'gü.» ('Yö- "vüü 'ö "dhü bha 'ö -da 'pö "tüng 'ö Klodö -yö gun- 'ka -gblüdë 'kpii- 'ka bha- 'gü "dhü tean- 'ka.) 29 'Yö 'dhang -bho Yesu "dhiü -me -nu 'wo- pö wo -dho 'pë 'ö- nu -kɔ dho □mɔɔ- -bha -a bho 'ko -ta kö 'wo- bɔ wo dheebhang -nu 'wo Yesu -bha me 'ka Zude -sɛ 'gü bha- nu -dhe. 30 'Yö 'wo- kë □dhe -kɔ 'wo- pö- 'ka bha- 'dhö, 'yö 'wo pë bho 'ko -ta 'wo- dɔ Banabasö waa- Södhö -a -nu -gɔ, 'yö 'wo dho- 'ka me zizi -nu 'wo -to Atanna "piü -me 'ka Zude -sɛ 'gü bha- nu -dhe.

12

Zakö zë -kɔ waa- Piédhö -da -kaso 'gü Zedhizadhémö -kɔ

1 -A "tüng do bha- 'gü, 'yö -gblüdë Edhodö -yö zun Atanna -bha 'kɔdhigüme -nu 'bha -nu -wëédhe bho -sü -bha, 2 'yö- pö -wo Zan dheebhang Zakö zë, 'yö 'wo- gɔ -kan. 3 □Dhe 'ö □yaa- 'wɔn dɔ □dhe Zakö zë -sü bha- 'gü -wɔn □ya dhi Zuifö -nu -dhe, 'yö Piédhö kun 'pö. (-Yö -kë "dhü Zuifö -nu -bha

□niidadhe 'wo- -dhe 'bluu- 'ö "sɛkɛ 'yaa- -bha -a -bhö -ta □niidadhe bha- -ta.) 4 □Dhe 'ö □wa Piédhö 'kun, 'yö Edhodö -ya -da -kaso 'gü, 'yö "sɔdha -nu -kaɔng do ga "sɔdɔ sü, 'yö- nu dan -yiisiö -yiisiö, 'yö 'wo wo 'ko -ta kun Piédhö -maa kë -sü -bha, -a -gen -mü □dhe -yö -gun Edhodö "piü □dhe Pakö □niidadhe bha □ya "kan, kö 'ö 'dho Piédhö 'ka "sɛgüme -nu -kuu "dhiü kö -wa zë -wɔn -ya "kwëé-. 5 -A -kë "dhü -sü bha- 'gü "sɔdha -nu -wo -gun Piédhö -gɔ "dhiü -kaso 'kɔɔdhö mü, "kɛɛ kö Atanna -bha 'kɔdhigüme -nu -zë -wo bheä" sië Atanna -dhe -a -wɔn 'gü wo faan □gban 'ka "dhü -kpeawo.

Piédhö -go -kaso 'gü -kɔ

6 -Dhekpaɔyi 'ö Edhodö dho 'dho Piédhö 'ka "sɛgüme -nu -kuu "dhiü- 'ka bha- 'ka gbeng, kö Piédhö -yö yi zë sië "sɔdha -nu □ple 'wo wo "yan to- -bha bha- nu □zinng 'gü, kö -wo loɔga □ple -kplü -sü 'ka- -bha, kö "sɔdha 'bha -nu -wo 'kɔdhi 'wo Piédhö -da 'gü bha- "dhi "dhiü 'pö. 7 'Wo dho "kan wo -ta kö kwa Dëme -bha "kië do □ya -wo 'yaa, kö -dhepuudhe -ya -da 'kɔdhi bha- 'gü -dhe □gban "pepe 'gü, kö Atanna -bha "kië bha □ya 'pa Piédhö -bha □yaa- pö- -dhe: «-Bhö "wliü "vaandhö!» □Dhe 'ö- pö "dhü, 'yö loɔga -nu 'wo gun Piédhö -bha bha 'wo -kan, 'yö 'wo go- -kɔ -nu -bha. 8 'Yö Atanna -bha "kië -ya pö Piédhö -dhe: «-Bhö kwi "pen -ya i -ta kö 'i i -bha -sabha -ya i -gean!» 'Yö Piédhö -ya -kë □dhe -kɔ 'ö- pö- 'ka- -dhe bha- 'dhö. 'Yö- pö 'zü- -dhe: «-Bhö i -bha □gbauu -da kö 'i nu 'ko 'dho!»

9 'Yö Piédhö -yö ö -bha □gbauu- -da, 'yö -ziö Atanna -bha "kië bha- =keng-, 'yö 'wo go -kaso -kɔdhi bha- 'gü kö Piédhö 'yii 'dhang bho □kö- "dhiü □dhe 'wɔn 'ö kë sië bha tean- mü. Kö -yö -tun □kö ö -zɔ 'gon □dhe ö "yan 'gü □në -da sië, 10 'yö 'wo -ziö "sɔdha kpö

-blëesü -ta, 'yö 'wo dho 'wo -ziö -a [ple -naa -ta, 'yö 'wo dho 'wo -wo -da -dhe 'kpii- 'ö- "kwëë 'dhö -piö 'kpong 'ka -wo "kpenng -dhe 'gü bha- "dhiü, 'yö 'kpong bha 'ö -pu ö -dî kao -a -nu wëëdhö, 'yö 'wo zun "kpenng. [Dhe 'wo "ta sië -kpinngga do "piü, Piedhö dho "kan ö -ta kö Atanna -bha "kië bha [ya [dheng kö [ya 'to ö do 'ka.

11 'Yö Piedhö -yö gun -na -a 'wôn do [dhe 'ö "yan 'gü 'yii -da, "këë tean- -mü. 'Yö- pö: «'Ma- 'wôn do [tôn [dhe n Dëme [në ö -bha "kië bô kö -yö n bho Edhodö -bha me -dhe waa- 'wôn yaa 'ö Zuifö -nu "piü 'wo- kë n 'ka bha- -gö [dedewo tean- 'ka!»

12 [Dhe 'ö ö -dî -wôn 'gü yö -së 'ka, 'yö -ziö 'ö dho Zan 'wo- 'to -ya -ta -dhe Makö bha- dhe 'wo- dhe Madhi bha- -gö 'köödhö. Me 'gbë -wo -gun bhea" sië Atanna -dhe Piedhö -wôn 'gü 'kö bha- 'gü. 13 [Dhe 'ö Piedhö [ya 'dho [ya [loo mü, 'yö "kwëë -ta -ma, 'yö gwëëdhe do 'wo- dhe Dhodë bha 'ö -wo mü kö -ya -me do. 14 'Yö Piedhö -wu do. 'Wôn bha- dhidhe -kö yaa bha- 'gü, 'yii 'dho kö -yö "kwëë -zë "pu [yën Piedhö -gö, 'yö do -beang -bha 'ö dho- pö 'me 'wo 'köödhö [në- -nu -dhe [dhe: «Piedhö [ya [loo 'kôdhi "dhiü yö!» 15 'Yö 'wo- pö- -dhe: «Slaa" [në yöö i 'kun 'yö Piedhö 'ö -kaso 'gü bha 'i- pö [ya nu -ee?» "Këë [dhe 'ö nëng -kë -pö "dhü -sü 'gü 'yö 'wo- pö: «Atanna -bha "kië 'ö Piedhö [keng- -në bha.

16 Kö Piedhö -yö "kwëë -ta -ma sië -kpeawo. [Dhe 'wo "kwëë -pu 'wo Piedhö yö, 'yö- 'wôn -ya -nu kôn [dedewo. 17 "Këë [dhe 'ö -kë "dhü, 'yö Piedhö -yö ö -kö "paa 'gü zë- -nu -dhe kö -wo wo "dhi ta, 'yö -kö 'ö kwa Dëme -ya bho- 'ka -kaso 'gü 'yö- -gen do- -nu -dhe kö -wa -gen do Zakö waa- 'dhang -bho Yesu "dhiü -me -nu 'wo to -a -nu

-dhe 'pö, 'yö zun "kpenng 'yö dho zian "wëë 'ka.

18 [Dhe 'ö -dhe [ya kpaö, 'yö "suö -ziisü -yö -da "sodha -nu 'wo gun wo "yan 'to sië Piedhö -bha -kaso 'gü bha- -nu 'gü, 'yö 'wo do bunnggëadhö; -a -gen -mü [dhe -dhe 'ö Piedhö -yö bô- -bha "ëen 'pë 'ö- -kë 'wii- do. 19 'Yö Edhodö -ya pö -wa möö-, 'yö 'wo- -möö "këë 'wii- yö. 'Yö "sodha -nu 'wo wo "yan to Piedhö -bha bha- -nu dheë" kpo Piedhö -wôn 'ka. [Dhe 'ö -kë [dhe -dhe 'ö Piedhö 'dhö- -bha "sodha -nu bha 'waa- -dhe do bha 'yö- pö -wa -nu zë.

[Dhe 'ö [ya kë "dhü, 'yö Edhodö -yö go Zude -së 'gü 'yö dho Sezadhe 'plöö, 'yö "töng 'në 'bha -kë mü.

Edhodö ga -ko

20 'Wôn- -gun -siö -sü 'ka Edhodö -dhe [dedewo Tii -me -nu waa- Sidôn -me -nu "gluö "piü. 'Yö 'me 'wo bha 'wo wo -wu -kë do kö 'wo 'dho Edhodö -kuu "dhiü 'wo za dhi- -gö, 'yö 'wo bô -gblüdë -bha 'kö -maakëme 'wo- -dhe Blasöti bha- -ta, 'yö 'wo dho Edhodö "piü kö 'wo dhi wo 'kö -dhe, -a -gen -mü [dhe -a -nu -bha "següme -nu -bhöpë -gun 'go sië yö [në- -kwëë-.

21 Yi 'wo- -ya bha [dhe 'ö [ya [loo, 'yö Edhodö -yö ö -bha -gblüdëdhe -sö -da, 'yö dho 'yö -ya ö -bha -blüdëdhe -gbloo 'gü, 'yö -ya dhiang zë -sü -bha me [gban "pepe -dhe. 22 'Yö "següme -nu 'wo zun "gbla -sü -bha 'wo- pö: «'Me 'ö dhiang zë sië bha me "bhu- -yaa -mü, -zlan do 'bha -mü!» 23 "Këë -yö -to -dhe do bha- 'gü, 'ö kwa Dëme -bha "kië do -yö 'wôn bho- 'gü, 'yö "yua 'dhö -da 'gü, 'yö -dhiaseë 'në -yö [göön- 'gü 'yö- -bhö, 'yö ga Atanna -bha 'töbhödhe 'ö- to ö -dî -gö ('ö ö -dî sü Atanna 'ka bha- -wôn 'gü.) 24 'Yö 'me 'wo 'dhang bho Atanna "dhiü 'wo -kë 'gbë -kpeawo 'ö dho- 'ka.

25 [Dhe 'ö Banabasö waa- Sodhö [wa bo ('wëë- 'ö 'dhang -bho Yesu

"dhiü -me -nu 'wo Angtiosö 'wo-bho 'ko -ta bha- "kplëng -bho 'me 'wo Zedhizadhëmö -a -nu -bha -sü 'ka), 'yö 'wo wo yee -kë 'wo dho Angtiosö. 'Yö Zan 'wo- 'to -ya -ta -dhe Makö bha 'wo- -da wo □keng-

13

Atanna -bha ö -kɔ -ye Baanabasö waa- Södhö -nu -bha kö -wa -bha yë kë -kɔ

¹ Atanna -wödhiüloome -nu waa- 'dhang -bho Yesu "dhiü -me -nu draan- me -nu -wo -gun -bha 'kodhigüme -nu 'wo Angtiosö -pö 'gü bha- -nu kpö 'gü. 'Me 'wo "dhü bha -wa me do -dhe Baanabasö, 'yö 'wo- me do 'bha -dhe Simeɔn 'yö 'wo- 'to kpɔ 'wo- -dhe Metii, 'yö 'wo- me do -dhe Dhusiusö ('yö go 'pö Sidhenö -se 'gü), 'yö Manae 'ö "klü bho -gblüdë Edhodö □keng-, waa- Södhö. ² Yi do 'ka kö -wo kwa Dëme -dhökë sië, kö -wo 'sunngma sië, 'yö 'Nii- "slüöslö -ya pö- -nu -dhe: «-Ka Baanabasö waa- Södhö -a -nu -ya -dɪ -ta kö yë 'a- -nu -dhe 'ka bha -wa kë!» ³ 'Yö 'wo 'sunngma 'wo □bhea Atanna -dhe -a -nu -wɔn 'gü, 'yö 'wo wo -kɔ kpa- -nu -ta, 'yö 'wo 'dhuë- -kë -nu -bha, 'yö 'wo wo kwaa- -nu -zü 'wo dho.

Baanabasö waa- Södhö -nu -bha -dho Siplë -se 'gü -kɔ

⁴ 'Yö Baanabasö waa- Södhö 'ö 'Nii- "slüöslö -ya -nu bɔ bha, 'wo dho 'wo □loo Sedhösi -pö 'gü, 'yö 'wo -ya "yitago 'gü mü 'wo dho "segɔ 'dhe -ya -sü 'ka 'yi □zinng 'gü 'wo- -dhe Siplë bha- 'gü.

⁵ □Dhe 'ö □wa 'dho □wa □loo Sadhaminö -pö 'gü, 'yö 'wo zun Atanna -wu pö -sü -bha Zuifö -nu -bha -yakwëëkëgükɔ 'gü. Zan Makö -yö -gun -nu □keng- 'yö- -nu -ta kun.

⁶ 'Yö 'wo -ziö "segɔ bha- 'gü 'wo dho "dhü 'wo □loo Pafösö -pö 'gü. □Dhe 'ö □wa □loo Pafösö, 'yö 'wo -kpan "zɔudhe këme do 'ö Zuifö 'ka 'wo- -dhe Baa Yesu bha- -bha mü. 'Me 'ö bha -ya -pö 'ö -dɪ -dhe

Atanna -wödhiüloome -mü 'ö 'ka, ⁷ "këe -yö -kë 'pö -gblüdë 'wo- -dhe Sëeziusö Podhusö bha- -kengme do 'ka. -Gblüdë bha -yö -gun □kpaome 'ka, 'yö Baanabasö waa- Södhö -nu -dhe kö -wo Atanna -wu pö 'ö -dhe.

⁸ "Këe "zɔudhe këme 'wo- 'to kpɔ glëkö -wu 'gü 'wo- -dhe Edhimasö bha, Södhö waa- Baanabasö 'wii Atanna -wu -pö -gblüdë bha- -dhe -dhe 'yö- -gɔ, kö -ya "slë mɔɔ- sië kö -gblüdë bha 'ya 'dho 'dhang bho Yesu -wɔn "dhiü.

⁹ □Dhe 'ö □ya kë "dhü, 'yö Södhö 'wo- 'to kpɔ 'pö Pödhö bha 'Nii- "slüöslö -ya pa, 'yö 'ö wë □slëe -de mi bha- -ta 'yö- -ga zuudhö ¹⁰ 'yö- pö- -dhe: «Bhi 'ö 'i Sɔtraan gbö 'ka 'ö 'wɔn -së -dho 'yaa i kë, 'ö 'i pa -sü 'ka "kpënn- waa- "slë yaa suu □ghan "pepe □në- 'ka ya, -yö i "piü zü □dhe 'i teanwɔn 'ö -ghan yi Dëme -bha bha- bho me -nu 'gü □sua -bha -ee? ¹¹ -Bhö -dhe -ga, yi Dëme -dho i -wëedhe bho, -yö -dho i "yënn- trö 'ö 'bhaa -dhe yö 'ö dho 'ö zun- 'ka "töng kpö -bha!» Edhimasö -to -dhe do bha- 'gü 'ö- "yënn- yö □tröö 'sënsëndhö, 'yö zun 'ö -kɔ dan -sü -bha 'ö -züzü kö 'me 'ö dho zian bho 'ö 'ka 'ö- -slɔɔ.

¹² □Dhe 'ö -gblüdë bha □ya 'wɔn 'ö -kë Edhimasö 'ka bha- -dhe yö, 'yö 'dhang bho Atanna -wu "dhiü, 'yö me draan- kɔ -nu 'wo go kwa Dëme Yesu "piü bha 'wo- -zɔ kun.

Podhö waa- Baanabasö -a -nu -bha -kë Angtiosö -pö 'ö Pisidi -se 'gü bha- 'gü -kɔ

¹³ 'Yö Podhö waa- 'ö "tayɔɔ -nu -wo -da "yitago 'gü Pafösö -pö 'gü 'zü -deewo, 'yö 'wo dho Pëezö -pö 'ö Panfidhi -se 'gü bha- 'gü. □Dhe 'ö □wa □loo mü, 'yö Zan Makö -yö -kan -a -nu -bha 'yö dho Zedhizadhëmö.

¹⁴ 'Yö wo -zë 'wo dho wo "dhiü 'wo dho 'wo □loo Angtiosö -pö 'ö Pisidi bha- 'gü, 'yö 'wo dho

Zuifö -nu kpö 'gü -a -nu -bha -yak-wëékëgüko -nu 'gü -a -nu [glooyi 'ka 'wo -ya mü.

15 [Dhe 'ö 'ko bha- gɔmɛ -nu [wa wo bo Atanna -bha 'tɔng-nu waa- Atanna -wudhiüloomɛ -nu -wɔ 'bha -nu -wɔ pö -sü 'ka-bha 'sëédhe 'gü, 'yö Zuifö -nu -bha -yakwëékëgüko -gɔmɛ -nu -wa pö Pɔdhö waa- Baanabasö -a -nu -dhe: «Yi dheebhang -nu, [ya kë [dhe 'wɔn 'bha 'dhö ka -gɔ kö 'ka-pö mɛ faan dɔ -wɔ 'ka 'mɛ 'wo ya -nu -dhe kö "dheɛ -yö ka -gɔ.»

16 'Yö Pɔdhö -yö [wü 'yö ö -ko "paa 'gü zë -nu -dhe 'ö -pö: «Izraëdhö -mɛ -nu waa- 'mɛ 'kaa Zuifö 'ka, "kɛɛ 'ö 'ka Atanna -wɔ [bhlëë -zë -ya, -ka ka "tu 'to n -bha! 17 Izraëdhö -mɛ -nu, kwa -bha Atanna bha -yö kwa 'bhema -nu sü ö -bha 'ka 'ö -nu suu -da "dhiü kö -wo -tun [dhuëndhe 'gü Ezitö -sɛ 'gü, 'yö -nu bho mü ö -bha 'gügbudhe 'ka, 18 'yö "klɔ bho -nu -bha -kwɛ 'ö [mɔɔ -kwɛ -kaɔng -yiisiö -bha -a 'ka "tɔng -ta. 19 'Yö Kanaa "segɔ "saɔplɛ bha -nu 'gü [see -gblü 'ka, 'yö -nu kwa 'bhema -nu -dhe kö -wo -ya mü. 20 'Yö zagobhomɛ -nu -ya -nu -gɔ "dhiü -kwɛ 'ö [mɔɔ -kwɛ këng -yiisiö waa- kwɛ -kaɔng "sɔɔdhu -nu -bha -a 'ka 'ö dho "dhü 'ö zun Atanna -wudhiüloomɛ Samiëdhö -bha "tɔng -bha. 21 'Yö 'wo -gblüdë do -gbadhe Samiëdhö -gɔ, 'yö Atanna -yö Saidhö 'ö -kë Kisö gbö 'ka, 'ö go Benngzame -gɔ "kweandhö bha -nu -nu -dhe, 'yö -ya Izraëdhö -sɛ -gɔ "dhiü -kwɛ -kaɔng -yiisiö 'ka.

22 [Dhe 'ö Atanna -yö ö -ko -kan Saidhö "dhiü, 'yö Davi -kë -nu -bha -gblüdë 'ka, 'yö "sɛɛdhe kë Davi -bha 'ö -pö: «Izai gbö Davi bha n dhoɔbhaame -mü, yö [në dho n dhoɔbhaawɔn [gban kë».

23 Davi bha -suu 'gü -në do [në Atanna -ya -ya Izraëdhö -sɛ 'gü

-mɛ -nu Dhame 'ka [dhe -ko 'ö -"plüün bho- 'ka -a 'dhö. Medhame 'ö "dhü bha [në 'wo -dhe Yesu. 24 'Ö gun kö Yesu 'yii Atanna -bha yë zü bho [kö mɛ kpö 'gü, Zan -yö Atanna -wɔ -pö 'ö -pö Izraëdhö -segümɛ -nu -dhe [dhe -wo wo kwaa- wo -kë -sɔng yaa -nu -zü kö -wo wo wë bɔ Atanna "piü kö -wa -nu -bɔ -a 'ka -zu bho. 25 [Dhe 'ö Zan 'dhö -wo sië ö -bha -tosea "dhiütodhe 'gü 'yö -pö: «Ka ka -zu -gɔn [dhe de suu 'pö n 'ka? 'Mɛ 'ka -ya sië -gɔ bha 'yaa -mü n 'ka, yö -zë -yö nu sië n zian -ta. Mɛ 'ö bha yö -zë [bhlëë -yö 'kpü -'ö -ziö n -ta, -a -gen 'gü -sabha -zian fië -dhö n 'ka.»

26 'Yö Pɔdhö -ya pö: «N dheebhang -nu, ka 'ö 'ka -kë Ablaamö suugümɛ -nu 'ka, waa- 'mɛ 'ö 'kaa Zuifö 'ka "kɛɛ 'ö 'ka Atanna [bhlëë -zë -ya, kwa [në naɔ -së 'ö -kë dha -sü -naɔ 'ka bha 'ö nu kwa -dhe. 27 'Mɛ 'wo Zedhizadhëmö waa- wo -gɔdhiümɛ -nu 'wii "wɔ -bha kö -wo Yesu 'sü wo Dhame 'ka, 'wii Atanna -wudhiüloomɛ -nu -wɔ 'wo -pö [glooyi [gban "pɛpɛ 'ka bha- 'gü ma, "kɛɛ -wo kë- 'gü -wɔn -zë -kë Yesu zë -sü 'ka. 28 -A zë -gen 'bha 'yii kë, "kɛɛ -wo kë -pö Pidhatö -dhe -ya zë. 29 [Dhe 'ö [wa 'wɔn -nu 'ö -ben zë -sü 'ka Atanna -bha 'sëédhe 'gü 'ö -gban Yesu -wëédhe bho -sü waa- ga -sü -nu -bha bha -gban "pɛpɛ 'gü -wɔn kë, 'yö 'wo -bho "dhü -bha, 'yö 'wo -da -gwë -yɛ 'gü, (-a -gen -mü [dhe -a -nu -bha mɛ -wɛɛ bho -ko bha). 30 "Kɛɛ 'yö Atanna -ya bho ga 'gü, 31 'yö ö -dɔ -zɔn 'mɛ 'wo gun- =keng- 'wo go- 'ka Gadhidhe -sɛ 'gü 'wo dho- 'ka Zedhizadhëmö bha -nu -dhe -dhekpaɔyi 'gbɛ [dede 'ka, 'mɛ 'wo "dhü bha [në 'wo- "sɛɛ- 'ka [taamasü ya- 'gü, 'yö 'wo Yesu -dhiang zë sië Izraëdhö -segümɛ -nu -dhe. 32 'Yii -dɔ 'pö yi -nu 'wɔn -taɔng -së bha [në- 'ka ka -dhe. 'Wɔn -taɔng -së bha yö -mü [dhe

'wɔn 'ò Atanna -ya pò kwa "bhema -nu -dhe yi 'bha 'ka bha, ³³ -ya kè -sü 'ka nwa 'ò 'kwa- -nu bhang -nu 'ka bha [nè kwa -dhe [dɛɛ Yesu -bho ga 'gü -sü 'ka -dhe -kò 'ò -ben zè -sü 'ka- 'ka "Tan 'sëedhe ('wo- Somö -kè bha-) [plɛ -naa 'gü bha- 'dhö [dhe:

«Atanna -ya -pò [dhe: Bhi [nè 'i n Gbó 'ka,

[ya 'go [dɛɛ 'gü 'ma- -zɔn mɛ [gban -dhe [dhe ma [nè 'a i Dé 'ka».

³⁴ 'Yö Atanna -ya pò [dhe -yö -dho -a bho ga 'gü kö 'ya 'dho ga 'zü. 'Yö- pò 'zü [dhe:

«Dhuë- 'ò "slüüslü 'ö- "plüün bho Davi -dhe bha

ö -dho -a kè ka -bha tɛan- 'ka». ³⁵ 'Wɔn bha -yö -ben zè -sü 'ka Atanna -bha 'sëedhe 'gü -dhe 'bha 'gü 'zü, -a -gen -mü [dhe 'mɛ 'ò "Tan 'sëedhe ('wo- Somö -kè bha-) -ben zè bha -ya -pò Atanna -dhe:

«Bhi 'dho "wɪ- -bha kö i -sɛmɛ "slüüslü bha- kwi -yö "bu».

³⁶ 'Yè 'ò Atanna -ya -ya Davi -bha 'ka -yö kè -kè, "kɛɛ [dhe 'ò [yaa- kè 'yö ga, 'yö 'wo- -wɛɛ bho -a "bhema -nu -wɛɛ bho -dhe 'gü, 'yö- kwi -yö -bu. ([Ya kè "dhü kö -wɔ 'ò Atanna -ya pò "dhü bha 'yii- pò Davi -zè -dhe.)

³⁷ Mɛ 'ò Atanna -ya bho ga 'gü bha yö -zè kwi 'yii "bu. ³⁸ -A -kè "dhü -sü bha- 'gü n dheebhang -nu, -kaa dɔ [dhe pè 'ò Yesu -ya -kè bha [nè- -wɔn 'gü 'yö Atanna dho [mɔɔ- -bha 'ò mɛ -nu -bha 'wɔn yaa -nu -mawɔn to [dhe -kò 'yi- pò siè- 'ka ka -dhe [dɛɛ ya- 'dhö. ³⁹ Moizö -bha 'tong- -zè 'yii 'dho ka kè -song bho ka -bha Atanna wëedhö, "kɛɛ 'dhang -bho Yesu -wɔn "dhiü -sü bha [nè dho ka kè "slüüslü Atanna wëedhö.

⁴⁰ Kö -kaa kè -sè kö 'pè 'ò Atanna -wɔdhiüloome -nu -wa pò bha 'ya 'dho kè ka 'ka; ⁴¹ -a -gen -mü [dhe -a -wɔdhiüloome -nu -wa -pò:

«Atanna -ya pò: 'Mɛ 'ka Atanna -wɔ -san -kè,

'wɔn -yö ka 'kɔn kö 'ka 'ma "sɛ 'ka, -a 'kloo- -mü [dhe yè 'ò [waa- -wɔn -gen dɔ ka -dhe,

'ö 'kii 'dho 'dhang bho- "dhiü, a -dho -a kè ka -bha "tüng 'gü.»

⁴² [Dhe 'ö [wa bo dhiang -nu bha- -nu zè -sü 'ka, 'ò Pɔdhö waa- Baanabasö 'wo zun siè "kpɛnnɔ, 'yö 'wo- pò- -nu -dhe -wo nu 'zü [glooyi 'dhe 'ö dho dɔ- "piü bha- 'ka kö -wo -wɔ -nu bha- 'gü 'bha pò wo -dhe.

⁴³ [Dhe 'ö [wa ziö 'wo 'dho siè, 'yö Zuifö -nu 'gbɛ waa- 'mɛ 'wo -da Zuifö -nu -bha -bhea Atanna -dhe -kò 'gü -nu wo bha 'wo -ziö -a -nu [keng-. 'Yö Pɔdhö waa- Baanabasö 'wo dhiang -nu zè- -nu -dhe -a -nu faan dɔ -sü 'ka kö -wo 'to Atanna -bha "gblüsè 'ö- -kè bha- 'gü woo- -toseadhe [gban 'ka kö -wo 'dho- 'ka "dhiü.

⁴⁴ -A [glooyi 'dhe 'ö dɔ- 'dhe bha- "piü bha- 'ka, 'mɛ 'wo 'pö- bha- 'gü, -a -nu 'kpɪi- -dhe [gban -wo kè -loo 'ko -ta -dhe dɔ bha- 'gü kö 'wo Atanna -wɔ ma. ⁴⁵ "Kɛɛ [dhe 'ö Zuifö -nu [wa mɛ kpö bha- -nu yö, 'yö [drɔ -yö -da -nu 'gü 'yö 'wo -ya [sua -yɛ Pɔdhö "yan -bha -sü -bha. 'Yö 'wo -ya -dhiang yaa -zè -a -bha -sü -bha mɛ -nu -dhe. ⁴⁶ "Kɛɛ Pɔdhö waa- Baanabasö -wo wo -zɔ -gban 'wo dhiang zè- -nu -dhe 'wo- pò: «Atanna -wɔ ya- -dhea -bha [dhe -yö pò ka [nè ka -dhe nu -blɛɛsü, "kɛɛ [dhe 'ö -kè [dhe 'kaa 'wɪ- -bha kö 'ka 'dhang bho- -wɔn "dhiü, 'ò 'kaa ka -dɪ 'sü [dhe [siɪ 'ò 'yaa yèn -a [sloo -mɛ 'dhö bha yi -dho yi wè slèè- 'mɛ 'waa Zuifö 'ka- -nu "piü. ⁴⁷ -a -gen -mü [dhe yi Dɛmɛ -ya -pò yi -dhe: «A i -ya "sɛgɔ "wɛɛ -nu [nè- -nu -bha -dhepuudhe 'ka kö 'i 'dho dha -sü bha- -naɔ 'ka "sɛgɔ -nu 'wo -dhe [gblɛɛn 'gü -a -nu 'gü.

⁴⁸ [Dhe 'ö 'mɛ 'waa Zuifö 'ka 'wo- -nu -wɔ bha- ma, 'yö- -nu [nii -da [dedewo 'yö 'wo- pò: «Kwa Dɛmɛ -wɔ bha -yö -sè!» 'Yö mɛ

"pepe 'ö Atanna -ya -nu -da -tosea 'ö 'yaa yën -a këme 'ka bha 'wo 'dhang bho Yesu -wôn "dhiü.

49 'Yö kwa Dëme -wu -yö -pen "sego bha- 'gü -dhe □gban "pepe 'gü. 50 "Këë 'yö Zuifö -nu 'wo dhebho □bhlëësü -nu 'wo 'pö- bha- 'gü, 'wo -da Zuifö -nu -bha bhea" -ko 'gü bha waa- 'pödë -nu zü □yoon Pödhö waa- Baanabasö -nu -bha kö -wa -nu -wëédhe bho. □Dhe 'ö □ya kë "dhü 'yö 'wo- -nu -kë, 'yö 'wo go- -nu -bha "sego bha- 'gü. 51 'Yö Pödhö waa- Baanabasö 'wo wo -gen -bha -ma kö "se 'ö do- -nu -gen -bha 'pö- bha- 'gü bha -yö 'go- -nu -gen -bha kö -wa -zon -nu -dhe □dhe ('me 'wo bha Atanna □ya 'wôn bho- -nu 'gü kö-) -dhe 'bha 'yii 'to wo -zë wo -bha, 'yö 'wo dho Ikönö -pö 'gü.

52 'Dhang -bho Yesu "dhiü -me -nu 'wo Angtiösö -wo -gun pa -sü 'ka zuëniidadhe waa- 'Nii- "slöüslü 'ka.

14

Pödhö waa- Banabasö -a -nu -bha -kë Ikönö -kö

1 □Dhe 'ö Pödhö waa- Banabasö 'wo □loo Ikönö -pö 'gü, 'yö 'wo -da Zuifö -nu -bha -yakwëékëgüko 'gü 'zü, 'yö 'wo -ya Yesu -bha 'wôn -taong -së pö -sü -bha 'me 'wo gun mü bha- -nu -dhe. -A -kë "dhü -sü -wôn 'gü, 'me 'wo Zuifö 'ka waa- 'me 'waa Zuifö 'ka -me 'gbe -wo kë 'dhang -bho Yesu -wôn "dhiü 'ö 'wo- -wôn -dhe teanwôn. 2 "Këë 'yö Zuifö 'dhe 'wii "wı- -bha kö -wo 'dhang bho 'wôn "dhiü bha, 'wo 'me 'waa Zuifö 'ka -a -nu -zü -yoon kwa dheebhang 'dhe -nu 'wo Yesu -wôn -dhe teanwôn bha- -nu -bha kö -wo -zu 'gön -kö yaa kë- -nu -wôn 'gü. 3 "Këë yö -zë □gban 'gü Pödhö waa- Banabasö -wo kë -gwëë Ikönö -pö 'gü 'ö 'wo 'wôn 'ö -gban kwa Dëme -bha -a -dhiang zë -zugbandhe waa- -zu -yö kwa Dëme -dhe -sü 'ka, 'ö kwa Dëme -ya -zon 'pö me □gban -dhe

□dhe 'wôn -nu 'wo -gban -a -bha "gblüsédhe -bha 'wo- pö bha tean- -mü, 'ö -kö -moo 'wôn -bha -sü nu -nu -dhe kö -wo "dhabhliwôn -nu kë- 'ka.

4 'Yö 'pöme -nu 'wo -pe 'gü, 'yö- me -kö "pean do -yö bō Zuifö -nu 'ka, 'yö- -kö "pean 'bha -yö -kë Yesu -bha yëkéme -nu -bha 'ka.

5 □Dhe 'ö □ya kë "dhü 'yö Zuifö -nu waa- 'me 'waa Zuifö 'ka bha 'wo wo zü ma 'koo waa- wo -godhiöme -nu 'dhö kö 'wo Pödhö waa- Banabasö -nu -wëédhe bho kö 'wo- -nu -zuö -gwë 'ka. 6 "Këë □dhe 'ö me □ple bha 'wo- 'wôn do, wo -dı 'ka, 'yö 'wo □dua 'wo dho Dhikaoni -se 'gü, 'pödhe 'wo- -dhe Dhitrö bha waa- Dëebö -dhe -nu 'gü waa- -nu -züzü -dhe -nu 'dhö, 7 'yö 'wo -ya 'wôn -taong -së pö -sü -bha mü.

Pödhö waa- Banabasö -a -nu -bha -kë Dhitrö -pö 'gü -kö

8 Dhitrö -dhe bha "trüünyuame do- -gun mü. 'Me bha -yö -bho "yua bha- 'ka, 'ö gun "dhü kö 'ö bho 'yii do ö -gean do. 9 "Këë -yö -gun ö "tu 'to sië dhiang 'ö Pödhö gun- zë sië bha- -bha. □Dhe 'ö Pödhö □yaa- do □dhe -yö 'dhang -bho Yesu -wôn "dhiü, □dhe -yö -moo -bha 'ö- -bha "yua bo, 'yö ö "yan -gban 'gü "we zuudhö, 10 'yö- pö- -dhe 'gbı- 'ka 'ö- pö: «-Bhö "wlü 'vadhö kö 'i do i -gean!» 'Yö 'me bha 'ö □wlü 'vadhö 'yö do ö -gean 'yö zun "ta 'sü -sü -bha.

11 □Dhe 'ö me kpö 'gbe □wa 'wôn 'ö Pödhö -ya -kë bha- -dhe yö, 'yö 'wo □gbla woo- "se 'gü -wu 'ö -kë Dhikaoni -wu 'ka bha- 'gü 'wo- pö: «-Zlan -nu □wa mebhıdhe kwi -da wo -bha □wa 'go dhang- 'gü □wa nu kwa "piü!» 12 'Yö 'wo Banabasö 'to kpo woo- -dhökëpë □bhlëësü 'wo- -dhe Zösö bha- 'to bha, 'yö 'wo Pödhö yöö -dı 'pö- 'to kpo woo- -dhökëpë do 'bha 'wo- -dhe 'pö Eemesö bha- 'to -bha; -a -gen -mü □dhe me □ple bha Pödhö □në gun dhiangzëme 'ka □dhe -a -nu

-bha -zlan εεμεσö bha- 'dhö. ¹³ -A -nu -bha -dhökëpë 'wo- Zösö -kë bha- -dhökëgükö -gun dɔ sië -da 'plöö -dhe 'gü. 'Yö -zlan -kɔ bha- "dhiümε -yö nu -du -nu 'wo "dhü "bin ta -sü 'ka bhië" -bha, 'wo- da -nu bho 'gü bha- 'ka "saan ö □klëën 'pö- -zü bha- "dhi do "dhiü. 'Yö Zösö "dhiümε bha waa- me kpö 'wo gun 'mü -a -nu -wɔ 'dhö -kë 'gü do kö 'wo "saa- bho -du -nu bha- nu- 'ka Banabasö waa- Pödhö -nu "dhiü.

¹⁴ "Κεε □dhe 'ö Yesu -bha yëkëme -nu □ple 'ö- 'me do- -kë Pödhö 'ka 'ö- me do- -kë Baanabasö 'ka bha □wa 'wɔn bha- ma, 'yö 'wo woo- so -ta "dhüng 'gü -so -nu -pe, (kö -wa -zɔn -a -nu -dhe □dhe 'wii "wɔ- -bha kö -wa kë "dhü). 'Yö 'wo -bεang sü 'wo -so -nu kpö 'gü kö -wa pö sië- -nu -dhe: ¹⁵ «'Me 'ka ya, -më 'pö ka -bha 'yö 'ka "slë suu bha- -kë □dhe 'pë bha- 'dhö? Me "bhɔ- -mü yi 'ka 'pö □dhe ka 'dhö, Atanna 'yaa -mü yi 'ka, "kεε nao -së 'yi nu- pö ka -dhe yö -mü □dhe kö 'ka ka kwaa- -dhökëpë "wlaasü -nu bha- -nu -zü kö 'ka ka wë slëë- Atanna "yaandhe 'ö dhang- 'dhö, "se 'dhö, □weeyi 'dhö -a -nu -kë waa- -nu 'gü -pë -nu 'dhö bha □në- "piü kö 'ka- -dhökë! ¹⁶ Atanna 'ö "dhü bha -yö kë ö -kwaa "sεgo "pepe □gban 'gü -me -nu -zü yi 'bha 'ka 'ö 'wo wo dhɔɔbhaawɔn -nu -kë. ¹⁷ "Κεε 'sa kö -yö ö -bha "klɔsédhe -zɔn sië ka -dhe -kpεawo 'wɔn -së -nu -kë ka -dhe -sü 'ka, -a -gɛn -mü □dhe yö □në ka gba dha "yi 'ka, 'ö go mü 'ö- "slë -kë 'yö ka -bha tapë -nu 'wo -dhi 'yö 'ka- -nu -kan -a "kan "tüng 'gü, 'yö -bhöpë -nu nu ka -dhe, 'yö go mü 'zü 'ö ka gba zuëniidadhe 'ka kë "dhü kö 'ka ö dɔ.» ¹⁸ "Κεε yö □në -gban 'gü, Banabasö waa- Pödhö -wo kë sëë -bho □dedewo 'me 'wo bha- -nu -kɔ -bho "saa- bha -bho wo "dhiü -sü bha- -bha.

¹⁹ □Dhe 'ö □ya kë "dhü, 'yö Zuifö -nu 'bha -nu -wo -go Angtiösö -dhe 'ö Pisidi -se 'gü waa- Ikɔnö -pödhε

-nu bha- -nu 'gü, 'wo nu 'wo me kpö bha- -nu zuë" -slëë wo "piü. 'Yö 'wo zun Pödhö -zë -gwë 'ka -sü -bha 'wo- =gbiü 'wo dho- 'ka 'pö- =taama 'wo- to mü kö -wo wo -zɔ 'gɔn sië □dhe □ya ga. ²⁰ "Κεε □dhe 'ö 'me 'wo 'dhang bho Yesu "dhiü bha □wa nu □wa □loo mü, 'ö □wa □klëën Pödhö -zü, 'yö Pödhö -yö □wlü 'yö 'wo dho 'pödhö. □Dhe 'ö- -tadhε □ya □kpaɔ, 'yö waa- Banabasö 'wo dho Dεεbö -pö 'gü.

²¹ 'Yö 'wo Yesu -bha 'wɔn -taɔng -së pö mü. 'Yö megbedhe 'wo 'dhang bho Yesu -wɔn "dhiü -a -nu -wɔ "dhiü 'yö 'wo -kë -bha □klang -nu 'ka. 'Ö go 'mü 'yö 'wo wo yee -kë 'zü -deewo 'wo dho Dhitrö -pö, Ikɔnö -pö waa- Angtiösö -pö -nu 'wo Pisidi -se 'gü bha- -nu 'gü.

²² 'Yö 'wo 'me 'wo 'dhang bho Yesu "dhiü -a -nu faan dɔ kö -wo wo 'gü dɔ "gbɔ- -zɔ -yö -a -dhe -sü -bha 'yö 'wo- pö- -nu -dhe: «Me "pepe 'wo 'dhang bho- -wɔn "dhiü -wo -dho saan" 'sü □dedewo "kpɔngtaadhε ya- 'gü, 'yö 'wo gun -na -da Atanna -bha -gblüdedhekédhe 'gü. ²³ 'Yö 'wo "dhiü -sü me 'ka -me -nu -ya Atanna -bha 'kodhigüme kpö 'gü -dhe □gban "pepe 'gü. □Dhe 'ö □wa bo 'sunng- 'ma -sü waa- -bhεa Atanna -dhe -sü 'ka, 'yö 'wo 'me 'wo Atanna -bha me kpö 'dhe 'ö- 'gü -a -wɔn -wɔ kwa Dëme 'wo 'dhang bho- "dhiü bha- =kwεε-.

²⁴ 'Yö 'wo bo Pisidi -se 'gü 'wo dho Panfidhi -se 'gü, ²⁵ 'yö 'wo Atanna -wɔ pö 'me 'wo Pεεzö -pö 'gü -a -nu -dhe. 'Yö go mü 'yö 'wo dho Atadhi -pö 'gü. ²⁶ □Dhe 'wo go 'mü, 'yö 'wo -da "yitagɔ 'gü 'wo dho 'zü Angtiösö, -dhe do 'wo wo -bha "ta zü bho- -bha bha- 'gü. -Dhe bha □në "sanni -wo 'dho woo- "ta bha- 'gü, 'yö 'me 'wo 'dhang bho Yesu -wɔn "dhiü 'wo mü bha 'wo- -nu -wɔn -wɔ Atanna □kwεε- kö -yö ö -zɔ kë- -nu 'gü kö yë 'wo 'dho sië- kë bha -yö dhi- -nu -gɔ.

²⁷ □Dhe 'ö □wa □loo Angtiösö,

'yō 'wōn "pepe 'ō waa- Atanna -nu 'wo- -kē kō -wo "ta bha- 'kpō siē bha, □waa- -kō 'ō "kwēē -pu 'ka 'mē 'waa Zuifō 'ka- -nu -gō kō woo -dī 'pō -wo 'dhang bho 'ō "dhiü bha- -gen dō 'dhang -bho Yesu "dhiü -mē -nu 'wo mü- -nu -dhe. 28 'Yō 'wo "tōng 'bha -kē -a -nu "piü mü.

15

-Yakwēē 'kpii- 'ō Yesu -bha mē -nu -wa -kē Zedhizadhēmō -a -dhi-ang

1 □Dhe 'ō □ya kē "dhü, 'yō mē 'bha -nu -wo go Zude -se 'gü 'wo nu Angtiōsō -pō 'gü, 'yō 'wo zun 'dhang -bho Yesu "dhiü -mē -nu 'wo mü -a -nu draan- -sü -bha 'wo- pō: «□Ya kē □dhe 'kii 'dho 'gbannē -zē 'gü □dhe -kō 'ō -ben zē -sü 'ka Moizō -bha 'tōng- 'gü -a 'dhō, 'kii 'dho dha.» 2 'Yō 'wo -ya dhiang -nu zē -sü waa- zaodhe -da Pōdhō waa- Banabasō -nu 'ka -sü -bha, -a -gen -mü □dhe Pōdhō waa- Banabasō 'wii "wī- -nu -wō -bha gbonggbongdhō. 'Yō -kē Yesu -bha mē -nu 'wo Angtiōsō -a -nu 'gü -sē kō 'wo mē dō Pōdhō waa- Baanabasō -nu □keng- kō -wo 'dho Zedhizadhēmō kō Yesu -bha yēkēmē -nu waa- Atanna -bha mē -nu "dhiüziōwome -nu 'wo mü bha -wo 'wōn bha- -bho 'koo kē wo -dhe.

3 'Yō 'wo- -nu dō zian- 'yō 'wo dho. 'Yō 'wo bō Fenisi -se waa- Samadhi -se -nu 'gü, 'yō -kō 'ō 'mē 'waa Zuifō 'ka 'wo wo zuē" □slēē- 'ka Atanna "piü bha, 'wo- -gen -nu dō 'dhang -bho Yesu "dhiü -mē -nu 'wo -dhe -nu bha- 'gü -a -nu -dhe, 'yō- -nu zuē" □nii -da 'pō □dedewo.

4 □Dhe 'ō □wa □loo Zed- hizadhēmō 'plōō, 'yō 'dhang -bho Yesu "dhiü -mē -nu 'dhō, Yesu -bha yēkēmē -nu waa- Atanna -bha -mē -nu "dhiüziōwome -nu 'wo -dhe bha- 'gü 'wo -kō -ya -a -nu -dhang -gō, 'yō woo -dī 'pō waa- Atanna -nu 'wo 'wōn -nu 'wo- -kē wo 'kwēē- -a -nu -bha "ta 'kpō -sü 'gü bha 'wo- -gen dō 'pō- -nu -dhe.

5 'Yō Fadhizien -nu 'bha -nu 'wo 'dhang bho Yesu -wōn "dhiü bha 'wo □wlü 'wo- pō: «Ka -kwaa pō 'dhang -bho Yesu "dhiü -mē -nu 'ō 'waa Zuifō 'ka bha- -nu -dhe -wo 'dho 'gbannē 'gü, □ya 'go mü kō 'tōng- 'ō Moizō -ya nu kwa -dhe bha -wa □bhlēē -ya.

6 'Yō Yesu -bha yēkēmē -nu waa- Atanna -bha mē -nu "dhiüziōwome -nu 'wo -ya -dhe dō 'gü kō 'wo -dhe -ga 'wōn bha- 'gü. 7 □Dhe 'ō- -nu -dī -slōō □wa zaodhe -da wo "kwēē pinpindhō 'wōn bha- 'gü, 'yō Piēdhō -yō □wlü 'ō- pō: «N dheebhang -nu, kaa □dede ka- 'wōn -dō 'kpakpadhō -a yi □ya □gwēē -dhe Atanna □nē n -ya ka kpō 'gü kē "dhü kō 'a kē 'ō -bha mē dha -sü -naō 'ō -gban Yesu -bha bha- pōmē 'ka 'mē 'waa Zuifō 'ka -a -nu -dhe kō -wa ma kō -wo 'dhang bho- "dhiü 'pō. 8 'Yō Atanna 'ō mē "bhī- -nu zuē" dō bha 'ō 'ō -bha 'Nii- "slüüslü □lōō- -nu -ta □dhe kwa 'dhō kō -ya -zōn □dhe -a -nu "dhia -yō 'ō 'gü 'pō. 9 'Yii 'mē 'wo Zuifō 'ka waa- 'mē 'waa Zuifō 'ka -a -nu -bho 'koo kē kwa □zinng 'gü. 'Yō- -nu kēwōn yaa -nu -mawōn to- -nu -bha 'dhang -bho Yesu "dhiü -sü -wōn 'gü, 'yō- -nu sü 'mē 'ō pō 'aa- -nu -bha 'ka 'ō wēēdhō. 10 □Dhe 'ō "dhü, 'pē 'ō Atanna -ya pō 'kwa 'dho- kē ka- -kē -mē -wōn 'gü? "Eēn Atanna 'gü 'pō 'ka- dan siē -ee? -A -bha 'tōng- 'ō kwaa kwa "bhēma -nu kwa -kō 'yii □mōō- -bha kō 'kwa- 'kun -a -bha -kē "gbī- -sü -wōn 'gü bha 'yō 'ka- "piü 'zū □dhe 'dhang -bho Yesu "dhiü -mē -nu 'ō 'waa Zuifō 'ka -wa yō □nē- 'kun -ee? 11 Kwa 'dhang -bho "dhiü □dhe kwa Dēmē Yesu -bha -gasite □nē- -wōn 'gü 'yō 'kwa dhasü □slōō. -Kō dō bha □nē woo- -dī 'pō 'wo- =slōō- 'ka.»

12 □Dhe 'ō Piēdhō □ya bo dhiang bha- zē -sü 'ka, 'yō -dheā -yō ga 'mē 'wo gun 'mü bha- -nu -ta. 'Yō 'wo wo "tu to Banabasō waa- Pōdhō -nu -wō -bha, 'yō 'wo zun

-kɔ 'ö Atanna -yö bɔ- 'ka wo -ta 'ö "dhabhliwɔn -nu -kë 'ka -a -nu -bha [ɲië -sü 'ö 'mɛ 'waa Zuifö 'ka -nu kpö 'gü bha 'wo zun- -gen bho -sü -bha -a -nu -dhe.

¹³ [Dhe 'ö [wa bo 'wɔn -nu bha -nu -gen bho -sü 'ka 'yö Zakö -ya pö: «N dheebhang -nu, -ka ka "tu 'to n -ta! ¹⁴ -Kɔ 'ö Atanna -yö ö -zɔ -kë 'ka -kɔ -blɛsü wo 'mɛ 'waa Zuifö 'ka -nu "piü kö -yö mɛ 'sü- -nu [zinng 'gü kö -wo kë ö -bha "sɛgɔ 'gümɛ -nu 'ka bha, Simɔ [yaa- -dhiang zë. ¹⁵ 'Sa waa- Atanna -wɔdhiüloomɛ -nu 'wo gun yi 'bha 'ka -a -nu -wɔ -ya 'gü do, -a -gen -mü [dhe 'pë 'ö -ben zë -sü 'ka Atanna -bha 'sëedhe 'gü Davi suu 'gü -në -nu -bu 'gü -ya -pö:

¹⁶ «Kwa Dëmɛ -ya pö: 'Wɔn -nu ya [wa ziö, a -dho n yee kë 'a nu 'a Davi -bha 'kɔ 'ö wü bha- dɔ 'zü -deewo, 'yö 'a- 'wü -dhe -nu bha- -nu -pë -kë kö -yö -gban 'zü -deewo.

¹⁷ Kë "dhü kö mɛ -kpɛa 'wo to -wo kwa Dëmɛ "gblɔɔ mɔɔ-, kö 'a 'mɛ 'waa Zuifö 'ka -nu -dhe pö kö -wo kë n -bha 'ka.»

¹⁸ 'Wɔn -nu 'ö kwa Dëmɛ -ya pö 'ö- yi [ya [gwëë bha [në 'wo bha.»

¹⁹ 'Yö Zakö -yö ö -bha -da -ta 'ö- pö: «Pë -nu 'wo bha [në- -nu -wɔn 'gü 'yö -kë n 'gü -së kö 'kwa 'dho sëëbhodhe nu 'mɛ 'waa Zuifö 'ka 'ö 'wo wo zuë" [slëë Atanna "piü bha- -nu -dhe! ²⁰ "Kɛɛ -ka -kwa 'sëedhe bɔ- -nu -dhe kö 'kwa- pö 'wa 'dho -tuüpɛ -nu 'wo "saa- bho sië- 'ka -dhökëpɛ -nu "dhiü bha [në- -bhö! [Dhe -wo wo -dɪ 'kun -zua zë -sü -gɔ, [ya 'go mü 'zü wü 'ö- =yɔɔn 'yii [wɛnng 'wa 'dho- -bhö. [Ya 'go mü 'zü 'wa 'dho pë [yɔɔn -bhö, ²¹ -a -gen -mü [dhe 'ö go- 'ka kwa "bhɛma -nu -bha "töng -bha 'ö nu 'ö zun- 'ka [dɛɛ -bha, -wo Moizö -bha 'tong- -wɔn dhiang zë mɛ -dhe 'pö- =gban "pɛpɛ 'gü -kpɛawo; -a -gen -mü 'zü [dhe

Zuifö -nu -wo 'tong- bha- -wɔ -pö wo -bha -yakwëëkëgükɔ -nu 'gü -a -nu [glooyi [gban "pɛpɛ 'ka.

'Sëedhe 'wo- bɔ 'dhang -bho Yesu "dhiü -mɛ -nu 'ö 'waa Zuifö 'ka -a -nu -dhe

²² [Dhe 'ö [ya kë "dhü 'yö Yesu -bha yëkëmɛ -nu 'wo Zed- hizadhëmö -pö 'gü bha waa- mɛ zizi -nu waa- 'dhang -bho Yesu "dhiü -mɛ -nu 'wo to -a -nu [gban "pɛpɛ 'wo wo -wɔ -kë do 'yö 'wo -kɔ -yɛ mɛ 'bha -nu -bha wo kpö 'gü, 'yö 'wo- -nu -da Pɔdhö waa- Banabasö -nu "piü, 'yö 'wo- -nu bɔ Angtiosö. 'Mɛ 'wo -kɔ -yɛ -nu -bha "dhü bha -wa mɛ do -dhe Zudë, 'yö 'wo- 'tɔ kpɔ Bazabasö, 'yö 'wo- mɛ do 'bha -dhe Sidhasö. Mɛ [ple bha -wɔgbiindhe -gun -nu -gɔ -a -nu kpö 'gü. ²³ 'Sëedhe 'wo- dɔ- -nu -gɔ kö -wo 'dho- 'ka Angtiosö -mɛ -nu -dhe bha -wa -ben -zë 'pö 'wo- pö: «Yesu -bha yëkëmɛ -nu waa- mɛ zizi -nu 'yi ka dheebhang 'ka 'yi Zedhizadhëmö 'plöö ya, 'ya 'mɛ 'ka 'dhang bho Yesu -wɔn "dhiü "kɛɛ 'ö 'kaa Zuifö 'ka, 'ö 'ka Angtiosö -pö 'gü "ɛɛn 'ö 'ka Siidhi -sɛ waa- Sidhisi -sɛ -nu 'gü bha ka [tua bho 'gbɛ. ²⁴ 'Ya- ma [dhe mɛ 'bha -nu [wa 'go yi "piü yö [wa zuëkaankwëëdhe waa- -zɔgɔndhe 'gbɛ -da ka 'gü -a -nu zë -dhiang -nu 'ka, "kɛɛ 'yii -wɔ 'kpɔ- -nu -bha kö -wa kë "dhü (-wa -bho wo -dɪ 'gü). ²⁵ 'Wɔn 'ö- -wɔn 'gü 'yö [dhe 'ö 'ya -ya -dhe do 'gü 'ö 'ya -dhe -ga 'wɔn bha- 'gü, 'ö yi -wɔ [ya kë- 'gü do 'yö 'yi mɛ -da Baanabasö waa- Pɔdhö -a -nu [keng- 'yi -nu bɔ sië ka -dhe bha 'yö bha, -a -gen -mü [dhe mɛ [ple bha- -nu -wɔn -yö yi -gɔ 'gbɪ-. ²⁶ -A pö 'yi- wo "dhü bha- 'klɔɔ- -mü [dhe mɛ [ple bha [në 'wo woo- -tosɛa "dhiü dɔ kwa Dëmɛ Yesu Klisi 'tɔ -wɔn 'gü. ²⁷ [Dhe 'ö "dhü yi Zudë waa- Sidhasö -a -nu -bɔ ka -dhe kö 'wɔn -nu 'yi- -nu -ben zë sië 'sëedhe 'gü ya [në -wa 'gü pö ka

-dhe 'kpakpadhö -së 'ka wo -dɪ "dhi. ²⁸ -A -gen -mü □dhe -yö -kë yaa-Atanna-bha 'Nii- "slöüslö -nu yi 'gü -së kö 'ya 'dho □kwëε- 'gbiin- "wεε 'bha -ya ka -ta 'zü kö 'yii kë 'wón -nu 'ö 'tong- -ya pö 'ka ka kwaa- -zü -a 'ka. ²⁹ Yö -mü □dhe kö -tuöpë -nu 'wo "saa- bho- 'ka -dhöképë -nu "dhiü bha 'ka 'dho- -bhö. □Ya 'go mü 'zü 'ka 'dho pé □yoon -bhö. 'Ka 'dho wü 'ö 'wii- -yoon □wënnng -a -bhö 'pö, -a -gen -mü □dhe kö- "tung □ya 'to- 'gü, □ya 'go mü 'zü kö 'ka ka -dɪ 'kun -zua zë -sü -gɔ. 'Ya ka □tua bho 'gbε»

³⁰ □Dhe 'ö □ya kë "dhü, 'yö 'wo wo □kwaa 'mε 'wo bha- -nu -zü 'yö 'wo dho Angtiöso. □Dhe 'ö □wa 'dho □wa □loo mü 'yö 'wo 'dhang -bho Yesu "dhiü -mε -nu "pεpε □gban -dhe -dhe do 'gü, 'yö 'wo 'sëédhe bha- -nu -nu -dhe. ³¹ □Dhe 'ö □wa bo- -wɔ pö -sü 'ka, 'yö- -nu zuë" □nii 'dhö -da □dedewo -a -nu faan dɔ -wɔ 'wo- -bɔ- -nu -dhe bha- -wón 'gü.

³² Zudë waa- Sidhasö 'wo -kë Atanna -wudhiüloomε 'ka 'pö bha -wo dhiang -zë pinngdhö wo dheebhang -nu 'wo mü bha- -nu -dhe, 'ö 'wo- -nu faan dɔ -a -nu -bha -zɔ -yö Yesu -dhe -sü bha- -bha.

³³ □Dhe 'ö □wa "tüng 'bha kë 'mü, 'yö 'mε 'wo nu "dhü bha- mε 'bha -nu 'wo wo -wɔ -da wo dheebhang -nu 'wo mü bha- -nu -dhe kö 'wo wo yee kë 'wo 'dho wo □taama. 'Yö 'wo wo -wɔ kpɔ- -nu -bha 'yö 'wo dho. ³⁴ "Kεε 'yö Sidhasö -zë 'yii "wɪ 'dho -wón -bha, 'yö to mü.

³⁵ 'Yö Pödhö waa- Baanabasö -nu 'wo to mü waa- mε "wεε 'gbε 'dhö, 'yö 'wo mε □draan- Atanna -wɔ -bha, kö -wo 'wón -taong -së 'ö -kë kwa Dëmε -wɔ 'ka bha- pö sië mε -nu -dhe.

Pödhö waa- Banabasö -a -nu -kan "kwëε -ko

³⁶ □Dhe 'ö "tüng 'bha □ya ziö, 'yö Pödhö -ya pö Banabasö -dhe:

«-Kwa kwa yee kë 'kwa bɔ 'pö- -nu 'gü, kwa dheebhang -nu 'kwa kwa kwa Dëmε -wɔ pö- -nu -dhe bha- -nu "piü kö 'wo 'dho sië "dhiü -a -nu -bha -zɔ -yö Yesu -dhe -sü 'gü kö 'kwa- 'wón dɔ!» ³⁷ -Yö -gun Banabasö "piü □dhe Zan 'wo- 'to kpɔ Makö bha -yö 'dho wo □keng-, ³⁸ "kεε 'yö Pödhö -zë 'yii "wɪ- -bha; -a -gen -mü □dhe 'ö gun "dhü kö □ya "kan- -nu -bha 'nu Panfidhi -sε 'gü. ³⁹ 'Yö -kë zaodhe 'kpii- 'ka Pödhö waa- Banabasö -a -nu □zinng 'gü 'yö 'wo -kan 'kwëε- 'Yö Banabasö -yö Makö sü ö □keng- 'yö 'wo -da 'yitagö 'gü 'wo dho "sεgɔ 'ö -ya -sü 'ka "yi □zinng 'gü 'wo- Siplë -dhe -kë bha- 'gü.

⁴⁰ 'Yö Pödhö -yö Sidhasö sü ö □keng- 'pö. 'Yö 'dhang -bho Yesu -wón "dhiü -mε -nu 'wo Angtiöso -pö 'gü 'wo Pödhö waa- Sidhasö -nu -wón □loo kwa Dëmε □kwëε- kö -yö ö -zɔ kë- -nu "piü 'yö 'wo dho. ⁴¹ 'Yö 'wo bɔ Siidhi -dhe waa- Sidhisi -dhe -nu 'gü 'dhang -bho Yesu "dhiü -mε -nu 'wo mü -a -nu faan dɔ -sü 'ka -zɔ -yö Yesu -dhe -sü -bha.

16

Timote bha -dho Pödhö waa- Sidhasö -nu dɔ -ko

¹ 'Yö Pödhö -yö dho 'ö □loo Dεebö -pö waa- Dhitró -pö -nu 'gü. 'Dhang -bho Yesu "dhiü -mε do -yö -gun 'pö- bha- 'gü 'wo- -dhe Timote. -Yö -gun Zuifö dhebhɔ do 'ö 'dhang bho Yesu "dhiü □në- gbö 'ka, "kεε 'yö- dë -zë 'ö -kë Glékö mi 'ka. ² 'Dhang -bho Yesu "dhiü -mε -nu 'wo Dhitró -dhe waa- Ikönö -dhe -nu 'gü -wo -gun "sëédhe -së kë sië Timote bha- -bha. ³ 'Yö -kë Pödhö 'gü -së kö -yö ziö wo □keng-, 'yö -sü 'ö -kë 'gbannë 'ka Zuifö -nu 'wo "sε bha- 'gü bha- -nu -wón 'gü kö- -nu zuë" 'ya 'dho 'to □taama, -a -gen -mü □dhe mε □gban "pεpε- -gun 'wón dɔ sië □dhe -a -dë- Glékö mi 'ka, (yö □në- -wón 'gü 'yö 'yii 'dho 'gbannë 'gü ö 'nëdhe 'gü).

4 Pödhe "pepe 'wo bɔ- 'gü, 'wɔn -nu 'ö Yesu -bha yëkëme -nu waa-me zizi -nu 'wo Zedhizadhëmö 'wo- pö bha -wa -gen -dɔ 'dhang -bho Yesu "dhiü -me -nu 'wo mü -a -nu -dhe 'pö kö -wa kë □dhe -kɔ 'wo- pö- 'ka bha- 'dhö. 5 Atanna -bha 'kɔdhigüme -nu -gun faan □slɔɔ sië -zv -yö Yesu -dhe -sü bha- 'gü, 'ö- -nu 'bha 'dhö -da 'gü -kpeawo -dhekpaoyi "pepe □gban- 'ka.

Pɔdhö "yan 'gü -da Troasö -pö 'gü -kɔ

6 Atanna -bha 'Nii- "slüöslü 'yii "wɪ- -bha 'me 'wo bha- -nu -gɔ kö -wo -a -wɔ pö Azi -pö -nu 'gü. 'Wɔn 'ö- wɔn 'gü 'yö 'wo bɔ Flizi -se waa- Gadhatö -se -nu □në- 'gü bha 'yö bha. 7 □Dhe 'ö □wa □loo Misi -dhe "sɔɔ, -yö -gun -nu "piü □dhe 'wo 'dho Bitini -se 'gü, "kɛɛ Yesu -bha 'Nii- "slüöslü 'ö- -nu 'gü bha 'yii "wɪ- -bha -a -nu -gɔ kö -wo 'dho mü. 8 -A -kë "dhü -sü bha- 'gü 'yö 'wo bɔ Misi -se 'gü, 'yö 'wo dho 'wo □loo Troasö 'plöö 'yitagɔ dɔdhe 'gü.

9 □Dhe 'ö dɔ gbeng, 'yö Pɔdhö "yan 'gü 'dhö -da, 'yö göndënë do 'ö go Maseduanö -se 'gü bha- yö kö -yö dɔ sië ö wëëdhö, 'yö □bhea Pɔdhö -dhe 'ö- pö: «-Bhö dɔ 'gbɪ- kö 'i bɔ Maseduanö -se 'gü kö 'i "ta yi -dhe!»

10 □Dhe 'ö Pɔdhö "yan 'gü -ya -da □dhe -kɔ bha- 'dhö, 'yö 'yi- "slë □mɔɔ kö 'yi 'dho Maseduanö -se 'gü, -a -gen -mü □dhe kö 'ya- 'wɔn dɔ □dhe Atanna -yö yi -dhe mü kö 'yi 'dho Yesu -bha 'wɔn -taɔng -sé bha- 'ka 'me 'wo "pean bha- 'ka □në- -nu -dhe.

Dhidi 'dhang -bho Yesu "dhiü -kɔ

11 'Yö yi -da "yitagɔ 'gü 'yi go Troasö 'yi dho vëëdhö 'pödhë 'wo- dhe Samotrasö bha- 'gü. □Dhe 'ö -dhe □ya □kpao, 'yö 'yi go 'mü 'zü 'yi dho Neapodhi -pö 'gü. 12 'Yö 'yi

go mü 'zü 'yi "ta sü 'yi dho Fidhipö -pö 'ö Maseduanö -se bha- 'pö- =bhlëësü -sü 'ka bha- 'gü. Fidhipö -pö 'gü -me -nu bha -wo -kë 'me 'wo go Wlɔmö -a -nu 'ka.

13 Yi -dhekpaoyi 'në 'bha -kë mü. 'Yö Zuifö -nu -bha □glooyi 'ka 'yi go 'pödhö 'yi dho 'pö □taama, "yi do 'bha bha- "kpung "dhiü. Yi 'dho -sü 'ka yi yi -zv -gɔn □dhe yi -dho Zuifö -nu -bha -bhea Atanna -dhe -dhe 'bha yö -mü. □Dhe 'yi dho 'yi □loo -dhe 'ö "dhü bha- 'gü, 'yö yi 'yaanu, 'yö 'yi dhiang zë dhong -nu 'wo gun □loo -sü 'ka 'ko -ta mü bha- -nu -dhe. 14 Dhebho do 'wo- dhe Dhidi 'ö go Tiatii -pö 'gü -yö -gun dhong -nu bha- -nu kpö 'gü. Dhidi bha -yö -kë yuga sɔ -zaɔndhö □bhlëësü 'ö -ma 'yaa wo- sɔng -bha bha- "dhɔɔdɔdhe 'ka, "kɛɛ -yö Atanna □bhlëë -ya. 'Yö kwa Dëmɛ -ya zuë" "dhiü -pɔ kö -yö 'dhang bho Pɔdhö -wɔ bha- "dhiü. 15 'Yö 'wo waa- bha 'kɔɔmɛ -nu -a -nu -bɔ Atanna 'ka -zu bho. □Dhe 'ö go 'mü, 'yö- pö yi -dhe: «□Dhe 'ö -kë □dhe 'ka 'dhang bho- "dhiü 'kpakpadhö □dhe mang -dɪ 'pö 'ma 'dhang bho kwa Dëmɛ -wɔn "dhiü bha, -ka nu n -gɔ 'kɔɔdhö kö 'ka -ya mü.» 'Yö □bhea yi -dhe □dedewo, 'yö 'yi -kpla 'pö- -gɔ 'yi dho.

Pɔdhö waa- Sidhasö -a -nu -da -kaso 'gü -kɔ

16 Yi do 'ka kö yi 'dho sië Zuifö -nu -bha -bhea Atanna -dhe -dhe 'gü, 'yö 'yi □dhuëngdhe do 'ö "yina yaa 'dhö- 'gü, 'ö- kë -sü 'ka -dɛdhe 'ka bha- yö zian -ta. Dhebho bha □ya -debo "dhü 'yö dho- -naɔ "gblügbü bha- 'ka ö -gɔmɛ -nu -dhe. 17 Dhebho bha 'yö -ya -ziö yaa- Pɔdhö -nu yi □keng- -sü -bha kö -yö 'gbla sië 'ö- pö me -nu -dhe: «Gɔɔn- -nu ya -wo Atanna 'ö 'kpii- 'ö -ziö -dhɔkëpë "pepe 'wo to- -nu -ta bha □në- -bha yëkëme -nu 'ka! -Wo me dha -zian □në -zɔn sië ka -dhe bha.»

18 'Yö- -kë "dhü -dhekpaoyi 'gbε □dede 'ka. 'Yö 'wôn bha 'ö □sië Pödhö -dhe 'yö □gbla "yina yaa 'ö dhebho bha- 'gü bha- ta 'ö- pö: «A- pö i -dhe Yesu Klisi 'to 'gü, -bhö 'go dhebho ya- 'gü!» 'Yö "yina bha 'ö go dhebho bha- 'gü -dhe do bha- 'gü.

19-20 □Dhe 'ö -dædhe bha- -gome -nu □waa- 'wôn do □dhe 'wii 'dho 'wëega 'bha □slɔɔ- 'gblɔɔ 'piü 'zü, 'yö 'wo Pödhö waa- Sidhasö -nu kun, 'yö 'wo- -nu □gbiü wo "piü -zuudhö "dheædhe bha- 'gü, -gome "gblüglbü -nu 'wo go Wlómö 'wo gun 'pö bha- -go 'dhiü bha- -nu -kuu "dhiü. □Dhe 'ö □wa □loo mü, 'yö 'wo- pö- -nu -dhe 'wo- pö: «'Mε 'wo ya □wa nu me zuë" -kaan "kwëë -wôn 'ka 'pödhe ya- 'gü! 21 Zuifö -nu -mü "kεε -wo me -nu draan- sië pë -nu 'ö kwaa- 'tong- -ya pö 'me 'kwa Wlómö -me -nu 'ka, 'kwa 'dho- kë "εen 'kwa 'dho "wɪ- -bha bha- -bha kö -wa kë.» 22 'Yö me kpö 'kpii- 'wo gun 'mü bha 'wo wo 'zü -kë do Pödhö waa- Sidhasö -nu -dhe. 'Yö -gome "gblüglbü -nu bha 'wo- pö woo- 'tasüme -nu -dhe -wo so bho- -nu -bha kö -wa -nu -ma □klangga 'ka.

23 □Dhe 'ö □wa □klangga -yan 'gbε □dede bho- -nu 'gü, 'yö 'wo- -nu -zuö -kaso 'gü. 'Yö -gome -nu -wa pö "yan -to -kaso -ko "dhi -bha -me -dhe kö -yö ö "töng kë- -nu 'gü -së 'ka. 24 □Dhe 'ö "yan -to -kaso -ko "dhi -bha -me □ya -wu bha- ma, 'yö dho me □ple bha- -nu 'ka -kaso -kodhi 'dhe 'ö 'koodhö mü □yën □gbleen bha- 'gü, 'yö 'wo- -nu -gen -da "dhü "kplü 'gü.

25 □Dhe 'ö do gbeng □zinng 'gü, 'yö Pödhö waa- Sidhasö 'wo -ya -bhea Atanna -dhe -sü -bha kö -wo "tan -nu bho sië- 'to bho -sü 'ka, kö -kasogüme -nu -kpεa -wo wo "tu 'to sië- -nu -wu -bha. 26 -Wo -to -dhe bha- 'gü 'yö "se 'dhö -ya □zii -sü -bha "gbɪ- =dede 'ka, 'yö -kaso -ko bha- "kpan -gwë □gban 'dhö -ya vin -sü -bha, 'yö- "dhi □gban

'wo -pu, 'yö 'me 'wo gun -kaso 'gü mü bha- -nu □gban -bha looga -nu -wo go- -nu -bha. 27 'Yö "yan -to -kaso -kodhi -bha -me -yö -bö.

□Dhe 'ö -dhe yö kö -kaso -kodhi □gban □wa "pu, 'yö ö -bha -siang sü kö 'ö ö -dɪ zë, -a -gen -mü □dhe -yö ö -zu gɔn □dhe -kasogüme -nu □gban □wa □dua. 28 "Kεε □dhe Pödhö □yaa- 'wôn do, 'yö □gbla ö faan □gban "pepe 'ka 'ö- pö: «'Bha 'dho i -dɪ zë! Mε □gban yi yö!»

29 □Dhe 'ö □ya kë "dhü, 'yö "yan -to -kaso -kodhi -bha -me bha 'ö- pö -wo peng 'pu, 'yö -beang sü 'ö dho- 'ka 'kodhi 'dhe 'ö Pödhö waa- Sidhasö 'wo- 'gü bha- 'gü □zii -sü 'ka, 'yö zun ö kpiö 'gü -a -nu -dhe.

30 □Dhe □ya kë "dhü 'yö- -nu zun "kpenng, 'yö- -nu dheε" kpo 'ö- pö: «'N Dëme -nu, a -dho -a kë □dhe kö 'a dhasü □slɔɔ?» 31 'Yö 'wo- -yo bö- -go 'wo- pö: «-Bhö 'dhang bho yi Dëme Yesu -wôn "dhiü, □ya kë "dhü kaa- i -go 'koomε -nu ka -dho dha.» 32 'Yö 'wo kwa Dëme -dhiang zë waa- -go 'koodhö me □gban "pepe -dhe. 33 'Yö "yan -to -kaso -kodhi -bha -me bha 'ö dho- -nu 'ka ö -go "kweandhö gbeng do bha- 'gü, "töng do bha- 'ka, 'yö- -nu -bha bhië -nu -zu. -Wo -to -dhe do bha- 'gü 'pö 'wo waa- -bha 'koomε -nu -a -nu -bö Yesu 'ka -zu bho. 34 'Yö dho Pödhö waa- Sidhasö -nu 'ka ö -go 'koodhö 'yö -bhöpë nu- -nu -dhe. 'Yö göndënë bha waa- -bha 'koomε -nu -a -nu zuë" □niü -yö -da □dedewo -a -nu -bha 'dhang -bho Atanna "dhiü -wôn bha- 'gü. (□Dhe 'ö □ya kë "dhü, 'yö 'wo wo yee -kë 'zü -deewo 'wo dho -kaso -koodhö.)

35 □Dhe 'ö -dhe □ya □kpaɔ, 'yö -gome "gblüglbü -nu 'wo go Wlómö bha 'wo me bö "yan -to -kaso -kodhi -bha -me -dhe kö -wa pö- -dhe -yö ö kwaa- Pödhö waa- Sidhasö -nu -zü kö -wo 'dho. 36 'Yö "yan -to -kaso -kodhi -bha -me bha 'ö nu, 'yö- pö Pödhö -dhe 'ö- pö: «-Gome -nu □wa wo -wu bö n -dhe,

-wa -pö 'a n kwaa- ka -zü. □Dhe 'ö "dhü -ka kaa- 'dho wo ka -ta "puu 'ka!»

³⁷ "Kεε 'yö Pödhö -ya pö me 'wo- nu bō bha- -nu -dhe 'ö- pö: «Yi 'ö 'yi -kë Wlömö 'në -nu 'ka ('ö- dhe 'yaa- -bha □dhe -wo yi -ma, "εεn -wo yi -da -kaso 'gü kö za 'yii yi zë bha) 'yö 'wo yi -ma me "pepe □gban "yan "dhiü, 'yö 'wo yi -da 'zü -kaso 'gü bha 'yö 'wo- "piü □taamasü ya- 'gü □dhe -wo yi -wo "kpenng -bin 'gü bha -ee? -Abin, -a pö- -nu -dhe woo □dede -wo nu kö -wo yi bho -kaso 'gü!»

³⁸ □Dhe 'ö □ya kë "dhü 'yö 'me 'wo bha 'wo dho Pödhö -wu bha- 'ka -göme "gblügblü -nu bha- -nu -dhe. □Dhe 'ö -göme -nu bha 'wo- ma □dhe Wlömö 'në -mü Pödhö waa- Sidhasö -a -nu 'ka, 'yö "suü 'dhö -da -nu 'gü ³⁹ 'yö 'wo nu 'wo -wu -së pö- -nu -dhe -a kë 'wo- wo "dhü bha- -wōn 'gü, 'yö 'wo- nu bho -kaso 'gü 'wo □bhea- -nu -dhe kö -wo 'go 'pödhē bha- 'gü.

⁴⁰ □Dhe 'ö Pödhö waa- Sidhasö □wa 'go -kaso 'gü, 'yö 'wo dho Dhidi -gō 'kōōdhö. □Dhe 'ö □wa "yan -kpan 'dhang -bho Yesu "dhiü -me -nu 'wo mü -a -nu -bha, 'yö 'wo- -nu faan dō, 'yö 'wo go 'pödhē bha- 'gü 'wo dho.

17

Pödhö waa- Sidhasö -a -nu -kë Tesadhonikö -kō

¹ □Dhe 'ö □ya kë "dhü, 'yö 'wo bō Angfipodhi -pö waa- Apodhoni -pö -nu 'gü, 'yö 'wo dho 'wo □loo Tesadhonikö -pö 'ö Zuifö -nu -bha -bho "kwëë -kō dō- gun- -bha bha- 'gü. ² 'Yö Pödhö -yö dho Zuifö -nu -bha -bho "kwëë -kō 'gü □dhe -kō 'ö- -kë 'ka -kpeawo bha- 'dhö. 'Yö Atanna -wu 'ö -ben zë -sü 'ka bha- pö- -nu -dhe, 'yö- -nu □klang -kë 'ka Zuifö -nu -bha □glooyi -yaaga 'ka. ³ 'Yö- 'kloō- -nu pö- -nu -dhe □dhe -kō 'ö -ben zë -sü 'ka- 'ka Atanna -bha 'sëēdhē 'gü -a 'dhö,

'yö- -zōn -nu -dhe □dhe -yö -ben zë -sü 'ka □dhe Atanna -bha -Yame -dho sëē bho 'ö ga, 'ö go ga 'gü. 'Yö- pö- -nu -dhe □dhe: «Yesu 'a- -dhiang zë siē ka -dhe bha □në Klisi bha- 'ka.» ⁴ □Dhe 'ö □ya kë "dhü, 'yö me 'dō 'dō 'bha -nu -wo go- -nu kpö 'gü 'wo 'dhang bho Atanna -wu 'ö Pödhö -ya pö- -nu -dhe bha- "dhiü, 'yö 'wo -da Pödhö waa- Sidhasö -nu "piü. 'Yö me kpö 'gbe 'wo -kë Glekō -nu 'ka 'wo Atanna -dhökēme -nu 'ka 'pö waa- dhebho □bhlëēsü -nu 'gbe -ta -gbe 'wo gun 'pödhē bha- 'gü bha 'wo- -kë -kō dō bha- 'gü 'pö.

⁵ 'Yö □dro -yö -da Zuifö -nu 'gü, -a -gen -mü □dhe me 'gbe -bha -dho Pödhö waa- Sidhasö -nu □keng- -sü 'ö □dhe -kō bha- 'dhö bha 'yii dhi- -nu -dhe. 'Yö 'wo "wlaame -nu □kpaā 'kwëë- -kpinng -ta -dhe -nu 'gü, 'yö 'wo zun me -nu □bhluu "bhluu kë -sü -bha 'yö 'wo 'pö- -me -nu zuē" □kaan- 'ka "kwëë, 'yö 'wo nu göndënë dō 'bha 'wo- -dhe Zazōn bha- -gō 'kō "dhiēngdhö, Pödhö waa- Sidhasö -nu mōō- -sü 'ka kö 'wo 'dho- -nu 'ka 'pö- -dē -nu -kuu "dhiü.

⁶ □Dhe 'ö 'wii- -nu yö 'mü, 'yö 'wo Zazōn waa- 'dhang -bho Yesu "dhiü -me -nu 'bha -nu □gaan "gaan -kë, 'yö 'wo dho- -nu 'ka 'pödē -nu -kuu "dhiü, 'yö 'wo -ya "gbla -sü -bha 'wo- pö: «'Me □wa "kpōngtaame -nu □gban "pepe zuēkaankwëēdhe □gban 'gü bha □në □wa nu □wa □loo 'pö- -ya- 'gü ya! ⁷ "Kεε Zazōn □në- -nu □yëē bho -sü 'ka ö -gō 'kōōdhö! 'Me 'wo bha -dhe "pepe 'wo □loo- 'gü, -wo 'tōng- -nu 'ö kwa -bha "sekōōnme 'kpīi- -ya dō bha- =gban "pepe -see, 'ö 'wo- pö □dhe -gblüdē "wεε 'bha -yö -dhö 'wo- -dhe Yesu!» ⁸ 'Yö -wu bha 'ö -siö me kpö 'gbe waa- 'pödē -nu -dhe, 'yö- -nu zuē" -yö □wlu. ⁹ 'Yö Zazōn waa- me 'wo dho- -nu 'ka 'pö- -dē -nu -kuu "dhiü bha 'wo pē go- -nu -dhe "kεε kö 'wii 'wōn

yaa 'bha kë. □Dhe 'ö □wa bo pë -go -a -nu -dhe -sü 'ka, 'yö 'wo wo □kwaa- -nu -zü 'wo dho.

Pödhö waa- Sidhasö -a -nu -wo Beedhe -pö 'gü -kö

10 □Dhe 'ö "bin □ya 'ma, 'yö 'dhang -bho Yesu -wôn "dhiü -me -nu 'wo wo -wü kpo Pödhö waa- Sidhasö -a -nu -bha kö -wo "suü sië, 'yö 'wo dho Beedhe. □Dhe 'ö □wa □loo mü, 'yö 'wo dho Zuifö -nu -bha -yakwëekëgüko 'gü 'zü. 11 Zuifö -nu 'wo gun 'pö- bha- 'gü, 'tu -to Pödhö waa- Sidhasö -nu -wü -bha -sü -yö kë -dhi -a -nu -dhe 'ö □ziö- 'ka me 'dhe 'wo gun Tesadhonikö bha- -nu -ta. 'Yö 'wo Atanna -wü kun 'zü wo zuë" □gban- 'ka, 'yö yi □gban "pëpë 'ka 'wo -ya -dhe do 'gü, 'yö 'wo Atanna -wü 'ö -ben zë -sü 'ka bha- -wü pö kö □ya kë □dhe 'pë 'ö Pödhö 'dhö- pö sië bha 'ö tean- 'ka 'wo- do. 12 'Yö Zuifö 'gbe 'wo go- -nu kpo 'gü 'wo 'dhang bho Yesu -wôn "dhiü. 'Yö Glëkö dhong -nu □bhlëesü -nu waa- gçon- -nu 'gbe -ta -gbe 'wo 'dhang bho Yesu -wôn "dhiü 'pö.

13 "Këë □dhe 'ö Zuifö -nu 'wo Tesadhonikö □waa- ma □dhe Pödhö -yö Atanna -wü pö sië Beedhe -pö 'gü, 'yö 'wo nu 'wo -da 'pö- -me -nu -go 'gü, 'yö 'wo- -nu do bhlukuudhö, 'yö 'wo- -nu zü □yçon Pödhö -nu -bha.

14 □Dhe 'ö □ya kë "dhü 'yö 'dhang -bho Yesu "dhiü -me -nu 'wo Beedhe bha 'wo to 'wo dho Pödhö do zian- =weeyi "dhiü -zian 'ka -beang 'ka, 'yö 'wo -wü kpo- -bha 'yö dho. 15 "Këë 'yö Sidhasö waa- Timote -zë -wo -to Beedhe -pö 'gü. 'Me 'wo dho Pödhö -do zian -dhe 'gü bha -wo -dho "dhü 'wo □loo Atenö 'plöö. 'Yö 'wo gun -na wo yee -kë 'wo nu naç 'ö Pödhö -ya do- -nu -go kö -wa do Sidhasö waa- Timote -a -nu -go bha- 'ka □dhe -wo nu "vaandhö kö -wo -kpan ö -bha mü.

Pödhö -bha Atanna -wü pö Atenö -kö

16 "Tüng 'ö Pödhö gun do sië- 'ka Sidhasö waa- Timote -nu -go Atenö bha, -a zuë" -yö -gi □dedewo, -a -gen -mü □dhe Atenö -pö bha -yö -gun pa -sü 'ka -dhokëpë □në- 'ka. 17 'Yö Pödhö waa- Zuifö -nu waa- 'me 'waa Zuifö 'ka "këë 'wo -kë Atanna □bhlëëyame -nu 'ka bha wo -ya -dhe do 'gü Zuifö -nu -bha -bho "kwëë -kö 'gü, 'yö 'wo zaodhe -nu -da ('wôn -nu 'ö -gban Atanna -wü -bha bha- 'gü). 'Yö Pödhö □ya -kpan 'pö 'me -nu 'ö- -nu -bha "dheë 'kpii- 'gü -dhe -nu 'gü yi "bu yi 'ö- 'ka, 'yö weng- -nu 'wo dhiang -nu zë 'pö. 18 'Yö 'wöndome 'bha -nu 'wo -wü 'wôn 'ö Epikudhö -yö me □draan- 'ka bha waa- me 'bha -nu 'wo -wü Zenc -bha pë -zön -wü -bha, 'wo- -nu -dhe Sitoisien -nu bha 'wo -ya dhiang -zë Pödhö -dhe -sü -bha. 'Yö me 'bha -nu -wa pö: «Më -wôn □në dhiang plëédë ya 'ö- pö sië- ya?» 'Yö me 'bha -nu -wa pö 'zü: «Kë □dhe -yö -zlan -dee 'bha -nu □në- -dhiang zë sië bha!» -A -pö "dhü -gen -mü □dhe Pödhö -yö -gun Yesu -wôn waa- me "bhü- -nu -bha -go ga 'gü -dhiang □në- zë sië. 19 'Yö 'wo- -da wo □keng- 'wo dho- 'ka me zizi -nu -bha -yakwëekëdhe 'kpii- 'wo- -dhe -dhe Adheopazö bha- 'gü, 'yö 'wo- pö- -dhe: «Í -mçö -bha 'i Atanna -dhokë -kö -dee 'dhe 'i me draan- sië- -bha bha- -zön yi -dhe -ee? 20 -A pö 'yi- wo "dhü bha- -gen -mü □dhe 'wôn -nu 'i- pö sië yi -dhe bha 'yii- ma do, -yö yi "piü □dhe 'yi- -gen ma 'kpakpadhö.» 21 (Atenö -me -nu bha waa- -nu -bha -dhang -nu -a -nu -dhidhewôn 'ö gun □në gun 'wôn -taong -dee -nu bha- ma -sü waa- pö -sü -nu 'ka yi □gban 'ka.)

22 'Yö Pödhö -yö □wlü 'yö do me zizi -nu 'wo nu Adheopazö -ya "kwëë -ta bha- -nu wëëchö 'ö- pö: «Atenö -me -nu, a- do 'kpakpadhö

□dhe Atanna mɔɔ- me □dede -mü ka 'ka, ka -bha -zlan mɔɔ- sü -yö -ziö -naa 'gü; ²³ -a -gen -mü □dhe 'ö gun kö a □nië sië- 'ka -bha 'pödhe ya- 'gü kö a ka -bha -zlan -dhokédhe -nu -ga sië, a -dhe -dhokédhe do 'bha -yö 'ö -ben zë -sü 'ka mü □dhe: «Atanna 'ö 'yaa- dɔ -a -dhokédhe □ne.» □Dhe 'ö "dhü a -nu kö Atanna 'ö 'ka- -dhokë "këe 'ö 'kaa- dɔ bha 'a yö □në- dhiang zë ka -dhe. ²⁴ Atanna 'ö "dhü bha □në "kpongtaadhe waa- ö 'gü -pë □gban -da, yö □në "se waa- dhang- -nu □kɔɔnme 'ka, -a -kë "dhü -sü bha- 'gü, 'yaa □mɔɔ- bha kö -yö -ya 'kɔ 'ö me "bhü- -nu -wa dɔ wo -kɔ "dhiü bha- 'gü. ²⁵ "Een 'zü, -a "tu 'yaa mebhüdhe □kwengpë -bha, -a -gen -mü □dhe yö □në -tosea waa- "tëe -sü -nu waa- pë "pepe 'ö me "bhü- -nu -mawɔn -yö zun- -bha bha- nu- -nu -dhe. ²⁶ Yö □në göndënë do -da yi 'bha 'ka. Göndënë do bha □në "kpongtaame "pepe □gban 'wo go- 'gü. Yö 'ö bha □në- -kë 'zü kö 'me 'wo bha -wo □mɔɔ "kpongtaadhe "pepe □gban 'gü. Yö 'ö bha □në 'me 'ö- -nu -da "dhü bha- -nu -ya -dhe -nu 'wo dho "dhiëng kë- -bha 'gü 'yö "tüng -nu 'wo dho- kë "kpong □taa -a -nu -naa -kan 'yö gun -na me "bhü- -nu kë. ²⁷ Atanna -yö me "bhü- -nu -da kö -wo ö mɔɔ- =në- wo -kɔ "wla bho -sü 'ka -dhe 'gbe 'gü, 'bha mü "dhü -wo -dho ö yö. "Këe 'sa kö 'yaa me 'bha 'ka □gblëen. ²⁸ -A -gen -mü □dhe kwa -bha -tosea kë -sü waa- kwa -bha -pa diëë -sü -nu waa- pë 'ö 'kwa- 'ka -a □gban- -go yö □në- 'gü. Ka -bha "dhikanme 'bha- -nu -wo -wɔ do -pö 'ö bho -wɔ 'a- pö sië ka -dhe bha- -bha 'wo- pö: «Atanna □në kwa -da, -a -wɔn 'gü -a -bha 'në -nu -mü kwa 'ka.» ²⁹ □Dhe 'ö -kë □dhe kwa Atanna -bha 'në 'ka bha kö 'kwii 'dho kwa -zɔ 'gɔn □dhe Atanna -yö □dhe pë "blëen- 'wo- -pë -kë "sënnng waa-

'wëe- waa- -gwë -nu 'ka, 'ö 'me 'wo dɔ- -pë kë -dhe 'ka 'wo- kë sië- 'ka bha- 'dhö. (Pë -nu 'wo "dhü bha pë "blëen- "wëewëedhe 'ö "tëe -sü 'yaa- -gɔ □në- -nu 'ka.) ³⁰ "Tüng 'ö me □gban- gun- 'ka wo tiibha bha, 'yaa gun Atanna "piü □dhe 'ö za dɔ me -bha -a "tüng bha- 'gü, "këe □taamasü ya- 'gü, -yö me "pepe □gban -dhe sië -dhe "pepe □gban 'gü kö -wo wo kwa wo -bha -tosea kë -kɔ yaa -nu bha- -nu -zü kö -wo nu ö "piü. ³¹ -A 'klɔɔ- -mü □dhe -yö -dhekpəyɔi do -ya -sü 'ka kö -yö bɔ- 'ka me 'ö- -ya ('wo- -dhe Yesu) bha- -ta kö -yö za dɔ- 'ka "kpongtaame -nu -bha tɛan- -ta. 'Wɔn 'ö- -wɔn 'gü 'yö -yi to "dhiü 'yö 'me 'ö "dhü bha- bɔ, 'yö- bho ga 'gü kö me □gban -wa dɔ bha 'yö bha.

³² □Dhe 'ö Atenö -me -nu □wa 'wɔn 'ö -kë me "bhü- -nu -bha -go ga 'gü -sü 'ka bha- ma, 'yö me 'bha -nu -nu 'wo □wëe dɔ Pɔdhö -bha, 'yö me 'bha -nu -dɔ 'pö 'wo- pö: «Yi -dho yi "tu 'to 'wɔn -nu 'i- pö sië bha- -bha yi "wëe 'bha 'ka.

³³ □Dhe 'ö □ya kë "dhü, 'yö Pɔdhö -yö -kan -nu -bha. ³⁴ "Këe yö -zë □gban 'gü, me ga 'bha -wo kë -slɔɔ mü 'wo to -kplü -sü 'ka Pɔdhö -bha, 'ö 'wo 'dhang bho -wɔ -nu 'ö- pö bha- "dhiü. Denisi 'ö -kë zagɔbhome -nu 'wo Adheopazö mü bha- me do 'ka bha waa- dhebhɔnë do 'bha 'wo- -dhe 'pö Damadhisö bha waa- me ga "këe bha -zë -wo kë 'dhang -bho Atanna -wɔ "dhiü.

18

Pɔdhö -bha -kë Kodhengtö -kɔ

¹ □Dhe 'ö □ya kë "dhü 'yö Pɔdhö -yö go Atenö 'yö -ziö 'ö dho Kodhengtö -pö 'gü, ² 'ö dho 'yö -kpan Zuifö mi do 'wo- -dhe Akid- hasö, 'ö bho 'Pɔn -se 'gü bha waa- ö -bha dhebhɔ 'wo- -dhe 'pö Plisidhö bha- -nu -bha kö □wa 'go Itadhi -se 'gü □wa nu Kodhengtö, "këe kö- yi 'yii □gwëë □kɔ. -A -nu nu -gen

-mü □dhe kö Itadhi -seköonme 'kpii- 'wo- dhe Klodö bha □yaa- pö Zuifö -nu "pεpe □gban -wo 'go Wlomö -pö 'gü. 'Yö Pödhö -yö dho- -nu -dhe 'gü. ³ □Dhe 'ö -kë □dhe weng- -nu -a -nu kë -yë -yö -gun do, ('ö 'wo -kë söködöme 'ka bha), 'yö Pödhö -yö to- -nu -gö 'köödhö 'yö weng- -nu 'wo yë -kë wo "kwëë. ⁴ 'Yö Pödhö waa- Zuifö -nu waa- Glekö -nu 'wo zaodhe -da wo "kwëë -kpeawo Atanna -wu -ta Zuifö -nu -bha -bho "kwëë -ko 'gü -a -nu -bha □glooyi "pεpe □gban 'ka. 'Yö Pödhö -ya 'gü pö- -nu -dhe ö faan □gban 'ka kö -wo "wı ö -wu -bha.

⁵ □Dhe 'ö Sidhasö waa- Timote □wa 'go Maseduanö -wa nu, 'yö Pödhö -yö dho "tüng □gban 'gü Atanna -wu -pö Zuifö -nu -dhe -dhe 'gü, kë "dhü kö 'ö- -zon -nu -dhe □dhe Yesu □në Atanna -bha -Yame 'ka. ⁶ "Kεε □dhe 'ö Zuifö -nu 'wii "wı Pödhö -wu -bha, 'ö 'wo gun "si -nu bho sië- -gö, 'yö ö -bha -so □kpëng kö 'ö- -zon -a -nu -dhe □dhe -a -nu 'gü □ya see- kö- dhe 'bha 'yii 'to ö -bha. 'Yö- pö- -nu -dhe "gbı- 'ka 'ö- pö: «□Ya kë □dhe 'kii dha (Atanna -bha 'wön -bho me 'gü -sü -gö) kö -yö -sü kaa □dede □në ka -bha kö 'yii 'to ma -zë n -bha. □Dhe 'ö "dhü □ya 'go □dεε 'gü, a -dho n -ko "kan ka "dhiü 'a dho 'me 'waa Zuifö 'ka- -nu "piü kö 'a Atanna -wu pö- -nu -dhe.»

⁷ □Dhe 'ö □ya kë "dhü, 'yö ö □kwaa- -nu -zü 'yö dho göndënë do 'wo- dhe Titiusö Zutusö 'ö -kë Atanna □bhlëëyame 'ka, 'ö- -bha 'ko- gun do sië Zuifö -nu -bha -bho "kwëë -ko "soo bha- -gö 'köödhö. ⁸ Klipusö 'ö -kë Zuifö -nu -bha -bho "kwëë -ko -göme 'ka bha -yö kë 'dhang -bho kwa Dëme -wu "dhiü waa- ö -gö 'kööme -nu 'dhö. 'Yö Kodhengtö -me -nu 'dhe 'wo Pödhö -wu ma 'pö, -a megbedhe 'wo 'dhang bho Yesu -wön "dhiü 'yö 'wo- -nu -bo Yesu 'ka -zu bho.

⁹ Gbeng do 'gü 'yö Pödhö "yan 'gü -yö -da, 'yö kwa Dëme -ya pö- dhe: «"Suü 'ya 'dho i kë! -Bhö i faan do dhiang -zë 'me 'wo -dhe ya- 'gü -a -nu -dhe -sü -bha, 'bha 'dho i "dhi ta, ¹⁰ -a -gen -mü □dhe a i "piü. Me 'bha -ko 'yii 'dho □moo- -bha kö -yö i 'kun kö -yö pë yaa 'bha kë i 'ka; -a -gen -mü 'zü □dhe 'me 'wo dho bo n 'ka 'pödhē ya- 'gü -wo 'gbe!» ¹¹ Pödhö -yö -kwe do waa- ö 'gbu □në- -kë Kodhengtö -pö bha- 'gü kö -yö me -nu draan- sië Atanna -wu -bha.

¹² "Tüng 'ö Gadhion- gun- 'ka -gblüdē 'ka Wlomö "εε -gö 'dhe 'wo- dhe Akai bha- 'gü bha- 'ka, 'yö Zuifö -nu 'wo wo zü ma 'koo Pödhö -dhe, 'yö 'wo- kun 'wo dho- 'ka "segödhiöme -kuu "dhiü 'yö 'wo- wön -da -dhe, ¹³ 'wo- pö: «'Me ya □ya yii- 'tong- bho, -a -gen -mü □dhe -yö Atanna -dhökē -ko -dee 'ö 'yaa yii- 'tong- 'gü □në- -zon sië me -nu -dhe!»

¹⁴ □Dhe 'ö Pödhö yöö dhiang zë, 'yö Gadhion -ya pö Zuifö -nu -dhe: «Zuifö -nu 'ka ya, -Ka -dhe -ga! □Ya kë □dhe 'me 'ö ya -yö 'wön "gbı- "wεε 'bha □në- -kë, "εεn 'wön yaa 'bha -mü 'nu, kö a -dho "tüng 'sü 'a n "tu to- -bha -së 'ka, ¹⁵ "kεε □dhe 'kö -kë □dhe zaodhe 'ö -gban -wu "wlaasü -nu -bha, "εεn me 'to -nu -bha, "εεn ka -bha 'töng- -nu -bha -a -wön -mü bha, kaa □dede -kaa -gö bho. Ma -zë 'mii 'dho "wı 'wön suu -nu bha- -nu -gö bho -sü -bha!» ¹⁶ 'Yö ö -bha "sodha -nu bo 'yö 'wo- -nu -kë ö -bha zadoko bha- 'gü.

¹⁷ □Dhe 'ö □ya kë "dhü, 'yö 'me 'wo -dhe bha- 'gü bha 'wo Sositenö 'ö -kë Zuifö -nu -bha -yakwëëkëgüko -göme 'ka bha- kun, 'yö 'wo -ya -ma -sü -bha zadögüko "dhiëngdhö mü, "kεε 'yii kë Gadhion 'gü 'wön 'bha 'ka.

Pödhö bha ö yee -kë kö -yö 'dho Angtiösö -ko

18 Pɔdhö kē -gwëë Kodhəngtö -pö 'gü □dedewo 'dhang -bho Yesu "dhiü -mə -nu 'wo mü bha- -nu "piü, 'yö gun -na 'ö □kwεε 'dhu kö yö 'dhö, Plisidhö 'dhö, (-a -bha gɔn) Akidhasö 'dhö 'wo dho Siidhi -se 'gü. "Kεε "sanni -wo 'dho, Pɔdhö -yö -to "yitagɔ 'sü -dhe 'ö Kodhəngtö, 'wo- Sangkle -dhe -kē bha- 'gü 'ö 'ö -gɔ "kpaā bho -sö 'ö- -bhö Atanna -dhe bha- -wɔn 'gü (□dhe -kɔ 'wo- -kē 'ka -a -nu wɔ -kɔ 'gü -a 'dhö), 'yö 'wo gun -na -da "yitagɔ 'gü.

19 'Yö 'wo dho 'wo □loo Efezö, 'yö Pɔdhö -yö -kan Plisidhö waa- Akidhasö -a -nu -bha -dhe bha- 'gü. 'Yö yö -zē 'ö dho Zuifö -nu -bha -bho "kwëë -kɔ 'gü, 'yö wəng- -nu 'wo -ya -dhe do 'gü 'wo zaodhe -nu -da 'wɔn -nu 'wo -gban Atanna -wɔ -bha bha- 'gü. 20 'Yö 'wo- pö- -dhe -yö □gloo wo "piü mü, "kεε 'yö Pɔdhö 'yii "wɪ- -bha -a -nu -gɔ. 21 'Yö 'ö -wɔ -da -nu -dhe 'ö- pö: «□Ya kē □dhe Atanna □ya "wɪ- -bha a -dho n yee kē 'zü -deewo 'a nu zun ka -dhe 'gü.» 'Yö -da "yitagɔ 'gü 'ö go Efezö 'ö dho.

22 □Dhe 'ö dho 'ö □loo Sezadhe, 'yö □lɔɔ mü, 'yö -ta "sia- 'ö dho Zedhizadhəmö kö 'ö Atanna -bha 'kodhigüme -nu 'wo mü -a -nu □tua bho. □Dhe 'ö □yaa- kē "dhü, 'yö dho Angtiosö.

23 □Dhe 'ö □ya "tüng 'nē 'bha kē mü, 'yö dho 'yö □niē Gadhatö -se waa- Flizi -se -nu 'gü, 'dhang -bho Yesu "dhiü -mə -nu faan dɔ -sü 'ka -a -nu -bha -zɔ -yö Atanna -dhe -sü -bha.

Apodhɔsö -bha -kē Efezö -dhe waa- Kodhəngtö -dhe -a -nu 'gü -kɔ

24 □Dhe 'ö □ya kē "dhü 'yö Zuifö mi do 'wo- -dhe Apodhɔsö 'ö bho Dhezandri -pö 'gü bha 'ö -nu Efezö. 'Me bha -yö -gun "dhikanmə 'ö Atanna -wɔ 'ö -bən zē -sü 'ka -a dɔ 'kpaɔpadhö -a 'ka. 25 □Ya go mü 'zü 'wɔn 'ö -gban 'dhang -bho Yesu "dhiü

-sü -bha, -yö kē- =draan 'gbε 'ka □dedewo. Yö do bha 'zü -yö -gun "yangüsüme 'ka, 'yö Atanna -wɔ pö mə -nu -dhe 'yö mə -nu □draan teanwon -nu 'wo -gban Yesu -bha -a -nu 'ka, "kεε 'wɔn 'dhe 'kö -gban mə "zu -sü -bha bha- 'dhe 'ö -kē Zan -bha mə -go 'wɔn yaa 'gü -zu bho -sü 'ka □nē 'ö gun- dɔ siē dosəng. 26 'Yö zun dhiang zē -sü -bha -zɔgbandhe 'ka Zuifö -nu -bha -yakwëëkägükü 'gü. "Kεε □dhe 'ö Plisidhö waa- Akidhasö -wa -wɔ ma, 'yö 'wo- -dhe wo -gɔ 'kɔadhö 'yö 'wo Atanna -bha zian bha- 'dhe 'yii- dɔ □kö bha- -zɔn -dhe. 27 □Dhe 'ö □ya kē "dhü, 'yö Apodhɔsö -ya pö yöö 'dho Akai -se 'gü, 'yö 'dhang -bho Yesu -wɔn "dhiü -mə -nu 'wo Efezö 'wo- faan dɔ 'dho -sü -bha, 'yö 'wo 'sëedhe -kē 'wo- dɔ- -gɔ kö -yö 'dho- 'ka mə 'dhe 'wo mü -a -nu -dhe kö -wa -dhəng bun -sē 'ka.

□Dhe 'ö □ya 'dho □ya □loo mü, 'yö dho 'dhang -bho Yesu -wɔn "dhiü -mə -nu 'wo mü -a -nu "piü, -gasite 'ö Atanna -ya -kē -dhe bha- =trɔɔn -yö kē -to 'mə 'wo mü bha- -nu -bha □dedewo; 28 -a -gen -mü □dhe -yö -dɔ 'pö Zuifö -nu -ta 'ö -wɔ 'ka 'ö- pö- -nu -dhe □dhe 'pē 'wo- kē siē bha wo -dɪ -pö □nē 'wo- wo siē, 'yö- -zɔn -nu -dhe □dhe Atanna -bha -Yame -zē -yö "dhü do, yö -mü Yesu □nē- 'ka □dhe -kɔ 'ö -bən zē -sü 'ka- 'ka Atanna -bha 'sëedhe 'gü bha- 'dhö.

19

Pɔdhö -bha -kē Efezö -kɔ

1 □Dhe 'ö gun kö Apodhɔsö -yö Kodhəngtö, 'yö Pɔdhö -yö bɔ Azi -se 'gü 'ö dho 'ö □loo Efezö, 'yö -kpan 'dhang -bho Yesu -wɔn "dhiü -mə 'bha -nu -bha mü 2 'yö- -nu dhεε" kɔ 'ö- pö: «□Dhe 'ö 'ka 'dhang bho Yesu -wɔn "dhiü, ka kē Atanna -bha 'Nii- "slüöslü -slɔɔ "wε -ee?» 'Yö 'wo- pö- -dhe: «'Yii- ma -zianwo do □dhe 'Nii- "slüöslü

'bha -yö -dhö (kö yöö 'to- =slɔɔ -sü
 ɲnë- bha). ³ Yö Pɔdhö -ya -nu
 dhɛɛ" 'bha kpɔ 'ö- pö: «"Kɛɛ -go
 'wɔn yaa 'gü -zu bho -kɔ suu -mɛɛ
 'pö 'ka-wo -sü 'ka 'sa?» Yö 'wo- -yo
 bɔ- -go 'wo- pö: «-A suu 'dhe 'ö Zan
 -ya -dhiang zë bha ɲnë 'yi- wo.»
⁴ Yö Pɔdhö -ya pö- -nu -dhe: «'Mɛ
 'wo -wɪ -bha 'wo go woo- =sɔng
 yaa 'gü ɲnë Zan -ya -nu -zu, 'yö-
 pö Izraedhö -sɛgüme -nu -dhe -wo
 'dhang bho 'mɛ 'ö dho nu ö zian
 -ta bha- -wɔn "dhiü, -yö -gun "wɪ
 sië- Yesu ɲnë- 'ka "dhü bha. (ɲDhe
 'ö "dhü, -a -dheä -bha ɲdhe 'ka -bɔ
 Atanna 'ka -zü bho Yesu bha ɲnë-
 'to 'gü kö -ya -zɔn ɲdhe 'ka 'dhang
 bho- "dhiü.)»

⁵ ɲDhe 'ö 'wɔn bha ɲwaa- ma,
 'yö 'wo -wɪ -bha 'wo- -nu -bɔ Yesu
 'ka -zu bho kwa Dɛmɛ 'to 'gü.
⁶ Yö Pɔdhö -yö ö -kɔ kpa- -nu -ta
 ('yö ɲbheä Atanna -dhe), 'yö 'Nii-
 "slüüslü -yö nu- -nu 'gü, 'yö 'wo
 -ya dhiang zë -sü -bha -wɔ "wɛɛ
 'ö 'waa- dɔ -a 'gü, 'yö 'wo -ya -wɔ
 -nu 'ö Atanna -ya dɔ- -nu "dhi -a
 pö -sü -bha mɛ -nu -dhe. ⁷ 'Mɛ 'wo
 "dhü -a -nu -kpaä 'kwëë- -sü -gun
 mɛ -kaɔng do ö ga ɲple -nu "sinma
 'ka.

⁸ Yö Pɔdhö -yö dho Zuifö -nu
 -bha -bho "kwëë -kɔ 'gü 'ö dhi-
 ang zë -zɔgbandhe 'ka. Yö 'wɔn
 'ö -gban Atanna -bha -gblüdedhe
 -wɔn -bha -a -dhiang zë- -nu -dhe
 "su -yaaga 'ka, kö -ya "slë mɔɔ-
 sië ö zë -dhiang -nu 'gü kö mɛ 'ö
 dhiang zë sië- -nu -dhe bha -wo
 'dhang bho -wɔ -nu 'ö- pö sië-
 -nu -dhe bha- "dhiü. ⁹ "Kɛɛ mɛ
 'gbɛ -wo wo gɔɔ- -kë "gbu- 'ö 'wii
 'dhang bho Yesu -wɔn "dhiü, 'yö
 'wo -ya Atanna -bha zian -san kë
 -dhiang -nu zë -sü -bha mɛ 'gbɛ
 'wo gun 'mü bha- -nu -dhe. Yö
 Pɔdhö -yö 'dhang -bho Yesu "dhiü
 -mɛ -nu 'wo gun 'mü -a -nu sü ö
 ɲkeng-, 'yö 'wo go mɛ kpö 'gü mü
 'yö -ya Atanna -wɔ pö- -nu -dhe -sü
 -bha yi ɲgban "pɛpɛ 'ka 'kɔ 'kpü- 'ö

gɔndënë do 'wo- -dhe Tidhanisö 'ö
 gun mɛ -nu ɲklang kë sië- 'gü bha-
 'gü. ¹⁰ 'Wɔn bha -wa -kë "dhü -kwe
 ɲple ɲnë- 'ka, 'wɔn 'ö- -wɔn 'gü 'yö
 mɛ "pɛpɛ 'wo bɔ Azi -sɛ 'gü, 'wo
 Zuifö 'ka, "ɛɛn 'ö 'waa Zuifö 'ka -a
 -nu ɲgban "pɛpɛ 'wo 'wɔn 'ö -gban
 kwa Dɛmɛ -bha -a ma bha 'yö bha.

Seva gbö -nu këwɔn

¹¹ Atanna -gun "dhabhliwɔn
 "gblüglü ɲdede -nu kë sië Pɔdhö
 -kɔ -bha, ¹² 'ö- -wɔn 'gü mɛ -nu
 -wo -ziö wëëdhö -sɔ -nu waa- sɔ
 "wɛɛdhe -nu 'ö ɲwa zun Pɔdhö
 kwi -bha -a -nu sü 'wo dho- 'ka
 "yuëdhi -nu -dhe, 'ö 'wo- -ye wo
 kwi -bha, 'ö- -nu -bha "yua -yö bo
 "ɛɛn 'zü 'ö "yina yaa -nu 'wo go-
 -nu 'gü.

¹³ Zuifö 'bha -nu -wo gun ɲnië
 sië "yina yaa -nu -kë mɛ -nu 'gü
 -sü 'ka 'pö, 'yö 'wo- pö wo- -kë
 Yesu 'to 'gü, 'yö 'wo- pö "yina yaa
 -nu -dhe: «Yi- pö ka -dhe Yesu 'ö
 Pɔdhö 'dhö- -dhiang zë sië bha- 'to
 'gü, -ka 'go 'mɛ 'wo ya- -nu 'gü!»

¹⁴ ('Mɛ 'wo 'wɔn suu bha- -kë bha
 Zuifö -nu -bha "saabhome 'kpü- do
 'wo- -dhe Seva -a gbö -nu ɲnë gun-
 -nu 'ka, -wo -gun "saɔplɛ.) ¹⁵ "Kɛɛ
 'yö "yina yaa -ya pö- -nu -dhe yi do
 'ka 'ö- pö: «A Yesu -dɔ, 'ö Pɔdhö
 'dhö 'pë 'ö- 'ka 'a- dɔ 'pö, "kɛɛ ka
 -zë de -mü ka 'ka?» ¹⁶ Yö 'mɛ
 'ö "yina yaa -yö gun- 'gü bha 'ö
 -pö -nu -ta, 'yö- -kɔ -yö -ziö -a -nu
 -go 'yö -ya -a -nu -wëëdhe bho -sü
 -bha ɲdedewo, 'yö 'wo ɲdua- -go
 'wo -ziö -bɛang 'ka wo 'kpee- 'ka
 kö ɲwa -gi -nu wo, 'yö 'wo go- -go
 'kɔɔdhö.

¹⁷ Mɛ "pɛpɛ 'wo gun Efezö, Zuifö
 -nu oo, 'mɛ 'waa Zuifö 'ka oo,
 "kɛɛ mɛ "pɛpɛ 'kö 'wo 'wɔn bha-
 ma, 'yö "suü 'dhö -da -nu 'gü, 'yö
 'wo -ya kwa Dɛmɛ Yesu 'to ɲbhlëë
 -ya -sü -bha ɲdedewo 'ö -ziö 'ka
 -blɛɛsü -bha -ta. ¹⁸ Yö mɛ 'gbɛ
 -nu 'ö ɲwa kë 'dhang -bho Yesu
 -wɔn "dhiü -mɛ -nu 'ka, 'wo nu
 mɛ -nu wëëdhö, 'yö 'wɔn yaa -nu

'wo- -kë 'yö 'wo gun -na 'dhang bho Yesu -wɔn "dhiü bha 'wo- -nu pö. ¹⁹ 'Yö 'më 'wo gun "zuudhe këme -nu 'ka -nu wo, -a magbedhe 'wo nu 'sëedhe -be -nu 'wo gun "zuudhe kë sië- -bha bha- 'ka, 'yö 'wo- -nu -gü me □gban "yan "dhiü 'pö kö -suu -yö 'go "sia-. 'Yö 'sëedhe -be -nu bha 'wo- -nu song -zun ko "dhiü -kë, -a -nu song -kë "gbɩsü bha- -wɔn 'gü, 'yö- 'wëë- -da 'ko -ta -sü -yö -kë 'wëë- 'gbë □dede 'ka. ²⁰ Kwa Dëme -wɔ -yö -pen -ko bha □në- 'gü 'gügbɩdhe 'ka, 'yö- -bha 'gügbɩdhe -zon.

Zuëkaankwëedhe -da Efezö -ko

²¹ □Dhe 'ö 'wɔn -nu bha □wa bo -kë "dhü -sü 'ka, 'yö Pɔdhö -ya pö 'ö 'dho Zedhizadhemö. -A 'dho -sü 'ka 'yö bo Maseduanö -dhe waa-Akai -dhe -nu 'gü, kö -yö ö -zu 'gɔn sië □dhe 'ya 'dho Zedhizadhemö ö -dho dho 'ö □loo Wlɔmö 'pö.

²² □Dhe 'ö □ya kë "dhü, 'yö ö -takunme -nu □ple, Timote waa-Edhatö -a -nu bo Maseduanö -se 'gü, 'yö yö -zë 'ö "tüng 'dëdë 'bha -kë 'zü Azi -se 'gü mü.

²³ -A "tüng □dede bha- 'ka 'yö zuëkaankwëedhe 'kpïi- -yö -da Efezö -pö 'gü kwa Dëme -bha zian bha- -wɔn 'gü. ²⁴ Më do 'bha 'wo- -dhe Demetrisö, 'ö -kë -piöbhome 'ka bha 'yö □gebho 'kpïi- 'wo- -dhe Atemi bha- -dhökëgüko "blëen- -nu -kë 'wëë- 'ka. 'Yö -kë -a kë -yë 'ka, 'yö 'wëë- 'gbë □slɔɔ- 'gü, 'yö ö -bha yëkëmë -nu □saa- bho- 'ka. ²⁵ 'Yö Demetrisö bha 'ö ö -bha yëkëmë -nu waa- me 'bha -nu 'ö- -nu kë -yë 'dhö do bha- -nu -dhe -dhe do 'gü 'yö- pö- -nu -dhe: «Gɔɔn- -nu, kaa □dede ka- do □dhe kwa -bha □naɔ -yö -go yë -nu 'kwa- kë sië ya □në- 'gü, ²⁶ "këë 'më 'wo- -dhe Pɔdhö ya, 'pë 'ö- kë sië ya ka "yan -ya -dhe 'gü, ka "tu -ya 'gü 'pö. -A -gen -nü □dhe -ya -pö 'ö- pö -dhökëpë -nu 'ö më "bhɩ- -nu 'wo- kë sië bha 'waa Atanna □dede 'ka, 'yö

më 'gbë □gban 'wo 'dhang bho sië- "dhiü, "këë 'yö 'yii kë Efezö -dhe doseng -zian 'ka, 'yö- -dhe □ya 'to 'dëdë kö □ya Azi -se ya- 'gü -më -nu "pëpë □gban zuë" slëë -yaa- -nu zuë" bho kwa -bha -zlan bha- -wɔn "piü. ²⁷ 'Wɔn bha 'yii kë □dhe -yö kwa -bha yë yöö do □në- -go zë, "këë kwa -bha -dhökëpë 'kpïi- bha- -dhökëgüko □bhlëë 'bha 'yaa më 'bha -go 'zü, 'sa □ya kë "dhü 'pö kö -a -bha 'tɔbhɔdhe 'ö Azi -se "pëpë □gban 'gü 'ö -da 'ka "kpungtaadhe "pëpë □gban -bha bha □ya bo □naa bha.»

²⁸ □Dhe 'ö 'më 'wo gun "tu 'to sië- -wɔ -bha bha 'wo -wɔ bha- ma, 'yö -siö -nu -dhe □dedewo 'yö 'wo -ya "gbla -sü -bha 'wo pö: «Efezö -më -nu, yi -bha Atemi -yö 'kpïi-, -yö 'kpïi-, -yö 'kpïi-!»

²⁹ 'Yö □bhluubhluudhe -yö -da 'plöö -dhe □gban "pëpë 'gü. 'Yö më -nu 'wo -ya Gayusö waa- Adhitakö -a -nu □gbiü -sü -bha wo "piü -zuudhö. Më □ple bha -wo -go Maseduanö -se 'gü 'yö 'wo -kë Pɔdhö "tayɔɔ 'ka. 'Yö 'wo- -nu □gbiü 'wo dho- -nu 'ka -bëang 'ka "dhëedhö. ³⁰ -Yö -gun Pɔdhö "piü 'nu □dhe 'ö -wo zang -ta kö 'ö ö -dɩ -zon më kpö bha- -nu -dhe, "këë 'yö 'dhang bho Yesu "dhiü -më -nu 'wo gun mü bha 'wii "wɩ- -bha. ³¹ 'Yö më □bhlëësü 'bha -nu 'wo go Azi -se 'gü 'wo gun Pɔdhö "taɔngdë -nu 'ka 'mü bha 'wo më bo kö -yö 'bhëa"- -dhe kö 'ya 'dho 'dho "dhëedhö.

³² Zuëkaankwëedhe 'kpïi- -yö -da 'më 'wo □loo 'ko -ta bha- -nu kpö 'gü -ko bha □në- 'gü 'yö 'wo -ya □gbang do -sü -bha. Më 'bha -nu 'wo "gbla sië -ko 'bha 'gü kö më 'bha -nu -wo wo -bha wo sië -ko "wëë bha- 'gü 'pö. 'Ö më 'gbë □dede 'wo -kë -a -nu kpö 'gü 'ö 'wii- -nu -loo 'ko -ta -gen do. ³³ (Më 'bha -nu -gun -nu kpö 'gü mü 'ö 'wo wo -zu -gɔn □dhe Dhezandrö □në nu □gbang do -sü bha- 'ka,) -a

-gen -mü □dhe kö Zuifö -nu -wa -blü sië wo "dhiü. □Dhe 'ö □ya kë "dhü, 'yö Dhezandrö -yö ö -kö "paa 'gü zë me kpö bha- -nu -dhe kö 'ö Zuifö -nu -ta 'koo- -dhiang zë- -nu -dhe. ³⁴ "Këe □dhe 'ö waa- 'wón do □dhe Zuifö -mü 'ka, 'yö 'wo wo -wu -da 'kwëe- 'wo -ya "gbła -sü -bha dhiang -wu do 'ka, 'ö dho 'ö zun- 'ka "töng kpö □dede -bha -a pö -sü 'ka □dhe: «'Kpiidhe -yö Efezö -me -nu -bha Atemi □në- -gö! 'Kpiidhe -yö Efezö -me -nu -bha Atemi □në- -gö!»

³⁵ □Dhe 'ö □ya kë "dhü 'yö 'wón "yanbhóme do 'ö gun 'pödhë bha- 'gü, 'yö me kpö bha- -nu -ta ga, 'yö- pö- -nu -dhe: «Efezö -me -nu, me "pëpë □gbán kwa- -do □dhe 'me 'kwa Efezö -pö ya- 'gü □në 'kwa kwa -bha -zlan 'kpii- 'wo- -dhe Atemi bha- -dhökëgükö waa- "blëen- 'ö go dhang- 'gü 'ö -pö bha- -maa kë -kö -së -kë. ³⁶ Me 'bha 'yaa -dhö kö -ya zao-. □Dhe 'ö "dhü kö -ka do dingdhö kö 'ka -ka bo ka 'ko -nu □bhluu "bhluu kë -sü 'ka! ³⁷ -A -gen -mü □dhe 'me 'ka- -nu kun 'ka nu- -nu 'ka ya, 'wii -dhökëpë 'bha □kwaan kwa -bha -zlan -dhökëgükö 'gü "ëen 'wii kwa -bha -zlan 'kpii- ya- -dhiang yaa 'bha zë. ³⁸ □Ya kë □dhe Demetrisó waa- -bha yékëme -nu 'wo 'dhö, za 'dhö- -nu -gö kö -wa do me 'bha -bha, zadoyi -yö -dhö. □Ya 'go mü 'zü, 'pö- -gödhüme -nu -wo -dhö. -Dhe bha □në- -dhe 'dhö- -bha kö -wo 'dho woo- 'wón -nu 'ka- 'gü! ³⁹ □Ya kë 'zü □dhe 'wón 'bha 'dhö- ka -gö kö 'ka- pö kö -ka 'dho- 'ka 'pödë -nu -kuu "dhiü, wo □në 'wo 'töng- -nu do, wo □në 'wo dho- bho 'koo, ⁴⁰ 'ka 'dho □gbang do 'zü □dhe 'pë 'ka- do sië bha- 'dhö, -a -gen -mü □dhe 'pë 'ka- -kë □dëe bha 'yaa -së. □Ya kë □dhe Wlómö -me -nu □wa 'wón bha- ma, -wo -dho za do yi -bha 'wo- pö: «'Yi "següme -nu zuë" "wlü sië "sekóonme 'kpii- "piü!» -A

-gen -mü □dhe bho 'ö 'kwa- wo "dhuu 'ö kwa □loo 'ko -ta ya- -gen kpenngdhö 'yaa 'dhö kö -yö za -së nu kwa -dhe. □Ya 'go mü -a 'kloo- 'ö dho 'to me "tvbdhö 'yaa kwa -gö kö 'kwa- pö.»

⁴¹ □Dhe 'ö 'me bha □ya bo dhi- ang bha- zë -sü 'ka, 'yö- pö me kpö bha- -nu -dhe -wo 'dho, 'yö 'wo -kan 'kwëe-.

20

"Ta 'ö Pödhö -yö dho- 'ka Maseduanö -se waa- Glekö -se -nu 'gü -a -dhiang

¹ □Dhe 'ö me kpö bha □wa "kan wo 'kwëe-, 'yö Pödhö -yö 'dhang -bho Yesu "dhiü -me -nu -dhe -dhe do 'gü, 'yö- -nu faan do -wu 'gbe 'ka. □Dhe 'ö □yaa- kë "dhü 'yö ö -wu -da -nu -dhe 'yö dho Maseduanö -se 'gü. ² 'Yö bo "se bha- 'gü 'dhang -bho Yesu "dhiü -me -nu 'wo mü -a -nu faan do -sü 'ka, 'yö Atanna -wu pö- -nu -dhe 'gbe □dede 'ka. □Dhe 'ö □ya kë "dhü, 'yö dho Akai -se 'ö Glekö -se 'gü bha- 'gü, ³ 'yö "su -yaaga -kë "se bha- 'gü, □dhe 'ö □ya kë "dhü 'yö ö □kwëe- -nu dhu kö 'ö dho Siidhi -se 'gü "yitagö 'gü nu, "këe □dhe 'ö □yaa- ma □dhe Zuifö -nu □wa wo 'zü 'ma "kuv kö -wo ö zë, 'yö bo Maseduanö -se 'gü. ⁴ Me 'bha -nu yi kë -dho Pödhö □keng- Azi -se 'gü. 'Ö Pidhusö gbö 'wo- -dhe Sopatëe 'ö go Beedhe bha waa- Adhitakö waa- Sekundusö 'ö 'wo go Tesadhonikö waa- Gayusö 'ö go 'pö Dëebö, Timote, Tisikö waa- Trofimö 'ö woo -dt 'pö 'wo -kë Azi -se 'gü 'në □dede 'ka, ⁵ 'wo go 'pö yi kpö 'gü 'wo dho yi "dhiü Troasö -pö 'gü 'yö 'wo do yi -gö mü.

⁶ □Dhe 'ö troo 'wo- -dhe troo 'ö 'bluu- 'ö "seke 'yaa- -bha -a -bhö -ta troo bha □ya yën, 'yö 'yi yi -bha □kwëe- dhu 'yi -da "yitagö 'gü Fidhipö, 'yö 'yi -dhekpäyü "soödhi -kë zian -ta 'yö 'yi -kpan -a -nu -bha

Troasö -pö 'gü 'yö 'yi "dhooɔɔ do -kë mü.

Pɔdhö -bha "ta -totaamasü 'ö dho- 'ka Troasö -pö 'gü -a -dhiang

⁷ Zuifö -nu [glooyi bha- 'ka yeän" 'piü, 'yö 'yi bho 'ko -ta kö 'yi -bhöpë "slüüslü -bhö. 'Yö Pɔdhö -yö dhiang zë me kpö 'wo gun 'mü -a -nu -dhe. [Dhe 'ö -kë [dhe -yö -dho dho -a -tadhekpaɔ -ta bha, 'yö dhiang zë 'yö- to- 'ka "dhü, 'yö gbeng [zinng 'gü -yö [loo. ⁸ -Dhangbha 'gbe -yö gun 'kodhi 'yi gun- 'gü 'ko -ta "dhüng 'gü bha- 'gü. ⁹ 'Nëglɔɔnnë "gbɔng do 'wo- dhe Ötisö -yö -gun -ya -sü 'ka 'ko finetrö "dhiü kö Pɔdhö -yö Atanna -wɔ 'gü [gblëen bha- pö sië, 'yö yi -yö -ziö 'nëglɔɔnnë bha- 'ka, 'yö go finetrö 'ö 'ko -yaaga -naa 'ö 'ko -ta "dhüng 'gü, 'yi gun- 'gü bha- "dhiü 'ö -pö "sia- "kpenngdhö. 'Wo dho -ko -da 'gü kö [ya ga. ¹⁰ [Dhe 'ö [ya kë "dhü 'yö Pɔdhö -yö [loo 'yö "gblëenu 'nëglɔɔnnë bha- -ta 'yö- sü 'ö- -wɔ ö -gbe 'gü 'yö- pö: «"Sika 'ya 'dho -da ka 'gü, (kö 'zü [ya ga "këe -yö -dho -bö)!» ¹¹ [Dhe 'ö [ya kë "dhü, 'yö -da 'zü -deewo "dhüng 'gü 'yö 'bluu- "kplükplü bho 'yö waa- 'dhang -bho Yesu "dhiü -me -nu 'wo- -bhö. [Dhe 'ö [ya dhiang zë 'zü pinpindhö 'ö [ya 'to- 'ka "dhü 'yënnng- "tëe [ya -wo, 'yö -ziö 'ö dho. ¹² 'Nëglɔɔnnë 'ö "dhü bha- "yaan -sü [në 'wo dho- dɔ- gɔ 'kɔɔdhö, 'yö -kë -a -nu [gban "pɛpɛ zuë" [niida -wɔn 'kpii- 'ka.

"Ta 'ö Pɔdhö -yö bɔ- 'ka Troasö 'ö dho- 'ka Midhe

¹³ [Dhe 'ö [ya kë "dhü 'yö 'yi dho "dhiü, 'yö 'yi dho 'yi -da "yitagɔ 'ö dho yi 'ka 'pödhe 'wo- dhe Asosö bha- 'gü bha- 'gü. -Dhe bha [në 'yi dɔ Pɔdhö -gɔ -a 'gü, -a -gen -mü [dhe -ya -pö yi -dhe ö -dho bɔ ö -gen -ta. ¹⁴ [Dhe 'ö [ya -kpan yi -bha mü, 'yö 'yi- sü yi -bha "yitagɔ 'yi nu- 'gü bha- 'gü, 'yö yi dho Mitidhenö -pö 'gü. ¹⁵ -A -dhekpaoyi

'ö dɔ- "piü kö 'ya 'go -dhe 'dhe bha- 'gü, 'yö 'yi dho- 'ka Sio -sɛ 'ö -ya -sü 'ka "yi [zinng 'gü bha- "sɔɔ. -A -dhekpaoyi 'dhe 'ö dɔ- 'dhe bha- "sɔɔ, 'yö 'yi dho "sɛgɔ bha- 'dhe 'wo- Samosö -dhe -kë bha- 'gü. -A -dhekpaoyi 'dhe 'ö dɔ- "piü 'zü 'yö 'yi dho 'yi [loo Midhe -pö 'gü. ¹⁶ 'Yö Pɔdhö -ya pö 'yi bɔ Efezö -pö "sɔɔ, "këe kö 'ya 'dho 'daɔnnu mü kö "tüng 'ya 'dho ziö yi -ta Azi -sɛ 'gü. -A -zɔ -yö -gun dun sië, kë "dhü kö ö -kɔ [ya [sloo- bha, kö 'ö kë Zedhizadhëmö Pangtökötö [niidadhe -yi [dede bha- 'ka.

Pɔdhö -bha dhiang -zë zian -bho Atanna -bha me -nu 'ka -me -nu 'wo Efezö -a -nu -dhe -kɔ

¹⁷ [Dhe 'ö 'ya [loo Midhe -pö 'gü, 'yö Pɔdhö -yö me bɔ 'me 'wo zian bho sië 'me 'wo 'dhang bho Yesu -wɔn "dhiü Efezö -a -nu 'ka 'bha- nu -dhe kö -wo nu. ¹⁸ [Dhe 'ö [wa nu [wa [loo- dhe 'gü, 'yö- pö- nu -dhe: «Kaa [dede ka n kë -kɔ 'a -kë 'ka ka -dhe 'gü 'ö sü yi -blëesü 'a nu- 'ka Azi -sɛ 'gü -a -bha 'ö zun- 'ka [dɛɛ -bha bha- dɔ. ¹⁹ [Dhe a ka yë -kë kwa Dëme -dhe -gɔ -dho -a -dhe "sia- sü waa- "gbu 'ka 'ö 'a -ziö 'wɔn "gbu- nu 'gü, 'ö Zuifö -nu 'wo [suasua -nu -ya n -bha kö [wa wo zü 'ma 'koo. ²⁰ Kaa [dede ka -wɔn -dɔ 'kpakpadhö [dhe 'wɔn -nu 'wo [bhlëesü ka -bha dhasü -wɔn 'gü, 'mii- 'bha -bin ka -gɔ, "këe a ka -draan -a [gban "pɛpɛ -bha me kpö 'gü, "ëen ka -bha 'kɔɔdhe -nu 'gü, ²¹ 'ö 'a Zuifö -nu waa- 'me 'waa Zuifö 'ka -a -nu -dhe n faan [gban 'ka kö -wo 'go woo- 'wɔn yaa 'gü kö -wo slëe- Atanna "piü, kö -wo 'dhang bho kwa Dëme Yesu -wɔn "dhiü. ²² [Dhe 'ö "dhü, 'dho [në 'a- wo sië Zedhizadhëmö [dhe -kɔ 'ö 'Nii- "slüüslü -ya pö- 'ka n -dhe [dhe 'a- kë- 'ka gbonggbongdhö -a 'dhö ya. 'Sa 'wɔn 'ö dɔ sië n -gɔ mü 'maa- dɔ. ²³ -A 'dhe 'a- dɔ 'ö 'Nii- "slüüslü -ya -zɔn n -dhe 'pö-

-nu 'a ziö sië- 'gü 'dɔɔndhö bha-
 -nu 'gü, yö -mü □dhe sëë "gbu- bho
 -sü waa- dho -kaso 'gü -wɔn -yö n
 -bha. ²⁴ "Këe □ya 'to mang □dede
 -zë n -bha -bha, n "tu 'yaa ma
 -tosea -wɔn -bha, 'maa- yö -zianwo
 □dhe 'pë 'ö- -wɔn 'dhö "gbu- -a
 'dhö, 'wɔn doseng 'ö ma 'yaanu 'a
 n -zu gɔn- 'ka, -yö -mü -kɔ 'a dho-
 kë- 'ka kö yë 'ö n Dëme Yesu -ya
 "kplëng bho n -bha, 'ö -kë -a -bha
 'wɔn -taɔng -së 'ö -gban Atanna
 -bha -gasite 'ö- -kë kwa -dhe -a -bha
 -a pö -sü 'ka bha 'a- "dhiü -ya -së
 'ka, kö 'ö □dhe -beang 'dhö 'a- -ga
 'sü bha □në- 'ka. ²⁵ A kë -nu ka kpö
 'gü 'ö 'wɔn 'ö -gban Atanna -bha
 -gblüdedhe -bha 'a- pö ka -dhe,
 "këe a- -dɔ □taama -sü ya- 'gü □dhe
 mē 'bha 'kii 'dho "yan -kpan n -bha
 'zü, 'dho 'ö maa- wo ya -zian- 'gü.
²⁶ "Wɔn 'ö- -wɔn 'gü, 'yö 'a- pö sië
 ka -dhe □dëe n zuë" □gban 'ka
 □dhe 'mē 'ö dho 'ö -dɪ □dheng, ('ö
 go zian 'ö- du 'yaa- bha ya- -ta) ka
 □zinng 'gü, kö ma -zë n -da -wɔn
 'yaa -mü bha 'yö bha, ²⁷ -a -gen
 -mü □dhe "ta -kɔ 'ö Atanna -bha
 zian -ta 'ma- =gban pö ka -dhe 'mii-
 'bha -bin ka -go. ²⁸ □Dhe 'ö "dhü,
 -ka ka -zu kë ka -dɪ "piü kö 'ka ka
 -zu kë Atanna -bha mē -nu 'ö 'Nii-
 "slüüslü -yö ka -ya -a -go "dhiü kö
 'ka- maa kë bha- "piü pö!

□Ya 'go yö -zë 'gü, -ka ka -zu 'to
 Atanna -bha mē -nu "pepe 'ö yöö
 □dede 'ö- -nu dho 'ö -dɪ Gbö 'wo- zë
 -a □yɔɔn 'ka bha- "piü; ²⁹ -a -gen
 -mü □dhe a- -dɔ □dhe □ya kë □dhe
 'ma 'dho, 'mē 'wo □dhe laa 'dhö 'ö
 'wo dho "kpenng- kë 'mē 'wo bha-
 -nu -go, -wo -dho -da ka kpö 'gü.
³⁰ 'Ö □suakëme 'bha -nu -zian 'wo
 □wlü ka kpö 'gü -dhe □dede 'gü 'wo
 □sua -dhiang -nu zë kö 'wo 'dhang
 -bho Yesu "dhiü -mē -nu bho zian
 'ö pö 'aa- bha bha- -ta kö -wo ziö-
 -nu □keng-. ³¹ □Dhe 'ö "dhü -ka ka
 -zu 'to ka -dɪ 'gü! □Ya 'go mü 'zü
 kö 'ka- kë 'pö □dhe -kɔ 'a- -kë 'ka ka
 kpö 'gü -kwe -yaaga 'ka, 'ö n 'gü 'yii

ga -dhio -dɔ ka -ta -sü 'ka 'yënn-
 'gü waa- gbeng -nu □gban 'gü "gbu
 'ka bha- 'dhö.

³² "Ma ka "kplëng bho Atanna
 waa- -bha -gasite -kë kwa -dhe -wu
 bha □në- -bha kö yö □në -yö 'ö
 "tüng kë ka 'gü □taama -sü ya- 'gü,
 -a -gen -mü □dhe yö □në- -kɔ dho
 □mɔɔ- -bha kö -yö ka gba faan 'ka,
 -εε 'zü kö -yö -dhekpaɔ dhia" saan
 'ö- -ya 'mē 'wo bɔ 'ö 'ka- -nu -go
 bha -yö ka -bha nu. ³³ N zuë" 'yii
 bho mē 'bha -bha 'wëë- -bha, "εen
 -a -bha sɔ 'bha -bha ka kpö 'gü.
³⁴ Kaa □dede, ka- -dɔ □dhe yë □në
 'a- -kë n -dɪ -kɔdhe 'ka 'yö 'pë 'ö yaa
 ma -mē -nu yi -mawɔn -yö zun-
 -bha 'a- =slɔɔ. ³⁵ A- -kë "dhü kö
 'a- -zɔn □në- wo ka -dhe □dhe kwa
 -dho yë kë □dhe -kɔ bha □në- 'dhö
 kö 'kwa mē 'ö "sɪ 'yaa- -nu -dhe -a
 -nu -ta 'kun, kö kwa -zu -yö -bö
 kwa Dëme Yesu yöö □dede 'ö -wu
 'ö- pö □dhe: «I -bha pë -nu mē -dhe
 -sü -yö i -bha 'wɔn -së 'kpii- 'ka 'ö
 □ziö- mē -bha pë -nu i -dhe -sü -ta
 bha- -ta».

³⁶ □Dhe 'ö Podhö □ya bo 'wɔn
 -nu bha- -nu pö -sü 'ka, 'yö waa-
 'mē -nu 'wo bha 'wo zun wo kpiö
 'gü 'yö 'wo □bhea- -dhe. ³⁷ □Dhe
 'ö □wa bo -bhea Atanna -dhe -sü
 'ka, 'yö 'wo wo -wu -da Podhö -dhe
 "gbu 'ka, -a -gen -mü □dhe Podhö
 -dho -gun -a -nu kë sië □dedewo.

³⁸ -A -nu □gban wëë- -gun -siö
 -sü 'ka □dedewo -a pö 'ö Podhö -ya
 wo -nu -dhe □dhe 'yii 'dho 'ö "yan
 -kpan wo -bha 'zü bha- -wɔn 'gü.
 'Yö 'wo dho- -dɔ zian -dhe 'gü 'wo
 dho 'wo □loo "yitagɔ "dhiü.

21

Podhö -dho Zedhizadhëmö -kɔ

¹ □Dhe 'ö 'ya "kan yi 'kwëë-, 'yö
 'yi -da "yitagɔ 'gü 'yi dho vεεdhö
 Kɔsö -së 'gü. □Dhe 'ö- -tadhe □ya
 □kpaɔ, 'yö 'yi dho Dhɔdö -së 'gü,
 'yö go mü 'zü 'yi dho Patadha
 'plöö. ² 'Yö 'yi -kpan "yitagɔ do
 -bha mü kö -yö 'dho sië Fenisi -së

'gü, 'yö 'yi go- -blæesü bha- 'gü, 'yi -da 'dhe bha- 'gü 'yi dho. ³ 'Yö 'yi dho 'yi □loo "sego 'ö -ya -sü 'ka "yi □zinng 'gü 'wo- -dhe Siplë bha- "soo, 'yö 'yi "sego bha- yö 'yi "dhiü □dhe 'pe 'dhö, "kæε 'yö 'yi- to 'yi □kwaa- 'gü, 'yö 'yi dho Siidhi -se 'gü 'yi dho 'yi □loo Tii -dhe 'ö "yitagö dho □kwæε- loo- -bha bha- 'gü 'yö 'yi □loo mü.

⁴ □Dhe 'ö 'ya -kpan 'dhang -bho Yesu "dhiü -mε -nu -bha -dhe bha- 'gü, 'yö 'yi "dhooögo do -kë -a -nu "piü mü. 'Yö 'Nii- "slüöslü -yö 'dhang -bho Yesu -wón "dhiü -mε -nu 'wo mü bha- -nu -zu -bö □dhe 'wón "gbu- -dho Pödhö □slöo Zedhizadhémö, 'yö 'wo- pö- -dhe 'ya 'dho 'dho. ⁵ "Kæε □dhe 'ö 'ya "dhooögo do kë- -nu "piü mü, 'yö 'yi dho yii- "ta 'ka "dhiü, 'yö waa- -nu -bha dhebhö -nu, -a -nu -bha 'në -nu 'wo dho 'yi -dö zian- -dhe 'gü, 'yi go- 'ka 'plöö 'yi dho 'yi □loo "saan "dhiü, 'yö 'yi zun 'yi kpiö 'gü □weeyi "dhiü -dhe bha- 'gü 'yö 'yi □bhea Atanna -dhe. ⁶ □Dhe 'ö 'ya -wu -da 'yi 'ko -nu -dhe "pepedhö, 'yi -da sië "yitagö 'gü kö woo -dö 'pö -wo 'dho sië wo -go 'pödhö.

⁷ 'Yö 'yi dho yii- "ta 'ka "dhiü 'yi go Tii 'yi dho Pötodhemaisö -pö 'gü 'yö 'yi yi dheebhang -nu 'wo Yesu -bha 'ka mü -a -nu □tua bho, 'yö 'yi -dhekpaoyi do -kë -a -nu "piü mü pö.

⁸ □Dhe 'ö -dhe □ya □kpaö, 'yö 'yi dho 'yi "dhiü, 'yi dho 'yi □loo Sezadhe -pö 'gü, 'yi -da Fidhipö 'ö -kë Atanna -wu pö -mε 'ka bha- -go 'kooödhö -dhe bha □në- 'gü 'yö 'yi -wo mü. Fidhipö bha -yö -kë mε "saople 'ö Yesu -bha □klangdhiü -nu 'wo -kó -yε -nu -bha Zedhizadhémö "tüng 'bha 'gü bha- mε do 'ka. ('Wón 'ö -gban mε "saople bha- -nu -wón -bha -yö mü.) ⁹ Fidhipö bha- 'dhu 'nëdhiëng -nu -yiisiö 'ö 'waa gwaan- -bha -wo -gun mü 'ö 'wo gun Atanna -wu "dhiü □loo sië -nu

wo. ¹⁰ 'Yi -dhekpaoyi 'gbε -dö "pöpö -kë mü, 'yö Atanna -wödhüöloome do 'wo- -dhe Agabusö bha 'ö go Zude -se 'gü 'ö nu 'yi "piü. ¹¹ 'Yö Pödhö -bha kwi "pen sü, 'yö 'ö -gen waa- 'ö -kó -nu -lö 'ka 'yö- pö: «'Wón 'ö 'Nii- "slüöslü -ya pö n -dhe 'yö ya, -ya pö: «'Mε 'ö- -bha kwi "pen 'dhö n -gö ya, Zuifö -nu -dho -a -lö Zedhizadhémö □dhe -kó ya- 'dhö, 'yö 'wo- dö 'mε 'waa Atanna dö- -nu -gö.»

¹² □Dhe 'ö -wu -nu bha 'ya- ma, 'yö 'yi 'dhö, Sezadhe -mε -nu 'dhö, 'yi □kpaä 'yi 'kwëε- 'yi □bhea Pödhö -dhe □dedewo kö 'ya 'dho 'dho Zedhizadhémö, ¹³ "kæε 'yö- -yö bö 'yi -gö 'ö- pö: «'Mε □në -kë 'yö 'ka "gbu bö kö n zuë" "dhiü -yö "tæε? □Ya 'to ma -zë n -bha -bha n -lö -sü 'yaa n 'gü 'wón 'bha 'ka, 'kö 'ma ga -zian □në- wo Zedhizadhémö n Dëme Yesu -wón 'gü -yö n 'gü -së.» ¹⁴ "Kæε □dhe 'ö -kë □dhe Pödhö 'yii "wu 'yi -wu -bha, 'yö 'yi 'yi bo -a -bho zian- -sü 'ka, 'yö 'yi- pö kwa Dëme dhooöbhaa -yö kë.

¹⁵ □Dhe 'ö 'ya -dhekpaoyi 'bha kë 'mü, 'yö 'yi yii- =kwæε- -nu dhu 'yö 'yi dho Zedhizadhémö. ¹⁶ 'Dhang -bho Yesu "dhiü -mε -nu 'bha -nu -wo kë -go Sezadhe, 'wo dho 'yi dö zian-. -Wo -dho 'wo 'yi dö göndënë do 'ö- 'dhang -bho Yesu "dhiü -yi □ya □gwëë 'pö 'wo- -dhe Nasón 'ö go "sego 'ö -ya -sü 'ka "yi □zinng 'gü 'wo- -dhe Siplë bha- 'gü bha- -go 'kooödhö 'yö 'yi -wo mü.

Pödhö -bha -wo Zakö -dhe 'gü -kó

¹⁷ □Dhe 'ö 'ya 'dho 'ya □loo Zed- hizadhémö, 'yi dheebhang -nu 'wo Yesu -bha 'ka mü -wo 'yi -dheng bun zuë" □nii -da -sü 'ka □dedewo. ¹⁸ □Dhe 'ö -dhe □ya □kpaö, 'yö yaa- Pödhö -nu 'yi dho Zakö -gö 'kooödhö, 'yö mε zizi -nu 'wo Yesu -bha 'ka Zedhizadhémö 'wo nu 'wo -kpan 'yi -bha mü. ¹⁹ 'Yö Pödhö -ya -nu □tua bho, 'yö 'ö "kpléng bho- -nu -dhe, 'yö pé -nu 'ö Atanna -ya

-kë -a -kɔ -bha 'me 'waa Zuifö 'ka-
-nu kpö 'gü bha- =gban "pepe sü
'do 'do 'yö -gen bho- nu -dhe.

²⁰ □Dhe 'ö □waa- -wu -nu bha-
ma, 'yö 'wo -ya Atanna 'tɔ bho
-sü -bha. 'Yö 'wo- pö Pɔdhö -dhe:
«Yi dheebhang, -bhö -dhe -ga, pë
-nu 'wo kë sië Zedhizadhemo -pö
ya- 'gü -a -nu -ga 'wo ya: Zuifö
-nu "gblü drun 'gbe □dede □wa
'dhang bho Yesu -wɔn "dhiü. -A
-nu □gban "pepe -wo Atanna -bha
'tɔng- -nu 'ö Moizö -ya nu kwa -dhe
bha- -kun -së 'ka. ²¹ "Kee -wa ma
-sü 'ka □dhe i- -pö Zuifö -nu 'wo
-pen -sü 'ka "sego "wεεwεε -nu 'gü
bha- -nu -dhe 'i- -nu □klang -kë 'ka
□dhe -wo wo kwaa- 'tɔng- 'ö Moizö
-ya nu kwa -dhe bha- -zü, □ya 'go
mü 'zü 'wa 'dho woo- 'në -nu kë
'gbannë 'ka 'zü "εen 'wa 'dho Zuifö
-nu -bha -toseadhe kë -kɔ 'wo bho-
'gü bha- 'bha kë 'zü. ²² □Dhe 'ö
"dhü 'kwa- kë □dhe? □Ya kë □dhe
kö 'me 'wo bha -wo i nu -wɔn
ya- ma, -wo -dho bho 'ko -ta 'gbe
□dede 'ka. ²³ □Dhe 'ö "dhü, 'pë
'yi dho- pö i -dhe bha -bhö -a kë!
Gɔɔn- -nu -yiisiö 'wo "plüün bho
-sü 'ka Atanna -dhe -wo kwa kpö
'gü -dhe ya- 'gü. ²⁴ □Dhe 'ö "dhü
-bhö 'dho kö keng- -nu 'ka □mɔɔ-
'gü kö -bhokwëedhe 'ö- -nu "plüün
-bho 'gü -wɔn kë -sü "dhiütodhe
'gü, 'ö dho- -nu kë "slüüslü Atanna
wëedhö bha 'ka- kë ka "kwëë.
"Kee kö bhi □në 'i- -nu -bha "saa-
-bho 'ka -pë -nu song nu kë "dhü
kö -wo wo -gɔ bho. Yö □në □ya
kë "dhü 'yö me □gban- dho- 'wɔn
dɔ □dhe 'pë 'wo- pö i -bha bha-
-bha 'yaa teanwɔn 'ka, "kee i i -bha
-tosea -kë Moizö -bha 'tɔng- 'kun
-sü 'ka. ²⁵ -A 'dhe 'ö -gban 'me 'waa
Zuifö 'ka "kee 'ö □wa 'dhang bho
Yesu -wɔn "dhiü -a -nu -bha -bha
bha, 'wɔn 'yi- dɔ 'wɔn -së 'ka -a -nu
-bha 'ka, yi- -ben zë -sü 'ka 'sëedhe
'gü 'yi- bɔ- -nu -dhe. Yö -mü □dhe
kö 'wa 'dho -bhöpë -nu 'wo "saa-
-bho 'ka -dhökëpë -nu "dhiü bha-
-bhö. □Ya 'go mü 'zü 'wa 'dho pë

□yɔɔn -bhö, □ya 'go mü 'zü wü 'ö-
=yɔɔn 'yii □wenng 'wa 'dho- -bhö,
-a -gen -mü □dhe kö- "tung 'yii 'pu.
□Ya 'go mü 'zü kö -wo wo -dɪ 'kun
-zua zë -sü -gɔ.

²⁶ □Dhe 'ö □ya kë "dhü 'yö Pɔdhö
waa- gɔɔn- -nu -yiisiö bha 'wo dho.
□Dhe 'ö -dhe □ya □kpaɔ, 'yö- -nu
□gban 'wo -gɔ "kian 'gü -sü bha-
-kë. 'Yö Pɔdhö -yö dho Atanna
-dhökëgükɔ 'gü, 'yö "tɔng 'ö- -nu
-bha -kë "slüüslü -troo dho yën- 'ka
bha- pö me -nu -dhe, -a -gen -mü
□dhe yi 'ö bha □në 'ö dho- -nu -bha
"saabhokapë -nu song nu- 'ka.

Pɔdhö 'kun -kɔ

²⁷ □Dhe 'ö- -dhekpaoyi 'saople ('ö
'wɔn 'wo- "plüün bho Atanna -dhe
bha- 'gü -wɔn -kë 'gü -dhekpaoyi
'ka bha) bha □ya yën □gban wo,
'yö Zuifö -nu 'bha -nu 'wo go Azi
-së 'gü bha 'wo "yan -kpan Pɔdhö
-bha Atanna -dhökëgükɔ 'gü, 'yö
'wo me 'gbe zuë" □wlü Pɔdhö
"piü 'yö 'wo- kun. ²⁸ Yö 'wo -ya
"gbla -sü -bha 'gbɪ- 'ka 'wo- pö:
«Izraëdhö -me -nu, -ka nu yi -dhe!
-Ka -dhe -ga, 'me 'ö ya □në -da "se
"piü 'yö bɔ -dhe □gban "pepe 'gü
'yö me □gban "pepe □draan 'ö pö:
«'Me 'yi -kë Izraëdhö -me -nu 'ka
oo, Moizö -bha 'tɔng- -nu oo "εen
Atanna -dhökëgükɔ ya yi 'bha yi
□bhlëë 'yaa 'dhö!» □Ya 'go mü 'zü
□ya -da 'me 'waa Zuifö 'ka- -nu 'ka
kwa -bha Atanna -dhökëgükɔ ya-
'gü, 'yö -kë "dhü -sü bha- 'gü □ya
-dhe 'ö "slüüslü bha- -kë -dhiisü.»
²⁹ [Pë 'ö -kë 'yö 'wo- pö "dhü bha
yö -mü □dhe kö □wa wo "yan
-kpan Trofimö 'ö go Efëzö 'ö 'yaa
Zuifö 'ka bha- -bha Pɔdhö □keng-
'pö- bha- 'gü, 'yö -kë -nu 'gü □dhe
□ya -da 'ka Atanna -dhökëgükɔ ('ö
'me 'waa Zuifö 'ka 'waa -da mü
bha-) 'gü.]

³⁰ Yö □bhluubhluudhe -yö -da
'pödhe bha- 'gü zian □gban 'ka,
'yö 'pögüme -nu 'wo go -beang 'ka
-dhe □gban 'gü 'wo nu 'wo Pɔdhö

kun 'yö 'wo- =gbiü -zuudhö 'wo go- 'ka Atanna -dhökëgüko 'gü, 'yö 'wo- "kwëë ta -dhe do bha- 'gü.
 31 -Wo -to -a "slë mɔɔ- -dhe 'gü kö 'wo Pɔdhö zë, 'yö- taɔng -yö dho 'ö -kpan Wlɔmö -më -nu -bha "sɔdha -gɔmë 'kpii- 'ö gun Zedhizadhëmö mü bha- -bha [dhe [bhluubhlu-udhe [ya -da 'pömë -nu [zinng 'gü. 32 -Wo -to -dhe do bha- 'gü 'yö "sɔdha -gɔmë 'kpii- bha 'ö ö -kɔwllöömë -nu waa- "sɔdha -nu -dhe, 'yö 'wo do -beang -bha 'wo dho me kpö 'gü mü. [Dhe 'ö Zuifö -nu bha- -nu "yan [ya -kpan [lame 'kpii- bha waa- ö -bha më -nu bha- -nu -bha, 'yö 'wo wo bo Pɔdhö -ma -sü 'ka.

33 [Dhe 'ö [ya kë "dhü 'yö "sɔdha [lame 'kpii- bha 'ö- pö ö -bha -yame -nu -dhe -wo Pɔdhö 'kun kö -wa -lö lɔɔga [plë 'ka, 'ö "dhü bha kö yöö [dede [ya [yɔɔn Pɔdhö 'ka klöö-. [Dhe 'ö [ya kë "dhü 'yö 'më 'wo gun [klëën -sü 'ka Pɔdhö -zü bha 'yö- -nu dheë" kpo 'pë 'ö- -kë waa- 'pë 'ö- 'ka -a ka. 34 "Këë kö më 'bha -nu -wo "gbla sië -kɔ "wëë 'gü më kpö bha- 'gü, 'ö më 'bha -nu -wo -gbla -kɔ "wëë 'bha 'gü 'pö. [Dhe 'ö "sɔdha -gɔmë 'kpii- bha [yaa- do [dhe 'më 'wo bha- -nu -wu 'yaa do, 'yö- pö ö -bha -ya -më -nu -dhe -wo 'dho Pɔdhö 'ka wo -gɔ "yasa 'gü. 35 "Tüŋg 'wo [loo- 'ka 'kɔ bha- "kpan genng- -dhe [dede 'gü bha kö "sɔdha -nu [wa Pɔdhö -ya wo -kɔ -ta "dhüŋg 'gü -dhe [në- 'gü më kpö bha- -nu -gɔ kö [wa bhɔ- zë -dhe -bha. 36 -a -gen -mü [dhe kö më "pëpë 'wo gun- -nu [keng- bha -wa pö sië [dhe -wa zë [në- wo.

Pɔdhö -bha ö -dɪ -ta kɔɔ- za do -kɔ

37 [Dhe 'ö "sɔdha -nu 'wo 'dho sië Pɔdhö 'ka wo -gɔ "yasa 'gü, 'yö dhiang zë- -nu -bha [lame 'kpii- bha -dhe glekô -wu 'gü 'ö- pö: «A -mɔɔ -bha 'a 'wɔn do 'bha pö i -dhe "wë -ee?» 'Yö "sɔdha [lame

'kpii- bha 'ö Pɔdhö dheë" kpo 'ö- pö: «"Kwo! I glekô -wu -ma? 38 [Dhe 'kö 'i glekô -wu ma kö Ezitô mü 'ö më -nu zuë" [wliü -dee ya- 'gü "sëgɔdhiümë -nu "piü 'ö dho mezëmë "gblü -yiisiö 'ka "tɔng -ta bha 'yaa -mü i 'ka 'sa!» 39 'Yö Pɔdhö -ya -yɔ bɔ- -gɔ 'ö- pö: «-Abin, 'më bha 'yaa -mü n 'ka, ma -zë Zuifö -mü n 'ka, Taasö -pö 'ö Sidhisi -së 'gü 'ö- 'tɔ- bhɔ bha- 'gü -në -mü n 'ka. [Dhe 'ö "dhü -bhö do "gbɪ- kö 'a dhiang zë më kpö ya- -nu -dhe.» 40 'Yö "sɔdha [lame 'kpii- bha 'ö -wɪ -bha. 'Yö Pɔdhö -yö do 'kɔ 'wo gun 'dho sië- 'ka -a 'gü bha- "kpan -ta 'yö ö -kɔ "paa 'gü zë 'më 'wo bha- -nu -dhe. [Dhe 'ö -dhe -ta [ya do dingdhö, 'yö dhiang zë- -nu -dhe -a -nu -dɪ -wu 'ö -kë eblö -wu 'ka bha- 'gü 'ö- pö:

22

1 «N dheebhang -nu, n dë -nu, -ka ka "tɔ 'to n -takɔɔwu 'ö maa- pö ka -dhe ya- -bha -së 'ka!»

2 [Dhe 'ö [waa- yö kö -yö dhiang zë sië- -nu -dhe -a -nu -dɪ -wu [në- 'gü, 'yö -dhe a -yö -ga -a -nu -ta -kpeawo do. 'Yö Pɔdhö -yö dhiang zë- -nu -dhe 'ö dho- 'ka "dhiü 'ö- pö:

3 «Zuifö -mü n 'ka, a -bhɔ Taasö -pö 'ö Sidhisi -së 'gü bha- 'gü, "këë a n "klɔ -bhɔ Zedhizadhëmö -dhe ya [në- 'gü Gamadhiëdhö [keng- -Yö n [klang -kë 'pö kwa "bhema -nu -bha 'tɔng- bha- 'kun -kɔ 'ka [dedewo. -A -wɔn 'gü mang -dɪ 'pö Atanna -bha yë kë -pëng -yö -gun n -ta [dhe -kɔ 'ö 'ka- 'ka [dëë bha- 'dhö. 4 'Ö 'a 'më 'wo -da kwa Dëmë -bha zian -dee ya- -ta, -a -nu -wëëdhë bho 'a- -nu zë- 'ka, 'ö 'a gɔɔn- -nu waa- dhong -nu kun 'a- -nu -da -kaso 'gü. 5 "Saabhömë -gɔmë 'kpii- waa- më zizi -nu 'wo Zedhizadhëmö -dhe ya- 'gü -wo -mɔɔ -bha 'wo -kë n "sëë- 'ka [dhe 'pë 'a- pö sië bha tɛan- -mü, "ëën zü [sua -mü. Woo [dede bha -wo

kê 'sëedhe -nu -nu n -dhe kö 'a dho- 'ka kwa dheebhang -nu 'wo Zuifö 'ka Damasö -pö 'gü -a -nu -dhe, 'yö 'a dho -dhe bha- 'gü kë "dhü kö 'a 'dhang -bho Yesu -wôn "dhiü -me -nu 'wo mü -a -nu 'kun 'a nu -nu 'ka Zedhizadhemo kö -wa -nu -wëedhe bho.

⁶ □Dhe 'ö 'ma -da zian -ta 'ma 'dho 'ma □loo Damasö -dhe "soo, "këe kö 'yënnng =ya -ya me -go □zinng 'gü, 'yö to 'yö -dhepuudhe -ziisü 'bha -yö go 'dhang 'gü 'yö so n -ta □dhe me me -me "yan zë, ⁷ 'yö 'a -pö "sia-, 'yö n "tu -yö -da -wu do 'gü kö -ya pö sië: «Sodhö, Sodhö, -yö mü □dhe 'yö 'i n "yënnng □gbaon "dhü?» ⁸ 'Yö 'a -dhe» kpo 'a- pö: «Bhii 'de 'i bha □zoo?» 'Yö- pö n -dhe: «Mang Yesu 'a go Nazadhetö i- "yënnng □gbaon sië bha ma -mü.» ⁹ 'Me 'wo gun n □keng- -wo kë -dhepuudhe bha- yö 'pö, "këe -wu 'kö dhiang zë n -dhe bha 'wii- ma -së. ¹⁰ 'Yö 'a -dhe» kpo 'zü 'a- pö: «-Më □në 'i- "piü 'a- kë, n Dëme?» 'Yö kwa Dëme -ya pö n -dhe: «-Bhö "wlü kö 'i 'dho Damasö! -Dhe bha □në 'pë 'ö Atanna "piü kö 'i- kë 'wo dho- pö i -dhe -a -dhe 'gü.» ¹¹ □Dhe 'ö -kë □dhe n "yënnng -yö □tröö -dhepuudhe 'ö- 'bhü -yö -ghan n "yan 'gü bha- -wôn 'gü, 'yö n "tayoo -nu 'wo -ko -da n □kwëe- 'yö 'wo dho n 'ka Damasö 'plöö.

¹² Gondënë do -yö -gun 'pödhë bha- 'gü 'wo -dhe Ananiasö 'ö -kë Atanna □bhlëeyame 'ka 'ö kwa -bha 'tong- -nu kun 'pö, 'ö Zuifö -nu 'wo 'pö- bha- 'gü 'wo -dhiang -së zë. ¹³ 'Yö nu 'yö -kpan n -bha 'yö- pö n -dhe: «Sodhö, n dheebhang, i "yan 'gü -yö "pu 'zü -deewo!» 'Yö to mü 'yö n "yan 'gü 'dhö -pu 'yö 'a- yö. ¹⁴ 'Yö- pö n -dhe: «Kwa "bhema -nu -bha Atanna -yö i -sü kö 'i 'pë 'ö- dhoo bhaa 'ka □në- do, kö 'i i "yan -kpan me doseng 'ö pö 'aa- bha ('ö- Gbö 'ka) bha- bha kö 'i -wu 'ö go- "dhi bha- ma. ¹⁵ -A

-gen -mü □dhe i -dho kë -a "sëe- 'ka kö 'wôn -nu 'ö i "yan 'dhö -da 'gü, "ëen 'ö i "tu 'dhö- ma bha 'i- pö me □gban "pepe -dhe. ¹⁶ -A -wôn 'gü i -do -më -go? -Bhö "wlü kö -wo i -bo Yesu 'ka -zu bho kö -yö i -bha 'wôn yaa -nu -mawôn 'to kö 'i kwa Dëme -dhe kö -yö nu i -dhe.

¹⁷ □Dhe 'ö □ya kë "dhü, 'yö 'a n yee -kë 'a nu Zedhizadhemo. 'Yö yi do 'ka kö a bhëa" sië Atanna -dhe -a -dhökëgüko 'gü, 'yö n "yan 'gü 'dhö -da, ¹⁸ 'yö 'a kwa Dëme yö, 'yö- pö n -dhe: «-Bhö -a kë "dhü "vaandhö kö 'i 'go Zedhizadhemo -pö ya- 'gü, -a -gen -mü □dhe -a 'gü -me -nu 'wii 'dho wo "tu 'to n -wôn 'i- pö sië- nu -dhe bha- -bha.» ¹⁹ 'Yö 'a- yo bo- go 'a- pö: «N Dëme, woo □dede -wa do □dhe a gun 'dho sië Zuifö -nu -bha -yakwëekëgüko -nu 'gü, 'ö 'a 'dhang -bho i "dhiü -me -nu kun 'a- -nu -da -kaso 'gü, 'ö 'a- "slë □moo 'ö 'wo- nu -ma -nu wo □klangga 'ka. ²⁰ □Ya 'go mü 'zü Etienö 'ö -kë i "sëe- 'ka bha 'wo gun- zë sië kö a mü, 'ö 'a 'me 'wo gun- zë sië bha- -nu faan do, 'a- pö 'wôn -së □në 'wo- -kë bha, 'ö ma □në 'a -kë -a -nu -bha so -kwëe -wëe bho -me 'ka -zianwo. ²¹ "Këe 'yö kwa Dëme -ya pö n -dhe: «-Bhö 'dho, -a -gen -mü □dhe a i -bo mü □gblëen 'me 'waa Zuifö 'ka □në- nu "piü.»

²² Me kpö bha -wo wo "tu -to Podhö -wu -bha 'ö dho 'ö dhiang -nu bha- -ghan "pepe zë, "këe □dhe 'wo- bha -dho 'me 'waa Zuifö 'ka- nu "piü -wôn bha- ma, 'yö 'wo zun "gbla -sü -bha 'wo- pö: «-Ka me bha- zë kö -yö 'go me "yan "dhiü bha. -Tosea këme 'yaa -mü!»

²³ 'Yö 'wo -ya "gbla -sü -bha kö -wo woo- -bha so -nu □kpëng 'ö -wo -bobi -nu -pen 'tëng- -ta □dhe -ko 'ö 'me 'wôn □ya -siö -a -nu -dhe 'wo- -kë 'ka -a -nu -go "së 'gü bha- 'dhö, (-a -gen -mü □dhe -wa -pö Podhö □ya -da Atanna "dhiü).

24 Yö "södha -gómε 'kpii- ya pö ö -bha "södha -nu -dhe -wo 'dho Pödhö 'ka -a -nu -go "yasa 'gü kö -wa -ma □klangga 'ka kö 'pë 'ö- wön 'gü 'ö mé kpö bha 'wo "gbla sië "dhü -a □keng- bha kö -ya -gen pö, 'yö 'wo dho- 'ka -a -nu -go "yasa 'gü. 25 "Κεε □dhe 'ö □waa- lö kö -wa -ma □klangga 'ka, 'yö Pödhö -ya pö "södha -nu -gómε 'ö gun mü bha- -dhe: «Ma 'a -kë Wlómö 'në 'ka ka moo -bha 'ka n -ma kö za 'bha 'yii n zë -ee? -Wa -kë "dhü kwa -go "se ya- 'gü "we -ee?» 26 □Dhe 'ö □yaa- wu bha- ma, 'yö dho 'ö- pö "södha □lame bha- =dhe 'ö- pö: «'Mε kwaa- -ma bha □zoo bha Wlómö 'në □dede -mü -wa! □Dhe 'ö "dhü i -dho -a kë -mü □dhe kö 'ya 'dho kë i -go 'wön 'ka?» 27 Yö "södha □lame 'kpii- =dede bha 'ö nu Pödhö "piü 'yö- dhεε" kpo 'ö- pö: «Wlómö 'në -mü i 'ka tean- 'ka -ee? □Ya kë □dhe Wlómö 'në 'dhö i 'ka tean- 'ka -bhö -a pö n -dhe.» Yö Pödhö -ya pö- -dhe: «□Iin, Wlómö 'në -mü n 'ka.» 28 Yö "södha □lame bha 'ö- pö Pödhö -dhe: «Ma -zë ma -kë Wlómö mi 'ka -sü bha 'wëë- gbe □në 'a- go. Yö Pödhö -ya pö- -dhe: «Ma -zë 'mii 'wëëga 'bha nu kö 'a gun -na kë Wlómö 'në 'ka, a -bho 'ka.» 29 □Dhe 'ö bo- pö "dhü -sü 'ka, 'ö dho "kan ö -ta kö 'mé 'wo gun- "piü □dhe 'wo- -ma bha □wa "kan- -zü 'kwëë-. □Dhe 'ö "södha -gómε 'kpii- -dú 'pö 'ö- wön do □dhe 'wön 'ö 'yaa këwön 'ka 'ya- kë, 'ya Pödhö 'ö Wlómö 'në 'ka -a -lö löoga 'ka, 'yö "suü 'dhö -da 'gü, (-a -gen -mü □dhe kö □yaa- 'wön do □dhe Wlómö -me -nu -bha -gblüde 'kpii- -dho □moo- -bha 'ö za do ö -bha 'wön 'ö- -kë bha- -wön 'gü).

Pödhö -bha -dho zagómε 'kpii- -kuu "dhiü -kö

30 "Κεε □dhe 'ö -kë □dhe -yö -gun "södha -gómε 'kpii- bha "piü □dhe 'ö 'pë 'ö- -wön 'gü Zuifö -nu 'wo za -ya sië Pödhö -bha bha- -gen ma bha- -wön 'gü, □dhe 'ö -dhe

□ya □kpaο, 'yö -piö löο" bha bho Pödhö -bha, 'yö- pö "saabhome -nu "gblüglü -nu waa- Zuifö -nu -bha 'wóngotame -nu 'wo -ya 'kwëë- -nu -kë bha- -nu -dhe -wo -ya -dhe do 'gü. □Dhe 'ö □ya kë "dhü 'yö 'wo Pödhö sü 'wo nu- 'ka wo kpö 'gü.

23

1 Yö Pödhö -yö ö "yan "dhiü □wlü -ya 'kwëë- këmé -nu bha- -nu -ta, 'yö- pö- -nu -dhe: «N dheeb- hang -nu, -tosεa 'a- -kë Atanna wëëdhö 'ö nu 'ö zun- 'ka □dεε -bha bha a- -kë n zuë" "puu 'ka.» 2 Yö "saabhome -nu -gómε Ananiasö -ya pö 'mé 'wo gun Pödhö "soo -a -nu -dhe -wo Pödhö "tu -ma. 3 Yö Pödhö -ya pö- -dhe 'ö- pö: «'Wön 'i- -kë n 'ka bha Atanna □në dho i -bha "yoo bho, □flüme. -Wo i -dhe kö 'i za do n -bha teanwön □në- -ta □dhe -kö 'ö kwaa- 'tong- -ya pö- 'ka -a 'dhö, "κεε 'pë 'ö 'tong- -ya pö 'bhaa yö -zë kë, □flü □në 'i- kë sië, i- -pö mé -nu -dhe -wo n -ma "wεewεε kö- -gen 'bhaa 'dhö -më -wön 'gü?» 4 Yö 'mé 'wo gun Pödhö "soo mü bha 'wo- pö- -dhe 'wo- pö: «I "si bho sië Atanna -bha "saabhome -nu -gómε 'kpii- =në- go bha □zoo -wa!» 5 Yö Pödhö -ya -yo bo 'ö- pö: «N dheebhang -nu, 'maa- 'wön □në- do □dhe "saab- home 'kpii- -mü, (a- 'wön -do "dhü 'nu 'mii dho- pö "dhü -a -gen -mü □dhe) 'pë 'ö -ben zë -sü 'ka Atanna -bha 'sëëdhe 'gü yö -mü □dhe: 'Bha 'dho dhiang yaa zë i -godhiüme -nu -bha.»

6 □Dhe 'ö -kë □dhe -ya 'wön -do □dhe zadómε -nu bha- -me -kö "pean do -yö -kë 'mé 'wo- -nu Sadusien -nu -kë bha- 'ka, 'yö- -kö "pean 'bha 'dhö mé 'dhe 'wo- -nu Fadhizien -nu -kë bha- -nu 'ka 'pö bha- -wön 'gü, 'yö Pödhö -ya pö- -nu -kuu "dhiü 'ö- pö: «N dheebhang -nu, Fadhizien -mü n 'ka, n dë- -kë Fadhizien 'ka. 'Dhang

□në 'a-bho "dhiü, n-zv-yö Atanna -dhe -sü 'ka □dhe -yö -dho game -nu bho ga 'gü 'yö 'wo za -ya sië n -bha ya. ⁷ □Dhe 'ö □ya ö bo 'wɔn -nu bha-pö -sü 'ka, 'yö Fadhizien -nu waa- Sadusien -nu 'wo -ya zaodhe -da wo "kwëë -sü -bha, 'yö 'gügblüdhe -yö -da zadome -nu bha- -nu □zinng 'gü, ⁸ (-a -gen -mü □dhe Sadusien -nu -wa -pö game -nu 'wii 'dho 'go ga 'gü "εen 'zü 'yina 'yaa 'dhö, "εen Atanna -bha "kië -nu 'waa 'dhö, "kεε 'yö Fadhizien -nu -zë 'wo 'dhang bho 'wɔn -nu bha- =gban "pεpε "dhiü.) ⁹ 'Yö 'wo wo -wɔ "dhiü □wlü "gbu- 'ka, 'yö 'tonggome -nu 'bha -nu 'wo -kë Fadhizien -nu -bha me 'ka bha 'wo □wlü, 'wo- pö 'me 'wo gun za do sië Pödhö -bha bha- -nu -dhe □dhe 'wii "wɔ- -nu -wɔ -bha tongtongdhö, 'yö 'wo- pö: «'Wɔn yaa 'bha 'ö 'me ya 'ö dho- kë 'yaa 'dhö, "kεε -yö -dho kë 'yina "εen Atanna -bha "kië 'bha -bha dhiang -zë -a -dhe -sü □në- 'ka.

¹⁰ 'Ö do mü kö -a -nu -bha zaodhe "tεε □ya kë "gbu-, 'yö "suü 'dhö -da "sodha □lame 'kpüi- bha- 'gü, 'yö -kë 'gü □dhe woo- Pödhö □gaan "gaan kë kö -wa zë- 'ka do, 'yö- pö ö -bha "sodha -nu -dhe -wo loo- kö -wo 'dho me kpö 'gü mü kö -wo Pödhö bho me kpö 'gü kö -wo 'dho- 'ka "yasa 'gü.

¹¹ -A gbeng 'dhe 'ö do- "piü, 'yö kwa Dëme -yö ö -dɔ -zɔn Pödhö -dhe 'yö- pö- -dhe: «Bhö i faan do, 'bha "sεεdhe kë n -bha Zed- hizadhëmö 'yö "kεε Wlömö -dhe -bha -wɔn -yö -tun i -bha.»

Zuifö -nu -bha wo zü -ma 'koo kö -wo 'wɔn yaa kë Pödhö 'ka -kɔ

¹² -A -tadhekpaɔ -ta dhia" "piü, 'yö Zuifö -nu 'wo wo zü ma 'koo 'yö 'wo -sö -bhö 'wo- pö 'wii 'dho pë -bhö "εen 'wii 'dho müpë -zë 'bha mü "fɔn kö 'wa Pödhö □në- zë. ¹³ 'Mε 'wo wo zü ma 'koo "dhü bha -wo -ziö me -kaong -yiisiö -ta.

¹⁴ 'Yö 'wo dho "saabhome -göme -nu waa- me zizi -nu "piü, 'yö 'wɔ- pö- -nu -dhe: «'Ya yi -wɔ kë do 'ya -sö -bhö yi -dɔ -ta □dhe, 'yii dho pë 'bha -bhö "εen 'yii 'dho müpë 'bha mü 'ö dho ö zun- 'ka yi -bha Pödhö zë -sü -bha. ¹⁵ □Dhe 'ö "dhü, -kaa -dhe "sodha □lame 'kpüi- -go kaa- zagobhome 'kpüi- -nu 'dhö kö -yö nu Pödhö 'ka ka -dhe, -kaa pö- -dhe □dhe -yö ka "piü □dhe 'ka 'wɔn bha- 'gü ma -së 'ka. Yi -zë 'ya □mɔɔ- 'gü kö 'yi- zë kö 'yii □loo □kö ka -dhe 'gü.»

¹⁶ "Kεε 'yö Pödhö dheebhang -dhebhö gbö -yö Zuifö -nu -bha "kpënn- bha- -wɔn ma, 'yö dho "sodha -nu -go "yasa 'gü mü 'yö- pö Pödhö -dhe. ¹⁷ 'Yö Pödhö -yö "sodha -göme -nu bha- me do -dhe 'yö- pö- -dhe: «Bhö 'dho 'nëglönnë ya- 'ka "sodha □lame 'kpüi- -dhe 'gü, 'wɔn 'bha -ya -go kö -ya pö- -dhe.» ¹⁸ 'Yö "sodha -göme bha waa- 'nëglönnë bha 'wo -ziö 'wo dho "sodha □lame 'kpüi- "piü 'yö- pö- -dhe: «Pödhö 'ö -kaso 'gü bha -ya -pö 'a nu 'nëglönnë ya- 'ka i -dhe 'gü, dhiang 'bha -ya -go kö -ya zë i -dhe.» ¹⁹ 'Yö "sodha □lame 'kpüi- bha 'ö 'në bha- kun- -ko -bha, 'yö 'wo dho -dhe "wεε 'gü, 'yö- dheε" kpo 'ö- pö: «Më -wɔn □në i "piü 'i- pö n -dhe?» ²⁰ 'Yö- -yɔ bo 'ö- pö: «Zuifö -nu □wa ziö wo 'ko "piü kö -wo Pödhö -gbadhε i -go kö -yö nu wo -bha zadome -nu -kuu "dhiü dhia". Kë "dhü kö zadome -nu -wo 'wɔn 'ö -gban -a -bha bha- 'gü ma -së 'ka. ²¹ "Kεε 'bha 'dho 'dhang bho- -nu "dhiü, -a -gen -mü □dhe me -dhü 'ö -ziö -kaong -yiisiö -ta, □wa wo -gblen 'kpo kö 'wo -pö -ta zian 'ka, -a -nu zü -yö do 'wɔn bha- 'gü, □wa -sö -nu □gban -bhö -wa -pö 'wii 'dho pë 'bha -bhö "εen 'wii dho müpë suu "wεεwε 'bha mü kö 'wii Pödhö zë □kö. □Wa □mɔɔ- 'gü "pεpεdhö, 'pë 'kö □ya 'to yö -mü □dhe kö 'i "wɔ- -bha kö 'i- bo.»

22 □Dhe 'ö □ya kë "dhü, 'yö "södha □lame 'kp̄ii- bha 'ö- pö 'nëglɔɔnnë bha- dhe: «□Dhe 'kö 'bha- pö n -dhe bha 'bha 'dho- gen dɔ me "wɛɛ 'bha -dhe.» 'Yö ö -ko bho- 'gü 'yö dho.

Pödhö -bo -gblüdë Fedhisö -dhe -ko

23 □Dhe 'ö □ya kë "dhü 'yö "södha □lame 'kp̄ii- bha 'ö ö -bha "södha -gɔmɛ -nu bha- me □ple -dhe, 'yö- pö- nu -dhe: «-Ka "södha këng □ple -dhe -dhe do 'gü kö 'ka □soome -nu -kaong "saople 'sü kö 'ka me këng □ple 'ö 'düga 'dhö- nu □kwɛɛ- 'pö -a -nu 'sü kö 'ka ka baa- sɛ 'ka, kö "töng "sueisio -naa 'ka gbeng, 'ka 'dho Sezadhe. 24 -Ka □soo 'bha -nu -pë kë 'pö kö 'ka Pödhö 'sü- ta kö 'wɔn 'bha 'ya 'dho- "dhiü □slɔɔ, kö 'ka 'dho -gblüdë Fedhisö "piü.» 25 'Yö 'sëedhe -ben zë ö -dɔ -wɔ 'ka 'ö- pö: 26 «N -gɔdhiöme □bhlëesü, -gblüdë Fedhisö, mang Klodö Dhisiasö 'ma i □tua bho 'gbe! 27 Zuifö -nu □wa 'mɛ 'a- bɔ i -dhe bha- 'kun 'nu kö -wa zë, "kɛɛ □dhe 'ma- ma □dhe Wlɔmó 'në □dede -mü -a 'ka, 'yö yaa- ma "södha -nu 'yi dho mü 'yi- bho- nu -gɔ, 28 'yö 'a- sü 'a dho- 'ka Zuifö -nu -bha zadɔmɛ -nu -kuu "dhiü, kë "dhü kö 'wɔn 'ö- wɔn 'gü 'wo za dɔ sië- bha bha 'a- dɔ. 29 'Pë 'a- ma mü yö -mü □dhe -wo za -ya -bha 'wɔn -nu 'wo -gban -a -nu -bha 'tɔng- nu -wɔn -bha □në- wɔn 'gü, "kɛɛ 'wɔn 'wo dho- pö kö -yö kë -a -dho -kaso 'gü -gen 'ka, "ɛɛn -a zë -gen 'ka kö 'a- dɔ 'yii □slɔɔ. 30 □Dhe 'ö □waa- pö 'zü n -dhe □dhe Zuifö 'bha -nu □wa wo zü 'ma "kɔv -a -bha, 'yö 'a- bɔ i -dhe 'piö- sü 'ka, 'yö 'a- pö 'zü za -dɔ -bha -mɛ -nu -dhe □dhe -wo nu mü kö -wa -da i -dhe.»

31 'Yö "södha -nu 'wo- kë □dhe -ko 'wo- pö- 'ka- nu -dhe bha- 'dhö. 'Yö 'wo Pödhö sü gbeng do bha- 'gü 'wo dho- 'ka Angtipatrisö -pö

'gü. 32 □Dhe 'ö -dhe □ya □kpaɔ, 'yö "södha 'dhe -nu 'wo "ta sü wo -gen -ta bha 'wo wo yee -kë 'wo dho wo -gɔ "yasa 'gü, 'yö mɛ 'dhe 'wo □soo -ta bha waa- Pödhö -nu 'wo dho "ta 'ka wo "dhiü.

33 □Dhe 'ö □wa 'dho □wa □loo Sezadhe 'plö, 'yö "södha -nu bha 'wo 'sëedhe bha- dɔ -gblüdë Fedhisö -gɔ waa- Pödhö 'dhö. 34 'Yö -gblüdë -yö 'sëedhe bha- wɔ pö. □Dhe 'ö □ya bo, 'yö Pödhö dɛɛ" kɔ "sego □dede 'ö go- 'gü -a -wɔn 'ka. □Dhe 'ö □yaa- ma □dhe -yö -go Sidhisi -sɛ 'gü, 35 'yö- pö Pödhö -dhe: «□Ya kë □dhe mɛ 'wo za -ya i -bha bha □wa nu □diö kö 'ka ziö dhiang 'gü kö 'yi ka -wɔ ma.» □Dhe 'ö go- 'gü, 'yö- pö ö -bha "södha -nu -dhe -wo 'dho Pödhö 'ka 'kö 'ö -gblüdë Edhodö kë dɔ bha- 'gü kö -wo wo "yan 'to- bha.

24

Za 'ö Zuifö -nu -wa dɔ Pödhö -bha

1 □Dhe 'ö -dhe kpaɔyi "sɔɔdhu □ya ziö, 'yö "saabhɔmɛ -gɔmɛ 'kp̄ii- 'wo- dhe Ananiasö bha waa- me zizi -nu 'bha -nu, waa- nu -bha dhiang "dhüsüme do 'wo- dhe 'pö Tɛɛtudhusö bha 'wo dho Sezadhe. 'Yö 'wo dho -gblüdë Fedhisö -kuu "dhiü kö 'wo Pödhö -da -dhe. 2 'Yö 'wo Pödhö -dhe, 'yö nu, 'yö Tɛɛtudhusö -yö -ya Pödhö këwɔn -gen dɔ -sü -bha 'ö- pö: 3 «Yii- -gblüdë dhɔɔbhaasü Fedhisö 'ö i -bha -kë □kpaɔsü -sü -wɔn 'gü, 'yi -ya -sü 'ka yi 'flëë- 'gü "sego ya- 'gü "töng □gban 'gü bha, yi- wɔn -dɔ □dhe pë "pɛpɛ 'yi- =slɔɔ "sɛ ya- 'gü bha yi- slɔɔ bhi □në i 'saa- 'gü. 4 'Ö "dhü 'yaa n "piü □dhe 'a i -ya i ko -ta pinngdhö, "kɛɛ kö i -bha "klusëdhe -wɔn 'gü 'i i "tv 'në 'dɛdɛ 'to yi -bha. 5 'Mɛ 'ö ya yi- dɔ □dhe mɛ -nu zuëkaankwëeme -mü. Yöö do bha mɛ suu yaa -mü, yö □në □ya 'gü gblüdhe -da Zuifö -nu 'wo "sɛ "pɛpɛ □gban 'gü -a

-nu ɔzinng 'gü. Më kpö 'wo -kë Nazadhëtö -më -nu 'ka, -a -nu -bha më ɔdɛng -zian bha- -gɔmë ɔnë bha. ⁶ -Ya "piü kö 'ö yi -bha Atanna -dhökëgüko "slüöslü bha- see-, 'pë 'ö -kë 'yö 'yi- kun bha 'yö bha. [⁷Yö yi- 'pö 'yi za dɔ- -bha ɔdɛ -kɔ 'ö yi -bha 'tɔng- -ya pö- 'ka -a 'dhö. ⁷ "Këë 'yö "sekɔɔnmë Dhisiasö -ya sü yi- gɔ faandɛ -bha, ⁸ 'yö- pö 'më 'yi za -ya -bha bha yi- -dɛ 'yi nu- 'ka i -kuu "dhiü.] ɔYa kë ɔdɛ 'më bha 'bha- dɛɛ" 'kpɔ, 'pë 'ö -kë 'yö 'yi za -ya -bha bha, bhii ɔdede i -dho tɛanwɔn dɔ- 'gü. ⁹ 'Yö Zuifö -nu 'bha -nu 'wo to 'wo wo -wɔ -da Tɛɛtudhusö -bha "piü -kɔ do bha- 'gü kö -ya -zɔn ɔdɛ 'pë 'ö- pö bha 'yaa ɔsua 'ka.

Pɔdhö -bha ö -dɪ -ta -kɔɔ Fedhisö -kuu "dhiü -kɔ

¹⁰ 'Yö -gblüde -ya pö Pɔdhö -dɛ -yö dhiang zë. 'Yö Pɔdhö -ya pö: «A- dɔ ɔdɛ bhi ɔnë 'i zagɔbhɔmë 'ka "sɛgɔ ya- 'gü 'ö- -kɛ kpö 'dhö ya. -A -wɔn 'gü "sika 'yaa n 'gü n -dɪ -ta -za dɔ -sü 'gü i -kuu "dhiü. ¹¹ Bhii ɔdede -bhö -dɛ -ga dhiang -nu 'a dho- zë i -dɛ bha- 'gü -së 'ka, -a -gen -mü ɔdɛ 'a nu Zedhizadhëmö -dɛ ya- 'gü, yi -bha Atanna -dhökë -dɛ 'gü -a -dɛkpaɔyi 'yii ziö -kaɔng do ö ga ɔplɛ -ta ɔkö. ¹² 'Wii n yö kö a "dhinaa 'ma sië më 'bha 'ka Atanna -dhökëgüko 'gü, "ɛɛn kö 'ma më -nu -kɔ -ya 'kwëë- yi -bha -bho "kwëë -kë 'gü -kɔ -nu 'gü, "ɛɛn 'zü 'pö- yaan- -bha -dɛ "wɛɛ 'bha -zian 'gü. ¹³ A- 'wɔn -dɔ ɔdɛ 'më 'wo ya za 'wo- dɔ sië n -bha ya- gen kpenngdhö 'wo dho- bho i -dɛ 'yaa- nu -gɔ. ¹⁴ -A -kë "dhü -sü bha- 'gü, 'pë 'ö ma -zë 'a- dɔ 'ö 'a dho- pö i -dɛ -a -ga 'ö ya: Yö -mü ɔdɛ yi "bhɛma -nu -bha Atanna ɔnë 'a- -dhökë 'yö 'a- -bha yë -kë, 'yö 'a "ta sü zian -dee 'ö wo -zë 'wo- -dɛ ɔsua -zian bha- -ta. "Këë Atanna -bha 'tɔng- 'ö Moizö -ya -ben zë 'sëedɛ 'gü waa-

Atanna -wɔdhiüloome -nu -wɔ 'ö 'dhö, a 'dhang -bho ɔgban "dhiü. ¹⁵ A n -zɔ -yö Atanna -dɛ ɔdɛ -kɔ 'ö woo -dɪ 'pö 'wo wo -zɔ yö- 'ka -a 'dhö, ɔdɛ Atanna -dho 'më 'ö- -nu këwɔn 'dhö -së waa- më 'ö- -nu këwɔn 'yaa -së -a -nu -bö 'ö 'wo go ga 'gü. ¹⁶ Yö ɔnë- wɔn 'gü 'yö 'a n -dɪ "gbɪ- -ta bho kö kë "dhü 'ö Atanna -wɔ 'ö n 'gü bha 'ö dho za dɔ n -bha -a wëédhö "ɛɛn më "bhɪ- -nu -zian wëédhö.

¹⁷ ɔDɛ 'ö -kë ɔdɛ 'a go Zedhizadhëmö -a -kɛ ɔya kë 'gbɛ, 'yö 'a nu 'zü kö 'a 'wëëga 'bha ɔgbaɔ Zuifö -nu 'bha -nu -gɔ -a -nu -takunpë 'ka kö 'a "saa- bho 'zü yi -bha Atanna bha- "dhiü. ¹⁸ ɔDɛ 'a gun "saa- bha- bho sië yi -bha Atanna -dhökëgüko 'gü, 'yö 'wo nu 'wo -kpan n -bha mü, "këë kö 'ma bo -go "kian 'gü -sü -zë 'ka 'nu. Më kpö 'bha 'yaa gun mü "ɛɛn ɔbhluubhluudɛ 'bha 'yaa gun mü. ¹⁹ Zuifö 'bha -nu 'wo go Azi -sɛ 'gü ɔnë 'wo gun mü, wo ɔnë- -dɛ 'dhö- -bha 'nu ɔdɛ -wo za dɔ n -bha i -kuu "dhiü, "ni kö -a -nu -bha 'wɔn 'bha -zë -yö n -bha. ²⁰ 'Yii kë "dhü 'më 'wo nu ya 'wɔn yaa 'a- -kë 'ö- -wɔn 'gü -za -yö n zë zagɔbhɔmë -bha za -dɔ n -bha -yi 'ka bha -wa pö. ²¹ "Ni kö 'yii kë dhiang 'a n -wɔ "dhiü ɔwɪ- -bha "gbɪ- 'ka -a -nu ɔgban wëédhö 'a- pö ɔdɛ a 'dhang -bho game -nu -bha -go ga 'gü -sü "dhiü bha yö -zë 'ka, 'wɔn 'ö- -wɔn 'gü 'yö 'a dɔ sië ka -kuu "dhiü ɔdɛ bha 'yö bha.»

²² ɔDɛ 'ö -kë ɔdɛ Fedhisö -yö 'wɔn 'ö -gban Klisi -wɔn -bha bha- -dɔ -së 'ka bha, 'yö 'kwa ma kun, 'yö yi "wɛɛ kpɔ 'më 'wo gun 'mü bha- -nu -gɔ 'ö- pö- -nu -dɛ: «ɔYa kë ɔdɛ "sekɔɔnmë Dhisiasö ɔya nu kö 'a -wɔ do pö ka -dɛ.» ²³ 'Yö- pö ö -bha "sɔdha -gɔmë -dɛ -wo 'dho Pɔdhö 'ka -kaso 'gü "këë -wo -putaasü nu- -dɛ -kaso -kɔ 'gü kö -wo wo kwaa- 'pö -a "tɛabɔ -nu -zü kö pë "pɛpɛ 'ö- -mawɔn dho zun-

-bha -wa nu -dhe.

Pɔdhö -bha ö -dɪ 'gü -dhiang -zë Fedhisö waa- Drusidhö -nu -kuu "dhiü -ko

²⁴ □Dhe 'ö -dhekpaoɣi 'bha □ya ziö, 'yö Fedhisö waa- ö -bha dhebhö 'ö -kë Zuifö dhebhö 'ka 'wo- -dhe Drusidhö bha 'wo nu. 'Yö Fedhisö -yö me bɔ 'yö 'wo nu Pɔdhö 'ka 'yö ö "tu to 'wɔn 'ö -gban -zu -yö Yesu Klisi -dhe -sü 'ö Pɔdhö 'dhö- pö sië bha- -bha bha- -bha. ²⁵ "Kεε □dhe 'ö Pɔdhö -yö zun 'wɔn 'ö -gban -kë kpengdhö -sü waa-me -bha -ko -mɔɔ ö -dɪ -bha -sü waa-za 'ö Atanna dho- dɔ me -bha dhia", me "bhɪ- -nu këwɔn -nu -wɔn 'gü bha- -dhiang zë -sü -bha, 'yö "suü 'dhö -da Fedhisö 'gü 'yö-pö: «-Bhö 'dho □kō, □ya kë □dhe 'ma "töng bha- =slɔɔ a -dho i -dhe kö 'i- 'bha pö.» ²⁶ -Ya -ga □dhe Pɔdhö dho gbadhiü kë 'nu ö -dhe 'wëe- 'ka 'yö □ya kë □sië 'yö- -dhe -nu wo, 'yö 'wo "gbεeta -nu zë.

²⁷ 'Wɔn bha -wo -to 'ka "dhü 'ö -kwe □ple -yö -da 'gü. □Dhe 'ö -kwe □ple bha □ya ziö, 'yö Pɔɔsiusö Fetuso 'dhö -kë -gblüde 'ka Fedhisö "gblüv 'gü. Fedhisö -yö Pɔdhö -to -kaso 'gü kë "dhü 'nu kö 'ö Zuifö -nu dhɔɔbhaa kë.

25

Pɔdhö dhiang -zë "sekɔɔnme 'kpii- -kuu "dhiü -ko

¹ □Dhe 'ö Fetuso □ya □loo "se "pean 'dhe bha- 'gü, 'ö- -dhekpaoɣi □ya kë -yaaga, 'yö go Sezadhe 'ö dho Zedhizadhëmö. ² -Dhe bha- 'gü, 'yö Zuifö -nu -bha me "gblügblü -nu waa- "saabhome -gɔme -nu 'wo Pɔdhö -wɔn -da Fetuso -dhe 'wo- pö ³ -yö 'wɔn -së do kë wo -dhe, -yö Pɔdhö bɔ Zedhizadhëmö. 'Ö "dhü bha kö □wa wo zü ma "kuv 'nu kö 'wo Pɔdhö zë zian -ta. ⁴ "Kεε 'yö Fetuso -ya -yɔ bɔ- -nu -gɔ 'ö- pö: «Pɔdhö -yö -kaso 'gü Sezadhe, □ya 'go mü mang □dede n -dho mü

-wɔn -dhö.» ⁵ 'Yö- pö 'zü- -nu -dhe: «Ka -gɔme -nu -wo nu kö 'kwa 'dho Sezadhe kö □ya kë □dhe 'me bha 'wɔn yaa □në 'ö- -kë □dedewo tean- 'ka kö -wa -za dɔ- -bha mü.»

⁶ Fetuso 'yii □gwëë mü, -yö 'pë 'ö □mɔɔ -dhekpaoɣi "saaga "εen -kaɔng do -nu -bha □në- -kë -nu "piü Zedhizadhëmö mü, 'yö ö yee kë 'ö dho Sezadhe. □Dhe 'ö -dhe □ya □kpaɔ, 'yö dho zadɔgükɔ 'gü 'yö -ya ö -bha za -dɔ 'gü -gblöo 'gü 'yö- pö -wo nu Pɔdhö 'ka. ⁷ □Dhe 'ö □wa nu Pɔdhö 'ka □wa □loo mü, 'yö Zuifö -nu 'wo go Zed- hizadhëmö bha 'wo □klëen- -zü, 'yö 'wo 'wɔn yaya -nu pö- -bha 'gbe 'ka, "kεε 'sa 'wɔn -nu 'wo "dhü bha 'waa □mɔɔ- -bha kö -wa -gen bho -së 'ka. ⁸ "Kεε yö □në- =gban 'gü, Pɔdhö -yö ö -dɪ -ta -kɔɔ 'ö- pö: «'Mii Zuifö -nu yi -bha 'töng- 'bha bho "εen 'mii 'wɔn yaa 'bha kë 'pö yi -bha Atanna -dhɔkëgükɔ 'gü kö yöö 'to- Wlɔmö -me -nu -bha "sekɔɔnme 'kpii- =në- -bha. ⁹ □Dhe 'ö -kë □dhe -yö -gun Fetuso "piü □dhe 'ö Zuifö -nu dhɔɔbhaawɔn □në- kë bha 'yö- pö Pɔdhö -dhe: «I -dho □mɔɔ- -bha kö 'i nu Zed- hizadhëmö kö 'yi za bha -dɔ n -kuu "dhiü mü kö □ya kë □dhe 'pë 'wo- pö sië i -bha bha 'ö tean- 'ka 'a- dɔ -ee?» ¹⁰ 'Yö Pɔdhö -ya -yɔ bɔ- -gɔ 'ö- pö: «-Abin, □ya 'to yö -zë -bha kö 'maa maa "wɪ- -bha, □ya kë □dhe bhi 'ö bhi -zë 'i "sekɔɔnme 'kpii- -bha bɔme 'ka bha 'bhii □mɔɔ ma za bha- dɔ -sü -bha kö a -dho 'dho Wlɔmö, "sekɔɔnme 'kpii- yöö □dede -a -kuu "dhiü, -a -gen -mü □dhe bhii □dede i- 'wɔn -dɔ □dhe 'mii 'wɔn yaa 'bha kë Zuifö -nu 'ka. ¹¹ □Ya kë □dhe 'a 'wɔn yaa □në- kë -sü 'ka "εen 'pë 'ö me zë -gen bho 'ma yö □në- 'bha kë, 'mii -kɔ n zë -wɔn -bha, "kεε □ya kë □dhe 'wɔn -nu 'wo- pö sië n -bha ya 'ö teanwɔn -zë 'yaa- 'gü, kö me 'bha 'yii 'dho □mɔɔ- -bha kö -yö n dɔ- -nu -gɔ. 'Me n "piü kö -yö ma za

ya- do yô -mü "sekoonme 'kpii- (ö Wlómö bha) [ñë- 'ka.»

¹² [Dhe 'ö Fetusö waa- ö -bha zadomé -nu [wa dhiang 'bha -nu zë wo 'ko [zinng 'gü, 'yö- -yo bo Pödhö -go 'ö- pö: «[Dhe 'ö -kë [dhe -yö i "piü kö "sekoonme 'kpii- =në -yö i -bha za do bha, i -dho 'dho "sekoonme 'kpii- -kuu "dhiü.»

Pödhö -dho Aglipa waa- Bedhenisö -a -nu -kuu "dhiü -ko

¹³ [Dhe 'ö -dhekpaoyi 'bha [ya ziö, 'yö -gblüde Aglipa waa- -bha dhebho Bedhenisö 'wo dho Sezadhe kö 'wo Fetusö [tua bho.

¹⁴ [Dhe 'ö [wa -dhekpaoyi kpö kë mü, 'yö Fetusö -yö Pödhö -bha 'wón bha- -da -gblüde -dhe, 'yö- pö- -dhe: «Göndënë do 'ö Fedhisö -ya to -kaso 'gü -yö yö. ¹⁵ [Dhe 'ö

'ma 'dho Zedhizadhémö, Zuifö -nu -bha "saabhomé -gómé -nu waa- -nu -bha mé zizi -nu -wo ka -nu 'wo- -wón -da n -dhe 'wo- pö 'a- zë za 'ka. ¹⁶ 'Yö 'a- -yo bo- -nu -go 'a- pö 'ö Wlómö -mé -nu wo -kö 'gü

'waa mé 'bha zë za 'ka "wëwëé kö 'mé 'wo za do- -bha bha 'yii ziö 'ö -bha za -gen 'gü -a za do "yoo -nu wëédhö, ¹⁷ 'yö 'wo -ziö n [keng- 'yö 'yi nu yö, 'yö 'wón 'ö

"dhü bha 'mii- -da n -gen [wlöö, "këé [dhe 'ö -dhe [ya [kpaö, 'yö 'yi dho zadögüko 'gü kö 'a za bha- do, 'yö 'a- pö -wo nu 'mé bha- 'ka. ¹⁸ 'Yö- -da -mé -nu 'wo nu, "këé

'yö 'wón yaa -nu 'ö ma zë 'a n -zu gon- 'ka bha 'wii- 'bha pö. ¹⁹ 'Wón do 'ö weng- -nu 'wo- zadhe -da wo 'ko [zinng 'gü yö -mü [dhe -a -nu -bha Atanna -dhöké -kö 'yaa do, [ya 'go mü 'zü, göndënë do

'bha 'wo- -dhe Yesu 'ö [ya ga "këé 'ö Pödhö -ya pö glöglödhö [dhe -yö "yaan bha- -wón -mü. ²⁰ 'Yö -kö 'a dho -kë- 'ka kö 'a 'wón bha- 'gü ma 'mii- do, 'yö- -wón 'gü 'a- -dhe Pödhö -go kö [ya 'wı- -bha kö -yö 'dho Zedhizadhémö kö 'a- -bha za do 'mü. ²¹ "Këé Pödhö -ya -pö 'zü n -dhe glöglödhö [dhe 'ö-

"piü 'ö 'to -kaso 'gü kö "sekoonme 'kpii- =dede [ñë -yö 'ö -bha za do. 'Yö 'a- pö ma "sodha -nu -dhe -wo wo -zu 'to- 'gü kö -yö zun- 'ka yi 'a

dho- bo- 'ka "sekoonme 'kpii- -kuu "dhiü bha- -bha.» ²² 'Yö Aglipa -ya pö Fetusö -dhe: «-Yö n "piü [dhe mang -dı 'pö 'a 'mé bha- -wu ma.» 'Yö Fetusö -ya pö- -dhe: «I -dho -a -wu ma dhia".»

²³ [Dhe 'ö -dhe [ya [kpaö, 'yö 'wo ta Aglipa waa- Bedhenisö -nu -bha, 'yö 'wo dho -yakwëékëgüko 'kpii- 'gü. 'Yö "sodha -nu, "sodha -gómé waa- 'pö- =koonme -nu 'wo dho 'mü. 'Yö Fetusö -yö dhiang zë 'ö -bha "sodha -nu -dhe 'yö 'wo nu Pödhö 'ka. ²⁴ 'Yö Fetusö -ya pö

'mé 'wo bho 'ko -ta bha- -nu -dhe: «-Gblüde Aglipa waa- mé "pëpë 'ka yi "piü yö, 'mé 'ö Zuifö 'gbe -dhe 'wo za do- -bha 'wo nu- 'ka n "piü Zedhizadhémö "gbla -sü 'ka, 'ö 'wo nu 'zü- 'ka n "piü yö 'gbla -sü 'ka

[dhe -wa zë bha yö [ne. ²⁵ "Këé ma -zë n -bha 'ka pë yaa 'ö- -kë 'ö 'wo dho- zë- -wón 'gü 'mii- yö. [Dhe 'ö -kë 'pö [dhe yöö [dede -ya -pö -yö 'ö "piü 'ö 'dho "sekoonme 'kpii- -kuu "dhiü bha, -yö n 'gü -së

'pö kö 'a- bo 'mü. ²⁶ "Këé pë 'bha 'kö 'a dho- -ya 'sëédhe 'gü kö 'a- bo "sekoonme 'kpii- -dhe -a -bha 'wón bha- 'gü 'maa- do. 'Wón 'ö- -wón 'gü 'yö 'a nu- 'ka ka -kuu "dhiü "këé bhii -gblüde Aglipa -mé i -kuu

"dhiü "vaandhö kö -a dhe" [ya 'kpaö, kö 'pë 'a dho- -ben zë 'a- do bha 'yö bha. ²⁷ -A -gen -mü [dhe 'ma -kasogüme bo -gblüde 'kpii- -kuu "dhiü kö 'mii za 'kö -kun -a -gen pö, kö- bo -gen 'yaa 'dhö.»

26

Pödhö -bha 'ö -dı 'gü -dhiang zë Aglipa -kuu "dhiü -ko

¹ 'Yö Aglipa -ya pö Pödhö -dhe: «-Pu taasü -yö i -go kö 'i i -dı -ta köö -dhiang zë.» 'Yö Pödhö -yö 'ö -kö wang -pu kö yöö dhiang zë, 'yö- pö: ² «-Gblüde Aglipa, n zué"

□nii -yö -da kö 'a dɔ i -kuu "dhiü
 □dɛɛ □dhe 'pë ya -'dhö kö 'a n -dɪ
 -ta kɔɔ -dhiang zë 'wɔn 'ö Zuifö
 -nu 'wo -pö sië n -bha bha -wɔn
 'gü. ³ -A -gen -mü □dhe bhii □dede
 i Zuifö -nu wɔ -kɔ -dɔ. □Ya 'go
 mü i -nu -bha zaodhe -da 'gü -wɔn
 -nu -dɔ. □Dhe 'ö "dhü, a -dhe i
 -gɔ kö 'i i "tɔ 'to n -wɔ -bha -së
 'ka. ⁴ Zuifö -nu "pɛpɛ □gban -wo
 n -tosea kē -kɔ 'a -kē 'ka 'ö sū n
 'nëglɔɔndhe 'gü -bha 'ö zun -'ka
 □dɛɛ -bha -a -dɔ. 'Ö -kɔ 'a -tosea
 -kē 'ka n -gɔ "sɛ 'gü -dhe waa-
 Zedhizadhëmö -pö ya -'gü 'wo -dɔ
 'pö. ⁵ □Ya kē □dhe □wa "wɪ -bha
 -wo -mɔɔ -bha kö woo -dede -wo
 kē n "sɛɛ -'ka □dhe dhiang 'a -zë
 sië bha 'yaa □sua 'ka. -A -gen -mü
 □dhe -wo n -dɔ Fadhizien -nu 'wo
 Zuifö -nu -bha 'tɔng -'ö -nu -bha
 Atanna -dhɔkëgükɔ 'gü -a □bhlëe
 -ya wo faan □gban 'ka 'wo -ziö 'ka
 mɛ -kpɛa -ta bha -mɛ do 'ka -a
 yi 'yaa □dɛɛ. ⁶ 'Yö 'ma kē za -dɔ
 -bha -mɛ 'ka dɔ 'kwa -wo □dɛɛ ya-
 'gü, 'yö -gen 'dhö -kē □dhe 'pë 'ö
 Atanna -ya "plüün bho yi "bhɛma
 -nu -dhe ('ö -gban -Yamɛ nu -wɔn
 -bha) bha n "yan -ya kē -yi -gɔ.
⁷ "Plüün bho -wɔ 'ö yö □në yi -bha
 "kwɛan -gɔ -kaɔng do ga □plɛ 'wo
 -ya -sü 'ka -a kē -yi -gɔ, 'yö 'wo yë
 -kē Atanna -dhe wo faan □gban 'ka
 'yënnng -'gü waa -gbeng -nu □gban
 'gü bha -yö □në -wɔn 'gü, -gblüdë,
 'yö Zuifö -nu 'wo za dɔ sië n -bha
 ya.»

⁸ 'Yö Pɔdhö -yö 'ö wë □slëe Zuifö
 -nu -ta 'ö -pö: «Zuifö -nu 'ka ma ya,
 -më □në -kē 'yö 'kaa 'dhang bho yi
 -bha Atanna -bha mɛ -bho ga 'gü
 -sü -wɔn "dhiü? ⁹ Ma -zë n -bha
 'ka, a -gun n -zɔ 'gɔn sië □dhe 'a
 pë yaa "pɛpɛ □gban suu kē Yesu 'ö
 go Nazadhetö bha -'ka. ¹⁰ Pë 'ö gun
 n kē -pë 'ka -blɛsü Zedhizadhëmö
 'yö bha, 'ö "saabhömɛ -nu -gɔmɛ
 -nu 'wo -wɔ -kpɔ n -bha kö 'a
 'dhang -bho Yesu "dhiü -mɛ -nu
 'gbe -da -kaso 'gü. 'Yö □ya 'go

mü □waa -nu zë za 'ka kö -wa
 -nu zë, 'yö -kē mɛ □gban yi -ya
 'kwëe -wɔn 'ka. ¹¹ 'Ö -'bha -nu
 □wa kē -zianwɔ, 'a 'wɔn "dhiü-
 -nu -kē -a -nu 'ka, Zuifö -nu -bha
 -yakwëekëgükɔ -nu 'gü, 'yö 'a -"slë
 □mɔɔ, faan -wɔ -a -nu -ta -sü 'ka
 kö -wo wo kwaa -zɔ -yö Yesu -dhe
 -sü -zü. 'Wɔn -siö n -dhe -kɔ yaa
 'gü yaa 'ö -"piü bha -wɔn 'gü, a
 -gun "wlü sië 'a dho 'wɔn -wɔ -a
 -nu -ta -dhe 'gü 'pö "gblüglbü "wɛɛ
 -nu -zian 'gü.

¹² -A kē 'a gun -wo sië "dhü
 bha -wɔn 'gü, 'yö "saabhömɛ -nu
 -gɔmɛ -nu 'wo n bɔ Damasö 'plöö
 yi do 'ka, -kɔ -mɔɔ 'wɔn -bha -sü
 'wo -nu n -dhe bha -'ka. ¹³ -Gblüdë,
 □dhe ma -da zian -ta, 'ö 'yënnng-
 =ya -ya mɛ -gɔ □zinng 'gü, 'yö
 -dhɛpuudhe 'ö go dhang -'gü 'ö
 'bhü 'dhö -ziö 'yënnng -'bhü -ta bha
 'ö sɔ ma 'dhö, -ta n -bha -mɛ -nu
 'wo -kē n "tayɔɔ -nu 'ka -a -nu 'dhö,
 yi -ta. ¹⁴ 'Yö mɛ "pɛpɛ □gban 'yi
 -pö 'sia, 'yö 'a mɛ -wɔ do 'bha ma.
 -Wɔ bha 'yö -pö n -dhe eblö -wɔ
 'gü 'ö -pö: «Sodhö, Sodhö, -më □në
 -kē 'yö 'i n "yënnng □gbaɔn "dhü?
 'Bha 'ko zë n 'ka kö i 'wɔn yaa -kē
 i -dɪ □në -'ka □dhe -kɔ 'ö -du -yö 'ö
 -dɪ -gban 'ka 'ö -maakëmɛ -gɔ "dhü
 "zɔ "dhiü bha -'dhö.»

¹⁵ □Dhe 'ö □ya kē "dhü 'yö 'a-
 dheɛ" kpɔ 'a -pö: «Bhii 'de i bha
 □zɔɔ?» 'Yö yi Dëmɛ -ya pö: «Mang
 Yesu 'i n "yënnng □gbaɔn sië bha
 ma -mü. ¹⁶ -Bhö "wlü kö 'i dɔ i
 -gean, a n -dɪ -zɔn i -dhe "dhü kö
 'i kē ma yëkëmɛ -mɛ □në -'ka, i
 -dho kē n "sɛɛ -'ka kö -kɔ 'a n -dɪ
 -zɔn 'ka i -dhe □dɛɛ bha 'i -pö 'mɛ
 'wo to -a -nu -dhe. □Ya 'go mü kö
 'pë 'a dho -zɔn i -dhe bha 'i -gen
 dɔ -nu -dhe 'pö. ¹⁷ A -dho i bɔ
 Zuifö -nu waa -'mɛ 'waa Zuifö 'ka-
 -nu "piü, □wa -ya i -san 'ka kö -wa
 pö 'wo i zë, a -dho i dha -nu -gɔ.
¹⁸ A i -bɔ kö 'i -nu "yan "dhiü □në-
 "pɔ kö -wo 'go -dhetiidhe 'gü kö
 -wo nu -dhɛpuudhe 'gü, kö -wo 'go
 Sotraan -gban □wlöö, kö -wo nu

Atanna "piü, kö □wa 'dhang bho n -wōn "dhiü kö Atanna -ya -nu -bha 'wōn yaa -mawōn 'to kö -wo wo -yēa □slōō 'pō 'mē 'ō Atanna -ya -nu -ya -dī -ta bha- -nu kpō 'gü.

19 -Gblüdē Aglipa, -a kē "dhü -sü bha- 'gü, □dhe 'ō n "yan □ya -da 'wōn 'ō go dhang- 'gü bha- 'gü -dhe -kō bha- 'dhö, 'yō 'a- -kē □dhe -kō 'ō n Dēme -ya pō- 'ka n -dhe bha- 'dhö 'pō. 20 'Yō 'a Atanna -wū pō Damasō -pō 'gü, 'yō 'a- 'bha pō Zedhizadhēmō -pō 'gü waa- Zude -sē 'dhö. 'Yō 'a dho- 'ka "sē "wēē 'gbe □gban 'gü kö a- pō siē- -nu -dhe -wo wo kwaa- woo- song yaa -zü kö -wo wo zuē" slēē- Atanna "piü kö kēwōn -sē -nu 'wo- -zōn □dhe □wa wo wē slēē- Atanna "piü □dedewo bha -wa kē. 21 Ma Atanna -wū -pō "dhü -sü □nē- -wōn 'gü, 'yō Zuifō -nu 'wo n kun kö a Atanna -dhōkēgükō 'gü, 'yō 'wo- "slē □mōō kö -wo n zē, 22 "kēē Atanna -yō n -ta -kun -kpeawo 'ō nu 'ō zun- 'ka □dēē -bha kö 'a ma "sēēdhe kē 'mē 'ō- -nu □bhlēē 'yaa 'dhö waa- 'mē 'ō- -nu □bhlēē 'dhö 'dhö bha- -nu wēēdhö. 'Mii 'wōn "wēē 'bha pō kö 'yii kē Moizō waa- Atanna -wūdhüüloome -nu 'wo -wū 'ō- pō yi 'bha 'ka bha- 'ka. 23 □Dhe Atanna -bha -Yame -wēēdhe -dho bho 'ō ga 'ō -kē mē -blēsü 'ō go ga 'gü -a 'ka kö -yō dhasü 'ō -dhepuudhe 'ka bha- -dhiang zē Zuifō -nu waa- 'mē 'waa Zuifō 'ka -a -nu -dhe.»

Pōdhö dhiang zē Aglipa -dhe kē "dhü 'nu kö -yō 'ō zuē" slēē- -kō

24 □Dhe 'ō Pōdhö 'dhö 'ō -dī -ta -za dō siē "dhü, 'yō Fetusō -yō 'ō -wū "dhiü □wlü 'ō- pō: «Slaa" 'pō yōō i 'kun □zōō -ēē, Pōdhö, -a -ga bha, i -bha 'sēēdhe draan- -kō yaa 'gü yaa bha- -ga 'ō □ya slaa" -da i -ta bha!» 25 'Yō Pōdhö -ya -yō bō- -gō 'ō- pō: «Slaa" 'yii -da n 'gü, ma mē -wōngbusü Fetusō, "kēē 'wōn -nu 'a- pō siē bha teanwōn -mü, a- pō 'pō □kpaodhe -bha. 26 -Gblüdē

Aglipa -yō 'wōn -nu bha- -nu -dō, -a -wōn 'gü a -mōō -bha 'a- -dhiang zē n -ta "puu 'ka -a wēēdhö. A- -dō □dhe 'wōn -nu 'wo "dhü bha -ya □gban -dō "pēpēdhö, -a -gen -mü □dhe pē -nu bha- 'bha 'yii kē -bin 'gü!»

27 □Dhe 'ō go 'mü 'yō Pōdhö -ya pō Aglipa -dhe: «-Gblüdē Aglipa, 'wōn 'ō Atanna -wūdhüüloome -nu -wa pō (yi 'bha 'ka 'ō -gban Atanna -bha -Yame -wōn -bha) bha i 'dhang -bho "dhiü "wē -ēē? "Kēē a- -dō -zē wo □dhe i 'dhang -bho "dhiü!» 28 'Yō Aglipa -ya pō Pōdhö -dhe: «-Yō i "piü □dhe i -kō -yō □mōō n -bha -dede ya- 'gü kö 'i n kē 'dhang -bho Yesu "dhiü -mē 'ka -wa?» 29 'Yō Pōdhö -ya pō: «'Kō 'zü 'ō -kē □dēē, "ēēn 'ō -kē yi "wēē 'ka, "kēē a -bhēa yi -bha Atanna -dhe kö 'ya 'dho kē bhii dō -zian i 'ka, "kēē kö mē "pēpē 'ka "tu 'to siē n -wū -bha □dēē ya 'ka kē 'dhang -bho Yesu "dhiü -mē 'ka □dhe n 'dhö, "kēē kö 'ka 'dho kē -kasogüme -zē 'ka □dhe -kō 'a- 'ka ya- 'dhö.»

30 □Dhe 'ō □ya kē "dhü 'yō -gblüdē 'dhö, "sekōōnmē 'dhö, Bedhenisō waa- mē "pēpē 'wo bho wo 'ko -ta bha 'wo □wlü. 31 □Dhe 'ō □wa 'go wo "gblüü, 'yō 'wo- pō wo 'ko -dhe: «'Mē ya 'wōn yaa 'ō dho kē- kēme 'ka kö -wa zē- -wōn 'gü "ēēn kö -wa -da -kaso 'gü -zianwo 'yaa 'dhö.»

32 □Dhe 'ō □ya kē "dhü 'yō Aglipa -ya pō Fetusō -dhe: «□Ya kē □dhe 'mē ya 'yii- pō 'nu □dhe -yō 'ō "piü 'ō -wo -gblüdē 'kpüi- -kuu "dhiü kö kwa -dho kwa kwaa- -zü, "kēē □dhe 'ō -kē □dhe -ya "piü kö 'ō -wo -a -kuu "dhiü bha, kwa -dho -a 'to -kaso 'gü kö 'kwa- bō- -dhe.»

27

Pōdhö -bō Wlōmō -kō

1 □Dhe 'ō -gblüdē -nu bha- -nu -wū □ya 'to- -bha dō □dhe yi -dho 'dho "yitagō 'gü Itadhi -sē 'gü, 'yō

'wo Pòdhò waa- kasogùme 'bha -nu dɔ "sòdha -gɔme dɔ 'wo- -dhe Zudhiusò 'ò -kè Wlómò 'nè 'ka bha- gɔ. Zudhiusò bha -yò -kè Wlómò "sɛkɔɔnmɛ 'kpɪi- dɪ -bha "sòdha kpò -gɔme dɔ 'ka. ² Yò 'yi -ya "yitagɔ 'ò go Adramitò -pò 'gü 'ò dho "yitagɔ 'gbaannu -dhe 'ò Azi -se 'gü -a -bha bha- 'gü 'yò 'yi dho. Adhitakò 'ò -kè Maseduanò mi 'ka 'ò go Tesadhonikò bha -yò -gun yi "piü mü. ³ Yò -dhekpacyi 'dhe 'ò dɔ- "piü bha 'yi [lɔo- 'ka Sidon -pò 'gü. Zudhiusò "klɔ- -gun -sè Pòdhò -bha 'ò -pɔtaasü nu -dhe kö -yò 'dho zun 'ò "taɔngdè -nu 'wo gun mü -a -nu -dhe 'gü kö 'pè 'ò- mawɔn 'dhò- -bha -wa nu -dhe.

⁴ [Dhe 'ò [ya kè "dhü 'ò 'ya go mü, 'yò "tɛɛ 'dhò -ya yi -bha. 'Yò yi -bha "ta 'yi- sü "sɛgɔ 'ò "yi [zinng 'gü 'wo- -dhe Siplè -a "sɔɔ bha- 'gü bha, 'yi dho- 'ka "pɛan 'dhe 'ò "tɛɛ 'yi dho -ya yi -bha "yitagɔ -bha -a 'ka bha- 'ka. ⁵ Yò yi [weeyi -kan Sidhisi -se waa- Panfidhi -se -nu "sɔɔ, 'yò 'yi nu 'yi [lɔo Midha -pò 'ò Dhisi -se 'gü bha- 'gü. ⁶ -Dhe bha [nè "sòdha këng dɔ -gɔme -yò "yitagɔ 'ò 'go siè Dhezandri -pò 'gü 'ò 'dho siè Itadhi -se 'gü bha- yò- -bha, 'yò 'yi go yi -bha "yitagɔ 'yi nu- 'gü bha- 'gü 'yi dho 'yi -da "yitagɔ 'dhe bha- 'gü 'yò 'yi dho.

⁷ [Dhe 'ò 'ya [yɔɔn 'dɛdɛ wo yi "dhiü, 'yò "tɛɛ 'dhò -ya 'zü yi -bha "yitagɔ bha- bha "gbɪ- 'ka. -A -wɔn 'gü yi yi -zlaɔ 'yi dho. 'Ò 'yi "ta sü -dhekpacyi 'gbe [dede 'ka, 'yò 'yi gun -na [lɔo Kinidò -pò "saan "dhiü kö 'ya sèè bho. [Dhe 'ò -kè [dhe "tɛɛ 'yii "wɪ- -bha yi -gɔ kö 'yi 'dho 'zü "pɛan 'dhe bha- 'ka bha, 'yò 'yi- zè- 'gü "se "pɛan 'dhe "yi [zinng 'gü 'zü, 'wo- -dhe Kletò -se bha- "sɔɔ, "pɛan 'ò bɔ "se -kɔ "pɛan 'dhe 'wo- -dhe 'Kapò Salmone bha- 'ka. "Pɛan 'dhe bha "tɛɛ 'yaa gun- 'ka. ⁸ "yitagɔ 'yi gun- 'gü bha -yò -nèng "kpung "piü, 'ò 'yi [lɔo -dhe 'wo- -dhe -dhe «"yitagɔ dɔdhe

-sè» 'ò Dhasò -pò "sɔɔ bha- 'gü sèèbhodhe [dede 'ka.

⁹ [Dhe 'ò 'ya -dhekpacyi kpò kè 'mü, 'yò "ta 'sü -sü 'ò "yi -ta bha 'ò -kè -ziisü, -a -gen -mü [dhe kö -kwe "dhiü 'to -yi [ya 'to klöö-, kö Zuifö -nu -bha [bhlèèkɔdhe 'ò [waa- kè 'wo- dɔ [dhe Atanna [ya wo -bha [song yaa -nu -mawɔn 'to bha [waa- kè 'nu. (-A "tüng bha- 'ka kö "tɛɛ "gbɪ- nu "tüng 'yaa [gblɛɛn 'zü). ¹⁰ Yò Pòdhò -yò -dhio dɔ- -nu -ta 'ò- pò: «Gɔɔn- -nu, "ta ya 'kwa 'dho- 'ka "dhiü -yò -dho [gbaɔn, -a -gen -mü [dhe "yitagɔ waa- =kwɛɛ- -nu -zè -a [gban -dho see-, 'ò kwaa -dɪ 'pò 'yii kè -sè 'ò kwa 'gü -yò [see, ([dhe 'ò "dhü, -ka -kwa 'to yò kö "tüng yaa bha -yò ziö).»

¹¹ "Kɛɛ 'yò "sòdha këng dɔ -gɔme bha 'ò 'ò -zɔ yò "yitagɔ dème waa- "dhiü "ta 'sü -mɛ -dhe 'ò ziö- 'ka Pòdhò -ta. ¹² "Yitagɔ dɔdhe 'yi gun- 'gü bha 'yaa -sè kö mɛ -yò 'to mü "tɛɛ "gbɪ- bha- "tüng 'gü. Yò [nè- -wɔn 'gü 'yò 'mɛ waa- Pòdhò -nu -wo gun "ta 'sü siè bha mɛgbɛdhe 'wo gun- "piü [dhe 'wo 'go mü kö 'wo 'dho [weeyi -ta. 'Yò 'wo- "slè [mɔɔ kö 'wo [lɔo "yitagɔ dɔdhe 'dhe 'ò Fenisò, Kletò -se 'gü bha- 'gü. Fenisò -dhe bha -yò -gun 'yènn- -pò -zian 'ka. Kè "dhü kö 'wo "tɛɛ "gbɪ- "tüng bha- kè mü.

"Tɛɛ "gbɪ- -ziö Pòdhò -nu -bha [weeyi -ta -kɔ

¹³ [Dhe 'ò -kè [dhe "tɛɛ [zɔngsü 'ò go "sia- =yèn bha -yò -gun ziö siè bha, 'yò -kè -nu 'gü [dhe 'wɔn -nu 'wo- -ya 'kɔ "dhiü -kè bha -yò -dho kè [dhe -kɔ 'wo wo -zɔ gɔn- 'ka bha- 'dhò. 'Yò 'wo -piö kpò 'gbiin- 'ò -kè "yitagɔ 'gbaannu 'ka -pè 'ka 'ò "yi [wllò bha- bho- -gɔ, 'yò zun "ta 'sü -sü -bha "tɛɛ bha- -kɔ 'ka, 'yò 'wo dho- 'ka "se "pɛan 'ò "yi [zinng 'gü 'wo- -dhe Kletò bha- "pɛan "piü. ¹⁴ [Dhe 'ò "tüng 'dɛdɛ 'bha [ya ziö, 'yò "tɛɛ "gbɪ- 'wo-

-dhe «"tɛɛ "gbɩ- 'ò go "dhuü- =yën»
 'ò go Kletò -sɛgò 'ò "yi □zinng 'gü
 bha- "piü □yën bha 'yö -ya ziö -sü
 -bha "gbɩ- 'ka "pɛan bha- ta. ¹⁵ Yö
 yi -bha "yitagò □bang "bang kè -sü
 zü bho. "Yö 'yi- "slè □mɔɔ kö 'yi
 'dho yi "dhiü "tɛɛ 'go -zian 'ka, "kɛɛ
 'yii □mɔɔ- bha. "Yö 'yi yi □kwaa yi
 -bha "yitagò bha- zü 'yö "tɛɛ 'dhö-
 -blü 'yö dho- 'ka "pɛan 'ò -dhi -dhe
 -a 'ka.

¹⁶ Yö 'yi dho 'yi □loo "sɛ "pɛan
 'dɛdɛ 'ò "yi □zinng 'gü 'wo- dhe
 Kloda bha- "sɔɔ. "Yö 'yi bɔ- "pɛan
 'dhe 'ò- bha "tɛɛ 'yaa "gbɩ- bha-
 'ka, 'yö 'yi "yitagò 'dɛdɛ -sü 'ò
 -kè -kplü -sü 'ka "yitagò 'kpiisü
 □taama bha- bho 'mü kè "dhü kö
 "yi kpö 'ya 'dho- 'wü. "Kɛɛ -a -bho
 mü -sü -yö -kè "gbɩ- =dedewo.

¹⁷ Yö 'wo "yitagò 'nè 'dɛdɛ bha-
 =wlü 'wo- dɔ- 'kpiisü -ta, 'yö 'wo
 bhiëga □klèen- 'kpiisü bha- zü -zü
 kö -yö "yitagò bha- 'kun glengdhö
 (kö 'ya 'dho 'wü). "Yö "suü 'dhö -ya
 -nu kè -sü -bha "ta 'sü -sü 'ò "yi
 -ta bha- 'gü, -a -gen -mü □dhe -wo
 wo -zu -gɔn □dhe wo -bha "yitagò
 -dho -gban "yɛɛn -tɔn -nu 'wo "yi
 □wlöö Dhibi -sɛ "sɔɔ bha- -nu -bha.
 "Yö 'wo sɔ "kplü 'ò "tɛɛ □ya dɔ- 'gü
 'ò "yitagò dho "dhiü bha- bho 'mü.

"Yö 'wo □kwaa "tɛɛ -zü 'yö- nu
 -bha "yitagò -blü zian 'ò -dhi -a 'ka.
¹⁸ "Tɛɛ "gbɩ- bha -yö -gun ziö sië
 yi -bha "dhü "gbɩ- 'ka 'ò dho- 'ka
 "dhiü -kpɛawo. -A -dhekpaɔyi 'dhe
 'ò dɔ- "piü, 'yö 'wo pè -nu 'wo gun
 "yitagò 'gü bha- 'bha -nu □wɛnng
 "yi □bhaa. ¹⁹ -A -dhekpaɔyi 'dhe

'ò dɔ- "piü 'zü, 'yö woo- =dede
 'wo pè 'bha -nu 'wo "yitagò "ta sü
 bha- 'bha -nu □wɛnng "yi □bhaa.

²⁰ "Yii yi "yan -kpan 'yënnng- bha
 -dhekpaɔyi 'gbɛ □dede 'ka, "ɛɛn
 "susëngga -zian -bha kö "tɛɛ "gbɩ-
 bha -yö ziö sië "dhü -kpɛawo (kö yi
 'dho -zian □gbaan □dheng yi -gɔ -a
 -kè "dhü -sü bha- 'gü). "Yö 'yi yi -zu
 -gɔn □dhe 'yii dho dha 'zü.

²¹ "Mɛ 'wo "yitagò 'gü 'wii pè

-bhö -dhekpaɔyi 'gbɛ □dede 'ka.
 "Yö Pɔdhö -yö □wlü- -nu □gban
 "pɛpɛ wëëdhö 'ò- pò: «Gɔɔn- -nu,
 □ya kè □dhe ka ka "tɔ -to n -wu
 -bha 'ò 'kwa to Kletò kö -yö -dho kè
 -sè. Kö 'wɔn "gbɩ- 'ò nu kwa -ta ya
 'yii 'dho nu kwa -ta 'nu, "ɛɛn kö pè
 'bha 'yii dho see- kwa -bha. ²² "Kɛɛ
 "tüng ya- 'gü a- -dhe ka -gɔ kö 'ka
 ka faan dɔ, -a -gen -mü □dhe mɛ
 'bha 'yii dho ga ka kpö 'gü, "yitagò
 bha yöö do □nè 'yii 'dho dha. ²³ A-
 'wɔn -dɔ, -a -gen -mü □dhe Atanna
 'a- bha 'ka 'ò 'a- bha yè kè sië bha-
 -bha "kiè do -yö -wo n -ta □dɛɛ
 gbeng, ²⁴ 'yö- pò n -dhe: «Pɔdhö,
 "suü 'ya 'dho i kè, -a -dhe a- bha
 □dhe 'i 'dho "sɛkɔɔnmɛ 'kpii- kuu
 "dhiü (kö 'i dhiang zè- dhe). □Dhe
 'ò -kè □dhe Atanna "gblü -yö -sè 'pö
 bha, -yö -dho 'wɔn -sè kè i -dhe,
 -a -gen -mü □dhe mɛ "pɛpɛ 'wo i
 "piü "yitagò 'gü bha -yö -dho -a -nu
 □gban dha 'pö.» ²⁵ Yö Pɔdhö -yö
 dhiang zè- -nu -dhe 'ò dho- 'ka 'ò
 "dhiü 'ò- pò: «Gɔɔn- -nu, 'wɔn 'ò
 Atanna -bha "kiè -ya pò bha- wɔn
 'gü -ka ka faan dɔ, -a -gen -mü
 □dhe n 'dhang bho -sü -yö Atanna
 "dhiü, -yö -dho -a kè □dhe -kɔ 'ò-
 pò- 'ka n -dhe bha- 'dhö. ²⁶ "Kɛɛ -a
 -dhe -dho kè 'ya, -a -gen -mü □dhe
 kwa -bha "yitagò -zè -dho 'wü "tɛɛ
 "gbɩ- 'ò dho kwa -blü "kpung "piü
 -dhe do 'bha 'gü bha- kao.

²⁷ 'Sa "tɛɛ "gbɩ- bha 'ò -ya ziö
 -sü -bha -a gbeng 'gü -kaɔng do ga
 -yiisiö -naa □nè 'kwa "wɩ sië- 'ka
 "dhü bha, "kɛɛ kö -yö 'dho sië yi
 'ka □weeyi 'wo- dhe Meditedhane
 bha- ta -kpɛawo. □Dhe 'ò gbeng
 □zinng 'gü □ya 'to klöö, 'yö "yitagò
 -yékémɛ -nu 'wo wo -zu gɔn □dhe
 yi □yɔɔn sië "sɛ "sɔɔ. ²⁸ 'Yö-
 -nu -bha bhië" ga 'wo "yi □wlöö
 -dhe dan- 'ka bha 'wo- =lɔɔ 'yi
 □wlöö, 'yö "yiwlöödhe -naa 'dhö
 -kè -genyan -kaɔng -yaaga 'ò ga
 "sɔɔplɛ. □Dhe 'ò □wa □yɔɔn 'bha
 wo wo "dhiü, 'yö 'wo- zuö 'bha

wo 'yi □bhaa, 'yö -kë 'zü -deewo -genyan -kaong □ple ö ga "saaga. ²⁹ 'Yö 'wo -ya wo -zu 'gön -sü -bha □dhe 'wa □yoon 'bha wo wo "dhiü, "tæ- -dho -nu -bha "yitagö -gban -gwë -bha, -a -gen -mü □dhe kö 'yi 'yaa □gblæen 'zü. 'Yö 'wo wo -bha -piö kpö -yiisiö 'ö -kë 'yitagö 'gbaannupë 'ka bha- -nu □loo "yi □bhaa "yitagö □taama, 'yö -gban mü, "kæ kö "suü -ya -nu kë sië kö -a -nu -zu -yö dun sië 'pö □dhe -dhe -yö □kpaö "vaandhö.

³⁰ 'Yö yi -bha "yitagö -yëkëme -nu 'wo- "slë □moo kö 'wo □dua "yitagö 'gü, 'yö 'wo "yitagö 'në 'dede -sü 'ö- 'kpiisü -ta "dhöng 'gü bha- =loo "yi □bhaa "yitagö 'kpiisü bha- "dhiü, kö -wa kë sië □dhe 'pë woo -da 'gü kö 'wo "yitagö 'gbaannu -bha -pë -nu bha □në- -gban □gblæen 'në 'bha bho -a 'dhö.

³¹ "Kæ □dhe 'ö Pödhö -ya -dhe yö, 'yö- pö "södhä këng do -gome waa- "södhä -nu bha- -nu -dhe: «Kwaa- "yitagö -yëkëme -nu ya 'wii 'to "yitagö ya- 'gü, me □gban ka 'gü -dho see.» ³² □Dhe 'ö □ya kë "dhü, 'yö "södhä -nu 'wo "yitagö seen" 'në -sü bha- bhië" ga 'ö -kplü -a 'kpiisü -bha bha- -kan 'yö 'wo □kwaa- -zü "yi -ta 'yö dho.

³³ □Dhe 'ö -dhe 'gü 'dhö "pu sië kö "töng bha □ya ziö, 'yö Pödhö -yö □bhea- -nu -dhe kö -wo pë -bhö. 'Yö- pö- -nu -dhe: «'Ka -ya ka -dä -wön zuën -ta -a -dhekpaoyi -kaong do ga -yiisiö □në □dæ, 'kii pë 'bha -bhö □kö. ³⁴ □Dhe 'ö "dhü a -bhea ka -dhe kö 'ka pë -bhö, -a -gen -mü □dhe kö -mawön -ya -bha kö 'ka faan □sloo kö 'ka dha. Pë 'bha 'yii 'dho me 'bha ka kë.»

³⁵ □Dhe 'ö □ya bo- pö "dhü -sü 'ka, 'yö 'bluu -sü 'yö □bhea Atanna -dhe -a -nu □gban "pepe wëedhö mü, Atanna nuë" bho -sü 'ka -bhöpë 'ö- nu- -nu -dhe bha- -wön 'gü, 'yö- "kplü bho, 'yö zun- -bhö -sü -bha. ³⁶ 'Yö- -nu zuë" 'dhö -kë -sea 'yö 'wo- -bhö 'pö. ³⁷ 'Më

'yi gun "yitagö bha- 'gü, yi -gun me këng □ple -kö "saople waa- me "saodo. ³⁸ □Dhe 'ö □wa pë -bhö □wa 'kën, 'yö 'wo 'bluu- -kë 'ka -pë 'wo- -dhe "kwi -wo 'gü ble bha- 'dhe 'ö gun- -nu -gö "yitagö 'gü bha- =loo "yi □bhaa kö "yitagö -yö 'to 'föö-.

³⁹ □Dhe 'ö -dhe □ya □kpaö, 'yö yi "yan 'dhö -kpan "se -bha yi "dhiü, "kæ yi -bha "yitagö -yëkëme -nu 'wii- dö. 'Yö 'wo □weeyi -gbeng bho -dhe "kpong "dhiü -dhe -së do 'bha yö. 'Yö 'wo- "slë □moo kö 'wo 'dho wo -bha "yitagö -gban mü. ⁴⁰ 'Yö "yitagö -yëkëme 'bha -nu 'wo -piö kpö -nu 'wo "yitagö -gban bha- -nu bhië" -kan 'yö 'wo dho "yi □bhaa, kö me 'bha -nu -dä 'pö -wo "dhü 'pen -nu 'wo "yitagö dö- 'ka □zinng 'gü 'wo -kë "yitagö □taama bha, -wo bhiëga "pu sië- -bha kö -wo "yitagö dö- 'ka □zinng 'gü 'zü -deewo. 'Yö 'wo so "kplü do □wliü "yitagö "dhiü □yën, kö "tæ -yö "yitagö -bliü "kpong "dhiü.

⁴¹ "Kæ 'yö yi -bha "yitagö bha 'ö -gban "yæen -tön bha "yi □wliöö 'yö 'gbaannu, 'yö to mü; -a -gen -mü □dhe kö- -gö □ya -gban "yæen 'gü, "kæ kö -a "pean 'dhe 'ö □taama bha -yö 'wü sië "yikpö -nu 'wo -ma sië- -bha "gbü- 'ka "dhü do bha- -wön 'gü.

⁴² -Yö -gun "södhä -nu "piü □dhe 'wo -kasögüme -nu zë, kë "dhü 'ö 'wo "yi -kë 'wo dha 'ö 'wo □dua. ⁴³ "Kæ "södhä këng do -gome bha -yö -gun "piü □dhe 'ö Pödhö -zë dha, 'yö- -wön 'gü 'ö- pö- -nu -dhe -wo me □gban dha. 'Yö- pö 'me 'wo dö "yi kë -dhe 'ka -a -nu -dhe -wo -pö "yi □bhaa kö -wo "yi kë -wo 'dho "kpong □taa. ⁴⁴ 'Yö- pö me -kpea -nu -dhe -wo -pö "yi -ta 'pö kö -wo -kplü "yitagö "pen -nu "æen "dhü "pen 'bha -nu 'wo 'go sië- 'gü bha- -nu -bha. Me □gban yi -dha -kö bha □në- 'gü.

28

Pɔdhö -bha -kë Maltö -se 'ö 'yi
□zinng 'gü bha- 'gü -ko

¹ □Dhe 'ö me □gban 'yi dha, 'yö 'yi- ma □dhe "se 'ö 'yi □zinng 'gü 'ö 'yi bɔ- 'gü 'yi dha bha -wa -dhe -dhe Maltö. ² 'Me 'wo gun "se bha- 'gü bha- -nu "klv -yö -dhi yi -bha □dedewo. □Dhe 'ö -kë □dhe dha -yö -gun ban sië kö "nene □ya kë 'gbe bha, 'yö 'wo peng 'kpii- do bha -ya, 'yö 'wo yi -dhe -bha mü. ³ 'Yö Pɔdhö -yö "wɔ "kang 'bha -nu sü kö 'ö- -nu -da peng 'gü, 'yö -mlɛɛ -yö go "wɔ "kang bha- 'gü peng "tɛɛ bha- -wɔn 'gü, 'yö Pɔdhö kun- -ko -bha 'yö dun- -ko -bha mü. ⁴ □Dhe 'ö 'me 'wo "sego bha- 'gü □wa -mlɛɛ bha- yö kö -yö dun -sü 'ka Pɔdhö -ko bha -dhe -ko bha- 'dhö 'yö 'wo- pö wo 'ko -dhe: «Gɔndënë ya kwaa 'dho -yö -dho kë mezëme 'ka, -a -gen -mü □dhe Atanna 'ö 'yaa □flü kë bha 'yii "wɔ- -bha kö -yö dha, "kɛɛ kö □ya dha □weeyi -zë -go.» ⁵ "Kɛɛ 'yö Pɔdhö -yö ö -ko □kpɛng peng -ta, 'yö -mlɛɛ bha 'ö go- -ko -bha 'ö -pö peng 'gü, 'yö -bhaa 'yii- kë -ko 'bha 'gü. ⁶ -Yö -gun kë sië me -nu 'gü □dhe -yö -dho -bhla "ɛɛn -yö -dho ga -mlɛɛ bha- bhaa "dhiü "sia- mü. "Kɛɛ □dhe 'ö- -dhe □ya □gwëë, 'ö □waa- do □dhe pë 'bha 'yii- kë, 'yö 'wo wo -wɔ □slëë, 'yö 'wo -ya pö -sü -bha □dhe Atanna -mü -a 'ka.

⁷ -Dhe 'bha- -gun -dhe 'wo gun- -bha bha- "sɔɔ mü 'ö gun "se bha- 'gü -me -nu -gɔme 'wo- -dhe Pib- liüsö bha- -bha -dhe 'ka. Pibliüsö bha 'pö, -yö yi -dheng bun -dho 'gü 'ö 'yi -wɔ -go 'kɔɔdhö -dhekpɔyi -yaaga 'ka. ⁸ Pibliüsö dë -yö -gun wo sië dhii- -ta, -a -gen -mü □dhe "nene waa- -tɔɔtɔ -wo gun- kë sië, 'yö Pɔdhö -yö dho- -go 'kɔɔdhö 'yö ö -ko kpa- =gbin- 'yö □bhɛa Atanna -dhe -a -wɔn 'gü, 'yö- -bha "yua -nu bha 'wo bo. ⁹ □Dhe 'ö □ya kë 'dhü, 'yö "yuëdhi -nu 'wo "sego bha- 'gü

'wo nu 'pö, 'yö- -nu -bha "yua -yö bo. ¹⁰ -Wo yi □bhleë -ya -ko □gban "pɛpɛ suu 'gü -dhe bha- 'gü. □Dhe 'yi yi -bha □kwɛɛ- -nu dhu, 'yö pë "pɛpɛ 'ö yi -mawɔn dho zun- -bha yi -bha "ta -zian bha- -ta, 'yö 'wo- nu yi -dhe.

Pɔdhö -loo Wlɔmö -ko

¹¹ □Dhe 'ö "su -yaaga □ya ziö, 'yö 'yi -ya "yitagö 'ö go Dhezandri -pö 'gü 'wo- -dhe <'peng- -zlan -nu» 'ö "tɛɛ "gbu- "tüng bha- -kë -dhe bha- 'gü bha- 'gü. ¹² 'Yö 'yi dho 'yi □loo Siidhakusö -pö 'gü, 'yö 'yi -dhekpɔyi -yaaga -kë mü. ¹³ -Dhe 'ya 'go mü, 'yö 'yi bɔ- "sen -ta 'yi dho 'yi □loo Dhezio 'plöö. □Dhe 'ö -dhe □ya □kpaɔ, 'yö "tɛɛ 'ö go "yi -zü -go bha 'ö -ya ziö -sü -bha. Yi -dhekpɔyi □ple "gbeng □në- -kë "yitagö 'gü 'yö 'yi □loo Puzɔdhö -pö 'ö "yitagö dɔdhe 'ka bha- 'gü, ('yö 'yi go "yitagö 'gü). ¹⁴ Yi -kpan 'dhang -bho Yesu "dhiü -me -nu 'bha -nu -bha 'pö- bha- =në- 'gü 'yö 'wo □bhɛa yi -dhe kö 'yi "dhɔɔgo do kë mü, ('yö 'yi -wɔ -bha). 'Yö 'yi "dhɔɔgo do -kë -a -nu "piü mü 'yö 'yi gun -na 'dho Wlɔmö.

¹⁵ □Dhe 'ö 'dhang -bho Yesu "dhiü -me -nu 'wo Wlɔmö □waa- -wapö ma □dhe yi zian -ta yi nu sië, 'yö 'wo nu do yi -go zian, 'wo nu "dhü 'wo □loo Apiusö "dhɔɔkwëëdhö 'yö 'yi -kpan -kwëë- mü. □Dhe 'ya 'dho 'ya □loo -dheng □yëëbhodhe 'wo- -dhe 'ko -yaaga "dhiü -dhe bha- 'gü, 'yö 'yi -kpan 'zü me kpö 'bha -bha mü kö -wo nu sië. □Dhe 'ö Pɔdhö □ya -kpan me "pɛpɛ 'wo nu -do yi -go zian bha- -nu -bha, 'yö Atanna nuɛ" bho, 'yö faan □slɔɔ 'yö 'yi □kpaɔ 'kwëë- 'yi dho Wlɔmö 'plöö.

¹⁶ □Dhe 'ö 'ya -loo Wlɔmö, 'yö Wlɔmö -pö □kɔɔnme -nu 'wo -wɔ -bha kö Pɔdhö -yö 'to ö □yëë "dhiü, kö 'ya 'dho 'dho -kaso 'gü, "kɛɛ 'yö 'wo "sɔdha do -ya -go "dhiü kö 'ya 'dho □dua.

*Pɔdhö Atanna -wɔ -pö Wlɔmö
'plöö -kɔ*

¹⁷ □Dhe 'ö -dhekrɔɔyi -yaaga □ya ziö, 'yö Pɔdhö -yö Zuifö -nu -bha me zizi -nu 'wo Wlɔmö -pö 'gü -a -nu -dhe ö □yëë "dhiü. □Dhe 'ö □wa □loo 'ko -ta, 'yö -pö -nu -dhe: «N dheebhang -nu, 'mii pë yaa 'bha kë kwa -bha "següme -nu 'ka "ëen kwa "bhema -nu wɔ -kɔ 'ka, "këë Zuifö -nu -wo n -kun 'wo n -da -kaso 'gü Zedhizadhëmö, 'yö 'wo n do Wlɔmö -me -nu -go. ¹⁸ 'Yö 'me 'wo bha 'wo n dheë" kɔ 'pë 'a -kë -a 'ka, 'yö 'wo -"slë □mɔɔ kö -wo wo kwaa- n -zü, -a -gen -mü □dhe 'pë 'kö 'a dho -kë kö -yö kë n zë -gen 'ka 'yii □slɔɔ. ¹⁹ "Këë Zuifö -nu -gome -nu 'wii "wɔ -bha. 'Yö mang -dɔ 'pö 'ö -kë n 'gü -së kö "sekɔɔnme 'kpii -yö za bha- dɔ yi □zinng 'gü. "Këë ma -zë 'mii 'dho za -ya ma "següme -nu -bha. ²⁰ 'Pë 'ö -kë 'yö 'a ka -dhe bha 'yö bha. 'Wɔn 'ö -gban Atanna -bha -Yame 'ö Izraedhön -següme -nu 'wo -ya -go bha- -wɔn -bha bha □në 'a ('dhang bho- 'dhiü 'yö 'a) -kasogüme 'ka- -wɔn 'gü, 'yö 'a -dɔ loɔga 'ka ka kɔ 'gü □dëë ya.»

²¹ 'Yö 'wo- pö- -dhe: «'Sëëdhe 'ö dho 'go Zude -së 'gü kö -yö 'wɔn 'ö -gban i -bha -a pö yi -dhe 'yii- yö, □ya 'go mü 'zü kö yi dheebhang Zuifö -nu 'wo mü kö -a me 'bha -zian -yö 'go mü kö -ya -gen dɔ yi -dhe, "ëen kö -yö dhiang yaa 'bha zë i -bha 'yii kë, ²² "këë -yö yi "piü □dhe 'i i zuëpiüwɔn pö yi -dhe, -a -gen -mü □dhe yi 'wɔn -dɔ □dhe ka -bha -zɔ -yö Atanna -dhe -kɔ bha -wa -dhiang yaa -zë -dhe □gban "pepe 'gü.» ²³ 'Yö waa- Pɔdhö -nu 'wo yi do kɔ wo 'ko -go.

□Dhe 'ö yi bha □ya □loo, 'yö me kɔ 'gbe 'wo nu Pɔdhö □yëë "dhiü. 'Yö sü dhia" "piü -bha, 'ö dho 'ö zun- 'ka yeän" "piü -bha, 'yö Pɔdhö -yö 'wɔn -nu 'wo -gban Atanna -bha -gblüëdhe -bha -a -gen pö- -nu -dhe. 'Yö- "slë □mɔɔ 'pö kö -wo (Yesu dɔ □dhe 'me 'ö

Atanna -ya -ya -a -nu dhame 'ka -a 'dhö, kö -wo) "wɔ- wɔn -bha, 'yö bɔ- 'ka Moizö -bha 'tɔng- 'sëëdhe -ta, 'yö dho 'yö -wo 'ka Atanna -wɔdhiüloome -nu -go 'sëëdhe 'gü.

²⁴ 'Yö me 'bha -nu 'wo 'dhang bho Pɔdhö zë -dhiang bha- "dhiü, 'yö 'wo -wɔ Atanna -wɔ -bha. 'Yö me 'bha -nu -dɔ 'pö 'wii 'dhang bho- -wɔ "dhiü. ²⁵ 'Yö 'wo -ya zaɔdhe -da -sü -bha wo "kwëë. □Dhe 'wo 'dho sië zaɔdhe bha- 'ka wo -go 'kɔɔdhe -nu 'gü, 'yö Pɔdhö -ya pö- -nu -dhe: «'Wɔn 'ö 'Nii- "slüüslü -ya pö ka "bhema -nu -dhe yi 'bha 'ka 'ö bɔ- 'ka Atanna -wɔdhiüloome Ezai -ta bha 'yaa □sua 'ka. ²⁶ -A -gen -mü □dhe Atanna -ya -pö -dhe: «-Bhö 'dho i -go "següme -nu "piü kö 'i- pö- -nu -dhe: «Ka -dho n -wɔ ma 'kpakpadhö, "këë 'kii 'dho- 'gü ma, 'ka -dho -dhe -ga 'kpakpadhö, "këë 'kii 'dho -dhe 'bha yö, ²⁷ -a -gen -mü □dhe -a -nu zuëga □ya kë "drɔɔdrɔ 'ka □dhe □nii -gwë 'dhö. □Wa wo "tɔ "dhiü -te -gban kö 'wa 'dho 'wɔn ma, 'yö □wa wo "yan ta kpenngkpenngdhö kö 'wa 'dho -dhe yö, -wa -kë "dhü kö 'wa 'dho 'wɔn 'gü ma kö -a -nu zuë" 'ya 'dho slëë- n "piü 'ö 'a- -nu dha.» ²⁸ 'Yö Pɔdhö -yö 'ö -bha -da -ta 'ö- pö: «□Dhe 'ö "dhü, -kaa 'wɔn dɔ □dhe □taamasü ya- 'gü Atanna □ya 'ö -bha me dha -wɔ bha- bɔ 'me 'waa Zuifö 'ka- -nu -dhe. Wo -zë ('ya- pö- -nu -dhe) -wo -dho wo "tɔ 'to- -bha.»

²⁹ □□Dhe 'ö Pɔdhö □ya bo 'wɔn -nu bha- -nu pö -sü 'ka, 'yö Zuifö -nu 'wo dho wo -go 'kɔɔdhe -nu 'gü, zaɔdhe -da wo "kwëë -sü 'ka □dedewo.]

³⁰ -Kwe □ple □në- Pɔdhö -ya kë 'kɔ 'ö- sü bha- 'gü. Me "pepe 'wo nu zun- -dhe 'gü -wo -kpan -bha -dhe bha □në- 'gü. ³¹ 'Yö Atanna -bha -gblüëdhe -wɔn -dhiang zë- -nu -dhe, 'yö 'wɔn 'ö -gban kwa Dëme Yesu Klisi -wɔn -bha bha 'ö

mε □draan- -bha -zɔgbandhe waa-
-pɔtaasü 'ka.

Pɔdhö -bha -dho Wlómö -sü -dhiang 'ö- zè

**'Sëédhε 'ö Pɔdhö -ya
bɔ
Atanna -bha
'kɔdhigümε -nu 'wo
Wlómö
-pö 'gü -a -nu -dhε**

□Tuabhonaɔ 'ö Pɔdhö -ya dɔ

1 Mang Pɔdhö -mε 'a -kë Yesu Klisi -bha gwëemi 'ka, 'ö Atanna -yö n sü 'ö n -ya -dɪ -ta kö 'a kë Yesu Klisi -bha bɔmε 'ka kö 'a kë naɔ -së 'ö go- "piü -a dɔmε 'ka bha ma □në 'a 'sëédhε ya- bɔ ka -dhε.

2 Naɔ -së 'ö -gban Yesu Klisi 'ö -kë Atanna Gbö 'ka -a -bha bha, Atanna -ya -to "dhiü □gblεen 'ö bɔ 'ö -wɔdhiüloomε -nu -ta 'ö- "plüün bho, -yö -ben zë -sü 'ka -a -bha 'sëédhε 'gü. 3 Yö 'ö bha □në □ya kë mεbhɪdhε 'gü, 'yö -kë Davi -bha 'në 'ka, 4 'yö □ya -da Atanna -wɔn "gblɔv "piü, 'yö- -bha 'Nii- "slüüslü -ya bho 'ö- wo ga 'gü 'ö- -bö ö -bha 'gügbɪdhε 'ka bha -ya -zɔn □dhε -a Gbö -mü. Yöö Yesu Klisi -mε bha □në kwaan- -gblüdε 'ka. 5 Yö 'ö bha □në Atanna -yö bɔ- -ta 'yö -gasite -kë n -dhε, 'yö n -ya -a -bha bɔmε 'ka, kë "dhü kö 'a- pö "sε □gban "pεpε 'gü -mε -nu -dhε □dhε -wo 'dhang bho- "dhiü kö 'pë 'ö dho- pö- -nu -dhε -wa kë kö -wo dha -a 'saa- 'gü. 6 'Sa 'mε 'wo "dhü bha 'mε 'ö Yesu Klisi □ya ka -dhε 'ö 'ka- -bha 'ka 'ö 'ka Wlómö ka- -nu -bhiëé 'gü 'pö.

7 A 'sëédhε ya- -bɔ 'mε 'ka Atanna dhɔɔbhaame -nu 'ka Wlómö -pö 'gü, 'ö ka -ya kö 'ka -tosεa kë ö -bha kë 'gü, "ta -kɔ -së 'ka kö pö 'ya 'dho kë ka -bha bha ka □në ka -dhε. A -bhea -dhε kö yö 'ö kwa Dë 'ka bha waa- kwa Dëmε Yesu Klisi 'ö 'dhö -wo dɔ "gbɪ- kö -wo -gasite kë ka -dhε, kö -wo -ya -dɪ 'flëé- 'gü -sü wɔ ka -gɔ -a -ta!

8 A -bɔ Yesu Klisi -ta 'ö 'a Atanna nuε" bho □kó -blëesü mε □gban "pεpε ka -wɔn 'gü, -a -gen -mü □dhε ka -bha -zɔ -yö -a -dhε -sü bha- -taɔng -yö □mɔɔ -sü 'ka "kpungtaadhε □gban "pεpε 'gü, 'ö mε □gban -wa -dhiang zë. 9-10 'A bhea" sië- -dhε -kɔ 'ö- 'gü 'do 'do, a -bhea 'pö ka -wɔn 'gü, n -zɔ 'yaa bho ka 'ka tongtongdhö. Atanna 'a- -dhökë n faan □gban 'ka, 'ö 'a- -bha naɔ -së 'ö -gban -a Gbö Yesu Klisi -bha -a dɔ sië 'a -ziö 'ka bha □në n "sεε- 'ka. -Ya 'wɔn -dɔ □dhε 'pë 'a- pö sië bha 'yaa □sua 'ka. A -bhea 'pö- -dhε kö □ya kë □dhε □ya kë -a -dhidhewɔn 'ka □dhε 'a nu kö 'a -wo ka -dhε 'gü, -εε! Kö -ya zian "dhi "pɔ n -gɔ kö 'a nu. 11 -A -gen -mü □dhε -nu zun ka -dhε 'gü -dho □ya n 'kun □dedewo. -Yö n "piü □dhε 'a nu kö 'a n "yan -kpan ka -bha, "kεε kö Atanna -bha gbaɔdhε 'ö- -bha 'Nii- "slüüslü -ya nu mε -dhε bha 'a nu ka -bha 'ka, kö -yö ka gba faan 'ka -zɔ -yö -a -dhε -sü 'gü, kö ka -gen -yö "sε 'kun -a -bha zian -ta. 12 N -nu ka "piü mü -sü bha- -gen "gbɪ- 'bha -mü 'zü □dhε kö 'kwa kwa 'ko -nu faan dɔ- -bha 'ta bha- 'sü -sü -bha. -A -gen -mü □dhε ka -bha -zɔ -yö -a -dhε -sü bha kö n "yan -yö -da -dhε 'gü, -yö -dho n faan dɔ, 'ö ka "yan □ya -da 'pö n -bha -dhε 'gü 'ö ka faan dɔ.

13 N dheebhang -nu, -yö n "piü □dhε 'ka- 'wɔn dɔ □dhε -nu ka "piü mü -dho -yö n -kë -kpεawo, "kεε -a "sɪ □në 'yaa n -dhε. -Yö n "piü □dhε 'a nu kö 'a Yesu -wɔn -dhiang zë kaa- 'pö- -bha- 'gü 'pö kö 'mε 'wo mü -wo 'dhang bho- "dhiü □dhε -kɔ 'a- -kë 'ka "sε -kpεa 'wo to -a -nu 'gü -a 'dhö. 14 -A pö 'a- wo "dhü bha- 'klɔɔ- -mü □dhε Yesu -wɔn -dhiang 'a- zë sië bha, -a -dhea -bha □dhε 'mε kweng- -nu kwa wɔ -kɔ 'dhö do ('ö kwa 'wɔn dɔ -kɔ 'dhö

do oo), 'me 'ö- -nu -bha -yö -da kwa -bha [wLöo oo, 'me 'wo 'sëédhe dō oo, 'me 'waa- do oo, -a -nu [gban 'pepe -wa ma. -A -kë "dhü -sü bha -yö [dhe "pö [në 'dhö 'yö n -bha. ¹⁵ 'Wɔn 'ö- -wɔn 'gü 'yö -nu zun 'me 'ka Wlómó -pö 'gü ka -dhe 'gü -dhɔ [ya n 'kun kö 'a naɔ -së 'ö go Atanna 'piü bha- dɔ ka -gɔ 'pö bha 'yö bha.

'Gügbudhe 'ö naɔ -së 'ö go Atanna 'piü -a 'gü -a -dhiang 'ö Pɔdhö -ya zë

¹⁶ 'Yiü- 'yaa n kë naɔ -së 'ö go Atanna 'piü bha- dɔ -sü 'gü tongtongdhö, -a 'klɔɔ- -mü [dhe a 'dhang bho- "dhiü 'kpakpadhö [dhe 'gügbudhe 'ö bɔ- -ta 'ö me "bhü- -nu dha yö -mü. Me "bu me 'ö [ya 'dhang bho- "dhiü kö [ya dha. "Kee Zuifö -nu [në 'wo 'me 'wo "dhü bha- -blesü 'ka, 'yö 'me 'waa Zuifö 'ka 'wo -tun -na dɔ mü. ¹⁷ 'Pë 'ö- -kë "dhü bha- 'klɔɔ- -mü [dhe -a naɔ -së bha [në -kɔ 'ö me [ya kë- 'ka 'yö Atanna -yö me -kë 'kpëdhö bha- -zɔn kwa -dhe [dhe: Pë "wɛɛ 'bha 'kö dho bɔ- -ta kö -yö me -mawɔn 'to 'yaa 'dhö kö 'yii kë 'dhang -bho 'ö "dhiü -sü kö -wo wo -zɔ yö 'ö -dhe -zë 'ka, [dhe -kɔ 'ö -bɛn zë -sü 'ka- 'ka -a -bha 'sëédhe 'gü -a 'dhö [dhe:

«'Me 'ö 'ö -zɔ yö Atanna -dhe, -a -me -dho dha 'ö -bha 'dhang -bho -a "dhiü -sü bha [në- wɔn 'gü,

'yö -tosea -së kë "kpɔng [taa, 'yö dho 'yö- 'bha -kë -a "piü dhang- 'gü -todhö 'ka.» ¹⁸ "Kee 'me 'kö wo -zë 'waa 'suü Atanna -gɔ, 'ö 'wo- -siódhewɔn [në- -kë 'yö 'wo zun- 'ka- -bha teanwɔn bha- -gɔ zian- bha, yö 'ö -ya -sü 'ka dhang- 'gü bha- -sió -dhe -wɔn 'ö- -nu "piü 'yaa [dheng -dhe -bha. ¹⁹ -A 'klɔɔ- -mü [dhe Atanna dɔ -kɔ 'dhe 'kö me "bhü- -mɔɔ- -bha 'ö- dɔ- 'ka, -a

[gban -ya -nu "yaan 'kpak- padhö. Yöö [dede [në- -ta -pɔ -nu -dhe. ²⁰ Me 'bha 'yii- yö do tean- 'ka, "kee 'ö sü -bha "se kë -yi -bha 'ö dho 'ö zun- 'ka [dɛɛ -bha, -a -bha 'gügbudhe 'ö- -naa 'yaa 'dhö bha oo, -a -bha -kë Atanna 'ka -sü oo, me -ya -dhe -yö -a kë -pë -nu bha [në- -nu -bha 'kpakpadhö. 'Wɔn 'ö- -wɔn 'gü, 'yö 'me 'waa 'suü- -gɔ, 'ö 'waa- =bh- lëé -ya bha, -a -nu -mawɔn 'to -gen 'bhaa 'dhö- -gɔ bha 'yö bha. ²¹ -A pö 'a- wo "dhü bha- 'klɔɔ- -mü [dhe -wa 'wɔn -dɔ [dhe Atanna -yö -dhö, "kee -a [bhlëé [në 'yaa- -nu -gɔ, 'waa "wɪ [në- wo- -bha kö -wa nuɛ" bho [dhe -kɔ 'ö- -dhe 'dhö- -bha kö -wa kë- 'ka 'nu pë -nu 'ö- -kë bha- -wɔn 'gü bha- 'dhö, 'yö 'wo wo -dɪ sü 'wɔndɔme "gbü- -në- 'ka, 'yö teanwɔn [gbaan [dheng- -nu -gɔ, 'yö- -nu "yaaki 'bhaa 'dhö 'zü, 'yö 'waa teanwɔn dɔ 'zü -a -wɔn 'gü. ²² -Wo wo -dɪ -sü 'wɔndɔme 'ka, "kee kö 'waa pë 'bha dɔ 'sa. ²³ [Wa Atanna 'ö 'yaa ga tongtongdhö bha- -bha 'tɔbhɔdhe 'sü [waa- -nu "wlaapë -nu -dhe. [Wa pë "blesn- -nu 'yën [dhe "dhü -nu waa- -gwé -nu, -maa -nu, [kwlaa -ta -wü -nu, [mlɛɛ -nu "ɛɛn me "bhü- -nu 'dhö, 'yö [waa- dɔ- "gblɔɔ 'gü, "kee kö me "bhü- -zë -yö -ga 'sa.

²⁴ Atanna [ya 'ö -kɔ "kan- -nu "dhiü yö [në- -wɔn 'gü kö -wo wo zué" -bho -bha -wɔn yaa -nu -bha [në- kë wo 'dho- 'ka. [Wa wo -dɪ "dhiü -da yö [në- -wɔn 'gü, 'yö 'yiü- -wɔn -dɪ -slɔɔ [në 'wo- kë sié 'wo dho- 'ka -bha. ²⁵ Wo 'ö wo 'dhü bha [në 'wo teanwɔn 'ö go Atanna

"piü bha- "gla -sü 'ka □sua 'gü, 'yö 'wo 'pë 'kö Atanna -ya -da bha yö -zë 'to bhö, 'yö 'wo yö 'kö pë -nu bha- -nu -da bha- to, "këë kö yö □në- -dhe 'dhö- -bha □dhe me -ya 'to bhö -todhü 'ka, kö -yö gwëë" -dhe kë- -dhe. Kö -yö kë "dhü bha 'aa -yö kë!

²⁶ Atanna -ko -kan -a -nu "dhiü -gen □në bha, kë "dhü kö 'yiü- -wön -nu 'ö- kë -sü -peng -yö dö- -nu -ta bha -wa kë wo wëë' 'ka do. -A -gen -mü □dhe dhe waa- gon -a -nu -bha -kë 'ko "piü -sü 'ö Atanna -ya -da bha wo -zë □waa- "gla- -ta, 'yö dhong -nu -dī -slöc □në 'wo bhluu" 'ma sië wo 'ko -nu bha, ²⁷ 'yö göcön- -nu -dī 'pö 'waa "wī- -bha 'zū kö waa- dhong -nu -zë -a -nu -bha sëë" -yö kë do □dhe -kö 'ö- 'ka -a 'dhö, "këë 'yö- -nu -dī -slöc □në- -nu -wö 'ko "piü -sü -peng -yö dö- -nu -ta, 'yö 'wo 'yiü- -wön suu -nu bha- -kë wo "kwëë, 'yö- -kë 'ö □waa- wo "dhü bha, □dheng 'wo- wo bha- 'gü -wön 'ö □dhe- =saa 'dhö bha 'yö -wö -nu -ta bha.

²⁸ -A -nu "tv 'ö 'yaa Atanna -wön -bha, 'ö 'yaa- -nu "piü -zianwo □dhe 'wo- dö bha □në- -wön 'gü, 'yö □ya ö -kö "kan- -nu "dhiü 'pö, 'yö 'wo -tosea kë sië -tama -dhe "piü, 'yö 'wön 'ö 'yaa këwön 'ka □në 'wo- kë sië -kpeawo bha. ²⁹ 'Wön 'ö- -wön 'gü, 'yö 'wön yaa suu "pepe □gban □në- kë -dho -ya -nu -kë bha 'yö bha. -A -nu "gblü -yö 'ya -yö □në- -wön 'gü, 'yö □naö -dho -ya -nu -kë "dhiü ziö 'ka, 'yö 'wön yaa -dī -slöc □në- kë -dho -ya -nu -kë -a -nu "teabo -nu 'ka, 'yö □dro kë -sü □në- -nu 'gü, 'yö 'wo me zë, 'yö 'wo "dhi -naa -nu ma, 'yö 'wo "kpenng- -nu -kë me -nu -gö, 'yö 'yaodhe zuëga □në- -nu "gblü- -bha. ³⁰ Dhiang -yö -pa -nu -ta yö □në- -wön 'gü, 'yö 'wo me -nu -dhiang yaa □në- zë, 'yö 'wo □sua -nu -ya -a -nu -bha, 'yö Atanna -san -ya -nu -kë, 'yö 'waa me 'bha yö- 'gü, 'yö 'wo wo -dī

□bhlëë me -nu "yan 'gü, 'yö 'wön yaa kë -sü -gen -dee □në 'wo- =möö -kpeawo, 'yö 'waa wo 'kpeame -nu -wö ma bha. ³¹ 'Wön -yaki 'si zuëga 'yaa- -nu "gblü- , 'waa 'to -wö do -ta, me 'bha -dho 'yaa- -nu kë, 'sa me 'bha -me 'bha -wëë 'yaa- -nu kë. ³² 'Wön 'ö Atanna dho- wö 'wön suu -nu bha- këme -nu -ta -wa -dö, -wa 'wön -dö 'kpakpadhö □dhe 'me 'wo 'wön suu -nu bha- -kë, -a -naa -mü -a -nu 'gü see- sü 'ka, "këë yö -zë □gban 'gü -wa -kë "dhü do. □Ya 'to 'nu- 'dhe 'kö bha- -bha -zianwo kö- fië 'në 'bha- -dhö, "këë me 'wo 'wön suu -nu bha- -kë -wa -nu faan -zian □në- dö.

2

¹ Me □yaa- ma □dhe -kö bha- 'dhö, me- -möö -bha 'ö me -ya pö: Haa! 'Me 'kö 'wo ya -wo 'ya- 'pö -këë!» "Këë -ka ka -dī 'kun, 'ka 'dho 'to 'ö 'ka za dö- -nu -bha. -A -gen -mü □dhe bhi 'ö bhi -zë 'i za dö sië me -bha "dhü bha, i fië- 'yaa 'dhö 'me 'i za dö sië- -bha bha- 'ka. -A 'klöc- -mü □dhe 'bha- pö □dhe Atanna 'wön -bho 'me 'wo bha- -nu 'gü -dhe -mü, -a -nu këwön -yö 'ya, "këë kö keng- -nu ka -zë 'gü -pee -yö dö, kö me □gban □në 'i ka zë za 'ka bha do. ² Me □gban "pepe -wa 'wön -dö □dhe 'me 'wo 'wön suu -nu bha- -kë Atanna □ya 'wön bho- -nu 'gü kö- -bha teanwön -mü. ³ "Këë bhi 'ö bhi -zë 'i za dö sië 'me 'wo 'wön suu -nu bha- -kë -a -nu -bha, "këë kö i- -kë 'pö □dhe -nu 'dhö bha -yö i 'gü □dhe i -dho dha Atanna -bha za -gö "wë -ee? ⁴ "Klüsëdhe 'ö- -kë i 'ka, 'ö 'ö zuë" -kë i "piü -sea bha i- -dhe -yö "wë -ee? "Ëen i "tv 'yaa -mü -ee? "Ëen 'yaa i 'gü □dhe -a kë 'ö- wo "dhü 'ö -bho 'ka yi 'bha -yi 'bha 'ka, 'ö 'yii 'wön wö i -ta do bha, -ya -kë "dhü kö 'i i bo 'wön yaa kë -sü 'ka kö 'i i zuë" slëë- ö "piü □në- wo -ee? ⁵ "Këë □ya kë □dhe 'bha "tugbüdhe kë, kö 'wön 'ö Atanna -ya -kë bha 'yii 'dho i □gbin-, kö 'bhii i bo 'wön

yaa kē -sü 'ka, 'kō 'wōn 'ō dho-wo 'me 'wo 'wōn suu bha- kē siē bha-nu -ta tēanwōn 'gü, 'ō- 'yi 'dhō nu siē bha- kwēē □nē 'i 'dhu siē 'pō i -dī -ta do 'i dho- 'ka bha. -A 'yi bha □ya □loo, Atanna -dho 'wōn wō i -ta 'pō □dhe- -nu 'dhō. ⁶ 'Sa za 'ō Atanna dho- do "dhü bha- yi □ya □loo, -yō -dho me 'ō "dhü- -due -zōn -a kē -song □nē- bha. ⁷ -Yō -dho □sii 'ō 'yaa yēn- nu 'me 'wo to wo -wū -ta, 'dhang -bho 'ō 'dhiü -sü 'gü, 'ō 'wo 'wōn -sē -kē, 'ō 'wo to □bhlēē waa- 'tōbhōdhe waa- =sii -sē 'ō- "piü -a mōō- zian -ta bha- nu -dhe 'yi bha- =nē- 'ka. ⁸ 'Yō 'wōn bho 'me 'wo 'ō □bhlēē -siō, 'ō 'wo zē zaōdhe -da -wōn -dhe 'wo wo □taa zun tēanwōn 'ō -gban Atanna -bha -a -gō, 'ō 'wo wo -gō -gban 'wōn yaa kē -sü 'gü bha- nu 'gü 'pō. ⁹ Me "bu 'me 'wo 'wōn yaa -zē -kē, -yō -kē Zuifō 'ka oo, "ēēn -yō -kē me "wēē -zian □nē- 'ka oo, zuēdhiütēē waa- "yēngg □gbaōndhe -dho nu- nu -ta 'yi bha □nē- 'ka. "Kēē -a 'zū -dho bho Zuifō -nu □nē- -ta. ¹⁰ 'Yō me "bu me 'ō 'wōn -sē -kē 'pō, -yō -kē Zuifō 'ka oo, "ēēn -yō -kē me "wēē 'ka oo, "kēē 'ō 'wōn -sē -zē -kē, 'yō Atanna -yō 'tōbhōdhe nu- -me -dhe, 'yō □bhlēēyame -bha, 'yō- -me gba zuēyagblü- 'ka. ¹¹ -A -gen -mü □dhe me □gban "pepe -wo do Atanna wēēdhō, 'yaa bō me 'bha 'ka □flü -wōn 'gü. ¹² (Mebhüdhe -gao 'ō "kpōng □taa 'ō dho za do- nu -bha "dhü bha -wo □ple: Me 'wo -kē Zuifō -nu 'ka 'ō 'wo- bha 'tōng- do -wo mü, 'yō 'me 'waa Zuifō 'ka 'ō 'waa- bha 'tōng- do 'pō 'wo mü.) Atanna -bha za do -yi bha- 'ka, 'wōn yaa 'dhō -kō "pean □ple bha- 'dhe 'ō- "piü -yō -dho -a za do 'ō do -kō 'gü. Me 'waa- bha 'tōng- do, -yō -dho za do- nu -bha □dhe 'me 'waa- bha 'tōng- do -a 'dhō 'ō 'yaa za do- nu -bha 'tōng- "gblü -ta. 'Yō 'me wo -zē 'wo- bha 'tōng- do, "kēē 'ō 'wii "wi-

-bha kō -wa □bhlēē -ya bha, 'yō za do- nu -bha 'pō 'tōng- bha- "gblü -ta. ¹³ -A -gen -mü □dhe 'tōng- kē me -gō -sü -zē 'yaa- "dhiü, -kē 'kpēdhō -sü 'ō Atanna wēēdhō 'ō dho me -mawōn 'to- bha bha 'yaa -gban "tv -to -a -bha 'tōng- bha -sü -zē -bha, "kēē 'me □wa wo "tv 'to- bha 'wo- 'gü -wōn -kē bha □nē- nu "dhia- dho 'ma- 'gü. ¹⁴⁻¹⁵ -A -kē "dhü -sü 'gü, 'me 'waa- bha 'tōng- do, 'ō 'waa Zuifō 'ka bha □wa 'wōn yaa kē, -yō -dho 'wōn bho- nu 'gü, -a -gen -mü □dhe -wo 'wōn -sē waa- 'wōn yaa -nu -bho 'koo -do wo zuē" "piü, 'ō □wa 'wōn yaa kē 'ō- -nu zuē" -yō za do- nu -bha. -A -kē "dhü -sü -ya -zōn □dhe -a -bha 'tōng- -ya -nu zuē" "piü 'wo bho- 'ka, 'wōn 'ō- -wōn 'gü 'yō □wa 'wōn yaa kē 'yō- -nu zuē" -yō za do- nu -bha, "ēēn 'ō □wa 'wōn -sē kē 'zū, 'ō- -nu zuē" -yō 'waanu bha 'yō bha. ¹⁶ 'Wōn 'a- -dhiang zē siē 'a -ziō 'ka 'yō bha. □Dhe Atanna -yō Yesu Klisi □nē -ya -sü 'ka, kō "tōng 'bha □ya □loo, kō -yō za do me "bhü- -nu -bha 'wōn "pepe 'wo- kē -gblen 'kpo 'gü -gblen 'kpo 'gü bha- =gban -wōn 'gü.

¹⁷ □Ya kē "dhü kō bhi 'ō bhi -zē 'i- pō i -dī -dhe □dhe Zuifō -mü i 'ka, □dhe Atanna -yō 'ō -bha 'tōng- nu -nu ka □nē ka -dhe, 'ō 'i i gban do i -bha □ni, 'ō 'i- pō i -dī -dhe kaa- Atanna -zē ka "taōngdēdhe 'gü, ¹⁸ 'ō 'i- pō i -dī -dhe bhi -zē 'wōn 'ō- dhoobhaa 'ka i- -do, 'ō 'i 'wōn -sē waa- 'wōn yaa -nu -bho 'koo do -a -bha 'tōng- kē i -gō -sü -wōn 'gü, ¹⁹ 'ō 'i- pō i -dī -dhe □dhe □ya kē "dhü kō bhi -zē i □dhe zian -bho "yan □wlü 'ka -me 'dhō, □dhe 'me 'ō 'waa Atanna do 'ō 'wo -dhetiidhe 'gü, bhi □nē 'i □dhe -dhepuudhe 'ō dho zian 'ō dho Atanna "piü -a bho- nu 'ka -a 'dhō, ²⁰ 'ō 'i- pō i -dī -dhe □dhe bhi -zē i -mōō -bha 'i 'me 'waa- do -a -nu □draan 'wōn 'ō -gban -bha -a -bha, 'ō 'i zun 'me 'waa 'wōn 'bha do- wōn 'gü -a -nu

-dhe "dhiü, [dhe 'ö -kë [dhe 'tong-
 'ö- nu i -dhe bha 'wondodhe waa-
 teanwön -wa 'gü bha- wön 'gü,
 21 bhi 'ö bhi -zë 'i me -nu [klang kë
 sië bha, 'bhaa bho i -wu -bha, i- -pö
 me -nu -zë -dhe 'waa [kwaan bho,
 "këë kö bhi -zë i- -bho. 22 'Bha- pö
 me -nu -dhe [nië -sü 'yaa -së, kö
 bhi -zë i- kë sië. I- -pö -dhökëpë
 -nu -san -yö i -kë, "këë i -dho 'i- 'kö
 'gü -zë [yüü 'i [nao 'kö 'koodhö mü
 bha- =gban -wlö. 23 Bhi 'ö 'tong-
 'ö Atanna -ya nu i -dhe bha- wön
 'gü 'i i gban do i -bha [ni bha,
 "këë 'bha [bhlëë bho- bha -a -bha
 'tong- -ya 'ö 'bhaa- wo [bhlëë 'gü
 bha- wön 'gü. [Ya kë "dhü kö i 'to
 -kun Zuifö -dhe -bha -gen -mü -më
 'ka? Kö -gen 'yaa 'dhö! 24 -A -gen
 -mü [dhe Atanna 'to [gban [ya zë
 "pepedhö 'me 'waa Zuifö 'ka- nu
 kpö 'gü [dhe -kö 'ö -ben zë -sü 'ka-
 'ka- -go 'sëedhe 'gü -a 'dhö ka "ta
 -kö bha [në- wön 'gü.

25 Ka 'to -kun Zuifö -dhe -bha -sü
 'ö 'ka ka 'to kun- 'ka -go 'gbannë 'gü
 -sü -bha 'ka- pö: 'Me 'kö 'yi Zuifö
 'ka yi -zë yi -go 'gbannë 'gü, "këë
 me -kpea 'waa 'go- 'gü bha, [ya kë
 [dhe 'kii Atanna -bha 'tong- -zë -ya
 [bhlëë 'gü, kö- -pö "dhü -gen 'yaa
 'dhö ka -go. Kö ka [dhe 'me 'yii 'go
 'gbannë 'gü [në- 'dhö. 26 [Ya kë
 "dhü kö me -zian 'ö 'yaa Zuifö 'ka
 'ö 'yaa 'go 'gbannë 'gü, "këë 'ö- -bha
 'tong- -zë -ya [bhlëë 'gü, -yö -dho
 -a -me 'sü [dhe Zuifö 'ö go 'gbannë
 'gü -a 'dhö (ka -zë ka -bha). 27 [Ya
 kë "dhü kö 'me 'yaa 'go 'gbannë 'gü
 [dhe i 'dhö, "këë 'ö Atanna -bha
 'tong- -zë -ya [bhlëë 'gü bha -yö
 -dho bhi 'ö bhi -zë 'i Zuifö 'ka, 'ö
 'i go 'gbannë 'gü, 'ö Atanna -bha
 'tong- 'ö -ben zë -sü 'ka bha 'ö i -go,
 'ö 'i i -go do -gbëë -ta bha i zë za
 'ka yi do 'ka- kuu "dhiü. 28 -A -gen
 -mü [dhe 'me 'ö Atanna -zë 'ö- -dhe
 Zuifö, 'yaa -mü 'me 'ö -go 'gbannë
 'gü -sü 'ö 'me -kö "dhiü bha- wo,
 "ëen 'ö me -ya -bha -kë Zuifö 'ka
 -sü -dhe yö- kwi [në- -bha bha-

'ka. 29 "Këë Zuifö [dede 'ö 'dhö,
 'ö Atanna -ya -dhe Zuifö, yö -mü
 'me 'ö [ya 'go 'gbannë 'gü 'ö zuë"
 [në- "piü, 'ö- -bha 'tong- =bhlëë -ya
 [në- 'ka. 'Me 'ö "dhü bha Atanna
 -bha 'Nii- =në- -me -gla, 'sa me "bu
 me 'ö- -bha 'nii- =yaa- 'gla [dhe -kö
 bha- 'dhö, me "bhu- -nu -wo "dhe
 -ya -ta oo, 'wii- -ya -ta oo, yö -zë -ya
 -ya -ta.

3

1 [Ya kë 'sa "dhü yö -zë 'gü kö -kë
 Zuifö 'ka -sü [troon [në 'me? "ëen
 kö -go 'gbannë 'gü -sü [troon -mü
 -më 'ka? 2 "Këë 'kö yöö kë "dhü
 -kö "bu -kö 'ö- 'gü, -kë Zuifö 'ka -sü
 [troon- -dhö. -Yö 'kpii- -zianwo. -A
 [troon -bleesü 'ö- 'gü yö -mü [dhe
 Atanna -yö kë "plüün -bho Zuifö
 -nu [në- -nu -dhe. 3 'Sa Zuifö -nu
 'wo bha- me 'bha -nu -wo mü 'ö
 wo -zë 'wii 'dhang bho- -wu bha-
 "dhiü, "Këë 'kö 'zü yöö kë "dhü, yö
 -zë [ya 'wön 'kö- pö, 'yii 'dho [fië-
 'gü -wön kë -sü -bha tongtongdhö.
 4 -A -gen -mü [dhe -a -dhea -bha
 [dhe me [gban "pepe -wa 'wön
 do [dhe yö -zë 'yaa [sua kë. 'Kö
 'zü me [gban "pepe woo kë [sua
 këme 'ka, yö -zë [yaa- 'dhe 'kö
 "kan 'ö "dhi 'ka, -yö -dho bho 'ö
 -wu -bha tean- =dede 'ka [dhe -kö
 'ö- -wu 'sëedhe -ya pö- 'ka -a 'dhö
 [dhe:

«-Yö kë "dhü kö me suu "bu suu
 -zian
 'ö za do i këwön -nu -bha,
 kö -ya 'wön do [dhe i -bho i -wu
 -bha,
 [dhe i tean- -dhiang [në- zë
 -kpeawo» bha- 'dhö.

5 'Yö [ya kë 'sa "dhü kö kwa
 -dho -a pö [dhe? [Ya kë [dhe
 kwa -bha 'wön yaa kë -sü [në [ya
 kë- zön -pë 'ka [dhe Atanna -yö
 dhiang -zë tean- -ta bha -oo, kö-
 'wön -wo kwa -ta -gen 'yaa 'dhö 'sa
 kö 'kwa 'wön yaa kë -dhe! "ëen
 [dhe? [Ya kë "dhü kö 'yii 'wön
 wo kwa -ta [flü -ta [naa bha -ee?
 -A pö 'a- wo "dhü bha- 'kloo- mü

□dhe me 'gbe -wo wo -zú -gón □dhe -kó bha □nē -'dhö. ⁶ "Kee 'yaa 'dhü tongtongdhö! □Ya kē □dhe Atanna -yö ö "yan -ta 'wón yaa -ta nu 'ö 'yaa "wí, kö 'yii 'dho -moo -bha kö -yö za dö "kpungtaadhe -bha, "εen kö -yö 'wón wó me 'bha -ta!

⁷ -A pö 'a- wo "dhü bha- 'kloo -mü □dhe □ya kē □dhe ma -zē ma 'wón yaa kē -sü □ya kē- yö -zē 'tö bho -gen 'ka, kö ma -zē 'ma □sua kē kö -yö kē yö -zē 'tö bho -gen 'ka kö -ya -zón □dhe yö -zē 'yaa □flü kē, kö 'ma 'wón yaa kē 'yii 'dho □moo -bha kö -yö n dheε" -zian 'kpó kö yöö 'to 'wón -wó n -ta -sü □nē -bha. ⁸ 'Yö -zú 'gón -kó suu bha me □yaa- kē kö me- 'dho- 'ka "dhü, -a -gó dö -dhe 'ö 'dhö yö -mü □dhe: Me 'dhö 'wón yaa kē siē kö yöö "gla 'wón -sē □nē -'gü. 'Sa me 'bha -nu -wa -pö mang Pódhö -me 'a dhiang 'ö- zē siē 'a -ziö 'ka 'yö bha. Kē "dhü kö 'wo n -dhiang yaa zē. Atanna □ya 'wón bho me suu 'wo "dhü bha- -nu 'gü kö- -bha teanwón -mü.

⁹ □Ya kē "dhü kö □dhe □nē bha? Kö me 'kwa Zuifö 'ka, kwa fiē- -nē 'dhö me -kpea 'wo to- -nu 'ka bha -ee? -Abin! -A 'kloo -mü □dhe 'ma- -bho 'koo kē 'nu -blēsü 'kpakpadhö □dhe i -kē Zuifö 'ka oo, 'bhii kē Zuifö 'ka oo, "kεε me "ú me kö Atanna -ya -da, -a 'bha 'yaa 'dhö kö -ya pö ö -kó 'yaa 'wón yaa -gó -gwē □wlöö. -A -nu □gban "pepe -wo 'wón yaa -gó □dhuengdhe 'gü □dhe -kó 'ö -ben zē -sü 'ka- 'ka -a -wó 'sēedhe 'gü -a 'dhö □dhe:

¹⁰ «Me 'bha 'yaa 'dhö kö □song 'ya 'dho kē- -bha Atanna wēedhö, aa" □ni me do -zian.

¹¹ 'Wón 'ö -sē, me 'bhaa -dó. Me 'bhaa 'dhö kö -yö Atanna dhóobhaa -zian móo,

¹² -a -nu □gban "pepe -wo □dhe 'me □wa zian 'to 'ö □wa □dheng □nē -'dhö.

-A me 'bha 'yaa 'dhö kö -yö kē 'wónsékéme 'ka, aa" □ni me do -zian.

¹³ -A -nu "dhiwu -yö □dhe wü 'ö □ya "bu -a 'dhö.

□Sua □nē -nu -bhö -dhü ga 'ka. -Wó 'ö go- -nu "dhi -yö □dhe □mlεε bhaa 'dhö, -yö -moo -bha 'ö me zē.

¹⁴ "Dhang □nē 'wo- bho me -nu -bha waa- -wó yaa -nu pö -sü 'dhö yi □gban 'ka.

¹⁵ -A -nu -kó -ta -yö 'füü- me zē -sü -bha.

¹⁶ Pé seesü □nē -nu -bha yē 'ka, □wa bó -dhe "ú -dhe 'ö- 'gü, -wo -wēewón □nē -kē mü.

¹⁷ -Kó 'ö □wa kē- 'ka 'wo to wo 'kó -dhe -sē bha 'waa- 'bha dö. ¹⁸ □Dhe -suö Atanna -gó zuéga -tangga -zian 'yaa- -nu -gó bha- 'dhö.

¹⁹ 'Sa -wó "pepe 'wo- -ben zē Atanna -bha 'tong- 'sēedhe 'gü □dhe -kó -nu bha- 'dhö bha, kwa- 'wón -dó 'kpakpadhö □dhe -wa -ben zē "dhü Zuifö -nu 'wo 'tong- -gban □wlöö bha □nē -nu -dhe. Kē "dhü kö me 'wo Zuifö 'ka waa- 'me 'waa Zuifö 'ka, -a -nu □gban "pepe -wa 'wón dö □dhe -dha Atanna -bha za -gó -dhe 'bhaa 'dhö tong- -tongdhö, kē "dhü kö -yö kē- -nu "dhi ta -gen 'ka. ²⁰ (Kö -a pö 'a- wo bha ka- 'gü ma -ee, "εen kö □dhe -ee? "Kεε 'pē n "piü □dhe -yö 'to ka "yaan yö -mü □dhe:) Pé 'ö- -wón 'gü, 'yö Atanna 'yaa- pö me 'bha -bha □dhe □song 'yaa- -bha -a -me -bha -a -bha 'tong- 'kun -sü -wón 'gü bha 'yö bha. -A 'kloo -mü □dhe 'tong- -zē -ya -zón □nē -wo kwa -dhe □dhe song -yö kwa -bha.

²¹ "Kεε "tüng 'dhe 'kwa dö- 'ka ya, zian 'dhe 'ö Atanna -ya -zón kwa -dhe kö 'kwa bó- -ta 'kwa dha -a -bha za -gó bha -yö -dú -ta. Yö -zē 'yaa -gban -a -bha 'tong- 'kun -sü, kē "dhü kö 'i kē "slüüslü -a wēedhö bha- -bha. Zian -dee 'dhe 'ö bha □nē -bha 'tong- dö bha waa-

-wudhiüloome -nu 'wo- -dhiang zë yi 'bha 'ka. ²² -A zian 'ö "dhü bha yö -mü [dhe [ya kè [dhe 'kwa 'dhang bho Yesu Klisi "dhiü [dhe -yö -moo -bha 'ö kwaa- 'wón yaa -nu bho kwa -bha, kö Atanna [ya kwa "zu [naa bha, kö [song 'yaa kwa -bha 'zü. Me "pepe 'kö [wa 'dhang bho 'wón bha- "dhiü, -yö -kè me suu "bu suu 'ö- 'ka, 'yaa- -nu -bho 'ko "piü kè, -ya -kè -a -nu [gban -dhe [dhe 'ko 'dhö. ²³ 'Sa -yö "dhü tean- 'ka [dhe me "bhü- -gban "pepe -zë 'gü -pee -yö do, -a -nu -bho 'ko "piü -dhe 'yaa 'dhö, -a -nu [gban "pepe -wo 'wón yaa kè -sü 'ka. 'Wón 'ö- -nu [gban [fië -da Atanna -bha medhe kèdhe bha- 'gü -sü 'gü bha 'yö bha. ²⁴ "Kee yö -zë "klu -yö -së. -Ya -zë ö -bha "klu -së -dhe bha [në- -dhe 'yö- pö me "bu me 'ö [ya 'dhang bho Yesu Klisi -wón "dhiü, kö- "töng 'yaa- -me -bha 'wón yaa -wón 'gü 'zü, kö- -me [ya kè "slüslü [naa bha. -Yö -gasite [në- 'ka 'yö- -kè kwa -dhe "wæwæ, 'yö kwa kè 'me 'ö [song 'yaa- -bha -a 'ka, Yesu Klisi -bha -kè kwa -gotadhöme 'ka -sü 'saa- 'gü. ²⁵ -A pö 'a- wo "dhü bha- 'kloo- -mü [dhe Yesu Klisi bha [në Atanna -ya bō kö saan" 'kwa dho- bho 'nu kwa -bha 'wón yaa -nu "gblu "piü bha yö -zë -ya bho kwa -dhe, -a 'kloo- -mü [dhe -a [yoon 'ö [wenng kwa -wón 'gü bha 'me [ya 'dhang bho- "dhiü, kö 'bōn [ya 'go- -me -bha Atanna wëedhö. Dö 'kwa- wo [taamasü ya- 'gü ya, -kö 'ö Atanna "piü 'ö- -zōn 'ka kwa -dhe [dhe pö 'yaa ö -bha ö këwōn 'bha 'gü 'yö bha. -A -gen -mü [dhe [ya züesadhë kè 'wōnyaakëme -nu "piü 'ö -bho 'ka 'nu zii, 'yii 'wōn bho- -nu 'gü do. ²⁶ ("Kee [ya -kö 'ö 'bōn bho- 'ka mebhudhe -bha -a -zōn "tōng ya- 'gü.) 'Sa -ya -kè "dhü kö 'wa 'dho "yi [në yö ö -gō we "piü, kö 'ya- pö 'me 'ö [ya 'dhang bho Yesu -wōn "dhiü -a -bha [dhe 'bōn 'yaa- -bha, kö 'ya 'dho kè pö

-ya ö -bha -gen 'ka.

²⁷ [Ya kè "dhü kö 'me 'ö [ya dha -a -bha ö 'to 'kun -gen -dhö "we -ee? -Abin! -A -bha ö 'to 'kun -gen 'yaa 'dhö! -A -gen -mü [dhe 'yii 'dho [moo- -bha kö -ya pö [dhe -a pö 'ö Atanna -ya wo 'bōn 'yaa ö -bha bha -yö -sü 'ö -bha 'tong- =bhlëë -ya -sü [në- -bha. -A pö 'a- wo "dhü bha- 'kloo- -mü -më 'ka? -A 'kloo- -mü [dhe -a pö 'ö Atanna -ya wo "dhü bha 'yii -gban -a -me këwōn -nu -kè -së -sü 'ö- -bha 'tong- 'kun -sü "gblu "piü bha- -bha. "Kee -yö -gban 'dhang 'ö- -me -ya bho Yesu Klisi "dhiü, 'wón 'ö- -kè kwa -dhe bha- -wōn 'gü bha [në- -bha. ²⁸ [Dhe 'ö "dhü, -yö kè ka "yaan [dhe zian "wæ 'bha kö dho kè kö me [ya bō- -ta kö Atanna -yö me -mawōn 'to 'yaa 'dhö kö 'yii kè 'dhang -bho Yesu "dhiü -sü -zë 'ka. ²⁹⁻³⁰ -A 'kloo- -mü [dhe Atanna -yö doseng, yö 'ö "dhü bha [në Zuifö -nu -bha Atanna 'ka 'yö dho 'ö kè 'me 'waa Zuifö 'ka- -nu -bha 'ka 'pö. -A -kè "dhü -sü 'gü, me "bu me 'ö [ya 'dhang bho Yesu Klisi -wōn "dhiü, -yö -kè Zuifö 'ka oo, -yö kè me "wæ 'ka oo, -yö -dho -a -me "zu -a -bha 'dhang -bho "dhiü bha [në- -wōn 'gü. ³¹ 'Sa [ya kè "dhü kö [dhe [në bha? Kö Atanna -bha 'tong- 'kun -wōn [ya bho- -bha [naa bha -ee? -Abin, 'yaa "dhü! "Kee 'kwa 'dhang bho Yesu "dhiü, kö -bha 'tong- 'kun -sü bha 'kwa- -gō -da 'plöö.

4

¹ -Ka -dhe -ga, Ablaamö bha [në 'me 'kwa Zuifö 'ka kwa 'ziü- 'kpii- 'ka. "Kee -a pö 'ö Atanna -ya wo yi 'bha 'ka [dhe pö 'yaa- -bha bha -yö kè -kö -kè [dhe? ² [Ya kè 'nu [dhe 'wōn -së 'ö Ablaamö -ya -kè [në Atanna -ya zë- -wōn -dhe 'yö- pö- -bha [dhe 'bōn 'yaa- -bha, kö Ablaamö -moo -bha 'nu 'ö 'to kun Atanna -ta. "Kee 'yii- kè "dhü. -A

'to -kun Atanna -ta -gen 'yii □slɔɔ yö □nē- -wɔn 'gü. ³ -A -gen -mü □dhe -wu 'ö -ben zē -sü 'ka Atanna -go 'sēēdhe 'gü yō -mü □dhe:

«Ablaamö kē 'dhang □nē- bho Atanna "dhiü, 'yö zē- -wɔn -dhe 'yö- pō- -bha □dhe pō 'aa- -bha.»

⁴⁻⁵ -A pō 'a- wo "dhü bha- 'klɔɔ- mü □dhe 'me 'ö ö -zu gɔn □dhe Atanna -dho ö dha -a -bha 'tong- =bhlēē -ya -sü □nē- wɔn 'gü, kö- me □teni □dhe 'me 'ö □saa -yē -kē □nē- dhö. 'Me 'ö □saa -yē -kē □ya ö bo, -a -dheä -bha □dhe -wa □saa bho, 'waa- pō yō -zē -bha □dhe 'ma gbao- -me -go. Kö □sua □nē 'wo- -kē, kö yē 'ö- -me -ya -kē 'yö 'wo- =saa bho. "Kee Atanna -bha me -dha za -go -sü bha 'yaa "dhü, gbaodhe -mü. -A -gen -mü □dhe 'bha bo 'dhang bho -sü -zē 'ka Yesu -wɔn "dhiü kö 'bon 'yaa i -bha 'zü -a wēēdhö. □Ya kē "dhü kö -a -yē 'i- -kē □nē 'me? ⁶ 'Sa Atanna -bha -a -pō me -bha -sü ö "weke "weke □dhe 'bon 'yaa- -bha kö- -me 'yii- 'gü -yē 'bha kē bha □nē -gblüde Davi -ya -dhiang zē yi 'bha 'ka 'ö- pō:

⁷ «'Me 'ö Atanna □yaa- -nu -mawɔn 'to, 'ö □ya ö "tüng 'go- -nu -bha 'wɔn yaa -nu -wɔn 'gü, -a -nu -bha -sē.

⁸ 'Me 'ö Atanna -zu □ya bho □song -kē -a -nu -bha -wɔn 'ka, -a -nu -bha -sē □dedewo.»

⁹ Ka -mɔɔ -bha 'ka- pō: "Kee 'wɔn -sē 'ö suu 'dhö "dhü bha -yö -mɔɔ -bha 'ö -kē 'me 'wo 'dhang □nē- bho Yesu -wɔn "dhiü, "kee 'ö 'waa Zuifö -nu -bha 'tong- =bhlēē -ya bha- -nu -dhe 'pō -ee, "een -yö Zuifö -nu -dɪ -slɔɔ □nē- -nu -bha 'ka -ee? -Ka -kwaa 'suan- bho Ablaamö -bha -ta. -Yö kē -kɔ -kē □dhe? Yi- pō □dhe: -A pō 'ö Atanna -ya wo Ablaamö -dhe yi 'bha 'ka □dhe pō 'yaa- -bha bha -ya -zē -a -bha -zu -yö ö -dhe -sü □nē- -dhe 'yö- pō "dhü. ¹⁰ -A pō 'ö- wo

"dhü bha 'ö "dhü kö Ablaamö □ya 'go 'gbannē 'gü -ee, "een kö 'yii 'go- 'gü □kö? -Yö -kē "dhü kö Ablaamö 'yii 'dho 'gbannē 'gü □kö. ¹¹ -A -dho 'gbannē 'gü -sü -zē -gen -yö -gban -a pō 'ö Atanna -ya wo 'bon 'bha -bha 'bha 'yaa- -bha -a -bha -zu -yö -a -dhe -sü -wɔn 'gü bha □nē- -bha. Kē "dhü kö -go 'gbannē 'gü -sü -zē -yö kē 'wɔn -sē 'ö Atanna -ya -kē -dhe bha- 'blæen- =nē- 'ka -a kwi 'gü. Ablaamö -yö -kē me "pepe 'ö 'waa Zuifö 'ka, "kee 'ö Atanna -ya pō 'bon 'yaa- -nu -bha -a -nu -bha -zu -yö Yesu -dhe -wɔn 'gü bha- -nu dē 'ka 'pō -kɔ bha □nē- 'gü. □Dhe 'ö -kē □dhe Ablaamö -yö -kē "slüüslü Atanna wēēdhö -a -bha -zu -yö -a -dhe -sü □nē- -bha, 'ö- -gen 'yii -gban -a -go 'gbannē 'gü -sü -zē -bha bha, Atanna -yö me "pepe 'wo 'dhang bho Yesu -wɔn "dhiü, 'ö 'waa 'go 'gbannē 'gü -a -nu -kē "slüüslü 'pō -kɔ do bha □nē- 'gü. ¹² Yö do bha 'zü □nē Zuifö -nu 'wo go 'gbannē 'gü, "kee 'ö 'wo wo -zu yö Atanna -dhe □dhe -kɔ 'ö Ablaamö -ya -kē 'ka kö 'yii 'go □kö 'gbannē 'gü -a 'dhö bha- -nu dē 'ka.

¹³ Atanna kē "kpungtaadhe "plüün -bho Ablaamö waa- suu 'gü -nē -nu -dhe □dhe- -nu 'kean- 'dhö. -A kē 'ö- wo "dhü bha- -gen 'yii kē -a -bha Atanna -bha 'tong- -nu □bhlēē -ya "gbu- -sü -zē 'ka. -Ya -kē "dhü -a -bha -zu -yö -a -dhe -sü □nē- -wɔn 'gü. ¹⁴ -A -gen -mü □dhe □ya kē 'nu □dhe pé 'ö Atanna -ya "plüün bho "dhü bha -yö -slɔɔ -a -bha 'tong- -kun -sē -sü □nē "gbluu 'piü, kö -zu -yö -a -dhe -gen 'yaa 'dhö. 'Sa kö "plüün 'ö- bho 'ö -gban 'me □wa 'dhang bho Yesu "dhiü kö □wa dha -wɔn -bha bha, kö- bho -gen 'yaa 'dhö 'zü, kö □ya kē "wlaasü. ¹⁵ -A 'klɔɔ- -mü □dhe 'tong- -zē -yö 'wɔn yaa bho □nē- wo "dhuu, 'yö □waa -bha, 'yö Atanna zuē" □wliü -kpeawo 'ö dho- 'ka, "kee 'tong- -zē 'yaa -dhe 'ö- 'gü

tongtongdhö, kö- bho -sü 'yaa 'dhö 'pö.

16 Yö □në- -wón 'gü, 'yö 'mε ö Atanna -yö "plüün bha- bho- -nu -dhe bha 'wo- =slóo -zu -yö -a -dhe -sü □në- "gbluv "piü. Kë "dhü kö -yö kë 'pë 'ö- =gbao "wεεwεε □në- 'ka, kö 'ya 'dho 'to Zuifö -nu 'ö wo -zë -a -bha 'tong- 'dhö- -nu -go bha woo do- -nu -bha 'wón 'ka, "kεε kö -yö kë mε "pepe 'wo dho 'dhang bho- "dhiü -a -nu □gban -bha 'wón 'ka □dhe -ko 'ö -kë 'ka mε □gban "pepe kwa "bhema Ablaamö -dhe yi 'bha 'ka bha- 'dhö. -A -gen -mü □dhe -yö -ben zë -sü 'ka Atanna -go 'sëedhe 'gü □dhe:

17 «Bhi □në 'a i -ya kö 'i kë "segó 'gbε □dede 'gü -mε -nu □gban dë 'ka.»

Atanna 'ö 'dhang bho- "dhiü, yö 'ö 'mε □wa ga -a -nu -bö 'ö 'wo -kë -tosea -dee këmε 'ka, 'ö yö □në 'pë 'yaa 'dhö tongtongdhö -a -da bha Ablaamö □në kwa dë 'ka -a wëedhö. 18-19 -A 'kloo- -mü □dhe -zu -yö -a -dhe -ko 'yaa -ko 'ö- -bha, Ablaamö bha □në kë -zu yö- -dhe -a 'ko 'gü. -A -gen -mü □dhe yö 'ö bha □në Atanna -yö nēgöon do "plüün bho- -dhe, "kεε kö- -kwe □ya kë këng do, kö- -bha dhebho -di 'pö □ya kë mε □kpaosü □dede 'ka, kö 'yaa 'nēkpomε 'ka 'zü, 'yö Atanna -ya pö- -dhe -a Gbö 'ö dho bho "dhü bha □në- suu 'gü -në -nu dho pa 'wo -kë "segó -zii -sü do 'ka, "kεε 'yö waa- -bha dhebho -a -nu -kë zii -sü □gban waa- -bha -bha, 'yö Ablaamö -yö 'dhang bho- -wu bha- "dhiü, 'yö- -bha -zu -yö -a -dhe -sü 'bha 'yii "kan- -ta. 20 Ablaamö -bha -zu -yö Atanna -dhe -ko yaa 'gü yaa bha- -wón 'gü, "sika 'bha -zian 'yii kë- 'gü 'wón 'ö Atanna -ya pö- -dhe bha- "gbluv "piü, -ya -to "dhiü 'ö zun- nue" bho -sü -bha. 21 -A 'kloo- -mü □dhe -a 'dhang bho -sü -gun "dhiü "kpakpadhö □dhe Atanna -fiëbhawón 'yaa 'dhö, □ya 'wón "uv 'wón 'ö- pö, -yö -moo -bha

'ö- -kë. 22 'Dhang 'ö Ablaamö -ya bho "plüün 'ö Atanna -ya bho- -dhe bha- "dhiü "dhü bha □në- -wón 'gü, 'yö Atanna -ya pö □song 'yaa- -bha. 23 "Kεε -a pö 'ö- wo "dhü bha 'yii- pö "dhü Ablaamö yöö do- -dhe. 24 -Ya -pö "dhü mε □gban □në kwa -dhe bha. -A -gen -mü □dhe □ya kë □dhe 'kwa 'dhang bho 'pë 'ö Atanna 'ö kwa Dēmε Yesu -bö 'ö go ga 'gü bha -ya "plüün bho bha- "dhiü, -yö -dho ö -ko -ya 'pö kwa -bha □dhe -ko do 'ö ö -ko -ya 'ka Ablaamö -bha bha- 'dhö. 25 -A 'kloo- -mü □dhe Yesu bha □në ga kwa -wón 'gü, kë "dhü kö 'bón -yö 'go kwa -bha. 'Yö dho 'yö Atanna -ya -bö, 'yö go ga 'gü, kë "dhü kö □song 'ya 'dho kë kwa -bha ö wëedhö.

5

Dhidhe -da Atanna waa- mε "bhui- -nu -a -nu □zinng 'gü -ko -dhiang 'ö Pödhö -ya zë

1 -A -kë "dhü -sü 'gü, □dhe 'ö -kë □dhe 'kwa 'dhang bho Yesu Klisi -wón "dhiü, kwa -bha 'dhang -bho -a -wón "dhiü -sü bha- -wón 'gü, Atanna □ya kwa kë 'mε 'ö pö 'aa- -bha -a 'ka ö wëedhö, 'yö 'kwa -ya kwa 'flëe- 'gü □taamasü ya- 'gü kwa Dēmε Yesu Klisi 'saa- 'gü. 2 Atanna -bha -gasite 'kwa -ya -a "yi □bhaa □dεε bha kwa- -slóo 'dhang 'kwa- bho Yesu -wón "dhiü bha □në- "gblü "piü, Yesu bha □në 'kwa bö- -ta, kwa -bha 'dhang -bho -a "dhiü -sü -wón 'gü, 'yö 'kwa □yoon Atanna "soo. -A -kë "dhü -sü 'gü, kwa □nii -da -gen -mü □dhe kwa -kë Atanna -bha 'töbhodhe 'gü -mε 'ka -wón -yö -dhö. Yö □në kwa -zu 'dhö- 'gü 3 Yö □në- -wón 'gü, 'yö kwa □nii 'dhö -da saan" -zian 'gü, -a -gen -mü □dhe kwa- 'wón -do □dhe saan" □në mε □yaa- wo 'yö mε zué" 'dhö -kë -sεa, 4 'yö zuëseadhe -yö 'wón □gban 'kun bho mε 'gü, 'yö mε 'gü 'yaa ga -zu -yö Atanna -dhe -sü 'ka. 5 'Sa

'me 'ö ö 'yan to Atanna -bha me -dhe bha- -gɔ, 'yiö- 'yaa dɔ- -bha. -A 'kloo- -mü □dhe □ya ö -bha 'Nii- 'slüöslü □gbaɔ kwa -gɔ. -A -bha 'Nii- 'ö "dhü bha □në kwa pa -a -dho 'ka.

6 -A 'kloo- -mü □dhe 'ö gun kö -dhoɔbhaawon kë "sɪ 'yii kë kwa -dhe □kö, 'yö Yesu Klisi -yö ga 'wonyaakëme -nu bha kwa -won 'gü, yi 'ö Atanna -ya -ya ö -zɔ 'piü -a -kë "dhü -yi 'ka bha- 'ka. 7 'Sa -yö kë ka 'yaan □dhe -ga 'wonsëkëme -zian -won 'gü -dhe -yö 'ya-. -Eε, 'kö me -zian □ya □sloo 'zü kö -yö ga me -won 'gü, "këε kö- ga -gen -yö -dho kë 'me 'ö ga- -won 'gü bha- këwon -së □në- 'ka. "Këε yö -zë □gban 'gü -a -dhe 'yaa -së. 8 "Këε Klisi -bha ga -zë -ya -wo kö kwa -tun kö 'wonyaakëme 'ka. Kë "dhü kö 'kwa- 'won dɔ □dhe kwa -dho 'ö Atanna -kë -a "sinma "yɔɔ 'yaa 'dhö. 9 Ga 'ö- wo "dhü bha □në- -won 'gü, 'yö Atanna -ya pö kwa -bha □dëε □dhe 'bɔn 'yaa kwa -bha. 'Won 'ö- -won 'gü 'pö 'yö 'kwa dho dha 'won 'ö Atanna dho- wo me "bhɪ- -nu -ta -dhe 'bha □kpaɔ -yi -bha bha- -gɔ bha 'yö bha. 10 -A -gen -mü □dhe 'ö gun kö- Gbö bha 'yii ga □kö kwa -won 'gü, kweng- -nu kwa -gun 'yaɔdhe □në- 'gü. Ga 'ö- wo "dhü bha 'yö kwa wü 'koo. 'Yö "sanni 'me 'ö 'kwa gun Atanna 'yaɔ- 'ka -yö "wɪ- -bha kö -yö kwa 'wü 'koo bha -oo, 'yö 'kwa bo 'wü -sü -zë 'ka 'koo □wε? -Më □në Atanna dho- fië- bho kwa -bha □taamasü ya- 'gü kö 'kwa kë- "taɔngdë -nu 'ka, kö- -bha □sii -yö kwa 'gü. 11 □Ya 'to- 'dhe 'kö bha- -bha -zianwo 'nu, me- -mɔɔ -bha 'ö me -ya 'bha pö- 'gü, "këε 'ö -ya mü 'zü, 'yi 'ö kwa Dëme Yesu Klisi -ya kpo kwaa- Atanna -nu kwa □zinng 'gü bha- 'saa- 'gü, kwa -mɔɔ -bha 'kwa kwa "dhia bho, dhi 'ö kweng- -nu 'kwa- wo bha- -won 'gü, 'ö kwa □nii 'dhö -da □dedewo.

12 -A -gen -mü □dhe me doseng

□në 'won yaa -yö bɔ- -ta 'yö -da "kɔpɔngtaame □gban "pɛpɛ □yɔɔn 'gü, 'yö ga -yö bɔ- -ta 'pö 'yö -da "kɔpɔng □taa. 'Won 'ö- -won 'gü 'yö ga 'yaa me 'bha -me 'bha 'to bha 'yö bha. -A 'kloo- -mü □dhe me □gban "pɛpɛ -wo 'wonyaakëme 'ka 'me bha □në 'wo- -dhe Adan. 13 'Ö gun kö Atanna -bha 'tɔng- -zian 'ö Moizö -ya -ben zë bha 'yii- -ben zë □kö, kö 'won yaa kë -sü -zë -yö -dhö. "Këε gun 'ö- wo "dhü kö 'yii 'tɔng- dɔ □kö bha- "tv 'yaa gun- -bha. 14 Adan -zë □tɔn -yö Atanna -wɔ □në bho ö 'tvɔ, 'yö -kë -a 'won yaa kë 'kloo- 'ka, "këε me "pɛpɛ -zian 'ö 'wii- -wɔ bho wo "tvɔ □dhe Adan -bha bha- 'dhö, ga -kɔ -gun ziö -sü 'ka- -nu □gban -gɔ yö -zë □gban 'gü, 'ö dho 'ö zun- 'ka Atanna -bha 'tɔng- 'ö Moizö -ya dɔ bha- dɔ -yi -bha, -a -gen -mü □dhe kö 'won yaa -ya -nu -bha 'pö, 'sa Klisi 'ö nu kwa dɔ -kɔ ya- 'gü bha- -zɔn 'ka □në gun Adan bha- 'ka. 15 "Këε -gasite 'ö Atanna -ya -kë kwa -dhe bha- =bhlëë -yö 'kpii- 'ö -ziö 'won yaa 'ö Adan -ya -kë bha- -ta □gblëen. -Yö "dhü tɛan- 'ka □dhe me 'gbε □dede -wo kë -ga me dosengseng bha 'ö 'won yaa 'ö- -kë bha- -won 'gü, "këε -gasite 'ö Atanna -ya -kë 'pö kwa -dhe 'ö Yesu Klisi bɔ bha- =bhlëë -yö 'kpii- -ziisü, -a -gen -mü □dhe me 'gbε -wo -bɔ 'pö yö □në- -ta 'yö 'wo dha "wεεwεε (Adan -kë Klisi -zɔn 'ka 'ka 'kloo- =në bha).

16 □Ya 'go mü 'zü, Atanna -bha gbaɔdhe bha- =bhlëë 'ö -kë 'kpiisü 'ö -ziö 'won yaa 'ö me do -ya kë bha- -ta bha, -a 'kloo- 'bha 'ö mü 'zü yö -mü □dhe 'won yaa 'ö me doseng -ya -kë bha □në -kë me □gban "pɛpɛ -gɔ -to -bha -won 'ka, "këε Yesu Klisi -bha nu -sü kö -yö kwaa- Atanna -nu kwa -kɔ 'wü 'koo bha- -won 'gü, Atanna □ya kwa dha, 'sa kö 'kwa 'won yaa "sinma -sinma bha- kë 'nu. 17 Me do □në 'won yaa -kë 'yö ga -kɔ

-yò mɔɔ me ɔɔban "pɛpɛ -bha, yöö do -a -bha 'wɔn yaa 'ö -kè bha -wɔn 'gü "dhü tean- 'ka, "kɛɛ 'wɔn 'dhe 'kö -kè kwa -dhe 'pö Yesu Klisi 'saa- 'gü bha -yö -ziö -a 'dhe 'kö bha- -ta pongpongdhö. -A -gen -mü ɔɔdhe me "ɔɔ me 'ö ɔɔya 'dhang bho yöö Yesu Klisi bha ɔɔnè- "dhiü, 'yö Atanna -ya -me sü ɔɔdhe 'me 'ö 'bɔn 'bha 'yaa- -bha 'zü -a 'dhö. 'Yö- -me -yö -ya -a -bha -gasite bha- 'yi ɔɔbhaa Klisi bha- 'saa- 'gü, 'yö medhe -kè -a "piü.

18 -A -kè "dhü -sü bha- 'gü, -ko do 'ö Atanna -bha za -yö bɔ- 'ka Adan yöö do- -bha 'wɔn yaa kè -sü -ta 'ö me ɔɔɔban "pɛpɛ zè- 'ka bha, Atanna -yö -bɔ 'wɔn -sè 'ö Yesu Klisi 'ö ɔɔsong 'bha 'yaa- -bha 'ö -kè bha ɔɔnè- -ta -ko do bha- 'gü 'pö, 'yö 'bɔn bho- 'ka me ɔɔɔban "pɛpɛ -bha, 'yö ɔɔsii -da -a -nu 'gü. 19 Me dosengseng -bha -da Atanna "dhiü -sü ɔɔnè pö -ya me 'gbe -bha -a wëédhö. -Ko do bha- 'gü 'pö Yesu Klisi yöö doseng -a -bha Atanna ɔɔbhléè 'ö- -ya bha ɔɔnè dho me 'gbe dha, 'yö ɔɔsong bho- -nu -bha Atanna wëédhö.

20 -A pö 'a- wo "dhü bha- 'kloo- -mü ɔɔdhe Atanna -yö ö -bha 'tong- -nu -nu me "bhü- -dhe kö -wa -bho 'koo ɔɔnè dɔ ɔɔdhe -a "sü 'yaa me "bhü- -bha -dhe kö -ya -bha 'tong- 'kun 'kpakpadhö kö -yö kè -a dha -gen 'ka. Kè "dhü kö ɔɔwaa- 'wɔn dɔ, kö -wa -bha -gasite bha- =bhléè dɔ, kö -wa 'wɔn dɔ ɔɔdhe "töng 'ö me "bhü- -bha 'wɔn yaa -yö -da 'ka 'kpii- 'gü bha, 'yö Atanna -bha -gasite -yö -ziö 'ka -gbao 'gü 'pö. 21 Kè "dhü kö -wa 'wɔn dɔ ɔɔdhe -ko do 'ö 'wɔn yaa -yö -ya 'ka "se "dhiü 'ö ga -yö bɔ- -ta 'ö- -ko -yö mɔɔɔ- 'ka me "bhü- -bha bha, Atanna -dɔ 'pö -yö -gasite -kè kwa -dhe -ko do bha ɔɔnè- 'gü, 'yö 'kwa bɔ kwa Dème Yesu Klisi 'ka, 'yö- pö kwa -bha ɔɔdhe 'bɔn 'yaa kwa -bha, 'yö ɔɔsii 'ö 'yaa yën -a -da kwa 'gü.

6

1 ɔɔYa kè "dhü kö 'wɔn bha- -go 'kwa- sü- 'gü yö -mü -mè 'ka? Kwa -dho zè Atanna -bha -gasite -kè kwa -dhe -sü -wɔn ɔɔnè- -dhe kö 'kwa -tosea kè 'wɔn yaa 'gü -kpɛawo 'kwa 'dho- 'ka, kè "dhü kö -yö ö -bha -gasite bha- 'bha -da 'gü 'pö -kpɛawo -ee? 2 -Abin! -A -gen -mü ɔɔdhe 'kwa bɔ Yesu 'ka kö 'kwa kè ɔɔdhe 'me ɔɔya ga -a 'dhö 'wɔn yaa kè -sü -go. Kö 'kwa 'dhö 'zü 'wɔn yaa -zè -bha 'ka, ɔɔya kè "dhü kö 'kwa- =mɔɔɔ- -bha kö 'kwa 'wɔn yaa kè 'zü -kpɛawo 'kwa 'dho- 'ka. 3 -A pö 'a- wo "dhü bha- 'kloo- -mü ɔɔdhe -yö 'to ka "yaan ɔɔdhe me "pɛpɛ 'ö ɔɔwa kwa -bɔ Yesu Klisi 'ka -zu bho 'ö 'kwa -kplü -a -bha bha kö ga 'ö- wo bha kweng- -nu kwa- -wo kwa "kwëè. 4 ɔɔYa kè "dhü kö 'dho 'ö 'kwa- wo 'yi ɔɔwlöö kwa -bɔ -a 'ka -zu bho -dhe 'gü bha ɔɔnè ɔɔdhe ga 'ö kweng- -nu 'kwa- wo kwa "kwëè, 'ö 'wo kwa bun bho -a 'dhö. Kè "dhü kö 'kwa 'tosea kè 'pö ɔɔdhe Klisi -bha 'ö- kè siè kö- Dè -bha 'gügbudhe ɔɔbhléèsü bha ɔɔyaa- bho ga 'gü ɔɔyaa- -bö bha- 'dhö.

5 -A 'kloo- -mü ɔɔdhe kweng- -nu 'kwa kè do, kwa ga -ko ɔɔya kè do ɔɔdhe -ko bha- 'dhö, kö kwa -go ga 'gü -sü 'ö 'kwa -bö bha -yö -dho kè 'pö ɔɔdhe -a -bha 'dhö. 6 -A kè "dhü -sü bha- 'gü, -a -dhe -bha ɔɔdhe -a -naa kè kwa "yaan ɔɔdhe me suu 'dhe 'kwa gun- 'ka -bléèsü bha ɔɔnè ɔɔya ga Klisi "piü "dhü -bha bha. Kè "dhü kö zuèga yaa 'ö gun kwa "gblüö- -bléèsü bha- 'gü -yö see-, kö 'kwa 'go 'wɔn yaa kè -sü -go ɔɔdhuèngdhe 'gü. 7 -A -gen -mü ɔɔdhe 'me ɔɔya ga kö 'wɔn yaa kè -sü "pɔ ɔɔya 'go- -bha, -a 'kloo- -mü ɔɔdhe kö 'wɔn yaa kè "sü 'yaa- -me -dhe 'zü. 8 'Sa ɔɔya kè ɔɔdhe kwaa- Klisi -nu 'kwa ga -zè wo kwa "kwëè, kö kwa 'dhang bho -sü -ya "dhiü 'kpakpadhö ɔɔdhe kweng- -nu kwa -dho -tosea kè 'pö

kwa "kwëë. ⁹ 'Ö kwa 'dhang bho -sü -yö -kë "dhiü 'kpakpadhö 'pö □dhe Klisi 'ö Atanna -ya -bö bha 'yii 'dho ga 'zü tongtongdhö, □dhe ga -ko 'yii 'dho □moo- -bha 'zü. ¹⁰ -A 'kloo- -mü □dhe ga do 'ö-wo bha -ya -wo "dhü kö 'ö -gwë zun 'wön yaa -bha 'gügüdhë 'ö me "bhiü- -nu -bha bha □në- -naa "dhiü, -tosea 'dhe 'ö- kë sië "tüng ya- 'gü -a -bö -sü zian- -ta bha -ya kë sië 'pö Atanna □në- -bha kë 'gü. ¹¹ -A -kë "dhü -sü -wön 'gü, kaa -dä 'pö, -ka ka -dä -sü □dhe 'me □ya ga 'wön yaa -gö -a 'dhö, kö 'ka -tosea kë Atanna -bha kë 'gü Yesu Klisi □yënnng 'gü.

¹² □Dhe 'ö "dhü, 'ka 'dho "wü- -bha 'zü tongtongdhö 'ö 'wön yaa -ko -yö -ziö ka kwi 'ö ga -pë 'ka bha- -gö. 'Wön yaa -nu 'ö ka zuë" -yö bhö- kë -sü -bha bha, 'ka 'dho- 'bha kë 'zü. ¹³ Ka dao -nu 'wo ka -bha bha 'ka 'dho- -nu "kplëng bho 'wön yaa kë -sü -dhe □dhe -a -bha yë -kë 'ka -kwëë -nu 'dhö, "këë -ka ka -dä nu Atanna -dhe -kö □gban -kö □gban 'gü, kö 'ka kaa- -tosea □gban nu- -dhe. -A 'kloo- -mü □dhe ka 'ö 'ka gun 'ka ga bha 'ka 'go ga 'gü 'ka -bö, -tosea -dee □në- 'ka- kë sië □taamasü ya- 'gü Atanna -bha kë 'gü. -A -wön 'gü, -ka ka dao -nu "kplëng bho yö □në -dhe □dhe -a -bha yë -kë 'ka -kwëë 'dhö kö 'wön 'ö pö 'aa- -bha □në 'ka- kë. ¹⁴ -A -gen -mü □dhe -a -bha -gasite □në 'ka -kplü -sü 'ka- -bha □taamasü ya- 'gü, 'ö 'ka -tosea kë sië -yënnng 'gü. 'Kaa 'tong- -gö -kpla 'gü 'zü, 'wön 'ö- -wön 'gü yö 'wön yaa -ko 'yii 'dho □moo ka -bha 'zü bha 'yö bha.

¹⁵ "Këë □ya kë "dhü kö □dhe □në bha? Kö □dhe 'ö -kë □dhe kwa -kö 'yaa 'tong- -gö -gwë □wüö 'zü 'ö 'kwa -kplü -sü 'ka Atanna -bha -gasite □në- -bha bha, kwa -moo -bha 'kwa 'wön yaa -kë -ee? -Abin tongtongdhö. ¹⁶ "Een 'yaa ka 'gü □dhe 'me 'ö □wü 'ö dho 'ö -dä

"kplëng bho me -dhe kö 'ö -da -me -gö gwëëdhë 'gü, kö- -me □ya kë 'ö gwëëdhë kë sië 'me 'ö- -dhe bha- -bha □dhuëng 'ka □naa bha -ee? □Ya kë "dhü, 'me 'ö 'bha i -dä nu 'wön yaa kë -sü -dhe, kö 'bha -da -gö □dhuëngdhe 'gü □naa bha, i -gö -dho 'to- -bha 'ö i 'gü -yö □see. 'Me 'bha i -dä "kplëng bho 'pö Atanna -dhe kö 'i- =bhlëë -ya, -yö -dho i kë 'me 'ö pö 'aa- -bha -a 'ka. ¹⁷ "Këë Atanna nue", -a -gen -mü □dhe ka 'ö 'ka gun 'wön yaa kë -sü □në- -gö □dhuëngdhe 'gü -blëësü bha, -gasite yö □në- -bha yö 'wo "ta -kö -së 'ö -zön ka -dhe bha □në 'ka- 'sü -sü 'ka ka 'nii- -bha -wön 'ka do -kö ya- 'gü. ¹⁸ -A -wön 'gü, 'go 'ka- wo 'wön yaa -gö □dhuëngdhe 'gü bha ka -da -sü 'ka 'wön -së kë -sü □në- -gö □dhuëngdhe 'gü. ¹⁹ 'Wön -zön 'ka 'a- -zön 'ö -gban □dhuëngdhe -bha bha a- -kë "dhü kö 'wön 'a- pö sië bha □në 'ka- 'gü ma 'kpakpadhö, □dhe -kö do 'ka gun ka -kö waa- ka -gen □gban -da -sü 'ka- 'ka 'wönmakoosü -nu kë -sü -nu waa- 'wön yaa kë -sü -gö □dhuëngdhe 'gü, 'ö 'ka gun 'ka kë "bhlüubhlu -a -wön 'gü bha □në 'ka dho- kë- 'ka 'wön -së kë -sü 'gü □taamasü ya- 'gü 'pö, kö 'ka kë "slüöslü Atanna -bha 'ka.

²⁰ -A pö 'a- wo "dhü bha- 'kloo- -mü □dhe 'ö gun kö ka -kö -yö 'wön yaa -gö -gwë □wüö, kö 'kaa 'wön -së kë -sü -zë -gö □dhuëngdhe 'gü tongtongdhö, kö ka flëë- 'gü 'wön -së kë -sü -zë -gö. ²¹ -A kë 'ka gun- wo sië "dhü "tüng bha- 'gü bha, -a □tröön 'ka- =sloo- 'gü □dëë yö -mü -më 'ka? Yö -mü 'wön -nu bha- -nu 'yiü- 'ö ka kë sië □dëë bha □në- 'ka. -A 'kloo- -mü □dhe 'wön 'dhe 'kö 'ka gun- kë sië bha -wo ga -zian □në- bho me 'ka. ²² "Këë do 'dhe 'kwa- wo □dëë, 'ö 'ka 'go 'wön yaa -gö □dhuëngdhe 'gü 'ö 'ka bjo Atanna 'ka bha- =tröön 'ö ka -bha yö -mü pö 'ö 'yaa ka -bha -a wëëdhö bha □në- 'ka, 'yö- -gö

-yö dho 'ö dö -tosea 'ö 'yaa yën 'ö- "piü bha- =slóó -sü -ta. ²³ -A -gen -mü ¶dhe ¶tróón 'ö 'wón yaa kè -sü 'gü 'yö ga 'ka. "Kεε 'pè 'ö Atanna -ya ¶gbaó 'me 'ö 'dhang bho kwa Dème Yesu Klisi "dhiü -a -gó "wékewéke, 'yö -mü -tosea 'ö 'yaa yën 'ö- "piü bha ¶nè- 'ka.

7

¹ N dheebhang -nu, a- 'wón -dó "pεεpεdhó ¶dhe 'pè 'ö maa- pö ka -dhe bha ka- -dó 'nu -blεésü, -a 'klóó -mü ¶dhe ka 'tóng- -dó 'kpakpadhö. Ka- 'wón -dó ¶dhe me 'ö 'yii ga ¶kó, 'ö -tun -zè wo "yaan, kö -mε -kó -yö -tun 'tóng- -gó kpó ¶wlóó ¶naa bha. "Eεn 'yaa "dhü -ee? ² -Yö -kè ¶dhe dhebhó 'ö gwaan- -bha -a 'dhö. 'Ö 'tóng- 'ö dhe 'sü -sü 'gü bha- 'gblúú -ta, "tóng 'ö dhebhó bha- -bha gón 'ö -tun 'ka "yaan, kö waa- -bha gón bha- -nu gën -yö 'kwëë- =naa bha. "Kεε -a -bha gón ¶ya bo ga -sü -zè 'ka, kö 'tóng- bhië" ¶ya "kan- -bha. ³ -A -kè 'dhü -sü 'gü, "tóng 'ö- 'ka 'ö dhebhó bha- -bha gón 'dhö -tun 'ka "yaan, kö -ya 'to -yö 'dho -yö gwaan- -dee 'kpó, kö -yö -zua ¶nè- zè bha. "Kεε -a -bha gón ¶ya bo ga -sü -zè 'ka, kö 'tóng- bhië" 'ö gun- -bha gwaan- 'kpó -sü 'gblúú "piü bha ¶ya "kan, ¶ya ö -bha gwaan- -dee 'kpó, -ya -kpó ö -ta "puu 'ka. ⁴ -Kó dö bha- 'gü, n dheebhang -nu, gun 'ka- wo 'tóng- -gó 'kun 'gü yi 'bha 'ka bha 'yaa "dhü 'zü. 'Ka ga 'tóng- bha- -gó ¶naa bha, 'yii 'dho ka 'kun 'zü, -a 'klóó -mü ¶dhe ga 'ö Klisi -ya wo bha -ya -wo kaa- wo 'gü, ka -ga Atanna -bha 'tóng- -gó -kó ¶nè bha. Kè "dhü kö 'ka kè Klisi -bha 'ka ¶dhe -kó 'ö ¶gεandhe -yö gwaan- "wεε kpó- 'ka bha- 'dhö. -A me "wεε 'ö "dhü bha ¶nè Klisi 'ö go ga 'gü 'ö -bö bha- 'ka. -A kè 'ö Klisi -ya wo "dhü bha -ya -kè "dhü kö 'me 'ö 'kwa -kè -a -bha me -nu 'ka 'kwa ¶tróón kè Atanna -dhe. ⁵ -A 'klóó -mü

¶dhe "tóng 'kwa gun- 'ka kwa -dú dhóóbhaa kè -zian -ta bha, 'wón yaa 'ö Atanna -bha 'tóng- -ya kè -sü -dhio dö bha ¶nè- kè -sü -peng -yö gun dö sië kwa dö -nu 'ka 'yö kwa "dhiü bho- 'ka ga -dhe. ⁶ "Kεε dö 'dhe 'kö 'kwa- wo ¶taamasü ya- 'gü ya, 'kwa 'go 'tóng- -gó ¶dhuëndhe 'gü, -a 'klóó -mü ¶dhe pé 'ö gun kwa 'kun -sü 'ka 'yö kwa gun- -gó -kaso 'gü bha 'kwa ga- -pè -gó. -A -kè "dhü -sü -wón 'gü, yè -dee 'dhe 'kwa- kè sië ¶taamasü ya- 'gü, Atanna -bha kè 'gü bha- -bha 'Nii- "slüüslü bha ¶nè- kè -faan -da kwa 'gü. -A kè -kó zii 'dhe 'ö gun 'tóng- 'gblúú -ta bha 'kwaa- -gó -kaso 'gü 'zü.

⁷ "Kεε ¶ya kè 'sa "dhü bha -oo, kö ¶dhe ¶nè bha? Kö Atanna -bha 'tóng- bha ¶nè pé yaa 'ka bha -ee? -Abin! "Kεε -a 'klóó -'ö mü yö -mü ¶dhe Atanna -bha 'tóng- bha ¶nè- -zón n -dhe ¶dhe 'wón 'dhe 'ö ¶ni ¶waa- kè kö 'wón yaa ¶nè bha, 'yö -wón 'gü 'yö 'a 'wón yaa dö. -A pö 'a- wo "dhü bha- 'klóó -mü ¶dhe ¶ya kè ¶dhe Atanna -bha 'tóng- bha 'yii -dhio dö 'nu kö -ya pö ¶dhe i zuë" ya 'dho bho pé -bha, kö 'maa zuë" -bho pé -bha -sü dö 'wón yaa 'ka. ⁸ -A pö 'ö 'tóng- bha -ya wo ¶dhe zuë" -bho pé -bha -sü bha 'yaa -sè bha ¶nè 'wón yaa -yö ö zü -gban 'gü, 'yö 'wón yaa suu "pepe 'ö 'tóng- -ya pö 'yaa -sè bha- kè -dho -da n -zú -bha. -A pö 'a- wo "dhü bha- 'klóó -mü ¶dhe ¶ya kè 'nu ¶dhe 'tóng- bha 'yaa 'dhö, kö -a pö -sü 'ö ¶dhe 'bha- kè ¶ni kö 'bha 'wón yaa kè bha- 'bhaa 'dhö 'pö. ⁹ ¶ya kè "dhü kö ma -zè n -bha 'ka, 'wón 'a n -zú gón- 'ka yö -mü ¶dhe 'ö gun kö 'mii 'pè 'ö Atanna -bha 'tóng- -ya -dhio dö -a 'bha dö ¶kó, 'maa gun -tosea kè sië "sika 'ka. "Kεε ¶dhe 'a- dö, 'ö 'a- 'wón dö ¶dhe 'ma- bha 'tóng- bho, ¶dhe 'wonyaakéme -mü n 'ka, ¹⁰ 'yö 'a- 'wón dö ¶dhe ga 'a dho- wo bha- gen ¶nè bha. -A -kè "dhü -sü bha

□nē- wɔn 'gü, 'yö 'tɔng- 'ö Atanna -ya dɔ kö -yö dha -zian □nē- bho kwa 'ka bha, 'yö -kē ga -zian □nē- bho ma -zē n 'ka -pē 'ka. ¹¹ -A -gen -mü □dhe 'wɔn yaa -yö ö zü -gban -a -bha 'tɔng- 'kö -sē bha □nē- 'gü 'yö "kpēng- -kē n -gɔ, 'yö bɔ- -ta 'yö n -pö, 'yö -kē n ga -gen 'ka.

¹² -A -kē "dhü -sü 'gü, Atanna -bha 'tɔng- -zē yaa -dhe 'bha 'yaa- -bha, 'yö -zē -yö -sē, -yö "slüöslü. ¹³ 'Wɔn yaa 'ö n zuē" "piü bha □nē- -da -wɔn 'dhö -mü. Kē "dhü kö -a -bha -kē yaa -yēngsü -sü bha 'kwa- dɔ. 'Yö □nē pē -sē bha -sü 'ö- -kē n zē -pē 'ka. -Kɔ 'ö 'wɔn yaa -yö ö zü -gban 'ka Atanna -bha 'tɔng- 'gü 'yö -kē pē yaa -yēngsü 'ka bha 'yö bha. 'Yaa 'yö -zē 'ka, 'pē 'kö pē -sē 'ka -yö -kē ma -zē n zē -pē 'ka -kɔ -kē □dhe?

Kwa -kē 'wɔn yaa -gɔ □dhuēngdhe 'gü -kɔ -dhiang 'ö Pɔdhö -ya zē

¹⁴ -Ka -dhe -ga, mē □gban kwa- 'wɔn -dɔ 'kpakpadhö □dhe 'tɔng- -yö -go Atanna □nē- "piü. -'Yö -sē, "kē ma □nē ma -zē 'a 'wɔn yaa -gɔ □dhuēngdhe 'gü, n -kē mē "bhü- 'ka -sü 'ö "sı 'yaa n -dhe bha- -wɔn 'gü, ¹⁵ 'yö 'pē 'a- -kē 'maa- dɔ n -dɔ -gɔ. -A 'kloo- -mü □dhe 'pē 'kö- kē -dho 'dhö n -bha 'maa 'yö -zē kē, -a 'dhe 'ö- -san 'dhö n -kē bha □nē 'a- -kē. ¹⁶ -A -kē "dhü -sü 'gü, □ya kē □dhe 'pē 'yaa n "piü □dhe 'a- -kē, 'ma- kē, kö- -dhe 'bhaa Atanna -bha 'tɔng- -zē -bha, 'yö -zē -yö -sē, ¹⁷ kö- -dhe 'bha 'yaa mang -dɔ 'pö n -bha, kö 'wɔn yaa 'ö n -zɔ "piü bha □nē- -da -wɔn 'dhö -mü. ¹⁸ -A 'kloo- -mü □dhe □ya 'to n suu -zē -bha -bha, n -kē mē "bhü- 'ka -sü "gblü "piü, kö a- 'wɔn -dɔ □dhe 'wɔn -sē -zē -a dɔ -zian -yēa 'yaa n 'gü. 'Wɔn -sē kē -dho -yö -kē n -bha, "kē n -kɔ □nē 'yaa □mɔɔ- kē -sü -bha. ¹⁹ -A -kē "dhü -sü bha- 'gü, 'wɔn -sē 'ö- kē -dho 'dhö n -bha bha 'maa 'yö -zē kē, "kē 'wɔn yaa 'ö 'yö -zē kē -dho 'yaa n -bha bha

□nē 'a- -kē. ²⁰ 'Ö "dhü 'dhö -mü, □ya kē □dhe 'pē 'kö kē -dho 'yaa n -bha 'ma- kē, kö mang □dede -zē 'mii- "dhiü "wlü -bha kö 'a 'wɔn bha- kē, "kē kö 'wɔn yaa 'ö □ya 'kɔ dɔ n 'gü bha □nē- -da -wɔn 'dhö -mü.

²¹ □Ya kē "dhü kö n -bha 'kö □slɔɔ- 'gü 'a- dɔ, 'yö -mü □dhe 'ma- pö 'a 'wɔn -sē kē, 'maa □mɔɔ- -bha. Pē doseng 'ö n -kɔ -yö □mɔɔ- kē -sü -bha, 'yö 'wɔn yaa 'ka. ²² 'Sa 'ma 'yaanu kö 'a n -zɔ 'gɔn, Atanna -bha 'tɔng- "dhia -zē -yö n 'gü □tɔn, "kē -a -kɔ 'mē? ²³ 'Tɔng- "wēē 'dhe 'ö n kwi □wlö bha □nē 'kö zē- 'dhe 'ö n zuē" "piü bha- 'ka, 'yö n -kē 'wɔn yaa 'ö □ya 'kɔ dɔ n kwi 'gü bha- -bha □dhuēng 'ka. ²⁴⁻²⁵ -A -kē "dhü -sü bha- 'gü, a 'wɔn yaa -gɔ □dhuēngdhe 'gü -kpēawo ma -kē mē "bhü- 'ka -sü □nē- -wɔn 'gü, "kē n zuēga -zē Atanna -bha 'tɔng- 'kun -dho -ya -bha. "Eke! Mang -wēēsü 'ö 'ma n -dɔ "yaan -ga wo □tɔn ya 'dee dho n dha, 'dee dho kwi 'dhe 'a- 'gü ya- bho n -bha? "Kē -gasite 'yaa Atanna -bha -a Gbö Yesu Klisi 'ö kwa Dēme 'ka bha- -bha ga 'ö- wo bha- 'saa- 'gü.

8

¹ -A 'kloo- -mü □dhe dɔ 'dhe 'kö 'kwa- wo "tɔng ya- 'gü ya, mē "pēpē 'dhe 'kö □wa -kplü Yesu Klisi -bha, Atanna -bha za 'yaa- -nu -bha 'zü. ² -A -gen -mü □dhe zian 'ö Atanna -bha 'Nii- "slüöslü 'ö □sii 'ö 'yaa yēn- -da 'mē 'kwa bɔ Yesu Klisi 'ka kwa 'gü bha □nē kwa dha zian 'dhe kwa -da 'wɔn yaa -gɔ □dhuēngdhe 'gü, 'ö gun kwa "dhiü bho siē ga -dhe bha- -gɔ. ³ 'Wɔn 'ö kwa mēbhü dhe -dhe -kwi 'yaa gun □mɔɔ siē- 'gü -wɔn kē -sü -bha Moizö -bha 'tɔng- "gblɔɔ -ta bha, Atanna □yaa- 'gü -wɔn kē. -A 'kloo- -mü □dhe □ya 'yö □dede ö Gbö bɔ kwi 'ö kwa -bha 'ö 'tɔng- 'kun "sı 'yaa -dhe bha- 'gü kö 'yö -zē -ya

'kun, kö -yö kpaɔ "pɛ- 'ka 'wɔn yaa -bha, kö -yö kɛ Atanna -bha za -loo 'wɔn yaa -ta -gen 'ka kö -ya bho kwa -bha. ⁴ Atanna -ya kɛ "dhü kö 'pɛ 'ö 'tɔng- -ya pö- 'gü -wɔn -yö kɛ 'mɛ 'ö 'kwa- -tosɛa kɛ siɛ kwa -dɪ faan -bha 'zü, "kɛɛ 'ö 'kwa- kɛ siɛ- -bha 'Nii- "slüüslü ɔnɛ- 'saa- 'gü ya kwa ɔnɛ kwa -dɛ. ⁵ -A 'klɔɔ- mü ɔdɛ mɛ 'wo -tosɛa -kɛ wo -dɪ dhɔɔbhaa 'ka bha, 'pɛ 'ö- -dhɔ -ya -nu -kɛ ɔnɛ 'wo -ya -a -wɔn zuɛn -ta, "kɛɛ 'mɛ 'kö 'wo -tosɛa kɛ siɛ Atanna -bha 'Nii- "slüüslü 'saa- 'gü, wo -zɛ -wo -ya 'pɛ 'ö- -dhɔ -yö 'Nii- "slüüslü bha- -kɛ ɔnɛ- kɛ -sü zuɛn -ta. ⁶ 'Sa -ya 'pɛ 'kö- -dhɔ -yö mɛ -kɛ -a kɛ -sü zuɛn -ta -sü -zɛ, -yö mɛ "dhiü -bho ga ɔnɛ- dɛ, "kɛɛ -ya 'pɛ 'ö- -dhɔ -yö Atanna -bha 'Nii- "slüüslü -kɛ -a kɛ -sü zuɛn -ta -sü 'yaa zian 'wɛɛ 'bha bho mɛ 'ka kö 'yii kɛ -tosɛa 'ö 'yaa yɛn 'ö Atanna 'piü, waa- -ya -dɪ 'flɛɛ- 'gü -sü -zɛ 'ka. ⁷ -A -gen -mü ɔdɛ mɛ "pɛpɛ 'wo -ya 'pɛ 'ö- -dhɔ -ya -nu -kɛ -a kɛ -sü zuɛn -ta bha, Atanna 'yao- mü -a -nu 'ka, 'waa- -bha 'tɔng- =bhlɛɛ -ya, 'waa ɔmɔɔ -zian ɔnɛ- wo- -bha. ⁸ 'Sa 'mɛ 'wo "dhü bha- nu "dhia 'yaa ɔmɔɔ- -bha kö -yö 'ma- 'gü 'pö.

⁹ "Kɛɛ ka -zɛ 'kaa -tosɛa kɛ ka -dɪ dhɔɔbhaa 'ka 'zü, ka -tosɛa kɛ siɛ -a -bha 'Nii- bha ɔnɛ- dhɔɔbhaa 'ka. -A 'klɔɔ- mü ɔdɛ- -bha 'Nii- bha -yö ka 'gü. Klisi -bha 'Nii- bha 'yaa mɛ "ɔɔ mɛ 'ö- 'gü, kö 'yaa Klisi -bha 'ka. ¹⁰ ɔYa kɛ ɔdɛ Klisi ɔnɛ ɔya kɛ ka 'gü, 'kö 'zü ka kwi -zɛ ɔya kɛ ga -pɛ 'ka 'wɔn yaa -wɔn 'gü, "kɛɛ kö ɔsii 'ö 'yaa yɛn bha -yö ka 'gü -a -bha 'Nii- 'ö ka 'gü bha- wɔn 'gü, -a 'klɔɔ- mü ɔdɛ kö Atanna ɔya ka kɛ "slüüslü ö wɛɛdhö. ¹¹ ɔYa kɛ ɔdɛ Atanna -bha 'Nii- "slüüslü 'ö Yesu -bö 'ö go ga 'gü bha ɔnɛ ɔya -yɛa 'kun ka 'gü, 'yö yöö Atanna 'ö Klisi -bö 'ö go ga 'gü 'pö bha, 'ö bɔ- -bha 'Nii- 'ö ka 'gü bha- ta 'yö ka kwi 'dɛ 'ö gapɛ 'ka bha- bö 'pö, 'yö ɔsii -dɛɛ

-da ka 'gü.

¹² -A -kɛ "dhü -sü bha- 'gü, n dheebhang -nu, "pɔ -yö kwa -bha. "Kɛɛ "pɔ 'ö bha 'yii kɛ kwa -dɪ dhɔɔbhaa kɛ "pɔ 'ka. ¹³ -A -gen -mü ɔdɛ 'ka -tosɛa kɛ ka -dɪ dhɔɔbhaa -zɛ 'ka kö ka -dho ga. "Kɛɛ ɔya kɛ ɔdɛ 'ka ka zü -gban Atanna -bha 'Nii- 'kö bha- 'gü, kö ka -dɪ dhɔɔbhaawɔn -nu bha 'ka ka kwa- -zü, kö -yö kɛ ka -gɔ ɔdɛ 'pɛ ɔya ga -a 'dhö, ka -dho -tosɛa kɛ. ¹⁴ -A 'klɔɔ- mü ɔdɛ mɛ "pɛpɛ 'kö 'wo -tosɛa kɛ siɛ Atanna -bha 'Nii- bha- faan 'ka, kö- -bha 'nɛ -nu -mü. ¹⁵ -A -gen -mü ɔdɛ -a -bha 'Nii- 'kö- =gɔɔ ka -gɔ 'ö ka 'gü bha, 'yii kɛ 'Nii- 'ö mɛ -kɛ "suü -mɛ 'ka, "ɛɛn 'ö mɛ -kɛ ɔdhuɛng 'ka -a 'ka. "Kɛɛ yö ɔnɛ ka -kɛ -a -bha 'nɛ 'ka, 'yö 'kwa ɔmɔɔ- -bha 'kwa- dɛ «Kwa Dɛ». ¹⁶ -A 'klɔɔ- mü ɔdɛ Atanna -bha 'Nii- bha yö ɔdɛde -ya "sɛɛdɛ -kɛ kwa 'nii- dɛ 'ö- pö kwa- -bha 'nɛ 'ka. ¹⁷ 'Sa ɔya kɛ ɔdɛ 'kwa kɛ- -bha 'nɛ 'ka, kö 'pɛ 'ö- "plüün bho ö -bha 'nɛ -nu -dɛ -dɛkpaɔ dhia" 'gü bha kwa- Klisi -nu kwa -bha -mü. -A 'klɔɔ- mü ɔdɛ 'kwa saan" Klisi -wɔn 'gü ɔdɛ -kö 'ö ɔsaan- 'ka -a 'dhö, kwɛng -nu kwa -dho kɛ 'pö -dɛ do 'gü -a 'tɔ bho -yi 'ka.

¹⁸ -A -wɔn 'gü, a- 'wɔn -dɔ 'kpakpadhö ɔdɛ Atanna -bha -gblüɛdɛdɛ 'ö dho- nu kwa -dɛ, waa- -bha 'tɔbhɔdɛ 'ö- =kɛng- bha- -nu -bha -kɛ -sɛ -sü bha, 'waa- zɔn -zianwo saan" 'kwa- wo siɛ ɔdɛɛ bha- 'ka. ¹⁹ Pɛ "pɛpɛ 'ö Atanna -ya -da, -a ɔgban -zɔ -yö dun siɛ- -bha 'nɛ -nu bha- -nu -wo "yɛa- -yi bha- wɔn 'gü. ²⁰ -A -gen -mü ɔdɛ pɛ "pɛpɛ 'ö- -da -a ɔgban- kɛ see- -pɛ ɔnɛ- 'ka, kɛ 'ö- wo "dhü bha yö ɔnɛ- pö -yö kɛ "dhü. "Kɛɛ yö ɔnɛ- =gban 'gü, -a -nu -zɔyödɛ -wɔn -yö -dhö. ²¹ Yö -mü ɔdɛ -yö -gun Atanna -zɔ "piü ɔdɛ ö -dho ö -bha -da -pɛ -nu bha- -nu -bho ɔdhuɛngdɛ 'gü yi do 'ka 'güseedɛ bha- gɔ, 'ö 'wo

-ya wo -dɪ 'flëë- 'gü -a -bha 'në -nu mɛdhe kɛ -yi bha- 'ka. ²² 'Yaa kwa tii' 'ka -wɔn 'ka, kwa- wɔn -dɔ 'kpakpadhò ðdhe 'ò go- 'ka "kprɔngtaadhe -da -sü -bha 'ò nu 'ò zun- 'ka ðdɛ -bha, pɛ "pɛpɛ 'ò Atanna -ya -da, -a 'bha 'yii -ya ò -dɪ 'flëë- 'gü do, "dhiü ðnë 'wo- wo sië 'wo dho- 'ka, ðdhe dhebho 'ò- "gblü 'dhö- kɛ sië -a 'dhö saan" 'wo- wo sië bha- kwɛɛ ðwlöö. ²³ 'Kɛɛ wɔn 'ò "dhü bha 'yii kɛ "kprɔngtaame -nu -dɪ -sloo -a -nu -bha 'wɔn 'ka, -a -gen -mü ðdhe 'mɛ kwaa -dɪ 'pö 'kwa Atanna -bha 'në -nu 'ka bha kwa "dhiü 'pö "dhü kwa zuë" "piü. "Kɛɛ 'sa kö ðya kwa -zɛ kwa "kan -ga -gɔ bhië" "dhiü ðyaa- daɔ dɔ -a -bha 'Nii- "slüöslü 'ò- =gbaɔ kwa -gɔ bha- 'ka. "Kɛɛ ðdhe 'ò -kɛ ðdhe -a -gɔ -da 'plöö -yi ðnë dho kɛ yi 'ò dho kwa bho- 'ka kwi 'dhe ga -kwi 'ka ya- 'gü 'ò kwa dha- 'ka ga -gɔ bha ðnë- 'ka bha ðnë- wɔn 'gü 'yö 'kwa -tun -dhiö 'pö kwa zuë" "piü bha. ²⁴⁻²⁵ Pɛ 'ò mɛ "yan 'yaa- bha ðnë ðya kɛ 'yö mɛ -yö mɛ "yan to- gɔ zuësadhe 'ka. -A pö 'a- wo "dhü bha- 'klɔɔ- mü ðdhe 'kwa dha 'nu, "kɛɛ kwa -tun ðkò kwa "yan 'to- dhekpaoyi -sɛ 'ò 'kwa dho -da 'ka -a -bha -gblüdédhɛpö 'gü bha- gɔ. -A -gen -mü ðdhe pɛ 'ò mɛ "yan 'yaa- bha 'yö mɛ- mɛ "yan to- gɔ. "ɛɛn 'pɛ 'ò mɛ "yan 'dhö- bha mɛ- mɔɔ- bha 'ò mɛ- mɛ "yan to 'zü- gɔ- eɛ?

²⁶ ðya 'go yö -zɛ 'gü, 'mɛ 'ò "sɪ 'yaa kwa -dhe -bheɛ Atanna -dhe -sü 'gü bha, -a -bha 'Nii- "slüöslü -yö -nu kö -yö kwa ðnë kwa -ta 'kun -bheɛ -dhe -sü -bha. -A 'klɔɔ- mü ðdhe -kɔ 'wo ðbheɛ- 'ka -a -dhe 'kwaa- dɔ -sɛ 'ka. -A -bha 'Nii- bha ðnë ðbheɛ- -dhe kwa -dhe, 'yö -bheɛ -dhe -kɔ 'ò- -zɔ kun -a wo kwa -dhe -zɔ ðlɔɔ- kɔ 'ò -wɔ 'ò go- 'gü -a pö -kɔ 'yaa ðsloo mɛ "bhü- gɔ -a 'ka. ²⁷ ðya kɛ "dhü, 'yö Atanna 'ò -dhe yi kɛ zuë" 'gü bha 'ò ò -bha 'Nii- "slüöslü bha- wɔ 'gü ma, -a 'klɔɔ- mü ðdhe 'Nii- bha -yö

-bheɛ -dhe -a -bha mɛ -nu ðnë- -nu -wɔn 'gü ðdhe -kɔ 'ò- "piü ðdhe -wa kɛ- 'ka -a 'dhö.

²⁸ -A -wɔn 'gü, mɛ "pɛpɛ 'ò Atanna -dho -ya -nu -kɛ 'ò- -nu sü 'ò- -nu -ya ò -bha -ya 'gü ðdhe -kɔ 'ò gun- 'ka- -zɔ "piü yi 'bha 'ka -a 'dhö, 'wɔn "pɛpɛ 'ò -da -a -nu -ta, -a ðgban "dhiü -ya -dhe -kɛ -nu -bha 'wɔn -sɛ ðnë- 'ka. ²⁹ -A 'klɔɔ- mü ðdhe Atanna yöö ðdede 'ò 'mɛ 'ò- -nu dɔ kö 'wii bho -zianwo ðkò, 'ò- -ya ò zuë" "piü- -nu -bha ðdhe ðwa bho -wo -dho kɛ 'ò -bha 'ka bha, -ya -ben -zɛ wo ðnë- -nu -bha yi 'bha 'ka kö -wo kɛ ðdhe 'ò Gbö 'dhö -kɔ 'ò- 'gü -a 'dhö. Kɛ "dhü kö -a Gbö bha -yö kɛ 'ò dheebhang -nu 'gbɛ bha- -nu -bho -be 'ka. ³⁰ 'Sa 'mɛ 'ò Atanna -ya -kɛ "dhü -wɔn -ya ò -zɔ "piü- -nu -dhe yi 'bha 'ka bha -ya wo ðnë- -nu sü mɛ ðzinng 'gü. 'Mɛ 'ò- -nu sü "dhü bha, 'yö dho 'yö- -nu -kɛ "slüöslü 'ò wëédhò. -A mɛ do 'wo "dhü bha, 'yö dho 'zü 'ò- -nu -kɛ 'tɔbhodhe -kɛ 'ò "piü -mɛ 'ka. ³¹ ðya kɛ "dhü kwa -dho -a pö 'sa ðdhe? Atanna -zɛ ðya bo bo -sü 'ka kwa 'ka, kwa 'yaa- mɛɛ ðnë 'ò dho ðmɔɔ kwa -bha? ³² -Mɛ ðnë Atanna dho- fië- bho kwa -bha ðtaamasü ya- 'gü, "kɛɛ kö 'yii ðdöng 'ò de Gbö -ta kwa -dhe tongtongdhö, kö ðya 'ò -kɔ bho- 'gü kö -yö ga mɛ ðgban "pɛpɛ kwa -wɔn 'gü. ðdhe 'kö ðya 'ò -kɔ bho 'ò Gbö -zɛ 'gü kwa -wɔn 'gü ðdhe -kɔ bha- 'dhö bha, kö -yö -dho pɛ ðgban "pɛpɛ nu kwa -dhe -a Gbö 'ò- nu bha- ta 'ka. ³³ Atanna ðnë ðyaa- pö 'mɛ 'ò- -bha ðdhe ðsong -ya -bha kö ðsong -ya -mɛ -bha. Yöö do bha ðnë ðyaa- pö 'yaa 'mɛ 'ò- -bha kö 'yaa- -bha. 'Dee dho- pö 'mɛ 'ò Atanna -ya -nu -ya -a -nu -bha ðdhe ðsong -ya -nu -bha? -A -mɛ 'yaa 'dhö! ³⁴ 'Dee dho Atanna dhɔɔbhaame -nu kwa zɛ za 'ka, "kɛɛ kö Yesu Klisi ðya ga kwa -wɔn 'gü, kö ðya 'dho ðya 'go ga 'gü ðya -bö, kö -yö -ya -sü

'ka -due □bhlëésü 'ö- Dë "soo bha-
'gü, kö -yö bhea" sië ö Dë -dhe
kwa -wön 'gü. ³⁵ -Më suu □në dho
moo- -bha 'ö 'kwa -kan -dho 'ö Klisi
-ya -kë kwa 'ka bha- -bha. "Yënnng
□gbaondhe -ee? "Een zuëdhiütëe
-ee? "Een më -wëédhe bho -sü -ee?
"Een din- -ee? "Een "flëë -ee? "Een
-do "dhëng yaa "dhiü -sü -ee? "Een
ga -ee? -A -pë 'yaa 'dhö. ³⁶ -A
-gen -mü □dhe -yö -ben zë -sü 'ka
Atanna -wu 'sëédhe 'gü □dhe:

«(-Tosea Atanna,) bhi □në 'yi do
-sü 'ka ga "dhiü i -wön 'gü
'yënnng- 'gü waa- gbeng -nu □gban
'gü,

'ö 'wo yi 'sü sië □dhe "bhlaa 'wo
'dho sië- 'ka
-a zë -dhe 'gü -a 'dhö ya.»

³⁷ "Këë yö -zë □gban 'gü, 'më
'ö kwa -dho -ya -kë bha, kwa
-ziö 'wön -nu bha- =gban 'gü yö
□në- 'saa- 'gü, -a -gen -mü □dhe
"kplëë -dhe 'ö- nu kwa -dhe bha,
-a -moo 'ka 'yaa 'dhö. ³⁸ -A pö
'a- wo "dhü bha- 'kloo- -mü □dhe
n 'dhang bho -sü -ya "dhiü 'kpak-
padhö □dhe kwa -kan -dho bha-
-bha -pë 'bhaa 'dhö: Ga 'yii 'dho
□moo- -bha, "een -tosea 'yaa -mü,
"een Atanna -bha "kië -nu 'waa
-mü, "een 'gügubdhepë "een -ziö
më -gö -pë -nu zian 'wo dhang-
'gü -a 'bha -kö 'yii 'dho □moo-
-bha, "een □dëë 'yaa -mü, "een
dhia" 'yaa -mü, ³⁹ faan -pë -nu 'wo
dhang- 'gü oo, -a 'dhe 'wo "kpong
□taa oo, "een Atanna -bha -dapë
suu "su suu 'bha -zian □në- -kö 'yii
'dho □moo- -bha kö -yö kwa "kan
-dho 'ö Atanna -ya -kë kwa 'ka kwa
Dëme Yesu Klisi 'saa- 'gü bha- -bha.

9

*Wön 'ö -gban "segö 'ö Atanna
-ya sü ö -bha 'ka -a 'gü -më -nu -wön
-bha -a -dhiang 'ö Pödhö -ya zë*

¹ Dhiang 'ö maa- zë bha tean-
=dede -mü, a- -zë Klisi 'to 'gü,
n zuëga 'dhö, Atanna -bha 'Nii-
"slüüslü 'ö n 'gü bha- 'dhö, wo □në

'wo n "sëë- 'ka □dhe 'pë 'a- pö sië
bha 'mii □sua kë. ² □Dhe n zuë"
"dhiü -yö -tëë yi □gban "pëpë 'ka
'ö -wëë -yö bö n -ta, n dheebhang
-nu 'wo -kë Izraëdhö -më -nu 'ka
bha- -nu -wön 'gü. ³ Ma n -zö 'gön
'dhang 'ö 'wii- bho Klisi -wön "dhiü
bha- 'ka, -yö -kë n "piü □dhe 'kö 'zü
Atanna □ya "dhang -zian □në- bho
ma -zë n -bha -a -nu -wön 'gü, "een
'kö 'zü 'ma "kan -zian □në- wo Klisi
-bha, "këë kö wo -zë -wo dha, -yö
-dho 'kun bho n 'gü. ⁴ -A 'kloo- -mü
□dhe Izraëdhö -më -nu 'kwa bha
□në 'kwa Atanna dhoo bhaame -nu
'ka, 'yö "klu bho kwa -bha □dhe
më- pë bho -tünë -nu -bha. Atanna
□dede bha- 'bhü -yö -gun do sië
kwa "bhema -nu □në- -nu -ta. -Yö
-mlëedhe -da 'zü waa- kwa 'bhema
-nu do bha □në- -nu □zinng 'gü
-gen -yan kpö 'ka, 'yö dho 'ö- 'gü
'tong- do- -nu -dhe, 'yö dho 'ö ö
-dhökë -kö -zön -a -nu -dhe, 'yö
dho 'ö "plüün bho- -nu -dhe. ⁵ -A
më 'dhe 'wo □dëë bha -wo më 'dhe
'wo gun yi 'bha 'ka "dhü bha □në-
-nu 'gü -në -nu 'ka. Woo do bha
'zü □në □ya kë mëbhudhe 'gü, 'yö
Klisi -yö go- -nu 'gü. 'Sa Klisi bha
□në pë □gban "pëpë -gö -ta, yö □në
Atanna 'ö- 'to -yö bho -kpeawo -a
'ka. Kö -yö kë "dhü bha 'aa -yö kë!

⁶ Ma- pö "dhü kö 'mii- pö □dhe
□ya kë "dhü kö "plüün 'ö Atanna
-ya bho Izraëdhö -më -nu -dhe bha
'yii 'to- -bha, -a -gen -mü □dhe
më "pëpë 'wo Izraëdhö 'gü -në
-nu 'ka, Atanna 'yaa- -nu □gban
-ga □dhe Izraëdhö 'në □dede 'dhö.

⁷ Kwa- 'wön -do □dhe kwa "bhema
Ablaamö suu 'gü -në -nu -mü, "këë
yö -zë □gban 'gü, -a -nu □gban
"pëpë -zë 'wii kë -a 'kpo -në □dede
'ka. -A 'kloo- -mü □dhe Atanna -ya
-pö Ablaamö -dhe 'ö- pö:

«I gbö Izaakö 'kpo -në -nu -dö -slöö
□në

'wo dho- -nu -dhe i 'kpo -në -nu.»

⁸ □Waa- pö "dhü kö -wa pö- -nu
□gban 'wii 'dho kë Atanna -bha

'nè 'ka -a -nu ꞑgban -kè Ablaamó ꞑyooon 'ka -sü -wɔn -zè 'gü, "kɛɛ 'nè -dhe -nu ö Atanna -ya -nu -dhe -sü "plüün bho bha ꞑnè 'wo- bhang ꞑdede -nu 'ka. ⁹ -A -gen -mü ꞑdhe "plüün 'ö Atanna -ya bho- -dhe "dhü yi 'bha 'ka bha, -a -bho 'gü -wu ꞑnɛ. -Ya -pö -dhe 'ö- pö:

«"Sanni "töng 'kwa dɔ- 'ka ya -a 'bha -yö ꞑloo -kwe dhia" 'ka, kö ma nu i "piü kö i -bha dhebhɔ Saadha ꞑya 'nègɔɔn do 'kpɔ.»

¹⁰ -A -kpea -zian 'yaa kè "dhü, -a -gen -mü ꞑdhe Dhebeka yöö -dɪ 'pö- -bha -gun "dhü. 'Ö ö -bha 'nègɔɔn ꞑple 'ö- kpɔ, 'wo gun 'peng 'ka bha -ya -nu -gu -sü kwa 'ziü- Izaakö yöö do ꞑnè- -gɔ kö Atanna ꞑyaa- "plüün bho- -dhe. ¹¹⁻¹² 'Sa Atanna -bha -kɔ -yɛ mɛ -bha -sü -zè "slè -yö yöö do ꞑnè- -gɔ. 'Mɛ 'ö -dhi -dhe 'yö- -ya, 'yaa -gban -a -mɛ këwɔn -nu -bha. -A 'klɔɔ- -mü ꞑdhe -yö 'nè ꞑple bha- -nu bhɔ "töng -to "dhiü kö- -nu këwɔn -sè "ɛɛn yaa 'bha -zian 'yii kè ꞑkò 'ö- pö:

«-A mɛ 'kpiisü -dho gwëédhe kè ö 'zlaa- -dhe.»

¹³ -A 'klɔɔ- -mü ꞑdhe -yö -ben zè -sü 'ka- -gɔ 'sëédhe 'gü -a -wu 'ka ꞑdhe:

«Zakɔbö -dhɔkè n -kè 'ö -ziö Ezau -zè -ta.»

¹⁴ 'Sa ꞑya kè "dhü kö ꞑdhe ꞑnè bha? 'Kö ꞑflü -yö Atanna -bha 'wɔn 'gü ꞑnaa bha -ee? -Abin!

¹⁵ -A pö 'a- wo "dhü bha- 'klɔɔ- -mü ꞑdhe -yö kè- -pö Moizö -dhe 'ö- pö: «'Mɛ 'ö "klɔ -dhi -bha -dho ꞑya n kè, 'yö 'a- -dhi -bha.

'Mɛ 'ö- -wëè n kè -dho ꞑya n kè, 'yö 'a- -wëè -ga bho.»

¹⁶ ꞑYa kè "dhü kö -yö Atanna do ꞑnè- -bha 'wɔn 'ka, yö ꞑnè mɛ -wëè -ya -kè. 'Yaa -gban mɛ 'ö "dhü -a -zɔ 'gɔn -kɔ -nu "ɛɛn -a këwɔn -nu -bha. ¹⁷ -A -gen -mü ꞑdhe -yö dhiang -zè 'zü Fadhɔn 'ö -kè Ezitö

-mɛ -nu -bha -gblüdè 'ka bha- -dhe yi 'bha 'ka 'ö- pö:

«I -ya 'a- wo -gblüdè 'ka bha, a- -kè "dhü kö 'a bɔ i -ta 'a ma 'gügbudhe ꞑnè- -zɔn

"kpungtaame -nu ꞑgban "pɛpɛ -dhe,

kö mɛ ꞑgban -wo n 'tɔ dɔ -dhe ꞑgban 'gü "kpung ꞑtaa.»

¹⁸ -A -kè "dhü -sü 'gü, 'mɛ 'ö- -wëè -bha -a kè -dho ꞑyaa- kè, 'yö- -wëè -ya -kè, 'mɛ 'ö- gɔɔ -kè "gbɪ- -dho ꞑyaa- kè -ya -mɛ gɔɔ -kè "gbɪ-.

¹⁹ 'Ma- pö "dhü, -wo -mɔɔ -bha 'wo n dhɛɛ" kpɔ 'wo- pö 'yö ꞑya kè "dhü 'sa kö Atanna za -dɔ mɛ "bhɪ- -bha -gen -mü -mè 'ka? 'Wɔn 'kö Atanna ꞑyaa- pö -yö kè, 'dee dho dha- -gɔ?» ²⁰ 'Mɛ 'ö bhi -zè 'i dhɛɛ" suu bha- 'kpɔ siè bha -mè -mü i 'ka 'yö kaa- Atanna kaa za dɔ. "ɛɛn "sɛ gbɔ- -mɔɔ -bha 'ö- pö ö dɔ -mɛ -dhe ꞑdhe: «I n kè ꞑni -mè -wɔn 'gü -ee?» ²¹ Gbɔ "sɛ -yö gbɔdɔmɛ ꞑnè- -gɔ. -Kɔ "ɔɔ -kɔ 'ö -dhi -dhe 'yö- -kè 'ka. ꞑYa dhi- -dhe 'yö- -kè gbɔ ꞑbhléèsü 'ka, ꞑya dhi- -dhe 'yö- -kè gbɔ "wlaasü 'ka.

²² -Kɔ dɔ bha- 'gü, -yö -dhi Atanna ꞑnè- -dhe kö- -siödhewɔn 'ö mɛ "bhɪ- -nu "piü bha -wa dɔ, ꞑya 'go mü 'zü kö -wo ö 'gü -kè "gbudhe yö, 'wɔn 'ö- -wɔn 'gü 'yö ö zuè" kun ö -bha pinpindhö ö -siödhewɔn këmɛ -nu "piü bha 'yö bha, 'kɛɛ 'sa kö ꞑwa "dhang 'sü- -bha -kɔ ꞑgban -kɔ ꞑgban 'gü, kö ꞑwa kè ꞑdhe gbɔ "wlaasü 'ö- -zun "dhiü -bhɔɔ 'yaa 'dhö -a 'dhö.

²³ 'Kɛɛ 'sa kö 'mɛ 'kö kwa -zè 'kwa ꞑdhe -a -bha gbɔ ꞑbhléèsü -nu 'dhö, 'ö kwa -wëè -ya -kè, 'ö ꞑbhléè -ya -sü 'ka kwa -bha -ziisü 'ka bha -ya "piü ꞑdhe ö 'tɔ -yö bhɔ kwa ꞑnè kwa -bha. -A -kè "dhü -sü bha- 'klɔɔ- -mü ꞑdhe ꞑbhléè -ya kwa -bha -wɔn -yö -gun -zɔ "piü -blɛəsü yi 'bha 'ka 'yö gun -na kwa -da. -A -kè "dhü -sü -wɔn ꞑya bɔ ga -sü 'ka Atanna -zè 'gü bha -oo, 'dee

dhiang 'dhö -tun "piü? 24 -A -kë "dhü -sü 'gü, 'mε 'ö kwa -ya "dhü bha, yö □në kwa -dhe, kwa 'sü 'ö-wo 'pö bha 'yii-wo Zuifö -nu woo do -a -nu kpö 'gü, -ya mε 'bha -nu -sü 'mε 'waa Zuifö 'ka -nu kpö 'gü 'pö. 25 -Ya yö □në -dhiang zë -a -wudhiüloomε Oze -gɔ 'sëédhe 'gü 'ö- pö:

«"Sεgɔ -nu 'ö 'waa gun n -bha 'ka -blεsü, a -dho -a -nu 'sü 'wo -kë n -bha 'ka, 'ö mε 'ö -nu -dho 'yaa gun n kë sië bha, 'a -nu -dhe n dhoo**bhaame** -nu.»

26 'Ö -dhe -nu 'wo gun pö sië- 'güme -nu -bha □dhe 'waa n -bha 'ka bha, 'wo wo -wu □slëë mü, 'wo -nu -dhe Atanna "yaandhe bhang -nu.»

27 Kö Ezai -dɪ 'pö -yö bɔ sië ö -bha "pεan "piü 'ö -gbla Izraedhö -bu 'gü 'ö- pö:

«'Kö □ya kë -zian □në wo □dhe Izraedhö -mε -nu □wa pa, □wa kë □dhe "yεen 'ö □weeyi "kpuŋg "dhiü -a 'dhö, "kεε -a -nu kpö 'në 'bha □në dho dha.

28 -A 'kloo- -mü □dhe -wu 'ö Atanna -ya pö -yö -dho -a □gban 'gü -wɔn kë "pεεpedhö, 'ö- do -zian 'yaa 'to, "kεε "vaandhö, "kpuŋgtaadhe □gban 'gü.»

29 Ezai do bha □në- pö 'zü □dhe: «□Ya kë □dhe Atanna yöö □dede -zë

'yii kwa -ding 'në 'bha 'to 'nu, kö kwa suu -dho yën 'nu "kpuŋg □taa □dhe Sodomö -mε -nu 'dhö,

'ö 'kwa bho Gomoo -mε -nu -bha.»

30 □Ya kë "dhü 'sa kö kwa -dho -a pö □dhe? Kö kwa -dho -a pö 'mε 'ö wo -zë 'waa Zuifö 'ka, 'ö -nu "tu 'yaa gun -kë "slüüslü -sü 'ö Atanna wëédhö -a -bha -zianwo bha □yaa -nu kë "slüüslü ö wëédhö -a -nu 'dhang -bho Yesu "dhiü -sü -wɔn

'gü 31 'Yö Izraedhö -mε -nu 'kö wo -zë 'wo gun -kplakpla bho sië -kë "slüüslü -sü 'ö Atanna wëédhö -a -wɔn 'gü, -a -bha 'tong- 'kun -sü 'ka bha 'wii □moo- -bha. 32 -A -nu -fië -bha 'kloo- -mü -më 'ka? -A 'kloo- -mü □dhe -a -nu -dɪ "dhia -ma Atanna 'gü -sü moo- 'wo gun-wo sië bha- -gen 'yii -gban -a -nu -bha -zu -yö -a -dhe -sü -bha, "kεε -wo wo -zu -gɔn wo -dɪ faan 'ö Atanna -bha 'tong- 'kun -sü 'gü bha □në -dhe. -A kë 'wo- wo "dhü bha □në -kë -a -nu -gen "dhiü -zuö -dhe 'ka. 33 □Dhe -kɔ 'ö -ben zë -sü 'ka- 'ka Atanna -gɔ 'sëédhe 'gü -a 'dhö □dhe:

«-Ka -dhe -ga, -gwë 'a- -ya sië Siɔn -pö 'gü ya,

mε 'bha -nu -gen "dhiü -dho -zuö -bha,

'ö mε 'bha -nu 'wo -pö -bha 'pö,

"kεε 'mε 'kö wo -zë 'wo dho 'dhang bho- "dhiü,

-a -nu 'kloo- 'yii 'dho bho tong- tongdhö.»

10

1 N dheebhang -nu, 'wɔn 'ö 'ma 'yaanu 'a n -zu gɔn- 'ka -kpeawo Zuifö -nu -wɔn 'gü, 'ö 'a □bhea Atanna -dhe -a -wɔn 'gü, yö -mü □dhe kö -wo dha. 2 -A 'kloo- -mü □dhe a 'dhang -bho "dhiü 'kpak- padhö 'a □moo- -bha 'a- "sεedhe -kë -a -nu -bha □dhe Atanna -dhökë -sü -pεng -yö -dɔ -nu -ta, "kεε -a 'gü □në 'wii- ma. 3 -A pö 'a- wo "dhü bha- 'kloo- -mü □dhe -kɔ 'ö Atanna -yö mε -kë 'ka "slüüslü ö wëédhö bha, 'wii- 'gü ma, 'yö woo □dede 'wo dho 'wo wo -dɪ -kë "slüüslü "slë □moo wo -dɪ -dhe. 4 -A 'dhe 'ö 'wii- 'gü ma bha yö -mü □dhe Klisi -bha nu -sü bha, 'yö -kë Moizö -bha 'tong- -nu -gɔ -da 'plöö -sü 'ka. Yö □në- -wɔn 'gü, 'yö mε "bu mε 'ö □ya 'dhang bho yö -zë -wɔn "dhiü "tüŋg 'dhe 'kwa dɔ- 'ka ya- 'gü, kö □ya kë "slüüslü Atanna wëédhö.

Dha -sü -kë me □gban -bha 'wɔn 'ka -sü -dhiang 'ö Pɔdhö -ya zë

5 -A pö 'a-wo "dhü bha- gen-mü □dhe 'pë 'ö Moizö -ya -ben zë 'ö -gban -kë "slüöslü -sü 'ö Atanna wëëdhö -a -bha 'tong- 'kun -sü "gblɔv "piü -kaa -ga 'ö ya. -Ya -pö: «'Me yaa- do Atanna -bha 'tong- bha- 'kun -dhe 'ka 'kpak- padhö -së 'ka, -yö -dho -tosea kë yö □në- -bha.»

6 "Kεε 'yö -kë "slüöslü -kɔ 'dhe 'ö 'dhang -bho Yesu "dhiü -sü "gblɔv "piü bha, 'pë 'ö- pö -kaa -ga 'ö ya, -ya -pö:

«'Ka 'dho ka -zv 'gɔn 'ka- pö: 'Dee dho □mɔɔ- -bha 'ö 'dho dhang- 'gü? (-A pö 'ö- wo "dhü bha- 'klɔɔ- -mü □dhe: 'Dee dho 'dho dhang- 'gü kö -yö nu Klisi 'ka "sia-?)

7 'Sa 'ka 'dho ka -zv 'gɔn 'zü 'ka- pö: «'Dee dho □mɔɔ- -bha 'ö dho "sɛ □wlöö

'ö dho 'ö □loo □geebɔɔ? (-A 'dhe bha- 'klɔɔ- -mü 'zü □dhe: 'Dee dho □mɔɔ- -bha 'ö dho Klisi 'sü □geebɔɔ

'ö -wo 'ka "yεa-?)» 8 'Yö □ya kë "dhü kö Atanna -wv -ya -pö □dhe 'sa? 'Pë 'ö- pö yö -mü □dhe:

«Atanna -wv 'yii "wɪ ka 'ka □gblɛɛn, -yö -wɪ ka "sɔɔ, -yö ka "dhi, -yö ka zuë" "piü.»

Yö □në- wɔn 'gü, 'yö 'yi- pö ka -dhe □dhe: -Zv -yö Atanna -dhe -naɔ -së 'yi- do sië bha □në- wv 'ka. 9 □Ya kë □dhe 'bha- "kan i "dhi 'ka me □gban "yaan □dhe Yesu bha me □gban Dëme -mü, kö 'i 'dhang bho- "dhiü 'kpakpadhö i zuë" "piü □dhe Atanna □yaa- bho ga 'gü □yaa- bö, i -dho dha. 10 -A pö 'a- wo "dhü bha- 'klɔɔ- -mü □dhe 'me 'ö □ya 'dhang bho Yesu -wɔn "dhiü ö zuë" "piü, 'yö Atanna -ya kë "slüöslü ö wëëdhö. 'Me 'ö □yaa- "kan ö "dhi 'ka □dhe Yesu bha me □gban Dëme

-mü, 'yö Atanna -ya -me dha. 11 -A -gen -mü □dhe -a -wv -ya -pö □dhe: «'Me "vɔ me 'ö □ya 'dhang bho- "dhiü,

'yiü- 'yii 'dho do- -me -bha.»

12 -A -kë "dhü -sü bha- 'gü, -naa 'bha -bha 'bha 'yaa Zuifö -nu waa- me "wεε -nu -a -nu □zinng 'gü 'zü, -a 'klɔɔ- -mü □dhe -a -nu □gban Dëme -yö do, yö 'ö "dhü bha □në 'wɔn -së -kë me "pepe 'wo □bhea- -dhe -a -nu -dhe. 13 -A 'klɔɔ- -mü □dhe Atanna -wv -ya -pö 'ö- pö:

«'Me "pepe 'ö waa- 'tabhoo -da kwa Dëme -dhe, -wo -dho dha.»

14 "Kεε -wo -dho "tabhoo -da -dhe -kɔ kë □dhe kö 'wii 'dhang -zë bho- "dhiü? 'Yö -wo -dho 'dhang bho- "dhiü -kɔ kë □dhe kö 'wii- wɔn ma wo "tu 'ka? 'Yö -wo -dho -a ma -kɔ kë □dhe 'sa kö me -zë 'yii- -dhang zë? 15 'Yö -wo -dho

-a -dhiang zë -kɔ kë □dhe kö 'wii me 'bha bɔ □dhe -kɔ 'ö Atanna -wv 'sëëdhe -ya pö- 'ka -a 'dhö □dhe:

«'Wɔn -së 'ö go Atanna "piü, -a -naɔɔme -nu nu -sü "dhia- dhö □tɔn -kεε!»

16 "Kεε me □gban 'wii 'dhang bho naɔ -së 'ö go Atanna "piü bha- "dhiü. Yö □në- wɔn 'gü 'yö Ezai 'ö -kë -a -wɔdhiüloome 'ka bha 'ö dhiang zë 'ö- pö:

«'N Dëme, me "pepe 'yi i -bha naɔ -së bha- do- -nu -gɔ bha, -yö kë -bho de □në- 'gü tean- -bha, 'de □në kë 'dhang bho- "dhiü?»

17 -A -kë "dhü -sü bha- 'gü, -zv -yö Atanna -dhe -sü bha- gen -yö go -a -dhiang 'ö me -ya ma bha □në- 'gü, 'sa- dhiang 'ö "dhü bha yö -mü Klisi -wv □në- 'ka.

18 "Kεε □ya kë "dhü kö Zuifö -nu -zë -a ma □në 'wii- wo -ee? -Abin, -wo kë- ma 'kpakpadhö! -A 'klɔɔ- -mü □dhe Atanna -wv -ya pö 'ö- pö: «-A -bha naɔɔme -nu -wv kë -mɔɔ

□gban "pepe 'gü 'ö zun- 'ka 'ko "dhiü.»

19 "Kεε ɔya kē "dhü 'sa kö Izraedhö -me -nu -zē -a 'gü ɔnē 'wii ma -ee? -A 'dhe bha- -yo zü- -gban dhiang 'ö Moizö -ya zē yi 'bha 'ka ɔnē- -ta. -A -gen -mü ɔdhe Moizö ɔnē dhiang zē 'ö- pö:

«Atanna -ya -pö: 'Mε 'waa bho -zianwo "se -gɔ -bha ɔdεε bha,

a -dho -a -nu 'sü 'wo -kē n dhoobhaa -se 'ka,

'yö 'a bhloɔ ma- 'ka ka 'gü.

A -dho ka zuë" "dhiü "wlü 'mε 'waa n dɔ bha- -nu -bha -kē n dhoobhaa -se 'ka -sü -wɔn 'gü.»

20 Ezai -zē -zianwo -yö -ziö 'dhe bha- -ta 'ö- pö:

Atanna -ya -pö: 'Mε 'waa gun n mɔɔ- siē bha ɔnē ɔwa n yö, 'yö 'ma n -dɪ -zɔn 'mε 'waa gun n -wɔn -bha 'gü dheε" -zian

kē siē bha- -nu -dhe.»

21 "Kεε 'yö- pö Izraedhö -me -nu -zē -a -nu -bu 'gü 'ö- pö:

«A kē -gloo n -gbe 'gü "pu -sü bha 'se -gɔ 'ö- 'gü -me -nu ɔgban 'wo "gblang 'ka,

'ö- -nu gɔɔ 'dhö "gbɪ- bha- -nu -gɔ.»

11

1 A- -pö 'sa ɔya kē "dhü kö Atanna ɔya ö -ko ɔnē "kan Izraedhö -se "dhiü "dhü, "kεε kö- bha mε -nu -mü bha -ee? -Abin! -A 'kloɔ- -mü ɔdhe mang ɔdede

'a "wɪ siē bha Izraedhö mi -mü n 'ka, n 'ziü- -mü Ablaamö 'ka, 'ö 'a go Benngzame -gɔ 'kɔɔdhö.

2 "Sεgɔ -blɛblesü 'ö Atanna -yö ö -ko -ye -bha yi 'bha 'ka, 'ö -kē Izraedhö -se 'ka bha, 'yii ö -ko "kan- "dhiü. -A 'kloɔ- -mü ɔdhe ka- 'wɔn -dɔ 'kpakpadhö ɔdhe Atanna -wudhiüloomε Edhi 'ö gun yi 'bha 'ka bha yö kē "gbɪ -bɔ Atanna -dhe Izraedhö -me -nu -wɔn 'gü 'ö -ben zē -sü 'ka -a -bha 'sēédhe 'gü 'ö- pö:

3 «N Dēme, i -wudhiüloomε "pepe 'wo gun "se ya- 'gü,

ɔwaa- =gban zē, ɔwa -ya mü ɔwa -dhe 'ö gun i -dhökē -dhe 'ka

-a ɔgban 'gü see-, mang do 'ö 'ma 'to ya -wo ma ɔnē n mɔɔ- siē kö -wo n zē ɔzɔɔ -wa!»
4 "Kεε 'yö Atanna -ya -yo bɔ- -gɔ 'ö- pö:

«-Yö kē i "yaan ɔdhe 'kö 'zü yöö kē "dhü,

"kεε mε "gblü "saɔplε -wo mü 'ö 'wo 'to -sü 'ka -kplü -sü 'ka n -bha,

'ö 'a- -nu -maa kē -sü 'ka 'pö,

'ö 'wii zun kpiögɔ 'gü ɔgebho

'wo- Baadhö -kē bha- -dhe tong- tongdhö kö -wa -dhökē.»

5 -Kɔ do 'ö gun- 'ka "dhü yi 'bha 'ka bha- 'gü ɔdεε, mε kpö 'nē 'bha -yö Izraedhö -me -nu kpö 'gü mü, 'ö Atanna 'dhö- -nu -ya -sü 'ka -dɪ -ta -a -bha "klu -sē -dhe 'gü. 6 'Sa -a -nu -ya 'ö- wo -dɪ -ta "dhü bha, -a -gen 'yii -gban -a -nu kēwɔn -sē -nu -bha, -yö -gasite ɔnē- -kē -nu -dhe, 'yaa yö -zē 'ka 'nu kö- kē 'ö- wo "dhü bha 'wii 'dho- pö- -bha ɔdhe ɔya -gasite kē- -nu -dhe.

7 'Sa ɔya kē "dhü kö kwa -dho -a pö ɔdhe ɔnaa bha? Kö dha -dhe 'ö Izraedhö -me -nu gun- mɔɔ- siē Atanna wēédhö bha 'wii- yö. Mε 'dhe 'ö- -nu sü ö -bha 'ka bha ɔnē 'wo kē- yö, 'yö mε -kpea 'wo to -a -nu gɔɔ -kē "gbɪ- =dhe -kɔ do 'ö -ben zē -sü 'ka- 'ka -a -wɔ 'sēédhe 'gü bha- 'dhö ɔdhe:

8 «Atanna -yö kē zuë" 'ö "gloɔglo -a -da -nu "gblüü-,

'ö "yan 'ö 'yaa -dhe yö -a -ya -a -nu -gɔ -bha,

'ö "tu 'ö 'yaa 'wɔn -ma -a dɔ- -nu -gɔ -bha

'ö dho ö zun- 'ka ɔdεε -bha.»

9 'Yö -gblüdü Davi -dɪ 'pö 'ö ö -bha pö 'ö- pö:

«(N Dē Atanna,) -bhö -a "slē kē kö -a -nu -bha -dhiē

'wo- -kē 'ö 'wo- pö wo -dɪ -dhe

ɔdhe wo Atanna ɔnē- -dhökē siē bha

-yö kē- -nu -gɔ ɔdhe döng

'wo- -dhio kö -ya -nu 'kun -a 'dhö,

-εε 'zū □dhe te 'wo 'yi -bha -kē 'ka
 bha- 'dhō,
 kō- -nu -gen -yō -da 'gū
 kō -yō kē- -nu -pō -gen 'ka,
 kē "dhū kō 'wōn -yō bho- -nu 'gū
 'kpaḱpadhō.

¹⁰ -Bhō -a -nu "yan 'gū trō kō 'wa
 'dho -dhe yō 'zū,
 -bhō -a kē kō -wo 'to □dhuēngdhe
 -kē
 me -nu -dhe -me □nē- 'ka
 -kpeawo.»

¹¹ A- -pō 'sa □ya kē "dhū kō Zuifō
 -nu -gen "dhiü 'ō -zuō bha Atanna
 □ya 'ō -ko □dede □nē- "kan- -nu
 □kee- bha "we -ee? -Abin! 'Yii 'ō
 -ko "kan- -nu □kee-, "kεε -pō 'wo-
 wo 'wōn kē -sü 'gū bha □nē- -kē
 'yō "sεgō -kpea 'wo to 'wo dha -sü
 'sloō, kē "dhū kō □drc -yō -da
 Zuifō -nu 'gū. ¹² □Ya kē □dhe
 Zuifō -nu -bha -pō 'wo- wo Atanna
 -wōn 'gū bha □ya kē me "pepe 'waa
 Zuifō 'ka- -nu -ya -sē -gen 'ka, kō
 'yiü- 'ō dō- -nu -bha bha -yō kē dō
 -dhi 'me 'waa Zuifō 'ka- -nu 'ka -sü
 'ka bha -oo, 'yō- -nu □gban "pepe
 □wa dhiē- -zē wo wo 'gū kō -wo nu
 Atanna 'piü □we? -Yō -dho kē mü
 □dhe? -A yō -zē -bha 'dhuē- -dho
 kē -ziisü 'ō -ziō -blēēsü -bha -ta.

*Dha -kō 'ō 'me 'waa Zuifō 'ka
 'wo dha- 'ka -a -dhiang 'ō Pōdhō -ya
 zē*

¹³ □Ya 'go- 'dhe 'kō bha- 'gū, 'me
 'kaa Zuifō 'ka 'ma zun ka -bha. A-
 -pō ka -dhe □dhe ma □nē Atanna
 -yō n -ya 'ō -bha bome 'ka ka kpō
 'gū, -a yē 'ō- nu n -dhe 'pō "dhū
 bha- "dhia -yō n 'gū. ¹⁴ Kē "dhū
 kō bhloō -yō 'ma n dheebhang -nu
 'wo Zuifō 'ka bha- -nu 'gū kō- me
 ga 'bha -zē -yō dha -a kē 'a- wo
 "dhū bha- -wōn 'gū. ¹⁵ -A pō 'a- wo
 "dhū bha- 'kloō- -mü □dhe Atanna
 -bha Zuifō -nu -ya "gōng -ta -sü -zē
 □ya kē 'wōn -sē 'kpii- -kē 'me 'waa
 Zuifō 'ka- -nu -dhe -gen 'ka kō waa-
 Atanna -nu -wo 'wü 'koo, 'yō □yaa-
 -nu 'sü -zē wo -dee wo □we? Kō 'yii

kē 'wōn -sē -ziisü 'ka □dhe 'me □wa
 ga 'nu -a -nu -bō -sü 'dhō -ee?

¹⁶ -A pō 'a- wo "dhū bha- 'kloō-
 -mü □dhe Zuifō -nu bha □nē
 Atanna -ya -nu "bhema -nu -ya -dī
 -ta 'ō -bha 'ka yi 'bha 'ka, -a -nu
 □tēni -kē □dhe ta -pē -blēēsü 'wo-
 -loo bha- 'dhō. Pē -blēēsü 'wo □loo
 Atanna -dhe bha □wa bo yō -zē
 -nu -dhe -sü 'ka kō- -kpea 'ō to-
 -gban -ya -bha 'ka □naa bha. "Eεn
 'zū □dhe "dhū 'ō- yun 'dhō Atanna
 -bha 'ka -a 'dhō, □ya kē "dhū kō-
 -kwεε" □gban -ya -bha 'ka □naa
 bha. ¹⁷ Zuifō -nu bha □nē 'wo □dhe
 odhivie -dhü 'wo- ta -a 'dhō, □ya
 kē "dhū, □wa odhivie -dhü 'wo- ta
 -a kwεε" "kan kō ka 'kō 'kaa Zuifō
 'ka 'ō 'ka □dhe odhivie -dhü 'ō "bü
 -a 'dhō, -wo ka 'sü -wo ka -gban -a
 kwεε" 'dhe 'wo- -kan bha- "gblüv
 'gū kō 'ka -tosea kē -yun bha- -bha
 bha -oo, ¹⁸ kō ka -zē ka -dī fiē- -bho
 "dhü 'kō 'wo- -ta -a -gbeng 'dhe
 'wo- -kan bha- -bha -gen -mü -mē
 'ka? Kō- -gen 'yaa 'dhō, -a 'kloō-
 -mü □dhe "dhū bha □nē ka -zē ka
 bun siē, ka -zē 'kaa yō -zē bun siē.

¹⁹ Ka -mōō -bha 'ka- pō □dhe:
 "Kεε "dhū bha- -gbeng "kan □nē
 'wo- wo 'yō 'wo yi -zē yi -gban
 "gblüv 'gū bhoo, ('yaa yi -dī fiē-
 bho- -bha -mē -wōn □nē- 'gü?)

²⁰ 'Ka- pō "dhū kō tean- -yō ka
 "piü, 'dhang -bho Yesu "dhiü -sü
 'ō 'yii kē- -nu -gō 'yō 'wo- -nu
 -kan -a -nu -dhü -bha, 'yō ka 'kō
 ka -zē 'ka 'dhang bho- "dhiü bha,
 'wo ka -gban -a "gblüv 'gü bha,
 "kεε 'ka 'dho ka -dī 'sü 'kpii- -a
 -wōn 'gü, "suü -zian □nē -yō kē
 ka 'gü. ²¹ -A 'kloō- -mü □dhe me
 'kō wo -zē 'wo □dhe "dhü ta -sü
 gbeng 'dhō, Atanna □ya □mōō-
 -bha □ya 'wōn bho- -nu 'gü bha
 -oo, 'yō ka 'kō ka -zē 'wo ka
 -gban □nē- wo □we, 'ka 'wōn yaa
 kē, -yō -dho ka -mawōn 'to "we
 -ee? ²² □Ya kē "dhū, ka -zē -ka
 Atanna -bha "klüsēdhe waa- -bha
 "dhiüdhe bha □nē- 'suan- bho.

□Dhe -yö "dhiüdhē -kē 'mē 'wo go-bha zian -ta bha -nu -bha, 'yö "klv -dhi ka -zē ka -bha, "kēē -a -dheā -bha □dhe 'ka 'to □nē wo 'pö -kplü -sü 'ka -a -bha "klvsēdhē bha -bha kpenngkpenngdhö. "Kēē 'yii kē "dhü, -yö -dho ka "kan 'pö -a -bha ta -dhü bha -bha. ²³ □Ya kē 'pö □dhe Zuifö -nu □wa wo bo woo-gōōgbudhe 'ka kö -wo nu Atanna "piü, -yö -dho -a -nu -gban 'zü -deewo -dhe 'wo gun -'gü -blēsü bha -'gü. -A 'kloo- mü □dhe -a "sı -ya -dhe kö -ya -nu -gban 'zü -deewo. ²⁴ Ka 'ö 'kaa Zuifö 'ka bha ka □dhe odhivie -dhü 'ö 'wii-ta 'ö bho ö -dı -ta "bü -a kwēē" □nē -dhö. -A "kan □nē 'wo -wo 'yö 'wo -gban -a 'dhe 'wo -ta, "kēē 'ö 'yaa gun -a -dhü 'ka -blēsü bha -bha. 'Yö Zuifö -nu -zē 'wo -dhe 'wo -ta bha -gbeng 'ka, -a -nu -dı -dhü -mü. □Ya kē "dhü kö wo -zē -a -nu -gban -sü 'ö -deewo -a -nu -dı -dhü bha -bha bha yö -zē 'yaa 'wōn 'bha -wōn 'bha 'ka.

-Kö 'ö Izraēdhö -mē -nu □gban 'wo dho dha -'ka -dhekpā dhia" 'gü -a -dhiang 'ö Pōdhö -ya zē

²⁵ N dheebhang -nu, teanwōn do 'bha 'ö gun -bin -sü 'ka □nē maa-pö ka -dhe bha kö 'ka 'dho ka -dı 'sü 'wōndōmē 'ka. Yö -mü □dhe -yö "dhü tean -'ka □dhe Izraēdhö -mē -nu bha -nu -kö "pēan 'bha -yö kē -sü 'ka □dhe 'mē □wa gōōgbudhe kē Atanna -wv -ta -a 'dhö, "kēē 'wii 'dho 'to "dhü "sē 'tuü -'ka. "Kēē -wo -dho 'to "dhü □kö 'ö dho 'ö zun -'ka yi 'ö 'mē 'waa Zuifö 'ka 'ö 'wo dho bō Atanna 'ka bha -a -nu 'dhiü pa -yi -bha. Yö □nē □ya bo kē -sü 'ka □dhe -kö bha -'dhö, ²⁶ 'yö Zuifö □gban 'wo dho dha, -a 'kloo- -mü □dhe -yö -ben zē -sü 'ka Atanna -gō 'sēēdhē 'gü □dhe

«Zakōbō 'gü -nē -nu 'wo -kē Izraēdhö -mē -nu 'ka bha, -a -nu -kan bhiē" "dhiü mē bha -yö -dho 'go -tōn 'ö Zedhizadhēmō 'wo -Sion -tōn -kē bha □nē -gbin-,

'yö bōn bho -nu -bha -deewo "pēēpēdhö.»

²⁷ □Dhe Atanna -ya -pö 'zü □dhe: «-Mlēē -dho -da kwēng- -nu kwa □zinng 'gü -kö bha □nē -'gü, 'yö 'wōn yaya "pēē 'wo -kē bha, 'a -gban bian bho -nu -bha.»

²⁸ -A -kē "dhü -sü bha -wōn 'gü, □ya kē □dhe Zuifö -nu -bha -kan Atanna -wv -bha -sü bha 'kwa -ga, kwa -mōō -bha 'kwa -pö -wo -kē Atanna 'yao -'ka ka -zē ka -sē 'gü, "kēē □ya kē □dhe 'kwa -nu -ga -a -nu 'sü 'ö Atanna -ya wo ö -bha 'ka, 'ö -nu -ya -dı -ta bha yö -zē -bha, kö kwa -dho -a pö wo □nē 'wo Atanna dhōōbhaame -nu 'ka -a -nu 'bhema -nu bha -nu 'ko -sōn. ²⁹ -A pö 'a -wo "dhü bha -'kloo- -mü □dhe Atanna □ya bo ö -bha -gasite bha -kē -sü 'ka 'mē 'ö -dhe 'yaa -sü -mē -gō 'zü, 'yö □ya ö bo 'pö 'mē 'ö -ya -sü 'ka, 'yaa 'go ö -wv -ta -a -mē -dhe 'zü tongtongdhö.

³⁰ 'Ö gun 'pö yi 'bha 'ka, 'mē 'ö 'kaa Zuifö 'ka bha ka kē -da Atanna "dhiü, "kēē dō 'kwa -wo □dēē ya ka -wēē □yaa -kē -dhio 'ö Zuifö -nu -dı 'pö 'wii -ma -ta bha -wōn 'gü.

³¹ 'Sa woo -dı 'pö, -dhio 'ö 'waa -ma -sü 'ka Atanna -gō "tōng ya -'gü bha, -yö -kē "dhü kö ka □nē ka -wēē -ya kē, "kēē kö woo -dı 'pö -nu -wēē -ya kē 'pö □dhe -kö do bha -'dhö. ³² -A 'kloo- -mü □dhe Atanna -yö -wv -bha kö mē □gban "pēē -wo kē gōōgbūmē 'ka ö -wv -gō "dhü, kē "dhü kö -nu -wēē 'ö -kē bha 'ö yö □nē -zōn -nu -dhe.

³³ □Ya kē "dhü yö -zē 'gü, kö Atanna -bha 'wōndōdhe 'ö -gō waa -'yaaki 'ö -bha -a -dhiang 'yaa zē □tōn -kēē! 'Wōn -nu 'ö -nu -yaki -ya "dhü bha, de □nē □mōō -bha 'ö -'kloo- pō? De □nē □mōō -bha 'ö 'wōn -nu 'ö -yaki 'kun siē ö -zv "piü -a 'gü ma? ³⁴ -Yö -ben zē -sü 'ka -wv 'sēēdhē 'gü yö □nē -wōn 'gü □dhe:

«'Dee Atanna -zv "piü -wōn dō? 'Dee □mōō -bha 'ö -dhio dō -ta?

"Een 'ò -gleng -da -bha?
35 'Dee 'wón -kè -a -dhe -bléesü
'yò gun -na -a -gò "yoo do- me
-gò?"»

36 Pè [gban "pèpè -go yò [nè- 'gü,
yò [nè pé 'pèpè [gban -da, pé
[gban "pèpè -wo -ya -sü 'ka yò
[nè- -bha -ya 'gü. Yöö dosengseng
[nè- 'to -yò bhò "töng [gban "pèpè
'gü. Kö -yò kè "dhü bha 'aa -yò kè.

12

*Dhiang 'ö Pòdhö -ya zè 'ö -gban
-tosea kè -kò -dee 'ö Atanna -bha
zian -ta -a -bha*

1 N dheebhang -nu, [dhe 'ö -kè
[dhe Atanna [ya "klösédhe 'ö-suu
'dhö "dhü bha- kè kwa 'ka, -ka
do [nè- wo "gbü- kö 'ka ka -dì
nu -dhe [dhe "saa- pé "yaandhe
'ö "slüüslü, 'ö- "dhia- dho 'ma- 'gü
-a 'dhö, 'ka yò [nè- kè "dhü, kö-
-dhökè -kò [dede 'ö- 'gü -sè bha
'ka- wo. 2 'Ka 'dho ka -dì -da [dèè
'gü -mè -nu "piö, 'ö 'ka -tosea -kè
[dhe- -nu 'dhö, "kèè -ka "wì- -bha
kö 'wòndòdhe -dee 'ö Atanna -ya
nu ka -dhe bha, -yò ka "ta -kò
[gban "gla "pèpèdhö. Yö [nè [ya
kè "dhü 'yò 'ka dho- dhòobhaawón
-nu -bho 'koo do. 'Yö 'wón 'ö -sè, 'ö
[bhlèè 'dhö- -bha, 'ö- -zè 'ka -dhe
'yaa- -bha, 'ka -kè -a kème 'ka.

3 -Gasite 'ö Atanna -ya -kè n -dhe
bha- -wón 'gü, a- -pö ka -dhe [dhe
'ka -kò 'ö- -bha 'do 'do, mè 'bha
'ka 'dho ka -dì 'sü 'kpüi- kö 'ka ka
-dì 'sü 'pè 'ö 'kaa- 'ka -a 'ka, "kèè
'ka -kò 'ö -bha [nè -ka ka -zú 'gón-
-naa -bha, kö 'mè 'ö "dhü -a -bha
-zú -yò Atanna -dhe -naa 'ö- nu-
-dhe bha [nè -yò "ta 'sü- -naa -bha.

4 -A pö 'a- wo "dhü bha- 'klò- -mü
[dhe -kò do 'ö kwa da- -nu 'wo
'gbè 'ka- -bha kwa -bha, "kèè 'ö- -nu
kè -yè 'yaa do bha, 5 Mè 'kwa Klisi
-bha 'ka bha kwa -kò do bha [nè-
'gü 'pö. Kwa 'gbè "dhü, "kèè kwa
-gban kwa 'kwèè-, kwa mè do [nè-
'ka. 6 "Kèè mè 'ö "dhü 'do 'do -a
-bha 'pè 'ö Atanna -ya [gba- -gò

kò -ya -bha yè kè- 'ka -yò -dhö, 'yaa
bhò 'kwèè-. Mè 'ö Atanna [ya ö
-wu "dhiü [lòo -sü gbaòdhe kè- -gò,
-a -dhea -bha [dhe -a -mè -ya kè
-zú -yò -a -dhe -faan 'dhe 'ö- =gba-
-gò bha- 'ka. 7 Mè 'dhe [yaa- -bha
kè yè -kè ö -bha mè -nu -dhe -sü
'ka, -a -mè -ya kè. Mè 'dhe 'ö mè
[klang -kè -a -wu 'ka -sü [nè [ya
kè 'zú- -gò, -a -mè -ya kè. 8 Mè
'dhe i -bha -ya kè 'zú mè -nu faan
do -sü 'ka -a -bha yè kè -sü -bha,
-bhö -a kè i faan 'ka. Mè 'dhe i
-bha [ya kè gbaòsü 'ka, -bhö -a
kè -kòwodhe -bha do 'gbaandhö.
Zian -bho Atanna -bha mè -nu 'ka
-sü [ya kè 'mè i -gò, -bhö -a 'kun i
'nii- 'ka. -Wèè mè -nu -ta 'kun -faan
[ya kè 'mè 'ö- -gò, -a mè -ya kè ö
wèè' "puu 'ka, 'ya 'dho ö wè 'gü
-siö, -a -gen -mü [dhe -yò -gasite
[nè- 'ka 'yò Atanna -ya -kè kwa
-dhe.

9 Mè -dho -bha ka kè -sü "yi
'ya 'dho kè- =wlöö. 'Wón yaa kè
-sü -yènnng -yò ka kè kö 'ka -kplü
'wón -sè kè -sü [nè- -bha. 10 Ka
-wón -yò kè ka 'kò -nu -gò "gbü-
=dhe dheebhang -zè -nu 'dhö, kö
ka 'kò [bhlèè -ya -sü -peng -yò do
ka -ta. 11 'Wón "bù 'wón 'ka dho-
kè, -kaa kè ka 'nii- -bha. 'Ka 'dho
kè "fiame 'ka, kwa Dème -bha yè
kè -peng 'ö- -bha 'Nii- "slüüslü -ya
do ka -ta bha, -kaa -bha yè kè- 'ka!

12 -Dhekpaò dhia" 'ö 'ka ka "yan 'to
siè- -gò Yésu Klisi "piü bha ka [nii
-yò -da -a -wón 'gü -kpéawo. 'Kö
ka -wèèdhe [ya bhò -kò "bù -kò
'ö- 'gü, 'ka ka zuè" kè -sèa kö 'ka-
'kun ka -bha. Ka 'gü 'ya 'dho ga
-bhea Atanna -dhe -sü 'ka. 13 'Ka
'dho Atanna -bha mè -nu 'to -kpla
'gü, -dheng [ya bhò ka -ta, -kaa
-dhökè.

14 -Ka 'dhuè- kè 'mè 'wo ka -wèè
-kè wo siè- -nu -bha, ka -bha kè
'dhuè- =nè- kè -sü 'ka, 'ka 'dho
"dhang -da mè -bha tongtongdhö.
15 Mè 'ö- -nu [nii 'dhö -da siè keng-
-nu ka [nii -yò -da "kwèè, kö 'ka
'gbü bò mè 'wo "gbü bò siè- -nu

"piü. ¹⁶ Me [gban "pepe-ka dhi ka 'ko -dhe, ka zuë" 'ya 'dho bho -due [bhlëésü -nu -bha. -Ka "wı- -bha kö 'wón -nu 'ö- =bhlëë 'yaa 'kpii-me "bhı- -nu 'gü bha 'ka- kë. 'Ka 'dho ka -dı 'sü 'wóndóme 'ka.

¹⁷ 'Ka 'dho 'wón yaa "yoo bho me 'bha -go 'wón yaa 'ka. 'Wón 'ö -së me [gban 'gü [në -kaa kë. ¹⁸ Kaa-me [gban "pepe-ka kë ka 'ko -dhe -së. [Ya kë [dhe 'yii ké 'zú -moo "kwëë -wón 'ka, "këe 'ya 'dho 'to ka -zë ka -bha. ¹⁹ N "taongdë -nu, 'ka 'dho ka -dı bhlóo bho, -kaa 'to "dhü kö Atanna [në -yö ka bhlóo bho. -A 'klóo- -mü [dhe -yö -ben zë -sü 'ka- go 'sëédhe 'gü [dhe:

«Mang Atanna -me 'a ka Dëme 'ka bha ma [në 'a- pö:

Me bhlóo bho -sü -yö ma [në n -go, ma [në 'a 'wón -bho me 'gü -me 'ka.

²⁰ 'Yö go mü 'zú 'ö- pö: «[Ya kë [dhe din- 'dhö i 'yao- kë sië, -bhö -a gba -bhöpë 'ka.

"Yi mü -dhó [yaa- 'kun, -bhö -a gba 'yi 'ka,

-a 'klóo- -mü [dhe 'i- kë sië "dhü kö- -bha 'yiü- =në 'i- 'bha -da sië- 'gü bha,

-a -go -dho kë- -ta 'gbinkin -gbinkin.»

²¹ -Kaa kë -së kö 'wón yaa -ko 'ya 'dho ziö ka -go, "këe ka [në ka -ko -yö ziö 'wón yaa -go -kpeawo 'wón -së kë -sü 'ka.

13

'Sego 'dhiüme -nu [bhlëë -ya -sü -dhiang 'ö Pódhö -ya zë

¹ [Ya 'go yö -zë 'gü, -a -dhea -bha [dhe me [gban -wo wo -go 'dho "segodhiüme -nu -dhe "sia. -A 'klóo- -mü [dhe medhe -zë 'bha -bha 'bha 'yaa 'dhö kö 'yii 'go Atanna "piü. Me "pepe 'wo medhe -kë, Atanna [në- -nu -ya. ² -A -kë "dhü -sü bha- 'gü, me "bu me 'ö googbudhe -kë medhekëme -nu -go, kö -yö googbudhe -kë Atanna [në- -go bha. 'Me [yaa- kë "dhü, kö

yö [në 'wón bho ö -dı 'ka "dhuu. ³ 'Sa 'me 'kö 'wón -së -zë -kë, -a -dhe 'yaa- -bha [dhe yö -zë -yö "suü me -tiandhö -nu -go. "Fón 'wónyaakëme. [Ya kë [dhe 'yaa 'me 'ö- "piü [dhe 'ö "suü -gome -nu -go, -yö 'wón -së kë. Yö [në [ya kë

"dhü 'yö [bhlëë dho kë- -me -bha -a -nu wëédhö. ⁴ -A pö 'a- wo "dhü bha- 'klóo- -mü [dhe Atanna [në- -nu -ya, 'sa -ya -nu -ya i -së 'gü. "Këe 'bha 'wón yaa -zë kë, -bhö "suü- -nu -go. -A 'klóo- -mü [dhe

"sı 'ö- -nu -dhe 'wo [moo- -bha 'wo 'wón bho- 'ka i 'gü -bha Atanna [në- -kë -a -nu -dhe, kë "dhü kö -wo ö bhlóo bho, kö -wo 'wón bho 'wónyaakëme 'gü. ⁵ 'Wón 'ö- -wón

'gü 'yö- -dhe 'dhö- -bha [dhe me -yö [bhlëë -ya "segodhiüme -nu -bha bha 'yö bha. -A 'klóo- 'yii kë 'wón -bho me 'gü -sü "sı 'ö Atanna

-ya -kë -a -nu -dhe bha yöö do- 'ka. -A 'bha -mü [dhe kwaa [dede kwa- 'wón -do kwa zuë" "piü [dhe

-a -dhe -zë -mü. ⁶ 'Wón 'ö- -wón 'gü 'pö 'ka 'nii- song bho bha 'yö bha. -A 'klóo- -mü [dhe me 'dhe 'wo 'wón 'dhe

bha- -go "dhiü bha, Atanna [në- -nu -ya. Kë "dhü kö -wa kë ö kë -ko -ta. ⁷ -A -kë "dhü -sü 'gü, -a me 'dhe -a -bha 'wón [ya kë ka -bha, -kaa

bho ka -bha. Me 'ö- -bha 'dhö 'nii- song 'ka, -kaa bho, me 'ö -bha 'dhö 'tong- =saa -nu, "ëen pé "bu pé 'ö- =saa bho -wón 'ka, -kaa bho. Me 'ö

-suügöme 'ka, -ka "suü- -go kö me 'ö [bhlëëyame 'ka 'ka- =bhlëë -ya.

⁸ Me 'bha -bha "pö 'ya 'dho kë ka -bha kö 'yii kë ka 'ko -dhó -bha ka 'ko kë -sü -zë 'ka. -A 'klóo- -mü [dhe 'me 'ö- këyoo -dhó -ya -kë bha kö 'pë 'ö Atanna -bha 'tong- -ya pö

-a me [yaa- kë. ⁹ -A -gen -mü [dhe -a -bha 'tong- -ya -pö 'ö- pö:

«'Bha 'dho -da me -nu -bha dhe "piü,

Me këyoo -dhó -bha me kë -sü -dhiang 'ö Pódhö -ya zë

⁸ Me 'bha -bha "pö 'ya 'dho kë ka -bha kö 'yii kë ka 'ko -dhó -bha ka 'ko kë -sü -zë 'ka. -A 'klóo- -mü [dhe 'me 'ö- këyoo -dhó -ya -kë bha kö 'pë 'ö Atanna -bha 'tong- -ya pö

-a me [yaa- kë. ⁹ -A -gen -mü [dhe -a -bha 'tong- -ya -pö 'ö- pö: «'Bha 'dho -da me -nu -bha dhe "piü,

"εεν 'bha 'dho με -nu -bha γον 'kun □mlaabo 'ka,

'bha 'dho με zē, 'bha 'dho □kwaan bho,

i zuē" 'ya 'dho bho με -nu -bha pē -bha.»

-A 'tong- 'dhe -nu 'wo bha waa- kpea "pepe 'wo to -a -nu -go 'ò 'dhö yö -mü:

«I këyoo -dho -yö i kë □dhe i -dɪ 'dhö.» □nē- 'ka.

¹⁰ Me 'ö- këyoo -dho -ya -kē, 'yaa 'wɔn yaa suu "ɔɔ suu 'bha kē- 'ka. -A -kē "dhü -sü 'gü, με -dho □ya i kë kö pē 'ö Atanna -bha 'tong- -ya pö 'bha- =gban 'gü -wɔn kë "pepe dhö i -bha -tosea 'gü.

¹¹ 'Wɔn 'ö- -wɔn 'gü, 'yö 'a □nëng 'gü "dhü bha- 'kloo- -mü □dhe "töng kwa do- 'ka ya ka- do 'kpakpadhö. □Dhe 'ö "dhü, -ka -bö kö 'ka 'go yi 'gü, ka -go yi 'gü "töng □ya □loo. -A 'kloo- -mü □dhe kwa dhame nu "töng 'yaa kwa 'ka □gbleen 'zü □dhe -ko 'ö gun- 'ka -blesü kö 'kwa 'dhang bho- "dhiü -dee 'gü bha- 'dhö. ¹² Gbeng 'gü "pean 'dhe 'kwa zio- 'gü □nē □ya kë 'kpiisü. -Dhekpaɔ -sü 'gü 'yaa □gbleen 'zü. □Dhe 'ö "dhü, -ka -kwa kwa kwaa- 'wɔn yaa -nu 'kwa gun- kë siē kö 'kwii 'dhang bho □kö Yesu "dhiü bha- -zü, kö 'kwa do -dhepuudhe 'gü kö 'kwa kwa -ko -da 'ko -zē 'ka -kwεε -nu 'ö 'kwa □moo- -bha 'kwa 'ko zē- 'ka -dhepuudhe 'gü bha- 'gü. ¹³ -Ka -kwa "ta -ko -sē kë □dhe με- do 'yënn- 'gü. -Ka -kwa kwa -dɪ 'kun -sē kö 'kwa 'dho kë pē -bhö -sü oo, we mü -sü oo, -a -nu -bha □dhuëng 'ka. Kö 'kwa 'dho kë -zuazème 'ka, "εεν kö 'kwa 'wɔn -nu kë -sü "dhiü zio. Kö 'kwa 'dho "dhinaa 'ma, "εεν □dɔ 'ya 'dho -da kwa 'gü kwa 'ko -nu -bha. ¹⁴ "Kεε -tosea kë -ko -dee 'ö kwa Dème Yesu Klisi -bha -zian -ta bha, -ka -kwaa so -da kwa -bha. 'Kwa 'dho kwaa- kwa -dɪ -zü 'ö 'wɔn yaa -nu 'ö- -nu kë -sü -yö do kwa -zu -bha bha -a -nu

-ko -yö -ziö kwa -go 'ö 'kwa- -nu dhoo bhaawɔn -nu -kē.

14

¹ □Ya kë □dhe με 'ö- -zu 'yii -gban □kö 'dhang -bho Atanna "dhiü -sü 'gü □ya kë ka kpö 'gü, -kaa -me 'kun -sē, 'ka 'dho zaodhe -da 'ka -a -bha 'dhang bho Atanna "dhiü -sü 'ö -tun -naa 'dhe 'ö -ta bha- 'gü. ² -A pö 'a- wo "dhü bha- 'kloo- -mü □dhe με 'bha 'ö mü, -ya -pö 'ö -bha -zu -yö Atanna -dhe -sü 'gü □dhe 'ö "kian -yaa -bhöpē -zē 'bha -bha. "Kεε kö 'me 'kö- bha 'dhang -bho Atanna "dhiü -sü 'yaa 'kpii- bha yö -zē -ya pö siē □dhe yö -zē 'ö -dho tapē -dɪ -sloo □nē- -bhö. ³ -A -kē "dhü -sü 'gü, -a -dhe 'yaa- -bha □dhe 'me 'ö pē □gban -bhö bha -yö με 'ö yö -zē 'yaa pē 'bha -nu -bhö bha- zē 'dhi. Me 'ö yöö -dɪ 'pö 'yaa pē 'bha -nu -bhö bha, -a -dhe 'yaa- -bha □dhe -yö 'me 'ö pē □gban -bhö bha- -dhiang yaa zē, -a 'kloo- -mü □dhe Atanna □ya 'ö -ko -ya -bha. ⁴ De -mü bhi -zē i 'ka 'yö 'i Atanna -bha gwëemi -dhiang yaa zē? 'Bha- kë "dhü -a "dhiü -bha -yö kë □dhe bhi 'ö bhi -zē 'i me "wεε 'ka 'bha με -nu -bha gwëe" -dhiang yaa zē, "kεε kö- dème -zē -yö 'yaanu -sü 'ka. -A -me -to zian -ta oo, -yö -go zian -ta oo, waa- dème -a -nu -ta -wɔn -mü yö -zē 'ka. "Kεε -yö -dho 'to □nē- wo zian -ta -zianwo, -a -gen -mü □dhe -a -ta 'kun -faan -yö Atanna 'ö- Dème 'ka bha- 'gü.

⁵ Me 'bha- mü 'zü -yö 'ö -zu -gon □dhe -dhekpaɔyi 'bha -nu -wo mü 'ö- -nu □bhlëe 'dhö 'kpii- 'ö -ziö -a 'bha -nu -ta, kö με 'bha -dɪ 'pö -ya pö siē □dhe -dhekpaɔyi -zē □gban -yö do. -A -dhea -bha □dhe με "dhe 'ö "dhü -yö 'wɔn -nu kë □dhe -ko 'dhe 'ö 'dhang bho- "dhiü 'ö zuē" "piü bha □nē- 'dhö. ⁶ -A 'kloo- -mü □dhe με 'ö -dhekpaɔyi 'bha sü □bhlëesü 'ka -a 'bha 'ka, kö yöö -yö kwa Dème □nē- -bhlëe -ya. 'Me

'ö pë □gban -bhö kö -ya -kë kwa Dëme -dhe, -a -gen -mü □dhe -yö Atanna nue" -bho 'ö -bha -bhöpë bha- -wön 'gü. Me 'ö yöö -dì 'pö 'yaa pë □gban -bhö, kö -ya -kë kwa Dëme -dhe, -yö Atanna nue" -bho 'pö. ⁷ Τεανwön 'ö 'dhö yö -mü □dhe: Με 'kwa "yaan oo, με □wa ga oo, με 'bha 'kwa kwa -dì -gɔ. 'Kwa -tosea kë sië, kwa- -kë kwa Dëme -dhe. ⁸ □Ya kë 'zù □dhe 'kwa ga, kwa -ga kwa Dëme -dhe. -A -kë "dhü -sü bha- 'gü, kwa -kë "yaan oo, kwa -ga oo, kwa Dëme □në 'kwa- -gɔ. ⁹ -A pö 'a- wo "dhü bha- 'klɔɔ- -mü □dhe ga 'ö Klisi -ya wo 'ö -bö bha -ya -wo "dhü kö 'ö kë me 'wo "yaan waa- με □wa ga □në- nu □gban Dëme 'ka. ¹⁰ "Κεε bhi -zë, i i "tëado -dhiang yaa -zë □dhe, "ëen bhi -zë i i "tëado -zë "dhi -më -wön 'gü, "κεε kö me 'kwa "dhü 'do 'do, με □gban kwa -dho -wo Atanna -kuu "dhiü 'ö za dɔ kwa -bha. ¹¹ -A 'klɔɔ- -mü □dhe -ya -pö ö -wu 'sëedhe 'gü 'ö- pö:

«A "yaandhe 'ka, με □gban "pepe -dho nu zun kpiö 'gü

ma □në n -dhe.

Me □gban "pepe "dhi- -dho pö □dhe ma □në 'a Atanna 'ka.

Mang Atanna -me 'a ka Dëme 'ka bha ma □në 'a- pö.»

¹² -A -kë "dhü -sü bha- 'gü, 'me 'dhe "dhü □në dho ziö ö -bha -gen 'gü Atanna -dhe.

¹³ □Dhe 'ö "dhü, -ka -kwa kwa bo za -dɔ kwa 'ko -bha -sü 'ka kö 'kwa -ya -kɔ 'kwa dho- kë- 'ka kö 'kwa 'dho 'wön 'bha kë 'ö -kë kwa dheebhang -gen "dhiü -zuö -bha -pë 'ka, "ëen 'ö -kë -a -da Atanna "dhiü -wön 'ka □në- zuën -ta. ¹⁴ -A 'klɔɔ- -mü □dhe a 'dhang -bho "dhiü 'kpakpadhö □dhe 'me 'ö -kplü -sü 'ka kwa Dëme Yesu -bha, 'ö -tosea kë sië- dhiang 'gü, kö- -me "kian 'yaa 'dhö 'zü. "Κεε □ya kë □dhe me 'bha □yaa- pö 'zü □dhe pë 'bha -yö mü 'ö ö "kian 'ka, -ëe, kö □ya kë- -me □në- "kian

'ka. ¹⁵ □Ya kë □dhe -bhöpë -wön -zë □ya kë i dheebhang wëë' 'gü -siö i -bha -gen 'ka, kö Atanna -bha 'ta 'i- 'sü sië bha 'bhaa- 'sü sië -dho 'gü □naa bha. 'Bha 'dho zë -bhöpë -wön -dhe 'i i dheebhang 'ö Klisi -yö ga- -wön 'gü bha- bho Atanna -bha zian -ta. ¹⁶ -Ka -kwa kë -së kö -gasite 'ö Atanna -ya -kë kwa -dhe 'ö "kian bho kwa -bha bha 'ya 'dho kë pö -ya kwa -bha -gen 'ka, 'ö 'wo kwa -dhiang yaa zë. ¹⁷ -A pö 'a- wo "dhü bha- 'klɔɔ- -mü □dhe Atanna -bha -gblüeddhëpö bha, -a -wön 'yii -gban -bhöpë 'waa müpë -zë -bha. -Yö -gban 'ta -kɔ -së 'ö pö 'aa- bha, -ya -dì 'flëe- 'gü -sü waa- niidadhe 'ö- -bha 'Nii- "slüöslü -ya nu me -dhe bha □në- bha. ¹⁸ Με "υυ με 'ö Klisi -bha yë -kë □dhe -kɔ bha- 'dhö, -a -me "dhia -yö -ma Atanna 'gü, 'ö □ya 'go mü 'zü 'ö me □gban 'wo- -dhiang -së zë.

¹⁹ □Dhe 'ö "dhü, 'wön 'ö dho kwa zuë" 'waanu kwa 'ko "piü, waa- 'wön -nu 'ö me -yö □mɔɔ- -bha me -yö me 'ko -nu -zɔ -gban -zɔ -yö Atanna -dhe -sü 'gü -a 'ka bha □në -ka -kwa kë -zian mɔɔ-. ²⁰ 'Kwa 'dho zë -bhöpë -wön -dhe 'ö 'kwa Atanna kë -yë 'gü □see. Pë □gban "pepe -yö -bhöpë 'ka "dhü tean- 'ka, "κεε pë 'dhe 'kö 'bha- -bhö, 'ö dho kë i dheebhang -da Atanna "dhiü -pë 'ka -a -bhö -sü 'yaa -së. ²¹ 'Pë 'ö -së, yö -mü -bo pë -nu 'ö 'bha- -bhö "ëen 'ö 'bha- mü 'ö dho kë i dheebhang -da Atanna "dhiü -pë 'ka bha- -nu -bhö -sü "ëen- nu mü -sü 'ka -sü □në- 'ka. ²² I -bha 'i 'dhang bho- "dhiü 'kpakpadhö 'wön bha- 'gü, -bhö -a 'kun "gbu-. Kaa- i -bha Atanna ka □zinng 'gü -wön □në yö -zë 'ka. Με "υυ με 'ö □yaa- pö 'ö 'wön 'bha kë 'ö- zuë" 'yaa za dɔ- -bha kö- -me -bha -së. ²³ "Κεε με 'ö dɔ 'kën 'gü pë 'bha 'ö mü- -bhö -sü 'gü, -a -me □yaa- -bhö kö □ya -da Atanna "dhiü, -yö -dho 'wön bho- 'gü, -a 'klɔɔ- -mü □dhe kö 'wön 'ö- -kë bha, 'yii- kë

-zú -yó Atanna -dhe -sü 'gü. 'Sa 'wón "pɛpɛ kö 'i- -kè 'ö i zuéga -yó za dɔ i -bha -a zian- -ta kö 'wón yaa -mü.

15

-Ya me 'ko -nu zuén -ta -sü -dhiang 'ö Pɔdhö -ya zé Wlómó -me -nu -dhe

1 'Mɛ 'ö kwa -bha -zú -yó Atanna -dhe -sü 'dhö 'kpíi- bha- -dheá -bha □dhe 'kwa 'mɛ 'ö- -faan 'yaa- nu 'gü 'gbɛ bha- -nu -ta 'kun, kö 'kwa 'dho- pö 'kwa -ya kwa -dɪ -wón zuén □nè- -ta dɔ 'kwa dho- 'ka. 2 "Kɛɛ 'kwa -kɔ 'ö- 'gü 'dɔ 'dɔ, -ka -kwa 'wón 'ö dho kwa kɛyɔɔ -zú 'kun, 'ö dho kè- bha 'wón -sè 'ka □nè- kè -dhe mɔɔ-, kè "dhü kö -a faan- -yó dɔ "ta -sü Atanna -bha zian -ta -sü -bha. 3 -A pö 'a- wo "dhü bha- 'klɔɔ- -mü □dhe Klisi 'yii ö -dɪ -dhidhewón -zè kè. "Kɛɛ -ya -kè □dhe -kɔ 'ö -ben zè -sü 'ka 'ka Atanna -wɔ 'sèédhe 'gü □nè- 'dhö □dhe:

«N Dè Atanna, "si 'ö woo- bho i -gɔ, □waa- =gban bho n -gɔ.»

4 -Yö kè ka "yaan □dhe pè "pɛpɛ 'ö -ben zè -sü 'ka Atanna -gɔ 'sèédhe 'gü 'kwa- yó bha, -wa -ben -zè "dhü yi 'bha 'ka kö -yó kè kwa □klang kè -pè □nè- 'ka kö 'kwa 'wón kè -kɔ 'sü- -bha. Kè "dhü kö kwa zué" -yó kè -sɛá, kö -yó kwa faan dɔ "yan -to Yesu nu -sü -gɔ -sü -bha. 5 A -bheá Atanna -dhe kö -yó dɔ "gbɪ- kö yó 'ö mɛ gba zuésɛadhe waa- faan 'ka bha, -ya -kè "dhü -sü "sɪ kè ka -dhe kö ka -kɔ -yó 'to 'wón dɔ -bha, kö ka □bhléè -ya ka 'ko -bha -kɔ -yó kè dɔ □dhe -kɔ 'ö Yesu Klisi -ya -kè 'ka -a 'dhö. 6 Kè "dhü kö mɛ □gban "pɛpɛ ka zué" -yó kè dɔ, kö ka -wɔ -yó kè dɔ Atanna 'ö kwa Dème Yesu Klisi Dè 'ka bha- 'tɔ bho -sü -bha.

7 -A -kè "dhü -sü bha- 'gü, mɛ □gban -ka -kɔ -ya ka 'ko -nu -wón -bha □dhe -kɔ 'ö Klisi -yó -kɔ -ya 'ka ka -wón -bha bha- 'dhö, kè "dhü

kö Atanna 'tɔ -yó bho. 8 -A pö 'a wo "dhü bha- 'klɔɔ- -mü □dhe: A- -pö ka -dhe tean- =dede 'ka □dhe kè 'ö Klisi -ya wo Zuifö -nu -bha gwéè" 'ka bha, -ya -kè "dhü kö 'pè 'ö Atanna -ya "plüün bho -a -nu "bhema -nu -dhe yi 'bha 'ka bha □nè- 'gü -wón -yó kè, kö mɛ □gban -wa 'wón dɔ □dhe Atanna □ya 'wón 'dhe 'kö- pö kö □yaa- pö, 'yaa 'to- 'gü tongtongdhö. 9 Nu 'ö- wo bha -ya -wo 'pö "dhü kö 'mɛ 'waa Zuifö 'ka -wo bɔ -a -bha "klusédhe -ta kö -wo Atanna 'tɔ bho □dhe -kɔ 'ö -ben zè -sü 'ka -a 'ka -a -bha 'tɔng- 'sèédhe 'gü -a 'dhö □dhe:

«'Wón 'ö- -wón 'gü 'yó 'a dho i 'tɔ bho "sɛ "wɛɛ -kpɛá 'gü, 'ö 'a "tan bho i 'tɔ -zú» bha 'yó bha.

10 'Yö go mü 'zú 'ö- pö:

«"Sɛgɔ "wɛɛ 'gü -mɛ -nu, -ka ka "dhia bho 'pö 'mɛ 'ö Atanna -ya -nu sü ö -bha 'ka bha- -nu "piü!»

11 'Yö go mü 'bha wo 'zú 'ö- pö:

«"Sɛ "pɛpɛ 'ö 'kaa Zuifö -sɛ 'ka, -ka kwa Dème 'tɔ bho, "sɛ □gban "pɛpɛ suu, -ka "wɪ kwa Dème -zú!»

12 □Ya 'go yó -zè 'gü 'zú, Atanna -wɔdhiüloomɛ Ezai -yó dhiang -zè 'ö- pö:

«Izai -ding dho bho- -bha, -a -ding 'ö dho bho bha □nè- -kɔ dho ziö "sɛ -gɔ, 'yó 'wo wo -zú gɔn- -dhe.»

13 -A -kè "dhü -sü bha- 'gü, Atanna 'ö mɛ gba -zú -yó ö -dhe -faan 'ka bha -yó dɔ "gbɪ- kö -yó ka zué" -da kö -yó ka zué" □nii 'waanu -tɛkpɛ -tɛkpedhö, 'dhang -bho -a "dhiü -sü 'ö ka -gɔ bha- 'gü. kö -yó ka gba -ya -a -gɔ -sü bha- -faan 'kpíi- 'ka -a -bha 'Nii- 'slüüslü 'ö ka 'gü bha- -faan 'ka.

14 N dheebhang -nu, mang □dede a 'dhang bho- 'dhiü 'kpa- kpadhö □dhe "klusédhe 'ö ka -gɔ -a -naa 'yaa 'dhö, □dhe ka 'wón -dɔ

'kpkpadhö, □dhe ka -moo -dhio do -sü -bha ka 'ko -ta Atanna -wón "gbluu "piü. ¹⁵⁻¹⁶"Kee yö -zè □gban 'gü, -gasite ö Atanna -ya -kè n -dhe 'ö n -ya -sü 'ka "yi -do Klisi -ko -bha -me 'ka 'me 'waa Zuifö 'ka -nu kpö 'gü bha, 'sèedhe 'a -bo ka -dhe bha, a n faan -da 'gü -dhe 'bha -nu 'gü yö □nè- -wón 'gü, kè "dhü kö -yö ka -zu -bö 'nè 'bha wo 'wón 'nu 'ka -draan -nu -blæesü bha- 'ka. -A pö 'a- wo "dhü bha- 'klöö -mü □dhe Atanna -yö n -ya ö -ko "dhiü "dhü kö 'a kè Klisi -bha gwëemi 'ka 'me 'waa Zuifö 'ka □nè- -nu -dhe. N -ya 'ö- wo Klisi -kwdhiüdmè 'ka "dhü bha, -ya -kè "dhü kö 'a dhiang □nè zè- -nu -dhe kö -wo wo wè slèè- Atanna "piü kö -a -bha 'Nii- "slüüslü -ya -nu -ya ö -bha -ya 'gü, kö- -nu □teni- kè □dhe "saa- -pè 'wo Atanna -dhökè 'ka 'ö- "dhia -yö ma- 'gü -a 'dhö. ¹⁷-A -kè "dhü -sü -wón 'gü, a -moo -bha 'a n -to kun Atanna wëedhö Yesu Klisi 'saa- 'gü -a -bha yè 'a- kè siè bha- -wón 'gü. ¹⁸-A pö 'a- wo "dhü bha- 'klöö -mü □dhe □ya kè □dhe 'ma kè dhiang 'bha -zian zè -pè 'ka, kö 'pè 'a dho- dhiang zè -yö dosengseng, yö -mü bo 'ö Klisi -ya wo n -ta kö -yö 'me 'waa Zuifö 'ka -nu kè Atanna □bhléeyame 'ka, dhiang 'ö- do n "dhi kö 'a- zè- -nu -dhe, "een faan 'ö- -da n 'gü kö 'a- 'gü -wón -nu kè -'ka bha □nè- 'ka. ¹⁹A kè- -bha nao -sè 'ö -gban Klisi -bha bha- -do -dhe □gban -dhe □gban 'gü, 'a go- 'ka Zedhizadhémö 'a bo- 'ka "se "piü "se "piü 'a dho 'a -wo 'ka Idhidhi -se 'gü, "dhabhliwón "gblügbü -nu waa- -kian -wón -nu 'ö- -kè n -ko -ta -a -bha 'Nii- "slüüslü faan 'ka bha □nè- -bha. ²⁰"Kee -a kè 'a- wo "dhü bha, nao bha a- -do -dhe -nu 'ö 'wii Klisi -dhiang -blæesü zè- 'gü do □nè- 'gü. Kè "dhü kö 'ma 'dho 'ko do me -nu -bha 'ko "kpan 'ö □waa- -ya 'nu bha- -ta. ²¹"Kee kö pè 'ö Atanna -wu -ya pö, ö -ben zè -sü 'ka- go 'sèedhe 'gü □dhe:
«Me 'wii- -wón -dhiang zè- -nu

-dhe do,
-wo -dho -a kèwón -nu yö,
'ö me 'wii- -dhiang ma do, 'wo- 'gü ma» bha- -nè- 'gü -wón -yö kè.
²²'Wón 'ö n □fiè -wo ka -bha -sü -bha -gen -yan 'gbe 'ka bha 'yö bha. ²³"Kee 'ma n bo □tón yè 'ö Atanna -ya do n -ko 'ka "dhü bha- 'ka "pean 'dhe 'ö ya- "piü, 'a zun- -ya -sü -bha n -zu "piü □dhe 'a nu -wo ka -bha, □ya □moo -kwe kpö □dede -bha. ²⁴-Yö n "piü □dhe 'a 'dho siè Esipangyö -se 'gü "töng 'ö- 'gü 'a bo ka -dhe 'gü. -A -gen -mü □dhe -yö n 'gü □dhe n 'dho -sü 'ka a -dho -kpan ka -bha, 'ö 'ka n -ta kun kè "dhü kö n -ko -yö □moo ma "ta bha- 'sü -sü -bha. "Kee "sanni -yö kè "dhü kö "töng 'nè 'dhe 'ö- -kè ka "piü -dho -yö gun n -bha bha 'ma- kè. ²⁵"Kee do 'kwa- wo ya a -tun □kö 'dho 'pè 'wo- =gbao Yesu -bha me -nu 'wo Zedhizadhémö -a -nu -go -a do -dhe 'gü. ²⁶-A -gen -mü □dhe Yesu -bha me -nu 'wo Maseduanö -se waa- Glekö -se 'gü □wa -gasite kè □wa 'wèè- bho 'ko -ta kwa dheebhang -nu 'wo "flæeme -nu 'ka Zedhizadhémö bha- -nu -dhe. ²⁷Me 'wo gbaö bha- wo "dhü bha -wa -bho wo -di 'gü, "kee -a -kè "dhü -dhe -zè -mü -a -nu -go, -a -gen -mü □dhe Zuifö -nu 'wo Yesu -bha 'ka Zedhizadhémö waa- 'me 'waa Zuifö 'ka 'wo 'dhuè- 'ö go Atanna "piü -a 'gü -gblü 'ko -ta -ko do 'ö- 'gü bha, -a -dhea -bha □dhe woo -di 'pö -wo "kpngtaapè -nu 'gü -gblü -a -nu 'ka -ko do bha- 'gü. ²⁸□Ya kè □dhe 'ma bo 'dho -sü 'ka kö 'pè 'wo- bho ko -ta bha, 'a- do 'me 'wo -mü -a -nu -go, kö maa 'dho Esipangyö -se 'gü, "kee n 'dho -sü 'ka, a -dho bo ka "piü mü. ²⁹Yö 'a 'dhang bho 'pö- "dhiü 'kpkpadhö □dhe n -nu 'ka -dhe 'gü -sü 'ka, Yesu -bha 'dhuè- -dho kè n -ko pa -sü 'ka 'a nu- 'ka ka -dhe.
³⁰"Kee n dheebhang -nu, 'pè 'a- -dhe ka -go kö 'ka- kè yö -mü □dhe

kó 'ka zé kwa Dème Yesu Klisi -wón -dhe, kó 'ka zé -dho 'ò Atanna -bha 'Nii- 'slüöslü -ya -da kwa 'gü bha- -dhe, kó 'ka Atanna -wón -ta -ko zé n "piü -bhea -dhe -sü 'ka n -wón 'gü, bhea" □nè- 'ka 'yó 'a- wo ka -dhe. ³¹ Ka -bhea Atanna -dhe n -wón 'gü -gen -mü □dhe kó 'dho 'a- wo sié Zedhizadhémó bha 'a dha mé 'waa 'dhang bho Yesu -wón "dhiü 'wo Zude -se 'gü bha- -nu -go, kó 'pé 'wo- bho 'ko -ta 'pö 'ö 'a dho sié- 'ka Zedhizadhémó Yesu -bha mé -nu 'wo mü -a -nu -ta 'kun -pé 'ka bha- 'gü -wón -yö dhi- -nu -dhe. ³² Yö □nè □ya ké "dhü, 'yö Atanna □ya 'wí- -bha, 'yö 'a dho □loo ka -dhe 'gü zué" □nii -da 'ka, 'yö 'a n "tée 'né 'bha pa mü. ³³ Kö Atanna 'ö mé □gban "pépe gba zuéwaanüsü 'ka bha, -yö 'to ka "piü bha 'aa -yö ké.

16

□Tuabhonao 'ö Pódhö -ya do

¹ □Ya 'go- 'dhe bha- 'gü, kwa dheebhang -dhebhó 'wo Febe -ké, 'ö yé -ké Atanna -bha 'kódhigüme -nu 'wo Sangkle -pö 'gü -a -nu kpö 'gü bha, 'ma- "kpléng bho ka -bha kó 'ka do "gbü-, ² 'ka- -dhang -wón 'kun □dhe -ko 'wo kwa Dème -bha 'kóome -nu -dhang kun- 'ka -a 'dhö. -A 'klóo- -mü □dhe -a -ké "dhü -sü bha □nè- -do -yö -dhi Atanna -bha mé -nu 'ka. 'Wón "bu 'wón 'ö- -bha -wón dho zun ka -bha -a 'gü, -kaa ké- -dhe, -a 'klóo- -mü □dhe yöö -dú 'pö -yö mé kpö □dede -ta 'kun -sü 'ka, 'ö mang □dede -zian 'a "wí sié ka -dhe ya n -ta 'kun -sü 'ka 'pö.

³ -Ka Plisidhö waa- Akidhasö 'wo -ké n yékéyóo 'ka kwa Dème Yesu Klisi -bha zian -ta bha- -nu □tua bho n -dhe. ⁴ -Wo ké wo -dú "dhiü -do pé -dhe ma -zé n -wón 'gü, ké "dhü kó 'a dha. -Kaa -nu nué" bho n -dhe 'gbé, mang do -zian 'maa- -nu nué" bho sié 'wón 'wo- -ké bha- 'gü. Atanna -bha 'kódhigüme -nu 'pépe 'ö 'waa Zuifö 'ka □nè yéng- -nu □gban 'yi-

-nu nué" bho sié bha. ⁵ -Ka Atanna -bha 'kódhigüme -nu 'wo □loo 'ko -ta -a -nu -go 'kóodhö bha, -a -nu □tua bho n -dhe 'pö. -Ka Epainetö □tua bho n -dhe 'pö, -a -wón -yö n -go "gbü-, -a -gen -mü □dhe yö □nè 'mé 'wo 'dhang bho Klisi -wón "dhiü Azi -se 'gü -a mé -bléésü 'ka. ⁶ Dhebhó 'ö saan" -sü 'ka ka -dhe 'pö 'wo- Madhi -ké bha, 'ma- =tua bho. ⁷ 'Ma Andronikusó waa- Zunia 'ö yéng 'yi -gban 'kwéé-, 'ö 'yi -kaso -ké 'zü yi "kwéé bha- -nu □tua bho 'gbé. -A -nu -due -yö 'kpüi- =dedewo Yesu -bha bome -nu kpö 'gü, 'ö -ya mü 'zü woo -zian -wo ké 'dhang -bho Yesu -wón "dhiü n "dhiü.

⁸ -Ka n "taóngdè 'ö kwa Dème -bha zian -ta, 'wo- -dhe Angpliatúsó bha- =tua bho n -dhe. ⁹ 'Ma Udhiben 'ö -ké n yékéyóo 'ka Klisi -bha zian -ta bha waa- n "taóngdè Sitasísó -a -nu □tua bho. ¹⁰ 'Ma Apedhesó 'ö mé □gban -mé □gban -wa do -zv -gban -mé 'ka Klisi -bha zian -ta bha- =tua bho. 'Ma 'mé 'wo Adhitobudhö -go 'kóodhö -a -nu □tua bho 'gbé. ¹¹ 'Ma Edhodion 'ö 'yi -gban 'pö 'kwéé- bha- =tua bho. 'Ma 'mé 'wo 'dhang bho kwa Dème "dhiü 'ö 'wo Naasisó -go 'kóodhö bha- -nu □tua bho. ¹² 'Ma Tidhifenó waa- Tidhifózo 'ö -nu -wéédhe □ya bho kwa Dème -bha yé -wón 'gü bha- -nu □tua bho. 'Ma dhebhoné 'wo- Pesidö -ké bha- =tua bho 'gbé, -a -wón -yö n -go "gbü-, -a 'klóo- -mü □dhe -a -wéédhe -yö bho -sü 'ka kwa Dème -bha yé -bha □dedewo. ¹³ -Ka Dhufusó 'ö kwa Dème -ya -ya bha waa- dhe 'ö □dhe n dhe 'dhö 'pö bha- -nu □tua bho n -dhe. ¹⁴ -Ka Aséngklitö oo, Fedhegon oo, Edhomasó oo, Patrobasó oo, Edhomasó waa- kwa dheebhang 'dhe -nu 'ö wéng- -nu 'wo 'ko "piü bha- -nu □tua bho n -dhe. ¹⁵ 'Ma Fidhodhögo waa- Zudhi -a -nu □tua bho. 'Ma Nedhe waa- 'ö dheebhang dhebhó bha- -nu □tua

bho. 'Ma Odenpasö waa- Atanna -bha me -nu "pepe 'ö weng- -nu 'wo wo 'ko "piü, -a -nu □gban □tua bho 'gbe.

¹⁶ -Ka ka 'ko -nu □tua bho kö 'ka □loo ka 'kwëe- =dhe -ko 'ö dheebhang -zë -nu -wa -kë 'ka -a 'dhö. Klisi -bha me -nu □gban "pepe □wa ka □tua bho 'gbe.

-Dhio -totaamasü 'ö Pödhö -ya do Wlómö -me -nu -ta

¹⁷ N dheebhang -nu, bhëa" □në 'a- wo sië ka -dhe kö 'ka do "gbü- kö 'ka ka -dì 'kun me 'wo- kë sië "dhü kö Atanna -bha me -nu -wo "kan 'kwëe- bha- -nu -go. -A 'klöo- mü □dhe Atanna -wu 'dhe 'ka- ma -blëesü -a -ma 'wo- wo sië "gbong 'ka 'ö 'wo -wu "wëe pö ka -dhe bha, ka -pö □në 'wo- wo sië bha. -A -kë "dhü -sü bha- 'gü, -ka ka -dì 'kun- -nu -go -së kö 'ka "kan- -nu -bha. ¹⁸ -A pö 'a- wo "dhü bha- 'klöo- -mü □dhe me suu -nu 'wo "dhü bha 'waa kwa Dëme Klisi bha yö -zë -dhökë, -wo wo -dì dhöobhaawön □në- -kë. 'Yö 'me -a -nu -zu 'yaa 'wön 'bha "piü bha 'wo -wu -së -dhe "yi bho -wu "nëne -nu -pö -nu -dhe -sü 'ka 'yö 'wo- -nu -go 'gü □see- 'ka, 'yö 'wo- -nu wë bho Atanna -ta. ¹⁹ "Këe ka -zë ka -bha Atanna □bhlëe -ya -sü bha me □gban "pepe -wa 'wön -do. N zuë" □nii -yö -da □dedewo ka -wön 'gü -a -kë "dhü -sü bha- 'gü, "këe yö -zë □gban 'gü, -yö n "piü □dhe ka "yaaki -yö 'to 'daönnu -sü 'ka 'wön -së -dì -slöo □në- kë -sü -bha, kö 'wön yaa -zë kë -zögdndhe -zian □në 'ya 'dho -da ka -zu "piü tongtongdhö. ²⁰ -A -naa -yö n "yaan □dhe Atanna do 'ö -gblü "kan Atanna 'ka bha □në dho Sotraan 'pon ka -dhe 'yö 'ka "ta sü -a □kpë "dhiü.

□Ya 'go yö -zë 'gü, kö kwa Dëme Yesu -yö ö -bha -gasite bha- kë ka -dhe -kpeawo bha 'aa -yö kë!

²¹ Timote 'ö n -ta 'kun sië Atanna -bha yë -bha bha, □ya ka □tua bho

'gbe. Dhusiusö oo, Zazon waa- Sosipateë 'ö yeng- -nu 'yi -gban 'kwëe- bha, □wa ka □tua bho 'gbe.

²² Mang Teetiusö -me 'a 'sëedhe ya- -ben zë 'ö 'a kwa Dëme -bha zian -ta 'pö □dhe ka 'dhö bha, 'ma ka □tua bho 'gbe.

²³ □Ya 'go mü, mang Pödhö -me n -dhegbhöödë 'wo- -dhe Gayusö, 'ö Atanna -bha 'kodhigüme -nu 'wo -dhe ya- 'gü -a -nu □gban 'wo bho 'ko -ta -a -go 'köodhö 'pö bha, □ya ka □tua bho. Edhatö 'ö kë 'pö- ya- 'gü -me -nu -bha 'wëëködhiü 'ka bha waa- kwa dheebhang Kaa- tusö, □wa ka □tua bho.

²⁴ [Kö kwa Dëme Yesu Klisi -bha -gasite bha -ya kë ka -dhe "töng □gban "pepe 'gü bha 'aa -yö kë.]

²⁵ -Ka -kwa Atanna 'to bho, -a 'klöo- -mü □dhe yö □në- "sü 'dhö- -dhe kö -yö ka kë "kplëe 'ka 'dhang -bho Yesu "dhiü -sü 'gü. 'Wön 'ö -gban Yesu Klisi -wön -bha 'ö gun -bin -sü 'ka, 'ö Atanna yöö do □në gun- do sië, 'ö -bho -a -bin -sü 'ka kwa -go yi 'bha 'ka bha □në 'a- -dhiang zë sië. ²⁶ "këe □ya "dhe bho- -ta kwa -dhe "töng ya- 'gü -a -wudhiüloome -nu -go 'sëedhe 'gü □dhe -kö 'ö gun- 'ka yöö 'ö- bho -yi 'yaa 'dhö, 'ö- ga -yi 'yaa 'dhö bha- -zu "piü bha- 'dhö. □Yaa- -zön "se □gban "pepe 'gü -me -nu -dhe, kë "dhü kö -wo 'dhang bho ö "dhiü kö -wo ö □bhlëe -ya.

²⁷ Kö Atanna 'ö yöö do □në 'wöndöthe 'dhö- -go bha yö □në- 'to -yö bho Yesu Klisi 'saa- 'gü -kpeawo bha 'aa -yö kë.

**'Sëedhε -blεεsü
'ö Pödhö -ya bə Atanna
-bha 'kədhigümε -nu
'wo
1 Kodhengtö
-pö 'gü -a -nu -dhε**

¹ Mang Pödhö -mε 'ö ga Atanna □nē- 'gü 'yö n -ya Yesu Klisi -bha bəmε 'ka bha, yaa-Sositenö 'ö kwa dheebhang 'ka kwa -kē Atanna -bha 'nē 'ka -sü "gbluu "piü bha, yi □nē 'yi 'sëedhε ya- bə ka -dhε.

² Yi 'sëedhε ya- bə Atanna -bha 'kədhigümε -nu 'ö 'ka -ya -sü 'ka- bha -ya 'gü Kodhengtö -pö 'gü, 'ö □ya ka kē "slüüslü ö "yan 'gü kwa Dēme Yesu Klisi 'saa- 'gü bha, waa- mε "pepe 'wo zun wo kpiö 'gü Yesu Klisi 'ö kweng- -nu □gban kwa Dēme 'ka bha- -dhε -dhε "wεε "pepe □gban 'gü bha □nē ka -dhε. ³ Yi -bhea kwa dē Atanna -dhε kö waa- kwa Dēme Yesu Klisi 'ö 'dhö, -wo -gasite kē ka -dhε, kö -wo ka gba zuëyagblü- 'ka.

⁴ A ma Atanna bha- nuε" -bho -kpeawo -gasite 'ö bə- 'ka Yesu Klisi -ta 'ö- -kē ka -dhε bha- -wön 'gü.

⁵ 'Sa bə 'ka- wo Yesu Klisi 'ka "dhü bha □nē- -wön 'gü 'yö Atanna 'dhö ka -kə pa -sü 'ka gbaodhe □gban "pepe suu 'do 'do 'ka, "kεε 'yö ka gba -sü 'ka -dö "wı -dhε 'ka -sü waa- 'wön dö -sü 'ka ö -bha zian -ta -kə □gban -kə □gban 'gü bha. ⁶ Yē 'ö Klisi -bha naodome -nu 'yi- -kē ka □plöö mü bha, yun 'ö- zio -sü 'ka ka kpö 'gü troo 'yaa- -bha. ⁷ 'Wön 'ö- -wön 'gü 'yö mε "pepe 'ö 'ka "yan 'to siē kwa Dēme Yesu Klisi -gə bha, 'ö Atanna -bha gbaodhe 'ö- -kē ö -bha 'nē -nu -gə bha- 'bha -bə 'yaa ka zē -sü 'ka bha 'yö bha. ⁸ Yö 'ö "dhü bha □nē dho ka -kwεε bun, 'yö ka -gen -yö to -gban -sü 'ka- -bha zian bha- -ta 'ö dho- 'ka "dhü 'ö zun- 'ka- "dhiütodhε -bha, kē

"dhü kö pö 'a 'dho -ya ka -bha tongtongdhö kwa Dēme Yesu Klisi nu -yi 'ka. ⁹ Atanna □ya -wu 'dhε 'kö- pö kö □yaa- pö, 'yaa 'go "gbluu 'zü tongtongdhö. 'Sa yö 'ö "dhü bha □nē ka -dhε kö kaa- ö Gbö Yesu Klisi 'ö kwa Dēme 'ka bha keng- -nu 'ka -tosea kē ka "kwëë, kö ka -kə 'ya 'dho 'go 'ko □kweng.

"Pε 'ö Yesu -bha mε -nu 'wo Kodhengtö -wa wo- 'gü -a dhiang 'ö Pödhö -ya zē

¹⁰ N dheebhang -nu, -yö bhea" □nē- 'ka 'yö 'a- wo siē ka -dhε kwa Dēme Yesu Klisi 'tə 'gü, kö 'ka dö "gbu- kö ka -wu -yö kē do, kö 'gügblüdhe 'ya 'dho -da ka □zinng 'gü 'ö 'ka -kan 'kwëë-. Bhea" □nē 'a- wo ka -dhε kö 'ka kē □dhe mε do 'dhö, kö ka zuëpiüwön -yö kē do, kö ka -kə -yö kē 'wön do -bha. ¹¹ -A pö 'a- wo "dhü bha n dheebhang -nu, -a 'kləw- -mü □dhe mε □ya 'go Klöe -gə 'kəodhö □ya nu □yaa- pö n -dhε □dhe "dhinaa -yö ka □zinng 'gü. ¹² -A -ma □dhe ka -wu 'yaa do. Mε 'bha -nu 'wo- pö siē: «Ma -zē a -bə Pödhö 'ka», kö mε 'bha -nu -wa pö siē: «Ma -zē a -bə Apodhəso □nē- 'ka», kö mε 'bha -nu -wa pö siē: «Ma -zē a -bə Piedhö 'ka,» kö mε 'bha -nu -wa pö siē: «Ma -zē a -bə Klisi □nē- 'ka». ¹³ -Yö ka 'gü □dhe Klisi bha -yö "pε -sü 'ka ö 'gü 'gbε 'ka "dhü -ee? "Eεn Pödhö □nē ga "dhü -bha ka -wön 'gü -ee? "Eεn -wo kē ka -bə ma □nē n 'ka -zu bho -ee?

¹⁴ Mang -zian a Atanna nuε" -bho 'mii mε 'bha ka -bə Yesu 'ka -zu bho 'ö- wo kö 'yii kē Klipusö waa- Gayusö -nu 'ka bha- -wön 'gü. ¹⁵ -A -kē "dhü -sü bha- 'gü, mε 'bha 'yii 'dho □məw- -bha kö -ya pö ka kpö 'gü □dhe -wo kē ka -bə ma □nē n 'ka -zu bho. ¹⁶ -Eε a kē Tefana -gə 'kəome -nu -zu 'pö "dhü tean- 'ka, "kεε □ya 'go yö -zē 'gü, mε "wεε 'bha 'kö maa- -bha wo kö n -zu -yö -bö 'ka 'yaa 'dhö. ¹⁷ -A pö 'a- wo "dhü bha- -gen -mü □dhe n bə 'ö

Klisi -ya wo bha 'yii n bo kö 'a me "zu -zë bho. -Yö n -bo kö 'a 'wön -taong -së 'ö go Atanna "piü bha [në- pö, "këe kö 'ma- pö, kö 'ma 'dho-pö 'wöndodhe 'ö "kpong [taa yö bha- -bha, ('ö me [gban "yan -yö bo ma [në n -ta) 'ö faan bho Klisi -bha ga 'ö- wo "dhü -bha bha- bha 'ö -kë "wlaawön 'ka.

¹⁸ -A pö 'a- wo "dhü bha- 'kloo- mü [dhe Klisi -bha -ga "dhü -bha -sü -dhiang 'yi- zë sië bha, -yö slaadhe -wön [në- 'ka 'me wo 'gü see- -zian -ta bha- -nu 'gü. "Këe 'me 'kö kwa -zë 'kwa dha -zian -ta bha -yö Atanna -bha 'gügbudhe [në- 'ka kwa 'gü. ¹⁹ -A pö 'a- wo "dhü bha- 'kloo- mü [dhe -yö -ben zë -sü 'ka Atanna -wu 'sëedhe 'gü (Yesu -bha -ga "dhü -bha -sü bha [në- -wön 'gü) [dhe:

«'Me 'wo "yaakime -nu 'ka a -dho -a -nu "yaaki 'gü see- 'ö 'maa 'me 'wo 'wöndome -nu 'ka -a -nu -bha 'wön do -sü -ya 'kloo- "dhiü.»

²⁰ [Ya kë "dhü bha -oo, -më -wu [në dho [slöo "yaakime -mü -ee, "ëen 'wöndome -mü -ee, "ëen zaodhedame 'ö [dëe -a -go kö -ya pö, kö Atanna [ya bo- -zön -sü 'ka [dhe 'wöndodhe 'ö "kpong [taa yö bha -yö slaadhe [në- 'ka?

²¹ -A pö 'a- wo "dhü bha- 'kloo- mü [dhe -a "sü 'yii kë me 'bha -dhe "kpong [taa kö -yö Atanna do ö -dä -bha "yaaki -bha, -dhe 'ö ö -dä -zön 'ka ö -bha "yaaki -bha bha- 'gü. 'Wön 'ö- -wön 'gü 'yö nao 'ö bho me -nu 'gü slaadhe -nao -bha 'yi- do sië bha [në Atanna -yö bo- -ta 'yö 'me 'wo 'dhang bho- "dhiü -a -nu dha bha 'yö bha. ²² Zuifö -nu [wa do -wa -pö 'yi- kian -wön -nu [në- kë kö 'wo gun -na 'dhang bho Klisi -wön "dhiü. 'Me 'waa Zuifö 'ka [wa do -wa -pö [dhe [dhe 'ö -kë [dhe -wo -kë 'wöndome "gblüglü -nu 'ka bha, 'wöndodhe [në- -bha -yö to- -bha. ²³ "Këe yi -zë yi -bha 'ka, Klisi 'ö ga "dhü -bha bha [në 'yi- dhiang zë. 'Sa -a

-dhiang 'yi- zë "dhü bha [në Zuifö -nu -siödhewön 'ka, 'yö 'me 'waa Zuifö 'ka 'wo- -dhe 'pö slaadhe -dhiang. ²⁴ "Këe me "pepe 'kö Atanna -ya -nu -dhe, -yö -kë Zuifö 'ka "ëen 'yii kë Zuifö 'ka, Klisi bha [në Atanna -bha 'gügbudhe waa- "yaaki [gban 'ka wo -zë -a -nu -bha 'ka. ²⁵ -A pö 'a- wo "dhü bha- 'kloo- -mü [dhe 'wön 'ö Atanna -ya kë "dhü 'ö bho me "bhü- -nu -zë 'gü slaa" -bha bha- "dhiü- -ziö me "bhü- -nu -bha "yaaki -zë -ta pongpongdhö. 'Kö 'zü -a kë 'ö Atanna -ya wo "dhü bha [ya kë wo -zë -a -nu 'gü [dhe 'pë 'ö "sü [në 'yaa- -dhe -a 'dhö, "këe -a "dhiü- -ziö -a -nu -bha 'gügbudhe [gban -ta pongpongdhö.

²⁶ N dheebhang -nu, me 'ö Atanna -ya -nu -dhe 'ö ka kpö 'dhö do bha -kaa -nu 'suan- bho -së 'ka. 'Me 'wo 'wöndome [dede 'ka 'waa 'gbe, -gblüde -nu "ëen me -tiandhö -nu -zian 'waa 'gbe ka kpö 'gü.

²⁷ "Këe kë 'ö- wo "dhü bha- 'kloo- mü [dhe 'me 'ö "kpongtaame -nu -wa -nu -ga slaame -nu 'ka bha, [në Atanna -ya sü 'yö 'yiü- do- 'ka 'me wo -zë 'wo- -nu -dhe "yaakime -nu bha- -nu -bha. 'Yö 'me 'ö "sü 'yaa- -nu -dhe "kpongtaame -nu "yan 'gü bha [në Atanna -ya -nu sü 'yö 'yiü- do- 'ka 'me 'ö "sü 'dhö- -nu -dhe wo -zë -a -nu 'gü bha- -nu -bha. ²⁸ Me 'ö "kpongtaame -nu -wa -nu -ga "wlaame -nu 'ka 'ö 'waa- -yaki -ya bha [në Atanna -ya -nu sü 'yö [bhlëe bho- 'ka me 'dhe wo -zë 'wo- -yö [bhlëeme 'ka bha- -nu bha. ²⁹ -A -kë "dhü -sü bha- 'gü, me 'bha 'yaa 'dhö kö -ya pö yö -zë 'ö -dho 'ö 'to 'kun Atanna wëedhö. ³⁰ "Këe ka -kplü 'ö Atanna -ya wo Klisi -bha, 'ö yö [në kwa "yaaki 'ka bha -yö -ga yö [në- 'gü. Klisi bha [në 'kwa bo- -ta 'yö pö 'yaa kwa -bha Atanna wëedhö, 'yö 'kwa [moo- -bha 'kwa -tosea -kë -a -bha kë 'gü, 'yö kwa dha 'wön yaa -go. ³¹ Kë "dhü kö

'wɔn 'ö Atanna -wɔ -ya pö □dhe:
 «Me 'ö 'tɔ 'kun -dho 'dhö -bha -a
 -dhea -bha □dhe
 -a -me -yö ö 'tɔ 'kun
 'wɔn 'ö kwa Deme -ya -kë bha □në-
 -wɔn 'gü» bha- 'gü -wɔn -yö
 kë.

2

*Atanna -bha naɔ -së bha -a dɔ
 -kɔ -dhiang 'ö Pɔdhö -ya zë*

¹ -A -kë "dhü -sü bha- 'gü, n
 dheebhang -nu, nu 'a- wo Atanna
 -bha naɔ -së 'ö gun -bin -sü
 'ka bha- dɔdhe 'gü ka -go "sɛ
 bha- 'gü "töng 'bha 'gü bha, 'mii-
 dɔ "dhikan -bha, "ɛɛn 'mii- dɔ
 me "bhu- -nu -bha 'wɔndɔdhe
 "wɛɛwɛɛdhe -bha. ² -A pö 'a- wo
 "dhü bha- 'klɔɔ- mü □dhe 'yaa gun
 n "piü □dhe 'a 'wɔn "wɛɛwɛɛ 'bha
 -dhiang zë "töng 'a gun- 'ka ka "piü
 mü bha- 'gü kö 'yii kë Yesu Klisi
 'ö dɔ "dhü -bha bha yö -zë -wɔn
 'ka. ³ 'Wɔn 'ö- -wɔn 'gü 'yö 'a nu
 ka kpö 'gü □dhe 'me 'yaa pë 'bha
 'ka -a 'dhö, kö a □zii sië -yayadhö
 "suü 'ka bha 'yö bha. ⁴ Atanna
 -wɔn -dhiang 'a- zë ka -dhe waa-
 ka □klang -nu 'a- -kë bha 'mii-
 'bha kë "dhikan waa- 'wɔndɔdhe
 "wɛɛwɛɛdhe -bha. "Kɛɛ a n zü
 -gban "dhabhliwɔn "gblügbü -nu
 'ö Atanna -bha 'Nii- "slüüslü -ya
 -kë, 'ö me □gban "yan -bha kun
 bha □në- 'gü, kë "dhü kö me
 □gban- -wo Klisi -wɔn dɔ teanwɔn
 'ka yö □në- -bha. ⁵ Kë "dhü kö
 'ka 'dho -zɔ 'gɔn me "bhu- -nu
 -bha 'wɔndɔdhe -dhe ka -bha -zɔ
 -yö Atanna -dhe -sü bha- 'gü, "kɛɛ
 kö 'ka 'dhang bho- "dhiü -a -bha
 'gügbü dhe bha □në- -wɔn 'gü.

⁶ 'Sa yö -zë □gban 'gü, dhiang
 'kwa- zë sië bha -yö 'wɔndɔdhe
 □në- 'ka 'me 'kö □wa -kian Atanna
 -wɔn "gblɔɔ "piü -a -nu -bha 'ka.
 "Kɛɛ 'wɔndɔdhe 'dhe 'kö bha 'yii
 'go "kpung □taa, "ɛɛn 'yii 'go
 -gblüde -nu 'wo "kpung ya- =taa,
 'ö Atanna dho- -nu -bha medhe
 'gü see- bha- -nu "piü. ⁷ -Abin

tongtongdhö! 'Wɔndɔdhe 'dhe 'a-
 -dhiang zë sië bha, 'wɔndɔdhe 'ö
 go Atanna "piü 'ö -bin -sü 'ka
 "kpungtaame -nu -go, 'ö Atanna
 □yaa- -ya -dɔ -ta 'nu kwa -bha 'ka
 kö 'yii "kpungtaadhe kë □kö, kö
 'kwa 'tɔbhɔdhe kë- 'gü bha yö -mü.
⁸ -Gblüde "pɛpɛ 'wo "kpung ya-
 =taa -a -nu 'bha 'wii- dɔ. □Ya kë 'nu
 □dhe -wa -dɔ kö 'wii 'dho □mɔɔ-
 -bha kö -wo kwa Deme 'tɔ bhɔ -sü
 "sinma bha- zë "dhü -bha. ⁹ "Kɛɛ
 □dhe 'ö -kë □dhe -yö -ben zë -sü
 'ka Atanna -go 'sëedhe 'gü □dhe:

«'Wɔn 'ö me 'bha -me 'bha "yan 'yii
 -da 'gü dɔ,

"ɛɛn 'ö 'wii- ma dɔ,

'ö me 'bha -me 'bha -zɔ 'yii -da -ta
 dɔ,

Atanna □yaa- -ya -dɔ -ta

'me 'ö ö -dho -ya -nu -kë -a -nu
 -dhe» bha □në- -wɔn 'gü 'yö
 me 'bha -me 'bha 'yii- dɔ
 "kpung □taa yö bha. ¹⁰ 'Sa
 'wɔn 'ö me "wɛɛ 'bha 'yii-
 dɔ "dhü bha Atanna -ya -ta
 "pɔ -sü 'ka kwa □në kwa
 -dhe -a -bha 'Nii- "slüüslü
 'ö- -da kwa 'gü bha- -bha.
 -A 'klɔɔ- mü □dhe -a -bha
 'Nii- "slüüslü bha □në 'wɔn
 □gban -wɔn □gban 'klɔɔ- dɔ,
 yö 'ö bha □në Atanna -zɔ
 "piü -wɔn □gban dɔ 'kpak-
 padhö 'ö dho 'ö -da 'ka -a
 zuëwlöödhe -nu □gban 'gü.

¹¹ □Ya kë □dhe 'kwa- 'sü
 mebhü dhe -dhi 'gü, me 'nii-
 'ö me 'gü bha □në me -zɔ
 "piü -wɔn □gban dɔ 'kpak-
 padhö. -Kɔ dɔ bha- 'gü,
 Atanna -bha 'Nii- "slüüslü
 bha □në 'wɔn 'ö -gban -a
 -bha -a □gban dɔ 'pö 'kpak-
 padhö. ¹² 'Sa kwa -zë 'Nii- 'ö
 kwa 'gü bha 'yii 'go "kpung
 □taa yö. Atanna □në ö -bha
 'Nii- "slüüslü bha -da kwa
 'gü, kë "dhü kö pë -nu 'ö-
 =gbaɔ kwa -go -gasite 'ö- -kë
 kwa -dhe bha- "gblɔɔ "piü
 bha 'kwa- dɔ. ¹³ 'Wɔn 'ö-

-wɔn 'gü 'yö 'ya -dhiang zë 'yö 'yaa-zë 'wɔndɔdhe 'wo-draan "kɔpɔŋ [taa yö bha-'ka, "kɛɛ 'ö 'yi-zë 'wɔndɔdhe 'ö -bha 'Nii- "slüüslü -yö yi [k]lang -kë 'ka bha [n]ë-bha, 'yö teanwɔn 'ö -gban -a -bha 'yi- pö 'mɛ 'ö- bha 'Nii- bha 'ö- nu 'gü -a -nu -dhe bha 'yö bha.

¹⁴ Mɛ "ʊʊ mɛ 'ö Atanna -bha 'Nii- "slüüslü bha 'yaa- 'gü, -a -mɛ 'yaa [mɔɔ- bha kö -yö 'ö -kɔ -ya teanwɔn 'ö go 'Nii- bha- "piü bha-bha. -A [g]ban- -kë -mɛ 'gü [d]he slaadhe -wɔn 'dhö. -A 'gü ma "sɪ 'yaa kë- mɛ -dhe. -A 'kɔɔ- -mü [d]he -a -bha 'Nii- bha [n]ë mɛ -ta kun 'wɔn -nu bha- -nu 'gü ma -sü -bha 'yö mɛ -ya 'gü ma. ¹⁵ Mɛ "ʊʊ mɛ 'ö- bha 'Nii- "slüüslü bha 'ö- 'gü 'pö, -a -mɛ [n]ë [mɔɔ- bha 'ö 'wɔn [g]ban bho 'koo, "kɛɛ 'yö mɛ 'bhaa [mɔɔ- bha kö -yö yö -zë -gɔwɔn -nu 'ö -gban Atanna -bha bha- 'bha -bho 'koo dɔ. ¹⁶ [D]he -kɔ 'ö -bɛn zë -sü 'ka- 'ka -a -gɔ 'sëedhe 'gü -a 'dhö [d]he:
«'Dee kwa Dɛmɛ -zɔ 'piü -wɔn dɔ? "ɛɛn 'dee [mɔɔ- bha 'ö -glɛng -da -bha?» bha- 'dhö.
"Kɛɛ kwa -zë 'wɔndɔdhe 'ö Klisi -gɔ bha [n]ë kwa -gɔ.

3

'Wɔn 'ö -gban Atanna -bha yëkëme -nu -dɛ -wɔn -bha -a -dhiang 'ö Podhō -ya zë

¹ Ma -zë n -bha 'ka, n dheebhang -nu, Atanna -wɔn -dhiang 'a- zë ka -dhe kö a ka "piü mü 'bha 'mii- zë ka -dhe [d]he mɛ- pë zë 'mɛ ([wa -kian -a -bha zian -ta,) 'ö 'Nii- 'ö go- "piü bha 'ö- nu 'gü -a -nu -dhe. "Kɛɛ a- zë ka -dhe [d]he mɛ- pë zë "kɔpɔŋtaame -nu "wɛɛdhe 'ö 'waa Atanna dɔ [n]ë- nu -dhe. [D]he mɛ- pë zë 'zü 'mɛ 'wo -tun 'në 'ka -zɔ -yö -a -dhe -sü 'gü [n]ë- nu -dhe. ² -A -wɔ -nu 'wɔ [d]he 'yɔnyi 'dhö bha [n]ë 'a gun- pö sië ka -dhe,

-a 'dhe 'ö [d]he -bhöpë "gblüügblü -nu 'dhö bha 'mii yö -zë 'bha pö ka -dhe, -a 'kɔɔ- -mü [d]he 'yii 'dho 'kun bho 'nu ka 'gü. Aa" [n]i dɔ -zian 'kwa- wo [d]ɛɛ ya, 'yii 'dho 'kun bho ka 'gü. ³ -A pö 'a- wo "dhü bha- -gen -mü [d]he ka -tun -tosea kë [d]he "kɔpɔŋtaame -nu 'ö 'waa Atanna dɔ -a -nu 'dhö. 'Sa -yö "dhü tean- 'ka [d]he [d]rɔ- tun ka [z]inng 'gü, ka -tun "dhinaa -nu 'ma- ka "kwëë. [Y]a kë "dhü kö 'kaa -tun [d]he 'mɛ 'waa Atanna dɔ -a -nu 'dhö [n]aa bha -ee? ⁴ -Yö kë ka "yaan [d]he "töng 'ö- 'ka 'ö mɛ 'dhö -tun pö ka kpö 'gü [d]he «Ma -zë a -bɔ Podhō 'ka», "ɛɛn «Ma -zë a -bɔ Apodhɔsö 'ka» kö ka -tun [k]ö [d]he 'mɛ 'waa Atanna dɔ -a -nu 'dhö [n]aa bha.

⁵ "ɛɛn -yö ka 'gü [d]he -më "wɛɛ 'bha [n]ë mang Podhō -mɛ -zë n 'ka, "ɛɛn -më -mü Apodhɔsö 'ka? (Yö 'ka dho "pɛ- 'gü yi -wɔn 'gü?) Yi -zë Atanna -bha yëkëme "wɛɛwɛɛdhe 'ö bɔ- nu -ta 'ö dhiang zë ka -dhe, kë "dhü kö 'ka 'dhang bho 'ö "dhiü [n]ë- yi 'ka. 'Mɛ 'kö 'yi bha 'mɛ 'ö "dhü -a -bha 'ö Atanna -ya dɔ- kɔ 'ka 'yö- kë. ⁶ 'Ö [d]he pë ta -sü 'dhö kö ma [n]ë ma -zë 'a- ta, 'yö Apodhɔsö -yö "yi kpɔ- ta. "Kɛɛ Atanna [n]ë yö -zë 'ö- bhong -ya "dhiü 'yö bho. ⁷ [Y]a kë "dhü kö 'mɛ 'ö pë ta waa- 'mɛ 'ö "yi kpɔ- ta, -a -nu 'bha 'waa pë 'bha 'ka. Kö Atanna 'ö yö -zë 'ö- bhong bho 'yö -gla bha [n]ë- 'tɔ 'dhö 'dhö. ⁸ 'Mɛ 'ö- ta waa- 'mɛ 'ö "yi kpɔ- ta wo -zë -wo do. Atanna -dho 'mɛ 'ö "dhü -a [t]rɔɔn 'ö [mɔɔ yë 'ö- kë bha- bha -a -nu -mɛ -dhe. ⁹ -A pö 'a- wo "dhü bha- 'kɔɔ- -mü [d]he 'mɛ 'kö 'yi bha yaa- Atanna -nu yi yë [n]ë- kë yi 'kwëë-. 'Yö ka -zë 'ka [d]he -a -bha 'bhlaadhe 'dhö.

'Yö 'ka [d]he 'zü [d]he -a -bha 'kɔ 'wo- dɔ sië -a 'dhö. ¹⁰ -Gasitɛ 'ö- kë n -dhe bha- 'saa- 'gü, ma [n]ë 'a 'kɔ bha- "kpan -ya [k]paɔdhe 'ö- nu n -dhe bha- 'ka. "Kɛɛ mɛ "ʊʊ mɛ 'i dho 'kɔ dɔ 'kɔ "kpan bha-

-ta, -a -dhea -bha □dhe 'i- do "slë 'ka. ¹¹ -A pö 'a- wo "dhü bha- 'kloo- mü □dhe -a "kpan □ya bo -ya -sü 'ka 'nu, yö -mü Yesu Klisi □në- 'ka, me 'bha 'yii 'dho □moo- -bha 'zü kö -ya "wεε bha -ya. ¹² 'Sa Atanna -bha 'kō 'ö "dhü bha 'me 'ö 'dhö -a -bha do -kō -yö -dhö. Me 'bha -nu -wo mü 'wo wo -bha do "sënnng -nu, 'wëë- -nu waa- gwë □bhlëesü -nu 'ka 'kō "kpan bha- -ta. 'Yö me 'bha -nu 'wo wo -bha do "dhü -nu, 'den- -nu waa- 'ye -nu 'ka. ¹³ "Kεε 'me 'ö "dhü -a -bha yë 'ö- kē bha -yö -dho zun zang -ta Atanna -bha zadoyi 'ka 'ö me □gban -wa yö. -A yi bha □ya □loo, 'me 'ö "dhü -a -bha yë 'ö- kē bha -wo -dho -a 'gü dan peng 'ka, 'yö peng -ya bho 'koo. ¹⁴ □Ya kē □dhe 'me 'ö- -bha yë 'ö- kē 'kō "kpan bha- -ta bha □ya dha peng -gō, -a -mε -dho -a □trōon yö. ¹⁵ "Kεε peng □ya 'me 'ö- -bha -bhö, kö- -mε □ya □fië 'ö □trōon 'gü □naa bha. -A -mε -dho dha zë wo, "kεε -yö -dho dha □dhe 'me 'ö dha peng -gō □në- 'dhö.

¹⁶ A- -pö ka -dhe □dhe Atanna -bha 'kō -mü ka □në ka 'ka, -a -bha 'Nii- "slöüslü □yëë -yö ka □në ka 'gü, ka- 'wōn -dō 'kpkapadhö. ¹⁷ Me "bu me 'ö Atanna -bha 'kō bha- wü, -yö -dho -a -mε 'gü see- 'pö. -A 'kloo- -mü □dhe -a -bha 'kō bha pë "slöüslü -mü, 'yö ka □në 'ka- 'ka.

1co4 ¹⁸ -A -wōn 'gü me 'bha 'ya 'dho "kpenng- kē ö -dī -gō. □Ya kē □dhe me □ya kē ka kpö 'gü 'ö ö -zu 'gōn sië □dhe "yaaki 'ö "kpong ya- =taa bha -yö ö -bha, kö- -dhea -bha □dhe -a -mε -yö kē □dhe 'me "yaaki 'yaa- -bha -a 'dhö kö -yö kē "yaakime 'ka Atanna "piü. ¹⁹ -A pö 'a- wo "dhü bha- 'kloo- -mü □dhe "yaaki 'ö "kpong □taa yö bha -yö slaa" □në- 'ka Atanna wëëdhö. -A -gen -mü □dhe Atanna -wu -ya -pö -a -wu 'sëëdhe 'gü 'ö- pö:

«'Me 'wo- pö -wo "kpenng- -kē me -nu -gō

"yaaki -kē -a -nu -bha -sü -wōn 'gü bha,

Atanna -ya -kē 'ö 'wo -da wo -dīa "so 'wo- "dhiü bha- 'gü.»

²⁰ 'Yö go mü 'zü 'ö- pö:

«Atanna -yö "yaakime -nu 'wōn -zun 'kō "dhiü kē -kō -dō, -ya 'wōn -dō □dhe -a 'bha -zun "dhiü -bhloo 'yaa 'dhö.»

²¹ -A -kē "dhü -sü bha- 'gü, -a -dhe 'yaa- -bha □dhe me 'bha -yö ö -zu 'gōn me "bhü- -zë -dhe kö -yö "plüün bho- 'tō 'gü, -a 'kloo- -mü □dhe pë □gban "pepe -yö ka □në ka -gō. ²² -A Pōdhö oo, Apodhōsö oo, Piēdhö oo, -a "kpongtaadhe oo, -a -tosea oo, -a ga oo, -a □dεε oo, -a dhia" oo, -a □gban -yö ka □në ka -gō. ²³ 'Yö kaa -dī 'pö 'ka Klisi -gō, 'yö Klisi 'dhö Atanna -gō 'pö.

4

-Kō 'wo Yesu -bha bōme -nu dō -bha -a -dhiang 'ö Pōdhö -ya zë

¹ -A -kē "dhü -sü bha- 'gü, -a -dhea -bha □dhe 'ka yi 'sü □dhe Klisi -bha gwëëzë -nu, 'ö Atanna □ya ö -zu "piü -wōn -nu 'ö -bin -sü 'ka -a -kefama bho- -nu -bha kö -wa -ta "pu me "bhü- -nu -dhe □në- 'dhö. ² 'Sa 'me 'kō □wa i -ya yë 'dhe 'kō- kēme 'ka, 'bha- yë bha- kē- kē -kō □në- -ta 'yö -dhi 'me i -ya bha- -dhe. ³ □Ya 'to ma -zë n -bha -bha, -wu "bu -wu 'ö -dhi ka -dhe -kaa pö n -bha, "εεn 'pë 'ö -dhi me "bhü- -nu -dhe -wo n -zōn 'ka, -a 'bha 'yaa n 'gü 'wōn 'bha -wōn 'bha 'ka. 'Sa ma -zë 'wōn 'bha 'kö maa -pö n -dī -bha □dhe n □song 'dhö 'yaa 'dhö, -a 'kloo- -mü □dhe 'wōn 'bha kö n zuë" yöö za dō- 'ka n -bha kö 'a- dō 'yaa 'dhö □kö. ⁴ "Kεε 'kö 'zü n zuëga 'yii za dō n -bha □wε, kö- kē □dhe □ya kē "dhü kö □song □në 'yaa n -bha tongtongdhö 'yaa -mü. "Kεε 'me 'ö- pö -me 'ka □dhe □song -yö n -bha yö -mü kwa Dēme □në- 'ka. ⁵ 'Wōn 'ö- -wōn 'gü 'yö 'a- pö ka -dhe □dhe 'ka 'dho za dō me 'bha -bha kö "tüng 'ö Atanna -ya

-ya 'yii □loo □kö bha 'yö bha. -Ka do kö kwa Dëme -yö nu. Yö □në dho -dhe "pu 'wön -nu 'wo -bin -sü 'ka -dhetiidhe 'gü -a -nu -ta, 'yö me "bhü- -nu zuëpiüwön -nu -wo "yaa-. Yö □në □ya kē "dhü 'yö- bha yëkëme -nu bha- 'me 'ö 'dhö -a -bha "dhe -ya -ta -ko 'dhö -ko 'ö- 'gü, 'yö- -ya -ta -a -ko -bha.

⁶ N dheebhang -nu, a 'wön bha- zön 'ka -zön yaa- Apodhösö yii- 'wön 'ka ka □në ka -wön 'gü. 'Sa a- kē "dhü kö 'ka 'wön 'suan- bho yi -bha bha □në- bha, kö 'ka 'dho zio -wu 'ö -ben zē -sü 'ka Atanna -bha 'sëedhe 'gü bha 'ö- 'dhe 'ö- pö □në- -ta. -A -kē "dhü -sü bha- 'gü, 'ka 'dho ka -dī 'sü 'kpīi- 'ö 'ka ka zü bō me 'bha 'ka 'ö me do -san -yö ka -kē. ⁷ -A pö 'a- wo "dhü bha- 'klō- mü □dhe me 'bha fiē- 'yaa 'dhö me 'bha 'ka. -A -gen -mü □dhe 'kö 'bha kē -due 'kpīi- 'gü kö Atanna □në i -ya mü. -A -kē "dhü -sü bha- 'gü, 'bha 'dho i -dī 'sü 'kpīi- i -ya -yaa bha- 'gü -wön 'gü □dhe 'pē 'wii- nu -zē wo i -dhe, 'i- =slōo i -dī faan □në- bha -a 'dhö.

⁸ 'Aami, ka -zē 'ka 'kēn 'nu 'wön □gban 'gü, 'ka 'to 'nu 'ka kē -gbanme 'ka 'wön 'kwa- bha bha- 'gü -wa! Ka -zē 'ka kē- 'gü -gblüdē 'ka "kēē kö 'me 'kö yi -zē 'yi ya 'yii kē- 'ka □kö -wa! "Kēē -ēē, □ya kē "dhü kö □ya kē -sē -dhe, -yö -dho dhi yi -dhe, -a -gen -mü □dhe ka -zē 'ka kē- gblüdē bha- 'ka yi -dho do 'pö ka "piü mü. ⁹ -A pö 'a- wo "dhü bha- 'klō- mü □dhe -yö n 'gü □dhe 'me 'ö yi -zē 'yi Yesu -bha bōme -nu 'ka ya, Atanna -yö yi kē -sü 'ka me □gban "pepe -totaama □në- 'ka. Yi □dhe 'me 'ö □wa bhiē" do -nu bho -bha kö -wo 'dho -nu zē □në- 'dhö, 'yö □wa yi do "dheē 'kpīi- 'gü kö "kpungtaame □gban "pepe 'yan -yö bō yi -ta waa- Atanna -bha "kiē -nu 'dhö. ¹⁰ -A -kē "dhü -sü bha- 'gü yi -zē yi □dhe 'me 'ö "yaaki 'yaa- bha -a 'dhö Klisi -wön 'gü, 'yö ka -zē 'ka "yaakime 'ka! Yi -zē yi □dhe

'me "sī 'yaa -dhe -a 'dhö, 'yö ka -zē 'ka faanme -nu 'ka! □Bhlēē 'yaa yi -zē yi bha, "kēē □bhlēē -yö ka -zē ka -bha! ("Kēē -ēē! □Ya kē "dhü -yö -dho dhi yi -dhe), ¹¹ -a -gen -mü □dhe yi -zē yi -tun □kö saan" 'gü 'ö nu 'ö zun- 'ka "tüng 'kwa do -'ka ya -bha, yi sēē bho siē din- waa- 'yi mü -dho -nu kao, so 'yaa yi -go, "kēē -wo yi -ma siē "dhü do, 'yaa -ya -dhe do 'gü, zio □në 'yi- wo "se "piü "se "piü 'yi dho- 'ka. ¹² 'Ö 'yi yē -kē 'yi sēē bho kē "dhü kö 'yi yi -dī -bhöpē □slōo. □Wa "si bho yi -go, 'dhuē- =nē 'yi- kē- me -bha. □Wa yi -wēēdhe bho -yö 'kun -bho yi 'gü 'ö 'yaa "wi. ¹³ □Wa yi -dhiang yaa zē yi- -yo -bo -me -nu -go "nēēēē 'ka. 'Ya kē □dhe blēē 'wo- -gblö □në- 'dhö me "bhü- -nu -go, 'wo -gban yi -gblö -dhe 'ö- mō- sü -bha yi 'bha -yi 'bha 'ka kö -wo yi □wennng "dung □taa □në- =dēē 'dhö 'dhö ("kēē ka -zē 'ka □loo).

¹⁴ Dhiang -nu 'a- -ben zē siē kö 'a- bō ka -dhe ya 'mii- kē "dhü kö 'a 'yiü- do -'ka ka -bha, "kēē a- -kē "dhü kö -yö kē -dhio □në- 'ka kö 'a- do ka -ta □dhe 'nē 'ö- -wön 'dhö- dē -go "gbü-, -a dē 'dhö -dhio do -ta -ko 'ö- 'gü bha- 'dhö. ¹⁵ -A -gen -mü □dhe 'kö 'zü □ya kē □dhe ka -draan "ta -sü Klisi -bha zian -ta -sü -bha -me -nu □wa □mōo "gblü -kaōng do -zian -bha □dēē, "kēē 'ka 'dhang bho Yesu Klisi -wön "dhiü me 'kö- 'saa- 'gü, 'ö □dhe ka dē 'dhö, -yö dosengseng. Yö -mü ma □në n 'ka, -a -gen -mü □dhe ma □në 'a nu 'a Atanna -bha nao -sē bha- do ka -go. ¹⁶ -A -wön 'gü, bhea" □në 'a- wo ka -dhe kö 'ka do "gbü- 'ka n 'ta -ko 'sü. ¹⁷ 'Wön 'ö- 'wön 'gü 'yö 'a Timote bō ka -dhe bha 'yö bha. Timote bha -yö □dhe n gbō □në- 'dhö kwa Dëme -bha zian -ta. -A -wön -yö n -go "gbü-. N 'dhang bho -sü -ya "dhiü 'pö 'kpakpadhō. -Kō 'a "ta sü- 'ka Yesu Klisi -bha zian -ta 'ö 'ma 'dho Atanna -bha 'Kodhigüme -nu kpō 'gü -dhe "su

-dhe 'ö- 'gü 'a- -nu □draan- -bha bha, -yö -dho ka -zö -bö 'ka.

¹⁸ Mε 'bha -nu -wo ka kpö 'gü 'ö □wa pa -dī -sü 'kpii- 'ka □dhe 'pē 'mii 'dho nu mü- 'dhö. ¹⁹ "Kεε □ya kē □dhe Atanna -zē □ya "wī- -bha, -a "töng 'yaa □gblēen -zū kö 'a nu -wo ka -dhe 'gü. Nu 'ö bha □nē 'ma- wo "dhü kö 'a □loo mü, 'yö 'mε 'wo wo -dī 'sü siē 'kpii- bha Atanna -bha faan 'dhö- -nu 'gü -naa 'ö- -ta 'yö 'a- dō. ²⁰ -A 'kloo- -mü □dhe 'mε 'wo dho -tosea -kē Atanna -bha -gblüädēdhepö bha- 'gü bha, mε 'yaa- -nu dō- -nu "dhiwö doseng -zē -bha, mε -ya -nu 'suan- -bho 'pö -a -bha yē kē -faan 'ö- -nu 'gü 'wo- -bha 'ta 'sü siē- -bha bha- -bha. ²¹ -Yö ka "piü □dhe 'a nu siē 'a nu "vian □nē- 'ka ka -ta "εen 'a nu ka -dhö □nē- -bha "dhidhe "nεεnεdhe 'ka?

5

¹ -Wo ka -zua zē -dhiang □nē- zē siē -dhe □gban "pepe 'gü, "kεε -zua zē -kō -zian 'ö "dhü, -zua zē -kō yaa 'ö mε -zian 'waa Atanna dō 'waa □moo- -bha kö -wa kē, yö □nē ka -zē 'ka- kō siē. -A pö 'a- wo "dhü bha- 'kloo- -mü □dhe -wa -dhiang -zē 'ö mε -ya ma □dhe mε 'bha -yö ka kpö 'gü 'ö dhe bho -sü 'ka ö dē -go! ² "Kεε yö -zē □gban 'gü ka "dhi- -tun 'wī mü "dhü do 'ka dho- 'ka. -A -dhea -bha 'nu □dhe 'ka -wēē -ya □nē- wo kö 'mε 'ö bho suu 'ö "dhü- wo bha 'ka- kē ka kpö 'gü. ³ 'Kö 'zū n □dede 'yii kē ka "piü mü kö n "yan- kē- -dhe 'gü, "kεε n zuē" -zē -yö ka "piü mü -kpeawo. □Ya 'to ma -zē n -bha -bha, □dhe n zuē" 'dhö ka "piü mü -kō 'ö- 'gü bha- 'dhö, kö 'mε 'ö -gleng suu 'ö "dhü- -kē bha 'ma- zē za 'ka 'nu kwa Dēme Yesu -bha zē 'gü. ⁴ -A- -pö ka -dhe □dhe -a -dhea -bha □dhe 'ka -ya -dhe do 'gü, □ya kē □dhe ka -ya -dhe do 'gü n zuēga -dho kē ka "piü mü, 'ö kwa Dēme Yesu -bha 'gügbudhe bha 'ö -kē mü 'pö. ⁵ Yö □nē 'ka dho ka zü -gban 'gü 'yö

'ka 'mε 'ö bho suu 'ö "dhü- wo bha- "dhiü dō Sotraan -dhe, kē "dhü kö- -mε kwi 'ö- -bha bha yö -zē 'gü □ya see-, "kεε kö- 'nii- -zē -yö dha kwa Dēme bha- nu -yi 'ka.

⁶ -A -kē "dhü -sü bha- 'gü, ka -dī -sü 'kpii- -gen 'yaa 'dhö. "εen "gwēng 'wo- -da 'wo- pö □dhe 'bha «"seke 'nē 'dēdē -da 'bluu- -böv -bha -ya -puēn 'ö -kē 'kpii-» bha 'kii- ma do -ee? ⁷ □Dhe 'ö "dhü, 'wön yaa 'ö □dhe "seke slēē 'dhö ka kpö 'gü bha, -ka ka bo- 'ka kē "dhü kö 'ka kē "slüüslü -kpeawo do □dhe 'bluu- -böv -dee 'ö "seke 'yaa- -bha, ('ö Zuifö -nu -wa -bhö woo- Pakö troo -ta bha- 'dhö). 'Sa ka yö □nē- 'ka -zē wo tean- 'ka Klisi 'saa- 'gü. -A 'kloo- -mü □dhe kwa -bha Pakö troo bha- zü □ya bho, kē 'ö- wo □dhe Atanna □ya Klisi kē "saa- 'ka 'nu □dhe -kō wo "bhlaa zē- 'ka Pakö troo -ta bha- 'dhö bha- wön 'gü. ⁸ □Dhe 'ö "dhü, -ka -kwa kwa -bha Pakö troo bha- kē □dhe -kō 'ö Zuifö -nu 'wo wo -bha -kē 'ka bha- 'dhö. -A pö 'a- wo "dhü bha- 'kloo- -mü □dhe wo -zē 'waa wo -bha kē 'bluu- 'ö "seke slēē 'dhö- -bha bha- 'ka. 'Ma- pö "dhü kö a- -pö □dhe kwa -bha 'ta 'kwa dho- wo Atanna -bha zian -ta bha -zua zē -sü waa- 'wön yaa kē -sü -wo 'go- -ta kö 'kwa kē □dhe 'bluu- 'dhe 'ö "seke 'yaa kē- -bha bha- 'dhö, kö 'kwa 'wön □gban "pepe kē "gblüüdhe "puu -ta, "εen 'zū kö 'kwa- -kē tean- -ta.

⁹ 'Sēēdhe 'a- bō ka -dhe bha a- -pö ka -dhe -a 'gü □dhe 'ka □zinng -da kaa- -zuazēme -nu ka □zinng 'gü, keng- -nu 'ka 'dho □nēng ka 'kwēē-. ¹⁰ -A pö 'a- wo "dhü bha 'mii "wī mε "pepe 'wo "kpung □taa yö, 'wo -zuazēme 'ka, "εen 'wo zuē" -bho □nao -bha -mε -nu 'ka, "εen 'wo -sometame -nu 'ka, "εen 'zū 'wo □gebho -dhökēme -nu 'ka bha- -nu □gban 'ka. □Ya kē 'nu yö -zē 'ka, kö 'go □nē 'ka dho- wo "kpung □taa yö. ¹¹ "Kεε 'ma- pö "dhü kö a -wī 'mε 'wo- pö siē wo -dī -dhe □dhe keng- -nu ka -kō -yö 'wön do -bha, □dhe Yesu -bha mε

-mü wo 'ka, "kεε kö -wo -zua -zë, kö -nu zuë" -yö -bho □nao -bha, kö -wo □gebho -nu -dhökë, "εen kö -nu "dhidhe -yö 'ya-, "εen kö -wo we mü -dudu 'ka, "εen 'zü kö -wo -sometame -nu 'ka bha wo □në -nu 'ka. A- pö 'ka "kan 'mε wo "dhü bha □në -nu -bha. Kεng -nu 'ka 'dho ka -ko -zian -da 'tea -do 'gü.

12-13 -A pö 'a- wo "dhü bha- 'kloo -mü □dhe ma -zë 'mii kë 'mε 'wo "kpenng, 'ö 'waa 'dhang bho Yesu -wön "dhiü bha -nu -bha za do mε 'ka. 'Pë 'wo- 'ka, Atanna □në dho -pö. "Kεε Atanna -yö ka -ya -sü 'ka 'wönbhokoomε 'ka 'mε 'wo -bha 'ka bha □në -nu kpö 'gü. -A -kë "dhü -sü bha- 'gü, a- -pö ka -dhe □dhe 'ka 'wön yaa këmε bho ka kpö 'gü □dhe -ko 'ö Atanna -wu -ya pö -'ka bha- 'dhö.

6

Yesu -bha mε -nu -bha -dho za 'ka 'mε 'waa Atanna do -a -nu -kuu "dhiü -sü -dhiang 'ö Pödhö -ya zë

1 (□Ya 'go -dhe bha- 'gü,) -yö kë mü □dhe 'yö 'wön □ya -da 'mε 'ka bo Atanna 'ka ka -di -sloo ka □zinng 'gü 'yö 'kaa -dhiang zë ka 'ko -nu □zinng 'gü, 'yö 'ka dho 'ka -da 'mε 'waa bo -ka -a -nu -dhe. 2 "εen 'kaa- 'wön □në -do □dhe 'mε 'wo bo -'ka bha -wo -dho za do "kpongtame -nu -bha -ee? 'Yö □ya kë □dhe ka -zë 'ka kë "kpongtame -nu -bha zadome 'ka bha -oo, ka -dho 'wön 'nēsensennë -nu bha -nu 'ka "kpongtame -nu -kuu "dhiü -gen -mü -më 'ka 'yö 'kaa- 'gü baa- ka 'ko -nu □zinng 'gü? 3 "εen 'kaa- 'wön □në -do 'zü □dhe 'mε 'kwa bo Atanna 'ka bha □në 'kwa dho zaa do -bha "kië -nu -bha -dhe 'bha □kpao -yi -bha -ee? 'Wön 'ö- "sinma 'dhö bha 'ö "dhü bha bha -oo, ka -fië 'wön -nu 'wo "kpongtame -nu -nu -bhokoo -sü -bha -gen -mü -më 'ka? 4 'Wön -nu 'kö 'wo bha -wo "dhü, "kεε 'ka 'go mü 'yö 'wön □ya -da ka □zinng

'gü, 'yö 'ka- sü 'ka dho- 'ka 'mε -a -nu □bhleeë 'bha -bha 'bha 'yaa 'dhö Atanna -bha 'kōdhigūmε -nu kpö 'gü bha □në -nu -kuu "dhiü! 5 Kaa- 'yiü- -wön -wa! □Ya kë "dhü kö mε do -zian 'ö dho □moo- -bha 'ö ka □zinng 'gü -dhiang zë □në 'yaa ka kpö 'gü "dhü bha -ee? 6 'Ka- kë "dhü -a 'wön -zian □në n kōn. -A 'kloo -mü □dhe 'yaa gun n 'gü □dhe 'mε 'kö 'ka bo Yesu 'ka bha ka -moo -bha 'nu 'ka "song -zian -kan ka 'ko -dhe kö yöö 'to- -za -do 'mε 'waa 'dhang bho- "dhiü -a -nu -kuu "dhiü -sü □në -bha.

7 -A kë -sü kö za -zian -zë -yö -da ka □zinng 'gü -wön bha, -ya -zōn □dhe 'kii □moo Atanna -bha 'ta bha -sü -sü -bha □kö. -A 'kloo -mü □dhe "sanni bhi 'ö 'bha kë Yesu -bha mε 'ka bha 'i "wliü kö 'i 'dho i "teado -da -dhe 'gü -zian zë wo bha -oo, 'ö 'wön yaa 'kö- kë i 'ka bha 'bhaa- 'kun -zë wo i -bha □dhe? 'Kö 'zü 'ö □ya i -ta -zian □në -bhö bha -oo, 'bhaa- 'kun i -bha -më -wön 'gü? 8 Kaa -zian □në 'ka 'wön yaa kë sië ka "teabo -nu 'ka 'yö 'ka -nu -ta -nu -bhö. 'Sa -a kë 'ka -wo "dhü bha, ka -kë 'mε □wa kë □dhe ka dheebhang -nu 'dhö Atanna -bha zian -ta bha □në -nu 'ka bha! 9 'Sa ka -'wön do 'kpakpadhö □dhe 'wōnyaakēmε -nu 'wii 'dho -da Atanna -bha -gblüdedhēkēdhe 'gü. 'Ka 'dho ka -di -ta ma "wεεwεε: -a 'wön -kë ka "yaan □dhe -zuazēmε -nu oo, □gebho -dhökēmε -nu oo, -ziö mε nu -bha dhe □kengmε "εen mε -nu -bha gon □kengmε -nu oo, wo 'ko -nu -kun 'nōbhō 'ka -gōōn -nu oo, 10 □kwaanmε -nu oo, zuë" -bho □nao -bha -mε -nu oo, we mü -dudu -nu oo, "dhidheyaame -nu oo, mezēmε -nu bha 'wii 'dho -da Atanna -bha -gblüdedhēkēdhe 'gü. 11 'Sa 'pë 'ö mε 'bha -nu 'wo ka kpö 'gü □dεε 'wo gun- 'ka 'yö bha. "Kεε 'yö Atanna □ya ka "zu, 'yö □ya kaa- 'wön yaa bho ka -bha, 'yö □ya ka kë "slüöslü ö wēēdhö, 'yö □ya ka -ya ö -bha -ya 'gü, 'yö □ya ka -bha

za dhi ka -bo kwa Dème Yesu Klisi 'ka -sü -wön 'gü. 'Sa 'wön -sengbo -nu "pepe 'ö- -kë ka -dhe "dhü bha -ya -kë 'ö -bha 'Nii- "slüöslü bha □në- -ko 'ka.

'Wön 'ö -gban me -dī -dhidhewön kë -sü -bha -a -dhiang 'ö Pödhö -ya zë

¹² □Ya 'go- 'dhe bha- 'gü, me 'bha -nu -wo ka kpö 'gü 'wo- pö: «Me □ya bo Yesu 'ka, 'wön "bu 'wön 'ö -dhi me -dhe 'me- -moo -bha 'ö me -ya -kë», □iin, -yö -moo -bha 'nu 'ö -kë □dhe -ko bha- 'dhö, "këë 'wön □gban □në- =tröön -së 'yaa kë me -bha. □Ya 'go yö -zë 'gü, aa" □ni 'ö 'a □moo- -bha -zianwo 'nu 'a n -dhidhewön □gban -kë, "këë 'mii 'dho □moo- -bha kö 'a n -dī -da pë "bu pë 'bha -go □dhuëngdhe -zë 'gü 'zü. ¹³ □Ya 'go yö -zë 'gü, ka- -pö -nu wo □dhe Atanna -yö -bhöpë -da me "gblüüdhe □në- -dhe, 'yö me "gblüüdhe -da 'pö -bhöpë -dhe.» A- -pö ka -dhe □dhe -yö "dhü tean- 'ka, "këë pë □ple bha Atanna -dho -a □gban 'gü see- "Këë kwa -dhü 'kö Atanna -ya -da bha 'yii- -da -zua zë -sü -dhe. -Ya -da kwa Dème □në -bha 'ka, 'yö kwa Dème -dī 'pö- -ya kwa -dhü bha- -me 'ka. ¹⁴ Atanna do 'ö kwa Dème -bö 'ö go ga 'gü bha 'zü □në dho kwa -bö 'pö 'ö 'kwa go ga 'gü -a -bha 'gügbüüdhe -bha.

¹⁵ "Een 'yaa ka "yaan □dhe 'ka bo Klisi 'ka kö 'ka -ko 'ö- -bha 'do 'do, 'ka kë □dhe Klisi dao -nu 'wo- bha □në- 'dhö bha -ee? □Ya kë "dhü me- -moo -bha 'ö me- Klisi dao -nu bha- "pean 'bha sü 'ö me -ya -gla -zuadhe dao 'gü -ee? -Abin! ¹⁶ -A pö 'a- wo "dhü bha- 'klöo- -mü □dhe 'me 'ö waa -zuadhe -a -nu -bha seë" 'dhö -kë do, kö weng □wa kë me -dhü do 'ka □naa bha. -A -gen -mü □dhe -yö -ben zë -sü 'ka Atanna -wu 'sëëdhe 'gü dhe waa- gon -a -nu -bu 'gü □dhe:

«□Ya kë "dhü kö me □ple bha □wa kë me -dhü do □në- 'ka bha.»

¹⁷ "Këë 'me 'ö -kplü kwa Dème -bha kö weng □wa kë do Atanna -bha "dhi 'gü □naa bha, ('wön 'ö- -wön 'gü 'yö 'a- pö □dhe me 'yaa □moo- -bha kö -yö Klisi dao 'sü kö -ya kë -zuadhe dao 'ka bha 'yö bha).

¹⁸ -A -kë "dhü -sü -wön 'gü, -ka □dua -zua zë -sü -go! -A 'klöo- -mü □dhe 'wön yaa suu "pepe 'ö me ya -kë -zua zë -sü -zë zian 'gü, 'yaa zun me kwi -bha. "Këë me "bu me 'ö 'ö -gen -da -zua zë -sü 'gü, kö -yö 'wön yaa kë sië 'ö -dī -dhü □në- 'ka bha. ¹⁹ "Een 'kaa- 'wön □në- do □dhe ka kwi 'gü -dhe bha Atanna -bha 'Nii- "slüöslü 'ö- nu ka -dhe 'ö ka 'gü bha- -yëa □në bha -ee? -A -kë "dhü -sü bha- 'gü, -yö kë ka "yaan □dhe 'kaa ka -dī -go. ²⁰ -A 'klöo- -mü □dhe "saa- 'ö Klisi -ya bho ka -wön 'gü bha- =bhlëë -kë 'kpüi- -ko "sinma 'yaa 'dhö. □Dhe 'ö "dhü, -ka ka -dhü bha- 'kun -së kö Atanna 'to- bhö- -bha.

7

'Wön 'ö -gban dhe 'sü -sü "Een gwaan- 'kpo -sü -bha -a -dhiang 'ö Pödhö -ya zë

¹ □Ya 'go- 'dhe 'kö bha- 'gü, 'wön 'ka 'sëëdhe bo n -dhe -a -wön 'gü bha □në maa- -yo bo bha. 'Pë 'a dho- pö ka -dhe yö -mü □dhe: -Yö -së kö göön- 'ya 'dho dhe 'sü. ² "Këë □dhe 'ö -kë □dhe -zua zë -sü □në □ya 'so bha, 'me 'ö "dhü -a dhe 'sü -sü "Een -a gwaan- 'kpo -sü fië- -dhö, kë "dhü kö 'ka 'dho -da -zua zë -sü 'gü. ³ Me □ple 'ö □wa bo wo 'ko 'sü -sü 'ka, -a -dhea -bha □dhe 'me 'ö "dhü -a -bha 'ö -gban -bha -ya kë ö kë -ko -ta. Kö göön- 'ö 'dhö 'wön 'ö- -wön 'gü 'yö- -bha dhebho -ya -dhe 'ö -gon, kö -ya 'gü -wön kë -dhe. Kö dhebho -dī 'pö -ya kë □dhe -ko do bha- 'dhö. ⁴ -A pö 'a- wo "dhü bha- 'klöo- -mü □dhe dhebho 'ö □ya bo gwaan- -zë 'kpo -sü 'ka, kö- -dhü 'yaa- -dī -bha 'ka 'zü tongtongdhö kö yöö 'pë 'ö -dhi -dhe -a kë- 'ka. Kö- -dhü □ya kë-

-bha gɔn ɲnē- -bha 'ka. Gɔon- -dɪ 'pö, -a -dhe 'yaa -bha ɲdhe 'wɔn ö -dhidhe -ya kē ö -dhü 'ka, -a 'kloo- -mü ɲdhe ɲya bo dhe -zē -sü -sü 'ka kö- -dhü ɲya kē- -bha dhebho ɲnē- -bha 'ka. ⁵ -A -kē "dhü -sü bha- 'gü, 'ka 'dho "kan ka 'kwēē- 'ö 'mε 'ö "dhü 'ö -wɔ ö -dɪ -ta, kö 'yii kē "töng 'ka- -ya 'kwēē- -kē kö 'ka- 'sü 'ka bhεa" 'ka Atanna -dhe -a 'ka. ɲYa kē ɲdhe "töng 'ka- -ya 'kwēē- bha ɲya bo zio -sü 'ka, kaa- sεε" -yö kē do 'zü -deewo, kē "dhü kö 'kiü ɲmɔɔ ka zuē" -kun ka -bha -sü -bha, kö Sotraan 'ya 'dho "kpēngg- kē ka -gɔ ('ö 'ka -da Atanna "dhiü ɲdhe -kɔ bha- 'dhö).

⁶ -A pö 'a- wo "dhü bha 'yii kē 'tong- 'ka kö 'a- -ya. -Yö -gleng ɲnē- 'ka 'yö 'a- -da ka -bha. ⁷ Mang -zian -zē -yö n "piü 'nu ɲdhe dhe 'yaa n -gɔ -kɔ 'ö- 'gü ya mε ɲgban -wo kē ɲdhe n 'dhö. "Kεε 'mε 'ö "dhü -a -bha gbaodhe 'ö Atanna -ya -kē -gɔ -yö -dhö. Mε 'bha -bha 'dhö -kɔ 'bha 'gü, kö mε 'bha -dɪ 'pö- -bha -yö -kɔ "wεε 'bha 'gü.

⁸ "Kεε 'mε 'kö wo -zē 'wii dhe 'sü ɲkö, "εεn 'ö 'wii gwaan- 'kpo ɲkö "εεn 'zü 'ö ɲwa ɲgean bho, wo -zē a -dhio -dɔ -nu -ta, ɲdhe -a -nu -to ɲdhe n 'dhö -sü fiē- -dhö. ⁹ "Kεε ɲya kē 'zü ɲdhe -a -nu -kɔ 'yii ɲmɔɔ- -nu zuē" -kun wo -bha -sü -bha, -wo woo- dhe 'sü wo, "εεn -wo woo- gwaan- 'kpo wo. -A 'kloo- -mü ɲdhe dhe 'sü -sü, "εεn gwaan- 'kpo -sü -zē fiē- -dhö zuēdhiütεε yaa 'gü yaa -ya mε -bha -sü -zē -bha.

¹⁰ 'Mε 'ö ɲwa bo bo -sü 'ka Yesu 'ka, 'ö dhe 'dhö- -nu -gɔ "εεn 'ö 'wo gwaan- -bha, 'wɔn 'a- 'tong- dɔ- -nu -dhe ('ö mang -zian -zē 'mii- dɔ "kεε 'ö kwa Dεmε ɲnē- dɔ), yö -mü ɲdhe kö dhebho 'ya 'dho 'go gwaan- -bha tongtongdhö.

¹¹ ɲYa kē 'zü ɲdhe ɲya gwaan- 'kan, 'ya 'dho gwaan- -dee 'kpo. Gwaan- 'kpo -dhɔ -zē ɲya kē- -bha, -a -dhe -bha ɲdhe -yö 'dho ö -gɔn

zii ɲnē- =kee-. Kö gɔon- -dɪ 'pö 'ya 'dho ö -bha dhebho bho "bü tongtongdhö.

¹² ɲYa 'go yö -zē 'gü, mε -kpea 'wo to, -dhio 'dhe 'a- dɔ siē- -nu -ta ya (mang ɲdede ɲnē 'a yö -zē dɔ siē, kwa Dεmε 'yaa -mü), ɲya kē ɲdhe 'mε 'ö 'dhang bho Yesu -wɔn "dhiü, dhebho 'ö 'yaa 'dhang bho- -wɔn "dhiü ɲya kē- -gɔ, kö -dhe bho 'kö bha yö -zē 'yii "kan gɔon- bha- -bha, -a -dhe 'yaa- -bha ɲdhe -a -mε -ya dhebho bha- bho "bü. ¹³ -Kɔ do bha- 'gü 'zü, ɲya kē ɲdhe dhebho 'ö 'dhang bho Yesu -wɔn "dhiü ɲya kē gɔon- 'ö 'yaa 'dhang bho- -wɔn "dhiü -a -gɔ, kö gɔon- 'kö bha 'yii- dhebho bha- bho "bü, yö -zē 'ya 'dho bo- 'ka. ¹⁴ -A pö 'a- wo "dhü bha- 'kloo- -mü ɲdhe dhemedē suu 'ö "dhü bha kö ɲya ɲyɔɔn Atanna "sɔɔ -a -bha dhebho 'saa- 'gü -a -kē -a -bha dhebho 'ka -sü 'gü. -Kɔ do bha- 'gü, dhebho 'ö yöö -dɪ 'pö 'yaa 'dhang bho Yesu -wɔn "dhiü, -yö -yɔɔn Atanna "sɔɔ -a -kē gɔon- 'ö 'dhang bho- "dhiü -a -bha dhe 'ka -sü -sü wɔn ɲnē- 'gü. 'Yaa yö -zē 'ka 'nu kö Atanna -bha 'dhuē- 'yii 'dho- -nu -bha 'nē -nu 'kun -a wēēdhö, "kεε 'sa kö yö -zē -yö ö -kɔ -ya -sü 'ka- -nu -bha. ¹⁵ ɲYa kē 'zü ɲdhe mε -gao ɲple bha- mε 'dhe 'ö 'yaa 'dhang bho Yesu -wɔn "dhiü ɲnē- "piü ɲdhe 'ö "kan ö "tεado -bha aa, -εε! kö zian- "puu yö -zē 'gü. ɲYa kē yö -zē 'gü "dhü, kö mε 'dhe 'ö bo Yesu 'ka bha- -kpla -gε 'yaa 'dhö. -A 'kloo- -mü ɲdhe Atanna -yö kwa -dhe kö 'kwa 'go zuēdhiütεε ɲnē- 'gü kö 'kwa -tosea kē kwa 'flēē- 'gü. ¹⁶ Pē "pepe 'a- pö "dhü bha- 'kloo- -mü ɲdhe 'kö dhebho i -bha gɔn dho dha bhi ɲnē i 'ka 'dee- 'wɔn dɔ? "εεn 'kö gɔon- i -bha dhebho dho dha bhi ɲnē i 'ka 'zü, 'dee- 'wɔn dɔ?

¹⁷ ɲYa 'go yö -zē 'gü, -dhio 'dhe 'a- dɔ ka -ta yö -mü ɲdhe kö -kɔ 'ka- 'gü 'do 'do, 'mε 'ö "dhü Atanna 'dhö i -dhe kö i -kɔ 'ö- -bha bha 'i

'to- bha. 'Tong- 'a- do Atanna -bha 'kodhigüme -nu -dhe 'a -ziö 'ka 'yö bha.

¹⁸ 'Me 'ö Atanna 'dhö i -dhe kö 'bha 'go 'gbanné 'gü 'nu □dhe Zuifö -nu 'dhö, -bhö 'to -ko bha- 'gü 'bha 'dho- pö 'zü -deewo bhii ké -kpléé 'ka. 'Me 'ö Atanna -yö i -dhe kö i -tun -kpléé 'ka 'pö, -bhö 'to "dhü, 'bha 'dho- pö □dhe □dhe 'ö □ya ké "dhü bhii 'dho 'gbanné 'gü. ¹⁹ -A pö 'a- wo "dhü bha- 'kloo- -mü □dhe 'wön 'ö "gbu- -bo Atanna 'ka -sü bha- 'gü 'yaa -mü -go 'gbanné 'gü -sü "εen -to -kpléé 'ka -sü -zè 'ka. Yö -mü -a -bha 'tong- -nu □bhléé -ya -sü □nè- 'ka. ²⁰ -A -dhea -bha □dhe 'me 'ö "dhü Atanna 'dhö- -dhe kö -yö -ko 'ö -bha 'yö 'to- -bha. ²¹ Atanna 'dhö 'me 'ö i -dhe kö i □dhuéng 'ka, -a -zugondhe 'ya 'dho ké i -bha. □Ya ké 'zü □dhe i -da i -di -ko -bha 'slé -zè □ya □slöo, 'bha 'dho -kpla, -bhö -a ké kö i -da i -di -ko -bha. ²² 'pè 'ö -ké 'yö 'a- pö "dhü bha- 'kloo- -mü □dhe 'me 'ö to □dhuéng 'ka 'ö kwa Dème -ya -dhe kö -yö bo 'ö 'ka, kö- -me -bha □dhuéngdhe □ya yén □nè- wo kwa Dème 'saa- 'gü bha. -Kö do bha- 'gü 'pö 'me 'ö Klisi -ya -dhe kö 'yaa □dhuéng 'ka, kö □ya ké □nè- wo- -bha □dhuéng 'ka 'pö bha. ²³ 'Pè 'ö Atanna -yö ka -go -ta dhö- 'ka bha- =bhléé- 'kpii- -ziisü. -A -ké "dhü -sü bha- 'gü, 'ka 'dho- pö 'ka □dhuéngdhe ké me "bhü- -nu -zè -dhe. ²⁴ -Kö 'ö Atanna -yö ka -dhe 'ö 'ka bo- 'ka kö ka- -bha, 'me 'ö "dhü -yö -tosea ké 'ö -bha -ko 'gü n dheebhang -nu.

'Wön 'ö -gban □gean -nu waa- 'me 'waa gwaan- -bha "εen 'ö dhe 'yaa- -nu -go -a -nu -wön -bha -a -dhiang 'ö Pödhö -ya zè

²⁵ -A 'dhe 'ö -gban 'me 'waa gwaan- -bha "εen 'ö dhe 'yaa- -nu -go -a -nu -wön -bha, kwa Dème 'yii 'tong- 'bha do n "dhi kö 'a- do- -nu -dhe, n dheebhang -nu. 'Kεε n -bha kö n -zu "piü a -dho pö -zè wo,

-a 'kloo- -mü □dhe 'mii ké "wlaa- me 'ö 'waa- -wu -ya 'kloo- "dhiü -a 'ka -gasite 'ö Atanna -ya -ké n -dhe bha- -wön 'gü.

²⁶ □Dhe 'ö -ké □dhe "tüng 'ö nu sié bha -yö -dho ké "gbu- bha, n -bha 'ö n 'gü -sè yö -mü □dhe kö goon- 'i 'dhö, 'i -ko 'ö- -bha kö 'i 'to- -bha. ²⁷ 'Kö □ya ké □dhe dhe 'dhö i -go, kö 'bha 'dho- bho "bü. 'Kö □ya ké 'zü □dhe dhe □nè 'yaa i -go, kö 'bha 'dho- pö 'i- 'sü. ²⁸ 'Kö 'zü maa- pö "dhü, "kεε 'me 'bha dhe 'sü kö 'bhii 'wön yaa ké tongtongdhö, -εε 'me □ya gwaan- 'kpo 'zü kö 'yii 'wön yaa ké tongtongdhö. "Kεε -a pö 'a- wo "dhü bha- 'kloo- -mü □dhe 'yaa n "piü □nè- wo □dhe zuédhiütεε 'ö "kpong □taa yö bha -yö 'ma- -nu -bha. -Yö n "piü □dhe 'a- -nu dha yö □nè- -go.

²⁹ N dheebhang -nu, 'ma- pö "dhü kö a- -pö -tosea 'ö "kpong □taa yö bha- "dhiü 'to "tüng □nè 'yaa □gblεen 'zü. -A -wön 'gü □ya 'go □dεε 'gü, kö 'me 'ö dhe 'dhö- -nu -go -wo ké □dhe dhe 'yaa me -go, kö- zuédhiütεε 'ya 'dho ké- -nu -bha 'ö -ziö mü. ("Kεε kö -wo kwa Dème -wön bha □nè- ké woo- -tosea -go 'ka). ³⁰ 'Kö 'me 'wo "gbu bo sié -wo ké □dhe 'pè 'waa "gbu bo sié -'dhö, kö 'me 'ö- -nu □nii 'dhö -da sié -wo ké □dhe 'pè- -nu □nii 'yaa -da sié -'dhö. Kö 'me □wa pé 'dho 'ö- -nu -go kö -wo ké □dhe 'me 'pè 'wo- dho bha 'yaa- -nu -go -a 'dhö. ³¹ 'Kö 'me 'wo wo "dhia bho sié "kpongtaapé -nu 'gü -wo ké □dhe 'pè □wa wo "kian 'kpo- 'ka -a 'dhö, -a -gen -mü □dhe "kpongtaadhe ya me □yaa- -ga "senngdhö kwa do -ko ya- 'gü, me -ya 'wön -do □dhe -yö 'dho sié 'ö "dhiütodhe 'gü.

³² 'Sa a- -ké "dhü kö zuédhiütεε □gban "pepe □nè -yö 'go ka -bha. -A 'kloo- -mü □dhe 'me 'ö dhe 'yaa- -go -yö -ya kwa Dème -go -wön -nu □nè -zugondhe -ta. Zian 'ö dho bo- 'ka kö 'ö "dhia- 'ma kwa

Dëme [në- 'gü [në 'ö- -dhe -moo.
 33 "Kεε 'me 'ö dhe 'dhö- -go, -yö -ya
 "kprung [taa -wön -nu [në- -fεε -ta,
 -kö 'ö dho kē- 'ka kö ö 'dhia- 'ma
 ö -bha dhebho 'gü [në 'ö- =moo.
 34 'Sa [ya kē "dhü kö- -mε -yö
 -kplasü 'ka 'wön [ple [gban [në-
 'gü bha. -Kö do bha- 'gü, dhebho
 "εen 'nëdhiëngnë 'ö 'yaa gwaan-
 -bha, -kö 'ö dho bō- 'ka kö ö -wön
 "dhia- 'ma kwa Dëme 'gü [në 'ö-
 -dhe [moo. -A -gen -mü [dhe kö
 -ya "piü [dhe 'ö ö -kö waa- ö -gen
 [gban [në- "kplëng bho- -bha do,
 kē "dhü kö 'ö "dhia- 'ma- 'gü -kö
 [gban -kö [gban 'gü. "Kεε me
 'dhe 'ö gwaan- -bha -yö ö -zu -gön
 "kprung [taa -wön -nu [në- 'ka, -kö
 'ö dho- kē- 'ka kö ö -dho -yö ö -bha
 gön kē 'yö- -zian [moo.

35 A- -pö "dhü kö -yö kē ka [në ka
 -go -së, 'yii kē "kpenng- -kē ka -go
 -sü 'ka. A- -kē "dhü kö 'ka ka "töng
 'go 'wön [gban -wön [gban [në-
 'gü kö ka "ta -kö -yö dhi kwa Dëme
 -bha zian bha- -ta, kö 'ka 'to -kplü
 -sü 'ka- -bha kpenngkpenngdhö.

36 -A 'dhe 'ö -gban 'nëglöon -nu
 -bha -bha, [ya kē [dhe me [ya
 [slöo- -nu kpö 'gü kö dhe 'ö yöö-
 'sü 'ö dö sië- -go bha, -kwaa -zü -sü
 [ya kē- 'gü 'ya, -a "sika [ya kē-
 'gü, -a 'dhang bho -sü 'yii kē- "dhiü
 [dhe 'ö -kö -dho [moo ö zuë" -kun
 ö -bha -sü -bha, [yaa- -pö ö -dho ö
 dhi "yoo bha- 'sü aa, -εε! Kö -ya -kē
 -së, -wo wo 'ko 'sü. [Yaa- kē "dhü
 kö 'yii -da Atanna "dhiü. 37 "Kεε
 'yii kē -zë wo "dhü, [ya kē [dhe
 -a 'nëglöonnë 'dhang bho -sü [ya
 kē- "dhiü 'kpakpadhö [dhe 'ö -moo
 -bha 'ö ö "klv kun, -a "sika 'yii kē-
 'gü, [yaa- -pö 'yii 'dho dhe 'sü, kö
 -ya -kē -së 'ö ziö mü. "Kεε -yö 'kun
 bho- -mε [në- 'gü kö -ya 'kun ö 'niü-
 'ka, 'ya 'dho kē me -wv "dhiü -wön
 'ka. 38 [Ya kē "dhü, kö 'mε 'ö ö
 dhiyoo sü -ya -kē -së. "Kεε 'mε 'yii
 ö -bha 'sü 'pö kö -ya -kē -së 'ö -ziö
 mü.

39 -Ya 'go- 'dhe bha- 'gü, dhebho
 suu "bv suu 'ö gwaan- -zë -bha
 kwa Dëme -bha zian -ta, -a -bha
 gön 'yii ga -zë wo [kö kö -yö -tun
 -kpla 'gü. "Kεε -a -bha gön [ya
 bo ga -sü -zë 'ka kö -kpla [ya
 'go- -bha. -A 'klöo- -mü [dhe kö
 -yö -moo -bha [tön 'ö -ya me "bv
 me 'ö -dhidhe -a -go, "ni kö -mε
 -yö -bhea Atanna -dhe -mε -zë 'ka.
 40 "Kεε [ya 'to ma -zë n -bha -bha,
 -a -mε -todhüsü 'ö 'yaa gwaan- -dee
 'kpo -a fië- -dhö. 'Sa -yö n 'gü [dhe
 Atanna -bha 'Nii- "slüöslü bha -yö
 mang -dī 'pö n 'gü.

8

*'Wön 'ö -gban wü 'wo "saa- bho-
 'ka -dhöképë -nu -dhe -a -bhö -sü
 -wön -bha -a -dhiang 'ö Pödhö -ya
 zë*

1 -A 'dhe 'ö -gban dheε" 'dhe
 'ka- kpo n -go 'ö -gban wü 'wo-
 zë -dhöképë -nu -dhe -a -bhö -wön
 -bha bha- =yoo 'ö maa bō ka -go yö
 -mü [dhe:

'Wöndome -mü me [gban kwa
 'ka "dhü tean- 'ka [dhe -kö 'ka-
 -pö- 'ka bha- 'dhö. "Kεε me -dī -sü
 'wöndome 'ka -sü bha -yö -dī -sü
 'kpüi- =në- -da me 'gü, "kεε -dho -zë
 -yö me -bha -zu -yö Atanna -dhe
 -sü 'bha [në- -da 'gü 'ö dho- 'ka.

2 -A -wön 'gü, me -zian 'ö ö -zu 'gön
 sië [dhe yö -zë ö 'wön -dö, "kεε
 kö- me 'yii- dö kö [dhe -kö 'ö- -dhe
 'dhö- -bha 'nu [dhe -ya dö- 'ka -a
 'dhö. 3 "Kεε 'mε 'ö Atanna -zë -dho
 -ya -kē, -ya -mε -dö.

4 'Kwa zun -dhöképë -nu -wön
 -bha [tön. 'Pë 'a dho- -pö ka -dhe
 'wön bha- 'gü yö -mü [dhe me
 [gban kwa- 'wön -dö 'kpakpadhö
 [dhe -dhöképë -nu 'wo "kprung
 [taa bha "wlaapë -nu -mü. [Dhe
 Atanna -zë -yö "dhü do. 5 -A -pö
 'a- wo "dhü bha- 'klöo- -mü [dhe
 'kö 'zü pé 'bha -nu [wa [slöo
 "kprungtaadhe ya- 'gü "εen dhang-
 'gü -dhe -nu 'gü kö me "bhü- -nu
 -wa -dhöké [dhe Atanna 'dhö, 'kö

'zü 'wo -kë 'gbε -ko "ʊʊ -ko 'ö- 'gü, 'sa pë -nu 'wo- nu -dhökë "dhü bha waa- mε -gɔdhiümε -nu bha -wo -dhö "dhü tean- 'ka, ⁶ "kεε yö -zë ɔgban 'gü, kwa -zë kwa -bha Atanna -yö do, Atanna 'ö pë ɔgban "pepe suu -da bha ɔnë kwa Dë 'ka, yö ɔnë 'kwa -ya -sü 'ka- bha -ya 'gü, kwa Dëmε -yö "dhü 'pö do, yö -mü Yesu Klisi 'ö- -ko "gblʊʊ 'dhö pë "pepe 'ö Atanna -ya -da -a ɔgban 'ka, 'ö 'kwa -tosea kë sië- 'saa- 'gü bha ɔnë- 'ka.

⁷ "Kεε -a 'wɔndɔdhe suu bha 'yaa mε ɔgban -gɔ. Mε 'bha -nu -wo mü 'ö ɔwa -dhökëpë -nu -wɔn 'gü do 'nu -blesü -ziisü. -A -wɔn 'gü, ɔwa 'dhang bho kwa Dëmε Yesu -wɔn "dhiü "kεε yö -zë ɔgban 'gü, wü 'wo- zë -dhökëpë -nu -bha bha 'wo- bhö sië -yö -bhɔ -nu 'gü "saapë -bha, ɔya kë "dhü 'yö -kë -nu 'gü ɔdhe 'wa -da Atanna "dhiü, 'yö- -nu zuë" 'yaa 'waanu -a -bhö -sü 'gü, 'yö "suü 'dhö -kë -nu 'gü. ⁸ 'Sa -bhöpë -zian 'ö "dhü kö -yö kë ɔdhe 'mε 'ö ɔyaa- bhö -ya -mε -wɔn "dhia -ma Atanna 'gü -sü 'bha ɔnë- -da 'gü 'yaa -mü. 'Kwa- -bhö, kwa 'bha 'yaa -da -ta, "εen 'kwii- -bhö, kwa 'bha 'yaa "kan- -ta. -Kɔ do 'kwa- -bha 'yö 'kwa dho 'to- -bha Atanna wëëdhö.

⁹ -A -kë "dhü -sü bha- 'gü, mε 'dhe ka -zë "saapë 'yaa ka "kian 'ka 'zü bha -kaa kë ka 'suan- 'ka kö 'ka 'dho 'mε 'wo -tun "saapë -kian 'gü bha- -nu kë -da Atanna "dhiü -mε 'ka. ¹⁰ -A pö 'a- wo "dhü bha- 'klɔɔ- -mü ɔdhe bhi 'ö bhi -zë 'i i -dɪ 'gü pë do -mε 'ka, 'ö "saapë -bhö -sü "suü 'yaa i 'gü bha, -a "suü 'dhö mε 'kö- 'gü ɔya i yö kö i wü -bhö sië ɔgebhɔ -kɔ 'gü kö yöö- -bhö 'pö "kεε 'sa kö yö -zë -ya -bhö "suü 'ka, kö -yö ö -zɔ 'gɔn sië ɔdhe 'ya -da Atanna "dhiü. ¹¹ ɔYa kë "dhü kö i dheebhang 'ö- "kian -bhö -sü "suü 'dhö -tun 'gü bha- 'gü yöö see- Atanna wëëdhö i -bha i -dɪ -sü pë do -mε 'ka -sü bha- -wɔn

'gü, 'sa kö Klisi -yö -ga 'pö yö ɔnë- -wɔn 'gü. ¹² -Gleng 'ö- suu 'dhö bha 'mε 'i- -kë i dheebhang 'ö "saapë -bhö -sü "suü 'dhö -tun 'gü -a 'ka, kö- -mε -yö zun zü 'ka, kö i- -kë Klisi ɔnë- 'ka bha. ¹³ 'Wɔn 'ö- -wɔn 'gü 'yö mang Pɔdhö -mε -zë 'a dho n bo -bhöpë suu 'bha 'ö mü, 'ö 'ma- -bhö 'ö dho n dheebhang zun zü 'ka (Atanna -bha zian -ta) bha- -bhö -sü 'ka bha 'yö bha. 'Mii 'dho wü suu bha- -bhö yö ɔnë- -wɔn 'gü tongtongdhö kë "dhü kö 'ma 'dho kë n dheebhang -pö -mε 'ka.

9

¹ "εen -yö ka 'gü ɔdhe 'ma- kë "dhü kö 'maa ɔmɔɔ ɔnë- wo- bha 'nu kö 'a- -bhö -ee? -Abin! Yesu -bha bɔmε -mü n 'ka! N "yanga ɔple 'ö n -gɔ -bha ya -yö kë -kpan kwa Dëmε Yesu bha- -bha! ɔYa 'go mü, kaa ɔdede -zian 'ka bha ɔnë 'ka n -kɔ "gblʊʊ 'ka kwa Dëmε -bha zian -ta! ² 'Kö 'zü ɔya kë -zianwo ɔdhe mε 'bha -nu 'dhang bho -sü 'yaa n "dhiü ɔdhe Yesu -bha bɔmε 'dhö, "kεε ka -zë -a -dhea -bha ɔdhe 'ka n do- -bha. -A 'klɔɔ- mü ɔdhe ka ɔnë 'ka ɔdhe n -kɔ "gblʊʊ 'dhö kwa Dëmε -bha zian -ta ka -bha 'dhang -bho -a "dhiü -sü 'gü. ɔYa kë "dhü kö ka -zë -a -dhea -bha ɔdhe 'ka n do ɔdhe -a -bha bɔmε 'dhö.

³ 'Pë 'a dho- pö 'mε 'waa 'dhang bho n -kë Yesu -bha bɔmε 'ka -sü "dhiü bha- -nu -dhe 'yö bha. ⁴ "εen 'yaa ka 'gü ɔdhe a- mɔɔ -bha 'nu 'pö 'a n -bhöpë waa- -nu n müpë -gbadhε Atanna -bha mε -nu -gɔ 'pö ɔdhe mε -kpεa 'dhö -ee? ⁵ A -mɔɔ -bha 'nu 'pö 'a kwa -bɔ kwa Dëmε 'ka "yɔɔ -nu bha- 'bha sü dhe 'ka 'ö dho n do "ta 'gü 'ö kë n -gɔ 'pö ɔdhe -kɔ 'ö kwa Dëmε Yesu -bha bɔmε -nu -kpεa oo, a dheebhang -nu oo, "εen 'zü Piëdhö -nu 'wo- kë sië- 'ka bha- 'dhö. ⁶ "εen yaa Baanabasö -zë yi- -mεε ɔnë- -kë 'yö yi -zë 'yi yé ɔnë- -kë 'yö 'yi gun -na pë -bhö? ⁷ "εen 'ka- ma do ɔdhe

'me 'ö "sodha -dhe 'gü -yö ö -zu 'ö -dɪ -gong 'gü -yi [nē- 'ka -ee? "ʔɛn zü [dhe me 'bha -yö 'bhlaa- kpo 'yö 'yaa- 'gü -pē -bhö -ee? "ʔɛn 'ka- ma 'zü do [dhe -tuö -maakēme 'bha -yö -ya -tuö -gɔ "dhiü 'yö 'yaa- 'yɔnyi 'bha -zian mü -ee?

⁸ 'Ma- pö "dhü 'ya 'dho kē ka 'gü [dhe 'pē 'ö məbhudhe [nē- bho ö -dɪ 'gü -a 'dhö. -A -gɛn -mü [dhe -yö -ben zē -sü 'ka "dhü 'pö Atanna -bha 'tong- 'ö Moizö -ya -ben zē bha- 'gü. ⁹ -A pö 'a- wo "dhü bha- 'kloo- -mü [dhe Atanna -bha 'tong- bha -yö -ben zē -sü 'ka- 'gü (Zuifö -nu yi -bu 'gü) [dhe:

«'Bha 'dho -du 'ö i -bha -mlü slēē- siē -a "dhi 'kun.»

-Yö ka 'gü [dhe -du -nu [dede [nē Atanna -yö -ya -a -nu -wɔn zuēn -ta "dhü bha -ee? ¹⁰ -Yö kē ka "yaan [dhe 'yii "wɪ me "wɛɛ 'bha 'ka, -yö -wɪ kwa [nē kwa 'ka, -yö -zē kwa [nē kwa -wɔn -dhe 'yö- pö -wa -ben zē ö -gɔ 'tong- 'sēēdhe 'gü [dhe:

«-A -dheɛ -bha [dhe 'me 'ö -mlü bɔ siē

-yö ö -zu yö- -bhö -sü -dhe.

"ʔɛn 'zü [dhe 'me 'ö -mlü slēē- siē -a -me 'dhang bho -sü kē- "dhiü

[dhe 'yii 'dho 'go- 'gü ö kao "fiē.»

¹¹ [Ya kē "dhü, kö 'me 'kö 'yi ya, naɔ -sē 'ö go Atanna "piü bha 'ö [dhe -mlü bɔ -sü 'dhö kö yi [nē 'yi nu- 'ka ka -dhe. Kö- dheɛ -bha [dhe yi [nē 'yi ka [troon -bhö. "ʔɛn 'ya ka [kwengpē -bhö kö 'ya- "dhiü ziö -ee? ¹² "Sanni me "wɛɛ -nu -zē -wo kē ka [troon bha- -bhö -me 'ka [dɛɛ, -yö n 'gü [dhe yi [nē yi -zē 'yi- -bhö -me 'ka 'nu. "Kɛɛ "wɪ 'ö 'yii- wo- -bha kö 'yi- kē "dhü bha- 'kloo- -mü [dhe 'yaa yi "piü [nē- wo [dhe 'yi zian ta Klisi -bha naɔ -sē bha- -gɔ. 'Wɔn 'ö- -wɔn 'gü 'yö 'yi 'wɔn [gban -wɔn [gban kun yi -bha bha 'yö bha. ¹³ 'Sa -kɔ do 'ö- ('ka Zuifö -nu kwa wɔ -kɔ 'gü 'ö) 'me 'wo yē -kē Atanna -dhökēgükɔ 'gü 'wo wo -bhöpē [slɔɔ- 'ka mü, 'ö

'me 'wo wo -bha -kē -a -bha "saa- -bho -ta -gwē "klu -ta 'wo wo -bha [slɔɔ- 'ka mü 'pö 'ö 'ka- dɔ bha, ¹⁴ kwa Dēmɛ -yö ö -wu -kpo 'ö -bha naɔdɔmɛ -nu -bha 'pö -kɔ do bha [nē- 'gü [dhe -wo wo -bhöpē mɔɔ- ö -bha naɔ dɔ -sü bha [nē- 'gü.

¹⁵ "Kɛɛ ma -zē n "tu -zian [nē 'yii kē n -duɛ 'ö "dhü bha- -wɔn -bha. 'Sa -a -ben 'a- zē siē ya 'mii- zē "dhü kö 'a n -dɪ [bhlēē -gbadhe kē "dhü kö 'ka- kē n -dhe. -A 'kloo- -mü [dhe -a kē 'ö 'mii- wo "dhü bha- =bhlēē 'ö n -bha -yö -ziisü. N ga -sü fiē- -dhö -a -bho n -bha -sü -bha. 'Tɔ -sē 'ö- 'ka n -bha bha- -bho n -bha -me 'yaa 'dhö. ¹⁶ -A -gen -mü [dhe n -bha Atanna -wɔn 'a- pö siē bha game 'gü -wɔn 'yaa -mü. -Zun "dhiü -mü. 'Maa [mɔɔ- -bha kö 'a n 'tɔ 'kun- 'gü 'wɔn 'ö- 'gü bha 'yö bha, 'mii- kē "dhü 'yaa n -bha -sē. ¹⁷ [Ya kē 'nu [dhe 'wɔn 'ö ga [nē wo n 'gü 'yö 'a- kē siē yö -mü, kö a -mɔɔ -bha 'a n "tüng -kē [saa -wɔn 'gü, "kɛɛ [dhe 'ö -kē [dhe -yö -kpla "bhɛɛ [nē- 'ka 'yö n -bha, a- kē siē yö [nē- -wɔn 'gü kö -yö 'go n -bha. ¹⁸ 'Wɔn 'ö- -wɔn 'gü 'yö n "tu 'yaa n [saa -wɔn -bha bha 'yö bha, -a -gen -mü [dhe n [nii 'ö -da kö a Atanna -bha [naɔ bha- dɔ siē "wɛɛwɛɛ a [ziö- 'ka bha [nē [dhe n [saa 'dhö.

¹⁹ ('Sa -a kē 'a- wo "dhü bha) [nē- -wɔn 'gü 'yö 'maa me 'bha -gɔ 'kun 'gü, "kɛɛ 'yö 'ma n -dɪ kē me [gban "pɛpɛ -bha [dhuəng 'ka kē "dhü kö n -kɔ [mɔɔ me 'gbe [dede -bha (Yesu -dhe). ²⁰ -A -kē "dhü -sü bha- 'gü 'ma kē Zuifö -nu kpö 'gü a -tosea -kē [dhe Zuifö -nu 'dhö kē "dhü kö n -kɔ [mɔɔ- -nu -bha. 'Maa Atanna -bha 'tong- 'ö Moizö -ya -ben zē bha- -gban [wlöö 'zü, "kɛɛ 'sa 'ma kē 'me 'wo 'tong- bha- -gban [wlöö -a -nu kpö 'gü, a -tosea -kē [dhe 'me 'ö 'tong- bha- -gban [wlöö, -a 'dhö kē "dhü kö yeng- -nu 'yi [mɔɔ- 'gü. ²¹ 'Mɛ 'waa 'tong- bha- 'gü Atanna -gɔ 'ma kē- -nu kpö 'gü, 'yö 'a -da 'pö -nu

kwi 'gü, kē "dhü kö n -ko □moo-
 -nu -bha. 'Ma- pö "dhü kö 'mii- pö
 □dhe □ya kē "dhü kö 'maa Atanna
 -bha 'tong- =bhlēē -ya. -Abin! -A
 -gen -mü □dhe a Klisi -bha 'tong-
 -go -kpla 'gü. ²² 'Ma kē 'zü 'me 'ö-
 -nu -gen 'yii "se 'kun □kö Atanna
 -bha zian -ta bha- -nu kpö 'gü, a
 n -dī -kē □dhe -a -nu 'dhö kē "dhü
 kö -wo bō n 'ka 'pö. A n -dī -dhi
 me □gban "pepe suu -dhe -ko bha
 □nē- 'gü kē "dhü kö □ya kē -ko "bu
 -ko 'ö- 'gü, "kēē kö n -ko -yö -moo
 me ga 'bha -zē -bha kö -wo dha.
²³ 'Wōn "pepe bha a- =gban -kē
 "dhü Atanna -bha naō -sē bha □nē-
 -wōn 'gü kē "dhü kö -bha 'dhuē- 'ö-
 =keng- bha 'a n -bha □slōo- 'gü.

²⁴ "Een -beang 'wo- yi -dang □siē
 bha- 'sü -me -nu 'waa kē 'gbē "kēē
 me do 'aa mü 'ö -kē ga 'ka -ee?
 □dhe 'ö "dhü, -beang 'ö Atanna -ya
 yi -da bha- 'sü -ko 'ka dho- 'sü- 'ka
 kö 'ka- ga 'sü □nē -kaa bho. ²⁵ Me
 "pepe 'wo -beang bha- sü "dhü bha
 -wo wo "kian -kpō pē 'gbē □dede
 □nē- 'ka kē "dhü kö -beang -yö dhi
 wo -go kö 'wo 'to 'sü, 'sa kö 'to
 'ö "dhü bha- -dhekpao dhia" 'yaa
 'dhö. "Kēē kwa -zē 'kwa kwa "kian
 bha- 'kpō "dhü, 'kwa- kpō 'wōn
 'ö- 'gü bha- -dhekpao dhia" -dhö.
 -A -gen -mü □dhe 'to 'ö kwaa- 'sü
 bha- -sü kwa -go -me 'yaa 'dhö
 tongtongdhö. ²⁶ -A -kē "dhü -sü
 bha- 'gü, 'ö □dhe -beang 'dhö kö
 ma -zē n -bha 'a- 'sü siē bha 'maa-
 'sü n -go "piü 'kaa 'dho- 'ka. "Een
 'ö □dhe 'zü □dhe -kōkpō -zuō -sü
 'dhö kö n -bha 'a -zuō bha 'maa-
 -zuō "bhluubhludhe "piü. ²⁷ "Kēē
 □gbaōn □nē 'a- wo n -dī -ta, 'yö 'a n
 zuē" kun n -bha 'wōn □gban -wōn
 □gban 'gü, 'nii- yaa -dhe -bha, kē
 "dhü kö 'ma 'dho Atanna -bha naō
 bha- dō me -nu -go 'ö 'wo -due
 □slōo- "piü 'ö ma -zē 'a dho 'a □fiē-
 'gü.

10

'Wōn -zōn 'ka 'ö Podhō -ya -zōn

'ö -gban Izraedhō -segūme -nu -bha

¹ N dheebhang -nu, 'yaa n "piü
 □dhe 'wōn 'ö kwa "bhema -nu
 "dhiü □slōo yi 'bha 'ka kö Moizō
 -ya -nu -dhe "dhiü bha 'ka kē- 'gü
 ka tii -bha. -A 'klōo- -mü □dhe
 'me 'wo bha Atanna -bha "dhuu 'ö
 yōō □dede 'ö gun -ya -sü 'ka- 'gü
 bha -yö -gun -ya -sü 'ka- -nu □gban
 -ta □dhe 'ko 'dhö, 'ö- -nu □gban
 'wo dho 'wo □weeyi -zaōndhō -kan
 □dhe 'ko 'dhö. ² -A -nu □gban -wo
 kē -bō Moizō 'ka -zu -bho "dhuu
 waa- =weeyi bha- =bhāa -ko bha
 □nē- 'gü kö Moizō -ya -nu -dhe
 "dhiü. ³⁻⁴ -Bhöpē 'ö Atanna yōō
 □dede 'ö- bō- -nu -dhe waa- "yi 'ö-
 -go bhō- -nu -dhe -gwē 'gü bha-
 -nu □gban -wo kē- -bhö 'ö 'wo- mü
 □dhe 'ko 'dhö. 'Sa -gwē -tōn 'wo
 gun "yi mü siē- 'gü "dhü bha -yö
 -gun "ta 'sü siē- -nu □keng-. 'Sa
 -yö -gun Klisi □nē- 'ka. ⁵ "Kēē
 yō -zē □gban 'gü kwa "bhema -nu
 bha- -nu 'kpīi- -dhe □nē- kēwōn 'yii
 Atanna -zu 'kun. 'Wōn 'ö- -wōn 'gü
 'yö 'wii □loo- -nu 'dhodhe 'gü 'yö
 'wo to "tōng -ta 'wo ga bha 'yö bha.

⁶ 'Sa 'wōn -nu bha kē 'wo- wo
 "dhü bha -wo -kē "dhü kö -yö kē
 kwa □nē kwa 'wōn 'suan- -bho
 -bha -pē 'ka, kē "dhü kö kwa zuē"
 'ya 'dho bhō 'wōn yaa kē -sü -bha
 □dhe -a -nu 'dhö. ⁷ Kö 'kwa 'dho-
 pō 'kwa Atanna 'to 'zü 'ö 'kwa -ya
 □gebhō -nu -dhōkē -sü -bha □dhe
 kwa "bhema -nu bha- me 'bha -nu
 'dhö □dhe -ko 'ö -ben zē -sü 'ka-
 'ka Atanna -go 'sēedhe 'gü -a 'dhö
 □dhe:

«□dhe 'ö □ya kē "dhü, 'yö Izraedhō
 -me -nu 'wo 'yaanu
 'yö 'wo pē -bhö 'yö 'wo we -nu mü,
 'yö 'wo □wlü 'wo zun "tan kē -sü
 -bha» bha- 'dhö.»

⁸ "Een kö 'kwa 'dho- pō 'kwa -da 'zü
 -zua zē -sü 'gü 'pō □dhe -ko 'ö- me
 'bha -nu -wa -kē 'ka 'yö- me "gblü
 -kaōng □ple ga -yaaga -go to- 'gü
 -dhekpao yi doseng 'ka bha- 'dhö.

⁹ Kö 'kwa 'dho- pō 'zü 'kwa kwa
 Dēme 'gü dan 'pō □dhe -ko 'ö- me

'bha -nu -wa -kë 'ka 'yö □mlæε -ya -nu kun 'yö 'wo ga bha- 'dhö. ¹⁰ Kö 'kwa 'dho- pö 'zü 'kwa -don bho Atanna 'ka 'pö □dhe -ko 'ö kwa "bhema -nu bha- me 'bha -nu -wa -kë 'ka 'yö -a -bha "kië 'ö 'wön bho me 'gü bha 'ö nu 'ö- -nu 'gü □see bha- 'dhö.

¹¹ -A pö 'a- wo "dhü bha- 'kloo- -mü □dhe 'wön 'gbu- "pepe 'ö -wo -nu -ta "dhü bha -yö -kë "dhü kö 'kwa -gleng □në- 'sü- -bha. 'Wön 'ö- -wön 'gü 'yö 'wo- -ben zë 'pö Atanna -bha 'tong- 'sëedhe 'gü bha 'yö bha, kë "dhü kö -yö kë -dhio □në- 'ka 'me 'kwa bho sië kö -tosea yën "töng 'yaa □gblæn 'zü ya kwa -dhe. ¹² -A -kë "dhü -sü bha- 'gü, 'me i 'dhang bho -sü 'dhö i -d' "dhiü □dhe i "ta -ko -së Atanna -bha zian bha- -ta, -bhö kë i 'suan- 'ka kö 'bha 'dho zian 'to. ¹³ -A 'kloo- -mü □dhe ka 'gü 'ö Sotraan -ya dan bha -ya -dan "dhü me □gban "pepe -go, -a suu 'bha 'yaa 'dhö kö -wa pö- -bha □dhe 'yii wo me 'bha 'ka do. □Ya 'go yö -zë 'gü, Atanna bha 'yaa -wu □ple pö, -yö -to ö -wu -ta. 'Yii 'dho "w' -bha kö Sotraan -yö ka 'gü dan kö -yö ziö- 'ka ka faan 'ö ka 'gü bha- -naa -ta. "Kë 'kö □ya kë -zianwo □dhe 'güdandhe □në nu ka -ta, -yö -dho -a "slë kë 'ö 'ka □moo- -kun ka -bha -sü -bha, 'ö 'ka dho- 'ka "dhü 'ka go- 'gü.

¹⁴ 'Wön 'ö- -wön 'gü, n dhoo bhaame -nu, 'yö 'a dho- pö ka -dhe □dhe 'ka □dua □gebho -dhökë -sü -go bha 'yö bha. ¹⁵ -Yö n 'gü □dhe ka □kpaö -sü, ka -moo -bha 'ka 'wön -nu -ya 'kloo- "dhiü, dhiang 'a- zë bha kaa □dede -kaa -ya 'kloo- "dhiü kö 'ka- -ga. ¹⁶ "Een -a -ga 'ka- wo bha □we, 'dhuë- 'kwa- -gbadhe Atanna -go □sië kö 'kwa -ya -dhe do 'gü -a -bha -bhöpë "slüöslü bha- -bhö -dhe 'gü bha- 'kloo- -mü -më 'ka? 'Kwa- we bha- mü 'kwa- kë "dhü kö 'kwa- mü kö -a 'dhuë- bha -yö kwa 'kun Yesu □yoon 'ö □wennng kwa -wön 'gü

bha- 'saa- 'gü -ee? "Een -a 'bluu- 'kwa- 'gü -gblü sië kwa 'ko -ta bha □we? 'Kwaa- kë "dhü kö -yö kë -a kwi 'ö wü kwa -wön 'gü bha □në- "blæn- 'ka -ee? ¹⁷ -Kö do 'ö 'bluu- 'dhö- -bha "dhü do "këε 'ö- "kplükplü 'dhö 'gbe bha, -ko do bha □në 'kwa- -bha 'pö. 'Kwa 'gbe 'ka "dhü "këε kwa □dhe me do □në- 'dhö. -A 'kloo- -mü □dhe me 'gbe 'kwa bha 'bluu- do bha □në 'kwa- -bhö.

¹⁸ -A pö 'a- wo "dhü bha kaa □dede -kaa 'suan- bho Izraedhö -me -nu -bha. 'Me 'wo bha- me 'dhe 'wo "saa- pë -bhö bha kö waa- Atanna 'wo- "saa- bho- -dhe bha weng- -nu -a -nu -ko □në 'ka □kweng. "Een 'yaa "dhü -ee? ¹⁹ 'Ya 'dho kë ka 'gü □dhe 'ma- pö "dhü kö a- -pö □gebho -nu 'ö 'me 'waa 'dhang bho Klisi -wön "dhiü 'wo- -dhökë sië bha Atanna -mü, "Een 'zü □dhe -a "saa- 'wo- bho sië- -nu -dhe bha- =bhlëë -yö -dhö. -Abin! ²⁰ 'Wön n "piü 'a- pö bha yö -mü □dhe 'me 'wo □gebho -nu -dhökë □dhe -ko bha- 'dhö bha kö waa- "yina yaa -nu □në- -nu -ko 'dhö 'ko □kweng, kö -wa wo □në- -nu -dhökë bha, kö 'wii Atanna -zë -dhökë, 'sa 'maa- "piü □dhe kaa "yina yaa -nu bha □në ka -ko -yö kë 'ko □kweng. ²¹ -A pö 'a- wo "dhü bha- 'kloo- -mü □dhe 'me 'kwa b' Atanna 'ka ya 'kwa □moo- -bha 'zü kö 'kwa bo kwa -ben -ya -sü 'ka- -bha -koo "dhiü, kö 'kwa 'go mü 'zü 'kwa- -ya "yina yaa -nu -bha "dhiü. "Een kö kwaa- kwa Dëme -nu 'kwa kwa -ko -da 'tea- do 'gü kö 'kwa 'go mü 'zü 'kwa 'dho kö kwaa- "yina yaa -nu 'kwa kwa -ko -da 'tea- do 'gü. ²² "Een -yö ka "piü □dhe 'ka bhloo □në 'ma kwa Dëme 'gü -ee? "Een -yö ka 'gü □dhe me "bhu- 'gü -yö "gbu- 'ö -ziö -ta -ee? ('Ka- kë "dhü -yö -dho 'wön bho ka 'gü.)

²³ -A pö 'ö me 'bha -nu -wa wo □dhe 'me □ya b' Yesu 'ka -yö -moo -bha 'ö 'wön □gban "pepe suu -kë ö -ta "puu 'ka bha, mang -d' 'pö

a- pö □iin -yö "dhü tēan- 'ka, "kēē 'wōn □gban □trōōn -sē □nē 'yaa 'to mē -bha. 'Wōn "ʊʊ 'wōn 'ö -dhi mē -dhe mē- mōō -bha 'nu 'ö mē -ya -kē, "kēē -a 'bha -nu -wo mü 'ö 'waa mē 'dho "dhiü 'ta -sü Atanna -bha zian -ta -sü bha- 'gü. ²⁴ □Dhe 'ö "dhö, -ka -ya ka 'ko -nu -wōn zuēn -ta. 'Ka 'dho- pö 'ka -ya ka -dī -wōn -zē zuēn -ta doseng.

²⁵ Pē "pēpē 'kō 'wo- "dhōō -zē dō, "sika 'ya 'dho kē ka 'gü -a 'bha -bhö -sü 'gü. 'Ka 'dho- 'godhe -zian mōō-. ²⁶ -A pö 'a- wo "dhü bha- 'klōō -mü □dhe pē "pēpē 'ö "kpung □taa, -a □gban -yö kwa Dēme □nē- bha 'ka, (-ya -da kō 'ka ka "dhia □nē- bho- 'gü).

²⁷ □Ya kē □dhe 'mē 'ö 'yaa 'dhang bho kwa Dēme Yesu -wōn "dhiü □ya ka -dhe -bhöpē 'ka kō 'ka 'dho mü, pē "ʊʊ pē 'wo -ya ka -kuu "dhiü -kaa -bhö, 'ka 'dho- 'go -dhe -wōn -bha 'gü dheē" -zian 'kpo. ²⁸ "Kēē □waa- pö ka -dhe pē "ʊʊ pē 'ö- bha □dhe "saa- pē -mü, 'ka 'dho- -bhö tongtongdhö, -a -gen -blēsü -mü □dhe kō mē □ya "dhi bho- -ta ka -dhe □dhe "saa- pē -mü. -A □ple -naa -mü □dhe □ya kē □dhe 'ka- bhö, -a "sika -dho -da mē 'dhe bha □nē- 'gü. ²⁹ 'Sa a- pö ka -dhe □dhe -a "sika -dho -da 'mē 'ö- pö ka -dhe □dhe "saa- pē -mü bha □nē- 'gü. 'Yö □ya kē □dhe 'wōn 'ö ma -zē 'mii- kē "sika 'ka, mē 'bha □yaa- pö- bha □dhe 'yaa -sē, kō- kē -gen -mü -mē 'ka? ³⁰ □Ya kē □dhe 'a Atanna nuē" bho siē -bhöpē 'ö- -wōn 'gü, □wa n □tōō yaa kē- -bhö -wōn 'gü kō Atanna nuē" bho -gen □nē kē -kē -mē 'ka?

³¹ -A -kē "dhü -sü bha- 'gü, a- pö ka -dhe □dhe: 'Wōn "ʊʊ 'wōn 'ö ka dho- kē, -yö -kē pē -bhö -sü 'ka oo, -yö -kē müpē -nu mü -sü 'ka oo, "ēēn 'zü -yö -kē 'wōn "ʊʊ 'wōn 'ö- suu 'ka, -kaa kē Atanna 'to bho -dho -dhe. ³² -Ka -tosea kē Atanna -bha zian bha- -ta ka 'suan- 'ka kō Zuifö -mü -ee, "ēēn mē "wēē -mü -ee, "ēēn Atanna -bha 'kōdhigūme

-mü -ee, kō 'ka 'dho kē "dhü □kpē 'ka 'ö 'ka -wō mē 'bha -gō zian- ³³ -Kō do 'a -tosea kē siē- 'ka kē "dhü kō n "dhia- 'ma mē □gban 'gü 'wōn □gban "pēpē suu 'gü, 'ö 'maa -ya n -dī -wōn zuēn -ta, "kēē 'ö 'a 'wōn -kē mē □nē- -dhe -dhe □mōō "tung □gban 'gü, kē "dhü kō -wo dha bha □nē -ka -tosea kē- -kō -bha.

11

¹ -Ka ka "ta -kō 'sü n -bha -bha □dhe -kō do 'a n -bha -sü 'ka 'pö Klisi -bha bha □nē- 'dhö.

'Wōn 'ö -gban dhong -nu -bha wo -dī 'kun -kō -bha Atanna -dhōkēgüko 'gü -a -dhiang 'ö Pōdhö -ya zē

² A ka nuē" -bho ka -zū 'ö 'yaa bho n 'ka 'wōn 'bha -wōn 'bha 'gü waa- "ta -sü Atanna -bha zian -ta -kō 'a- -zōn ka -dhe bha- wo 'ka- wo siē bha- -wōn 'gü □dedewo. ³ "Kēē yö -zē □gban 'gü 'wōn do 'bha- mü 'ö n "piü □dhe 'a- pö ka -dhe kō -yö 'to ka "yaan, yö -mü □dhe: Klisi bha □nē gōōn- -zē □gban -gō "dhiü, 'yö gōōn- -dī 'pö 'ö 'ö -bha dhebho -gō "dhiü, 'yö Atanna -dī 'pö 'ö Klisi -gō "dhiü. ⁴ □Dhe 'ö "dhö, 'yaa -sē kō gōōn- -zē -a 'bha -bha 'bha -yö 'faan- 'to 'ö -gō -bha kō -yö bhea"- 'ka Atanna -dhe "ēēn kō -ya -wu "dhiü □loo- 'ka. -A 'klōō -mü □dhe □yaa- kē "dhü kō -yö □bhlēē □nē- bho 'ö -gōmē 'ö Klisi 'ka bha- -bha bha. ⁵ -Kō do bha- 'gü, □ya kē 'pö □dhe kō dhebho -yö bhea" Atanna -dhe "ēēn kō -ya -wu "dhiü □loo kō so 'yaa kpa -sü 'ka- -gō -bha, kō -yö □bhlēē -bho 'ö -bha gōn □nē- bha bha. Kō- =teni □ya kē □dhe dhebho 'ö □ya 'ö -gō □loo □nē- 'dhö bha. ⁶ -A pö 'a- wo "dhü bha- 'klōō -mü □dhe dhebho 'ö 'yaa pē 'bha -ya 'ö -gō -bha, 'yaa 'ö -gō kaan- -ta 'sa do □dhe? 'Sa -gō -zē -ta -sü "ēēn -gō □loo -sü -zē -yö 'yiü- -sü dhong -nu -gō. □Dhe 'ö "dhü -a -dhea bha □dhe -wo pē 'bha -ya wo -gō -bha.

7 -A pö 'a- wo "dhü bha- 'kloo- mü □dhe goon- =nē Atanna "blēen- 'ka, me -ya -bha 'tobhōdhe 'bhü -yō yō □nē- 'gü. 'Yō dhebho -zē 'ō goon- -bha 'tobhōdhe 'bhü 'ka. 'Wōn 'ō- -wōn 'gü 'yō- -dhe 'yaa- -bha □dhe goon- -zē -yō 'faan- ya (Atanna -dhokē "tōng 'gü) bha 'yō bha. 8 -A pö 'a- wo "dhü bha- gen -mü □dhe goon- -zē 'yii 'go dhebho 'gü, dhebho □nē go goon- 'gü. 9 □Ya 'go mü 'zū, Atanna -ya -zē goon- =nē- -wōn -dhe 'yō dhebho -da, 'yii goon- -da dhebho 'ko -sōn. 10 'Wōn 'ō- -wōn 'gü 'yō- -dhe 'dhō- -bha □dhe dhebho -yō 'faan- -ya bha 'yō bha, kē "dhü kö -ya -zōn □dhe 'yaa 'ō -dī -gō. 'Sa -a kē 'ō dho- wo "dhü bha -ya -kē "dhü Atanna -bha "kiē -nu 'wo mü bha □nē- -nu -wōn 'gü. 11 "Kēē yō -zē □gban 'gü, □ya kē kwa Dēme Yesu Klisi -bha zian -zē -ta, dhebho 'yaa 'dhō kö goon- 'yaa 'dhō, goon- 'yaa 'dhō 'pō kö dhebho 'yaa 'dhō. 12 -A 'kloo- -mü □dhe -ko do 'ō Atanna -yō dhebho -kē 'ka 'ō- sü goon- 'gü bha dhebho -dī 'pō -yō goon- -kpo -ko do bha □nē- 'gü, "kēē 'wōn 'ō "dhü bha- =gban- -go Atanna □nē- 'gü.

13 "Een -a -ga 'ō kaa □dede 'ka- wo bha □we, -yō -sē kö dhebho -yō bhea" Atanna -dhe kö 'faan- 'yaa- -gō -bha "we -ee? -Abin! 14 -A 'kloo- -mü □dhe 'kö □ya kē "kpong □taa 'dhu -zian 'gü, goon- -gōdhe -kē □gblēengblēen -sü -zē -dō 'yaa dhi- 'ka. 15 "Kēē -a -dō -dhi dhebho -zē 'ka, -a -gen -mü □dhe Atanna -ya -kē "dhü kö -yō kē □dhe 'faan- =nē- 'dhō -a -nu -gō -bha. 16 -A pö 'a- wo bha- -bho "piü -dho □ya kē 'mēē- -bha, -ya bho- "piü "kēē ma -zē n -bha 'a- pō yō bha. -Yō kē- -mē "yaan □dhe yi -zē yaa- Atanna -bha 'kodhigūme -nu yi -bha 'wluu- "wēē 'bha 'yaa 'dhō -a 'dhe 'kö bha- zian 'gü.

'Wōn 'ō -gban -dhiē kē -sü waa-

kwa Dēme Yesu -bha -bhöpē -bhō -sü -bha -a -dhiang 'ō Pōdhō -ya zē
(Matiō 26,26-29; Makō 14,22-25; Dhukō 22,15-20)

17 -A 'dhe 'kö maa- pō ya ka nuē" bho -wu "wēē 'bhaa -mü. -Dōn -zian □nē maa- bho ka 'ka. -A 'kloo- -mü □dhe a- -ma □dhe 'ka bho 'ko -ta kwa Dēme Yesu -bha -bhöpē "slü bha- -bhō -dhe 'gü, 'wōn 'ka- -kē mü -a 'bha 'yaa kē ka -dho "dhiü -a -bha zian -ta -wōn -zē 'ka, -yō -kē ka -da □taama -wōn -nu □nē- 'ka. 18 -A zü bho -sü 'gü, a- -ma □dhe 'ka bho 'ko -ta □dhe -ko bha- 'dhō, ka -kē "pē -sü 'ka- 'gü. 'Maa 'dhang bho- =gban "dhiü "kēē a- 'wōn -zē -dō □dhe teanwōn -ya 'gü, 19 "kēē 'sa 'ma- -ga, -a -dheē -bha □dhe -yō kē "dhü, kē "dhü kö 'mē 'wo 'dhang -bho Atanna "dhiü -mē □dede 'ka me -ya -nu dō. -A pö 'a- wo "dhü bha- 'kloo- -mü □dhe kö 'kii "pē- 'gü □dhe -ko bha- 'dhō, 'mē 'ō 'dhang bho kwa Dēme -wōn "dhiü □dedewo -a dō 'yii 'dho bho. 20 -A -kē "dhü -sü bha- 'gü, 'ka bho 'ko -ta Atanna -gō 'kōodhō kö 'ka pē -bhō, 'yaa bho 'wōn □bhlēēsü bha- kē -sü -bha. 21 -A pö 'a- wo "dhü bha- 'kloo- -mü □dhe a- -ma □dhe □ya kē "dhü -yō -kē □dhe 'pē me □gban 'wo nu wo 'gudōdhe □nē- mōō- -dhe 'gü -a 'dhō, 'ō din- 'dhō me 'bha -nu kē siē kö me 'bha -nu -zē we □yaa- -nu 'kun 'nu. 22 -A kē 'ka- wo "dhü bha- 'kloo- -mü -mē 'ka? 'Kō 'pō 'yaa ka -gō 'yō pē -bhō -kō "ēēn pē mü -kō 'ō -dhi ka -dhe -kō 'ō- bha 'kaa- -bhō -bha "ēēn 'kaa- mü- -bha ka -gō 'kōodhō -ee? "Eēn 'kaa- 'wōn □nē- dō □dhe 'ka 'yiü- dō 'mēē pē 'bhaa- -nu -gō bha- -nu -bha kö ka "yan -ziō 'gü -dō Atanna -bha 'kodhigūme -nu □nē- -nu -bha bha -ee? -Yō ka "piü □dhe 'a- pō ka -dhe □dhe? 'A ka 'tō dhi -a kē 'ka- wo "dhü bha- 'gü -ee? -Abin! A yō -zē "sī 'yaa n -dhe tongtongdhō.

23 -A pö 'a- wo "dhü bha- 'kloo- mü □dhe -wu 'ō kwa Dēme -ya

kpɔ n -bha ɲnē 'a ka ɲdraan- -bha. Yö -mü ɲdhe yi ɲdede 'ö Zuda -yö kwa Dēme Yesu "dhiü do- 'ka bha- 'ka gbeng, 'yö kwa Dēme -yö 'bluu- sü. ²⁴ ɲDhe 'ö ɲya ö bo Atanna nuɛ" bho -sü 'ka 'bluu- bha- -wɔn 'gü, 'yö- "kplükplü bho, 'yö- pö ö -bha ɲklang -nu -dhe: «-Ka -dhe -ga, n kwi 'ö yöö 'wü ka -wɔn 'gü bha- "blɛɛn- =nɛ. -Kaa kē ɲni "töng ɲgban 'gü kö ka -zɔ 'ya 'dho bho n -wɔn 'ka.» ²⁵ 'Yö dho 'ö we -kɔɔ sü 'zü -kɔ do bha- 'gü kö ɲwa wo bo yɛan" "piü -pē -bhö -sü 'ka 'yö- pö: «-Mlɛɛ -dee 'dhe 'ö Atanna yöö- -da ka ɲzinng 'gü n ɲyɔɔn 'ö yöö ɲwɛnng ka -wɔn 'gü bha- 'ka bha- "blɛɛn- =nɛ. (Ka kē -kaa mü -kpɛawo,) 'ka- mü siē, ka -zɔ -yö -bö n -wɔn -ta.» ²⁶ -Wɔ 'ö kwa Dēme -ya kpɔ n -bha 'yö bha. -A kē "dhü -sü bha- 'gü, 'bluu- bha 'ka- -bhö siē -kɔ 'ö- 'gü 'do 'do, kö ka we bha- mü siē- -ta, "sanni -a nu -sü ɲzinng 'gü, kö ga 'ö- wo kwa -wɔn 'gü bha ɲnē 'ka- -dhiang zē siē bha.

²⁷ ('Wɔn 'ö- -wɔn 'gü 'yö- -dhe 'dhö -bha ɲdhe 'mɛ 'ö 'dhö -yö ö -dɪ -ga -sē 'ka kö -yö gun -na kwa Dēme -bha -bhöpē bha- -bhö bha 'yö bha.) -A 'klɔɔ- -mü ɲdhe 'mɛ 'ö yaa- 'bluu- bha- -bhö "ɛɛn 'ö yaa- we bha- -mü "wɔɔ 'gü, kö -yö kwa Dēme ɲyɔɔn waa- kwi bha- -nu 'klɔɔ- =nē- bho bha, 'sa kö -yö -da ɲnē- wo Atanna "dhiü bha. ²⁸ ɲDhe 'ö "dhü, "sanni 'ka 'bluu- bha- -bhö kö 'ka- we bha- mü, -ka ka -dɪ -ga -sē 'ka. ²⁹ -A -gɛn -mü ɲdhe mɛ "ɔɔ mɛ 'ö- 'bluu- bha- -bhö 'ö- we bha- mü bhluu" 'ka kö 'yaa- =bhlēɛ dɔ, kö- -mɛ -yö "dhang ɲnē "gan siē ö -dɪ -ta bha. ³⁰ 'Wɔn 'ö- -wɔn 'gü 'yö mɛ 'gbɛ ɲwa ga ka kpö 'gü, 'yö "yua 'dhö mɛ 'gbɛ -bha 'ö "sɪ 'yaa- -nu -dhe 'zü bha 'yö bha. ³¹ "Kɛɛ ɲya kē ɲdhe 'kwa kwa -dɪ -ga -sē 'ka, kö 'kwa kwa zuɛ" "slɛn bho kö 'kwa gun -na -a -bhö, -a "dhang 'yii 'dho kwa 'kun. ³² "Kɛɛ ɲya kē 'zü ɲdhe kwa Dēme

'ö 'dhö ɲya 'wɔn bho kwa 'gü ɲdhe -kɔ bha- 'dhö, kö -ya -kē "dhü kö kwaa- mɛ "wɛɛ -nu 'wo to kwa -zē 'gü -pɛɛ ɲnē 'ya 'dho kē do, yi 'ö dho 'wɔn bho- 'ka -a -nu 'gü -dhe 'bha ɲkpɔɔ -yi -bha bha- 'ka.

³³ ɲDhe 'ö "dhü n dheebhang -nu, ɲya kē ɲdhe 'ka bho 'ko -ta -bhöpē bha- -bhö -dhe 'gü, -ka dɔ ka 'ko -nu -go. ³⁴ Din- 'dhö 'mɛ 'ö- -bha, -a -mɛ -yö pē -bhö ö -gɔ 'kɔɔdhö kö -yö 'kɛn kpɛnngkpɛnngdhö, kē "dhü kö ka -bho 'ko -ta -sü 'ö kwa Dēme Yesu -bha -bhöpē bha- -bhö -dhe 'gü bha 'ya 'dho kē za -loo ka -dɪ -ta -sü 'ka -kpɛawo. 'Ma ɲloo ka "piü mü yi 'ö- 'ka 'yö 'kwa- -kpɛa 'ö to bha- pö.

12

'Nii- "slüüslü -bha -bhɔdhe 'ö- -bhɔ Atanna -bha 'nē -nu -dhe bha- -dhiang 'ö Pɔdhö -ya zē

¹ Dhɛɛ" 'ka- kpɔ n -gɔ 'ö -gban -bhɔdhe 'ö 'Nii- "slüüslü -ya bho mɛdhe -a -wɔn -bha bha- -yɔ 'a dho- bɔ ka -gɔ 'yö ya. N dheebhang -nu, 'yaa n "piü ɲdhe 'wɔn 'ö -gban Atanna -bha 'Nii- bha- -bha -bhɔdhe 'ö- bho mɛdhe -a -wɔn -bha bha 'ka kē- 'gü ka tii -bha. ² Ka- 'wɔn -dɔ 'kpakpadhö ɲdhe 'ö gun kö 'kii 'dhang bho ɲkö Atanna "dhiü, "yina yaa -nu -wo -gun faan wo siē ka -ta 'ö ɲgebhɔ -nu 'ö- -nu "dhi 'yaa 'dhö kö -wo "wɪ bha 'ka wo ɲnē- -dhɔkē kö- "sɪ 'yaa ka -dhe. ³ Yö ɲnē- -wɔn 'gü 'yö n "piü ɲdhe 'a- -ta "pɔ ka -dhe ɲdhe: mɛ "ɔɔ mɛ 'ö Atanna -bha 'Nii- bha 'ö- 'gü, -a -mɛ 'yaa ɲmɔɔ- -bha kö -ya pö: «Yesu bha "dhang -ya -bha», "ɛɛn mɛ 'bha 'yaa ɲmɔɔ- -bha kö -ya pö Yesu -bha ɲdhe: «Yesu bha ö Dēme -mü» kö Atanna -bha 'Nii- "slüüslü -zē 'yaa- -mɛ 'gü. ⁴ -Bhɔdhe 'ö Atanna -bha 'Nii- "slüüslü -ya bhɔ- -bha mɛ -nu -dhe bha- -gao -yö 'gbɛ, "kɛɛ 'Nii- "slüüslü do bha ɲnē- =gban bho. ⁵ Atanna -bha yē kē -kɔ 'ö- -bha mɛ

-nu -go -yö 'gbe, "kεε kwa Deme do bha [nē me [gban 'wo- -kē -dhe. ⁶ Yē 'wo- -kē Atanna -dhe -a -gao -yö 'gbe "kεε me 'ö- kē -faan -da me [gban 'gü -yö "dhü do, Atanna -mü. ⁷ 'Nii- "slüöslü do bha [nē 'me 'ö "dhü -a -bha -bhodhe -wo "yεa-, 'yö- =trɔɔn -yö to Atanna -bha me [gban "pepe -bha. ⁸ 'Nii- "slüöslü bha [nē dhiang -zē "yaaki bha -sü -bhodhe bho me do -dhe, yöö do bha 'zü 'yö dho 'ö 'wɔnbhokoo -sü -bhodhe bho me 'bha -dhe. ⁹ 'Nii- "slüöslü do 'ö "dhü bha [nē -zu -yö Atanna -dhe -sü -bhodhe bho me 'bha -dhe, 'yö dho 'zü 'ö "yua -bho me -bha -sü -bhodhe bho me "wεε 'bha -dhe. ¹⁰ Atanna -bha 'Nii- bha [nē "dhabhliwɔn -nu kē -sü -bhodhe bho me 'bha -dhe, 'yö dho 'ö Atanna -wɔ "dhiü [loo -sü -bhodhe bho me "wεε 'bha -dhe, 'yö dho 'zü 'ö "yina yaa waa- Atanna -bha 'Nii- -a -nu -bho 'koo do -sü kō -wo me 'gü bha- -bhodhe bho me "wεε 'bha -dhe. Yöö do bha 'zü [nē -wɔ -dee pö -sü -bhodhe bho me 'bha -dhe, 'yö dho 'ö- 'kloo- pö -sü -bhodhe bho me "wεε 'bha -dhe. ¹¹ Atanna -bha 'Nii- "slüöslü do bha [nē -bhodhe "pepe bha- =gban bho, 'me 'ö "dhü -ya -bha -bho -dhe -ko 'ö -dhidhe [nē- 'gü.

¹² -A pö 'a- wo "dhü bha- 'kloo- -mü [dhe Klisi bha -yö [dhe me -dhü do, "kεε 'ö- dao 'dhö- -bha 'gbe [nē- 'dhö. 'Kö 'zü me -dhü 'ö "dhü bha- dao -gao yöö kē 'gbe -ko "ɔɔ -ko 'ö- 'gü, "kεε -a -dhü -zē -yö "dhü do. ¹³ -A -kē "dhü -sü bha- 'gü, Zuifö -nu oo, 'me 'waa Zuifö 'ka oo, 'me 'wo [dhueng 'ka oo, 'me 'waa [dhueng 'ka oo, kwa -pa 'Nii- "slüöslü 'ka, kē "dhü kö 'Nii- "slüöslü do bha [nē -yö kwa kē me -dhü do 'ka, kö yöö do bha [nē -yö kē me [gban "pepe 'kwa 'gü.

¹⁴ -A [teni- -kē [dhe me -dhü 'dhö. Me -dhü bha- dao 'ö- -bha -yö 'gbe, 'yaa doseng. ¹⁵ "Een -yö ka 'gü [dhe me -gen [yaa-

pö [dhe [dhe 'ö -kē [dhe yö -zē 'yaa me -ko 'ka, 'ö "dhü kö 'yaa me dao 'ka, [ya kē "dhü kö 'yaa me dao 'ka [naa [dedewo bha -ee? ¹⁶ "Een me "tudhe [yaa- pö [dhe: «[Dhe 'ö -kē [dhe yö -zē 'yaa me "yanga 'ka bha», [ya kē "dhü kö 'yaa me dao 'ka [naa bha, kö -yö bo -kē me dao 'ka -wɔn 'ka yö -zē 'gü -ee? ¹⁷ [Ya kē 'nu [dhe me -dhü -todhüsü [ya kē me "yanga 'ka kö me "tudhe -zē 'yaa 'dhö, -yö -dho dhiang ma -ko -kē [dhe? "Een me -dhü -todhüsü [ya kē me "tudhe 'ka kö me yunkpö 'yaa 'dhö -yö -dho pē [fi 'kun -ko -kē [dhe? ¹⁸ Me dao -nu 'ö Atanna -ya -gban me -bha bha -ya -gban -ko 'ö -dhidhe [nē- 'gü. ¹⁹ [Ya kē 'nu [dhe me -dhü [gban -todhüsü -yö me dao do [nē- 'ka, kö 'me -dhü 'yaa 'dhö 'nu! ²⁰ "Kεε 'yaa "dhü. Me dao -yö 'gbe 'ka "dhü tean- =dede 'ka "kεε me -dhü -zē -yö do.

²¹ -A -kē "dhü -sü bha- 'gü, me "yan 'yaa [mɔɔ- -bha kö -ya pö me -ko -dhe [dhe: «N -mawɔn 'yaa i- bha!» -Ko do bha- 'gü, me -go 'yaa [mɔɔ- -bha 'pö kö -ya pö me -gen -dhe: «N -mawɔn 'yaa ka -bha!» ²² "Kεε me 'dao -zian 'dhe 'ö me -ya -ga [dhe faan 'yaa- -bha, -a [bhlëe 'yaa 'dhö bha [nē- -wɔn 'dhö 'gbɔ-. ²³ -A 'dhe -nu 'ö- -nu [bhlëe -tiandhö 'bha 'yaa kwa -go bha woo -zian [nē 'kwa- -nu -wɔn kun 'ö -ziö 'ka- -kpεa -ta. 'Yö- 'dhe -nu 'ö- -nu 'to 'yaa -wo me "dhi -ta bha 'kwa- -nu -kpεkpe bho, ²⁴ "kεε kö- 'dhe -nu 'kö 'wo -da me "yan 'gü bha kwa -mawɔn 'yaa wo -zē -a -nu -bha. Atanna -yö kwa -dhü -da "dhabhli -sü 'ka "dhü kö me dao 'dhe 'ö- =bhlëe 'yaa 'gbe kwa 'gü bha [nē 'kwa [bhlëe -ya -bha. ²⁵ -A -kē "dhü -sü bha- 'gü, me -dhü bha 'yaa -gblü -sü 'ka, kē "dhü kö me dao -nu bha -nu kēwɔn -yö [mɔɔ "kwëe, [dhe -ko 'ö me -ko [ple -wo wo 'ko [taa -zu

'ka bha- 'dhö. ²⁶ -Kɔ do bha- 'gü, ɔya kɛ ɔdhe 'wɔn 'dhö ɔgbaɔn siɛ mɛ daɔ do -ta, kɔ -yö ɔgbaɔn siɛ-nu ɔgban ɔnɛ-ta bha, ɔbhlɛɛ ɔya -ya a do -bha, -a -nu ɔgban ɔnii -yö -da ɔdhe 'ko 'dhö.

²⁷ Mɛ "pɛpɛ 'ka bha mɛ ɔgban ɔnɛ 'ka ɔdhe Klisi -dhü 'dhö, 'yö mɛ 'ö "dhü 'do 'do 'ka 'ö ɔdhe -a daɔ do 'dhö. ²⁸ 'Pɛ 'ö -kɛ 'yö Atanna -yö Yesu -bha bɔmɛ -nu ɔnɛ- -nu -ya -blɛsü 'ö -bha 'kɔdhigümɛ -nu kpö 'gü, 'yö dho 'ö -wɔdhiüloomɛ -nu -ya -a -nu -gao ɔplɛ -naa 'ka, 'yö mɛdraanmɛ -nu -ya -a -nu -gao -yaaga -naa 'ka bha 'yö bha. ɔDhe 'ö go- 'gü, 'yö "dhabhliwɔn kɛmɛ -nu 'wo dɔ mü, 'yö dho 'yö "yua -bho mɛ -bha -mɛ -nu -ya, 'yö mɛ -nu -takunmɛ -nu -ya, 'yö zian -bho mɛ -kpea 'ka -mɛ -nu -ya, 'yö dho 'yö -wɔ -dee pö -mɛ -nu -ya. ²⁹ Mɛ ɔgban "pɛpɛ -zɛ 'waa kɛ Yesu -bha bɔmɛ 'ka, "ɛɛn Atanna -wɔdhiüloomɛ 'ka, "ɛɛn 'zü mɛdraanmɛ 'ka. "Dhabhliwɔn kɛ 'sɪ 'yaa kɛ mɛ ɔgban -dhe. ³⁰ "ɛɛn mɛ ɔgban 'waa kɛ "yua -bho mɛ -bha -mɛ "ɛɛn -wɔ -dee pö -mɛ, "ɛɛn -a 'klɔɔ- pö -mɛ 'ka. ³¹ -A -kɛ "dhü -sü bha- 'gü, ka zuɛ" -yö bho -bhɔdhe -nu 'wo "dhü bha- 'dhe -nu 'wo ɔbhlɛɛsü ɔnɛ- -bha. ɔYa go yö -zɛ 'gü, -ka dɔ kɔ 'a zian -sɛ ɔdede 'ö ɔbhlɛɛsü, 'ö -mɔɔ 'ka 'yaa 'dhö bha- -zɔn ka -dhe.

13

'Wɔn 'ö -gban -dho -bha -a -dhi- ang 'ö Pɔdhö -ya zɛ

¹ (-A -gɛn -mü ɔdhe) 'kɔ 'zü 'ma -wɔ -dee pö, -yö -kɛ mɛ "bhɪ- -nu -wɔ 'ka -ee, "ɛɛn -yö -kɛ Atanna -bha "kiɛ -nu -zian -wɔ 'ka -ee, "kɛɛ kɔ -dho -zɛ 'yaa n 'gü, kɔ a ɔdhe dhaɔ 'wo- zɛ, "ɛɛn ɔdhe "gbüŋg 'wo- zɛ 'ö- -wɔ -yö dɔ mɛ "tɔ 'gü "wɛɛwɛɛ ɔnɛ- 'dhö. ² 'Kö 'zü 'ma kɛ Atanna -wɔdhiüloomɛ 'ka, 'wɔn -bho 'koo dɔ -kɔ ɔgban "pɛpɛ suu ɔya kɛ n -gɔ, 'ma 'wɔn -nu 'wo -bin

-sü 'ka -a ɔgban bho- 'ka "dhuu, -zu -yö Atanna -dhe -sü ɔgban suu 'do 'do ɔya kɛ n -gɔ, 'ma ɔmɔɔ- -bha 'ma -tɔn -zian bho- 'ka "gblɔɔ, "kɛɛ -dho -zɛ 'yii kɛ n 'gü kɔ 'maa pɛ "ɔɔ -pɛ 'bha 'ka. ³ 'Kö 'zü ɔya kɛ ɔdhe pɛ "pɛpɛ 'ö n -gɔ 'ma- =gban ɔgbaɔ, "ɛɛn 'ma n -dɪ -zian nu Atanna -wɔn 'gü ɔwa n -zuö peng 'gü, "kɛɛ -dho -zɛ 'yii kɛ n 'gü, kɔ pɛ "pɛpɛ 'a- -kɛ bha- 'bha kɛ -gen 'yaa 'dhö.

⁴ -A pö 'a- wo "dhü bha- 'klɔɔ- mü ɔdhe -dho bha ɔnɛ ɔya kɛ mɛ 'gü 'yö mɛ zuɛ" -yö -kɛ -sɛa 'wɔn ɔgban 'gü, 'yö mɛ "klɔ -yö -dhi, 'yö mɛ zuɛ" 'yaa bho mɛ -nu -bha pɛ -bha, 'yö mɛ 'yaa mɛ 'tɔ 'kun mɛ -kpea -ta, 'yö mɛ 'yaa mɛ -dɪ 'sü 'kpɪi-. ⁵ -Dho bha ɔnɛ ɔya kɛ mɛ 'gü, 'yö 'wɔn 'ö 'yiü- -sü, 'ö 'yaa kɛwɔn 'ka mɛ ɔzinng 'gü, mɛ 'yaa- kɛ, 'yö i -mɛ 'bhaa -ya i -dɪ -wɔn ɔnɛ- zuɛn -ta do 'bhaa 'dho- 'ka, 'yö 'wɔn 'yaa -siö i -dhe mɛ kwi -bha, 'yö 'bhaa 'wɔn 'kun i "gblöü- mɛ -bha; ⁶ 'yö 'i -sɛ -kɛ 'wɔn -sɛ ɔnɛ- "dhiü, 'yö 'bhaa -sɛ kɛ 'wɔn yaa -zɛ "dhiü. ⁷ -Dho bha ɔnɛ 'wɔn ɔgban -wɔn ɔgban -mawɔn to, 'ö mɛ 'dhang bho 'wɔn ɔgban- "dhiü, 'ö mɛ -zu -sɛ gɔn 'wɔn ɔgban 'ka, -dho bha ɔnɛ 'wɔn ɔgban 'kun bho mɛ 'gü 'yö mɛ -ya kun mɛ -bha.

⁸ -Dho bha ɔnɛ- 'yi 'yaa "bhüü. -A pö 'a- wo "dhü bha- 'klɔɔ- mü ɔdhe Atanna -wɔ "dhiü ɔloo -sü -dho yɛn, 'ö -wɔ -dee pö -sü -yö yɛn, 'ö 'wɔn -bho 'koo dɔ -sü -yö yɛn. ⁹ -A -gɛn -mü ɔdhe Atanna -wɔ "dhiü ɔloo -sü waa 'wɔn -bho 'koo dɔ -sü bha- "pɛn 'nɛ 'bha ɔnɛ 'kwa- dɔ. ¹⁰ "Kɛɛ -a ɔgban dɔ 'kpakpadhö -sü -zɛ ɔya -wo "yɛa- yi 'ö- 'ka kɔ- "pɛn 'nɛ 'bha dɔ -sü 'ö kwa -gɔ bha- -bha ɔya bho- "dhiü ɔnaa bha.

¹¹ (-A ɔteni- kɛ ɔdhe mɛ "bhɪ- -bha -tosɛa bha- 'dhö) 'a gun 'nɛ 'ka, 'nɛdhe -wɪ ɔnɛ 'a gun- wɔn siɛ, 'nɛdhe -zu 'gɔn -kɔ ɔnɛ gun n -gɔ, 'yö 'a 'wɔn -yaki sü ɔdhe

'në -nu 'dhö, "kεε □dhe 'a bo kē -sü -zē 'ka □kpaosü, bo □nē 'a- wo 'nēdhe -wɔn -nu bha- 'ka. ¹² 'Wɔn 'dhe 'kō kwa "yan 'dhö -da siē- 'gü "töng ya- 'gü Atanna -wɔn "gɓɓ "piü bha -yö □dhe gbengkpö 'ö me -ya -ga -dhuangdhe 'gü □nē- 'dhö, -yö -wlubhaadhö, me 'yaa- yö -sē 'ka, "kεε 'wɔn □gban "pεpe -dɔ 'kpakpadhö -yi bha □ya □loo, kwa "yan -dho -kpan Atanna yöö □dede wēēdhe -bha 'yi bha □nē- 'ka, "töng kwa dɔ- 'ka ya 'wɔn "pεpe 'a- dɔ bha- "pɛn 'nē 'bha □nē 'a- dɔ, "kεε a -dho Atanna dɔ 'yi bha □nē- 'ka 'kpakpadhö □dhe -kɔ 'ö n dɔ- 'ka 'pö -a 'dhö.

¹³ -A -kē "dhü -sü bha- 'gü, 'wɔn □dede 'ö- -wɔn 'dhö "gɓɓ- Atanna -bha zian- ta, 'ö- 'bha 'yaa -bho "piü -pē 'ka -yö -yaaga. 'Dhang -bho Atanna "dhiü -sü -ya dɔ 'ka, 'yö -zɔ -gɔn Atanna -wɔn 'ka -sü 'ö- dɔ 'ka, 'yö -dho 'dhö- dɔ 'ka, "kεε -a -gɔ 'ö- 'gü yö -mü -dho □nē- 'ka.

14

¹ □Dhe 'ö "dhü kö -dho bha □nē -kaa mɔɔ-. -Bhodhe -nu 'ö Atanna -ya bho me -dhe bha ka zuē" -yö bho- -bha 'pö, "kεε -a 'dhe 'ö -kē Atanna -wɔ "dhiü □loo -sü 'ka bha □nē ka zuē" -yö bho- -bha 'kpiisü. ² -A 'kɔɔ- -mü □dhe me 'ö -wɔ -dee pö bha -ya -pö Atanna □nē- dhe, 'yii- pö me "bhɩ- -dhe. -A -gen -mü □dhe me 'bhaa- -wɔ 'gü ma. Teanwɔn -nu 'wo -bin -sü 'ka Atanna "piü bha □nē- -bha 'Nii- "slüöslü -ya dɔ- -nu "dhi 'gügbudhe 'ö- -gɔ bha- 'ka 'ö- pö. ³ "Kεε 'me 'ö Atanna -wɔ "dhiü □loo- -bha me -nu -bha bha -yö dhiang -zē me "bhɩ- -nu □nē- dhe, kē "dhü kö -a -nu -bha -zɔ -yö -a -dhe -sü yun -yö zü, kö -ya -nu faan- dɔ, kö -yö kpa- -nu -zɔ -ta. ⁴ 'Me 'ö -wɔ -dee pö bha -yö 'ö -dɔ -bha -zɔ -yö -a -dhe -sü □nē- -ma 'gü ma, 'yö Atanna -wɔdhiüloome -zē 'ö- -bha 'kodhigüme □gban

"pεpe -loo 'ko -ta -sü -bha -a dɔ -sü 'bha □nē- -da 'gü.

⁵ Me □gban "pεpe ka -wɔ -dee pö -sü -yö n 'gü -sē, "kεε -a 'dhe 'ö- "dhia 'dhö n 'gü 'ö -ziö mü yö -mü Atanna -wɔ "dhiü -loo -sü bha □nē- 'ka. -A pö 'a- wo "dhü bha- 'kɔɔ- -mü □dhe -a -wɔdhiüloome □trɔɔn -yö -dhö -a -bha me -nu bha 'ö -ziö -wɔ -dee pö -me -ta, "ni kö- 'kɔɔ- pö -me -zē 'yaa 'dhö. -A -kē "dhü -sü bha- 'gü, -a -dhe a -bha □dhe □wa -wɔ -dee pö -wa 'kɔɔ- pö, kē "dhü kö -yö Atanna -bha me □gban "pεpe faan dɔ -zɔ -yö -a -dhe -sü -bha. ⁶ "Een -a -ga 'ka -wo bha □we, n dheebhang -nu, □ya kē □dhe 'ma nu ka -dhe 'gü kö 'a dhiang zē ka -dhe -wɔ -deede □nē- 'gü bha -oo, -a □trɔɔn -dho kē ka -bha -ee? -Yö n 'gü □dhe -a 'dhe 'ö- =trɔɔn dho kē ka -bha yö -mü □dhe kö 'ma nu kö 'a 'wɔn -nu 'wo Atanna -zɔ "piü, "εen 'zü 'wɔn -bho 'koo -sü, "εen 'zü -wɔ 'ö- dɔ n "dhi, "εen me □klang kē -kɔ 'ö- -zɔn n -dhe bha □nē ka □klang kē- 'ka -sü 'ka. Yö -zē □trɔɔn- -dho kē ka -bha.

⁷ -Kwaa -zɔn 'ka -zɔn "truu gɔn waa- kɔng -nu 'ka. □Ya kē □dhe "wɩpē -nu 'wo "dhü bha □wa "wɩ dɔ wuudhö -a -nu -wɔ -bho 'ko -ta -yan 'yii kē bha -oo, -a -nu -wɔ 'gü -dho ma -kɔ -kē □dhe? ⁸ □Ya kē 'zü □dhe "truu 'wo- -piö kö -wo 'dho -gɓɩ -bha bha □waa- -piö □dhe me- "truu "wεε -piö, -a -wɔ -bho 'ko -ta -yan 'yii kē bha -oo, de nē dho -dho -gɓɩ -bha -sɔ -da? ⁹ -Kɔ dɔ bha- 'gü, 'ka -wɔ -dee pö- 'kɔɔ- 'yii kē, me 'bha 'yii 'dho- 'gü ma. -Yö -kē □dhe me- dhiang zē -dhe "fiēdhe -dhe. ¹⁰ -Wɔ 'ö "kpung □taa -yö 'gbε 'ö- 'bhaa bho 'kwēē-, "kεε -a 'bha 'yaa 'dhö kö- 'kɔɔ- 'ya 'dho kē. ¹¹ -A -kē "dhü -sü bha- 'gü, 'me 'ö dhiang zē n -dhe -wɔ "wεε 'ö 'maa- ma- 'gü, kö □ya kē n 'gü □dhe "se "wεε 'gü mi 'dhö, kö mang -dɩ 'pö 'ma kē- 'gü □dhe "se "wεε 'gü -me 'dhö. ¹² □Dhe 'ö "dhü, □dhe

'ö-kë □dhe -bhödhe 'ö go Atanna -bha 'Nii- "slüöslü "piü bha- wön "dhia-yö ka 'gü "dhiü zio 'ka bha, -kaa moo- kö -yö kë ka -gö 'gbe, "këe -a 'dhe 'ö dho Atanna -bha me -nu 'dho "dhiü -zv -yö -a -dhe -sü 'gü bha □në -kaa moo-.

13 -A -kë "dhü -sü bha- 'gü, 'me 'ö -wu -dee pö -me 'ka -a -me -yö bhea" Atanna -dhe kö -ya 'kloo- pö -sü -bhödhe bho- -dhe. 14 -A pö 'a- wo "dhü bha- 'kloo- mü □dhe 'i -wu -dee pö sië "dhü, kö i 'nii- 'ö i 'gü bha yö -zë -yö bhea" sië Atanna -dhe, "këe kö i "yaaki -zë 'yaa wön 'i- pö sië bha- 'bha 'gü. 15 -A -kë "dhü -sü bha- 'gü, □ya kë ma -zë n 'ka, a -dho bhea"- -dhe n 'nii- 'gü, "këe a -dho bhea" 'pö kö n "yaaki -yö 'pë 'a- pö sië bha- dō. 'Kö "tan -zian □në- 'ka 'a- bho sië, a -dho -a bho n 'nii- 'gü, "këe a -dho -a 'bha bho 'pö n "yaaki -bha. 16 -A pö 'a- wo "dhü bha- 'kloo- mü □dhe 'bha Atanna nuë" bho i 'nii- 'gü kö 'me 'ö -dheng 'ka -a -dhökë -sü 'gü -yö ka kpö 'gü, -a -me -dho -a pö (□iin, 'wön bha -yö kë "dhü) -kö -kë □dhe kö 'i 'pë- pö 'yaa- 'gü ma? 17 □Ya kë "dhü, 'kö 'zü 'bha Atanna nuë" bho -wu "neeneë 'ka -kö "ub -kö 'ö- 'gü, "këe 'bhaa me 'dhe 'wo 'dhö -a -nu faan dō -zv -yö -a -dhe -sü -bha, (-a -gen -mü □dhe 'waa i -wu 'gü ma).

18 Mang -zian a Atanna nuë" -bho □dedewo 'wön bha- 'gü, -a 'kloo- mü □dhe a -wu -dee bha- pö 'a zio 'ka me □gban "pepe ka -ta. 19 "Këe 'ma kë Atanna -bha me -nu kpö 'gü, a -wu "soodhu -zian pö -sü 'ö -bhea -a -dhe -sü 'gü, 'ö me □gban -wa 'gü ma, 'ö- -nu faan dō a- fië- -bho -wu -dee "gblü dō pö -sü -bha.

20 -A -kë "dhü -sü 'gü n dheebhang -nu, 'ka 'dho ka -dī 'sü □dhe 'në -nu 'dhö 'wön dō -sü 'gü, 'wön 'ö -gban 'wön yaa kë -sü -bha bha □në -ka kë- 'gü □dhe 'në -nu 'dhö. "Këe □ya zun 'wön dō -sü -zë -bha, -ka kë- 'gü □dhe me □kpaosü 'dhö.

21 -A pö 'a- wo "dhü bha- 'kloo- -mü □dhe -yö -ben zë -sü 'ka Atanna -bha 'tong- 'sëedhe 'gü □dhe:

«Kwa Dëme -ya -pö:

Dhiang 'ö maa- zë Izraëdhö -se 'gü -me -nu -dhe bha a -dho -a dō -wu "wëe pö -me -nu □në- -nu "dhi,

a -dho -a dō nu -me -nu □në- -nu "dhi,

"këe yö -zë □gban 'gü 'wii 'dho wo "tu 'to n -wu -bha.»

22 -A -kë "dhü -sü bha- 'gü, -wu -dee pö -me -nu 'wo bha -wo Atanna "sëe- 'ka 'me 'waa 'dhang bho- "dhiü □në- -nu 'gü, "këe 'waa- 'ka 'me 'kö 'wo 'dhang bho- "dhiü wo -zë -a -nu 'gü. 'Yö Atanna -wödhüüloomë -nu bha 'wo- "sëe- 'ka 'pö 'me 'wo 'dhang bho- "dhiü -a -nu 'gü, "këe 'yö 'waa- 'ka 'me 'kö 'waa 'dhang bho- "dhiü -a -nu 'gü.

23 □Ya kë □dhe Atanna -bha 'kōdhigümë -nu 'ka □loo 'ko -ta kö me □gban "pepe 'ka -ya -wu -dee pö -sü -bha yuudhö, kö 'me 'wo -tun "tungti 'ka Atanna -wön 'gü "ëen 'ö 'waa 'dhang bho Yesu -wön "dhiü -wo -kpan ka -bha kö ka "wī sië "dhü, 'wii 'dho- pö slaa- -yö ka 'gü -ee? 24 "Këe □ya kë □dhe 'ka □loo 'ko -ta kö me □gban 'ka zun -a -wu "dhiü □loo -sü □në- -bha, 'me 'ö 'yaa 'dhang bho Yesu -wön "dhiü "ëen 'ö 'yii 'wön 'ö -gban -bha bha- 'gü ma □kö -së 'ka □ya -kpan ka -bha kö ka dō sië -song -nu -bhiëë -ta 'dōondhö Atanna -wu 'ka, -yö -dho 'ö -dī dō 'wōnyaakëme 'ka 25 "dhe 'ka- bho- -ta bha- -wön 'gü, □ya kë "dhü -a -me -dho zun 'ö kpiö 'gü 'ö □bhea Atanna -dhe 'ö- pö: «'Me 'ka ya Atanna -yö ka kpö 'gü □dedewo tean- 'ka!»

'Wön 'ö -gban 'wön -dō -bhiëë 'gü -sü -bha Atanna -bha me -nu kpö 'gü -a -dhiang 'ö Pōdhö -ya zë

26 Pë "pepe 'a- pö bha- -gö 'ö- 'gü yö -mü -më 'ka, n dheebhang -nu? Yö -mü □dhe 'ka □loo 'ko -ta

Atanna -dhokédhe 'gü, me 'bha 'ö mü 'tan □nē- gō -ee, me 'bha- mü 'zü me □klang kē -wō □nē- gō -ee, me 'bha- mü Atanna □ya 'wōn 'bha -zon- dhe 'ö- "piü 'ö- pō -ee, "εεn 'zü me 'bha- mü yōō -wō -dee □nē- pō kö me 'bha- mü -ya 'klōō- pō -ee, -a -dhea -bha □dhe -a □gban "pepe -yō kē Atanna -bha 'kodhigüme -nu faan -dō -zō -yō -a -dhe -sü -bha -wō □nē- 'ka. ²⁷ □Ya kē □dhe 'wo dho -wō -dee pō, -yō kē me □ple -yaaga 'bha □nē- 'ka "kεε -wa bho 'ko -dhe -dhaa "dhiü, kö me do 'bha -ya 'klōō- pō. ²⁸ □Ya kē □dhe -a 'klōō- pō me 'ö suu 'dhö "dhü 'yii kē ka kpō 'gü, 'me 'wo dho -wō -dee pō bha -wō -ya wo "dhi "tong, "εεn -wō woo- pē pō wo zuē" "piü, kö -yō 'to waa- Atanna -nu □nē- nu □zinng 'gü. ²⁹ 'Mε 'ö woo -dī 'pō -a -nu -bha dho kē- -wō "dhiü -loo -sü 'ka bha, □waa- pō 'wo- kē, me □ple -yaaga -wa kē kö me -kpea 'wo to -wa 'gü -wlō. ³⁰ □Ya kē 'zü □dhe me "wεε 'bha □ya kē mü kö Atanna □ya 'wōn 'bha -zon -dhe kö -ya -me "piü □dhe 'ö- pō, -a -dhea -bha □dhe me -blεεsü 'ö dhiang -yō gun- "dhi bha -yō ö bo "vaandhö. ³¹ 'Mε □gban "pepe ka -mōō -bha 'ka -da "dheεdhö 'dō 'dō 'ka Atanna -wō "dhiü □loo kē "dhü kö -yō me □gban □kpaō, kö -ya -nu faan dō. ³² -A pō 'a- wō "dhü bha- 'klōō- mü □dhe -a -dhe 'yaa- -bha □dhe 'me 'ö Atanna 'dhö ö -wō "dhiü -loo -sü -bhōdhe bho -sü 'ka- nu -dhe bha -wō -da -a -nu -bha -bhōdhe bha- -gō □dhuēngdhe 'gü. -A -dhea -bha □dhe wo □nē wo -zē -a -nu -ko -yō wō- -ta. ³³ -A -gεn -mü □dhe Atanna -zē 'yaa 'wōn "bhluubhlu kē, -yō 'wōn □gban dō □nē- wo -bhiēē 'gü.

-A -dhea -bha □dhe -a -bha 'nē -nu 'ka □loo 'ko -ta, -dhea -yō ga dhebho -nu -ta □dhe -ko 'ö -kē 'ka -a -bha 'kodhigüme -nu kpō 'gü -dhe □gban "pepe 'gü bha- 'dhö. ³⁴ -A -dhe 'yaa- -bha □dhe dhong

-nu 'wo "wī, -a -dhea -bha □dhe -wō wo -gō 'dho gōōn- nu -dhe "sia- =dhe -ko 'ö Atanna -wō -ya pō- 'ka- -bha 'tong- 'sēēdhe 'gü bha- 'dhö. ³⁵ □Ya kē □dhe dheε" 'kpo -dho 'dhö dhebho 'bha -bha 'wōn 'bha 'gü, waa- ö -gōn □wa 'dho □wa □loo "kweandhö kö -ya dheε" 'kpo. -A pō 'a- wō "dhü bha- 'klōō- -mü □dhe dhiang -zē Atanna -bha me -nu kpō 'gü -sü -dō 'yaa dhi dhong -nu 'ka.

³⁶ "εεn Atanna -wō -yō -go ka "piü mü □naa -ee? "εεn kaa do □nē 'ka- -wō ma -ee? ³⁷ 'Mε "bu me 'ö- pō ö -dī -dhe □dhe Atanna -wōdhiüloome -mü 'ö 'ka ka kpō 'gü, "εεn 'zü 'ö- pō ö -dī -dhe □ya -bhōdhe -bho ö -dhe, -a -dhea -bha □dhe -a -me -ya 'wōn dō □dhe -wō 'a- pō siē ka -dhe 'sēēdhe ya- 'gü ya 'tong- -mü 'yō 'a- dō, a- -dō kwa Dēme -bha dō 'gü. ³⁸ □Ya kē □dhe -a -me 'yii- dō "dhü, me 'bha "tu 'ya 'dho kē- -me -bha.

³⁹ -A -kē "dhü -sü bha- 'gü n dheebhang -nu, -a -dhea -bha □dhe ka zuē" -yō bho Atanna -wō "dhiü -loo -sü □nē- -bha. "Kεε 'ma- pō "dhü kö 'mii- pō □dhe 'ka -wō -dee pō -sü -zē 'tong- dō. -Abin! ⁴⁰ 'Ma- pō "dhü kö a- -pō □dhe 'wōn "bu 'wōn 'ö ka "piü □dhe 'ka- kē, 'ka- kē me wē -ta "pu -dho -dhe, kö 'ka- =gban □nē- bho 'ko -dhe -dhaa "dhiü -sē 'ka.

15

'Wōn 'ö -gban Klisi -go ga 'gü -sü -bha -a -dhiang 'ö Pōdhö -ya zē

¹ N dheebhang -nu, naō -sē 'ö go Atanna "piü 'a- pō ka -dhe "tūng 'bha 'gü, 'ö 'ka 'dhang bho- "dhiü 'ö ka -zō yō -sü 'dhö- -dhe □dedewo bha □nē maa ka -zō -bō -a -wōn 'ka □taamasü ya- 'gü. ² A- -pō 'wōn -sē 'ö 'ka- -wōn 'kun -sü 'ka ka faan 'ka klōklōdhö "dhü bha □ya kē □dhe 'ka- 'gü -ta -zē 'sü □dhe -ko 'a- pō- 'ka ka -dhe bha- 'dhö, kö □ya ka dha □naa bha. Yō -zē 'yii

kë "dhü, kö 'dhang 'ka-bho- "dhiü bha ka- bho "dhiü "wεεwεε, kö- trɔɔn 'yaa 'dhö.

³ -Wu 'ö Atanna -ya dɔ n "dhi ɲnë 'a ka ɲklang -kë 'ka, "kεε -a 'dhe 'ö- 'gbu- -sü ɲdede 'ka 'ö- 'gü, yö -mü ɲdhe -yö -gun -ben zë -sü 'ka -a -bha 'sëédhe 'gü ɲdhe Klisi -dho ga kwaa- 'wɔn yaa -nu -wɔn 'gü. Ga 'ö "dhü bha Klisi ɲyaa- wo 'pö tean- 'ka. ⁴ -Yö -gun -ben zë -sü 'ka Atanna -go 'sëédhe 'gü 'zü ɲdhe ɲya ga -yö -dho -dhekpaoyi ɲple ɲnë- kë ɲgeebɔɔ, 'yö -bö -a -dhekpaoyi -yaaga -naa 'ka. ɲDhe 'ö ga, 'ö 'wo- -wεε bho, -yö -wo ɲgeebɔɔ 'pö ɲple "dhü tean- 'ka 'yö -bö -a -yaaga -naa -yi 'ka. ⁵ ɲDhe 'ö -bö 'ö go ga 'gü, -yö 'ö -dɪ -zɔn Piédhö -dhe, 'yö dho 'ö 'ö -dɪ -zɔn 'zü 'ö -bha bɔmε -nu -kaɔng do ga ɲple bha- -nu -dhe. ⁶ ɲDhe 'ö ɲya kë "dhü, 'yö dho 'zü 'ö 'ö -dɪ -zɔn 'ö -bha ɲklang -nu 'wo -ziö me këng "sɔɔdhu -ta -a -nu -dhe kö -wo -dhe do 'gü. 'Mε 'ö 'ö -dɪ -zɔn -nu -dhe "dhü bha- me 'bha -nu ɲwa ga "kεε -a me 'gbe ɲdede -wo -tun "yaan "töng 'kwa dɔ- 'ka ya- 'gü. ⁷ ɲDhe 'ö go mü, 'yö dho 'zü 'ö 'ö -dɪ -zɔn Zakö -dhe, 'yö 'ö -dɪ -zɔn 'zü 'ö -bha bɔmε -nu ɲgban "pepe -dhe. ⁸ ɲDhe 'ö ɲya 'ö -dɪ -zɔn 'me 'wo bha- -nu ɲgban "pepe -dhe ɲdhe -kɔ bha- 'dhö, 'yö dho 'ö 'ö -dɪ -zɔn mang -dɪ 'pö n -dhe. "Kεε ma -zë a -gun -go ɲdhe 'në 'ö- bho -wɔn 'yaa gun me 'bha "yaan ɲnë- 'dhö. ⁹ -A pö 'a- wo "dhü bha- 'klɔɔ- mü ɲdhe ma ɲnë 'a- -nu ɲgban bha 'në tɔɔ 'ka, -a -dhe -zian 'yaa- -bha ɲdhe ma -zë -wo n -dhe Yesu -bha bɔmε, -a 'klɔɔ- mü ɲdhe a kë Atanna -bha 'kodhigüme -nu -wëédhe -bho ɲdedewo. ¹⁰ "Kεε -a -bha -gasite ɲnë- 'saa- 'gü, 'yö -due 'dhe 'a- 'gü ɲdεε ya 'a- 'gü. -Gasite 'ö- kë n -dhe 'pö "dhü bha 'yii kë "wlaawɔn 'ka, -a ɲtrɔɔn -ya -bha. -A pö 'a- wo "dhü bha- 'klɔɔ- mü ɲdhe yë 'a- kë -sü 'ka- -dhe -a "dhiü-

-ziö -a -bha bɔmε -nu ɲgban -bha -ta. 'Sa -a kë 'a- wo "dhü bha 'mji- kë n -dɪ faan 'ka, -a -bha -gasite 'ö- -kë n -dhe bha- 'saa- -mü. Yö ɲnë n gba- kë -faan 'ka. ¹¹ -A -kë "dhü -sü bha- 'gü, -yö -kë n 'ka oo, -yö -kë Yesu -bha bɔmε "wεε 'bha 'ka oo, Atanna -bha naɔ do 'ö me ɲgban 'yi- dɔ ka -go 'ö 'ka 'dhang bho- "dhiü bha ɲnë 'a- 'klɔɔ- pö bha.

'Wɔn 'ö -gban kwa -go ga 'gü -sü -bha -a -dhiang 'ö Pɔdhö -ya zë

¹² 'Wɔn 'yi- -dhiang zë ka -dhe yö -mü ɲdhe Klisi ɲya 'go ga 'gü ɲya -bö. -Yö -kë mü ɲdhe 'sa 'yö me -yö ɲslɔɔ ka kpö 'gü 'yö- pö ɲdhe 'me ɲwa ga kö ɲwa ga 'wii 'dho -bö? ¹³ -A pö 'wo- wo "dhü bha ɲya kë ɲdhe 'ö tean- 'ka 'nu kö Klisi -dɪ 'pö 'yii -bö 'sa -kεε! ¹⁴ 'Yö ɲya kë ɲdhe Klisi 'yii 'go ga 'gü 'nu 'pö tean- 'ka, kö -a -dhiang 'yi- zë ka -dhe bha "wlaa- =në 'yi- zë "wεεwεε, 'sa kö ka 'dhang -bho "dhiü -gen 'yaa 'dhö 'pö. ¹⁵ 'Sa ɲya kë ɲdhe 'me ɲwa ga 'waa -bö 'nu tongtongdhö tean- 'ka, kö -a pö 'yi- wo ɲdhe Atanna ɲya Klisi -bö bha ɲsua ɲnë 'yi- -kë. ¹⁶ -A 'klɔɔ- -mü ɲdhe ɲya kë ɲdhe 'me ɲwa ga 'waa -bö 'nu tongtongdhö 'zü, kö Klisi -dɪ 'pö 'yii -bö ɲnaa bha. ¹⁷ 'Yö ɲya kë ɲdhe Klisi 'yii -bö 'pö 'nu tean- =dede 'ka kö ka -dɪ -zian ɲnë 'ka- kë sië "wεεwεε -zɔ -yö Atanna -dhe -sü 'ka bha, kö kaa- 'wɔn yaa 'yii 'go ka -bha, kö ka -tun ga -sü 'ka Atanna -go ɲnaa bha. ¹⁸ ɲYa kë 'pö "dhü kö 'me 'wo to Klisi -bha zian bha- -ta 'wo ga bha kö- -nu 'gü ɲya see- =naa bha. ¹⁹ ɲYa kë ɲdhe kwa -bha -zɔ -yö Yesu -dhe -sü ɲya kë -tosa dosengseng 'ö 'kwa- kë sië "kpung ɲtaa yö bha ɲnë- -wɔn 'gü, kö- "wεε 'bha 'yaa yö -zë zian- -ta, kö kwa ɲnë 'kwa -wëême ɲgban "dhiütodhe 'ka.

²⁰ "Kεε 'yaa "dhü, Klisi -yö -bö -sü 'ka tean- =dede 'ka, kë "dhü kö -yö kë 'me 'wo dho -bö -dhekpaoyi

dhia' 'gü bha- -nu -bha -moo -bleesü 'ö -wo -a 'ka. ²¹ -A pö 'a- wo "dhü bha- 'kloo- -mü □dhe ga -yö -bo me do □në- -ta 'yö -da "kpong □taa, -ko do bha- 'gü 'pö -go ga 'gü -sü -yö -bo me do □në- -ta 'yö nu. ²² Ga 'ö me □gban "pepe 'wo- wo sië bha- 'kloo- -mü Adan -bha -kë me □gban "bhema 'ka -sü □në- 'ka. -Ko do bha- 'gü 'pö 'go 'ö 'wo dho- wo ga 'gü bha- 'kloo- -mü -bo Klisi 'ka -sü □në- 'ka. ²³ "Kee bö -kö 'ö dho kë bha -yö -dho kë -bhië □në- 'ka. Klisi □në me -bleesü 'ö -bö -a 'ka, 'yö 'me 'wo bo- 'ka bha 'wo wo -bha wo "töng 'ö dho nu- 'ka kö -yö me -dhe kë bha- 'ka. ²⁴ □Ya 'go yö □në- 'gü 'yö 'gügbudhe -pë "pepe 'ö- -nu -ko -yö -ziö "kpongtaadhe -go bha Klisi -yö medhe sü- -nu -go, 'yö kpaö -pe -ziö me -go -pë "pepe □gban -bha, -yö -dho "kpongtaadhe □gban -go 'waanu -ko bha □në- 'gü 'yö -sü 'ö- "kpläng bho 'ö dé -dhe. ²⁵ -A pö 'a- wo "dhü bha- 'kloo- -mü □dhe -a -dhea -bha □dhe Klisi -yö medhe kë kö -yö 'to- 'ka "dhü -yö zun- 'ka 'yi 'ö Atanna dho- 'yao- -nu -da 'ka -a -gen □wlöö bha- -bha. ²⁶ 'Sa ga □në- 'yao- -nu 'wo "dhü bha- -nu -totaamasü 'ka. ²⁷ -A 'kloo- -mü □dhe -yö -ben zë -sü 'ka -a -bha 'tong- 'sëedhe 'gü □dhe:

«Atanna □ya pë □gban "pepe -da -a -gen □wlöö.»

"Kee □waa- pö "dhü kö 'wii "wı yö 'kö yö -zë 'ö pë □gban -da Klisi -gen □wlöö bha- 'ka. ²⁸ □Ya kë □dhe Klisi □ya -ya pë □gban "pepe -go "dhiü yi 'ö- 'ka, kö -bhië □ya zun 'ko "dhiü, 'yö Klisi 'ö -kë Atanna Gbö 'ka bha yöö -dı 'pö 'ö 'ö -go dho "sia- 'ö Dë -dhe, 'yö -ya 'pë bha- -gban "pepe -go "dhiü.

²⁹ -Ka -dhe -ga, □ya kë 'nu □dhe 'me □wa ga 'waa -bö tongtongdhö kö 'me 'wo- -nu -zu 'me □wa ga (kö 'wii- -nu -bo Yesu 'ka -zu bho) -a -nu -bha "zu 'gü bha- wo -gen 'yaa 'dhö. "Kee 'me 'wo bha -wo wo

-zu -gon -më -won -zë -dhe 'yö 'wo- -nu -bo Yesu 'ka -zu bho? ³⁰ □Ya kë 'nu □dhe 'me □wa ga 'waa -bö 'nu tongtongdhö kö 'me 'kö 'yi ya yi -dı -do ga "dhiü "töng □gban "pepe 'gü -gen -mü -më 'ka? ³¹ N dheebhang -nu, ka □në 'ka n -gen gbo -kë "gblügbü kwa Dëme Yesu Klisi -bha zian -ta. 'A- zë ka -dhe □siü □dede -ta □dhe a -do ga "dhiü -dhe "puu 'ö □kpaö -a □gban 'gü. ³² □Ya kë 'nu □dhe 'me □wa ga 'waa -bö tongtongdhö, (kö Atanna -wo) -ta -ko 'a- zë Efezö -pö ya- 'gü □dhe me- pë zë wü "dhiü- 'ka bha- =tröon -mü -më 'ka? □Ya kë 'nu □dhe 'ko suu bha a- -zë "kpongtaapë □në- -won 'gü, kö -zë -gen 'yaa 'dhö. □Ya kë "dhü 'nu kö mang -dı 'pö a -dho -a pö 'nu □dhe -ko 'wo- "gwënnng -da 'ka -a 'dhö □dhe: «□Dhe 'ö -kë □dhe kwa ga -won -yö -dhö dhia" bha, -ka -kwa 'won "su 'won 'ö -dhi kwa -dhe -a □gban kë 'sa.»

³³ □Dhe 'ö "dhü n dheebhang -nu, a- -pö ka -dhe □dhe 'ka 'dho "kpënnng- kë ka -dı -go. -A -gen -mü □dhe: «'Bha □nëng këköyaame -bha i kë -ko -yö -siö.» ³⁴ □Dhe 'ö "dhü n dheebhang -nu, -ka slëë- ka 'gü kö 'ka zun tean- -zian -bha □dhe -ko 'ö- -dhe 'dhö- -bha -dhe me -ya kë 'ka -a 'dhö, kö 'ka ka bo 'won yaa kë -sü 'ka. -A pö 'a- wo "dhü bha- 'kloo- -mü □dhe me 'bha -nu -wo ka kpö 'gü 'ö 'waa Atanna do -zianwo. A- -pö "dhü kö -yö bho □në- wo ka 'gü 'yiü- -won -bha.

'Wön 'ö -gban kwi -dee 'ö 'me □wa ga 'wo dho -bö 'ka -a -bha -a -dhiang 'ö Pödhö -ya zë

³⁵ 'Ma- pö "dhü me- -dho □slöö ka kpö 'gü 'ö- pö: «"Kee 'me □wa ga 'nu -wo -dho -bö -ko kë □dhe 'sa? Kwi suu -më □në dho kë- -nu -bha?» ³⁶ A -tamame 'i ya, pëga 'i- -da "sëedhë □sië bha -yö -bhong bho -ko -kë □dhe kö 'yii ga -zë wo? ³⁷ "Een pë -bhong □në 'i- -da "sëe

'yaa kē pēga -zē 'ka -ee? -Yō -kē -mlü 'ka oo, -yō -kē pē "bu pē 'ö-ka oo, -a ga [nē 'wo- ta, 'yō gun -na -bhong -zē bhō. ³⁸ Atanna [nē kwi 'ö -dhī -dhe -a -da pēga 'i -da "sēε bha- bha, -a 'dhe 'ö "dhü -a -bhong 'ö bhō -bha 'yō -nu -dhe.

³⁹ 'Sa "yaanpē "pēpe 'ö 'dhō, -a [gban -wü suu -yō -dī -ta -dī -ta. Mē "bhu- -nu -wü suu -yō -dī -ta, 'yō wü -nu -bha 'dhō -dī -ta, 'yō -maa -nu -bha 'dhō -dī -ta, 'yō 'yuü- -bha 'dhō -dī -ta 'pō.

⁴⁰ Atanna -bha -dapē -nu 'wo "dhü bha- bha -nu -wo dhang- 'gü, 'yō- 'bha -nu 'wo "kpong [taa. -A 'dhe -nu 'wo dhang- 'gü -a -nu suu -yō -dī -ta, 'yō- 'dhe 'wo "kpong [taa -a -nu -bha 'dhō -dī -ta 'pō. -A 'dhe 'wo dhang- 'gü -a -nu -bha -sēdhē -yō -bho -a 'dhe 'wo "kpong [taa -a -nu "piü. ⁴¹ 'Yēnng- bha -sēdhē -ya -gō, "su -bha -ya -gō, "susēng -bha -ya -gō, -a -nu [gban -bha -sēdhē -yō -bho 'ko "piü, aa" [ni "susēng -nu -dī -slōo -zian 'wo bha, -a -nu -bha -sēdhē -yō -bho 'ko "piü.

⁴² 'Mē [wa ga -a -nu -bö -sü -dho kē -kō do bha [nē- 'gü, 'mē [ya ga -a bun bho -sü bha -yō kē [dhe pē ta -sü [nē- 'dhō. [Wa bo- -sō -sü -zē 'ka "sēε kō- "bu -wōn [nē [ya 'to. "Kēε kwi -dee 'dhe 'kō yōō -bö 'ka bha yō -zē 'yaa "bupē 'ka. ⁴³ -A -da "sēε "tūng 'kō bha- 'ka, kō -yō 'ya-, kō "sī 'yaa- dhe, "kēε -a -bö "tūng -zē 'ka kō [ya kē -sē, kō faan [ya -da 'gü. ⁴⁴ 'Wo- da "sēε kwi 'dhe 'kō- 'ka bha mē "bhu- kwi -mü, "kēε kwi 'dhe 'kō dho -bö 'ka bha -yō -gō Atanna [nē- "piü. -A -gen -mü [dhe [dhe 'kō "kpong [taa -kwi 'dhō 'dhō, kō Atanna [plōō -kwi -yō -dhō 'pō. ⁴⁵ -A pō 'a- wo "dhü bha- 'klōo- -mü [dhe -yō -ben zē -sü 'ka Atanna -bha 'sēdhē 'gü [dhe:

«Mē -blēsü 'ö- -da yi 'bha 'ka 'wo- Adan -kē bha

-ya -kē mēbhüdhe "yaandhe [nē- 'ka,

"kēε Klisi 'ö Adan bha- 'dhe kwa do -kō ya- 'gü -a 'ka bha

yō -zē 'Nii- 'ö [sii -da mē 'gü [nē- 'ka.»

⁴⁶ -Kō do bha- 'gü, kwi 'dhe 'ö kwa -bha "kpong [taa ya [nē Atanna -ya -da -blēsü, 'yō- -dee 'dhe 'ö dho 'go- "piü 'ö dho bhō- bha 'Nii- 'slüöslü 'ka 'ö 'gü bha 'yō- da [taama. ⁴⁷ Adan -blēsü 'ö Atanna -ya -da bha -ya -kē "sē [nē- 'ka. "Kēε -a [plē -naa -zē -yō kē -go dhang- =nē- 'gü. ⁴⁸ Adan 'dhe 'ö- -kē "sē 'ka bha- 'gü -nē "pēpe 'kō 'kwa "kpong [taa ya kwa -bhō yō [nē- -bha, 'yō Adan 'dhe 'ö go dhang- 'gü [taamasü ya- 'gü bha mē "pēpe 'kō 'kwa bō Yesu 'ka 'kwa bhō 'pō- bha. ⁴⁹ -A -kē "dhü -sü bha- 'gü, 'kwa mē 'dhe 'ö "sē -kōn 'ka -a -bhō -bha 'ka -kō do 'ö- 'gü bha [nē 'kwa dho kē 'pō mē 'dhe 'ö go dhang- 'gü bha- -bhō -bha 'ka -a -kō do bha- 'gü.

⁵⁰ N dheebhang -nu, 'ma- pō "dhü kō a- -pō [dhe kwa [nēng 'ö kwa -bha waa- kwa [yoōn 'ö kwa 'gü bha wo -zē 'waa [mōo- -bha kō -wo -da Atanna -bha -gblüdhēdhēkēdhē 'gü, -a 'klōo- -mü [dhe "bupē -zē 'yii 'dho [mōo- -bha kō -yō 'to "dhü [dhe 'pē 'yaa "bu- 'dhō.

⁵¹ -A -kē "dhü -sü 'gü, 'wōn 'ö -bin -sü 'ka, 'ö Atanna -zū "piü [nē maa- pō ka -dhe bha. Yō -mü [dhe mē [gban "pēpe -zē 'kwii 'dho ga, "kēε "gla [nē mē [gban "pēpe 'kwa dho- wo. ⁵² -A pō 'a- wo "dhü bha- 'klōo- -mü [dhe yi 'ö Atanna -bha "truu [taamasü dho "wī- 'ka bha, mē [gban kwa -dho "gla [dhe -kō 'ö mē- mē "yan zē- 'ka bha- 'dhō. -A -gen -mü [dhe [ya bo "wī -sü 'ka, 'yō 'mē [wa ga 'nu bha 'wo -bö kwi -dee 'dhe 'ö [ya kē mē -bha 'ö mē 'yaa ga tongtongdhō 'zü bha- 'ka, 'yō 'mē 'kwa dho kē "yaan 'pō "tūng bha- 'gü bha 'kwa

-gla. ⁵³ -A pö 'a-wo "dhü bha- 'kloo- mü □dhe -a -dhea -bha □dhe kwi dhe "bu -kwi 'ka bha -yö "gla kwi 'dhe 'yaa "bu bha- 'gü kö pë 'dhe gapë 'ka -yö "gla 'pö 'pë 'yaa ga tongtongdhö -a 'gü. ⁵⁴ □Ya kë □dhe 'pë 'ö gapë 'ka □ya bo kwi 'dhe 'yaa ga -a -da -sü 'ka ö -bha, kö 'pë 'ö ga -yö bo "gla -sü 'ka 'pë 'yaa ga -a 'gü, kö -wu 'ö -ben zë -sü 'ka Atanna -bha 'sëedhe 'gü □dhe:

«Atanna -ko □ya ziö ga -go, -a -bha -gblü □yaa- "mëng.»

⁵⁵ "Een 'zü □dhe:

«Ga i -ko -ziö me "bhü -go -dhe □në 'me?

I □glongga 'i gun me 'kun sië- 'ka bha -yö 'me □ton bha?» -a 'gü -wön □ya kë.

⁵⁶ -A pö 'a-wo "dhü bha- 'kloo- mü □dhe ga -yö ö zü -gban □song yaya -nu 'wo kwa -bha bha □në- 'gü 'yö-ko -yö -ziö kwa -go. 'Yö kwa □song -nu bha 'pö 'wo wo zü -gban Atanna -bha 'tong- 'gü. □Ya kë 'nu □dhe 'kwa 'wön yaa kë, kö 'kwa ga. ⁵⁷ "Kee -ka -kwa Atanna nue" bho, -a -gen -mü □dhe yö □në kwa -ko -ziö 'wön yaa waa- ga -a -nu -go kwa Dëme Yesu Klisi 'saa- 'gü.

⁵⁸ -A -kë "dhü -sü bha- 'gü n dheebhang -nu, ka -bha -zu -yö Atanna -dhe -sü bha -kaa 'kun "gbü- kö 'ka ka faan do -a -bha yë bha- bha -kpeakpawo. -A pö 'a-wo "dhü bha- 'kloo- mü □dhe kaa □dede ka- 'wön -do □dhe yë 'ka- kë sië- dhe ka -bha -kë kwa Dëme -bha 'ka -sü -wön 'gü bha yë 'gü "fië 'yaa -mü.

16

'Wön 'ö -gban 'pë 'ö Kodhengtö -me -nu dho- bho 'ko -ta waa- 'wön -nu 'ö Pödhö 'piü □dhe 'ö- kë -a -bha -a dhiang 'ö- zë

¹ 'Wön 'dhe 'kö gun n "piü □dhe 'a- pö ka -dhe □në 'a- pö bha. -A 'dhe 'ö □ya 'to -pö ka -dhe -pë 'ka □taamasü ya- 'gü, 'yö -kë 'pë 'ka-

bho sië Atanna -bha me -nu 'wo Zedhizadhëmö -a -nu -dhe bha- -wön 'ka. 'A -wu kpo Atanna -bha 'kodhigüme -nu 'wo Gadhatö -a -nu -bha 'a- pö -wa kë -ko 'ö- -bha bha, Kodhengtö -me -nu, -kaa kë 'pö -ko do bha- 'gü. ² A- pö 'ka ka 'gü do "gbü- kö □glooyi □ya □loo -ko 'ö- -bha 'do 'do, kö 'pë 'ka- =sloo "dhoo □zinng 'gü do 'gü, -a 'dhe 'ö ka -ko -yö □moo- -bha, 'ka- -ya -dö -ta kö 'ka- =loo 'ko -ta kö 'ka- bo Atanna -bha me -nu 'wo Zedhizadhëmö -a -nu -dhe, kö 'ka 'dho- pö 'ka do n -loo mü -sü -go. ³ 'Me 'ka 'dhang bho- "dhiü, -kaa -nu -ya ka -ko "soo kö 'ma nu 'ma □loo mü, kö 'sëedhe 'wo dho wo "kplëng bho- ta 'a- kë kö 'a- do -nu -go kö -wo 'dho 'pë 'ka- =gbaö bha- 'ka 'me 'wo Zedhizadhëmö -a -nu -dhe. ⁴ □Ya kë 'zü □dhe 'pë 'ka dho- bho bha □ya kë 'gbe, kö -yö mang □dede n 'dho -gen bho, kö 'yi 'dho yi "kwëe.

⁵ □Ya 'go yö -zë 'gü, -yö n "piü □dhe 'a nu zun ka -dhe 'gü. "Kee n -bo Maseduanö -se 'gü -wön -yö -tun □kö 'kö 'a gun -na nu. ⁶ 'Bha mü "dhü 'ma nu a -dho □gwëe 'në 'bha bho ka "piü mü, 'ö 'a -nee 'gü -zian -kë mü. □Ya kë 'dhü ka -dho □moo- -bha 'ka dho n do -dhe "pepe 'ö -dho mü -wön 'dhö n -bha bha- 'gü. ⁷ -A pö 'a-wo "dhü bha- 'kloo- mü □dhe 'yaa n "piü □dhe 'ma nu 'ma n "yan -kpan ka -bha 'a 'to 'a ziö. □Ya kë □dhe □ya kë kwa Dëme -dhidhewön -zë 'ka, -yö n "piü □dhe 'ma nu 'a □gwëe 'në 'bha wo ka "piü mü.

⁸ "Kee yö -zë □gban 'gü, a -dho to Efezö -pö ya- 'gü □kö 'ö Pangtökotö yi -yö □loo. ⁹ -A pö 'a-wo "dhü bha- 'kloo- mü □dhe 'ko -zë Atanna -wu 'ka -me -nu -kë 'gbe -sü □gban waa- -bha -bha, -a -bha yë bha- -ye "dhi -yö "pu -sü 'ka n -go 'pö- ya- 'gü □dedewo.

¹⁰ Timote -zë □ya -da n "dhiü -yö nu sië, "kee □ya nu □ya □loo

mü -kaa -dheng 'kun "yön -ko 'ka kö- 'dhia -yö 'ma- 'gü, -a -gen -mü □dhe kwa Dëme -bha yëkëme -mü 'ka 'pö □dhe n 'dhö. ¹¹ 'Ka 'dho- pö 'ka- ga "yan -wlö -ta 'ka. -Kaa do zian- sè 'ka kö- "dhiü yee kë -sü -yö -wo n -ta zuë" □nii -da 'ka, -a -gen -mü □dhe n "yan -yö waa- kwa dheebhang -nu -gö.

¹² Kwa dheebhang Apodhösö -zë a- pö -dhe "töng □gban 'gü □dhe kwa dheebhang -nu 'wo nu sië zun ka -dhe 'gü weng- -nu -wo nu wo "kwëë, "wü □në 'yii- wo n -gö -bha □kö. "Këë yö -zë □gban 'gü 'yii 'dho 'to- 'gü, □ya ö -di □slöo -yö -dho nu zun ka -dhe 'gü.

¹³ -Ka -ya ka "yaan, ka 'gü 'ya 'dho ga -zö -yö Atanna -dhe -sü 'ka, -ka ka faan do, -ka ka 'gü do "gbü-. ¹⁴ 'Wön "pepe 'ka dho- kë, -kaa kë -dho 'gü.

¹⁵ Ka Tefana waa- -bha 'koomë -nu -do. Ka- 'wön -do 'kpakpadhö □dhe wo □në 'wo 'dhang bho Yesu -wön "dhiü -blëblesü Akai -së bha- 'gü, 'yö 'wo wo -di "kplëng bho -sü 'ka Atanna -bha më -nu 'wo "së bha- 'gü -a -nu -dhe. □Dhe 'ö "dhü n dheebhang -nu, bhea" □në 'a- wo ka -dhe, ¹⁶ kö 'ka do "gbü- 'ka ka "tu 'to 'më 'wo bha waa- më -nu 'ö- nu -kö 'dhö 'wön do -bha bha □në- nu -wü -bha kö -wo kë "dhiü -sü ka 'ka -më -nu 'ka.

¹⁷ Tefana 'dhöö, Föotunatusö 'dhöö, Akaikusö 'dhö, nu 'wo- wo -wo n -dhe 'gü yö bha dhi 'ö- wo n -dhe -a "sinma 'yaa 'dhö. -A 'klöo- -mü □dhe ka -dho 'ö □ya gun □ya 'kpö n "dhiü bha, wo □në □waa- 'dho 'në 'bha wo n -gö "sia-. ¹⁸ 'Ö go mü 'zü wo □në □wa n zuë" 'waanu □dhe -kö 'wo ka zuë" 'waanu 'ka 'pö mü bha- 'dhö. Më suu 'wo "dhü bha- -dhea -bha -dhe 'ka □bhlëë -ya -nu -bha kö 'ka do- -nu -wön 'kun -dhe 'ka.

¹⁹ ('Wön -nu 'wo gun n "piü □dhe 'a- pö ka -dhe kö -yö 'to -dhio -wü -totaamasü 'ka 'yö bha.) □Dhe 'ö "dhü, më "pepe 'dhe

'kö 'wo Atanna -bha 'kodhigüme 'ka Azi -së ya- 'gü □wa ka □tua bho 'gbë. Akidhasö waa- -bha dhebhö Plisidhö waa- Atanna -bha 'kodhigüme -nu 'wo □loo 'ko -ta -a -nu -gö 'köödhö bha, -wa -pö 'wa ka □tua bho kwa Dëme Yesu Klisi 'to 'gü. ²⁰ Kwa dheebhang -nu "pepe 'wo -dhe ya- 'gü □wa ka □tua bho 'gbë. 'Ka -kpan ka 'ko -nu -bha -ka □loo ka 'kwëë- -dhe -kö 'ö dheebhang -zë -nu -wa -kë 'ka -a 'dhö.

²¹ □Tuabhonaö 'kö ya mang Pödhö -më ma □në 'a- -ben zë n -di -kö "dhe 'ka.

²² Më "bü më 'ö kwa Dëme -dho 'yaa- kë -a -më -bha "dhang □në bha! "Këë yi -zë yi- pö «Mad- hanata»! 'Ya- pö "dhü kö yi- pö yi Dëme bha -yö nu.

²³ Kö kwa Dëme Yesu -yö -gasite kë ka -dhe bha 'aa -yö kë.

²⁴ Më □gban "pepe ka -dho -yö n -kë Yesu Klisi -wön 'ko -sön.

'Sëedhe □ple -naa
'ö Pödhö -ya bə Atanna
-bha me -nu 'wo
2 Kodhengtö
-a -nu -dhe

Pödhö -bha Atanna nue" bho -wu

¹ 'Sëedhe ya mang Pödhö -me 'ö Atanna □në n -ya Yesu Klisi -bha bəme 'ka bha, yaa- Timote 'ö -kë yi dheebhang 'ka 'pö kwa Dëme bha-bha zian -ta bha yi □në 'yi- bə ka -dhe.

Yi 'sëedhe ya- -bə me "pəpə 'ka Atanna -bha 'kodhigüme -nu 'ka Kodhengtö -pö 'gü waa- me "pəpə 'dhe 'wo to 'wo ka -gə Akai -se bha- 'gü bha □në ka -dhe. ² Kö kwa Dë Atanna waa- kwa Dëme Yesu Klisi 'ö 'dhö -wo ka gba zuëyagblü 'ka, kö -wo -gasite kë ka -dhe bha ('aa -yö kë).

³ -Ka -kwa Atanna 'ö -kë kwa Dëme Yesu Klisi Dë 'ka, yö 'ö me -nu -wëe -ya -kë -ziizisü 'ka, 'ö me -zu -gban -ko □gban -ko □gban 'gü bha- nue" bho □dedewo. ⁴ Yö □në yi -zu -gban "yënnng □gbaəndhe □gban "pəpə suu 'gü, kë "dhü kö -ko do 'ö yi -zu -gban 'ka bha 'yi me "wəe -nu -zu -gban 'ka 'pö kö -wa -nu -wëekë wo sië. ⁵ -Kə do 'ö Klisi -wëedhe -yö bho- 'ka, yii -dɪ 'pö yi -wëedhe -yö -bho 'ka, "kəe yi -wëedhe bho -sü bha- 'bha 'dhö -da sië- 'gü Klisi -wəɔn 'gü kö Klisi -dɪ 'pö -yö yi faan dɔ sië "dhü do 'ö dho- 'ka. ⁶ 'Ya saan", kö yi -saan kë "dhü kö ka □në ka -zu -yö -gban, kë "dhü kö 'ka dha. Klisi □ya yi -zu -gban, kö -ya -kë "dhü kö yi -wëekë "dhiü -nu 'wo- wo bha ka- -dhe yö, kö ka -zu -yö -gban, kö ka zuë" -yö kë -səa, kö □wa ka -wëekë wo 'pö □dhe yi 'dhö kö -yö 'kun bho ka 'gü. ⁷ -A -kë "dhü -sü bha- 'gü, yi -zu -ya 'gü klöklödhö 'ö 'yi- 'wəɔn

dɔ 'kpakpadhö □dhe ka -wëedhe 'dhö bho sië □dhe yi 'dhö -kə do 'ö- 'gü bha, Atanna do 'ö yi -zu -gban bha -yö -dho ka -zu -gban 'pö -kə do bha- 'gü.

⁸ N dheebhang -nu, 'yaa yi "piü tongtongdhö □dhe sëe -ziisü 'yi- bho Azi -se 'gü bha 'ka kë- 'gü ka ti -bha. -A pö 'a- wo "dhü bha- 'klɔɔ- mü □dhe sëe 'yi- bho Azi -se 'gü bha- -dhiang 'yaa zë. 'Ö dɔ mü kö yi dha -wəɔn -zian 'yaa yi "yaan 'zü. ⁹ Kö yi dha -wəɔn -zë □ya kë yi ti' 'ka -wəɔn □në- 'ka, kö yi ga -wəɔn □në yi "yaan -wəɔn 'ka. "Kəe kë 'ö- wo "dhü bha -yö kë "dhü kö 'yi yi -zu -ya Atanna 'ö- -kə -yö □mɔɔ me -bho ga 'gü -sü -bha 'bha □në- -dhe, kö 'ya 'dho yi -zu 'gəɔn yi -dɪ -dhe. ¹⁰ Yö 'ö "dhü bha □në yi dha 'wəɔn 'ö yi -gɔ -yö □mɔɔ -bha 'nu 'ö 'to- 'gü bha- -gɔ. 'Sa yö □në dho yi dha- -gɔ "dhü -kpəawo. ¹¹ "Kəe -a -dheə -bha □dhe 'ka yi -ta 'kun -bheə Atanna -dhe -sü -bha yi -wəɔn 'gü. Yö □në □ya kë "dhü, 'yö dho zë me 'gbe -bha bheə" 'wo- wo sië yi -wəɔn 'gü bha- -dhe 'yö -gasite -kë yi -dhe. 'Yö- 'gü -wəɔn □ya bo kë -sü 'ka, 'yö me 'gbe -wa nue" bho -a kë 'ö- wo yi -dhe "dhü bha- -wəɔn 'gü.

¹² -Ka -dhe -ga, 'ya yi -zu 'gəɔn "səɔngdhö yi -mɔɔ -bha 'yi yi 'to kun. Yi 'to 'kun -gen -mü □dhe -tosəa 'yi- -kë "kpungtaadhe ya- 'gü, "kəe 'ö 'yi- -kë ka kpö 'gü kö yi mü bha, yi- -kë □dhe -kə 'ö Atanna -ya -zɔn 'ka yi -dhe □në- 'dhö "gblüdhə "puu -ta "kəe teanwəɔn 'ö go- "piü -a -ta, "kəe yi- -kë "dhü -gasite 'ö- -kë yi -dhe bha □në- 'saa- 'gü, 'yii- kë me -nu -bha 'wəɔndɔdhe -bha. -A -kë "dhü -sü bha- 'gü yi zuë" 'yaa za dɔ yi -bha. 'Wəɔn 'ö- -wəɔn 'gü 'yö 'yi □mɔɔ- bha 'yi yi 'to kun bha 'yö bha. ¹³⁻¹⁴ -A pö 'a- wo "dhü bha- 'klɔɔ- mü □dhe 'sëedhe -zian 'yi- bə ka -dhe bha teanwəɔn "puu □në 'yi- pö

ka -dhe -a 'gü, 'yii "kpënnng- kē ka -gō kō 'yi- 'bha 'to yi "gblu □dhe -kō 'ö kaa □dede 'ka- -wu pō- 'ka bha- 'dhō. -A -kē "dhü -sü bha- 'gü -yō n 'gü □dhe 'kō 'kii- 'gü -zian ma "tüng ya- 'gü "kēē kwa Dēme Yesu -bha 'yiēn- yaa- -ya dhang- -bha yi 'ö- 'ka ka -dho -a 'wōn dō □dhe ka -bhaa 'tō -bhō -bha -mē -mü yi □nē yi 'ka 'yō yi -bha 'dhō ka 'ka 'pō. 'Sa ka- naa 'nē 'bha -zē -dō "dhü.

¹⁵ N 'dhang -bho 'wōn bha- "dhiü -kō yaa 'gü yaa bha □nē- -wōn 'gü, 'yō gun n "piü □dhe 'a nu ka -dhe 'gü 'nu □kō -blēēsü, kē "dhü kō- 'gü -wōn -sē bha -yō kē ka -dhe 'koodhō □plē. ¹⁶ -A pō 'a- wo "dhü bha- 'klōō- -mü □dhe 'ma gun 'ma- -ya 'nu n -zū "piü □dhe n 'dho -sü □ya kē Maseduanō -sē 'gü 'a bō ka "piü mü, kō n yee kē -sü 'ka 'zü 'a bō 'mü kō 'a n "yan 'bha -kpan ka -bha. □Ya kē "dhü 'nu ka -mōō -bha 'ka n dō zian- 'yō 'a 'dho Zude -sē 'gü. ¹⁷ ("Kēē 'ma- "ta bha- bho- -ta.) Ka -mōō -bha 'ka- pō: «'Yō i- -bho -ta -mē -wōn 'gü? "Eēn -a yi 'kō 'i gun- 'kpo siē -blēēsü kō 'bhii i -zū 'pō- 'gōn -ee? "Eēn 'mē 'ö "ta sü 'ö -dīa -gleng -bha 'ö □yaa- pō 'wōn -bha □iin 'ö go 'mü 'ö- pō 'wōn do bha- -bha 'zü 'aa bhoo yō -mü i 'ka -ee?» ¹⁸ -Abin! 'Yaa "dhü tongtongdhō. -Kō do 'ö Atanna 'dhō- 'ka 'ö 'yaa -wu □plē pō tongtongdhō bha □nē 'a- 'ka. 'Maa- pō 'wōn -bha □iin 'maa 'go mü 'maa- pō "uun; -a -wōn 'gü -wu 'a- pō ka -dhe bha 'yaa □sua 'ka. ¹⁹ -A pō 'a- wo "dhü bha- 'klōō- -mü □dhe Yesu Klisi 'ö Atanna Gbō 'ka 'ö Timote 'dhō, Siliven 'dhō, ma 'dhō, 'yi- -dhiang zē ka -dhe bha 'yaa gun □iin waa- "uun □gban -kaankwēēmē 'ka. -A 'klōō- -mü □dhe □iin- 'ö Atanna -ya pō bha □nē Yesu -ya 'gü -wōn -kē. ²⁰ -A pō 'a- wo "dhü bha- 'klōō- -mü □dhe "plüün "pēpē 'ö Atanna -ya bho kwa -dhe bha yō □nē- =iin 'ka. -A -kē kō 'yaa -wu □plē pō -sü bha

'yō yii -dī 'pō 'yi- "sēēdhe -kē me □gban "pēpē -dhe kē "dhü kō- 'tō -yō bhō. ²¹ Atanna yōō □dede bha □nē kweng- -nu □gban kwa -zū -gban Klisi -bha zian bha- -ta. Yōō do bha 'zü □nē kwa -ya -dī -ta. ²² 'Yō 'ö 'tō -ya kwa -bha, 'yō dho 'ö 'ö -bha 'Nii- "slüüslü bha- -ya kwa 'gü kō -yō kē 'wōnsē 'ö- -ya -sü 'ka kwa -gō -dhekpaō dhia" 'gü bha- taōng 'ka.

²³ -A -kē "dhü -sü bha- 'gü, n -nu mü -sü bha- bho 'a- wo- -ta bha a- -kē "dhü kō 'ma 'dho 'wōn bho ka □nē ka 'gü. -A pō 'a- wo "dhü bha Atanna □nē n "sēē- 'ka, □ya kē □dhe □ya kē □sua 'ka -yō n 'sü. ²⁴ -A 'klōō- -mü □dhe 'yaa yi "piü □dhe ka -bha 'dhang -bho Klisi "dhiü -sü bha -yō kē □dhe 'pē 'yi ka -kō □nē- kpo- 'ka -a 'dhō. "Kēē -kō 'yi dho- kē- 'ka kō 'yi ka -ta 'kun kō ka zuē" □nii □nē -yō -da tekpetekpedhō □nē 'yi- -dhe mōō siē. -A -gen -mü □dhe □ya kē -zū -yō Atanna -dhe -sü -zē 'ka kō 'ka yō -zē -koso "kan.

2

¹ "Kēē 'wōn 'ö- -wōn 'gü 'yō 'a n -nu zun ka -dhe 'gü -wōn bha- bho- -ta bha 'yō bha, kē "dhü kō 'ma 'dho (dōn bho ka 'ka 'a) ka zuē" -gii 'zü -deewo. ² -A pō 'a- wo "dhü bha- 'klōō- -mü □dhe ka 'ö ka -zē n -zū □ya -bō ka -wōn -ta 'yō n □nii -yō -da bha 'ma -dheang bhō ka -ta kō 'a dōn □nē- bho ka 'ka bha -oo, kō de -yō n □nii -da? "Eēn 'mē 'a- -nu -yua -bha -dhiang zē bha -ee? ³ 'Wōn 'ö- -wōn 'gü 'yō 'a 'sēēdhe 'ö bō ka -dhe bha 'a- -ben zē "dhü bha 'yō bha. -A -gen -mü □dhe 'yaa n "piü □dhe 'ma nu mü 'mē 'ö ka -zē 'ka dho kē n □nii -da -mē 'ka bha 'ka kē n wēgüsiömē 'ka. -A -gen -mü □dhe a 'dhang -bho "dhiü 'kpakpadhō □dhe n □nii 'dhō -da -sü 'ka, kō kaa- -dī 'pō ka □nii -yō -da -sü 'ka. ⁴ 'Sa -yō "dhü tean- 'ka, □dhe "tüng 'a 'sēēdhe ya- bō

'ka ka -dhe bha kö "suü □dede □ya -da n 'gü, kö n zuë" "dhiü -yö "tëë sië □dedewo. A- -bo "gbu 'ka, "këë 'mii- "dhiü wluu" -bha kö -yö kè ka wë 'gü -siö -pë -zë 'ka. A- -kë "dhü kö 'ka- 'wön □në- do □dhe ka -dho 'ö n -kë bha- "sı -zian □në 'yaa n -dhe.

'Wön 'ö -gban 'wonyaakëme -mawön 'to -sü waa- 'wön 'ö gun do sië Pödhö -zv -bha Troasö -a -dhiang 'ö- zë

⁵ 'Sa me 'ö 'wön yaa bha- -kë bha 'yii mang do -zë n -yua -bha -wön kë. □Ya kë □dhe 'mii "suü □sua -go kö 'a -moo -bha 'a- pö -yö me □gban "pepe □në ka -yua -bha -wön -kë bha. 'Kö 'yii kë 'zü me □gban ka 'ka "këë kö me kpö 'bha -zë -mü. ⁶ "Këë □dhe 'kö me 'gbe □gban 'ka 'wön -zë bho- me "yan 'gü bha -dhe bha -yö 'to "dhü. ⁷ -Kaa -mawön 'to kö 'ka- -zv -gban, kë "dhü kö 'ya 'dho "yua- -bha "dhiü ziö- 'ka 'ö -kë -a -go Atanna -bha zian -ta -gen 'ka. ⁸ -Ka do "gbu- kö 'ka- 'kun "yon -ko 'ka kö -ya 'wön do □dhe ö -dho -yö ka -kë, kö 'ya 'dho bho- 'gü -sanmekë -bha. ⁹ 'Sëedhe 'dhe 'ö ya- -bo ka -dhe 'kloo- 'yaa 'wön "wëë 'bha 'ka, -a "dhiü □në 'a- =wlu- -bha. A- -kë "dhü kö 'a ka 'gü □në- dan "ni kö 'ka -ya -sü 'ka -dhio -ma n -ta -yan 'gü "töng □gban "pepe 'gü kö 'a- 'wön do. ¹⁰ Me "bu me 'ö 'ka- -mawön 'to, kö mang -du 'pö 'ma- -mawön 'to. 'Ö □ya kë 'zü □dhe me wë zë -me 'ö "dhü bha ka -gun do sië ma □në n -go kö 'ma- -mawön 'to kö 'ka gun -na -a -mawön 'to, kö 'ma- -mawön 'to 'sa ka 'ko -son Klisi wëëdhö. ¹¹ 'Sa -a -me -mawön 'kwa- to "dhü bha kwa- -kë "dhü kö Sotraan □në 'ya 'dho ö -due yö kwa -bha. -A pö 'a- wo "dhü bha- 'kloo- -mü □dhe 'wön 'ö- -zv "piü kwa -bha bha kwa- -do 'kpakpadhö.

¹² □Dhe 'ö 'ma nu 'ma □loo nao -së 'ö -gban kwa Dëme Yesu Klisi

-wön -bha bha- pö -sü 'ka Troasö -pö 'gü, n "yan -yö -da -dhe 'gü 'ö 'a- 'wön do 'kpakpadhö □dhe Atanna -bha yë 'ö- do n -ko 'ka bha- -ye "dhi -yö "pu -sü 'ka n -go mü kwa Dëme 'saa- 'gü. ¹³ "Këë -a "sı 'yii kë n -dhe kö 'a -dhekpaoyi 'bha kë mü. -A 'kloo- -mü □dhe kö n zuë" -yö do -sü 'ka foodhö -kpan 'ö 'mii- wo kwa dheebhang Titö -bha mü bha- -wön 'gü. 'Wön 'ö- -wön 'gü 'yö 'a to 'a n -wu -da Troasö -me -nu -dhe 'yö 'a dho Maseduanö -se 'gü bha 'yö bha.

¹⁴ "Këë Atanna nuë". -A pö 'a- wo "dhü bha- 'kloo- -mü □dhe yö □në ö -gen zun 'ö 'yao- -nu □gban "pepe □gbin- 'yö kwa -ya ö -ko "dhiüme -nu 'ka, 'yö -gblü -yö -dhi kwa -go -kpeawo kwa -bha -kë Klisi -bha 'ka -sü -wön 'gü, yöö do bha 'zü □në kwa -ya Klisi -wön -ta -pu me -nu -dhe -me 'ka, kë "dhü kö -a -wön -yö □moo -dhe □gban "pepe 'gü □dhe -dhasikloo □fi -së 'wo- =wenng -a- 'dhö. ¹⁵ -A pö 'a- wo "dhü bha- 'kloo- -mü □dhe 'me 'kwa ya □në 'kwa □dhe -dhasikloo □fi -së 'ö Klisi -ya □wenng Atanna -dhe -a- 'dhö. 'Sa kwa- 'ka "dhü 'me 'wo dha -me -nu 'ka waa- 'me 'wo 'gü see- -me -nu 'ka -a -nu □gban -go. ¹⁶ 'Me 'wo 'gü see- -me -nu 'ka bha kwa □dhe pë □fi 'ö me zë □në- 'dhö wo -zë -a -nu -go, "këë 'me 'kö 'wo dhame -nu 'ka wo -zë kwa □dhe pë □fi 'ö me dha 'ö □sii -da me 'gü □në- 'dhö -a -nu -go. □Ya kë "dhü bha -oo, 'dee dho □moo- -bha 'ö yë "sima -sima bha- -kë? ¹⁷ Yi -zë 'yaa □dhe 'me 'wo Atanna -wu -kë "dhoo pë 'ka bha- -nu 'dhö, "këë yi -zë yi- -bha nao bha- -do "gblüdhe "puu -ta □dhe Klisi -bha gwëëzë -nu 'dhö kö yöö □dede -a "yan -ya -dhe 'gü. -A kë 'yi- wo "dhü bha- 'kloo- -mü □dhe yöö □dede □në yi bo.

3

'Wön 'ö -gban 'Nii- "slüüslü kë

-yë 'ö kwa -bha -tosea 'gü -a -bha
-a -dhiang 'ö Pödhö -ya zë

¹ -A pö 'yi- wo "dhü bha [ya
kë "dhü kö 'yii kë [dhe yi -dɪ 'sü
[në 'yi-wo sië- 'kpüi- -dee 'bha wo
'zü. "Een 'ya 'dho kë ka 'gü 'zü
[dhe 'sëedhe 'ö me -ya -ben zë 'ö
[moo- -bha 'ö- -zon ka -dhe [dhe
(Yesu -bha bome -mü yi 'ka), "Een
'ö dho- -zon 'zü me "wëe -nu -dhe
"dhü bha [në 'yi- moo- sië. -Abin!
'Yaa "dhü tongtongdhö. ² -A pö
'a- wo "dhü bha- 'kloo- -mü [dhe
kaa [dede 'ka bha [në 'ka 'sëedhe
'ö "dhü, 'ö- -wu 'ö- 'gü 'ö -ben zë
-sü 'ka yi zuë" "piü 'ö me [gban
"pepe 'wo [moo- -bha 'wo- do, 'ö
'wo- -wu pö -a 'ka. ³ 'Sa -a pö 'a- wo
"dhü bha 'yaa [sua 'ka. 'Yaa -bin
-sü -nu 'bha -zian [në- 'ka [dhe
ka [në 'ka 'sëedhe ö Klisi -ya -ben
zë yi -ko -ta -a 'ka. -A -ben 'ö- zë
"dhü -zianwo bha 'yii- zë pë 'yi
'wo 'sëedhe -ben zë- 'ka bha- 'ka,
-ya -zë 'Nii- "slüüslü 'ö go Atanna
"yaandhe [dede 'gü bha [në- 'ka.
'Sa -a -ben 'ö- zë "dhü bha 'yii- zë
-gwë "kpongpa -ta, -ya -zë me -nu
[në ka zuë" "piü.

⁴ 'Sa ta 'yi- wo yi 'gü 'pö 'wön
bha- dhiang zë -sü -bha 'ö 'ya- zë
'yaa- zë "sika ka bha- 'kloo- -mü
[dhe yi 'dhang bho -sü [në Atanna
"dhiü 'kpkapdhö 'wön bha- 'gü,
Klisi 'saa- 'gü. ⁵ -A pö 'a- wo "dhü
bha- 'kloo- -mü [dhe yi -zë -a "sɪ
-tangga -zian [në 'yaa yi -dhe kö
'yi 'wön suu bha- kë yi -dɪ -ta. Yi
zü -gban -sü -yö Atanna [në- 'gü.
⁶ Kë 'yi- wo -mle -dee 'ö- -da kwa
[zinng 'gü bha- "sëe- 'ka bha, yö
[në -kë 'ka -sü "sɪ -kë yi -dhe. 'Sa
-mle -dee 'ö "dhü bha- =sloo 'kwa-
wo bha 'yii- gban kwa -bha Atanna
-bha 'tong- 'ö -ben zë -sü 'ka bha-
'kun -sü -bha, kwa- -sloo -bha 'Nii-
'ö- -ya -sü 'ka kwa 'gü bha [në-
'saa- 'gü. -A pö 'a- wo "dhü bha-
'kloo- -mü [dhe -a -bha 'tong- 'ö
-ben zë -sü 'ka bha -yö me "dhiü
[në do ga -dhe, (me -ko 'ö 'yaa

[moo- =gban 'gü -wön kë -sü -bha
bha- -wön 'gü), "këe 'Nii- "slüüslü
'kö go- "piü bha -yö [sü [në- -da
me 'gü.

⁷ 'Sa "töng 'ö Atanna -yö me
"dhiü -do ga -dhe -pë bha- -ben
zë- 'ka -gwë 'kpongpa -në -nu -ta
bha [dhe 'ö [ya ö bo, 'yö- -bha
'tobhodhe 'ö dhang- 'gü bha- 'bhü
-yö -wo "yëa-. ([Dhe 'ö- do Moizö
-go 'ö nu 'ö [loo- 'ka Izraëdhö -me
-nu kpö 'gü), 'yö- wëedhe "yan
-yö -ya bho -sü -bha, 'ö do mü
kö 'waa [moo- -bha 'zü kö -wa
-ga -a wëedhö -a wëedhe 'bhü
-go. "Këe 'sa kö 'tobhodhe 'bhü
'ö "dhü bha- -ziö -wön -dhö. (N
dheebhang -nu), 'tong- 'kö yö -zë
'ö me "dhiü [në- do ga -dhe bha
yö -zë nu -sü 'bhü [ya kë [dhe
-ko bha- 'dhö bha -oo, ⁸ 'Yö 'Nii-
"slüüslü 'kö go Atanna "piü bha
-wëe? Yö -zë -bha -dho kë mü
[dhe? ⁹ 'Sanni 'wön 'kö yö -zë 'ö
me -nu "dhiü [në- do ga -dhe bha-
"dhiü [loo -me wëedhe 'bhü -yö
bho [dhe -ko bha- 'dhö bha -oo,
'yö- 'dhe 'kö nu kö -yö mebhudhe
"zu [në- wo Atanna wëedhö [wëe?
A- pö ka -dhe [dhe -a -bha -zë
-dho kë -ziizisü. ¹⁰ 'Kwa -moo- -bha
-zianwo 'kwa- pö- 'dhe 'ö gun 'kpa
bha 'waa- -zon -a 'dhe 'ö [dëe bha-
'ka -a -bha 'tobhodhe -kë -ziisü -sü
-wön 'gü. ¹¹ -A pö 'a- wo "dhü
bha- 'kloo- -mü [dhe "sanni 'pë 'kö
yö -zë -bha "töng 'ö Atanna -ya
kpo kö -wa kë- 'ka -a 'gü 'bha
gun [gblëen bha yö -zë 'bhü- bho
[dhe -ko bha- 'dhö, kö- 'dhe 'kö
yö -zë "dhiütodhe 'yaa 'dhö [wëe?
-A -dhe -bha [dhe yöö zian -zë
-bha "dhiü- ziö -a -blëesü -bha -ta
pongpongdhö.

¹² 'Wön bha [në yi -zu 'dhö- 'gü,
'yö 'ya- dhiang zë 'yö 'yaa- zë "sika
'ka. ¹³ Yi -zë 'yaa [dhe Moizö 'dhö.
-A -gen -mü [dhe Moizö [në gun
so kpa sië ö wëedhö kë "dhü kö
[dhe 'ö -kë [dhe -a wëedhe "yan
'ö gun bho sië bha- 'gü 'yaa gun
[gblëen bha kö Izraëdhö -me -nu

'wa 'dho- go -a wë -bha -dhe yö.
 14 "Κεε πέ "πεπε 'ö Moizö -ya -ben zë "dhü bha- 'bha 'gü ma "sü 'yaa gun- nu -dhe. Aa" ¶ni dö 'kwa- wo ¶dæ ya, ¶wa -mle -blæesü 'ö Atanna -ya -kë kwa 'ka -a 'sëedhe ('ö Moizö -ya -ben zë) bha- -wu pö 'waa- 'gü ma. So do 'ö gun Moizö wëedhö bha -yö -tun kpa -sü 'ka- nu -bha 'wöndöthe -ta ¶dæ. -A pö 'a- wo "dhü bha- 'klö- -mü ¶dhe 'me 'ö ¶ya -kplu Klisi ¶në- bha 'yö 'pë 'ö kpa -sü 'ka- bha 'wöndöthe -ta bha 'ö bho 'mü.
 15 Aa" ¶ni ¶dæ -mü ¶dæ 'ka, ¶wa 'sëedhe 'ö Moizö -ya -ben zë bha- -wu pö, pë -yö -kpa -a -nu -bha 'wöndöthe -ta 'zü -deewo 'ö 'waa- 'gü ma. 16 "Κεε 'me ¶ya bo 'ö wë slëe- -sü 'ka kwa Dëme -ta, kö- 'pë 'ö gun kpa -sü 'ka- bha 'wöndöthe -ta bha ¶ya 'go mü ¶dhe -kö 'ö -ben zë -sü 'ka- 'ka Atanna -bha 'tong- 'sëedhe 'gü -a 'dhö. 17 'Sa kwa Dëme 'wo- -dhiang zë Atanna -go 'sëedhe 'gü -dhe bha- 'gü bha 'yaa pë "wæ 'bha 'ka kö 'yii kë 'Nii- "slüöslü -zë 'ka. 'Nii- "slüöslü bha ¶në ¶ya kë -dhe 'ö- 'gü, 'yö me -yö -kë me 'flëe- 'gü. 18 -A -kë "dhü -sü bha- 'gü, 'me "pepe 'ö 'kwa bö kwa Dëme bha- 'ka, 'ö pë 'bhaa kpa -sü 'ka kwa wëedhö bha kwa ¶në 'kwa ¶dhe -a -bha medhe 'bhü 'dhö. -A -kë "dhü -sü bha- 'gü, ¶ya kwa "gla kë "dhü kö 'kwa kë 'ö -bhöbha 'ka. -A -wön 'gü 'kwa 'go 'töbödhe -blæesü bha- 'gü 'kwa -da -a 'dhe 'ö 'kpii- 'ö -ziö -a 'dhe bha- -ta bha- 'gü. 'Pë 'ö kwa Dëme 'ö- bha 'Nii- "slüöslü 'dhö -mü bha 'ö- -kë kwa -dhe bha 'yö bha.

4

'Wön 'ö -gban gbaödhe ¶bhlësü 'ö Atanna -ya kë kwa -go bha -a -kë 'segbo 'gü -sü -bha -a -dhiang 'ö Pödhö -ya zë

1 Yë 'ö Atanna -ya dö yi -kö 'ka 'ö 'yi- kë sië ya -ya kë "dhü 'ö -bha "klusëdhe ¶në- -wön 'gü. 'Wön 'ö-

-wön 'gü 'yö yi 'gü 'yaa ga -a kë -sü 'ka 'pö bha 'yö bha. 2 'Wön 'ö- -wön 'gü 'pö 'yö 'yaa "wü- -bha kö yi -kö -yö -da 'yiü- -wön -nu 'wo- -kë -nu wo -bin 'gü -bin 'gü bha- 'gü, 'ö 'yaa "wü- -bha kö 'yi "kpëng- kë me -nu -go, kö 'yi Atanna -wu "glaa- -ta -nu wo, 'ö -kö 'ö yi -zë 'yi dho- kë 'ka -zianwo kö me ¶gban "pepe -wo teanwön bha ¶në- 'gü ma 'kpakpadhö, kë "dhü kö -wo 'dhang bho yi "dhiü ¶dhe Atanna -bha yëkëme -mü yi 'ka bha 'yö bha. 3 "Κεε yö -zë ¶gban 'gü, Atanna -bha 'wöntaöngsë 'yi- pö sië bha- 'gü -yö tii me 'bha -nu 'gü. "Κεε 'me 'wo 'gü see- me -nu 'ka bha ¶në- 'gü 'dhö tii -a -nu 'gü. 4 'Dhang 'ö 'waa- bho Klisi -wön "dhiü bha- 'klö- -mü ¶dhe Sotraan 'ö "kpong ¶taa yö bha ¶në wo -zë -a -nu -bha -zlan 'ka, 'yö ¶yaa- -nu "gblüdhö -yan ¶gban 'wü "pepedhö, kë "dhü kö 'wa 'dho Atanna -bha nao -së 'yi- dö sië, 'ö yö ¶në ¶dhe -dhangbha 'dhö -dhetiidhe 'gü bha- yö. -A pö 'a- wo "dhü bha- 'klö- -mü ¶dhe 'wöntaöngsë bha ¶në 'me ¶ya 'dhang bho- "dhiü 'yö- -me -ta -yö -pu, 'yö Atanna -bha medhe bha- 'bhü yö Klisi 'ö Atanna "blæen- 'ka bha- -bha. 5 Yi -zë ziö "pepe 'yi- wo bha 'yaa yi -dü -dhiang zë me 'bha -dhe, Yesu Klisi 'ö kwa Dëme 'ka bha ¶në 'yi- -dhiang zë. Yi yi -dü -sü ¶dhe kaa- gwëezë -nu 'dhö Yesu bha ¶në- -wön 'gü. 6 -A 'klö- -mü ¶dhe Atanna do 'ö- pö yi 'bha 'ka ¶dhe:

«-Dhe 'gü- -dho "pu -dhetiidhe 'gü bha»
 yöö do bha ¶në -dhe -pu kwa zuë"
 "piü "töng 'kwa dö -'ka ya- 'gü kë "dhü kö- -bha medhe 'bhü 'ö Klisi -bha bha 'kwa- dö.

7 "Κεε yi -dhü 'ö pë ¶bhlëbhlësü 'ö- "sima 'yaa 'dhö bha 'ö -ya -sü 'ka- 'gü bha -yö "wlaasü 'ka ¶dhe "segbo 'dhö, kë "dhü kö 'ka 'wön dö ¶dhe 'gü gbüdhe -ziisü 'ö yi 'gü

bha Atanna [në- bha 'dhö -mü, yi -dɪ -bha 'yaa -mü. ⁸ -A -kë "dhü -sü bha- 'gü, 'wɔn "gbɪ- =gban "pɛpɛ suu 'do 'do -yö wɔ sië yi -ta, "kɛɛ 'ö [dhe [kwɛɛ 'dhö kö 'yii yi "yɛ -zë bho. "Sika -yö yi -bha "kɛɛ 'yii yi -din -zë yën. ⁹ -Wo yi -wëëkë "dhiü -bho, "kɛɛ Atanna -zë 'yaa -kɔ "kan yi "dhiü. -Wo yi 'pɔn -sü 'ka "kɛɛ yi 'gü -zë 'yii see-. ¹⁰ Sëë do 'ö Yesu -ya bho 'ö dho 'ö zun- 'ka- ga -sü -bha bha [në 'yi- bho sië 'pö [dhe- 'dhö, kɛ "dhü kö [sii gɔɔ [gblɛɛn 'ö- 'gü bha -yö -kɛ yi 'gü 'pö. ¹¹ -A pö 'a- wo "dhü bha- 'klɔɔ- mü [dhe "yaandhe -zian 'yi- 'ka 'ö 'yii ga [kɔ ya, "kɛɛ -wo yi "dhiü -zë -dɔ ga -dhe -kpɛawo Yesu -wɔn 'gü. "Kɛɛ -yö -kɛ yi 'ka "dhü kɛ "dhü kö [sii gɔɔ [gblɛɛn 'ö Yesu 'gü bha [në- "dhiü -yö -wo kwi 'ö yi -bha 'ö "bu -pɛ 'ka ya- 'gü. ¹² -A -kë "dhü -sü bha- 'gü, ga -yö [gbaɔn sië yi -zë yi -ta (naɔ -sɛ 'yi- dɔ sië bha- wɔn 'gü), 'yö [sii -da sië ka -zë ka 'gü.

¹³ 'Yö [dhe 'ö -kɛ [dhe -yö -ben zë -sü 'ka Atanna -bha 'tɔng- 'sëëdhe 'gü [dhe: «'Dhang [në 'a- -bho -a "dhiü 'yö 'a- pö»,

"kɛɛ kö yii -dɪ 'pö 'dhang -bho -a "dhiü zuë" -yö yi "gblöü- bha [në- wɔn 'gü 'yö 'yaa dɔ 'pö yi "dhi "tung. ¹⁴ -A -gen -mü [dhe yi 'dhang bho -sü -ya "dhiü 'kpak- padhō [dhe 'me 'ö kwa Dɛmɛ Yesu -bö 'ö go ga 'gü bha -yö -dho yi [nɛng -bha 'ö yi -bö 'pö. 'Yö kweng- nu [gban kwa [loo 'ko -ta 'ö -kuu "dhiü. ¹⁵ -A pö 'a- wo "dhü bha- 'klɔɔ- mü [dhe 'wɔn "pɛpɛ bha- =gban- -kɛ "dhü ka [në ka -wɔn 'gü, kɛ "dhü kö 'me 'ö Atanna dho -gasite kɛ- nu -dhe bha -wo pa [në- wo do -wo 'dho- 'ka, kɛ "dhü kö- nuɛ" bho -mɛ -nu -wo kɛ 'gbɛ 'ka yuudhō kö- 'tɔ -yö bho.

'Wɔn 'ö -gban -tosea -kɛ -zv -yö Atanna -dhe -sü 'ka -sü -bha

¹⁶ 'Wɔn 'ö- -wɔn 'gü 'yö yi 'gü 'yaa ga bha 'yö bha. -A -gen -mü [dhe 'kö 'zü yi -dhü -zë 'bha 'dhö "kan sië- "dhiü -slëës-lëëdhö 'ö dho- 'ka, "kɛɛ yi 'nii- kö yi 'gü bha faan -sɛa [në Atanna -ya -da 'gü -kpɛakpɛawo 'pö 'ö dho- 'ka. ¹⁷ -A pö 'a- wo "dhü bha- 'klɔɔ- mü [dhe yi -wëëdhe 'në -nu 'wo bho sië 'ö- 'gü 'yaa [gwëë bha [në yi zü -gban 'gü 'ka -dhe 'bha [kpaɔyi -bha, yi -wëëdhe 'ö bho sië bha waa- mɛdhe 'yi dho -da 'gü bha 'waa -zɔn "kwëë -pɛ -zian [në- 'ka. -A -gen -mü [dhe mɛdhe 'yi dho- kɛ "dhü bha- -bha -kɛ 'kpii- -sü -dhiang 'yaa zë, yöö do bha 'yaa yën tongtongdhö. ¹⁸ 'Wɔn 'ö- wɔn 'gü 'yö yi -wëëdhe 'ö bho sië bha 'ö dho "gla yi -gɔ mɛdhe 'gü bha- 'klɔɔ- mü [dhe yi -zv 'gɔn -sü 'yaa pɛ 'dhe 'kö mɛ -ya yö mɛ "yanga 'ka bha- -dhe. Yi -zv 'gɔn -sü -ya 'dhe 'ö mɛ "yan 'yaa- yö bha [në- -dhe. -A pö 'a- wo "dhü bha- 'klɔɔ- mü [dhe pɛ 'dhe 'kö mɛ "yan -ya yö bha- 'bha 'yaa [gwëë -A 'dhe 'ö mɛ "yan 'yaa- yö 'ö Atanna "piü bha [në- -bha [gwëë -sü "dhiütodhe -zian 'yaa 'dhö.

5

¹ 'Sa kwa- 'wɔn -dɔ 'kpakpadhō [dhe kwi 'dhe 'kö 'kwa -tosea kɛ sië 'gü 'ö kwa -bha ya -yö [dhe bɔɔ" [në- 'dhö, 'kɔ [dede 'dhe 'kö 'kwa dho -tosea kɛ- 'gü Atanna "piü bha yö -zë -yö dhang- 'gü. Yöö Atanna -mɛ [dede [në yö -zë dɔ, yö [në 'kwa dho -tosea kɛ- 'gü -todhü 'ka. ² 'Wɔn 'ö- -wɔn 'gü 'yö yi -wëëdhe 'dhö bho sië "töng ya- 'gü bha 'yö bha, -a 'klɔɔ- mü [dhe kwi -dee 'dhe 'ö Atanna "piü dhang- 'gü bha- -da -wɔn bha [në- "dhia 'dhö yi 'gü [dedewo. ³ "Kɛɛ [ya kɛ [dhe "töng bha [ya [loo kö- kwi zii -sü bha -yö kwa -bha -zë wo, kö 'kwa- kwa -dhü 'ka, 'yö 'kwa- -dee -sü bha- -da -a zii

-sü bha -ta □dhe -ko bha -'dhö ('yö kpa-zii -sü bha -ta). ⁴ -A pö 'a-wo "dhü bha- 'klɔɔ- mü □dhe "töng 'ö 'kwa -tun 'ka "kpuŋ □taa yö, saan" bha kwa -dho -a wo 'ö -kë □dhe □kwɛɛ 'dhö kwa -ta -kpeawo, "kɛɛ -a kë 'kwa- wo sië "dhü bha- gen -mü □dhe 'yaa kwa "piü □dhe 'kwa- kwi zii -sü 'ö kwa -bha bha- bho kwa -bha, -yö kwa "piü □dhe 'kwa 'to- 'gü kë "dhü kö kwi 'dhe 'ö □sii 'yaa- 'gü 'ö kwa -bha bha -yö 'to kwa -bha kö- 'dhe 'ö □sii 'dhö- 'gü 'ö Atanna "piü bha 'kwa- da 'dhe bha- -ta. ⁵ 'Wɔn suu bha 'mɛ 'ö kwa -da -a këmɛ 'ka bha Atanna -mü. □Dhe 'ö □yaa- kë "dhü, 'yö dho 'yö 'ö -bha 'Nii- "slüöslü bha- da kwa 'gü kë "dhü kö -yö kë 'wɔn -së 'ö- -kë kwa -dhe bha- tɔng 'ka kwa -go kö 'kwa- =slɔɔ- 'saa- 'gü.

⁶ -A -kë "dhü -sü bha- 'gü, yi 'gü 'yaa ga tongtongdhö, yi 'dhang bho -sü -ya "dhiü □dhe "töng 'kwa -tun 'ka kwi 'dhe 'ö kwa -bha ya- 'gü, kö kwa -tun kwa Dɛmɛ bha- 'ka □gblɛn. ⁷ -A -gen -mü □dhe 'dhang 'yi- bho pɛ -nu bha- nu -wɔn "dhiü bha □nɛ 'yi zɛ- -dhe 'yö 'yi -tosea suu bha- kë sië bha, kö- kë □dhe 'ya yi "yan □nɛ- kpan -a -nu -bha 'yaa -mü. ⁸ "Kɛɛ yi -zu 'gɔn -sü -ya -dhe klöklödhö, yö □nɛ- wɔn 'gü 'yö yi "piü -zianwo □naa □dhe 'yi go kwi 'dhe 'ö ya- 'gü kö 'yi 'dho -tosea kë kwa Dɛmɛ bha- "sɔɔ. ⁹ 'Wɔn 'ö- -wɔn 'gü 'yö 'yi faan wɔ sië yi -dɪ -ta 'pö bha 'yö bha, kë "dhü kö 'kö 'zü 'yi to kwi ya- 'gü oo, 'yi go- 'gü oo, "kɛɛ kö yi "dhia -zɛ -yö kë- 'gü -kpeawo. ¹⁰ -A -gen -mü □dhe mɛ □gban "pɛpɛ kwa -wo Klisi -bha za □gblü "dhiü -wɔn -yö -dhö kö 'mɛ 'ö "dhü 'ö -wɔn -së 'ö- -kë, "ɛɛn 'wɔn yaa 'ö- -kë, kwi 'dhe 'ö kwa -bha ya- 'gü bha -ya □trɔɔn □slɔɔ.

¹¹ -A -kë "dhü -sü bha- 'gü, □dhe 'ö -kë □dhe yi 'pɛ 'wo- -dhe -suü kwa Dɛmɛ -go -sü bha- -dɔ, yö □nɛ- wɔn 'yö 'yi- "slɛ □mɔɔ kö

mɛ □gban -wo 'dhang bho- -wɔn "dhiü. Atanna -yö yi -dɔ 'kpak- padhö, -yö n 'gü □dhe kaa -dɪ 'pö ka n -dɔ 'kpakpadhö 'pö ka zuë" "piü. ¹² 'Ya 'dho kë ka 'gü □dhe yi yi -dɪ □gɔɔn -dee 'bha □nɛ- bho sië kö yi "dhia -yö 'ma ka 'gü. -A pö 'yi- wo "dhü bha yi- -pö "dhü kö ka □nɛ ka -gen gbɔ- kë "gblügblü, ka -kë yi "sɛɛ- 'gü -sü -wɔn 'gü, kë "dhü kö 'mɛ 'ö wo -zɛ 'wo wo 'tɔ kun 'wɔn -nu 'ö mɛ "yan -bha kun □nɛ- 'gü, 'ö 'waa wo 'tɔ kun zuëga -sɛ -kë -a -nu "gblüü- -wɔn -zɛ 'gü bha □wa pɛ "ɔɔ pɛ 'ö- pö, kö- -yɔ -yö □slɔɔ ka -go. ¹³ -A pö 'a- wo "dhü bha- 'klɔɔ- mü □dhe 'kö 'ya kë -tamamɛ 'ka, kö yi Atanna □nɛ- -bha -tamamɛ 'ka, 'ya kë 'zü -glengmɛ 'ka, kö ka □nɛ 'yi ka -bha -glengmɛ 'ka. ¹⁴ -A -gen -mü □dhe kwa -dho 'ö Klisi -kë bha- -pɛng -yö -dɔ yi -ta 'böbödhö; -a -gen -mü □dhe yi 'dhang -bho "dhiü □dhe mɛ doseng bha □nɛ ga mɛ □gban "pɛpɛ -bha ga 'gü, 'yö -kë mɛ □gban -bha ga bha- bho -ko 'ka. ¹⁵ -Yö -ga mɛ □gban "pɛpɛ -wɔn 'gü "dhü kë "dhü kö 'mɛ 'wo "yaan 'wa 'dho -tosea kë wo -dɪa kë 'gü 'zü, "kɛɛ kö -wa kë 'mɛ 'ö ga- nu -wɔn 'gü 'ö dho 'ö -bö bha □nɛ- dhɔɔbhaa 'ka.

¹⁶ -A -kë "dhü -sü bha- 'gü, 'yaa □yɔɔ mɛ 'bha -bha □taamasü ya- 'gü 'zü -a □bhlɛ -kë -dhö -sü "ɛɛn -a □bhlɛ 'yaa 'dhö -sü -bha. Kö 'zü 'ö -kë □dhe yi "yan- kë -yɔɔ Klisi 'gü pinpindhö □dhe -ko bha- 'dhö, "kɛɛ yi "yan □yɔɔ -sü 'yaa- 'gü 'zü. ¹⁷ 'Wɔn 'ö- -wɔn 'gü 'yö 'yi- pö 'yaa □yɔɔ mɛ 'bha -bha 'zü bha- 'klɔɔ- mü □dhe mɛ "ɔɔ mɛ 'ö □ya -kplu Klisi -bha, kö- -mɛ □ya 'gla, kö 'ö gun -ko 'ö- -bha -blɛəsü bha 'yaa- -bha 'zü, kö Atanna □yaa- -mɛ -da -deewo. Kö -tosea 'dhe 'ö- -mɛ -yö gun- kë sië -blɛəsü bha □ya ziö, kö- -mɛ □ya -da -tosea -dee 'gü. ¹⁸ -Wɔn "pɛpɛ 'ö "dhü bha 'mɛ 'ö- -kë yö -mü Atanna do 'ö kwa -ko

wü 'koo Klisi 'saa- 'gü, 'ö 'dho 'zü 'ö ö (-bha yékeme -nu) yi -ya me -kpea 'wo to -a -nu -dhe -a -bha -gasite bha- -bha -me 'ka bha [ñé- 'ka. ¹⁹ -A pö 'a- wo "dhü bha- 'kloo- mü [dhe Atanna -yö -bo Klisi [ñé- ta 'yö waa- me -nu -a -nu -ko wü 'koo, 'yö -da "pepe 'ö me -nu 'wo- wo- "dhiü bha 'yii- 'bha -yaki 'sü, 'yö -ya mü 'zü 'yö yi -ya -ko -wü 'koo dhe 'ö "dhü bha- -dhiang -zë me -nu -dhe -me 'ka.

²⁰ -A -ké "dhü -sü bha- 'gü, dhi- ang -nu 'yi- zë bha yi- zë Klisi [ñé- bha zë 'gü, [dhe 'pë 'ö Atanna yöö [dede [ñé bo yi -ta 'ö ka -dhe -a 'dhö. -A -wön 'gü, bhea" [ñé 'yi- wo sië ka -dhe [dedewo kwa Dëme Klisi bha- 'to 'gü, kö 'ka do 'gbu- 'ka "wü- -bha kö kaa- Atanna -nu 'ka 'wü 'koo! ²¹ -A pö 'a- wo "dhü bha- 'kloo- -mü [dhe Klisi bha 'yii 'wön yaa kë tongtongdhö, "kë Atanna -yö kë kwaa- 'wonyaa -nu -kwëe -ya yö [ñé- =gbin- 'yö- dhii kun kpönkplondhö [dhe 'pë 'ö yöö [dede -zian [ñé 'wön yaa 'ka -a 'dhö. -A kë 'ö- wo "dhü bha -ya -ké "dhü kwa [ñé kwa -wön 'gü, kë "dhü kö 'kwa bo Klisi 'ka, kö [song 'bha 'ya 'dho kë kwa -bha ö wëedhö.

6

¹ [Dhe 'ö -ké [dhe yi [ñé 'yi 'yi do sië Atanna -ko -bha bha, yi -bhea ka -dhe yö [ñé- -wön 'gü kö 'ka- kë -së kö -gasite 'ö- -ya -ké ka -dhe 'ö 'ka 'dhang bho -sü 'ka- "dhiü bha 'ya 'dho kë 'wön 'gü "fië 'ka ka -go. ² -A pö 'a- wo "dhü bha- 'kloo- -mü [dhe -yö -ben zë -sü 'ka Atanna -wu 'sëedhe 'gü [dhe:

«Bhea" 'i- wo n -dhe bha a kë i -wu -ma -a ma "tüng [dede [ñé- 'gü,

'yö 'a nu i -dhe.

A -ta i -dhe dha "tüng [ñé- 'gü.»

-A yö [ñé- -wön 'gü 'yö 'a- pö ka -dhe: -Ka -dhe -ga, "tüng -së [dede 'wo gun- pö sië bha [ñé [ya

[loo bha. Me dha "tüng 'wo gun- -dhiang zë sië yi 'bha 'ka bha [ñé [ya [loo [dhe bha.

³ Yi 'ö 'yi "wü sië ka -dhe "dhü bha -ko 'yi dho- kë- 'ka kö 'ya 'dho kë me 'bha -me 'bha -bho Atanna -bha zian -ta -me 'ka [ñé 'yi- moo- sië. Kë "dhü kö- -bha yë 'yi- kë sië bha 'wa 'dho- -dhiang yaa zë.

⁴ 'Wön 'ö- -wön 'gü 'yö 'wön [gban "pepe suu -yö 'kun bho yi 'gü bha 'yö bha, kë "dhü kö -wa do [dhe -a -bha yékeme -mü yi 'ka. Yö [ñé- -wön 'gü 'yö 'ya -wëedhe -zian yö oo, 'yi -kpla -zian [ñé- 'gü oo, "ëen 'ö "yënnng [gbaondhe [ñé- 'ka oo, 'yö 'yi- =gban kun yi -bha zuëseadhe 'ka. ⁵ 'Yö 'wo yi -ma -nu wo, 'yö 'wo yi -da -kaso 'gü,

'yö 'wo "dhinaa -nu [moo yi "dhiü, 'yö 'yi yë 'gbu- 'gbu- -nu -ké, 'yö 'yi -wo -nu wo "yaan, 'yö 'yi [gloo -nu wo diin- 'ka. ⁶ Yi -di 'kun -nu 'yi- wo -së kö pö 'a 'dho -ya yi bha oo, 'wöndodhe 'ö yi -go Atanna do -sü 'gblu "piü -bha oo, zuëseadhe -nu 'yi- kë oo, "klusëdhe -nu 'yi- kë "ëen me -nu -dho 'ö yi -ké 'ö- "yi 'yaa kë- =wlö bha yi- =gban -ké "dhü Atanna -bha 'Nii- "slüöslü 'ö yi 'gü bha [ñé- 'saa- 'gü, (kë "dhü kö -wo yi do- -bha yékeme 'ka).

⁷ 'Wön 'yi zë- -dhe 'yö 'yi Atanna -bha teanwön bha [ñé- -nao do, 'yö ('wo yi -ké -a -bha yékeme 'ka -sü -dhe yö) 'gëgbudhe 'ö- -ké 'wön -nu 'yi- kë sië bha [ñé- -bha, 'yö 'wön 'ö pö 'aa- bha [ñé 'yi- -ké bha 'yö bha. Kö yi këwön -nu "ëen yi 'ta -ko -nu bha [ñé -wo kë yii- 'ko -zë 'ka -piö -nu "ëen "dhe -ya yi -ta -pë -nu 'ka yi -dhiang yaa zë -me -nu -go. ⁸ Kö 'zü 'wo [bhlë -ya yi -bha oo, 'wo 'yiü- do yi -bha oo, 'wo yi -dhiang -së zë oo, 'wo- yaa zë oo, 'kö 'zü 'wo yi -ga [suakëme 'ka "këe kö teanwön [ñé 'yi- pö sië oo, ⁹ kö 'zü 'wo yi -ga [dhe 'me 'ö me 'bhaa- do- 'dhö "këe kö me [gban "pepe 'wo yi -do oo, 'kö 'zü 'wo yi sü [dhe 'me yöö

ga- 'dhö "kεε kö yi "yaan □dhe -ko 'ö kaa □dede 'ka- do- 'ka bha- 'dhö oo, 'wo 'wön bho yi 'gü "kεε 'waa yi zē -zē wo oo, 'ö 'yaa "wı bha 'yö bha, kē "dhü kö me □gban -wo yi do Atanna -bha yēkēme □nē- 'ka. 10 -Wo yi wē 'gü -siö, "kεε yi □nii -yö -to -da -sü 'ka -kpeawo, 'ö 'yi bho me -nu 'gü "fleeme -nu -bha, "kεε kö yi me kpö 'gbe □dede -zē kē siē pē -me 'ka Atanna -wön "gblu "piü "dhü do. Yi -bho me -nu 'gü -ko 'gü "fiēme -bha, "kεε 'sa kö yi □nē pē □gban "pepe 'dhö yi -go tean- =dede 'ka Atanna wēdhö.

11 Kodhengtö -me -nu, 'ya yi zuē" "dhiü "pu ka -dhe, 'ya yi "gblüü- -wön □gban pö ka -dhe □ton yi "taongdē -nu. 12 -A -gen -mü □dhe yi □nē yi -zē yi -wön 'yaa ka -bha, 'yö 'ka ka zuē" "dhiü ta -sü 'ka yi -go, "kεε ka -zē ka -wön -yö yi -go "gbıı-. 13 Yö □nē- -wön 'gü 'yö 'a- pö ka -dhe □dhe me- pē pö me- nē -dhe □dhe: «'Ka ka "gblüdhe "pu yi -dhe 'pö □dhe -ko 'yi yi -bha -pu 'ka ka -dhe bha- 'dhö, -ka do "gbıı-.

14 'Me 'ka bo Yesu 'ka bha kaa- 'me 'waa 'dhang bho Yesu -wön "dhiü bha ka kpö 'ya 'dho kē do. Ka bo "yoo -nu 'waa kē "dhü. -A 'kloo- -mü □dhe pē -sē waa- pē yaa 'ö 'dhö, -naa -ya -nu □zinng 'gü. -Naa -yö -dhepuudhe waa- dhetiidhe -a -nu □zinng 'gü. 15 -Naa -yö Klisi waa- Sotraan -a -nu □zinng 'gü. 'Me 'wo 'dhang bho- "dhiü waa- 'me 'waa 'dhang bho- "dhiü -a -nu -bha pē 'yaa do. 16 Atanna -dhökägüko waa- =gebho -a -nu -due 'yaa do. -A pö 'a- wo "dhü bha- 'kloo- -mü □dhe kwa □nē 'kwa □dhe Atanna "yaandhe bha- -dhökägüko 'dhö □dhe -ko 'ö yöö □dede 'ö- pö- 'ka -a 'dhö □dhe:

«A -dho 'dho 'a n □yiē bho n dhoo bhaame -nu kpö 'gü, 'ö 'a -tosea -kē mü, 'ö 'wo -kē n -ma -go 'gü -me -nu 'ka,

'ö 'a -kē -a -nu -bha Atanna 'ka 'pö.»

17 'Wön 'ö- -wön 'gü 'yö kwa Dēme -yö dhiang zē 'ö- pö:

«-Ka 'go 'me 'wo bha- -nu kpö 'gü, -ka "kan- -nu -bha,

'pē 'ö- -dho 'yaa n kē,

'ka 'dho ka -ko zun- -bha tong- tongdhö,

□ya kē "dhü a -dho n -ko 'kpö ka -go,

18 a -dho kē ka Dē 'ka,

'ö 'ka -kē 'pö n gbö -nu

waa- n 'dhu -nu 'ka bha 'yö bha.»

'Yö go mü 'ö- pö:

«Mang Atanna -me 'ö n -ko -fiē -bha -wön 'yaa 'dhö bha

ma □nē 'a -wı bha.»

7

1 □Dhe 'ö -kē □dhe "plüün -sē -nu 'ö- suu 'dhö bha Atanna □yaa- bho kwa -dhe □dhe -ko bha- 'dhö bha, n dheebhang dhoo bhaa -sü -nu, pē 'pepe 'ö -kē □dhe -yö -moo -bha 'ö kwa kwi "εen kwa 'nii- dhii kun bha -ka -kwaa bho kwa -bha, kö 'kwa kwa 'gü do "gbıı- 'kwa kē "slüüslü Atanna wēdhö, kö 'kwa "suü- -go kē "dhü kö -ya -sü 'ö 'kwa- 'ka -a -bha -ya 'gü bha 'kwa- -go -da 'plöö.

Pödhö zuē" □nii -da -gen 'ö- pö

2 -Ka do "gbıı- kö 'ka -due nu yi -dhe ka zuē" "piü, -a -gen -mü □dhe 'yii -da me 'bha "dhiü ka kpö 'gü, 'yii -gen -da me 'bha -bha □nao 'gü kö -yö kē -me -pö -gen 'ka, "εen 'yii me 'bha -ta -bhö. 3 Kö -kē □dhe -a pö 'a- wo "dhü bha za □nē 'a- do- 'ka ka -bha 'yaa -mü. -A -gen -mü □dhe 'ma- pö 'nu ka -dhe □dhe ka -wön 'ö yi -go "gbıı- bha- "sima 'yaa 'dhö. Yö □nē- -wön 'gü 'yö 'kö 'zü 'ö ga 'ka oo, 'εen 'ö dha 'ka oo, 'yö 'kwa dho- wo kwa "kwēē.

4 Yi 'dhang bho -sü -yö ka "dhiü 'kpakpadhö, "sika 'bha 'yaa yi 'gü ka -wön 'gü. -A -kē "dhü -sü bha- 'gü, 'wön "gbıı- suu "bu suu 'ö -wo yi -ta, 'yaa yi 'gü ga, -yö yi faan

□nē- dɔ -kpeawo, 'yö yi □nii -da 'ö dho- 'ka.

⁵ -A pö 'a- wo "dhü bha- 'kloo- -mü □dhe "tüng 'yi □loo- 'ka Maseduanö -se 'gü bha kö zuëwaanüsü -tangga -zian 'yaa yi -gɔ. -Gblü -yö -gun yi -bha "kpenng, 'ö "suü -yö gun yi 'gü. ⁶ "Kεε Atanna 'ö kpa 'me 'ö- -nu -din 'dhö yën sië- -nu -zu -ta bha □nē -gasite 'yii- =sloo, 'yö kpa yi -zu -ta Titö -bha -loo yi -dhe 'gü -sü 'ka. 'Yö faan -sea -da yi 'gü. ⁷ Faan -sea -zian 'ö -da yi 'gü "dhü bha- -gen 'yii kē Titö -bha nu -sü yöö do- 'ka, "kεε yöö -dɔ 'pö- zuë" 'ö gun 'waannu -sü 'ka ka -wɔn 'gü bha □nē yi -bha zuë" 'waanu -sü -ta pa. □Dhe 'ö □ya nu □ya □loo yö, 'wɔn "pepe 'ö ka -zu "piü 'yö -ziö □gban -gen 'gü yi -dhe. -Kɔ -nu 'ö ka "piü □dhe 'ka "yan -kpan 'ka n -bha oo, -kɔ -nu 'ö -wëë 'dhö bɔ sië- 'ka ka -ta -da 'ka- wo n "dhiü bha- -wɔn 'gü bha oo, n -ta -kɔ zë -peng 'ö ka -ta -kɔ -nu 'ö- 'gü, 'yö- -gban -gen -dɔ yi -dhe. 'Wɔn 'ö- -wɔn 'gü 'yö 'ma -ya □niidadhe "yi □bhaa bha 'yö bha.

⁸ 'Kö 'zü -wɔ 'ö gun 'sëedhe 'a- bɔ ka -dhe bha- 'gü 'ö "yua -zian □nē- wo ka -bha, "kεε 'yaa bho n 'gü 'wɔnyaa -bha 'zü. -Yö kē -bho n 'gü 'wɔn yaa -bha -blëesü □naa kö 'ma- ma □dhe -yö kē -yua ka -bha "tüng □nē 'bha 'ka. ⁹ "Kεε "tüng 'dhe 'kwa dɔ- 'ka ya -yö n zuë" □nii -da. N zuë" □nii 'ö- -da bha- 'kloo- 'yaa -mü 'ma 'ö- wo ka -bha bha- 'ka. "Kεε 'ma 'ö- wo ka -bha "dhü bha □nē- -wɔn 'gü 'yö 'ka -bheä Atanna -dhe. 'Wɔn 'ö- -wɔn 'gü 'yö n □nii -da bha 'yö bha. □Ya kē "dhü kö 'sëedhe 'a- bɔ ka -dhe bha Atanna -dhidhe -wɔn □nē gun- 'ka, 'wɔn 'ö- -wɔn 'gü 'yö ka 'bha 'yii "kan ka "dhiü bha 'yö bha. ¹⁰ -A pö 'a- wo "dhü bha- 'kloo- -mü □dhe wëëgüsiödhe 'dhe 'ö -dhi Atanna -dhe bha -yö me -bha -tosëa "gla □nē- wo 'yö dha -zian bho me 'ka. Wëëgüsiödhe

'dhe 'kö bha 'yaa me kongga -da me "dhi -gen bho. "Kεε -a 'dhe 'ö 'me 'waa Atanna dɔ -a -nu -gɔ bha □nē 'yaa -së. -A -gen -mü □dhe yö -zë -yö me "dhiü □nē- bho ga -dhe. ¹¹ Wëëgüsiödhe 'dhe 'ö Atanna -dhidhewɔn 'ka bha -kaa -ga bha, kö 'ka- "dhiü -ya -dhe -ga. Yö □nē pa ka -bha 'yö 'ka -ya ka -dɔ -wɔn zuën -ta, kē "dhü kö pö 'a 'dho kē ka -bha Atanna wëëdhö, 'yö 'ka- 'wɔn dɔ □dhe ka □bhlë □ya -pö, 'yö "suü 'dhö -da ka 'gü, 'yö ka zuë" -yö □wlü □dedewo Atanna -wɔn 'gü, 'yö- -zian mɔɔ- -sü -peng dɔ ka -ta, 'yö 'ka 'wɔn bho 'wɔnyaakëme bha- 'gü 'kpakpadhö, 'yö 'ka- -zɔn -kɔ □gban "pepe suu 'gü □dhe ka -kɔ 'yaa gun 'wɔn bha- 'gü.

¹² 'Sa 'sëedhe 'a- -ben zë "dhü 'a- bɔ ka -dhe bha 'mii- bɔ 'me 'ö "si bha- bho, "εen 'me 'wo- bho- -gɔ -a -nu 'bha 'ko -sɔn. A- bɔ "dhü kö □bhlë -ya yi -bha -peng 'ö ka -ta bha □nē 'ka- 'gü -wɔn kē -dhe yö Atanna wëëdhö. ¹³ 'Wɔn 'ö- -wɔn 'gü 'yö yi zuë" □ya 'waannu -tekpe -tekpedhö, "kεε 'yö -ya mü 'zü, 'yö Titö -bhaa zuëniidadhe 'ö go- 'ka ka "piü mü 'ö- -zu -gban -sü 'ka, 'ö -gban -a faan 'ka- dɔ- -bha bha- "dhia -yö ma yi 'gü "dhiü ziö 'ka 'pö bha 'yö bha. ¹⁴ -A pö 'a- wo "dhü bha- 'kloo- -mü □dhe n 'tɔ 'a- kun ka -wɔn 'gü Titö -dhe □kö 'yii nu □kö ka -dhe 'gü mü, (□dhe ka -dhio -ma n -ta) bha, 'kii 'yiü- dɔ n -bha -a -dhe. "Kεε □dhe 'ö -kē 'pö □dhe dhiane "pepe 'yi- zë ka □dhe -a 'bha 'yaa □sua 'ka bha, 'wɔn 'ö- -wɔn 'gü 'yö 'wɔn 'a n 'tɔ kun- 'gü Titö -dhe ka -bu 'gü -a 'bha 'yii kē □sua 'ka 'pö bha 'yö bha. ¹⁵ -A -kē "dhü -sü bha- 'gü, Titö -zu □ya -bö 'ka 'ö -dheang -wɔn "dhia ma -kɔ 'ö- 'gü, waa- "suü -nu 'ka- wo- "yan -gɔ 'ö 'ka □bhlë -ya -wɔ -bha -kɔ □gban -kɔ □gban 'gü bha- -ta -kɔ 'ö- 'gü 'do 'do, ka -dho -bha -a kē -sü 'bha □nē -da 'gü do 'ö dho- 'ka. ¹⁶ 'Dhang 'a- bho ka "dhiü 'wɔn □gban -wɔn

□gban 'gü 'ö 'kii 'yiü- dɔ n bha 'pö tongtongdhö bha 'wɔn 'ö n zuë" □nii -da □dedewo 'yö bha.

8

-Kɔ -wo -sü -dhiang 'ö Pɔdhö -ya zë

¹ □Ya 'go yö -zë 'gü, n dheebhang -nu, 'yaa n "piü □dhe -gasite 'ö Atanna -ya -kë 'ö -bha 'kodhigüme -nu 'wo Maseduanö -se 'gü -a -nu -dhe bha ka kë -wɔn 'gü ka tii -bha. ² -A pö 'a-wo "dhü bha- 'kloo- mü □dhe me "pɛpɛ 'wo 'dhang bho Yesu -wɔn "dhiü "sɛ bha- 'gü -a -nu -wëedhe 'wo- bho, -a -dhiang 'yaa zë. "Kɛɛ yö -zë □gban 'gü, -a -nu zuë" -yö -gun -da -sü 'ka -tekpe -tekpɛdhö, 'ö- wɔn 'gü -a -nu -bha -kë "flɛsü -sü □gban waa- -bha -bha, 'ö- -nu -kɔ -yö -wo □dedewo.

³ A- pö ka -dhe tɛan- =dede 'ka □dhe -a 'dhe -a -nu -kɔ -yö □mɔɔ- bha -wo kë -kë yi -dhe, 'ö 'wo -ziö 'ka wo -dɪ "dhiü -zianwo, "kɛɛ 'sa -wa -bho wo -dɪ 'gü, me 'bha 'yii- pö- -nu -dhe □dhe -wa kë "dhü.

⁴ -Wo kë -bheɛ yi -dhe 'wo -gban yi -bha -kɔ □gban -kɔ □gban 'gü □dhe, 'yi dɔ "gbɪ- kö 'wo yi -kɔ "pɪ pɛ 'bha 'ka kö 'yi- -da 'pɛ 'ö yii- bɔ 'mɛ □wa bɔ Atanna 'ka 'wo Zude -se 'gü- -nu -dhe bha- 'piü. ⁵ -A -kë "dhü -sü bha- 'gü, 'pɛ 'wo- nu "dhü bha -yö kë -ziö -a 'dhe -zian

'ö yi -zë yi -zɔ gun- bha □dhe -wo -dho -a -nu bha- -ta pongpongdhö, -a 'kloo- mü □dhe -wo wo -dɪ □në- "kplɛng bho kwa Dɛmɛ -dhe □kö -blɛsü, 'yö 'wo dho 'wo- "kplɛng bho 'pö yi -dhe □dhe -kɔ 'ö gun- 'ka Atanna "piü □dhe -yö kë- 'ka -a 'dhö. ⁶ 'Wɔn 'ö- wɔn 'gü 'yi Titö bɔ ka -dhe bha 'yö bha. Kë "dhü kö -gbɔ Atanna -bha 'kodhigüme -nu -gɔ -sü 'ö ka □klang kë -sü zü bho- 'ka bha -yö ka faan dɔ kö 'ka- gɔ -da 'plöö. ⁷ -A -kë "dhü -sü bha- 'gü, 'pɛ 'a- pö ka -dhe yö -mü □dhe kö "ta -sü Atanna -bha zian

-ta -sü 'ö dhi -sü 'ka ka -gɔ -kɔ 'ö- 'gü 'ö- -dhiang -zian 'yaa zë, 'ö -zɔ -yö -a -dhe -sü 'ö ka -gɔ, 'ö dho 'ö -wɔ 'ka -a 'gü "dhi kan -sü -ta, 'ö 'ka Atanna dɔ -kɔ □gban -kɔ □gban 'gü, 'ö -ya mü 'zü 'ö- -bha yë kë -sü -pɛng 'dhö ka -ta 'böbödhö, 'ö yi -dho 'dhö ka -kë 'pö bha 'ka dɔ "gbɪ- kö ka -kɔ -yö -wo 'pö Atanna -bha me -nu -dhe -kɔ dɔ bha □në- 'gü.

⁸ Yii kë 'tɔng- 'ka kö 'yi- dɔ, "kɛɛ 'wɔnsɛ kë -pɛng 'dhö ka "tayɔɔ -nu -ta -kɔ 'ö- 'gü -a -dhiang 'yi- zë ka -dhe bha, 'yi- kë "dhü kö -dho 'ö ka 'gü -naa 'ö- -ta Atanna -bha 'ka, "ɛɛn me -nu -bha 'ka kö 'yi yö □në- dɔ. ⁹ -A -gen -mü □dhe kwa Dɛmɛ Yesu Klisi -kɔ 'dhö -wo kwa -dhe -kɔ 'ö- 'gü ka yö -zë -dɔ. Yö 'ö pɛ 'bha -pɛ 'bha -saan 'yaa gun- -bha (-a -bha -kë Atanna 'ka -sü 'gü) bha -yö kë 'ö -dɪ -kë "flɛmɛ 'ka ka -wɔn 'gü, kë "dhü kö pɛ 'bha -saan 'ya 'dho kë ka -zë ka bha- bha -kë "flɛsü -sü bha- zian- -ta.

¹⁰ -A -kë "dhü -sü bha- 'gü, n -bha 'a n -zɔ gɔn- 'ka 'wɔn bha- 'gü -ka dɔ kö 'a- pö ka -dhe: Yö -mü □dhe kö -gbɔ Atanna -bha me -nu -gɔ -sü 'ö 'ka- zü bho -kwe 'ö -ziö ya- 'ka bha 'ka- 'kun "gbɪ- kö 'ka 'dho- 'ka "dhiü. -Yö -dho kë -sɛ ka -bha 'ka. -A 'kloo- -mü □dhe ka □në 'ka me -blɛsü -nu 'wo 'wɔn bha- -kë -a 'ka, "kɛɛ 'ö -ya mü 'zü ka □në 'ka me -blɛsü 'ö- -nu zuë" -yö zun 'wɔn bha- -bha -a 'ka. ¹¹ -A -kë "dhü -sü bha- 'gü, -kaa 'kun "gbɪ- kö 'ka 'dho- 'ka "dhiü kö 'ka- gɔ -da 'plöö-. 'Ka- zü bho zuëga -sɛ 'ka -kɔ dɔ 'ö- 'gü -blɛsü bha, -kaa 'kun "gbɪ- kö 'ka- gɔ -da 'ka 'plöö -a 'dhe ka -kɔ -yö □mɔɔ- bha -a kë -sü 'ka. ¹² -A -gen -mü □dhe 'pɛ 'ö me -ya □gbɔ Atanna -gɔ bha- "dhia 'ö ma- 'gü bha -yö -gban 'pɛ 'ö- -mɛ -gɔ □në- -bha. -A 'dhe 'yaa 'mɛ 'ö- -gɔ 'yaa- "pɔ kë- -mɛ "dhiü.

¹³ Yii kë □dhe □ya kë "dhü kö a- pö 'ka ka -dɪ -da -kpla 'gü ka "teabɔ -nu -bho -kpla 'gü -wɔn -zë

'gü. "Κεε -a pö 'a- wo "dhü bha kē "dhü kö □zinng □gbleen □nē 'ya 'dho kē ka □zinng 'gü, kö me □gban -bha -mawon □yaon -ko □nē -yö □moo "kwëë. ¹⁴ "Κεε 'ma- pö "dhü kö a- -pö 'me 'ö 'ka pē -me 'ka do -ko ya- 'gü bha, -a 'dhe ka -mawon -yö zun- -bha 'ka bo- -sü mü -sü 'ka, kö- -kpea 'ö to bha 'ka ka "teabo -nu -ta 'kun- 'ka. □Ya kē "dhü 'yö kaa -dī 'pö 'ka -kpla yi 'bha 'ka kö pē -ya wo -zē -a -nu -gō, 'yö 'wo ka -ta kun, □ya kē "dhü kö 'ka □moo "kwëë □naa bha. ¹⁵ 'Ka- kē "dhü kö 'pē 'ö Atanna -wo -ya pö 'ö -ben zē -sü 'ka □dhe:

«'Me 'ö- -wlö 'gbe -a -bha 'yii ziö -naa 'gü,

"κεε 'sa me 'yii- -wlö 'gbe bha- -bha 'yii 'kon- -ta bha □nē 'ka- 'gü -wōn -kē bha.»

Titö waa- "tayoo -nu -dhiang 'ö Pödhö -ya zē

¹⁶ -Gasite 'yaa Atanna -bha, -a -gen -mü □dhe ka -gla -a -bha zian -ta -sü -peng 'ö yi -ta bha -ya do -sü 'ka Titö -ta 'pö. ¹⁷ 'Yi bo- pö -sü -zē 'ka- -dhe □dhe -yö 'dho zun ka -dhe 'gü 'yii za 'bha kē- 'gü, -yö "wī □nē- 'wo- -bha do. Aa" □ni 'ö gun kö 'yii- pö -zian wo- -dhe □kö, -nu zun ka -dhe 'gü -sü 'ö- -dī □nii -bha bha -yö -gun do siē- -zō -bha. ¹⁸ Yi dheebhang do 'ö Atanna -bha 'kodhigüme "pepe 'wo "se ya- 'gü 'wo- -dhiang -sē zē -a -bha Atanna -bha nao -sē bha- do -dho -wōn 'gü bha □nē 'yi- =nēng- -bha 'yö 'yi- -nu bo bha. ¹⁹ 'Sa Atanna -bha me -nu □nē 'wo wo -ko -ye -bha 'yö 'wo- -da yi keng- kö- "yan- kē pē -nu 'wo- =gbao siē Atanna -bha me -nu -gō bha- -dhe 'gü. 'Sa "ta 'ö "dhü bha 'pö- 'sü 'yi- wo bha, yi- -wo "dhü kö kwa Dēme □nē- 'to -yö bho, □ya 'go mü 'zū kö me □gban "pepe -wa 'wōn do □dhe 'wōn bha yi -sobheε -bha -wōn -mü.

²⁰ -Kō 'yi- -ya -bha 'pö 'ö yi keng- "dhü bha kē "dhü kö 'wëë -zii -sü -nu 'wo- bho 'wo- -wo yi □kweng

kö 'yi 'dho- 'ka Atanna -bha me -nu -dhe bha, pö 'a 'dho -ya yi -bha -a 'kun -ko -wōn □nē- 'gü. ²¹ -A pö 'a- wo "dhü bha- 'klōo- -mü □dhe 'wōn "pepe 'yi- kē, -yö yi "piü □dhe -a "dhia -yö 'ma kwa Dēme 'gü, "κεε kö me -nu -dī 'pö -wa do 'wōn -sē 'ka.

²² □Ya 'go me □ple bha- -nu 'gü, kwa dheebhang do 'bha -ya -nu keng- 'pö, yi □nē 'yi- bo. Yöo -dī 'pö -yö 'dhang -bho "dhiü -me □dede 'ka, 'ya- 'gü dan -gen -yan kpö □dede 'ka 'ya- -dhe yö. Atanna -wōn -peng -ya -ta □dedewo. "Κεε -a 'dhe 'ö "töng ya- 'gü bha- "dhiü □ya ziö -bleesü -bha -ta □gbleen, -a -bha 'dhang -bho ka "dhiü -sü 'ö 'kpakpadhö bha- -wōn 'gü. ²³ □Ya 'to Titö -zē -bha -bha, yö □nē n "tayoo 'ka Atanna bha yē ya- "kplü "dhiü, 'yö n -ko "dhiü nu -me 'ka 'pö ka -dhe. "Κεε me 'dhe 'kö weng- -nu 'wo nu siē bha, wo -zē Atanna -bha 'kodhigüme -nu □nē 'wo- -nu -bo, nu 'wo- wo siē bha wo □nē 'wo 'me 'ö me -yö Klisi -bha medhe bha- "bleen- yö- -nu -bha -a 'ka. ²⁴ □Dhe 'ö "dhü, -kaa -zōn -nu -dhe □dhe -a -nu -dho -yö ka kē □dedewo, kē "dhü kö Atanna -bha me -nu 'wo- -nu bo bha -wa -dhe yö, kö -wa 'wōn do □dhe "plüün 'yi- bho ka -wōn 'gü bha- -dhe -mü.

9

'Wōn 'ö -gban Atanna -bha me -nu -ta 'kun -sü -bha -a -dhiang 'ö Pödhö -ya zē

¹ (N dheebhang -nu), -a -dhe -zian 'yaa -bha □dhe 'wōn 'ö -gban pē 'wo- bho 'wo- bo Atanna -bha me -nu 'wo Zude -se 'gü- -nu -dhe bha 'a 'sëedhe bo ka -dhe -a -wōn 'gü. ² -A -gen -mü □dhe a 'dhang bho- "dhiü 'kpakpadhö □dhe ka -ya -sü 'ka -a -bha me -nu -wōn zuēn -ta. -A -wōn 'gü a n 'to 'kun -sü -zian 'ka Maseduanö -me -nu -ta 'a- pö kwa dheebhang -nu 'wo Akai -se 'gü wo -zē -zian wo

'pë woo- =gbao Atanna -bha me -nu -go □waa- =gban baa- 'nu -kwe 'ö □ziö ya- 'ka. Gbaodhe bha-peng -do ka -ta -ko 'ö "dhü bha-dhiang 'a- zë- nu -dhe bha □në- nu 'kpiidhe □gban faan do -sü 'ka -a wo -sü -bha. ³ "Kεε yö □në- =gban 'gü 'a kwa dheebhang -nu bha- -nu -bo "dhü, kē "dhü kö ka -dhiang -së 'yi- zë Maseduanö -me -nu -dhe bha 'ya 'dho kē "wlaawön 'ka. -A -kē "dhü -sü bha- 'gü -yö n "piü □dhe 'ka ka baa □dedewo 'wön -së bha- kē -sü -go kö -yö kē □dhe -kö 'a- pö- 'ka bha- 'dhö tean- 'ka. ⁴ -A -gen -mü □dhe 'yaa yi "piü □dhe yaa Maseduanö -me -nu 'ya nu mü yi 'ö- 'ka, 'yi -kpan ka -bha kö 'kaa baa- -sü 'ka. Yö -zë □ya kē "dhü kö 'yiü- 'ö do yi -bha bha □ya kē -ziisü. 'Sa kö yi -zë yi -bha fië- dhö ka -bha 'ka. ⁵ 'Wön 'a zë- dhe 'yö 'a kwa dheebhang -nu bha- -nu bo □kö -blæsü ka -dhe 'gü kö -wo gbaodhe 'ka- "plüün bho bha- -go 'kpo bha 'yö bha. Kē "dhü kö yi 'a dho nu- 'ka bha kö 'ma nu, kö 'a -da ka -ko -së -ta, kö □gbaosü bha 'ya 'dho kē □dhe 'wön 'ö me -ya -kē kö -"si 'yaa me -dhe -a 'dhö, "kεε kö -yö kē □dhe pë 'ö ga □në- wo ka 'gü -a 'dhö.

⁶ -Yö kē ka "yaa □dhe 'me 'ö 'kee- 'kpii- -kē 'yö- =tröön 'kpii- =slöo, 'me 'ö 'kee- 'dēde -kē -a □tröön 'yaa kē 'kpii- 'pö. ⁷ -A -kē "dhü -sü bha- 'gü, -a -dhea -bha □dhe pë 'dhe 'ka- -ya ka -zu "piü □dhe yö □në kaa- =gbao bha 'ka yö -zë □gban □gbao, "kεε kö 'ya 'dho kē wē 'gü -siö 'ka "εen □dhe 'pë faan □në- -wo ka -ta -a 'dhö, -a 'klöo- -mü □dhe 'me 'ö pë □gbao zuëniida 'ka bha □në- -dho -yö Atanna -kē. ⁸ Atanna 'ö 'ka- "piü bha- 'gü -yö 'gbu-. -A "si -ya -dhe kö -yö ka -ko pa pë -së □gban "pepe suu 'do 'do 'ka kē "dhü kö pë "pepe 'ö ka -mawön -yö zun- bha yi "pepe □gban 'ka -yö kē ka -go, kö 'ka ka -mawön bho- 'gü, kö-

-kpea -yö 'to ka -go -babadhö, kö 'ka 'wönsë kē- 'ka □dhe -kö 'ö -ben zë -sü 'ka- -a -go 'sëédhe 'gü -a 'dhö □dhe:

⁹ «Atanna -yö ö -bha me -nu -bho 'wön 'gü,
 'yö gbao 'gblüglü wo "flεeme -nu -go.
 -A -bha 'wön -së kē -sü "dhiü 'yaa 'to tongtongdhö.»

¹⁰ Yö 'ö pë suu nu pëtame -dhe, 'ö dho 'ö- -bhöpë -wo -ta bha -yö -dho ka -bha kē, 'ö dho 'ö kaa- pë suu -pe -ta, 'ö- -kē 'ö kaa- "klusédhe □tröön 'dhö -kē 'gbe □dedewo.

¹¹ -Yö -dho ka kē pë -me □dede 'ka "tüng □gban -tüng □gban 'gü, 'ö 'me 'ka bo sië yi -ta ka pë □gbao- -nu -go bha 'wo- nue" bho 'pë -nu 'ka- =gbao- -nu -go bha- -wön 'gü.

¹² -A 'klöo- -mü □dhe 'wön -së 'ka- kē sië "dhü bha 'kii- kē -a -bha me -nu ('wo Zude) woo do -a -nu -dhe, -yö -ya mü 'zü 'ö- -bha) me 'gbe □dede ('wo -dhe "wεε 'gü -a -nu) -kē -a nue" bho -me 'ka 'wön -së 'ka- kē bha- -wön 'gü. ¹³ -A pö 'a- wo "dhü bha- 'klöo- -mü □dhe ka kēwön -së bha □në dho 'pë 'ka- 'ka -a -zon me □gban "pepe -dhe, 'yö 'wo Atanna 'to bho ka -bha -zu -yö -a -dhe -sü bha- -zon -kö 'ka- -zon 'ka Klisi -bha nao -së bha- =bhlé -ya -sü 'ka bha- 'gü, 'yö 'wo- 'to bho 'zü "gblü -së -dhe suu 'ö 'ka ka □slööpë -nu 'gü -gblü 'ka -a -nu -ta,

"εen me "wεε □gban -ta bha- 'gü. ¹⁴ -Wo -dho bhea" 'pö Atanna -dhe ka -wön 'gü -gasite -ziisü 'ö- -kē ka -dhe -kpea wo bha □në- -wön 'gü ka -dho 'ö- -nu -kē bha- 'ko -son. ¹⁵ -A -kē "dhü -sü bha- 'gü, -ka -kwa Atanna nue" bho 'ö gbao- -ziisü 'ö- wo me -nu -go (Yesu Klisi -bo kwa -dhe -sü 'ka) bha- -wön 'gü.

10

Pödhö -bha ö -di -bha -dhiang -zë Kodhengtö -me -nu -dhe -ko

¹ -A 'dhe 'kö mang Pödhö -me 'a- pö sië ya n -di -go -dhiang □në 'a-

zë sië ka -dhe. -A -gen -mü □dhe -wa -pö □dhe mang □dede -zë 'ma kē ka kpö 'gü a -kē □dhe 'me 'ö -zun "dhiü -bhlö 'bhaa 'dhö □nē -'dhö. "Kee 'ma kē -dhe "wεε 'gü 'yö 'a gçon -dhe -dhiang zë ka -dhe. -A -kē "dhü -sü bha- 'gü, bhea" □nē 'a -wo sië ka -dhe Klisi -bha -wü "nεnεε -dhe waa -bha "klusëdhe bha- 'ka, ² kö 'ka dö "gbü- 'ka- 'bha pö 'me 'wo ka kpö 'gü 'wo -pö sië n -bha □dhe pē "pepe 'a -kē bha a -kē n -dī faan -bha, -a 'bha 'yii 'go Atanna "piü bha- -nu -dhe, kö 'ma -nu nu ka "piü mü yi 'ö- 'ka, kö 'ma 'dho kē dhiang -zë ka -dhe faan -bha -mε 'ka kö- "sı 'yaa n -dhe. 'Sa yö -zë "slë 'bhaa 'dhö, 'ma nu mü yi 'ö- 'ka a -dho teanwön pö 'me 'wo "dhü bha- -nu -dhe, -a "sika 'bhaa n 'gü. ³ "Kpung □taa -kwi □nē yi -bha -zë wo "dhü tean- 'ka "kεε Atanna -wü -ta -ko 'kö 'yi- zë bha 'yaa- zë yi -dī faan -bha. ⁴ -A pö 'a -wo "dhü bha- 'kloç -mü □dhe 'ko -zë 'ka -kwεε -nu 'yi ko zë- 'ka bha 'wii 'go "kpung □taa yö. Atanna -bha ko -zë 'ka -kwεε -nu 'ö- -nu -fië -bha -pē 'yaa 'dhö bha yö -mü. 'Wön 'ö- -wön 'gü 'yö 'yi mçç -bha 'yi "yina yaa -nu zü -ya 'gü "bü □gban bho- 'ka bha 'yö bha. ⁵ □Kwεε- -nu bha □nē 'yi- 'sü 'yö 'yi 'me 'wo □sua -nu -kē 'ö 'wo mε wë bho- 'ka Atanna dö -sü -ta -dī -sü 'kpüi- -bha bha- -nu züyagüpē □gban wü- 'ka, 'yö 'yi -zugöndhe suu "pepe 'ö 'yaa Atanna □bhlë -ya bha- =gban bho- 'ka -dhidha 'gü 'yö 'yi yi -gen zun- -ta, kē "dhü kö -wo 'dhang bho Yesu Klisi -wön □nē -"dhiü kö -wa □bhlë -ya. ⁶ -A -kē "dhü -sü bha- 'gü, □ya kē □dhe ka -zë 'ka bo -dhiö -ma yi -ta -sü 'ka "peεpedhö -së 'ka, mε "pepe 'dhe 'kö 'wo ka kpö 'gü 'ö 'wii -dhiö ma yi -ta yi -dho 'wön bho- -nu 'gü 'kpakpadhö.

⁷ Ö □ya kē 'zü □dhe 'ka mε -ga □nē- wo 'yö 'ka- -mε □bhlë -ya aa, -εε! Kö mε 'ö ka kpö 'gü 'ö-

pö 'ö -dī -dhe □dhe 'ö Klisi -bha 'ka 'kpakpadhö, -yö kē- -mε "yaan □dhe yi Klisi -bha 'ka 'pö □dhe -a 'dhö. ⁸ -A pö 'a -wo "dhü bha- 'kloç -mü □dhe 'kö 'zü □ya kē □dhe 'ya yi 'to 'kun medhekë -faan 'ö Atanna -ya nu yi -dhe kö 'yi ka 'gü bho- 'ka kö 'ka dö yi -ko -bha -a -bha zian -ta bha- -wön 'gü, 'yiü- 'yii 'dho dö yi -bha, -a -gen -mü □dhe -ya -nu yi -dhe "dhü kö 'yi ka faan □nē- dö- 'ka, 'yii nu yi -dhe kö 'yi ka 'gü -zë see- 'ka. ⁹ -A pö 'a -wo "dhü bha kö 'ya 'dho kē ka 'gü □dhe a 'sëédhe -nu bha- -bç ka □dhe "dhü kö 'a "suü □nē- -da ka 'gü. ¹⁰ -A -gen -mü □dhe -wa pö □dhe "sëédhe -nu 'a -bç mε -dhe bha -wü -nu 'wo -kē 'gü bha -wo -kē gçondhe -wü □nē- 'ka. "Kee mang □dede -zë 'ma kē- -nu kpö 'gü 'yö 'a -kē □dhe 'me 'ö "sı 'yaa- -dhe -a 'dhö, 'yö 'ma dhiang zë 'yö n -wü 'yaa mε 'kun. ¹¹ -Yö kē mε 'ö dhiang zë "dhü bha- "yaan □dhe -ko dö 'yi dhiang zë- 'ka 'sëédhe 'gü bha □nē 'yi dho- kē- -ko -bha kö 'ya nu 'ya □loo mü.

¹² Yi -zë 'yaa □mçç -bha kö 'yi yi -dī -dan mε 'bha -nu 'wo wo -dī □gçon sië bha- -nu 'ka. -A -gen -mü □dhe "yaaki □nē 'yaa wo -zë -a -nu -bha 'yö 'wo wo -dī -dan -bha -pē -pëkë 'yö 'wo wo -dī dan- -bha bha. ¹³ "Kee yi -zë 'yii 'dho yi -bha kē "dhü, 'yii 'dho yi -dī □gçon kö 'yi ziö- 'ka -naa 'gü. Yi "dhiü- -dho 'to- 'dhe 'ö Atanna -ya kē -sü "sı -kē yi -dhe nu -nu 'yi- wo ka "piü mü bha- 'gü bha □nē- -ta. ¹⁴ -Yö n 'gü □dhe 'ma- pö "dhü kö 'mii ziö- 'ka -naa 'gü. -A -gen -mü □dhe □ya kē 'nu □dhe Klisi -bha naç 'a- dö 'a -da 'ka "se "piü bha 'mii -nu 'nu "dhü kö 'a □loo 'nu- 'ka ka -dhe 'gü □naa, kö 'ma ziö- 'ka -naa 'gü. "Kee a kē -nu "dhü 'a □loo- 'ka mü. ¹⁵ -A -kē "dhü -sü bha- 'gü, kö -a 'dhe 'ö Atanna -ya kē -faan -da yi 'gü □nē 'yi yi -dī □gçon- 'gü, -a 'dhe 'ö mε "wεε -ya -kē 'yii yö -zë pö. 'Sa yi 'dhang bho -sü -ya "dhiü

'kpakpadhö □dhe ka -bha -zv -yö -a -dhe -sü 'bha -dho -da 'gü 'ö -kë yi -bha 'ö- -ya yi -kuu "dhiü bha-da "dhiü -ko 'ka, 'yö- =bhlë -yö -kë 'kpii-. 16 'Yö 'yi -ziö 'ka ka -ta 'yi dho- ka □taama mü □yën, 'yö -kë yi -dī □göön -gen 'ka, 'yö 'yaa yi -dī göön -a 'dhe 'ö me "wεε -nu -wa -kë bha- 'gü,

17 'Yö -kë -wu 'ö -ben zë -sü 'ka Atanna -wu 'sëédhe 'gü □dhe:

«'Me 'ö- "piü □dhe 'ö 'ö 'tö 'kun -a -me -yö 'ö 'tö 'kun -wön -nu 'ö kwa Dëme -ya -kë □në- 'gü» bha- 'gü -wön kë -ko 'ka.

18 -A -gen -mü □dhe 'me 'ö kwa Dëme -ya 'tö -dhi bha kö- me □në- =bhlë 'dhö 'dhö, "kεε 'me 'kö 'ö 'tö kun bha kö- me "wlaa- =në- zë.

11

-Dī -kë Yesu -bha bōme 'ka -me -nu -dhiang 'ö Pōdhö -ya zë Kodhengtö -me -nu -dhe

1 "Eke, slaadhe -dhiang 'ö maa- zë bha -kaa 'kun ka -bha -dhe n dheebhang -nu. 'Kaa -dō "gbu- kö 'ka n -wu 'kun ka -bha -ee! 2 □Dro □ya -da n 'gü ka -wön 'gü -wa! 'Sa □dro 'ö "dhü bha 'yii kë □dro yaa 'ka, -yö -go Atanna "piü. -A pö 'a- wo "dhü bha- 'kloo- -mü □dhe ka n -go □dhe -dhaagadhee 'ö □waa- dō gwaan- -bha me doseng □në- go □në- 'dhö, 'me 'a ka dō- go "dhü bha 'yö -kë Klisi 'ka. 3 "Kεε "suü -yö n 'gü, -a 'kloo- -mü □dhe 'yaa n "piü □dhe -wo ka -go 'gü see- zv 'gön -ko yaya -nu 'ka kö ka "ta -ko -së 'ö pö 'aa gun- -bha, 'ö- "dhi- ang gun Klisi 'gü bha 'ka ka bo- 'ka □dhe -ko 'ö □mle -yö "kpenng- -kë 'ka 'Evö -go yi 'bha 'ka 'ö- -pö bha- 'dhö. 4 -A pö 'a- wo "dhü bha- 'kloo- -mü □dhe □wa nu kö -wo Yesu do bha- -dhiang zë -kö "wεε 'bha, 'ö yi -zë 'yii zë bha- zë ka -dhe, -yö 'kun -bho ka 'gü, 'ö □wa nu 'niü- suu "wεε 'bha 'ö waa- 'dhe 'ka- =lōo Atanna -wu 'yi- pö ka -dhe bha- "gblu "piü bha 'waa do, waa

Atanna -wu -dee 'bha 'ö waa- yi -bha 'waa do -a 'ka ka "piü mü 'ö 'kun bho ka 'gü.

5 'Sa kö 'me 'kö 'ka- nu sü □dhe Yesu -bha bōme tantan -sü -nu 'dhö ma -zë n -bha "dhü bha 'waa dō n -go -dhe 'bha 'gü Atanna -bha yë "gblu "piü. 6 'Kö 'zü n "dhi -zë 'yii "kan plεε" dhö □dhe- -nu 'dhö, "kεε 'wön kö -gban Atanna -wön -bha a- -dō. Kaa □dede ka "yan- gun -dhe 'gü, yi kë yö -zë -zön ka -dhe -kö □gban -kö □gban 'gü 'wön □gban "pepe suu 'do 'do 'gü.

7 "Een 'wontāngsë 'ö go Atanna "piü bha- pö 'a- wo ka -dhe ka -go "se 'gü mü bha ka kë n -gba -më □dede 'pö- 'ka -a □saa 'ka? 'Mii n -dī □bhlë □gban -pö kpekpedhö 'wön bha- 'gü kë "dhü kö ka -zë ka □bhlë -yö kë -ee? "Een -a kë 'a- wo "dhü bha 'wön yaa □në 'a- -kë bha -ee? 8 Gun 'a- wo mü bha Atanna -bha 'kōdhigūme -nu 'wo "se "wεε 'gü 'aa mü 'wo gun n □saa bho sië -ee? □Ya kë "dhü kö 'yii kë □dhe 'ma wo -zë -a -nu faa bho, kë "dhü kö 'a ka -ta 'kun -ee? 9 "Een 'a gun ka "piü mü bha n -kwεε -gun de □dede 'pö- 'ta 'ö gun 'wëëga -kpla bho sië n -bha? Kwa dheebhang -nu 'wo go Maseduanö -se 'gü 'aa mü 'wo nu n -dhe pë "pepe 'ö- -kpla gun n -bha -a 'ka -ee? 'Mii n -dī 'kun -kö □gban -kö □gban suu 'gü "Een 'wön □gban "pepe suu 'gü kë "dhü 'a -kë □kwεε 'ka ka -ta 'wön 'bha 'gü -ee? 'Sa a -dho 'to n -dī 'kun -sü -bha "dhü 'ö- 'wön- yën. 10 'A- zë ka -dhe teanwön □dede 'ö go Klisi "piü 'ö n 'gü bha- -ta □dhe: □Bhlë 'dhe 'kö bha- -bho n -bha -me 'yaa kaa- Akai -se 'to "dhü -sü -zian 'gü -dhe 'bha -dhe 'bha 'gü. 11 □Ya kë "dhü kö ka -dho 'pö 'yaa n kë 'yö 'a- pö "dhü bha -ee? -Abin! Ka -dho -yö n -kë 'kpakpadhö, Atanna -zian □në n "sεε- 'ka yö -zë 'gü.

12 "Kεε 'mii 'dho n -kö -ya ka □kwεε -nao -bha, 'sa a 'dho- kë

"dhü -kpeawo 'a dho- 'ka, kē "dhü kö 'me 'wo 'wɔn -dɔ 'gü -gɔ mɔɔ-siē kē "dhü kö -wa pō wo -bha □dhe yeng- nu yi yē kē -kɔ do bha □nē 'yiü- -yö dɔ- -nu -bha kö 'wa 'dho- -dɔ 'gü -gɔ bha- =slɔɔ.¹³ -A pō 'a- wo "dhü bha- 'klɔɔ- -mü □dhe 'me 'kö 'wo bha □flüme -nu -mü, "kpēngg- =nē 'wo- -kē me -nu -gɔ kö 'wo- -nu wē bho Atanna -ta. -A -nu -bha yē 'wo- -kē bha -wa -kē □sua □nē- 'ka 'yö 'wo wo -dɪ □gla Klisi -bha bɔme -nu 'gü.¹⁴ 'Sa -a kē 'wo- wo "dhü bha 'yaa me 'kɔn -gen bho, -a 'klɔɔ- -mü □dhe Sɔtraan yöö □dede -zian -yö -gla Atanna -bha "kiē -nu 'ö- -nu bhü- bho □dhe 'yēn- 'dhö bha- 'gü.¹⁵ □Ya kē "dhü kö Sɔtraan -bha gwēzē -nu -zē -a -nu "gla -sü kö -wo kē □dhe Atanna -bha gwēzē -nu 'dhö kö bha- me 'kɔn -gen 'yaa 'dhö. 'Sa 'me 'wo "dhü bha- -nu -bha -tosea "dhiü -ya -kɔ -dho 'sü- -nu kēwɔn -nu bha □nē- -bha.

¹⁶ 'Sa a- -pō 'zü ka -dhe -dee wo □dhe 'ka 'dho n -ga slaame 'ka tongtongdhö. -εε! □Ya kē 'zü □dhe 'ka n 'sü □dhe slaame 'dhö, kö 'ka ka -kɔ -ya n -bha □dhe slaame bha- 'dhö mü "dhü, kē "dhü kö 'a n -dɪ 'nē 'bha 'sü 'pō 'kpīi- -zē bho □dhe 'me 'ka- -nu 'sü siē □dhe me □deedhe -nu 'dhö bha- -nu 'dhö.¹⁷ 'Sa n -dɪ 'a dho- 'sü 'kpīi- "dhü bha a- -bho -kpla "dhiü. -A -gen -mü □dhe 'pē 'ö kwa Dēme "piü □dhe 'a- pō 'yaa kē "dhü, "kεε a- -bho 'pō □dhe 'pē 'ö slaa" □nē □ya n 'kun tɛan- 'ka -a 'dhö.¹⁸ Kē 'ö- wo □dhe me □gban -wo 'tɔ 'kun siē 'wɔn -nu 'wo- -kē medhekwi 'gü bha- 'gü -nu wo bha □nē- -kē 'yö mang -dɪ 'pō 'a n -bha bho.¹⁹ -A pō 'a- wo "dhü bha- 'klɔɔ- -mü □dhe ka -zē ka- -pō ka -dɪ -dhe □dhe slaa" 'yaa ka -ta "kεε 'wɔn □gban "pεpε □nē 'kun bho ka 'gü, 'ö slaame -nu □gban 'wo wo -bha 'ö -dhi -nu -dhe -a -wo ka -ta.²⁰ -Wo -ya ka -gɔ "dhiü □dhe me- dɔ □dhueng

'ka, 'ö 'wo ka -ta -nu -bhö, 'ö 'wo "kpēngg- -nu -kē ka -gɔ, 'ö 'wo ka -ga "wlaame 'ka, 'ö 'wo □bhlē bho ka -bha me □zinng 'gü 'ö 'kaa "wɪ.²¹ -A -dhiang zē -sü 'yiü- -zian -yö n -kē. Yi zē 'yii □mɔɔ- -bha kö 'yi- kē ka 'ka "dhü. "Kεε yö -zē □gban 'gü, a- -pō -zē wo □dhe slaame -yö pē pō, "kεε me □ya □slɔɔ kö -yö 'ö -dɪ 'sü 'kpīi- 'wɔn 'bha 'gü "εεn 'wɔn 'bha -bha, a -dho n -bha bho 'pō.²² -A -gen -mü □dhe □wa kē Eblö 'ka, kö mang -dɪ 'pō a- 'ka, □wa kē Izraēdhö mi 'ka, kö mang -dɪ 'pō a- 'ka, □wa kē Ablamö suu -nu 'ka, kö mang -dɪ 'pō a- 'ka,²³ Klisi -bha gwēzē -mü -a -nu 'ka -ee? A- 'ka 'pō, -a 'dhe 'kö maa- pō bha yö -zē -yö -dho kē ka 'gü -zianwo □dhe 'pē 'ö -gɔ ga -zian □nē 'yaa n "piü 'zü tongtongdhö -a 'dhö, "kεε mang -zian -zē -a Klisi -bha gwēemi 'ka 'a -ziö -a -nu -ta. -A -gen -mü □dhe yē 'a- -kē -yö -ziö -a -nu -bha -ta. N -ma 'wo- wo -a -dhiang 'yaa zē, -kaso suu 'a- -kē 'wii- suu kē, dha 'a- wo ga -gɔ, 'wii- suu wo.²⁴ Zuifö -nu □wa -sabhlü -yan -kaɔng -yaaga ga "seisiö bho n 'gü -gen -yan 'ka "sɔɔdhu.²⁵ □Wa n -ma "dhü 'ka -gen -yan 'ka -yaaga Wlɔmō -me -nu -gɔ, □wa n -zuö -blesü wo -gwē 'ka kö -wo n zē, "yitagɔ □ya -pō n 'ka -gen -yan 'ka -yaaga, 'ma 'dho 'ma □gloo -blesü wo -kɔɔyi □bhaa 'ma wo mü.²⁶ "Ta 'kpɔ -sü 'ko -sɔn, 'ma dha "yi -gɔ □gwaan -ta -gen -yan kpō □dede 'ka, 'ma dha mezēme -nu -gɔ 'pō -kɔ do bha- 'gü, 'ö n -dɪ -gɔ "següme -nu -zian 'wo -kē Zuifö -nu 'ka waa- 'me 'waa Zuifö 'ka 'wo n zē -zian □mɔɔ, 'ö 'a dha ga -gɔ 'pō- 'gbegbe -nu 'gü, "wlatadhe -nu 'gü, □weeyi -tadhe -nu 'gü, 'me 'wo- pō wo -dɪ -dhe □dhe kwa dheebhang -mü -wo 'ka Klisi -bha zian -ta, "kεε 'ö 'waa- "gblɔ -zian -bha bha- -nu kpō 'gü -dhe -nu 'gü.²⁷ Yē -nu 'ö □gbaon n -ta, n -wēedhe -nu 'ö

bho, to 'gbe -nu 'a-wo "yaan, diin-nu 'ö n -kë, "yi mü -dho -nu 'ö n -kë, 'sunng- 'ma -sü -nu 'a- ya 'ko [taa kö- "sü 'yaa n -dhe, "nene -nu 'ö n -kë, waa- so -nu 'ö yën n -go -a -dhiang 'yaa zë. ²⁸ 'Wön "wëë -dhe -nu 'wo -wö n -ta 'mii 'dho yö -zë pö, "këë -ya Atanna -bha 'kodhigüme -nu "pëpe 'wo 'dhö -a -nu -zögondhe -ta -sü bha -yö [dhe [kwëë 'gbiin- =në- 'dhö 'yö n -ta -kpeawo -a 'dhe -nu 'ö 'mii- pö bha wo -zë -a -nu zian 'gü. ²⁹ De -mü 'ka 'yö Atanna -bha zian -ta 'yö "sü 'yaa- dhe 'yö 'yaa "ye n -bha, "ëen de -mü 'ka 'zü Atanna -bha zian -ta 'yö [ya 'wön yaa kë, 'yö- peng 'yaa n 'sü.

³⁰ [Ya kë [dhe [ya 'to 'to 'kun -sü -bha, kö ma -zë a -dho n 'to 'kun n -ma "sü 'yaa n -dhe -sü [në -bha. ³¹ Atanna 'ö kwa Dëme Yesu Dë 'ka bha -yö n "sëë- 'ka yö -zë 'gü. -Ya 'wön -do [dhe -a pö 'a- wo "dhü bha 'yaa [sua 'ka tongtongdhö. 'Sa yö [në- 'to -së 'dhö 'dhö -kwe [gban -kwe [gban -ta. ³² "Tüng 'a gun- 'ka Damasö bha, "se bha- 'gü -gblüdë 'wo- Adhetakö -kë bha- kö "dhiü -më 'kpii- 'ö gun 'pö- bha- 'gü bha, -yö kë- "slë -moo -kö [gban -kö [gban 'gü, 'ö më -ya "saan -gao -dhe -nu 'gü kë "dhü kö 'ö n 'kun. ³³ "Këë 'yö 'wo n -ya töö do 'gü 'wo n bö "saan 'wo- =klëën 'pö- -zü bha- =dhongga do 'ka 'yö 'wo n [löö -a [zlöö, 'yö 'a dha- go.

12

Pödhö 'yan 'gü -nu 'ö -da waa- 'wön -nu 'ö yöö kë 'ö Atanna -ya -zön -dhe -a -dhiang 'ö- zë

¹ Ka- pö 'a n 'to [në- 'kun (kö -ya -zön [dhe Yesu -bha böme -mü n 'ka) "këë kö 'to 'kun -sü 'yaa -së -ee? [Ya 'to yö -zë -bha, kö n "yan 'gü -nu 'ö -da waa- 'wön -nu 'ö kwa Dëme -ya -zön n -dhe bha [në maa- -dhiang zë. ² Më 'bha 'a- do Atanna -bha zian -ta bha "gbuu- kë- sü yi do 'ka 'ö dho-

'ka dhang- -to [taamasü 'gü, 'wön 'ö -kë -më 'ka "dhü bha kö 'ö -kë kö- më -yö [dhe -kö do 'kwa- bha ya 'dhö -ee "ëen kö- "yan 'gü 'pö -da -ee, 'mii yö -zë 'wön do, "fön Atanna doseng [në- do. "Këë 'wön bha 'ö -kë "dhü -a -kwe [ya kë -kaong do ga -yiisiö. ³ 'Sa a- pö a- 'wön -do 'kpakpadhö [dhe më 'ö "dhü bha, (kö i "yan 'gü 'pö -da -ee, "ëen kö -yö -kë "dhü kö -yö "kpong [taa -kwi ya- 'gü -ee, 'maa yö -zë 'wön -do, Atanna yöö do [në- do,) ⁴ "këë 'gbu- kë- më 'sü -zë -wo 'ö dho- 'ka -yëa -së 'ö Atanna "piü dhang- 'gü bha- 'gü, 'yö- "tu -yö -da -wö -sengbö -nu 'ö më 'yaa [moo- pö -sü -bha më "dhi "dhiü, ⁵ "dhabhliwön 'ö Atanna -ya -kë 'më bha- -dhe bha [në 'a dho [moo- -bha 'a "plüün bho- 'gü, "këë 'mii 'dho [moo- -bha kö 'a- bho n -di -wön -zë 'gü. -E! 'Ma kë 'zü- bho n -di -wön 'gü -pë 'ka, kö a -dho -a bho n -ma "sü 'yaa n -dhe -sü bha [në- 'gü. ⁶ [Ya kë [dhe "plüün bho -dho -zë -yö n -bha 'nu, 'ma- pö 'a "plüün bho, kö 'mii 'dho kë 'nu [dhe slaame 'dhö, kö teanwön [në 'a dho- pö 'nu. "Këë -a -dho 'yaa n kë, kë "dhü kö 'pë 'wo n yö- kë -dhe 'gü, "ëen 'wo- ma n -ta bha 'wa 'dho- "dhiü -ziö -ta pö n -bha.

⁷ 'Sa 'wön 'ö- -wön 'gü 'yö pë "yua -sü 'ö [dhe "glënga 'dhö 'ö n kwi 'gü bha 'yö bha, kë "dhü kö 'ma 'dho n -di [në 'sü 'kpii- 'wön -së -ziisü 'ö- -moo 'ka 'yaa 'dhö, 'ö Atanna -ya -zön n -dhe bha- -wön 'gü. 'Sa pë "yua -sü 'ö "dhü bha -yö [dhe Sotraan -bha "kië 'ö- bö kö -yö 'wön bho n 'gü, kë "dhü kö 'ma 'dho n -di 'sü 'kpii- =në- 'dhö. ⁸ 'Ma bhëa" kwa Dëme -dhe -gen -yan 'ka -yaaga kö -yö pë "yua -sü 'ö "dhü bha- bho n -bha, ⁹ "këë [dhe 'a- pö- dhe "dhü 'yö- pö n -dhe «-Gasite 'a- -kë i -dhe bha [ya i -bha bho, -a -gen -mü [dhe 'më 'ö "sü 'yaa- dhe -a -më -kö "dhiü 'kun -kö 'a-

kun- 'ka bha □në 'wo- do □dedewo -bha □dhe n 'gü -yö "gbu-» -A -kë "dhü -sü bha- 'gü, 'wɔn 'a dho- "plüün bho 'yö -mü n -ma "sɪ 'yaa n -dhe -sü bha □në- 'ka, kë "dhü kö Klisi -bha 'gügbudhe -yö -yɛa 'kun n 'gü. ¹⁰ 'Wɔn 'ö- -wɔn 'gü 'yö "sɪ 'yii kë n -dhe oo, □wa "si bho n -go oo, 'ma kë -kpla 'gü oo, 'wo n -wëekë wo oo, n "gblüdhe 'dhö "muu bho oo, 'ö □ya kë Klisi -wɔn -zë 'gü 'ö -dhi n -dhe 'yö 'a n "dhia bho- 'dhiü bha 'yö bha. -A -gen -mü □dhe "töng 'ö "sɪ 'yaa 'ka n -dhe bha 'yö Atanna -yö n gba faan 'ka 'yö n 'gü 'dhö -kë "gbu-.

Pɔdhö -bha -ya Kodhengtö -me -nu zuën -ta -ko -dhiang 'ö- zë

¹¹ -Ka -dhe -ga □tɔn bha, ka □në 'ka- -kë "dhü 'yö 'a dhiang zë sië □dhe 'me 'ö -go ga 'yaa- "piü -a 'dhö bha. 'Sa -a -dhe a -bha 'nu □dhe ka □në 'ka n -ta -za do. -A 'klɔɔ- -mü □dhe 'kö 'zü n -zun "dhiü -bhlɔ 'yii kë tongtongdhö, "kɛɛ mɛ 'kö 'wo wo -dɪ kë sië Yesu -bha bɔmɛ tantansü -nu 'ka bha- 'bha fië- 'yaa 'dhö n 'ka 'wɔn 'bha -wɔn 'bha 'gü. ¹² -A pö 'a- wo "dhü bha- 'klɔɔ- -mü □dhe 'me 'ö Atanna -bha yëkëmɛ □dede 'ka, -wa -do -wɔn mɛ 'kɔn -wɔn -nu, "dhabhliwɔn -nu, waa- -kianwɔn -nu 'ö- -mɛ -ya -kë Atanna -bha 'gügbudhe -ko 'ka bha □në- bha. 'Sa 'wɔn 'dhe 'kö bha- 'bha 'kö Atanna 'yii- kë n -ko -ta kö a ka kpö 'gü 'yaa 'dhö, 'sa kö a "yënnɔ □gbaɔndhe 'gü, kö a -'kun sië n -bha zuëɛadhe 'ka "dhü do. -Yö n 'gü 'nu □dhe ka -mɔɔ -bha 'ka n do "yi -do Yesu -ko -bha -mɛ □dede 'ka yö □në- bha. ¹³ -Më -wɔn □dede 'pö Atanna -ya "dhia ma ö -bha mɛ "wɛɛ -kpɛa 'ö to- -nu 'gü n -ko -ta 'yö 'mii ka -bha kë? "ɛɛn 'wɪ 'ö 'mii- wo- -bha kö n -kwɛɛ 'gbiin- -yö kë ka -ta (kö 'a pë yö ka 'gü) □në -kë 'wɔn yaa 'ka 'wɔn bha- 'gü -ee? Kö -ka n -ma -wɔn 'to 'sa yö -zë 'gü.

¹⁴ N -nu zun ka -dhe 'gü -sü -gen -yan -yaaga -naa □në maa nu- 'ka bha, "kɛɛ 'mii 'dho n -wɔn -kwɛɛ -ya ka □gbin- -a 'bha 'gü tongtongdhö, -a -gen -mü □dhe n -ma -wɔn -yö kaa □dede □në ka -bha, n "tu 'yaa ka □sloɔpë -bha. -A -gen -mü □dhe 'në dë □në pë □mɔɔ ö -bha 'në -nu -dhe, 'në -nu -zë 'waa pë mɔɔ- wo 'kpɔmɛ -dhe. ¹⁵ Ma -zë n -bha 'ka, n pë -see ka -bha -sü -yö ga -sü 'ka n 'gü "pɛɛpɛdhö, 'ö □ya kë n -go -to 'gü -wɔn -zian 'ka, 'ö n "piü □dhe n -go 'to- 'gü kë "dhü kö ka 'nii- dha. □Ya kë "dhü, ka -dho "sima bha □ya n kë □dhe -ko bha- 'dhö kö yö □në -yö kë ma -zë n -dho -bha ka kë -sü 'bha -kan "dhiü -gen 'ka -ee?

¹⁶ 'Sa ka 'dhang bho -sü -ya "dhiü 'kpakpadhö □dhe n -mawɔn 'yaa gun ka kwɛng -pë -bha tong- tongdhö, "kɛɛ mɛ 'bha -nu -zë -wa pö sië □dhe 'kpɛnnɔ -nɛ 'a- -kë ka -go. ¹⁷ "Kɛɛ ma -zë n 'dhang bho -sü -ya "dhiü 'kpakpadhö □dhe, mɛ -zian 'a- -nu bɔ ka -dhe bha- -nu 'bha 'wii ka -ta -bhö. ¹⁸ Ma □në 'a □bhe a Titö -dhe kö -yö nu zun ka -dhe 'gü, 'yö 'a kwa dheebhang do □nɛng- -bha. "ɛɛn yö □në ka -ta -bhö -ee? -Abin! -A -gen -mü □dhe a 'dhang bho- "dhiü 'kpakpadhö □dhe yaa Titö yi -zu "piü -wɔn -yö do, yi "ta -ko -yö do, -yö ö 'ta -ko -sü n -bha □në- bha. "ɛɛn 'yaa "dhü -ee?

¹⁹ 'Sa ka -ya -zu 'gɔn -sü -bha -yi □ya □gwëë □dhe yi yi -dɪ -bha -dhiang □në- zë sië. "Kɛɛ 'yaa "dhü. Dhiang "pɛpɛ 'yi- zë ka -dhe "dhü bha yi- -zë Klisi □në- -bha zë 'gü, Atanna wëëdhö. 'Sa -a zë 'yi- wo "dhü bha, 'yi- -zë ka 'gü bho kɛan □në- 'ka yi dhoɔbhaame -nu, kë "dhü kö ka -bha -zu -yö Atanna -dhe -sü bha -yö 'dho "dhiü. ²⁰ -A pö 'a- wo "dhü bha- 'klɔɔ- -mü □dhe 'yaa n "piü □në- wo □dhe 'ma nu 'a -kpan ka -bha -ko 'ö n -zu 'yaa- -bha 'nu bha- 'gü, "ɛɛn 'zü

kö kaa -dɪ 'pö 'ka 'dho n yö -kɔ 'ö 'yaa ka "piü 'nu □dhe 'ka n yö -bha bha -gü. N "suü -gen -mü □dhe kö 'ma 'dho nu 'a -kpan "dhinaa -nu oo, □dɾɔ bho -sü -nu oo, yaa -dhe kē -sü -nu oo, -due kɔɔ -sü -nu oo, "si -bho 'ko -gɔ -sü -nu waa -'ko -nu -dhiang yaa zē -sü -nu, "εen -dɪ -sü 'kpiɪ -sü waa - "bhluubhludhe -bha ka kpö 'gü. ²¹ A -suü kö 'yiü -'ya 'dho dɔ n -bha Atanna -dhe ka -wɔn 'gü kö 'ma nu mü, 'ö 'a -ya 'zü "gbu bɔ -sü -bha mε kpö 'dhe 'wo ka kpö 'gü mü 'ö □wa -da Atanna "dhiü, "yēnng dɔ -sü -nu, -zua zē -sü -nu, waa -'wɔn -ma 'koo -sü -nu kē -sü 'ka, 'ö 'waa "wɪ -bha kö -wo wo kwa -zü bha -nu -dhe.

13

Pɔdhö -bha -dhio -dɔ Kodhengtö mε -nu -ta -kɔ

¹ N -nu ka -dhe 'gü -kɔ -yaaga -naa □nē yöö kē bha. -Yö -ben zē -sü 'ka Atanna -wɔ 'sēedhe 'gü □dhe:

«□wa 'wɔn -ya mε -bha, 'kö -kē 'wɔn "bu 'wɔn 'ö -suu 'ka, "sanni -wa -gɔ bho, -a -dhe a -bha □dhe "sεε -pɫε "εen -yaaga □nē -nu -wɔ -yö kē -bha dɔ kö -wo gun -na -a -gɔ bho.»

² 'Sa "töng 'a nu □pɫε -naa wo -'ka ka "piü mü bha, a kē -pö ka -dhe, 'ö -ya mü 'zü 'maa ka "piü mü □dεε "kεε a -go mü 'zü 'a -pö ka -dhe □dhe: Nu 'dhe 'ö maa -wo ya 'miü 'dho ka 'kun "yɔn -kɔ -zē 'ka 'zü, -a -gen -mü □dhe nu □pɫε -naa 'a -wo mü bha a kē -dhio -dɔ 'mε 'ö gun "dhü kö □wa -da Atanna "dhiü bha -nu -ta, 'sa 'mε 'wo "dhü bha □nē 'a dhiang ya -zē siē -nu -dhe bha, 'yö 'a gun -na mε -kpea -da -a -nu "piü. ³ -A pö 'ka -wo □siö □dhe "ni □ya kē □dhe Klisi □nē ö -wɔ kpɔ n -bha □dedewo tean -'ka 'ka -dhe yö bha □nē kaa -dhe yö bha. 'Sa ka -'wɔn -dɔ 'kpakpadhö □dhe "sɪ -ya -dhe.

-Yö ö -bha 'gügbudhe -zɔn ka -dhe -kpeawo 'ö 'ka -dhe yö. ⁴ -A pö 'a -wo "dhü bha -'klɔɔ -mü □dhe 'kö 'zü □waa -dɔ "dhü -bha □dhe 'mε 'ö "sɪ 'yaa -dhe -a 'dhö, "kεε -yö -bö 'ö go ga 'gü Atanna -bha 'gügbudhe □nē -bha, 'yö -tosea kē siē □dεε bha. Yii -dɪ 'pö yi -bha -kē -a -bha 'ka -sü -wɔn 'gü, "sɪ 'yaa yi -dhe dɔ -kɔ ya -'gü □dhe -a 'dhö 'pö, "kεε ka 'kun -kɔ 'yi dho ka 'kun -'ka bha □nē 'ka dho -'wɔn dɔ -bha □dhe -tosea 'yi -kē siē -a "piü bha Atanna □nē -faan -da yi 'gü.

⁵ □Dhe 'ö "dhü, kaa □dede -ka ka -dɪ -ga -sē 'ka kö □ya kē □dhe 'ka 'dhang -bho Yesu "dhiü -zian -ta □dedewo tean -'ka kö 'ka -'wɔn dɔ. 'Sa ka -'wɔn -dɔ 'kpakpadhö □dhe Yesu Klisi -yö ka zuē" "piü, "εen 'yaa "dhü -ee? 'Sa 'yii kē -zē wo "dhü kö □fiē □nē 'ka -wo -sü 'ka 'dhang bho -a "dhiü -sü -bha bha. ⁶ "Kεε 'sa -yö n 'gü □dhe ka -'wɔn -dɔ 'kpakpadhö ka zuē" "piü □dhe yi -zē 'yii □fiē -bha. ⁷ Yi -zē yi -bhea Atanna -dhe kö 'ka 'dho 'songyaa □nē -kē tongtongdhö, kē "dhü kö ka □nē ka kēwɔn -yö kē -sē, 'yii -kē "dhü yi 'tɔ -wo -wɔn 'gü. "Kεε kē "dhü kö 'kö 'zü □waa -pö yi -bha □dhe "sɪ 'yaa yi -dhe, kö -bhɔ 'ya 'dho 'to yi 'gü. ⁸ -A -gen -mü □dhe faan 'ö Atanna -ya -da yi 'gü bha -ya -da yi 'gü kö 'yi teanwɔn -ta -kɔ □nē -zē -'ka, yii -da yi 'gü kö 'yi 'ko zē -'ka teanwɔn -zē 'ka. ⁹ Faan □ya kē ka -zē ka 'gü Atanna -bha zian -ta kö 'yii kē yi -zē yi 'gü, -a fiē -dhö 'ö -ziö 'ka faan -kē yi -zē yi 'gü -sü 'ö ka -zē ka -bha bha -bha. 'Wɔn 'yi □bhea Atanna -dhe -a -wɔn 'gü -kpeawo 'yö bha, kē "dhü kö -yö ka -ta 'kun kö -ta -a -bha zian -ta -sü 'ka -zü bho bha 'ka -gɔ -da 'plöö. ¹⁰ N -ya 'ö Atanna -ya wo ö -bha mε -nu faandɔmε 'ka 'ö 'yii n -ya -a -nu 'gü see -mε -zē 'ka bha □nē 'a zē -dhe, 'yö 'a 'sēedhe ya -kē □kō -blεsü 'yö 'a -bɔ n "dhiü, kē "dhü kö 'ma

□loo mü yi 'ö- 'ka, kö 'ma 'dho 'wɔn
 bho ka 'gü faan 'ö Atanna -ya -da n
 'gü bha- 'ka, "kɛɛ kö 'yii- nu n -dhe
 yö -zè -wɔn 'gü.

¹¹ 'Ma -wo 'sëedhe ya- "dhiü -ya
 -dhe 'gü □ton n dheebhang -nu!
 □Dhe 'ö "dhü, a- pö 'ka ka "dhia
 bho, "kɛɛ -kaa kë -sè kö pö □nè 'ya
 'dho kë ka -bha tongtongdhö, -ka
 kpa ka 'ko -nu -zɔ -gɔn, ka -wɔ -yö
 kë do, -ka kë ka 'ko "piü -sè 'ka,
 □ya kë "dhü, Atanna 'ö mebhudhe
 -dho -ya -kè, "kɛɛ 'ö yö □nè me
 zuè" 'waanu bha -yö -dho kë ka
 "piü.

¹² □Ya 'go yö -zè 'gü, -ka □loo ka
 'ko -nu -bha □dhe -ko 'ö Atanna
 -bha 'nè -nu -wa -kè 'ka -a 'dhö kö
 'ka ka 'ko -nu □tua bho. Atanna
 -bha me -nu □gban "pepe □wa ka
 □tua bho.

¹³ Kö kwa Deme Yesu Klisi -bha
 -gasite waa- kwa (Dè) Atanna -bha
 -dho bha -wo kë ka -dhe. Kö- -bha
 'nè -nu -bha -kè 'ko "piü -sü 'ö- -bha
 'Nii- "slüöslü 'saa- 'gü bha -yö kë ka
 kpö 'gü bha 'aa -yö kë.

**'Sëedhε 'ö Pödhö -ya
bɔ
Atanna -bha mε -nu
'wo
Gadhatö
-sε 'gü -a -nu -dhε**

□Tuabhonaɔ

¹ Mang Pödhö -mε 'ö mε 'bha 'yii n -ya ma -kë Yesu -bha bome 'ka -sü ya- 'gü, "εεn 'ö Atanna 'yii bɔ 'zü mε 'bha -ta kö -yö n -ya, "kεε 'ö ga yöö □dede waa- ö Gbö Yesu Klisi 'ö- bɔ 'ö- bho ga 'gü bha □në- -nu 'gü 'yö 'wo n -ya bha, ² yaa- -bha mε "pεpε 'yi -dhε ya- 'gü □në 'yi 'sëedhε ya- bɔ -a -bha 'kodhigümε -nu 'ka- -bha 'ka Gadhatö -sε 'gü bha ka -dhε. ³⁻⁴ Kwa Dë Atanna waa- kwa Dëmε Yesu Klisi 'ö ö -dɪ nu kwaa- 'wɔn yaa -nu -wɔn 'gü, kë "dhü kö 'ö kwa dha -tosea yaa 'ö "kpɔng ya- -taa -a -gɔ □dhε -kɔ 'ö gun- 'ka kwa Dë, kwa -bha Atanna zuε" "piü -a 'dhö bha, -wo -gasite waa- zuε" 'waanu -sü nu ka -dhε. ⁵ Kwa Dë Atanna 'ö "dhü bha kö yö □në- 'tɔ- bho -todhü 'ka bha 'aa -yö kë!

Atanna -wɔ -bha -kë "dhü do -sü -dhiang 'ö Pödhö -ya zë

⁶ (N dheebhang -nu,) -a -kë kö 'ka 'to 'ka "kan Atanna -bha 'piö- "dhü, kö 'ka 'dhang bho 'wɔn -taɔng -së -dee 'bha "dhiü "kεε kö yö □në ka -dhε kö 'ka bɔ 'ö 'ka Klisi -bha -gasite 'ö- -kë kwa -dhε bha- 'saa- 'gü -sü -zë 'wɔn □në n kɔn. ⁷ Kö- kë □dhε -a pö 'a- wo "dhü bha 'wɔn -taɔng -së bha- suu "wεε 'bha □në 'dhö -a 'dhε 'a- pö ka -dhε bha- zian 'gü 'yö 'ka -da 'zü- 'gü 'yaa -mü. "Kεε mε □në -da siε ka -gɔ 'gü 'yö ka zuε" kaan- siε "kwëë. Kë "dhü kö naɔ -së 'ö go Klisi "piü 'ö 'ka- ma bha- -wɔn -yö 'ma -zukplü -bha. ⁸ "Kεε a- pö ka -dhε □dhε -yö -kë yi -zian

□në yi 'ka oo, -yö -kë Atanna -bha "kië -zian □në- 'ka 'ö go dhang- 'gü 'ö nu, 'ö 'wɔn -taɔng -së suu "wεε 'bha pö ka -dhε -a 'dhε 'yi- pö ka -dhε bha- zian 'gü, -a -mε -bha "dhang □në bha! ⁹ 'Ya- -blεεsü pö ka -dhε, 'yö 'a- 'bha pö siε 'zü bha. A- pö □dhε kö mε "wεε 'bha -yö nu kö -yö 'wɔn -taɔng -së suu "wεε 'bha pö ka -dhε -a 'dhε kö 'yi- pö ka -dhε bha- zian 'gü, -a -mε -bha "dhang □në bha!

¹⁰ -A pö 'a- wo "dhü bha 'yii kë □dhε a mε 'bhü- -nu -bha "dhε -ya n -ta -dhε □në- mɔɔ- siε. 'Mii n -dɪ -dhi mε -dhε -dhε mɔɔ-. □Ya kë □dhε a yö □në -dhε mɔɔ- siε 'nu, kö 'mii 'dho kë Klisi -bha gwëemi 'ka.

Pödhö -bha -kë Yesu -bha bome 'ka -kɔ -dhiang 'ö -zë

¹¹ N dheebhang -nu, a- -pö ka -dhε kö -yö 'to ka "yaan □dhε naɔ -së 'ö go Atanna "piü 'a- pö ka -dhε bha 'yii 'go mεbhüdhε 'gü. ¹² -A pö 'a- wo "dhü bha- 'kɔɔ- -mü □dhε 'mii- ma mε 'bha -ta, "εεn 'mii- draan- mε 'bha "piü, Yesu Klisi yöö □dede □në "sε bho- -ta n -dhε.

¹³ 'Sa n "ta -kɔ 'kö gun Zuifö -nu -bha Atanna -dhöké -kɔ 'gü (kö 'mii kë □kö 'dhang -bho Yesu "dhiü -mε 'ka) ka yö -zë -dɔ. -Kɔ 'a gun 'wɔn bho siε- 'ka Atanna -bha 'kodhigümε -nu 'gü n -sɔbhεε □dede 'ka, kë "dhü kö- -wɔn bho- -bha bha ka- -dɔ. ¹⁴ "Yi 'yaa gun zun siε Zuifö -nu yi -bha Atanna -dhöké -kɔ -bha n -gɔ -kɔ -nu 'ö- 'gü, 'ö 'a -ziö 'ka n "tuma -nu 'wo yi -gɔ "sε 'gü -a -nu 'gbε □dede -ta bha ka- -kɔ -dɔ. Yi dë -nu wɔ -kɔ -pɛng 'ö gun dɔ siε n -ta -kɔ -nu 'ö- 'gü "dhiü ziö 'ka bha ka- -kɔ -dɔ.

¹⁵ "Kεε □dhε 'ö ga 'mε 'ö n -ya -dɪ -ta kö 'a kë ö -bha yëkëmε 'ka, kö 'mii bho -zianwo □kö, 'ö n -dhε ö -bha -gasite bha- -bha bha- 'gü, ¹⁶ kö 'ö- -zɔn n -dhε □dhε Yesu Klisi bha ö Gbö -mü, 'yö- -ta -pɔ n -dhε, kë "dhü kö 'a- -dhiang

zē me 'waa Zuifō 'ka- nu -dhe, (mang -dī 'pō 'mii za 'bha dō- 'gü,) 'mii me 'bha dhe" 'kpō. ¹⁷ 'Sa 'mii "wlü 'kaa 'dho 'me 'wo gun Yesu -bha bōme -nu 'ka n "dhiü 'wo gun Zedhizadhēmō bha- nu -dhe 'gü, kō 'a n -dī -zōn -nu -dhe "εen kō -wo n □klang kē, a -wlü 'a dho Adhabi -se (ō 'me 'wo bha- 'bha 'yaa mū bha) □nē- 'gü dō. □Dhe 'a go mü, 'yō 'a n yee -kē 'a dho Damasō -pō 'gü. ¹⁸ □Dhe 'ō -kwe -yaaga □ya ziō, 'yō 'a gun -na 'dho Zedhizadhēmō kō 'a Piēdhō dō, 'yō 'a -dhekpaoyi -kaōng dō ga "soodhu -kē -a -dhe 'gü. ¹⁹ "Kεε -dhekpaoyi -zian 'a- -kē mü "dhü bha 'mii kwa Dēme -bha bōme -nu bha- 'bha yō, kō 'yii kē- 'zlaa- Zakō -zē 'ka.

²⁰ Dhiang 'a- zē siē ka -dhe ya, a- zē □sii □dede -ta, 'yaa □sua 'ka.

²¹ □Dhe 'a go Zedhizadhēmō, 'yō 'a dho "sego "wεε 'dhe -nu 'wo -kē Siidhi -se waa- Sidhisi -se -nu 'ka bha- nu 'gü. ²²⁻²³ "Tōng "pepe 'a- -kē 'a -ziō 'ka "se -nu 'gü "dhü bha, kō Atanna -bha 'kōdhigūme 'dhe -nu 'kō 'wo Zude -se 'gü bha □waa- ma □nē wo wo "tv 'ka □dhe 'me 'ō gun Atanna -bha me -nu kwa -wēē -kē wo siē "tōng 'bha 'gü bha □ya zun -zv -yō -a -dhe -sü 'ō gun 'wōn □gban "pepe suu kē siē kō 'ō- 'gü see- bha- -dhiang zē -sü -bha, "kεε kō 'wii n dō □kō. ²⁴ "Kεε kō -wa nuε" -zē bho siē n -wōn 'gü.

2

Pōdhō -bha -dho zun Yesu -bha bōme -nu 'wo Zedhizadhēmō -a -nu -dhe 'gü -kō -dhiang 'ō- zē

¹ □Dhe 'ō -kwe -kaōng dō ga -yii siō □ya ziō, 'yō 'a dho 'zü -deewo Zedhizadhēmō, yaa- Baan- abasō waa- Titō -nu 'dhō. ² 'Dho -zian 'a- wo mü "dhü bha, Atanna yōō □dede □nē- zōn n -dhe. □Dhe 'ma 'dho 'ma □loo mü, 'yō -kō 'a- bha bha- -sē 'ō- bō me "bhü- nu -dhe bha- -dhiang zē siē- 'ka 'me 'waa Zuifō 'ka- nu kpō 'gü

bha 'a -ziō -gen 'gü- nu -dhe, "kεε 'yō 'a- ya -a me 'dhe 'wo -gōme -nu 'ka bha- nu -kuu "dhiü □ple 'gü, kē "dhü kō yē bha- 'dhe 'a- kē siē waa- 'dhe 'ma- kē 'nu bha ('wa 'dho- pō- -bha □dhe wo -kō 'yaa- 'gü -ō) "gbaa -yō to. ³ 'Dho 'yi- wo bha n "tayōō 'ō -kē Titō 'ka, 'ō Glekō 'ka, ('ō 'yaa Zuifō 'ka kō yōō 'go 'gbannē 'gü, "kεε 'ō □ya 'dhang bho 'pō Yesu -wōn "dhiü) bha, -gōme -nu bha 'wii -gban -a -dho 'gbannē 'gü -wōn 'gü, (yē 'a- kē bha- "dhia -zian □nē kē ma- nu 'gü). ⁴ "Kεε 'sa kō -dī -kē kwa dheebhang 'ka Yesu -bha ziantame -nu -wo yi kpō 'gü mü 'ō gun wo -zē -nu "piü □dhe -yō 'dho 'gbannē 'gü gbonggbongdhō. Me 'wo "dhü bha -wo -kaan yi 'ka □dhe 'wōnsuanbhome -nu 'dhō yi tii' 'ka, kō -ya -dī flēē- 'gü -sü 'kwa- =slōo Yesu Klisi 'saa- 'gü bha 'wo- dō. 'Sa -yō -gun wo -zē -a -nu "piü 'nu □dhe 'wo yi 'gan □nē- wo 'zü -deewo kō 'wo yi -da □dhuēngdhe bha- 'gü wo "piü. ⁵ "Kεε -a -nu -bha -nēng 'gü -sü 'ō "dhü bha- -gban 'gü 'yii- "wī- nu -gō -bha tongtongdhō, kē "dhü kō tean- zian 'yi- zōn 'me 'kaa Zuifō 'ka ka -dhe 'ō -gban Atanna -bha naō -sē -bha bha 'ya 'dho 'go "gblōv.

⁶ 'Sa 'me 'wo -kē "yan -to Atanna -bha 'kōdhigūme -nu -bha -me -nu 'ka -a -bha zian -ta 'ō 'wo gun -gōme -nu 'ka bha, -a -nu -bha -kē "dhü -sü □gban waa- bha -bha 'wii 'tong- -dee 'bha dō yi -dhe, "kεε n "tv -zian 'yaa gun- nu -bha -kē -gōme 'ka -sü -bha, -a -gen -mü □dhe Atanna 'yaa me -zē 'gü zē kō -yō me 'bha fiē- bho me 'bha -bha. ⁷ "Kεε woo -zian -zē, □dhe 'kō 'wo- 'wōn -zē dō □dhe Atanna □nē n -ya 'ō -bha naō -sē bha- -dō me 'waa Zuifō 'ka -a -nu -gōme 'ka, □dhe -kō 'ō Piēdhō 'dhō- 'ka Zuifō -nu kpō 'gü 'pō -a 'dhō, -a 'dhia □nē ma- nu 'gü. ⁸ 'Sa me dō 'ō Piēdhō -ya Yesu -bha bōme 'ka Zuifō -nu

kpö 'gü bha □nē n -ya 'pö 'mē 'waa Zuifö 'ka -nu kpö 'gü. ⁹ □Dhe 'ö □waa- 'wɔn dɔ □dhe Atanna yöö □dede □nē -gasite bha- -kē n -dhe, Zakö waa- Piedhö waa- Zan 'wo □dhe □kao 'ö -ya -sü 'ka -a -bha me -nu 'wo Zedhizadhemo -a -nu -go -a 'dhö bha, -wo wo -kɔ □nē- da yaa- Baanabasö yi □kweng, 'yö yi -wɔ -yö -kē do -a -bha yē bha- kē -sü 'gü □dhe: yi -zē 'yi 'dho yi -bha 'ka 'mē 'waa Zuifö 'ka -nu kpö 'gü, kö wo -zē 'wo 'to wo -bha 'ka Zuifö -nu kpö 'gü. ¹⁰ -Dhio 'wo- dɔ yi -ta 'yö 'wo- pö □dhe yi -zɔ 'ya 'dho bho "flɛmɛ -nu 'wo- -nu kpö 'gü bha □nē- -nu 'ka doseng kö 'yi- -nu -ta 'kun. 'Sa yii -dɪ 'pö yi kē pē □gban -pē □gban -kē kö 'ya 'dho □fiē -dhio 'ko bha □nē- -bha tongtongdhö.

¹¹ "Kee □dhe 'ö Piedhö □ya nu Angtiosö yi do 'ka, 'mii -kpla -go, a kē □sua -ye "yan- me kpö 'gü. -A -gen -mü □dhe 'ö gun "dhü kö □ya zian 'to. ¹² -A pö 'a- wo "dhü bha- 'klɔɔ- -mü □dhe 'ö gun kö 'mē 'wo go Zakö -dhe 'gü Zedhizadhemo 'wii nu □kö kwa -dhe 'gü, Piedhö waa- 'mē 'waa Zuifö 'ka 'ö □wa bɔ Yesu 'ka -wo -gun pē -bhö siē wo "kwēē, "kee □dhe 'ö 'mē 'wo bha □wa nu □wa □loo mü, 'yö ö bo pē -bhö -a -nu "piü -sü 'ka, kö -yö "suü siē 'mē 'wo □nēng me □gban -go 'gbannē 'gü -wɔn 'gü bha- -nu -go. ¹³ □Dhe 'ö kwa dheebhang Zuifö -nu 'dhe 'wo gun mü bha 'wo- -dhe yö, 'yö 'wo wo zü bɔ Piedhö 'ka, 'yö 'wo -kan 'pö 'mē 'waa Zuifö 'ka bha- -nu -bha. 'Yö Baanabasö yöö -dɪ 'pö 'ö -da □fiü bha- 'gü- -nu "piü. ¹⁴ □Dhe 'a 'wɔn bha- -dhe yö, 'ö 'a- 'wɔn dɔ □dhe tean- -zian 'ö Atanna -bha naɔ -sē bha 'ö kwa □klang -kē 'ka bha 'waa- -ta 'zü, 'yö 'a- pö Piedhö -dhe me □gban "yaan mü 'a- pö: «Piedhö, bhi 'ö bhi -zē 'i Zuifö 'ka, 'bha -tosea kē 'mē 'waa Zuifö 'ka -nu kpö 'gü yö □dhe 'pē 'bhaa Zuifö 'ka -a 'dhö, 'bhii- -nu -bha 'tong- 'kun bha -oo,

i -mɔɔ -bha 'zü -deewo i zun 'mē 'waa Zuifö 'ka bha- -nu "dhiü kö -wo -tosea kē □dhe Zuifö -nu 'dhö -kɔ -kē □dhe?»

Mē □gban "pɛpɛ -bha -dha 'dhang -bho Yesu "dhiü -sü □nē- 'saa- 'gü -sü -dhiang 'ö Pɔdhö -ya zē

¹⁵ -A pö 'a- wo "dhü bha- 'klɔɔ- -mü □dhe yi -zē yi -bho Zuifö 'ka, 'wii yi 'kpö Atanna -bha 'tongbhome 'ka □dhe me "wɛɛ -kpɛa 'dhö. ¹⁶ "Kee yö -zē □gban 'gü yi- 'wɔn dɔ -sü 'ka 'kpakpadhö □dhe za -yö -dhi me -go Atanna -kuu "dhiü 'dhang -bho Yesu Klisi "dhiü -sü doseng □nē- 'gü, 'yaa dɔ -a -bha 'tong- -kun -sē -sü -bha. 'Wɔn 'ö- -wɔn 'gü 'yö yii -dɪ 'pö 'yi 'dhang bho Yesu Klisi -wɔn "dhiü kē "dhü kö 'yi dha bha 'yö bha, kē "dhü kö 'yi dha yö □nē- -bha, □dhe 'ö -kē □dhe me 'bha -me 'bha 'yii 'dho dha -a -bha Atanna -bha 'tong- -kun -sē -sü -bha bha- -wɔn 'gü. ¹⁷ □Ya kē "dhü 'mē 'yi Zuifö 'ka bha 'ya yi -dɪ kē □dhe 'mē 'waa Zuifö 'ka -nu 'dhö kē "dhü kö 'yi dha Klisi □nē- 'saa- 'gü 'dhang -bho -a "dhiü -sü "gblü "piü bha -oo, kö Klisi □nē yi -kē 'wɔnyaakēme 'ka bha -ee? -Abin! □Ya kē □dhe 'ya yi -dɪ -da 'zü -deewo 'tong- -go □dhuēngdhe 'gü kö 'yi -tosea kē □dhe 'mē Atanna 'yii -gasite kē -dhe, 'ö ö -dɪ -dhi -a -dhe -dhe mɔɔ- siē 'tong- 'kun -sü □nē- 'ka -a 'dhö kö 'ya "gla 'zü -deewo 'wɔnyaakēme 'gü □naa bha. ¹⁸ -A pö 'a- wo "dhü bha- 'klɔɔ- -mü □dhe pē 'dhe 'kö me □ya bo- see- -sü 'ka, □yaa- baa- -dee wo kö yö □nē ö -dɪ -da 'wɔn 'gü. ¹⁹ -A -gen -mü □dhe Atanna -bha 'tong- -zē 'ma ga 'nu -go, "kee 'sa 'tong- bha yöö □dede □nē- -kē "dhü 'yö 'a ga bha- wo, kē "dhü kö 'a -tosea kē Atanna -bha -kē 'gü, -a -gen -mü □dhe ga 'ö Klisi -ya wo "dhü -bha bha -yö -ga ma □nē n -wɔn 'gü, □ya kē "dhü kö ma □nē 'a ga bha.

20 -A kë "dhü -sü bha- 'gü kö mang
 □dede -zë 'maa -tosëa kë sië 'zü,
 'kö Klisi □në -tosëa kë sië n 'gü, kö
 ma -tosëa a- kë sië □taamasü ya-
 'gü bha a- kë 'dhang -bho Atanna
 -bha 'në 'ö n -dho -ya -kë 'ö ö -d
 nu n -wön 'gü bha □në- 'saa- 'gü
 'dhang -bho -a "dhiü -sü "gblü "piü.
 21 -A -kë "dhü -sü bha- 'gü, 'mii 'dho
 "wı -bha kö 'a n -kō bho -gasite 'ö
 Atanna -ya -kë n -dhe bha- 'gü. -A
 -gen -mü □dhe □ya kë □dhe dha -sü
 'ö- "piü -a -gen □ya kë -a -bha 'tong-
 'kun -sü -zë 'ka, kö Klisi ga -gen 'yii
 kë.

3

-Naa 'ö 'dhang -bho Atanna
 "dhiü -sü waa- bha 'tong- 'kun -sü
 -a -nu □zinng 'gü -a -dhiang 'ö
 Pōdhö -ya zë

¹ 'Aa, Gadhatö -me -nu, ka -ta
 -ma -sü □ton -kee! "Een pë □në
 'wo- -da -sü 'ka ka "yan 'gü □zō
 -ee? "Këe 'sa ga 'ö Yesu -ya wo
 "dhü -bha bha a kë- -gen bho ka
 -dhe 'ö 'a- bho ka -dhe 'ko -ta
 'kpakpadhö. ² -Yö n "piü □dhe
 dhe" 'kpo do 'ö maa- kë ka -gō
 bha 'ka- -yo bō n -gō. Atanna -bha
 'tong- 'ö Moizō -ya -ben zë bha-
 'kun □në 'ka- wo -së 'yö ö -bha
 'Nii- 'slüöslü nu ka -dhe, "Een -ya
 -nu ka -dhe -a -bha nao -së 'ka-
 ma 'ö 'ka 'dhang bho- "dhiü bha
 □në- wön 'gü? ³ -Tama -dhe suu
 'dhe 'kö 'ka- kë sië bha- kë -gen
 -mü -më 'ka "këe kö ka 'ta -sü
 Atanna -bha zian -ta -sü zü -bho
 -a -bha 'Nii- "slüöslü faan □në- 'ka?
 "Een -yö ka "piü □dhe 'ka- "dhiü
 -ya ka -dı faan 'ka -ee? ⁴ "Een
 kö 'wön "gblügbü -nu 'ka -ziö 'gü
 bha- =gban- kë "wlaawön 'ka -ee?
 -A yö -zë yaa- do □gbleen. ⁵ "Een
 -yö ka 'gü □dhe "dhabhliwön -nu
 'ö Atanna -ya -kë ka kpö 'gü ö -bha
 'Nii- 'slüöslü faan 'ka bha -ya kë
 "dhü "ta 'ka- sü -a -bha 'tong- 'ka
 □në- wön 'gü -ee? -Abin! -Ya -kë
 "dhü 'dhang 'ka- bho- -bha nao -së

('yi- do ka -gō) bha- "dhiü bha □në-
 -wön 'gü.

⁶ Yö □në- wön 'gü 'yö -ben zë
 -sü 'ka -a -bha 'tong- 'sëedhe 'gü
 Ablaamö -bu 'gü □dhe:

«-Yö kë 'dhang □në- bho Atanna
 "dhiü
 'yö- pō- -bha □dhe pō 'aa- -bha.»

⁷ -A -kë "dhü -sü bha- 'gü, -a
 -dhe a -bha □dhe 'ka- 'wön do □dhe
 'me 'wo 'dhang bho Atanna "dhiü
 bha □në 'wo Ablaamö suu □dede
 'ka. ⁸ 'Sa 'me 'waa Zuifö 'ka za 'ö
 dho dhi- -nu -gō Atanna wëdhö
 -a -nu -bha 'dhang -bho Yesu "dhiü
 -sü 'saa- 'gü bha- -ben -yö -gun zë
 -sü 'ka 'pō Atanna -wō 'gü. -A pō
 'a- wo "dhü bha- 'klōō- -mü □dhe
 -ya yi- to "dhiü 'ö- pō Ablaamö -dhe
 'ö- pō:

«'Dhuë- -dho "segō "pepe □gban
 'gü -me -nu 'kun

bhi □në i 'saa- 'gü!»

⁹ 'Wön 'ö- -wön 'gü 'yö 'me 'wo
 'dhang bho- "dhiü □dhe Ablaamö
 'dhö, 'yö- -bha 'dhuë- -ya -nu kun
 bha 'yö bha.

¹⁰ "Këe me "pepe 'kö 'wo- pō wo
 -dı -dhe □dhe wo -zë woo dha
 -sü □slōō- -bha 'tong- 'kun -sü □në-
 -bha bha "dhang -dho -a -nu 'kun.
 -A 'klōō- -mü □dhe -yö -ben zë -sü
 'ka- -wō 'sëedhe 'gü □dhe me "bu
 me 'ö 'tong- "pepe 'ö Atanna -gō
 'sëedhe 'gü -a doseng -zian to, -a
 "dhang -dho -me 'kun. ¹¹ Za -dhi
 me -gō -sü 'ö Atanna -kuu "dhiü -a
 -bha 'tong- 'kun -sü -bha 'yaa -to
 -bha -wön 'ka -zianwo 'wön 'ö- 'gü
 yö -mü □dhe, -yö -ben zë -sü 'ka-
 -wō 'sëedhe 'gü -dhe 'bha 'gü mü
 'zü □dhe:

«'Me 'ö dho kë Dhame 'ka,
 'ö Atanna dho- pō- -bha □dhe pō
 'aa- -bha,

-yö -dho 'sü -a -me -bha 'dhang
 -bho -a "dhiü -sü □në- -bha.»

¹² 'Sa 'me 'ö- "piü □dhe 'ö dha -a
 -bha 'tong- 'kun -sü □në- -bha, kö-
 -me 'yii □në- wo 'dhang -bho -a
 "dhiü -wön -bha ö zuë" "piü bha.

-A -gen -mü □dhe -yö -ben zë -sü
'ka -a -go 'sëédhe 'gü □dhe:

«'Mε 'ö pé 'ö 'tong- -ya pö- 'gü -wón
-kë,

-a -me -dho dha yö □në- -bha.»

¹³ 'Kεε Klisi □ya kwa dha 'tong-
'kun -sü -bha "dhang bha- -go.
-A 'kloo- -mü □dhe "dhang 'ö yöö
kwa 'kun 'nu 'tong- bho -wón 'gü
bha Atanna yaa- -da -a 'piö, □yaa-
kë kwa -go -ta 'dho -pë 'ka. -A
-gen -mü □dhe -yö -ben zë -sü 'ka
Atanna -go 'sëédhe 'gü □dhe:

«Mε "yü me 'wo- dun "dhü -zë
-bha,

kö "dhang □në- -me -bha.»

¹⁴ Kë "dhü kö 'dhuë- 'ö Atanna
-ya "plüün bho Ablaamö -dhe ('ö
-ghan dha -sü 'ö 'dhang -bho Yesu
"dhiü -sü 'saa- 'gü bha- -bha) bha
-yö kë 'pö 'me 'waa Zuifö 'ka- nu
-dhe Yesu Klisi □në- 'saa- 'gü, kë
"dhü kö Atanna -bha 'Nii- "slüöslü
'ö- "plüün bho bha 'kwa- =sloo
'dhang -bho "dhiü -sü □në- 'gblüü
'piö.

¹⁵ N dheebhang -nu, a -dho 'wón
zäön 'sü me "bhü- -nu kwa wo
-kö □në- -ta 'yö 'a 'wón bha- 'kloo-
pö- 'ka ka -dhe. -Yö n 'gü □dhe
kö me -yö 'to "yaan -yö 'ö 'kean-
-gblüü -kö pö, □ya ga yí 'ö- 'ka, -kö
do 'ö- pö- 'ka bha 'yö 'wo- -kë 'ka,
'waa- bho- -bha "εεn 'waa- -bha -da
-ta. "εεn 'yaa "dhü -ee? ¹⁶ Atanna
-yö "plüün -bho 'pö Ablaamö -dhe
-kö do bha □në- 'gü waa- suu 'dhö.
'Yaa -ben zë -sü 'ka -a -wu 'sëédhe
'gü □dhe: «Kaa- i suu -nu», □dhe
pë 'ö 'gbe -a 'dhö, "kεε -ya -pö:
«Kaa- i suu». Kë "dhü kö -ya -zön
kwa -dhe □dhe -yö -wü Klisi yöö
do □në- 'ka. ¹⁷ 'Ma- pö "dhü kö
a- pö Atanna □ya ö bo 'nu 'wón
'ö yöö kë dhia" bha- "kplëng bho
-sü 'ka Ablaamö -bha 'nu yí 'bha
'ka □dhe -kö 'wo 'kean- -gblüü 'ka
bha- 'dhö, 'yaa -bho -bha -pë 'ka
'zü, -a 'kloo- -mü □dhe 'ö 'tong- -zë
do "töng 'ö- 'gü bha kö 'ö 'wón bha-
"plüün bho Ablaamö -dhe -a -kwe
□ya kë -kwe këng -yiisiö waa- -kwe

-kaong -yaaga. □Ya kë "dhü kö
'tong- 'kö bha 'yii 'dho pé 'bha bho
"plüün 'kö Atanna -ya bho bha-
-bha 'zü □naa bha. ¹⁸ -A -kë "dhü
-sü bha- 'gü, □ya kë □dhe 'wón -së
'ö Atanna -ya "plüün bho "dhü bha
me □yaa- =sloo- -bha 'tong- 'kun -sü
-zë -bha, kö 'yii kë "plüün 'kö- bho
bha- 'gü -wón kë -sü 'ka □naa bha.
"Kεε 'sa kö -yö -gasite -ziisü bha-
-kë Ablaamö -dhe "dhü "plüün 'ö-
bho- -dhe bha □në- -wón 'gü.

¹⁹ 'Sa □ya 'to yö -zë -bha kö
Atanna -bha 'tong- do -gen □në kë
-kë -më 'ka? 'Töng- do 'ö- wo bha
-ya -wo "dhü kö 'ö- -da ("plüün 'ö-
bho Ablaamö -dhe bha □në- -ta)
kö 'wón 'dhe 'ö 'yaa- -dhidhewón
'ka bha me "bhü- -nu -wa do □në-
wo, kö -yö 'to- 'ka "dhü -yö zun-
'ka Klisi 'ö Ablaamö suu 'ka 'ö
Atanna -ya -dhiang zë bha- nu -sü
-bha. Atanna -bha "kië -nu -wa
"dhiü -loo Moizö □në- -bha 'yö-
=loo kwa -bha. ²⁰ ("Kεε "plüün 'kö-
bho Ablaamö -dhe bha) yöö □dede
□në- =loo- -bha, 'yii bö- 'ka me 'bha
-ta.

²¹⁻²² 'Ka 'dho ka -zu 'gön □dhe
□ya kë "dhü kö "plüün 'ö- bho "dhü
bha □ya bho- -bha □naa bha. -A
'kloo- -mü □dhe me- -dha 'nu 'tong-
'kun -sü -zë -bha Atanna wëédhö
kö 'yii 'dho me -mawón 'to 'dhang
-bho Yesu "dhiü -sü -zë -bha. "Kεε
'yaa "dhü. -A -gen -mü □dhe -a
-wu 'sëédhe -ya -pö kwa -dhe □dhe
me □ghan "pεεε -wo 'wón yaa -go
□dhuëngdhe 'gü, kë "dhü kö 'wón
'ö- "plüün bho bha 'me □wa 'dhang
bho Yesu Klisi "dhiü □në- -wa □sloo.

²³ 'Ö gun kö dha -zian 'ö
bö 'dhang -bho Yesu "dhiü -sü
-ta bha- "dhiü 'yii "pü □kö kwa
-go, me □ghan "pεεε kwa -gun
□dhuëngdhe 'gü 'tong- =në- -go,
'me 'ö yöö zian bha- "pü kwa
-dhe bha- "dhiü "gan kian 'ka.
²⁴ -A -kë "dhü -sü bha- 'gü, 'tong-
=në gun 'yan 'to sië kwa -bha 'ö
dho 'ö zun- 'ka Klisi nu -yi -bha,
kë "dhü kö kwa -kë "slüöslü -sü

'ō Atanna wēdhō bha- -gen -yō -gban 'dhang -bho Yesu "dhiü -sü □nē- bha. ²⁵ "Tüng 'kwa gun dō siē- -gō "dhü bha □ya □loo, kwa -gōdhiüme 'ō gun bha kwa -kō 'yaa- -gō -gwē □wlöō 'zü.

²⁶ -A pō 'a- wo "dhü bha- 'kloo- -mü □dhe 'dhang 'ka- bho Yesu Klisi- wōn "dhiü bha ka -kē Atanna -bha 'nē 'ka yō □nē- -wōn 'gü.

²⁷ Me "pεε 'ō □wa ka -bo Yesu 'ka -zu bho bha- "dhiü -bha □ya kē □dhe 'pē 'ka "bhεε -dee -da -a 'dhō. -A "bhεε -dee 'ō "dhü bha □nē Klisi 'ka. ²⁸ -A -kē "dhü -sü bha- 'gü, Zuifō -mü i 'ka "εεn 'bhaa Zuifō 'ka, □dhuēng -mü i 'ka "εεn 'bhaa □dhuēng 'ka, -a 'bha 'yaa- 'gü 'zü. Dhebhō -mü i 'ka "εεn gōon- -mü i 'ka, -a □gbaan yēn, -a 'kloo- -mü □dhe me □gban 'ka kē do ka -bha -kplü Yesu Klisi -bha -sü 'saa- 'gü. ²⁹ -A -kē "dhü -sü bha- 'gü, □ya kē □dhe 'ka kē Klisi -zē -bha 'ka, kō 'ka kē Ablaamō suu 'ka □naa bha, kō Atanna -bha -gasite bha -yō -dho kē ka -dhe □dhe -kō 'ō- "plüün bho- 'ka Ablaamō -dhe bha- 'dhō.

4

¹ 'Pē 'ō n "piü □dhe 'a- pō bha -kaa -ga 'ō ya: Yō -mü □dhe 'nē 'ō- -dhe 'dhō- -bha □dhe yō □nē -yō 'ō dē 'kεan- 'sü -dhe 'bha □kpaō -yi -bha bha, 'kō 'zü pē "pεε 'ō mü -a □gban yōō kē- -bha 'ka, "kεε "tüng 'ō -tun 'ka 'nē 'dεdε 'ka bha kō □zinng 'bha 'yaa waa- =dhuēng 'ō 'kōodhō 'mü bha- -nu □zinng 'gü.

² -A 'kloo- -mü □dhe 'ō -tun 'nē -zē 'ka "dhü "tüng 'ō- 'gü bha kō -yō -tun 'me 'wo "klu bho siē waa- -bha □kwεε- -nu bha- -nu -bha bha □nē- -nu -kō -bha, 'ō to- 'ka "dhü 'ō zun- 'ka yi 'ō- dē -ya -ya bha- -bha. ³ -Kō do bha- 'gü, 'ō -gun kō kwa -tun 'nē 'ka Atanna -wōn "gblüv "piü, kō kwa -tun □dhuēng 'ka 'pō "kprōng □taa -wōn -nu -gō. ⁴ "Kεε □dhe 'ō "tüng 'ō Atanna -ya -ya □ya □loo, 'yō 'ō Gbō bō, 'yō

dhebhō do -ya kpō, 'yō dho 'pō 'ō -da 'tōng- 'ō- dō Zuifō -nu -dhe bha- -gō □dhuēngdhe 'gü, ⁵ Kē "dhü kō 'ō -kō -yō □mōō 'me 'wo gun 'pō □dhuēngdhe 'gü 'tōng- bha- -gō bha- -nu dha -sü -bha, kē "dhü kō 'kwa kē 'pō Atanna -bha 'nē 'ka.

⁶ 'Wōn 'ō- -wōn 'gü 'yō 'ō Gbō -bha 'Nii- "slüöslü bha- -ya kaa -dī 'pō 'gü bha 'yō bha, kē "dhü kō -ya -zōn □dhe 'ō -bha 'nē -mü ka 'ka. -A 'Nii- 'ō "dhü bha □nē- -kē 'yō 'kwa- -dhe kwa baa". ⁷ -A -kē "dhü -sü bha- 'gü, kō 'kaa □dhuēng 'ka 'zü, kō 'ka kē Atanna -bha 'nē 'ka, 'sa □ya kē "dhü kō 'pē 'ō- -ya -dhekpao dhia" saan 'ka 'ō -bha 'nē -nu -gō bha 'ka kē 'pō- =slōōme 'ka □naa bha.

Pōdhō zuē" 'ō 'yaa gun 'waanu -sü 'ka Gadhatō -me -nu 'piü -a -dhiang 'ō- zē

⁸ 'Ö gun kō 'kaa Atanna dō, pē -nu 'ō 'waa Atanna □dede 'ka bha □nē 'ka gun- -nu -bha □dhuēng 'ka 'yō 'ka gun- -dhōkē siē. ⁹ "Kεε do 'kwa- wo □taamasü ya- 'gü 'ō 'ka- dō, -εε 'zü 'ō □ya ka dō bha, -a -dhe 'yaa- bha □dhe 'ka -da 'zü -deewo □dhuēngdhe 'gü "wlaapē -nu 'ō "sī 'yaa- -nu -dhe bha- -nu -gō. ¹⁰ 'Sa ka -tun □kō -dhekpaoyi 'bha -nu, "εεn 'su 'bha -nu, "εεn "tüng 'bha -nu, "εεn -kwe 'bha -nu 'wo mü -a -kian 'gü dō 'kwa- wo ya- 'gü. ¹¹ -A -kē "dhü -sü bha- "suü -yō n 'gü □dedewo. -A 'kloo- -mü □dhe 'yaa n "piü □dhe Atanna -bha yē 'a- -kē ka kpō 'gü bha -yō kē "wlaawōn 'ka.

¹² -A -kē "dhü -sü bha- 'gü n dheebhang -nu, -ka dō "gbü-, bhea" □nē 'a- wo ka -dhe kō 'ka bho n -bha. (Ka ka -dī -da -kpla bha- 'gü 'zü -mē -wōn 'gü 'yō 'kaa ka kwaa- zü.) "εεn ma -zē 'maa □dhe □nē- wo □dhe ka 'dhō -ee? ("εεn 'maa gun Zuifō 'ka 'mii n -dī kē □dhe 'me 'yaa Zuifō 'ka 'a 'dhō -dha 'dhang -bho Yesu 'dhiü -sü 'ō 'yii -gban 'tōng- 'kun -sü bha bha-

-wón 'gü -ee?) -A pö 'a- wo "dhü bha 'yii ké [dhe 'ka 'wón yaa 'bha [në ké n 'ka. ¹³ 'Sa 'wón 'ö- wón 'gü 'yö 'a Atanna -bha 'wón -taong 'së bha- -bleblesü pö ka -dhe ka- do. Ka- 'wón -do 'kpakpadhö [dhe 'ö gun "dhü kö n 'gü [në 'yaa -së. ¹⁴ 'Sa n 'gü -siö -sü 'ö "dhü bha yö -zë [gban 'gü, ka -wëédhe 'ö- "sinma -yö bho n "piü bha "këë 'kii -yënnng kë n -go kö 'ka ka -ko "kan n "dhiü. Ka kë ka -ko -zian [në- ya n -dheng -bha [dhe më- pë -ya Atanna -bha "kië -dheng -bha, "ëen [dhe më -do Yesu Klisi yöö [dede -a 'ka. ¹⁵ Ka [nii "sinma 'ö -da n -wón 'gü "töng bha- 'gü bha -yö -kë mü [dhe [dëë, -më -wón [në ka "dhiü [slöo? 'Sa a -moo -bha 'a- pö- "töng 'dhe 'kö bha- 'gü [dhe ka -moo -bha 'nu 'ka ka "yanga -zian bho mü 'ka- nu n -dhe! ¹⁶ "Ëen teanwón 'a- pö ka -dhe bha- wón 'gü, 'ma kë ka 'yao- 'ka [dëë -ee?

¹⁷ 'Sa 'më 'ka- nu fië- bho sië n -bha [dëë bha a- -pö ka -dhe [dhe "kpenng- =në 'wo- kë sië ka -go bha. -Së 'wo- kë sië ka -wón "dhü 'ö 'wo ka -yanyan -ya sië bha 'yaa "gblüüdhe "puu -ta. -Ya -nu "piü [dhe 'wo ka wë [në bho n -ta kö 'ka -kplü wo [në wo -bha. ¹⁸ "Këë 'sa më -wón -kë më -go "gbü- -sü bha 'yaa 'wón yaa 'ka, "këë kö yö "dhü 'wón -së [në- 'gü, 'ö "dhü 'pö "töng [gban 'gü. "Këë ka -bha bha 'yaa "dhü, 'a ka kpö 'gü [naa 'yö n -wón -yö -kë ka -go. ¹⁹ N bhang -nu, 'wón 'ö- wón 'gü 'yö n "gblüüdhe 'dhö -tun n piü- 'zü -deewo ka -wón 'gü [dhe dhebho 'ö yöö 'në 'kpo -a 'dhö, 'ö dho to- 'ka "dhü 'ö zun- 'ka yi 'ö më [gban dho- 'wón do- 'ka [dhe Klisi [ya -wëë [dede 'kun ka kpö 'gü -a -bha bha 'yö bha. ²⁰ -A "sü [në 'yaa n -dhe "këë -kë ka -dhe 'gü -sü 'ö "töng ya- 'gü 'nu kö 'a dhiang bha- zë ka -dhe -ko "wëë 'bha 'gü 'nu bha- dhö 'ö n -bha -a "sinma 'yaa 'dhö, -a 'klöo- mü [dhe ka -wón

"suö [dede -yö n 'gü "töng ya- 'gü.

'Wón zöan 'ö -gban Agaa waa- Saadha -a -nu -bha 'ö Pödhö -ya -zön

²¹ 'Më ka- "piü [dhe 'ka 'to 'töng- =gban [wlöö bha 'ö [ya kë [dhe 'pë 'ö 'töng- ya pö 'kaa- 'gü [në- ma kö 'ka- pö n -dhe. ²² -A pö 'a- wo "dhü bha- 'klöo- -mü [dhe 'töng- ya -pö [dhe Ablaamö bha -yö 'nëgöön [ple [në- kpo. Waa- -bha [dhuëngdhe ('wo- -dhe Agaa) [në 'wo- do kpo, 'yö waa- -dü "sön 'gü "pë -dhe 'ö yö -zë 'ö 'wloo- 'ka ('wo- -dhe Saadha) bha 'wo- do kpo. ²³ 'Në 'dhe 'ö- kpo [dhuëngdhe "dhiü bha -ya -kpo [dhe -ko do 'wo 'në kpo- 'ka 'wo -bhö 'ka zii 'nu bha [në- 'dhö. "Këë më 'dhe 'ö- kpo- më 'dhe 'ö 'wloo- 'ka, 'ö- "sön 'gü "pë -dhe 'ka bha- "dhiü bha yö -zë -yö -bhö Atanna -bha "plüün 'ö- bho- -dhe bha [në [yënnng 'gü. ²⁴ Kë 'ö- wo "dhü bha -yö -kë "dhü kö -yö kë 'wón zöan [në- 'ka: -A dhebho -nu [ple 'wo bha -wo [dhe -mlëë [ple 'ö Atanna -ya -da waa- më "bhü- -nu -a -nu [zinng 'gü bha [në- 'dhö. -Mlëë bha- -blesü 'ö- -da waa- Izraedhö -më -nu -a -nu [zinng 'gü Sinai -tön [gbin- bha- -zön 'ka [në Agaa 'ka. 'Në "pëpë 'dhe 'kö bho -mlëë bha- 'gü kö -wo [dhuëng [në- 'ka. ²⁵ Agaa bha [në [dhe Sinai -tön 'ö Adhabi -së 'gü bha- 'dhö, waa- Zedhizadhëmö -dhe 'dhe 'ö "kpong [taa [dëë 'ö waa- 'gü -më -nu [gban 'wo (Moizö -bha 'töng -nu -go [dhuëngdhe 'gü) bha [në 'wo do. ²⁶ "Këë kwa -zë Zedhizadhëmö -pö 'dhe 'ö dhang- 'gü, 'ö 'wloo- -pö 'ka bha, yö [në [dhe kwa dhe 'dhö. ²⁷ -A pö 'a- wo "dhü bha- 'klöo- -mü [dhe Atanna -wö -ya -pö [dhe:

«Dhebho 'ö 'në 'yaa gun i -go bha i [nii -yö -da, bhi 'ö 'bhii 'në 'kpo "gblüüdhe piü- do bha, -bhö "yöü 'sü zuë" [nii -da 'ka! -A 'klöo- -mü [dhe [saandhe

’ö □wa gun □wa wo kwaa- -zü bha -yö -dho ’në ’gbε □slɔɔ ’ö -ziö ’ka □dhɔɔdhe -ta.»

²⁸ Ka -zë, n dheebhang -nu, ka □dhe Izaakö ’wo- kpɔ ”plüün ’ö Atanna -ya bho -a □yënnng ’gü bha □në- ’dhö. ²⁹ ’Ö gun zii ’kpa, ’në ’dhe ’ö bho □dhe ”kpɔng □taa -në -nu ’dhö bha -yö -gun Izaakö suu ’gü -në ’ö yö -zë ’ö bho Atanna -bha ’Nii- ’slüüslü dhɔɔbhaa ’ka bha- wëë -kë ”dhiü bho sië. ’Sa -yö -tun ”dhü □dεε. ³⁰ ”Kεε yö -zë □gban ’gü, Atanna -wu -ya -pö ’ö- pö: «-Bhö □dhuëngdhe bha waa- gbö bha- -nu kë kö -wo ’dho, -a ’klɔɔ- -mü □dhe -a -dhe ’yaa- -bha □dhe waa- dhebhö ’dhe ’ö ’wɔɔ- ’ka bha- gbö -wo -ya ’kean- do -ta.»

³¹ -A -kë ”dhü -sü bha- ’gü n dheebhang -nu, kwa -zë ’kwii kë □dhuëngdhe bha- ’gü -në ’ka (kö ’kwa kë ’tong- -gɔ ’kun ’gü), ’wɔɔdhe bha □në ’kwa- -bha ’në ’ka, (-a -wɔn ’gü, Atanna -mɔɔ -bha ’ö ’ö -kɔ -ya kwa -bha kwa -bha ’dhang -bho -a Gbö ”dhiü -sü -wɔn ’gü.)

5

-Go □dhuëngdhe ’gü -kɔ ’wo -pv taa -sü □slɔɔ -a -dhiang ’ö Pɔdhö -ya zë Gadhatö -me -nu -dhe

¹ Kwa bho ’ö Klisi -ya wo □dhuëngdhe ’gü bha -ya kë ”dhü kö ’kwa -ya □dede □në- wo kwa ’flëë- ’gü. -A -kë ”dhü -sü bha- ’gü, -ya -dɪ ’flëë- ’gü -sü ’ka- =slɔɔ bha -kaa ’kun ”gbɪ- kö ’ka ’dho -da ’zü -deewo □dhuëngdhe ’gü.

² -Ka -dhe -ga, mang Pɔdhö -me ma □në ’a- pö ka -dhe. □Ya kë □dhe kö ’ka ’dho ’zü -deewo ’gbannë ’gü (□dhe Zuifö -nu ’dhö kë ”dhü kö ’ka dha), kö Klisi -ga ka -wɔn ’gü -gen ’yii kë. ³ A- -pö ka -dhe ’zü -deewo ’a n kongga -ziö ’ka ka -dhe ”sεε □dhe me ”ɔɔ me ’ö dho ’gbannë ’gü (kë ”dhü kö ’ö dha), kö- -dhea -bha

□dhe -a -me ’ö ’dhö, Atanna -bha ’tong- ’ö -ben zë -sü ’ka bha -ya □gban ’kun, ’ya ’dho- do -zian ’to. ⁴ Me ’ka ka -dɪ ”dhia -ma Atanna ’gü -dhe mɔɔ- sië- -bha ’tong- ’kun -sü □në- ’ka bha, a- -pö ka -dhe □dhe ’ka- kë ”dhü kö ’ka ”kan Klisi -bha, ’sa kö -gasite ’ö Atanna -ya -kë ka -dhe ’ö ka dha bha ’ka ”kan- =gban □në- -bha bha. ⁵ Yi -zë yi -bha ’ka, yi -zu ’dhö- -dhe ’ö- ’gü, ’ö ’yi -ya -sü ’ka- -gɔ, yö -mü □dhe pö ’yii ’dho kë yi -bha Atanna wëëdhö yë ’ö- -bha ’Nii- ’slüüslü -ya -kë kwa -bha -zu -yö -a -dhe -sü ’gü, -a -bha ’gügbɪdhe -bha bha □në- -bha. ⁶ -A pö ’a- wo ”dhü bha- ’klɔɔ- -mü □dhe □ya kë □dhe ’kwa -kplü -sü -zë ’ka Yesu Klisi -bha, -dho ’gbannë ’gü -sü oo, -to -kplëë ’ka -sü oo, -a ’bha ’yaa ’wɔn ’bha ’ka, kö ’wɔn ’ö □ya ’to ’wɔn □bhlëësü ’ka yö -mü ’dhang -bho Yesu ”dhiü -sü ’ö -me -ya ’gü -wɔn □gban -kë -dho ’gü bha □në- ’ka.

⁷ ’Wɔn bha- zü ’ka kë- bho ”dhi- adhiasü ’ka bha ’dee ka -kɔ bho- -bha? ’Dee- pö ’ka Atanna -bha tɛanwɔn bha- bho ka ”tɔɔ? ⁸ -Yö kë ka ”yaan □dhe -wu ’wo- pö ka -dhe ’ö ka -zu kun bha ’yii ’go Atanna ’ö ka -dhe sië bha- ”piü. ⁹ ’Sa -a pö ’wo- wo □dhe ”seke ’në ’dɛdɛ ’ö ’dhö □waa- -da ’bluu- -büü -bha -ya -da ”dhiü bha ’yaa □sua ’ka. (-A -wɔn ’gü kö me do zian -ya kë ”dhü ka kpö ’gü -yö -mɔɔ -bha ’ö ’me □gban bho zian -ta.) ¹⁰ ”Kεε ’kö ’zü yöö kë ”dhü, n Dëme bha -yö n -zu -gban ka -wɔn ’gü, ’ö n ’dhang bho -sü ’dhö- -dhiü ’kpakpadhö -a -wɔn ’gü □dhe ka -dho ka -zu ’gɔn ’pö □dhe -kɔ ’a- gɔn- ’ka -a ’dhö. ’Sa ’me ’ö Atanna -wɔn ’ma sië -zukplü -bha ka -gɔ bha, kö ’zü ’ö -kë me ”ɔɔ me ’ö- ’ka, Atanna -dho ’wɔn bho- ’gü.

¹¹ Ma -zë n -bha ’ka, n dheeb- hang -nu, ’mii- pö □dhe ’me ’bha ’go ’gbannë □në- ’gü ’yö ’i dha -sü □slɔɔ. A- -pö ’me ’bha bɔ Klisi ’ö ga ”dhü -bha bha □në- ’ka ’yö ’i- =slɔɔ.

'Wɔn 'ô- wɔn 'gü 'yô 'wo n -wëë -kë "dhiü bho sië -kpeawo bha 'yô bha. Yô -zë 'yaa "dhü 'nu kö 'yii 'dho kë me 'bha -siödheɔn 'ka. ¹² 'Wɔn -zian 'ô n zuë" 'dhö bho sië- -bha yô -mü □dhe kö 'me 'wo ka □klang kë sië "dhü, 'ô 'wo ka zuë" kaan- sië "kwëë 'ô- nu "piü □dhe 'ka 'dho 'gbannë 'gü bha (-wa 'dhe -zian 'ô -ziö -a 'dhe bha- -ta bha- kë), kö -wo wo bho gɔondhe 'gü, kö- nu 'gü □në -yô see- do.

¹³ "Kεε ka -zë, n dheebhang -nu, ka -dhe 'ô Atanna -ya wo bha -ya -kë "dhü kö 'ka -da ka 'flëë -në- 'gü. -Kaa kë □në- wo -së kö -a -ya -dɪ 'flëë- 'gü -sü 'ô "dhü bha 'ka 'dho- kë 'wɔn -dɔ 'gü -gɔ 'ka kö 'ka -tosea kë ka -dɪ dhɔɔbhaa 'ka. Kaa -zian -zë -ka -tosea kë -dhɔ □në- 'gü ka 'ko "piü kö 'ka ka 'ko -nu -ta 'kun. ¹⁴ -A -gen -mü □dhe Atanna -bha 'tɔng- "pepe bha- =gban -yô -slɔɔ -a doseng □në- 'gü. 'Yô -kë:

«I këyɔɔ -dhɔ -yô i kë □dhe i -dɪ 'dhö» bha- 'ka. ¹⁵ "Kεε □ya kë □dhe 'kii 'yan -zë dɔ ka 'ko -nu -bha, kö 'ka ka 'ko 'kun □dhe "bü -wü -nu 'dhö, kö kaa ka 'ko -nu 'gü see- =naa bha. -Ka ka -dɪ 'kun yô □në- -gɔ.

Atanna -bha 'Nii- "slüöslü -wu □bhlëë -ya -sü -dhiang 'ô Pɔdhö -ya zë

¹⁶ 'Ö "dhü 'dhö -mü, (n dheebhang -nu,) -ka dɔ "gbɪ- kö 'ka ka 'tu 'to Atanna -bha 'Nii- "slüöslü 'ô ka 'gü bha- -wu -bha kö 'ka- =bhlëë -ya, kö yô □në -yô zun ka -dhe "dhiü. 'Ka 'dho -tosea kë ka -dɪ □nii -bha. ¹⁷ -A -gen -mü □dhe -tosea 'dhe 'ô me -ya -kë me -dɪ □nii -bha bha waa- 'dhe 'ô go Atanna -bha 'Nii- bha- 'gü bha- -nu kë -kɔ 'yaa dɔ, 'yaa bhɔ -zianwo 'kwëë-. 'Wɔn 'ô- wɔn 'gü 'yô 'kii 'dho ka -bha 'ô -dhi ka -dhe □në- kë bha 'yô bha. ¹⁸ □Ya kë □dhe Atanna -bha 'Nii- kö bha 'ô ka -dhe "dhiü, kö- -bha 'tɔng- 'yaa ka -ta 'zü □naa bha.

¹⁹ 'Sa me -dɪ -dhidheɔn -nu 'ô 'dhö 'yaa □dheng. Yô -mü "yënnɔ dɔ -sü -nu oo, -zua zë -sü -nu oo, 'wɔn "bhluubhlu -nu kë -sü -nu oo, ²⁰ □gebho -nu -dhɔkë -sü -nu oo, "zɔɔdhe kë -sü -nu □në- 'ka, 'yô 'wo -ya wo 'ko -san 'ka, 'yô 'wo "dhinaa -nu ma, 'yô 'wo □drɔ -nu -kë wo "kwëë, 'yô bhɔɔ □në ma me 'gü 'wɔn □gban -wɔn □gban 'gü, 'yô 'wo -kë -due 'kɔɔ- -me □në- 'ka, 'yô 'wo zɔɔdhe -da wo "kwëë, 'yô 'wo wo 'ko -nu -pe 'gü. ²¹ Zuë" -bho pë -bha -sü -nu, we "gblügblü mü -sü -nu, waa- "gblüüdhe "gbeadhe kë -sü -nu 'wo bha, "εen 'zü 'wɔn -nu 'wo bhɔ -a 'dhe -nu bha- -nu -bha bha- kë -sü -nu bha □në- 'ka. 'Sa 'ma- -blæsü pö 'nu ka -dhe, 'yô 'a- 'bha pö sië 'zü bha: A- -pö □dhe me "pepe 'wo -tosea -kë □dhe -kɔ bha- 'dhö -a 'bha 'wii 'dho -due □slɔɔ Atanna -bha -gblüädhe bha- 'gü.

²² "Kεε Atanna -bha 'Nii- "slüöslü -zë -yô -dhɔ □në- -da me -zɔ -bha, 'yô me □nii -yô -da, 'yô me zuë" -yô 'waanu, 'yô me zuë" -yô -kë 'zü -sea, 'yô me "klɔ 'dhö -dhi, 'yô me 'dhö □gbaɔ me -nu -gɔ, 'yô me 'yaa -wu □ple pö, 'yô me 'dhö -kë dhɔngdhɔngsü me "pepe □gban -dhe, 'yô me -kɔ -yô □mɔɔ me -dɪ □sɔng -bha. ²³ 'Sa -tosea -kë -kɔ suu 'dhe 'kö bha Atanna -bha 'tɔng- 'yaa -kɔ 'ka. ²⁴ Me "pepe 'ô □wa kë Yesu Klisi -bha 'ka, wo -zë □wa wo bo wo -dɪ 'ka, 'wɔn yaa -nu 'wo gun- -nu -dhidheɔn 'ka, 'ô- nu zuë" gun bhɔ sië- -bha bha □wa "kan- -bha, □wa kë □dhe me □ya ga -zian □në- wo 'pë 'ô- -gɔ -a 'dhö. ²⁵ □Dhe 'ô -kë □dhe Atanna -bha 'Nii- bha □në □sii -kë kwa -dhe bha, -a -dhea -bha 'pö □dhe yô □në -yô zun kwa -dhe "dhiü kwa "ta -kɔ -nu 'gü. ²⁶ 'Kwa 'dho kwa -dɪ 'sü 'kpii-, 'ô 'kwa kwa 'ko -nu -wu ga -wo 'ka- -nu -bha, "εen 'zü 'ô kwa "tɛado -san -yô kwa -kë -a -dɪa pë "piü.

6

Kwa 'ko -nu -kwεε bun -sü -dhi-ang 'ö Pödhö -ya zë

¹ N dheebhang -nu, □ya kë □dhe 'ka "kan ka -bo Yesu 'ka "yoo 'bha 'gü kö -yö 'wön yaa suu "bu suu 'ö kë sië, 'me 'ö ka -zë Atanna -bha 'Nii- bha 'ö ka 'gü bha, -kaa "slë moo- kö -yö -da zian -së -ta, -ka -dhio do- -ta, "kεε -ka ka zuë" □zoo kö 'ka- do -wu "nεεnεε 'ka. 'Me 'i dho- -dhio bha- do "dhü bha bhii -d- 'pö -bhö i -d- 'kun, kö 'bha 'dho -da 'wön yaa bha- 'gü 'pö. ² □Ya 'go yö -zë 'gü, 'wön "pepe 'ö yaa -da ka -ta, -ka ka 'ko -nu -ta 'kun- 'gü. 'Ka- kë sië "dhü kö ka Klisi -bha 'tong- bha □në- =bhlëë -ya sië bha. ³ Me 'ö 'yaa pë 'bha 'ka, □yaa- pö ö -d- -dhe 'ö pë 'bha 'ka, kö -yö "kpënn- =në- -kë sië ö -d- -go "wεεwεε. ⁴ 'Me 'ö 'dhö -yö ö -d- 'ta -ko -ga, "ni 'ö □moo- -bha 'ö ö -d- □göon, kö -yö ö -d- □göon 'ö këwön -bha, kö 'ya 'dho- -ya me -kpea -nu -bha "dhiü 'ö ö -d- fië- bho- -nu -bha. ⁵ -A pö 'a- wo "dhü bha- 'klöo- -mü □dhe 'me 'ö "dhü -yö -dho do Atanna -kuu "dhiü ö □song □në- 'ka.

⁶ Me 'wo- =klang kë sië Atanna -wu 'ka, -a -dhea -bha □dhe -a -me -yö ö □slöopë bha- 'bha □gbao 'me 'ö- draan- sië bha- -go.

⁷ 'Ka 'dho ka -d- -tama, me 'bhaa "kpënn- kë Atanna -go. "Dhü 'ö me -ya ta 'yö me -ya bhe bho. ⁸ 'Me 'bha -tosea kë i -d- □nii -bha, -a □troon 'ö ga 'ka bha □në 'i dho- =slöo. "Kεε 'bha -tosea kë □dhe -ko 'ö Atanna -bha 'Nii- "slüöslü -ya -zön 'ka i -dhe -a 'dhö, i -dho □sii 'ö 'yaa yën bha- =slöo -a 'saa- 'gü.

⁹ Kwa 'gü 'ya 'dho ga 'wön -së kë -sü 'ka. -A 'klöo- -mü □dhe kwa 'gü 'yii ga 'wön -së kë -sü 'ka, kwa -dho -a □troon □slöo Atanna -bha zadoyi 'ka. ¹⁰ -A -kë "dhü -sü bha- 'gü, 'wön -së kë "s- zë 'ö -tun kwa -dhe, -ka -kwaa kë "tüng □gban -tüng □gban 'gü, "kεε -ka -kwaa kë

kwa dheebhang -nu 'wo Yesu -bha 'ka bha □në- -nu -dhe 'kpiisü.

'Sëedhe 'ö Pödhö -ya kë bha- -go -do -ta -wu

¹¹ Mang □dede □në 'a 'sëedhe ya- -ben zë n -d- -ko "dhe 'ka □dhe -ko 'ö kaa □dede ka "yan 'dhö- -bha 'ka 'ö- "yanga □gban 'dhö "gblüglbü bha- 'dhö 'yö 'a- bo ka -dhe bha.

¹² A- -pö ka -dhe □dhe 'me 'wo -gban sië ka -bha -dho 'gbannë 'gü -wön 'ka bha -wo wo -d- -dhi me -nu -dhe -dhe □në- moo- sië, kë "dhü kö 'wa 'dho- -nu -wëedhe bho -a pö -sü 'ö □dhe Klisi -bha ga 'ö- wo "dhü -bha bha 'me 'bha 'dhang bho yö □në- "dhiü kö 'bha dha bha- -wön 'gü. ¹³ 'Me 'wo "dhü bha wo -zë 'waa Atanna -bha 'tong- -kpea □bhlëë -ya, -wa -kë "dhü kö 'wo wo 'to □në- 'kun ('dho 'ö kaa- bho 'gbannë 'gü kö 'ka bo- -nu 'ka bha- -wön 'gü).

¹⁴ "Kεε ma -zë 'wön 'ö n "piü 'a n 'to 'kun- 'gü yö -mü kwa Dëme Yesu Klisi -bha -do "dhü -bha -wön bha □në- 'ka. -A 'klöo- -mü □dhe -a -do "dhü -bha -sü bha □në- -wön 'gü, 'yö 'ma kë □dhe 'me □ya ga □në- wo -a 'dhö "kpongtaape -nu -go, 'yö (me -d- dhoobhaawön "pepe 'ö "kpong □taa yö bha), □wa kë 'pö □dhe 'pë □ya ga □në- wo -'dhö n -go. ¹⁵ -A -kë "dhü -sü bha- 'gü, -dho 'gbannë 'gü -sü oo, -to -kplëë 'ka -sü oo, -a □gban -yö "wlaawön □në- 'ka. 'Wön 'ö □bhlëëwön 'ka yö -mü (-tosea -kë Atanna -bha -zian -ta -sü kö 'i kë) □dhe 'me 'ö □ya bho -dee wo □në- 'dhö bha □në- 'ka. ¹⁶ A -bhea Atanna -dhe kö me "pepe wo -tosea kë sië □dhe -ko 'a- pö- 'ka bha- 'dhö, -yö zuëwaanüsü nu wo □në- -nu -dhe, kö -yö ö "klü- dhi- -nu -bha, waa- me "pepe 'ö □wa bo- 'ka -a -nu 'dhö.

¹⁷ □Ya 'go yö -zë 'gü, □ya 'go □dhe 'gü me 'bha -me 'bha 'ya 'dho- pö 'ö zuëdhiütεε -ya n -bha 'zü tongtongdhö, -a 'klöo- -mü □dhe "kpaa -nu 'wo n -bha ya □në-

-zɔn ɔ̄dɛ 'maa mɛ "wɛɛ 'bha -bha
 ɔ̄dhuɛng 'ka kô 'yii kē Yesu -zê 'ka
 (-a -gɛn -mû ɔ̄dɛ ma -nu 'wo- bho-
 -wɔn 'gü ɔ̄nê- "kpaa 'dhö n -bha
 ya!).

¹⁸ Ö "dhü n dheebhang -nu, kö
 kwa Dème Yesu Klisi -yö -gasite kē
 mɛ ɔ̄gban "pepe ka -dɛ bha 'aa
 -yö kē.

**'Sëedhe 'ö Pödhö -ya
 bō
 Atanna -bha me -nu
 'wo
 Efezö
 -pö 'gü -a -nu -dhe**

1 Mang Pödhö -me 'ö ga Atanna 'gü kö 'ö n -ya Yesu Klisi -bha bome 'ka bha, ma □nē 'a 'sëedhe ya- bō 'me 'ö 'ka bō Yesu Klisi 'ka, 'ö 'ka -ya -sü 'ka Atanna -bha -ya 'gü Efezö -pö 'gü, 'ö 'kii 'go ka -wu -ta bha ka -dhe. 2 Kö kwa Dē Atanna waa- kwa Dēme Yesu Klisi -wo zuē" 'waanu -sü waa- -gasite kē ka -dhe bha 'aa -yö kē.

'Wön -sē 'ö Atanna -ya -kē kwa -dhe kwa -bha -bō Yesu 'ka -sü -wön 'gü bha -a -dhiang 'ö Pödhö -ya zē

3 -Ka -kwa kwa Dēme Yesu Klisi Dē Atanna bha- nuē" bho! -A -gen -mü □dhe □ya 'wön -sē "pepe 'ö dhang- 'gü bha- =gban 'do 'do kē kwa -dhe -a -bha 'Nii- "slöüslü bha- -ko 'ka Yesu Klisi 'saa- 'gü, "wı 'kwa- wo- wön- bha bha- wön 'gü.

4 -A pö 'a- wo "dhü bha- 'klö- mü □dhe Atanna -yö kwa -sü 'ö kwa -ya ö -bha -ya 'gü Klisi 'saa- 'gü "dhü kö 'yii "kpongtaadhe -zian -da □kö. Kē "dhü kö 'kwa kē 'me 'ö "slöüslü, 'ö pö -tangga -zian 'yaa- -bha -a 'ka ö wëedhö. 5 -Yö -ga Atanna do bha □nē- 'gü "dhiü yi 'bha 'ka, kwa -dho -bha -a kē -sü -wön 'gü, 'yö kwa -kē ö -bha 'nē 'ka Yesu Klisi 'saa- 'gü. 6 Kē "dhü kö -a -bha -gasite -ziisü 'ö- -kē kwa -dhe -a Gbō dhöbhaa -sü bha- 'saa- 'gü bha -a 'to -yö bho- -wön 'gü.

7 -A pö 'a- wo "dhü bha- 'klö- mü □dhe Klisi □yöön 'ö □wenng- zē -dhe 'gü bha □nē kwa -göta dhö, 'yö Atanna -yö kwaa- 'wön yaa -nu -mawön to. -Yö ö -bha "klusëdhe -ziisü bha- -zön kwa -dhe -ko bha □nē- 'gü, 8 'wöndöthe waa- -gleng 'gbē □dede □gban suu 'do 'do -nu

kwa -dhe -sü 'ka. 9 'Wön 'ö gun -bin -sü 'ka Atanna zuē" "piü yi 'bha 'ka, 'ö yöö do □nē gun ö -bha pé do siē bha, □yaa- -zön kwa -dhe do 'kwa- wo □dē ya- 'gü. 10 'Wön 'ö "dhü bha yö -mü □dhe -yö -gun Atanna "piü □dhe pé "pepe 'ö dhang- 'gü, "ēēn 'ö "kpong □taa, 'ö- =gban "pepe □loo 'ko -ta kö -a "töng □ya □loo, kö- -göme -yö kē doseng, kö -yö kē Klisi □nē- 'ka.

11 'Me 'kwa 'dhang bho Klisi "dhiü Zuifö -nu kpö 'gü bha kwa kwa -bha 'wön -sē -nu 'ö Atanna -ya "plüün bho kwa -dhe bha- -slöo kwa -bha 'dhang -bho -a "dhiü -sü bha □nē 'saa- 'gü, -a -gen -mü □dhe Atanna -yö kwa -ya bha- -wo -dı -ta "dhü yi 'bha 'ka □dhe -ko 'ö gun- 'ka- zuē" "piü □nē- 'dhö, "kēē 'sa 'wön "bu 'wön 'ö- -ya ö -zu "piü, -ya -kē 'pö yö □nē- -ko -bha. 12 Kē "dhü kö 'me 'kwa -kē me -blēsü 'wo 'dhang bho Klisi -wön "dhiü -a -nu 'ka bha 'kwa kē- 'to -bhöbhame 'ka.

13 -Kö do bha- 'gü, 'me 'ö 'kaa Zuifö 'ka kaa -dı 'pö, □dhe 'ö 'ka bo teanwön 'ö -gban Atanna -bha, 'ö -kē 'wön -taong -sē 'ö -gban Klisi -wön -bha, 'ö dhasü nu ka -dhe bha- bha- ma -sü 'ka, 'yö 'ka 'dhang bho Yesu bha- "dhiü, 'yö Atanna -yö ö -bha 'Nii- "slöüslü 'ö- "plüün bho me "bhı- -nu -dhe, 'ö □dhe- -ko "gblüü 'dhö bha- -ya ka 'gü. 14 'Nii- 'ö "dhü bha □nē □dhe 'wön -sē -nu 'ö Atanna -ya "plüün bho kwa -dhe bha- taong 'dhö, 'yö 'dhang bho -sü 'ö- "dhiü □dhe -yö -dho 'wön -sē -nu bha- kē me "pepe 'ö kwa -ya ö 'töbhöbhame 'ka bha kwa -dhe dhasü bha- -gö -da 'plöö -yi 'ka bha- nu kwa -dhe.

Pödhö -bha -bhea Efezö -me -nu -wön 'gü -sü -dhiang 'ö -zē

15 'Wön 'ö- -wön 'gü 'yö □dhe 'ö mang -dı 'pö 'ma ka 'dhang -bho kwa Dēme Yesu "dhiü -ko bha- ma, 'ö 'ma- ma 'zü □dhe me "pepe 'wo bō Atanna 'ka -a -nu

-dhö -yö ka -kë □dedewo, ¹⁶ 'yö n 'gü 'yaa ga Atanna nuë" bho -sü 'ka ka -wön 'gü, 'yö 'a bhea" sië -dhe -ko "ub -ko 'ö- 'gü 'yö 'a ka -bha -da 'gü bha 'yö bha. ¹⁷ Kë "dhü kö kwa Dëme Yesu Klisi -bha Atanna 'ö kwa Dë 'ka 'ö- -bha 'töbhödhe 'dhö -ziisü bha -yö ka gba 'wöndödhe 'ka, kö -yö ö dö -sü bha- -bhödhe bho ka -dhe, ¹⁸ kö -yö ka zuë" "dhiü "pu, kö 'wön 'ö -zögöndhewön 'ka -a -bha kwa -dhe 'ö- wo bha- 'gü bha, 'ka- yö kö 'ka- =bhlëë dö, kö 'töbhödhe 'ö 'wön -së -nu 'ö- -ya me "pepe 'wo bö Yesu Klisi 'ka -a -nu -gö bha- -kë -ziisü -ko bha 'ka- dö 'pö ¹⁹ kö 'ka- 'wön dö 'pö 'kpakpadhö □dhe -a -bha 'gügübdhe bha -yö -ziisü, -a "dhiütödhe 'yaa 'dhö 'me 'kwa bö- 'ka bha kwa -dhe, "këe -yö -kë "dhü faan 'ö- 'gü bha □në- -wön 'gü. ²⁰ "Këe 'sa 'gügübdhe 'ö "dhü bha -ya -zön kwa -dhe Klisi □në- 'saa- 'gü, -a -bho ga 'gü -sü kö -ya -bö, kö -ya 'sü -ya -ya -yëa -së 'ö- "piü dhang- 'gü bha- 'gü, ²¹ -ziömegöpë -nu oo, 'gügübdhe -pë -nu waa- faanpë -nu oo, □bhlëë -pë -nu waa- 'to suu "pepe 'wo □moo- -bha 'wo- kpo "töng 'kwa dö- 'ka ya- 'gü, "ëen -dhe 'bha □kpaö -yi -zian -bha bha- nu -gö "dhiü -sü □në- 'ka. ²² Klisi bha □në Atanna 'dhö pë □gban "pepe suu -da -sü 'ka- -gen □wlöö, 'yö- 'sü -sü 'ka 'yö- -ya me "pepe 'wo bö- 'ka -a -nu -göme 'kpii- -sü 'ka. ²³ "Këe 'sa Atanna -bha me "pepe □gban -loo 'ko -ta -sü 'ö "dhü bha □në □dhe yöö Klisi -me 'ö "kpongtaadhe -todhüsü pa -sü 'ka bha- -dhü 'ö -tosea -kë 'gü waa- ö -bha 'gügübdhe □gban 'dhö -a 'ka.

2

Dhasü 'ö Atanna -ya nu kwa -dhe bha -a -kë -gasite 'ka -ko -dhiang 'ö Podhö -ya zë

¹ 'Ö gun -blëesü kö 'kii Yesu dö □kö, 'wön yaa □në 'ka gun- kë sië, 'ö ka Atanna -siödhwön -nu

-kë. -A -wön 'gü ka -gun -gö □dhe 'me □ya ga □në- 'dhö. ² Ka -gun -tosea kë sië- "töng bha- 'gü □dhe -ko 'ö 'me 'waa Atanna dö 'wo "kpong ya- =taa 'wo -tosea -kë 'ka bha □në- 'dhö, 'yö 'ka "yina -nu -bha -gblüdë 'ö -ya -sü 'ka 'tëng- -ta "se waa- dhang- -a -nu □zinng 'gü bha □në- -dhidhwön -kë. "Këe 'sa -a "yina 'ö "dhü bha □në -da 'me 'wo göögübdhe kë sië Atanna -gö "töng ya- 'gü bha- -nu -gö 'gü 'yö 'wo- kë sië "dhü bha. ³ Me "pepe □gban kwa gun □dhe wo □në- -nu 'dhö, 'ö 'kwa -tosea -kë -ko 'ö -dhi kwa -dhe □në- 'ka, 'ö 'wön yaa suu "ub suu 'ö nu kwa -gö 'gü □në 'kwa- -kë, 'ö- -kë "dhü -sü bha- -wön 'gü, 'ö gun -ben zë -sü 'ka kwa -bha □dhe Atanna -dho 'wön bho kwa 'gü kwa suu bha- -wön 'gü □dhe me -kpea □gban 'dhö.

⁴ "Këe 'yö kwa -wëë 'ö Atanna -kë -a "sinma 'yii kë, 'yö kwa -dhö 'ö- -kë -a -naa 'yii kë. ⁵ Yö □në- -wön 'gü, 'yö 'me 'kwa gun □dhe 'me □wa ga Atanna -gö -a -nu 'dhö kwa kë -song yaa -nu -wön 'gü bha, 'yö kwa □nëng Klisi -bha, 'yö kwa -kë -tosea -dee 'bha këme 'ka. -Gasite □dede □në Atanna -ya -kë ka -dhe 'yö ka dha. ⁶ Kwa -bha -kplü Yesu Klisi -bha -sü bha- -wön 'gü □dhe 'ö kwaa Klisi -nu kwa -bö, 'yö kwa gba -yëa 'ka ö "piü dhang- 'gü kö kweng- -nu 'kwa medhe -kë. ⁷ Kë "dhü kö -ya -zön -dhe 'bha □kpaö -yi -bha □dhe -gasite 'ö- -kë kwa -dhe bha -yö -ziisü, -a -zön 'ka 'bha -zian □në 'yaa 'dhö -a "klü 'ö- -dhi kwa -dhe Yesu Klisi 'saa- 'gü bha- -wön 'gü. ⁸ -A -gen -mü □dhe -gasite □dede □në Atanna -yö ka dha- -bha, 'dhang 'ö 'ka -bho Yesu "dhiü bha- -wön 'gü, 'yii 'sü ka -bha, -yö ka gba □dede □në- wo- 'ka "wëwëe. ⁹ 'Yii 'sü ka këwön -së -nu -bha, kë "dhü kö me 'bha 'ya 'dho- pö 'ö ö 'to 'kun. ¹⁰ -A pö 'a- wo "dhü bha- 'klöö- -mü □dhe yö □në kwa -kë, 'yö kwa □nëng Yesu Klisi

-bha. Kë "dhü kö këwɔn -sengbo -nu 'ö yöö □dede 'ö- -pë -kë -yi 'bha 'ka kö 'kwa- kë bha 'kwa- kë.

Με σου "πεπε 'wo 'dhang bho Yesu "dhiü -a -nu -kë do -kɔ -dhiang 'ö Pɔdhö -ya zë

¹¹ 'Wɔn 'ö- -wɔn 'gü, 'yö- -dhe 'yaa- -bha □dhe 'me 'ö 'kaa gun Zuifö 'ka, 'ö Zuifö -nu gun ka -dhe sië -kplëë -nu, "këë kö -a -nu -bha -go 'gbannë 'gü -sü -yö -kë məbhüdhe -nu 'gü "slë "wɛɛwɛɛdhe □në- 'ka bha ka -zu -yö bho bha 'yö bha. ¹² Kö ka -zu -yö -bö □dhe 'ö gun "dhü "tüng bha- 'gü kö Klisi 'yaa ka -go, kö ka □dhe -dheng 'dhö, kö "sɛgɔ 'ö Atanna -ya sü 'ö -bha 'ka bha 'kaa- 'gü -mɛ 'ka, kö -mlɛɛ 'ö- "plüün bho 'ö -bha "sɛgɔ bha- 'gü -mɛ -nu -dhe bha, 'kaa- "sɔɔ -zianwo, kö ka -tun -tosea kë □dhe 'me 'ö Atanna 'yaa- -go, 'ö- -zɔgɔndhewɔn 'yaa 'dhö □në- 'dhö. ¹³ "Këë kö ka -zu -yö -bö □dhe ka 'ö 'ka gun Atanna 'ka □gblɛɛn yi 'bha 'ka "dhü bha 'ka □yɔɔn- "sɔɔ □dɛɛ Klisi 'saa- 'gü -a □yɔɔn 'ö □wɛnng kwa -wɔn 'gü -a ga -dhe 'gü bha- -wɔn 'gü. ¹⁴ -A pö 'a- wo "dhü bha- 'kloo- -mü □dhe yöö Klisi -mɛ bha □në -ya -dɪ 'flëë- 'gü -sü 'ö Atanna "piü bha- nu kwa -dhe, yö □në Zuifö -nu waa- 'mɛ 'waa Zuifö 'ka 'ö- -nu suu -yö gun 'do 'do bha- -nu -kë mɛ do 'ka, 'yö 'yaɔdhe 'ö gun kwaa Zuifö -nu kwa □zinng 'gü bha- bho mü. ¹⁵ Yöö 'do do bha 'zü □në Zuifö -nu -bha 'tɔng- waa- -nu -bha 'wluu- -nu 'ö gun -naa -da sië kwɛng- -nu kwa □zinng 'gü bha- bho- -bha. Kë "dhü kö 'ö mɛ -gao □ple bha- -nu kë mɛ do 'ka -a -nu -bha -kplü 'ö -bha -sü 'gü, 'yö kwa -kɔ wü- 'ka 'koo. ¹⁶ -A -bha ga 'ö- wo "dhü -bha bha □në -saanmekë 'ö gun -gao □ple bha- -nu □zinng 'gü bha- bho mü, 'yö- -nu -kë mɛ do 'ka, 'yö waa- Atanna -nu -a -nu -kɔ wü 'koo. ¹⁷ -A -kë "dhü -sü bha- 'gü, kö

Klisi -yö -nu kö 'ö -dhikodhe -nao bha □në- do 'mɛ 'kaa Zuifö 'ka 'ö 'ka gun Atanna 'ka □gblɛɛn -blɛɛsü bha waa- Zuifö -nu 'ö yi -zë 'yi gun- 'ka klöö- bha mɛ □gban yi -go.

¹⁸ -A pö 'a- wo "dhü bha- 'kloo- -mü □dhe 'mɛ 'yi Zuifö 'ka waa- 'mɛ 'kaa Zuifö 'ka, mɛ □gban kwa -mɔɔ -bha □dɛɛ 'ö 'kwa -wo Atanna wëédhō -a -bha 'Nii- "slüüslü 'ö "dhü doseng bha- =yënnng 'gü Klisi bha □në- 'saa- 'gü.

¹⁹ -A -kë "dhü -sü bha- 'gü kö 'mɛ 'ka bha, 'kaa -dheng 'ka Atanna -go 'kɔɔdhö 'zü, "ɛɛn 'kaa "kpɛnngmɛ -nu 'ka 'zü 'dhang 'ka- bho Klisi -wɔn "dhiü bha- -wɔn 'gü, "kɛɛ 'ka kë Atanna -go 'pö- 'gü -mɛ -nu □në- 'ka, -a -go 'kɔɔ -në -nu -zian □në- 'ka, -a -bha 'në -nu "piü. ²⁰ Kaa -dɪ 'pö 'ka kë 'kɔ 'ö Atanna -ya do, 'ö Yesu Klisi 'dhö- "kpan -ya -ta -gwë 'ka, 'ö Atanna -wudhiüloome -nu waa- Yesu -bha bɔmɛ -nu 'wo- "kpan -ya bha- -kplü 'ka □naa bha. ²¹ Yöö Yesu Klisi -mɛ bha □në 'kɔ bha- -kë "gblüüglü, 'yö □kpɛa 'yö -kë Atanna -dhökëgükɔ 'ö- "dhia -yö ma- 'gü, 'ö -dhii 'yaa- -bha -a 'ka. ²² Ka -bha -kplü Yesu Klisi -bha -sü bha- 'saa- 'gü, 'ka -da 'pö Atanna -bha 'në -nu -bhiëë 'gü, 'yö 'ka kë 'kɔ 'ö yöö □dede □ya bɔ 'ö -bha 'Nii- "slüüslü -ta kö -yö -ya 'gü bha- 'ka.

3

Atanna -bha Pɔdhö -ya dhiang zë 'mɛ 'waa Zuifö 'ka -a -nu -dhe -mɛ 'ka -sü -dhiang 'ö- zë

¹ 'Wɔn 'ö- -wɔn 'gü 'yö mang Pɔdhö -mɛ 'ö 'a Yesu Klisi -bha gwëëmi 'ka, 'a -kaso 'gü -a pö 'a- wo 'mɛ 'kaa Zuifö 'ka 'ka kë Atanna -bha 'në 'ka -a -wɔn 'gü, 'a □bhɛa- -dhe ka -wɔn 'gü bha 'yö bha. ² -Yö n 'gü □dhe n -ya 'ö Atanna -ya wo 'ö -bha "klusédhe bha- 'gü ka "dhiü -ziö wo -mɛ 'ka bha, 'yaa ka tii' 'ka -wɔn -zë 'ka. ³ -A pö 'a- wo "dhü bha- 'kloo- -mü

□dhe Klisi -wɔn 'ö Atanna yöö do □në gun- do sië, 'ö me 'bha 'yaa gun- 'gü yö sië bha, yöö □dede □në- ta -pu n -dhe. "Kee 'sa 'wɔn 'ö "dhü bha □në 'a go- 'gü pö ka -dhe -wu 'dengdeng 'në 'ka bha. ⁴ -Wu -nu 'wo "dhü bha □në 'ka dho- 'wɔn do- -bha □dhe Klisi -wɔn 'ö gun -bin -sü 'ka "dhü bha a 'wɔn 'në bha -do 'gü. ⁵ 'Wɔn bha- ta "pu -ko 'ö Atanna -ya -pu 'ka ö -bha 'Nii- "slüöslü -ko 'ka Klisi -bha bome -nu waa- ö -wudhiüloome -nu "slüöslü 'wo □dhe ya- 'gü -a -nu -dhe bha 'yii- -blæsü kē 'nu "dhü me 'bha -me 'bha -dhe do. ⁶ "Kee 'sa 'wɔn 'ö- ta -pu "dhü bha yö -mü □dhe nao -së 'ö -gban Yesu Klisi -bha 'wo- do ka -go bha- 'saa- 'gü, 'me 'ö 'kaa Zuifö 'ka bha, kaa Zuifö -nu 'ka kē do, -dhekpao dhia" saan 'ö Atanna -ya -ya 'nu ö -bha 'në -nu bha- -nu -go bha ka -bha □ya -da 'gü, keng- -nu 'ka kē me do □në- 'ka. 'Wɔn do 'ö Atanna -ya "plüün bho- -nu -dhe bha, 'ka kē- =slöome 'ka 'pö Yesu Klisi 'saa- 'gü.

⁷ Kē 'a- wo Atanna -bha nao -së bha- do -me 'ka bha, yöö □dede □në- bhodhe bho n -dhe -a -bha "klusédhe 'ka -a -bha 'gügbudhe -ko 'ka. ⁸ 'Maa -zon me "pepe 'wo bo Atanna 'ka 'ö □wa kē "slüöslü bha- me 'dede -sü -zian 'ö- 'gü -a 'ka -me 'ka, "kee 'sa Atanna -yö -gasite bha- kē -sü 'ka ma □në n -dhe kö 'a 'wɔn -së -ziisü 'ö- -kē me "bhü- -nu kwa -dhe Klisi -nu kwa -dhe -sü 'ka bha- nao -pö 'me 'waa Zuifö 'ka -a -nu -dhe. ⁹ Kē "dhü kö 'wɔn 'ö- zu "piü, 'ö- "piü □dhe 'ö- kē -dhe 'bha □kpao -yi -bha bha 'a- -zon me □gban "pepe -dhe kö -wa do. "Kee 'sa 'wɔn bha -yö -bho Atanna 'ö pé □gban "pepe -da -me 'ka bha- zu "piü 'nu yi 'bha -yi 'bha 'ka, "kee -ya -ta "pu -sü 'ka ma □në n -dhe kwa do -ko ya- 'gü kö 'a- ta "pu 'pö me □gban "pepe -dhe kö 'a- 'gü -ta 'sü -ko -zon -nu -dhe. ¹⁰ Kē "dhü kö 'gügbudhepē -nu waa- medhekēpē -nu 'wo dhang-

'gü -wa 'wɔn do □dhe -yën ya- 'gü □dhe Atanna -bha 'wɔndodhe bha- -gao -yö 'gbe -a -bha 'kodhigüme -nu -loo 'ko -ta -sü □gban -bu 'gü. ¹¹ "Kee 'sa 'wɔn bha 'ö gun Atanna -zu "piü -ko do 'ö- -bha -kpeawo bha -ya -kē kwa -dhe kwa Deme Yesu Klisi 'saa- 'gü yö □në- -ko -bha. ¹² □Ya kē □dhe 'kwa -kplü -sü -zē 'ka Yesu Klisi bha, kö kwa -zu 'gɔn -sü -ya -dhe, kwa -moɔ -bha 'kwa dho Atanna -kuu "dhiü kwa -ta "puu 'ka kö "sika 'bha -zian 'yaa kwa 'gü. ¹³ -A -kē "dhü -sü bha- 'gü, bhea" □në 'a- wo sië ka -dhe kö saan" 'a- wo sië ka -wɔn 'gü bha 'ya 'dho kē ka 'gü ga -gen 'ka, "kee kö -yö kē ka "yaan □dhe -yö ka -bha 'ka -së.

¹⁴⁻¹⁵ 'Wɔn "pepe 'ö Atanna -ya -kē kwa -dhe "dhü bha □në- wɔn 'gü 'yö 'a zun n kpiö 'gü kwa Dē Atanna 'ö 'kodhi "pepe 'wo 'se -ta "een 'wo dhang- 'gü 'wo go- 'gü bha- -dhe, 'yö 'a □bhea- -dhe ka -wɔn 'gü. ¹⁶ Kē "dhü kö -ya zē ö -bha 'tobhodhe -ziisü bha -dhe kö -yö ö -bha -gasite bha- kē ka -dhe kö -a -bha 'Nii- "slüöslü bha -yö ka 'gü -gban faan -ziisü 'ö- 'gü bha- 'ka, ¹⁷ kē "dhü kö Klisi -wɔn -yö 'to ka zuë" 'gü -kpeawo ka -bha -zu -yö -a -dhe -sü 'gü. 'Ö 'a □bhea- -dhe kö -yö -to -a "piü -sü bha- "sü kē ka -dhe, kö ka -gen -yö -gban □dedewo -dho 'ö go- "piü bha- 'gü, ¹⁸ kē "dhü kö -ko 'ö kwa -dho -bha Klisi kē -ko 'dhö- -bha, -ya "sü kē ka -dhe kö kaa -me "pepe 'wo Atanna -bha me 'ka 'ka -dho bha- daong -bha -kē □gblēen -sü oo, -a -bha -kē "gbea -sü oo, -a -bha -kē zong- sü -sü oo -a -do -gean -sü -bha -kē □gblēen -ko -nu 'wo -ko 'ö- -bha, kö 'ka- do 'kpakpadhö -së 'ka. ¹⁹ A -bhea -dhe 'zü "dhü kö Klisi -bha -dho 'ö- -kē kwa 'ka, 'ö -ziö me "bhü- -nu -bha 'wɔn 'gü ma -naa -zē □gban -ta bha 'ka- 'gü ma, -a -gen -mü □dhe yö □në □ya kē "dhü 'yö 'ka dho □moɔ- -bha 'ka Atanna -wɔn -gen bho -ko □gban

do "pepedhö 'yö ka zuë" pa -ko
□gban -ko □gban 'gü.

20-21 "Si -yö Atanna -dhe, -a -wön
'gü -yö -moo -bha 'ö yë -kë kwa 'gü
ö -bha 'gügbudhe -bha, 'yö 'wön
"pepe 'kwa □bhea- -dhe -a -wön
'gü, waa- 'dhe -zian 'kwa kwa -zu
□në- gon- 'ka bha 'ö- "dhiü -ziö -ta
-kë kwa -dhe. 'Wön 'ö- -wön 'gü
'yö 'a- pö □dhe yö □në- 'to -yö bho
Atanna -bha 'kodhigüme □gban
-loo 'ko -ta -sü kpö 'gü -kpeawo
Yesu -bu 'gü kö -yö 'to- 'to -ko 'ka
bha 'yö bha. Kö -yö kë "dhü bha
'aa -yö kë!

4

*Atanna -bha me -nu -bha -kë do
Yesu 'saa- 'gü -ko -dhiang 'ö Pödhö
-ya zë*

¹ -A -kë "dhü -sü bha- 'gü, ma 'ö
ma -zë a -kaso 'gü kwa Dëme -wön
'gü bha bhea" □në 'a- wo sië ka
-dhe kö 'ka "ta □dhe -ko 'ö Atanna
'ö ka -dhe bha 'ö- "piü □dhe -wa
wo- 'ka -a 'dhö. ² Kö "klü -yö kë
ka 'gü, kö 'ka kë zuë" -kun ka -bha
-me 'ka, kö ka zuë" -yö kë -sea,
kö 'ka ka 'ko -nu -kwëe bun -dho
'gü, ³ kö -kë do -sü 'ö Atanna -bha
'Nii- 'slüöslü -ya -da ka □zinng 'gü
bha 'ka ka 'gü do 'gbi- kö yö □në
'ya 'dho "kan tongtongdhö, "këe
kö 'ka 'to ka 'ko -dhe -së -kpeawo.
⁴ -A pö 'a- wo "dhü bha- 'klö- -mü
□dhe Klisi -dhü 'ö Atanna -bha
me -nu -loo 'ko -ta -sü 'ka bha,
-yö "dhü doseng, 'ö Atanna -bha
'Nii- 'slüöslü bha 'ö "dhü 'pö do,
'ö -dhekpao dhia" saan 'ö Atanna
-yö ka -dhe 'ka 'ö 'ka "yan 'to sië-
-go bha 'ö doseng. ⁵ Kwa Dëme
-yö "dhü 'pö doseng, 'ö 'dhang -bho
-a "dhiü -ko 'ö "dhü 'pö doseng, 'ö
me -bo -a 'ka -zu bho -ko 'ö "dhü
doseng 'pö. ⁶ Atanna 'ö me □gban
"pepe kwa Dë 'ka bha -yö "dhü
'pö doseng, yö □në pë □gban "pepe
-go -ta, 'yö 'wön -nu -kë me □gban
"pepe -ko -ta, 'yö me □gban "pepe
kwa 'gü.

⁷ "Këe -bhodhe 'kö Klisi -ya bho
kwa -dhe bha me 'ö "dhü -a -bha
-yö -dhö, "këe 'sa -yö 'me 'dhe "dhü
-a -bha -nu -dhe -ko 'ö -dhidhe □në-
'gü, ⁸ □dhe -ko 'ö -ben zë -sü 'ka-
'ka- -wu 'sëedhe 'gü -a 'dhö □dhe:
-Yö □dhuëng -nu -nëng ö -bha kö
□ya 'to- 'gbi- 'ka

'ö dho- -nu 'ka 'tëng- -ta □gblëen,
'yö -bhodhe -nu bho me "bhu- -nu
-dhe» bha- 'dhö.

⁹ "Këe □waa- pö Klisi -yö kë -dho
'tëng- -ta kö -wa pö □dhe? Kö -wa
-pö -yö lö- =në- wo □kö -blëesü
'yö dho "se □wlöö □gblëen, 'yö -ya
mü 'yö gun -na -ton 'kun- 'yö dho
dhang- 'gü. ¹⁰ -A -gen -mü □dhe me
do 'ö □löö bha □në go mü 'zü 'ö -ton
kun, 'yö dho dhang- -ta "dhüng 'gü
-dhe -nu □gban 'gü. Kë "dhü kö
yöö do 'ö kë -dhe □gban "pepe 'gü,
kö 'ö -ya pë □gban "pepe -go "dhiü.

¹¹ Yö 'ö bha □në me 'bha -nu nu ö
-bha bome -nu 'ka ö -bha me -nu
kpö 'gü kö -wa -nu -ta 'kun, 'yö me
'bha -nu -ya ö -wodhiüloome 'ka,
'yö me 'bha -nu -ya ö -bha nao -së
bha -dome -nu 'ka, 'yö -me 'bha -nu
-ya "yan -to ö -bha me -nu -bha
-me -nu "ëen -a -nu □klangkëme
-nu 'ka. ¹² Kë "dhü kö -wo 'me 'wo
bo ö 'ka bha- -nu draan- yë 'ö- nu-
-nu -dhe -a -bha zian -ta bha -kë -sü
-bha, kö -a -bha me -nu -loo 'ko -ta
-sü 'ö wo □në 'wo □dhe Klisi -dhü
'dhö bha -wa -nu 'dho "dhiü -a -nu
-bha -zu -yö -a -dhe -sü 'gü. ¹³ -A
-gen -mü □dhe -a -dhea -bha □dhe
'me 'kwa bo- 'ka bha 'kwa "gla kö
'kwa -da "dhiü -ko bha □në- 'gü.
Kë "dhü kö kwa bha 'dhang -bho
Atanna Gbö bha- "dhiü -sü waa-
kwa -bha -a do -sü □gban -yö kë pë
do 'ka, kö 'kwa kë 'me 'waa 'në 'ka
'zü, "këe 'ö □wa -kian Atanna -bha
zian -ta □në- 'ka. -A yö □në □ya
kë "dhü, kö kpea- -ko -së □dede 'ö
□dhe Klisi -bha 'dhö bha 'kwa- wo.

¹⁴ -A yö □në □ya kë 'pö "dhü
kö 'kwa kë me -gbang -di "pöpü
'ka Atanna -bha zian bha- -ta, kö
'kwaa 'në sëennë -nu 'ö me □klang

kë -ko suu ḡban "pepe -ya -nu -zv kun bha- 'ka 'zü, kö me. "ṽṽ me 'bha 'yaa ḡmɔɔ- bha 'zü kö -yö kwa -ta ma kö -yö kwa -pö Atanna -dhökë -sü 'gü. ¹⁵ "Kεε kö 'kwa kë 'me 'wo 'wɔn ḡban "pepe suu -kë tean- -ta, -dho 'gü, 'ö ḡya kë -a -nu kë -yë 'ka ḡnë- 'ka. "Kεε 'sa yö ḡnë ḡya kë "dhü, 'yö 'kwa dho "gla 'yö 'kwa -da "dhiü 'wɔn suu ḡban "pepe kë -sü 'gü, 'yö 'kwa -kë ḡdhe Klisi 'ö kwa -gɔ 'ka bha- 'dhö. ¹⁶ -A -gen -mü ḡdhe Atanna -bha me -nu -loo 'ko -ta -sü 'wo ḡdhe Klisi -dhü 'dhö bha- daɔ -nu 'wo- -bha bha -wo zun -sü 'ka 'kwëë- -së 'ka yö ḡnë- 'saa- 'gü, 'yö 'wo -kë pë do 'ka. Yö ḡnë- -nu ḡban zun 'kwëë-, 'yö faan 'dhe 'ö ḡmɔɔ -a daɔ 'dhe 'ö- -bha -a nu- -dhe 'yö yë -kë 'ka 'yö- -dhü bha 'ö -gla 'ka 'yö -da "dhiü -dho 'gü.

"Ta 'sü -ko -dee 'ö Klisi -bha zian -ta -a -dhiang 'ö Pɔdhö -ya zë

¹⁷ -A -wɔn 'gü, -dhio 'a dho- dɔ ka -ta kwa Dεme bha- 'tɔ 'gü 'ö 'a n kɔngga -ziö 'ka "sεε ka -dhe yö -mü ḡdhe: -A -dhe 'yaa- -bha 'zü kö 'ka -tosea kë ḡdhe 'me 'waa 'dhang bho Atanna "dhiü -a -nu 'dhö. -A -gen -mü ḡdhe wo -zë -wo -tosea -kë -ko 'ö -dhi -nu -dhe ḡnë- 'gü, "kεε 'sa -tosea suu 'dhe 'kö bha- -zun "dhiü bhloɔ 'yaa 'dhö ¹⁸ -A -nu -bha 'wɔndɔdhe -ta -yö trö -sü 'ka, -wo ḡdhe -dheng 'dhö -tosea 'ö -gban Atanna -bha bha- -wɔn 'gü, -a -nu zuë" 'ö 'glɔɔglɔ 'ö 'waa Atanna dɔ tongtongdhö bha- -wɔn 'gü. ¹⁹ -A -kë "dhü -sü bha- 'gü 'waa 'yiü- -wɔn 'bha -zian dɔ 'zü, ḡwa wo -gɔ -gban 'wɔn "bhluubhlu bha ḡnë- kë -sü 'gü, -zua suu yaya ḡban "pepe suu 'do 'do zë -sü bha ḡnë 'wo- -bha, waa- =naɔ -dho yaagü yaa bha- 'dhö 'yö 'waa "wɔ- -bha kö 'wo 'kan- -bha.

²⁰ "Kεε ka -zë 'wɔn 'ka- ma Klisi -bu 'gü 'yaa kë "dhü. ²¹ -A -kë "dhü -sü bha- 'gü, "ni 'ö ḡya kë ḡdhe 'ka Klisi -wɔn ma -sü -zë 'ka tean-

=dede 'ka, 'ö 'wo "ta -sü Yesu -bha tean- -zian bha- -ta -ko -zë -zɔn -sü 'ka ka -dhe, ²² kö- 'wɔn kë ka "yaan ḡdhe zuëga yaa 'ö gun ka "gblüü- -blεsü 'ö 'ka gun- 'gü -ta wo sië bha, ka -dho ka bo- 'ka. -A -gen -mü ḡdhe zuëga 'dhe 'kö bha ḡnë gun 'wɔn yaa kë -dho -da sië ka -zv -bha 'yö "kpënn- -g- -kë 'ka ka -gɔ 'yö dho ka 'ka ḡdheng -zian -ta. ²³ -A -dhe a -bha ḡdhe dɔ 'dhe 'kwa- wo ḡtaamasü ya- 'gü ya, 'ka ka zuëga slëë- -ko ḡban -ko ḡban 'gü Atanna "piü kö- -bha 'Nii- 'slüüslü bha -yö -gleng -dee ḡnë- -da ka -bha. ²⁴ Kö 'ka "gla 'ka kë me suu -dee 'ö ḡyaa- -da ö bho -bha 'ka ḡnë- 'ka, kö ka -bha -tosea kë -sü 'gü, kö ḡtɔɔ 'ya 'dho kë ka -bha 'wɔn 'bha -wɔn 'bha 'gü, kö 'ka kë "slüüslü, kö 'ka 'wɔn ḡban "pepe kë taan- -ta.

²⁵ -A kë "dhü -sü bha- 'gü, -ka ka bo ḡsua kë -sü 'ka kö 'ka teanwɔn ḡnë- pö ka 'ko -nu -dhe. -A -gen -mü ḡdhe me ḡban kwa -gban -sü 'ka kwa 'kwëë- =dhe me daɔ -nu 'wo -gban me -dhü -bha -kö 'ö- -bha bha ḡnë- 'dhö. ²⁶ ḡya kë ḡdhe 'wɔn ḡya -siö ka -dhe, -kaa 'kun ka -bha kö 'ka 'dho 'wɔn yaa kë tongtongdhö. "Bin -zian 'ya 'dho 'ma kö 'wɔn 'ö -siö ka -dhe bha -yö -tun ka zuë" "piü. ²⁷ 'Ka 'dho ka -dɔ -kun 'ka bhië" dɔ Sɔtraan ḡkwεε-. ²⁸ 'Me -a -bha pë -yö 'gü -pë -yö gun ḡkwaan ḡnë- 'ka, -a -me -yö ö bo- 'ka kö -yö ö 'gü dɔ "gbɔ- -yö yë kë kö -yö ö -bhöpë ḡslɔɔ, kö -yö 'me 'wo -kpla 'gü 'pö- -nu bho -kpla 'gü. ²⁹ Dhiang yaa -zë do -zian 'ya 'dho -wo ka "dhi -ta me 'bha -dhe, "kεε "ni -a kë -dhe -zë ḡya kë, -wɔ -së 'ö dho 'me 'ka dhiang zë sië- -dhe bha- faan dɔ -to Atanna "piü -sü -bha, 'ö- zuë" -ya -yεa 'gü bha ḡnë -kaa pö. ³⁰ 'Ka 'dho Atanna -bha 'Nii- 'slüüslü -siö -dhe -wɔn kë 'ö 'ka -wë 'gü -siö ka -tosea kë -ko 'ka. -A -gen -mü ḡdhe yö ḡnë 'klëë- 'ö Atanna -ya kpɔ ka -bha -a 'ka. Yö

□në-zɔn kwa -dhe □dhe-dhe 'bha-dho kpaɔ, Atanna -dho kwa -bha dha -sü bha- -gɔ -da 'plöö. ³¹ -A -wɔn 'gü, -a -dhe 'yaa- -bha □dhe 'ka 'wɔn 'kun ka -zɔ 'piü me 'bha -bha, "ɛɛn kö 'ka kē "kakasü, "ɛɛn kö 'ka -zoo kē, "ɛɛn kö 'ka -dɔn bho, "ɛɛn kö 'ka -wɔ yaa pö me -nu -dhe, "ɛɛn kö 'ka kē 'wɔnyaakēme ka. -A suu 'dhe bha -yö 'go ka □zinng 'gü. ³² Ka "klɔ □në -yö dhi ka 'ko 'ka, kö 'ka ka 'ko-wēē -ga, kö ka "gblü -yö dhi □dhe -kɔ 'ö Atanna -yö 'gblü -sē -kē 'ka ka 'ka Klisi 'saa- 'gü bha- 'dhö.

5

"Ta -sü Atanna dhɔɔbhaa 'ka -kɔ -dhiang 'ö Pɔdhö -ya zē

¹ □Dhe 'ö -kē □dhe ka □në 'ka Atanna -bha 'nē -nu 'ö -dhɔ -ya -kē -a 'ka bha, -ka ka 'gü dɔ "gbü-kö 'ka ka -bha 'wɔn kē -kɔ -nu 'sü yö □në- -bha -bha. ² Kö 'ka -tosea kē -dhɔ 'gü □dhe Klisi 'dhö, kö -kɔ do 'ö kwa -dhɔ -ya -kē 'ka, 'ö 'ö -dɔ nu kwa -wɔn 'gü Atanna -dhe 'yö -kē kwa -bha "saapē 'ö- "dhia -yö ma- 'gü -a 'ka bha ka -dhɔ -yö ka 'ko kē "dhü. "Kee 'sa 'ö -dɔ nu 'ö-wo Atanna -dhɔkēkapē 'ka □dhe -kɔ bha- 'dhö bha □në- 'gü -wɔn -yö -dhi -dhe yaa 'gü yaa wo 'yö -kē -a -bha "saa- bha- "dhiü "wɔ -gen 'ka.

³ Me 'wo Atanna -bha me 'ka 'ö 'wo "slüslü bha- -dhe 'yaa- -bha □dhe pö -yö kē- -nu -bha. -A -kē "dhü -sü bha- 'gü, -zua zē -sü -nu oo, "yan 'gü yaa -dhe -nu bha waa- zuē" -bhɔ □naɔ -bha -sü -nu bha, -ka ka bo- 'ka. Me 'bha "tu -zian □në 'ya 'dho -da 'gü ka kwi -bha. ⁴ -A -dhe 'yaa- -bha 'zü □dhe 'ka "dhidheyaadhe kē, "ɛɛn kö 'ka -tamadhe -dhiang -nu "ɛɛn "gbeata yaa -nu zē. -A -dhe a -bha □dhe Atanna nu" bho -wɔ □në -yö kē ka "dhi -kpeawo. ⁵ -A pö 'a- wo ka -dhe "dhü bha- 'klɔɔ- -mü □dhe -zuazēme -nu oo, zuē" -bhɔ □naɔ -bha -me -nu oo, "yangüyaame

-nu oo, -a me do -zian 'yii 'dho 'wɔn -sē -nu 'wo Atanna waa- Klisi -a -nu -bha -gblüdedhekēdhe bha- 'gü bha- =slɔɔ. Yö -zē -yö 'to ka "yaan. (-A -gen -mü □dhe zuē" -bhɔ □naɔ -bha -me bha waa- =gebho -dhokēme -a -nu -due do.)

⁶ -A -wɔn 'gü, -kaa kē -sē kö me "ɔɔ me 'bha 'ya 'dho ka "tu 'kun □nee -dhe 'ö -tamadhe -dhiang -nu zē ka -dhe 'ö ka -zɔ kun. -A -gen -mü □dhe Atanna -dho 'wɔn bho 'me 'waa "tu 'to 'ö -wɔ -bha bha- -nu 'gü 'wɔn suu -nu bha □në- kē -sü -wɔn 'gü. ⁷ -A -kē "dhü -sü bha- 'gü, -kaa kē -sē kö ka -gen 'ya 'dho -da 'wɔn suu -nu bha- kē -sü "yi □bhaa -a -nu "piü. ⁸ -A -gen -mü □dhe 'ö gun zii 'kpa -bleesü kö 'kaa Atanna dɔ ka -gun 'wɔn -nu bha- kē siē 'pö □dhe -a -nu 'dhö 'ö 'ka "ta sü □dhe me 'dhö -dhetiidhe 'gü, "kee dɔ 'dhe 'kwa-wo □dhe bha 'yaa "dhü 'zü, 'ka bo Atanna dɔ -sü 'ka -kplü 'ka- wo kwa Dēme -bha bha- -wɔn 'gü, 'ka kē □dhe 'me 'wo -dhepuudhe 'gü -a -nu 'dhö; -a -wɔn 'gü, -ka -tosea kē □taamasü ya- 'gü □dhe 'me 'wo -dhepuudhe 'gü □në- 'dhö. ⁹ -A pö 'a- wo "dhü bha- 'klɔɔ- -mü □dhe 'me 'kö -dhepuudhe 'gü kö- -me -yö 'wɔn -sē suu □gban "pepe 'do 'do □në- kēme 'ka, kö pö 'yaa- -bha 'wɔn 'bha -wɔn 'bha 'gü, kö -yö 'wɔn □gban -wɔn □gban kē tean- ta. ¹⁰ -A -kē "dhü -sü bha- 'gü, -ka ka -zɔ 'gɔn -sē □dede 'ka kö 'wɔn 'dhe 'ka- kē 'ö- "dhia- dho 'ma kwa Dēme bha- 'gü □në 'ka- kē. ¹¹ Ka -zē -kaa kē -sē kö "wlaawon -nu 'ö- -nu -zun "dhiü -bhɔɔ 'yaa kē, 'ö 'me 'wo -dhetiidhe 'gü, 'wo- kē siē bha ka -gen 'ya 'dho -da "yi □bhaa tongtongdhö, "kee kö ka -zē 'ka 'wɔn suu -nu bha- kē -sü -bha 'fang □në- bho. ¹² -A -gen -mü □dhe 'wɔn -nu 'wo- -kē -gblen 'kpo 'gü "dhü bha- pö -sü -zian -yö 'yiü- -sü. ¹³ "Kee -a □gban 'klɔɔ- =ya bo bho -sü 'ka kö me □gban □waa- -kē pē yaa 'ka -dhe □dede yö. ¹⁴ -A pö 'a-

wo "dhü bha- 'klöo- -mü □dhe me "bu me 'ö- "yan 'gü □ya bo "pu -sü 'ka, kö □ya kë ö "teabo-nu "yan 'gü "pu -me □në- 'ka 'pö bha. 'Wön 'ö- wön 'gü, 'yö 'wo- pö □sië □dhe:

«'Me 'i yi zë sië me □wa ga Atanna wëédhö -a -nu kpö 'gü bha -bhö -bö, -bhö -bö kö 'i 'go game -nu -bhiëë 'gü.

□Ya kë "dhü Klisi -dho -dhe "pu i -ta» bha 'yö bha.

15 □Dhe 'ö "dhü, -ka 'ta ka suan' 'ka. 'Ka 'dho -tosea kë □dhe 'me 'wo wo tii -bha -a -nu 'dhö, -kaa kë -glengdhe -bha. 16 'Kwa do 'ya-, 'wön -së kë "töng □në ziö sië bha, -a -wön 'gü "töng "bu "töng 'ö- "sü -zë □ya kë- 'ka ka -dhe, -kaa kë. 17 -A -kë "dhü -sü bha- 'gü, -kö 'ka dho- kë- 'ka kö 'ka kwa Dëme -dhidhewön □në- kë □në -kaa -dhe möo-, 'ka 'dho -tosea kë ka -go "piü.

18 'Ka dho- pö 'ka we mü 'ö ka kun, -a -gen -mü □dhe 'ka- mü kö ka -kö -yö ziö- 'ka, kaa kë 'wönmakome □në- 'ka. -Kaa "slë möo- kö Atanna -bha 'Nii- "slüöslü □në -yö ka pa. 19 Kö 'ka Atanna 'to bhö -tan -nu bho, kö 'ka "gbao bho- -zü, kö 'ka "tan -dee 'ö- -bha 'Nii- "slüöslü 'ö ka 'gü bha 'ö dho "yi do- 'ka ka -bean bha- bho. Kö ka Atanna nue" bho sië "tan 'gü ka -sobhëë -bha, kö yö □në -yö kë ka 'ko -nu -zu -gban -kö 'ka. 20 -Ka kwa Dë Atanna nue" bho -kpeawo 'wön suu □gban "pepe 'gü kwa Dëme Yesu Klisi 'to 'gü.

21 Kö 'ka ka -go 'dho "sia- ka 'ko -nu -dhe Klisi □bhlëë -bha -kë ka -go -sü -wön 'gü.

Dhe waa- gön -a -nu -kë 'ko "piü -kö -dhiang 'ö Podhö -ya zë

22 Dhebho -nu, -ka kaa- göön- nu □bhlëë -ya □dhe -kö do 'ka kwa Dëme □bhlëë -ya 'ka bha- 'dhö. 23 -A -gen -mü □dhe göön- =në dhebho -go "dhiü □dhe Klisi 'ö ö -bha me -nu 'wo □dhe- -dhü 'dhö bha- -nu -go "dhiü -kö 'ö- -bha, 'ö-

Dhame 'ka bha- 'dhö. 24 -A -wön 'gü, Klisi -bha me -nu -loo 'ko -ta -sü □gban 'wo wo -go dho- -dhe "sia- -kö do 'ö- 'gü bha, -a -dhea -bha □dhe dhong -nu -wo wo -gön □bhlëë -ya -kö do bha □në- 'gü 'wön □gban "pepe suu 'gü.

25 Dhemedë -nu kaa -dü 'pö, me 'ö "dhü -a -bha dhebho -dho -ya kë □dhe -kö 'ö Klisi -bha me -nu -dho -ya -kë 'ka, 'yö ö -dü nu- nu -wön 'gü bha- 'dhö. 26 "Këë 'sa -a kë 'ö- wo "dhü bha -ya kë "dhü kö 'ö- -ya □në- wo -dü -ta, kö 'ö 'bön bho- -bha -a "zu -sü waa- =klang- kë -a -wu 'ka -sü 'ka. 27 -A -gen -mü □dhe -ya "piü □dhe -a -bha me -nu bha -wo kë- go □dhe 'nëdhiëngnë -së 'nënë 'ö yöö- 'sü, 'ö- kwi -bha -dhe □gban 'dhö 'yo -sü 'ka drëngdrëngdhö, "ëen 'ö- -zëkadhe do zian 'yaa- bha □në- 'dhö, kö -yö -wo 'ö wëédhö "puu "slüöslü 'ka. 28 -A -dhea -bha □dhe dhemedë 'ö 'dhö -a -bha dhebho -dho -ya kë □dhe -kö 'ö- -dü kwi -dho -ya -kë 'ka -a 'dhö. -A -gen -mü □dhe 'me 'ö- -bha dhebho -dho -ya -kë, kö- me -dü -dho -ya -dü -kë. 29 -A pö 'a- wo "dhü bha- 'klöo- -mü □dhe me 'bha -dü -san 'yaa ö -dü kë tongtongdhö. -Yö ö -dü "dhiü -zian □në- gba 'yö ö -dü -wön kun □dhe -kö 'ö Klisi -yö ö -bha me -nu -bha -kë 'ka -a 'dhö. 30 -A pö 'a- wo 'ka- kë "dhü bha- 'klöo- -mü □dhe Klisi doo- mü kwa 'ka. 31 'Wön 'ö- -wön 'gü 'yö Atanna -wu -ya pö □dhe:

«-A -kë "dhü -sü bha- -wön 'gü, -a -dhea -bha □dhe göön- -yö "kan ö dhe waa- ö dë- -nu -bha kö -yö -kplü ö -bha dhebho -bha kö weng -wo kë pë do 'ka bha 'yö bha.»

32 'Wön 'ö "dhü bha- 'klöo- 'ö- 'gü bha -yö -ziisü. -A pö 'a- wo "dhü bha a- -sü Klisi waa- -bha me -nu □në- -nu -bha -bha. 33 -A -kë "dhü -sü bha- 'gü, -a -dhea -bha 'pö □dhe ka -bha -yö kë □dhe Klisi -bha bha- 'dhö kö 'me 'ö 'dhö -a -bha dhebho

-dhö -ya kë □dhe -a -dɪ -dhö 'dhö-
-dɪ -kë -kɔ 'ö- 'gü bha- 'dhö. Kö
dhebho yöö -dɪ 'pö -yö □bhlëë -ya
ö -gɔn -bha.

6

'Në waa- ö 'kɔmɛ -nu -a -nu
-bha -kë 'ko "piö -kɔ -dhiang 'ö
Pɔdhö -ya zë

¹ 'Në -nu, -ka ka 'kɔmɛ -nu -wɔ
ma, yö □në kwa Dëmɛ -dhidhewɔn
'ka, 'yö këwɔn 'ka 'pö. ² Atanna
-bha 'tɔng- 'ö -bɛn zë -sü 'ka bha-
-blɛsü 'ö "plüün bho 'ö- -wɔ -ta yö
-mü:

«I dhe waa- i dë -a -nu -wɔ ma -sü
bha □në- 'ka»

'yö "plüün bho 'ö- -wɔ -ta 'ö- pö:

³ «Kë "dhü kö 'i -tosɛa kë zuë" □nii
-da 'gü,

kö i □sii -yö kë □gblɛn "kɔng
□taa.»

⁴ 'Në dë -nu kaa -dɪ 'pö, 'ka 'dho
bhlɔɔ 'ma ka bhang -nu 'gü. -Kaa
-nu 'klɔ □në bho -së 'ka kö 'ka -nu
draan 'ta -sü kwa Dëmɛ -bha zian
-ta -sü -bha, kö 'ka -nu □klang kë
-a -wɔ 'ka.

⁵ □Dhuëng -nu, -ka "suü ka dëmɛ
-nu -gɔ □dedewo, kö 'ka -nu □bh-
lëë -ya "gblüüdhe "puu -ta □dhe 'pë
'ö 'ka- kë sië "dhü Klisi □në- dhe
-a 'dhö. ⁶ 'Ka 'dho- kë "dhü -a -nu
"yan "dhiü ka "dhia -ma -a -nu 'gü
-dhö -bha. "Kɛɛ -kaa kë □dhe Klisi
-bha mɛ -nu 'wo- kë sië "dhü wɔ
zuë" □gban 'ka kö wo "dhia -yö
'ma Atanna □në- 'gü -a 'dhö. ⁷ -Ka
ka -bha □dhuëngdhe kë zuë" "puu
'ka □dhe 'pë 'ka- kë sië Atanna □në-
-dhe -a 'dhö, kö 'ya 'dho kë ka 'gü
□dhe ka- kë sië "dhü mɛ "bhɪ- -nu
-dɪ -slɔɔ □në- -dhe. ⁸ -Yö kë ka
"yaan □dhe 'mɛ 'ö 'wɔɔ- 'ka oo,
'mɛ 'ö □dhuëng -zian □në- 'ka oo,
'mɛ 'ö "dhü -a këwɔn -së □në kwa
Dëmɛ dho- -duɛ bho- -bha.

⁹ 'Mɛ 'ö kaa -dɪ 'pö 'ka □dhuëng
dëmɛ -nu 'ka, -ka ka -bha □dhuëng
-nu 'kun -së 'pö -kɔ do bha- 'gü.
'Ka 'dho- pö 'ka "suü -da -nu 'gü,
-a -gɛn -mü □dhe kɛng- -nu □gban

ka -gɔmɛ -yö do, yö □në Atanna 'ka
dhang- 'gü, yö 'ö "dhü bha 'yaa bɔ
mɛ 'bha 'ka □flü -ta.

*Atanna -bha -gblü -gɔɔn -kɔ
□dede -dhiang 'ö Pɔdhö -ya zë*

¹⁰ Dhiang -totaamasü 'a dho- zë
ka -dhe kö -yö kë 'sëedhe ya- "dhiü
-ya -dhe 'ka bha yö -mü □dhe kö
'ka ka faan dɔ -kplü kwa Dëmɛ
-bha -sü □në- -bha, kö 'ka- -bha
'gügɔüdhe bha □në- 'sü. ¹¹ -Ka
Atanna -bha -gblü -gɔɔn 'ka -kwɛɛ
□gban "pɛpɛ -ya ka -bha. Kë "dhü
kö Sɔtraan -bha "kpɛnng- -kɔ 'ya
'dho □mɔɔ ka -bha. ¹² -A pö 'a-
wo "dhü bha- 'klɔɔ- -mü □dhe kwa
-gblügɔɔn "yɔɔ -nu bha mɛ "bhɪ-
-nu 'waa -mü. "Kɛɛ "yina -gblüde
-nu waa- -ziö mɛ -gɔ -pë -nu waa-
-suügɔpë -nu 'ö mɛ 'yaa yö 'ö 'wo
"kɔngtaadhe 'ö 'wɔn yaa -kɔ □ya
ziö- -gɔ ya -gɔ "dhiü bha waa-
"yina "klɔ yaa -nu 'wo 'tɛng- -ta
bha □në 'kwa 'ko zë sië- -nu 'ka.
¹³ 'Wɔn 'ö- -wɔn 'gü, 'yö 'a- pö
□dhe 'ka ka -kɔ -da Atanna -bha
-gblü -gɔɔn 'ka -kwɛɛ □gban 'gü
bha 'yö bha. Kë "dhü kö 'ka 'to-
"gbɪ- 'ka "tɔng yaa 'gü -gblü bha-
-gɔn -sü 'gü, kö 'ka 'dho 'go "gblɔɔ
tongtongdhö.

¹⁴ -A -kë "dhü -sü bha- 'gü, -ka kë
dɔ -sü 'ka -gblü gɔɔn -yan 'gü -dhe
□gban -dhe □gban 'gü, kö tɛanwɔn
□në -yö kë ka -gɔ □dhe kwi "pɛn 'ö
"sɔdha -nu -wa -ya sɔ -ta bha- 'dhö,
kö "ta -kɔ -së 'ö pö 'aa kë mɛ -bha
bha □në -yö kë □dhe -piö "bhɛɛ 'ö
-gblügɔɔnmɛ -nu -wa -da □sië bha
ka -bha 'dhö. ¹⁵ Kö naɔ -së 'ö mɛ
zuëwaanu bha- -pö mɛ -nu -dhe
-sü -pɛng -dɔ ka 'ka -sü □në -yö
kë □dhe -gblügɔɔn 'ka -sabha 'dhö
ka -gɛn -bha. ¹⁶ -Zɔ -yö Atanna
-dhe -sü □në -yö kë ka -gɔ "tɔng
□gban "pɛpɛ 'gü. Yö □në -yö kë
ka -gɔ □dhe dhɛga 'ö -kë "sɔdha
-nu -gɔ bha- 'dhö. Kë "dhü kö
Sɔtraan -bha □saaga -nu 'ö pɛng
'dhö- "dhiü 'ö dho- -zuö ka -bha

bha -yö 'to yö □nē- -bha kö 'ya 'dho zun ka -bha. ¹⁷ Kö dha -sü 'ka- =sloo bha- -wön -zögondhe □nē -yö kë ka -gö 'gü yi □gban 'ka □dhe -piö gblaa- 'ö -kë "sodha -nu -gö -bha bha- 'dhö. Kö Atanna -wv 'ö yö □nē □dhe -a -bha 'Nii- 'ö ka 'gü bha- -bha 'ko -zë 'ka -piö 'dhö bha -yö kë ka -gö. ¹⁸ 'Wön "pepe bha -kaa □gban kë -bhea Atanna -dhe -ko suu "pepe 'ö- -bha 'Nii- -ya -zön ka -dhe □nē- 'ka kö -yö ka -ta 'kun, -kaa wo "tüng □gban "pepe 'gü. -Yö kë ka kë -yë 'ka ka 'gü 'ya 'dho ga- -bha. Kö 'ka bhea" 'pö me "pepe 'wo -ya -sü 'ka Atanna -bha -ya 'gü -a -nu -wön 'gü -a -dhe. ¹⁹ -Ka bhea" 'pö n -wön 'gü, kë "dhü kö 'ma n "dhi "pv kö nao -së 'ö gun -bin -sü 'ka 'ö Atanna -ya -ta -pv kwa -dhe bha 'a- -dhiang zë me "bhü- -nu -dhe 'kpakpadhö kö "se- 'go- -bha. ²⁰ -A -gen -mü □dhe -a -bha naodome -mü n 'ka, 'yö 'a- -kaso 'gü ya, "kë kö 'ma- pö kö 'a- pö- pö -ko □dede □nē- -ta kö "sika do -zian 'ya 'dho kë n 'gü -a -wön 'gü.

²¹ -A 'dhe 'kö -gban ma -zë n -bha waa- yë -nu 'a- kë sië- 'dhö, kwa dheebhang dhooobhaa -sü 'wo- Tisikö -kë 'ö -kë 'pö kwa Dëme -kodhiöme 'ö to ö -wv -ta -a do 'bha 'ka bha □nē dho- pö ka -dhe kö 'ma -wo 'ka -dhe 'ö- 'gü 'ka- do. ²² Ma □nē 'a- bo. A- -bo "dhü -d- wön "dhiö kö -yö 'wön 'dhe 'ö yi -bha □nē- pö ka -dhe. Kë "dhü kö ka zuë" -yö 'waanu.

²³ Kö kwa Dë Atanna waa- kwa Dëme Yesu Klisi -wo zuëwaanüsü, -dho waa- -zv -yö -a -dhe -sü nu kwa dheebhang □gbang "pepe -dhe bha 'aa -yö kë ²⁴ kö 'me "pepe 'ö kwa Dëme Yesu Klisi -wön 'dhö ka -gö, 'ö- -dho 'yaa 'go ka -zv -bha tongtongdhö bha Atanna -yö -gasite kë me □gban "pepe ka -dhe bha 'aa -yö kë.

**'Sëedhe 'ö Pödhö -ya
b
Atanna -bha me -nu
'wo
Fidhipö
-pö 'gü -a -nu -dhe**

□Tuabhona

¹ Mang Pödhö -me yaa- Timote 'yi -kë Yesu Klisi -bha gwëemi 'ka bha yi □në 'yi 'sëedhe ya- b, me "pepe 'ka -ya -sü 'ka -d -wön "dhiü- -bha 'ka Fidhipö -pö 'gü bha, kaa- ka -gome -nu waa- ka "dhiüziowome -nu ka -dhe. ² A -bhea kwa Dë Atanna waa- kwa Dëme Yesu Klisi -a -nu -dhe kö -wo -gasite kë ka -dhe, kö -wo zuëwaanüsü nu ka -dhe!

Bhea" 'ö Pödhö -ya wo Atanna -dhe Fidhipö -me -nu -wön 'gü -a -dhiang 'ö- zë

³ N -zu -ya -bö ka -wön 'ka -ko 'ö- 'gü 'do 'do, a (n Dë) Atanna □në- nue" -bho, ⁴⁻⁵ -a -gen -mü □dhe 'ö sü- zü bho -yi bha 'ö nu 'ö zun- 'ka □dhe -bha, ka n -ta -kun 'wön -së 'ö go- "piü- bha- -nao d -sü -bha -kpeawo. Yö □në- wön 'gü 'yö 'ma bhea"- -dhe -ko 'ö- 'gü 'do 'do, me □gban "pepe ka -wön 'gü, 'yö 'a- wo zuëniida 'ka. ⁶ A 'dhang -bho "dhiü n zuë" □gban 'ka □dhe yöö do 'ö yë -së 'ö "dhü bha- zü bho ka zuë" "piü bha, -yö -dho -a taa kë -kpeawo 'ö dho- 'ka "dhü 'ö zun- 'ka Yesu Klisi yee kë -yi -bha. ⁷ -A -dhea -bha □dhe -zu 'gön -ko suu bha 'a- kë me □gban ka -wön 'gü, -a -gen -mü □dhe ka -dho -yö n -kë □dedewo, -a -gen -mü 'zü □dhe "klusë 'ö Atanna -ya -kë n 'ka bha □yaa- kë ka 'ka 'pö. A -kë -kaso 'gü oo, "ëen a -kë za □gblü "dhiü oo, a Atanna -bha nao -së bha- takozë -kpeawo kë "dhü kö me □gban -wo 'dhang bho- "dhiü □dhe tean- mü. □Dhe -a "klv -yö -dhi

kwa 'ka -kpeawo. ⁸ N "sëe- -mü Atanna □në- 'ka, □dhe me □gban "pepe ka -wön -yö n -go "gbu- -dho 'ö go Yesu Klisi "piü bha- -wön 'gü.

⁹ 'Wön 'ö □ya kë 'a- -dhe -go kö a bhea" sië- -dhe, yö -mü □dhe kö -dho 'ö ka 'gü bha -ya 'bha -da -ta -kpeawo, kö -a dhöbhaawön -nu -bho 'koo d -sü 'ö 'kpakpadhö bha -yö kë ka -go -dho bha- 'gü.

¹⁰ A -bhea 'zü "dhü kö 'ka 'wön -së □dede 'ö -dhi -dhe -a d, kö 'ka- kë, kë "dhü kö 'ka kë "puu "slüüslü 'ka, kö pö 'a 'dho kë ka -bha tongtonghö Klisi nu -yi 'ka.

¹¹ Kë "dhü kö 'wön -së "pepe 'ka- -kë Yesu Klisi faan 'ka bha- =tröön- ka -ko pa 'yi bha- 'ka, kö Atanna 'tö- bho, kö me □gban -wa nue" bho.

Yesu -bha -kë Pödhö -zë -bha -tosea □gban 'ka -ko -dhiang 'ö- zë

¹² N dheebhang -nu, -yö n "piü □dhe 'a 'wön do pö ka -dhe kö -yö 'to ka "yaan. Yö -mü □dhe 'wön 'ö n □slö 'a d -'ka ya -yö kë -kë nao -së 'ö go Atanna "piü -a -dho "dhiü -gen □në- 'ka. ¹³ "Kee 'sa -yö "dhü tean- 'ka, -a -gen -mü □dhe me "pepe 'wo -gblüde -kweandhö yö waa- 'me 'wo -dhe "wëe -zian 'gü, -wa 'wön -d □dhe bhië" 'ö n -bha ya, n -kë "dhiü -gen -mü n -bö Klisi 'ka -wön □në- 'ka. ¹⁴ N -kë -kaso 'gü -wön bha -yö kwa dheebhang -nu 'wo yö -a me 'gbe □dede -bha -to Atanna "piü -sü -tapa -sü 'ka, 'ö- -nu -zu -gban □dedewo. -A -kë "dhü -sü -wön 'gü, □wa Atanna -dhiang zë "töng ya- 'gü 'waa- zë -ko d "piü 'ka, -a -gen -mü □dhe "suü 'bha 'yaa- nu 'gü 'zü.

¹⁵ -Yö "dhü tean- 'ka □dhe -a me 'bha -nu -wo mü 'wo Klisi -wön -dhiang zë- zë -dho -bha "wëewëe, □drö 'ka (n -san -bha), "ëen "dhi- naa -da kian 'ka. "Kee me 'bha -nu -zë 'pö -wa -zë wo zuë" "puu 'ka. ¹⁶ 'Me 'wo- -dhiang zë zuë" "puu 'ka "dhü bha -wa -kë n -dho -bha, -a -gen -mü □dhe -wa 'wön

do □dhe 'wɔn 'ō -gban Atanna -bha nao -sē bha- takozē -sū -bha bha yō □nē n -ya -a kēme 'ka, ¹⁷ "kēe me -kpea 'kō 'wo to 'ō 'wo wo -bha -kē "dhinaa -da kian 'ka, "ēen me -gen mɔɔ- kian 'ka bha -wa -kē "dhū kō 'wo zuēdhiūtē 'ō n -bha -kaso 'gū bha □nē- 'bha -da -ta.

¹⁸ "Kēe 'kō 'zū woo- kē "dhū □wē? -Wa -kē "gblüüdhe "puu -ta oo, -wa -kē "gblüüdhe tii -ta oo, 'yaa -siō n -dhe, -a -gen -mü □dhe 'kō 'zū 'wo- kē -ko "bu -ko 'ō- 'gū, -a -nu □gban -wo Klisi □nē- dhiang zē siē, -yō n □nii -zian □nē- -da, "kēe 'sa -yō -dho n □nii -zian □nē- -da "dhū -kpeawo 'ō dho- 'ka. ¹⁹ -A -gen -mü □dhe a- 'wɔn -do □dhe -a "dhiü- -dho ta n -gɔ -a -sē □nē- -ta bheā" 'ka- wo siē Atanna -dhe n -wɔn 'gū bha waa- Yesu Klisi -bha 'Nii- "slüüslü -bha -kē n "piü -sü -wɔn 'gū. ²⁰ -A pō 'a- wo "dhū bha- 'klɔɔ- -mü □dhe n 'dhang bho -sü -ya "dhiü 'kpakpadhō 'ō n "töng 'dhō- 'gū □dhe 'yiü- 'yii 'dho do n -bha tongtongdhō, -a -gen -mü □dhe a -to "yaan oo, "ēen 'ō n zē -zian □nē 'wo- wo oo, "sika 'yaa n 'gū, Klisi 'to -zē -dho bho n -bha -kpeawo 'ō dho- 'ka. ²¹ -A -gen -mü □dhe Klisi □nē ma -zē ma -tosea 'ka, 'ma ga -zian -zē wo kō □ya kē □nē- wo -sē, kō maa n □troɔn yō. ²² "Kēe 'ō □ya kē 'zū □dhe 'ma 'to "yaan 'a dho □mɔɔ- -bha 'a yē -sē -kē, kō pē □ple bha □waa- pō 'a n -bha 'sü- 'gū, -a 'dhe maa- 'sü 'maa- do. ²³ 'Ma do 'wɔn □ple bha- =zinng 'gū. -Yō n "piü □dhe 'a 'go "kpungtaadhe ya- 'gū kō 'a 'dho Klisi "piü dhang- 'gū, -a 'dhe bha- "dhia -yō n 'gū, ²⁴ "kēe 'ma zē 'zū ka -wɔn -dhe, 'ma n -zu 'bha 'gon, 'yō 'a- pō n -to "kpung □taa -sü fiē- dhō n ga -sü -bha. ²⁵ □dhe 'ō "dhū, n 'dhang bho -sü -za "dhiü 'ō 'a- 'wɔn do 'kpakpadhō □dhe a -tun kō ka "piü "kpung □taa yō, a -tun kō ka "piü yō kē "dhū kō 'a ka faan do kō ka -zu -yō -gban 'dhang -bho Atanna "dhiü -sü 'gū,

kō ka □nii -yō -da 'pō. ²⁶ -A -kē "dhū -sü 'gū, a -dho n yee -dee 'bha kē 'a nu ka -dhe 'gū. □Ya kē "dhū ka □nii- -dho -da □dedewo n nu mü -sü bha- 'gū kwa Dēme Yesu Klisi 'saa- 'gū.

²⁷ "Kēe 'wɔn do 'ō "gbü- mü, yō -mü □dhe ka 'ta -ko □nē -yō dhi, kō ka 'ta -ko -yō bho 'pē 'ō Klisi -bha nao -sē -ya pō -a -bha. Kē "dhū kō, 'kō 'zū 'ō -kē □dhe a -nu mü oo, "ēen 'mii nu mü oo, "kēe kō ka -dhiang -sē -zē -yō kē n "tūbdhō -kpeawo □dhe ka -ya -sü 'ka Klisi -bha -ya 'gū, □dhe ka -ko -yō 'wɔn do □nē- -bha, □dhe ka zuēpiüwɔn □gban -yō do 'dhang -bho Atanna "dhiü -sü 'ō 'wɔn -taong -sē -ya nu ka -dhe bha- takozē -sü 'gū -a 'yao- -nu 'ka. ²⁸ "Suü 'ya 'dho ka kē ka 'yao- -nu 'wo Atanna -wu -wɔn 'gū -a -nu -gɔ tongtongdhō. Yō □nē □ya kē "dhū 'yō- -zɔn -nu -dhe □dhe -wo 'dho siē wo -dɪ □dhang -zian -ta, 'yō dho- -zɔn 'pō ka -dhe □dhe ka -dɪ 'pō ka dha -zian -ta. ²⁹ "Kēe 'sa Atanna kēwɔn □nē yō -zē 'ka, -a -gen -mü □dhe yō □nē -gasite -kē ka -dhe 'yō ka -kē Klisi dōme 'ka, 'yō 'yii 'to ka 'dhang -bho -a "dhiü -sü -dɪ do -zian -bha, "kēe 'yō 'ka dho 'ka saan" -nu □gban wo -a -wɔn 'gū. ³⁰ Saan" 'ka n yō kō a- 'sü siē, 'ō 'a -tun □kō 'sü □dēe Atanna 'yao- -nu -ko "dhiü bha 'ka -da 'gū □taamasü ya- 'gū n "piü.

2

Klisi -bha 'ō -gɔ -dho Atanna -dhe 'sia- -ko -dhiang 'ō Pɔdhō -ya zē

¹ -A -kē "dhū -sü bha- 'gū, 'ō sü ka -bha -kplü Klisi -bha -yi -bha 'ō nu 'ō zun- 'ka □dēe -bha, -to "piü -sü -faan -yō ka 'gū "wē -ee? -A -bha -dho bha -yō kē ka faan -do "wē -ee? Kaa- Atanna -bha 'Nii- "slüüslü -nu ka -ko -yō 'ko □kwēe- "wē -ee? Ka -wēe -yō ka 'ko -kē 'ō 'ka "klüsē -kē ka "kwēe "wē -ee? ² 'Ö 'ka- bha -zē wo "dhū kō- -dheā

-bha □dhe ka -wu -yö kë do, kö ka -dho -bha ka 'ko kë -sü bha -yö □moo "kwëë, ka zuëpiüdhe -yö kë do, kö 'ka Klisi -wön do bha □në- 'kun ka 'nii- 'ka, kë "dhü kö ma zuëniidadhe "dhiü -yö pa. ³ Kö 'wön "su 'wön 'ka dho- kë, kö 'ka 'dho- 'bha kë □dro 'ka, "εεν -dī -sü 'kpii- -sü 'ö- -zundhiübhlooo 'yaa 'dhö bha- 'ka. "Kεε kö 'ka ka -gö 'dho -sia- ka 'ko -dhe, kö 'ka me "wεε -nu fië- bho ka -dī -bha! ⁴ Kö 'me 'dhe "dhü -yö -ya ö "teado -mawön □në- -wön zuën -ta, kö 'ka 'dho 'to -ya -sü 'ka ka -dī -wön zuën -ta doseng 'ka dho- 'ka. ⁵ -Zu 'gön -kö 'ö gun (kwa Dëme) Yesu Klisi -gö bha □në -yö kë ka -gö -kpeawo. ⁶ -A -gen -mü □dhe 'ö gun kö 'yii nu □kö "kpong □taa waa- Atanna -a -nu -due -gun do, "kεε 'yii ö -dī dan- 'ka. ⁷ -Yö ö -kö □në -kan ö -dī -wön "dhiü, 'yö □dhuëndhe -kwi -da ö -bha, 'yö ö -dī -kë me "bhi- 'ka 'yö nu "kpong □taa □dhe me "bhi- =dede 'dhö, ⁸ 'yö ö -dī -da "sia-, 'yö ö Dë Atanna -wu -ya □bhlëë 'gü □dedewo, 'yö dho 'ö -wī ö zë -wön -bha, □ya 'to 'nu ga -sü "fië -zë -bha -zianwo 'nu kö- fië- -dhö, "kεε 'yö -wī -bha kö -wo ö do "dhü -bha 'yiüsü 'ka □dhe mezëme 'dhö. ⁹ Yö □në- -wön 'gü 'yö Atanna -ya -gö "dhiü □wlü 'pö, 'yö dho 'yö- gba -yεa 'ö □bhlëësü -yεa □gban "pepe suu -bha bha- 'ka, 'yö dho 'yö 'to 'ö □bhlëësü 'to suu □gban "pepe -bha bha- nu -dhe. ¹⁰ Kë "dhü kö Yesu 'to bha "tepe suu □gban "pepe, -wo -kë dhang- 'gü oo, -wo -kë "kpong □taa oo, "εεν -wo kë "ε □wlöo oo, kö -wo -gö 'dho- -dhe "sia-, kö -wo zun wo kpiö 'gü -a -dhe. ¹¹ Kë "dhü kö "dhi □gban "pepe -wa -dhiang zë yi do 'ka -wa pö Yesu Klisi □në me □gban Dëme 'ka □dedewo tean- 'ka, kö kwa Dë Atanna 'to -yö bō- ta kö -yö bho.

Yesu -bha me -nu -bha -kë "song 'ka 'me 'waa 'dhang bho- -wön

"dhiü -a -nu -dhe -kö -dhiang 'ö Pödhö -ya zë

¹² -A -kë "dhü -sü bha- 'gü, n "taongdë -nu, 'ö gun kö a -tun ka kpö 'gü, ka -gun n -wu □bhlëë -ya sië. 'Maa ka kpö 'gü do 'kwa- wo ya- 'gü 'zü, "kεε -a -dhea -bha □dhe 'ka- kë "dhü kö 'ka 'dho- 'ka "dhiü -kpeawo, kö -yö ziö- 'ka -a 'dhe 'ka- -kë kö a mü bha- -ta. -Ka ka 'gü do "gbu- kö dha 'ka- wo bha 'ka- 'gü -yë kë -suö Atanna -gö -sü 'ka. Kë "dhü kö ka -bha dha -sü 'ö "dhü bha- "dhiü -yö □moo "kwëë! ¹³ -A -gen -mü □dhe -yö -dhi yöö □dede 'ö "dhü bha □në- -dhe 'yö yë bha- kë -faan waa- kë zuëga -da ka "gblüö-.

¹⁴ -A -wön 'gü 'ka 'dho 'wön "su 'wön 'bha kë -dön 'ka ka yun 'gü, "εεν zaodhe 'ka. ¹⁵ Kë "dhü kö 'ka kë "puu "slüöslü 'ka, kö pö 'a 'dho kë ka -bha, kö 'ka kë Atanna -bha 'në -nu □dede 'ö pö 'aa- -nu bha- 'ka 'wonyaakëme -nu 'wo "kpongtaadhe ya- 'gü □dεε, 'ö 'waa- do bha- -nu kpö 'gü. Kö 'ka kë □dhe "song 'dhö kö 'ka -dhe "pu 'me 'wo "dhü bha- -nu -dhe "kpongtaadhe □gban "pepe 'gü. ¹⁶ Kö 'ka -dhe "pu- -nu -ta Atanna -wu 'ö me dha bha- 'ka. Yö □në □ya kë "dhü, 'yö 'a dho □moo- -bha 'a -ba n -dī 'gü Klisi nu -yi 'ka, 'yö 'a- 'wön do □dhe yë 'a- -kë bha- =tröön- -dhö, □dhe saan" 'a- wo bha 'mii- wo "wεεwεε.

¹⁷ Saan" ka- wo sië ka -bha -zu -yö Atanna -dhe -sü 'gü bha -yö □dhe "saa- -bho -dhe -sü □në- 'dhö. 'Ö □ya kë -zianwo □dhe 'ma 'to -kaso 'gü Yesu Klisi -wön ya- 'gü □wa n zë, 'yaa n 'gü 'wön 'bha 'ka, -a -gen -mü □dhe kö n ga -sü bha □ya kë □dhe "saa- 'ka- bho bha- =yöön -bho "sia- -sü 'dhö, -yö -dho dhi n -dhe 'ö kweng- -nu □gban 'kwa □niidadhe 'ö n -gö bha- -kë kwa "kwëë. ¹⁸ Kaa -dī 'pö ka □nii -yö -da -kö do bha- 'gü, kö kwa- =niidadhe bha- kë kwa "kwëë.

*Pòdhö -bha Timote waa-
Epafloditò -a -nu -bò Fidhipò -sü
-dhiang 'ö- zè*

¹⁹ □Ya kè □dhe □ya kè kwa Dème Yesu -wɪ -bha -wɔn 'ka, -yò n "piü □dhe 'a Timote bɔ ka -dhe 'gü, kö -a yee kè -sü 'ka, naɔ -sengbɔ -nu 'ö yaa -go -'ka mü bha -wo n faan dɔ. ²⁰ -A -gen -mü □dhe yöö do □nè □ya kè, 'yò n -ta kun yè 'a -kè siè kwa Dème Yesu -dhe ya -'gü. Yöö do □nè □ya kè, 'yò -ya ka -wɔn zuèn -ta □dedewo n "piü, mɛ "wɛɛ 'bha kö yöö -kè "dhü 'yaa 'dhö. ²¹ -A -gen -mü □dhe mɛ -kpɛa 'wo to -wo wo -dɪ -gɔ -wɔn □nè -bha, -a "wɛɛ 'bha 'tu 'yaa (kwa Dème) Yesu Klisi -gɔ -wɔn -nu -bha. ²² Kaa □dede ka -'wɔn -dɔ 'ö 'kaa -'gü ka tiibha □dhe Timote -yò -kplü -sü 'ka Atanna -bha 'kpakpadhö. -Yö ö -dɪ nu -sü 'ka naɔ -sè 'ö go -"piü bha -dɔ -sü -dhe -kɔ □gban -kɔ □gban 'gü n "piü □dhe 'nè waa -dè 'dhö. ²³ Yö □nè -wɔn 'gü, 'yò n "piü □dhe □ya kè □dhe 'wɔn 'ö ma -kaso -wɔn ya -'gü 'ma -dɔ, 'a yò □nè -bɔ ka -dhe 'vaandhö. ²⁴ "Kɛɛ 'sa n 'dhang bho -sü -yò n Dème "dhiü 'kpakpadhö □dhe -a 'gü 'yaa □gblɛɛn 'zü kö mang □dede 'ma □loo ka "piü mü.

²⁵ Kwa dheebhang Epafloditò 'ö -kè n yékéyɔɔ 'ka Atanna -bha zian -ta, 'ö 'yi -Atanna -wɔ -ta -kɔ zè siè, 'ö 'ka n saan dɔ -gɔ 'ö nu -'ka n -dhe kö 'a n -mawɔn kè -'ka bha -yò n -zɔ -kun kö 'a n -kɔ bho -'gü kö -yò 'ö yee kè -yò nu ka "piü. ²⁶ -A -gen -mü □dhe ka -dho □ya gun □yaa -'kun □dedewo, -ya "piü □dhe 'ö ö 'yan -kpan ka wèédhe -bha 'do 'do 'ka, kè "dhü kö ka zuè" -yò 'waanu, -a -gen -mü □dhe -a ma 'ka -wo □dhe "yua □yaa -kè "gbɪ -bha □ya gun □yaa -zuè" kaan -"kwèè □dedewo. ²⁷ -Yö "dhü tean -'ka □dhe "yua -ya kè -sü 'ka -ziisü, -yò kè -tèng ga -sü -ta -zianwo, "kɛɛ -a -wèè kè Atanna -kè, 'ö mang -dɪ 'pö n -wèè -ya -kè,

-a -gen -mü □dhe -yò -ga -zè wo 'nu kö a saan" 'gü -zè wo -blɛɛsü, "kɛɛ kö -ta -kpɛa □ya dɔ. ²⁸ Yö □nè 'a -zè -wɔn -dhe 'yò 'a -bɔ ka -dhe -beang 'ka, kè "dhü kö 'ka -yò kö ka zuè" □nii -yò -da, "kɛɛ kö mang -dɪ 'pö zuédhiütɛɛ 'ö n -bha bha -'bha -"kan -ta. ²⁹ □Dhe 'ö "dhü, □ya nu kö -yò □loo mü, -ka -sè kè -wɔn "dhiü, kö 'ka -dhɔkè, kö 'ka 'wɔn "dhia ma -'gü □dedewo -a -kè ka dheebhang 'ka -sü 'ö kwa Dème Yesu -bha zian -ta bha -wɔn 'gü. Mɛ suu 'wo "dhü bha -ka □bhlèè -ya -nu -bha. ³⁰ -A -gen -mü □dhe -ya -zè Klisi -wɔn □nè -dhe 'yò □tèng ga -sü -ta bha. N -takunkapè 'ö -kpan n -bha -kɔ 'yaa gun (kwa -ya "kwèè □gblɛɛn -sü -wɔn 'gü) bha ka -dɔ yò □nè -gɔ 'yò nu -'ka n -dhe, yò □nè -wɔn 'gü 'yò -dhe to 'dɛdɛ kö -gɔ -to 'gü.

3

*-Tosea kè -kɔ 'ö 'yaa pö -ya mɛ
-bha Atanna wèédhö -a -dhiang 'ö
Pòdhö -ya zè*

¹ □Ya 'go yò -zè 'gü, n dheebhang -nu, a -pö ka -dhe □dhe 'ka ka "dhia bho ka -bha -kè kwa Dème -bha zian -ta -sü -wɔn 'gü. 'Ma -blɛɛsü pö ka -dhe 'sèédhe -blɛɛsü 'a -bɔ ka -dhe bha -'gü, "kɛɛ n 'gü 'yii 'dho ga -a -pö ka -dhe "dhü -sü 'ka, -a -gen -mü □dhe yò □nè □ya kè "dhü, 'yò 'kii 'dho -da mɛpöme -nu -wɔ "piü, 'ö 'ka -pö. ² Atanna -bha yèseeme -nu bha -ka ka -dɪ 'kun -nu -gɔ -sè, -ka ka -dɪ 'kun 'gben -nu bha -nu -gɔ, -a -gen -mü □dhe mɛpöme -nu -mü. -Yö -kè -nu 'gü □dhe -go 'gbannè 'gü -sü □nè mɛ dha Atanna wèédhö, "kɛɛ "yaaki 'ö 'yaa -nu -bha bha 'yò -kè. ³ A -pö ka -dhe □dhe -go 'gbannè 'gü -mɛ □dede 'ö Atanna -ya dɔ, yò -mü kwa □nè kwa 'ka, -a -gen -mü □dhe kwa -zè kwa Atanna -dhɔkè -a -bha 'Nii -'slüöslü bha □nè -kɔ 'ka, 'ö 'kwa kwa "dhia bho kwa -bha -kè Yesu Klisi -bha 'ka

-wɔn ɲnē- 'gü, 'ò 'kwa a kwa -zɔ
'gɔn mɛ "bhɪ- -nu wɔ -kɔ -dhe.
'Mɛ 'kwa "dhü bha ɲnē 'kwa -go
'gbannē 'gü -mɛ ɲdede 'ka Atanna
-zē 'gü. ⁴ Mang -dɪ 'pö a -mɔɔ
-bha 'nu 'a n -zɔ yö mɛ "bhɪ-
-nu wɔ -kɔ -dhe 'a n -dɪ sü- 'gü
'kpɪi-. -A -gɛn -mü ɲdhe -yö -kē
mɛ 'bha -nu 'gü ɲdhe Zuifö -nu
kwa -bha Atanna -bha 'tɔng- -nu
-ya ɲbhlēē 'gü -sü bha ɲnē dho-
-nu dha. "Kɛɛ 'sa ɲya 'to 'nu- 'dhe
'kō bha- -bha kō ma -zē n -bha
'dhiü- -ziö -nu ɲgban "pepe -bha
-ta ɲgblɛɛn. ⁵ -A -gɛn -mü ɲdhe ma
-zē a -to 'nē 'blē -dee 'ka 'a dho
'gbannē 'gü, 'ò "dhü kō 'a bho -a
-dhekpɔɔyi ɲya kē "saaga. 'Ö -ya
mü 'zü 'a -kē Izraedhō mi ɲdede
'ka, Bɛngzame suu 'gü. N 'kpɔmɛ
-nu ɲgban -wo Eblö ɲnē- 'ka, ɲya
kē "dhü kō Eblö mi tüütüü ɲdede
-mü n 'ka. ɲYa zun 'zü Atanna
-bha 'tɔng- -nu 'ö Zuifö -nu 'wo-
'kun siē bha yö -zē -bha kō ɲya
-loo, -a -gɛn -mü ɲdhe -a -takɔɔmɛ
-nu 'wo- -nu Fadhizien -nu -kē bha-
me do -mü n 'ka. ⁶ ɲYa 'to 'zü 'wɔn
-pɛng -dɔ wo ɲgbin- -sü -bha, kō
mɛ- -dho kē n "dhiü, "kɛɛ kō 'waa
'gbɛ, -a -gɛn -mü ɲdhe ɲgbaɔn 'a-
wo Atanna -bha 'kɔdhigüme -nu
-ta, -a "sinma 'yaa 'dhö. ɲYa 'to
'zü Atanna -bha 'tɔng- 'kun -sü -zē
-bha, n -mɔɔ 'ka 'yaa 'dhö. ⁷ "Kɛɛ
'wɔn "pepe 'wo gun n 'gü ɲbhlēēsü
-blɛɛsü "dhü bha- =gbaan kē n 'gü
'wlaawɔn ɲnē- 'ka "tɔng ya- 'gü
Klisi -wɔn 'gü. ⁸ ɲYa 'to -zian wo-
'dhe 'kō 'a- pö bha- -bha kō- fiē-
'bha- -dhö, "kɛɛ 'wɔn "pepe ɲgban
ɲnē ɲya kē n 'gü ɲtaamasü ya-
'gü "wlaawɔn 'ka, n Dɛme Yesu dɔ
-sü -bha -kē -sē -kɔ yaa 'gü yaa
bha- -wɔn 'gü. Yö ɲnē- -wɔn 'gü
'yö 'ma n ɲtaa zun 'wɔn ɲgban
'pepe suu -gɔ ɲdɛɛ, 'yö 'a- -ga siē
ɲdhe gbo 'dhö, kē "dhü kō 'a 'to
-kplü -sü 'ka Klisi -wɔn ɲnē- -bha
(-a -gɛn -mü ɲdhe -a 'dhe 'kō bha
'bha 'yaa mɛ dha). ⁹ Kē "dhü 'zü

kō 'a 'to- =kwɛɛ-. -A pö 'a- wo
"dhü bha- 'kɔɔ- -mü ɲdhe 'maa
n -zɔ 'gɔn ɲtaamasü ya- 'gü ɲdhe
Atanna -bha 'tɔng- 'kun -sü ɲnē
n "sɛɛdhe ɲgban bho n -bha -a
wēédhō, "kɛɛ 'dhang 'a- bho Klisi
"dhiü ɲnē n "sɛɛdhe ɲgban bho n
-bha, -a -gɛn -mü ɲdhe mɛ "sɛɛdhe
-bho mɛ -bha -kɔ 'dhe kō bha
-yö -go Atanna ɲnē- 'gü, mɛ -dɪ
faan 'yaa -mü, -ya -kē "dhü 'mɛ 'ö
'dhang bho Klisi "dhiü ɲnē- -dhe.
¹⁰ 'Wɔn 'ö 'ma kē 'a n -zɔ gɔn- 'ka
-yö doseng. Yö -mü ɲdhe kō 'a
Klisi dɔ, kē "dhü kō 'gügbɪdhe 'ö
Atanna -ya bho- 'ka ga 'gü bha -yö
-da n 'gü, kō -wēédhe 'ö- yö bha 'a
n -bha yö 'pö, kō 'a n bo 'wɔn yaa
kē -sü 'ka, (kō 'a kē- -gɔ ɲdhe mɛ
ɲya ga- 'dhö ɲdhe -kɔ 'ö yö -dɪ 'pö
'ö ga- 'ka bha- 'dhö). ¹¹ Kē "dhü kō
ɲya kē -mɔɔ "kwēē -wɔn 'ka n -gɔ,
kō 'a -bō 'pö (Yesu nu -yi 'ka).

¹² -A pö 'a- wo "dhü bha 'yii kē
ɲdhe -yɛa 'a- mɔɔ- siē bha 'ma-
=slɔɔ ɲnē- wo 'nu, "ɛɛn ɲdhe 'ma
Atanna dhɔɔbhaawɔn ɲgban kē,
ɲdhe pö 'aa n -bha 'zü -a wēédhō,
-abin! "Kɛɛ -bɛang ɲnē 'a- 'sü
siē, kē "dhü kō 'a n 'gü dɔ "gbɪ-
'a -kpan -bha, ɲdhe 'ö -kē ɲdhe
Yesu Klisi ɲya mang -dɪ 'pö n 'san
n -kɔ -bha bha- -wɔn 'gü. ¹³ N
dheebhang -nu, 'yii kē n 'gü ɲdhe
n -kɔ ɲya ɲmɔɔ- -bha 'nu, "kɛɛ a-
-dɔ ɲdhe 'wɔn dɔ -bha -zē a- kē siē.
'Ö "dhü bha kō a -dho n kwaa- 'dhe
'kō 'ma ziö- -ta 'nu bha- -zü, 'ö n -zɔ
-zian -yö bho yö -zē 'ka, kē "dhü kō
n "yaaki -yö 'to -a 'dhe 'ö n "dhiü
bha ɲnē- 'gü.

¹⁴ Yö ɲnē- -wɔn 'gü 'yö 'a -bɛang
'sü siē 'a dho n "dhiü ɲnē- wo
-kpɛawo, kē "dhü kō 'a- -la ɲslɔɔ
dhang- 'gü, kō Atanna 'dhö Yesu
Klisi bɔ kwa -dhe -dhe 'gü -yɛa 'ö-
-wɔn 'ka dhang- 'gü bha 'a- =slɔɔ.

¹⁵ ɲDhe 'ö "dhü -a -dhe a -bha
ɲdhe mɛ "pepe 'dhe 'kō 'kwa -kian
-a -bha zian -ta bha kwa -wu -yö
kē- 'dhe 'kō bha- 'gü dɔ. ɲYa kē

'zū □dhe me 'bha 'dhō -tun ka kpō 'gū 'ō -zɔtadhe suu bha 'yaa- go, Atanna -dho -a -ta "pu- me -dhe 'kpakpadhō. ¹⁶ "Kεε kō 'zū 'ō -kē -ko "uu -ko 'ō- 'gū, -naa 'dhe 'kō 'kwa -wo -ta ya, kwa 'ta -gen -yō kē do kō 'kwa 'dho- 'ka "dhiü.

¹⁷ N dheebhang -nu, -ka ka "ta -ko 'sü n -bha -bha. -Kaa 'suan- bho 'me 'wo wo -bha "ta -ko sü yi -bha -bha 'wo ka kpō 'gū bha □nē- nu -bha. ¹⁸ -A -gen -mü □dhe me 'gbe -wo -dhō 'ō- nu "ta -ko 'yaa bho Klisi -bha me -nu -bha -bha, "kεε -wo -kē □dhe 'pē 'wo Klisi -bha -ga "dhü -bha -sü bha- 'yao- =nē- 'ka -a 'dhō. 'Ma- pō ka -dhe "dhü pinngdhō, yō □nē 'a -tun 'bha pō 'zū ka -dhe "gbu 'ka □dεε bha. ¹⁹ 'Me 'wo "dhü bha- -nu "dhiü ta -dhe -mü -dho peng 'gū -sü □nē- 'ka, -a -gen -mü □dhe -a -nu -dī -dhidhewon -nu □nē 'wo- dhokē (□dhe- nu -bha -zlan 'dhō). 'Wɔn -nu 'ō □waa- kē 'ō 'yiü- dho do- -nu -bha bha □nē 'wo wo -dī 'tō bho -zian mɔɔ- 'gū. 'Waa kē -a -nu -zū 'yaa -da pē "wewe 'bha -wɔn -ta kō 'yii kē "kpungtaapē -nu -wɔn 'ka. ²⁰ "Kεε kwa -zē kwa Dē -pō □dede 'ō 'dhō, 'yō dhang- 'gū -dhe 'ka, kwa Dēme Yesu Klisi 'ō kwa Dhame 'ka 'ō 'kwa kwa "yan 'tō siē- go bha -yō -dho 'go mü □naa 'ō nu. ²¹ Yō □nē dho nu 'yō kwa kwi 'ō "se 'ka 'ō ga -kwi 'ka 'ō "sī 'yaa- dhe ya- gla, 'yō- kē □dhe -a -dī kwi □bhlēēsü 'ō 'yaa ga 'ō medhe kē siē- 'gū bha- 'dhō, faan 'ō Atanna -ya nu- dhe 'ō- ko -yō -ziō 'ka pē suu □gban "pepe -go bha- 'ka.

4

-Dhio 'ō Pɔdhō -ya do Fidhipō -me -nu -ta

¹ Yō □nē- wɔn 'gū, 'yō 'a bhea" siē ka -dhe, n dheebhang -nu. 'Yō n zuē" 'yaa 'waanu "yan -kpan ka -bha -sü 'ō ka -dho -bha n kē -sü -wɔn 'gū bha- 'gū, -a -gen -mü □dhe ka □nē ka -wɔn -yō n □niü -da, ka

□nē 'ka □dhe -beang 'a- 'sü siē bha- =trɔɔn 'dhō. A -bhea ka -dhe yō □nē- wɔn 'gū, kē "dhō kō 'ka 'tō -kplü -sü 'ka kwa Dēme -bha □dhe -ko 'a- pō- 'ka ka -dhe bha- 'dhō, n dhɔɔbhaame -nu!

² Evodi kaa- Senngtisō, bhea" □nē 'a- wo ka -dhe kō me □ple bha 'ka do "gbu- kō ka zuē" -yō kē do ka -bha -kē kwa Dēme -bha 'ka -sü -wɔn 'gū (kō 'ka 'dho "dhinaa 'ma). ³ N "teado 'ō bhii -dī 'pō 'i n -takunme □dede 'ka bha, -bhō do "gbu- kō 'i dhong -nu bha- nu -ta 'kun, -a -gen -mü □dhe woo -dī 'pō -wo kē n -ta -kun Atanna -bha -gblü 'ō -gban -a -bha naɔ -sē do -sü -bha bha- -a do -sü -bha, □dhe Klema waa- n yēkēyɔɔ -nu -kpεa 'wo to, 'ō kweng -nu □gban kwa 'tō 'dhō Atanna -bha dhasü 'sēedhe 'gū bha- nu 'dhō.

⁴ A- pō ka -dhe □dhe 'ka ka "dhia bho ka -bha -kē kwa Dēme -bha 'ka -sü -wɔn 'gū, yō □nē 'a- ziō 'bha wo siē 'zū ka -dhe mü bha, a- pō □dhe 'ka ka "dhia bho □dede □nē- wo.

⁵ -Ka kē dhongdhongsü, kaa- kē dhongsü -sü bha -yō me □gban "pepe -zū 'kun, -a -gen -mü □dhe kwa Dēme □ya dun kwa -ta.

⁶ 'Ka 'dho -ya pē "uu pē 'bha -wɔn zuēn -ta, "kεε pē "uu pē 'ō ka -mawɔn -yō zun- bha, -kaa -gbadhe Atanna -go, -bhea -dhe -sü waa- gbeuu kē -sü, waa- nuε" bho -sü 'ka. ⁷ □Ya kē □dhe 'ka- kē "dhü, -yō -dho ka zuē" 'waanu 'ō -ziō mebhuudhe -zɔgɔngüwɔn -zē □gban "pepe "dhiütodhe -ta. Ka zuē" 'ō dho- 'waanu "dhü bha □nē dho kē ka -zū -gban -gen 'ka, 'yō 'ka □nēng Yesu Klisi -bha, 'yō ka -zū -gɔn 'ka -wɔn "weε 'bha 'yaa kē kō 'yii kē Yesu Klisi -wɔn -zē 'ka.

⁸ N dheebhang -nu, □ya 'go yō -zē 'gū, 'wɔn "uu 'wɔn 'ō teanwɔn 'ka, 'ō □bhlēēsü, 'ō pō 'aa- bha, 'ō "puu, 'wɔn "uu 'wɔn 'ō- "dhia- dho 'ma me 'gū, 'ō me □bhlēē 'gū -wɔn 'ka, 'ō -sē, 'ō me 'todhiwɔn 'ka yō

□nē-yō kē ka -zū -gōn 'ka -wōn 'ka.
 9 'Wōn 'pēpē 'a ka □draan -bha,
 "ta -kō 'ka -sloō n "dhiü, 'wōn 'ka-
 ma n -ta, "εεν 'ō 'ka -kē -dhe yō n
 -gō □nē -kaa kē. 'Ka -kē "dhü, kwa
 -bha Atanna 'ō mē zuē" 'waanu
 bha -yō -dho 'to ka "piü.

*'Dhuē- 'ō Pōdhō -ya -kē Fidhipö
 -mē -nu -bha gbaō 'wo- wō- -gō -a
 -wōn 'gü*

10 'Ma n -zū 'gōn -ya 'ka -wo n
 -wōn zuēn -ta 'zū -deewo, 'ō 'ka
 □mōō -bha 'ka n -ta 'kun bha-
 'ka, n zuē" □nii -yō -da □dedewo
 kwa -bha -kē kwa Dēme -bha 'ka
 -sü -wōn 'gü. -A -gen -mü □dhe
 'wōn 'ka -kē n -dhe bha -ya -zōn
 n -dhe □dhe -a yi □ya □gwēē kō ka
 □kweng -pē 'yii -kpan n -bha, kō-
 "slē □nē 'yaa gun ka "yaan "kēē kō
 ka -zū -zē 'yii bho n -wōn 'ka. 11 -A
 pō 'a -wo "dhü bha 'yii kē □dhe □ya
 kē "dhü kō n -mawōn □nē □ya zun
 pē 'bha -bha. -A -gen -mü □dhe 'ma
 dhēē bho -tosea -kē □nii -da 'gü
 -sü 'ō "tōng suu □gban 'gü bha- 'ka.
 12 'Flēē 'dhō n -bha, a -tosea 'kun
 -kō -dō, □naō 'dhō n -gō a -tosea
 'kun -kō -dō. 'Wōn "bb 'wōn 'ō -da
 n -ta -dhe "bb -dhe 'ō- 'gü, n -kō
 -yō -mōō n -dī -bha. A dīn- 'gü -dō,
 'ō 'a 'kēn -sü 'gü dō, 'ō 'a □naō 'gü
 dō, 'ō 'a "flēē 'gü dō. 13 N -kō -yō
 -mōō 'wōn -nu bha -gban kē -sü
 -bha "dhü n Dēme □nē- 'saa- 'gü, -a
 -gen -mü □dhe yō □nē n gba- faan
 'ka. 14 "Kēē yō -zē □gban 'gü, n -ta
 'ka -kun 'ō 'ka n bho- 'ka -wēē 'gü
 bha 'wōn -sē □nē- 'ka -kē.

15 Fidhipö -mē -nu, kaa □dede ka
 yō -zē 'wōn -dō 'kpakpadhō, □dhe
 'a go ka -gō Maseduanō -sē 'gü yi
 'bha 'ka, kō 'kwa Atanna -bha naō
 -sē ya- pō -sü zū bho -dee 'gü, mē
 "wēē 'bha 'yii n saan bho do kō 'yii
 kē ka 'ka. "Kēē 'sa Atanna -bha
 naō -sē 'a -dō ka -gō bha □nē 'ka zē-
 -wōn -dhe 'yō 'ka n -ta 'kun, "kēē
 'sa kō 'mii naō bha- dō kaa do -zē
 ka -gō. 16 Ka -zū -zian -bho kō a
 -tun Tesadhonikō. Ka n saan -bho

-dhe bha- 'gü -gen -yan 'ka □plē,
 kē "dhü kō 'a n -mawōn kē- 'ka.
 17 "Kēē 'ya 'dho kē ka 'gü □dhe □ya
 kē "dhü kō a- pō 'ka n saan □nē-
 bho -kpeawo. -Abin! 'Wōn 'a n
 -zū gōn- 'ka yō -mü □dhe kō 'wōn
 -nu 'ka -kē siē n -dhe -kpeawo bha-
 -trōōn □nē -yō -da "dhiü ka -gō
 Atanna wēēdhō. 18 Pē "pēpē 'ka-
 dō Epafloditō -gō 'ō nu- 'ka n -dhe
 bha -gban □loo, □ya n -kpla -dhe
 "pēpē 'ō gun n -bha -a □gban bho
 n -bha, -a -kpea -zian □ya 'to, pē
 "pēpē 'ō n -mawōn gun- bha 'ma-
 -gban □sloō Epafloditō -bha -wo
 yō -sü bha- zian 'gü. Ka □kweng
 pē 'ō -kpan n -bha bha -yō -kē n
 -gō □dhe -dhasikloō □fii -sē 'ō □wa
 Atanna -dho kē- 'ka 'ō- "dhia- ma-
 'gü, 'ō- 'gü -wōn -dhi -dhe bha □nē-
 'dhō. 19 (-A -kē "dhü -sü bha- 'gü,
 ma -zē "st 'yaa n -dhe kō 'a -gō
 "yōō dō ka -gō,) "kēē ma Atanna 'a
 n -zū gōn- -dhe bha □nē dho -kpla
 suu "bb suu 'ō -ya ka -bha -a bho
 ka -bha -a -bha □sloodhe -bha kwa
 Dēme Klisi Yesu 'saa- 'gü. 20 Kō
 kwa Dē Atanna 'tō -yō bho "tōng
 □gban 'gü bha 'aa -yō kē!

□Tuabhonao 'ō Pōdhō -ya dō

21 Atanna -bha mē "pēpē 'ka
 -kplü -sü 'ka kwa Dēme Yesu Klisi
 -bha Fidhipö -pō 'gü 'ma ka □tua
 bho 'gbe! 22 Mē "pēpē 'wo bō kwa
 -bha Atanna bha- 'ka 'wo 'dhang
 bho kwa Dēme Yesu "dhiü 'wo
 -dhe ya- 'gü □wa ka □tua bho 'gbe.
 Kwa dheebhang -nu 'wo yō -a -nu
 □gban "pēpē □wa ka □tua bho,
 "kēē 'mē "pēpē 'wo -gblüde 'kpii-
 -gō 'kōōdhō -a -nu -bha bha- kō pa
 dō -ya -ta.

23 Kwa Dēme Yesu Klisi -bha
 -gasite 'ō -kē kwa -dhe bha -yō kē
 ka "piü "tōng □gban 'gü.

'Sëedhe 'ö Pödhö -ya
bo
Atanna -bha me -nu
'wo
Kodhosö
-pö 'gü -a -nu -dhe

¶Tuabhonaö

¹ Mang Pödhö -me 'ö -dhi Atanna ¶në- -dhe 'yö n -ya Yesu Klisi -bha bome 'ka bha yaa- Timote 'ö kweng- -nu ¶gban 'kwa dheebhang do 'ka Yesu -bha zian -ta bha ¶në 'yi 'sëedhe ya- -ben zë.

² Yi 'sëedhe ya- -ben -zë kö 'yi- bo 'me 'ka yi dheebhang -nu 'ka 'ö 'ka -ya -sü 'ka -d- -wön "dhiö Klisi -bha 'ka, 'ö 'ka -kplü -sü 'ka- -bha kpenngkpenngdhö Kodhosö -pö 'gü bha ¶në- ka -dhe. Yi- dhe Atanna -go kö -yö ö -bha -gasite waa- bha zuëwaanüsü bha- nu ka -dhe -kpeawo.

Bhea" 'ö Pödhö waa- Timote -wa wo

waa- Atanna nue" 'wo- bho Kodhosö -me -nu -wön 'gü -a -dhi- ang 'ö- zë

³ 'Yi bhea" sië Atanna -dhe ka -wön 'gü, 'yö 'ö -kë kwa Dëme Yesu Klisi Dë 'ka bha yi- nue" bho -kpeawo. ⁴ -A -gen -mü ¶dhe ka -bha -zv -yö Yesu Klisi -dhe -sü waa- dhö 'ö 'ka- -kë Atanna -bha me -nu "pepe ¶gban 'ka bha 'yama (Epaflasö -ta). ⁵ ¶Ya 'go mü 'zü yi- ma -sü 'ka ¶dhe Atanna 'dhö ka -dhekpao dhia" saan 'ö- -ya -sü 'ka dhang- 'gü bha, ka ka "yan 'to sië yö ¶në- -go. 'Sa -dhekpao dhia" saan 'ö -ya -sü 'ka ka -go "dhü bha ¶në 'ka zë- -wön -dhe 'yö 'ka ka "yan 'to sië Yesu -go klöklödhö. 'Me 'wo bo- 'ka -a -nu -dhö -yö ka -kë 'pö yö ¶në- -wön 'gü. -A -gen -mü ¶dhe -dhekpao dhia" saan 'ö "dhü bha 'ka- -wön ma 'nu nao -së 'ö go Atanna "piü 'ö

teanwön -ta -pu me -dhe bha- -pö ka -dhe "töng 'gü. ⁶ 'Wön -taöng -së 'ö "dhü bha- -wön -yö sa ¶në- wo sië "kpingtaadhe ¶gban "pepe 'gü do 'ö dho- 'ka. -Yö ¶troön -së kë sië -dhe 'ö "dhü -a ¶gban "pepe 'gü 'pö do 'ö dho- 'ka ¶dhe -ko 'ö- kë sië- 'ka ka -go "se 'gü mü bha- 'dhö. Kë 'ö- wo sië "dhü bha- zü 'yii bho ¶dæ, -a zü- -bho yi 'ö 'ka Atanna -bha -gasite -naö bha- -wlöö 'kpakpadhö ¶dede ma- 'ka bha- 'ka. ⁷ Epaflasö 'ö -kë yi "tayoo dhöobhaasü 'ka Atanna -bha yë ya- kë -sü 'gü bha ¶ne nao -së bha- pö ka -dhe. Yë 'ö- kë sië mü bha -ya -kë yii- kë 'gü, -a -gen -mü ¶dhe Klisi -bha yëkëme 'ö me- -moo- -bha me 'dhang bho- kë -yë "dhiö yö -mü. ⁸ Yö ¶në nu 'yö -dhö 'ö Atanna -bha 'Nii- "slüöslü -ya -ya ka 'gü bha- -dhiang zë yi -dhe.

⁹ Yö ¶në- -wön 'gü 'yö yii -d- 'pö yi 'gü 'yaa ga -bhea Atanna -dhe -sü 'ka ka -wön 'gü. -A -gen -mü ¶dhe 'ö sü yi 'yi- ma- 'ka bha- -bha 'ö nu 'ö zun ¶dæ -bha, yi -bhea -dhe "töng ¶gban "pepe 'gü kö -yö ka pa 'wöndöthe 'ö -gban -a dhöobhaawön -nu kë -sü -bha bha- 'ka, kö -yö ka gba "yaaki waa- -gögüsëdhe 'ö- -bha 'Nii- -ya nu me -dhe bha- 'ka. ¹⁰ Kë "dhü kö ka "ta -ko -yö bho kwa Dëme -bha me -nu "ta -ko -bha, kë "dhü 'zü kö ka "dhia -yö ma- 'gü ¶dedewo -ko ¶gban -ko ¶gban 'gü, kö 'ka kë 'wön -së suu ¶gban "pepe 'do 'do këme 'ka kö ka -bha Atanna do -sü bha- 'bha -da -ta -kpeawo. ¹¹ Yi -bhea Atanna -dhe 'pö kö -yö ka faan do -ko ¶gban "pepe 'gü -a -bha 'gügbudhe 'ö- "dhiütodhe 'yaa 'dhö bha- 'ka, kö 'wön "gbu- -zian ¶në ¶ya kë ka 'ka -a -wu -wön 'gü, kö ka zuë" -yö kë- 'gü -sea. ¹² -Ka ka wëe" 'pu kö 'ka kwa Dë Atanna 'ö ka -kë 'kean- pë 'ö- -ya 'me 'wo bo 'ö 'ka -a -nu -go -a [slöo -me 'ka -dhepuudhe 'gü -a -bha zian -ta bha- nue" bho

"pepedhó. ¹³ Yó [nè kwa "vlu do 'wón yaa -gɔ 'yó kwa -kɔ bho Sotraan -gɔ kpó [wloó, 'yó kwa bɔ ó Gbò 'ò- dhɔ -ya -kè "mlümlüsü bha- bha mædhe 'gü, ¹⁴-A Gbö bha [nè 'kwa bɔ- ta 'yó kwa kè -song -nu -mawón 'to, -a -gen -mü [dhe yó [ne kwa fiè bho Sotraan -gɔ.

Klisi 'dhö me suu 'ò- 'ka waa- 'pè 'ò- kè -a -dhiang 'ò Pɔdhö -ya zè

¹⁵ Atanna -zè me 'bha "yan 'yaa -kpan -bha. 'Kwa- do 'me 'ò- "piü yó -mü -a Gbö 'ò- -bhɔ -bha 'ka bha [nè- 'ka. -A Gbö bha [nè pè "pepe 'ò Atanna -ya -da -a [gban -gɔme 'ka. ¹⁶ -A -gen -mü [dhe pè "pepe 'ò- -da bha -ya -da yó [nè- -kɔ -ta. Pè "pepe 'wo dhang- 'gü oo, 'wo "kprung [taa oo, -a 'dhe me "yan -ya yó oo, -a 'dhe me "yan 'yaa- yó oo, -ya [gban "pepe -da yó [nè- -kɔ -ta. "Yina suu "pepe 'ò 'gügbudhe 'dhö- -nu -gɔ, "ɛen pè "pepe 'ò -blüédhe -gbloo 'dhö- -nu -gɔ, [bhlèpè -nu "ɛen ziómegopè -nu, "ɛen pè -nu 'ò "si dhö- -nu -dhe bha, -yó -bɔ Yesu [nè- -ta 'yó- -nu -da. Klisi [nè pè "pepe bha- =gban -da, 'yó- -nu -ya ó -bha -ya 'gü. ¹⁷ Yó 'ò bha -yó -gun pè [gban "pepe "dhiü. Pè "pepe 'ò Atanna -ya -da -a [gban "pepe gèn -yó -gban yó [nè- -bha. -A -bha 'gügbudhe [nè- -wón 'gü 'yó pè "pepe bha- =gban 'wo wo "gblüv 'gü [dɛɛ, 'yó- 'bha 'yii bho "gblüv do. ¹⁸ Atanna -bha 'kɔdhigüme -nu [gban "pepe -lookota -sü -kè [dhe me -dhü do [nè- 'dhö, Yesu bha [nè- -nu -gɔ 'ka, yó 'ò bha [nè -tosea -dee 'ò 'yaa yèn bha- zübhodhe 'ka, yöö do bha [nè me "pepe 'wo -bhɔ ga -sü 'ka 'yi bha- 'ka 'ò nu 'ò zun- 'ka [dɛɛ -bha bha- me -blɛesü 'ò [ya -bö -a 'ka, kè "dhü kö yó [nè -yó kè pè [gban "pepe -gɔ 'ka. ¹⁹ -A -gen -mü [dhe -yó -dhi Atanna -dhe kö ó do -kɔ [gban "pepe suu -yó kè Klisi -gɔ. ²⁰ Atanna -bɔ Klisi do bha- -nè -ta

'yó waa ó kèpè "pepe 'wo dhang- 'gü oo, 'wo "kprung [taa oo, wo -kɔ wü 'koo, 'yó ó -siódhewón bho wo [zinng 'gü -a [yɔɔn 'ò [wennng "dhü -bha bha- -wón 'gü.

²¹ Yó [nè- -wón 'gü 'yó ka 'ò 'ka gun- 'ka [gblɛɛn, 'ò 'ka gun- 'yao- 'ka ka -zugɔngüwón -nu waa- ka kèwón yaa -nu -wón 'gü bha, ²² 'yó [ya keng- -nu ka -kɔ 'wü 'koo do 'kwa- wo ya- 'gü, ga 'ò- wo mæbhudhe -dhe -kwi 'gü bha- -wón 'gü. Kè "dhü kö 'ka kè 'me 'ò- -nu -ya -dɪ -ta, 'ò 'wo "slüüslü, 'ò pö 'aa- -nu -bha ó wèédhö -a 'ka. ²³ "Kɛɛ "sanni -yó kè "dhü, kö 'ka do [nè wo ka -dɪ -gɔ gbenngdhö, kö ka -gen 'yii bho ka [wloó 'dhang -bho Yesu "dhiü -sü 'ò 'ka- =slɔɔ Atanna -wv 'ka- ma, 'ò 'wo- pö -sü 'ka -a -bha -da -pè suu "pepe 'ò "kprung [taa yó -a [gban -dhe, 'ò mang Pɔdhö -me 'a- -yame do 'ka bha- 'gü, kö 'kii ka [taa zun- -gɔ.

Saan" 'ò Pɔdhö -ya wo Klisi -bha yè -wón 'gü -a -dhiang 'ò- zè

²⁴ N [nii -yó -da siè [taamasü ya- 'gü sèè 'a- bho siè ka -wón 'gü bha- -wón 'gü. -A -gen -mü [dhe 'ma- kè "dhü kö Atanna -bha yè [nè a- kè siè. -A -kè "dhü -sü [bhlèè -yó 'kpüi-. A- 'wón -dɔ [dhe 'ma saan" "dhü kö a -saan me "pepe 'wo Klisi -bha me 'ka 'ò 'wo [dhe- -dhü 'dhö bha [nè- -nu -wón 'gü. Kö saan" 'ò- -dhe 'dhö- bha [dhe Yesu -bha me -nu -wa wo bha -nè mang -dɪ 'pö 'a n -bha wo siè bha. ²⁵ Atanna -yó n -sü kö 'ò n -ya ó -kɔdhiüme [nè- 'ka ka kpó 'gü. Kè "dhü kö 'a ó -wv -ta "pv me "bhü- -nu -dhe kö -a -dhe 'bha 'ya 'dho 'to -bin 'gü. Yè bha [nè 'ò- do -sü 'ka n [kwɛɛ- kö 'a- kè ka kpó 'gü. ²⁶ -A -gen -mü [dhe 'wón 'ò gun Atanna -zv "piü 'ò -bhɔ 'ka yibha -yibha -yibha 'ka 'ò 'yii- -ta "pv 'nu me 'bha -dhe do bha [nè [yaa- -ta "pv 'me 'wo bɔ ó 'ka -a -nu -dhe "tüng

ya- 'gü bha. 27 -Yö -kë -zianwo -a -dhidhewon 'ka kö 'ö 'won 'ö -bin -sü 'ka "dhü, 'ö -bha -kë -së -sü waa- =bhlëë -kë 'kpüi- sü -naa 'yaa 'dhö bha 'ö- -ta "pu 'me 'kaa Zuifö 'ka, 'ö 'kaa- do 'nu -blëesü bha me □gban ka -dhe. 'Won -së 'ö ka -zu 'yaa gun- -kë ka -dhe -won -bha "këë 'ö Atanna -ya -ta -pu ka □dhe "töng ya- 'gü bha yö -mü Klisi -bha nu -sü kö -yö -ya ka zuëpiüwon □në- 'ka. Yö □në □ya kë "dhü 'yö 'ka dho- 'won do □dhe ka -dho mëdhe kë- "piü -dhekpao dhia" 'gü tean- 'ka. 28 'Won 'ö- -won 'gü 'yö 'yi Klisi -won -dhiang zë me □gban "pepe -dhe, 'yö 'yi -dhio do- nu -ta 'do 'do 'ka, 'yö 'yi -ya mü 'zü 'yi- -nu □draan Atanna -won -bha 'wondödhe 'ka -ko □gban -ko □gban suu 'gü bha 'yö bha. Kë "dhü kö me "pepe 'wo -kplü -sü 'ka Klisi -bha kö 'yi -wo -nu 'ka Atanna -kuu "dhiü kö □wa -kian -a -won 'gü. 29 Yë 'ö "dhü bha □në 'a- kë sië faan 'kpüi- 'ö Klisi -ya nu n -dhe bha- 'ka 'yö 'a- -ta -ko zë sië 'gügbüdhë 'ö faan bha -ya nu n -dhe bha- 'ka.

2

1 'Pë 'ö- -won 'gü 'yö 'a- pö "dhü bha- yö -mü □dhe -yö n "piü □dhe 'me 'wii "yan -kpan n wëëdhe -bha do □dhe Kodhosö -me -nu ka 'dhö, "ëen □dhe Dhaodise -me -nu 'dhö bha, 'ka- 'won do □dhe yë 'a- kë sië ka -won 'gü bha -yö □dhe -gblü □në 'dhö n -bha. 2 A -gblü bha- gon "dhü -bheä Atanna -dhe -sü 'ka kö ka □në ka -zu -yö -gban -ko □gban -ko □gban 'gü, kö ka "yan "dhiü- -nu "pu "pepedhö, kö "sika 'bha -bha 'bha 'ya 'dho kë ka 'gü, kö Atanna -bha -bin 'gü -won 'ö -kë Klisi -won ('ö- 'gü 'dhö tii me 'bha -nu 'gü) bha- 'ka bha 'ka- 'gü ma 'kpakpadhö, kö ka -dho ka 'ko kë, kö ka -ko 'to ka 'ko □kweng yi □gban 'ka. 3 -A -gen -mü □dhe

"yaaki waa- -gleng -së -zë □gban "pepe suu- -sloo Klisi □në- 'gü.

4 'Won -nu bha- pö 'a- wo ka -dhe "dhü bha- -gen -mü □dhe kö me 'bha 'ya 'dho nu 'ö "kpëngg- -kë ka -go "dhidhe "neeneedhe -bha. 5 -A -gen -mü □dhe 'kö □ya kë □dhe n □dede "yaandhe 'yii kë ka "piü mü "këë a n -zu -gon 'ka -won 'ka -kpeawo, a- 'won -do □dhe ka "ta -ko -yö -së Atanna -bha zian -ta, ka -ko -yö ka 'ko □kweng, a- 'won -do □dhe ka yun □ya "së 'kun 'dhang -bho Klisi "dhiü -sü 'gü. -A kë 'ka- wo "dhü bha- "yon -yö n -zu □dedewo.

Klisi -bha kwa -bho -kpla 'gü -ko -dhiang 'ö Pödhö -ya zë

6 □Dhe 'ö "dhü, □dhe 'ö -kë □dhe 'ka "wü Klisi -bha -kë ka -bha Atanna, ka Dëme 'ka -won -bha bha, -a -dheä -bha □dhe 'ka yö □në- 'gü -ta 'sü kö ka -ko -ya □kweng. 7 Kö ka yun -yö "së 'kun, kö 'ka do gbenngdhö -zu -yö -a -dhe -sü 'gü 'won "pepe 'wo ka □draan- -bha kö 'ka kë- -bha 'ka bha- -kun "gbü- -sü 'gü, kö 'ka Atanna nue" bho yi □gban 'ka kö 'ka- 'badhika -ya -ta.

8 □Ya 'go yö -zë 'gü, -ka kë ka 'suan- 'ka kö me 'bha -ko 'ya 'dho □moo ka -bha 'ö "kpëngg- -kë ka -go 'won -zunkodhiü kë -ko 'ö go me "bhü- 'gü 'ö- zü -gban 'gü 'yaa 'dhö bha- 'ka 'ö 'ka -kan Atanna -bha. -A -gen -mü □dhe 'won -nu 'wo- pö "dhü bha -wo -gban "kpong □taa -won -nu □në- -bha, -a 'bha 'yii 'go Klisi "piü, 'sa 'won 'dhe 'kö -kë me "bhü- -dü -zugongüwon 'ka, -a 'bha -zundhiü -bhlöo 'yaa 'dhö. 9 Klisi bha □në Atanna "yaandhe □dede 'ö mëbhüdhë kwi -da 'ö -bha -a 'ka. 10 Yö 'ö bha □në 'ka pë □gban "pepe □sloo- "dhiü 'yö- "piü 'yaa 'to. -A -gen -mü □dhe yö □në Atanna -ya -ya "yina suu □gban waa- -ko -ziö me "bhü- -go -pë □gban "pepe suu -go "dhiü.

11 □Ya 'go yö -zë 'gü, ka -bha -bö Klisi 'ka -sü bha □në ka go 'gbannë □dede 'gü. 'Ö Zuifö -nu -go 'se 'gü, 'me □ya 'go 'gbannë 'gü kö me □gban □waa- 'wön dö □dhe □ya bö Atanna 'ka. "Kεε -a -nu -bha -bö Atanna 'ka -kö 'ö "dhü bha -wa -kë wo -kö 'ka. Ka -bha 'kö bha 'yaa □dhe -a -nu -bha 'dhö, ka -bha 'kö bha Klisi □në -kë 'yö 'ka ka bo -tosea kë -kö yaya -nu bha 'ka, 'yö ka kwi bho 'wön yaa kë -sü -go □dhuëngdhë 'gü. 12 'Pë 'ö -kë "dhü bha yö -mü □dhe: Ka -bö Yesu 'ka -zu 'wo -bho bha □wa ka 'ma 'yi □wlöö, kö □ya kë □dhe kaa- Klisi -nu 'ka ga ka "kwëë □wa ka bun bho, ka -go 'yi □wlöö -sü bha kö kaa- Klisi -nu 'ka -bö, kö faan 'ö Atanna -ya -da 'gü 'ö go- 'ka □geeböc 'ö -bö bha □ya -da 'pö ka 'gü, 'dhang 'ka -bho- "dhiü bha- wön 'gü 'yö 'ka -tosea suu -dee -kë. 13 Yö □në- wön 'gü 'yö 'me 'ka kë 'nu Atanna -go □dhe me □gee 'dhö □dhe 'ö -kë □dhe 'kaa 'go 'gbannë 'gü ka kwi -bha □dhe Zuifö -nu 'dhö, waa- ka këwön yaa -nu -wön 'gü bha, 'yö □ya kaa- Klisi -nu ka bho ga 'gü -gasite 'ö -kë kwa -dhe 'ö kwa kë -song yaa -nu □gban "pepe -mawön 'to bha- wön 'gü bha. 14 "Wı 'ö Atanna -ya wo- bha kö -wo Yesu dö "dhü -bha bha □në 'ö zë- wön -dhe 'yö kwa -zë za 'ka -wu 'ö gun -ben zë -sü 'ka -a -go 'sëedhe 'gü 'ö -bha 'tong- yöö kwa 'kun 'nu- wön 'gü, -a -bha zadöyi 'ka bha 'yö □yaa- =gban bho- -bha, 'yö □ya kë kwa -mawön 'to -kö 'ka, -a -gen -mü □dhe -ya yö □në- =gban -kwëe dhu Yesu -ta 'yö dö- 'ka "dhü -bha bha. 15 "Wı 'ö Atanna -ya wo- bha kö Klisi -yö ga "dhü -bha "dhü bha □në -kë "yina yaa "pepe 'ö "sı 'dhö- nu -dhe waa- zió me -go -pë □gban "pepe suu 'kpeebhodhe 'ka 'yö kpao -pe 'ka- nu -bha. -Ya -zön ("kpungtaapë "pepe □gban -dhe) "töng bha- =në- 'gü □dhe 'ö -kö □ya zió- nu -go, □dhe 'töbhodhe -yö 'ö

'ö -ziö pë "pepe bha- =gban -bha -fa. 16 -A -kë "dhü -sü bha- 'gü, 'ka 'dho "wı- -bha 'ö me 'bha -ya pö 'wön -nu 'ö -gban -bhöpë -nu waa- müpë -nu -wön -bha bha- wön 'gü ka -bha □dhe: «Yö -kë mü □dhe 'yö 'ka- kë □ni?» "εεn: «'Yö 'kii- kë □ni?» "εεn 'wön -nu 'ö -gban troo kë -sü -nu oo, 'su -dee -ta -gloo wo -sü -nu waa- Zuifö -nu -bha □glooyi -wön -nu -bha bha 'ka 'dho "wı- -bha 'ö me 'bha -ya pö ka -dhe □dhe: «Yö -kë mü □dhe 'yö 'kaa- wo?» "εεn: «'Yö 'kaa- nu -ya □bhlëë 'gü?» 17 -A -gen -mü □dhe "kian 'kpo -sü bha -yö -gun 'wön 'ö Atanna yöö- kë □në- "blëen- 'ka, "kεε 'wön 'ö "dhü bha- teanwön □dede 'ö- 'gü yö -mü Klisi □në- 'ka. 18 'Ka 'dho "wı- -bha 'ö 'ka ka -go "gblëenu 'me 'ö- pö 'ö -dı -dhe □dhe 'ö Atanna -bha 'tong- -ya □bhlëë 'gü, 'ö "kian -nu bha- =gban -kun "εεn 'ö Atanna -bha "kië -nu -dhökë, "εεn 'ö "yan 'gü □ya -da 'wön 'bha 'ka bha- -dhe 'ö 'ka 'dhang bho- "dhiü -kö □gban -kö □gban 'gü 'ö tëë bho ka 'gü. -A -gen -mü □dhe 'me 'ö "dhü bha kö "kpungtaadhe ya- 'gü zuëga □në -tun "gblüö-, yö □në- wön 'gü 'yö 'ö -dı sü 'kpii- "wlaa- 'gü "wëewëe "dhü bha. 19 'Me 'ö "dhü bha 'yaa kë -kplü -sü 'ka Klisi 'ö □dhe Atanna -bha me □gban "pepe -go 'dhö bha- -bha. Me suu 'ö "dhü bha kö -yö 'ö -dı -zian □në- kë sië. -A -gen -mü □dhe Klisi -bha 'ködhigüme 'wo □dhe- dhü 'dhö, 'ö- go 'ka bha -yö -kpea □dhe -kö 'ö 'në -yö □kpea- 'ka bha □në- 'dhö, -a -gen -mü □dhe 'në -fasa -nu waa- =miëë -nu bha □në 'wo- dao -nu -gban 'kwëë- 'yö 'ko kun glengdhö. "Gla -kö 'ö Atanna -ya -ya 'ö -bha me -nu -bha 'ka -yö -kë 'pö -kö do bha- =në- 'gü 'yö -kë -a dhöcbhaa 'ka. 20 □Ya kë □dhe kaa- Klisi -nu 'ka ga ka "kwëë □dedewo tean- 'ka 'wluu- "vlanvlan -nu 'ö

"kpongtaame -nu -wa -ya bha-gö, kö -nu -zun ka "dhiö -gen 'yaa 'dhö 'wön -nu bha- 'gü kö 'ka -tosea kē 'zü -deewo [dhe 'me 'waa Atanna do -a -nu 'dhö. ²¹ Kö -a -pö ka -dhe -gen 'yaa 'dhö 'zü [dhe 'bha 'dho 'pē bha-'sü, 'bha 'dho- din ga, "εεν 'bha 'dho zun-bha! ²² -A -gen -mü [dhe 'tong-nu -nu 'wo "dhö bha me "bhu- -nu [nē 'wo- ya "kεε Atanna -zē -yö pē -nu bha- -nu -da kö -wo kē kwa -bhöpē waa- kwa -mawön -kē 'ka -pē [nē- 'ka. ²³ 'Tong- -nu 'wo "dhö bha -yö "dhö tean- 'ka [dhe me 'dhö- -nu -ya siē [bhlēē 'gü -yö -kē me "bhu- -nu 'gü -sē, 'ö me bho Atanna [bhlēyame [dede -bha, 'ö me -yö me 'gü -siö me -yö me kwi -wēēdhe bho, 'ö [ya kē 'ö -kē [dhe -gleng -sē 'dhö, "kεε 'sa kö- -troön 'bha -bha 'bha 'yaa 'dhö. -Yö -kē me -dī kēwön 'dhia -ma me 'gü -sü [nē- 'ka "wεεwεε.

3

¹ -A -kē "dhö -sü bha- 'gü, [dhe 'ö -kē [dhe Atanna [ya kaa- Klisi -nu ka bho ga 'gü bha, pē -nu 'wo Atanna "piü, -yεa 'ö Klisi 'dhö -ya -sü 'ka- 'gü -a -kö -sē 'gü dhang- 'gü bha- 'gü bha [nē -kaa -ta köö-. ² A- pö ka -dhe [dhe 'ka -ya pē -nu 'wo dhang- 'gü bha [nē- -nu zuēn -ta kö 'ka ka kwaa- "kpongtaapē -nu bha- wön -zü. ³ -A -gen -mü [dhe ka [dhe 'me 'ö [ya ga [nē- 'dhö pē "pepe bha- -nu -gö. -Tosea -dee 'ö kaa- kē bha waa- Klisi -nu -wo -bin -sü 'ka Atanna [nē- 'gü. ⁴ Yi 'ö Klisi 'ö kaa- -tosea -dee 'ka bha 'ö dho -wo 'ka "yεa-, 'yö kaa -dī 'pö 'ka -wo 'ka "yεa- 'töbhödhe 'gü.

-Tosea zii 'ö -blεεsü waa- -dee 'ö Klisi 'gü -a -dhiang 'ö Pödho -ya zē

⁵ [Dhe 'ö "dhö, 'wön yaya 'ö- kē -dho -yö me -kē "kpongtaadhe ya- 'gü bha, -ka ka kwaa- =gban "pepe kē -sü -zü kö 'ka ka wē bō Atanna "piü. -Zua zē -sü oo, "yēnng do waa- 'wön yaa kē -pεng -do me -zu

-bha -sü -nu, me zuē" -bho 'wön yaa -bha -sü -nu waa- =nao -dho -bha me -kē "dhiö ziö 'ka -sü -nu 'ö [dhe 'pö [dhe [gebho -dhökē -sü 'dhö bha, -ka ka -dī 'kun- -gö -sē. ⁶ -A -gen -mü [dhe 'wön suu -nu bha [nē- kēwön 'yaa dhi Atanna -dhe 'yö- wön 'gü 'yö dho 'wön wō gōgbumε -nu -ta. ⁷ 'Sa "töng 'ö 'wön yaa -kö -yö gun ziö -sü 'ka- 'ka kaa- -tosea -gö bha ka -gun "ta -kö suu bha [nē- kē siē 'pö.

⁸ "Kεε do 'kwa- wo [taamasü -ya 'gü ya -ka ka bo 'wön suu bha- =gban "pepe kē -sü 'ka. Zuēdhiödhe oo, bhlöo -ma me 'gü -sü -nu waa- "gblüyaadhe -nu bha -ka ka kwaa- -zü. -Kaa kē -sē kö 'pē 'ö -gban "si bho -sü -bha, "εεν me -dhiang yaa zē -sü -bha kö 'ya 'dho -wo ka "dhi -ta me 'bha -dhe tongtongdhö. ⁹ [Dhe 'ö -kē [dhe -tosea kē -kö zii 'ka gun- 'gü -blεεsü 'ö [ya gun [ya kē ka 'tuü- 'ka bha 'ka ka bo- 'ka bha, 'ka 'dho- pö 'ka [sua kē ka 'ko -nu -dhe 'zü (kē "dhö kö 'ka bho Atanna -bha).

¹⁰ -A -gen -mü [dhe -tosea -dee 'dhe 'ka -da 'gü bha -yö me "gla [nē- wo -kpεawo 'ö dho- 'ka "dhiü 'wöndödhe 'gü, [dhe -kö 'ö Atanna 'ö kwa -da bha 'ö- 'ka bha- 'dhö. ¹¹ -Ya kē "dhö kö 'me 'kö [wa bō Klisi 'ka, kö- -nu [gban "pepe [wa kē me suu do [nē- 'ka, kö yö [nē- -nu [gban "pepe 'gü, 'ö- -nu -bha 'wön [gban -wön [gban 'ka. Kö -a pö -sü 'ö [dhe Zuifö -mü n 'ka, "εεν ma -zē 'maa Zuifö 'ka, "εεν yi -zē yi -go 'gbannē 'gü "kεε 'me 'kö 'wo ya -wo -kplēē 'ka, "εεν 'zü 'me 'wo ya -wöbhlaame -nu -mü, yi -zē yi "yan "dhiü [ya "pu, -εε 'zü 'wlöo- -mü yi -zē yi 'ka, 'yö 'me 'kö 'wo ya 'wo [dhuäng 'ka bha kö- 'bhaa 'dhö 'zü. -A -gen -mü [dhe kö Klisi [nē [ya 'to 'wön bha- =gban -gö 'ka me [gban 'gü.

¹² -A -kē "dhö -sü 'gü n dheeb- hang -nu, -ka -tosea kē [taamasü ya- 'gü [dhe 'me- -nu -dho -yö

Atanna-kë, 'ö □yaa-nu "zu 'ö □wa kë "slüöslü, 'ö □yaa-nu 'sü □yaa-nu-ya-dı-ta-a 'dhö. Kö me "bhı-nu-nu-wëë-yö ka kë □dedewo, kö 'ka "klv-yö dhi, kö 'ka ka-gö 'dho "sia-me □gban "pepe-dhe, kö 'ka kë dhongdhongsü, "keë kö ka zuë" -yö kë -sea. ¹³ Ka □song-yö 'kun bho 'koo. □Ya kë □dhe me 'bha-siödhewön □ya kë ö "teado "piü, -ka ka 'ko-nu-mawön 'to ka 'ko □zinng 'gü. -Ka ka 'ko-nu-mawön 'to □dhe-ko do 'ö kwa Dëme-yö ka -mawön to- 'ka bha- 'dhö. ¹⁴ "Këë 'wön "pepe bha- =gban-gö 'ö 'dhö, yö-mü-dho □në- 'ka. Ka -dho-yö ka 'ko kë, -a-gen-mü □dhe-dho bha □në □ya kë ka □zinng 'gü, 'yö ka -ko dho kë 'wön do -bha, 'yö ka -wu-yö-kë do, 'yö 'ka-kë me do 'ka. ¹⁵ Atanna-yö ka -dhe kö zuëwaanüsü □në-yö kë ka-gö, kö 'ka kë me do 'ka, zuëyagblüü- 'ö "dhü 'ö go Klisi "piü bha-yö ka pa. 'Wön-yö 'to ka "yaan kö 'ka Atanna nue" bho- wön 'gü -kpeawo. ¹⁶ -A-dhea-bha □dhe Klisi-wu bha-yö kë ka "tuüdhö yi □gban "pepe 'ka, kö yö □në-yö kë kaa- 'wön □gban "pepe zü-gban 'gü 'ka, kö 'ka ka 'ko-nu □klang kë- 'ka, kö 'ka-dhio do- 'ka ka 'ko-nu-ta 'wöndöthe 'ö-nu ka -dhe bha- 'ka, kö 'ka Atanna 'to bho-tan-nu bho ka -sobheë 'ka-a nue" bho-sü 'ka, kö 'ka "gbao bho-zü, kö "tan-dee 'ö-bha 'Nii- "slüöslü dho 'yi do- 'ka ka -bean bha 'ka-bho ka faan □gban 'ka. ¹⁷ 'Wön "bu 'wön 'ö 'ka dho-kë, "ëen 'ö 'ka dho-pö, -kaa kë kwa Dëme Yesu 'to bho-dho-dhe kö 'ka bō kwa Dëme bha □në-ta kö 'ka kwa Dë Atanna nue" bho 'wön-së "pepe 'ö-kë ka -dhe bha- wön 'gü.

-Kë 'ko "piü -ko-së 'ö Atanna -bha zian -ta dhe waa-gön waa-gwëëzë-nu-a-nu-gö-a-dhiang 'ö Pödho-ya zë

¹⁸ Dhong-nu 'ö 'ka gwaan-bha, -ka ka-gö 'waanu kaa-göön-nu

-dhe. -A-gen-mü □dhe dhong-nu 'dhe 'kö □wa bō kwa Dëme 'ka, -a-dhea-bha □dhe-wo-tosea kë-ko bha □në- 'gü.

¹⁹ Göön-nu kaa-dı 'pö, kaa-dhong-nu-dho-yö ka kë, 'ka 'dho □gbaon-nu-ta 'ö -tosea din-yö-siö-nu 'gü.

²⁰ 'Në-nu, -ka ka 'kpöme-nu-wu ma-ko □gban-ko □gban 'gü, 'me 'ö 'bha-kplü kwa Dëme-bha 'bha-kë-ko bha □në- 'gü 'yö-dhi Atanna-dhe.

²¹ 'Nëdë-nu, 'ka 'dho 'wön din-siö kaa- 'në-nu 'gü 'ö-nu 'gü-yö ga ka-wön 'ka 'ö -tosea din-yö-siö-nu 'gü.

²² □Dhuëng-nu, -ka ka dëme-nu 'wo "kpung □taa yö bha-nu-wu ma-ko □gban-ko □gban 'gü. 'Ka-kë sië "dhü, -kaa kë "gblüüdhe "puu-ta, -ka zë kwa Dëme-wön □në-dhe kö 'ka-kë "dhü, kö 'ka 'dho zë ka-dho-bha mebhudhe kë-sü-zë-dhe 'ö 'ka-kë-a-nu 'yandhiü □naa doseng. ²³ 'Wön "bu 'wön 'ö 'ka-pö 'ka-kë, -kaa kë ka zuë" "puu 'ka ka faan □gban 'ka □dhe 'pë 'kii-kë me "bhı-zë-dhe 'ö 'ka-kë kwa Dëme □në-dhe-a 'dhö. ²⁴ -Ka 'dhang bho- "dhiü □dhe ka Dëme □dede 'ö 'dhö 'ö 'ka 'wön-nu bha-kë sië-dhe bha yö-mü Klisi □në- 'ka. □Dhe ka □tröön □dede 'ö 'dhö yö-mü -dhekpao dhia" saan 'ö Atanna-ya-ya-bō 'ö 'ka-me-nu-gö bha □në- 'ka. ²⁵ -A-gen-mü □dhe 'wön □gban "pepe □tröön-dhō. Me "bu me 'ö □ya 'wön yaa kë, -a □tröön 'ö □moo-bha Atanna-dho-nu-dhe, -a-gen-mü □dhe 'yaa bō me 'bha 'ka □flü-wön 'gü.

4

¹ -Göme-nu, kaa-dı 'pö-a-naa kë ka "yaan □dhe ka-göme-mü Atanna 'ka 'pö dhang- 'gü, kö 'ka kaa- =dhuëngzë-nu 'kun-së, kö 'wön 'ö-kë me 'ka 'wön 'ka □në- 'ka-kë-nu 'ka.

² Ka 'gü 'ya 'dho ga -bhea Atanna -dhe -sü 'ka, -ka -ya ka "yaan -a kē "dhü -sü 'gü yi □gban "pepe 'ka kö ka- nuε" bho siē -kpeawo. ³ 'Ka bhea" siē "dhü, -ka bhea" 'pö yi -wön 'gü kö -yö zian bho yi -go kö 'yi- wu "dhiü- loo me -nu -bha -dhe yö, kö Klisi -wön 'ö -bin -sü 'ka me "bhu- -nu -go 'ö 'waa- do bha 'a- ta "pu- -nu -dhe 'kpakpadhö, -a -gen -mü □dhe a -kaso 'gü yö □nē- wön 'gü ya, ⁴ "kεε kö 'ma- pö, kö 'a- pö "pepedhö, kö 'yi 'ya 'dho kē- "piü, "kεε kö -yö kē □dhe -ko 'ö- dhe 'dhö- bha □dhe 'a- kē- 'ka □nē- 'dhö, -a -gen -mü □dhe -a "kpläng □nē Atanna -ya bho n -bha.

⁵ -Ka -tosa kē □kpaodhe -bha 'me 'waa 'dhang bho Yesu -wön "dhiü- nu "piü (kö ka "klu- dhi- nu -bha), keng- -nu 'ka kē -dhe do 'gü, -ka Klisi -wön -dhiang zē- -nu -dhe -kpeawo, -a -gen -mü □dhe "töng □nē ziö siē bha. ⁶ Ka -wu -yö kē "neεneε yi □gban "pepe 'ka kö me "bu me 'ö □yaa- ma, kö -din- 'to- me "tuü, kö 'ka me 'ö "dhü -a -bha dhiang -yo bo -ko mōo- kö 'ka- bo- 'ka- -me -go.

-We -nu 'ka -nao 'ö Pödhö -ya bo Kodhosö -me -nu -dhe

⁷ Kwa dheebhang dhöobhaa -sü Tisikö 'ö bho 'ö -wu -bha, 'ö kwa Dēme -ya -ya 'ö -ko "dhiü 'pö, 'ö yeng- 'yi- -bha yē kē siē bha -yö nu siē ka -dhe 'gü, yö □nē dho 'wön 'ö n -bha -a pö ka -dhe 'kpakpadhö. ⁸ -A "dhiü □nē 'a- =wliü- -bha 'yö 'a- bo. Kē "dhü kö 'wön 'ö yi -bha 'ka- do, "kεε kö -yö ka faan do 'pö. ⁹ A waa- Onezimö 'ö kē kwa dheebhang dhöobhaasü 'ö bho 'pö 'ö -wu -bha, 'ö -kē Kodhosö mi 'ka 'pö □dhe ka 'dhö bha □nē- -nu bo. Wo □nē 'wo dho 'wön "pepe 'ö yi -bha -a -gen do ka -dhe "pepedhö -sē 'ka.

¹⁰ Adhitakö 'ö -kaso 'gü 'pö n "piü yö bha □ya ka □tua bho, Makö 'ö -kē Banabasö dē dheebhang bha

'nē 'ka bha, □ya ka □tua bho 'gbe. Makö bha □nē 'a- nu -wön to "dhiü 'a- pö ka -dhe bha, □ya nu yi 'ö- 'ka kö -yö □loo mü, -kaa -dheng 'kun -sē 'ka. ¹¹ Yesu 'wo- 'to -ya -ta -dhe Zutusö bha, □ya ka □tua bho 'pö. Zuifö -nu 'ö □wa 'dhang bho Yesu -wön "dhiü -a me -yaaga bha □nē 'wo n -ta 'kun siē Atanna -bha yē kē -sü -bha (kē "dhü kö me -dee 'bha -nu -wo -da -a -bha -gblüdedhe bha- 'gü). Wo □nē 'wo n faan do □dedewo Atanna -bha yē bha- kē -sü -bha.

¹² Epaflasö 'ö -kē 'pö ka 'gü 'nē 'ka bha, □ya ka □tua bho 'gbe. Yesu Klisi -bha gwēemi □dede -mü. -A 'gü 'yaa ga -bhea ka -wön 'gü -sü 'ka, -yö -bhea Atanna -dhe 'ö faan □gban "pepe 'ka ka -wön 'gü, kē "dhü kö ka yun -yö "sε 'kun -a -bha zian -ta, kö 'ka -kian -a -wön 'gü -ko □gban -ko □gban suu 'gü, kö 'ka- dhöobhaawön □nē- kē.

¹³ A -mōo -bha 'a- pö ka -dhe □sii □dede -ta □dhe: Epaflasö bha -yö sēē bho siē 'me 'ka bha oo, 'me 'wo Dhaodise oo, 'me 'wo Edhapodhi ka -wön 'gü □dedewo, -a -gen -mü □dhe ma -zē n "yan -ya -dhe 'gü.

¹⁴ Kwaa- dhötröogon dhöobhaasü Dhukö waa- Demasö □wa ka □tua bho 'gbe.

¹⁵ -Ka yii- =tuabhonaö do 'pö kwa dheebhang -nu 'wo Dhaodise -pö 'gü -a -nu -go. Kö 'ka Nifasö 'ö mü bha- =tua bho n -dhe, kö 'ka- pö Atanna -bha 'kodhigüme -nu 'wo □loo siē wo 'ko -ta -a -go 'kōodhö bha- -nu -dhe 'ma- nu □gban "pepe □tua bho 'gbe. ¹⁶ □Ya kē □dhe 'sēēdhe ya 'ka- =sloo, 'ka ka bo- wu pö -sü 'ka, -kaa bo Atanna -bha 'kodhigüme -nu 'wo Dhaodise -nu -dhe 'pö kö -wa -wu pö, kö- 'dhe 'a- bo- -nu -dhe 'pö 'ö dho 'go mü 'ö nu ka -dhe bha 'ka- wu pö 'pö.

¹⁷ □Ya 'go mü -kaa pö 'pö Asipö -dhe □dhe -yö yē 'ö kwa Dēme -ya nu- -dhe bha- 'kun "gbu- -ko □gban -ko □gban 'gü kö -ya kē 'ö kē -ko -ta.

18 ¶Tuabhonaö ya mang ¶dede
 ¶në 'a yö -zë -ben zë. Ka -zu
 'ya 'dho bhö n -kë -kaso 'gü -wön
 'ka. Atanna -yö -gasite kë ka -dhe
 -kpeawo.

**'Sëedhε -blεεsü 'ö
Pɔdhö -ya bɔ
Atanna -bha
'kɔdhigümε -nu 'wo
1 Tesadhonikö
-pö 'gü -a -nu -dhε**

□Tuabhonaɔ

¹ 'Mε 'ka Atanna -bha 'kɔdhigümε -nu 'ka Tesadhonikö -pö 'gü, 'ö 'ka kwa Dε bha waa-kwa Dεme Yesu Klisi -bha zian -ta, mang Pɔdhö -mε 'dhö, Sidhiven 'dhö, Timote 'dhö, yi □nē 'yi 'sëedhε ya -bɔ ka -dhε. Yi -bhεa -dhε kö -yö ka gba ö -bha -gasite waa-zuëwaanüsü 'ka.

² 'Yi bhεa" sië Atanna -dhε, yi -zu 'yaa bho ka 'ka tongtongdhö. Yi-nue" -bho ka -wɔn 'gü yi □gban "pepe 'ka. ³ 'Dhang -bho "dhiü -sü 'ö ka -gɔ 'ö 'ka- 'gü -yë kē sië-dhε -kpeawo bha yi -zu 'yaa bho- 'ka. Yi- 'wɔn -dɔ □dhε Atanna -dhö -yö ka -kē -kɔ □gban -kɔ □gban 'gü, yö □nē- wɔn 'gü, 'yö 'ka sëë bho sië- dhε "dhü bha, yi- 'wɔn -dɔ kwa Dε Atanna wëëdhö □dhε kwa Dεme Yesu Klisi -dhö -yö ka -kē "pεεpɔdhö 'pö, □dhε ka "yan -ya nu -sü -gɔ 'kpakpadhö. Yö □nē- wɔn 'gü, 'yö yi -zu 'yaa bho ka -wɔn 'ka, 'yö 'yi Atanna nue" bho ka -wɔn 'gü -kpeawo. ⁴ Yi 'dhang -bho "dhiü, yi dheebhang -nu, □dhε Atanna yöö □dede □nē ka -dhö -ya -kē 'yö ka sü 'ö ka -ya ö -bha -ya 'gü. ⁵ -A 'klɔɔ- -mü □dhε -a -bha 'wɔn -taɔng -së 'yi- pö ka -dhε bha 'yii- pö yi "dhi "wεεwεε. "Kεε -a -bha 'Nii- =dede -yö yi -ta -kun, 'ö 'yi- dhiang zë ka -dhε faan 'ö go Atanna yöö □dede -a 'gü bha- 'ka, kö yi 'dhang bho -sü -ya "dhiü 'kpakpadhö 'pö □dhε 'wɔn 'yi- pö sië ka -dhε bha 'yaa □sua 'ka. Gun 'yi- wo ka kpö 'gü mü bha, -tosea kē -kɔ 'yi- -kē 'ka, kē "dhü kö-

=trɔɔn 'yö kē ka -bha kaa □dede ka- dɔ. ⁶ Yö □nē- wɔn 'gü, 'yö "ta -kɔ 'ka- dhε yö yi -gɔ, 'ö kwa Dεme "ta -kɔ 'ka bha, 'yö 'ka- wo sië bha. Yö □nē- wɔn 'gü 'zü, 'yö ka -bha 'dhang -bho Atanna -wɔ "dhiü -sü kö -wo ka -wëë -kē "dhiü bho sië bha- =gban waa- -bha -bha, 'yö 'ka- wɔ kun □niidadhe □dede 'ö go -a -bha 'Nii- "slüöslü 'gü -a 'ka. ⁷ Yö □nē- wɔn 'gü 'pö, 'yö mε "pepe 'wo 'dhang -bho kwa Dεme "dhiü -mε 'ka □dεε ka -bha Maseduanö -sε bha waa- Akai -sε -nu 'gü, 'wo ka □nē ka -gen -ga sië, 'yö 'wo "ta -kɔ sü ka -bha -bha bha. ⁸ -A pö 'a- wo "dhü bha- -gen -mü □dhε kwa Dεme -bha naɔ -së bha 'mε 'ka bha □nē 'ka- sa, 'yö Maseduanö -mε -nu -wa □slɔɔ waa- Akai -mε -nu 'dhö, "kεε 'yii 'to -zian wo- 'dhε 'kö bha yöö do- bha. Ka -bha 'dhang -bho Atanna "dhiü -sü □dede bha □nē- taɔng -yö □mɔɔ -dhε □gban "pepe 'gü, 'yö- dhiang zë -kɔ 'bha -zian 'yaa 'dhö yi -gɔ 'zü. ⁹⁻¹⁰ -A -gen -mü □dhε -kɔ -ya yi -dheng -bha -kɔ 'ka- ya 'ka kö 'ya nu ka -gɔ "sε 'gü mü bha waa- -kɔ 'ka 'dhang bho- 'ka Atanna "dhiü, 'ö 'ka ka □taa zun- 'ka -dhökëpë □gban "pepe suu -gɔ 'ö 'ka Atanna "yaandhe □dede 'ö- wɔn 'yaa □sua 'ka -a -dhökë, -kɔ 'ka -ya -sü 'ka- 'ka -a Ghö 'ö- bho ga 'gü, 'ö □ya 'dho dhang- 'gü 'ö nu sië, Yesu 'ö kwa dha- -bha -mawɔnsiödhe 'ö nu sië -dhεkpaɔ dhia" 'gü -a -gɔ bha- nu -sü -gɔ □niida 'ka bha mε □gban "pepe -wa -dhiang -zë.

2

Dhiang zë -kɔ -blεεsü 'ö Pɔdhö -ya -kē Tesadhonikö -pö 'gü -a -dhi- ang 'ö- zë

¹ N dheebhang -nu, kaa □dede ka- 'wɔn -dɔ □dhε nu 'yi- wo ka -gɔ 'plöö mü bha, 'yii kē 'wɔn 'gü "klung 'ka. ² 'Ö gun kö yi -tun Fidhipö -pö 'gü kö 'yii □loo □kö ka -gɔ mü, -wo kē -gbaɔn yi ta 'ö

'wo yi -wëë -kë "dhiü □gban "pepe suu wo, "kεε yō -zë □gban 'gü, Atanna 'yi- -bha zian -ta bha -yō kē yi -zu -gban 'ō 'yi nu- -bha naō -së bha- dō ka -go, "kεε 'sa kō yi -gblü bha- 'gü "dhü ka -go mü 'pō. ³ -A -gen -mü □dhe dhiang 'yi nu- zë ka -dhe bha tēan- -dhiang -mü. 'Yii- -zë ka -dhe zian -dheng ka -go -dhō -bha, "εεn "bhluubhludhe 'yaa gun yi -kō "piü, kō yōō 'to me -zian kē -sü □nē- -bha. 'Yii- -dhe mōō- kō 'yi sεε" 'kpō ka -dhe "yigblü -ta. ⁴ "Kεε 'wōn "pepe 'yi- -dhiang zë bha, 'wōn 'ō -dhi Atanna yōō □dede □nē- -dhe yō -mü. -A -gen -mü □dhe -yō -dhi yōō □dede bha □nē- -dhe, 'yō- dō yi -kō 'ka kō 'yi- pō me "bhü- -nu -dhe. Yō □nē- -wōn 'gü, 'yō 'yi- -dhiang zë sië, 'yō 'yaa- zë -kōdō "piü 'ka, -a -gen -mü □dhe 'yii- -zë kō yi "dhia -yō 'ma me "bhü- -nu -zë 'gü, "kεε yi -zë kō yi "dhia- ma Atanna □nē- 'gü. -A -gen -mü □dhe yō □nē -dhe -yō yi zuë" "piü. ⁵ Kaa □dede ka- 'wōn -dō 'kpakpadhō □dhe nu 'yi- wo mü bha 'yii "kpēnng- -kë me -go -dhiang zë me 'bha -dhe, "εεn yi -nu mü -sü -gen 'yii -gban □naō mōō- -sü -bha, Atanna □nē yi "sεε 'ka. ⁶ 'Yii- -dhe mōō- kō -yō -kë ka 'ka oo, "εεn -yō -kë me "wεε 'bha -zian □nē- 'ka oo, kō -yō "dhe -ya yi -ta, "kεε 'sa kō yi -mōō -bha 'nu 'yi medhe -faan -wō ka -ta kō 'ka yi □bhlëë -ya; -a -gen -mü □dhe Klisi -bha bōme -mü yi 'ka. ⁷ "Kεε yō □nē □gban 'gü, 'yii "wü- -bha kō 'yi- -kë "dhü. Yi -zōn ka -dhe 'ō 'yi -tosea -kë ka "piü "yεedhō □dhe -kō 'ō 'nē "blë -dee dhe -yō -kë 'ka 'ō -bha 'nē "piü bha- 'dhō. ⁸ Ka -dhō -bha yi kē -kō yaa 'gü yaa bha- -wōn 'gü, 'yii kē yi "piü □dhe naō -së 'ō go Atanna "piü bha 'yi yōō do- pō ka -dhe, "kεε 'ya- wü bha- pō ka -dhe 'yi yi -dü -bha -tosea -nu □gban "kplēng -bho ka -dhe, ka -wōn 'ō -kë yi -go

"gbü- 'ō -ziō -naa 'gü bha- -wōn 'gü. ⁹ N dheebhang -nu, kaa □dede ka- 'wōn -dō □dhe gun 'yi- wo ka "piü mü bha yi yii- -kōdhiü -yē -nu -kë 'ō 'yi yi -mawōn -kë 'gü, 'ō 'yi sēë bho "binma -dhekpaō, kē "dhü kō 'ya 'dho kē □kwεε- 'gbiin- 'ka me 'bha ka -ta. Atanna -wü □nē 'yi- pō ka -dhe doseng. ¹⁰ Atanna -yō yi "sεε- 'ka, 'ō kaa □dede 'ka yi "sεε- 'ka 'pō □dhe me "pepe 'ka 'dhang -bho "dhiü -me 'ka Tesadhonikö -pō 'gü, yi -tosea -kë ka "piü "puu 'ka -a dhōobhaa 'ka, 'ō me 'bha 'yii □song yō yi -bha. ¹¹ Ka- 'wōn -dō 'pō □dhe gun 'yi- wo mü bha yi ka -wōn -kun 'do 'do 'ka 'ō 'yi -kë ka -go □dhe -kō 'ō 'nē dē -yō -kë 'ka 'nē -go -a 'dhō. ¹² 'Ö 'yi ka faan dō, 'ō 'yi kpa ka -zu -ta, 'ō 'yi -dhio dō ka -ta glōglōdhō kē "dhü kō ka "ta -kō -yō dhi Atanna -dhe; -a -gen -mü □dhe yō 'ō bha □nē ka -dhe sië -tosea -kë 'tōbhōdhe 'gü -sü 'ka 'ō -go -gblüdedhepō 'gü.

¹³ Yō □nē- -wōn 'gü 'yō yi 'gü 'yaa ga- nue" bho -sü 'ka, -a -gen -mü □dhe -a -wü 'yi- pō ka -dhe 'ō 'ka 'dhang bho- "dhiü bha, 'kii- ga □dhe me "bhü- -nu 'gü -dhiang 'wo- zë □kpaodhe -bha "wεεwεε -a 'dhō, "kεε ka- -sü □dhe -kō 'ō- 'ka □dedewo tēan- 'ka Atanna -wü 'ka bha □nē- 'dhō. Yō □nē- -wōn 'gü 'yō yē kē sië ka 'gü, 'yō □ya 'me 'ka 'dhang bho -a "dhiü ka 'gla □dεε bha. ¹⁴ -A -gen -mü □dhe ka 'ō 'ka bha, n dheebhang -nu, ka □dhe Atanna -bha 'kōdhigüme -nu 'ō □wa bō Yesu Klisi 'ka, 'wo Zude -sε 'gü bha □nē- -nu 'dhō □dεε. -A -gen -mü □dhe 'wōn do 'ō- -nu dheebhang Zuifō -nu 'wo- wō -nu -ta Atanna -wü -wōn 'gü bha □nē ka -go "següme -nu 'wo- wō 'pō ka -ta. ¹⁵ 'Mε 'wo bha □nē 'wo kwa Dēme Yesu zë, wo □nē 'wo Atanna -wüdhüloomε -nu zë, 'wo □nē 'wo yi -wëë -kë "dhiü □gban "pepe suu wo. Wo -zë -wo me □gban "pepe □nē- 'yao- 'ka. Yō □nē- -wōn 'gü 'yō-

-nu -dho 'yaa Atanna kë. ¹⁶ Wo □në 'wo zun -sü 'ka yi -go zian- 'Yaa- nu "piü □dhe 'yi Atanna -wu pö 'me 'waa Zuifö 'ka- nu -dhe kö -wo dha. -Wo woo 'wön yaa -ta □në pa sië do Atanna wëëdhö 'wo dho- 'ka. "Kee □ya ö bhlöo bho- nu -go □gban wo □ya bo.

Pödhö -bha -fië -dho Tesadhonikö -sü -bha -sü kö -yö Timote bo waa- yee kë -sü -dhiang 'ö- zë

¹⁷ Yi -zë yi -bha 'ka, n dheebhang -nu, kwa 'yan -go 'kwëë- -yi 'yaa □dæ, 'kwa -dhe do 'gü -a yi □ya □gwëë, "kee ka -dho -zë -yö yi zuë" "piü -kpeawo. -A "st □në 'yaa yi -dhe, "kee "yan -kpan ka -bha -dho "kakasü -yö yi -bha. ¹⁸ 'Ya- "slë moo- -ko □gban -ko □gban 'gü kö 'yi nu mü, "kee mang Pödhö -me -zë -yö n "piü 'nu -zianwo □dhe 'a nu -ko do "een □ple -zian kë 'nu -deewo ka "piü mü, "kee yi -ko □në 'yii □moo- -bha. -A -gen mü □dhe Sotraan □ya zun yi -go zian-. ¹⁹ "Een -yö ka 'gü □dhe yi -zu -yö -më -wön "wëe 'bha □në- 'gü, 'ö yi □nii -da -wön 'ka, "een 'ö yi 'to bho -wön 'ka kwa Dëme Yesu nu -yi 'ka kö 'yii kë ka -zë ka 'ka? ²⁰ Ka □në 'ka yii- 'töbhdhe waa- yii- =niidadhe □gban 'ka.

3

¹ Yö □në- -wön 'gü 'yö □dhe 'yi- ga □dhe 'ya- "slë moo- 'ya □fië- bha, "kee 'ö ka -dho -kun yi -bha -sü "st 'yaa yi -dhe 'zü, 'yö -dhi yi -dhe kö me □ple 'yi 'to Atenö yö, ² kö 'yi kwa dheebhang Timote 'ö yeng- -nu 'yi Atanna -bha yë bha- kë sië bha yö -zë bo, kö □ya nu kö -yö ka faan do, kö ka 'gü 'ya 'dho ga -zu -yö Atanna -dhe -sü 'ka. -A -gen -mü □dhe yi 'dhang bho- "dhiü □dhe Atanna □në- -ya kö -yö kwa Dëme Klisi -bha nao -së bha- do. ³ Yi- -bo "dhü kë "dhü kö -din yën 'ya 'dho 'ma ka -bha saan" 'kwa- wo sië Atanna -wu

-wön 'gü bha- -wön 'gü. -A -gen -mü □dhe -a 'wön- kaa □dede ka "yaan □dhe saan" 'dhe 'kö bha 'yaa 'kpo 'dhang -bho -a "dhiü -me 'bha 'ka tongtongdhö. ⁴ Ka- 'wön -do □dhe "tüng 'yi gun- 'ka ka "piü mü bha, 'yii 'wön bha- 'bha -bin ka -go. 'Yi- -to "dhiü 'yi- pö ka -dhe □dhe 'wön- -dho □gbaon kwa -ta, 'ö 'kwa sëe bho □dhe -ko □dede 'ö kë sië- 'ka bha- 'dhö. ⁵ 'Wön 'ö- -wön 'gü, 'yö n -zu -yö dun 'yö 'a Timote bo kö -yö nu -wo ka -bha kö -naa 'ö ka -bha -zu -yö Atanna -dhe -sü 'dhö- -ta 'a- do bha 'yö bha. -A -gen -mü □dhe kë "dhü 'ö Sotraan -yö "kpenng- -kë ka -go 'ö ka -pö, 'ö yë "sinma 'yi- -kë ka -go mü bha 'ö -kë saan" -sü "fië 'ka 'ö- =tröon 'yaa kë.

⁶ "Kee □dhe 'ö Timote □ya 'go mü □ya nu □ya □loo yö, 'ö □ya ka -dhiang zë yi -dhe, 'ö 'wön 'ö -gban ka -bha 'dhang -bho Yesu "dhiü -sü waa- -dho 'ö ka 'gü -bha bha □ya zio- yi -dhe -a -gen 'gü, 'ö □yaa- pö 'zü yi -dhe □dhe kaa -di 'pö yi -dho □ya ka 'kun □dhe -ko 'ö ka -dho -yö yi kun- 'ka -a 'dhö, 'yö yi zuë" -yö 'waanu. ⁷ Ka -bha -zu -yö Atanna -dhe -sü bha □në- -wön 'gü, n dheebhang -nu, 'yö sëebhodhe -nu 'ö yi -bha waa- zuëdhiütëe -nu 'ö yi -bha -a □ggaan "gla yi -go □niidadhe 'gü, 'yö yi faan □në do sië □taamasü ya- 'gü do 'ö dho- 'ka. ⁸ -A -gen -mü □dhe -a ma 'yi- wo □dhe ka -kplü -sü 'ka kwa Dëme bha- -bha kpenngkpenngdhö bha □ya yi gba faan -dee 'ka, 'ya kë □dhe "yua -ko □ya gun □ya zio 'me 'ö- -go "kee 'ö □ya dha- -go -a 'dhö. ⁹ 'Ya yi -zu 'gon, Atanna nuë" bho -ko -zian 'yi dho- bho- 'ka ka -wön 'gü kö -yö yi -zu 'kun 'yaa- -ko yö 'zü. -A -gen -mü □dhe yi zuë" □nii 'ö -da sië ka -taong 'yi- ma bha- -wön 'gü kwa -bha Atanna bha- wëëdhö bha, -a -dhiang zë -ko -zian 'yaa yi 'yaan. ¹⁰ 'Ya "wliü 'yënnng- 'gü "een gbeng 'gü, "tüng

"uu "töng 'ö 'yi bhea" -zë wo sië- 'ka Atanna -dhe, yi yi -kõ "puu -kpo -dhe, 'ö yi neng 'gü döndöndhö kö -yö zian "pu yi -gõ kö 'yi nu 'yi yi "yan -kpan ka -bha, 'ö 'yi bhea- -dhe kö -yö ka -ta 'kun 'zü -kõ gban -kõ gban 'gü kö pë 'dhe 'ö- wõn ya 'to ka -gõ "töng ya- 'gü ka -bha 'dhang -bho -a "dhiü -sü 'gü kö -yö maw "kwëë bha, kö -ya nu ka -dhe.

¹¹ Yi -bhea -dhe kö yöö dede 'ö kwa Dë 'ka bha waa- kwa Dëme Yesu -wo zian bho yi -gõ kö 'yi -wo ka -dhe 'gü. ¹² Yi -bhea -dhe kö ka 'ko -nu -dhõ 'ö ka 'gü, 'ö dho 'ö -wõ 'ka me "pepe gban -dhõ -bha ka kè -sü -ta bha -ya 'bha -da 'gü -kpeawo kö -yö sa, kö -yö maw -dhe gban 'gü dhe -kõ 'ö ka -dhõ -yö yi -kè 'ka 'pö bha- 'dhö. ¹³ Kö -yö ka -zu -gban, kö pö 'ya 'dho kè ka -bha kwa Dë Atanna wëëdhö ka -ya 'ö- wo -dõ -ta bha- 'gü 'wõn 'bha -wõn 'bha 'gü, yi 'ö kwa Dëme Yesu waa- bha -yame -nu 'wo dho nu- 'ka bha- 'ka.

4

"Ta -kõ 'ö Atanna -zu -kun -a -dhiang 'ö Põdhõ -ya zë Tesad- honikö -me -nu -dhe

¹ Ya 'go yö -zë 'gü, n dheebhang -nu, -a 'dhe 'kö -gban 'ta -kõ 'ö 'ka dho "ta- 'ka kö ka "dhia -yö 'ma Atanna 'gü -a -bha, 'ya ka klang kè yö -zë 'ka 'nu, ka yö -zë kè sië, "këë 'pë 'yi- 'piü 'yi- pö ka -dhe dö 'kwa- wo ya- 'gü, yö mü dhe kö "ta -kõ -së 'ka- kè sië bha- 'bha nne -yö -da 'gü kö -yö 'dho- 'ka -kpeawo. 'Wõn 'yi bhea" sië ka -dhe -a 'gü 'ö 'yi- 'gü -gbeuu kè sië kwa Dëme Yesu 'to 'gü bha 'yö bha.

² -A -gen -mü dhe -dhio -wu 'ö kwa Dëme Yesu -ya -wõ yi "dhi 'yi- dö ka -ta bha -yö ka "yaan. ³ Yi -pö ka -dhe dhe 'pë 'ö Atanna 'gü -së, 'ö- -dhidhewõn 'ka, yö -mü dhe kö 'ka ka -dõ 'kun -së, kö me 'bha 'ya 'dho pö yö ka -bha 'wõn 'bha -wõn 'bha 'gü, "këë kö 'ka ka -dõ

'kun "kwëëkwëë kè -sü nne -gõ. ⁴ Yö -mü dhe kö me 'ö "dhü yaa- pö 'ö dhe 'sü, kö- 'sü -kõ -yö kè bhlëësü Atanna wëëdhö "ëen me "bhü- -nu wëëdhö. ⁵ kö 'ka 'dho ka -kõ "kan ka -dõ -wõn "dhiü 'ö 'wõn 'ö -gban "kwëëkwëë kè -sü -bha bha- -kõ -yö -ziö ka -gõ dhe 'me 'waa Atanna dö- -nu 'dhö. ⁶ 'Wõn 'ö Atanna 'gü -së, yö -mü dhe kö me 'bha 'ya 'dho kè -da song yaa suu bha- 'ka wo 'ko -gõ 'kõme 'ka, 'ö- -me -bha dhe bho- -gõ -a -bha faandhe 'ka, "ëen 'ö -ziö keng-. 'Wõn suu bha 'ya- -dhio dö ka -ta 'nu 'ya yi konga ziö- 'ka ka -dhe "sëë gloglodhö. -A -gen -mü dhe 'me 'wõn suu bha- -kè kwa Dëme -dho 'wõn bho- 'gü. ⁷ -A pö 'a- wo "dhü bha- 'kõ -mü dhe Atanna 'yii kwa -dhe kö 'kwa -tosea kè niësü -zë 'gü, "këë kö 'kwa kwa- kwa kè -song zizi -nu bha nne -zü kö 'kwa -ya -a -bha -ya 'gü. ⁸ -A kè "dhü -sü bha- 'gü, me "uu me 'ö 'yii -dhio 'a- dö ka -ta bha- ma, kö 'yii -kõ me "bhü- -zë -wu 'ka, kö Atanna 'ö 'ö -bha 'Nii- "slöslö gbaõ ka -gõ bha nne -me -yö -kõ -wu 'ka bha.

⁹ -A 'dhe 'kö -gban ka 'ko -dho -bha 'ka 'kö kè -sü 'ö Atanna -bha zian -ta bha- -bha, -yö n 'gü dhe yö -zë -pö ka -dhe -gen 'yaa 'dhö 'zü; -a -gen -mü dhe yöö dede ya ka klang kè yö -zë 'ka. ¹⁰ -A pö 'a- wo "dhü bha- 'kõ -mü dhe kwa dheebhang -nu 'wo 'dhang bho pö Yesu 'dhiü dhe kwa 'dhö, 'wo ka -bha Maseduanö -së gban 'pepe 'gü -a -nu -dhõ -yö ka -kè. "Këë 'wõn 'ö yi 'piü dhe 'yi- pö ka -dhe dö 'kwa- wo ya- 'gü, yö -mü dhe kö -dhõ 'ö ka -gõ bha- 'bha nne -yö -da 'gü kö -yö 'dho- 'ka "dhiü -kpeawo, n dheebhang -nu.

¹¹ Kö 'ka ka 'gü dö "gbü- 'ka -tosea kè "yënnng dhië 'gü, kö 'ka -ya ka -dõ -gõ -wõn -nu nne -züen -ta, kö 'ka ka -dõ -bha yë kè kö 'ka ka -bhöpë slöõ dhe -kõ 'yi- -dhio dö- 'ka ka -ta bha- 'dhö. ¹² Kë "dhü kö

'ka kē □bhlēēsü 'me 'waa 'dhang bho Yesu "dhiü -a -nu 'gü, kö ka -kwεε 'gbiin- 'ya 'dho me 'bha kē.

Wɔn 'ö -gban 'me □wa ga -a -nu -bö -sü waa- kwa Dēme nu -sü -bha -a -dhiang 'ö Pɔdhö -ya zē Tesadhonikö -me -nu -dhe

¹³ N dheebhang -nu, 'yaa yi "piü □dhe 'wɔn 'dhe 'ö -gban 'me 'wo ga Atanna -bha zian -ta -a -nu -bö -wɔn -bha bha 'ka kē- 'gü ka tii -bha, kö -wēē -yö bɔ ka -ta □dhe 'me- -nu -zɔ 'gɔn -sü 'yaa 'wɔn 'bha -wɔn 'bha -dhe -dhekpao dhia" 'gü -a -nu 'dhö. ¹⁴ -A -gen -mü □dhe □ya kē □dhe 'dhang -bho "dhiü -sü -zē □ya kē kwa -gɔ □dhe ga 'ö Yesu -ya wo bha -yö kē -bö, kö -ka -kwa 'dhang bho- "dhiü 'pö □dhe Atanna -dho bɔ Yesu -ta 'ö waa- 'me 'wo to- -bha zian -ta 'wo ga bha- -nu -bö 'pö.

¹⁵ -A 'klɔɔ- -mü □dhe -wɔ 'ö kwa Dēme -ya dɔ yi "dhi kö 'yi- pö ka -dhe -kaa -ga 'ö ya. -Ya -pö □dhe -a nu "tüng 'dhö dho □loo 'me 'ö kwa -bha kö kwa -tun 'yaandhe 'ka -a -bha zian -ta bha, kwa -zē 'kwii 'dho -da 'me □wa ga 'nu -a -nu "dhiü kö 'kwa 'dho- "piü. ¹⁶ "Kεε kwa Dēme yöö □dede -a -bha -go dhang- 'gü -sü 'ka, Atanna -bha "kiē -nu -gɔme do- -dho -a "kwikan 'ö 'kwa- ma, 'ö- -bha "truu -yö -wɔ 'ö 'kwa- ma, 'yö gun -na 'go dhang- 'gü 'ö □lɔɔ, 'yö 'me 'wo to- -bha zian -ta 'wo ga bha 'wo -bö □kö -blēēsü. ¹⁷ □Ya 'go mü 'yö 'me 'kwa dho 'to 'yaandhe 'ka waa 'me 'wo -bö bha me □gban 'kwa -tɔn kun kwa "kwēē, 'yö 'kwa dho dɔ kwa Dēme -go zian- dha 'kpong- 'gü, 'yö 'kwa -kpan -bha 'tēng- -ta, 'yö 'kwa gun -na -tosea kē -a "piü -todhü 'ka. ¹⁸ -A -kē "dhü -sü bha- 'gü, -ka ka 'ko -nu -zɔ -gban -wɔ -nu bha □nē- 'ka.

5

¹ -A 'dhe 'kö -gban yi 'ö kwa Dēme dho nu- 'ka waa- -a "tüng -zē

-bha, n dheebhang -nu, -yö n 'gü □dhe yö -zē -pö ka -dhe -gen -zian 'yaa 'dhö. ² -A -gen -mü □dhe ka yö -zē 'wɔn -dɔ 'kpakpadhō □dhe -a nu -sü -dho "kan □nē- wo me □gban 'gü □dhe □kwaanme -yö nu gbeng. ³ "Tüng □dede 'ö me "bhü- -nu 'wo- pö siē- 'ka □dhe: «'Aa "se □ya 'waanu, 'kwa -ya kwa -dɔ 'flēē- 'gü bha □nē 'güseedhe dho "kan- -nu 'gü -a 'ka □dhe -kɔ 'ö 'nē 'kpɔ 'gblüüdhepiü -yö zun- 'ka 'gbiödhe -nu -bha bha- 'dhö, 'yö 'waa dha- -gɔ tongtongdhö. ⁴ "Kεε ka -zē, n dheebhang -nu, 'kaa 'wɔn yaa 'gü kö yi 'ö bha -yö "kan ka 'gü □dhe □kwaanme -yö -kan me 'gü. ⁵ Ka -zē ka -tosea -sē kē siē, kwa -zē 'wɔnyaakēme 'yaa -mü kwa 'ka 'zü. ⁶ -A -kē "dhü -sü bha- 'gü, 'kwa 'dho yi zē □dhe me -kpεa 'dhö, -kwa -ya kwa "yaan kö 'kwa kwa -dɔ 'kun -sē. ⁷ -A -gen -mü □dhe yi 'ö me -ya zē bha -ya -zē gbeng □nē- 'gü, 'yö 'me woo -dɔ 'pö 'wo we kpɔ wo -dɔ -gɔ bha 'wo- kpɔ gbeng. ⁸ "Kεε me 'ö kwa -zē 'kwa -dhepuudhe 'gü -me -nu 'ka bha, -ka -kwa kwa -dɔ 'kun -sē, kö -dho waa- -zɔ -yö Atanna -dhe -sü 'ö kwa -gɔ bha, 'kwa- -da kwa -bha □dhe -piö "bhεε 'dhö, kö dha -sü kö 'kwa -tosea -sē kē Atanna "piü, 'ö kwa -zɔ 'dhö- 'gü bha -yö kē kwa -gɔ □dhe -piö gblaa- 'dhö kö 'kwa- -ya kwa -gɔ -bha. ⁹ -A -gen -mü □dhe Atanna -yö kwa -da "dhü kö 'kwa dha □nē wo kwa Dēme Yesu Klisi 'saa- 'gü. 'Yii kwa -da kö 'ö 'wɔn -zē wɔ kwa -ta. ¹⁰ -A 'klɔɔ- -mü □dhe Yesu Klisi bha □nē ga kwa -wɔn 'gü, kē "dhü kö -a nu "tüng □ya □loo kö kwa kwa "yaan oo, "εen kö 'kwa ga 'zü oo, kö 'kwa -tosea kē -a □yēng 'gü. ¹¹ □Dhe 'ö "dhü, -ka ka 'ko -nu -zɔ -gban, kö 'ka ka 'ko -nu faan dɔ yi □gban 'ka □dhe -kɔ 'ka- kē siē- 'ka bha- 'dhö.

-Dhio 'ö Pɔdhö waa- ö "tayɔɔ -nu 'wo- dɔ Tesadhonikö -me -nu -ta waa- -a -nu □tuabhonao -nu

¹² Yi -bhea ka -dhe, n dheebhang -nu, kö 'me 'wo Atanna -bha yë kë sië ka kpö 'gü, 'ö 'wo- -gleng -da sië ka -bha, 'ö 'wo ka "dhiü -ziö wo sië bha 'ka- -nu -ya □bhlëë 'gü, ¹³ -kaa -nu □bhlëë -ya □dedewo kö- -nu -dho -yö ka kë yë -së 'wo- kë sië bha- -wön 'gü. □Ya 'go mü, (ka zuë" -yö kë ka 'ko "piü -sea,) kö 'ka dhi ka 'ko -dhe -kpeawo.

¹⁴ Yi -bhea 'zü ka -dhe, n dheebhang -nu, kö "wlaame -nu 'wo -tosea kë sië "bhluubhludhe 'gü ka kpö 'gü bha 'ka -ya -nu "yan 'gü kö 'ka ka -ko -ya 'me 'ö- -nu -din □ya yën bha- -nu zuë" -ta. Kö 'ka 'me "sü 'yaa- -nu -dhe Atanna -bha zian -ta bha- -nu -ta 'kun, kö ka zuë" -yö kë -sea me □gban "pepe 'piü. ¹⁵ -Kaa kë -së kö me 'bha 'ya 'dho 'wön yaa "yoo bho 'ö "teado -go 'wön yaa 'ka, "këe -ka 'wön -së □në- kë -dhe moo- yi □gban "pepe 'ka ka 'ko -dhe, "ëen me □gban "pepe -dhe.

¹⁶ Ka □nii -yö -da yi □gban "pepe 'ka. ¹⁷ Kö ka 'gü 'ya 'dho ga -bhea Atanna -dhe -sü 'ka tongtongdhö, ¹⁸ "ëen kö 'ka- nuë" bho 'wön □gban "pepe suu 'gü, -a -gen -mü □dhe -ya "piü □dhe 'ka yö □në- kë "töng □gban 'gü ka -bha -kë Yesu Klisi -bha 'ka -sü -wön 'gü!

¹⁹ 'Ka 'dho zian ta -a -bha 'Nii- 'ö ka 'gü bha- -go 'ö 'ö bo -a -wön -peng -do ka 'ka -sü 'ka. ²⁰ Kë "dhü 'ö 'ka -ya -wu 'ö- do 'ö -wudhiüloome "dhi bha- -san 'ka! ²¹ "Këe -ka 'wön "pepe bha- =gban -ga 'kpakpadhö -së 'ka, kö- 'dhe 'ö -së, 'ka- 'sü ka -bha 'ka. ²² -Ka ka -du 'kun -së kö 'ka 'dho 'wön yaa suu "bu suu 'bha kë.

²³ Atanna 'ö zuëwaanüsü nu me -dhe bha -yö bian bho ka -bha -ko □gban -ko □gban 'gü kö -yö ka "zu, kö ka -dhü -to "dhü -sü, ka 'nii- oo, ka -wü oo, -wo 'to "puu 'ka kö pö 'a 'dho kë- -bha kwa Dëme Yesu Klisi nu -yi bha- 'ka! ²⁴ Atanna 'ö ka -dhe kö 'ka kë 'ö -bha 'ka bha □në

dho- kë "dhü, -a -gen -mü □dhe yö -zë 'yaa "plüün 'gü "fië bho.

²⁵ N dheebhang -nu, -ka bhea"- -dhe yi -wön 'gü 'pö.

²⁶ -Ka kwa dheebhang -nu "pepe 'wo Yesu -bha 'ka mü, -a -nu □gban "pepe □tua bho yi -dhe 'gbe, kö 'ka □loo ka 'kwëë- =dhe dheebhang -zë -nu 'dhö.

²⁷ A -bhea ka -dhe kwa Dëme 'to 'gü kö 'ka do "gbü- 'ka 'sëedhe ya- -wu pö kwa dheebhang -nu "pepe 'wo ka -go "se 'gü mü bha- -nu -dhe.

²⁸ Kwa Dëme Yesu Klisi -bha -ga- site bha -ya kë ka -dhe (yi □gban "pepe 'ka)!

**'Sëédhe □ple -naa 'ö
Pödhö -ya bō
Atanna -bha
'kōdhigüme -nu 'wo
2 Tesadhonikö
-pö 'gü -a -nu -dhe**

¹ 'Me 'ka Atanna -bha 'kōdhigüme -nu 'ka "ε "pēpēdhō Tesadhonikö -pö 'gü, 'ö 'ka -ya -sü 'ka kwa Dē bha waa- kwa Dēme Yesu Klisi -nu -bha -ya 'gü, mang Pödhö -me 'dhö, Sidhiven 'dhö, Timote 'dhö, yi □nē 'yi 'sëédhe ya-bō ka -dhe. ² Atanna 'ö -kē kwa Dē 'ka bha waa- kwa Dēme Yesu Klisi, -wo ka gba zuēwaanüsü 'ka, kö -wo -gasite kē ka -dhe yi □gban "pepe 'ka.

Za 'ö dho dō Klisi nu -yi 'ka -a -dhiang 'ö Pödhö -ya zē Tesadhonikö -me -nu -dhe

³ -A -dhea -bha □dhe 'yi Atanna nue' bho yi □gban 'ka ka -wōn 'gü, n dhebhang -nu. "Kēε 'sa -a kē -kō 'kō 'dhö 'yö bha, -a -gen -mü □dhe ka -bha -zō -yö Atanna -dhe -sü 'bha □nē -da siē -ta do 'ö dho- 'ka, waa- ka -dho -bha ka 'kō kē -sü 'dhö. ⁴ Yö □nē- -wōn 'gü 'yö yi -gen gbo 'dhö "gblügbü Atanna -bha 'kōdhigüme -nu kpö 'gü -dhe 'gbe 'gü □dēε, -a -gen -mü □dhe Atanna -wōn 'ö ka -gō 'yi 'yaa zun- bha, ka 'dhang bho -sü -ya "dhiü 'kpakpadhō. 'Wōn -nu 'wo- -wō ka -ta ka -bha 'dhang -bho Yesu Klisi "dhiü -sü -wōn 'gü, saan" -nu 'ka- wo, -a 'bha 'yii ka -kō bho Atanna -wōn -bha. -Yö yi zuē" □nii -da □dedewo.

⁵ Me -ya 'wōn -dō yö □nē- -bha □dhe: -Yö -dō 'wōn bho -dhe 'ka 'koo, □dhe 'yaa du 'to 'wōn 'bha -bha. □Dhe -yö teanwōn -dō ö -me -gō. Yö □nē- -wōn 'gü, 'yö ö -kō -ya ka -bha kö -a -bha -gblüädhe 'ö ka -wëédhe 'dhö bho siē- -wōn 'gü

bha, 'ka ka -due yö mü. ⁶ Yö □nē- -zōn □dhe 'wōn 'ö Atanna dho- kē bha pō 'yaa- -bha; -a -gen -mü □dhe -yö -dho 'wōn "gbü- wō 'me 'wo ka -wëédhe bho siē bha- -nu -ta. ⁷ Yö 'me ka -wëédhe □ya bho bha ka gba -ya -dī 'flēē- 'gü -sü 'ka yi "piü yi 'ö kwa Dēme Yesu dho 'go- 'ka dhang- 'gü 'ö nu, waa- -bha "kiē 'gü "gbü- -nu 'wo- -bha medhe -gban □wlöō -a -nu 'dhö bha- 'ka, ⁸ kö peng 'nēε- -yö dō siē- -nu -ta -mlangmlangdhö (Atanna -bha 'gügbüde 'ka), 'yö 'wo 'wōn -wō 'me 'waa Atanna dō, waa- 'me 'waa wo -gō 'dho 'sia- 'wōn -taōng -sē 'ö -gban kwa Dēme Yesu -bha bha- -dhe, 'ö 'waa 'dhang bho- "dhiü bha- -nu -ta. ⁹ 'Güseedhe 'ö- -naa 'to -dhe 'yaa 'dhö □nē dho wō- -nu -ta. -Wo -dho kē kwa Dēme 'ka □gblēen, 'wii 'dho wo -gen -da -a -bha -gblüädhe □bhlēēsü 'ö- -mōō- 'ka 'yaa 'dhö bha- kē -dhe 'gü. ¹⁰ □Ya kē □dhe -a nu -yi bha □ya □loo, me "pepe 'kwa "wī -sü 'ka- -wōn -bha 'ö 'kwa -ya -sü 'ka- -bha -ya 'gü bha, kwa -dho -a 'to bho, 'ö 'kwa wea □loo- -dhe. Kaa -dī 'pō ka -dho kē 'me 'wo "dhü bha- -nu kpö 'gü, -a -gen -mü □dhe ka 'dhang bho -sü -yö Atanna -bha nao 'yi- dō ka -gō bha- "dhiü, 'ö 'ka -ya -sü 'ka- -bha -ya 'gü.

¹¹ Yö □nē- -wōn 'gü 'pö, 'yö yi 'gü 'yaa ga -bhea ka -wōn 'gü -sü 'ka, kē "dhü kö -yö ka -ta 'kun, kö 'wōn -sē 'ö ka -dhe 'ka bha 'ka ka -due yō- -bha, kö- -dī -bha faan 'ö- 'gü bha, -ya 'bha -da ka 'gü, kö 'wōn -sē "pepe 'ö- kē -dho 'dhö ka -bha kö ka -kō -yö □mōō- -gban kē -sü -bha, kö ka 'dhang bho -sü 'ö- "dhiü bha 'ka- 'gü -ta 'sü. ¹² □Ya kē "dhü, kwa Dēme Yesu 'tō- -dho bho ka -bha, 'yö kaa -dī 'pō ka 'to 'dhö bho -a 'saa- 'gü, -gasite 'ö waa- kwa -bha Atanna 'wo- -kē ka -dhe bha- -wōn 'gü.

2

'Wɔn 'ö -gban Klisi nu -sü -bha -a -dhiang □ple -naa 'ö Pɔdhö -ya zë Tesadhonikö -mε -nu -dhe

¹ □Ya 'to- 'dhe 'kö -gban kwa Dëme Yesu Klisi nu -sü waa- kwa -lookota -sü 'ö- -kuu "dhiü bha yö -zë -bha, n dheebhang -nu, a -bhea ka -dhe kö ² "suü 'ya 'dho -da ka 'gü 'ö ka "gblöödhö -yan □gban -yö wü "dhü -beang 'ka □dhe yi 'kpii- bha □ya □loo. -A -gen -mü □dhe mε- -dho □slɔɔ 'wo nu 'wo ka zuë" □kaan "kwëë wo -wu 'ka 'wo □sua- sua -nu -kë ka -dhe 'wo- pö wo -zë Atanna -bha 'Nii- -ya dhiang zë wo -dhe, □dhe kwa Dëme -bha za dɔ -yi bha □ya □loo, -wo -dho □mɔɔ- -bha 'wo- pö □dhe mε- Atanna -wu "dhiü □loo mε -bha, "εεn □dhe mε -ya -wu pö mε -dhe, "εεn 'wo- pö 'zü □dhe yi □në 'yi 'sëëdhe bɔ- -nu -dhe 'yi- pö □dhe kwa Dëme nu -yi bha □ya □loo. "Kεε □waa- pö ka -dhe "dhü, 'ka 'dho ka "tu 'to- -bha!

³ Mε 'bha 'ya 'dho "kpëngg- kë ka -gɔ -kɔ 'bha -bha 'bha 'gü 'ö 'ka 'dhang bho- "dhiü. -A -gen -mü □dhe "sanni yi 'ö "dhü bha -yö □loo, kö mε □gban □wa wo □taa yö Atanna -gɔ, kö- -bha 'tong- -bhlëësiömε 'ö- "dhiütodhe dho kë 'güseeü □në- 'ka bha □në □ya nu.

⁴ Mε 'ö bha -yö -dho ö -dɪ fië- bho pë "pepe 'kö 'wo- -dhe -zlan "kpung ya- =taa, 'ö 'wo- -dho -zë -kë -a □gban "pepe -bha. -Yö -dho 'dho- "dhiü 'ka "dhü 'ö dho 'ö -ya Atanna -dhokëgükɔ -nu □gban -zian 'gü 'ö- pö yö □në 'ö Atanna 'ka.

⁵ "εεn 'wɔn -nu bha- pö 'a gun- wo sië ka -dhe kö a ka "piü mü bha □ya 'go ka "yaan -ee? ⁶ 'Sa 'pë 'ö- wɔn 'gü 'yö 'wɔnmakoomε 'kpii- bha 'yii nu □kö bha ka- -dɔ. -A -wɔn 'gü 'yii kë 'dho □mɔɔ nu -sü -bha kö -a nu "töng 'ö Atanna -ya -ya 'yii □loo □kö. ⁷ 'Sa -a 'wɔn yaa kë -faan 'ö -bin -sü 'ka bha, yö -zë □ya -da -sü zü bho 'nu mε "bhü- -nu 'gü. 'Wɔn do 'ö □ya 'to yö

-mü □dhe kö 'mε 'ö zun -sü 'ka- -gɔ zian- bha yö □në -yö 'go- -gɔ zian- .⁸ Yö -zë □ya 'go- -gɔ zian- yi 'ö- 'ka kö 'wɔn yaa -gɔɔakpluu bha- nu "töng □ya □loo. "Kεε □ya kë □dhe kwa Dëme Yesu □ya nu, "tεε 'ö go- "dhi -yö -dho mε bha- zë, 'yö- -bha mɛdhe 'bhü 'ö dho nu- 'ka bha- -kë "gbü- -sü bha 'ö -kë 'wɔn yaa -gɔɔakpluu bha- -bha -bho "dhiü -sü 'ka. ⁹ 'Wɔnmakoomε bha- -dho ö zü -gban Sotraan □në- 'gü, 'yö nu 'yö "dhabhliwɔn "gblügbü -nu waa- 'wɔn -nu 'ö mε yaa- -dhe yö 'ö- 'wɔn -yö mε kɔn, 'ö teanwɔn ma mε "bhü- -gɔ 'koo bha- =gban "pepe suu -kë, kë "dhü kö 'ö- -nu -zian kë- -bha. ¹⁰ -Yö -dho "slë suu yaya □gban 'do 'do kë mε "bhü- -nu -gɔ kë "dhü kö 'ö zian □dheng- -nu -gɔ. -A -kɔ -dho □mɔɔ 'mε 'wo □dhengmε -nu 'ka -a -nu -bha, teanwɔn 'ö dho- -nu dha 'nu bha- -dho 'ö 'yii- -nu kë 'ö 'wii "wɪ- -wɔn -bha bha- -wɔn 'gü. ¹¹ "Wɪ 'ö 'wii- wo teanwɔn bha- -bha "dhü bha □në -wɔn 'gü, 'yö Atanna dho 'dhang -bho □sua -wɔn -nu "dhiü zuëga -da -nu "gblü- , kë "dhü kö □wa □sua -zian kë- -nu -dhe kö -yö bhɔ- -nu 'gü tean- -bha. ¹² Kö mε "ɔɔ mε 'ö 'wii 'dhang bho teanwɔn "dhiü 'ö 'wɔn yaa kë -sü □në- "dhia -yö gun- -nu 'gü bha Atanna -bha za -ya -nu zë.

Dhiang 'ö Pɔdhö -ya zë 'ö -gban Atanna -bha kwa -ya ö -bha -ya 'gü -gen -bha

¹³ N dheebhang -nu, ka -dho -yö kwa Dëme -kë □dedewo, -a -wɔn 'gü -a -dhea -bha □dhe 'yi Atanna nuε" bho yi □gban "pepe 'ka ka -wɔn 'gü. -A pö 'a- wo "dhü bha- 'klɔɔ- -mü □dhe -yö ka -ya -dɪ -ta 'wɔn □gban zübho "töng 'gü kö- -bha 'Nii- 'slüöslü -yö ka "zu, kö 'ka 'dhang bho teanwɔn bha- "dhiü kö 'ka dha. ¹⁴ 'Wɔn -taong -së 'ö -gban Yesu -wɔn -bha, 'ö 'yi- pö ka -dhe bha □në Atanna -yö bɔ- -ta, 'yö ka -dhe kö 'ka kë dha -mε 'ka, kö 'ka

kë -toseakëme 'ka kwa Dëme Yesu Klisi -bha 'tobhōdhe yi 'ka dhia".
 15 □Dhe 'ö "dhü, n dheebhang -nu, -ka dō kwa Dëme -bha zian bha-ta gbenngdhō, kō 'wōn -nu 'yi ka □klang -kë 'ka yi "dhi oo, -a dhe 'yi- ya 'sëedhe 'gü 'yi- bō ka -dhe oo, kō 'ka dō 'gbü- ka -zū 'ya 'dho bhō- 'bha 'ka, "këe kō 'ka- ma kō 'ka- 'gü -wōn kë.

16 Kwa Dëme Yesu Klisi yōō □dede, waa- kwa Dë Atanna, 'ö kwa -dhō -ya -kë, 'ö -gasite -kë kwa -dhe 'ö kwa gba faan 'ö 'yaa yēn -a 'ka, 'ö kwa saan -sē -ya -sü 'ka -dhekpao dhia" 'gü bha, 17 -wo ka -zū -gban kō -wo ka faan dō 'wōn -sē -dū -sloo □nē- kë -sü -bha, kō -wo ka -ta 'kun kō -wū "pēpē 'ö dho 'go ka "dhi -yō kë -wū -sē □nē- 'ka.

3

'Pë 'ö Pōdhō -ya pō Tesadhonikö -me -nu -dhe -bhea -wo -wōn 'gü -sü -wōn 'gü

1 'Ö "dhü 'pō, n dheebhang -nu, -ka bhea" Atanna -dhe yii -dū 'pō yi -wōn 'gü kō kwa Dëme -wū yi- pō siē bha -yō sa kō -yō 'dho -dhe □gban "pēpē 'gü, "këe kō -wa □bh- lēē -ya 'pō □dhe -kō 'ka- =bhlēē -ya siē 'ka ka kpō 'gü bha- 'dhō. 2 -Ka bhea" 'pō yi -wōn 'gü kō Atanna -yō yi dha "gblüyaame -nu 'wo 'wōnmakoomē -nu 'ka bha- -nu -gō. -A -gen -mü □dhe me □gban "pēpē -zē 'wii 'dho kë 'dhang bho kwa Dëme Yesu "dhiü -mē 'ka.

3 "Këe kwa Dëme bha 'yaa -wū □plē pō, -yō -dho ka gba faan 'ka 'ö ka dha Sotraan -gō.

4 -Yō yi -zū -gban -sü 'ka 'kpak- padhō □dhe -dhio 'yi- dō ka -ta bha ka- 'gü -ta 'sü siē, □dhe ka -dho -a kë "dhü 'ka dho- 'ka "dhiü -kpeawo.

5 Kwa Dëme bha -yō Atanna -dhō -da 'ka -zū -bha, kō zuēsēadhe 'ö gun- gō bha -ya nu ka -dhe.

Yē kë -dhio 'ö Pōdhō -ya dō Tesadhonikö -me -nu -ta

6 Yi -dhio -dō ka -ta, yi dheeb- hang -nu, kō 'ka "ta -kō -sē kë, "këe me 'dhe 'kō yō -zē 'ö -gleng 'yi- -da ka -bha bha- =gban to 'ö -tosea -kë "fufufudhe 'gü, yi- -dhe ka -gō kwa Dëme Yesu Klisi 'tō 'gü kō 'ka "kan- -mē -bha. 7 -Tosea kë -kō 'yi- -kë 'ka ka kpō 'gü kaa □dede ka- -dō. -A -wōn 'gü, -a -pō ka -dhe -gen 'yaa 'dhō □dhe -ka yi -gen -ga; -a -gen -mü □dhe ka- 'wōn -dō □dhe 'yii -tosea kë "fufufudhe 'gü. 8 'Yii -da me 'bha 'gü kōngga 'ka kō yi- -bha pē -bhō -gō "wēwēwē, sēē □nē 'yi- bho, yē □nē 'yi- -kē yi -kō 'ka "binma -dhekpao, saan" □nē 'yi- sü 'yō 'yi yi -gō -wōn -nu -kē, kë "dhü kō yi -kwēe 'ya 'dho 'ma me 'bha 'ka. 9 'Yii kë □dhe -a kë 'yi gun- wo siē "dhü bha, □ya kë "dhü kō 'yaa □mōō □nē- wo- -bha 'nu kō 'yi yi -kwēe -ya ka □gbin-. Yi- -kē "dhü kō 'ka yi -gen □nē- -ga kō 'ka ka -bha kë □dhe yi -bha 'dhō. 10 -A -gen -mü □dhe 'yi gun ka "piü mü bha -dhio 'yi- dō ka -ta yō -mü □dhe 'ka yē □nē- kë. □Dhe me "bū me 'ö 'yaa 'wī- -bha kō -yō yē kë, -a -dhe 'yaa -bha □dhe- -mē -yō pē -bhō 'pō.

11 "Këe yō -zē □gban 'gü, 'ya -ya yō, yi- -ma -nu wo □dhe me 'bha -nu -wo ka kpō 'gü 'ö 'waa "wī- -bha kō -wo yē -zē kë, 'ö 'wo "wlaa- =nē zē siē "wēwēwē 'yō 'wōn 'yaa- -nu -bha 'wōn 'ka 'wo- -kē woo- 'wōn 'ka. 12 'Mē 'wo "dhü bha yi- -dhe -nu -gō 'ö 'yi- -dhio dō- -nu -ta glōglōdhō kō -wa zē wo -bha -kë kwa Dëme Yesu Klisi -bha me 'ka -sü -wōn -dhe kō -wo dō 'gbü- -wo wo -dū yē kë kō -wo wo -bhöpē □sloo -wa -bhō.

13 "Këe ka -zē ka 'gü 'ya 'dho ga 'wōn -sē kë -sü 'ka, n dheebhang -nu. 14 'Mē 'yii -dhio 'yi dō siē ka -ta 'sēedhe ya 'gü ya- 'gü -ta wo, -ka ka "yan 'kpō- -mē "piü kō 'ka "kan- -mē -bha kō 'yiü- -yō dō- -bha. 15 "Këe 'ka 'dho- 'sü -zē wo □dhe ka 'yao- 'dhō, -kaa 'sü □dhe

ka dheebhang 'dhö kö 'ka- -zu -bö
-a -dɪ -wɔn 'ka ɲsiësië.

ɲTuabhonaɔ -totaamasü

¹⁶ ɲYa 'go yö -zë 'gü, ('ma me
ɲgban "pɛpɛ ka ɲtua bho 'gbɛ,)
kwa Dëmɛ 'ö zuëyagblö- -gɔ 'go
-dɛ 'ka bha -yö ka zuë" 'waanu
"töng ɲgban -töng ɲgban 'gü, -kɔ
ɲgban "pɛpɛ suu 'gü! -Yö 'to me
ɲgban "pɛpɛ ka "piü!

2th3 15 ¹⁷ ɲTuabhonaɔ 'kö ya
mang Pɔdhö -mɛ mang ɲdede ɲnë
'a- yö -zë -ben zë n -dɪ kɔngga
'ka. N -kɔ "glɔɔ -ya -kɔ 'a- -ya 'ka
'sëëdhɛ "pɛpɛ 'a- -kë -a 'gü 'yö bha.

¹⁸ Kwa Dëmɛ Yesu Klisi -bha
-gasite bha -yö kë me ɲgban "pɛpɛ
ka -dɛ.

'Sëedhe -blëesü 'ö Pödhö -ya bō

1 Timote -dhe

1 Mang Pödhö -me 'ö Atanna 'ö kwa Dhame 'ka bha 'ö n -ya Yesu Klisi 'ö kwa "yan 'dhö -go klöklödhö bha- -bha bōme 'ka bha ma [në 'a 'sëedhe ya- bō i -dhe.

2 A -bhea Atanna -dhe kö waa- kwa Dëme Yesu Klisi 'ö 'dhö i -wëë -ya -nu kë, kö -wo -gasite kë bhii Timote -me 'i -kë n -dī 'kpo -në 'ka 'dhang -bho Yesu "dhiü -sü 'gü bha i -dhe kö -wo i -gba zuëyagblöü -'ka.

Pödhö -bha Timote -zv -bö me -bho ziantame -nu -wōn 'ka -ko

3 'Ö gun kö maa 'dho Maseduanö -se 'gü, a kë -wo -kpo i -bha 'a -pö 'i 'to Efezö -pö 'gü. 'Wōn 'ö n "piü 'a i -zv -bö 'ka -deewo 'zü bha 'yö bha. -A -gen -mü [dhe me -bho Atanna -bha ziantame -nu -wo 'pö -bha- 'gü. A- kë "dhü kö i -dhio dō 'me 'wo bha wo [në- -nu -ta kö -wo wo bo- -kë "dhü -sü 'ka. 4 Kö 'i -dhio dō -nu -ta kö 'wōn 'ö -gban -kwezlan bho -sü -nu, waa- me "bhema -nu -bhiëë dhung -sü döng [gblëen bha- -bha -nu wo bha -wo wo kwaa- -zü. -A -gen -mü [dhe 'wōn 'dhe -nu 'kö 'wo bha -wo -to zaodhe -da me [zinng 'gü -sü [në- -bha. 'Waa me -bha -zv -yö Atanna -dhe -sü 'dho "dhiü. 'Sa [ya kë "dhü -yö Atanna -bha yë -da [në- wo [taama. 5 -Dhio 'ö bhii- dō "dhü bha- ga [dede 'ö- 'gü 'yö -mü [dhe zuëga 'ö "puu, 'ö 'yaa za dō ö -dī bha, 'ö 'dhang bho Yesu "dhiü 'kpakpadhö [në -dho -yö go- 'gü. 6 "Këe me 'bha -nu -wo "kan -sü 'ka 'wōn -nu 'kö 'wo bha wo -zë -a -nu -bha 'ö 'wo wo -dī [dheng -sü 'ka dhiang plëë-, 'ö- -zun "dhiü -bhlōö 'bha 'yaa 'dhö bha [në- zë -sü 'gü. 7 -Ya -nu "piü [dhe 'wo kë me -nu -draan Atanna

-bha 'tong- -bha -me -nu 'ka, "këe 'sa 'pë 'wo- -dhiang zë 'dhang bho "dhiü "sinma 'ka "dhü bha 'waa- 'gü -zian ma wo -dī -go.

8 Atanna -bha 'tong- -kë -së -wōn -zë 'yaa kwa tii' 'ka -wōn 'ka "ni kö -wa 'gü "ta -zë 'sü sië -së 'ka.

9 -A -gen -mü [dhe Atanna -bha 'tong- bha 'wii- dō 'me 'kö 'wo- dhōobhaawōn këme 'ka wo -zë -a -nu -dhe. "Këe -wa -dō 'me 'wo 'wōnyaakëme -nu 'ka, 'me 'wo "gblang 'ka 'ö Atanna -san -ya -nu -kë, 'me 'wo- -bha fangbho, 'ö 'wo "si bho- -go, 'ö 'wo wo dhe waa- wo dë -nu zë, "ëen 'ö 'wo mezëme 'ka bha [në- -nu -dhe. 10-11 'Tong- bha -wa -dō "dhü kö 'me 'wo "yënngdōme -nu 'ka, 'ö 'wo- -kë dhebho 'ka -wōn [në- pö, "ëen 'ö 'wo goōn- -zian -kë woo- dhebho 'ka, "ëen 'zü goōn- -nu 'ö 'wo wo -dī -kë dhebho 'ka -nu wo bha waa- 'me 'wo [dhuëng go, [suakëme -nu "ëen -sō -bhō [flü -ta Atanna 'to 'gü -me -nu bha waa- 'me 'wo 'pë 'ö naō -së 'ö -gban Atanna [bhlëësü bha- -bha 'tōbhōdhe, 'a -naōdōme 'ka bha -ya pö 'wa 'dho- kë, 'wo- -kë bha [në -wa -nu dō 'wōnyaakëme 'ka.

-Gasite 'ö Atanna -ya -kë Pödhö -dhe -a -dhiang 'ö- zë

12-13 A kwa Dëme Yesu Klisi nue" -bho [dedewo faan 'ö n gba- 'ka kö 'a- -bha "ta 'sü- 'ka bha- -wōn 'gü. A- nue" bho -kō [gban -kō [gban 'gü, -a -gen -mü [dhe ma 'a ya 'ö gun -blëesü, ma [në 'a gun- -bha fangbho -sü -go -bha, 'ö 'a- -bha me -nu -wëë -kë wo, goōgbudhe 'ka kö 'maa 'wōn 'bha 'wōn dō, 'ö 'wōn 'ö -dhi n -dhe [në 'a- -wō -nu -ta, "këe yö -zë [gban 'gü 'ö n -wëë -yö Atanna -kë, 'ö yöō -dī 'pö 'ö n yö 'dhang -bho "dhiü -me 'ka 'ö n -ya ö -bha yëkëme 'ka bha- -wōn 'gü. 14 Kwa Dëme Yesu Klisi bha [në -gasite -kë n -dhe -kō [gban -kō [gban 'gü, 'yö -dho 'ö- 'gü waa- -zv -yö Atanna -dhe

-sü nu n -dhe. ¹⁵ Yö □nē- wɔn 'gü 'yö 'a- pö, -a pö 'wo- wo □siē □dhe Yesu Klisi -yö -nu "kɔnɔng □taa kö -yö 'wɔnyaakēmē -nu dha bha 'yaa □sua 'ka. 'Dhang -bho "dhiü -wɔn □dede -mü. Mē -zian 'ö nu- nu dha "dhü bha ma □nē 'a- mē -blēsü 'ka. ¹⁶ "Kεε -gasite 'ö Yesu Klisi -ya -kē n -dhe "dhü bha -ya -kē "dhü kö ma □nē 'a kē mē -blēsü 'ö dho bɔ- ta kö 'ö- zɔn mē □gban "pεpe -dhe □dhe 'ö zuē" -yö -sɛa, □dhe 'kö 'bha 'wɔn yaa suu "ɔɔ suu 'ö- kē, "kεε 'bha 'dhang -zē bho 'ö "dhiü, kö □sii 'ö 'yaa yēn 'ö Atanna "piü -yö i -bha 'ka 'pö bha- 'ka. ¹⁷ A- -pö yö □nē- 'gü □dhe kö Atanna 'ö "dhü, 'ö yö □nē- bha 'yēnng- 'dhö dhang- -bha yi □gban -yi □gban 'ka, 'ö mē 'bhaa- yö "kεε 'ö 'yaa ga tongtongdhö, 'ö yöö do □nē Atanna 'ka bha yö □nē □bhlēē -yö -ya -bha, kö- 'tɔ- bho -kɔpɛawo kö -yö 'to- 'ka "dhü bha 'aa -yö kē.

¹⁸ 'Wɔn □dede 'ö n "piü □tɔn □dhe 'a- pö i -dhe -a -ga 'ö ya, Timote, n gbö. Yö -mü □dhe kö i -zu 'ya 'dho bho Atanna "dhi -wu 'wo- pö i -bu 'gü (i -da -a -bha yē bha- 'gü "töng 'gü) bha □nē- 'ka. Kö yö □nē -yö kē i zü -gban 'gü 'ka kö 'i kē Atanna -bha -gblü bha- "kplēē 'ka, ¹⁹ kö -zu -yö -a -dhe -sü -yö kē i -gɔ- kɔpɛawo, kö 'wɔn 'i- dɔ □dhe 'bha- kē i zuē" 'yii 'dho za dɔ i -bha bha 'i kē yö □nē- kēmē 'ka. -A -gen -mü □dhe mē 'bha -nu -wo -dhö 'ö- nu zuēga 'yaa za -zian dɔ- nu -bha 'zü. -A -wɔn 'gü, -a -nu -bha -zu -yö Atanna -dhe -sü □ya kē □dhe 'pē □ya ga -a 'dhö. ²⁰ 'Mē 'wo "dhü bha- mē 'bha -nu -mü Imene waa- Dhezandrö -nu 'ka. Yö □nē- wɔn 'gü 'yö 'a- nu "dhiü dɔ -sü 'ka Sotraan -dhe, kö -yö 'wɔn bho- nu 'gü, kö woo □dede -wo 'yaanu -wa 'wɔn dɔ □dhe Atanna -bhafang bho -sü bha 'yaa -sē.

2

-Bhea Atanna -dhe -gleng 'ö

Pɔdhö -ya -da Timote -bha

¹ □Ya 'go yö -zē 'gü, 'wɔn -blēsü 'ö n "piü 'a- pö i -dhe 'ö 'wɔn -bleblēsü 'ka, yö -mü □dhe kö 'mē 'wo 'dhang -bho Yesu "dhiü -mē -nu 'ka bha -wo bhea" Atanna -dhe -sɔbhεε 'ka, kö -wo wo -kɔ "puu 'kɔɔ- -dhe mē □gban "pεpe -wɔn 'gü, kö □ya 'go mü kö -wa nuē" bho. ² Kö -wo bhea" Atanna -dhe -gblüdē -nu waa- mē "pεpe 'wo -due "gblügbly 'gü -a -nu -wɔn 'gü, kē "dhü kö 'kwa -tosɛa kē zuēyagblüü- 'ka kwa -dɔ 'flēē- 'gü, -kplü Atanna -bha -sü 'ö kwa zuē" □gban 'ka, waa- 'ta -kɔ- sē 'ö dho kwa -bha Atanna 'tɔ bho bha- 'ka. ³ 'Pē 'ö kwa -bha Atanna 'ö kwa dha bha- 'gü -sē, 'ö- dho -ya -kē 'yö bha. ⁴ -A -gen -mü □dhe 'yaa- "piü □dhe mē 'bha -mē 'bha 'gü -yö see-, "kεε mē "pεpe □gban -wo 'dhang □nē- bho teanwɔn "dhiü kö -wo dha. ⁵ 'Sa -a 'kɔɔ- 'yaa 'wɔn "wεε 'ka, yö -mü □dhe Atanna 'yaa □plē, -yö doseng, 'yö 'mē 'ö Atanna waa- mē "bhü- -nu □zinng 'gü 'ö "dhü 'pö doseng, 'yö -kē Yesu Klisi 'ö -gla mē 'gü bha- 'ka. ⁶ Yö 'ö bha □nē 'ö -dɔ nu kö 'ö kē mē □gban "pεpe -gɔ- ta 'dho -pē 'ka. Yö 'ö bha □nē, □dhe 'ö "töng 'ö Atanna -ya -ya □ya □loo, 'yö nu □dhe -kɔ bha- 'dhö kö 'ö- zɔn □dhe 'yaa Atanna "piü □dhe mē 'bha 'gü -yö see-. ⁷ Atanna -yö n -ya yö □nē- naodɔmē 'ka, kö 'a kē Yesu Klisi -bha bɔmē 'ka, kö 'a kē 'mē 'waa Zuifö 'ka -a -nu □klang -kē 'wɔn 'ö -gban -zu -yö Atanna -dhe -sü, waa- teanwɔn 'ö -gban -bha -a 'ka -mē 'ka. -A pö 'a- wo "dhü bha 'mii □sua kē, tean- =dede □nē 'a- pö.

⁸ -A -kē "dhü -sü -wɔn 'gü, -yö n "piü □dhe -dhe "ɔɔ -dhe 'wo dho bhea"- -dhe -a 'gü. Gɔɔn- -nu -wo wo -kɔ "dhiü "wly kö -wo bhea" Atanna -dhe "gblüüdhe "puu 'ka, kö bhea" 'wo dho- wo bha 'wa 'dho -zoo 'to wo "gblüü- 'wo- wo, "εεn 'zü kö 'wa 'dho- wo zaodhe 'ka.

9 Kō dhong -nu -dī 'pō -wo sō -da -a -da -kō -ta, kō -nu sō -da -kō -yō dhi, kō 'wa 'dho -pō 'wo wo dhi -zian mōō- wo kwi -bha -dhe -zē 'gū, -gō -bō kō -wa -sō wo wo □taa -sū -nu, -zutakwēē -nu 'wo "sēnng 'ka "ēēn 'wo -zloō 'ka -a -ya wo -bha -sū 'ka 'ō 'wo -ya sō gōngōn -nu □nē- -nu -da -sū -wōn zuēn -ta ('ō 'wo mē -nu "yan bō- 'ka wo -ta). 10 "Kēē kō- -nu -bha -kē 'dhang -bho Yesu "dhiü -mē -nu 'ka -sū -wōn 'gū, -wo -ya 'wōn -sē kē -sū □nē- zuēn -ta kō -yō kē □dhe -a -nu -bha -zutakwēē 'dhō. -A -gen -mü □dhe 'wōn 'ō -dō -yō -dhi dhong -nu 'wo -pō wo "dhi 'ka □dhe wo Atanna -bha 'ka -a -nu 'ka 'yō bha. 11 -A -dhea -bha □dhe 'wo mē -nu □klang kē siē Atanna -wu 'ka -dhe 'ō 'gū bha dhong -nu -wa □bhlēē -ya, kō -wo -ya "senngdhō kō -wo wo "tv 'to, kō -wo wo -gō 'dho Atanna -dhe "sia- kō □gban -kō □gban 'gū. 12 'Mii "wı- -bha kō dhebho -zē -yō gōōn- -nu □klang kē, "ēēn 'zū kō -yō -ya gōōn- -gō "dhiü. -A -dhea -bha □dhe -yō -dhea ga 'ō -ta. 13 -A pō 'a- wo "dhü bha- -gen -mü □dhe □dhe 'ō Atanna yōō kwa -da, -yō kwa "bhēma Adan □nē- -da -blēsü 'yō gun -na ēvō -da. 14 □Ya 'go yō -zē 'gū, "kpēnng- 'ō Sotraan -ya -kē mē 'bhü- -nu -gō 'yō 'wo -da Atanna "dhiü bha -ya -kē dhebho □nē- -gō 'yō Atanna -wu bho 'ō "tvv, 'yii- kē Adan -zē -gō. 15 Yō □nē- -wōn 'gū 'yō dhebho dho dha -zē wo, "kēē 'yō dho dha 'nē -kē -gō -wōn □nē- 'gū, "kēē kō □ya 'to -kplü -sü □nē- 'ka Atanna -bha, 'dhang -bho Yesu "dhiü -sü 'gū, -dho 'gū, -dī -kun -sē -sü 'ō Atanna -bha zian -ta bha waa- zuēsēadhe 'wo -tosēa -kē dhōngdhōngsü 'ka bha- 'gū.

3

Dhiang 'ō Podhō -ya zē 'ō -gban 'mē 'wo □mōō- -bha 'wo -ya 'yan

-to Atanna -bha mē -nu -bha -mē 'ka -a -bha

1 Dhiang 'ō maa- zē bha 'yaa □sua 'ka, 'dhang -bho "dhiü -wōn -mü □dhe: Zuē" -bho Atanna -bha yē kē -sü -bha -sü, 'wo- pō -yō n "piü □dhe 'a "yan 'to Atanna -bha 'kodhigümē -nu -bha bha 'yaa 'wōn yaa 'ka. 2 "Kēē -a -dhea -bha □dhe mē suu 'ō "dhü bha pō 'ya 'dho kē- -bha. Kō dhe doseng □nē -yō kē- -mē -gō, kō -yō kē 'mē 'ō 'ō zuē" kun 'ō -bha -a 'ka, kō -yō kē "yaakimē 'ka, kō- "ta -kō -yō kē -sē, kō -yō kē 'mē 'ō -dhēng -wōn kun -sē, 'ō- "yaaki 'dhō 'daōnnu -sü 'ka 'ō □mōō- -bha 'ō mē -nu □klang -kē □nē- 'ka. 3 Kō- -mē 'ya 'dho kē nēng -kē we -bha -mē 'ka, "ēēn "dhinaa 'ma -mē 'ka, "kēē kō -yō kē dhōngdhōngsü, kō -yō kē zuēsēamē □nē- 'ka, kō 'ya 'dho kē mē 'ō □naō -dho -ya -kē "dhiü ziō 'ka -a 'ka. 4 -A -dhea -bha □dhe -a -mē -yō kē 'mē 'ō- -kō -yō □mōō 'ō -gō 'kōō -wōn -bha, 'ō- bhāng -nu 'wo- -bhlēē -ya □dedewo □nē- 'ka. 5 -A pō 'a- wo "dhü bha- -gen -mü □dhe 'mē 'ō- -kō 'yaa □mōō 'ō -dī -gō 'kōōmē -nu -zian -bha, -yō -mōō -bha 'ō zian bho Atanna -bha 'kodhigümē -nu 'ka -kō -kē □dhe? 6 □Ya 'go mü 'zū, -a -mē 'ya 'dho kē 'mē 'ō 'dhang bho Atanna "dhiü -dee 'gū -a 'ka, 'yii kē "dhü -dī -sü 'kpii- -dho -mē pa, 'ō -da Atanna "dhiü 'ō- -bha za -ya -mē kun □dhe -kō 'ō Sotraan -bha 'dhō- 'ka -a 'dhō. 7 -A -dhea -bha 'pō □dhe 'mē 'ō "dhü bha 'mē 'waa 'dhang -bho Yesu "dhiü -mē -nu 'ka -wa 'tō -sē pō, kē "dhü kō- -bhlēē -yō kē "kpēnngmē -nu -gō 'pō. Pō 'ya 'dho kē- -bha 'ō -kē -a -da Sotraan -gō -piō "dhiü -gen 'ka.

8 -Kō do bha- 'gū, -a -dhea -bha □dhe 'mē 'wo dho kē 'dhang -bho Yesu "dhiü -mē -nu "dhiü -ziō wo -mē -nu 'ka bha, -wo kē 'mē 'ō □bh- lēē 'dhō- -nu -bha, 'ō- -nu 'nēēga 'yaa □plē □nē- 'ka, 'wa 'dho we mü 'ō 'wo wo -dī mü- 'ka, 'wa 'dho

□flüpë -bhö. ⁹ Kö -wo 'to -kplü -sü 'ka teanwɔn 'ö -gban Yesu -wɔn bha 'ö -nu -zuyödhe -wɔn 'ka, 'ö Atanna -yö "dhe bho -ta kwa -dhe bha □në -bha kpenngkpenngdhö kö -nu zuë" 'ya 'dho za dɔ -nu -bha. ¹⁰ □Dhe 'ö "dhü, "sanni -wa pö -wo me -ya Atanna -bha 'në -nu "dhiüziöwome 'ka, -a -dhea -bha □dhe -wa -me 'gü dan □kö -blæsü. □Ya kë □dhe 'wii □song 'bha yö -me -bha kö -wo gun -na -a -ya Atanna -bha me -nu "dhiüziöwome 'ka. ¹¹ 'Me 'wo "dhü bha -dhea -bha □dhe -a -nu -bha dhebho -nu -dɪ 'pö -wo kë 'me 'wo wo -dɪ □bhlëë -ya, 'ö 'waa me -nu -dhiang yaa zë, 'ö 'wo wo zuë" kun wo -bha □në -'ka. -Wo kë 'me 'wo □mɔɔ -bha 'wo 'dhang bho -nu "dhiü 'wɔn □gban 'pepe suu 'gü □në -'ka. ¹² -A -dhea -bha 'zü □dhe dhe do □në -yö kë -nu -gɔ, kö -wo kë 'me 'ö -nu -bha 'në -nu 'wo -nu -wɔ ma, 'ö -nu -kɔ -yö □mɔɔ woo 'kɔɔ -wɔn -bha □në -'ka. ¹³ -A pö 'a -wo "dhü bha -gen -mü □dhe Atanna -bha me -nu "dhiüziöwome 'ö -kë ö kë -kɔ -ta □dedewo -së 'ka, me □gban 'pepe -wa □bhlëë -ya, 'ö -due -yö -da "dhiü, 'ö -me -bha 'dhang -bho Yesu Klisi "dhiü -sü 'bha □në -da 'gü -kpeawo 'ö dho -'ka, 'ö "sika 'bha -bha 'bha 'yaa kë -'gü.

'Wɔn 'kpii -'ö gun -bin -sü 'ka 'ö Pɔdhö -yö "dhe bho -ta

¹⁴ 'Sëédhe ya a -bɔ -zë wo sië i -dhe, "këe 'wɔn 'ö n -zɔ 'piü yö -mü □dhe mang □dede 'a "ta kö 'a nu 'a -wo -dhe 'i -bha bha -'gü. ¹⁵ 'Këe a -bɔ "dhü kö □ya kë □dhe 'mii -nu nu 'piö-, kö -kɔ 'kö 'wo -tosea -kë 'ka Atanna -gɔ 'kɔɔdhö yö -zë -yö kë i "yaan; -a -gen -mü □dhe -a -bha 'kɔdhigüme -nu bha □në 'wo □dhe teanwɔn 'ö -gban Atanna "yaandhe bha -wɔn -bha bha -'kɔ -gen 'ö dɔ -gɔ -a 'dhö. ¹⁶ -Yö "dhü tean -'ka □dhe kwa -bha -zɔ -yö Atanna -dhe -sü bha -'gü -wɔn 'ö

gun -bin -sü 'ka -'piü, ('ö "dhe bho -ta kwa -dhe □dëe 'ö -kë Yesu Klisi 'ka) bha -yö 'kpii -ziisü. 'Yaa 'wɔn 'dëde 'ka, "ëen zaopë -zian 'yaa -mü, -a -gen -mü □dhe yö 'ö go Atanna "piü bha □në 'ö dho 'ö -gla me "bhü -'gü 'ö nu "kpong □taa, "këe 'yö Atanna -bha 'Nii -ya -zɔn kwa -dhe -a -bu 'gü □dhe pö 'aa -bha. 'Yö Atanna -bha "kië -nu -wa "dhiü -ziö wo kö -yö "kpong □taa, 'yö -bha □klang -nu 'wo dho 'wo -wɔn -nao dɔ 'së □gban 'pepe 'gü, 'yö 'wo 'dhang bho -"dhiü "kpong □taa, 'yö Atanna -yö ö -kɔ -da 'gü 'yö □wlü 'ö dho dhang -'gü.

4

'Me 'wo Atanna -wɔ to 'wo me -nu □klang -kë pë "wëe 'ka -a -nu -dhiang 'ö Pɔdhö -ya zë Timote -dhe

¹ 'Këe Atanna -bha 'Nii -"slüöslü -ya -pö -ta "puu 'ka 'ö -pö: «"Tüng -totaamasü 'gü, me 'bha -nu -dho wo □taa zun Atanna -gɔ 'wo wo bo -zɔ -yö -a -dhe -sü 'ka, 'wo dho "yina yaa -nu 'wo "kpenng -në -kë me -nu -gɔ, 'wo -nu wë bho Atanna -ta bha -nu □keng-, 'yö 'wo 'dhang bho -nu -wɔ "dhiü. ² -A -gen -mü □dhe 'me 'wo dho -nu □klang kë 'wɔn -nu bha -'ka bha -wo -dho kë 'me 'ö "yina yaa □në -wɔ kɔɔ -nu -bha, -kpa me -dhe 'gu -ta -me 'ö 'wo □sua □në -kë □në -'ka, kö -nu zuëga 'yaa za dɔ -nu -bha 'zü. ³ 'Me 'wo bha □në 'wo dho nu 'wo -pö -bɔ Atanna 'ka -me -nu -dhe □dhe dhe 'sü -sü 'yaa -së, (□dhe -yö me -dhiü □në -kun Atanna wëédhö). "ëen 'zü □dhe -bhöpë suu 'bha -nu -wo mü 'wa 'dho -bhö, "këe kö -yö -bhöpë -nu bha -nu -da "dhü kö 'me □wa 'dhang bho ö "dhiü, 'ö □wa teanwɔn dɔ kö -wo ö nuë" □në -bho -wɔn 'gü kö -wa -bhö. ⁴ -A pö 'a -wo "dhü bha -gen -mü □dhe pë "pepe 'ö Atanna -ya -da -bhöpë 'ka -a 'bha 'yaa 'ya. 'Kwa bo -nuë" -zë bho -sü 'ka -a -wɔn

'gü, kwa -moo -bha 'kwa kwaa pe -bhö "yu 'ka. ⁵ -A 'kloo- mü □dhe Atanna -wu 'kwa- ma bha waa- bhea" 'kwa- wo- dhe pe -nu bha- nu -wön 'gü bha □në bian bho pe "pepe □gban -bha -a weëdhö.

⁶ □Ya kë □dhe 'wön -nu bha 'i- nu -bho 'koo kë sië kwa dheeb- hang -nu -dhe □dhe -ko 'a- pö- 'ka bha- 'dhö, kö 'bha kë Yesu Klisi -kadhüöomé -së □dede, 'ö- -zön □dhe -wu 'ö me faan dö -zu -yö Atanna -dhe -sü -bha □në □dhe -a -bhöpë 'dhö -a 'ka □naa bha. 'Sa kö 'bha- -zön 'pö □dhe tean- zian □dede 'yi- -zön i -dhe bha i- ta 'kpakpadhö □naa bha. Kö 'bhii- 'bha 'to. ⁷ □Dhe 'ö "dhü, -kwezlan -nu 'ö- -zun "dhiü -bhüö 'bha 'yaa 'dhö, "këë 'ö □bhlëë □në- bho Atanna -wu -bha bha 'bha 'dho i "tv 'to- -bha. -Kö 'i dho- kë- 'ka kö i 'gü 'ya 'dho ga Atanna -dhökë -sü 'ka □në -bhö -a -zian moo- -kpeawo. ⁸ □Ya 'go yö -zë 'gü, troo -nu 'ö me -ya -kë kö me 'gü -yö "pu, "ëen 'zü kö me -yö "gla bha 'mii- pö 'yaa -së -zë wo "këë -a □troon □në 'yaa 'gbe. -Nëng Atanna -bha -sü bha □në- -bha -kë -së -sü -moo 'ka 'yaa 'dhö. -A -gen -mü □dhe yö -zë -yö -tosea -së 'ö "kpong □taa yö -a "plüün bho kwa -dhe, 'ö dho 'ö- 'dhe 'ö Atanna □plöö -dhekpao dhia" 'gü bha- -wo -ta. ⁹ 'Sa 'wön bha -yö teanwön □dede □në- 'ka, 'ö- -dhe 'dhö- -bha □dhe me □gban -wa dö kö -wo 'dhang bho- "dhiü. ¹⁰ 'Wön 'ö- -wön 'gü 'yi sëë bho sië, 'wön 'yi- ta -ko zë sië -kpeakpeawo bha 'yö bha. -A -gen -mü □dhe Atanna 'yi 'dhang bho- "dhiü, 'ö 'yi yi -zu yö- -dhe bha □në "bhüidhe 'ka, yö □në me □gban "pepe Dhame 'ka, "këë me "pepe 'wo 'dhang bho Yesu "dhiü, yö □në- -nu Dhame 'ka. ¹¹ -Wu 'i dho- pö Atanna -bha me -nu 'wo mü bha- -nu -dhe 'i dho- nu □klang kë- 'ka 'yö bha.

¹² □Ya 'go yö -zë 'gü, me 'bha 'ya 'dho- pö 'ö "yan -ziö 'gü dö i -bha i

-bha -kë 'në "wlü -sü 'ka -sü -wön 'gü. "Këë -bhö i -dö 'kun □në- wo -së i "wu -kö -nu oo, i "ta -kö -nu oo, Atanna -dho -bha i kë -sü 'ö dho 'ö -wö 'ka me "bhü- -nu -bha -ta bha waa- -zu -yö -a -dhe -sü -nu, "ëen -dö -kun -së -sü 'ö 'wön yaa kë -sü -go -a -nu 'gü kö 'i kë 'wön zoon 'ka, kö Atanna -bha me -nu -wa -dhe yö i -go. ¹³ □Ya kë □dhe 'mii nu □kö kö 'a □loo mü, i 'gü 'ya 'dho ga Atanna -wu 'sëëdhe -wu -pö -a -bha me -nu -dhe -sü 'ka. -Bhö -a -nu -zu -gban -a 'ka, kö 'i- nu □klang kë- 'ka. ¹⁴ □Ya 'go yö -zë 'gü, gbaodhe 'ö Atanna -ya -kë i -go 'ö- -wüdhüloome -nu -wa pö, 'ö bö- 'ka- -wu -gome -nu -ta 'ö 'wo wo -kö -ya i -ta 'wo □bhea- -dhe 'i- -sloo 'ö i 'gü bha, 'bha 'dho- -wön -ga -bhaa 'gü 'i- -da i -gen □wlöö. ¹⁵ 'Wön -nu 'a -ziö 'gü 'döondhö bha -bhö wo □në- -nu 'kun i faan 'ka, kö 'i i -dö nu- kë -sü □dhe -kö □gban -kö □gban 'gü, kë "dhü kö me □gban -wa 'wön dö □dhe i -gen -yö "dhiü □gblëen Atanna -wön bha- 'gü. ¹⁶ -Bhö -zu kë i -dö 'gü -kö □gban 'gü, kö 'i i -zu 'kpo 'wön -nu 'i me -nu □klang kë sië- 'ka bha- 'gü -së 'ka. i 'gü 'ya 'dho ga -bha. -A -gen -mü □dhe 'bha- kë "dhü, i -dho i -dö dha, 'i dho 'i 'me 'wo "tv 'to sië i -wu -bha bha- -nu dha 'pö.

5

-Dhio 'ö Pödhö -ya dö Timote -ta □geandhe -nu waa- me zizi -nu 'wo Atanna -go 'köödhö -a -nu -wön 'gü

¹ 'Bha- pö 'i -dhio dö -kweané -nu -ta, 'bha 'dho "yangbha bho- -nu -bha, "këë -bhö -a zë- -nu -dhe "nëëëë 'ka □dhe me- pë zë me dö -dhe. □Ya kë 'zü 'nëglöon -nu 'ka, -bhö -a zë- -nu -dhe □dhe me- pë zë me dheebhang -nu -dhe. ² Kö 'i- zë dhebho zizi -nu -dhe □dhe me- pë zë me dhe -nu -dhe, kö 'i- zë dhebho "gbonggbong -nu -dhe □dhe me- pë zë me dheebhang -nu

-dhe kö i 'dhang bho -sü -yö i -di "dhiü 'kpakpadhö.

3 ¶Geandhe -nu 'wo ¶gean ¶dede bho -sü 'ka tean- 'ka, ('ö me 'bha 'yaa- -nu -go kö -ya -nu -ta 'kun bha) -a -nu ¶bhlëë -yö kè i -go. 4 "Κεε ¶ya kè ¶dhe 'në ¶ya kè ¶geandhe -go, "εεν kö- bhaanë -nu -wo -dhö, -a -dhea -bha ¶dhe 'në -nu bha wo ¶në -wo wo draan- =kö -blëësi Atanna dhöobhaawön kè -sü -bha ¶troön -kè -a -nu 'kpöme -nu -dhe -sü 'ka, -a -gen -mü ¶dhe -a -kè "dhü -sü -yö -dhi Atanna -dhe. 5 -A pö- -nu -dhe ¶dhe dhebho 'ö ¶geandhe ¶dede 'ka, 'ö me 'bha -me 'bha 'yaa- -go kö -ya -ta 'kun -yö ö -zu -yö Atanna ¶në- -dhe, 'yö ¶bhea- -dhe "töng ¶gban "pepe 'gü, 'yö ö -ko "puu kpo- -dhe, 'yö- 'gü 'yaa ga. 6 "Κεε ¶geandhe 'dhe 'kö yö -zè 'ö -ya -tosea -sè 'ö me do yenngdhö "kpöng ¶taa yö ¶në- kè -yan -ta bha, kö- 'to ¶në- -bha ¶dhe -yö "yaan "keë kö me ¶gee -mü Atanna -zè "yan 'gü. 7 'Wön -nu bha ¶në -bhö -a -nu ¶klang kè- 'ka "pepedhö kö pö 'ya 'dho -ya -a -nu -bha. 8 Me "bu me 'ö 'yaa ö "töng kè ö -bha me -nu -wön 'gü, "keë 'ö- "tu 'yaa ö -go 'koomë -nu -wön -bha, kö- -me ¶ya ö bo 'dhang -bho Yesu "dhiü -sü 'ka ¶naa bha, kö me -zian 'ö 'yaa Atanna do -a fië- -dhö -a -me 'ka.

9 ¶Ya 'go yö -zè 'gü, 'bha- pö 'i ¶geandhe -nu 'to -ben zè -a -nu -bha 'sëedhe bha- 'gü, (kö -wo -ya Atanna -bha 'kódhigüme -nu -bha -ya 'gü kö -wa -nu -kwëe bun), -a -me -kwë -yö ¶moo -kaong "saodo -bha kö 'i gun -na -a 'to -ya. ¶Ya 'go mü 'zü -a -dhea -bha ¶dhe -a -me -yö kè 'me 'ö ¶ya gwaan- doseng ¶në- 'kpo ö -bha -tosea 'gü, 10 "keë 'ö me ¶gban 'wo 'dhang bho- "dhiü ¶dhe -a këwön -yö -sè, 'ö ¶ya "klu bho ö -bha 'në -nu -bha -sè 'ka, 'ö -dheng -wön kun, "εεν 'ö Atanna -bha me -nu ¶bhlëë -ya, 'ö- -nu -wön kun, 'ö ¶ya -wëëme -nu -ta

'kun, 'ö ¶ya 'wön -sè suu ¶gban "pepe 'do 'do kè ¶në- 'ka.

11 "Κεε 'bha 'dho- pö 'i ¶geandhe -nu 'ö peng 'dhö -tun -a -nu kwi 'gü bha- -nu 'to -ya. -A -gen -mü ¶dhe 'me 'wo "dhü bha gwaan- -dee 'bha 'kpo -wön ¶ya -da -nu -go 'gü, 'yö- -nu -go -yö do -gean Klisi -go. 12 'Yö "plüün -sè 'wo- bho- -dhe (¶dhe wo -dho wo -di nu- -dhe 'ö 'waa gwaan- "wëe 'bha 'kpo kö ¶wa ¶gean bho) bha 'wo ¶fië- 'gü -wön kè -sü -bha 'yö 'wo "dhang sü- -bha. 13 "Κεε 'yö 'yaa 'to -zianwo -a do 'dhe bha- -bha, 'yö 'wo -ya mü 'zü 'wo -kè "tu- 'kpo -me -ziisü 'ka 'yö 'waa pè 'bha kè, -a yaadhe ¶dede 'ö- 'gü, yö -mü ¶dhe ¶wa -da "tu- bha- -bhiëë -ta "dhü, 'yö 'waa -ya "senngdhö, "εεν 'yö 'waa -ya wo "dhi "tung, 'yö dhiang -yö pa- -nu -ta, 'yö dhiang 'ö 'yaa- -nu zè -dhiang 'ka 'wo- =gban zè, 'yö 'wo wo -di do -'ka me -nu -bha 'wön 'gü. 14 ¶Dhe 'ö "dhü, -yö n "piü ¶dhe 'me 'wo to "wlü -me -nu 'ka 'ö 'wön -yö -ya -nu "dhiü bha -wo gwaan- -dee 'kpo kö -wo woo 'në -nu 'kpo, kö -wo woo gwaan- 'gü -wön -nu kè, kè "dhü kö kwa 'yao- -nu 'wa 'dho "dhi kè kwa 'gü. 15 -A pö 'a- wo "dhü bha- -gen -mü ¶dhe -a ¶geandhe -nu bha- me 'bha -nu -wo mü 'ö wo -zè ¶wa 'go Atanna -bha zian -ta "pepedhö 'ö ¶wa -da Sotraan ¶keng-. 16 ¶Ya 'go yö -zè 'gü, dhebho 'ö ¶gean 'dhö- "piü Atanna -bha me -nu kpö 'gü, -yö ö "töng kè ö -bha ¶geandhe -nu bha ¶në- -nu 'gü kö 'ya 'dho kè Atanna -bha me -nu ¶kwëe 'ka, kè "dhü kö -wo wo "töng kè me 'dhe 'ö me 'bha 'yaa- -nu -go -bha ¶në- -nu -wön 'gü.

17 -A -dhea -bha kö 'me 'wo "dhiü 'sü sië Atanna -bha me -nu 'ka -sè 'ka bha -wa -nu ¶saa bho, "keë kö 'me 'wo -kè Atanna -wu pö -me -nu 'ka waa- 'me 'wo me -nu ¶klang -nu -kè bha- -nu -bha "dhiü -yö ziö. 18 -A -gen -mü ¶dhe Atanna -wu -ya

-pö 'ö- pö □dhe:

«'Bha 'dho -du "dhi -lö kö -yö i
-bha -mlü slëe- sië» "εεν:

«-A -dhea -bha □dhe yëkëme -yö ö
□saa 'sü.»

¹⁹ □Ya 'go yö -zë 'gü, □ya kë □dhe
me 'bha □ya 'wön 'bha -gen dō i
-dhe 'me 'wo "dhiö 'sü sië Atanna
-bha me -nu 'ka bha- me 'bha -bu
'gü, □ya kë □dhe "see- =ple "εεν
-yaaga 'yii kë- ta, 'bha 'dho "wı-
bha. ²⁰ □Ya kë □dhe me □ya -da
Atanna "dhiö, 'bha 'dho- pō bhii
-ya -a-me "yan 'gü □ple 'gü, -bhö -a
kë "dhü me □gban "yaan kö "suö-
-nu -da me -kpea 'wo to -a -nu 'gü.

²¹ 'Wön -nu 'a- pō i -dhe
'dōndhō bha Timote, 'a- zë i -dhe
□sii □dede -ta, Atanna 'dhö, -a
Gbō Yesu Klisi 'dhö, -a -bha "kië
"slöüslö -nu 'wo- "piö dhang- 'gü
bha- -nu 'dhö, wo □në 'wo n "see-
'ka □dhe n -sobhεε □dede -mü, -a
-wön 'gü -bhö -a □gban "pepe kë
□dhe -ko 'a- pō- 'ka bha □në- 'dhö
"kpöüdhö. 'Bha 'dho me 'bha -ga
-a -wëë -bha "εεν 'bha 'dho- pō 'i
bō me 'ka. ²² □Ya 'go yö -zë 'gü, i
-zū 'ya 'dho dun -ko -kpa me -ta -sü
'ö 'wo- me "dhiö bhea" wo Atanna
-dhe bha- -bha, kö 'bha 'dho i -ko
-da me -nu -bha 'wön yaa 'gü. -Bhö
i -dı 'kun -së kö pō 'a 'dho -ya i
-bha.

²³ □Dhe 'ö -kë □dhe i 'gü -yö -siö
-nu wo □siësië -kpeawo bha, -bhö
we 'në 'dëde mü kö i "gblüüdhe -yö
□zōō, 'bha 'dho to "yi doseng mü
-sü -bha.

²⁴ Me 'bha -nu 'wo mü -a -nu
-bha 'wön yaa -nu 'wo- kë bha 'yaa
-bin. -Wa -dō kö 'wii za -zian dō-
-nu -bha □kö. 'Yö me 'bha -nu -dı
'pō 'wo wo -zë -a -nu -bha -dhe yö
kö- yi □në □ya □gwëë. ²⁵ 'Wön -së
kë -sü -yö -ko do bha □në- 'gü 'pō.
□Waa- kë, -a -dhe 'yaa □dheng. 'Kö
'zū 'wii- -dhe yö 'piö-, "kεε 'yaa 'to
-bin 'gü tongtongdhö.

6

-Dhio 'ö -gban Yesu Klisi -bha
me 'ö- "ta -kō 'dhö -së -a -bha 'ö
Pōdhö -ya dō Timote -ta

¹ -Bhö -a "dhiö □loo me "pepe
'wo □dhuëng 'ka -a -nu -bha.
-A pō- -nu -dhe -a -nu "yan 'ya
'dhö ziö- -nu -gōme -nu 'gü tong-
tongdhö, -wa -nu □bhlëë -ya -kō
□gban -kō □gban 'gü, kë "dhü
kö me 'bha 'ya 'dho Atanna 'to
-bhafang bho, "εεν 'zū kö me 'bha
'ya 'dho kwa -bha Atanna -bha me
-nu □klang kë -kō bha- -dhiang yaa
zë. ² □Ya kë 'zū □dhe me 'dhe -nu
'ö- -nu -gōme □ya kë -bhea Atanna
-dhe -me 'ka, 'wa 'dho- pō 'wo zë
yö -zë -wön -dhe kö -a -nu "yan- ziö
wo Dëme 'gü. "Kεε woo -zian -zë
-a -dhea -bha □dhe -wa -nu □bhlëë
□në- -ya kö -yö ziö 'mü, -a -gen -mü
□dhe 'me 'wo yë kë sië- -nu -dhe
bha weng- -nu □wa kë dheebhang
do 'ka Yesu -bha zian -ta, kö -wa
kë- -nu -dho -bha 'ko kë -sü -wön
'gü. -A -nu □klang kë 'wön bha-
'ka kö 'i i kongga ziö- 'ka- -nu -dhe
"see glōglōdhö.

³ -A pō- -nu -dhe □dhe me "bu me
'ö 'yii 'to -kplü -sü 'ka teanwön 'ö
kwa Dëme Yesu -ya pō kwa -dhe
bha, waa -to Atanna 'piö -kō -së 'yi
me -nu □klang -kë 'ka bha- -bha,
'ö -kan yö -zë -bha 'ö- pō 'ö me
-nu □klang kë 'dhang -bho Atanna
'dhiö -kō "wεε 'bha 'ka, ⁴ kö -me
-bha ö -dı -sü 'kpii- -sü □në- "yan
wü, "kεε kö 'yaa pë "bu pë 'bha
□në- dō, kö zaodhe -da -sü waa- 'to
-kun -wu 'në dengeng 'në -nu -ka
-sü □në- -yua 'dhö- -me -bha bha,
'sa -a kë "dhü -sü □në □dro -da me
□zinng 'gü 'yö zun "dhinaa -bha,
'yö 'wo "si -nu bho wo 'ko -nu -gō,
'yö 'wo -zū yaa gōn wo "kwëë, 'yö
'wo dhiang 'sü -kō yaya -nu -kë wo
'ko "dhi -bha. 'Sa □trōōn 'ö zaodhe
-da -sü 'gü 'yö bha. ⁵ 'Yö 'wo
zaodhe 'ö- "dhiötodhe 'yaa 'dhö
bha □në- -da. "Kεε 'me 'ö 'wön
yaa □yaa- -nu -gō 'gü see-, 'ö 'waa

teanwɔn do 'zū bha ꞑnē 'wo 'wɔn -nu bha- -kē, 'yō -kē -a -nu 'gū ꞑdhe "ta -sū Atanna -bha zian -ta -sū bha pē -yō 'gū -wɔn -mū.

⁶ 'Sa -yō pē -yō 'gū -wɔn 'ka "dhū tean- 'ka, "kεε -ya 'ka "dhū zuē" -kun -bha -mε -nu ꞑnē -nu -dhe. ⁷ -A -gen -mū ꞑdhe 'kwii nu pē 'bha 'ka "kpung ꞑtaa, kwa 'dho -sū 'ka 'zū 'kwii 'dho 'dho pē 'bha 'ka. ⁸ -A -kē "dhū -sū bha- 'gū, -a -dhea -bha ꞑdhe 'kwa kwa -bhōpē waa- kwa -daso -zē ꞑslɔɔ, -yō kwa -zu 'kun. ⁹ "Kεε 'mε 'ō -nu "piū ꞑdhe 'wo ꞑnao ꞑnē- 'kpui- =slɔɔ, 'yō 'wo wo -gen -da wo -dɪ bhɔ 'gū, -tama -dhe -wɔn -nu 'ō -nu zuē" -yō bhɔ -bha 'ō -'bhaa -sē bha- 'ka, 'yō -nu -gɔ -yō to- -bha, 'yō -kē -nu 'gū see- -gen 'ka. ¹⁰ -A pō 'a- wo "dhū bha- -gen -mū ꞑdhe 'wēega -dhɔ bha ꞑnē 'wɔn yaa ꞑgban "pεpε suu -gen 'go -dhe 'ka. 'Wēega -dhɔ bha ꞑnē mε 'bha -nu 'wo zē- -dhe 'yō 'wo wo -dɪ -dhεng, 'yō 'wo bo -zu -yō Atanna -dhe -sū 'ka, 'yō 'wo -kan -bha, 'yō 'wo wo -dɪ -da -sū 'ka saan" -ziisū 'gū.»

Timote -dɪ -bha -dhio 'ō Pɔdhō -ya dɔ- -ta

¹¹ ꞑDhe 'ō "dhū, ꞑdhe 'ō -kē ꞑdhe bhi -zē i -kē Atanna -bha mε 'ka, -bhō ꞑdua 'wɔn -nu bha- -gɔ, kō -kɔ 'i 'dho -kē- 'ka kō pō 'a 'dho -ya i -bha, "kεε kō 'i 'to Atanna -bha zian -ta kpengkpengdhō, kō -zu -yō -dhe -sū -yō kē i -gɔ, kō -dhɔ -yō kē i 'gū, kō zuēsēadhe -yō kē i -gɔ, kō 'i kē ꞑdhe -bhānglō 'dhō kō 'bha 'dho mε 'bha -bha -dhaa "dhiū -siō bha ꞑnē -bhō -a -dhe mɔɔ-. ¹² "Ta -sū Atanna -bha zian -ta -sū bha -yō -gblū ꞑnē- 'ka, -bhō i 'gū dɔ "gbu- kō 'i -gblū -sē bha ꞑnē- gɔn i -sɔbhεε 'ka, kō ꞑsii 'ō 'yaa yēn 'ō Atanna "piū 'ō i -dhe -a kē -dhe 'gū, 'ō 'i zē 'pō- wɔn -dhe 'ō bhii ꞑdede i "dhi -ya pō mε 'gbε ꞑdede "yaan ꞑdhe 'bha 'dhang bho- "dhiū bha, kō yō ꞑnē 'i- 'kun "gbu- kō -yō 'to i ꞑkwεε. ¹³ -Yō

-dhio ꞑnē- 'ka 'yō 'a- dɔ siē i -ta, Atanna 'ō pē ꞑgban "pεpε -da bha waa- Gbō Yesu Klisi 'ō "sεεdhe -sē -kē 'ō Dē -bha Pongsō Pidhatō -kuu "dhiū bha ꞑnē 'wo n "sεε- 'ka. ¹⁴ A- pō i -dhe ꞑdhe 'i 'wɔn 'ō -gban Atanna -wɔn -bha -a 'gū -dhio 'a- dɔ i -ta bha ꞑnē- wɔn 'kun ꞑdhe i "yanga 'dhō, kō -dhii 'ya 'dho -ya -bha, "εεn kō pō a 'dho -ya -bha, kō -yō 'to- 'ka "dhū -yō zun- 'ka kwa Dēme Yesu Klisi nu -yi -bha. ¹⁵⁻¹⁶ -A yi 'ō "dhū bha -yō Atanna, 'ō "dhū 'ō doseng 'ka, 'ō ꞑniidadhe 'dhō- "piū "tūng ꞑgban 'gū, -gblūdē -nu -bha -gblūdē, Atanna ꞑgban -gɔ -ta Atanna 'ō yōō dɔ ꞑnē ga -kɔ 'yaa ꞑmɔɔ- -bha, 'ō -ya -sū 'ka -dhepuudhe 'ō -zɔn 'ka 'yaa 'dhō, 'ō mε "bhu- -kɔ 'yaa ꞑmɔɔ- -bha kō -yō -wo mū bha ꞑnē- 'gū, yō 'ō "dhū 'ō mε 'bha 'yii- yō dɔ, "εεn 'ō mε 'bha -kɔ 'yaa ꞑmɔɔ- -bha kō -ya yō bha ꞑnē- -gɔ, kō yō 'ō "dhū bha ꞑbhlēē -yō 'to yō ꞑnē- -bha, kō 'gūgbudhe -yō 'to- -gɔ -todhū 'ka bha 'aa -yō kē!

¹⁷ -A pō 'mε 'wo "kpung ꞑtaa -nao ya -mε -nu 'ka bha- -nu -dhe glɔglɔdhō ꞑdhe 'wa 'dho -wo -dɪ 'sū 'kpui- 'ō 'wo wo -zu gɔn woo ꞑnao bha- -dhe. -A -gen -mū ꞑdhe ꞑnao bha see- -pē -mū. "Kεε -wo wo -zu 'gɔn Atanna ꞑnē- -dhe, -a -gen -mū ꞑdhe yō 'ō bha ꞑnē pē ꞑgban "pεpε suu nu kwa -dhe -sɔbhεε -bha kē "dhū kō 'kwa kwa "dhiabho- bho- 'gū. ¹⁸ -Bhō -a pō- -nu -dhe ꞑdhe -wo 'wɔn -sē kē, -wo kē -kɔwomε 'ka kō -wo gbɔɔ-, kō -wo -ya wo kēwɔn -sē ꞑnē- "yi ꞑbhaa ꞑdhe ꞑnao 'dhō. ¹⁹ Kē "dhū kō ꞑnao -sē 'ō yō -zē 'yaa see- tongtongdhō 'ō -dhekpaɔ dhia" 'gū bha -wa yō ꞑnē- -wlō kō -wa ꞑloo 'kɔ -ta, kō -wo -tosea ꞑdede kē yō ꞑnē- -bha -dhekpaɔ dhia" 'gū.

²⁰ Timote n dheebhang, -bhō i -zu kē mε ꞑklang -kē 'ka -wɔn -nu 'ō Atanna -ya -kefama bho i -bha bha ꞑnē- 'gū kō i -zu 'ya 'dho bhɔ-

'ka tongtongdhö, kö 'i i bo dhiang
 -gɔ ɔwɫüwɫü -nu 'wo- zë, 'ö 'wo
 Atanna -wɔ -bhafang bho-'ka bha-
 'ka, kö 'bha 'dho i "tɔ kē zaɔdhe
 "wlaasü 'ö ɔwaa- -da 'wo- pö- -mɛ
 -bha -yö 'wɔn -dɔ, "kɛɛ kö 'yaa pē
 'bha dɔ bha- -da -sü 'ka. ²¹ -A -gen
 -mü ɔdhe mɛ 'bha -nu -wo wo -dɪ
 -sü 'wɔndɔmɛ suu bha ɔnē- 'ka, 'yö
 -zɔ -yö Atanna -dhe -sü 'yaa- -nu
 -gɔ 'zü, 'yö ɔwa wo ɔtaa zun- -gɔ.

Kö Atanna -yö -gasite kē ka -dhe
 bha 'aa -yö kē!»

'Sëedhɛ ɔplɛ -naa 'ö Pɔdhö -ya bɔ 2 Timote -dhɛ

1-2 Timote, i -dho -yö n -kë ɔdhɛ mɛ -dɪ 'kpo ɔnɛ -dhö. 'Yö -wɔn 'gü 'a 'sëedhɛ ya - bɔ i -dhɛ. Yesu Klisi -bha bɔmɛ -mü n 'ka, -a -gɛn -mü ɔdhɛ -yö -dhi Atanna -dhɛ kö 'a kë -'ka. Atanna -ya pö n -dhɛ ɔdhɛ 'pɛ 'ö ö "piü ɔdhɛ 'ö -kë 'a -pö mɛ "bhɪ -nu -dhɛ. Yö -mü ɔdhɛ mɛ "bɔ mɛ 'ö -kplü Yesu Klisi -bha, -yö -dho -tosea 'ö 'yaa yɛn -a kë -sü ɔsɔɔ. A -bheɛ kwa Dɛ Atanna -dhɛ kö waa -kwa Dɛmɛ Yesu Klisi 'ö 'dhö i -wëë -ya -nu kë, kö -wo 'dhuë -kë i -bha, kö -wo i gba zuëwaanüsü 'ka.

Pɔdhö -bha Atanna 'tɔ dhi -sü 'ö mɛ -nu faan dɔ -'ka -to -wɔ -ta -sü -bha kö -nu 'ta -kɔ -yö dhi

3 Atanna 'a -dhɔkë n zuë" "puu 'ka ɔdhɛ n "bhɛma -nu 'dhö bha a -nuɛ" -bho, a -bheɛ -dhɛ 'a -nuɛ" bho bhii -dɪ 'pö i -wɔn 'gü -kpeawo "binma -dhekpaɔ. 4 'Ma n -zɔ 'gɔn "töng 'kwa -kan 'ka kwa 'kwëë -bha -ta waa -'gbɔ -nu 'i -bɔ "töng bha -'gü bha -dhö, "yan -dee 'bha -kpan i -bha -dho ɔya n 'kun. Kwa -kpan 'kwëë -sü -dho n ɔnii -da ɔdedewo. 5 -Zɔ -yö Atanna -dhɛ -sü 'ö -"yi 'yaa -wɔlöö, 'ö gun i "na 'ö i dhe kpo 'wo -dhɛ Dhoisö, waa -i dhe 'ö i kpo 'wo -dhɛ 'pö Nisö -a -nu -gɔ bha -bha -kë i -gɔ -sü bha, 'ma n -zɔ "ta -'gü, a Atanna nuɛ" -bho ɔdedewo. 6 Yö ɔnɛ -wɔn 'gü 'yö 'a i -zɔ -bɔ sië kö 'wɔn kë -sü -faan 'ö Atanna -ya ɔgbaɔ i -gɔ kö 'ma n -kɔ kpa i -ta kö a bheɛ" sië -dhɛ bha 'i -'kun 'gbɔ -, kö yë 'ö -kë -faan -da i 'gü 'dhü bha 'i -kë i faan 'ka. 7 -A -gɛn -mü ɔdhɛ 'Nii -'slüüslü 'ö Atanna -ya nu kwa -dhɛ bha, "suö 'nii -'yaa -mü, yö ɔnɛ

kwa gba faan 'ka, 'yö -dho -ya kwa 'gü, 'yö kwa gba "yaaki 'ka.

8 -A -kë "dhü -sü -wɔn 'gü, 'yiü -'ya 'dho i kë 'wɔn 'ö -gban kwa Dɛmɛ -bha -a -dhiang zë -sü 'gü. Ma 'ö mang -dɪ 'pö 'a -kasogüme 'ka 'wɔn do bha -'gü bha, -nɛng n -bha -sü 'yiü -'ya 'dho i kë 'pö. "Kɛɛ bhii -zian -zë, -kɔ do 'a sëë bho sië -'ka 'wɔn -së 'ö go Atanna "piü -naɔ dɔ -sü -wɔn 'gü bha, -bhö "wɪ -bha kö i -bha -yö kë -kɔ do bha ɔnɛ -'gü faan 'ö Atanna -ya nu i -dhɛ bha -'ka. 9 -A -gɛn -mü ɔdhɛ yö ɔnɛ kwa dha, 'yö kwa -dhɛ, 'yö kwa -kë "slüüslü kö 'kwa kë 'ö -bha 'ka. Kwa -dhɛ 'ö -wo "dhü bha -gɛn 'yii -gban kwa këwɔn -së -nu -bha, "kɛɛ 'ö -'dhiü ɔwɪl -bha kö 'ö 'wɔn -së bha -kë kwa -dhɛ -a yi ɔya ɔgwëë, ɔdhɛ 'ö ɔya kë "dhü, 'yö bɔ 'ö Gbö Yesu Klisi -ta 'yö -kë kwa -dhɛ kö 'yii "kpungtaadhe -zian -da ɔkö. 10 -Gasite 'ö Atanna -ya -ya 'ö -zɔ "piü "dhü yi 'bha 'ka kwa -dhɛ bha ɔnɛ 'ö -'gü -wɔn -kë ɔdɛɛ kwa Dhame Yesu Klisi -bɔ kwa -dhɛ -sü 'ka bha. -A -gɛn -mü ɔdhɛ yö 'ö bha ɔnɛ faan bho ga -bha. 'Yö -kë kö 'kwa ga kö 'wɔn "gbɔ -'ya 'dho wɔ kwa -ta. 'Yö ɔsii 'ö 'yaa yɛn gbonggbongdhö -a -ta -pɔ kwa -dhɛ naɔ -së 'ö nu -dɔ mɛ "bhɪ -nu -gɔ bha -'ka ɔdhɛ ('mɛ 'ö ɔya 'dhang bho 'ö "dhiü), Atanna -dho kwi -dee 'ö 'yaa "bu -a -da -bha 'ö ɔsii bha -sɔɔ.

11 Atanna -yö n -ya naɔ -së bha ɔnɛ -"kplɛng -bho mɛ "bhɪ -nu -dhɛ -mɛ 'ka kö 'a kë -bha bɔmɛ 'ka, kö 'a mɛ draan -kë -sü -bha. 12 Yö ɔnɛ -wɔn 'gü 'yö sëë suu -nu ya 'a -bho sië (-kaso 'gü ɔdɛɛ ya). "Kɛɛ -a 'bha 'yiü -'yaa n kë, -a -gɛn -mü ɔdhɛ a Yesu Klisi dɔ, 'ö 'a 'dhang bho -"dhiü ɔdhɛ -a 'gü -yö "gbɔ -, ɔdhɛ yë 'ö -kɛfama bho n -bha bha -yö -dho 'ö -zɔ kë -'gü 'ö dho 'ö zun -'ka yi 'ö dho za dɔ -'ka mɛ "bhɪ -nu -bha bha -bha. 13 (Timote,) -bhö 'dhang bho Yesu

-wɔn "dhiü! Teanwɔn -nu 'i- ma n -ta bha -bhö me -nu □klang kê- 'ka, kö -zu -yö Atanna -dhe -sü waa- dhö 'ö kwa -go, 'ö 'kwa- =sloo -kplü Yesu Klisi -bha -sü "gblüv "piü bha -yö kê i -go 'pö. ¹⁴ □Ya 'go yö -zê 'gü, -bhö 'to Atanna -bha 'Nii- "slüüslü 'ö kwa 'gü bha- -ko □wLöö kö -yö i gba faan 'ka, kö nao -sê 'ö go Atanna "piü 'ö- -kefama bho i -bha bha 'i i -zu 'to- 'ka -a 'gü.

¹⁵ -A -naa -yö i "yaan □dhe 'dhang -bho Yesu "dhiü -me -nu "pepe 'wo Azi -se 'gü □wa wo bo n 'ka. Fizedhö waa- Emozénö -nu □gban -wa -nu -bhiëë 'gü. ¹⁶⁻¹⁷ A -bhea kwa Dëme -dhe kö Onezifoo waa- ö -bha 'koome -nu -wëë -ya kê. -A -gen -mü □dhe ("sanni yö -zê -yö "kan n -bha), yö □në kpa -zê wo n -zu -ta -blëesü kö a -kaso 'gü Wlomö, -a 'yiü- 'yii- kê "ëen -a "suü 'yii- kê, yö -zê -yö -gun nu sië 'ö -wo n -bha 'ö n □tua bho, 'ö n faan do, 'ö □ya nu Wlomö, 'ö ö 'gü -siö 'ö n □moo 'ö -kpan n -bha. ¹⁸ □Ya 'go yö -zê 'gü, 'ö 'wɔn -sê "pepe 'dhe 'kö- kê n -dhe Efezö bha yö -zê □gban -yö i "yaan. A -bhea n Dëme -dhe yö □në- wɔn 'gü kö -yö do 'gbü- kö -a -nu -wëë -ya kê -a -bha za -do me -bha -yi 'ka.

2

¹ □Dhe 'ö "dhü, bhi 'kö bhi -zê i □dhe n gbö 'dhö 'dhang -bho Yesu "dhiü -sü 'gü bha, -bhö 'to -kplü -sü 'ka -gasite 'ö Yesu Klisi -ya -kê kwa -dhe bha- -bha kö -yö i gba faan 'ka. ² Atanna -wu 'a i □klang -kê 'ka me 'gbe "yaan bha- -zɔn 'me 'i 'dhang bho- -nu "dhiü □dhe -wo -moo -bha 'wo me "wëë 'bha -nu □klang -kê 'ka bha -a -nu -dhe 'pö.

³ -Bhö "wı- -bha kö 'i sëë bho 'pö □dhe n 'dhö, -a -gen -mü □dhe Yesu Klisi -bha nao -sê bha- do -me -nu □gban "pepe -wo -dho sëë bho □dhe -ko 'yi- bho sië- 'ka bha- 'dhö. I -wëëdhe □në □ya bho Yesu Klisi -wɔn 'gü, 'yö me □gban dho- 'wɔn do □dhe -a -bha "sodha 'ö ö

-go -dho -dhe "sia- yö -mü i 'ka. ⁴ -Bhö -a kê □dhe -ko 'ö "sodha 'ö- "piü -dhe ö -dho -yö ö -go me kê 'ö- -kê 'ka -a 'dhö. -A -gen -mü □dhe "sodha 'ö- suu 'dhö "dhü 'yaa ö -ko -da "kpuŋg □taa -wɔn "wëë -zê 'bha 'gü. -Bhö Yesu -bha yê kê -ko do bha □në- 'gü. ⁵ -Beangsüme 'yaa kê -beang ga 'ka "wëëwë kö 'yii- beang 'sü ö 'sü -ko -ta. (Yö □në- wɔn 'gü, 'yö 'i dho- kê □dhe -ko 'ö Yesu Klisi -ya pö- 'ka bha- 'dhö kö 'i- -bha yê bha- kê -a kê -ko -ta kö 'i- =trɔɔn yö!) ⁶ □Ya 'go yö -zê 'gü, 'kekëme 'ö □saan ö -bha -dhe -bha □në- -dhe 'dhö- -bha □dhe -ya -blëesü -bhö. (-Bhö i faan do yö □në- wɔn 'gü kö i yê kê Yesu Klisi -dhe kö 'i- =trɔɔn yö.) ⁷ 'Wɔn -nu 'a- pö i -dhe bha -bhö i -zu 'gon- 'gü kö 'i- 'gü ma, -a -gen -mü □dhe kwa Dëme □në dho 'wɔn □gban "pepe 'gü ma "yaaki nu i -dhe.

⁸ I -zu -yö -bö Yesu Klisi 'ö -kê Davi suu 'gü -në 'ka, 'ö ga 'ö Atanna -ya -bö bha- -wɔn 'ka -kpeawo. -A -gen -mü □dhe Atanna -bha nao -sê 'a- do sië me □gban "pepe -go bha 'yö bha. ⁹ 'Sa nao bha □në 'a- do 'yö 'wo n -wëëdhe bho sië 'yö □wa looga -nu □gban -zian -kplü n -bha □dhe 'wɔnyaakëme 'dhö ya. "Këë yö -zê □gban 'gü, ma □në 'wo n -da -kaso 'gü, 'wii Atanna -wu -zê -da -kaso 'gü, (-wo me -nu draan -sië- 'ka -kpeawo). ¹⁰ 'Pë 'ö -kê 'yö 'a 'wɔn 'gbügbü- -nu bha- =gban kun n -bha bha 'yö bha. Kê "dhü kö 'me 'ö Atanna -ya -nu -ya ö -bha 'ka bha -wo dha 'pö -zu -yö Yesu Klisi -dhe -sü "gblüv "piü, kö -wo dhasü waa- -bha 'tɔbhodhe 'ö 'yaa yën 'ö Atanna "piü bha- =sloo. ¹¹ -A -gen -mü □dhe -wu ('ö Atanna -bha 'kodhigüme -nu 'wo- pö) □sië □dhe:

«□Ya kê □dhe kweng- -nu 'kwa ga kwa 'kwëë, kweng- -nu kwa -dho -tosea kê -dhe do 'gü.

12 □Ya kē □dhe kwa zuē" □ya kē
 -sεa
 kö ('kwa saan" Yesu -wɔn 'gü)
 kweng- -nu kwa -dho
 -gblüdédhe kē.
 "Kεε □ya kē □dhe 'kwa- pō -zē wo
 □dhe 'kwa- dɔ,
 yōō -dɪ 'pō -yō -dho -a pō 'yaa kwa
 dɔ.
 13 □Ya kē 'zū □dhe 'kwa 'go kwa
 -wɔ -ta,
 yō -zē 'yaa 'go ö -wɔ -ta,
 -a -gen -mü □dhe yō -zē -yō ö -dɪ
 -dɔ.
 Pē 'dhe 'kö □yaa- pō ö "dhi 'ka -ya
 'gü -wɔn -kē,
 'yaa 'to- 'gü tongtongdhö» bha 'yaa
 □sua 'ka.

*Atanna -bha yékēme 'ö- -wɔn
 -ya -zɔ kun -a -dhiang 'ö Pɔdhö -ya
 zē*

14 'Wɔn -nu 'i dho mεklangkēme
 -nu bha- -nu -zɔ -bö 'ka □nē 'a-
 pō bha, "kεε a -bhea i -dhe kö
 'i i kongga ziö- 'ka- -nu -dhe "sεε
 glöglödhö □dhe 'wa 'dho zaodhe
 -da 'wɔn -nu 'ö- -gen 'yaa 'dhö
 bha- 'gü, -a -gen -mü □dhe -a -kē
 "dhü -sü -yō 'mε 'wo "tu 'to siē-
 -nu -wɔ -bha bha- -nu □dheng □nē-
 wo. 15 -Bhö 'i 'gü dɔ "gbɪ- kö
 'i kē mεdraanmε 'ö- -bha yē -yō
 Atanna -zɔ kun, 'ö 'yiü- 'yaa- kē ö
 -bha yē kē -sü 'gü, 'ö yē -kē □dhe
 -kö 'wo- -zɔn 'ka- -dhe -a 'dhö □nē-
 'ka, kö 'i mε draan- teanwɔn 'ö go
 Atanna "piü bha- bha. 16 'Mε 'wo
 dhiang □wɪwɪ -nu 'ö- -gɔ 'yaa
 'dhö- zē siē, 'ö 'wo Atanna bho siē-
 'ka □fi "dhiü bha, -bhö "kan- -nu
 -bha, -a -gen -mü □dhe 'mε 'wo
 "dhü bha -wo wo -dɪ bho □nē- wo
 Atanna -dhe taa- =gblēen -kpεawo.
 17 -A -nu -bha mε draan- -wɔ -nu
 bha -wo mε sεe =naa □dhe -kö
 'ö bhiē -yō -kan 'ka mε -bha bha-
 'dhö. 'Mε 'wo "dhü bha- -mε 'bha
 -nu -mü Imene waa- Filētö -nu 'ka.
 18 □Wa "kan teanwɔn -bha, 'yō 'wo
 -da siē mε -nu -gɔ 'gü 'wo- pō-
 -nu -dhe □dhe Atanna □ya 'mε 'wo
 ga -a -nu -bö 'nu, "kεε -wo wo

"töng 'go- 'gü, ('yö 'wo- -nu zuē"
 □kaan -wɔ -nu bha- 'ka "kwēē, 'yö
 'wo -kan Atanna -bha zian -bha).
 19 "Kεε 'kö 'zū 'ö -kē □dhe -wa -pō
 "dhü □wε, 'yii 'dho Atanna -wɔ
 □dede -zē bho ö "gblɔɔ -ta. -A -gen
 -mü □dhe 'ö ö -bha 'kö "kpan 'kö-
 -ya bha 'yaa 'wü -pē 'ka, -yō 'klēē-
 -kpɔ -bha ö -wɔ 'ka 'ö- pō:
 «Kwa Dēme -yō 'mε 'wo- -bha 'ka
 -a -nu -dɔ» "εεn 'zū:
 «'Mε 'wo- pō wo -dɪ -dhe wo kwa
 Dēme -dɔ,
 -wo wo -bo 'wɔn yaa kē -sü 'ka.»

20 -A pō 'a- wo "dhü bha- 'klɔɔ-
 -mü □dhe Atanna -bha 'köodhe -yō
 -kē □dhe -gblüdē -gɔ 'köodhe 'dhö.
 Pē "fiē 'ö -kē -gblüdē -gɔ 'köodhö
 -a suu 'yaa kē dɔ. -A 'bha -nu
 -kē "sēnng 'ka 'ö- 'bha -nu 'wo -kē
 'wēē- 'ka, 'ö- 'bha -nu -dɪ 'pō 'wo
 -kē "dhü -nu waa- "sε gbɔ -nu 'ka.
 -A 'dhe -nu 'wo -kē "sēnng waa-
 'wēē- -nu 'ka bha 'yō 'wo -kē 'wɔn
 □bhlēēsü -nu -kē 'gü -pē 'ka. -A
 'dhe -nu 'wo -kē "dhü -nu waa-
 "sεgbɔ -nu 'ka bha, 'yō 'wo -kē
 'pō "wlaawɔn -nu -kē 'gü -pē 'ka.
 21 -Kɔ dɔ bha- 'gü, 'mε 'ö yōō -dɪ
 'pō 'ö ö -dɪ kun -sē, 'ö "slüüslü,
 -yō -dho kē yē □bhlēēsü -nu -kē
 'ka -pē 'ka Atanna -gɔ □dhe -kö
 'ö "sēnng waa- 'wēē- 'wo- 'ka bha-
 'dhö; -a -gen -mü □dhe kö -yō ö
 baa- -sü 'ka ö Dēme -dhe kö yē -sē
 suu "ɔɔ suu 'ö -dhi -dhe -ya kē ö
 'ka. 22 -A -wɔn 'gü, 'wɔn yaa -nu 'ö
 'nēglɔɔn -nu 'wo -kē siē bha, -bhö
 □dua- -gɔ. Kö 'i i faan dɔ -zɔ -yō
 Yesu -dhe -sü -bha, kö -kö 'i dho-
 kē- 'ka kö pō 'a 'dho -ya i -bha
 □nē 'i- -kö mɔɔ, kö -dho -yō kē i
 'gü, kö kaa mε □gban "pεpε ka kē
 ka 'kö -dhe -sē, kö mε 'ö- -nu "ta
 -kö 'dhö -sē Atanna wēēdhö 'ö 'wo-
 =bhlēē -ya bha kεng- -nu 'ka yō
 □nē- -dhe mɔɔ-; "kεε kö 'ka -tosεa
 kē ka 'kö "piü zuē" 'waanu -sü
 'ka. 23 -Bhö 'i bo zaodhe □taamasü
 -nu 'ö- -zun "dhiü -bhlɔɔ 'yaa 'dhö
 bha- -da -sü 'ka; -a -gen -mü □dhe

zaodhe -nu 'ö- suu 'dhö "dhü bha -yö "dhinaa [nê- da. Bhiü [dede i- 'wón do [dhe -a -da -me -nu 'waa ké [kpaosü. ²⁴ -A -dhe 'yaa- bha kö kwa Dème -bha yékème -zè -yö "dhinaa 'ma, "kèe -a -dhe a -bha [dhe -a -bha "klüsédhe [nê -yö me [gban "pèpe "yan -ma kun, kö -yö do me -nu draandhe 'ka, kö- zuè" -yö ké -sèa. ²⁵ Kö 'me 'wo zaodhe -da 'ka kö -ya -me -nu do [zinng 'gü -wu "nèenèe -nu 'ka, 'bha mü "dhü Atanna -dho -a "slè ké 'ö 'wo 'dhang bho teanwón 'ö go- "piü bha- "dhiü 'ö 'wo wo zuè" [slèè 'gü [wè? ²⁶ -A yö [nê [ya ké "dhü 'yö 'wón 'gü ma -sü dho ké- -nu -go 'yö 'wo dho 'go Sotraan -go döng 'ö- -nu kun 'yö 'wo -da -go [dhuèngdhe 'gü bha- 'gü.

3

'Wón -nu 'wo dho ké "töng [taa- masü 'gü -a -dhiang 'ö Pòdhö -ya zè ¹ [Ya 'go yö -zè 'gü, Timote n dheebhang, 'yaa n "piü [dhe 'wón 'gbü- 'ö dho ké "kpongtaadhe yèn "töng 'gü bha 'i ké- 'gü 'i tii -bha. ² -A -gen -mü [dhe -a "töng bha- 'gü, 'me 'wo -ya wo -dì -wón [nè- zuèn -ta doseng bha -wo -dho pa. -A -nu -bha 'wèega -wón -dho ké "gbü- 'ö -ziö 'wón [gban "pèpe -ta. -Wo -dho wo -dì zè 'to 'ka 'ö 'wo wo -dì sü 'kpii-. -Wo -dho dhiang yaya -nu zè Atanna kwi -bha 'ö 'waa wo 'kpòmè -nu -wu ma, 'ö 'waa 'wón -sè do. 'Wii 'dho "suü Atanna -go, "èen 'wii 'dho 'wón 'bha [bhlèè -ya. ³ 'Wii 'dho "wì me 'bha -bha -bha. Pè 'bha -pè 'bha -wèè 'yii 'dho- -nu ké. -Wo -dho me -nu yang ké 'ö waa- me 'bha -me 'bha 'waa [moo- 'gü. -A -nu "gblü- -dho ké 'ya-, 'ö 'wonsékème -nu -san -ya -nu -ké. ⁴ -Wo -dho -da me -nu -dhe pè "piü, woo do bha 'wón- -dho -siö -nu -dhe 'gü klöklö -bha, 'ö -dì -sü 'kpii- -ya -nu pa, 'ö 'wo wo -dì -gowón -nu fiè- bho Atanna -dhidhewón -nu

-bha. (-Nèng -bha -me -nu 'waa ké "dhü). ⁵ -A -gen -mü [dhe me [yaa- -nu yö, me -ya -nu -ga [dhe Atanna [bhlèèyame -nu 'dhö, "kèe kö 'gügbudhe 'ö Atanna -ya nu ö [bhlèèyame [dede -nu -dhe bha 'waa "wì- -ké -a -nu 'gü -sü -bha. -Bhö "kan me suu -nu bha- -nu -bha. ⁶ 'Me 'wo "dhü bha- me 'bha -nu -wo mü, -wo -dho 'wo -da me -nu -go 'kooðhe -nu 'gü, 'ö dhong -nu 'ö 'waa 'wón 'bha do 'wón 'ö Atanna -wón 'gü -a 'gü, 'ö 'wo pa -sü 'ka 'wón yaa 'ka, 'ö 'wo [zii 'wón yaa suu "pèpe 'ö- ké -dho -ya -nu -ké -a ké -sü -bha bha 'wo -da -a -nu -go 'gü, 'yö 'wo- -nu goo bho [sua -dhiang -nu 'ka. ⁷ Dhong -nu bha -wo wo "tu -to teanwón 'ö go Atanna "piü bha- -bha -kpeawo "kèe 'waa [moo- -bha kö -wa 'kloo- =dede do gbonggbongdhö. ⁸ 'Ö- gen 'dhö -ké [dhe 'me 'wo bha -wo 'ko -zè teanwón 'ö go Atanna "piü bha- 'ka [dhe -ko 'ö Zanesö waa- Zanblesö 'wo do- 'ka Moizö -go 'kpa bha- 'dhö. 'Me 'wo "dhü bha 'wón yaa -dì -sloo [nè 'wo wo -zu gon- 'ka, -a -nu -bha -zu -yö Yesu -dhe -sü 'gü 'yaa 'dhö, (Atanna [ya ö -ko "kan- -nu "dhiü). ⁹ "Kèe 'wii 'dho me 'gbe goo bho; -a -gen -mü [dhe me [gban "pèpe- -dho -a 'wón do [dhe "yaaki [nè 'yaa- -nu -bha [dhe -ko do 'ö Zanesö waa- Zanblesö -nu -bha 'dhö -ké 'ka yi 'bha 'ka bha- 'dhö.

Timote -zu -gban -wu 'ö Pòdhö -ya pö

¹⁰ "Kèe bhi -zè -ko 'a me [draan- 'ka i- -do, 'ö 'i n "ta -ko do, 'ö 'i n -zougüwón [gban do, 'ö 'i -zu -yö Atanna -dhe -ko, zuèèadhe 'ö n -go, -dho 'ö n 'gü waa- n 'wón -kun n -bha -ko -nu, ¹¹ n -wèè -ké 'wo- wo waa- saan" -nu 'a- wo bha- =gban -do 'kpakpadhö. Sèè suu -mèe [nè 'mii- bho Angtiosö -pö, "èen Ikönö -pö "èen Dhitrö -pö -nu 'gü? "Èen 'wón 'gbü- suu -mèe [nè 'yii wó n -ta -dhe -nu bha- 'gü? "Kèe -gasite 'yii

kwa Dème □slɔɔ, -yö kë n -dha -a □gban "pepe -gɔ. ¹² -A -dhea -bha kö 'kwa-'wɔn dɔ □dhe me "pepe 'wo- "piü □dhe 'wo -kplü Yesu Klisi -bha kpenngkpenngdhö kö 'wo Atanna dhɔɔbhaawɔn kë bha -wo -dho -a -nu -wëédhe bho, ¹³ "kɛɛ 'wɔnyaakème -nu waa- me -nu -pö -me -nu -zë, -wo -dho 'dho □në- wo wo "dhiü -kpeawo 'wɔn yaa kë -zian -ta. -A -gen -mü □dhe Sotraan □yaa- -nu -pö, 'yö woo -dɪ 'pö 'wo me -nu pö sië bha. ¹⁴ "Kɛɛ bhi -zë i -bha 'ka, 'wɔn -nu 'i- 'dhang bho- "dhiü, 'i- dɔ □dhe teanwɔn -mü bha, -bhö -a -nu kë -kpeawo kö 'i dho- 'ka. -A -gen -mü □dhe 'me 'wo i □draan 'wɔn -nu bha- bha bha i- -nu -dɔ, 'i- dɔ 'pö □dhe -a 'bha 'yaa □sua 'ka. ¹⁵ -Wɔ "slüüslü -nu 'wo -ya -sü 'ka Atanna -bha 'sëédhe 'gü i- -dɔ 'i go- 'ka "dhü i 'nëdhe 'gü, -wɔ -nu bha -wo -mɔɔ -bha 'wo i gba "yaaki 'ka kë "dhü kö 'i dha i -bha -zɔ -yö Yesu Klisi -dhe -sü -wɔn 'gü. ¹⁶ -Wɔ "pepe 'kö -ben zë -sü 'ka Atanna -bha 'sëédhe "slüüslü bha- 'gü bha- =gban □trɔɔn -së -yö -dhö, yö □në- ya me "bhü- -nu zuë" "piü 'yö 'wo -ya 'sëédhe 'gü, kö -wo kwa draan- pë 'ö kpengdhö -a 'ka, kö- 'dhe -nu 'ö 'waa -së kö 'kwa- dɔ. -Wɔ -nu bha □në 'wo kwa zun zian 'ö -së -a -bha, 'yö 'wo kwa □draan 'wɔn -së kë -sü -bha. ¹⁷ Kë "dhü kö 'me 'ö yë kë sië Atanna -dhe kö- -me -kɔ -yö □mɔɔ 'wɔn -së kë -sü -bha 'kpakpadhö.

4

¹ A- -pö i -dhe glɔglɔdhö kwa -bha Atanna waa- Yesu Klisi 'ö dho za dɔ "yaanme -nu waa- 'me □wa ga- -nu -bha, 'ö dho nu 'zü "kpong □taa kö -yö ö -bha -gblüédhe kë bha- -nu wëédhö □dhe: ² 'I me -nu draan- pë 'ö pö 'aa- -bha -a kë -sü 'ka, -bhö □nëng Atanna -wɔ pö -sü 'gü -a -nu -dhe glüü" glüüdhö "töng -së waa- "töng yaa □gban 'gü, kö 'i- -nu □song -nu pö, kö 'i-

-nu faan dɔ 'wɔn -së kë -sü -bha, "kɛɛ i zuë" -yö kë -sɛa. ³ Pë -nu 'a- pö i -dhe bha, -bhö -a kë, -a -gen -mü □dhe yi 'bha -dho □loo 'ö me "bhü- -nu 'waa "wɪ- -bha kö 'wo wo "tu 'to Atanna -bha me draan- -kɔ -së bha- -bha, "kɛɛ -wo -dho me 'dhe 'wo dho- -nu draan- -a -nu dhɔɔbhaawɔn -nu □në- -bha bha □në- mɔɔ-, -a -gen -mü □dhe -yö -dho kë- -nu "piü □dhe 'wo 'wɔn yaa □në- kë -kpeawo; ⁴ -a -gen -mü 'zü □dhe 'yii 'dho kë- -nu "piü □dhe 'wo wo "tu 'to teanwɔn -nu 'wo go Atanna "piü bha- -bha, "kɛɛ 'wɔn zii 'ö yi 'bha 'ka bha □në- ma -dho dho- -nu kë. ⁵ "Kɛɛ bhi -zë -bhö i zuë" 'kun i -bha -kɔ □gban -kɔ □gban 'gü, kö □wa i -wëédhe bho kö 'i- 'kun i -bha, kö 'i 'wɔn -taɔng -së 'ö -gban Yesu -bha bha- pö me "bhü- -nu -dhe, kö yë -nu 'wo -gban Atanna -wɔn -bha 'i- kë sië bha 'i- =gban "pepe kë -së 'ka!

⁶ ('Wɔn "pepe 'a- pö i -dhe "dhü bha- -gen -mü □dhe 'mii 'dho □gwëë "kpongtaadhe ya- 'gü 'zü kö 'a ziö -deewo 'gü i -dhe.) -A "töng □ya □loo kö 'a (ma -tosɛa nu □dhe "saapë 'dhö kö -yö kwa Dème) □yɔɔn bho "sia- N ga "töng □ya □loo. ⁷ Yë 'ö Atanna -ya dɔ n -kɔ 'ka kö 'a- kë bha, a- kë -sü 'ka ö kë -kɔ -ta, □dhe -kɔ 'ö -beangsüme -yö -beang sü- 'ka 'ö kë -beang ga 'ka bha- 'dhö 'ö 'a 'to -sü 'ka -kplü -sü 'ka 'dhang -bho -a "dhiü -sü -bha klöklödhö 'ö dho 'ö zun- 'ka -a "dhiütöyi 'ö □dɛɛ bha- -bha. ⁸ A- 'wɔn -dɔ □dhe 'faan- 'ö kwa Dème 'ö za dɔ me -bha teanwɔn -ta bha 'ö- -ya 'me 'ö pö 'aa- -nu -bha -a -nu -gɔ bha n -bha -dhö. -Yö -dho -a nu n -dhe yi 'ö dho za dɔ- 'ka me "bhü- -nu -bha bha- 'ka. 'Faan- 'ö "dhü bha mang dɔ n -bha 'yaa -mü -zianwo, -a -gen -mü □dhe 'me 'ö kwa Dème bha- -nu -sü "dhia 'dhö- -nu 'gü -yö -dho -a -nu -bha nu 'pö.

Pɔdhö -bha ö -dɪ -wɔn -dhiang ö- zë Timote -dhe

9 -Bhō -a "slē mōō- kō 'i nu n -dhe 'gü yō 'zodhō. 10 -A -gen -mü □dhe Demasō □ya 'go n □keng- -ya 'dho Tesadhonikō -pō 'gü, -a 'klōō- -mü □dhe -yō -kplü "kpungtaapē -nu -bha 'ö □ziō- 'ka Atanna "piü -pē -nu -ta. Klesan □ya 'dho Gadhatō -se 'gü, Titō -dī 'pō □ya 'dho Dadhōmatō -se 'gü. 11 Dhukō yōō do □nē □ya 'to n "piü yō n -takunme 'ka "tūng ya- 'gü. 'I nu siē, kaa- Makō -ka nu "kwēē, -a -gen -mü □dhe n -mawōn -dho zun- -bha kō -yō n -ta 'kun kwa Dēme -bha yē kē -sü -bha. 12 'Ma Tisikō bō 'pō Efezō -pō 'gü. 13 □Ya kē □dhe 'i nu siē, 'i nu n -dhe ma □gbauu- 'a- to Troasō, Kalipusō -gō 'kōōdhō bha- 'ka. Kō 'i nu 'pō n -dhe ma 'sēēdhe -be -nu bha- 'ka, "kēē -a 'dhe -nu 'wo kwi- -be 'ka bha □nē n -mawōn 'dhō- -bha 'gbūsū.

14 -Piōbhōmē Dhezandrō bha -yō 'wōn yaa 'gbē -kē -sü 'ka n 'ka, kwa Dēme -dho za dō -bha 'wōn yaa -nu 'ö- kē n 'ka bha- -wōn 'gü. 15 -Bhō i -dī 'kun- -gō -sē kō 'ya 'dho "slē yaa kē i 'ka 'pō. -A -gen -mü □dhe Atanna -wō 'kwa- pō siē me -nu -dhe bha- -san -ya -kē. -Ya "piü □dhe 'ö zun- -gō zian- -kpeawo.

16 'Dho -blēsū 'a- wo zadōdhe 'gü bha me 'bha 'yaa gun n "piü mü kō -yō n -zū -gban, kwa dheebhang -nu □gban "pepe -wo kē -kan n -zū 'kwēē-. "Kēē a -bheā Atanna -dhe kō 'ya 'dho- -nu 'kun tēē 'ka n 'to 'wo- wo do 'ka bha- -wōn 'gü 'ö- -nu -wēēdhe bho. 17 -A -gen -mü □dhe a- 'wōn -dō □dhe 'kō 'zū 'ö -kē □dhe me "bhū- -nu -zē -wo -kan n -zū 'kwēē- -dhe -kō bha- 'dhō, "kēē kwa Dēme -zē -yō -to n "piü, 'ö n faan dō 'ö 'a Atanna -wō pō 'kpakpadhō 'ö 'me 'waa Zuifō 'ka- -gban "pepe 'wo- ma. 'Yō n □kōō 'wōn "gbū- -gō □dhe -kō 'wo me sü- 'ka laabhōlaa "dhi "dhiü bha- 'dhō. 18 -Yō -dho n dha 'zū 'wōn "gbū- -suu "pepe 'ö dho nu n -ta -a -nu -gō -kō do bha □nē- 'gü, kē "dhü kō 'a n -due □slōō dhang- 'gü

-dhe 'ö ö -bha -gblüdēdhe kē siē- -bha bha- 'gü. -A 'tō -yō bho "tūng □gban "pepe 'gü! Kō -yō kē "dhü bha 'aa -yō kē. ('Pē 'ö gun n "piü 'a- pō i -dhe 'yō bha.)

19 -A pō Plisidhō waa- Akid- hasō -nu -dhe 'ma- -nu □tua bho, ma Onezifōō -gō 'kōōme -nu □tua bho 'gbē. 20 Edhatō -yō kē -to Kodhengtō -pō 'gü, 'yō 'a Trofimō to Midhe -pō 'gü 'pō, -a -gen -mü □dhe -a -bha 'yaa "pu -sü 'ka. 21 -Bhō i 'gü dō "gbū- kō 'i nu kō "nēē "tūng 'yi □lōō □kō.

Ebudhusō 'dhōō, Pudenō 'dhōō, Dhinisō 'dhōō, Klodia waa- kwa dheebhang -nu 'wo 'dhang bho Yesu "dhiü 'wo to □wa i □tua bho 'gbē.

22 Kwa Dēme -yō i faan dō -kpeawo, kō -yō dō "gbū- -yō -ga- site kē me □gban "pepe ka -dhe!

'Sëedhe 'ö Pödhö -ya bo Titö -dhe

1-4 Titö, bhi 'ö 'i -kë □dhe n gbö 'dhö, 'ö -gen -kë □dhe ma □ne 'a Atanna -dhiang zë i -dhe 'yö 'i gun -na 'dhang bho- -wön "dhiü, "këë 'ö koo- -zu -yö -a -dhe -sü 'ö do bha, 'sëedhe ya mang Pödhö -me, 'a -kë Atanna -bha gwëëmi 'ka, 'ö 'a -kë Yesu klisi -bha bome 'ka bha, ma □në 'a- bo i -dhe. Atanna -yö n -bo kö 'me -nu 'ö- -nu sü ö -bha 'ka bha 'a -zu -yö ö -dhe -sü -dhiang zë wo □në- -nu -dhe kö -wo wo -zu yö ö -dhe kö -wo 'dho- 'ka "dhiü -kpeawo. -Yö n -bo 'pö kö 'a- -nu draan- teanwön □dede 'ö -gen -yö go ö "piü bha □në- -bha. Teanwön 'ö "dhü bha □në dho -ko 'ö 'kwa kë- 'ka 'yö dho ö -zu 'kun -a -zön kwa -dhe. A- -kë "dhü kö me "bhü- -nu -wo 'dhang bho -tosea 'ö 'yaa yën -a -kë 'dhö -sü -wön □në- -dhiü. -A -gen -mü □dhe Atanna 'ö 'yaa □sua kë bha, -yö kë -tosea 'ö "dhü bha- -wön "plüün -bho kwa -dhe kö 'yii "kpöngtaadhe -zian -da □kö. 'Yö "töng 'kwa do- 'ka □dë ya □në- kpö kö 'pë 'ö- "plüün bho mebhudhe -dhe bha 'kwa- do- 'ka. 'Wön -taong -së 'ö "dhü bha Atanna 'ö kwa Dhame 'ka bha -ya -wön -kplü ma □në n -bha kö 'a- -dhiang zë me -nu -dhe. A- -dhe Atanna 'ö kwa Dë 'ka, waa- Yesu Klisi 'ö kwa Dhame 'ka bha- -nu -go kö -wo 'dhuë- kë i -bha, kö -wo i gba zuëwaanüsü 'ka.

Yë 'ö Titö dho- kë Kletö -se 'gü -a -dhiang 'ö Pödhö -ya zë

5 A i -to n □taama Kletö -se 'gü "dhü kö yë 'dhe n -ko 'yii □moo- kë -sü bha mü (kö "töng 'yaa n -go 'zü bha) 'i yö □në- kë. Kö 'i me -ya Atanna -bha 'kodhigüme -nu -go "dhiü 'do 'do 'ka 'pö- -nu

'gü. "Sanni 'i me -ya □dhe -ko bha- 'dhö, i -zu 'ya 'dho bho 'wön 'a- pö i -dhe -blesü 'ö -gban 'me 'wo dho kë- bha 'kodhigüme -nu "dhiüziöwome 'ka -a -nu -wön -bha bha □në- 'ka. 6 □Dhe 'me 'i dho- -ya bha -yö kë 'me 'ö me 'bha 'yii 'dho □moo- -bha kö -yö "sëedhe yaa kë- bha □në- 'ka, kö dhe do □në -yö kë- me -go, kö- me -bha 'në -nu -dö 'pö -wo kë 'dhang -bho Yesu "dhiü -me, 'ö me 'bha 'yaa □moo- -bha kö -yö "sëedhe kë- -nu -bha □dhe -a -nu 'ta -ko 'yaa -së, "ëen -a -nu goo -yö "gbü-, 'waa wo 'kpöme -nu -wö ma -a 'ka. 7 -A -gen -mü □dhe 'me 'ö dho kë Atanna -bha 'kodhigüme -nu -göme 'ka "dhü bha- -dhe 'yaa- -bha □dhe -yö kë 'me 'wo "sëedhe yaa -kë -bha, 'ö ö -dö sü 'kpii-, 'ö "dhiü-, 'ö we mü 'gbe, 'ö -ko -ta 'dhö "füüfüü "ëen 'ö □nao □moo □flü 'ka -a 'ka. 8 "Këë -a -dhe a- bha □dhe -yö kë 'me 'ö -dhang bun -së, 'ö 'pë 'ö -së □në -dho -ya -kë, 'ö □kpaosü, 'ö pö 'aa- -bha, 'ö Atanna □bhlëë -ya, "ëen 'ö- -ko -yö □moo ö -dö -bha □në- 'ka. 9 Kö -yö kë 'me 'ö ö -zu yö 'wön -taong -së 'ö teanwön 'ö go Atanna "piü □në- 'ka, 'ö 'yi ka □draan- -bha bha- -dhe □në- 'ka. □Yaa- kë "dhü □naa 'yö dho me -nu faan do ö -bha me draanwö -nu 'ö 'waa □sua 'ka bha- -nu 'ka, 'yö dho □moo- -bha 'ö □sua -ye 'me 'wo me draan- -ko "wëë kë sië bha- -nu 'yan -bha, 'yö- pö- -nu -dhe □dhe -wo wo -dö -pö □në 'wo- wo sië.

10 (-Bhö -a kë "slë 'ka kö Atanna -bha 'kodhigüme -nu -göme -nu 'i dho- -ya bha -wo kë □dhe -ko a- pö- 'ka bha □në- 'dhö), -a -gen -mü □dhe me 'gbe -wo -dhö 'ö 'waa me 'bha □bhlëë -ya, 'ö 'wo dhiang -nu 'ö- -go 'yaa 'dhö bha □në- zë 'yö 'wo "kpënn- -kë 'ka me -nu -go. 'Me 'wo "dhü bha- me 'gbe -dhe -wo -go Zuifö -nu 'wo wo zuë" □slëë 'wo 'dhang bho Yesu -wön "dhiü bha □në- -nu kpö 'gü.

11 -Bhō -a kē "dhū kō 'pē 'wo dho-pō 'ya 'dho [slɔɔ- nu -gɔ, kō -wo wo bo mɛ draan- kɔ suu bha- 'ka, -a -gen -mü [dhe [wa 'gügblüdhe -da 'kɔ -nu 'gü 'do 'do 'ka [waa- nu [draan [suasua -nu bha- nu 'ka kō 'wo 'wëe- =slɔɔ- kɔ 'yiü- sü bha [nē- kē- nu 'gü. 12 ('Pē 'ö dho 'wɔn -nu 'a- pō bha- nu bhɔ ka 'gü tean- -bha yō -mü [dhe) -a -nu -dɪ -bha 'wɔndɔmɛ do 'ö -kē Kletō mi 'ka [dhe- nu 'dhō 'pō, 'ö gun -ya -sü 'ka yi 'bha 'ka Kletō -sɛ [dede bha- 'gü bha [nē dhiang zē 'ö- pō: «Kletō -mɛ -nu -bha pē -mü [sua kē -sü 'ka, 'yō 'wo 'wɔnyaakēmɛ 'ka [dhe -kɔ 'ö wü "dhiü- -nu 'wo- kē 'ka wü 'nē -nu 'ka bha- 'dhō. -A -nu -kɔ 'yaa [mɔɔ pē 'bha kē -sü -bha. -A -nu -zɔgɔngüwɔn doseng 'ö 'dhō 'yō pē -bhō -sü 'ka.» 13 Pē 'ö Kletō mi bha 'ö- pō bha tean- mü. -A -kē "dhü -sü 'gü, -bhō -ya 'dhang -bho Yesu "dhiü -mɛ -nu "yan 'gü kō 'wa 'dho wo 'tu 'to [suasua -nu 'wo mɛ -nu draan- siē- 'ka bha- -bha, "kɛɛ kō -wo 'dhang bho teanwɔn 'ö go Atanna "piü bha [nē- "dhiü. 14 Kō 'wa 'dho 'dhang bho -kwezlan -nu 'ö Zuifō -nu 'wo -bho siē bha- "dhiü, 'ö 'wo -kplü 'zü 'mɛ 'ö [wa wo [taa -ya Atanna -bha teanwɔn -gɔ bha- nu -bha 'tɔng- -nu -bha. 15 'Mɛ 'ö- zuē" 'dhō "puu, pē [gban "pepe- -kē -mɛ 'gü "puu "slüüslü 'ka, 'yō 'mɛ 'wɔn yaa 'dhō- zuē" -bha, 'ö 'yaa 'dhang bho Yesu "dhiü bha yō -zē 'ö pē [gban -ga pē yaa 'ka, -a -gen -mü [dhe kō 'wɔn yaa -ya "yaaki waa- zuëga [gban -bha. 16 ('Mɛ 'wo 'dhü bha -bhō -a "slē mɔɔ- kō -wo wo bo -kē "dhü -sü 'ka; -a -gen -mü [dhe) -wa -pō -wo -dɪ -dhe [dhe wo Atanna -dɔ, "kɛɛ kō -nu kēwɔn -zē 'bha 'yaa bhɔ 'mɛ 'wo Atanna dɔ- -nu kēwɔn -nu -bha. 'Mɛ 'wo "dhü bha -wo -yēnngsü Atanna 'gü, 'waa- -wɔ ma, 'pē 'ö- dhɔ 'yaa- kē bha [nē wo -zē 'wo- kē. -A -nu -kɔ 'yaa [mɔɔ 'wɔn -sɛ

-zē doseng -zian kē -sü -bha.

2

'Dhang -bho Yesu "dhiü -mɛ -nu "ta -kɔ -dhiang 'ö Pɔdhō -ya zē

1 Bhi -zē -bhō mɛ draan- mɛ draan- kɔ -sɛ 'ö "slüüslü 'ö go Atanna "piü bha [nē- -bha. 2 -Bhō -a pō -kweazē -nu -dhe -wo kē -kɔ -mɔɔ wo -dɪ -bha -mɛ 'ka (we mü -sü 'gü), "kɛɛ -wo kē 'mɛ 'ö mɛ -nu dho- -nu [bhlēē -ya, 'ö 'wɔndɔdhe 'dhō- -nu -gɔ -a -nu kēwɔn -nu waa- -a -nu -zɔgɔngüwɔn -nu 'gü, "kɛɛ 'ö 'wo wo -zɔ yō Atanna -dhe [dedewo, 'ö -dho 'dhō- -nu 'gü [nē- 'ka, kō- -nu zuē" -yō kē -sɛa 'mɛ 'wo 'wɔn yaa -kē -nu 'ka -a -nu "piü. 3 -A pō 'pō dhong -nu -zɔgbansü -nu -dhe -wo -tosea 'ö pō 'aa- bha [nē- kē, 'wa 'dho dhiang yaa zē mɛ -nu -bha 'wo- -nu kwi zē- 'ka, 'wa 'dho [nēng we -ta, -wo kē -dhio -sɛ -dɔ gwaangɔdhe "gbɔnggbɔng -nu -ta -mɛ [nē- 'ka. 4 Kē "dhü kō -wa -zɔn -nu -dhe [dhe -a -dhe a -bha [dhe -a -nu -bha gɔɔn- -nu -dhɔ -ya -nu kē waa- -nu -bha 'nē -nu 'dhō. 5 -A -dhe a -bha [dhe -a -nu kēwɔn -nu waa- -nu -zɔgɔngüwɔn -nu -wa -zɔn [dhe -wo [kpaɔsü. 'Wa 'dho -zua zē, -wo -ya woo- 'kɔ -wɔn zuēn -ta kō -wo woo- yē -nu -wɔn 'kun "gbu-, kō -wo woo- gɔɔn- -nu [bhlēē -ya, kō -wo wo -gɔ 'dho- -nu -dhe "sia-, kē "dhü kō mɛ 'bha 'ya 'dho Atanna -wɔ -dhiang yaa zē.

6 -Bhō -a pō 'nēglɔɔn -nu -dhe -kɔ do bha- 'gü 'pō [dhe -wo kē [kpaɔsü -a -nu kēwɔn -nu waa- -nu -zɔgɔngüwɔn -nu 'gü. 7 ([Dhe 'ö -kē [dhe bhii -dɪ 'pō i -kē 'nēglɔɔnnē 'ka bha,) -bhō -gleng -dhe -wɔn kē kō i -mɔɔ "kwëē "yɔɔ -nu -wo -tosea kē -kɔ 'sü i -bha -bha. -Bhō mɛ -nu draan- teanwɔn -dɪ -slɔɔ [nē- 'ka, -kɔ 'i dho- kē- 'ka kō mɛ -nu -wo i [bhlēē -ya [nē -bhō -a mɔɔ- "töng [gban 'gü. 8 -Bhō -a kē -sɛ kō 'wa 'dho "yi yō

i zë -dhiang -nu "piü 'ö 'wo i □tɔɔ -kë 'ka, kë "dhü kö 'yiü -yö dɔ kwa -dhiang yaa zë -mε -nu -bha kö 'wa 'dho pë 'bha □slɔɔ 'wo-pö kwa -bha.

⁹ -Bhö -a pö 'pö □dhuëng -nu -dhe -wo wo dëmε -nu □bhlëë -ya -kpeawo kö 'pë 'ö dho- -nu -zu 'kun □në -wa kë, -a -nu "yan 'ya 'dho ziö wo dëmε -nu 'gü ('ö 'wo dhiang zë -nu -wɔ □wlöö). ¹⁰ 'Wa 'dho □kwaan bho- -nu -ta, "kεε -wa "slë mɔɔ -kpeawo kö- -nu dëmε -nu -wo 'dhang bho- -nu "dhiü -a -nu këwɔn -nu "piü. Kë "dhü kö mε -nu □waa- -dhe yö kö -wo mε draan -wɔ 'ö go kwa Dhame, kwa -bha Atanna "piü bha- -dhiang -së zë.

¹¹ (-Kɔ 'ö 'dhang -bho Yesu "dhiü -mε -nu dho -tosea kë- 'ka □në bha.) -A -gen -mü □dhe Atanna -ya -zɔn mε "pεpε □gban -dhe □dhe ö -dho ö -bha -gasite kë- -nu -dhe kö □wa bɔ ö 'ka -wo dha -sü □slɔɔ. ¹² -Gasite 'ö "dhü bha □në kwa □klang -kë pë -nu 'ö- -dho -yö Atanna -kë -a kë -sü 'ka, waa-tosea kë -ko yaa 'ö "kpong □taa yö bha- 'dhö. Yöö do bha 'zü □në kwa □klang -kë -ta "yaaki 'ka -sü 'ö pö 'aa kë mε -bha, "kεε 'ö mε -yö Atanna □bhlëë -ya bha- 'ka. ¹³ -Kɔ bha □në 'kwa dho -tosea kë- 'gü 'ö dho- 'ka "dhü 'ö zun- 'ka -dhekpaoyi -së 'ö kwa -zu 'dhö- 'gü, 'ö nu sië, 'ö kwa -bha Atanna 'ö 'kpii-, kwa Dhame Yesu Klisi dho nu- 'ka ö -bha 'tɔbhɔdhe 'gü bha- -bha. ¹⁴ Yesu -yö ö -dɔ -nu mε "bhɔ- -nu kwa -dhe kö 'ö kwa dha □në- wo 'wɔn yaa suu "pεpε □gban -go, kö 'kwa kë "slüöslü, kö 'kwa kë yöö do □në ö -bha 'ka, kö 'wɔn -së □në- kë -peng -yö dɔ kwa -ta.

¹⁵ 'Wɔn suu bha □në 'i dho mε -nu □klang kë- 'ka kö 'dhang -bho Yesu "dhiü -mε -nu -wa kë □dhe -ko bha- 'dhö. 'Mε 'wii "wɔ- -bha kö -wa kë □dhe -ko bha- 'dhö, -bhö -ya -nu "yan 'gü, -bhö -a pö glɔglɔdhö kö -yö 'to i -bha -bha, kë "dhü kö

mε 'bha 'ya 'dho □slɔɔ- -nu kpö 'gü 'ö i □bhlëë -siö, 'ö 'i -kë -bhaasü, 'ö-pö □dhe 'bhaa mε -draan 'wɔn -nu bha- -bha -mε 'ka.

3

¹ -Bhö -a pö 'dhang -bho Yesu "dhiü -mε -nu -dhe -wo wo "tu 'to "sε -gɔmε -nu -wɔ -bha, kö 'pë 'wo- pö- -nu -dhe -wa kë. -A pö- -nu -dhe -wo kë 'wɔnsëkëmε 'ka, ² 'wa 'dho mε 'bha -dhiang yaa zë, 'wa 'dho "dhinaa 'ma, 'wa 'dho -dɔn bho. -Wo kë dhɔngsü mε □gban "pεpε 'piü, kö -wo mε □gban □bhlëë -ya -kpeakpeawo. ³ -A -gen -mü □dhe kwaa -dɔ 'pö kwa -gun □dheng -sü 'ka -blæsü 'ö 'wɔndɔdhe 'yaa gun kwa -go, 'ö 'kwa mε -nu □bhlëë -siö, kwa -gun □dhuëngdhe 'gü kwa dhɔɔbhaa -pë -nu waa- kwa -zɔgɔngüwɔn -nu -go, 'ö 'kwa -tosea -kë -mawɔn yaa -dhe waa- -ya pë -dho 'ka -sü -nu 'gü, 'ö 'kwa -ya mε -nu -san 'ka, 'ö 'wo kwa -san -kë 'pö. ⁴ "Kεε □dhe 'ö Atanna 'ö kwa Dhame 'ka bha- -bha -dho 'ö- -kë kwa 'ka, waa- -bha "klɔsëdhe bha- -zɔn mε "bhɔ- -nu kwa -dhe "töng □ya □loo, ⁵ 'yö kwa dha, "kεε 'sa kwa -wëë □dede □në- -kë 'yö kwa dha bha- wo, 'yii kë □dhe -a dhɔɔbhaawɔn □në 'kwa- -kë 'yö 'kwa dha- -wɔn 'gü; "kεε kwa 'kpɔ -dee 'ö- wo, 'ö 'kwa- 'gü -zu bhö bha, waa- -bha 'Nii- "slüöslü 'ö kwa "gla 'ö- wo kö 'kwa kë mε -dee 'ka bha □në kë -sü 'ka kwa dha -ko -dee bha- 'ka. ⁶ Atanna -yö -bɔ Yesu Klisi 'ö kwa Dhame 'ka bha □në- -ta 'yö 'Nii- "slüöslü 'gbe □dede □gbaɔ kwa -go. ⁷ Kë "dhü kö (kwa 'ö 'kwa -kë -a -bha 'në -nu 'ka bha) □song 'ya 'dho kë kwa -bha 'ö wëëdhö -a -bha -gasite 'ö- -kë kwa -dhe bha- -wɔn 'gü, kë "dhü kö 'kwa -tosea -së 'ö Atanna "piü 'ö kwa -zu 'dhö- 'gü bha- -slɔɔ. ⁸ 'Wɔn 'ö tean- 'ka 'yö 'a- pö bha.

Yö □në- -wɔn 'gü 'yö 'i dho mε -nu draan- 'ka glɔglɔdhö. Kë "dhü

kö 'dhang -bho Atanna "dhiü -me -nu -wo faan □slɔɔ □dedewo kö -wo 'wɔn -sɛ □nɛ- kɛ -kpeawo. -A -gen -mü □dhe 'wɔn -sɛ kɛ -sü □nɛ -sɛ, yö □nɛ □mɔɔ- -bha 'ö me -nu -zɔ kun. ⁹ 'Bha 'dho zaodhe "wlaasü -da me -nu 'ka 'wɔn -nu 'ö- =trɔɔn 'yaa 'dhö bha- 'gü. I "tu 'ya 'dho kɛ me "bhema -nu -gengodhe -wɔn -bha. -Bhö i bo "dhinaa waa- "dhi -ko zɛ -sü 'ö -gban Zuifö -nu -bha 'tɔng- -nu -bha bha- 'ka. 'Bha 'dho- kɛ, -a -gen -mü □dhe -a □trɔɔn 'yaa 'dhö, -a -wɔn 'gü 'yii 'dho 'wɔn -sɛ kɛ me 'bha -dhe. ¹⁰ 'Me 'ö 'dhang -bho Yesu "dhiü -me -nu "pɛ siɛ- 'gü, -dhio dɔ- -me -ta □dhe do □ple -nu 'dhö □kö -blesü kö -yö ö bo- -kɛ "dhü -sü 'ka. □Ya kɛ □dhe 'yii i -wu ma tongtongdhö, -bhö -a kɛ kö -yö 'go 'dhang -bho Yesu "dhiü -me -nu kpö 'gü. ¹¹ -A -gen -mü □dhe bhii □dede i- -dɔ □dhe 'me 'ö suu 'dhö "dhü bha kö □ya ö □taa □nɛ- zun tean- -zian -gɔ, 'yö- kɛwɔn -nu -wa -zɔn □dhe □ya 'go zian -ta bha.

¹² -Wɔ -totaamasü 'a dho- 'kpɔ i -bha yö -mü □dhe: a -dho Atemasö waa- Tisikö bha- me do bo i -dhe. 'Me 'ö "dhü bha □ya □loo i -dhe 'gü kö bhi -zɛ 'i nu "vaandhö kö 'i -kpan n -bha Nikopodhi -pö 'gü, -a -gen -mü □dhe -yö n "piü □dhe 'a "nɛnɛ "töng ya- kɛ mü. ¹³ -Bhö i 'gü dɔ "gbɪ- kö 'tɔngdɔme Zenasö waa- Apodhosö 'wo 'dho siɛ "ta 'ö- 'gü bha 'i- -nu -ta 'kun kö 'wa 'dho -kpla pɛ 'bha -wɔn 'gü -a -nu -bha "ta -zian bha- "dhiü. ¹⁴ 'Wɔn 'ö "dhü bha bhii do 'bhii 'dho kɛ- kɛme 'ka. -A -gen -mü □dhe kwa -bha me -nu 'wo mü 'pö bha- -dhe a -bha kö -wo gbaɔ- -sü draan- 'pö kö -wo me -nu -mawɔn 'dhe 'ö "vaandhö -wɔn 'ka -a □yaɔn, kö- -nu -bha -tosea -yö me -nu -zɔ 'kun 'pö.

¹⁵ 'Dhang -bho Yesu "dhiü -me -nu 'wo -dhe ya- 'gü □wa i □tua bho. 'Ya 'dhang -bho Yesu "dhiü -me -nu 'ö yi -dho -ya -nu -kɛ 'pö

kwa -bha -kplü -a -bha -sü -kɛ do -sü -wɔn 'gü, 'wo i "piü mü bha- -nu □tua bho 'pö 'gbe.

Atanna -bha 'dhuɛ- -yö me □gban ka 'kun!

'Sëedhe 'ö Pödhö -ya bo Fidhemō -dhe

1 Mang Pödhö -me 'wo n -da -sü 'ka -kaso 'gü Yesu Klisi -dhi-ang 'a- zë □në- -wön 'gü bha yaa- kwa dheebhang Timote □në 'yi 'sëedhe ya- bo bhii Fidhemō -me 'i -kë yi dhöobhaame □dede 'ka, "këë 'ö 'i -kë 'pö yi yë -kë Atanna "piü "yöw 'ka bha i 'dhö, 2 -A -bha 'kodhigüme "pëpë 'wo bho 'ko -ta i -gö 'köödhö bha- -nu 'dhö, kwa dheebhang dhebhö 'ö i -bha dhebhö 'ka 'wo Apia -kë bha waa- i gbö Asipö 'ö -kë Yesu -bha "södha 'ka 'pö □dhe n 'dhö bha ka □në ka -dhe, 'ya ka □tua bho 'gbe. 3 Yi -bhea kwa Dë Atanna -dhe kö waa- kwa Dëme Yesu Klisi -wo ka gba 'dhuë- 'ka kö -wo zuëyagblöü- nu ka -dhe.

4 Fidhemō n dheebhang, "töng "üü "töng 'a bhea" sië- 'ka Atanna -dhe, a- nuë" -bho i -wön 'gü □dedewo. 5 -A -gen -mü □dhe i -bha -zö -yö kwa Dëme Yesu -dhe -sü bha waa- i -bha Atanna -bha me -nu -dho -wön -taong -yö -nu yi -ta yö -kpeawo, 'ö yi "tuüdhö -kpeawo. 6 "Këë a -bhea 'pö- -dhe kö i -bha -zö -yö -a -dhe -sü bha- 'bha □në -yö -da 'gü -kpeawo -yö 'dho- 'ka, kë "dhü kö me -kpea 'wo to -wo 'wön -së "pëpë 'ö Klisi -ya kë -sü -faan -da kwa 'gü bha- kë -sü -dhe yö i -gö. 7 Atanna -bha me -nu -dho -bha i kë -sü 'ö 'i- -nu -ta kun "dhü bha- ma 'a- wo, -yö -dhi n -dhe □dedewo 'ö n zuë" dho n ko 'gü 'ö 'waanu -tekpe -tekpädhö, n dheebhang, -a -gen -mü □dhe -a kë 'i- wo "dhü bha 'yö Atanna -bha me -nu zuë" -ya -a -nu "gblöü-.

8 Yö □në- -wön 'gü 'yö 'wön 'a □möö- -bha 'nu 'a i -kö kpö- 'ka Klisi 'to 'gü 'i- -kë kö- "sü 'yaa i

-dhe bha, 9 'yö mang Pödhö -me 'ö 'ma kë -kweanë 'ka "këë 'ö 'a -kaso 'gü Yesu Klisi -wön 'gü ya 'ö n "piü □dhe 'a □bhea □në- wo i -dhe -a -wön 'gü -dho 'gü bha. 10 Bhea" □në 'a- wo i -dhe Onezimö 'a kwa Dëme Yesu -dhiang zë- -dhe kö a -kaso 'gü 'ö 'dhang bho- "dhiü, 'ö □ya kë □dhe n gbö 'dhö □dëe Atanna -bha zian -ta bha- -wön 'gü, n dheebhang Fidhemō. 11 A- do □dhe -a □troön 'yii kë i -bha -a zü bho -sü 'gü, "këë □taamasü ya- 'gü -a □troön -dho kë me □gban □ple ko -bha. -Yö -dho kë i -bha □dhe 'ö n -bha -kö 'ö- 'gü -a 'dhö □dhe -kö 'ö- 'to 'dhö- 'ka 'pö -a 'dhö, -a -gen -mü □dhe □waa- pö Onezimö kö -wa pö 'në 'ö □troön 'dhö- 'gü.

12 -A bo □në 'a- wo sië i -dhe bha, "këë -a -wön -yö n -gö □dhe n "yanga 'dhö. 13 'Yaa gun n "piü -zianwo □dhe 'a n -kö bho- 'gü, kë "dhü kö -yö 'to i "gblüü 'gü yö, kö -yö kë n -kö "dhiü "töng 'a- 'ka -kaso 'gü 'wön -taong -së -wön 'gü ya- 'gü □dhe -kö 'ö- -dhe 'dhö- -bha 'nu □dhe 'i kë- 'ka -a 'dhö. 14 "Këë 'yaa n "piü □dhe a- -kë "dhü kö 'mii- pö i "yaan. -A -gen -mü □dhe 'yaa n "piü □dhe 'bha- pö 'i 'wön -së kë n -dhe, 'i- kë □dhe 'wön 'ö- "sü □në 'yaa i -dhe -a 'dhö, "këë -yö ga bhii □dede □në i 'gü, kö 'ya 'dho kë □dhe □wa faan wö me -ta.

15 'Bha mü "dhü "kan 'ka- wo ka 'kwëë- yi 'bha 'ka bha -yö -kë "dhü kö -kpan 'dhe kaa- wo ka 'kwëë- =taamasü ya- 'gü bha -yö 'to "dhü "se 'tuü- 'ka □we, 'dee- 'wön dö? 16 'Pë 'ö n "piü □dhe 'a- pö i -dhe yö -mü □dhe kö ka -bha -kpan 'kwëë- -sü 'dhe 'ö dho kë □taamasü ya- 'gü bha 'ya 'dho kë □dhe -blëesü -bha 'dhö, "këë kö- -bha -kë i -bha □dhuëng 'ka -sü □gban waa- -bha -bha, kö- =bhlëë -yö kë i -gö □taamasü ya- 'gü kö -yö zio- 'ka -blëesü -bha -ta, kö 'i- 'sü -zianwo □dhe i dheebhang 'ö-

-wɔn 'dhö i -gɔ 'gbɩ-, "kɛɛ 'ö- -dho -yö ma ɲnë n -kë -blɛɛsü ɲdedewo ɲnë- 'dhö kwa Dɛmɛ Yesu Klisi -bha zian -ta.

¹⁷ Ö ɲya kë ɲdhe 'i n sü ɲdede -zë wo ɲdhe i "taɔngdë 'dhö tɛan- =dede 'ka, kö -bhö i -kɔ -ya -a -dhɛng -bha ɲdhe -kɔ do 'ö 'ma nu 'nu mü 'i dho -kɔ -ya 'ka n -dhɛng -bha bha ɲnë- 'dhö. ¹⁸ Kö ɲya kë -zianwo ɲdhe ɲya 'wɔn yaa suu "ɔɔ suu 'ö ɲnë- kë i 'ka, "ɛɛn 'ö kë pë 'bha -zian ɲnë ɲkwaan i -ta, 'kö 'zü 'ö -kë pë suu "ɔɔ suu 'ö- 'ka, -bhö -a kë ma 'wɔn 'ka. ¹⁹ 'Wɔn 'ö- -wɔn 'gü 'yö -wɔ 'ö ya mang ɲdede ɲnë 'a- -bɛn zë ɲdhe mang Pɔdhö -mɛ ma ɲnë 'a dho- "wɛɛ nu i -dhe bha 'yö bha. Kë "dhü kö 'i 'dhang bho 'pë 'a- pö bha- "dhiü. ("Kɛɛ 'sa i- 'wɔn -dɔ 'kpakpadhö ɲdhe bhii ɲdede -zian 'i bha, i ma ɲnë n -bha 'ka i -bha -kë 'mɛ 'wo 'dhang bho Yesu "dhiü ma -a -dhiang zë -sü 'saa- 'gü -a mɛ do 'ka -sü bha- -wɔn 'gü, "kɛɛ 'yaa n "piü ɲdhe 'a "dhi zun yö -zë -bha.) ²⁰ Bheɛ" ɲnë 'a- wo sië i -dhe kö 'i dɔ 'gbɩ- i zë kwa Dɛmɛ -wɔn -dhe kö 'i 'wɔn do bha- kë n -dhe, kö -yö n faan -sɛa 'bha -da n 'gü Klisi -bha zian bha- -ta.

²¹ 'Dhang 'a- bho i "dhiü ɲnë- -wɔn 'gü, 'yö 'a 'sëédhe ya- bɔ i -dhe, -a -gɛn -mü ɲdhe a- 'wɔn -dɔ 'kpakpadhö ɲdhe 'pë 'a- pö i -dhe bha 'bhii 'dho -kɔ 'ka, "ɛɛn i -dho -a "dhiü -ziö -ta -zian kë. ²² 'Bha kë, -bhö -dhe 'i dho n ɲyëé bho- -bha -a mɔɔ- =sië kö 'i- -ya i -kɔ "sɔɔ, -a -gɛn -mü ɲdhe a 'dhang -bho "dhiü ɲdhe bheɛ" 'ka- wo sië Atanna -dhe n -wɔn 'gü bha -yö -dho ka -wɔ ma 'ö- "slé -kë 'ö 'wo n ɲlɔɔ, 'ö 'a nu 'a -wo ka -dhe 'gü.

²³ Epaflasö 'ö -kaso 'gü -dhe ya- 'gü 'pö ɲdhe n 'dhö Yesu Klisi -wɔn 'gü bha -ya -pö 'ya ka ɲtua bho. ²⁴ Makö waa- Adhitakö, Demasö waa- Dhukö 'ö 'wo -kë n yëkéyɔɔ -nu 'ka bha ɲwa ka ɲtua bho 'pö.

²⁵ Kö kwa Dɛmɛ Yesu Klisi -bha -gasite bha -ya kë ka -dhe yi ɲgban

"pɛpɛ 'ka bha 'aa -yö kë!

**'Sëédhε 'wo- bɔ
Atanna -bha mε -nu
'wo
Eblö
'ka -a -nu -dhε**

*Atanna -bha dhiang -zë mε
'bhɯ- -dhε -kɔ -dhiang 'wo- zë Eblö
-nu -dhε.*

¹ -Yö kē ka "yaan □dhε 'ö gun
yi 'bha 'ka, Atanna -yö kē -bɔ
ö -wɔdhiüloomε -nu □nē- -nu -ta
-gen -yan 'gbε □dede 'ka "εεn -kɔ
'gbε □dede 'gü, 'yö dhiang zë kwa
'bhεma -nu -dhε. ² "Kεε -yö bɔ
-sü 'ka ö Gbö □dede □nē- -ta "tüng
-totaamasü 'kwa dɔ- 'ka ya- 'gü,
'yö dhiang zë kwa -dhε. -Yö -bɔ
yö □nē- -ta 'yö -tosea -pē -kē, -yö
yöö do bha 'zü □nē- -ya -sü 'ka
pē □gban "pεpε -mε 'ka. ³ Yö 'ö
bha □nē Atanna -bha 'tɔbhɔdhε
'ö dhang- 'gü bha- "blεεn- 'ka.
Yö 'ö bha □nē Atanna -bho bha
□dede 'ka "kpung □taa. Yö 'ö bha
□nē "kpungtaadhε -todhüsü 'dhö
-tosea kē siē- -wɔ -bha 'gügɔdhε
-bha. Yö 'ö bha □nē □dhε 'ö □ya 'ö
bo mε "bhɯ- -nu -dha -a -nu -bha
'wɔn yaa -gɔ -sü 'ka, 'yö dho 'ö -ya
-yεa -sē 'ö- Dē Atanna "mlümlüsü
bha- "sɔɔ dhang- 'gü bha- 'gü.

*Yesu Klisi -due -kē 'kpii- Atanna
-bha "kiē -nu -gɔ -sü -dhiang 'wo- zë*

⁴ -A -kē "dhö -sü bha- 'gü -a -due
'ö 'dhö, 'waa- -zɔn -zianwo Atanna
-bha "kiē -nu -bha 'ka, 'wɔn 'ö-
-wɔn 'gü 'tɔ 'tɔ □bhléésü 'ö -ziö
-a -nu -bha -ta Atanna -ya nu- -dhε
bha 'yö bha. ⁵ "εεn 'ka- ma 'mε do
□dhε Atanna □yaa- pö ö -bha "kiē
'bha -dhε □dhε:
«Bhi □nē 'i n Gbö 'ka,
'ma- pö n "dhi 'ka □dεε
□dhε ma □nē 'a i Dē 'ka?»
"εεn □yaa- pö ö -bha "kiē -mεε
□nē- -dhε do 'Zü □dhε:
«A -dho kē i Dē 'ka, 'yö 'i -kē n Gbö
'ka.»

⁶ "Kεε □dhε 'ö Atanna yöö ö Gbö
do 'ö- -bha 'nē -blεésü 'ka bha- bɔ
"kpung □taa 'yö- pö:

«-A -dhea -bha □dhε ma "kiē -nu
□gban "pεpε -wo zun- -dhε
kpiö 'gü.» ⁷ 'Yö- pö 'zü ö -bha
"kiē -nu -bu 'gü □dhε:

«-Yö ö -bha "kiē -nu -kē "tεε 'ka,
'yö- -nu -kē 'pö peng 'nεε- 'ka.»

⁸ "Kεε □dhε 'ö zun ö Gbö -zë -bha
'yö- pö:

«"Kεε bhii Atanna -mε -zë i -bha
-gblüdedhε 'dhö

-kɔ 'ö- -bha 'yö dho 'to- -bha,
-a -bho "gblɯɯ -pē 'yii 'dho kē
tongtongdhö,

'sa pö 'yii 'dho kē i -bha mεdhε
bha- -bha,

⁹ -a -gen -mü □dhε 'wɔn 'ö pö 'aa-
-bha □nē- kē -dho -yö i -kē,

'wɔn yaa -dho 'yaa i kē,
'wɔn 'ö- wɔn 'gü, 'yö Atanna 'ö -kē

i -bha Atanna 'ka bha
'ö i -ya -sü 'ka, 'yö i pa -sü 'ka

zuēniida 'ka,
'yö -due 'ö □bhléésü 'ö -ziö i "tayɔɔ

-nu -bha -ta
-a nu -sü 'ka i -dhε.» bha 'yö bha.

¹⁰ 'Yö -ya mü 'zü 'ö- pö:
«Bhi □nē bhi -zë 'i "sε -kē -a

zübhoi 'ka,
'yö 'i dhang- -pē -kē i □dede -kɔ

"dhε 'ka, n Dēmε.
¹¹ 'Sa 'pē 'i- -nu -kē "dhö bha

□gban- -dho ziö,
"kεε bhi -zë, i -dho 'to "dhö

doseng.
-Wo -dho kē zii □dhε sɔ 'dhö,

¹² 'ö 'i- -nu -yε □dhε sɔ 'dhö,
'ö- 'dhε □ya "blé 'i- -dee -pē -kē,

"kεε bhi -zë, -kɔ do 'i- 'ka 'yö 'i dho
'to- 'ka,

i -kwε 'bha 'yii 'dho "kan "dhiü
tongtongdhö.»

¹³ "εεn Atanna □yaa- pö 'zü ö
-bha "kiē 'bha -dhε do □dhε:

«-Bhö nu kö 'i -ya -yεa -sē 'ö n "sɔɔ
ya- 'gü

kö -yö 'dho -yö zun- 'ka yi 'a -dho i
-kɔ □mɔɔ- 'ka

i 'yao- -nu -bha -a -bha -ee?»

14 -A -kë "dhü -sü bha- 'gü, kö Atanna -bha "kië -nu bha "yina "klü -së -nu -mü. Wo □në 'wo- -ko "dhiü 'yö- -nu bö -nu wo 'me 'ö- -nu -ya -tosea -së këmë 'ka -a -bha -gblüdüdhëpö 'gü dhia" -a -nu -ta 'kun -dhe 'gü. ("Këe Yesu Klisi □në- -due 'dhö 'kpii- Atanna wëëdhö.)

2

1 'Wön 'ö- -wön 'gü 'yö- -dhe 'dhö- -bha □dhe tsanwön 'kwa- ma 'ö -gban Yesu Klisi -wön -bha bha 'kwa 'to -kplü -sü 'ka- -bha kpenngkpenngdhö, kë "dhü kö 'wa 'dho kwa gwo bho 'wo dho kwa 'ka □dheng -zian -ta bha 'yö bha. 2 -A -gen -mü □dhe "sanni 'tong- 'ö Atanna -bha "kië -nu -wa do yi 'bha 'ka Moizö -dhe kö -ya do Izraëdhö -më -nu -dhe bha- 'gü -wön -yö kë, kö më "bu më 'ö 'yii- 'gü -wön kë kö Atanna -yö 'wön bho- -më 'gü -a -naa -bha bha -oo, 3 'yö- 'dhe 'kö Klisi yöö □dede 'ö- pö □wë? -A pö 'a- wo "dhü bha- 'klö- -mü □dhe dha -sü 'kwa- -dhiang ma bha kwa Dëmë bha yöö □dede □në- -blëësü pö, 'yö 'më 'wo- ma bha, -a □bhlëë 'dhö 'pë 'ö- 'ka 'wo- -dhiang zë kwa -dhe. 4 'Yö Atanna -di 'pö 'ö ö -ko "gblü -ya -a -nu -bha "sëë- -dhe bha- 'gü "dhabhliwön 'sëennë -nu waa- "gblüglbü -nu kë -sü 'ka. Kë "dhü kö 'kwa- 'wön do- -bha □dhe 'yaa □sua 'ka. 'Yö dho 'zü 'ö -bhödhe 'ö- -bha 'Nii- 'slüöslü 'ya bho më -dhe bha- 'gü -gblü 'më 'wo 'dhang bho 'wön bha- "dhiü bha- -nu -ta -ko 'ö -dhi -dhe -a 'gü.

5 'Sa -yö kë ka "yaan □dhe -dhekpao dhia" yi- -dhiang zë sië bha, Atanna 'yii ö -bha "kië -nu -zë -a -nu -ya -a -godhiü -më 'ka, -yö Yesu Klisi □në- -ya. 6 -A -gen -mü □dhe më 'bha -ya pö -sü 'ka Atanna -wu 'gü -dhe 'bha 'gü mü □dhe: «'Aa n Dë Atanna, mëbhüdhe -kë -më 'ka 'yö i -zu -yö -bö -a -wön -ta?

"Een mëbhüdhe □dhe -më □dede □në- 'dhö

'yö 'i -ya -wön zuën -ta?

7 'Yö -zë më □ya waa- i -bha "kië -nu -a -nu -ya 'ko "dhiü,

'bha- -bha 'töbhödhe bha- -da 'në 'bha

-wo i -bha "kië -nu -bha □wlöö "töng 'në 'bha 'ka,

'yö 'bha -ya mü 'zü 'bha -nu -dhe, □ya 'go mü 'zü 'bha □bhlëë -ya -bha □dhe -ko

'wo- -ya 'ka -gblüdü -bha -a 'dhö,

8 'ö go mü 'zü 'bha -ko -moö pë □gban "pëpe -bha -sü -faan nu- -dhe.»

□Waa- pö Atanna □ya -ko -ziö pë □gban "pëpe -go -sü -faan nu më "bhü- -dhe, kö -wo -wü pë □gban "pëpe suu □dede □në- 'ka, kö 'wii pë 'bha -pë 'bha -go 'sü- 'gü. "Këe 'sa yö -zë □gban 'gü më 'yaa- -dhe yö "töng 'kö 'kwa do- 'ka ya- 'gü □dhe -a -ko -yö ziö -sü 'ka pë □gban "pëpe -go. 9 "Këe kwa- 'suan- -zë bho □dhe Yesu bha □në Atanna -ya □bhlëë -da ö -bha "kië -nu -bha □wlöö "töng 'ö -tosea kë- 'ka "kpöng □taa bha- 'ka. Kë "dhü kö -yö ga më □gban "pëpe -wön 'gü, -gasite 'ö Atanna -ya -kë kwa -dhe bha- -wön 'gü, "këe 'yö 'kwa- yö sië 'zü □dëe 'töbhödhe waa- -bhlëë -nu 'yi □bhaa ga 'ö- wo "dhü bha- -wön 'gü bha. 10 'Sa -a -dhe -gun -bha 'nu □dhe Atanna 'ö pë □gban "pëpe -da, 'ö pë □gban "pëpe 'wo 'dhö yö □në- 'saa- 'gü bha, -yö Yesu bha □në- kë -saan kwa -wön 'gü -më 'ka. Kö -yö kë kwa dha -sü bha- -go -da 'plöö -ko 'ka. Kë "dhü kö ö bhäng -nu bha- më 'gbe 'kwa kë -da -a -bha -gblüdüdhëpö 'gü -më 'ka, -a -gen -mü □dhe Yesu bha □në -da -nu 'ka mü -më 'ka.

11 Yesu bha □në më □gban -bha 'wön yaa -bho -nu -bha -më 'ka Atanna wëëdhö, 'yö 'më 'ö □ya bo -a -nu -bha 'wön yaa -bho -nu -bha -sü 'ka "dhü bha weng- -nu 'wo -kë Dë do bhäng -nu 'ka. 'Wön 'ö- -wön

'gü, 'yö- -nu -dhe 'ö dheebhang -sü 'yiü- 'yaa- kë bha 'yö bha. ¹² -Ya -zë yö □në- -wɔn -dhe 'yö dhiang zë 'ö- pö:

«N Dë Atanna a -dho i -dhiang zë n dheebhang -nu -dhe,

'ö 'a "tan bho i -zü me kpö 'gü.»

¹³ 'Yö -ya mü 'zü 'ö- pö:

«A -dho n -zɔ yö Atanna -dhe.»

'Yö go mü 'zü 'ö- pö:

«Atanna -bha 'në -nu 'ö- nu n -dhe bha □në yeng- -nu 'yi ya.»

¹⁴ □Dhe 'ö -kë □dhe 'me 'ö- -nu -dhe sië Atanna -bha 'në -nu bha məbhudhe "yaan- -dhe -nu -mü bha yö □në- -wɔn 'gü, 'yö yöö -dɪ 'pö 'ö -gla me "bhu- 'gü □dhe -a -nu 'dhö. Kë "dhü kö ga 'ö yöö- wo bha, -yö kë ö -kɔ -ziö Sɔtraan 'ö -ga -bha 'gügɔdhe 'dhö- -gɔ bha- -gɔ -sü 'ka, ¹⁵ kö 'me 'wo gun □dhe me 'dhö □dhuəng 'ka -kpəawo -a -nu -bha -suö ga -gɔ -sü -wɔn 'gü bha, -yö kë- -nu dha -kɔ 'ka. ¹⁶ -A -gen -mü □dhe nu 'ö- wo "kpung □taa bha 'yii nu kö -yö Atanna -bha "kië -nu -zë -a -nu -ta 'kun. -Yö -nu kö -ya kë □dhe -kɔ 'ö Atanna -wɔ -ya pö- 'ka □në- 'dhö □dhe: -Yö -nu Ablaamö suu 'gü -në -nu □në- -nu -ta 'kun -dhe 'gü. ¹⁷ Yö □në- -wɔn 'gü, 'yö- -dhe 'dhö gun -bha □dhe -yö kë □dhe ö dheebhang -nu bha- -nu 'dhö -kɔ □gban suu 'do 'do □në- 'gü. Kë "dhü kö 'ö kë -a -nu -bha "saabhome 'kpü- 'ö 'yaa ö -wɔ 'to -a 'ka Atanna wëëdhö, -a -gen -mü □dhe -a -dheə -bha □dhe 'me 'ö "saabhome 'kpü- 'ka "dhü bha -yö kë 'me 'ö məbhudhe -wëë -ya -kë, "kɛɛ 'ö 'wo 'dhang bho- "dhiü -a këwɔn -nu 'wo Atanna wëëdhö -a 'gü □në- 'ka. Kë "dhü kö Atanna -yö □mɔɔ- -bha -yö ö -bha "següme -nu -mawɔn 'to. ¹⁸ 'Sa -a kë 'ö- wo "dhü bha □në- -wɔn 'gü, 'yö □mɔɔ- -bha "tüng 'kwa dɔ- 'ka ya- 'gü, 'yö Sɔtraan 'dhö 'me -a -nu 'gü dan sië bha, 'yö- -nu -ta kun, -a -gen -mü □dhe -yö kë yöö -dɪ 'pö- 'gü -dan.

3

Yesu □bhlëë -bha -kë 'kpü- Moizö -gɔ -sü -dhiang 'wo- zë

¹ Yö □në- -wɔn 'gü, n dheebhang "slüüslü -nu 'ö 'ka 'dhang bho Yesu Klisi -wɔn "dhiü, ka 'ö Atanna □në ka -dhe 'pö bha, -ka Yesu Klisi 'ö- bɔ kö -yö kë kwa -bha -zɔ -yö -dhe -sü 'kwa -dhiang zë sië bha- "saabhome 'kpü- 'ka bha □në- -ga. ² -A pö 'a- wo "dhü bha- 'klɔɔ- -mü □dhe yö ö bha □në 'yii 'go ö -wɔ -ta Atanna 'ö- -ya 'wɔn bha- këme 'ka bha- -dhe, □dhe -kɔ 'ö Moizö -ya -kë 'ka 'pö Atanna -bha yë 'ö- dɔ -kɔ 'ka -a -gɔ 'kɔɔdhö bha- 'gü yi 'bha 'ka bha- 'dhö. ³ -Ka ka "yan 'to yö □në- -bha, -a -gen -mü □dhe yö □në- -bhlëë 'dhö 'kpü- Moizö -bha □dhe 'kɔdɔme -zë □bhlëë 'dhö 'kpü- 'kɔ 'ö- dɔ -a -bha -kɔ 'ö 'gü bha- 'dhö. ⁴ -A pö 'a- wo "dhü bha- 'klɔɔ- -mü □dhe 'kɔ "pɛpɛ kö 'dhö, me □në- =gban dɔ, 'sa Atanna □në pë □gban "pɛpɛ -da. ⁵ Moizö 'yii pë "pɛpɛ 'ö Atanna -ya këwɔn pö- -dhe ö -gɔ 'kɔɔdhö □në- do -zian 'to. Yö -zë Atanna -bha gwëëmi 'ö- -ya 'wɔn 'ö yöö- kë -a pö -me 'ka □në gun- 'ka. ⁶ "Kɛɛ Klisi -bha 'to 'ö- wo ö -wɔ -ta bha -ya -wo "dhü -a -bha -kë Atanna Gbö 'ka -sü, kö -ya 'sü -ya -ya ö -bha 'kɔ -gɔ "dhiü bha □në- 'gü. 'Sa -a -bha 'kɔ 'ö "dhü bha yö -mü kwa □në kwa 'ka "ni kö 'kwa 'to -kplü -sü -zë 'ka 'wɔn 'ö kwa -zɔ 'dhö- 'gü 'ö kwa □nii -da sië bha- -bha, kö kwa -bha 'dhang -bho -a "dhiü -sü bha □ya 'to kwa □kweng.

Atanna -bha me -nu -bha -ya wo -dɪ 'flëë- 'gü -sü -dhiang 'wo- zë Eblö -nu -dhe

⁷ 'Wɔn 'ö- -wɔn 'gü, 'yö Atanna -bha 'Nii- "slüüslü -yö dhiang zë 'ö- pö:

⁸ «□Ya kë □dhe 'ka n -wɔ ma □dɛɛ 'ö □dɛɛ 'ka -a 'gü, -ka 'to kö 'ka 'dhang bho- "dhiü, 'ka 'dho □kɛgbaandhe kë □dhe -kɔ

'ö ka "bhema -nu -wa -kë 'ka yi
'bha 'ka "wla -ta,
'ö 'wo n 'gü dan bha- 'dhö.

9 -A -gen -mü □dhe ka "bhema -nu
-wo kë n -gen -moo yi 'bha 'ka "wla
-ta,

'ö 'wo n 'gü dan,
'sa kö- -nu "yan -yö 'wön -nu
'a- kë sië- -nu kpö 'gü bha- -bha
"dhö

-kwe -kaong -yiisiö 'ka.

10 'Wön 'ö- bhloo -yö ma n 'gü,
'yö 'a- pö- -nu zuëga -ya -nu -zian
□në- -kë -kpeawo

-a -nu -zu 'gön -ko -nu 'gü,
'waa n dhoo bhaa -zian do tong-
tongdhö bha 'yö bha.

11 A -sö -bhö yö □në- 'gü,
'a- pö 'wii 'dho wo -gen -da -ya -dɪ
'flëë- 'gü

-dhe 'ö n -yëa □bhaa bha- 'gü
tongtongdhö.»

12 -A -kë "dhö -sü bha- 'gü, n
dheebhang -nu, -kaa kë -së kö me
'bha zuëga 'ya 'dho kë yaa 'ka,
"këë "gbɪ- 'ka ka kpö 'gü, 'ö- -më
-yö -kan Atanna "yaan -sü bha-
-bha. 13 Kaa -zian -zë -ka ka 'ko -nu
faan □në- do -kpeawo kö 'ka 'dho-
'ka, kö -yö 'to- 'ka "dhö -yö zun- 'ka
□dëë 'ö Atanna -wu 'sëédhe -yö -wɪ
'ka bha- ziö -sü -bha. Kë "dhö kö
më 'bha 'ya 'dho kwaa ö -dɪ -zü 'ö
'wön yaa -yö "kpënn- -kë -go 'ö-
zuë" -yö -kë 'zü -deewo "glooglo.
14 -A pö 'a- wo "dhö bha- 'kloo- -mü
□dhe □ya kë □dhe -zu -gön -dhe -ko
'ö gun kwa -go -a 'zü bho -yi 'ka
bha, □ya kwa -ko 'kun kö -yö 'to-
'ka "dhö -yö zun- 'ka -a "dhiütöyi
-bha, kö Klisi "tayoo -nu -mü kwa
'ka.

15 'Wön 'ö- -wön 'gü, 'yö Atanna
-wu -ya pö □dhe:

«'Ka- -wu ma □dëë 'ö □dëë 'ka- 'gü,
'ka "wɪ- -bha,

'ka 'dho ka "tu ta- -go
□dhe -ko 'ö ka "bhema -nu -wo
□këgbaandhe -kë 'ka
yi 'bha 'ka -a 'dhö» bha 'yö bha.

16 -A -gen -mü □dhe de "wëë 'bha
□në kë Atanna -wu ma 'yö -ya -go
-koo 'gü kö 'yii kë më "pëpë 'ö
Moizö -yö zian bho- -nu 'ka 'ö go-
-nu 'ka Ezitö -së 'gü bha wo -zë
-a -nu 'ka? 17 "Ëën de "wëë 'bha

□në 'wön -yö -siö Atanna -dhe -a
-nu "piü -kwe -kaong -yiisiö 'ka kö
'yii kë 'më 'wo -da "dhiü 'ö 'wo ga
"tung -ta bha wo -zë -a -nu 'ka?

18 "Ëën de 'bha □në Atanna -yö -sö
-bhö -nu -dhe 'ö- pö:

«'Wii 'dho -da -ya -dɪ 'flëë- 'gü -dhe
'ö n -yëa □bhaa bha- 'gü tong-
tongdhö.»

kö 'yii kë 'më 'kö 'wo -ya -go -koo
'gü bha- -nu 'ka? 19 "Këë 'sa kwa
'yan -ya -dhe 'gü □dhe 'wii -da
-dhe 'ö Atanna -ya -dhiang zë "dhö
bha- 'gü tsan- 'ka 'dhang 'wii- bho-
"dhiü bha □në- -wön 'gü.

4

1 -A -kë "dhö -sü bha- 'gü, □dhe 'ö
-kë □dhe "plüün 'ö Atanna -ya bho
kwa -dhe 'ö -gban -ya -dɪ 'flëë- 'gü
-dhe 'ö- "piü bha- -bha bha- "tüng
'yii ziö □kö bha, -ka -kwaa kë -së
kö më 'bha 'ya 'dho □sloo ka kpö
'gü 'ö to □taama, 'ö □fië 'wön bha-
'gü. 2 -A -gen -mü □dhe -ko do 'wo
□nao -së bha- do- 'ka -a -nu -go yi
'bha 'ka bha □në 'wo- do sië- 'ka
kwa -go 'pö □dëë, -wu bha- -zun
"dhiü -bhloo 'ö 'yii kë 'më -a -nu
'gü -yö □see bha- -nu -go bha- 'kloo-
-mü □dhe 'wii kë 'dhang □në- bho-

"dhiü kö -wo wo -zu 'gön Atanna
-dhe. 3 "Këë më 'kö kwa -zë 'kwa
'dhang bho -sü 'ka -wu bha- "dhiü
bha, kwa -dho -da -dhe 'ö Atanna
-ya -dhiang zë 'ö- pö:

«Bhloo □ya 'ma n 'gü,
'ma -sö -bhö □dhe 'wii 'dho -da -ya

-dɪ 'flëë- 'gü
-dhe 'ö n -yëa □bhaa bha- 'gü
tongtongdhö» bha- 'gü.

-A -gen -mü □dhe "tüng 'ö- pö sië-
'ka "dhö bha kö 'ö pë "pëpë kö -da,
kö □yaa- =gban kë 'nu yi 'bha 'ka
□waa- -yëa -nu bha- =gban 'dhö.

(Me 'wo bha -da 'ö 'wii- wo mü bha -yö kē -to wo □nē- nu -bha, -a 'dhe 'bha 'yii 'to Atanna -zē -bha.)
 4 -A pō 'a- wo "dhü bha- 'klɔɔ- mü □dhe 'wɔn 'ö -gban "kprɔngtaadhe waa- -tapē -nu -pē kē -sü -bha bha, -a -dhekpaoyi "saople -naa bha Atanna -ya -dhiang zē -dhe 'bha 'gü 'ö- pō:

«□Dhe 'ö □ya kē "dhü, 'yö Atanna -yö 'ö "tɛɛ pa -a -dhekpaoyi "saople -naa bha- 'ka, kö □ya 'ö bo yē "pɛpɛ bha- =gban kē -sü 'ka.»

5 'Sa 'wɔn dō 'ö -gban -a pō 'ö Atanna -ya wo □dhe:

«'Wii 'dho -da -ya -dɪ 'flēē- 'gü -sü 'ö n -yɛa □bhaa bha- 'gü -sü -bha» bha

6 mɛ -blɛɛsü -nu 'wo naɔ -sē bha- ma bha, -da 'ö 'wii- wo -dhe bha- 'gü bha- 'klɔɔ- mü □dhe 'wii 'dhang □nē- bho- "dhiü, "kɛɛ dɔ 'kwa- wo □dɛɛ, mɛ- -tun □mɔɔ -bha 'ö -da mü.

7 'Wɔn 'ö- -wɔn 'gü, 'yö Atanna -yö □dɛɛ -dee 'bha -ya bha 'yö bha. -Yö -bɔ Davi □nē- -ta 'yö yö -zē pō □taama kö- yi 'nē 'bha □ya □gwēē, 'yö- pō:

«□Ya kē □dhe 'ka Atanna -wɔ ma □dɛɛ, -ka 'dhang bho- "dhiü, 'ka 'dho ka "tv ta- -gɔ.»

8 -A pō 'a- wo "dhü bha- 'klɔɔ- mü □dhe □ya kē □dhe Zozue 'ö kē dɔ Moizö "piü -zun Izraedhö -mɛ -nu -dhe "dhiü -sü 'gü bha -yö -da 'nu 'mɛ 'wo bha- -nu 'ka -dhe 'ö Atanna -ya pō bha- 'gü, kö 'yii 'dho -ya mü 'zü 'ö □dɛɛ 'bha kpɔ. 9 -A -kē "dhü -sü bha- 'gü, kö -ya 'flēē- 'gü -sü 'ö □dhe -a 'dhe 'ö Atanna -ya wo -dhekpaoyi "saople -naa 'ka bha- 'dhö bha, -yö -tun 'mɛ 'wo 'dhang bho- -wɔ "dhiü -a -nu -bha 'ka □dɛɛ. 10 -A -gen -mü □dhe 'mɛ 'ö -da -ya 'flēē- 'gü -dhe 'ö Atanna "piü bha- 'gü, kö yē 'ö- -mɛ -ya kē bha 'yö dho- 'gü "tɛɛpadhe 'gü 'pō

□dhe -kɔ 'ö Atanna -ya -kē 'ka -a 'dhö. 11 -A -kē "dhü -sü bha- 'gü, -ka -kwa kwa 'gü dɔ "gbɪ- kö 'kwa -da -dhe bha- 'gü. -Ka -kwaa kē -sē kö mɛ 'bha 'ya 'dho gɔɔgbɪdhe kē 'zü kwa kpō 'gü □dhe 'mɛ 'wo gun yi 'bha 'ka bha- -nu 'dhö, 'ö- -mɛ -yö 'ö -dɪ □fiē -yɛa bha- 'gü.

12 -A -gen -mü □dhe Atanna -wɔ bha pē "yaandhe -mü, "sɪ -ya -dhe, -a -bha "dhiüdhe -zian -zē -yö -ziö -siangga 'ö- "dhiü -zian 'dhö □ple -a -ta. □Ya "yɛ mɛ -bha -yö -dho 'ö zun mɛ zuēpiüwɔn waa- mɛ 'nii- -bha -wɔn -nu -bha, 'ö- -nu bho 'koo □dhe -kɔ 'ö -dhaa -yö wü □nɛng bho- 'ka wü ga -bha 'ö zun- 'ka -a ga 'gü "yɔn -bha bha- 'dhö. Yö □nē kwa -zɔ -gɔn 'ka -wɔn bha- -sē waa- yaa -a -nu -bho 'koo dɔ. 13 Pē "pɛpɛ 'kö Atanna -ya -da, -a 'bha 'kö yöö kē -bin 'gü -a wēédhö 'yaa 'dhö. Yö 'ö kwa "kplɛng bho -dhe -mɛ 'ka bha pē 'bha -pē 'bha 'yaa -bin -a -gɔ, -a □gban "pɛpɛ -yö zang -ta klangklangdhö.

14 -A -kē "dhü -sü bha- 'gü, □dhe 'ö -kē □dhe "saabhɔmɛ 'kpiki -kpiki 'ö kwaa Atanna -nu kwa -wɔ zun 'kwēē-, 'ö □ya ziö dhang- nu □gban 'gü □ya -wo Atanna -kuu "dhiü, Yesu 'ö Atanna Gbö 'ka, 'ö 'kwa 'dhang bho- "dhiü 'ö 'kwa- dhiang zē siē bha -yö kwa -gɔ bha, -ka -kwa kwa 'gü dɔ "gbɪ- kö 'kwa 'to -kplü -sü 'ka 'dhang -bho -a "dhiü -sü 'kwa- dhiang zē siē bha- -bha. 15 -A pō 'a- wo "dhü bha- 'klɔɔ- mü □dhe yö 'ö kwa -bha "saabhɔmɛ 'kpii- 'ka "dhü bha -yö kwa -dɔ, -ya 'wɔn -dɔ □dhe- "sɪ 'yaa kwa -dhe kö 'kwa 'dho 'wɔn yaa kē tongtongdhö. -A -gen -mü □dhe -yö kē -tɔsɛa -kē 'pō kwi dɔ ya- 'gü □dhe -kɔ dɔ 'kwa- kē siē- 'ka ya- 'dhö. 'Ö Sɔtraan -ya 'gü dan 'pō □dhe -kɔ dɔ 'ö kwa 'gü dan siē- 'ka bha- 'dhö. "Kɛɛ 'yö yö -zē 'yii 'wɔn yaa kē tongtongdhö. -A -wɔn 'gü, □ya kē □dhe faan 'yii kē kwa

'gü, -yö -moo -bha 'ö kwa -ta 'kun Atanna wëedhö. ¹⁶ -A -kë "dhü -sü bha- 'gü, "sika 'bha -zian 'ya 'dho kë kwa 'gü, -ka -kwa [yoo Atanna -bha -gblüedhe -gblöo 'ö -gasite -kë kwa -dhe -dhe 'ka bha- "soo, -yö -dho kwa -wëe -ga, 'ö kwa -mawon to, 'ö kwa -ta kun- 'kun "tüng 'gü.

5

¹ -A -gen -mü [dhe me "pepe 'kö Atanna -ya -ya "saabhomé 'kpii- 'ka ö -gö 'koodhö bha -ya -ya "dhü kö -yö me -nu -wu "dhiü [në- =loo ö -bha, "εεε kö -ya -nu -bha "saa- =në- bho. ² "Κεε "σι 'yaa kë 'ö- wo 'me 'ö "dhü bha- -dhe 'pö [dhe me -kpea [gban 'dhö bha [në- -wön 'gü, 'yö [moo- -bha 'yö 'wön 'ö -gban 'me 'waa 'wön 'bha dö, "εεε 'ö [wa -da Atanna "dhiü -a -nu -wön -bha bha- 'gü ma ö 'kloo- 'ka, 'yö- -nu -wëe -ga. ³ 'Yö -ya mü 'zü 'yö ö -d- -bha 'wön yaa -nu -bha 'saa- bho 'pö [dhe me -kpea 'dhö. ⁴ -A -wön 'gü, me 'bha 'yaa [moo- -bha kö -yö ö -d- -ya "saabhomé 'kpii- 'ka kö Atanna -zë 'yii- me -ya [dhe -kö 'ö Aadhön -ya 'ka yi 'bha 'ka -a 'dhö.

⁵ -A -kë "dhü -sü bha- 'gü, Klisi -d- 'pö 'yii ö -d- -ya. Atanna [në- -ya [dhe -kö 'ö Aadhön -ya 'ka -a 'dhö, -a -gen -mü [dhe -ya -pö ö -wu 'gü [dhe:

«N Gbö -mü i 'ka, 'ma kë i Dë 'ka [dεε.»

'Yö -ya mü 'zü 'ö- pö -dhe 'bha 'gü [dhe:

⁶ «I -ya 'a- wo "saabhomé 'ka bha, i -dho 'to- 'ka "dhü 'ö- 'wön- yën [dhe Mεεsisedékö -bha 'dhö.»

⁷ Yesu bha [në 'ö gun kö -yö -tun "kpong ya- =taa, 'yö ö -wu "dhiü [wlü 'ö [bhea "gbu waa- "yanyi 'ka, -gbe "bu kë -sü 'ka Atanna 'ö [moo- -bha 'ö- dha ga -gö bha- -dhe, 'yö Atanna -yö ö "tu 'to 'pö- -wu -bha -dhio 'ö- ma- -wu -ta bha- -wön 'gü. ⁸ -A -bha -kë Atanna Gbö

'ka -sü [gban waa- -bha -bha, -yö kë -wu -bha kö 'ö sëe suu [gban "pepe 'do 'do bho. Kë "dhü kö 'ö -gö -dho Atanna -dhe "sia- -sü draan-. ⁹ [Dhe 'ö [ya bo saan" bha- wo -sü 'ka "dhü, 'ö Atanna [yaa- 'wön dö [dhe 'wön 'ö- -kë bha- du 'bhaa- -bha 'zü, 'yö- sü 'ö- -ya -tosea 'ö 'yaa yën -a -nu 'me 'wo wo -gö dho- -dhe "sia- -a -nu -dhe -me 'ka, ¹⁰ 'yö- sü 'ö- -ya "saabhomé 'kpii- 'ka [dhe Mεεsisedékö 'dhö.

-Kan Atanna -bha zian -bha -sü -dhio'wo- dö Eblö -nu -ta

¹¹ 'Wön 'gbe [dede -pö ka -dhe -wön -yö yi -bha 'wön 'ö -gban Yesu Klisi -bha -kë kwa -bha "saabhomé 'kpii- 'ka -sü -bha [dhe -kö bha- 'dhö bha- 'gü, "κεε -a -ta -pu ka -dhe -kö 'bha -yö 'me kö ka 'wön 'gü ma -dhe -yö 'ya-. ¹² -A pö 'a- wo "dhü bha- 'kloo- -mü [dhe kö dö 'kwa- wo 'nu [dεε ya, ka -zë 'ka kë me -nu -draan Atanna -wu -bha -me [në- 'ka. -A -gen -mü [dhe ka -da -bha zian -ta -yi 'yaa [dεε, "κεε 'yaa "dhü. Pë 'në -nu 'wo -gban Atanna -wu -bha 'ö 'wo 'me [wa -da -a -bha zian -ta -dee 'gü, -a -nu [draan- -bha bha [në ka bha -wön 'dhö -tun -bha 'zü kö -wo ka draan- -bha [dhe -kö 'wo 'yon nu- 'ka 'në -dee -nu -dhe bha- 'dhö. 'Kaa -dho "dhiü -wön -zë -bha kö 'ka -bhöpë "gblüöglbü -bhö. ¹³ 'Sa -da Atanna -bha zian -ta -sü zü -bho -ta -wön -nu 'wo [dhe 'yon 'ö me -ya nu 'në -dee -dhe kö -yö 'gla -a 'dhö bha 'me 'kö- -bha -wön 'dhö -tun -bha, kö -yö -tun 'në [në- 'ka Atanna -bha zian -ta bha, kö 'yii kë [kö pë 'dhe 'ö 'me [wa kë me "gblüöglbü 'ka -a -bha zian -ta 'wo- -bhö bha- -bhö -me 'ka, kö 'yii kë [kö 'me 'ö 'wön -së waa- 'wön yaa -a -nu -bhokoo dö -a 'ka, ¹⁴ -a -gen -mü [dhe -bhöpë 'dhe 'kö bha -yö 'me [wa -kian -a -bha 'ta bha- 'sü -sü 'gü, 'ö- -nu zué" [ya 'wön -së waa- 'wön yaa -nu -bho 'ko "piü -sü -yaki dö bha [në- -nu -bha 'ka.

6

¹ -A -kë "dhü -sü bha- 'gü, -ka -kwa-dho "dhiü -zian □në-moo-kö 'kwa Atanna -wü 'dhe 'ö 'wön zü -bho -ta -wön -nu 'ka bha yö -zë -züö kwa □taama, kö- 'dhe 'ö me "gblüglü -nu -bhöpë 'ka bha 'kwa yö □në- bhö. -A -gen -mü □dhe Atanna -wön zü -bho -ta -wön -nu 'wo □dhe -ko "kpan -ya -sü 'dhö, 'ö -kë □dhe -kwaa "wlaawön -nu kë -sü -zü -sü kö 'i 'dhang bho Atanna "dhiü -a 'dhö oo, ² "εεν me "zu -sü -nu waa- me "zu 'kloo- nu 'kö 'wo bha oo, -ko -ya me □gbin- sü (kö -wa -me "dhiü bhea" wo Atanna -dhe) -sü -nu bha oo, me □wa ga 'nu -a -nu -bö -wön -nu bha oo, "εεν Atanna -bha 'wön 'ö dho- bho me 'gü -dhe 'bha □kpaoyi -bha 'ö- "dhiütodhe 'yii 'dho kë bha- dhiang -nu bha 'kwii 'dho 'to yö -zë pö -sü -bha -kpeawo. -A -gen -mü □dhe 'ka yö -zë □gban ma 'nu. ³ -Ka -dho "dhiü -zian □në- moo-. Pë 'dhe 'kö kwa -mawön 'dhö- -bha kö 'kwa- kë "ni kö Atanna -zë □ya "wü- -bha yö -mü -dho "dhiü -sü bha □në- 'ka.

⁴ -A -gen -mü □dhe me "bu me 'ö Atanna □ya bo 'wön -bho 'koo do -sü nu -sü 'ka- dhe 'ö □ya bo- do -sü 'ka, 'ö -bhödhe 'ö go- "piü dhang- 'gü bha- -blëesü □ya bho- me -dhe, 'ö- -bha 'Nii- "slüöslü bha □ya -yëa 'kun 'nu- me 'gü, ⁵ 'ö □yaa- 'wön do □dhe Atanna -wü bha pë "neeneε -mü, 'ö 'wön "mlümlü -sü -nu 'ö Atanna dho- kë -dhekpaö dhia" 'gü bha □yaa- din -blëesü -ga, ⁶ "kεε 'ö □ya -ya mü 'zü □ya "kan Atanna -bha bha kö -dhio -do -me -ta "slë "wεεwεε 'bha kö yöö kë □taamasü 'gü kö -yö 'go 'zü -deewo 'ö □song bha- 'gü kö -yö -da Atanna -bha zian -ta 'yaa 'dhö 'zü. -A -gen -mü □dhe □ya kë "dhü kö □ya Atanna Gbö bha- do □ple -naa □në wo "dhü -bha kö -wo "si bho- go □dhe -ko 'wo- -kë 'ka yi 'bha 'ka -a 'dhö bha.

⁷ -A pö 'a- wo "dhü bha- 'kloo- mü □dhe -bo Yesu 'ka -sü bha

-yö □dhe pë ta 'kwa- wo sië bha □në- 'dhö. □Wa pë ta kö dha -yö ban- -bha -wεendhö kö 'pë 'wo- ta bha -yö dhi- -me -nu -go, kö □waa- 'wön do □dhe "se bha "se -së 'ö Atanna -bha 'dhuë- 'dhö- "piü yö -mü. ⁸ "Kεε □ya kë □dhe "glëen -kpoö -nu waa- blëë yaya -nu □në □wa bho -dhe bha- 'gü bha -oo, kö "se -së □në bha "we -ee? Kö "dhang -da -bha -wön □në □ya 'to kö -wa "gü.

⁹ "Kεε 'kö 'zü maa- zë "dhü -ko "bu -ko 'ö- 'gü, n "taongdë -nu, n 'dhang bho -sü -yö ka -zë ka "dhiü 'kpakpadhö, a- 'wön -do □dhe zian -së 'ö dha -zian 'ka bha □në 'ka- ta. ¹⁰ Atanna bha pö 'aa- bha. -A -wön 'gü, -a -zu 'yii 'dho bho 'wön -së -nu 'ka- -kë -a -dho -bha, -a -bha me -nu -dhe, 'ö 'ka- zü bho "dhü 'yi bha- 'ka 'ka -tun 'ka "dhü □dεε bha- 'bha 'ka. ¹¹ "Kεε 'wön 'ö- -wön 'gü 'yö 'a- pö "dhü bha, kë "dhü kö -a -wön -peng 'ö ka -ta bha □në 'ka- 'kun "gbü- kö 'ka- go -da 'plöö. Kë "dhü kö -a 'dhe 'ö ka -zu 'dhö- 'gü bha -yö kë ka □dhe "dhiü □moo- sü 'ka. ¹² 'Yaa n "piü □në- wo □dhe "fia -yö -da ka ga 'gü Atanna -bha zian bha- -ta, "kεε kö 'ka 'me 'ö- nu 'gü 'yaa ga -zu -yö -a -dhe -sü bha- 'ka, 'ö to- 'ka "dhü 'ö zun- 'ka 'wön 'ö- "plüün bho- -nu -dhe bha- 'gü -wön kë -yi -bha bha □në- nu -ga.

¹³ "Plüün 'ö Atanna -ya bho Ablaamö -dhe yi 'bha 'ka bha, -yö kë- 'gü -sö -bhö, "kεε □dhe 'ö -kë □dhe me 'bha kö yöö kë 'kpii- kö -yö ziö yöö Atanna -me 'ö -ta kö 'ö -sö -bhö 'to 'gü 'yaa 'dhö bha, 'yö- bhö 'ö -dü 'to 'gü 'ö- pö:

¹⁴ «Mang Atanna -me ma □në 'a- pö,

a -dho 'dhuë- kë i -bha,
'ö i bhang -nu 'wo -kë 'gbe
□dedewo.»

¹⁵ □Dhe 'ö □ya "plüün bha- bho "dhü Ablaamö -dhe, -yö kë 'ö zuë" -kë -sea 'ö 'ö "yan to- 'gü -wön kë

-sü -go, 'ö to- 'ka "dhü ö zun- 'ka yi 'ö Atanna -ya 'gü -wɔn -kë 'ka bha- bha. ¹⁶ -Sö -nu 'ö me "bhu- nu -wa -bhö [sië bha, -wa -bhö "dhü kö -wo 'dhang [në bho wo "dhiü, kö zaodhe 'ö 'wɔn 'bha ö mü- 'gü bha -yö yën, 'sa -a -bhö 'wo- wo "dhü bha, -wa -bhö 'me 'ö 'kpüi- 'ö -ziö -a -nu -ta [në- 'to 'gü. ¹⁷ -A -kë "dhü -sü bha- 'gü, -sö 'ö Atanna -ya -bhö 'pö "plüün 'ö- bho 'me 'ö 'wɔn -së 'ö- -dhiang zë bha 'ö dho- kë- nu -dhe bha- wɔn 'gü bha -ya -kë "dhü kö -wa 'wɔn [në- do [dhe ö -wu bha 'yii 'dho 'go "gbluu tongtongdhö. ¹⁸ 'Sa [ya kë "dhü kö 'wɔn [ple [në Atanna 'yaa [mɔɔ- -bha kö -yö [sua kë- wɔn 'gü, "εεn kö- wɔn -yö bho "gbluu tongtongdhö bha. Yö -mü "plüün 'ö- bho bha waa- -sö 'ö- bhö bha [në- 'ka. -A -kë "dhü -sü bha- 'gü, 'me 'ö kwa -zë 'kwa Atanna 'sü kwa zü -gban 'gü 'ka bha, -a -dhea -bha [dhe 'kwa kwa faan [në- do kö 'kwa 'to -kplü -sü 'ka 'pë 'ö- "plüün bho kwa -dhe 'ö kwa -zu 'dhö- 'gü bha- -bha. ¹⁹ 'Sa "plüün 'ö- bho kwa -dhe "dhü bha [në kwa -go [dhe -piö kpö 'ö -kë "yitagɔ -bha 'ö [waa- zuö 'yi [wlöö 'ö "tee 'yaa- 'sü bha- 'dhö, 'yö 'wɔn "gbu- suu 'bha -bha 'bha 'yaa kwa bho- -bha zian -ta, -a -gen -mü [dhe "plüün do 'ö "dhü bha [në kwa 'dhang bho -sü 'dhö- "dhiü 'kpkapadhö [dhe -a 'gü -wɔn -dho kë. Yöö do bha 'zü [në- -kë 'yö Yesu -yö dho 'ö -da Atanna -dhökëgüko 'ö dhang- 'gü bha- 'gü, so "pen [taama -dhe 'ö- -dhökëdhe [dede 'ka, 'ö "saab- home 'kpüi- doseng [në- -da -dhe 'ka, ²⁰ 'ö Yesu Klisi 'ö Atanna -ya -ya kwa -bha "saabhome 'kpüi- 'ka -todhü 'ka [dhe Mæsisedekö 'dhö bha [yaa- zian "dhi "pu kwa -go, 'ö [ya -da mü 'nu kwa -bha -da 'gü bha- 'gü.

7

Mæsisedekö bha- -dhiang 'wo- zë

¹ -A Mæsisedekö 'ö "dhü bha -yö -gun Atanna "yaandhe 'ö dhang- 'gü bha [në- -bha "saabhome 'ka, 'yö gun -gblüde 'ka 'pödhe 'wo- Sadhemö -dhe -kë bha- 'gü. [Dhe 'ö Ablaamö gun 'go sië -gblü 'ö- =gɔɔn yi 'bha 'ka -gblüde -nu 'ka, 'ö- -ko -yö -ziö -nu -go bha- gɔɔndhe 'gü, 'yö Mæsisedekö bha 'ö nu- -go zian-, 'yö 'dhuë- -kë -bha. ² [Dhe 'ö [ya kë "dhü 'yö Ablaamö -yö pë "pepe 'ö gun- -go [dhe [nao 'dhö bha- -pe 'gü -kaɔng do, 'yö- -kaɔng do -naa nu- -dhe [dhe 'ö [slɔɔpë bha- 'nii- 'dhö. -A Mæsisedekö -to bha waa- pö "dhü kö -wa -pö «-gblüde 'ö pö 'aa- këwɔn -bha», 'yö 'pö- 'ö gun- 'gü -gblüde 'ka bha- 'to 'wo- Sadhemö -kë bha, [waa- pö "dhü kö -wa -pö: «-ya -dɪ 'flëe- 'gü -sü». ³ Me 'bha 'yii- Mæsisedekö bha- -dë do, me 'bha 'yii- dhe do kö yöö to- "bhema -nu [në- bha. Me 'bha 'yii- bho -yi do, me 'bha 'yii- ga -yi do. -Yö [dhe Atanna -bha 'në [në- 'dhö. -A -bha -kë "saabhome 'kpüi- 'ka -sü zu bho -yi 'yaa 'dhö, -a "dhiü -ya -dhe 'yaa 'dhö.

⁴ Kaa [dede -ka Mæsisedekö bha- -bhlëe -kë 'kpüi- -ko -ga bha. 'Me 'ö kwa 'ziö- Ablaamö -zë 'ö 'pë 'ö -yö -gblü "piü -a 'nii- bho sië- -dhe bha -yö ka 'gü [dhe kö me 'dëde [në bha -ee? ⁵ Dhevi bhang -nu 'ö Atanna -ya -nu -ya Izraedhö -me -nu -bha "saabhome 'ka 'ö -dhe bha, 'yö -ben zë -sü 'ka- -bha 'tong- -nu 'gü [dhe Izraedhö -me -nu [gban "pepe -wo wo [slɔɔpë -nu 'nii- bho wo [në- -nu -dhe. 'Sa [ya kë "dhü kö -wa bho sië wo dheebhang -nu 'ö weng- -nu 'wo Ablaamö suu 'gü -në -nu 'ka bha [në- -nu -dhe "dhü bha. ⁶ "Kεε Mæsisedekö 'kö Ablaamö -yö 'ö [slɔɔ -pë -nu 'nii- bho- -dhe 'ö 'dhuë- -kë -bha "dhü bha weng- -nu -a -nu suu -zian 'yaa gun do. 'Sa

'ö gun "dhü kö Atanna □ya "plüün -së bha- bho 'nu Ablaamö -zë -dhe. ⁷ "Këë 'sa ka- 'wön -do 'kpakpadhö □dhe 'me 'kö- -due 'yaa 'kpii- 'me 'ö- -gɔ, 'yaa □mɔɔ- -bha kö -yö 'dhuë- kë- -me -bha. ⁸ □Ya kë □dhe kö 'kwa kwa "yan kpo 'wön bha- "piü -së □dede 'ka, Dhevi suu 'gü -në -nu 'wo "saabhomé -nu 'ka □dëë Izraedhö -së 'gü, 'ö Izraedhö -më -nu 'wo wo □slɔɔpë -nu 'nii- bho sië- -nu -dhe bha -wo -ga. "Këë Ablaamö -bha -zë 'ö- bho 'me 'ö- -dhe bha -yö -ben zë -sü 'ka -a -bu 'gü Atanna -wɔ 'gü □dhe yö -zë 'yaa ga. ⁹ □Ya kë "dhü kö Dhevi 'ö- 'gü -në -nu 'wo pë 'nii- 'kun sië □dëë Izraedhö -më -nu -gɔ bha -yö kë ö □slɔɔpë -nu 'nii- bho 'pö Mëesisedekö -dhe yi 'ö nu- 'ka Ablaamö -gɔ zian- yi 'bha 'ka 'ö ö □slɔɔpë -nu 'nii- bho- 'ka- -dhe bha- 'ka □naa bha. ¹⁰ -A pö 'a- wo "dhü bha- 'klɔɔ- -mü □dhe 'kö 'zü Ablaamö □yaa- bho kö Dhevi 'yii bhɔ □kö, "këë 'ö gun "dhü kö -yö Ablaamö 'gü. □Ya kë "dhü kö -ya -bho -a -nu □gban □në- -bha bho 'gü bha.

¹¹ 'Sa Atanna -bha 'tong- -nu 'ö- do Izraedhö -më -nu -dhe bha- zü -yö -bho Dhevi waa- ö bhang -nu -a -nu -ya 'ö- wo "saabhomé 'ka ö -gɔ 'kɔɔ dho bha □në- -ta. -A -kë "dhü -sü bha- 'gü, □ya kë 'nu □dhe Dhevi waa- ö ghö Aadhɔn -nu -a -nu -bha "saa- bho -sü 'ö Atanna -gɔ 'kɔɔdhö bha -yö mɛbhudhe -kë □dhe -kɔ 'ö Atanna "piü □dhe -yö kë- 'ka -a 'dhö 'nu, kö pö 'a 'dho kë- -bha, kö "saabhomé -dee 'ö (Klisi) 'ka 'ö □dhe Mëesisedekö 'dhö bha- nu -wɔn 'yii 'dho kë. "Këë yö □në 'yii kë "dhü 'yö "saabhomé -dee -wɔn 'dhö -da. ¹² 'Sa "saabhomé -dee 'bha -zë □ya nu 'pö, -kaa pö kö 'tong- -nu 'wo 'wɔn bha- 'gü bha woo slëë- =naa bha. ¹³ -A -kë "dhü -sü bha- 'gü, kwa Dëmë 'wo- zaɔn -zɔn Mëesisedekö 'ka "dhü bha -yö -gun 'kɔdhi "wëë 'bha 'ö 'gü -në do -zian 'yii "saa- -blëesü bho 'nu □kö

-gwë "klɔ 'wo "saa- bho- -ta Atanna -gɔ 'kɔɔdhö bha- -ta do □në- 'ka. ¹⁴ -A pö 'a- wo "dhü bha- 'klɔɔ- -mü □dhe me □gban -më □gban -wa 'wɔn do □dhe -yö -bhɔ Zuda suu □në- 'gü. 'Sa 'me 'kö 'wo bha -dhe 'bha 'kö me yöö- yö 'sëedhe 'ö Moizö -ya -ben zë bha- 'gü □dhe -wo -gun "saabhomé 'ka 'yaa 'dhö.

¹⁵ 'Wɔn 'ö dho 'wɔn bha- -ta "pu kwa -dhe 'zü 'kpakpadhö 'ö 'kwa- 'gü ma 'yö -mü "saabhomé -dee 'bha 'ö □dhe Mëesisedekö 'dhö -a -ya -sü bha □në- 'ka. ¹⁶ -A -bha -ya -sü bha 'yii kë me "bhü- -nu 'wo ga bha- -nu -bha 'tong- faan 'ka, -yö -kë "saabhomé 'kpii- 'ka "dhü 'gügbudhe 'ö □sii 'ö 'yaa yën 'ö gun- 'gü bha- 'gü bha □në- 'saa- 'gü. ¹⁷ -A pö 'a- wo "dhü bha- 'klɔɔ- -mü □dhe Atanna -wɔ -ya -pö -a -bu 'gü 'ö- pö □dhe:

«I -dho kë "saabhomé 'ka "së 'tuö- 'ka □dhe Mëesisedekö 'dhö.»

¹⁸ □Ya kë "dhü kö 'tong- -blëesü 'ö -gban "saabhomé -nu -bha 'ö gun bha -yö -bho -bha "sɪ 'ö 'yii kë- -dhe, 'ö- -zun "dhiü -bhɔɔ 'yii kë bha □në- -wɔn 'gü. ¹⁹ -A -gen -mü □dhe Moizö -bha 'tong- -nu bha 'wii ka Atanna dhɔɔbhaa kë -sü bha- -gɔ -da 'plöö. "Këë -zɔgɔndhewɔn -dee 'bha 'ö- fië- 'dhö 'dhö Moizö -bha 'tong- -nu -bha bha □në □ya zun kwa -dhe zang -ta □dëë. Yö -mü Yesu Klisi □në- 'ka. -Gasite yö □në- -bha 'yö 'kwa □yɔɔn sië Atanna 'sɔɔ, kwa -zɔ -ya yö □në- 'gü.

²⁰ □Ya 'go mü 'zü, -sö 'ö Atanna -ya -bhö bha -yö mü. -A pö 'a- wo "dhü bha- 'klɔɔ- -mü □dhe me -kpea -nu -bha -zë me 'bha 'yii -sö -bhö -a -nu -ya -sü 'gü. ²¹ "Këë Yesu -zë -ya "saabhomé 'ka -sü -zë Atanna -yö -sö -bhö 'ö- pö- -dhe:

«Mang Atanna -më ma □në 'a -sö -bhö bha, 'mii 'dho 'go n -wɔ -ta tong- tongdhö.

A- pö □dhe i -dho 'to "saabhomé 'ka "dhü "se 'tuü- 'ka.»

22 -Sö 'ö Atanna -ya -bhö "dhü bha- wön 'gü, Yesu bha □në -mlæ □bhlëesü 'dhe 'ö -da Atanna waa- me "bhü- -nu -a -nu □zinng 'gü bha 'ö □sloo- 'saa- 'gü.

23 'Ö go mü 'zü, "saabhomé -nu bha- me -blæesü -nu bha, gun 'wo- wo 'gbe bha- 'kloo- -mü □dhe wo -zë -wo -gun ga sië, 'ö- wön 'gü 'waa □moo- -bha kö -wo 'dho woo- "saa- bho -yë bha- 'ka "dhiü -kpeawo. 24 "Kæ Yesu Klisi -bha -zë 'yaa "dhü. Yö -zë 'yaa ga, -a -wön 'gü -a -bha -kë "saabhomé 'ka -sü bha 'waa □moo- -bha kö -wo me -dee do- "gbluu 'gü. 25 'Wön 'ö -wön 'gü, 'yö me "uu me 'ö □yoon Atanna "soo -a 'saa- 'gü 'ö □moo- -bha 'ö- -nu dha "pepepdhö, 'ö- -bha -a -nu dha -sü "dhiütodhe 'yaa 'dhö bha 'yö bha. -A -gen -mü □dhe -yö "yaan "töng □gban 'gü, -yö -bhea Atanna -dhe -a -nu -wön 'gü -kpeawo.

26 -A -kë "dhü -sü bha- 'gü, kö Yesu □në "saabhomé 'kpii- 'ö kwa -mawön -yö gun- -bha, 'ö "slüüslü, 'ö pö 'aa- -bha, 'ö 'yii 'wön yaa kë tongtongdhö, 'ö Atanna -ya -kan 'wonyaakëme -nu -bha, 'ö- sü 'ö- -ya -dhe □bhlëesü 'ö dhang- ta "dhöng 'gü bha- 'gü bha- 'ka. 27 -A -gen -mü □dhe yö □në 'yaa □dhe "saabhomé 'kpii- -kpea 'wo to -a -nu 'dhö kö -wo wo -di -bha 'wön yaa □në- -bha "saa- bho □kö -blæesü yi □gban 'ka kö -wo gun -na "següme -nu -bha bho. "Kæ -a -bha -zë "saa- do 'ö- bho "dhü 'yi bha- 'ka 'ö -di -nu -sü 'ka bha □në to- -bha. 28 -A pö 'a- wo 'zü "dhü bha- 'kloo- -mü □dhe me "pepe 'kö 'wo -kë "saabhomé 'kpii- 'ka Moizö -bha 'tong- "gbluu "piü bha- 'bha këwön -nu 'wii Atanna -zu 'kun -së 'ka, "kæ Yesu 'ö -kë Atanna Gbö 'ka, 'ö -sö -bhö -a -ya -sü 'gü kö □ya bo 'tong- -zë do -sü 'ka 'nu bha □në pö 'aa- -bha -a wëëdhö. Yö □në

dho 'to "slüüslü 'ka "dhü "se 'tuü- 'ka.

8

Yesu -bha -kë kwa -bha "saabhomé 'kpii- 'ka -sü -dhiang 'wo- zë

1 'Wön "pepe 'a- pö sië bha- -go 'ö- 'gü yö -mü □dhe "saabhomé 'kpii- 'ö- suu 'dhö "dhü bha □në kwa -go. Yö □në -ya -sü 'ka -yea □bhlëesü 'ö Atanna 'ö- -bha 'gügbü dhe -dhiang 'yaa zë bha- -ko -së 'gü -dhe 'ö- -bha -gblüdedhe -gbluu "soo bha- 'gü dhang- 'gü. 2 Yö □në "saabhomé 'kpii- këwön -nu bha- kë sië Dëme -yea □dede 'ö- -dhökëgüko 'gü dhang- 'gü 'ö yöö □dede □në- -pë -kë, 'ö me "bhü- -ko 'yii -da -a -yë 'gü □dhe Dhevi bhang -nu -bha bha- 'dhö bha- 'gü.

3 □Dhe -ko do 'ö "saabhomé 'kpii- 'wo Atanna -go 'köödhö "kprungtaadhe ya- 'gü, 'wo pë -nu 'wo nu- 'ka- -go 'köödhö waa- "saapë -nu □në "dhiü □loo- 'ka -a 'dhö, -a -dhea -bha 'pö □dhe kwa -bha bha pë 'bha -yö □sloo kö -ya "dhiü □loo 'pö Atanna -bha. 4 □Ya kë 'nu □dhe -yö -to "kprung □taa yö kö 'yii 'dho dhang- 'gü, kö 'yii 'dho kë -zianwu 'nu "saabhomé 'ka. -A -gen -mü □dhe kö me 'wo "kprung □taa yö 'ö Zuifö -nu -bha 'tong- -ya -nu -ya, 'ö 'wo yë do bha- kë sië bha -wo -dhö. 5 'Sa -a 'dhe 'kö 'me 'wo "kprung □taa yö 'wo -kë sië bha -ya 'dhe 'ö dhang- 'gü -a "blæen- =në- 'ka. -A -gen -mü □dhe -wa -kë □dhe -ko do 'wo -kë 'ka dhang- 'gü □në- 'dhö □dhe -ko do 'ö Moizö -bha gun- 'ka -a 'dhö. -A pö 'a- wo "dhü bha- 'kloo- -mü □dhe 'ö gun kö Moizö yöö Atanna zü -ya 'gü -ko 'ö gun so 'ko 'ka Izraedhö -me -nu kpö 'gü bha- do, 'yö Atanna -ya pö- -dhe:

«Moizö, -bhö -a kë -së kö 'ko 'ö bhii- do bha -yö kë □dhe -ko 'a- -zön 'ka i -dhe -tön □gbin- bha □në- 'dhö "kpüüdhö.»

6 "Kεε dɔ 'dhe 'kwa-wo □dεε ya, -due bha- 'dhe 'ö Atanna -ya nu Yesu Klisi -zë -dhe bha -yö 'kpii- 'ö -ziö 'me kö 'wo bha wo -zë -a -nu □gban -bha -ta. -A -gen -mü □dhe -mlεε -dee 'dhe 'ö- -da kwa □zinng 'gü -a 'saa- 'gü bha- =bhlëë -yö 'kpii-, 'yö -ya mü 'zü 'yö Atanna -yö "plüün -sengbo -nu 'wo -ziö Moizö -bha 'tong- -nu -ta bha- bho kwa -dhe.

7 □Ya kë 'nu □dhe -mlεε -blεsü 'ö Atanna -ya -kë kwa 'ka 'ö bo- 'ka Moizö -bha 'tong- -nu -ta bha- du 'yii 'to- -bha, kö 'yii 'dho- -dee 'bha -da kwa □zinng 'gü 'nu -deewo.

8 "Kεε yö □në 'yii kë "dhü 'yö Atanna -yö dhiang zë ö -bha me -nu -dhe 'ö -gɔ 'sëedhe 'gü 'ö- pö:

«A -dho -mlεε -dee 'bha -da yaa Zuda -gɔ 'kɔɔme -nu waa- Izraedhö -me -nu -kpea 'wo to bha yi □zinng 'gü "töng 'bha 'gü, -a "töng -yö nu sië.

9 -Mlεε 'dhe 'ö maa- kē- -nu 'ka bha 'yii 'dho kë □dhe -a 'dhe 'a- -kē -nu "bhema -nu 'ka yi 'bha 'ka, 'ö 'a- -nu bho □dhuëndhe 'gü Ezitö -se 'gü bha- 'dhö.

-A -gen -mü □dhe -mlεε -blεsü 'ö gun yi □zinng 'gü bha, 'wii- 'gü -ta 'sü.

Yö □në- -wɔn 'gü 'yö mang -dɪ 'pö n "tv 'yii kë- -nu -wɔn -bha.

10 "Kεε a -dho -mlεε -dee 'bha -da yaa Izraedhö -me -nu yi □zinng 'gü.

□Ya kë □dhe "töng 'dhe 'a "wɪ sië- 'ka bha □ya □loo,

a -dho ma 'tong- -nu bha- -nu -da -a -nu 'nü- 'gü,

'ö 'a- -ben zë- -nu zuë" -bha.

A -dho kë- -nu -bha Atanna 'ka,

'ö 'wo -kë 'pö n -bha 'ka.

11 -A "töng bha □ya □loo, me 'bha 'yii 'dho- pö 'ö ö "tëado □klang kë,

"εεn me 'bha 'yii 'dho- pö ö dheeb- hang -dhe □dhe:

«-Bhö kwa Dëme dhɔɔbhaawɔn -nu draan- kö 'i kwa Dëme dɔ»;

-A -gen -mü □dhe -a 'në 'sεennë -nu oo, -a -me "gblügblü -nu oo, -a -nu □gban -dho n dɔ.

12 -Da -nu 'wo- wo n "dhiü bha, a -dho -a □gban -mawɔn 'to, 'ö n -zv -yö bho- -nu këwɔn yaa -nu bha- 'ka.»

13 □Ya kë □dhe Atanna □ya -mlεε -dee 'bha -da kwa □zinng 'gü -wɔn -dhiang zë □dhe -kɔ bha- 'dhö bha -oo, kö- -blεsü bha 'yii kë zii □naa bha -ee? 'Sa 'wɔn 'dhe 'kö □ya kë zii kö- =dhang -wɔn □në □ya 'to.

9

Atanna -dhɔkëgükɔ 'ö "kpvng □taa yö waa- 'dhe 'ö dhang- 'gü -a -dhiang 'wo- zë

1 -Mlεε -blεsü 'ö gun Atanna waa Izraedhö -me -nu -a -nu □zinng 'gü "dhü bha, 'wluu- -nu 'wo- ya 'ö 'wo gun "saa- bho sië Atanna "dhiü -a -bha -yö -gun, 'yö -dhe 'ö me "bhü- -nu -wa -pë -kë -a -dhɔkëdhe 'ka 'ö gun mü. 2-3 -Dhe 'ö "dhü bha sɔkɔ 'ö gun 'mü -yö -gun "pë -sü 'ka 'ö 'gü 'kɔɔdhö sɔ 'ka -dhe □ple □në- 'gü. -A -blεsü bha 'yö 'wo- -dhe Atanna -dhɔkë -dhe. -Dhangbha 'wo gun- dɔ sië- gɔ 'kɔɔdhö bha oo, -tabedhi waa- 'bluu- 'wo gun- -dhɔkë sië- 'ka bha, -wo -gun -dhe 'dhe bha □në- 'gü.

'Yö -dhe □ple -naa 'ö gun 'kɔɔdhö □yën bha 'wo- -dhe -dhe Atanna -dhɔkë -dhe □dede. 4 "Saa- bho -ta -pë 'wo- -pë -kë 'ö- =gban gun "sënnng 'ka, 'ö 'wo gun -dhasiklɔɔ "gü sië- -ta bha oo, □gbëë 'ö- -nu -zv -da -mlεε bha- -ta 'ö "sënnng -yö gun- 'pö- -bha bha, -wo -gun -dhe 'dhe bha □në- 'gü. 'Yö 'pë 'ö kwa "bhema -nu -wa -bhö yi 'bha 'ka "töng -ta 'wo- manö -kë bha- 'bha- gun pë "fië 'ö- 'gü 'ö- =gban gun "sënnng 'ka bha oo, 'dhü 'ö Aadhɔn gun- 'kun sië 'ö □kwεε- 'ö

ka 'ö "bin -ya yi 'bha 'ka bha waa-

-gwë 'pen -nu 'ö -mlɛɛ bha- 'gü 'tɔng- -nu 'wo gun -ben zë -sü 'ka- ta bha 'wo gun ɔgbëë bha- 'gü.
 5 'Yö 'wo Atanna -bha "kië -nu 'wo- zɔn ɔdhe -yö -dhe bha- 'gü bha- "blɛɛn- -kë ɔgbëë bha- -ta "dhöng 'gü. 'Yö 'wo- gban "dhiü -pu -dhe 'dhe 'ö Atanna -yö mɛ -mawɔn to- bha bha- -ta. "Kɛɛ 'wɔn 'dhe -nu 'kö 'wo bha- -nu -bho 'ko -ta "töng 'yaa kë ɔni.

6 Pë -nu bha- -nu -ya -ko 'wo gun -ya sië- 'ka Atanna -gɔ 'kɔɔdhö 'yö bha. 'Yö "saabhómɛ -nu 'wo gun -da sië sɔkɔ bha- 'gü -dhe -blɛɛsü bha- 'gü yi ɔgban "pɛpɛ 'ka, 'yö 'wo wo -bha "saabhoyë bha- -kë. 7 'Yö- 'gü -dhe ɔplɛ -naa 'ö 'kɔɔdhö ɔyën bha "saabhómɛ 'kpɪi- bha yöö do ɔnë -da mü -kwɛ -bha 'do 'do, wü 'ö "saa- bho- 'ka Atanna -dhe ö -dɪ -bha 'wɔn yaa -nu waa- "sɛgümɛ -nu ɔgban "pɛpɛ -bha -nu 'wo- -kë wo tiɪ -bha -a -wɔn 'gü bha- =yɔɔn bha- 'ka. 8 -Kɔ 'ö Atanna -bha 'Nii- "slüüslü -ya -zɔn 'ka kwa -dhe ɔdhe kwa "yan 'dhö -tun -dhökë 'gü -kɔ -blɛɛsü 'kö bha- -bha, kö zian 'ö dho- -dhökë -dhe ɔdede 'gü 'yii "pu ɔkö bha 'yö bha. 9 'Sa 'wɔn 'dhe 'kö bha -yö -gun 'wɔn 'dhe 'kwa- -dhiang zë sië ka -dhe ɔdɛɛ ya ɔnë- zɔn 'ka 'ka. Kë "dhü kö 'kwa- 'wɔn dɔ ɔdhe -tuüpɛ -nu waa- pɛ "wɛɛdhe -nu 'wo "saa- bho- 'ka ɔsië Atanna -dhe bha- 'bha 'yaa ɔmɔɔ- -bha kö -yö bɔn bho mɛ -bha -todhü 'ka. 10 -A -gɛn -mü ɔdhe "saa- -nu 'wo- bho "dhü bha -wa -bho -bhöpɛ -nu oo, müpɛ -nu waa- -kë "slüüslü -zu bho -kɔ suu 'gbe ɔnë- 'ka "kpung ɔtaa 'dhu 'gü. Kë "dhü kö "töng 'ö Atanna dho- =gban "pɛpɛ "gla- 'ka bha -yö ɔloo.

11 "Kɛɛ Klisi -zë -bha kë 'ö- wo "saabhómɛ 'kpɪi- 'ka bha, -yö -kë 'ka "dhü "töng 'kwa dɔ- 'ka ya ɔnë- 'gü. Kë "dhü kö 'ö kwaa- Atanna -nu kwa -kɔ 'wü 'koo ɔdedewo "pɛpɛdhö. -A -wɔn 'gü, -a -bha "saa- -bho 'gü -kɔ 'ö -da 'gü bha-

=bhlëë -kë 'kpɪi- -kɔ -dhiang 'yaa zë, yöö do bha pö 'aa- -bha. Mɛ "bhɪ- -nu 'wii yö -zë dɔ. ɔYa kë "dhü kö "kpungtaapɛ 'yaa -mü. 12 Klisi -bha -da -kɔ do 'ö- wo Atanna -dhökë -dhe ɔdede bha- 'gü 'ö- 'bha 'yaa- "dhiü "ɛɛn 'ö- 'bha 'yaa- =taama 'zü bha, 'yii dho mü -bhu ɔyɔɔn waa- -dunë ɔyɔɔn 'ka ɔdhe "saabhómɛ -blɛɛsü -nu -bha bha- 'dhö, -yö -da mü ö -dɪ ɔyɔɔn ɔnë- 'ka, 'yö- -bha 'saa- "dhiü "wɪ -sü bha Atanna -yö kwa -mawɔn to- -wɔn 'gü 'yö kwa gba ɔsii 'ö 'yaa yën -a 'ka. 13 -A pö 'a- wo "dhü bha- 'klɔɔ- -mü ɔdhe "sanni -du gɔn ɔyɔɔn -nu, "ɛɛn -bhugɔn ɔyɔɔn -nu, "ɛɛn -du -dhee -nu 'wo- -gü 'ö 'wo- "yɔɔb 'yi bho 'wo- =wɛnng 'mɛ 'ö bian 'dhö- -nu -bha -a -nu -ta kö -wo kë "slüüslü ɔdhe -kɔ 'ö- -nu -bha 'tɔng- -ya pö- 'ka -a 'dhö -a "dhiü -yö "wɪ, kö Atanna -ya -nu -ma -wɔn 'to bha -oo, 14 'yö Klisi ɔyɔɔn -zë ɔwɛ? "Kɛɛ kö yö ɔnë yö -zë 'ö ö -dɪ nu "saapɛ 'ö pö 'aa- -bha -a 'ka Atanna -dhe 'Nii- "slüüslü 'ö 'yaa ga tongtongdhö 'ö Atanna -ya -ya 'gü bha- faan 'ka. -A ɔyɔɔn bha -yö -mɔɔ -bha 'ö kwa -zu "wlaawɔn -nu 'kwa- -kë bha- -wɔn 'gü, 'ö 'kwa -kë "puu Atanna wëëdhö, 'ö kwa -zu 'yaa -bö -a -nu -wɔn -ta 'zü. Kë "dhü kö 'kwa Atanna "yaandhe bha ɔnë- -dhökë.

15 'Wɔn 'ö- -wɔn 'gü, 'yö Klisi ɔnë -mlɛɛ -dee 'ö -da kwaa- Atanna -nu kwa ɔzinng 'gü bha- -da -mɛ 'ka bha 'yö bha. Kë "dhü kö 'mɛ 'ö- -nu -dhe kö -wo kë ö -bha 'ka bha -wo 'wɔn -sɛ 'ö- "plüün bho- -nu -dhe 'ö- "dhiütodhe 'yaa 'dhö bha- =slɔɔ. -A ɔslɔɔ 'wo- wo "dhü bha -wa -wo 'mɛ 'ö ga- -nu -wɔn 'gü, kë "dhü kö 'ö- -nu -gɔ -ta 'dho Atanna -gɔ 'wɔn yaa -nu 'wo- -kë kö -wo -tun -mlɛɛ zii bha- 'gü bha ɔnë- 'saa- 'gü.

16 -A pö 'a- wo "dhü bha- 'klɔɔ- -mü ɔdhe 'waa mɛ 'bha 'kɛan- 'gü -dhiang zë kö- -mɛ 'yii ga. 17 'Kö 'zü- -mɛ ɔya 'to "yaan ɔya ö 'kɛan- -gblü -kɔ ɔgban pö, "kɛɛ -a -mɛ

□ya ga □nē- wo 'yö □bhlëë -yö -kë 'kean- 'gü -dhiang -bha. 'Ö -tun -zë bho "yaan □bhlëë 'yaa kë- bha. 18 'Wön 'ö- wön 'gü, 'yö -mlëë -blëësü -zian 'ö Atanna -ya -kë kwa 'ka bha- zü 'yii bho "wëwëë kö wü 'bha □yoon 'yii □wenng bha 'yö bha. 19 -A -gen -mü □dhe □dhe 'ö Moizö □ya ö bo -ziö Atanna -bha 'tong- -nu 'ö- -ben zë Izraëdhö -më -nu -dhe yi 'bha 'ka bha- 'gü -sü 'ka- -nu -dhe □dhe -kö 'ö- pö- 'ka -a 'dhö, 'yö -du 'në □yoon waa- bhugon □yoon waa- 'yi -a -nu sü, 'yö 'dhü 'bha 'wo- -dhe izopö, ('ö- 'dhe -yö bho gëngg "dhe -bha) bha- kwëë" do sü, 'yö waa wü kaa- 'ö □waa- kë -zaondhö -a -nu -da 'ko 'piü, 'yö- -da □yoon bha- =bhaa, 'yö- -fenfen -kë Atanna -bha 'tong- -nu bha 'wo gun -ben zë -sü 'ka 'sëëdhë 'ö- 'gü bha- -nu -ta, 'yö dho 'yö- 'bha □wenng Izraëdhö -më -nu bha- -nu -ta □dhe -kö do bha- 'dhö kö -ya pö sië:

20 «-Mlëë 'ö Atanna -ya -da keng- -nu ka □zinng 'gü bha, -a zü -bho -ta -pë □në □yoon 'a- =wenng sië ka -ta bha- 'ka.»

21 'Yö dho 'ö Atanna -dhökëgüko 'ö so 'ka, ('ö 'tong- =gbëë 'dhö- 'gü) bha- -bha -kë "dhü waa- 'gü -pë □gban "pepe 'dhö. 22 -A -kë "dhü -sü bha- 'gü, më □ya më "yan kpö- 'piü, më -ya 'wön -dö Atanna -bha 'tong- -nu -bha □dhe pë "pepe 'wo 'bon bho- 'ka më -bha bha, -wa 'kpii- -dhe □gban -bho □yoon □në- 'ka. □Ya kë "dhü kö Atanna 'yaa 'wön yaa -zë 'bha -mawön 'to "wëwëë kö pë 'bha □yoon 'yii □wenng.

23 'Bön -bho pë -nu 'wo "kpong □taa yö- -nu -bha -kö -nu 'wo gun yi 'bha 'ka 'yö bha. 'Sa yö -zë -yö -gun 'wön -nu 'wo -kë dhang- 'gü -a -nu -zön 'ka 'ö Atanna -ya -zön kwa -dhe □në- 'ka. -A -kë "dhü -sü bha- 'gü, kö -a 'dhe 'ö dhang- 'gü 'ö yö -zë 'ö □bhlëësü 'ö -ziö "kpong □taa -bha -ta bha- -bha

"saa- -bho 'ka -pë bha, -a -dhea -bha □dhe -yö kë □bhlëësü 'pö kö -yö ziö- 'ka "kpong □taa -bha -nu bha- -nu -ta. -A 'dhe 'ö "dhü bha yö -mü Klisi □në- 'ka. 24 -A pö 'a- wo "dhü bha- 'klöo- -mü □dhe Atanna -dhökëgüko 'dhe 'ö Klisi -yö -da 'gü dhang- 'gü bha më -kö "dhe 'yii- dö, -a -gen -mü □dhe -a 'dhe 'ö më -ya dö bha -yö -gun -a □dede -sü 'ö -da 'gü bha □në- "blëen- 'ka. -Yö -da -sü 'ka dhang- 'gü -dhe □dede □në- 'gü 'ö dö Atanna -kuu "dhiü. Kë "dhü kö 'ö kwa 'gü -dhiang zë- -dhe -kpeawo. 25 Zuifö -nu -bha "saabhoma 'kpii- 'kö 'wo gun bha -wo -gun -da sië Atanna -dhökë -dhe 'kpiisü bha- 'gü "dhü -kwe -bha 'do 'do -kwe "pepe □gban □në- 'ka, 'yö 'wo- -nu -bha "saa- bho, "këë Klisi -zë -da 'ö- wo dhang- 'gü bha 'yii 'dho kö -yö ö -d1 kë "saa- 'ka -dhe do 'gü kplönkplöndhö. 26 'Yaa "dhü 'nu kö -yö -dho saan" bha- wo -gen -yan 'gbe □dede 'ka, 'ö- zü bho "kpong □taa -dhe -da "töng 'gü. "Këë -yö nu -kö doseng 'ö- 'bha 'yaa- "dhiü 'ö- 'bha 'yaa- =taama bha- -wo "töng -totaamasü ya □në- 'gü kö 'ö më "bhü- -nu -bha 'wön yaa bho- -nu -bha -a -bha "saa- 'ö- bho bha- 'ka. 27 □Dhe 'ö -kë □dhe 'waa ga □ple, 'ö □wa ga -kö do bha- wo kö Atanna -bha za -dö më -bha -wön □në □ya 'to bha, 28 Klisi -d1 'pö -yö ö -d1 -nu -gen -yan doseng 'ka -kö do bha □në- 'gü kö -yö kë 'bon -bho më 'gbe □dede -bha -gen 'ka, -yö -dho -ya mü 'zü 'ö nu □ple -naa wo, "këë -yö -dho yö -zë wo "dhü 'më 'wo "yan 'to sië- -gö bha □në- -nu -wön 'gü kö -ya -nu dha -sü bha- -gö -da 'plöo, 'yii 'dho- wo 'bon -dee 'bha -bho më -bha -wön -zë 'gü.

10

1 'Wön -së -nu 'ö- nu -wön -yö gun bha Moizö -bha 'tong- -nu -zë -wo -gun "blëen- =në- 'ka, 'waa gun- =dede 'ka. -A -gen -mü □dhe

'ö gun "dhü kö Atanna 'yii- 'bha
 kë □kö. "Kεε 'tong- -nu kö 'wo
 bha 'waa □moo- -bha kö -wo 'me
 'wo- "piü 'wo □yoon Atanna "soo
 -a -nu 'bha kë "slüöslü -a wëedhö.
 -A pö 'a- wo "dhü bha- 'kloo- -mü
 □dhe -wo -dho □moo- -bha -kö -kë
 □dhe kö "saa- do bha □në 'wo- bho
 "dhü -kpeawo -kwe □gban "pepe
 -ta. ² □Ya kë 'nu □dhe Atanna moo-
 -kö suu 'dhe 'ö bha 'me 'wo- -kë
 bha -ya -nu -kë "slüöslü -a wëedhö
 "pepepdhö, kö 'wii 'dho wo -dī yō
 'nu 'wōnyaakēmε 'ka, 'ö 'wo "saa-
 bha- bho -kpeawo, kö -wo -dho
 wo bo "saa- bho -sü 'ka. ³ "Kεε
 "saa- zian 'wo- bho "dhü bha □në-
 -nu -zū -da -a -nu këwōn yaa -nu
 -ta -kwe "pepe □gban 'ka. ⁴ -A
 -gen -mü □dhe -dugon -nu waa-
 bhugon -nu -zë -kë "saa- 'ka -sü
 'yaa □moo- -bha kö -yō 'wōn yaa
 bho me -bha tongtongdhö.

⁵ 'Wōn 'ö- -wōn 'gü, 'yō 'ö gun
 kö Klisi yōö nu "kpong □taa 'yō- pö
 Atanna -dhe:

«N Dë Atanna, wü -nu 'wo- -kë i
 -dhe "saapë 'ka,
 "εεn pë -nu 'wo- =gbao i -gō bha-
 'bha "dhia 'yii 'ma i 'gü,
 "kεε mang □dede □në 'i n -dhü -pë
 -kë
 kö 'a kë 'wōn bha- këmε 'ka.

⁶ 'Wōn yaa -nu -bha "saa- "pepe
 'wo- bho,
 "εεn -tuö -pë "pepe 'wo- zë 'wo-
 -gü i -dhe bha- 'bha 'yii i -zū
 'kun.

⁷ 'Wōn 'ö- -wōn 'gü, 'yō 'a- pö:
 Mang □dede □në maa nu kö 'a i
 dhoo bhaawōn bha- kë
 □dhe -kö 'ö -ben zë -sü 'ka- 'ka n
 -bu 'gü
 'tong- 'sëedhe 'gü -a 'dhö bha 'yō
 bha, ma Atanna.»

⁸ -A pö 'ö- wo bha -ya -pö □kö
 -bleesü □dhe:
 «'Pë 'i- moo 'yaa -mü wü 'wo "saa-
 bho- 'ka i -dhe,
 "εεn 'pë 'wo- =gbao i -gō bha- 'ka,
 "εεn 'zü □dhe wü -nu 'wo- -gü,
 "εεn 'wo "saa- bho- 'ka 'wōn yaa
 -wōn 'gü bha- 'bha "dhia

'yii 'ma i 'gü»,
 "kεε 'sa kö 'tong- =në- pö -wa kë.

⁹ 'Yö -ya mü 'zü 'ö- pö:
 «Mang □dede □në maa nu kö 'a i
 -dhidhe -wōn bha- kë,
 ma Atanna.»

□Ya kë "dhü kö Atanna □ya "saa-
 -bleesü -nu bha- -nu -wōn bho-
 -bha □në- bho 'yō □ya Yesu Klisi
 -bha bha do- "gblü 'gü bha. ¹⁰ 'Wōn
 'ö- -wōn 'gü 'yō 'a- pö ka -dhe □dhe
 'wōn 'dhe 'ö- "dhia- gun- 'gü Yesu
 Klisi -ya kë 'ö- wo, 'ö 'ö -dī nu -kö
 do bha- -kë "saa- 'ka kö -yō kë "saa-
 bho -sü □gban "dhiü 'to -dhe 'ka
 bha □në kwaa- 'wōn yaa bho kwa
 -bha -todhö 'ka bha 'yō bha.

¹¹ -A -gen -mü □dhe "saabhōmε
 "pepe 'ö 'dhö, -a -nu -bha yë □në
 "saa- bho -sü 'ka, 'ö -ya mü 'zü -wo
 "saa- do -bho -dhe do 'gü -kplon
 'kōn -kplon 'kōndhö. "Kεε 'sa 'yaa
 □moo- -bha kö -yō 'wōn yaa bho
 me -bha tongtongdhö. ¹² "Kεε
 Klisi -zë -yō me "bhü- -nu -bha
 'wōn yaa -bha "saa- bha- bho "dhü
 dosengseng, "kεε -a -bha -zë "dhiü
 "wī -sü "dhiütodhe 'yaa 'dhö, 'yō
 -ya mü 'zü, 'yō -ya -sü 'ka -due
 □bhlëesü 'ö Atanna "soo bha- 'gü.

¹³ -Yö -ya -sü 'ka -dhe bha □në- 'gü
 do 'kwa- wo ya- 'gü kö -yō 'to- 'ka
 "dhü -yō zun- 'ka yi 'ö Atanna dho-
 'yao- -nu -gō -da 'ka- gbe □wlöo
 bha- -bha. ¹⁴ -A -kë "dhü -sü bha-
 'gü, 'ö -dī nu -kö do 'ö- -kë bha □në-
 -kë, 'yō pö 'aa 'me 'ö- -nu -bha 'wōn
 yaa bho- -nu -bha bha- -nu -bha 'zü
 Atanna wëedhö tongtongdhö.

¹⁵ Pë do bha □në Atanna -bha
 'Nii- "slüöslü -ya pö kwa -dhe 'pö
 'ö- pö:

«Kwa Dëmε -ya -pö:
¹⁶ "Tüng 'a- pö sië bha □ya □loo yi
 'ö- 'ka,
 -mlεε -dee 'a dho- kë- -nu 'ka, -kaa
 -ga ya.

A -dho ma 'tong- -nu -da -a -nu
 zuë" 'gü,
 'ö 'a- -ben zë- -nu 'nii- 'gü.»
 'Yö- 'bha -zuö -ta 'ö- pö:

17 «□Ya 'go mü 'zü n -zu 'yii 'dho -bö -a -nu këwɔn yaa -nu, "εεν ma 'tɔng- -nu 'wo- bho bha- -ta 'zü tongtongdhö.»

18 -A -gen -mü □dhe "saa- 'ö- bho bha- -wɔn 'gü, □wa bo me këwɔn yaa -nu -mawɔn 'to -sü -zë 'ka, kö 'wɔn yaa -bho me -bha -saa bho -gen 'bhaa 'dhö 'zü.

-Yɔɔn Atanna "sɔɔ -sü -dhiang 'wo- zë

19 -A -kë "dhü -sü bha- 'gü, n dheebhang -nu, -da Atanna -dhökë -dhe □dede bha- 'gü -sü 'ö 'dhö, -a zian "dhi □ya "pu kwa -gɔ Yesu Klisi □yɔɔn 'ö □wɛnng bha- 'saa- 'gü. Kwa -mɔɔ -bha 'kwa -da mü kwa 'flëë- 'gü. 20 Yesu bha □në zian -dee 'ö bɔ 'kɔ 'gü -kan 'gü -sɔ bha- 'gü, 'ö "saabhómé -nu -gómé 'kpíi- gun bɔ sië- -ta -kwe -bha 'do 'do, 'ö dho Atanna -dhökëdhe □dede 'gü bha kwa -bha 'ö kwa gba □sii 'ö 'yaa yën- 'ka bha- 'ka. Sɔ bha -yö -gun -a -dhü 'ö sëë bho kwa -wɔn 'gü "dhü -bha bha □në- "blɛn- 'ka. 21 Yö □në Atanna -bha me "pɛpɛ □gban kwa -bha "saabhómé 'kpíi- 'ka. 22 □Dhe 'ö "dhü, -ka -kwa □yɔɔn Atanna "sɔɔ kwa zuë" □gban 'ka, kö "sika 'ya 'dho kë kwa 'gü -zu -yö -a -dhe -sü 'gü, kö 'kwa 'wɔn "pɛpɛ 'ö kwa zuë" -yö □mɔɔ -bha 'ö za dɔ kwa -bha -a 'gü bha- bho kwa -bha. -A -gen -mü □dhe -a □yɔɔn 'ö □dhe □yɔɔn 'wo gun □wɛnng sië Atanna -bha me -nu -ta yi 'bha 'ka, 'yö 'wo -kë "slüüslü bha- 'dhö bha □ya kwa "zu. 23 'Wɔn 'ö Atanna -ya "plüün bho kwa -dhe 'ö kwa -zu 'dhö- 'gü bha, -ka -kwaa 'kun 'gbɪ-. -A -gen -mü □dhe kwa 'dhang bho -sü -ya "dhiü 'kpakpadhö □dhe -yö -dho 'to ö -wu -ta. 24 -Ka -kwa kwa "tüng kë kwa 'ko 'gü kö 'kwa kwa 'ko -nu faan dɔ, kö me □gban -dho -yö kwa kë kö kwa zuë" -yö bho 'wɔn -së kë -sü □në- bha. 25 -Bhɛa Atanna -dhe -me -nu 'kwa bha -ya -nu 'kwa- wo

sië -dhe do 'gü kö 'kwa- -wu ma bha me 'bha -nu 'waa 'dho mü 'zü. 'Kwa 'dho- kë □dhe -a -nu 'dhö, "kɛɛ kwa -zë -ka -kwa -ya -dhe do 'gü kö 'kwa kwa 'ko -nu faan dɔ -to "piü -sü -bha -kpɛawo, -a -gen -mü □dhe ka- 'wɔn -dɔ 'kpakpadhö □dhe kwa Dëmɛ bha- nu "tüng □ya □tëng □dedewo.

26 -A pö 'a- wo "dhü bha, n dheebhang -nu, -a 'klɔɔ- -mü □dhe 'kwa bo tɛanwɔn 'ö -gban Yesu Klisi -bha bha- dɔ -sü 'ka, kö 'kwa -ya mü 'zü 'kwa "kan -deewo Atanna -bha tongtongdhö kö 'kwa kwa -gɔ -gban 'wɔn yaa kë -sü 'gü, kö "saa- 'ö yöö 'wɔn yaa bho kwa -bha 'yaa 'dhö 'zü. 27 Kö "suü □në yöö kwa kë □taamasü 'gü 'wɔn 'ö dho kwa "dhiü □slɔɔ bha- -wɔn 'gü. -A -gen -mü □dhe kö Atanna -bha za 'ö yöö kwa zë kö pɛng "dhiü- 'ö- -ya 'ö 'yaɔ- -nu -gɔ bha -yö kwa -bhö bha □në- -wɔn □ya 'to. 28 'Ö gun Moizö -kwe -ta, me "ɔɔ me 'ö □yaa- -bha 'tɔng- bho, kö me □plɛ me -yaaga -wa -dhe yö kö -wa "sɛɛdhe kë, -wa -me zë □në- wo, -a -wëë 'yaa me 'bha kë. 29 □Ya kë "dhü, 'yö 'me 'kö yö -zë 'ö Atanna Gbö yöö □dede □në- -da ö -gen □wlöö, 'ö- =yɔɔn 'ö -mlɛɛ -dee, 'ö Atanna -yö bɔ- -ta 'ö- -ga me "slüüslü 'ka bha- -ga 'wlaa- 'pë 'ka, 'ö "yan -ziö 'gü 'ma Atanna -bha 'Nii- "slüüslü 'ö -gasite -kë 'ka kwa -dhe bha- -bha □wɛ, -a -me -bha -dho kë mü □dhe? Kaa □dede ka -mɔɔ -bha 'ö 'wɔn 'ö- -dhe 'dhö- -bha □dhe -yö wɔ me 'ö "dhü bha- -ta -a -bha -kë -ziisü -sü bha 'ka ka -zu 'gɔn- 'gü. 30 -A pö 'a- wo "dhü bha- 'klɔɔ- -mü □dhe me 'ö dhiang zë 'ö- pö □dhe:

«Mang □dede □në 'a dho n bhłɔɔ bho,

ma □në 'a dho 'wɔn bho 'wɔnyaakëmɛ -nu 'gü» bha kwa- -dɔ.

"Kɛɛ 'sa yöö do bha □në- pö 'zü □dhe:

«Kwa Dëme -dho za do ö -bha me
-nu □gban "pəpə -bha.»

³¹ -Da Atanna "yaandhe 'ö "dhü
-a □kweng -sü bha -yö 'wɔn -ziisü
□nē- 'ka, n dheebhang -nu.

³² -A -kē "dhü -sü bha- 'gü, ka
-zv 'ya 'dho bho 'wɔn -nu 'ka -ziö
'gü ka -da Atanna -wɔ 'gü "töng
'gü, saan" -nu 'ka- wo kö 'ka bo
-dhepuudhe 'ö go- "piü -a □slɔɔ -sü
'ka, 'ö 'wɔn "gbu- "gbu- -nu -wo
-wɔ ka -ta, "kεε 'ö kun bho ka
'gü bha- 'ka. -A -gen -mü □dhe
-wo kē "si -bho ka -gɔ, ³³ 'ö 'wo
ka -wēē -kē "dhiü wo me □gban
-me □gban "yaan "εεn 'zü 'ö 'ka
dho 'ka bo 'me 'wo- kē siē- -nu
'ka "dhü 'pö bha- -nu 'ka. ³⁴ 'Ö
-kasogümε -nu -wēē -yö ka -kē, 'ö
'ka- -nu -ta kun, 'wo faan -wɔ ka
-ta 'wo ka □slɔɔpē -nu sü ka -gɔ,
'ö 'kun bho ka 'gü 'ka- nu "yü 'ka,
kö- -naa ka "yaan □dhe -a 'dhe 'ö
□bhlēēsü 'ö -ziö 'dhe bha- -ta, 'ö
'yaa yēn tongtongdhö bha -yö ka
-gɔ. ³⁵ □Dhe 'ö "dhü, n dheebhang
-nu, 'dhang -bho Atanna "dhiü -sü
'ö ka -gɔ bha 'ka 'dho ka kwaa- -zü
tongtongdhö! -A □trɔɔn 'kpikpi
-yö -dhö 'ö -ya -sü 'ka ka -gɔ. ³⁶ -A
-dheä -bha □dhe ka 'gü □nē □ya
'dho ga, kē "dhü kö 'ka ka bo
Atanna -dhidhe -wɔn bha- kē -sü
'ka, kö 'pē 'ö- "plüün bho ka -dhe
bha 'ka- =slɔɔ. -A -gen -mü □dhe
-yö -ben zē -sü 'ka- -wɔ 'sēēdhē 'gü
□dhe:

³⁷ «-A "töng □ya 'to 'dɛdɛ, 'dɛdɛ
□dedewo

kö 'me 'ö- nu -wɔn 'dhö 'dhö bha
-yö nu,

'yii 'dho □gwēē mü 'zü.

³⁸ 'Me pö 'aa -bha n "yan 'gü 'ö dho
□sii 'ö n "piü -a □slɔɔ bha
-a -mε -dho -a □slɔɔ -a -bha -zv -yö
n -dhe -sü □nē- 'saa- 'gü.

"Kεε □ya kē □dhe -a me □ya ö yee
-zē kē kö -yö 'dho ö □taama,
-a "dhia 'yii 'dho 'ma n 'gü.»

³⁹ -A -kē "dhü -sü bha- 'gü, kwa
-zē 'kwaa 'me 'wo dho wo □taama

kö -a -nu 'gü -yö □see bha- -nu
kpö 'gü, kwa 'me 'wo 'dhang bho
Atanna "dhiü kö 'wo wo 'nii- dha
□nē- -nu kpö 'gü.

11

*'Dhang -bho Atanna "dhiü -sü
'klɔɔ- 'wo- pö Eblö -nu -dhe*

¹ "Kεε 'sa 'pē 'wo- -zv -yö Atanna
-dhe -sü -kē bha yö -mü 'dhang-
-bho 'wɔn -nu 'ö- kē -sü "plüün
bho, "kεε 'ö 'yii kē □kö bha- "dhiü
-sü 'ö 'kpakpadhö □dhe -yö -dho
kē, □dhe pē -nu 'ö me 'bha 'yii-
yö do, -wo -dhö tεan- 'ka bha □nē-
'ka. ² -A yö □nē gun 'me 'wo gun
"dhiü -a -nu -gɔ 'yö Atanna -ya -nu
-dhiang -sē zē.

³ -Zv -yö Atanna -dhe -sü suu 'ö
"dhü bha □nē- -kē 'yö 'kwa- 'wɔn
do □dhe -yö "kpungtaadhe -pē kē
ö -wɔ □nē- 'ka, □dhe pē -nu 'ö me
'ya yö bha -wo -go -a 'dhe 'ö me
'yaa- yö □nē- 'gü.

⁴ -Zv -yö Atanna -dhe -sü suu do
bha □nē gun Abedhö -gɔ 'yö "saa-
'ö waa- =dhoo Kaen 'wo- bho bha,
'yö- -bha -zē -yö Atanna -zv kun 'ö
-ziö Kaen -bha -ta. -A -bha -zv -yö
Atanna -dhe -sü bha □nē- -wɔn 'gü,
'yö- pö- -bha □dhe pö 'aa- -bha, 'yö
pē -nu 'ö- =gbao Atanna -gɔ bha,
'yö- 'gü -wɔn -yö -dhi -dhe. Abedhö
□ya ga 'nu yi 'bha 'ka, "kεε -a -bha
-zv -yö Atanna -dhe -sü bha □nē
-tun dhiang zē siē kwa -dhe □dεε.

⁵ Enökö -dɪ 'pö- -bha -zv -yö
Atanna -dhe -sü □nē- -wɔn 'gü, 'yö-
sü "yaandhe 'ka, 'yö dho dhang-
'gü 'yö 'pē 'wo- -dhe ga 'yii- do.
Me 'bha 'yii- yö 'zü tongtongdhö,
-a -gen -mü □dhe kö Atanna yaa-
'sü □ya 'dho- 'ka. 'Sa "sanni -ya 'sü
kö -yö 'dho- 'ka "dhü, kwa- -ma -a
-wɔ 'gü □dhe kö □yaa- pö- -dhe 'nu
□dhe -a "ta -ko bha- "dhia -yö 'ö 'gü.
⁶ 'Sa me 'bha "dhia 'yaa □mɔɔ- -bha
kö -yö 'ma Atanna 'gü "wεεwεε
kö -zv -yö -a -dhe -sü 'yaa- -me
-gɔ. -A pö 'a- wo "dhü bha- 'klɔɔ-

-mü □dhe me "bu me 'ö □yoon-
"soo, -a -dhea -bha □dhe -a -me 'ö
'dhö -a 'dhang bho -sü -kē- 'dhiü
'kpakpadhö □dhe -yö -dhö, □dhe
'me 'wo- =moo, -ya 'gü -wön -sē -kē
-a -nu -dhe.

7 -Zu -yö Atanna -dhe -sü bha
□nē gun Noe -go, 'yö 'wön 'ö- to
'dhiü 'ö- pö- -dhe bha 'ö 'dhang
bho- 'dhiü kö 'yii- -dhe yö □kö, 'yö-
-wu bha- =bhlēē -ya, 'yö 'wön bha-
to "dhiü 'yö 'yitagö -pē -kē, 'yö
□dhe 'ö- "töng □ya □loo, 'yö waa-
-go 'kome -nu 'wo -da 'gü, 'yö 'wo
dha. -A -bha -zu -yö Atanna -dhe
-sü bha □nē- -wön 'gü, 'yö- bha za
-yö -dhi -a -kuu "dhiü, 'yö Atanna
-bha za -yö "kpongtame -nu zē
'töng bha- 'gü -zu 'ö 'wi- yö- -dhe
'pö □dhe Noe 'dhö bha- -wön 'gü.

8 Ablaamö -di 'pö, -a -bha -zu -yö
Atanna -dhe -sü □nē- -wön 'gü, 'yö-
bo 'ö Atanna -ya wo "segö 'ö dho-
kē- 'kean- 'ka -a bhang -nu -dhe yi
'bha 'ka bha- 'gü bha 'yii -ko. 'Yö
□wliü ö -di -go "se 'gü 'ö dho ö -go
'piü, kö 'yaa ö 'dhodhe -zian -zian
do. 9 -A -bha -zu -yö Atanna -dhe
-sü bha □nē- -wön 'gü, 'yö -tosea
-kē "se 'ö- "plüün bho- -dhe bha-
'gü □dhe □dheng 'dhö. 'Yö -wo so
boo" □wlöö, 'yö- bhang -nu, Izaakö
waa- Zaköbö 'ö Atanna -ya "plüün
bho 'pö- -nu -dhe bha 'wo- -kē 'pö
□dhe -a 'dhö. 10 -A -gen -mü □dhe
'ö gun 'dhü kö Ablaamö 'yan -yö
'pödhe 'ö Atanna yöö □dede □nē-
dan, 'ö- do 'ö 'yaa 'wü bha □nē- -go.

11 -Zu -yö Atanna -dhe -sü 'ö
'dhü bha □nē- -kē, 'yö- -bha kē zii
-sü kö 'yaa □moo- -bha kö -yö 'nē
'kpo 'zü -sü □gban waa- -bha -bha,
'yö Atanna -yö waa- -bha dhebho
Saadha -a -nu -kē 'nē 'kome 'ka.
-A -gen -mü □dhe 'ö gun "dhü kö-
'dhang bho -sü -ya "dhiü 'kpak-
padhö □dhe □ya 'wön "bu 'wön
'kö- "kan ö "dhi 'ka, 'yaa 'to- 'gü
tongtongdhö. 12 -Ko 'ö -kē 'ka,
'yö Ablaamö 'ö □ya gun □ya kē
zii, 'ö 'yaa 'nē 'kome 'ka 'nu 'zü

tongtongdhö bha 'ö 'nē kpo, 'yö
'waa □moo- -bha kö -wa suu "dhi
do □dhe "susengga 'ö dhang- -bha,
"εen □dhe "yεen 'ö □weeyi "dhiü -a
'dhö □dεε bha 'yö bha.

13 Ablaamö waa- bhang -nu bha
'wön "pepe 'ö Atanna -ya "plüün
bho- -nu -dhe "dhü bha- 'bha 'yii
kē woo □dede -zē -a -nu -dhe 'ö
to- 'ka "dhü 'wo ga. "Kεε -a -nu
'dhang bho -sü gun 'ö- wo Atanna
'dhiü 'kpakpadhö □dhe 'yaa ö -wu
'to bha- -wön 'gü, -wa 'gü -wön kē
'töng -to □gblεen 'ö- -nu "yan -yö
'da -a kē -dhe 'gü, 'ö 'wo wo "dhia
bho- -wön "dhiü, -a -gen -mü □dhe
kö -wa 'wön -do □dhe -dheng -mü
wo 'ka "kpongtame -ta, zian □nē
'wo- zio siē. 14 'Sa me "pepe 'wo
dhiang zē "dhü bha, me -ya -dhe
-yö -a -nu pö -wu bha □nē- -bha
□dhe -wo wo dē -yaa □dede bha
□nē- moo- siē. 15 -A -gen -mü □dhe
□ya kē □dhe -a -nu -zu 'yii 'go 'nu
"se 'dhe 'wo go- 'gü bha- "piü, -wo
-moo -bha 'ö 'wo wo yee -kē 'zü
-deewo 'wo dho mü. 16 "Kεε -a
'dhe 'ö dhang- 'gü 'ö □bhlēēsü 'ka
'ö -zio -a -blēēsü bha- -ta bha □nē-
-wön 'dhö gun- -nu -zu "piü. 'Wön
'ö- -wön 'gü, 'yö- -nu -bha Atanna
-dhe -sü 'ö woo- Atanna bha- 'yiü-
'yaa Atanna kē bha 'yö bha. -A
-gen -mü □dhe yöö -zian □nē- -nu
-bha 'pö- do -sü 'ka.

17 Ablaamö -bha -zu -yö Atanna
-dhe -sü bha □nē- -wön 'gü, 'yö 'ö
gbö Izaakö 'ö- -go "dhü dosengseng
bha- -kē "saa- 'ka kö Atanna yaa-
'gü dan kö 'ö 'dhang bho 'ö "dhiü
□dedewo kö 'ö- -dhe yö, 'sa kö yöö
Ablaamö -me do bha □nē Atanna
-yö "plüün bho- -dhe 'nē do bha-
-wön 'gü. 18 -A pö 'a- wo "dhü
bha- 'klöö- -mü □dhe 'ö gun "dhü
kö □yaa- pö 'nu- -dhe □dhe -a gbö
Izaakö bha □nē dho bo- -ta 'yö-
suu -da "kpongtame □taa. 19 "Wı 'ö-
wo- -bha kö 'ö ö gbö kē "saa- 'ka
'dhü bha- 'klöö- -mü □dhe 'ö gun
'dhü kö- 'dhang bho -sü -ya "dhiü

'kpakpadhö □dhe 'ya ö gbö Izaakö zë, Atanna -mɔɔ -bha 'ö- -bö. 'Wɔn 'ö- wɔn 'gü, 'yö Izaakö nu 'zü Ablaamö -dhe -deewo □dhe 'me □ya ga 'nu 'ö □ya -bö □në wo- 'dhö bha 'yö bha.

²⁰ -Zv -yö Atanna -dhe -sü do bha □në gun Izaakö -go 'yö to "yaan 'yö 'dhuë- -kë 'ö- gbö Zakobö waa- Ezau -a -nu -bha 'wɔn 'ö dho kë- -nu 'ka -dhe 'bha □kpaoyi -bha bha- -ko 'gü.

²¹ -Zv -yö Atanna -dhe -sü do bha □në gun 'pö Zakobö -go 'yö □dhe 'ö- ga "töng □ya □tëng, 'yö 'dhuë- -kë ö gbö Zosefu bhang -nu □ple bha- -nu -bha, 'yö -taadhü -ghan ö -go 'yö Atanna -dhökë, 'yö- nuë" bho.

²² Zosefu -dɪ 'pö- -bha -zv -yö Atanna -dhe -sü □në- -wɔn 'gü, 'yö □dhe 'ö yöö ga, 'yö Izraedhö -me -nu -bha -go □dhuëngdhe 'gü -sü 'ö Ezitö -se 'gü bha- to "dhiü 'yö- pö, 'yö -wu kpɔ- -nu -bha 'ö- pö- -nu 'dho "töng □ya □loo -wo ö ga -nu 'sü -wo 'dho- 'ka.

²³ -Zv -yö Atanna -dhe -sü □në gun 'zü Moizö 'kpɔme -nu -go, 'yö 'wo- "blë- -dee -gblen kpɔ "su -yaaga 'ka kö 'wa 'dho- zë (□dhe -ko 'ö -gblüdë -ya pö -wa kë- 'ka Zuifö -nu 'ka "töng bha- 'gü -a 'dhö), 'yö 'wii "suü -gblüdë 'ö gun "se bha- -go "dhiü bha- -go, kö -wa -wu -ya 'klɔɔ- "dhiü kö -wa kë □dhe -ko 'ö- pö- 'ka -a 'dhö 'në bha- -bha -kë -së -wɔn 'gü.

²⁴ -Zv -yö Atanna -dhe -sü do bha 'zü □në- -kë, 'yö □dhe 'ö Moizö □ya kë 'kpɪi-, 'yö 'yii "wɪ- -bha kö -wo ö -dhe Fadhaon 'dhu -bha 'në, "kɛɛ 'sa kö yö □në kë "klu bho- -bha □dhe 'ö -dɪa 'në 'dhö. ²⁵ 'Yö ö -wëëdhe -bho Atanna -bha me -nu "piü -sü fië- bho "dhia -bho 'wɔn yaa 'gü -sü 'ö "töng kpö 'në 'bha 'ka bha- -bha. ²⁶ 'Yö 'yiü- -dɔ ö -bha -sü 'ö □dhe Atanna -bha -Yame 'ö- -nu -wɔn -yö gun bha- -bha 'dhö bha- fië- bho □nao "pepe 'ö Ezitö -se 'gü -a □slɔɔ -sü -bha, -a -gen -mü □dhe

kö- "yan -ya □troon 'ö dhia" bha- -go.

²⁷ -Zv -yö Atanna -dhe -sü □në gun Moizö -go 'yö waa Izraedhö -me -nu 'wo go Ezitö -se 'gü, kö "suü -tangga -zian 'yaa- 'gü -a -nu -go mü -wɔn bha- -siö -gblüdë Fadhaon -dhe -sü 'gü, □dhe pë 'ö- "yan □në Atanna 'ö me 'bha 'yii- yö do bha- -bha -a 'dhö. ²⁸ -Zv -yö Atanna -dhe -sü bha □në gun- -go, 'yö- pö Izraedhö -me -nu -dhe kö -wo -tun ziö-, 'yö- pö "bhlaanë -nu 'ö woo- zë bha -wa □yɔɔn ziö 'kpong -gen -nu -bha, kë "dhü kö Atanna -bha "kië 'ö dho nu 'në -blëesü -nu zë -dhe 'gü "saa- bha- zian- -ta bha 'ya 'dho zë bho Izraedhö -me -nu "piü, 'yö -kë -a -nu -go □dhuëngdhe 'gü -troo bha- -blëesü 'wo- Pakö -kë bha- kë -ko 'ka.

²⁹ -Zv -yö Atanna -dhe -sü bha □në gun- -go 'yö waa- Izraedhö -me -nu 'wo □weeyi -zaondhö -kan -dhe "kpeadhe 'gü, 'yö Ezitö -me -nu dho- kë □dhe- -nu 'dhö, 'yö 'yi -ya -nu □gban zë "pɛɛpedhö.

³⁰ -Zv -yö Atanna -dhe -sü □në- -kë 'yö 'pö- 'kpɪi- 'ö Izraedhö -me -nu -wo -gblü -da -ta yi 'bha 'ka 'wo- Zedhiko -dhe -kë bha, -a "saan 'ö gun "kan -sü 'ka- -zü bha 'ö □loo ö -dɪ 'ka kö Izraedhö -me -nu □waa- kë □dhe -ko 'ö Atanna -ya pö- 'ka -a 'dhö, kö □waa- -zü bɔ -dhekpaoyi "saople 'ka.

³¹ -Zv -yö Atanna -dhe -sü □në gun Dhaabö 'ö gun -zuadhe 'ka 'pö- bha- 'gü bha- -go, 'yö -gblü 'wɔn 'suan- bho -me □ple 'ö Izraedhö -me -nu -wa bɔ kö -wo □nië "se bha- 'gü bha- -nu □yëë bho, 'yö- -nu kun -së 'yö 'yii- -nu 'sü □dhe 'ö 'yao- 'dhö, 'yö- -wɔn 'gü, 'me 'wo gɔɔgbudhe -kë 'pö- bha- 'gü bha, -gblü -ya -nu zë, "kɛɛ 'yö 'wii yö -zë zë.

³² 'A -më pö? Kö "töng 'yaa n -go kö 'a Zedeon -nu oo, Badhakö -nu oo, Sanson -nu oo, Zefute -nu oo, Davi -nu oo, Samiedhö -nu waa-

Atanna -wudhiüloomε -nu -bha pö. ³³ Me 'wo bha-me 'bha -nu -kō 'ö □moo "segō -todhü -sü -nu -bha 'wo -kun -gblü 'ka, 'ö -me 'bha -nu -wo 'wōn 'ö pö 'aa -bha Atanna wëédhō -a -kē, 'ö 'pē 'ö Atanna -ya "plüün bho -a -nu -dhe 'wo -sloo, 'ö Atanna -yö laabhölaa "dhi kun me 'bha -nu -bha 'ö 'yii □moo -bha kö -ya -nu kē -kō 'bha 'gü, ³⁴ 'ö 'wo -me 'bha -nu -da peng 'gü, 'ö peng -yö -kē -nu -bha □dhe 'yi 'dhö, 'ö 'yii 'wōn 'bha bho -nu -bha, 'ö -me 'bha -nu -wo dha -siang -gō bha -wa -wo "dhü -zö -yö Atanna -dhe -sü □nē -"saa -'gü. "Sı 'yaa gun -nu -dhe, "kεε Atanna -yö kē faan -da -nu 'gü -a "töng -nu bha -'gü 'ö 'wo -kē "kplēē 'ka 'yö 'wo dō -gblü -gō zian -'wo -kan. ³⁵ -Zö -yö Atanna -dhe -sü bha □nē gun dhong -nu 'bha -nu -gō 'yö -nu -bha me -nu 'ö □wa ga 'nu -a -nu -bö.

'Yö 'wo -me 'bha -nu -wëē -kē "dhiü wo 'yö 'wo -nu zē -'ka kö 'waa "wı -bha kö -wo 'go wo -wu -ta kö -wo dha, kē "dhü kö Atanna -ya -nu -bö -tosea 'dhe 'ö -sē 'ö -ziö -a 'dhe 'ö "kpong □taa yö -ta bha □nē -yi 'ka. ³⁶ 'Yö 'wo □wεε dō -me 'bha -nu -bha, 'yö 'wo -nu -nu -ma □dedewo -zö -yö Atanna -dhe -sü bha -wōn 'gü. 'Yö 'wo -me 'bha -nu -lö -piö loo" 'ka 'wo -nu -da -kaso 'gü. ³⁷ -Zö -yö Atanna -dhe -sü □nē -wōn 'gü, 'yö 'wo me 'bha -nu -zuo -gwë 'ka, 'yö 'wo -nu zē -'ka, 'Yö 'wo -me 'bha -nu "kplü bho "siı 'ka, 'yö 'wo -me 'bha -nu zē -siang 'ka, 'yö -me 'bha -nu 'wo -da "se "piü 'wo dho -dhe -nu 'gü kö "bhılaa kwi -nu "εεn -bhü kwi -nu □nē -so 'dhö -nu -bha, pē 'bha -pē 'bha 'yaa gun -nu -gō, kö -wa -nu -wëē -kē "dhiü wo siē, 'ö 'wo 'wōn □gban -wōn □gban suu -wō -a -nu -ta. ³⁸ -A -dhe 'yaa gun -bha □dhe -zö -yö Atanna -dhe -me -nu 'wo "dhü bha -wo -tosea kē 'wōnyaa kēme -nu 'wo "kpong □taa yö bha -nu kpö 'gü, -a -nu 'ta -kō

-kē -sē -wōn bha □nē -'gü 'yö 'wo -nu -kē 'wo kpö 'gü, 'yö 'wo dho "tungtadhe -nu waa -tōn 'gü -dhe -nu 'gü, 'yö 'wo dho 'wo -wō -gwë -ye 'gü -dhe -nu waa -ye "wεε 'gü -dhe -nu 'gü.

³⁹ Me "pepe 'wo "dhü bha -nu "dhia 'ö ma Atanna 'gü bha -yö -ma 'gü -a -nu -bha -zö -yö -a -dhe -sü □nē -wōn 'gü. "Kεε kö pē 'ö -"plüün bho -nu -dhe 'wōn bha -'gü 'ö dhang -'gü bha 'wii -sloo -a "töng bha -'gü. ⁴⁰ -A -gen -mü □dhe -yö -gun Atanna "piü □dhe 'me 'kwa "töng ya -'gü kwa -bha -yö kē -sē -a -nu -bha -bha, yö □nē -wōn 'gü 'yö 'yii "wı -bha kö -ya -nu -bha dha -sü bha -ya -gō -da 'plöö -a "töng bha -'gü, kē "dhü kö kweng -nu 'kwa -sloo kwa "kwëē.

12

¹ -A -kē "dhü -sü bha -'gü, □dhe 'ö -kē □dhe kwaa -dı 'pö Atanna "sεε -kpö 'kpii -'wo "dhü bha -wo □klëen -sü 'ka kwa -zü, 'ö -nu "yan 'dhö kwa -bha bha, -ka -kwa kwa kwaa -pē "pepe 'ö □dhe □kwεε 'dhö 'ö □moo -bha 'ö "kang -da kwa -gen 'gü, 'ö 'kwaa 'ta -sü Atanna -bha zian bha -ta -dhe yö bha -gban -zuo, kö 'wōn yaa 'ö kwa -da 'gü -dhe 'dhö -sē □dhe 'pē 'bha 'dhö bha 'kwa "kan -bha, kö -beang 'ö Atanna -ya yi kpö kwa -gō bha 'kwa yö □nē -'sü kwa -sobhεε 'ka. ² Yesu 'ö kwa -bha -zö -yö Atanna -dhe -sü zübhodhe waa -"dhiüyadhe 'ka bha -ka -kwa kwa "yan 'to yö □nē -bha. -A -gen -mü □dhe yö 'ö bha □nē 'ö -wı -bha kö -wo 'ö zē "dhü -bha, 'yö ga -kō 'yiüsü 'ö -suu 'dhö "dhü bha -'yiü -'yii -kē, □dhe 'ö -kē □dhe zuëniidadhe 'kpii -yö -ya -sü 'ka -gō -a zian -ta bha -wōn 'gü, 'yö dō 'kwa -wo □dεε ya 'ö -ya -sü 'ka -due □bhlēesü 'ö Atanna -bha -blüédhe -gbloo -ta -a "soo dhang -'gü bha -'gü.

³ -A -kë "dhü -sü bha- 'gü, ka -zv 'ya 'dho bhö- 'ka, 'ö ka 'gü -yö ga 'yan -to -a -gö -sü 'ka, "εεν 'ö ka -din -yö yèn Atanna -bha "ta bha- 'sü -sü -bha. -A -gen -mü □dhe yö 'ö bha □në 'wönyaakëme -nu 'wo 'wön □gban "pepe suu 'do 'do -wo -ta 'yö 'kun bho- 'gü. ⁴ -A pö 'a-wo "dhü bha- 'klö- -mü □dhe, 'ö □dhe 'ko -zë 'wön yaa 'ka -sü 'dhö kö 'ya 'dho -da kaa- -tosea 'gü, kö ka- -bha □dedewo, "kεε 'kii- zë □kö kö 'ka zun- 'ka ka -gö -to 'gü -wön -nu -bha. ⁵ "εεν ka faan dö -wu 'ö Atanna -ya pö ka -dhe □dhe me- pë pö me bhang -nu -dhe 'ö- pö:

«N gbö, i Dëme □ya "wü- -bha kö 'wön -yö wö i -ta -yö 'kun bho i 'gü,

'ya 'dho i 'gü ga, kö -ya -kë "dhü kö 'ö i "klv □në- bho,

⁶ -A -gen -mü □dhe 'me 'ö- -dho -yö kwa Dëme -kë,

"εεν 'ö- sü □dhe ö gbö 'dhö 'yö- "klv bho» bha ka -zv □në □ya bhö- 'ka -ee?

⁷ Saan" -nu 'ka- wo sië Atanna -bha zian -ta bha, -kaa 'kun ka -bha □dhe 'pë 'ö ka dë □në ka "klv bho sië- 'dhö. -A -gen -mü □dhe sëë 'ka- bho "dhü bha □në- zön □dhe Atanna -yö ka -sü □dhe ö bhang -nu 'dhö. "εεν 'në 'bha -yö -dhö 'yö- dë 'yaa- "klv bho -ee?

⁸ □Ya kë □dhe ka -zë 'yii ka "klv bho □dhe me -kpea □gban 'dhö, kö 'kaa- ga 'gü -në □në- 'ka. 'Yaa yö -zë 'ka, 'në dë "pepe □gban -wo wo bhang -nu "klv □në- bho. ⁹ -Kaa 'suan- bho kwa 'kpo -dë -nu 'wo "kpong □taa ya- -nu -bha. -Wo kwa "klv □në- bho kwa 'nëdhe 'gü 'yö 'kwa □bhlëë -ya -nu -bha. □Ya kë "dhü 'yö kwa Dë 'kö dhang- 'gü □we? -A -dhea -bha □dhe 'kwa kwa -gö 'dho- -dhe "sia- kö 'kwa dha. ¹⁰ -A -gen -mü □dhe kwa dë -nu -gun kwa "klv bho sië -dhekpaoyi "kεε 'në 'bha □në- 'ka, kë "dhü kö 'kwa kë □dhe -kö 'ö- nu "piü □dhe 'kwa kë- 'ka -a 'dhö,

"kεε kwa Dë Atanna -zë -yö kwa "klv -bho kwa -dia 'wön -së 'gü, kë "dhü kö 'kwa kë "slöüslü 'pö □dhe -a 'dhö. ¹¹ 'Wo me "klv bho sië "töng 'ö- 'gü "dhü bha 'yaa dhi me -dhe, -a -gen -mü □dhe 'yaa bhö me 'gü 'wön -së -bha. "Kεε □dhe 'ö- =tröön 'ö -kë zuëyagblüü- waa- -tosea 'ö pö 'aa- -bha -a kë -sü 'ka bha □waa- =slöo, 'yö 'wo- 'wön dö □dhe me "klv bho -sü bha 'wön -së -mü.

¹² □Dhe 'ö "dhü, ka -gbe -nu 'ö "sü 'yaa -nu -dhe 'zü bha -kaa 'wliü, kö ka kpiöggö -nu 'ö- -nu 'gü □ya ga bha 'ka- gba faan 'ka. ¹³ Kö 'ka "ta Atanna -bha -zian 'ö- du 'yaa- -bha bha □në- -ta kö 'ka 'dho- 'ka "dhiü, kë "dhü kö 'me 'ö- -nu -gen -dhe □ya -ya -bha bha 'wa 'dho 'go zian -ta, "kεε kö- -nu -gen -yö dö □në- wo □zinng 'gü.

¹⁴ -Ka ka 'gü dö "gbü- kö kaa me □gban "pepe ka kë 'flëë- 'gü ka 'ko "piü, kö 'ka -tosea -së 'ö pö 'aa- -bha □në- kë. -A pö 'a- wo "dhü bha- 'klö- -mü □dhe -tosea 'ö suu 'dhö "dhü bha 'yii kë me 'ö- -gö, -a -me 'yii 'dho ö "yan -kpan kwa Dëme -bha. ¹⁵ -Kaa kë -së kö me 'bha 'ya 'dho ö □taa zun -gasite 'ö Atanna -ya -kë kwa -dhe bha- -gö. -Kaa kë 'zü -së kö 'wön yaa 'ö □dhe me zëpë -bhong 'dhö 'ö gun ka zuë" "piü, 'ö Atanna □yaa- -wo bha 'ya 'dho bhö 'zü -deewo ka 'gü 'ö 'ka -da 'ka me 'gbe -gö 'gü 'ö teanwön 'ö -gban Atanna -bha bha- =dheng- -nu -gö. ¹⁶ -Kaa kë -së kö me 'bha 'ya 'dho kë -zuazëme 'ka ka kpö 'gü, "εεν 'ö- -me -ya zë "wlaawön -nu 'wo "kpong □taa yö bha- -wön -dhe, 'ö pë □bhlëësü 'ö Atanna -ya nu -dhe bha- -wön -ma "gbong 'ka □dhe Ezau 'dhö, kö -ya zë pë -bhö -ko doseng -wön -dhe kö -yö ö -bha 'kpiidhe 'go ö 'zlaa- -gö. ¹⁷ Kaa □dede ka- 'wön -dö □dhe □dhe 'ö □yaa- kë 'dhü, 'ö- -nu dë 'dhuë- -kë -a -nu -bha "töng □ya □loo kö yöö ga, -yö -gun Ezau "piü □dhe 'wön

'ö- -kë bha -yö 'ma -zukplü -bha kö ö dë -yö 'dhuë- bha- kë yö □në ö -bha, 'ö- =moo ö dë "dhiü "gbu -nu □gban 'ka, "këë 'ö 'yii- =sloo 'zü tongtongdhö.

¹⁸ 'Wön "pepe 'a- pö bha- pö 'a- wo "dhü bha- 'klöö- -mü □dhe -bhea Atanna -dhe -me -nu 'dhe 'ka □dëë bha 'kaa □dhe Izraëdhö -me -nu 'wo gun yi 'bha 'ka bha- -nu 'dhö. -A -gen -mü □dhe wo -zë -wo kë -yöön -tön 'wo- Sinai -kë, 'ö me- =moo -bha me- zun- -bha bha □në- "soo, kö peng -ya -bha -yëedhö, 'sa kö -dhe -yö trö -sü 'ka mü -blünblündhö "dhü do, "këë kö "tëë "gbu- -yö ziö sië, ¹⁹ kö "truu -yö "wı sië, kö -wo Atanna "gblawu ma sië mü □dhe dha 'ö -wı -a 'dhö, 'ö □dhe 'ö Izraëdhö -me -nu □wa me "gblawu bha- ma 'yö 'wo- pö 'wa 'dho 'wön "wëë 'bha pö wo -dhe -a 'dhe bha- zian 'gü 'zü, -a 'dhe bha □yaa- -nu -zu 'kun. ²⁰ -A -gen -mü □dhe kö 'pë 'ö -wu bha 'ö- pö sië 'wo- ma 'ö- pö □dhe:

«Pë "yaandhe suu "bu suu 'ö yaa- -zun -tön ya- -bha, kö 'zü □ya kë wü -zian 'ka, -wa -zuö -gwë 'ka kö -wa zë- 'ka» bha- ma -sü □ya kë- -nu 'gü -ziisü. ²¹ 'Ö 'wön bha- -bha -kë -ziisü -ko yaa 'gü yaa bha- -wön 'gü, 'ö Moizö -yö 'daönnu 'ö- pö:

«Do 'a- wo ya □zii □në 'a- wo sië, "suö 'ö -da n 'gü bha- -naa 'yaa 'dhö!»

²² "Këë ka -zë, Sion -tön waa- Zedhizadhëmö -pö 'ö Atanna "yaandhe 'ö dhang- 'gü bha- -yëa □bhaa -dhe 'ka, waa- -a -bha "kië "gblü mëë -nu bha- -nu 'dhö bha □në 'ka □yöön -sü 'ka- "soo. ²³ Ka □yöön -sü 'ka Atanna -bha 'në -blëësü -nu kpö 'ö zuëniidadhe 'dhö- -nu -gö, 'ö- -nu 'to -ben 'dhö zë -sü 'ka dhang- 'gü bha □në- "soo. Atanna 'ö yö □në dho za do me □gban "pepe suu -bha bha □në 'ka □yöön -sü 'ka- "soo. Waa- 'më

'wo- dhöobhaawön -kë kwa "dhiü yi 'bha 'ka bha- -nu 'nii- 'ö 'bön -tangga -zian 'yaa- -bha 'zü 'ö 'wo- "piü mü bha- -nu 'dhö. ²⁴ Ka □yöön -sü 'ka Yesu 'ö -mlëë -dee -da kwaa- Atanna -nu kwa □zinng 'gü bha, waa- =yöön 'ö 'yaa □dhe Abëdhö -bha 'dhö kö -ya -dhe Atanna -gö kö -yö ö bhlöö bho, "këë 'ö kweng- -nu kwa -ko □në wü 'koo bha □në- =gban "soo bha.

²⁵ -A -kë "dhü -sü bha- 'gü, -kaa kë -së kö 'ka 'dho -ko Atanna 'ö dhiang zë sië ka -dhe bha- -wu 'ka. -A pö 'a- wo "dhü bha- 'klöö- -mü □dhe "sanni -yö 'wön bho 'më 'wii wo "tu 'to dhiang 'ö- zë Sinai -tön □gbin- "kpung □taa yö yi 'bha 'ka bha- -bha bha- -nu 'gü bha -oo, 'yö 'ö -ya dhang- 'gü 'ö dhiang zë 'më 'kö kwa -dhe □dëë -a Gbö Yesu Klisi 'saa- 'gü □wë? ²⁶ 'Sa kö yö 'ö bha □në "se -yö □zii -a -wu "dhiü yi 'bha 'ka, "këë 'yö -ya mü 'zü 'ö- pö kwa -dhe □dëë 'ö- pö:

«"Së □në n -wu -ya □zii yi 'bha 'ka, "këë -a 'dhe 'kö yöö kë □taamasü ya- 'gü

kö -yö kë- "dhiütodhe 'ka bha dhang- -nu □gban -dho □zii!»

²⁷ -Wu do 'dhe 'ö- pö 'ö- pö □dhe: «-A 'dhe 'ö yöö kë □taamasü ya- 'gü,»

bha □në- -zön kwa -dhe □dhe pë "pepe 'ö Atanna -ya -da -a □gban- -dho □zii 'ö -ziö, 'yö- 'dhe 'ö -todhö -pë 'ka bha 'ö to.

²⁸ □Dhe 'ö "dhü, n dheebhang -nu, □dhe 'ö -kë □dhe Atanna □ya kwa -ya -gblüedhe 'ö 'yaa yën -a këë 'ka -dhe 'ö yö -zë 'yaa □zii -a 'gü bha -yö 'to kwa "yaan, kö- -dhökë -ko waa- -bha yë kë -ko 'ö -dhi -dhe □në 'kwa- kë- 'ka, -a □bhlëë -ya -sü waa- -suö -gö -sü 'ka. ²⁹ -A -gen -mü □dhe kwa -bha Atanna bha peng 'ö me -bhö yö -mü, 'waa troo kë- -bha.

13

Atanna -dhidhewɔn kē -kɔ -dhi-ang 'wo-zē

¹ Ka -bha -kē dheebhangzē -nu 'ka -sü 'ö Klisi -bha zian -ta bha-wɔn 'gü, ka -dho 'ya 'dho bo ka 'ko kē -sü 'ka. ² Ka -zu 'ya 'dho bho -dheng -nu -kun -sē -sü 'ka, -a -gen -mü □dhe me 'bha -nu kē Atanna -bha "kiē -nu □yēē -bho kō 'waa-wɔn dɔ -a -nu -bha -dheng -wɔn 'kun -sü bha □nē -wɔn 'gü. ³ Ka -zu -yö -bö 'me 'wo -kaso 'gü -a -nu 'ka, □dhe 'pē ka □nē 'ka -kaso 'gü -a 'dhö. Kö 'ka -ya 'me 'wo -nu -wēē -kē "dhiü wo siē -nu -wɔn zuēn -ta, -a -gen -mü □dhe □waa -nu -ma -yö -ma -nu 'ka 'pö □dhe ka 'dhö.

⁴ Dhe waa -gɔn -a -nu -bha -kē 'ko "piü -sü 'ö -nu -bha 'ko 'sü -sü 'gü bha -bhlēē -yö kē me □gban "pepe ka -gɔ, kö dhebho 'ya 'dho ö -gɔn 'to 'ö □niē, "εεn kö gɔɔn- 'ya 'dho ö -bha dhebho 'to 'ö □niē. -A -gen -mü □dhe Atanna -dho 'wɔn bho -zuazēme -nu waa -da me -nu -bha dhe "piü -me -nu 'gü waa -ziö me -nu -bha gɔn □kengme -nu 'dhö.

⁵ Wēega -dho 'ya 'dho ka kē ka -bha -tosea 'gü 'ö -ziö 'ka -naa 'gü, pē 'dhe 'ö ka -gɔ -yö ka -zu 'kun, -a -gen -mü □dhe Atanna -ya -pö 'ö-pö:

«N -zu 'yii 'dho bho i -wɔn 'ka, 'mii 'dho n -kɔ "kan i "dhiü tong-tongdhö.»

⁶ Yö □nē -wɔn 'gü, 'yö 'kwa □mɔɔ -bha 'kwa -pö 'dhang -bho "dhiü 'ka □dhe:

«N Dēme bha □nē -nu n -dhe -me 'ka, -a -kē "dhü -sü bha -'gü, "suü 'yii 'dho n kē, -a -gen -mü □dhe -mē "wεε 'ö me "bhü- =mɔɔ -bha 'ö -kē n 'ka?»

⁷ Ka -zu 'ya 'dho bho 'me -blēsü -nu 'wo Atanna -wɔn -dhiang zē ka -dhe, 'wo zian bho ka 'ka bha -nu 'ka. -Kɔ 'wo wo -zu -yö -ka

Atanna -dhe 'ö to -ka "dhü 'ö zun- 'ka -nu gayi -bha bha, -yö kē ka -gɔ kö 'ka -tosea kē 'pö □dhe -kɔ 'wo -kē 'ka bha -'dhö. ⁸ -A -gen -mü □dhe Yesu Klisi bha, -kɔ do 'ö gun -bha yi 'bha 'ka 'yö -bha □dεε, 'yö dho 'to -ka "dhü -todhü 'ka. ⁹ Atanna -dhokē -kɔ -dee 'gbe □ya sɔ, "kεε 'wa 'dho "kpēngg -kē ka -gɔ -a 'bha 'ka 'ö ka -zu kun 'ö -nu -kɔ -yö □mɔɔ ka -bha. 'Wɔn 'ö -sē kwa -bha 'ka yö -mü □dhe kö kwa zuē" -yö bho Atanna -bha -gasite 'ö -kē kwa -dhe bha □nē -bha kö -yö kwa gba faan 'ka, pē -nu 'ö -gban -bhöpē -nu 'ö me -ya -bhö "εεn 'ö me 'yaa -bhö -a -wɔn -bha bha ka "tu 'ya 'dho kē -bha. -A -gen -mü □dhe me "pepe 'wo wo -dɪ nu 'wɔn -nu bha -dhe 'wo -bho 'ka yi 'bha 'ka bha, 'wii- =trɔɔn 'bha □slɔɔ do.

¹⁰ Me 'ö 'kwa 'dhang bho kwa Dēme Yesu Klisi 'ö ö -dɪ -kē "saa- 'ka me "bhü- -nu -bha 'wɔn yaa -bho -a -nu -bha -wɔn 'gü bha -"dhiü bha kwa □nē 'kwa dha -sü □dede □slɔɔ, "kεε 'me 'kö 'wo wo -dɪ nu 'kian suu -nu bha -nu 'kun -sü -dhe kö yö □nē -ya -nu dha bha 'waa - =slɔɔ. ¹¹ 'Ö gun yi 'bha 'ka, wü □yɔɔn 'ö "saabhome 'kpii- gun- 'sü siē 'ö dho- 'ka 'ö "següme -nu -bha "saa -bho- 'ka Atanna -dhokēdhe □dede 'gü, kē "dhü kö -ya -nu -bha 'wɔn yaa -mawɔn 'to bha □waa- kē "dhü, 'yö 'wo- wü □dede -zē sü 'wo dho- 'ka "saan zlöö, 'yö 'wo- -gü mü. ¹² 'Wɔn 'ö -wɔn 'gü, 'yö Yesu -dɪ pö 'yii ga 'pö- yaan -bha bha 'yö bha. -Yö ka -wɪ -bha 'ö ga "saan "dhiü "kεε kö yö □nē gun 'yiü- -wɔn 'ka. Kē "dhü kö 'ö 'wɔn yaa bho me "bhü- -nu -bha ö -dɪ □yɔɔn 'ka. ¹³ □Dhe 'ö "dhü, n dheebhang -nu, -ka -kwa 'go -yεa zii bha- 'gü kö 'kwa 'dho Yesu □keng-, kö -kɔ do 'wo 'yiü -dɔ -'ka -bha 'ö -kun 'ö -bha bha 'kwa kwa -bha 'kun 'ka kwa -bha 'pö. ¹⁴ -A -gen -mü □dhe "kpungtaadhe ya -yεa 'ö dho kē kwa -yεa 'ka 'ö

dho 'to -todhü 'ka 'yaa mü. -A -wɔn 'gü, -a 'dhe 'ö nu sië -dhekpao dhia" 'gü bha [në 'kwa-mɔɔ-sië. 15 -A -kë "dhü -sü bha- 'gü, Atanna nuɛ" bho -sü kö 'kwa- 'tɔ bho mɛ kpö 'gü bha [në -yö kë kwa -bha yë 'ka -kpeakpeawo Yesu Klisi 'saa- 'gü, kö -yö kë [dhe kwa -bha "saa- pë 'dhö. 16 Ka -zɔ 'ya 'dho bho ka 'ko -ta -kun 'wɔn -nu 'gü -sü waa- 'wɔn -së kë -sü 'ka. -A -gen -mü [dhe "saa- suu 'dhe 'ö bha [në- 'dhia -yö ma Atanna 'gü.

17 -Ka [bhlëë -ya -zun ka -dhe "dhiü -mɛ -nu -bha kö 'ka ka -gɔ 'dho- -nu -dhe 'sia-. -A pö 'a- wo "dhü bha- 'klɔɔ- -mü [dhe wo [në Atanna dho- -nu dheɛ" 'kpɔ ka 'nii- -wɔn 'ka. -A -wɔn 'gü, wo [në 'wo "tüng kë sië ka 'gü. [Ya kë [dhe 'ka- -nu -wɔ [bhlëë -ya, yë 'ö Atanna -ya -ya -a -nu [kwɛɛ "dhü bha -wo -dho -a kë [niida 'ka, "kɛɛ 'kii- -nu -wɔ [bhlëë -ya -wo -dho -a kë wë 'gü -siö 'ka, 'sa [ya kë "dhü kö- =trɔɔn 'yii 'dho kë ka [në ka -bha.

18 Ka 'gü 'ya 'dho ga -bheɛ yi -wɔn 'gü -sü 'ka, -a -gen -mü [dhe 'yaa 'yi "piü [dhe yi "ta -kɔ -yö -siö tongtongdhö. "Kɛɛ yö -zë [gban 'gü, yi zuë" 'yaa za dɔ yi -bha, yi 'dhang bho -sü -yö yi -dɪ "dhiü yö -zë 'gü. 19 A- dhe ka -gɔ kö 'ka bheɛ" Atanna -dhe -dɪ -wɔn "dhiü n -wɔn 'gü, kë "dhü kö -yö "wɪ- -bha kö 'a n yee kë ka -dhe 'gü 'piö-.

20 Kö Atanna 'ö -ya -dɪ 'flëë- 'gü -sü 'dhö yö [në- -gɔ, 'ö yö [në -tuü -maakëmɛ [gban 'kpii- -sü 'ka, 'ö yö [në kwa Dëmɛ Yesu 'ö -mlɛɛ -dee 'ö- "dhiütodhe 'yaa 'dhö -a -da kwɛng- -nu kwa [zinng 'gü -a [yɔɔn 'ka bha- -bö, 'ö- -bho ga 'gü bha, 21 -yö "ta -kɔ -së suu [gban "pɛpɛ 'do 'do kë -sü "sɪ kë ka -dhe, kë "dhü kö- -dhidhewɔn [në 'ka- kë, kö -yö 'pë 'ö- "dhia 'dhö 'ö 'gü [në- -ya ka 'gü, Yesu Klisi 'saa- 'gü, "kɛɛ kö yö Yesu Klisi [në- 'tɔ -yö bho -kpeawo bha 'aa -yö kë.

22 N dheebhang -nu, bheɛ" [në 'a- wo ka -dhe kö 'ka dɔ "gbɪ- kö ka faan dɔ -wɔ -nu 'a- pö sië ka -dhe bha 'ka- 'kun zuëseadhe 'ka, 'pë 'a- pö ka -dhe 'sëädhe ya- 'gü bha- -bha -kë klöö- -sü -wɔn 'gü. 23 -Yö n "piü [dhe 'a- pö ka -dhe [dhe kwa dheebhang Timote bha [ya 'go -kaso 'gü, [ya kë [dhe [ya nu kö -yö [loo n "piü yö 'piö-, 'a nu sië ka -dhe 'gü yeng yi -dho nu yi "kwëë. 24 Mɛ "pɛpɛ wo -zun ka -dhe "dhiü -mɛ -nu 'ka bha, 'ma- =gban [tua bho 'gbɛ, mɛ "pɛpɛ 'wo Atanna -bha mɛ 'ka 'ma- =gban [tua bho 'gbɛ. Kwa dheebhang -nu 'wo Itadhi -sɛ 'gü [wa ka [tua bho 'gbɛ. 25 Kö Atanna -yö -gasite kë mɛ [gban "pɛpɛ ka -dhe bha 'aa -yö kë.

**'Sëedhë 'ö
Zakö
-ya -ben zë -bhea
Atanna -dhe -me -nu
-dhe**

¹ Mang Zakö -me 'a -kë Atanna waa- kwa Dëme Yesu Klisi -a -nu -bha gwëemi 'ka bha, ma [në 'a 'sëedhë ya- bo -a -bha me -nu "pepe 'ka -pen -sü 'ka "kpongtaadhe [gban -dhe [gban 'gü bha ka -dhe. 'Ma me [gban "pepe ka [tua bho, 'ma ka [tua bho 'gbë.

'Wön 'ö -gban -zu -yö Atanna -dhe -sü waa- "yaaki -kë -a -bha me -bha -sü -bha -a -dhiang 'ö Zakö -ya zë

² N dheebhang -nu, ka [nii -yö -da [dedewo 'wön "gbugbu- suu "pepe 'ö -wo ka -ta bha- =gban 'gü. ³ -A pö 'a- wo "dhü bha- 'kloo- mü [dhe -a -dhea -bha [dhe -yö kë ka "yaan [dhe 'wön "gbugbu- nu bha [në- =gban [ya 'kun bho ka 'gü ka -bha 'dhang -bho Yesu "dhiü -sü bha- 'gü, 'yö dho ka gba zuëseadhe 'ka. ⁴ "Këe zuëseadhe 'ö "dhü bha- -dhea -bha [dhe -yö kë zuëseadhe 'ö- "dhiü 'dhö pa -sü 'ka [në- 'ka, kë "dhü kö ka -bha -kë Yesu Klisi -bha me 'ka -sü bha -yö kë 'wön -ta "puu 'ö pö 'aa- -bha -a 'ka 'pö, kö 'ka 'dho -pö 'wön yaa 'bha 'gü.

⁵ [Ya kë 'zü [dhe "yaaki 'yaa 'me 'ö- -bha [ya kë ka kpö 'gü, -a -me -yö bhea" Atanna -dhe -a -wön 'gü, [ya kë "dhü -yö -dho -a -me gba "yaaki 'ka. -A pö 'a- wo "dhü bha- 'kloo- -mü [dhe -a -bha gbaö -sü bha 'yaa- wo [döng -sü 'ka, 'ö -ya mü 'zü 'yaa- wo zuë" -totaama 'ka, -ya -wo -ko -wo -dhe -bha 'ö zuë" "puu 'ka. ⁶ "Këe 'me 'ö pë -gbadhe sië "dhü bha, -a -dhea -bha [dhe -a -me 'dhang

bho -sü kë- "dhiü 'kpakpadhö [dhe Atanna -moo -bha 'ö- -kë 'ö -dhe. 'Ya 'dho- wo "sika 'ka, -a -gen -mü [dhe 'me 'ö pë -gbadhe "sika 'ka "dhü bha, -a -me -bha 'dhang -bho Atanna "dhiü -sü "dhiü -bha -kë [dhe [weeyi kpökpö -nu 'ö "tëe -ya -blü 'ö dho- 'ka [kwaa "piü, 'ö dho- 'ka -ko -së "piü, 'ö 'yaa do "senngdhö bha [në- 'dhö. ⁷ 'Me 'kö- suu 'dhö "dhü bha [ya bhea" Atanna -dhe, 'ya 'dho 'ö -zu -zian 'gön [dhe 'ö -dho pë 'bha [slöo kwa Dëme bha- "dhiü. ⁸ 'Pë 'ö- -kë "dhü bha- 'kloo- -mü [dhe kö- -me zuë" -yö "pe -sü 'ka- 'gü, 'yaa -kplü 'wön do -bha.

⁹ N dheebhang -nu, -a -dhea -bha [dhe 'me 'ö "flëeme -zian [në- 'ka (ka kpö 'gü), -a -me [nii -yö -da, -a -gen -mü [dhe Atanna [yaa- wë -ta "pu, ¹⁰ kö 'me 'ö [naome 'ka -yö 'ö wë 'gü -siö, -a -gen -mü [dhe Atanna [yaa- =bhlëe -pö (kë "dhü kö waa- "flëeme -due kë do. -A 'kloo- -mü [dhe me [gban [bh- lëe -yö do Atanna -zë wëedhö). [Naome bha -yö -ziö [dhe blëe "bin 'dhö. ¹¹ Blëe [ya "bin -ya, 'yënn- =ya -wo 'ö "tëe "gbu- bha- 'ka, 'yö- -bhong zë, 'yö- "bin [gban -yö -zuan, 'yö [wenng, 'yö -kë -a -bha -sëdhe bha- "dhiütodhe 'ka. [Naome -yö -go 'pö 'ö këwön -nu -ta -ko do bha [në- 'gü.

¹² "Këe 'me 'ö 'wön "gbu- =gban "pepe suu 'do 'do -yö -wo -ta 'ö 'kun bho- 'gü (ka kpö 'gü), kö- -me -bha -së, -a -gen -mü [dhe [ya bo ziö -sü 'ka- =gban 'gü, -yö -dho -a -gloo 'faan- 'ö [sii 'ö 'yaa yën- 'ka, 'ö kwa Dëme -ya -ya 'me 'ö- -dho -ya -nu -kë -a -nu -go bha- =slöo. ¹³ Me "bu me 'ö 'wön yaa kë zuëga [ya -da "gblüö-, 'ya 'dho- pö [dhe Atanna [në zuëga suu bha- -da 'ö "gblüö-, -a -gen -mü [dhe 'wön yaa 'yaa [moo- -bha kö -yö -da -zian [në- wo Atanna -zu "piü kö yöö 'to yö -zë -a -bha -a -da me 'bha zuëpiüwön [në- -bha. Yö -zë 'yaa

'wɔn yaa -da mɛ 'bha zuë" "piü.
 14 "Kɛɛ 'wɔn yaa -bha -da mɛ -zu
 "piü -sü bha -yö -sü 'mɛ 'ö "dhü -a
 zuë" -bho -bha -pë □në- -bha. Mɛ
 zuë" -bho pë -bha -sü bha □në mɛ
 -da 'wɔn yaa kē -sü 'gü. 15 Zuë"
 -bho 'wɔn -bha -sü bha □në □ya
 -da mɛ 'gü, kö mɛ -ya gba -yɛa 'ka,
 'yö -yaan -da mɛ zuë" -bha, 'yö dho
 'yö bho- 'gü 'wɔn yaa kē -sü 'ka. -A
 'wɔn yaa bha □në mɛ □ya 'to- kē
 -sü -bha, 'yö- -mɛ -go -yö to- bha.

16 -A -kē "dhü -sü 'gü 'ka 'dho
 "kpɛnng- kē ka -dɪ -go, n dheeb-
 hang -wɔngbɪsü -nu. 17 □Ya 'go
 yö -zë 'gü -gasite "pɛpɛ 'ö -kē mɛ
 "bhɪ- -nu -dhe, "ɛɛn pë "pɛpɛ 'ö
 mɛ "bhɪ- -ya □slɔɔ □dhe gbaɔdhe
 'dhö bha, -a 'bha 'yii 'go -dhe "wɛɛ
 'bha 'gü kö 'yii kē Atanna "piü
 -dhe 'ö dhang- 'gü bha yö -zë 'ka.
 Atanna do 'ö 'bhüpë "pɛpɛ □gban
 -da bha □në- nu mɛ -dhe. "Kɛɛ 'sa
 yö 'ö "dhü bha -kɔ do 'ö- -bha 'yö-
 -bha -kpɛawo. Pö 'aa -ya -a kēwɔn
 -zë 'bha -bha 'bha -bha. 18 □Sii 'ö
 bɔ- 'ka ö -wa 'ö 'yaa □sua 'ka bha-
 -ta 'ö- -da kwa 'gü bha, -yö -ga yöö
 □dede □në- 'gü. Kē "dhü kö 'kwa
 kē pë "pɛpɛ 'ö- -da bha- -blɛsü 'ka
 ö -go.

19 'Wɔn bha- -dheɔ -bha □dhe
 -yö 'to ka "yaan, ka -zu 'ya 'dho
 bhɔ- 'ka tongtongdhö, n dheeb-
 hang dhɔɔbhaasü -nu.

*'Wɔn 'ö -gban □bhlëë -ya
 Atanna -bha -kɔ □dede -bha -a
 -dhiang 'ö Zakö -ya zë*

-A -kē "dhü -sü bha- 'gü, mɛ 'ö
 "dhü -yö -ya ö "tɔ -ta, dhiang 'ya
 'dho pa ka -ta, "ɛɛn □wa 'wɔn kē
 ka 'ka 'ya 'dho 'to 'ö -yɛ ka -bha.

20 -A pö 'a- wo "dhü bha- 'klɔɔ- mü
 □dhe 'wɔn -yɛ mɛ -bha -sü 'ö "dhü
 bha 'yaa mɛ kē 'wɔn 'ö -dhi Atanna
 -dhe -a kēmɛ 'ka. 21 'Wɔn 'ö- -wɔn
 'gü 'yö 'a- pö ka -dhe □dhe 'wɔn
 'ö mɛ -dhii 'kun -wɔn 'ka Atanna
 wëëdhö, "ɛɛn "gblüyaadhe 'ö ka
 -kɔ "piü bha 'ka ka kwaa- -zü kö

'ka ka -kɔ 'kpɔ -a -wɔ 'ö- ta ka 'gü,
 'ö □mɔɔ- -bha 'ö ka 'nii- dha bha
 □në- -gɔ dhɔngdhɔngsü 'ka bha 'yö
 bha.

22 □Ya 'go yö -zë 'gü, Atanna -wɔ
 bha -kaa 'gü -ta □në- 'sü, 'ka 'dho-
 kē ka "tɔ -to -bha -sü 'ka "wɛɛwɛɛ
 kö 'ka 'go mü 'ka ka -dɪ -tama
 □suasua -nu -zun 'ko "dhiü -sü
 'ka (□dhe ka 'dhang -bho "dhiü).

23 -A pö 'a- wo "dhü bha- 'klɔɔ-
 -mü □dhe 'mɛ 'ö ö "tɔ 'to Atanna
 -wɔ -bha 'ö 'yaa- 'gü -wɔn -zë kē
 bha, -a "sinma -kē □dhe 'mɛ 'ö
 ö -dɪ -ga -dhuangdhe 'gü 'ö- do
 □dhe ö wëëdhe -dhiisü, 24 "kɛɛ 'ö
 □ya 'go mü kö- -zu □ya 'to □ya
 bhɔ 'ö -kɔ 'ö- -bha -a 'ka bha □në-
 'dhö. 25 "Kɛɛ mɛ 'ö ö "töng -kē
 Atanna -bha 'tɔng- 'ö pö 'aa- -bha,
 'ö □dhuëngdhe bhië" -kan kwa
 -bha bha- 'gü, 'ö- -wɔn kun ö 'nii-
 'ka, 'ö- 'gü 'yaa ga -a 'gü -wɔn kē
 -sü 'ka, "ɛɛn 'ö □yaa- ma 'ö- -zu 'yaa
 bhɔ- 'ka, kö- -mɛ -zë -bha -së. -A
 -gen -mü □dhe 'mɛ 'ö "dhü bha □ya
 ö -kɔ -da 'wɔn "bɔ 'wɔn 'ö- 'gü, -a
 □gban- -dho dhi □në- wo- -mɛ -go.

26 Mɛ "bɔ mɛ 'ö- pö ö -dɪ -dhe
 □dhe ö -bhɛa Atanna -dhe "kɛɛ 'ö
 dhiang -yö pa- -ta, 'ö- "dhi 'yaa
 'kun, kö- -mɛ -yö "kpɛnng- =në- kē
 sië ö -dɪ -go "wɛɛwɛɛ, kö- -bha
 -bhɛa Atanna -dhe -sü bha -yö
 "wlaasü. 27 -A pö 'a- wo "dhü bha-
 'klɔɔ- mü □dhe kwa Dë Atanna
 -dhɔkē -kɔ 'dhe 'ö -dhi -dhe, 'ö- -zu
 kun 'ö -dhii 'yaa- -bha -a "yan 'gü,
 yö -mü 'mɛ 'wo □gɛandhe -nu 'ka
 "ɛɛn -tɪnë -nu 'ö "sɪ 'yaa- -nu -dhe
 bha- -nu -ta 'kun -sü □në- 'ka. □Ya
 'go mü 'zü kö- -mɛ -yö -wɔ 'to 'ö -dɪ
 'gü, kö -yö ö kwaa- -wɔn yaa kē -sü
 'ö "kpung □taa yö bha- -zü.

2

*Mɛbhɪdhe fië- -bho 'kwëë- -sü
 -dhiang 'ö Zakö -ya zë*

1 N dheebhang -nu, ka 'ö ka
 -zë ka 'dhang bho -sü 'dhö kwa
 Dëmɛ □bhlëëbhllëësü Yesu Klisi

bha- "dhiü bha, 'ka 'dho me 'bha fië- bho me 'bha -bha. ²⁻³ -A pö 'a- wo "dhü bha- gen- mü □dhe □ya kë □dhe 'ka bho 'ko -ta, kö me 'bha -yö -da 'koodhö kö "sënnng konggaapë -ya -ko -bha, kö söga -ya -bha, kö 'ka -yëa -së nu- -dhe, kö 'ka 'to -dhe do bha- 'gü kö "flëeme 'ö so "blë 'dhö- -bha -yö -da 'pö 'koodhö, kö 'ka- pö yö -zë -dhe: «-Bhö dö i -gëan bha!» "ëen «-Bhö -ya -bobi 'gü yi -gen "piü bha!»; ⁴ □ya kë "dhü kö 'ka □naome bha- fië- =në- bho- "teado bha- bha ka zuë" "piü 'yö 'ka- nu bho 'ko 'piü bha. "Këe 'sa 'ka- kë "dhü kö 'wön -dan "kwëë -ko yaa □në 'ka- -kë bha.

⁵ -Ka -dhe -ga, n dheebhang dhoo bhaasü -nu, 'me 'wo "flëeme -nu 'ka "kpong □taa yö bha □në Atanna -ya -nu sü 'ö- nu -ya kö -wo kë -zu -yö ö -dhe -sü bha- =naome 'ka, kë "dhü kö- -bha -gblüdedhe 'ö- "plüün bho 'me 'ö ö -dho -ya -nu -kë -a -nu -dhe -dhe 'bha □kpaoyi -bha bha -wa □slöo. ⁶ Ka □bhlëë -bho "flëeme -zë -bha 'yö 'ka- -ya □naome -zë -bha -më -wön 'gü? "ëen 'yaa ka 'gü □dhe □naome -nu bha □në (me 'dhe 'waa Atanna do) 'wo □gbaon ka -ta, 'yö 'wo ka -da -nu wo zadome -nu -dhe bha -ee? ⁷ "ëen woo do bha 'zü 'aa mü 'wo 'to -së 'ö -kë kwa Dëme Yesu Klisi 'to 'ka 'ö Atanna -ya -ya ka -bha bha- bha fang bho -kpeawo 'zü bha -ee? "ëen 'yaa "dhü -ee?

⁸ -A -kë "dhü -sü bha- 'gü, n dheebhang -nu, □ya kë □dhe Atanna -bha 'tong- 'ö- do kwa -dhe 'ö -ben zë -sü 'ka- -go 'sëedhe 'gü □dhe: «I këyoo -dho -yö i kë □dhe -ko 'ö i -di -dho -yö i -di -kë -bha -a 'dhö» bha 'ka yö -zë 'gü "ta 'sü, kö 'wön -së □në 'ka- kë. ⁹ "Këe 'ka me 'bha -zë fië- bho me 'bha -bha, kö 'ka -da 'wön yaa 'gü. □Ya kë "dhü kö 'ka Atanna -bha 'tong- bha- bho □naa bha. ¹⁰ -A pö 'a- wo "dhü bha- 'klöo- -mü □dhe 'me 'i- -bha 'tong-

bha- 'kpiidhe □gban kun, "këe 'ö 'i- doseng -zian bho, kö 'bha- =gban □në- bho bha. ¹¹ -A -gen- mü □dhe yöö do 'ö- pö □dhe: «'Ka 'dho -da me -naadhe "piü "ëen 'ka 'dho zio me -nu -bha gon □keng-» bha, yöö do bha □në- pö 'zü: «'Ka 'dho me zë». -A -kë "dhü -sü bha- 'gü, 'bhii -da me -naadhe "piü "këe kö i me -zë zë, kö 'bha 'tong- bho □naa bha.

¹² □Dhe 'ö "dhü -ka -tosea kë -së 'ka, -a -gen- mü □dhe Atanna dho ka dheë" 'kpo dhia". 'Ka- pö 'ka dhiang zë, "ëen 'ka- pö 'ka 'wön 'bha kë -kaa kë -a -bha 'tong- 'ö -ya 'flëë- 'gü -sü nu kwa -dhe bha □në- -yënnng 'gü. ¹³ -A pö 'a- wo "dhü bha- 'klöo- -mü □dhe 'me 'ö me 'bha -wëë 'yaa- kë, Atanna □yaa- pö 'ö za do- -bha yi 'ö- 'ka, -a -me -wëë 'yii 'dho- kë 'pö, "këe kö -a -bha me -wëëga -sü -zë -wön -ya -go "gbu- 'ö -ziö -a -bha za -do me -bha -sü -zë -ta.

Dhang -bho Atanna "dhiü -sü waa- 'gü -yë -dhiang 'ö Zakö -ya zë

¹⁴ N dheebhang -nu, -a pö -sü 'ö me "dhi "wëwëe □dhe a 'dhang -bho Atanna "dhiü, "këe kö- -me 'yaa- 'gü -ta -zë 'sü bha- -gen- mü -më 'ka? 'Dhang -bho Atanna "dhiü -ko suu bha -yö -moo -bha 'ö- -me dha "wë- ee? -Abin! ¹⁵ -A pö 'a- wo "dhü bha- 'klöo- -mü □dhe -a "dhiü -bha -kë □dhe kö ka dheebhang 'ö 'dhang bho Atanna "dhiü 'pö □dhe ka 'dhö -yö kë ka kpö 'gü, -yö -kë dheebho 'ka oo, -yö -kë 'zü goon- 'ka oo, "këe kö- daso 'yaa 'dhö, "ëen pë -zian 'ö yöö- -bhö 'yaa- -go; ¹⁶ kö 'ka- pö- -me -dhe "dhi -dhe "nënnëedhe -bha □dhe: «-Bhö i -bha 'dho wo i 'flëë- 'gü, n dheebhang, kö 'i "nëne "bhëe -da i -bha, kö 'i pë -bhö kpenngkpenngdhö 'i 'kën», "këe kö 'kii pë 'bha -pë 'bha -zë nu- -me -dhe -a 'dhö. □Ya kë "dhü kö- -pö "dhü -gen- mü -më 'ka? ¹⁷ -Kö 'ö -zu -yö Atanna -dhe -sü 'dhö- 'ka 'yö bha, -a -gen- mü □dhe 'me 'ö

'dhang bho- "dhiü "kεε 'ö 'yaa 'pë 'ö- wu-ya pö- 'gü -wɔn -zë kë bha kö- mε -yö 'wɔn 'gü "fië □në- kë sië bha; kö- mε -bha -zu -yö -a -dhe -sü bha -yö □dhe 'pë □ya ga -a 'dhö.

18 -A kë "dhü -sü bha- 'gü, kö mε -ya pö n "yaan □dhe: «A n -zu -yö Atanna -dhe», □ya 'go mü kö mε "wεε 'bha -ya pö □dhe: «Ma -zë n -zu -yö 'wɔn -së kë -sü □në- 'gü», ma -zë a -dho -a pö mε -blesü bha- dhe 'a- pö: «I -zu 'dhö i -bha -zu -yö Atanna -dhe -ko suu 'ö- 'gü, "kεε 'ö 'bhaa- 'gü -wɔn -së -zë kë bha- zɔn n -dhe. 'Bha- zɔn n -dhe kö ma -zë 'a n -bha -zɔn i -dhe n këwɔn -nu -bha.» 19 -A -gen -mü □dhe i- pö i -dɪ -dhe □dhe «Atanna -yö doseng», 'ö "dhü kö i 'dhang -bho "dhiü □naa bha. □lin -yö "dhü tean- 'ka "kεε -a -bha -kë doseng -wɔn -zë "yina yaa -nu □gban -zian -wo 'dhang -bho yö -zë "dhiü 'ö 'wo □zii -zianwo -wɔn "dhiü.

20 A -tamame! -Yö i "piü □dhe 'a- zɔn i □dhe □dhe 'dhang -bho Atanna "dhiü -sü 'ö mε "dhi "wεεwεε 'ö 'waa- 'gü -wɔn -së -zë kë bha -yö "wlaasü -ee? 21 -Bhö -dhe -ga! -A pö 'ö Atanna -ya wo kwa "bhema Ablaamö -bha yi 'bha 'ka □dhe pö 'aa- bha bha- 'kloo- gun -më □në- 'ka? -Yö -gun 'wɔn 'ö- kë □në- 'ka. "Wɪ 'ö- wo- bha kö -yö "saa- bho ö gbö Izaakö 'ka Atanna -dhe -gwë "kɪv -ta bha □në- wɔn 'gü 'yö- pö 'pö "dhü -a -bha. 22 I- yö bha -ee? -A -bha bha -a -bha -zu -yö Atanna -dhe -sü waa- 'gü -wɔn 'ö- kë -a □gban- gun 'ko □keng- do. 'Wɔn 'ö- kë bha □në "se bho- bha -zu -yö Atanna -dhe -sü bha- bha 'yö -kë "puu. 23 'Yö dho 'ö -kë 'pë 'ö gun -ben zë -sü 'ka Atanna -gɔ 'sëedhe 'gü □dhe: «Ablaamö kë 'dhang -bho Atanna "dhiü, -a -bha -zu -yö -a -dhe -sü □në- wɔn 'gü 'yö- pö- bha □dhe pö 'aa- -bha» bha- 'gü -wɔn kë -kɔ 'ka. 'Wɔn 'ö- wɔn 'gü 'yö- dhe ö "taɔngdë bha 'yö bha. 24 -Ka -dhe

-ga bha, □ya kë "dhü kö -a pö 'ö Atanna -ya wo mε -bha □dhe 'mε 'ö bha pö 'aa- bha bha, 'yii 'sü- mε -bha 'dhang bho- "dhiü -sü -dɪ do -bha, kö -yö -gban -a -mε -bha 'dhang -bho -a "dhiü -sü waa- 'gü -wɔn -së -nu 'ö- kë bha □në- bha.

25 □Ya 'go Ablaamö -bha bha- 'gü, -zuadhe 'wo gun- dhe sië Dhaabö bha- bha kë -kë 'pö -kɔ do bha □në- 'gü. -A pö 'ö Atanna -ya wo- bha yi 'bha 'ka □dhe pö 'aa- bha bha -yö kë Zuifö -nu 'wo dho 'wɔn 'suan- bho -dhe 'gü Kanaa -sε 'gü (kö -wo -gblü -pö -ta bha) □në- nu □yëë bho, 'yö dho 'yö zian "wεε 'bha -zɔn -nu -dhe, 'yö 'wo bɔ- ta 'wo dho (kë "dhü kö -nu 'yao- nu -kɔ 'ya 'dho □mɔɔ- nu -bha). 26 'Wɔn 'ö -gban 'dhang -bho Atanna "dhiü -sü -bha -a -dhiang 'a- zë "dhü bha- 'kloo- mü □dhe -kɔ do 'ö mε 'dhe 'ö 'yaa "tεε 'zü 'wo- dhe -bha mε □gee bha □në 'dhang -bho -a "dhiü -sü 'ö- kë -yë 'yaa 'dhö bha 'ö- bha 'pö.

3

'Wɔn 'ö -gban mε dhiang zë -kɔ -bha -a -dhiang 'ö Zakö -ya zë

1 N dheebhang -nu, 'ka kë ka zuë" 'ya 'dho bho mε □klang -kë Atanna -wu 'ka -sü -bha 'ö 'ka ka kpö dɔ- bha -dungdhö; -a -gen -mü □dhe kaa □dede ka- 'wɔn -dɔ □dhe 'mε 'yi mɛdraanmε -nu 'ka bha, za 'ö dho- dɔ yi -bha bha -yö -dho kë "gbɪ- 'ö -ziö mε □gban -bha -ta. 2 Mε □gban "pepe kwa -pö 'wɔn kë -sü 'gü -kɔ 'gbe □dede 'gü, "kεε mε 'dhe 'kö yö -zë 'yaa -pö dhiang zë -sü 'gü tongtongdhö bha kö- mε -zë pö 'aa- bha, "kεε kö- mε -zë -kɔ -mɔɔ ö -dɪ 'kun -sü -bha 'wɔn □gban 'gü □në- wo bha. 3 -A pö 'a- wo "dhü bha- 'kloo- mü □dhe -kafe 'kwa- da sië □soo "dhi bha- 'kloo- mü -më 'ka? -A 'kloo- mü □dhe kö kwa -kɔ -yö □mɔɔ- bha kö 'kwa- pö -yö ö wë dɔ zian 'ö- 'ka, kö -yö ö wë dɔ- 'ka. 4 'Yii -kë

"dhü 'zü, -ka 'yitago "gblügbü -nu bha- nu -ga. -A -nu -bha -kë 'kpii- sü □gban waa- bha -bha, "εεn "tεε "gblügbü -nu 'wo -ya -a -nu -bha bha yö -zë □gban 'gü, pë 'në 'dädε 'bha □në mü □ni 'yö- "dhiü 'ta 'sü -mε -ya wë -ya 'ka zian -bha, 'yö dho- 'ka -dhe 'ö -dhi -dhe 'gü. ⁵ Mε 'nεεga 'ö mε "dhi bha -yö -kō do bha □në- 'gü. Mε daō 'në 'dädε -mü 'ka mε -bha, "kεε -yö -mōō -bha 'ö 'wōn "gblügbü -nu "plüün bho.

-Kō do 'ö "yε waa- peng 'wo- 'ka 'ö □wa peng □dhuuga do -ya -bha, 'ö □mōō- -bha 'ö "yεga 'kpii- bhō bha, ⁶ yö □në mε 'nεε- 'dhō- 'ka. 'Wōn yaa -gbëë -mü 'yö kwa kwi 'gü, 'yö- -mōō mε -wü 'gü -dhe □gban "pεpe 'gü, 'yö peng 'ö □geebōō, 'ö Atanna -ya -ya Sōtraan □në- -gō bha, 'yö yö -zë 'ö □gloo- da -sü -bha kwa -bha -tosea 'ka 'yö to- 'ka "dhü 'ö zun- 'ka kwa ga -yi -bha. ⁷ 'Wōn bha- 'gü, mεbhüdhe -kō -yö -mōō "bü -wü □gban "pεpe suu -bha, -maa -nu oo, "sia- pë -nu "εεn 'yuü- -nu, 'ö- suu 'bha 'ö dho kë 'ö mε -kō 'yaa □mōō- -bha 'yaa 'dhö, ⁸ "kεε mε 'bha -kō 'yii □mōō 'ö 'nεεga -zë -bha do, -yö □dhe "yua yaa 'ö- -bēdhεkēme 'yaa 'dhö □në- 'dhö mε "dhi. -A bhaa -ya pa -sü 'ka □dhe □mlεε 'dhö 'ö mε zë. ⁹ Yö 'ö bha □në □slēē- 'gü kwa "dhi 'yö 'kwa kwa Dēme, kwa Dē bha- nuε" bho, yöō do bha 'zü □në 'kwa- sü 'kwa "dhang -da 'ka mε "bhü- -nu 'ö Atanna -ya -nu -kë 'ö -bhōbha 'ka bha- -nu -bha. ¹⁰ Kwa "dhi -dhe do bha □në 'dhuē- -yö go- 'gü, yöō do bha 'zü □në "dhang- go- 'gü. N dheebhang -nu, -ka do "gbü- kō ka -bha -zë 'ya 'dho kë "dhü. ¹¹ "εεn -a -ga 'ka- wo bha □wε, "yigō doseng -yö -mōō -bha 'ö -kë "nεεnεε 'ö -ya mü 'zü 'ö -kë "glüü -ee? ¹² "εεn "dhü "wεε- -mōō -bha 'ö "dhü "wεε bhε -ya -ee? -Abin! -Kō do bha- 'gü, "yigō 'ö □wεesü 'yaa □mōō- bha kō -yö kë mü -yi 'ka.

"Yaaki 'ö go Atanna "piü 'ö 'mε 'ö- -bha -a "ta -kō -dhiang 'ö Zakö -ya zë

¹³ □Ya kë □dhe "yaakime, "εεn 'wōndōmε 'dhö ka kpō 'gü, ka -dho -a -dhe yö- mε "ta -kō □në- -bha. -A pō 'a- wo "dhü bha- 'klōō- -mü □dhe 'mε 'ö "dhü bha -yö 'ö -bha 'wōn □gban -kë zuēsēadhe □në- 'gü dhōngdhōngsü 'ka, "kεε 'ö- -kë "yaaki -bha. ¹⁴ "Kεε □ya kë □dhe □dro yaa 'gü yaa -zë □ya kë ka 'gü kō -due kōō- -wōn □në -yö kë ka -zu "piü, 'ka 'dho ka 'to 'kun, "εεn 'ka 'dho ka -dī -dhiang zë ('ö 'ka- pō ka -dī -dhe □dhe "yaaki □në ka -bha bha). -A -gen -mü □dhe kō teanwōn □dede 'ö ka -zu "piü 'ka yö -zë 'to, kō ka '□sua □në- kë siē. ¹⁵ -A pō 'a- wo "dhü bha- 'klōō- -mü □dhe "yaaki suu 'dhe 'kō bha 'yii 'go Atanna "piü dhang- 'gü. Kō "yaaki 'ö "kprōngtaame -nu -bha yö bha 'yö bha. Sōtraan □në yö -zë nu- nu -dhe. ¹⁶ -A -gen -mü □dhe □dro kë -sü waa- -due kōō- -sü -zë 'wo -dhe 'kō- -bha, kō "bhluubh- ludhe waa- 'wōn yaa suu □gban 'do 'do □në mü. ¹⁷ "Kεε "yaaki 'dhe 'kō go Atanna "piü dhang- 'gü bha yö -zë -yö -kë "slüöslü □naa □kō -blēsü, 'ö pō 'aa kë- -bha, □ya 'go mü 'yö -dhi 'ko -dhe -sü □mōō mε □gban -mε □gban "dhiü, 'yö mε -kë dhōngdhōngsü, 'yö mε "klü 'dhö -kë -sē, 'yö mε -wēē -ga, 'yö mε -kë 'wōnsékēme 'ka, -a -mε -yö teanwōn □në- pō, 'yaa bō mε 'ka □flü -ta, "εεn 'yaa kë "gblüüdhe □gblēεn mε 'ka. ¹⁸ Atanna dhōōbhaa këme -nu bha -kō 'wo dho- kë- 'ka kō mε "pεpe 'wo- -nu -züzü -dhe -nu 'gü weng- -nu -wo kë wo 'ko -dhe -sē, "εεn kō mε □gban -wo dhi wo 'ko -dhe □në 'wo- -dhe □mōō, 'yö- -kë "dhü -sü bha 'ö -kë -nu -gō □dhe pë ta -sü 'dhö, 'yö -kë 'ko -dhe -sē -sü 'wo- ta wo -züzü -dhe □gban -dhe □gban 'gü "dhü bha, bhε 'ö □ya 'dho- -ya bha, 'yö -kë -tosea -sē 'ö pō 'aa-

-bha -a kë -sü 'ka.

4

"Dhinaa -nu waa- 'wɔn yaa kë -sü -nu -gengodhe -dhiang 'ö Zakö -ya zë

1 'Ko -nu 'ka- zë waa- "dhinaa -nu 'ka- ma -nu wo bha- -gen -go 'me? -Yö -go zuë" -bho 'wɔn -bha -sü yaa 'gü yaa 'ö me- do 'wɔn 'gü -kpladhö bha [në- 'gü. 2 Pë -dho -bha ka kë -sü "kɛɛ kö 'pë bha- =slɔɔ "sɪ 'yaa ka -dhe bha [në -a -pë bha 'ö 'me 'ö- -go bha- -san -da ka 'gü, 'yö- zë -dho -da ka -zu -bha. Zuë" -bho pë -bha -sü "kɛɛ kö 'pë 'ö "dhü 'kii 'dho [mɔɔ- -bha kö 'ka- =slɔɔ bha [në [ya kë "dhü 'yö "dhinaa -nu -da ka [zinng 'gü, 'yö 'ka 'ko zë -nu bho. "Kɛɛ 'pë 'kö -kë 'yö 'kaa 'pë 'ö ka zuë" -yö bho- -bha -a [slɔɔ bha -më -zë -mü? -A 'klɔɔ- -mü [dhe 'kaa- -gbadhe Atanna -go. 3 'Ka- -gbadhe 'zü 'kaa- =slɔɔ, -a -gen -mü [dhe ka- -gbadhe zuëga 'wɛɛ 'ka, kë "dhü kö 'ka ka -dɪ dhɔɔbhaawɔn -nu [në- kë- 'ka.

4 'Mɛ 'kaa 'to -kplü -sü 'ka Atanna -bha -ya! 'Yaa ka 'gü [dhe zuë" -bho "kpungtaapë -nu -bha -sü bha -da 'yaɔdhe 'gü Atanna -bha -sü -mü -ee? -Yö kë ka 'yaan [dhe mɛ "ɔɔ mɛ 'ö- "piü [dhe ö -dho -yö "kpungtaame -nu kë, "ɛɛn 'ö -kplü "kpungtaapë -nu -bha bha kö -yö ö -dɪ -siö [në- wo sië Atanna -dhe bha. 5 'Ya 'dho kë ka 'gü [dhe -a pö 'ö Atanna -wɔ -ya wo [dhe: «Atanna -bha 'Nii- 'ö- nu kwa -dhe bha

-a -wɔn -ya -go 'gbɪ-, -a -wɔn 'gü -ya 'gü -drɔɔ -kë kë "dhü kö -dhii [ya 'dho 'ma- -bha bha -ya pö "dhü "wɛɛwɛɛ.»

6 "Kɛɛ 'kö 'zü yöö kë "dhü, "kɛɛ -gasite 'dhe 'kö Atanna -ya -kë kwa -dhe -yö -ziö mü, -a 'klɔɔ- -mü [dhe -yö -ben zë -sü 'ka -a -go 'sëedhe 'gü [dhe:

«Atanna -yö -dɔ -gɔn -yan 'gü -dɪ -sü 'kpii- -mɛ -nu -go,

"kɛɛ -yö -gasite [në- -kë 'mɛ 'kö 'wo wo -go dho- -dhe "sia- bha- -nu -dhe.»

7 [Dhe 'ö "dhü, -ka ka -go 'dho Atanna -dhe "sia- kö 'ka do Sotraan -go -gɔn -yan 'gü. 'Ka- kë "dhü -yö -dho [dua ka -go 'ö dho ka 'ka [gblɛɛn. 8 -Ka [yɔɔn Atanna "sɔɔ, yöö -dɪ 'pö -yö -dho [yɔɔn ka "sɔɔ. -Ka ka bo 'wɔn yaa kë -sü 'ka, kö 'mɛ ka zuë" 'dhö 'pe -sü 'ka- 'gü Atanna -wɔn 'gü bha, 'ka bo -do 'kën 'gü -sü 'ka. 9 -Ka ka -dɪ do 'wɔnyaakëme 'ka kö- 'gü -wëe -yö bo ka -ta kö 'ka "gbɪ bo, kö 'ka kë [dhe 'mɛ ga [nɛ [ya bho- -bha -a 'dhö. ('Ka 'dho ka -bha 'wɔn yaa -ga -bhaa 'gü 'ö -kë ka 'gü "yɪwɔn 'ka) -a 'yɪ 'dhe 'ö "dhü bha -yö "gla ka -go "gbɪ 'gü kö kaa- =niidadhe ('dhe 'ö "dhü bha 'pö) -yö "gla zuëdhiötɛɛ 'gü. 10 -Ka ka -go 'dho kwa Dëme -dhe "sia- kö yö -zë -yö ka -ya [bhlëe 'gü.

Mɛ 'ko -dhiang yaa zë -sü waa- mɛ -dɪ -wɔn -wɔ Atanna [kwɛɛ- -sü -dhiang 'ö Zakö -ya zë

11 N dheebhang -nu, 'ka 'dho ka 'ko -nu [tɔɔ kë 'ö 'ka ka 'ko -nu -dhiang yaa zë. -A pö 'a- wo "dhü bha- 'klɔɔ- -mü [dhe 'ka- kë "dhü kö Atanna -bha 'tong- ('ö- pö [dhe kwa -dho -yö kwa 'ko kë bha) [në 'ka- -dhiang yaa zë sië 'ka- pö 'yaa -së bha. "Kɛɛ 'sa kö ka -zë ka -bha 'ö 'dhö yö -mü 'tong- bha- =bhlëe -ya -sü [në- 'ka, kö -a -kë -së -sü "ɛɛn -a -kë 'ya- sü -zë, 'yaa ka -zë kaa- 'wɔn 'ka. 12 Bhi 'ö bhi -zë 'i i këyɔɔ [tɔɔ kë sië, "ɛɛn 'i- -dhiang yaa -zë sië bha de -mü i 'ka, "kɛɛ kö Atanna 'kö yö -zë 'ö ö -bha 'tong- -ya bha -yö "dhü doseng, kö yö 'ö bha yöö do [në [mɔɔ- -bha 'ö mɛ dheɛ" kpɔ, 'ö- -mɛ -bha za -dhi, "ɛɛn 'ö- -mɛ zë za 'ka?

13 'Mɛ 'ka- pö -nu wo [dhe: «[Dɛɛ "ɛɛn 'zü dhia" yi -dho 'dho 'pö- 'kpii- 'ö [ni- 'gü 'yi "dhɔɔ do mü -kwe do "piü 'yi [naɔ yö» bha, -ka ka "tɔ "pɔ kö dhiang 'ö maa-

zë bha 'ka- ma. ¹⁴ 'Ö sü "töng 'ka- pö sië- 'ka "dhü bha- bha 'ö zun dhia" 'ka- pö sië bha- bha 'wön 'ö yöö ka [slɔɔ ka- dɔ "wɛ- ee? -A pö 'a- wo "dhü bha- 'kloo- -mü [dhe ka [dhe "dhuu 'në "faanfaan 'në -nu 'wo -ya -tɔn -bha 'ö 'yaa [gwëë kö [ya ziö 'nu bha [në- 'dhö. ¹⁵ -A -kë "dhü -sü bha- 'gü, 'ka- pö 'ka dhiang zë, -a -dhea -bha [dhe 'ka- pö: «[Ya kë [dhe kwa Dëme -zë [ya 'wɪ- -bha kö -yö "tɛɛ -sü 'to n 'gü, a -dho 'wön 'ö [ni "ɛɛn 'ö [ni- kë.» ¹⁶ "Kɛɛ ka -zë 'kaa ka -bha pö "dhü, -dɪ -sü 'kpɪi- bha [në ka 'gü 'yö 'ka ka 'to kun- 'ka, "kɛɛ 'sa kö -dɪ -sü 'kpɪi- -kɔ suu 'dhe 'kö bha 'yaa -së Atanna wëëdhö.

¹⁷ [Ya 'go yö -zë 'gü, -yö kë ka "yaan [dhe 'wön -së kë -kɔ 'dhö 'mɛ 'ö- 'yaan, "kɛɛ 'ö 'yaa 'wɪ- -bha kö -ya kë bha kö -yö -da [në- wo sië Atanna "dhiü bha.

5

-Dhio 'ö Zakö -ya dɔ [naɔmɛ -nu -ta waa- Atanna -bha mɛ zuë" -kë -sɛa -sü -dhiang 'ö- zë

¹ [Naɔmɛ -nu 'ma zun ka -bha! 'Mɛ 'ka [naɔmɛ -nu 'ka, -ka "gbu bɔ kö 'ka -wëë -wu 'kpɔ ka -dɪ -bha 'wön "gbu- -nu 'ö dho nu ka -ta bha- -wön 'gü! ² -A pö 'a- wo "dhü bha- 'kloo- -mü [dhe ka yö -naɔ bha -yö "bu -sü, ka -dasɔ 'ö ka -bha bha [zɛ [yaa- 'bhö. ³ "Sënnɔ waa- 'wëë- 'ö ka -gɔ bha "dhang -ya -bha, "kɛɛ 'sa kö "dhang 'ö "dhü bha [në dho ka 'kun [dhe 'bha [kpaɔ -yi 'ka Atanna wëëdhö 'yö ka -bhö [dhe peng 'dhö. -A -gen -mü [dhe [naɔ 'ka- yö 'ka- gɔ kpɔ "dhü bha, ka- gɔ -kpɔ -tɔsɛa yën "töng 'gü, "kɛɛ 'sa kö -yö -kɔ 'bha 'yaa -së. ⁴ -A -gen -mü [dhe 'mɛ 'wo [saan ka -dhe 'wo kaa- 'bhlaa- -nu -kɛ -kë 'ö 'kii- -nu [saa bho, 'ö 'wo "gbu bɔ ka 'to 'ka bha -ka ka "tu 'to- -nu "gbu -wu -bha. "Gbu 'wo- bɔ "dhü bha- -nu -wu [ya 'dho [ya -da -tɔsɛa Atanna kwa Dëme

'gügbuɪsü bha- "tuɔdhö. ⁵ 'Ka ka 'dhia [gban 'pɛpɛ suu bho [naɔ 'gü "kpung [taɔ yö, 'ka pë -së suu [gban -bhö ka 'gu [ya dɔ- 'ka. 'Ka ka dhɔɔbhaa -dhe [gban kaa-, 'ka -ba 'ka kë [dhe -du 'wo- -kplü, 'ö 'wo- "dhiü gba sië kö -wa zë -a 'dhö. ⁶ 'Mɛ 'yii 'wön 'bha kë, 'ka- 'kun 'ka- zë, [dhe 'ö -kë [dhe ka faan- -yö -ziö -bha -ta, 'ö 'yaa [mɔɔ- -bha kö -yö 'ö -bha "yɔɔ kë bha- -wön 'gü. ('Wön 'ö- -wön 'gü 'yö 'a- pö [naɔmɛ -nu, 'ka "gbu bɔ kö 'ka -wëë -wu 'kpɔ bha 'yö bha, -a -gen -mü [dhe Atanna -dho 'wön bho ka 'gü.)

⁷ "Kɛɛ 'mɛ 'ö ka -zë 'ka -ya -sü 'ka kwa Dëme nu -sü -gɔ bha, -ka ka zuë" kë -sɛa, n dheebhang -nu. -Ka 'wön 'suan- bho 'kekëme -nu -bha, [Wa -mlü bɔ "bhlë 'kun -dha 'yi 'ka, -wo wo zuë" kun wo -bha "dhü "dhü 'ö dho 'ö zun- 'ka -mlü bha- -pë kë -yi -bha 'yö 'wo gun -na -a "kan. ⁸ Kaa -dɪ 'pö -ka ka zuë" kë -sɛa -kɔ do bha- 'gü kö 'ka ka faan dɔ 'ka 'dho- 'ka "dhiü, -a -gen -mü [dhe kwa Dëme nu "töng 'yaa [gblɛɛn 'zü.

⁹ 'Ka 'dho ka -siödhewön yö ka 'ko "piü, n dheebhang -nu, kö Atanna 'ya 'dho ka zë za 'ka, -a Gbö Yesu 'ö zadomɛ 'ka bha [ya [tëng kwa -ta. ¹⁰ Ka -zɔ 'ya 'dho bho 'wön 'ö Atanna -wudhiüloomɛ -nu 'wo kwa Dëme -bha dhiang zë bha 'wo- -kë bha- 'ka tongtongdhö. -Ka ka -bha kë -kɔ 'sü wo [në- -nu -bha -bha -a -nu -bha zuëɛadhe waa- saan" 'wo -sü, "kɛɛ 'ö 'wii 'go zian -ta tongtongdhö bha- 'gü. ¹¹ 'Mɛ 'wo "dhü bha [në 'kwa- pö sië- -nu -bha [dɛɛ [dhe -a -nu -bha -së bha. -Yö n 'gü [dhe 'wön 'ö -gban Zɔbö -bha 'wo- -dhiang zë bha -yö ka "tuɔdhö: Zuëɛadhe 'ö- -kë "dhü "fluudhö, 'ö- -gɔ dɔ -dhe 'ö- 'gü, kwa Dëme 'dhö 'wön 'ö- -kë -dhe ka- dɔ. -A pö 'a- wo "dhü bha- 'kloo- -mü [dhe kwa Dëme bha- "gblü 'yaa 'ya, mɛ -wëë -ya -kë

□dedewo.

¹² "Κεε 'wɔn 'a- "piü 'a- pö ka -dhe glɔglɔdhö kö -yö 'to ka "tuɔdhö yö -mü -sö -bhö -sü □në- 'ka, n dheebhang -nu. 'Ka 'dho -sö -bhö 'wɔn 'bha 'gü tongtongdhö. -Yö -kë dhang- 'ka oo, -yö -kë "se 'ka oo, "εεn -yö -kë pë "υυ pë 'ö- 'ka, 'ka 'dho -sö -bhö -a 'bha -ta. "Κεε 'wɔn "υυ 'wɔn 'ka- pö- -bha □iin, -yö kë □iin □në- 'ka, -a 'dhe 'ka- pö- -bha 'aa bhoo, -yö kë 'aabhoo 'ka kë "dhü kö Atanna 'ya 'dho 'wɔn bho ka 'gü.

¹³ 'Wɔn 'dhö □gbaɔn sië 'me 'ö- -ta ka kpö 'gü, -a -me -yö bhea" Atanna -dhe. Με 'dhe 'ö- =nii 'dhö -da sië -yö "tan bho Atanna "piü. ¹⁴ "Yua 'dhö 'me 'ö- kë sië, -a -me -yö "dhiü -sü Atanna -bha 'kɔdhigüme -nu 'ka -me -nu -dhe kö -wa "dhiü bhea" wo- -dhe, kö -wo "yɔn zun- =gbin- kwa Dëme 'to 'gü. ¹⁵ □Ya kë □dhe □wa bhea" bha- wo "dhü kö- -nu 'dhang bho -sü -yö Atanna "dhiü 'kpakpadhö, "yuédhi bha- -dho dha. Kwa Dëme -dho -a kë "klüöklü, 'ö □ya kë 'zü □dhe 'wɔn yaa □në- -me -ya -kë, 'ö- -mawɔn to.

¹⁶ □Dhe 'ö "dhü, -ka ka □sɔng pö ka 'ko -dhe kö 'ka ka 'ko -nu "dhiü bhea" wo Atanna -dhe, kë "dhü kö 'ka kë "klüöklü. -A pö 'a- wo "dhü bha- 'klɔɔ- -mü □dhe 'me 'ö pö 'aa- -bha □ya bhea" Atanna -dhe faan -bha, "trüün -yö -kë -a -bha bhea" -wu bha- 'gü, 'ö □yaa- -yo bo 'ö- 'wɔn -yö me kɔn. ¹⁷ -Ka -dhe -ga! Edhi bha me "bhü- =në gun- 'ka □dhe kwa 'dhö, "κεε □dhe 'ö □bhea Atanna -dhe ö faan 'ka kö dha 'ya 'dho ban, dha 'yii ban tongtongdhö 'ö dho 'ö "dhiü pa -kwe -yaaga waa- "su "saɔdo -bha. ¹⁸ □Dhe 'ö □ya kë "dhü, 'ö Edhi □ya bhea" 'zü -deewo kö dha -yö ban, 'yö dha -yö -ya ban -sü -bha 'zü -deewo, 'yö 'wo zun pë ta -sü -bha, 'yö -dhi.

¹⁹ N dheebhang -nu, □ya kë □dhe me □ya "kan Atanna -wu 'ö tɛanwɔn 'ka bha- -bha ka kpö 'gü, kö 'me 'ka bha me "wεε 'bha -yö □slɔɔ kö -yö zun -deewo -a -me 'ka -zian -bha ²⁰ -yö kë ka "yaan □dhe 'me 'ö zun 'wɔnyaakëme bha- 'ka zian -bha bha kö □yaa- -me 'nii- =në- dha, 'ö □ya -ya mü 'zü □ya "dhe kpa 'wɔn yaa 'gbe □dede -ta, ('ö Atanna □ya "dhe 'to- -ta □yaa- -mawɔn 'to bha).

'Sëedhë -blëësü 'ö 1 Piedhō -ya -kë

¹ Mang Piedhō -më 'a -kë Yesu Klisi -bha bome 'ka bha, ma □në 'a 'sëedhë ya- -ben zë kö 'a- bo më "pëpë 'ö Atanna □ya ka 'sü ö -bha 'ka 'ö 'ka □dhe □dheng □në- 'dhö "kpong ya- =taa, 'ö 'ka -pën -sü 'ka Pön -së waa- Gadhatö -së -nu waa- Kapadosö -së -nu waa- Azi -së -nu waa- Bitini -së -nu 'gü bha ka -dhe. ² Ka 'sü 'ö kwa Dë Atanna -ya wo ö -bha 'ka bha -ya wo "dhü -ko 'ö gun- 'ka- zuë" "piü 'nu yi 'bha 'ka □në- -bha. -Gasite 'yaa- -bha 'Nii- "slüöslü 'ö ka 'gü bha □në- -bha, 'yö 'ka Yesu Klisi □bhlëë -ya, kë "dhü kö 'ka kë "slüöslü ö wëedhō -a □yöön 'ö □wënnng kwa -wön 'gü bha- 'saa- 'gü, 'wön 'ö- -wön 'gü 'yö 'Nii- 'ö "dhü bha 'ö ka -ya -sü 'ka -a -bha -ya 'gü □dëë bha 'yö bha.

Kö -yö ö -bha -gasite waa- ö -bha zuëyagblüö- bha- kë ka -dhe -ko □gban -ko □gban suu 'gü bha 'aa -yö kë.

Kwa dhia" saan 'ö dhang- 'gü -a -dhiang 'ö Piedhō -ya zë

³⁻⁴ Atanna 'ö kwa Dëme Yesu Klisi Dë 'ka bha -ka -kwaa nuë" bho (□dedewo -sobhëë 'gü)! -A -gen -mü □dhe yö □në -tosea -dee nu kwa -dhe -a -bha "klüsëdhë -ziisü bha- 'gü, Yesu Klisi bho 'ö- wo ga 'gü 'ö -bö bha- 'saa- 'gü. 'Wön 'ö- -wön 'gü 'yö kwa zuë" □nii 'dhö □möö- -bha 'ö -da bha 'yö bha, -a 'klöö- -mü □dhe kwa 'dhang bho -sü -ya "dhiü 'ö kwa "töng 'dhö- 'gü □dhe -dhekpao dhia" saan 'ö- -ya -sü 'ka ö -bha më -nu -gö dhang- 'gü bha -yö kwa -bha 'ka 'pö. 'Sa kwa -dhekpao dhia" saan 'ö "dhü bha 'yaa "bu, "ëen 'yaa -dhii 'kun, "ëen -a "yan 'yaa ga tongtongdhö. Pë 'ö "dhü bha Atanna -ya -ya 'më 'ka bha □në ka -dhe ⁵ -Yö ka 'ö 'ka

ka -zu gön- -dhe, 'ö ka -maa kë sië ö -bha 'gügüdhë 'ka kö -yö 'to- 'ka "dhü -yö zun- 'ka -da dha -sü bha- këdhë 'gü "töng 'ö "së "dhiü 'to "töng 'ka bha- -bha bha □në ka -bha 'ka.

⁶ 'Wön 'ö ka zuëniida -wön 'ka 'yö bha, 'sa kö -a -dheä -bha □dhe 'wön suu □gban 'do 'do -yö wö ka -ta "töng 'në 'bha 'ka do 'kwa- wo ya- 'gü. ⁷ Kë "dhü kö -naa 'ö ka -bha -zu -yö -a -dhe -sü 'dhö- -ta më -ya do, -A "dhiü -bha -kë □dhe "sënnng 'wii- gbo bho 'gü 'nu □kö 'wo- -ziö □sië peng 'gü bha □në- 'dhö. "Këë 'sa kö yö -zë see- -pë -mü. -Kö do 'wo "sënnng -ziö 'ka peng 'gü bha- -dheä -bha 'pö □dhe -wo ka -bha -zu -yö Atanna -dhe -sü 'ö yö -zë □bhlëë 'dhö 'kpii- 'ö -ziö "sënnng -zë -ta bha -wa 'gü dan 'pö, Atanna -ya kë "dhü kö "töng 'ö Yesu Klisi -bha 'yënnng- dho -ya 'ka dhang- -bha bha -wo ka do 'dhang -bho -a "dhiü -më □dede 'ka, kö -wo ka 'tö dhi, kö -wo □bhlëë -ya ka -bha, kö ka 'bhü -yö bho 'pö □dhe -a 'dhö. ⁸ Yö 'ö "dhü bha 'kii- yö, "këë -a -dho -yö ka -kë. Ka "yan -zian 'yaa- -bha "këë yö -zë □gban 'gü ka 'dhang -bho "dhiü. 'Wön 'ö- -wön 'gü 'yö □niidadhe 'ö ka -gö bha 'ö □bhlëëbhlëësü, "këë 'yö- -bha -kë 'kpiisü -sü -dhiang 'yaa zë bha 'yö bha. ⁹ 'Yö- 'klöö- 'dhö -kë □dhe ka -bha 'dhang -bho "dhiü -sü bha- =tröön 'ö ka -zu 'dhö- 'gü 'ö □dhe -zu 'ka gön- -dhe bha- =saa 'dhö, 'ö -kë ka 'nii- dha -sü 'ka bha ka -dho -a □slöö.

¹⁰ Dha -sü 'ka- =slöö □dëë "dhü bha, Atanna -wüdhüloome -nu 'wo gun yi 'bha 'ka bha -wo -gun yö □në- 'gü ma -dhe möö- sië 'yö 'wo wo "yan -ta 'gü, 'yö gbaodhe -së 'ö Atanna yöö- kë ka -gö bha 'wo- -dhiang zë. ¹¹ -Wo -gun do sië wo -dü -ta "gbi- 'wön bha- 'gü, kë "dhü kö 'wön 'ö Atanna yöö- kë bha 'ö dho- kë "töng 'ö- 'gü, "ëen 'ö dho- kë -kö 'ö- -bha

'ō Klisi -bha 'Nii- "slüöslü -ya -zön
'ka- nu -dhe bha 'wo- dō. -A 'klō-
-mü □dhe 'ō gun "dhü kö -a -bha
'Nii- 'ō gun- nu 'gü bha saan" 'ō
Klisi dho- wo, waa- 'tō 'ō dho bho
-a saan" -sü bha- zian- -ta bha
□yaa- =gban 'to "dhiü □yaa- pō- nu
-dhe. ¹² "Kεε 'yō Atanna -ya -zön
ō -wōdhiüloomε -nu bha- nu -dhe
□dhe nao 'ō- dō- nu -gō kö -wa dō
"dhü bha 'yii kē- nu -dī -bha nao
'ka, -yō ka □nē ka -bha 'ka. -A nao
'ō "dhü bha □nē □waa- dō ka -gō
□dεε bha. Yō □nē -a -bha nao -sē
dō -mε -nu, 'wo dhiang zē- bha
'Nii- "slüöslü 'ō- bō 'ō 'gō dhang- 'gü
-a -bha 'gügbüdhε 'ka bha 'wo- pō
ka -dhe bha. 'Sa 'wōn 'ō "dhü bha-
"sü □nē 'yaa Atanna -bha "kié -nu
-zian 'wo dhang- 'gü -a -nu -dhe,
"kεε -a 'gü ma -dho "kakasü -ya -nu
-bha.

*-Kē "slüöslü -sü 'ō Atanna
wēēdhō -a -dhiang 'ō Piedhō -ya zē*

¹³ 'Wōn 'ō- -wōn 'gü 'yō- -dhe
'dhō- -bha □dhe 'ka ka 'gü dō
"gbü- kö ka -kō -yō □mōō ka zuē"
-bha bha 'yō bha. -Ka -ya ka
"yaan -kpeawo kö 'ka ka "yan 'to
-gasite 'ō Atanna dho- kē ka -dhe
Yesu Klisi "dhiü yee -kē kö -yō
nu "kpong □taa -yi 'ka bha- gō.
¹⁴ Ka zuē" 'ya 'dho bho 'wōn yaa
-nu 'ka gun- kē siē -blεsü kö ka
-tun Atanna -wōn 'gü ka tii -bha
bha- -bha 'zū. -Ka ka -gō lōō- -dhe
kö 'ka- -wü □bhlēē -ya. ¹⁵ -Ka ka
-dī 'kun -sē kö 'ka 'to "slüöslü 'ka
-a wēēdhō ka -bha -tosea kē -kō
□gban "pεpε 'gü □dhe -kō 'ō 'yō 'ō
ka -dhe bha 'ō- 'ka -a 'dhō. ¹⁶ -A pō
'a- wo "dhü bha- 'klōō- -mü □dhe
Atanna -wü -ya pō:

«Ka kē "slüöslü □dhe n 'dhō,
-a -gen -mü □dhe a "slüöslü.»

¹⁷ 'Ka bhea" siē Atanna bha-
-dhe, ka- -dhe ka Dē, "Kεε kö yō
'ō "dhü bha -yō za -dō mε □gban
-bha -a -nu kēwōn □nē- -bha. □Dhe
'ō "dhü, "tūng 'dhe 'ō- kēwōn □ya
'to ka -gō "kpong □taa yō bha, -kaa
wo "suō 'ka ka 'ta -kō □gban 'gü,

kē "dhü kö 'ka- =bhlēē -ya. ¹⁸ -A pō
'a- wo "dhü bha- 'klōō- -mü □dhe
-tosea 'ō- -zun "dhiü -bhlōō 'yaa
gun 'ō 'ka gun- kē siē -blεsü 'ō 'ka-
sü ka "bheema -nu □kwεε- bha, pē
'ō Atanna -ya nu, kē "dhü kö 'ka
dha- -gō ka- -dō, 'ō 'ka- =bhlēē dō.
'Yii ka -gōta bha- 'dho 'pē 'ō- =bhlēē
-yō □mōō- -bha 'ō -pō □dhe 'wēē-
-nu "εεn "sēnng -nu 'dhō bha- bha
'ka. ¹⁹ Ka- 'wōn -dō 'kpakpadhō
□dhe "saa- 'ō- -mōō 'ka 'yaa 'dhō
'ō Klisi -ya bho bha □nē ka dha -a
□yōōn 'ō- =wēnng bha- 'ka. Klisi
bha □nē □dhe "bhlaanē 'ō -dhii
'yaa- -bha, "εεn 'ō pō 'aa- -bha 'ō
'wo- -kē 'saa- 'ka bha- 'dhō. ²⁰ 'Sa
yō 'ō bha Atanna □nē 'ō -kō -yε -bha
kö 'yii "kpongtaadhe -zian -da □kö,
'yō gun -na nu "kpong □taa kaa
'wōn -sē 'gü "sε yēn "tūng ya- 'gü
ya. ²¹ Atanna 'ō- -bō 'ō go ga 'gü 'ō
dho 'ō 'tōbhōdhe nu- -dhe bha ka
'dhang -bho "dhiü Klisi bha □nē-
'saa- 'gü, 'yō- -wōn 'gü 'yō ka -bha
-zū -yō -a -dhe -sü waa- ka -bha
"yan -to -a -gō -sü □gban 'dhō yō
□nē- 'ka.

²² □Dhe 'ō -kē □dhe -dhii □ya
'go ka -bha -a wēēdhō -a -wü 'ō
teanwōn 'ka bha- =bhlēē 'ka- ya
bha- -wōn 'gü, "kεε kē "dhü kö 'mε
'wo bō- 'ka □dhe 'ka 'dhō 'ō 'wo ka
dheebhang -nu 'ka bha- -nu -dho
-yō ka kē 'kpakpadhō bha- -wōn
'gü, ka -dho -yō ka 'ko kē □dedewo
ka zuē" □gban 'ka. ²³ -A pō 'a- wo
"dhü bha- 'klōō- -mü □dhe 'ka bho
-deewo. "Kεε bho 'ka- wo "dhü bha
'kii- wo □dhe "kpongtaadhe -bha
'dhō, Atanna □nē ka -gla, -a -wü
'ō "yaandhe 'ka, 'ō -todhü 'ka bha-
'ka. ²⁴ □Dhe -kō 'ō- -wü -ya pō- 'ka
-dhe "wεε 'bha 'gü -a 'dhō □dhe:
«Mε □gban "pεpε -wo ziō -pē 'ka
□dhe blēē "dhe 'dhō,
'yō- -nu -bha 'tōbhōdhe 'ō □dhe
blēē "bin 'dhō,
blēē -gō □ya bō ga -sü -zē 'ka
²⁵ kö- "bin □ya -pō,
"kεε kwa Dēme -wü -zē 'ō -kō 'ō-
'ka 'yō- 'ka» bha- 'dhō.

Atanna -wu 'ò "dhü bha □në nao -së 'wo- pò ka -dhe bha- 'ka.

2

1 -A -kë "dhü -sü bha- 'gü, -ka ka bo "gblüyaadhe kë -sü -nu oo, □sua kë -sü -nu oo, -kpa 'ko -dhe 'gu -ta -sü -nu oo, -ya pë -dho 'ka -sü -nu waa- 'ko -nu -dhiang yaa zë -sü bha- 'ka. 2 -Ka kë □dhe 'në -dee 'ò bho -a 'dhö kö -a dhe 'yon mü -dho 'dhö -kë -kö do 'ö- 'gü fvdhò bha, "tu -to Atanna -wu "slüüslü bha- bha -dho -yö ka kë 'pö □dhe -kö bha- 'dhö, kë "dhü kö 'ka- ma sië, kö 'ka "gla kö ka -bha dha -sü bha- go -yö -da 'pödhö. 3 -A pö 'a- wo "dhü bha- 'klo- mü □dhe 'ka ka bo kwa Dëme -bha "klsëdhe bha- din -ga -sü 'ka nu.

4 □Dhe 'ò "dhü, -ka □yoon kwa Dëme Yesu Klisi "soo. -A -gen -mü □dhe yö 'ò bha □në □dhe -gwë "yaandhe 'ò me "bhu- -nu 'wo wo □kwaa- zü kö -wo 'ko do sië, "këë 'yö Atanna -zë 'ö- 'sü □bhlëësü 'ka 'ö ö -kö -da 'gü 'ö ö -bha 'ko -gen -ghan -ta -a 'dhö. 5 -Ka □yoon- "soo kë "dhü kö kaa -dù 'pö 'ka kë □dhe -gwë □bhlëësü 'dhö, kö Atanna ka -da ö -bha 'kö -do 'ka -gwë -nu -bhiëë 'gü kö 'ka kë mü □dhe "saabhome -nu 'ö- -nu -ya -sü 'ka kö -wo ö -dhökë Yesu Klisi 'saa- 'gü -a 'dhö. 6 -A -gen -mü □dhe Atanna -ya -pö ö -wu 'gü Yesu bha- bu 'gü □dhe:

«A -gwë □bhlëësü do 'sü -sü 'ka, yö □në 'a- -ya sië ma 'kö "kpan -ya -ta -gwë 'ka Siön -pö 'gü bha. Me "uu me 'ö yaa 'dhang -bho "dhiü, 'yiü- 'yii 'dho do- -me -bha.»

7 -Gwë 'ö "dhü bha- =bhlëë -yö 'kpii- 'me 'ka 'dhang bho- "dhiü bha □në ka -go, "këë 'me 'kö 'waa 'dhang bho- "dhiü bha, -gwë 'ö 'kodome -nu 'wo wo □kwaa- zü bha □në kë -sü 'ka 'kö "kpan -ya 'ka -gwë □bhlëësü □dede 'ka, 'yö kë -sü 'ka- -nu -gen "dhiü -zuö -bha -gwë, -a -nu -pö -bha -gwë 'ka. -A

-ben -yö zë -sü 'ka 'zü -dhe "wëë 'bha 'gü □dhe Atanna -ya -pö □dhe: «-Gwë bha □në kë -sü 'ka -a -nu -gen "dhiü -zuö -bha -gwë 'ka, yö □në □ya Atanna -bha zian ta- -nu -go.»

8 (Atanna □plöö -zian 'ö- ta -nu -go "dhü bha- 'klo- -mü □dhe) 'wii "wü- -bha kö -wo 'dhang bho- -wu "dhiü. 'Sa 'to -kö 'wo dho 'to- 'ka 'pö 'yö bha.

9 "Këë ka -zë yö □në ka -ya, ka □në 'ka yöö -gblüdë -ziisü bha- bha "saabhome -nu, -a -bha "sëgo 'ö- -ya -dù -ta -a 'gü -me -nu 'wo -ya -sü 'ka- bha 'ka -a 'ka. 'Sa -yö ka -ya □dhe -kö bha- 'dhö kö yö 'ö ka bho -dhetiidhe -bha 'ö ka bo ö -bha -dhepuudhe "dhiadhasü bha- 'gü bha 'ka ö këwön -sengbo -nu bha- -nu -dhiang □në- zë. 10 'Ö gun zii 'kpa -blëësü Atanna 'yaa gun ka do sië, "këë 'ka kë -bha 'ka □taamasü ya- 'gü. Ka -wëë 'yaa gun -kë sië, "këë ka -wëë □yaa- kë do 'kwa- wo ya- 'gü.

-Tosea -kë Atanna -bha kë 'gü -kö -dhiang 'ö Piedhò -ya zë

11 -A -kë "dhü -sü bha- 'gü, n "taongdë -nu, □dhe 'ö -kë □dhe ka -dhang 'ka 'ö 'ka □dhe 'me 'ö nu "ta □në- 'gü "kpong ya- =taa -a 'dhö bha, -ka do "gbü- bhea" □në 'a- wo ka -dhe kö 'ka ka kwaa zuë" -bho 'wön yaa -bha -sü -zü. -A -gen -mü □dhe yö -zë -yö -tosea 'ö kaa- Atanna -nu ka □zinng 'gü bha- do □në- wo "göng 'ka. 12 Ka "ta -kö -yö kë -së 'me 'waa 'dhang bho Yesu "dhiü bha- -nu kpö 'gü, □ya kë "dhü 'kö 'zü □wa ka -dhiang yaa zë □dhe 'wonyaakëme -mü ka 'ka, "këë -a -nu "yan □ya -da ka këwön -së -nu bha- -nu 'gü, -wo -dho kwa Dëme 'to bho -a nu -yi 'ka kö- 'sü 'yaa- -nu -dhe.

13 -Ka zë kwa Dëme -wön -dhe kö 'ka ka -go 'dho me "pepe 'wo -yame -nu 'ka "kpong □taa -a -nu -dhe "sia-. 14 -Yö -kë -gblüdë 'ka oo, -yö -kë -a -kodhiüme 'ö- bo kö -yö

'wɔn bho 'wɔnyaakēme -nu 'gü, kö -yö 'wɔnsəkēme -nu -dhiang -sē zē bha [nē- 'ka oo, -kaa -nu [bhlēē -ya. ¹⁵ -A pō 'a- wo "dhü bha- 'klɔɔ- -mü [dhe 'wɔn 'ö Atanna -dhidhewɔn 'ka, yö -mü [dhe kö 'me 'ö "yaaki 'yaa- -nu -bha 'ö 'waa- -wɔn dɔ bha 'ka- -nu "dhi ta ka kēwɔn -sē -nu 'ka kö 'pē woo- pō 'ya 'dho [slɔɔ- -nu -gɔ. ¹⁶ -Ka -tosea kē ka 'flēē- 'gü, -a -gen -mü [dhe -putaasü -yö ka -gɔ. "Kēē -putaasü 'ö ka -gɔ bha [nē -kaa kē -sē kö 'ya 'dho kē ka -gɔ "dhe 'ka 'ö 'ka- kpa ka [song -ta. "Kēē -ka ka -dɪ 'kun, kö 'ka -tosea kē [dhe "yi -dɔ Atanna -kɔ -bha -me -nu 'dhö. ¹⁷ Me [gban "pɛpɛ [bhlēē -yö kē ka -gɔ. Ka dheebhang -nu 'wo 'dhang bho Yesu "dhiü 'pö [dhe ka 'dhö bha- -nu -dhɔ -yö ka kē, -ka "suö Atanna -gɔ, -ka -gblüdē -nu [bhlēē -ya.

¹⁸ Gwēzē -nu, -ka ka -gɔ 'dho ka dēme -nu -dhe "sia- kö 'ka- -nu [bhlēē -ya -kɔ [gban -kɔ [gban 'gü. -Kaa kē "dhü me 'dhe 'ö- 'klv 'dhö -sē 'ö- zuē" 'dhö dhɔngsü waa- me 'dhe 'ö "kakasü -a -nu [gban -dhe. ¹⁹ -A pō 'a- wo "dhü bha- 'klɔɔ- -mü [dhe 'wɔn -nu 'wo- -wɔ me -ta "wɛɛwɛɛ kö- -gen 'bhaa 'dhö -a 'kun -bho me 'gü -sü 'ö [bhlēē -ya Atanna -bha -sü 'ko -sɔn bha -yö -gasite 'ö- -kē me -dhe [nē- 'ka. ²⁰ -A -gen -mü [dhe 'me 'bha 'wɔn yaa -zē kē kö -wo 'wɔn bho i 'gü, [ya 'kun bho i 'gü kö 'wɔn 'i- -kē 'yö 'i- =trɔɔn yö, "kēē 'bha 'wɔn -sē kē kö -wo -ya mü 'zü -wo 'wɔn bho i 'gü kö -yö 'kun bho i 'gü, Atanna [bhlēē -ya -wɔn 'gü, kö 'wɔn -sē [dede [nē 'i- -kē -a wēdhö bha. ²¹ 'Wɔn 'ö- "piü [dhe 'ka- kē ka -ya 'ö- wo bha- 'gü 'yö bha, -a 'klɔɔ- -mü [dhe saan" [nē Klisi yö [dede 'ö- wo ka -wɔn 'gü 'pö 'yö- -zɔn 'ka bha- to ka -gɔ kē "dhü kö 'ka- kē 'pö [dhe 'ö 'dhö. ²² 'Yii 'wɔn yaa -tangga -zian kē, "ɛɛn [sua -dhiang do -zian 'yii -wo

-a "dhi -ta kö -wa ma. ²³ "Tüng 'ö gun- 'ka "kpung [taa bha, [wa "si bho- -gɔ 'yaa- -yɔ bɔ "si 'ka, saan" 'ö- wo bha 'ö gun kö -ya wo siē, 'yii "suö -da me 'bha 'gü, "kēē -yö 'ö -dɪ -wɔn -wɔ Atanna 'ö za dɔ me -bha tɛan- =nē- -ta 'ö 'yaa bɔ me 'ka [flü -ta bha [nē- =kweng. ²⁴ 'Yö go mü 'zü 'ö kwa -bha 'wɔn yaa -nu -kwɛɛ sü 'ö dɔ- 'ka "dhü -bha, kē "dhü kö 'kwa ga 'wɔn yaa -gɔ kö 'kwa -tosea 'ö pö 'aa- -bha [nē- kē. -Gi -nu 'ö- wo bha [nē- -wɔn 'gü 'yö 'ka -kē "klüüklü. ²⁵ -A -gen -mü [dhe ka -gun [dhe "bhlāa -nu 'ö [wa [dheng [nē- 'dhö, "kēē Atanna [ya ka 'sü [ya nu ka 'ka dɔ 'kwa- wo ya- 'gü 'me 'ö -tuü -maakēme 'ka, 'ö ka 'nii- -maa kē bha- "piü ([dhe -kɔ 'ö -tuü -maakēme -sē -yö 'ö -zɔ -kē 'ka -tuü -nu "piü bha- 'dhö).

3

Dhe waa- gɔn -a -nu -kē 'ko 'piü -kɔ -dhiang 'ö Piedhō -ya zē

¹ Dhebhɔ -nu, kaa -dɪ 'pö -ka ka -gɔ 'dho "sia- kaa- gɔɔn- -nu -dhe, kē "dhü kö gɔɔn- -nu bha- me 'dhe 'wii 'dhang bho [kö Yesu Klisi "dhiü bha -wo 'dhang bho- "dhiü ka "ta -kɔ -sē bha- -wɔn 'gü kö -wo bɔ Yesu 'ka kö 'kii dhiang 'bha zē- -nu -dhe. ² -A pō 'a- wo "dhü bha- -gen -mü [dhe kö- -nu "yan -yö ka "ta -kɔ -sē 'ö Atanna [bhlēē -ya bha- 'gü. ³ 'Ka 'dho ka dhi -zian mɔɔ- ka kwi -bha "kpenng, -gɔ bɔ -kɔ -nu oo, -da "tvv -pē 'ɛɛn -kɔ -bha -pē -sengbɔ -nu, "ɛɛn -dasɔ -sengbɔ -nu -da ka -bha -sü 'ka me -nu "yan -mɔɔ ka "dhiü kian 'ka. ⁴ "Kēē -ka ka dhi -zian mɔɔ- ka zuēpiüdhe [nē- 'gü, kö -sédhe 'dhe 'ö- =bhlēē 'dhö 'kpii- Atanna wēdhö, 'ö 'yaa see- tongtongdhö 'ö -kē -kē dhɔngsü -sü 'ka, 'ö me zuē" -yö -kē -ta -sea -a 'ka bha [nē -yö kē ka -gɔ. ⁵ -A pō 'a- wo "dhü bha- 'klɔɔ- -mü [dhe Atanna -dhökédhe -nu 'wo gun yi 'bha 'ka

bha -wo -gun wo -bha dhi wo siē -ko bha ꞑnē- 'gü, -go -dho wo -gɔn -nu -dhe "sia- -sü 'ka. ⁶ Saadha -gun ö -go 'dho siē Ablaamö -dhe "sia- -ko bha ꞑnē- 'gü 'yö gun ö -gɔn -dhe siē ö dēme. ꞑYa kē ꞑdhe 'ka 'wɔn -sē kē -kpeawo kö 'wɔn 'bha -wɔn 'bha kē -sü "suö 'yii kē ka 'gü, kö 'ka kē Saadha bha ꞑnē- 'dhu -nu 'ka bha.

⁷ -Ko do bha- 'gü gɔɔn- -nu kaa -dɪ 'pö -ka "ta -ko -sē kē kaa- dhebho -nu 'ka kö 'ka ka "yaaki -ya 'gü, -yö kē ka "yaan ꞑdhe keng- -nu ka -da -ko 'yaa do, -a -nu 'gü 'yaa -gban -sü 'ka kö "sɪ- kē- -nu -dhe ꞑdhe ka 'dhö. -A -nu ꞑbhlēē -yö kē ka -go ꞑdhe ka "tayɔɔ -nu 'ö Atanna 'dhö -gasite kē -sü 'ka- -nu -dhe 'pö ꞑsii 'ö 'yaa yēn -a ꞑslɔɔ -sü 'gü ꞑnē- 'dhö. -Kaa kē "dhü kē "dhü kö pē 'bha -pē 'bha 'ya 'dho ö -gen -da keng- -nu ka -bha -bhea Atanna -dhe -sü -gen 'gü ('ö 'yaa- yɔɔ bɔ ka -go).

⁸ -Ka do "gbɪ- kö me "pepe ꞑgban ka -wɔ -yö kē do, kö ka zuēpiüwɔn -yö kē do, ka -dho -yö ka 'ko kē ꞑdhe dheebhangzē -nu 'dhö, ka "klɪ -yö dhi ka 'ko -nu -bha, kö 'ka ka 'ko -nu ꞑbhlēē -ya. ⁹ 'Ka 'dho 'wɔn yaa "yɔɔ bho 'wɔn yaa 'ka, "ɛɛn 'ka 'dho "si "yɔɔ bho "si 'ka, "kɛɛ 'mɛ 'ö "si bho ka -go, -ka 'dhuē- kē- -mɛ -bha, -a -gen -mü ꞑdhe ka 'ö 'ka bha 'dhuē- =nē Atanna -ya "plüün bho ka -dhe ka -dhe 'ö- wo bha- 'gü ¹⁰ ꞑdhe -ko 'ö- wɔ -ya pö- 'ka- 'dhö ꞑdhe:

«'Ö mɛ "ɒɒ mɛ 'ö- 'piü ꞑdhe 'ö -tosɛa -sē -dhe yö, kö 'ö -ya ꞑniidadhe 'yi ꞑbhaa, -a -mɛ -yö 'ö -dɪ 'kun dhiang yaa zē -sü -go, kö -yö 'ö bo ꞑsua kē -sü 'ka.

¹¹ -A -dhea -bha ꞑdhe -a -mɛ 'ö 'dhö -yö "kan 'wɔn yaa -bha kö -yö 'wɔn -sē ꞑnē- kē -kpeawo, kö -yö mɛ -nu -dhi 'ko -dhe -dhe ꞑnē- mɔɔ- -kpeawo kö -yö 'dho- 'ka.

¹² -A 'klɔɔ- -mü ꞑdhe 'mɛ 'ö pö 'aa- -nu -bha bha ꞑnē kwa Dēme -yö 'ö "yan -kē -nu "dhiü,

'yö 'ö "tu 'to- -nu -bha bhea" -wɔ -bha, "kɛɛ 'yaa 'ö "yan do 'wɔnyaakēmɛ -nu -zē -nu -bha» bha- 'dhö.

¹³ ꞑYa kē ꞑdhe 'wɔn -sē kē -pɛng ꞑya kē ka -ta 'ka- kē siē, mɛ 'bha 'yii 'dho ꞑmɔɔ- -bha kö -yö 'wɔn yaa kē ka 'ka.

Mɛ -wēēdhe -bho 'wɔn -sē kēwɔn 'gü -sü -dhiang 'ö Piedhō -ya zē

¹⁴ "Kɛɛ 'kö 'zü ꞑwa 'wɔn wɔ ka -ta -zianwo 'wɔn -sē 'ka- -kē -a -wɔn 'gü, kö ka -bha -sē. "Sika 'ya 'dho kē ka 'gü 'ö 'ka -suö mɛ 'bha -go. ¹⁵ -Ka Klisi ꞑnē- =bhlēē -ya ka zuē" "piü doseng ꞑdhe ka Dēme 'dhö kö 'ka kē baa- -sü 'ka "tɔng ꞑgban 'gü kö ꞑwa ka dheɛ" 'kpo 'wɔn 'ö ka -zɪ 'dhö- 'gü bha- 'ka, kö 'ka- -gen bho- -mɛ -dhe 'kpkpadhö. "Kɛɛ 'ka- pö 'ka- -gen bho, -kaa -gen bho dhongdhongsü 'ka "nɛɛnɛɛ 'ka -a -nu ꞑbhlēē 'gü, ¹⁶ "kɛɛ kö ka zuē" 'yaa za do siē ka -bha, kē "dhü kö 'yiü- do 'mɛ 'wo ka kēwɔn -sē -nu -dhiang yaa zē ka -bha -kplü Klisi -bha -sü -wɔn 'gü bha- -nu -bha. ¹⁷ -A pö 'a- wo "dhü bha- 'klɔɔ- -mü ꞑdhe ꞑya kē Atanna -dhidhewɔn 'ka kö -wo ka -wēēdhe bho 'wɔn -sē kē -sü -wɔn 'gü, -a fiē- dhö -a -kē "dhü -sü 'ö 'wɔn yaa kē -sü -wɔn 'gü bha- -bha. ¹⁸ -A -gen -mü ꞑdhe Klisi yöö ꞑdede -yö -ga ka ꞑnē ka -wɔn 'gü. Yö 'ö yö -zē 'ö "slüüslü 'ö -dhii 'yaa- -bha Atanna wēēdhö bha -yö kē ga -ko doseng bha- -bho "dhü 'mɛ 'ö ꞑsong 'dhö- -nu -bha bha ꞑnē- -nu -wɔn 'gü, kē "dhü kö 'ö zian 'ö dho Atanna "piü -a bho ka 'ka. -A -dhü ꞑnē wo- zē 'yö- 'nii- -zē 'ö go ga 'gü Atanna -bha 'Nii- "slüüslü faan 'ka. ¹⁹⁻²⁰ 'yö dho Atanna -wɔ pö 'mɛ 'wo -kaso 'gü ꞑgeebɔɔ 'ö 'wo- =bhlēē -siö yi 'bha 'ka Noe -kwe

-ta kö -yö ö zuë" kē siē -sēa -a -nu "piö kö Noe -yö "yitagö -pē kē bha -nu -dhe 'Nii- "slüöslü do bha- 'saa- 'gü. "Sa "yitagö ö Noe -ya -pē -kē "dhü bha mē ga "kēē 'nē bha □nē 'wo kē -da 'gü 'yö 'wo dha "yi bha- -gö. -Wo -gun mē 'saaga. ²¹⁻²² -A "yi ö gun "dhü bha -yö -gun -bo Yesu 'ka- -zu 'ka bho siē □dēē ya □nē- 'blēēn- 'ka. -A kē 'wo- wo siē "dhü □dēē bha 'wii- "dhiü "wliü -dhii -bho mē kwi -bha -sü -bha, "kēē -yö gba 'ö- mē -ya -dhe Atanna -gö, kö -ya gba zuēwaanüsü 'ka ö wēēdhö □nē- 'ka. -Bo Atanna 'ka -zu bho -sü bha -yö ka -dha Yesu Klisi 'ö □ya 'dho dhang- 'gü 'ö -ya -sü 'ka -dhe □bhlēēsü 'ö Atanna -kō -sē 'gü bha- 'gü, -a -bha "kiē -nu waa- -kō -ziö mē -gö -pē -nu waa- 'gügbüdhē -pē -nu 'wo mü -a -nu -gö "dhiü bha -a -bha -go ga 'gü -sü bha □nē- 'saa- 'gü.

4

"Ta -kō -dēē 'dhe 'ö Piedhō -ya -dhiang zē

¹ -A -kē "dhü -sü bha- 'gü, □dhe 'ö -kē □dhe 'wōn 'wo- bho Klisi -dhü 'gü 'ö ma- 'ka "dhü bha -yö kē- kun ö -bha -kō □gban -kō □gban 'gü bha, -a -dheā -bha 'pö □dhe kaa -dī 'pö ka zuē" -yö "wī- -bha kö -wo ka -wēēdhē bho "dhü. -A -gen -mü □dhe 'mē 'ö- -dhü □ya bo sēē bho -sü 'ka □dhe -kō bha- 'dhö kö □ya ö bo 'wōn yaa kē -sü 'ka. ² □Ya 'go □dēē 'gü, -a -dheā -bha □dhe kaa- -toseā 'dhe 'ö- kēwōn □ya 'to "kṛōṅ □taa yö bha 'ka- kē Atanna dhōābhaā 'ka, 'ka 'dho- kē -kō 'ö -dhi ka -dhe -a 'ka. ³ -A pö 'a- wo "dhü bha- 'klō- -mü □dhe "tūng 'dhe 'ka- kē yi 'bha 'ka □dhe 'mē 'waa Atanna dō -a -nu 'dhö 'ö 'ka- kē 'wōn "bhluubhlu -nu kē -sü -bha, zuē" -bho 'wōn yaa -bha -sü -nu 'ka, we "gblügbli mü -sü -nu 'ka, 'ö 'ka- mü -yi -nu -da 'ö 'ka- mü, 'ö 'ka gun "gblüödhē "gbeādhē -nu kē siē waa- -gebho -dhökē -sü

'ö 'wōn yaa "nenēga -sü □nē- 'ka bha- kē -sü -nu 'dhö bha 'yaa 'dēē. ⁴ Dō 'kwa- wo □taamasü ya- 'gü ya 'mē 'waa 'dhang bho Atanna "dhiü 'ö keng- -nu 'ka gun- 'wōn yaa suu bha- kē -sü 'gü "dhü bha, 'go 'ka- wo- -nu -bhiēē 'gü 'ö 'kaa- kē 'zü □dhe -a -nu 'dhö bha □wa ka -ga, -a 'wōn □nē- -nu kōn, 'yö wo ka -dhiang yaa zē. ⁵ "Kēē -a kē 'wo- wo siē "dhü bha Atanna 'ö za -dō 'mē □wa ga waa- 'mē 'wo "yaan -a -nu -bha -mē 'ka bha -yö nu siē -a "tūng 'yaa □gblēēn 'zü, kö -ya -nu dhēē" 'kṛō- 'ka kö -wa -gen dō. ⁶ 'Wōn 'ö- -wōn 'gü 'yö 'wo Atanna -bha naō -sē bha- dō -sü 'ka 'pö 'mē □wa ga -a -nu -gö bha 'yö bha, kē "dhü kö za □yaa- -nu "kṛōṅ □taa -kwi kö ya- zē 'pö □dhe mē □gban 'dhö kö -wo ga, "kēē kö- -nu 'nii- -zē -yö -tosea -dēē kē Atanna -bha 'gügbüdhē 'ka.

⁷ 'Wōn □gban "pepe "dhiü 'to "tūng □ya □loo □gban bho. -Ka -tosea kē "yaaki -bha kö 'ka ka zuē" 'kun ka -bha 'wōn □gban 'gü, kē "dhü kö ka -kō □mā- -bheā Atanna -dhe -sü -bha "tūng □gban 'gü. ⁸ "Kēē -a 'dhe 'ö- -gö 'ka □nē ka -dho -bha ka 'ko kē -sü 'ka, ka -dho □nē -yö ka 'ko kē □kö -blēēsü kö ka -kō -ya 'kun. -A -gen -mü □dhe -dhaōmekē bha -yö 'wōn yaa 'gbe □dede -ta -kpa. ⁹ -Ka -kō -ya ka 'ko -dheng -bha, 'ka 'dho- kē wē 'gü -siö 'ka, ¹⁰ kö gbaōdhe 'ö Atanna -ya -kē ka -gö bha 'ka ka 'ko -nu -ta 'kun- 'ka 'dō 'dō kö -yö kē □dhe pē -gao 'gbe 'ö- =gbaō ka -gö bha 'ka- 'kun -sē. ¹¹ Kö 'mē 'ö- -bha dhiangzēme 'ka -ya kē ö kē -kō -ta, kö mē 'ö yē -kē -a -bha mē -nu -dhe -mē 'ka -ya kē faan 'ö- nu -dhe bha- 'ka, kē "dhü kö Atanna 'to- bho Yesu Klisi 'to 'gü ka kēwōn "pepe □gban 'gü. -A -gen -mü □dhe yö □nē- 'gü 'dhö "gbü- -kṛēawo, yö □nē- 'to bho -dhe 'dhö- -bha -kwe □gban -kwe □gban -ta, kö -yö kē "dhü bha 'aa -yö kē.

-Wëédhe -yō Yesu Klisi -wōn 'gü -sü -dhiang 'ō Piedhō -ya zë

¹² N dhōobhaame -nu, -wëédhe bhodhe peng gōn 'ka ziō siē -gü bha- 'wōn 'ya 'dho ka 'kōn, "εεν 'ya 'dho bho ka 'gü 'dhabhliwōn -bha. ¹³ -A -dhea -bha □dhe -yō ka □nii -zian □nē- da. -A 'kloo- mü □dhe saan" 'ō Klisi -ya wo bha ka -bha □nē 'ka- wo siē bha. □Ya kē "dhü 'pō 'yō- bha -gblüédhe bha □ya -ya -bha yi 'ō- 'ka 'yō ka □nii 'dhō -da 'pō. ¹⁴ □Ya kē □dhe □wa "si bho ka -gō ka -bha -kē Klisi -bha 'ka -sü -wōn 'gü, kō ka -bha □ya kē -sē. -A 'kloo- mü □dhe □ya kē "dhü kō 'Nii- 'ō □bhlēēbhlēēsü, Atanna -bha 'Nii- bha kō -yō ka 'gü □naa bha. ¹⁵ -Kaa kē -sē kō 'me 'ka bha me 'bha 'ya 'dho sēē bho -a -bha -kē mezēme 'ka -sü, "εεν □kwaanme 'ka -sü, "εεν 'wōnyaakēme 'ka -sü, "εεν 'zū -a -bha -da 'wōn 'yaa- bha 'wōn 'ka -a 'gü -sü □nē- 'gü doseng. ¹⁶ "Kεε me "bō me 'ō sēē bho -a -bha -bō Yesu 'ka -sü -wōn -zē 'gü, -a -dhe 'yaa- bha □dhe -a 'yiü- -ya -me kē. -A -me -zian -zē -yō Atanna nue" □nē- bho Klisi 'tō 'ō -ya -bha bha- wōn 'gü.

¹⁷ -A pō 'a- wo "dhü bha- 'kloo- mü □dhe Atanna -bha za bha- dō -yi □ya □loo, "kεε -a zü- -dho bho -a -bha me -nu □nē- ta. 'Yō □ya kē □dhe za bha- zü □ya bho 'me 'kō yi -zē 'ya bō- 'ka yi -ta bha -oo, 'yō □ya zun 'me 'kō 'waa "wü 'dhang bho 'wōn -taong -sē 'ō go- "piü -a "dhiü -wōn -bha bha- nu -bha □we? (-A "dhiü -dho -ya mü □dhe?) ¹⁸ 'Yō □ya kē □dhe 'me 'ō yō -zē □song 'yaa- bha Atanna wëédhō □ya dha -klüklüdhō bha -oo, 'yō 'me 'kō 'wo- -wō bho wo "tōw waa- 'wōnyaakēme -nu -zē □we? ¹⁹ -Dhe 'ō "dhü, 'me- -nu sēē bho -sü 'dhō Atanna -dhidhewōn 'ka bha -wa 'kun 'gbü-, -wo 'wōn -sē kē kō -wo 'dho- 'ka "dhiü, kō -wo wo -dī "kplēng bho Atanna 'ō-

-nu -da bha- -dhe; -a -gen -mü □dhe yō 'ō bha □nē 'yaa "plüün "fiē bho tongtongdhō.

5

Atanna -bha yēkēme -nu -bha -a -bha yē -kē -kō -dhiang 'ō Piedhō -ya zë

¹ -A 'dhe 'ō maa- zē bha a- -zē 'me □wa kē "dhiü -sü Atanna -bha me -nu 'ka -me 'ka -a -bha 'kōdhigūme -nu kpō 'gü bha □nē- nu -dhe. Mang -dī 'pō "dhiü -sü -a -nu 'ka -me -mü n 'ka □dhe -a -nu 'dhō, saan" 'ō Klisi -ya wo bha mang □dede n "yan -gun -dhe 'gü, □ya 'go mü 'zū -a -bha -gblüédhe 'ō nu siē bha- 'gü -me do -mü n 'ka 'pō. ² 'Me 'ka -zun Atanna -bha me -nu -dhe "dhiü -me -nu 'ka "dhü bha -ka ka -zū kē -a -bha 'nē -nu 'ō- -nu -kefama bho ka -bha bha- nu 'gü □dhe -kō 'ō -tuü -maakēme -yō 'ō -zū -kē 'ka -tuü "piü -a 'dhō, 'ka 'dho- kē -kpla "dhiü, -yō ga ka 'gü "pepedhō -sē 'ka kō 'ka- kē □dhe -kō 'ō- "piü □dhe -yō kē- 'ka -a 'dhō. 'Ka 'dho- kē □nao -dho -bha, -kaa kē "gblüüdhe "puu -ta. ³ 'Ka 'dho- pō 'ka -ya -a -nu -ta □dhe □zang 'dhō, -ka kē □naa □dhe -a -nu -bha -taadhü 'dhō. ⁴ □Ya kē □dhe 'ka- kē "dhü, kwa Dēme 'ō 'me 'ka □dhe -tuü -maakēme 'dhō bha ka -gōme □dede 'ka bha □ya nu yi 'ō- 'ka, -yō -dho -gblüédhe 'faan- 'ō- =bhlēē 'yii 'dho -pō tongtongdhō bha- -ya ka -gō -bha.

⁵ -Kō do bha- 'gü 'me 'ka "wlü -nē -nu 'ka, -ka me zizi -nu bha- nu □bhlēē -ya □dedewo. Me □gban "pepe -ka ka -gō 'dho ka 'kō -nu -dhe "sia- ka -bha -kē 'kō "piü -sü 'gü. -A -gen -mü □dhe -yō -ben zē -sü 'ka Atanna -wu 'gü □dhe -yō -dō -gōn -yan 'gü 'me 'wo wo -dī sü 'kpīi- -a -nu -gō, "kεε -yō "gbēbho 'me 'kō 'wo- =bhlēē -ya bha- nu -dhe. ⁶ -A -kē "dhü -sü bha- 'gü, -ka ka -gō 'dho "sia- -a -dhe kō 'ka dō- bha 'gügbü dhe -kō bha- =wlōō kē

"dhü kö -yö ka -ya □soo -ta "töng 'ö -dhi -dhe -a 'gü. ⁷ -Ka ka -ta bho ka -bha -zugöndhe -nu -kwëë 'ka -ta, -a -gen -mü □dhe -a "töng -yö ka 'gü.

⁸ -Ka ka zuë" 'kun ka -bha. -Ka ka -dī 'kun! -A pō 'a -wo "dhü bha- 'kloç- -mü □dhe Sotraan 'ö ka 'yao- 'ka bha -yö □nië sië ka -züzü -vëvëdhö □dhe laa 'ö □gblan sië, 'ö -bhöpë moç- sië kö -ya -bhö -a 'dhö. ⁹ -Ka do- -gç -gçon -yan 'gü -zö -yö Atanna -dhe -sü 'ö pë 'bha 'yaa- bho "gblöb bha- 'ka. -Yö kë ka "yaan □dhe saan" 'ö "dhü bha kaa do 'kaa- wo sië, -wa wo sië ka dheebhang -nu -ta 'pö "dhü "kpongtaadhë □gban 'gü.

'Sëedhe 'ö Piedhō -ya -kë bha -a -gç do -kç

¹⁰ "Këë □ya kë □dhe 'ka saan" bha- wo "dhü, "töng 'në 'bha □ya ziö, Atanna 'ö -gasite -kë "kpongtaame □gban "pëpë -dhe "dhü, 'ö yö □në ka -dhe kö 'ka kë 'ö -bha -gblüdedhe 'ö- "dhiütodhe 'yaa 'dhö -a 'gü -në 'ka, ka -bha -kplü Klisi -bha -sü 'saa- 'gü bha, yöö □dede □në dho ka "gla -kç -dee kë, 'yö ka -gen -gban, 'yö ka gba faan 'ka 'yö pë 'bha -pë 'bha 'yaa vin ka -bha Atanna -bha zian -ta 'zü do 'yö 'kaa vin. ¹¹ Kö Atanna 'ö 'gügbüdhe 'dhö yö □në- -gç "töng □gban -töng □gban 'gü bha □në- -bha 'to- -bha bha 'aa -yö kë!

¹² N dheebhang Sidhasö 'a- 'sü □dhe -to -wö -ta -me 'dhö Atanna -bha zian -ta bha □në 'a- pö- -dhe 'yö 'sëedhe dengdeng 'në ya- -ben zë kö 'a- bç ka -dhe. Atanna -bha -gasite 'ö- -kë kwa -dhe bha- ga □dede bha □në gun n "piü □dhe 'a- -zön ka -dhe, kö 'a ka faan do -a 'gü -ta 'sü -sü -bha, kë "dhü kö 'ka 'to -kplü -sü 'ka- -bha. 'Wön 'ö- -wön 'gü 'yö 'a 'sëedhe ya- bç ka -dhe bha 'yö bha.

¹³ N gbö Makö waa- Atanna -bha 'kadhigüme -nu 'wo Babidhönö yö, 'ö Atanna 'dhö- -nu -ya -sü 'ka ö

-bha 'ka 'pö □dhe ka 'dhö bha □wa ka □tua bho 'gbë. ¹⁴ -Ka □loo ka 'ko -nu -bha kö 'ka ka 'ko -nu □tua bho -së 'ka, -dhö 'gü, dheebhangdhe 'gü.

Kö me "pëpë 'ka bç Klisi 'ka bha Atanna -yö zuëyagblöb- nu ka -dhe bha 'aa -yö kë!

'Sëedhë □plë -naa 'ö 2 Piedhō -ya -kë

¹ Mang Simo Piedhō -me 'a -kë Yesu Klisi -bha bome 'ka, 'a -ya mü 'zü 'a -kë 'yi -do -a -ko -bha -me 'ka bha ma □në 'a 'sëedhë ya-bo, me "pepe 'ka bo- 'ka, 'ö kweng-nu kwa -bha 'dhang bho -a "dhiü -sü □bhlëë 'dhö □dhe 'ko 'dhö, kwa -bha Atanna kwa Dhamë Yesu Klisi 'ö 'yaa bo me 'ka □flü -wön 'gü bha- 'saa- 'gü bha ka -dhe. ² Kö Atanna -yö ö -bha -gasite waa-bha zuëyagblü- 'ö- -kë 'me 'wo waa- ö Gbō Yesu 'ö kwa Dëme 'ka bha- -nu do -a -nu -dhe bha- kë ka -dhe, kö -ya 'bha -da 'gü -kpeawo bha 'aa -yö kë.

"Ta -ko 'ö Atanna -bha zian -ta -a -gö -gö -nu 'ö- -ta -a -dhiang 'ö Piedhō -ya zë

³ Faan 'ö go Atanna "piü 'ö Yesu Klisi -gö bha □në pë "pepe 'ö kwa -mawön -yö zun- -bha, -kwa -bha -kplü -a -bha -sü 'gü -a nu kwa -dhe, kë "dhü kö 'kwa -da 'ka dha -zian 'ö- dhöbhaa -zian 'ka bha-ta. Yesu Klisi bha □në Atanna do 'ö kwa -dhe ö -bha 'töbhödhe waa-bha "klusëdhe -bha bha- -zön kwa -dhe, 'yö -kë dha -zian "dhi -pu kwa -gö -ko 'ka. ⁴ 'Wön 'ö- -wön 'gü 'yö 'wön -së □bhlëësü -nu 'ö- -zön 'ka 'yaa 'dhö -a "plüün "gblüglü □dede bho kwa -dhe bha 'yö bha. Kë "dhü kö 'wön -nu 'ö- "plüün bho kwa -dhe bha □yaa- kë ka -dhe, kö 'ka □dua 'wön yaa -nu 'wo me 'gü □në □see "kpung ya- =taa bha-gö kö 'ka bho Atanna -bha. ⁵ -A -kë "dhü -sü bha- 'gü, -ka ka 'gü do 'gbü- kö ka 'ta -ko -yö dhi ka -bha -zu -yö Atanna -dhe -sü bha-'gü, kö 'wöndödhe -yö kë ka -gö -a -ta. ⁶ □Ya 'go yö -zë 'gü, kö 'ka ka 'gü do 'gbü- kö -ko -möö -d- -bha -sü -yö kë ka -gö 'wöndödhe bha-

-ta, kö zuësedhë -yö kë -"piü, kö 'ka 'to -kplü -sü 'ka Atanna -bha. ⁷ □Ya 'go mü kö ka -bha -kplü -a -bha -sü bha ka -ko -yö kë ka 'ko □kweng -a -ta □dhe dheebhangzë -nu 'dhö, kö -dho -yö kë ka 'gü. ⁸ □Song -nu bha □në- -dhe 'dhö- -bha □dhe -yö kë ka -bha, □ya kë □dhe wo -zë □wa kë ka -bha □dhe -ko 'a- pö- 'ka bha- 'dhö, kö- 'bha □në -yö -da 'gü -kpeawo -yö 'dho- 'ka, -yö -dho -a -bha yë kë -sü -peng do ka -ta, 'ö 'ka kwa Dëme Yesu Klisi do 'kpakpadhō -a -wön 'gü. ⁹ "Kë □song 'dhe 'kö bha 'yaa 'me 'kö- -bha, kö- -me □teni □dhe "yangütiime 'dhö, kö 'yaa -dhe yö □gblëen, kö- -zu □ya bho 'pö □dhe 'wön yaa -nu 'ö- -kë -blëesü bha □ya 'go- -bha 'nu, □ya kë "slüöslü.

¹⁰ -A -kë "dhü -sü bha- 'gü, n dheebhang -nu, -ka ka 'gü do 'gbü- =dedewo kö ka -dhe 'ö Atanna -ya wo 'ö ka -ya ö -bha -ya 'gü kö 'ka kë ö dhöbhaame 'ka bha 'ka 'to -kplü -sü 'ka- -bha. -A pö 'a- wo "dhü bha- 'klöö- mü □dhe □ya kë □dhe 'ka- kë sië "dhü, ka -ko 'yii 'dho -da 'wön yaa 'gü tongtongdhö. ¹¹ 'Sa 'ka- kë "dhü □naa 'yö dho zian 'ö dho kwa Dëme, kwa Dhamë Yesu Klisi -bha -gblüdedhëpö 'gü bha- "dhiü -pu ka -gö 'gbea 'ka, 'yö 'ka -da -bha me -dhe 'ö 'yaa yën tongtongdhö bha- 'gü.

¹² 'Wön 'ö- -wön 'gü 'yö 'a dho ka -zu -bö 'wön -nu bha- 'ka yi □gban "pepe 'ka bha 'yö bha. 'Yaa "dhü, a- 'wön -do 'kpakpadhō □dhe ka- -do 'nu -blëesü, □dhe ka yun -zian □ya ziö kpenngkpenngdhö teanwön 'ö "dhü, 'ö 'ka 'dhang bho- "dhiü bha- 'gü, "kë yö -zë □gban 'gü a -dho ka -zu -bö 'ka -kpeawo. ¹³ -A -gen -mü □dhe 'yaa n "piü □dhe "töng 'dhe 'kö 'a -tun 'ka 'yaan, 'ö 'a -tun kö n "yan zë- 'ka ya ka -zu -yö bho 'wön bha- 'ka. 'Wön 'ö- -wön 'gü 'yö- -dhiang 'yii

'dho 'go n "dhi 'ō to "dhü 'a ga bha 'yö bha. ¹⁴ -A -gen -mü □dhe n ga "töng 'yaa □gblēn 'zü □dhe -ko 'ö kwa Dēme Yesu Klisi -ya -zōn 'ka n -dhe -a 'dhö. ¹⁵ -A kē "dhü -sü bha- 'gü, a -dho pē □gban "pēpē suu 'do 'do kē, kē "dhü kö 'ma 'dho yi 'ö- 'ka, kö ka -zv -yö -bö 'wōn -nu bha- nu 'ka "töng □gban -töng □gban 'gü. 'Wōn 'ö- wōn 'gü 'yö 'a 'sēēdhe ya- -ben zē siē ka -dhe bha 'yö bha.

'Me 'wo Klisi -bha medhe 'bhü yö -a -nu -dhiang 'ö Piedhō -ya zē

¹⁶ -A pō 'a- wo "dhü bha- 'klōo- mü □dhe kwa Dēme Yesu Klisi -bha 'gügbudhe waa- nu -sü -dhiang 'yi- zē ka -dhe bha, 'yii- zē □dhe -ko 'ö 'wa 'yaanu □siē -nu wo, 'wo wo -zv gōn 'wo 'wōn -nu zun 'ko "dhiü 'ö -kē -kwezlan "nēnēnē 'nē -nu 'ka 'wo- bho bha- 'dhö, "kēē 'wōn 'ö 'yii □dede yi "yan -yö -da 'gü □nē 'yi- dhiang zē. ¹⁷ Yi 'ö kwa Dē Atanna -yö 'tōbhōdhe waa- -bhlēē 'kpīi- nu- 'ka- -dhe bha yi -gun mü. Atanna -yö dhiang -zē 'yi bha □nē- 'ka 'yö- pō: «'Me 'ö ya, n Gbō (do) 'ö n -gō □nē bha, -a -dhō 'ö n -kē -a "sinma 'yaa 'dhö.» ¹⁸ Yii □dede yi "tv- -da -wu 'ö go dhang- 'gü "dhü bha- 'gü kö yi Atanna -bha -tōn 'ö ('wōn 'ö "dhü bha 'ö -kē □gbin-) bha- -gbin-.

¹⁹ -Wu "pēpē 'ö- -wudhiüloome -nu gun- pō siē yi 'bha 'ka Izraēdhō -me -nu -dhe bha yi kē 'dhang -bho "dhiü 'kpkapdhō 'pō 'yi bha □nē- 'ka. -A -kē "dhü -sü bha- 'gü, □ya kē □dhe 'ka 'dhang bho- -nu -wu bha- "dhiü, kö 'ka -gasite kē ka -dī □nē- -dhe. -A 'klōo- mü □dhe -wu bha -yö □dhe -dhangbha 'ö dō -sü 'ka -dhetiidhe 'gü □nē- 'dhö. -A 'bhü- -dho 'to dō -sü 'ka "dhü 'ö to- 'ka "dhü 'ö -dhe -yö □kpaō -sü zü bho, 'yö Yesu Klisi 'ö Atanna -bha 'gōdhuu 'ka bha □ya -wo yi 'ö- 'ka, 'yö -dhe -pu ka zuē" 'piü, 'yö 'ka 'wōn bha- 'gü -kpea ma do. ²⁰ 'Kēē -a -dhea -bha □kö -blēēsü □dhe -yö

kē ka "yaan □dhe me 'bha -me 'bha -ko 'yaa □mōō- -bha kö -yö -wu 'ö Atanna -wudhiüloome -nu -wa pō 'ö -ben zē -sü 'ka -a -wu 'gü bha- 'klōo- pō -ko 'ö -dhi -dhe -a 'gü (kö 'yii kē- -bha 'Nii- "slüüslü -zē faan 'ka). ²¹ -A 'klōo- mü □dhe -a -wu "pēpē 'wo- "dhiü □loo bha me 'bha 'yii- bho 'ö -dī 'gü do tongtongdhō, "kēē -a -bha 'Nii- "slüüslü □nē zun- -nu -dhe "dhiü 'yö 'wo- -bha nao dō- faan 'ka.

2

'Me 'wo Atanna -bha yē -kē □sua 'ka -a -nu -dhiang 'ö Piedhō -ya zē (Zudē 1,4-13)

¹ 'Ö gun yi 'bha 'ka, Atanna -wu "dhiü □loo □flü 'ka -me -nu -gun Izraēdhō -me -nu kpō 'gü, □flüme -nu 'wo me -nu □klang -kē □suasua 'ka bha -wo -dho -da ka kpō 'gü 'pō -ko do bha- 'gü □dēē. -Wo -dho nu Atanna -dhōkē -ko "wēē 'ö me wē □nē- bho- -ta, 'ö me 'gü □nē □see bha- 'ka ka kpō 'gü 'yö 'wo wo □taa yö- -nu Dēme 'ö- -nu dha bha yö -zē -gō, 'yö 'wo 'wōn 'ö dho wō- -nu -ta gbluu" dhō -a -nu tii' 'ka bha □nē- -gan wo -dī -ta. ² Me 'gbe □dede -dho zio- -nu □keng- 'ö 'wo wē dō- -nu 'ka 'wōn "bhluubhlu kē -zian -ta. Me -nu -dho 'dhang -bho Atanna "dhiü -sü 'ö yö □nē teanwōn 'ka bha- -dhiang yaa zē -a -nu "ta -ko □nē- -wōn 'gü. ³ 'Me 'wo "dhü bha -wo -dho zē □naō -wōn -dhe 'ö 'wo □suasua -nu zun 'ko "dhiü kē "dhü kö 'wo ka -ta -bhō. "Kēē -a -nu -bha zadōme -bha -ya za -dō -a -nu -bha -dhō 'ka -yi □ya □gwēē. -A -nu 'güseeme bha 'yaa yi zē.

⁴ -A pō 'a- wo "dhü bha- 'klōo- mü □dhe -ko do 'ö Atanna 'yii 'ö -bha "kiē -nu 'wo -da "dhiü yi 'bha 'ka bha- -nu -mawōn 'to- 'ka, 'ö- -nu -lö loō" 'ka kpenngkpenngdhō, 'ö- -nu -zuō -klong zūziōsü 'gü 'ö 'wo -ya -sü 'ka zadōyi -gō, ⁵ 'ö 'yii 'me 'wo gun "kpung □taa Noe

-bha "töng 'gü -a -nu -mawon 'to, 'ö "yi pa 'wonyaakēme -nu bha-nu -bha, 'ö Noe 'ö -kē Atanna -bha zian 'ö pō 'aa- bha bha- zon me -nu -dhe -me 'ka bha waa- me "saople "gbeng [nē 'wo -kē dhame 'ka, ⁶ 'ö 'yii Sodōmō waa- Gomōō -pō -nu -mawon 'to 'pō, 'ö- nu [pia kē "dhü kö 'ö 'wōn 'ö -ya -sü 'ka 'wonyaakēme -nu -gō -a "blēen- zōn -nu -dhe, ⁷ 'ö Dhōtō 'ö gun "klōsēme 'ka 'me 'wo bha-nu nu kpō 'gü, 'ö 'me 'wo bha- nu kē [song yaa -nu gun- wē 'gü -siō siē -kpeawo bha yōō do [nē dha bha, ('yii 'dho- nu -mawon 'to 'pō) -kō do bha- 'gü. ⁸ Dhōtō bha zuēga -sē -gun "gblüō-, yō 'me 'wo bha Atanna -bha 'tōng- bho 'wo gun- wo siē "bin ma -dhekpao bha- "yan 'dhō gun- dhe 'gü, 'yō- 'tu 'dhō- dhiang -nu ma, "kēe gun 'ö yō -zē 'ö- wo 'wōnsēkēme 'ka bha- zuē" "dhiü- gun "tēe siē -kpeakpeawo 'me 'wo bha- nu bho -kō yaa -nu bha- wōn 'gü. ⁹ -A -kē "dhü -sü bha- 'gü, Atanna bha me "pepe 'wo -kplü -sü 'ka- bha bha -ya -nu -bho 'wōn "gbü- -gō -kō -dō, 'ö 'wonyaakēme -nu -dō bhiē" "dhiü -kō dō, kö 'ya- nu zē za 'ka yi 'ö- 'ka kö 'ö 'wōn bho- nu 'gü. ¹⁰ "Kēe 'me 'wo -tosea -kē wo -dī [niü -bha 'ö "sika 'yaa ke- nu 'gü 'wōn "bhluubhlu kē -sü 'gü, 'ö 'wo Atanna -bha -gblüdedhe -wōn -da -bhaa 'gü bha, -yō -dho 'wōn bho wo [nē- nu 'gü 'kpiisü.

Me [klang -kē [sua 'ka -me -nu 'wo "dhü bha 'waa me 'bha yō- 'gü, -a -nu -bha 'ö -dhi -nu -dhe [nē 'wo- pō, 'yō 'waa "suō 'gügbdudhe -pē -nu -zian 'wo dhang- 'gü -a -nu -gō, 'yō 'wo- nu -dhiang yaa zē. ¹¹ "kēe kö Atanna -bha "kiē -nu -zian 'kö wo -zē faan 'dhō- nu 'gü 'ö- nu 'gü 'dhō "gbü- 'ö -ziō me [klang -kē [sua 'ka -me -nu kö 'wo bha- nu -ta bha, 'waa [mōō- bha kö -wo 'gügbdudhe -pē -nu bha- nu -dhiang yaa zē Atanna -kuu "dhiü

kō [wa 'dho- nu -da -dhe 'gü -a -dhe. ¹² "Kēe 'me 'wo "dhü bha -wo [dhe "bü -wü -nu 'ö- nu "yaaaki 'yaa 'dhō bha [nē- 'dhō, yō [nē- wōn 'gü 'yō 'wo "si bho 'pē 'waa dō -a -gō "dhü bha. -A -wōn 'gü, -kō do 'ö Atanna -yō wü -nu -da 'ka kö -wa -nu 'kun -wa -nu zē [nē- wo bha, -a -nu -gō -dho 'to 'pō- nu kēwōn -bha -kō do bha [nē- 'gü. ¹³ -Kō do 'wo 'wōn yaa -kē 'ka bha [nē Atanna dho- "pō bho- 'ka- nu -gō 'pō. 'Wōn yaa -kē 'yēngng- "gbü- 'gü -sü [dhe me- dō gbeng bha [nē- nu -dhidhewōn 'ka, keng- nu ka -bha -dhiē -kē "kwēē -sü bha -yō 'yiü- -sü, -yō -dhiü [nē- ma Atanna -bha me -nu -bha. -A -gen -mü [dhe kö -wo wo "dhia [nē bho siē [flü -pē -bhō ka -gō -sü "dhiü bha. ¹⁴ -Zua zē -yan "tēen [dede [nē- nu -gō -bha, 'wōn yaa -san 'yaa zun- nu 'gü tongtongdhō. 'Me 'ö- nu -zō 'yii -gban [kö Atanna -bha zian -ta bha [nē 'wo- nu [mōō kö 'wo -da -a -nu -gō 'gü kö 'wo- nu -gō 'gü see-, kö 'wo- nu -da pē [kwēē -wō "nēnēnē -nu 'ka, woo- dō bha -wo [naō mōō- sü -bha [dhuēng 'ka. 'Wōn 'ö- wōn 'gü 'yō Atanna -bha "dhang dho- nu 'kun bha 'yō bha. ¹⁵ -A 'klōō- mü [dhe [wa "kan tēan- zian -bha [wa -da "bü, zian 'ö Atanna -wbdhiüloomē Badhaamō, Beōō gbō -ya sü 'yi 'bha 'ka, 'ö zē [naō -wōn -dhe 'ö 'wōn yaa -ga [ni, 'ö- kē bha [nē [waa- 'sü. ¹⁶ "Kēe -a kē 'ö Badhaamō -ya wo "dhü bha 'yii [fiē- 'gü. -A 'klōō- mü [dhe -a kē 'ö- wo "dhü bha [nē- wōn 'gü 'yō Atanna -ya bho- "yan 'gü, 'yō [soofēng -yō dhiang zē- dhe [dhe me "bhü- 'dhō, kē "dhü kö slaadhe -wōn 'ö gun- kē siē bha -yō ö bo- 'ka.

¹⁷ Me [klang -kē [sua 'ka -me -nu bha -wo [dhe 'yi -gō 'ö [ya "bhüō, "ēen dha 'kpong- 'ö "tēe -ya -pen 'ö- bho dhang- bha bha [nē- 'dhō. -Dhetiidhe 'ö- 'gü- =trōō 'sēnsēndhō bha [nē Atanna 'dhō-

-ya -sü 'ka- -nu saan 'ka. ¹⁸ -Wo me -nu "dhiö -dɔ pē -dhe "plüün 'gü "fiē "gblögblü -nu 'wo- bho "dhi "gbu- -dhe bha glaa" glaadhö bha [nē- -bha, 'yö 'wo 'me 'wo go [dheŋg -zian -ta -dee 'gü 'wo -da Atanna -bha zian -ta bha- -nu -zian -kē 'wo- pō 'wɔn "bhluubhlu -nu 'wo- -kē [dhe -zua zē -sü -nu 'dhö bha yō -zē 'yaa 'wɔn 'bha 'ka. ¹⁹ 'Yö 'wo -ya -dɪ 'flēē- 'gü -sü "plüün bho- -nu -dhe "kεε 'sa kö wo -zē 'wɔn yaa 'ö me "dhiö dɔ ga -dhe bha- -kē -sü [ya kē- -nu 'tuü- 'ka, 'sa kö pē 'dhe kö- -kɔ [ya ziö i -gɔ kö 'bha kē- -pē -bha [dhuēng 'ka [naa bha. ²⁰ Pē "pεpε 'a- pō "dhü bha- 'kloɔ- -mü [dhe kö me "bu me 'ö -yö bo kwa Dēme kwa Dhame Yesu Klisi dɔ -sü 'ka, kö- -me -yö ö bo 'wɔn "bhluubhlu -nu kē -sü 'ka, kö- me -yö ö yee kē 'zü -deewo -yö -da 'wɔn -nu bha- -kē -sü 'gü, kö -yö 'dho 'zü -yö kē- -bha [dhuēng 'ka, -a -me -bha -tosea 'dhe 'ö to [taama bha -yö -kē -wēēsü 'ö -ziö 'ka -a -blēsü 'ö- -kē kö 'yii Klisi dɔ [kö bha- -ta. ²¹ -A -me -nu -todhüsü 'ö -zianwo 'nu kö 'wa 'dho Atanna -bha zian 'ö pō 'aa- -bha bha- dɔ -sü fiē- -dhö, -a dɔ -sü kö -wo 'dho -wo "kan- -wu 'wo- dɔ bha- -bha -sü -bha. ²² 'Sa [ya kē "dhü kö "gwēnng 'wo- -da 'wo- pō [dhe: «-Pɪ 'ö 'gben- -ya wo bha [ya -ya 'zü mü [ya nu [yaa- -bhö, 'yö -bho -dhee 'ö [wa gun [waa- -zu bha [ya nu 'zü -deewo [ya ziö böö- 'ka» bha 'yaa [sua 'ka.

3

Kwa Dēme nu -kɔ [ple -naa -dhiang 'ö Piedhō -ya zē

¹ N dhɔɔbhaame -nu, 'ma 'sēēdhē bo ka [dhe -a [ple -naa [nε. "Kεε 'sēēdhē [ple 'a- bɔ "dhü bha- 'bha 'kloɔ- 'yaa 'wɔn "wεε 'ka. A- -kē "dhü kö teanwɔn 'ö go Atanna "piü bha [nē 'ya 'dho 'go ka "yaan, "kεε kö 'ka- dɔ 'kpaɔpadhö. ² Kē "dhü kö 'wɔn 'ö- -wɔdhiüloome -nu -wa

to "dhiü 'wo- pō yi 'bha 'ka bha waa- kwa Dēme, kwa Dhame -bha 'tong- -nu 'ö- -bha bɔme -nu 'wo ka [klang -kē 'ka bha [nē ka -zu 'ya 'dho bho- 'ka tongtongdhö. ³ "Kεε 'wɔn -blēblesü 'ö n "piü [dhe -yö 'to ka "yaan yō -mü [dhe "töng [taamasü 'gü, [wεε -dɔ Atanna -wɔn -bha -me -nu -dho kē 'gbe, 'ö 'waa wo "tu kē -a -wu -bha, "kεε 'ö 'wo woo- -tosea -kē wo -dɪ [nii [nē- -bha. -Wo -dho [wεε dɔ ka -bha ⁴ 'wo- pō: «Ka Dhame bha 'yii- pō [dhe 'ya 'dho ö -dho ö yee kē 'ö nu -ee? -Yö 'me [ton? 'Ö go kwa "bhema -nu 'ö [wa ga 'nu yi 'bha 'ka bha- -nu -kwe -ta, 'ö nu 'ö zun- 'ka [dεε -bha, -kɔ do 'ö Atanna -yö "kpungtaadhe -da 'ka 'yö- -bha, -a 'bha 'yii 'go "gblü do.» ⁵ "Kεε -a "dhiü [nē 'wo- =wli- -bha kö- -nu -zu bho [dhe "se waa- dhang- 'ö Atanna -ya -da yi 'bha 'ka bha -ya -da ö -wu [nē- 'ka, 'yö "se sü "yi [bhaa 'yö dho 'yö- -pē -kē "yi 'ka. ⁶ [Dhe "kpungtaadhe 'gü 'ö Atanna -ya [see 'zü yi 'bha 'ka bha -ya -see "yi do bha [nē- 'ka, "yi do bha [nē pa. ⁷ [Dhe "se waa- dhang- 'dhe 'wo [dεε -yèn ya- 'gü ya -wo -tosea kē siē Atanna -wu do bha [nē- -bha kö -wo kē peng "kong 'ka yi 'bha 'ka. -Wo -ya -sü 'ka yi 'ö Atanna -ya -ya kö -yö za dɔ- 'ka 'wɔnyaakēme -nu -bha kö -ya -nu 'gü see- bha [nē- -gɔ. (-A 'dhe 'ö me "bhu- -nu -zu bho- 'ka 'yö bha).

⁸ "Kεε -a -gɔ do -ya 'gü 'ö dho 'to ka "yaan n dhɔɔbhaame -nu, yō -mü [dhe -dhekpaɔyi do ziö -sü -yö kwa Dēme -zē -gɔ [dhe -kwe "gblü do 'dhö, 'yö -kwe "gblü do ziö -sü 'dhö [dhe 'pō [dhe -dhekpaɔyi do 'dhö. ⁹ -A -wɔn 'gü, 'ya 'dho kē ka 'gü [dhe kwa Dēme -yö ö -bha nu -sü kö -yö za dɔ me -bha 'ö- "plüün bho bha- -da [nē wo siē [taama -kpeakpawo 'ö dho- 'ka [dhe -kɔ 'ö me 'bha -nu 'wo wo -zu 'gɔn siē- 'ka -a 'dhö.

"Kεε -yō 'ō zuē" □nē- kē siē -sēa ka "piü, -a -gen -mü □dhe 'yaa- "piü □nē-wo □dhe mē 'bha-mē 'bha 'gü -yō see-. 'Wōn 'ō- 'gü -sē, yō -mü □dhe kö mē "pεpε □gban-wo "tūng □slōō kö -wo "kan 'wōn yaa -bha kö -wo wo wē bō Atanna -ta.

¹⁰ "Kεε yō -zē □gban 'gü, kwa Dēme Yesu nu -yi bha -yō -dho -wo □dhe □kwaanmē 'ō nu -a 'dhō, 'yii dho yi 'kpō. Dhang- nu -dho □dheng 'yi bha □nē- 'ka 'yō- vin -yō "suü -da mē □gban 'gü, 'yō pē -nu 'wo mü bha pεng -ya □gban -bhō "pεpεdhō, 'yō "sē waa- pē "pεpε 'wo- ta -a -nu "dhiü -yō to. ¹¹ □Dhe 'ō -kē □dhe pē □gban "pεpε 'gü- dho see- -ko bha □nē- 'gü, kö ka "ta -kō -zē -yō -dho kē ka "yaan. (-Ka ka -zū 'to ka -dī 'gü, -a -gen -mü □dhe) -a -dhea -bha □dhe 'ka 'to -kplü -sü 'ka Atanna -bha, kö pō 'a 'dho kē ka "ta -kō -bha, ¹² kö -yō 'to- 'ka "dhü -yō zun- 'ka yi 'ō Atanna -zū "piü bha- -bha, kö ka ka faan dō siē -kō □gban -kō □gban 'gü kö yi 'kpii- 'ō 'dhü, 'ō dhang- dho "gü- 'ka 'ō pē -nu 'wo dhang- 'gü -a -nu □gban -wo □sōng- 'ka -a pεng 'bhü 'gü bha -yō -wo ka -bha kö ka- -bha zian -ta, "kεε kö -yō -wo "vaandhō. ¹³ "Kεε 'kö 'zü "sē waa- dhang- nu □wa "gü □dhe -kō bha- 'dhō, Atanna -ya -dee "plüün bho -sü 'ka kwa -dhe. -A -dee 'ō "dhü bha □nē 'wōn yaa 'yii 'dho kē mü. "Kεε 'sa pē 'ō 'kwa "yan 'to siē- -gō 'yō bha.

¹⁴ Yō □nē- -wōn 'gü, 'yō 'ka dho ka 'gü dō "gbu-, "sanni yi 'ō bha- wo -sü □zinng 'gü, kö 'ka kē "slüüslü, kö pō 'a 'dho kē ka -bha -a wēēdhō, kö 'wōn 'bha -wōn 'bha 'ya 'dho kē kεng- -nu ka □zinng 'gü, n "taōngdē -nu. ¹⁵ Zuē" 'ō kwa Dēme 'dhō- kē siē ka "piü -sēa ('ō 'yii nu □kö) bha -kaa 'sü □dhe "tūng 'ō- nu ka -dhe kö 'ka ka -dī baa- 'ka kö 'ka dha □nē- 'dhō, □dhe -kō 'ō kwa dheebhang -wōngbüsü Pōdhō -ya -ben zē- 'ka ka -dhe

"yaaki 'ō Atanna -ya nu- -dhe -a 'ka bha- 'dhō. ¹⁶ 'Pē 'ō- -ben zē 'sēēdhe "pεpε 'ō- -kē, 'ō 'wōn 'ō -gban kwa Dēme nu -sü -bha -a -dhiang zē- 'gü -a □gban 'gü 'yō bha. -Wü 'bha -nu -wa -bha 'sēēdhe -nu bha- 'gü 'ō- -nu 'gümadhe 'yaa -sē. -A -wü kpō -nu 'wo "dhü bha □nē 'mē 'waa 'wōn -nu 'wo -gban Atanna -bha bha- 'gü ma, 'ō- -nu -gen 'yaa -gban -sü 'ka- -bha zian -ta bha 'wo- 'klōō -slēē- -ta □dhe -kō 'wo- -kē 'ka -zianwo -a -wü 'ō -ben zē -sü bha- 'bha -nu 'ka bha- 'dhō. "Kεε -wo wo -dī -bha -wōn □nē- see- siē bha.

¹⁷ "Kεε ka -zē, n dhōobhaame -nu, 'ma yō □nē- pō ka -dhe bha. □Dhe 'ō "dhü, -ka ka -dī 'kun, kö 'ka 'dho -da 'mē □wa zian 'to bha- nu "piü, 'ō 'ka -da kēwōn yaa -nu bha- 'gü 'ō ka □dheng, 'ō ka "ta -kō -sē 'ō ka -kō □yaa- 'kun 'nu bha 'ka □kwa- -zü. ¹⁸ Ka -zē ka -bha kwa Dēme kwa Dhamē Yesu Klisi dō -sü waa- -bha -gasite 'ō- -kē ka -dhe bha -ka "gla □nē- wo- 'gü -kpeawo kö 'ka 'dho- 'ka "dhiü. Kö yō □nē- 'to -yō bho "tūng ya- 'gü kö -yō 'to- 'ka "dhü -kpeawo bha 'aa -yō kē.

'Sëedhe -blæesü 'ö 1 Zan -ya bɔ -bhæa Atanna -dhe -mε -nu -dhe

'Sëedhe ya- bɔ -gen

1 'Sëedhe ya yi- bɔ ka -dhe 'mε 'ö -tosea -kë -bha -wɔ 'ka, yô 'ö gun kô pé "bɔ pé 'bha 'yaa 'dhô kô yô -zë -yô -dhô bha [në- wɔn 'gü, Kë "dhü kô 'ka- dɔ. Yi 'ö 'yi 'sëedhe bɔ sië ka -dhe "dhü bha yi -zë yi kë- wɔ -ma yi "tu 'ka, 'ö yi "yanga [ple -ya yô, 'ö 'yi- ga, 'ö yi -kɔ -yô zun- -bha. 'Mε 'ö bha [në 'ö 'mε 'ö Atanna -wɔ 'ö [sii 'ö 'yaa yën -a -da mε 'gü -a 'ka. 2 [Sii 'ö "dhü bha [dhe 'ö -wo "yæa, yi -zë yi "yanga [ple -yô kë -kpan -bha, 'wɔn 'ö- wɔn 'gü 'yô 'yi- dhiang zë ka -dhe bha 'yô bha. Yô 'ö bha [në gun [sii 'ö 'yaa yën 'ö gun kwa Dë Atanna "piü 'ö nu ö -dɔ -zɔn kwa -dhe -a 'ka. 3 Mε do 'yi- yô 'ö 'yi- wɔ ma bha [në 'yi- dhiang zë sië kaa -dɔ 'pô ka -dhe, kë "dhü kô yii- Atanna waa- Gbö Yesu Klisi -nu yi -bha -mlæε 'ö- "dɔng 'dhô dɔ sië bha 'ka -da 'gü 'pô yi "piü. 4 'Wɔn -nu bha yi- 'sëedhe -bɔ ka -dhe "dhü kô kwa -bha zuëniidadhe "dhiü [në -yô pa.

Atanna -bha -kë -dhepuudhe 'ka -sü -dhiang 'ö Zan -ya zë

5 -Wɔ 'yi- ma Yesu Klisi -ta 'yi- pö sië ka -dhe bha -kaa -ga 'ö ya. Yô -mü [dhe Atanna bha -yô "puu "slüöslü 'ka ö këwɔn [gban 'gü, pö 'aa -ya këwɔn 'bha -bha 'bha -bha. 6 -A kë "dhü -sü bha- 'gü, [ya kë [dhe 'kwa- pö [dhe kweng- nu kwa -kɔ -yô 'ko [kweng "kεε kô pö -yô kwa këwɔn -nu -zë -bha -kpeawo, kô [sua -në 'kwa- -kë. Kô 'kwaa tean- zian -ta tongtongdhö. 7 "Kεε [ya kë [dhe kwaa- -tosea bha pö 'yii kë- -bha [dhe -kɔ 'ö-

-bha 'dhö- 'ka -a 'dhö, kô kwa -kɔ -yô 'ko [kweng [dedewo tean- 'ka. Yô [në [ya kë "dhü 'pö 'yô- Gbö Yesu Klisi [yɔɔn 'ö [wɛnng kwa -wɔn 'gü bha 'ö kwaa- 'wɔn yaa [gban "pepe bho kwa -bha.

8 [Ya kë [dhe 'kwa- pö kwa -dɔ -dhe [dhe [song 'yaa kwa -bha, kô "kpënn- =në 'kwa- kë sië kwa -dɔ -gɔ. Kô teanwɔn 'yaa kwa "piü. 9 "Kεε [ya kë [dhe 'kwa kwaa- 'wɔn yaa -nu pö Atanna -dhe, kwa -mɔɔ -bha 'kwa kwa -zɔ gɔn- dhe [dhe -yô -dho kwaa- 'wɔn yaa -nu bha- -nu -mawɔn 'to, 'ö kwa -zu 'ö kwa -kë "slüöslü -a "yan 'gü. -A -gen -mü [dhe pö 'aa -ya -a këwɔn -nu -bha, "εεn 'yaa -wɔ [ple 'pö. 10 [Ya kë [dhe 'kwa- pö [dhe [song 'yaa kwa -bha, kô 'kwa Atanna kë [suakëme 'ka, -a -gen -mü [dhe yô -zë -ya -pö mε 'bha 'yaa 'dhô kô [song 'ya 'dho kë- -bha "kεε 'sa [ya kë "dhü kô- -wɔ 'yaa kwa "tɔdhö [naa bha.

2

Yesu Klisi -bha -kë kwa -mawɔn pö -mε 'ka -sü -dhiang 'ö Zan -ya zë

1 N bhang -nu, 'wɔn -nu ya a- -ben -zë 'a- bɔ ka [dhe "dhü kô 'ka 'dho 'wɔn yaa [në- kë tong- tongdhö. -εε! Kô mε 'bha [ya 'wɔn yaa kë 'zü, kô- mε 'dhang bho -sü kë- "dhiü [dhe Yesu Klisi 'ö pö 'aa- -bha tongtongdhö bha [në kwa -mawɔn pö -mε 'ka kwa Dë Atanna -kuu "dhiü. 2 -A pö 'a- wo "dhü bha- 'kloɔ- -mü [dhe yô 'ö bha [në Atanna -yô "saa- bho- 'ka kwa -wɔn 'gü, kë "dhü kô 'ö [mɔɔ- -bha 'ö kwa këwɔn yaa -nu -mawɔn 'to. "Kεε 'sa -a kë 'ö- wo "dhü bha 'yii- kë kwaa do kwa -dhe. -Ya -kë "dhü "kpungtaame -nu [gban "pepe [në- nu -bha 'wɔn yaa -wɔn 'gü.

3 [Ya kë [naa [dhe 'kwa Atanna -wɔ -ya [bhlëë 'gü kô 'kwa- 'wɔn dɔ [tɔn [dhe kwa- -dɔ. 4 [Ya kë [dhe mε [yaa- pö [dhe a- -dɔ,

"kεε kō -a -mε 'yaa -dhio -zē ma-ta, kō □suakēmε □nē bha, kō-mε 'yaa teanwōn pō tongtongdhō.
 5 "Kεε 'mε 'kō- wu ma, 'ō- =bhlēē -ya, kō Atanna -dhō -bha -a -mε kē -sū bha- "dhiü -yō pa -sū 'ka "pεεpεdhō. -A -gen -mü □dhe -a -kē "dhü -sü bha □nē 'kwa- 'wōn dō- bha □dhe kweng- nu kwa -kō -yō 'ko □kweng. 6 'Mε 'ō- pō □dhe 'ō -kplü -sü 'ka Atanna -bha, -a -dhea -bha □dhe -a -mε -yō -tosea kē □dhe -kō 'ō Yesu Klisi -ya kē- 'ka- =nē- 'dhō.

7 N dhōobhaame -nu, 'ya 'dho kē ka 'gü □dhe 'tong- -dee 'bha □nē 'a- dō siē, "Kεε 'tong- zii do 'ō 'ka- dō, 'ō -kē Atanna -wu 'ka- ma ka 'dhang -bho -a "dhiü "tōng 'gü -a 'ka bha □nē 'a ziō siē ka -dhe -a 'gü -deewo. 8 "Kεε 'sa -yō -tun -dhio -dee □nē- 'ka "dhü do 'yō 'a- -ben zē siē ka -dhe bha. -A -bha -kē tean- 'ka -sü bha mε -ya 'suan- bho Klisi □nē- bha, 'yō mε -ya 'suan- 'bha bho 'pō ka -bha. -A 'klōō- mü □dhe mε □yaa- 'wōn dō □dhe gbeng □ya ziō □gban wo, -dhe 'gü □dede □ya zun "pυ -sü -bha.

9 Mε "υυ mε 'ō- pō ö -dī -dhe □dhe ö -tosea "puu 'ō pō 'aa- bha □nē- kē siē, "kεε kō- dheebhang 'ō bō Yesu 'ka 'pō □dhe- 'dhō -a -san -tun kē bha kō pō -yō -tun -a -mε -bha -tosea -bha. 10 'Mε 'ō- dheebhang 'ō "dhü bha- dhō -ya -kē bha kō yō □nē- mε -bha -tosea □ya kē "puu, -a -gen -mü □dhe kō pē "υυ pē 'bha 'yaa- mε -bha -tosea 'gü 'zū do kō -yō kē mε "wεε 'bha -zian -bha 'wōn yaa kē -sü 'suan- bho -bha -pē 'ka. 11 "Kεε mε "υυ mε 'ō- dheebhang -san -ya -kē, kō- mε -yō -tun □dhe 'mε 'ō -dhe tii 'gü, 'ō "ta 'sü siē -dhe tii 'gü, 'ō -dhetiidhe □yaa- "yēnng trō 'ō 'yaa ö dho -zian dō □nē- 'dhō.

12 N bhang -nu, 'sēedhe ya- kē 'a- wo 'a- bō ka -dhe bha- 'klōō- mü □dhe Atanna □ya kaa- 'wōn yaa -nu -mawōn 'to Klisi 'saa- 'gü.

13 'Nē dē -nu, 'sēedhe ya- -bō ka -dhe -gen -mü □dhe 'mε 'ō gun "dhü "kpongtaadhe zü bho "tōng 'gü bha ka kē- dō. 'Nēgloōn -nu, 'sēedhe ya- -bō ka -dhe -gen -mü □dhe ka -kō □ya ziō Sotraan -gō.

14 'Nē 'sεennē -nu, 'sēedhe ya- -bō ka -dhe -gen -mü □dhe ka kwa Dē -dō. A- pō 'sēedhe ya- bō 'a- wo ka -dhe bha, 'nē dē -nu, -a -gen -mü □dhe 'mε 'ō gun "dhü pē □gban "pεpe zü bho -yi 'ka bha ka- -dō. 'Nē wlüüsü -nu, a- -pō 'sēedhe ya- -bō ka -dhe 'klōō- mü □dhe ka 'gü -yō "gbu-, Atanna -wu bha- -bhong -yō ka zuē" "piü, 'yō ka -kō □ya ziō Sotraan -gō.

15 Ka Zuē" 'ya 'dho bho "kpongtaadhe waa- -tapē suu 'bha -bha 'bha -bha. Mε 'ō "kpongtaadhe -dhō -ya -kē bha kō kwa Dē bha- dhō 'yaa- kē. 16 -A pō 'a- wo "dhü bha- 'klōō- mü □dhe pē "pεpe 'ō "kpong □taa, 'ō -kē zuē" -bho pē -bha -sü 'ō kwa zuē" "piü, "εen 'ō kwa 'yan 'gü, "εen -dī -sü 'kpii- -sü 'ō mε -bha -tosea 'gü -a -bha bha, -a 'bha 'yii 'go kwa Dē Atanna "piü tongtongdhō; -yō -go "kpong ya □nē- =taa. 17 "Kεε 'sa "kpongtaadhe waa- 'gü -pē -nu 'wo mε zuē" -bho -bha -pē 'ka bha ziō -pē -nu -mü, -a -dhō □ya 'mε 'ō- kē kō -yō 'to- "dhia "piü -yō -dho fiē- 'gü, "kεε 'mε 'ō Atanna -zē -a -dhidhewōn -kē, -a -mε -dho -tosea kē -kpeawo -a "piü.

18 N bhang -nu, -wōn □gban "dhiü 'to "tōng 'yaa □gbleen 'zü. 'Ka- ma ka "tu 'ka 'nu □dhe Klisi 'yao- 'kpii- -yō nu siē, dō 'kwa- wo □dεε ya- 'yao- -nu bha □wa kē 'gbe. 'Pē 'ō 'kwa- dō- -bha □dhe "se "dhiü 'to "tōng □ya □tēng bha 'yō bha. 19 'Mε 'wo bha -wo -go kwa kpō 'gü, "kεε kweng- nu kwa zuē" □nē 'yaa dō, 'wōn 'ō- -wōn 'gü 'yō 'wo -kan kwa -bha bha 'yō bha. -A pō 'a- wo "dhü bha- 'klōō- mü □dhe □ya kē 'nu □dhe kwa zuē" -yō dō, kō 'wii 'dho "kan kwa -bha. "Kεε

kë 'ö-wo "dhü bha -yö-kë "dhü kö me □gban -wa 'wön do □dhe 'me 'wo bha kwaa- me do -zian kwa zuë" 'yaa gun do.

²⁰ "Kee ka -zë, 'Nii- "slüöslü 'ö Klisi -ya bo ka -dhe □dhe -ko 'wo gun "yon zun sië- 'ka Atanna -bha me -nu □gbin- yi 'bha 'ka -a 'dhö bha 'ka- =slöö. -A -wön 'gü, teanwön 'ö -gban Klisi -bha bha me □gban ka- -do. ²¹ Kö- -kë □dhe 'kaa- do □në wo 'yö- -wön 'gü 'yö 'a 'sëédhe bo ka -dhe 'yaa -mä. A- -bo ka -dhe -a do -zian 'ö 'ka-wo, 'ö -ya mü 'zü 'ö 'ka- 'wön -do 'kpakpadhö □dhe □sua 'yaa □moo- -bha kö -yö kaan- teanwön 'ka bha □në- -wön 'gü.

²² De "wee 'bha □në □suakëme 'ka, "een 'ö Klisi 'yao- 'ka kö 'yii kë me "pepe 'wo- pö □dhe Yesu bha Atanna Gbö 'yaa -mü, "een 'yaa -mü 'pö 'me Atanna -ya -ya -Yame 'ka -a 'ka bha- -nu 'ka? 'Me 'ö- pö "dhü bha kö yö □në □suakëme "een Klisi 'yao- bha- 'ka, -a 'klöö- -mü □dhe □waa- pö "dhü kö 'wii 'në yöö do- -wön zao-, kö -wo waa- ö Dë □në- -nu -wön □zao bha. ²³ Me "bu me 'ö Atanna Gbö bha- -wön □zao, kö waa- Dë Atanna -a -nu -ko 'yaa 'kö □kweng. Me "bu me 'ö do 'pö me kpö 'gü 'ö- pö Yesu bha Atanna Gbö -mü, kö- -me -ko -ya De Atanna □kweng.

²⁴ -A -kë "dhü -sü bha- 'gü, ka -zë Atanna -wu 'wo- pö ka -dhe -a zü bho "töng 'gü bha -yö 'to ka "yaan "töng □gban 'gü. □Ya kë "dhü kö ka -kplü -sü 'ka -a Gbö bha waa- ö Dë -a -nu -bha □naa bha. ²⁵ "Kee 'sa 'pë 'ö- "plüün bho ka -dhe 'wön bha- 'gü yö -mü □sii 'ö 'yaa yën □në- 'ka. Yö □në □ya kë "dhü 'yö 'ka- =slöö.

²⁶ 'Wön -nu bha a- -ben -zë 'a- bo ka -dhe "dhü 'me 'wo ka bho sië Atanna -bha zian -ta bha □në- -nu -wön 'gü. ²⁷ "Kee ka -zë, Klisi □ya ö -bha 'Nii- "slüöslü bha- -ya ka 'gü. -A -kë "dhü -sü bha- 'gü, ka -zë ka -mawön 'yaa- -bha kö 'me 'wo

bha -wo ka □klang kë. -A pö 'a-wo "dhü bha- 'klöö- -mü □dhe Atanna -bha 'Nii- bha □në ka □klang -kë pë □gban "pepe 'ka, "kee 'sa teanwön □në 'ö ka □draan- bha. -A -kë "dhü -sü bha- 'gü, 'pë 'ö ka □draan- bha bha -kaa kë, kö 'ka 'to -kplü -sü 'ka Klisi -bha.

²⁸ N bhang -nu, a- -pö ka -dhe □dhe 'ka 'to -kplü -sü 'ka Klisi -bha kë "dhü kö yi 'ö dho nu -dee wo- 'ka kö -a -bha 'yëng- =ya -ya dhang- -bha bha kwa zuë" -yö kë- 'gü -sëa, kö 'yiü- 'ya 'dho do kwa -bha 'ö 'kwa do- 'ka □gblëen.

²⁹ Ka- 'wön -do 'kpakpadhö □dhe Klisi bha pö 'aa- -bha. -Kö do bha- 'gü, 'me 'ö 'wön 'ö pö 'aa- -bha -a -kë bha, -yö kë ka "yaan □dhe kö Atanna -bha 'në □në bha.

3

-Kö 'ö Atanna -bha 'në 'dhö- 'ka -a -dhiang 'ö Zan -ya zë

¹ Kwa -dho 'ö- "sinma -yö kwa Dë Atanna -kë, 'ö- -wön 'gü 'wo kwa -dhe -zianwo -a bhang -nu bha kaa □dede -kaa -ga bha. "Kee 'sa kwa- 'ka "dhü tean- =dede 'ka. □Ya kë □dhe "kpungtaame -nu 'wii kwa do- -bha, kö Atanna do 'ö 'wii- wo 'yö -kë. ² N dhööbhaame -nu, -yö kë ka "yaan □dhe 'kwa kë Atanna -bha 'në 'ka do 'kwa- wo ya- 'gü. 'Pë 'kö 'kwa dho kë- 'ka -dhekpao dhia" 'gü □në 'kwii- do □kö 'kpakpadhö -së 'ka, "kee kwa- 'wön -zë -do □dhe -dhekpao yi 'ö Klisi -bha 'yëng- dho -ya 'ka dhang- -bha bha kwa -dho kë □dhe -a 'dhö, -a -gen -mü □dhe kwa -dho "yan -kpan -bha kö 'ö -ko do 'ö- -bha □në 'ö- -bha. ³ Me "bu me 'ö ö -zu gön □dhe -ko bha- 'dhö, -yö ö -d1 -kë "slüöslü -zian □në- =moo kë "dhü kö 'ö kë □dhe -a 'dhö.

⁴ Me "bu me 'ö ö -go -gban 'wön yaa kë -sü 'gü kö -yö Atanna -bha 'tong- =në- bho sië bha, -a 'klöö- -mü □dhe -a -bha 'tong- bho -sü bha □në 'wön yaa kë -sü 'ka. ⁵ "Kee

'sa ka -zè ka- 'wòn -dɔ 'kpakpadhò
 ɔdhe Yesu Klisi 'ò yò -zè 'wòn yaa
 -tanga -zian 'yaa- bha bha, -yò
 -nu "kpung ɔtaa kò 'ò kwa ɔsong
 -nu ɔnè- bho kwa -bha. ⁶ -A -wòn
 'gü, me "ɔɔ me 'ö- pò ö -dɪ -dhe
 ɔdhe weng wo -kɔ -yò 'ko ɔkweng,
 ö -ya yò ɔnè- bha -ya 'gü, -yò ö
 bo ɔnè- wo 'wòn yaa kè -sü 'ka
 tongtongdhö, -a -gen -mü ɔdhe
 'me 'ö ö -gɔ -gban 'wòn yaa kè -sü
 'gü kò 'yii- yò ɔnè- wo "εεν 'zü kò
 'yii- dɔ.

⁷ N bhang -nu, me 'bha 'ya 'dho-
 pò 'ö ka -tama 'ö ka bho Atanna
 -bha zian -ta. 'Me 'ö 'wòn -sè -kè,
 kò- me ɔnè pò 'aa- bha Atanna
 wèédhò ɔdhe -kɔ 'ö Yesu Klisi
 'dhö- 'ka -a 'dhö. ⁸ "Kεε 'me 'ö 'wòn
 yaa kè -sü -yò -kè -bha yè 'ka bha
 kò Atanna -bha me 'yaa -mü. Kò
 Sotraan -bha me ɔnè bha. -A -gen
 -mü ɔdhe yò ɔnè- bha yè 'dhö -mü
 'wòn yaa kè -sü 'ka. -Ya zü -bho "se
 kè -yi 'ka. Atanna Gbö -zè -yò -nu
 "kpung ɔtaa kò -yò Sotraan ɔnè- kè
 -yè -nu 'gü see-.

⁹ Me "ɔɔ me 'ö- pò ö -dɪ -dhe
 ɔdhe Atanna -bha 'nè -mü ö 'ka,
 -yò ö bo ɔnè- wo 'wòn yaa kè
 -sü 'ka, -a -gen -mü ɔdhe kò
 'gügbudhe 'ö ɔsii 'ö Atanna -ya -da
 -a -me 'gü bha- 'gü bha -ya -me
 'gü. ɔYa kè "dhü -a -me 'yaa ɔmɔɔ-
 -bha kò -yò 'wòn yaa kè -kpεawo
 -yò 'dho- 'ka, -a -gen -mü ɔdhe kò
 Atanna ɔnè- Dè 'ka. ¹⁰ Atanna -bha
 'nè -nu waa Sotraan bhang -nu -a
 -nu -bho 'ko 'piü -dhe ɔnè bha. Me
 "ɔɔ me 'ö 'yaa ö -gɔ -gban 'wòn -sè
 -zè kè -sü 'gü 'ö 'wòn yaa ɔnè- kè,
 "εεν 'ö- dheebhang -dhɔ 'yaa- kè,
 kò Atanna -bha me 'yaa kè "dhü.

¹¹ -A pò 'a- wo "dhü bha- 'klɔɔ-
 -mü ɔdhe -wu 'wo- pò ka -dhe -a
 zü bho -yi 'ka 'ka- ma bha yò -mü
 ɔdhe -a -dhea -bha ɔdhe kwa -dhɔ
 -yò kwa 'ko kè, ¹² kò 'kwa 'dho
 kè ɔdhe (kwa "bhema Adan gbö)
 Kaen 'ö gun Sotraan -bha me 'ka 'ö
 ö 'zlaa- zè yi 'bha 'ka bha- 'dhö. -A

'zlaa- zè 'ö- wo bha- -gen ɔnè gun
 -mè 'ka? -A -gen ɔnè gun ɔdhe yò
 -zè kèwòn 'yaa gun -sè, 'yö- 'zlaa-
 -zè pò 'aa gun- kèwòn 'bha -bha.

¹³ N dheebhang -nu, ɔya kè ɔdhe
 ka -san ɔya 'me 'waa 'dhang bho
 Yesu "dhiü -a -nu kè, -a 'wòn 'ya
 'dho ka 'kɔn. ¹⁴ -Kɔ 'ö 'kwa ɔmɔɔ-
 -bha 'kwa- dɔ 'kpakpadhò ɔdhe
 'kwa dha 'güseedhe -gɔ, 'kwa ɔsii
 'ö Atanna "piü bha- =sɔɔ yò -mü
 kwa dheebhang -nu -dhɔ 'ö kwa
 -kè bha ɔnè- 'ka. "Kεε 'me 'ö-
 dheebhang -dhɔ 'yaa- kè kò -me
 -zè -yò -tun 'güseedhe bha- 'gü
 ɔnaa bha. ¹⁵ Me "ɔɔ me 'ö- dheeb-
 hang -san -ya -kè, kò mezème -mü.
 "Kεε 'sa ka- 'wòn -dɔ ɔdhe mezème
 -zè ɔsii 'ö 'yaa yèn 'ö Atanna -ya
 -da kwa 'gü bha 'yaa- 'bha 'gü
 tongtongdhö.

¹⁶ ɔYa 'go yò -zè 'gü, 'pè 'wo- -dhe
 -dhɔ bha- dɔ 'kwa- wo bha, kwa-
 -dɔ Yesu Klisi -bha -tosea nu 'ö- wo
 kwa -wòn 'gü bha ɔnè- bha. -A
 -kè "dhü -sü bha- 'gü, -a -dhea -bha
 ɔdhe kwaa -dɪ 'pò 'kwa kwa -dɪ
 nu kwa dheebhang -nu -wòn 'gü.
¹⁷ ɔYa kè ɔdhe 'me 'ka bha 'me 'ö
 ɔnaɔ 'dhö- -gɔ ɔya ö dheebhang yò
 kò- -bha -wòn -yò pè 'bha -bha, ɔya
 ö ɔtaa zun ö dheebhang bha- -gɔ
 'yii- -ta 'kun, kò Atanna -dhɔ -bha
 -a kè -dhe ɔnè 'me?

¹⁸ ɔDhe 'ö "dhü n bhang -nu, me
 -dhɔ 'ya 'dho kwa kè kwa "dhi "εεν
 kwa 'nεε- "dhiü "wεεwεε, "kεε -ka
 -kwaa -zɔn kwa kèwòn -nu -bha
 ɔdhe me -dhɔ -bha kwa kè -sü bha
 tean- =dede -mü.

¹⁹ Yö ɔnè ɔya kè "dhü 'yö 'kwa
 dho- dɔ- -bha ɔdhe kwa tean-
 -zian ɔdede -ta, 'yö kwa -zɔ 'dhö
 -kè -gban -sü 'ka Atanna wèédhò.
²⁰ -A pò 'a- wo "dhü bha- 'klɔɔ- mü
 ɔdhe ɔya kè ɔdhe kwa -dɪ zuéga
 -zè ɔya kwa zè za 'ka, 'yö Atanna
 -zè ɔwε "kεε kò yò -zè -yö 'kpii-
 kwa zuéga -zè -ta 'ö -ya mü 'zü
 'ö 'wòn ɔgban dɔ? ²¹ -A kè "dhü
 -sü bha- 'gü n -sème -nu, ɔya kè

□dhe kwa zuëga -zë 'yii kwa zë za 'ka kö kwa -bha -yö -së, kö "sika 'bha 'yaa kwa 'gü Atanna wëëdhö. ²² □Ya kë "dhü, pé "bb pé 'ö 'kwa-wön pö- -dhe kwa- -sloo -a "dhiü, -a -gen -mü □dhe kö kwa -dhio -ma -a -go 'ö 'kwa- dhoo bhaawön -kë. ²³ "Kee 'sa -dhio 'ö- do kwa -ta yö -mü □dhe kö 'kwa 'dhang bho ö Gbö Yesu Klisi -wön "dhiü, kö □ya 'go mü kö kwa -dho -yö kwa 'ko kë □dhe -ko 'ö- pö- 'ka kwa -dhe -a 'dhö. ²⁴ 'Me 'ö -dhio ma Atanna -ta kö -me -ko -ya □kweng, kö Atanna -ko -ya -me □kweng 'pö. "Kee 'sa -a -bha 'Nii- 'ö- -ya kwa 'gü bha □në 'kwa- do- -bha □dhe yöö □dede -yö kwa 'gü.

4

Atanna -bha 'Nii- 'dhö 'me 'ö- 'gü -a do -ko -dhiang Zan -ya zë

¹ N "taongdë -nu, 'ka 'dho 'to 'ö ka 'dhang bho 'me 'wo dhiang zë Atanna -bha 'Nii- 'to 'gü bha- -gban "dhiü, "kee -kaa -nu 'gü dan kö- -bha 'Nii- 'dhö- -nu 'gü □dede wo tean- 'ka 'ka- -dhe yö. -A -gen -mü □dhe -a -wu "dhiü -loo □flü 'ka -me -nu 'gbe □dede □wa -da "kpong □taa do 'kwa- wo ya- 'gü. ² Me "bb me 'ö 'dhang bho- "dhiü □dhe Yesu Klisi bha -yö -bho mēbhudhe kwi 'gü □dedewo tean- 'ka, 'ö do me kpö 'gü 'ö- -dhiang zë bha kö Atanna -bha 'Nii- -ya -me 'gü. ³ "Kee me "bb me 'ö 'yaa 'dhang bho 'wön bha- "dhiü, 'ö 'yaa □moo- -bha kö -ya -dhiang zë me kpö 'gü, kö 'Nii- 'ö- -me 'gü bha 'yii 'go Atanna "piü. Kö -yö -go Klisi 'yao- 'ö 'ka- ma □dhe -a nu -wön -dhö "kpong □taa bha □në- "piü, 'sa □ya nu 'nu.

⁴ "Kee ka -zë, n bhang -nu, ka Atanna □në- -bha 'ka, ka -ko □ya ziö 'nu -a -wu "dhiü -loo □flü 'ka -me -nu bha- -nu -go. -A 'kloo- -mü □dhe 'Nii- 'dhe 'ö ka -zë ka 'gü bha, faan -ya -bha 'ö -ziö 'ka

-a 'dhe 'ö 'me 'waa Atanna do- -nu 'gü bha- -ta. ⁵ 'Me 'wo "dhü bha 'me 'waa Atanna do -wo wo "tu -to wo -zë -a -nu -wu -bha. -A -gen -mü □dhe □zinng 'yaa weng- -nu -a -nu □zinng 'gü, -wo dhiang -zë □dhe -ko 'ö woo -di 'pö 'wo- zë- 'ka □në- 'dhö. -A -nu "tu -to -a -nu -wu -bha -gen □në bha. ⁶ "Kee kwa -zë kwa Atanna □në- -bha 'ka. 'Me 'ö- do 'yö 'ö "tu 'to kwa -wu -bha, 'me 'yaa- -bha 'në 'ka 'yaa 'ö "tu 'to kwa -wu -bha. 'Nii- 'ö go Atanna "piü 'ö teanwön pö 'Nii- 'ka bha, □zinng 'ö waa- 'nii- 'ö "kpenng- -kë me -go bha- -nu □zinng 'gü kwa- -do -ko bha □në- 'gü.

⁷ □Dhe 'ö "dhü, n "taongdë -nu, kwa -dho -yö kwa 'ko kë. -A -gen -mü □dhe -dho bha -yö -go Atanna □në- "piü. Me "bb me 'ö me "bhu- -dho -ya -kë kö Atanna -bha 'në -mü, kö -yö Atanna -do. ⁸ "Kee 'me 'ö me 'bha -dho 'yaa- kë bha kö 'yaa Atanna do □në- wo. -A -gen -mü □dhe waa- pö -dho, kö -wo -wi Atanna □në- 'ka. ⁹ Kwa -dho -bha Atanna kë -sü bha- -zön -ko 'ö- -zön 'ka kwa -dhe yö -mü □dhe -a -bha 'në ga doseng 'ö- -go bha 'yö- sü 'yö- bo kwa -dhe "kpong □taa, kë "dhü kö 'kwa □sii 'ö- "dhiütodhe 'yaa 'dhö bha- -sloo -a 'saa- 'gü. ¹⁰ 'Yii kë □dhe yö □në- -dho -yö kwa -kë -blēsü. -Abin! Yö □në kwa -zë kwa -dho -ya -kë, 'yö- -wön 'gü 'yö 'ö Gbö bo □dhe "saa- pé 'dhö kë "dhü kö 'ö kwaa- 'wön yaa -nu -mawön 'to -a 'saa- 'gü. -Kö 'ö kwa -dho -ya -kë 'ka 'yö bha.

¹¹ N dheebhang -nu, kwa -dho □ya Atanna kë □dhe -ko bha- 'dhö, -a -dhea -bha □dhe kwa -dho -yö kwa 'ko kë 'pö. ¹² Me 'bha 'yii Atanna yö do. □Ya kë □dhe kwa -dho □në □ya kwa 'ko kë kö 'kwa- -zön □dhe -yö kwa 'gü, □dhe -a -dho 'ö kwa -kë bha 'due- 'yaa- -bha.

¹³ -A 'wön -yö kwa "yaan □dhe -a -ko -yö kwa □kweng, kwaa -di 'pö

kwa -kɔ -ya ɲkwɛŋg. 'Pɛ 'ö kwa -kɔ -da 'koo "dhö bha yö -mü -a -bha 'Nii- 'ö- -ya kwa 'gü bha ɲnɛ- 'ka. ¹⁴ Yi -zɛ yi "yan -yö kɛ- -dhe -yö. Yö ɲnɛ- -wɔn 'gü 'yö 'yi- pö ɲdhe kwa Dɛ Atanna ɲya ö Gbö bɔ "kpɔŋg ɲtaa kö -yö kɛ kwa Dhame 'ka. ¹⁵ 'Mɛ 'ö- -dhiang zɛ "dheɛ -ta ɲdhe Yesu bha Atanna Gbö -mü tean- =dede 'ka, kö Atanna -kɔ -ya -mɛ ɲkwɛŋg, kö- -mɛ -dɪ 'pö- -kɔ -yö Atanna ɲkwɛŋg. ¹⁶ Kwa -zɛ -dhɔ 'ö- -kɛ kwa 'ka bha kwa- -dɔ, 'ö 'kwa 'dhang bho- "dhiö.

Atanna bha ɲnɛ- dhɔ kpu 'ka, -a -wɔn 'gü mɛ "ɔɔ mɛ 'ö -dhɔ 'dhö- 'gü, kö- -mɛ -kɔ -ya ɲkwɛŋg, kö yöö -dɪ 'pö- -kɔ -ya -mɛ ɲkwɛŋg. ¹⁷ -Kɔ do 'ö -dhɔ kpu 'ka- -bha bha ɲnɛ 'kwa dho kɛ- 'ka 'pö "kpɔŋg ɲtaa, 'pɛ 'ö dho- -zɔn ɲdhe -a -dhɔ 'ö kwa 'gü bha 'due- 'yaa- -bha 'yö bha. ɲYa kɛ "dhü 'yö "suö 'yaa kɛ kwa 'gü -a -bha za bha- -dɔ -yi 'ka. ¹⁸ -A pö 'a- wo "dhü bha- 'klɔɔ- -mü ɲdhe -dhɔ ɲya kɛ mɛ 'gü "suö 'yaa mɛ kɛ, dhaɔmekɛ ɲdede -zɛ -yö "suö bho ɲnɛ- wo mɛ 'gü. -A -gen -mü ɲdhe mɛ "suö -gen -mü ɲdhe kö woo 'wɔn wɔ mɛ -ta. -A -kɛ "dhü -sü bha- 'gü, "suö ɲya kɛ mɛ 'ö- 'gü kö -dhɔ 'ö- mɛ 'gü bha- "dhiö ɲnɛ 'yaa pa -sü 'ka.

¹⁹ Kwa -zɛ -a -dhɔ 'ö kwa -kɛ bha- 'klɔɔ- -mü ɲdhe yö ɲnɛ kwa -dhɔ -ya -kɛ -blɛɛsü. ²⁰ ɲYa kɛ "dhü, mɛ "ɔɔ mɛ 'ö- pö ɲdhe Atanna -dhɔ -yö ö -kɛ, "kɛɛ kö- dheebhang -zɛ -san -ya -kɛ, kö 'mɛ bha ɲsuakɛmɛ -mü; -a -gen -mü ɲdhe i dheebhang kö i "yan 'dhö- -bha yö -zɛ -dhɔ 'yii i kɛ, Atanna 'kö 'bhaa- yö -a -dhɔ -dho i kɛ -kɔ -kɛ ɲdhe? ²¹ "Kɛɛ 'sa -yö -dhio do 'bha -dɔ kwa -ta 'ö- pö: «Mɛ "ɔɔ mɛ 'ö Atanna -dhɔ -ya -kɛ, -a -dheɛ -bha 'pö ɲdhe -a dheebhang -dhɔ -ya kɛ.»

-Gblü -dhi kwa -gɔ kö kwa -kɔ -yö zio "kpɔŋgtaadhɛ -gɔ -kɔ -dhi- ang 'ö Zan -ya zɛ

¹ A- -pö ka -dhe ɲdhe mɛ "ɔɔ mɛ 'ö 'dhang bho- "dhiö ɲdhe Yesu bha 'mɛ 'ö Atanna -ya -ya kwa Dhame 'ka 'yö bha, kö Atanna -bha 'nɛ -mü -a -mɛ 'ka. "Kɛɛ 'sa mɛ "ɔɔ mɛ 'ö Atanna 'ö kwa Dɛ 'ka bha- -dhɔ -ya -kɛ, kö- bhang -nu 'wo kwa dheebhang -nu 'ka bha- -nu -dhɔ -ya -mɛ -kɛ 'pö. ² 'Pɛ 'kwa- -dɔ- -bha ɲdhe Atanna -bha 'nɛ -nu bha- -nu -dhɔ -yö kwa -kɛ bha yö -mü ɲdhe kö Atanna -dhɔ -yö kwa kɛ siɛ, kö kwa kwa "tu 'to siɛ -dhio 'ö- dɔ kwa -ta bha- -bha 'ö 'kwa- 'gü -wɔn -kɛ. ³ -A pö 'a- wo "dhü bha- 'klɔɔ- -mü ɲdhe Atanna -dhɔ- -bha mɛ kɛ -kɔ "wɛɛ 'bha 'yaa 'dhö kö 'yii kɛ -dhio -ma -a -ta -sü -zɛ 'ka. "Kɛɛ 'sa -dhio -nu 'ö- dɔ kwa -ta bha kö -yö kɛ ɲdhe -a 'bha -yö "gbu- 'yaa -mü. ⁴ -A pö 'a- wo "dhü bha- 'klɔɔ- -mü ɲdhe mɛ "ɔɔ mɛ 'ö Atanna -bha 'nɛ 'ka, kö- -mɛ -kɔ ɲya zio "kpɔŋgtaapɛ -nu -gɔ. 'Sa kwa -bha -zɔ -yö Atanna -dhe -sü bha ɲnɛ kwa -bha "kplɛɛdhɛ 'ö kwa -gɔ bha- ga 'ka. ⁵ -A -wɔn 'gü, 'mɛ "ɔɔ mɛ 'ö 'dhang bho- "dhiö ɲdhe Yesu bha Atanna Gbö -mü, kö- -mɛ ɲnɛ- -kɔ ɲya zio "kpɔŋgtaadhɛ -gɔ.

⁶ Yesu Klisi bha ɲnɛ nu ö -bha -bɔ ö 'ka -zu bho -sü 'ö "yi 'ka bha waa- ga 'ö- wo 'ö- =yɔɔn -yö ɲwɛnng bha- 'ka. Nu 'ö- wo "dhü bha 'yii nu "yi bha yöö do- 'ka. -Yö -nu "yi bha waa- ö ɲyɔɔn bha ɲnɛ- 'ka. "Kɛɛ 'sa Atanna -bha 'Nii- 'ö kwa 'gü bha ɲnɛ- "sɛɛdhɛ -kɛ ɲdhe 'wɔn bha 'yaa ɲsua 'ka, -a -gen -mü ɲdhe 'Nii- bha ɲnɛ teanwɔn kpu 'ka. ⁷ -A pö 'a- wo "dhü bha- 'klɔɔ- -mü ɲdhe pɛ -yaaga ɲnɛ 'wo "sɛɛdhɛ bha- -kɛ. ⁸ 'Nii- bha- 'dhö, "yi bha- 'dhö, -a ɲyɔɔn bha- 'dhö, "kɛɛ 'sa pɛ -yaaga bha- -nu ɲgban -wu -ya 'gü do ɲdhe Yesu bha Atanna Gbö -mü. ⁹ ɲYa kɛ "dhü "sanni 'kwa 'dhang bho mɛ

"bhu- nu bha "sɛɛdhe 'wo- kɛ- nu wo 'wɔn- nu 'gü bha- "dhiü bha- oo, 'yö Atanna -zɛ □we? "Kɛɛ 'sa kö "sɛɛdhe 'ö- kɛ ö Gbö bha- bha 'yö bha! ¹⁰ -A -kɛ "dhü -sü bha- 'gü, 'mɛ 'ö 'dhang bho Atanna Gbö bha- "dhiü kö "sɛɛdhe bha -ya -mɛ 'gü. "Kɛɛ 'mɛ 'ö 'yaa 'dhang bho- "dhiü kö- -mɛ □yaa- kɛ □suakɛmɛ 'ka □naa bha, -a -gen -mü □dhe kö 'yii 'dhang bho "sɛɛdhe 'ö Atanna -ya -kɛ ö Gbö -bha bha- "dhiü. ¹¹ 'Sa "sɛɛdhe 'ö "dhü bha yö -mü □dhe Atanna □ya □sii 'ö- "dhiütodhe 'yaa 'dhö -a nu kwa -dhe, □dhe -a □sii bha -yö -slɔɔ -a Gbö bha □nɛ- 'saa- 'gü. ¹² □Dhe mɛ 'ö Atanna Gbö bha 'ö- -gɔ, kö □sii bha -ya -mɛ 'gü, "kɛɛ 'mɛ 'kö Atanna Gbö bha 'yaa- -gɔ, kö □sii bha 'yaa- -mɛ 'gü.

¹³ 'Wɔn- nu bha a- -bɛn -zɛ 'a- bɔ ka -dhe "dhü kɛ "dhü kö mɛ "pɛpɛ 'ka 'dhang bho Atanna Gbö bha- "dhiü bha 'ka- 'wɔn □nɛ- dɔ □dhe 'ka □sii bha- =slɔɔ.

¹⁴ -A -wɔn 'gü, kwa 'dhang bho -sü -ya "dhiü 'kpakpadhö □dhe 'pɛ 'ö- -wɔn 'dhö ga -sü 'ka -a 'gü 'kwa- gbadhe -gɔ, -yö -dho ö "tu 'to kwa -wu -bha. 'Wɔn 'ö- -wɔn 'gü 'yö 'sika 'bha 'yaa kwa 'gü bha 'yö bha. ¹⁵ -A -kɛ "dhü -sü bha- 'gü, kwa 'dhang bho -sü -ya "dhiü 'pö 'kpakpadhö □dhe pɛ suu "su suu 'ö 'kwa- gbadhe -gɔ kö -yö kwa -gɔ.

¹⁶ □Ya kɛ □dhe 'mɛ 'ka bha mɛ 'bha □ya ö "tɛado yö kö -yö 'wɔn yaa 'ö 'yaa mɛgɔtogüwɔn -zɛ 'ka -a kɛ siɛ, -a -mɛ -yö bhɛa" Atanna -dhe 'ö "tɛado bha- -wɔn 'gü, -yö -dho -a -wɛɛ -ga 'ö- -mawɔn to, 'ö- gba □sii 'ka. "Kɛɛ a- -pö ka -dhe □dhe -yö -dho -a kɛ "dhü 'mɛ 'ö 'wɔn yaa 'ö 'yaa mɛgɔtogüwɔn 'ka tongtongdhö -a -kɛ □nɛ- -dhe. -A -gen -mü □dhe 'wɔn yaa bha- 'bha -yö mü 'ö- =bedhe 'yaa 'dhö. 'Mii "wɪ yö -zɛ 'ka. ¹⁷ 'Wɔn "pɛpɛ 'kö 'yaa Atanna -zu 'kun -a □gban □nɛ

'wɔn yaa 'ka, "kɛɛ -a 'bha -nu -wo mü 'ö 'waa mɛgɔtogüwɔn 'ka.

¹⁸ -A 'wɔn- kwa 'yaan □dhe 'mɛ 'kö Atanna -bha 'nɛ 'ka 'yaa ö -gɔ -gban 'wɔn yaa -zɛ kɛ -sü 'gü 'yaa 'dho- 'ka, -a -gen -mü □dhe -a Gbö bha -ya -maa kɛ. 'Sa □ya kɛ "dhü Sotraan -kɔ 'yaa □mɔɔ- -mɛ -bha.

¹⁹ Kwa- 'wɔn -dɔ 'pö □dhe kwa Atanna □nɛ -bha 'nɛ 'ka, □dhe "kpongtaadhe -todhüsü □gban -yö Sotraan □nɛ- -bha -gɔ 'gü.

²⁰ Kwa- 'wɔn -dɔ 'zü □dhe Atanna Gbö □ya nu, □dhe 'ö nu 'ö- wo bha □ya kwa gba "yaaki 'ka, kɛ "dhü kö 'kwa Atanna 'dhe 'ö- =dede 'ka -a dɔ, kö 'kwa- =flee -sü dɔ. 'Sa -a Atanna □dede 'ö "dhü bha □nɛ 'kwa- -bha 'ka -a Gbö Yesu Klisi 'saa- 'gü. Yö 'ö bha □nɛ Atanna □dede 'ka, yöö do bha 'zü □nɛ □sii 'ö- "dhiütodhe 'yaa 'dhö -a -gɛngodhe 'ka.

²¹ -A -kɛ "dhü -sü bha- 'gü, n bhang -nu, -ka ka -dɪ 'kun pɛ -nu 'wo □mɔɔ- -bha 'wo- -dhɔkɛ Atanna "gblü 'gü bha- -nu -gɔ.

2 Zan -bha 'sëedhε □ple -naa 'ö -kë

¹ Mang Zan -mε 'a -kë Atanna -bha 'kòdhigüme -nu "dhiüziöwome -nu bha- mε zii do 'ka bha ma □në 'a 'sëedhε ya- bō, bhii dhebhō 'ö Atanna -yō i -ya bha kaa- i bhang -nu ka -dhe ka -dhō -bha. Ka -dhō □dede □në n -kë. 'Sa kö -yō kë □dhe ka -dhō -yō mang do □në n -kë "dhü 'yaa -mü. Mε "pεpε 'wo teanwōn dō bha ka -dhō -ya -nu □gban -kë □dhe n 'dhö. ² -A 'klōō -mü □dhe teanwōn bha -yō kwa 'gü, -yō -dhō 'to kwa 'piü -kpeawo.

³ Kö kwa Dë Atanna waa- ö Gbō Yesu Klisi 'ö 'dhö kwa -wëë -ya -nu kë, kö -wo -gasite kë kwa -dhe, kö kwa zuë" -yō 'waanu, "kεε kö -yō kë kwa -dhe "dhü teanwōn 'ö bha waa- dhō -a -nu 'gü bha 'aa -yō kë!

⁴ □Dhe 'a- 'wōn dō □dhe i bhang -nu bha- mε 'bha -nu -wo 'ta 'sü sië teanwōn "gbluu -ta □dhe -kō 'ö kwa Dë Atanna -ya -dhio dō- 'ka kwa -ta -a 'dhö, -a 'dhia- kë -ma n 'gü □dedewo.

⁵ 'Sëedhε ya- bō 'a- wo sië i -dhe bha- 'klōō -mü □dhe kö kwa -dhō -yō kwa 'ko kë. Kwa -dhō -bha kwa 'ko kë -sü bha 'yii kë -dhio -dee 'ka kö 'a- dō i -ta. -Dhio dō 'wo dō kwa -ta 'wōn ya- zü bho "töng 'gü bha yō -mü. ⁶ -Dhō 'ö "dhü bha- kë -kō -mü □dhe kö 'kwa -dhio 'ö Atanna -ya dō kwa -ta bha- -ya □bhlëë 'gü, kö 'kwa- 'gü -ta 'sü. -Dhio 'ö 'ka dho- 'gü -ta 'sü □dhe -kō 'wo ka □klang -kë 'ka -a zü bho -yi 'ka -a 'dhö "dhü bha 'yō -mü □dhe kö ka -dhō □në -yō ka 'ko kë.

⁷ -A pō 'a- wo "dhü bha- 'klōō -mü □dhe □suakëme -nu □wa kë 'gbe □dεε "kpong □taa. 'Mε 'wo "dhü bha □në 'waa 'dhang bho- "dhiü □dhe Yesu Klisi bha -yō kë -kë mε "bhü- 'ka 'ö 'wo- -dhiang

-nu □gban zë bha. 'Mε 'ö "dhü bha kö mε -bho Atanna -bha ziantame, "εεn Klisi 'yaō- 'wo -wü 'ka bha 'yō bha.

⁸ -A -kë "dhü -sü bha- 'gü, -ka ka -dü 'kun -së kö yë 'ka- -kë bha 'ka 'dho- kë "wεεwεε, "kεε kö- =trōōn 'ö □mōō- bha □në 'ka- =slōō.

⁹ Mε "uu mε 'ö 'yii 'to 'wōn -nu 'ö Klisi -yō kwa □klang -kë 'ka bha- "gbluu -ta 'ö 'ö -bha dō- "dhiü, kö Atanna 'yaa- -mε zuë" 'gü tongtongdhö. "Kεε 'mε 'ö to- "gbluu bha- -ta, kö Atanna waa- ö Gbō -wa -mε -gō. ¹⁰ Mε "uu mε 'ö nu Atanna -dhökë -kō "wεε bha -dhiang zë ka -dhe kö 'yii kë Klisi -bha 'wo ka □draan- -bha bha- 'ka, 'ka 'dho- -mε □tua -zian bho kö yōō 'to- =yëë bho -sü □në- bha. ¹¹ -A -gen -mü □dhe 'mε 'ö- -mε □tua bho kö □ya -da -a këwōn yaya -nu bha- 'gü □naa bha.

¹² Dhiang 'gbe -yō n -gō kö 'a- zë 'nu ka -dhe 'sëedhε ya- 'gü, "kεε 'mii 'dho- =gban -ben zë. -A -gen -mü □dhe -yō n 'piü □dhe mang □dede □në 'a 'ta kö 'a zun ka -dhe 'gü kö 'a- zë ka -dhe, kë "dhü kö kwa -bha □niidadhe bha- "dhiü -yō pa.

¹³ □Ya 'go yō -zë 'gü, i dheebhang -dhebhō 'ö Atanna □yaa- 'sü 'pō 'ö -bha 'ka bha- bhang -nu □wa ka □tua bho 'gbe.

3 Zan -bha 'sëedhë -yaaga -naa 'ö- -kë

¹ Mang Zan -më 'a -kë Atanna -bha 'kodhigüme -nu "dhiüziöwome bha- më zii do 'ka bha ma [në 'a 'sëedhë ya- bə bhii Gausö -më i -dhe; -a -gen -mü [dhe i -wön -yö n -go "gbu- i -dho 'ö n -kë [dedewo bha- wön 'gü.

² N -sëme, 'wön 'ö 'ma 'yaanu 'a -dhe Atanna -go kö -ya kë i -dhe yö -mü [dhe kö 'wön [gban -wön [gban -yö dhi i -go, kö -ko 'ö i 'nii- 'dhö 'ka "klüöklü 'ka Atanna -bha zian -ta bha, kö i -dhü [dede -bha -yö kë "dhü 'pö.

³ Kwa dheebhang 'bha -nu 'wo go ka -dhe 'gü, nu 'wo- wo kö -wa pö yi -dhe [dhe i -kplü -sü 'ka teanwön 'ö go Atanna "piü bha- bha [dhe -ko 'ö- -dhe 'dhö- -bha [dhe -yö kë -'ka- 'dhö bha- "dhia -yö kë -ma n 'gü [dedewo. ⁴ 'Wön 'bha -wön 'bha din 'yaa dhi n 'gü kö -yö ziö- 'ka -a ma -sü 'ö [dhe më 'wo 'dhang bho Yesu -wön "dhiü n -wu "dhiü bha- nu [gban -wo tean- zian -ta bha- ta.

⁵ N -sëme, 'wön -së -nu 'i- -kë 'më 'wo 'dhang bho Yesu "dhiü 'ö 'ka -dhe do 'gü bha- nu -dhe, 'ö 'i- kë "dhü 'më 'wo -dheng 'ka -a -nu -dhe 'pö bha 'wön -së [dede [në 'i- bha bha. ⁶ Më 'dhe 'wo -dheng 'ka 'i- -kë -nu -dhe "dhü bha [në 'wo nu 'wo -dho 'ö i 'gü bha- -gen do n -dhe Atanna -bha 'kodhigüme -nu 'wo -dhe ya- 'gü- nu -kuu "dhiü. [dhe 'ö "dhü, -bhö do "gbu- kö- nu -ta 'kun -ko 'ö 'bha- 'kun- 'ka 'ö dho dhi Atanna -dhe bha kö 'i- 'kun- 'ka kö ('pë 'ö- -nu -mawön dho zun- -bha 'i- nu- nu -dhe) kö -wo 'dho woo- "ta bha- -kpea 'ka "dhiü. ⁷ -A 'klöo- mü [dhe "ta 'wo- 'kpo sië bha Yesu Klisi -bha "ta -mü. 'Wön 'ö- -wön 'gü 'yö 'waa 'më 'waa 'dhang bho Yesu -wön

"dhiü -a -nu [kweng -pë 'sü bha 'yö bha. ⁸ -A -kë "dhü -sü bha- 'gü, 'më 'kwa Yesu Klisi -bha më 'ka bha- -dhea -bha [dhe 'kwa 'më 'wo "dhü bha- -nu -kwëe bun, kö -yö kë 'pö kwa -bha -ko -da yë 'wo- kë sië teanwön "gbluü "piü bha- 'gü -ko 'ka.

⁹ A 'sëedhë "kplü 'në 'bha kë -sü 'ka 'a- bə Atanna -bha 'kodhigüme -nu wo i "piü mü bha- -nu -dhe, "këe Diotrefö 'ö -dü -kë -a -nu -göme 'ka -dho -ya -kë bha 'yii 'wti- -bha kö -wu 'a- pö- -nu -dhe bha -ya "dhiü [loo- nu -bha. ¹⁰ -A -wön 'gü, 'ma nu yi 'ö- 'ka 'kaa [loo mü, a -dho 'wön yaa "pepe 'ö- kë sië bha- =gban pö, 'ö 'a kwa 'to -nu 'ö- zë sië waa- =sua -nu 'ö- -ya sië kwa -bha bha- =gban -gen do. -Yö -to -zian wo- 'dhe 'kö bha- -bha kö 'yaa "gbu- 'gbe, "këe yöö do bha 'yaa 'ö -ko -ya kwa dheebhang -nu -dheng -bha, "këe 'sa yöö do bha 'yaa "wti- -bha kö më "wëe 'bha -zian -yö 'ö -ko -ya -a -nu -dheng -bha, 'yö- -kë "dhü -sü -dho [ya kë 'më -zian 'ö- -bha 'yö- bho Atanna -bha 'kodhigüme -nu kpö 'gü.

¹¹ N "taongdë Gausö, 'bha 'dho i "ta -ko 'sü 'wönyaakëme -nu -bha -bha. -Bhö i -bha 'sü 'wönsékëme -nu [në- nu -bha -bha; -a -gen -mü [dhe 'më 'ö- këwön 'dhö -së bha kö yö [në Atanna -bha më 'ka, "këe 'më 'kö- këwön 'yaa -së, kö 'yaa Atanna do.

¹² Më [gban "pepe -wo Demetrisö bha- 'to -së [në- pö. 'Sa më -ya -dhe -yö -a "ta -ko -bha. Mang [dede -zian a- 'to -së -pö. 'Sa i- 'wön do 'kpakpadhö [dhe 'wön 'dhe 'kö 'a- "sëedhë kë sië bha kö 'yaa [sua [në- 'ka.

¹³ 'Wön 'gbe [dede -yö n -zu "piü 'ö- -pö i -dhe -dho 'dhö n -bha. "Këe 'yaa n "piü [dhe 'a- =gban kë 'sëedhë 'ka kö 'a- bə i -dhe. ¹⁴ -Yö n "piü [dhe mang [dede [në 'a "ta kö 'a nu 'a -wo i -yëa [bhaa kö -yö kë "dhidhö -dhiang 'ka. ¹⁵ Kö

zuëwaanüsü -yö kë i -gɔ bha 'aa
-yö kë!

I "taɔngdë -nu "pɛpɛ 'wo -dɛ
ya- 'gü □wa i □tua bho 'gbɛ. N
"taɔngdë -nu 'wo mü bha 'ma- -nu
□gban 'sü 'do 'do 'ma- -nu □tua bho
'pö 'gbɛ!

Zudë -bha 'sëedhë 'ö- -kë

1 Mang Zudë -mε 'a -kë yë -kë Yesu Klisi -dhe -mε 'ka, 'ö 'a -kë Zakö 'zlaa- 'ka bha ma □në 'a 'sëedhë ya- bɔ mε "pεpε 'ö ka -dho -yö kwa Dë Atanna -kë, 'ö ka -dhe kö 'ka kë ö -bha mε 'ka, 'ö ka -maa kë sië Yesu Klisi -dhe bha ka -dhe.

2 Kö- bha mε -wëëga -sü bha waa- bha zuëyagblüö-, waa- bha -dho bha -ya 'bha -da 'gü ka -dhe -kpeawo bha 'aa -yö kë!

3-4 N "taongdë -nu, -yö gun n "piü 'nu □dhe 'a n 'gü dɔ "gbu- kö 'wɔn 'ö -gban kwa dha 'ö Yesu Klisi -ya wo bha- bha bha 'a 'sëedhë bɔ ka -dhe yö □në- wɔn 'gü. "Kεε 'yö 'wɔn 'dhe 'ö -gban "gblüyaame -nu 'ö 'waa "suö Atanna -gɔ 'ö □wa -da kwa kpö 'gü bha- nu -wɔn -bha bha 'ö dɔ n -gɔ 'ya- 'ö -ziö -a 'dhe 'kö bha- -ta. Kë "dhü kö 'a ka faan dɔ 'ko -zë 'mε 'wo bha- nu 'ka -sü -bha 'dhang -bho Yesu "dhiü -sü 'ö "dhü doseng 'ö 'yaa □plε, 'ö Atanna -ya nu 'mε 'wo bɔ ö 'ka -a -nu -dhe bha- wɔn 'gü. -A -gen -mü □dhe 'mε 'wo bha -wo -da -sü 'ka kwa kpö 'gü 'ö 'kaa- 'wɔn dɔ. 'Mε 'wo bha -gasite 'ö kwa Dë Atanna -ya -kë kwa -dhe bha- wɔ bha □në wo -zë 'wo- sü 'yö 'wo- -kë 'wɔn "bhluubhlu kë- 'ka -wɔ 'ka, 'yö 'waa 'dhang bho kwa Dëme Yesu Klisi 'ö "dhü doseng, 'ö kwa -gɔmε 'ka bha- "dhiü. "Kεε -a 'wɔn- kwa "yaan □dhe 'mε 'wo "dhü bha 'wɔn 'ö Atanna yöö- wɔ- nu -ta □yaa- -ben zë ö -wɔ 'sëedhë 'gü 'nu yi 'bha 'ka.

5 A- 'wɔn -dɔ □dhe -kɔ 'ö kwa Dëme -yö Izraedhö -mε -nu dha- 'ka yi 'bha 'ka Ezitö -se 'gü, "kεε 'yö -ya mü 'zü 'ö- gɔɔgbume -nu 'ö 'wii 'dhang bho- "dhiü -a -nu zë bha -yö ka "yaan "pεpεdhö. "Kεε ka -zɔ □në 'a- -bö sië -deewo. Kë "dhü kö ka -zɔ 'ya 'dho bho 'wɔn

-nu bha- nu 'ka. 6 □Dhe Atanna -bha "kië -nu 'dhe 'ö -due 'ö -nu -nu -dhe 'yii- nu -zɔ 'kun 'ö 'wo □kwaa- -zü yi 'bha 'ka, 'ö 'wo wo bo wo -yεa 'ka bha Atanna -ya -nu -ya -sü 'ka -dhetiidhe 'ö "se □wlöö bha- 'gü, -ya -nu -kplü -sü 'ka lɔɔ" 'ka mü, -wo -dho 'to lɔɔ" bha- 'gü "dhü 'ö zun- 'ka Atanna -bha za dɔ -yi -bha. 7 Ka- 'wɔn -dɔ 'zü □dhe Sodómö waa- Gomɔɔ -dhe waa- 'pö- -nu 'wo gun -a -nu -züzü bha -wo kë- kë 'pö □dhe -kɔ 'ö Atanna -bha "kië -nu bha 'wo- kë 'ka bha- 'dhö, 'ö 'wo wo -gɔ "kpaa bho -zua zë -sü -dhe, 'yö 'wɔn "bhluubhlu suu 'ö mε 'bha 'yii- suu kë dɔ 'wo- -kë. "Kεε □dhe 'ö □waa- kë "dhü, Atanna kë 'wɔn bho- nu 'gü 'ö peng 'ö 'yaa "dhuu bha 'ö- -nu -bhö. Kë "dhü kö -yö kë mε -kpea -bha 'wɔn suan- bho -bha -pë 'ka kö -wo "suö Atanna -gɔ.

8 "Kεε yö □në- =gban 'gü, 'wɔnmakoomε -nu bha wo -zë -wo -tosea kë sië -kɔ dɔ bha □në- 'gü, 'yö 'wo -zɔ gɔn "yεen -nu 'wo- bho bha- -dhe, 'yö 'wo □bhlëë bho wo -dɪ -bha -a 'ka, 'yö- nu "yan 'dhö -ziö Atanna 'gü, 'yö 'wo 'sɪ -nu □gban bho 'tɔ bho -pë -nu 'wo dhang- 'gü- nu -gɔ. 9 "Kεε 'sa Atanna -bha "kië 'wo- Misédhö -kë, 'ö- -bha "kië □gban -gɔmε 'ka bha, yöö -zian 'yii yö -zë suu kë. -A pö 'a- wo "dhü bha- 'klɔɔ- mü □dhe Misédhö bha waa- Sotraan 'wo "dhinaa 'ö- ma Moizö □gee -ta yi 'bha 'ka kö -wa -ta za dɔ sië bha, 'yii □mɔɔ- bha kö- -wɔ -yö zió- "dhiü -zianwo Sotraan -dhe □dhe mε -yö "si bho mε -gɔ. "Kεε -ya pö -dhe doseng □dhe: «Kwa Dëme □në dho -a bho i 'gü!» 10 "Kεε wo -zë 'wɔn -zian 'ö 'waa- 'gü ma bha -wa -dhiang -zë "dhidhe yaa 'ka. -Wo wo -gɔ □gban wo -zɔgɔngüwɔn -nu bha □në- 'gü □dhe "bü wü -nu 'ö 'waa 'wɔn -ya 'klɔɔ- "dhiü bha- nu 'dhö. "Kεε 'sa yö □në dho kë- nu -gotobhawɔn

'ka. ¹¹ -A -nu -bha -yö -wëësü. -A -gen -mü □dhe zian do 'ö Kaen -ya sü yi 'bha 'ka bha □në 'wo -sü bha. □Wa wo -go -gban □flü kē -sü 'gü, kē "dhü kö 'wo □nao □slöo □dhe -kö 'ö Badhaamö -ya -kē 'ka yi 'bha 'ka -a 'dhö. -A -nu 'gü □ya see-, -a -gen -mü □dhe □wa -ya -koo 'gü Atanna -go □dhe -kö 'ö Koodhe -ya -kē 'ka 'pö yi 'bha 'ka -a 'dhö.

¹² 'Mε 'wo bha -wo □dhe ka -gen "dhiü -zuö -bha -gwë □në -'dhö, keng- -nu ka -bha -dhië kē -sü 'ö dheebhang -dhe 'gü Atanna -go 'koo dhö bha- 'gü. -A -gen -mü □dhe -wa -bhö 'niiyaadhe -bha "gblüüdhe "gbëadhe -bha, -a 'yiü- 'yaa- -nu kē, -wo □dhe dha 'ö -ziö "dhuu 'gü □në 'dhö, -wo □dhe 'zü □dhe "dhü 'ö "tεε □yaa- bho "sεε 'ö □ya ga, 'ö 'yaa □moo- -bha kö -yö bhe -ya 'zü aa" □ni kö- "töng □ya □loo □në -'dhö. ¹³ -Wo □dhe 'zü □dhe 'yi 'ö □ya dunng bho □në -'dhö, 'yö- -nu këwön yaa -nu bha 'wo -wo "yεa- =dhe 'yi dunng -sü bha- 'vuu 'ö -kē -ta bha- 'dhö. -Wo □dhe 'zü □dhe "susëng -nu 'wo zian -kan □sië dhang- -bha -dhe -nu 'gü bha □në -'dhö. -Dhetiidhe 'ö -dhe 'yaa yö- 'gü bha □në Atanna -ya -ya 'mε 'wo bha- -nu -go -a -nu 'dho -dhe 'ka. -Wo -dho 'to -dhe bha □në- 'gü 'ö to 'dhü "sε 'tuü- 'ka.

¹⁴ 'Mε 'wo bha □në Enökö 'ö -kē 'mε 'wo do Adan "piü -a -nu "saople -naa 'ka bha -yö dhiang zë- -nu -bu 'gü Atanna -wö "dhiü □loo -sü 'ka yi 'bha 'ka 'ö- pö: «-Ka -dhe -ga, kwa Dëme -yö nu sië waa- 'ö -bha "kië "slüöslü -nu bha- "gblü -kaong dunng gbε 'dhö, ¹⁵ kö -yö za do mε □gban "pεpe -bha, kö 'mε 'wo "yan -ziö 'gü -wön -nu -kē -a 'ka bha -ya -nu dhεε" 'kpö, kö 'mε 'wo -ya -go -kao 'gü 'ö 'wo googbudhe -dhiang -nu zë- -dhe bha -ya -nu dhεε" 'kpö 'pö. ¹⁶ 'Wönmakoomε -nu 'wo "dhü bha 'wön 'bha -wön 'bha 'yaa- -nu -zu 'kun, -wo -to -don

-bho wo yun 'gü -sü □në- -bha "dhü -kpeawo, 'wön 'dhe 'ö- -nu -go 'gü □në 'wo- -kē, 'yö 'wo wo "dhiü -ziö -ta -dhiang -nu zë, □ya 'go mü 'yö 'wo -wu "nεεεε -nu pö mε -nu -dhe, kē "dhü kö 'wo- -nu -ta -bhö.

¹⁷ "Kεε ka -zë, n -sëmε -nu, ka -zu 'ya 'dho bhö 'pë 'ö kwa Dëme Yesu Klisi -bha bome -nu -wa pö ka -dhe yi 'bha 'ka bha- 'ka. ¹⁸ -Wo kē- pö ka -dhe □dhe: «"Kpungtaadhe "dhiü 'to "töng 'dhö -wo sië, "yü -to ka -bha -mε -nu -dho 'so-, 'ö 'wo "yan -ziö 'gü do Atanna -bha, 'ö- -nu -bha 'ö -dhi -nu -dhe □në 'wo- -kē.» ¹⁹ 'Mε 'wo "dhü bha □në 'wo nu 'gü gblüdhe 'ka, Atanna -bha 'Nii- 'yaa- -nu 'gü. -A -nu -dhidhewön □në- -kö □ya ziö- -nu -go. ²⁰ "Kεε ka -zë, n "taongdë -nu, ka -bha -zu -yö Atanna -dhe -sü "slüöslü 'ö pö 'aa- -bha bha, -kaa 'kun "gbu-, -a -da 'gü □në -kaa -da kö 'ka 'dho- 'ka "dhiü, kö 'ka bhεa" Atanna -dhe -a -bha 'Nii- "slüöslü bha- bha 'gügbudhe 'ka. ²¹ Kö 'ka 'to -kplü -sü 'ka- -bha -dho bha- -bha kö -yö 'to- 'ka "dhü -yö zun- 'ka yi 'ö kwa Dëme Yesu Klisi dho kwa -wëe -ga 'ka 'ö kwa gba □sii 'ö 'yaa yën- 'ka bha- -bha.

²² 'Mε 'wo -tun do -sü 'ka 'kën 'gü Yesu Klisi -wön 'gü bha -kaa -nu -wëe -ga ²³ kö 'ka- -nu -ta 'kun kö -wo dha peng -go. Mε -kpea 'wo 'dhö -a -nu -wëe -yö ka kē, "kεε -yö ka kē "suü 'ka, -a -gen -mü □dhe bian -ya -nu -bha 'ö- -nu -bha -so -nu □gban -bha. 'Ka- kē -së kö ka -kö 'ya 'dho -da -a 'bha 'gü.

²⁴⁻²⁵ Atanna 'ö "dhü 'ö doseng, 'ö kwa dha kwa Dëme Yesu Klisi 'saa- 'gü bha □në- 'to -yö bhö, -a -gen -mü □dhe yö □në 'kpüi-, yö □në "sü 'dhö- -dhe, -kö -moo 'wön -bha -sü -yö -gun -go yi 'bha 'ka, 'ö -tun -go □dεε, 'ö dho 'to- -go -todhü 'ka. -A pö 'a- wo "dhü bha- 'kloo- -mü □dhe yö □në- -kö dho □moo- -bha kö -bha -a -maa kē kö ka -gen "dhiü 'ya 'dho -zuö 'ö 'ka

-pö -bha zian bha- -ta 'ö to- 'ka
 "dhü 'ö zun- 'ka yi 'ka dho -da 'ka -a
 -bha -gblüdëdhëkëdhe 'gü, kö pö
 'aa ka -bha, "këë □niidadhe -ziisü
 ka bha- -bha. Kö- 'to -yö bho "dhü
 tean- 'ka bha 'aa -yö kë!

-Dhekpao dhia" 'sëedhe 'o Zan -ya -kë

1 'Sëedhe 'dhe ya 'wɔn 'o yöö kë -dhe 'bha [kpaoyi 'ka [në Yesu Klisi -ya to "dhiü 'yö -zɔn Atanna -bha gwëëzë -nu -dhe 'yö 'wo -ben zë -'gü. Atanna [në ö -wu kpo -bha 'yö -pö -ya kë "dhü, 'yö Klisi -yö ö -bha "kië do bɔ kö -yö 'wɔn bha -zɔn -a -bha gwëëmi 'dhe 'wo -Zan -kë bha -dhe. 2 'Wɔn 'o Zan "yan -ya yö 'yö -gen dɔ ya. Naɔ 'o go Atanna "piü waa -teanwɔn 'o Yesu Klisi -ya -zɔn kwa -dhe bha [në 'ö -dhiang zë 'sëedhe ya -'gü. 3 'Wɔn dho kë dhia", 'o Atanna -ya to "dhiü 'ö -pö mə "bhi -nu -dhe, 'ö -ben zë -sü 'ka 'sëedhe ya -'gü ya 'mə 'ö -wu pö, 'ö ö "tu to -bha, 'ö -'gü -wɔn -kë kö -mə -bha -së! -A -gen -mü [dhe "töng 'o Atanna -ya -ya 'wɔn -nu bha -kë "töng 'ka bha 'yaa [gblæn 'zü.

Atanna -bha 'kɔdhigüme -nu -gao 'saople 'wo 'sëedhe ya -bɔ -nu -dhe bha -a -nu [tuabhonao

4⁵ Atanna -bha 'kɔdhigüme -nu kpö "saople 'ka Azi -se 'gü bha 'ma ka [tua bho 'gbe. Mang Zan -mə ma [në 'a 'sëedhe ya -bɔ ka -dhe. Kö Atanna 'o gun, 'o 'dhö, 'o yö [në dho 'to -todhü 'ka waa -'nii -"saople 'wo dɔ sië -bha -gblüdëdhe -gblöo wëëdhö bha, waa -Yesu Klisi 'ö -"sëe -'ö 'yaa -wu [ple pö, 'ö -wu "dhiü [loo kwa -bha [dhe -kɔ 'ö ö -wu kpo -'ka -bha -a 'dhö, 'ö yö [në 'mə [wa ga -a mə -blæsü 'ö go ga 'gü 'ö -bö -a 'ka, 'ö yö [në -gblüdë "pepe 'wo "kpong [taa -a -nu [gban -bha -gblüdë 'ka bha -wo -gasite kë ka -dhe, kö -wo zuëwaanüsü nu ka -dhe bha 'aa -yö kë.

Yesu Klisi bha [në kwa -dho -ya -kë, 'yö dho 'yö ga kwa -wɔn

'gü kë "dhü kö 'ö kwa bho 'wɔn yaa kë -sü -go [dhuëndhe 'gü 'ö [yɔɔn 'ö [wennng kwa -wɔn 'gü bha -'ka. 6 'Yö dho 'yö kwa -kë ö -bha -gblüdëdhe 'gü -mə -nu 'ka, 'yö dho 'ö kwa -kë ö Dë "saabhome 'ka, kö Yesu Klisi 'ö "dhü bha [në -'tɔ -yö bho "töng [gban "pepe 'gü, kö yö [në -bha 'yënnng -yö 'to dhang -bha -kpeawo bha 'aa -yö kë!

7 -Ka -dhe -ga, yö 'ö bha -yö nu sië dha 'kpong -ta. Më "pepe [gban -dho -a yö, aa" [ni mə -zian 'ö 'wii 'dhang bho -"dhiü. "Sëgo "pepe 'wo "kpong [taa -a [gban -dho "gbu bɔ wo -dɪ -bha -a -wɔn 'gü. A -pö ka -dhe [dhe tean -mü, -yö -dho kë! 'Sa -yö -dho kë!

8 Kwa Dëme Atanna 'ö -bha 'gügbüdhe -mɔɔ 'ka 'yaa 'dhö, 'ö gun, 'ö 'dhö [dæ, 'ö yö [në dho 'to bha [në dhiang zë 'ö -pö: «Ma [në 'a 'wɔn [gban zübhodhe waa -"dhiütodhe 'ka.»

'Wɔn -nu 'ö Yesu -ya -da Zan 'yan 'gü 'ö -yö kö -yö "sëgo 'ö -ya -sü 'ka 'yi [zinng 'gü 'wo -Patömɔsö -dhe -kë bha -'gü -a -dhiang 'ö -zë

9 Mang Zan -mə 'a ka dheebhang 'ka, 'ö kweng -nu 'kwa -kplü -sü 'ka Yesu -bha [dhe 'ko 'dhö, 'ö 'a saan" sië 'pö [dhe ka 'dhö -a -wɔn 'gü, 'ö kweng -nu 'kwa -bha -gblüdëdhe 'gü -mə 'ka [dhe 'ko 'dhö, 'ö 'kwa -ya sië -nu -sü -go zuë" -seadhe 'gü [dhe 'ko 'dhö bha ma [në 'a 'sëedhe ya -ben zë. -Ya 'a -wo Patömɔsö -së 'ö [weeyi [zinng 'gü ya -'gü [dæ ya 'mii -ya mü "wëwëe. Atanna -wu 'ö yö [në teanwɔn 'ka 'ö Yesu -yö "dhe bho -ta kwa -dhe bha [në 'a -dhiang zë 'yö 'wo n kun 'wo nu n 'ka -dhe ya -'gü. 10 [Dhe 'ö -dhekpaoyi do 'ka Patömɔsö -së ya -'gü, kwa Dëme -dhokë -yi bha -'ka, 'yö Atanna -bha 'Nii -yö -da n 'gü, 'yö 'a mə 'bha -wu ma n [taama -zian 'ka, "këe -a -wu bha -yö -kë "gbu -'ka [dhe 'pë

"truu ɲnë 'wo- piö -a 'dhö. ¹¹ Kö -wu bha -ya pö sië n -dhe ɲdhe: «'Pë i "yan yöö -da -dhe 'gü bha- -ben zë 'sëedhe do 'gü kö 'i- bɔ Atanna -bha 'kɔdhigüme -nu 'wo bɔ- 'ka 'wo Efezö oo, Simiidhö oo, Pëegamö oo, Tiatii oo, Saadö -dhe waa- 'me 'dhe 'wo Fidahɛfi -dhe waa- Dhaodise -dhe -nu 'gü bha- -nu -dhe.»

¹² 'A dho- pö 'a slëe- n 'gü kö 'a -dhe -ga n ɲtaama kö 'me 'ö dhiang zë sië n -dhe bha 'a- yö, 'a dho -dhe -ga kö -dhangbha -ɔtapë "saɔple 'ö- =gban 'dhö "sënnng 'ka, 'ö peng 'dhö- =gban "dhiü ɲnë -dhe bha- 'gü, ¹³ 'yö pë 'bha 'ö ɲdhe me "bhü- 'dhö, 'ö dɔ sië- -nu kpö 'gü mü. Me 'ö bha -tɔyang ɲnë gun- -bha, "këe -tɔyang 'ö gun- -bha bha -yö -zun -gen "piü. 'Yö kwi "pen 'ö "sënnng 'ka 'ö gun -ya -sü 'ka sɔ bha- -ta -a -kuu -ta. ¹⁴ -A -godhe 'ö gun- -gɔ -bha bha -yö -flü -papadhö ɲdhe "bhlaa kaa- 'dhö, "ëen 'zü ɲdhe yu" "vië 'dhö, kö- "yan 'bhü- dɔ sië ɲdhe peng 'dhö. ¹⁵ Kö- -gen 'ö- =wlöö bha- "yan- bho sië blöngblöngdhö ɲdhe zën 'ö waa- =söng, 'ö waa- -pë -dee kë 'ö waa- -bha 'yo bha- 'dhö, kö- -wu 'ö- "dhi -yö -zuö sië ɲdhe "yi 'ö -zuö -a 'dhö. ¹⁶ Kö "susëngga "saɔple -wa -kɔ -së 'gü, kö -siangga "zɔzɔsü do 'ö- "dhiü -zian 'ö ɲple -ya "dhi. Kö- wëedhe 'bhü- bho sië ɲdhe -kɔ 'ö 'yënnng- 'bhü -yö bho- 'ka kö ɲya -ya me -gɔ ɲzinng 'gü bha- 'dhö. ¹⁷ ɲDhe 'a- yö, 'yö 'a -pö ɲwlöö ɲdhe 'me ɲya ga- 'dhö "suü -ziisü 'ö -da n 'gü bha- -wɔn 'gü. ɲDhe 'ö ɲya kë "dhü, 'yö ö -kɔ -së -ya n -bha, 'yö- pö n -dhe: «'Bha 'dho "suü! Ma ɲnë 'a 'wɔn ɲgban "pëpë zübhodhe 'ka, mang do bha ma ɲnë 'a- -nu "dhiü -ya -dhe 'ka. ¹⁸ Ma ɲnë 'a 'me 'ö "yaan -kpëawo -a 'ka, ma ɲnë 'a kë ga, "këe 'yö a "yaan dɔ 'kwa- wo ya- 'gü, 'yö 'a dho 'to "dhü -kpëawo. 'Pë 'wo- -dhe ga waa- =geebɔɔdhe

-nu bha -wo ma ɲnë n -gɔ. ¹⁹ -A -kë "dhü -sü bha- 'gü, 'wɔn -nu 'ö i "yan 'dhö -da sië- 'gü waa- 'dhe 'ö i "yan- dho -da 'gü bha- =gban -ben zë. ²⁰ Pë -nu 'i i "yan -kpan -bha bha- 'kloo- -ga 'ö ya. "Susëngga "saɔple 'i- yö 'ö n -kɔ -së 'gü bha, Atanna -bha yëkëme -nu 'wo- -bha me kpö "saɔple 'wo Azi -së 'gü bha- -nu "dhiüziöwome 'ka bha- -nu -zɔn 'ka ɲnë bha. 'Yö- Atanna -bha 'kɔdhigüme -nu bha- -nu -zɔn 'ka 'dhö -dhangbha "saɔple bha- 'ka.»

2

'Wɔn 'ö 'me 'ö Zan -ya yö bha 'ö- pö Atanna -bha 'kɔdhigüme -nu 'wo Efezö -a -nu -dhe -a -dhiang 'ö- zë

¹ ɲDhe 'ö 'me bha ɲya 'wɔn -nu bha- -nu 'kloo- pö n -dhe "dhü, 'yö- pö: «'Bhö 'sëedhe -ben zë kö 'i- bɔ Atanna -bha yëkëme 'ö- -bha 'kɔdhigüme -nu 'wo Efezö -a -nu "dhiü -ziö wo sië bha- -dhe kö 'i- pö: 'Me 'ö "susëngga "saɔple 'wo- -kɔ -së 'gü, 'ö "ta sü -dhangbha -ɔtapë "saɔple 'ö 'pu sië 'wo "sënnng 'ka bha ɲnë- =zinng 'gü bha -ya -pö: ² «'Wɔn -së -nu 'ka- -kë oo, sëe -nu 'ka- bho, "ëen 'wɔn -nu 'ka- kun ka -bha n -wɔn 'gü bha- =gban -yö n "yaan. -A 'bha 'yaa n tii' 'ka. A- 'wɔn -dɔ 'zü ɲdhe kaa 'wɔnyaakëme -nu 'kaa 'kun bho 'koo, ɲdhe 'me 'wo- pö wo -dɔ -dhe ɲdhe Yesu -bha bome -mü wo 'ka, "këe kö 'waa- 'ka bha ka- -nu 'gü dan -sü 'ka 'ö 'ka- dɔ ɲdhe ɲsua ɲnë 'wo- -kë, 'waa- 'ka. ³ A- 'wɔn -dɔ 'kpakpadhö 'zü ɲdhe ka zuë" -yö -sëa, ɲdhe ka saan" ɲgban suu 'do 'do wo -sü 'ka n -wɔn 'gü, 'ö ka 'gü 'yii ga -tosea -kë n -bha 'ka -sü 'ka, ⁴ "këe 'wɔn do 'bha -yö n -zɔ "piü ka -bha: Yö -mü ɲdhe -kɔ 'ö n -dho gun 'ka ka kë sië- -bha kö 'ka -da n ɲkeng- -dee 'gü bha 'yaa- -bha 'zü. ⁵ ɲDhe 'ö "dhü, ka "gblɔv zii 'ka gun- -ta bha ka -zɔ

'ya 'dho bho- 'ka, -ka ka bo 'wɔn yaa kē -sü 'ka kō 'ka -tosea kē □dhe -kō 'ka gun- kē siē- 'ka -bleesü bha- dhō, "kēē □ya kē □dhe 'kii ka bo 'wɔn yaa -zē kē -sü 'ka, a -dho nu 'a ka -bha -dhangbha bha- bho mü, ⁶ "kēē 'sa kō Nikodha "piü -mē -nu kēwɔn -nu -san -bha ka kē -sü 'kō □dhe n 'dhō bha yō -zē "dhia -yō n 'gü.

⁷ «'Wɔn 'ö Atanna -bha 'Nii- dhō- pō siē -a -bha 'kodhigüme -nu -dhe bha, 'mē 'wɔn 'gü ma -tu 'dhō- go -bha -mē -ya ma. 'Mē waa- to "kplēē 'ka Atanna -bha 'ko bha- zē -sü 'gü, a -dho -nu kē -tosea -kē -bha -dhü 'ö- go -gblüedēdhēpō 'gü bha- bhō -mē 'ka.»

'Wɔn 'ö 'mē 'ö Zan -ya yō bha 'ö- pō 'mē 'wo Simiidhō -a -nu -dhe -a -dhiang 'ö- zē

⁸ 'Yö 'mē bha 'ö- pō 'zü n □dhe -bhō 'sëedhe bha- do 'bha -ben zē kō 'i- bō Atanna -bha yēkēme 'ö "dhiü 'sü siē -a -bha 'kodhigüme -nu 'wo Simiidhō -a -nu 'ka bha- dhe kō 'i- pō □dhe: «'Mē 'ö 'wɔn □gban zübhodhe 'ka, 'ö 'wɔn □gban "dhiütodhe 'ka, 'mē 'ö kē ga "kēē 'ö □ya -bō bha -ya pō: ⁹ Saan" 'ka- wo siē n -wɔn 'gü bha a- -dō, ka -bha "flēdhe bha a- -dō, 'sa 'kaa "flēme 'ka tean- =dede -zē 'ka! Ka -dhiang yaa 'ö Sotraan -bha mē -nu 'wo- pō wo -dī -dhe □dhe wo -bō Atanna 'ka "kēē kō 'waa bō- ka bha 'wo- zē bha- =gban -yō n "yaan! ¹⁰ -Dhe -ga, 'wɔn "gbü- 'ö kaa ziō- 'gü bha 'ka 'dho "suü- go. -A pō 'a- wo "dhü bha- 'kloo- mü □dhe Sotraan -dho ka 'gü dan 'ö 'mē 'ka bha mē 'gbe -da -kaso 'gü, 'ö 'ka saan" sü -dhekpaoyi -kaong do 'ka, "kēē 'kō 'zü 'ö -kē ka -gotogüwɔn 'ka, -ka 'to ka -wɔ -ta. □Ya kē □dhe 'ka- kē "dhü, -gblōo 'faan- 'wo -tosea 'ö 'yaa yēn -a -kē -bha bha a -dho -a nu ka -dhe.

¹¹ 'Wɔn 'gü ma -tu 'dhō 'mē 'ö- go -bha, 'wɔn 'ö Atanna -bha 'Nii- dhō- pō siē- -bha 'kodhigüme -nu

-dhe bha- -mē -ya 'gü ma! 'Mē 'ö yaa- to -a "gbü- 'ka, 'yii 'dho ga □ple -naa 'ö Atanna "piü bha- bho.»

'Wɔn 'ö 'mē bha 'ö- pō Atanna -bha mē 'dhe 'wo Pēgamō -a -nu -dhe -a -dhiang 'ö Zan -za zē

¹² 'Yö 'mē 'a- yō bha 'ö go mü 'zü 'ö- pō n -dhe: «'Bhō 'sëedhe bha- do 'bha -ben zē kō 'i- bō Atanna -bha yēkēme 'ö "yan 'to siē -a -bha 'kodhigüme -nu 'wo Pēgamō -a -nu -bha bha- -dhe. -A pō- -dhe: «'Mē 'ö -siangga "zōsü, 'ö- "dhiü -zian 'ö □ple bha 'ö- -go bha -ya -pō: ¹³ «A ka -yaa □bhaa -dhe -dō, a -'wɔn -dō 'kpkpadhō □dhe Sotraan -bha -blüedēdhe -gblōo -yō mü □naa, "kēē yō -zē □gban 'gü ka -kplü -sü 'ka n -bha kpēngkpēngdhō, 'kii ka bo -zu -yō n -dhe -sü 'ka, aa" □ni "töng -zian 'wo Angtipa 'ö -kē n "sēē- 'ö to 'ö -wɔ -ta -a 'ka bha- zē- 'ka bha- 'gü. ¹⁴ "Kēē yō -zē □gban 'gü, 'wɔn do 'bha -yō n -zu "piü ka -bha. Yō -mü □dhe mē 'bha -nu -wo ka kpō 'gü mü 'ö 'wo zian 'ö Badhaamō -ya sü yi 'bha 'ka bha- 'sü -sü 'ka. -A pō 'a- wo "dhü bha- 'kloo- -mü □dhe Badhaamō bha □nē -da Izraedhō -mē -nu -dhe pē "piü yi 'bha 'ka, kē "dhü kō -wo -da Atanna "dhiü, 'yō Badhakō 'ö -kē -a -nu 'yao- 'ka bha- =klang -kē, "slē -nu 'ö □yaa- kē 'ö Izraedhō -mē -nu dho -da Atanna "dhiü □dhe -bhöpē -nu 'wo- -kpa -dhökēpē -nu -dhe -a -bhō -sü -nu waa- -zua zē -sü -nu 'dhō bha- 'ka. ¹⁵ -Kō do bha- 'gü mē 'bha -nu -wo ka kpō 'gü mü 'ö 'wo -kplü -sü 'ka □song 'ö Nikodha "piü -mē -nu -bha bha- -bha. ¹⁶ -A pō- -nu -dhe -wo wo bo 'wɔn yaa kē -sü 'ka. "Kēē 'yii kē "dhü, a -dho nu ka -ta mü -dede ya- 'gü 'ö 'a 'ko zē 'mē 'wo bha- -nu 'ka (n -wɔ 'ö □dhe) -siangga 'dhō 'ö go n 'dhi bha- 'ka.

¹⁷ 'Wɔn 'gü ma -tu 'dhō 'mē 'ö- -go -bha, dhiang 'ö Atanna

-bha 'nii- 'dhö- zë sië -a -bha 'kòdhigüme -nu -dhe bha- me -ya 'gü ma! 'Me 'ö yaa- to -gblü bha- 'kplëë 'ka, 'bluu- 'ö Atanna -ya lóo yi 'bha 'ka Izraedhö -me -nu -dhe kö -wo "túng -ta bha a -dho -a 'dhe 'ö -bin -sü 'ka bha- nu -me -dhe, 'ö 'a -ya mü 'a -gwë "puu do 'ö 'to -dee 'ö me 'bha -me 'bha 'yaa- do, kö 'yii kë me 'kö 'a- nu- -dhe bha- 'ka bha- nu- -me -dhe.»

-Wu 'dhe 'ö 'me bha 'ö- pö 'me 'wo Tiatii -a -nu -dhe -a -dhiang 'ö Zan -za zë

¹⁸ □Dhe 'ö □ya kë "dhü, 'yö 'me bha 'ö- pö 'zü n -dhe: «Bhö 'sëedhe bha- do "wëë 'bha kë kö 'i- bô Atanna -bha yëkëme 'dhe 'ö- -bha 'kòdhigüme -nu 'wo Tiatii -pö 'gü -a -nu kpö 'gü bha- -dhe. -A pö- -dhe me 'ö yö □në Atanna Gbö 'ka, 'ö- "yan 'gü- bhü □dhe peng 'dhö, 'ö- -gen 'ö- =wlöö -a 'bhü- bhö □dhe zën 'ö □waa- -bha 'yo -a 'dhö bha -ya -pö: ¹⁹ Ka këwón "pepe □gban -yö n "yaan, a- 'wón do 'kpakpadhö □dhe -dhö -yö ka 'gü, □dhe ka -to ka -wu -ta, □dhe ka Atanna -bha yë -kun ka 'nii- 'ka, □dhe ka zuë" -yö -sea. A- 'wón -do □dhe yë 'dhe 'ka- kë sië □taamasü ya- 'gü Atanna -dhe bha -yö 'kpii- 'ö -ziö -a -blëesü 'ka gun- kë sië bha- -ta. ²⁰ "Këë 'wón do 'bha -yö mü 'ö 'yaa n -zu 'kun -sü 'ka ka -bu 'gü. 'Yö -mü □dhe ka ka -kwaa dhebhö 'ö ka kpö 'gü mü 'ö □dhe Zezabedhö 'dhö, 'ö- pö ö -dî -dhe □dhe Atanna -wu "dhiü □loo -dhe -mü ö 'ka bha- -zü, 'ö 'ka- ga mü "dhü 'ö Atanna -bha me -nu □klang -kë wü 'wo -dhokëpë -nu -dhökë 'ka bha- -bhö -sü -nu waa- -zua zë -sü -nu 'ka, 'yö- -nu -da Atanna "dhiü. ²¹ A kë "túng 'në 'bha -nu -dhe kë "dhü kö -yö ö kwaa- 'wón yaa kë -sü -zü "këë 'yii "wî- -bha kö -yö ö bo -zua zë -sü 'ka. ²² 'Wón 'ö- -wón 'gü 'yö maa- -zuö "yua sëë" -ta bha 'yö bha, □ya 'go mü kö 'a 'wón bho me "pepe 'wo -da sië-

"piü 'pö -kpeawo 'ö 'waa "wî- -bha kö -wo wo bo- 'ka bha- -nu 'gü. ²³ □Ya 'go mü 'zü, me "pepe 'wo -ziö □keng- bha a -dho -a □gban zë "pëpëdhö, kë "dhü kö me "pepe 'wo Atanna -bha 'kòdhigüme -nu 'ka bha -wa 'wón do □dhe ma □në 'a me "bhü- -nu -zûgónkawón -nu waa- -a -nu zuëbhöbhawón □gban do. 'Me 'dhe "dhü a -dho -a □saa bho -a kë -sóng -nu □në- -bha.

²⁴ Me -kpea 'ka to 'ö ka -zë 'kii ka -kó -da -tosea suu 'ö "dhü- kë -sü 'gü, 'ö ka -zë 'kii 'pë 'ö 'me bha 'wo- -dhe Sotraan -bha -gleng 'kónë 'gü -dhe bha- do bha a- -pö ka -dhe □dhe 'mii 'dho □kwëë 'gbiin- 'bha -ya ka □gbin-. ²⁵ Ka -zë 'pë 'a dho- pö ka -dhe yö -mü □dhe kö ka -bha 'ö 'ka -kplü -sü 'ka- -bha bha 'ka- 'kun "gbi- kö -yö zun- 'ka n nu -yi -bha. ²⁶⁻²⁸ Me 'ö yaa- to -beang bha- ga 'ka, 'ö yaa- to n dhöobhaa -zian -ta 'ö to "dhü 'ö- "dhiü 'to "túng -yö □loo, medhe kë -faan 'a- =sloo n Dë "dhiü bha a -dho -a -bha nu 'ö -ya 'ka "sëgö -nu -gö "dhiü, 'ö medhe -kë -a -nu -ta -piöga -sabhlü 'ka, 'ö- -nu 'gü wü- 'ka □dhe me- "se gbo wü, 'ö ma 'ö ma □në 'wo n -dhe -dhekpao "dhiü "susëng bha 'a dho 'a -tosea -kë -a -me "piü 'pö.

²⁹ -A -kë "dhü -sü bha- 'gü, 'wón 'gü ma -tu 'dhö 'me 'ö- -gö -bha, -a -me -yö "tu 'to 'wón 'ö Atanna -bha 'Nii- 'dhö- pö sië -a -bha 'kòdhigüme -nu -dhe bha- -bha -së 'ka kö -ya 'gü ma.»

3

-Wu 'ö 'me 'ö Zan -ya yö bha 'ö- pö Saadö -me -nu -dhe

¹ 'Yö go mü 'zü 'ö- pö n -dhe: «Zan, -bhö 'sëedhe bha- do 'bha -ben zë 'zü kö 'i- bô Atanna -bha yëkëme 'ö zun sië- bha 'kòdhigüme -nu 'wo Saadö -a -nu -dhe "dhiü bha- -dhe kö 'i- pö:: «'Me 'ö Atanna -bha 'nii- "saople bha 'wo- -kó -bha waa- -a -bha "susëngga "saople 'dhö bha -ya

-pö: Ka kēwōn -nu bha- 'bha 'yaa n tii' 'ka. -A -naa -yō n "yaan □dhe -yō me "bhu- -nu -zē -a -nu 'gū □dhe ka "yaan, "kēē 'sa kō me □gee □nē ka 'ka. ² -Ka -bö kö- 'dhe 'nē 'ō to ka -go 'ō yō -zē 'yii "dhuu □kō bha 'ka- fōo bho kö- kpea 'ya 'dho "dhuu do. -A -gen -mü □dhe ka kēwōn -nu bha- 'bha 'yaa ma Atanna -zu 'kun -sē 'ka. ³ -A -kē "dhū -sū bha- 'gū, ka -zu -yō -bö 'wōn -nu 'wo ka □klang -kē 'ka bha- 'ka kō ka -zu -yō -bö 'pō -ko 'ka- ma- 'ka bha- 'ka, kō 'ka- ya □bhlēē 'gū, kō 'ka ka □taa zun 'wōn yaa kē -sū -go. "Kēē 'kii -bö -zē wo kō 'ka -ya ka "yaan, a -dho nu 'a -kan ka 'gū □dhe □kwaanme 'dhō, 'ō 'kaa n -nu "tōng do. ⁴ "Kēē 'sa ka -bha -kē "dhū -sū □gban waa- bha- bha, kaa- me -nu 'wo Saadō mü bha- me 'bha -nu -wo mü 'ō wo -zē 'wii wo -bha -so -dhii 'kun. Yeng- nu yi -dho "ta yi "kwēē kō so "puu -ya -nu -bha, -a -gen -mü □dhe -wo □mōo -sū 'ka so "puu bha- -da -sū -bha. ⁵ Mē 'ō dhō -beang bha- ga 'sū, -yō -dho so "puu □nē- da 'pō □dhe -ko bha- 'dhō, 'mii 'dho- 'to bho Atanna -bha 'sëedhe 'ō 'me 'wo dho -tosea kē- "piü -a -nu 'to 'dhō- 'gū bha- 'gū. 'Ö -ya mü 'zū 'a do n Dē Atanna waa- bha "kiē -nu -a -nu wēēdhō 'a- pō □dhe ma me -mü.

⁶ 'Mē 'ö- 'wōn 'gū ma -tu 'dhō 'dhō -yō 'wōn 'ö Atanna -bha 'Nii- 'dhō- pō siē -a -bha 'kōdhigūme -nu -dhe bha- 'gū ma.»

-Wv 'ö 'me 'ö Zan -ya yō bha 'ö- pō Atanna -bha me -nu 'wo Fidahēfi -a -nu -dhe

⁷ 'Yō 'me bha 'ö- pō 'zū n -dhe 'ö- pō: «Zan, -bhō 'sëedhe bha- do 'bha -ben zē kō 'i- bō 'mē 'ö Atanna -bha yēkēme 'ka -a -bha 'kōdhigūme -nu 'wo Fidahēfi -pō 'gū bha- -dhe kō 'i- pō: 'Mē 'ö "slüüslü, 'ö □song 'yaa- bha, 'ö □waa- pō teanwōn, kō -wō -wī yō

□nē- 'ka, 'ö Davi -bha -gblüedēhe -dhakli 'dhō yō □nē- go, 'ö □yaa- "pv 'ö me "wēē 'bha 'yaa □mōo- -bha kō -ya ta, "ēēn 'ö □yaa- ta, 'ö me "wēē 'bha 'yaa □mōo- -bha kō -ya "pv bha -ya pō: ⁸ «Pē "pēpē 'ka- kē, -a □gban -yō n "yaan. A- 'wōn -do □dhe "sī 'gbe 'yaa ka -dhe. "Kēē 'sa yō -zē □gban 'gū ka kē n -wu bha- =bhlēē -ya "pēpēdhō 'ö 'ka to ka -wu -ta n -dhe. -A -wōn 'gū, zian 'a- "dhi -pv ka -go bha- tamē 'yaa 'dhō. ⁹ □Suakēme -nu 'wo- pō wo -dī -dhe wo -bō Atanna 'ka, "kēē kō -wo Sotraan □nē- bha -go 'gū bha 'wōn 'a dho- kē- nu 'ka -kaa -ga 'ö ya: A -dho n faan wō- nu -ta 'ö 'wo nu 'wo zun ka -dhe wo kpiō 'gū, 'ö 'wo -gbeuu -kē ka -dhe, 'ö 'wo- 'wōn do □dhe ka -dho □dede -yō n -kē. ¹⁰ □Dhe 'ö -kē □dhe -a pō 'a- wo ka -dhe 'ka ka zuē" □nē- kē -sēa kō 'wōn □gban -wōn □gban -yō 'kun bho ka 'gū bha, ka kē- kē □dhe -ko 'a- pō- 'ka ka -dhe -a 'dhō bha, mang -dī 'pō a -dho ka -maa kē "tōng "gbu- 'ö nu siē, 'ö 'a dho 'wōn wō- 'ka "kpungtaadhe -todhüsü -ta bha- 'ka 'ö 'a ka -zē ka dha- go. ¹¹ N nu "tōng 'yaa □gbleen 'zū. -A 'kun □nē -kaa wo "gbu- kō me 'bha pia" 'ya 'dho dhi ka -bha -bho 'gū 'faan- bha- 'ka. ¹² 'Mē 'ö yaa- to -a "gbu- 'ka, a -dho -a -mē kē ma Atanna -dhokēgüko bha- gen do 'ka, 'ö 'yaa zun "kpenng 'zū tongtongdhō, 'ö 'a ma Atanna waa- bha Zedhizadhēmo -pō -dee 'ö dho 'go- "piü dhang- 'gū 'ö -lōo bha- nu 'to -ya -a -mē -bha. 'Ö 'to -dee 'ö n -bha bha 'a- ya -mē -bha 'pō.

¹³ □Dhe 'ö "dhü, 'me 'ö- "tv 'dhō 'dhō, -ya do dhiang 'ö Atanna -bha 'Nii- 'dhō- zē siē -a -bha 'kōdhigūme -nu -dhe bha- bha 'kpkapadhō kō -ya 'gū ma!»

-Wv 'ö 'me 'ö Zan -ya yō bha 'ö- pō me 'wo Dhaodise -a -nu -dhe -a -dhiang 'ö- zē

14 'Yö- pö: «-Bhö 'sëedhe bha-
 'bha kë kö 'i- bɔ 'mɛ 'ö zun sië
 Atanna -bha 'kɔdhigüme -nu 'wo
 Dhaodise -a -nu -dhe "dhiü bha-
 -dhe. -A pö- -dhe 'mɛ 'ö Atanna
 "sɛɛ- 'ka, 'ö teanwɔn [nɛ- pö, "kɛɛ
 'ö 'yaa -wɔ [plɛ pö, 'ö yö [nɛ pɛ
 "pɛpɛ 'ö Atanna -ya -da -a [gban
 kpu -sü -bha -kpu 'ka, 'ö 'wo yö
 [nɛ -dhe -yö kë "dhü bha -ya -pö:
 15-16 A ka këwɔn [gban da. 'Kaa
 "yi "wɔsü 'ka, "ɛɛn 'kaa "yi -sɛa 'ka.
 'Ka dho kë "wɔsü -ka kë "wɔsü do,
 'ka dho kë 'zü -sɛa -ka kë -sɛa do,
 "kɛɛ 'ka 'to 'zɔzɔ 'ka a -dho -pɛ ka
 'ka. 17 Ka- -pö ka -dɪ -dhe [dhe
 [naɔ -yö ka -gɔ, 'ka [mɔɔ, ka -ma
 -wɔn 'yaa pɛ 'bha -bha 'zü, 'kaa-
 'wɔn dɔ [dhe -wɛɛmɛ 'ö "sɛ ya-
 'gü -a -gɔ -mü ka [nɛ ka 'ka, [dhe
 "flɛɛmɛ 'bha 'yaa ka -zɛ ka zian-
 'gü, [dhe ka ka 'kpee- zian 'ka 'ö
 ka "yan -nu [gban 'wo [wlü 'ka-
 -ta. 18 -A -kɛ "dhü -sü bha [nɛ-
 -wɔn 'gü, 'yö 'a- pö ka -dhe [dhe
 'ka nu, kö 'ka "sɛnnɔ 'ö [waa- gbo
 [gban bho- 'gü "pɛpɛdhö bha- 'dho
 n -gɔ, kö 'ka kë [naɔmɛ [dede 'ka,
 kö 'ka sɔ "puu 'dho kö 'ka ka 'kpee-
 -ta kpa- 'ka kö 'yiü- 'ya 'dho ka kë,
 kö 'ka "yan kë [bedhe 'dho kö 'ka-
 kë ka "yan -bha kö 'ka -dhe yö.
 19 -A pö 'a- wo ka -dhe "dhü bha-
 'klɔɔ- mü [dhe 'mɛ 'ö- dhɔ -yö
 n -kɛ [nɛ 'a -dhio dɔ- ta 'yö 'a-
 "klɔ bho. -A -kɛ "dhü -sü bha- 'gü,
 -ka ka 'gü dɔ "gbɪ- kö 'ka bo 'wɔn
 yaa kë -sü 'ka. 20 -Ka -dhe -ga, a
 dɔ sië ka -gɔ "kwɛɛ -bha, a- tama
 sië. 'Mɛ 'ö [ya n -wɔ ma kö -yö
 "kwɛɛ "pɔ n -gɔ, a -dho -da -mɛ -gɔ
 'kɔɔdhö 'ö yaa- -mɛ 'yi pɛ -bhö yi
 "kwɛɛ. 21 -Gɔn bha 'mɛ 'ö yaa- gɔn
 kö -ya ga 'sü, a -dho -a -mɛ -ya n
 "sɔɔ ma -blüdedhe -gbloo -ta, [dhe
 -kɔ 'ö mang -dɪ 'pö 'a- ga sü- 'ka,
 'ö 'a dho 'a -ya n Dɛ "sɔɔ, -a -bha
 -blüdedhe -gbloo -ta bha- 'dhö.

22 -A -kɛ "dhü -sü bha- 'gü, mɛ
 "ɔɔ mɛ 'ö- 'wɔn ma -tɔ 'dhö 'dhö,
 -yö dhiang 'ö Atanna -bha 'Nii-

'dhö- zɛ sië -a -bha 'kɔdhigüme -nu
 -dhe bha- ma.

4

*Atanna -yata -gbloo 'ö dhang-
 'gü waa- -zü -pɛ -nu 'ö Zan -ya yö
 -a -dhiang 'ö- zɛ*

1 [Dhe 'ö 'wɔn 'dhe -nu bha [wa
 bo kë -sü 'ka [dhe -kɔ -nu bha-
 'dhö, 'a dho "kan n -ta kö dhang-
 "dhi [ya "pɔ, kö mɛ do 'ö gun
 dhiang zɛ sië n -dhe, 'ö- -wɔ -kɛ
 [dhe "truu -wɔ 'dhö bha -ya pö sië
 n -dhe 'ö- pö: «-Bhö -tɔn 'kun kö
 'i nu yö kö 'wɔn 'dhe -nu 'wo dho
 kë -a 'dhe bha- zian- -ta bha 'a- nu
 -zɔn i -dhe.»

2 'Ö ö bo- -pö n -dhe "dhü -sü
 'ka bhoo, 'yö 'Nii- "slüüslö -yö n
 sü [dhe 'gbɪ- -yö mɛ sü, 'yö dho
 n 'ka dhang- 'gü. -Dhe 'ö dho n
 'ka- 'gü bha 'a dho -dhe -ga mü
 kö -blüdedhe -gbloo do -yö -ya sü
 'ka mü, kö mɛ do 'bha -yö -ya -sü
 'ka- ta. 3 "Kɛɛ 'mɛ 'ö gun -ya -sü
 'ka- ta "dhü bha- wɛɛdhe "yan-
 -bho -glɛnglɛndhö [dhe -gwɛ [bh-
 lɛɛsü [gbleyidhe suu 'bha 'wo-
 Zasipö -kɛ bha waa- -zɔndhö 'wo-
 Saaduanö -kɛ bha- -nu "yan bho
 -kɔ bha- 'dhö. Kö [kpöng 'ö dɔ
 dha -gɔ bha- 'dhe 'ö [klɛɛn -sü
 'ka -gbloo bha- -zü bha- "yan- bho
 sië 'pö -glɛnglɛndhö [dhe gɛnnɔ'
 -gwɛ bha- 'dhe 'wo- -dhe Medhodö
 bha- 'dhö. 4 Kö -gbloo "wɛɛ -kaɔng
 [plɛ ga -yiisö 'bha -wo [klɛɛn -sü
 'ka 'zü -a 'kpiisü bha- -zü, 'ö mɛ
 zizi -nu -kaɔng [plɛ ga -yiisö 'ö
 sɔ "puu 'dhö- -nu -bha bha 'wo -ya
 -sü 'ka- ta 'dɔɔndhö, kö "sɛnnɔ
 faan- -ya -nu -gɔ -bha. 5 Kö dha
 -yö "yan 'kun sië -dhe 'ö -gbloo
 'kpiisü bha 'ö gun -ya sië- bha
 bha- 'gü, 'ö -gbla, 'ö pɛ 'bha -nu
 -wo -wɪ mü -nu wo 'ö mɛ "tɔ-
 -da -wɔ 'gü -wuudhö. Kö "sɔng
 "sɔɔplɛ -wo 'pu sië -gbloo 'kpiisü
 bha- wɛɛdhö. 'Nii- "sɔɔplɛ 'ö go
 Atanna "piü bha [nɛ 'wo gun
 'pu sië "dhü bha. 6 Kö -gbloo

'kpiisü bha-wëedhe "yan-bho sië-mina-minadhö-dhe [gban 'gü moadhö [dhe 'pë 'ö gënnng' -gwë "puu 'ö 'dhe "dënggbo 'dhö bha [në [waa-zun 'kwëë-dhe [gban 'gü 'ö [ya kë [dhe "yitagbea 'bha 'dhö -a 'dhö. Kö pë "yaandhe 'bha-nu 'ö-nu "yan 'dhö [loo-sü 'ka-nu kwi -bha -yëën 'këëndhö -a-nu "dhiü -dhe waa-nu [taama-dhe -nu [gban 'gü bha-yiisiö -wo [klëën-sü 'ka-gbloo bha-zü "pëan [gban 'piü. ⁷ Pë "yaandhe -nu 'wo "dhü bha-blëësü 'a-yö bha-yö -bho laa [në-bha. 'Yö-plë -naa -yö bho -du 'në -bha. 'Yö-yaaga -naa wëedhe -yö bho mebhudhe -bha -bha. 'Yö-yiisiö -naa -yö bho "gblëë- 'ö -wlö sië-bha. ⁸ Pë "yaandhe -yiisiö 'wo "dhü bha-do gban-gun "saodo, 'yö-nu "yan 'dhö gun [moo-sü 'ka-nu kwi 'gü -dhe [gban 'pëpë 'gü. -Yö-gun -nu kwi 'gü 'koadhö 'ö gun-nu -bha "kpenngdhe -nu [gban 'gü. -A-nu -bha yë 'ö 'dhö, 'ö 'wo [gloo-bha 'wo -wo 'gü "yaan yö -mü 'to -loo 'me 'ö -ya-sü 'ka-gbloo 'kpiisü bha-ta bha [në-bha-sü 'ka 'wo-pö: «'Me 'ö "slüüslü, 'ö "slüüslü, 'ö "slüüslü, yö -mü kwa Dëme, kwa -bha Atanna 'gü "gbusü 'ö gun, 'ö 'dhö -kpeawo, 'ö dho 'to-todhö 'ka bha [në-'ka.» ⁹ 'Me 'ö -ya-sü 'ka-gbloo 'kpiisü bha-'gü 'ö-bho -yi 'yaa 'dhö kö yö -nu 'to ga -yi [në-bha bha, pë "yaandhe -yiisiö bha [wa "wü-piü, [wa 'to [loo-bha kö -wa nue" bho -kö 'ö-'gü 'do 'do, ¹⁰ 'Yö me zizi -nu -kaong [plë ga -yiisiö bha 'wo zun wo kpiö 'gü 'me 'ö -ya-sü 'ka-gbloo 'kpii-bha-'gü, 'ö 'dhö -todhö 'ka bha-kuu "dhiü, 'yö 'wo-dhökë. 'Yö 'wo woo-"sënnng 'faan-nu 'ö-nu -gö -bha bha-bho mü 'yö 'wo-zü -gbloo 'kpiisü bha-wëedhö kö -wa pö sië: ¹¹ «'Aa! Yi Dëme, yi -bha Atanna, -a -dhe -mü [dedewo. -A -dhe -mü kö bhi [në i 'to -yö bho, kö [bhlëë -yö -ya i

-bha, kö 'gügbudhe -yö kë i -gö. -A -gen -mü [dhe bhi [në 'i pë suu [gban "pëpë -da. -A -nu -bha kë -sü 'ö 'wo-tosea -kë bha-yö -ga bhi [në i 'gü.»

5

'Sëedhe -be 'ö- "dhiü 'dhö ta -sü 'ka-gen-yan 'ka "saople waa-Atanna -bha "bhlaanë 'ö- "pu-me 'ka -a-nu -dhiang 'ö Zan -ya zë

¹ 'Ö go mü 'yö 'a 'sëedhe do 'bha yö 'me 'ö gun -ya -sü 'ka-gbloo bha-'gü bha-kö -së 'gü, kö -yö -be kë -sü 'ka, "këë kö -yö -ben zë -sü 'ka 'ö 'gü 'koadhe waa-"kpenngdhe -nu [gban 'gü, kö-"dhiü -yö ta -sü 'ka gogotodhö kö 'klëë-yö 'kpo-sü 'ka -bha -dhe "saople bha-gban 'gü. ² 'A dho "kan n-ta 'zü kö Atanna -bha "kië 'gü "gbu-do 'bha bha-yö "gbla sië "gbu-'ka 'ö-pö: «'Dee 'dhö, 'ö 'klëë-kpo 'sëedhe ya-bha -pë ya-'wü -sü kö -wa "dhiü "pu bha-"sü 'dhö -dhe, 'ö [moo-bha 'ö-kë.» ³ "Këë 'yö me 'yii [slöo dhang-zian 'gü kö yö 'to "kpongtaadhe waa-"se [wlöö [dhe [në-bha, kö -yö 'sëedhe bha-"pu kö -yö -dhe -ga 'gü. ⁴ 'Yö 'a zun "gbu bö -sü -bha [dedewo -sobhëë 'ka me 'yii [slöo 'ö-wo kö -yö 'sëedhe bha-"pu kö -yö -dhe -ga 'gü bha-wön 'gü. ⁵ "Këë 'yö me zizi -nu bha-me do -ya pö n -dhe 'ö-pö: «'Bha 'dho "gbu bö, -a -gen -mü [dhe Davi suu 'gü -në 'ö "kplëëmi 'ka Zuda -kodhi 'gü bha [në "sü 'dhö -dhe, yö [në-kö [ya ziö pë [gban "pëpë -gö, yö [në [moo-bha 'ö 'klëë-kpo 'sëedhe bha-bha -pë "saople bha-gban wü 'yö -dhe -ga 'gü.»

⁶ [Dhe 'ö [ya kë "dhü, 'a dho -dhe -ga kö "bhlaanë do 'ö "kpaä 'dhö -bha -yö dö -sü 'ka 'ö -gëan -gbloo 'kpiisü 'ö pë "yaandhe -yiisiö bha waa-me zizi -nu bha 'wo [klëën-sü 'ka-zü bha-wëedhe [dede 'gü. "Bhlaanë bha -yö -gun

□dhe 'pë 'wo kë-zë □në- bho "kεε 'yö "yaan 'zü -deewo 'dhö. -A -sö -gun "saople, 'yö- "yanga -yö gun 'pö "saople. -A "yanga bha □në gun Atanna -bha 'nii- "saople 'ö- nu bō "se -ta -dhe □gban "pepe 'gü bha- 'ka. ⁷ □Dhe 'ö □ya kë "dhü 'yö "bhlaanë bha 'ö "ta sü 'yö □yoon 'me 'ö gun -ya -sü 'ka -gbloo 'kpii- bha- 'gü bha- "sōō, 'yö 'ö -kō -da 'sëedhe -be 'ö gun- kō -së 'gü bha- 'gü. ⁸ □Dhe 'ö 'ö -kō -da 'sëedhe bha- 'gü "dhü, 'yö pë "yaandhe -yiisio bha waa- me zizi -kaong □ple ga -yiisio bha 'wo zun- dhe wo kpio 'gü, kō me zizi -nu bha -kō 'wo- bha 'do 'do, kō kōngng -ya -nu □gban □kwεε-, waa- "sēnggbōnē -nu 'ö -dhasiklōō 'dhe 'wo- gü bha 'ö- 'gü -a 'dhö. Atanna -bha me -nu -bha bhea" -wu -nu 'ö dho- "piü bha □në gun -dhasiklōō bha- 'ka. ⁹ 'Yö 'wo "tan -dee do bho 'wo- pö: «I -bha 'sëedhe bha- 'sü -sü kō 'i- "dhiütadhe □gban "pu kō 'i -dhe -ga 'gü -dhe -mü tean- =dede 'ka. -A -gen -mü □dhe -wo kë bhi □në i zë, 'yö 'i me 'gbe □dede -gō -ta dho Atanna -dhe ga 'i- wo bha- 'saa- 'gü, 'yö 'i "siya □gban suu 'do 'do sü waa- me suu □gban "pepe 'do 'do 'dhö "se suu 'do 'do □gban 'gü kë "dhü kō -wo kë Atanna -bha 'ka. ¹⁰ 'Yö 'i- -nu -kë kwa -bha "saab- home -nu 'ka kō -wa -bha yë kë, 'yö 'wo dho -ya "kpōngtaadhe -gō "dhiü.» ¹¹ A -to -dhe 'dhe bha- -ga -dhe 'gü, 'yö n "tu 'dhö -da Atanna -bha "kië kpō 'gbe □dede -wu 'gü, -wo -gun "gblü mεε -ta -mεε, dhung 'yaa gun- -bha, kō -wo □klēen -sü 'ka Atanna -bha -blüedhe -gbloo bha- -züzüdhe □gban "pepe 'gü waa- pë "yaandhe -nu bha waa- me zizi -nu bha- 'dhö. ¹² Kō -wo "tan bho sië "gbü- 'ka 'wo-

pö: «"Bhlaanë 'wo- zë kō -yö kë me "bhü- -nu -bha "saa- 'ka bha, 'gügbüdhe oo, medhe -nu oo, 'wōndōdhe waa- faan -nu oo, □bh- lēē waa- 'tōbhōdhe -nu -wa yō □nē- gō. -A -dhea -bha □dhe me □gban "pepe -wa yō □nē- -dhōkē, kō -wa nuε" bho.» ¹³ □Dhe 'ö □ya kë "dhü, 'yö n "tu 'dhö -da 'pö Atanna -bha -da -pë -nu 'wo dhang- 'gü 'wo "kpōng □taa, 'wo "se □wlōō waa- -a 'dhe -nu 'wo □weeyi □bhaa, 'pë "pepe kō Atanna -ya -da -a -nu □gban -wu 'gü kō -wo "tan bho sië 'pö 'wo- pö: «'Me 'ö -ya -sü 'ka -gbloo 'kpiisü -ta waa- "bhlaanë bha □nē- -dhe 'dhö- -bha □dhe -wa -nu nuε" bho, kō -wo □bhlēē -ya -nu -bha, kō -wa -nu 'tō bho, kō 'gügbüdhe -yö kë- -nu -gō -todhü 'ka.» ¹⁴ □Waa- "tan bha- bho "dhü, 'yö pë "yaandhe -yiisio bha 'wo- yō bō 'wo- pö: «Kō -yö kë "dhü bha 'aa -yö kë.» 'Yö me zizi -nu bha 'wo zun wo kpio 'gü, 'yö 'wo- -dhōkē.

6

'Klëē- kpō 'sëedhe -bha -pë "saople bha- 'pu -kō -dhiang 'ö Zan -ya zë

¹ A -to -dhe bha- -ga -dhe 'gü, 'a dho "kan n -ta kō "bhlaanë bha □ya 'sëedhe "dhiü -ta 'ka -pë "saople bha- -blēesü "pu. 'A dho n "tu 'to kō pë "yaandhe -yiisio bha- do -ya pō sië -wu "gbü- 'ka □dhe dha 'ö -wī -a 'dhö 'ö- pö: «Bhō nu!» ² 'A dho "kan n -ta 'zü kō □soo "puu do □ya -wo, kō me do -ya -ta, "kεε kō 'me 'ö- -ta bha 'sao- -ya □kwεε-, 'yö 'wo me -dhe 'faan- -ya -a -gō -bha, 'yö dho □dhe "kplēē 'kpii- 'ö 'dho sië -gblü -bha -a 'dhö, kō -yö "se kun -gblü 'ka.

³ 'Yö "bhlaanë bha 'ö 'pë bha- =ple -naa -pu. 'Yö pë "yaandhe -yiisio bha- =ple -naa -ya pö: «Bhō nu!» ⁴ 'A dho -dhe -ga 'zü kō □soo -zaōndhō do 'ö □yōōn □wēngng -sü "blēen- 'ka bha -yö nu sië. 'Me 'ö

gun- ta bha 'yö 'wo- gba -gblü -da -faan 'ka kö -ya -da "kpöng □taa, kö me "bhü- -nu -wo wo 'ko zë. 'Yö 'wo dho 'wo- gba -siangga 'kpii- do 'ka.

⁵ 'Yö "bhlaanë bha 'ö 'pë bha- yaaga -naa -pu, 'yö pë "yaandhe bha- yaaga -naa -ya pö: «-Bhö nu!» 'Yö 'a □soo tii do yö kö -yö nu sië. Kö 'me 'ö- -ta bha pë -dan 'ka -tea do -ya □kwæ-. ⁶ 'Yö 'a -wu do 'bha ma kö -yö 'go sië pë "yaandhe -yiisiö bha- -nu kpö 'gü 'ö- pö "gbü- 'ka 'ö- pö: «-Bhö -mlüga waa- "klënga bha- -nu dan kö 'i- "dhö -siö. -Wo -mlü 'tea- -yan do 'dho 'wëega 'wo -dhekpaoyi do -yë □saa bho- 'ka bha- 'ka, kö -wo "klëen 'tea- -yan -yaaga 'dho "dhü 'pö, "këë 'bha 'dho 'yon waa- we -zë -a -nu "dhö -siö.»

⁷ 'Yö "bhlaanë bha 'ö 'pë bha- yiisiö -naa -pu. 'Yö pë "yaandhe bha- yiisiö -naa -ya pö: «-Bhö nu!» ⁸ 'A dho -dhe -ga kö □soo do 'ö- kwi- kë □dhe game kwi 'dhö bha -yö nu sië, 'me 'ö -ya -sü 'ka- ta bha -wa -dhe -ga, kö □geeböodhe -ya □keng-. 'Yö 'wo "se -pe 'gü -yiisiö, 'yö 'wo- "pen do nu- -dhe, kö -wa 'gü -me -nu □gban -gö -ya -siang -ta, kö -wa me 'bha -nu zë din- 'ka, kö -wo "yua -da me 'bha -nu 'gü kö -ya -nu zë, kö -wa me 'bha -nu "dhiü do "bü -wü -nu -gö kö -wa -nu zë 'pö.

⁹ 'Yö "bhlaanë bha 'ö 'pë bha- "söodhu -naa -pu. 'A dho -dhe -ga kö 'me 'wii 'go wo -wu -ta, 'ö 'wo- nu zë -a -nu -bha -kë Atanna "sëë- 'ka -sü -wön □në- 'gü bha- -nu 'ni- -yö □loo sië "saa- bho -ta -gwë "klü 'wo- -kan mü bha- =wlöö. ¹⁰ Kö -wo "gbla sië "gbü- 'ka 'wo- pö: «Yi Dëme 'i "slüöslü 'ö 'bhaa □sua kë, -më yi □në 'i do sië- -gö □tön kö 'i 'wön wo "kpöngtaame -nu -ta, kö 'i bhöo bho yi 'gü yi zë 'wo- wo bha- wön 'gü?» ¹¹ 'Yö 'wo -töyang "puu -da 'me 'wo bha- =gban -bha 'yö 'wo -kö -ya -nu zuë" -ta 'wo- pö -wo

wo zuë" 'në 'dëdë -da mü kö -wa -nu dheebhang -nu, -a -nu Atanna -bha yëkëyö -nu -kpea 'wo to -a -nu zë 'pö □dhe- -nu 'dhö, kö- nu "dhiü -yö pa.

¹² □Dhe 'ö □ya kë "dhü, 'yö 'sëédhe "dhiü -ta 'ka -pë bha- "saodo -naa 'ö to bha 'yö "bhlaanë bha 'ö- -pu. 'Yö "se 'dhö -ya □zii -sü -bha, 'yö 'yënn- -gö -yö □tröö -blünblündhö □dhe □gla "yi 'dhö, kö "su -zë □ya kë □dhe □yöön 'dhö. ¹³ 'Yö "susëngga -nu 'wo -ya 'go -sü -bha dhang- -bha 'wo □wënn- -blubludhö □dhe manggö -kpo -nu 'wo □wënn- kö "tëë "gbü- =ya zio bha- 'dhö. ¹⁴ 'Yö dhang- -yö dho □dheng -sü 'ka □dhe -kö 'wo sëë" -be -kë 'ka □sië bha- 'dhö, kö -tön -nu waa- "se -nu 'wo "yi □zinng 'gü -dhe -nu 'gü -wo 'dho sië -go "gblü -sü 'ka 'pö. ¹⁵ "Tüng 'ö kë sië- 'ka "dhü bha kö -gblüdë -nu 'wo "kpöng □taa oo, "segö "dhiü -me -nu oo, "sodha -göme "gblügblü -nu oo, □naome -nu oo, "gügbüdhë 'dhö me "pepe 'ö- -gö waa- me "pepe -kpea 'wo to, □dhuëng -nu, waa- 'wloö -nu 'wo 'dhö kö -a -nu □gban -wo wo -gblen 'kpo sië -tön □zinng 'gü -dhe -nu waa- -gwë -ye 'gü -dhe -nu 'gü, ¹⁶ 'wo- pö -tön -nu waa- -gwë 'gbong -nu -dhe -ka nu kö 'ka kpa yi -ta kö 'me 'ö -ya 'sü 'ka -blüédhe -gbloo 'kpiisü -ta bha 'ya 'dho yi yö 'ö nëng 'ö "bhlaanë yöö- -ya yi -bha bha 'ö yi □slöö. ¹⁷ -A pö 'wo- wo "dhü bha- 'klöö -mü □dhe kö "bhlaanë waa- Dë bha- -nu -bha -mawönsiödhe "tüng "gbü- bha □ya □loo, kö -do "tëë -gö -me 'yaa 'dhö.

7

Me "gblü këng do -kö -yiisiö waa- me "gblü -yiisiö 'ö Atanna -yö 'klëë -kpo- -nu -bha Izraëdhö -se 'gü 'ö Zan -ya -dhe yö -a -dhiang 'ö zë
¹ □Dhe 'ö 'wön bha □ya bo -kë "dhü -sü 'ka, 'a dho -dhe -ga, kö Atanna -bha "kië -yiisiö -wo do

sië "se "gwënnng 'gü -dhe -yiisiö bha- =gban 'gü, kö "tëe -gɔ -yiisiö 'wo "kɔng ɔtaa bha ɔwaa- 'kun kö -ya -nu -gɔ, Kë "dhü kö "tëe 'ya 'dho ziö "kɔng ɔtaa, "ëen ɔweeyi -ta -dhe "ëen "dhü -zian 'bha -bha tongtongdhö. ² 'Yö 'a- -bha "kië "wëe do 'bha yö kö -yö 'go sië 'yënnng- -wo -zian 'ka 'ö nu "këe kö Atanna "yaandhe bha- -bha 'klëe- -kɔ pë -bha -pë -ya ɔkwëe-. 'Yö- pö Atanna -bha "kië -nu 'ö "se waa- =weeyi -nu 'gü see- faan nu- -nu -dhe bha- -nu -dhe "gbu- 'ka 'ö- pö: ³ «'Ka 'dho 'wɔn yaa 'bha kë "kɔngtaadhe "ëen ɔweeyi waa- "dhü -nu 'bha 'ka ɔkö kö 'yi 'klëe- -kɔ mɛ "pɛpɛ 'wo kwa -bha Atanna -bha gwëézë -nu 'ka Izraedhö -se 'gü bha- -nu -kɔng 'gü -dhe -bha.» ⁴ ɔDhe 'ö ɔya kë "dhü, 'yö 'mɛ 'wo 'klëe- -kɔ -nu -bha "dhü bha 'wo- -nu "dhi pö n -dhe. 'Yö 'wo -kë mɛ "gblü këng do -kɔ -yiisiö waa- mɛ "gblü -yiisiö. 'Mɛ 'wo go Izraedhö -se -todhüsü 'gü ɔnë 'wo gun bha. ⁵ -A mɛ "gblü -kaɔng do ga ɔplɛ- -go Zuda -kodhi 'gü, 'yö- -kaɔng do ga ɔplɛ -yö go Dhuben -gɔ 'kɔodhö, 'yö- mɛ "gblü -kaɔng do ga ɔplɛ 'bha -yö go Gadö -kɔ 'gü, ⁶ 'yö- -kaɔng do ga ɔplɛ 'bha -yö go Asee -gɔ 'kɔodhö, 'yö- -kaɔng do ga ɔplɛ -yö go Nefutadhi -gɔ 'kɔodhö, 'yö- -kaɔng do ga ɔplɛ 'bha -yö go Manase -gɔ 'kɔodhö, ⁷ 'yö- -kaɔng do ga ɔplɛ 'bha -yö go Simeɔn -kɔ 'gü, 'yö- 'bha -yö go "dhü Dhevi -gɔ 'kɔodhö, 'yö- 'bha -yö go "dhü Isakaa -gɔ 'kɔodhö, ⁸ 'yö- 'bha -yö go "dhü Zabidhɔng -gɔ 'kɔodhö, 'yö- 'bha -yö go "dhü Zosefu -gɔ 'kɔodhö, 'yö- 'bha -yö go "dhü Benngzame -gɔ 'kɔodhö, 'yö 'wo 'klëe- -kɔ -nu -bha.

Mɛ kpö -ziisü 'ö Zan -ya -yö Atanna wëédhö -a -dhiang 'ö- zë

⁹ ɔDhe 'ö ɔya kë "dhü, a -dho -dhe -ga 'zü kö mɛ kpö -ziisü 'ö mɛ 'bha 'yaa ɔmɔɔ- dhung -sü -bha, 'ö

go "sɛgɔ 'do 'do ɔgban 'gü, "siya suu 'do 'do ɔgban 'gü, mɛ suu ɔgban "pɛpɛ 'do 'do, waa- -wɔ suu 'do 'do ɔgban pö -mɛ -nu bha -wo dɔ sië -gbloo 'kpiisü bha waa- "bhlaanë bha- -nu wëédhö, kö so "puu -ya -nu -bha, kö "sɔɔndhe -ya -nu ɔkwëe-. ¹⁰ Kö -wo "gbla sië "gbu- 'ka 'wo- pö: «Kwa -bha dha -sü -yö -ga kwa -bha Atanna 'ö -ya -sü 'ka 'ö -bha -blüédhe -gbloo -ta bha waa- "bhlaanë bha ɔnë -nu 'gü.» ¹¹ Kö Atanna -bha "kië -nu "pɛpɛ 'wo 'dhö, ɔwa ɔklëen- -bha -gbloo bha waa- mɛ zizi -nu bha waa- pë "yaandhe -yiisiö bha- -nu -zü. 'Yö 'wo zun wo kpiö 'gü, kö -wo Atanna -dhökë sië ¹² 'wo- pö: «-Yö kë "dhü, yi Dë Atanna, bhi ɔnë 'i 'dhö, -a -dhe a -bha ɔdhe mɛ ɔgban -wo bhi ɔnë i -dhiang -së zë, kö -wo i 'tɔ bho, kö -wo i nuɛ" bho, kö -wo ɔbhläë -ya i -bha -kpɛawo. -A -gen -mü ɔdhe 'wɔndɔdhe waa- 'gügbudhe waa- faan -wo bhi ɔnë i -gɔ 'ö- zübhoyi 'yaa 'dhö 'ö- "dhiütodhe 'yaa 'dhö. Kö -yö kë "dhü bha 'aa -yö kë!»

¹³ ɔDhe 'ö ɔya kë "dhü, 'yö mɛ zizi -nu bha- mɛ do -yö n dhex" kɔ 'ö- pö: «'Mɛ 'ö so "puu 'dhö -nu -bha bha de- -nu -mü "ëen -wo -go 'mɛ?»

¹⁴ 'Yö 'a- -yɔ bɔ- -gɔ 'a- pö: «Bhi ɔnë 'i- -nu dɔ, 'i- -nu 'godhe -nu ɔgban dɔ -wa n Dëmɛ.»

ɔDhe 'ö ɔya kë "dhü 'yö- pö n -dhe: «'Mɛ 'ö 'wɔn 'gbu- =gban suu 'do 'do -yö -wɔ -nu -ta Atanna -wɔn 'gü bha ɔnë 'wo bha. -A -nu -bha -tɔyang bha- "zu ɔnë 'wo- wo "bhlaanë ɔyɔɔn 'ka 'yö "puu 'ka bha. ¹⁵ 'Wɔn 'ö- -wɔn 'gü 'yö 'wo dɔ sië Atanna wëédhö yi ɔgban 'ka -a -bha -blüédhe -gbloo wëédhö, 'yö 'wo- -dhökë sië- -dhökëgüko 'gü bha 'yö bha. 'Mɛ 'ö -ya -sü 'ka 'ö -bha -blüédhe -gbloo -ta bha ɔnë dho- -nu -maa kë. ¹⁶ Din-

'yii 'dho zun- nu -bha 'zü, "εεν 'yi mü -dho 'yii 'dho- nu kë 'zü, "εεν 'yëng-, "εεν -yua me -bha -pë 'bha -zian 'yii 'dho 'yua- nu -bha 'zü tongtongdhö. ¹⁷ -A -gen -mü □dhe "bhlaanë 'ö do sië 'me 'ö -gbloo 'kpiisü -ta bha- wëedhe □dede 'gü bha □në dho- nu -maa kë □dhe -tuü -maakëme 'dhö, 'yö dho- nu 'ka "yigö -nu 'ö 'waa "bhüü, "këε 'ö □sii 'ö 'yaa yën -a -kë me -dhe bha- -dhe 'gü. 'Yö Atanna -dī 'pö 'ö- nu "yanyi □gban bho- nu "yan "dhiü "pεεpedhö.

8

'Sëedhe "dhiü -ta 'ka -pë "saople bha- "saople -naa "pv -kō

¹ □Dhe 'ö- dhe bha □ya kë "dhü, 'yö "bhlaanë bha 'ö "klëë- kpo 'sëedhe -bha -pë bha- "saople -naa bha- -pv. □Dhe 'ö □yaa- "pv, 'yö -dhea -yö ga dhang- 'gü dingdhö "töng 'ö □moo "töng do -pe 'gü -sü -bha bha- 'ka. ² □Dhe 'ö □ya kë "dhü, 'a dho -dhe -ga, kö □wa "truu "saople 'gü □gblü Atanna -bha "kië "saople 'wo do sië- wëedhö bha- nu -ta.

³ Kö- bha "kië -nu bha- "wëε do 'bha □ya nu □ya do -dhakëtagwë "klü bha- "soo, kö pë "fië 'wo -dhasikloo -gü 'gü bha- do 'ö "sënnng 'ka □ya □kwëε-. 'Yö 'wo -dhasikloo 'dhe 'wo- gü bha- 'gbe □dede nu- -dhe kö -ya "gü -gwë "klü 'ö "sënnng 'ka bha- -ta, kö -yö 'më 'wo bō Yesu 'ka bha- nu -bha -bhea Atanna -dhe -wu -nu bha- nu "dhiü □loo 'më 'ö -ya -sü 'ka -gbloo 'kpiisü -ta bha- -bha.

⁴ 'Yö -ya 'pë bha- "gü -sü -bha, 'yö- "gbiën -sé 'ö go- =kwëε bha 'ö -ya Atanna -go waa- Yesu -bha me -nu -bha -bhea Atanna -dhe -wu -nu 'ö- "dhiü □loo sië- bha bha- 'dhö. ⁵ 'Yö Atanna -bha "kië bha 'ö -dhasikloo -gü 'gü -pë bha- pa peng 'ö go "saa- -bho -ta -gwë "klü bha- ta bha- 'ka, 'yö- =wënnng "kpung □taa. 'Yö dha -yö -ya "wī -sü -bha,

'yö wōodhö 'dhö -ya "wī -sü -bha "kpungtaadhe □gban 'gü, kö dha -yö "yan 'kun sië, kö "sε -yö □zii sië.

⁶ 'Yö Atanna -bha "kië "saople 'ö "truu -yö gun- nu -go bha 'wo -ya wo baa- 'sü bha kö 'wo "truu bha- -piö.

^{1 7} 'Yö- me -bleesü -yö ö -bha -piö. 'Yö mëngga waa- peng waa- =yoon -nu -kaan "kwëë -sü bha 'wo -ya □wënnng -sü -bha "kpung □taa. 'Yö "kpungtaadhe -yö 'pë 'gü -yaaga, 'yö- "pëan do -yö -gü, 'yö "dhü -nu -dī 'pö- nu -bha -yö -kë "dhü, 'yö blëë "dhe □gban -yö -gü.

⁸ 'Yö Atanna -bha "kië -nu bha- me □ple -naa -yö ö -bha -piö. 'Yö 'wo -tōn suu bha 'ö □dhe □wa peng -da pë 'ka bha- -zuö □weeyi □bhaa. 'Yö □weeyi -yö -pë 'gü -yaaga, 'yö- "pëan do -yö -gla □yoon 'gü, ⁹ 'yö pë "pëpe 'ö Atanna -ya -da, 'ö "yaandhe 'ka □weeyi □bhaa, 'yö -pë 'gü -yaaga, 'yö- "pëan do -yö ga, 'yö "yitagö "pëpe 'ö gun □weeyi -ta 'wo -pë 'gü -yaaga, 'yö- "pëan do -yö □see.

¹⁰ 'Yö Atanna -bha "kië -nu bha- me -yaaga -naa -yö ö -bha -piö, 'yö "susëngga 'kpii- do 'bha 'ö gun 'pu sië □dhe "song 'dhö bha 'ö go dhang- -bha 'ö -pö. 'Yö -pö □gwaan "pëpe 'wo "kpung □taa -a -nu -pë 'gü -yaaga -sü -yaaga -naa -ta waa- 'yi 'në sεënnë -nu 'dhö. ¹¹ -A "susëngga bha- 'to 'ö gun 'yö 'wo- dhe «pë "gügüsü». 'Yö "yi "pëpe 'ö "susëngga bha 'ö -pö □bhaa "dhü bha 'wo -kë "gügüsü, 'yö me 'gbe □dede 'wo "yi -nu bha- mü bha 'wo ga.

¹² 'Yö Atanna -bha "kië -nu bha- me -yiisio -naa -yö ö -bha "truu bha- -piö. 'Yö 'yënnng- oo, "su oo, -a sëng' -nu oo, -a -nu 'bhü -sü bha 'ö -pë 'gü -yaaga, 'yö- "pëan do -yö bo 'bhü -sü 'ka. 'Yö 'yënnng- 'gü -yö -pë 'gü 'pö -yaaga, 'yö- "pëan do -yö -gla gbeng 'gü, 'yö gbeng 'gü -yö

-pe 'gü -yaaga, 'yö- "pean do -yö
-gla 'yënnng- 'gü 'gü.

13 A -to -a -dhe -ga -dhe 'gü 'yö
n "tv -yö -da "gblëë- do -wlö -vin
'gü kö -yö ziö sië, kö [ya dhang-
'kun "këe kö -ya pö sië "gbu- 'ka 'ö-
pö: «-Wëëwɔn -wa! -Wëëwɔn -wa!
Atanna -bha "kië -yaaga 'dhe 'wo
to ya [wa wo -bha "truu ya- piö
-yö -dho kë -wëësü "kpuŋgtaame
-nu -gɔ [tɔn -këe!»

9

1 [Dhe 'ö [ya kë "dhö, 'yö
Atanna -bha "kië -nu bha- me
'soodhu -naa -yö 'ö -bha -piö. 'Yö
'a "susëngga do yö kö [ya 'go
dhang- 'gü [ya -pö "kpuŋg [taa.
'A 'dho -dhe -ga kö -klong züziösü
bha [waa- -dhakl nu "susëngga
bha- -dhe. 2 'Yö "susëngga bha
'ö -klong bha- "dhi -pu, 'yö peng
'gbiën -yö -ya 'go -sü -bha -a 'gü
'bu 'bu 'budhö [dhe "gea 'kɔ peng
'gbiën 'dhö, 'yö 'yënnng- gɔ waa-
'tëng- -ta -dhe [gban -wo [tröö tii
'ka mlumengdhö. 3 'Yö -kpaä -nu
'wo -ya 'go -sü -bha peng "gbiën
bha- 'gü 'yö 'wo -pen "kpuŋg [taa.
'Yö 'wo me -wëë -kë wo -faan 'ö
gean"- -nu -gɔ kö [wa me 'kun bha-
nu- nu -dhe. 4 'Yö 'wo -dhio do
-kpaä -nu bha- -nu -ta 'wo- pö 'wa
'dho 'wɔn bho blëë "dhe -nu waa-
'dhü -nu "ëen tapë -nu -zë 'bha
'gü, "këe -wo me "pepe 'ö Atanna
-bha 'klëë- 'yaa 'kpo -sü 'ka- -nu
-bha -a -nu -kpuŋg "dhiü bha [në-
-nu -wëë -kë "dhiü bho. 5 'Yö
'wo- pö -kpaä -nu bha- -nu -dhe
[dhe 'wa 'dho 'me 'wo "dhü bha-
'bha zë tongtongdhö, "këe -wa -nu
-wëë -kë [në- bho "su "soodhu 'ka.
-Kpaä -nu bha- -nu -bha me -wëë
-kë "dhiü bho -sü -yö -kë [dhe
gean"- bha me 'kun -sü 'ö -kë -kɔ
'ö- -bha bha- 'dhö. 6 "Su "soodhu 'ö
-kpaä -nu bha 'wo dho me "bhu-
-nu -wëë -kë wo- -ka bha me "bhu-
-nu -dho -a "slë mɔɔ- kö 'wo ga, 'ö
'wo -ya ga -dho 'ka, "këe 'wii 'dho

ga, ga- -dho [dua- -nu -gɔ 'ö dho-
-nu 'ka [gblëen.

7 -Kpaä -nu 'wo "dhü bha -wo
[dhe [soo 'ö [waa- -ta 'kun kö -yö
'dho -gblü -bha [në- 'dhö. Pë 'bha
'ya -nu -gɔ -bha [dhe "sënnng 'faan-
'dhö, 'yö- -nu wëëdhë -yö bho me
"bhu- -bha -bha. 8 -A -nu -gɔ "dhe
'ö- -nu -gɔ -bha -yö [dhe dhong
-nu -bha 'dhö 'yö- -nu "sɔn -yö bho
laabhöläa -bha -bha. 9 'Yö- -nu
-kuutadhë -yö -kë [dhe -piö "bhëe
'wo -da me -bha bha- 'dhö. 'Yö- -nu
-wlö -vin -yö -kë [dhe gɔ suu 'bha
-nu 'ö [soo -nu -wa -gan bha- kpö
'gbe 'ö 'dho sië -gblü bha -a 'dhö.

10 -Kpaä -nu bha- -nu weng -yö
-gun [dhe -kɔ do 'ö gean"- -nu -bha
'dhö- 'ka bha- 'dhö, 'yö- -nu "plüün
-yö gun. -A -nu weng bha [në 'wo
gun me -wëë -kë "dhiü bho sië- 'ka
"su "soodhu bha- 'ka. 11 Sɔtraan
-bha "kië 'ö -klong züziösü bha-
-gɔ "dhiü bha [në gun -kpaä -nu
bha- -nu -gɔ me 'ka 'ö gun- -nu -dhe
"dhiü. "Yina 'ö "dhü bha -wa -dhe
Eblö -wu 'gü «Abadɔn». 'Yö 'wo-
-dhe glëkö -wu 'gü «Apodhion» -a
'tɔ bha waa- pö "dhü kö -wa pö
«megüseeme».

12 Nëng bha- -gɔ -blëesü [në [ya
ziö bha, "këe -a [ple [në- -nu -wɔn
[ya 'to- 'dhe bha- zian 'gü.

13 'Yö Atanna -bha "kië -nu bha-
me "saodo -naa -yö "truu -piö.
Maa n "tv 'to kö "saabhotagwë
"klü 'ö Atanna -kuu "dhiü bha -wo
do 'bha -yö 'go sië- "gwënnng -ta
-dhe -yiisiö [gban 'gü. 14 'Yö -wu
bha 'ö- pö Atanna -bha "kië "saodo
-naa 'ö "truu bha 'ö gun- -gɔ bha-
-dhe 'ö- pö: «-Bhö "yina -yiisiö 'wo
-kplü -sü 'ka lɔɔ" 'ka [gwaanga
'wo- Öflatö -kë bha- "kpuŋg "dhiü
bha- -nu "pu!» 15 'Yö 'wo "yina -nu
bha- -nu -pu. 'Sa -a -nu -kplü 'wo-
wo mü bha -wa -nu -kplü "dhü
kö "töng [dede bha [në [ya [loo
-dhekpaɔyi bha- 'ka, "su bha- 'gü,
-kwe bha- -ta, kö -wa "pu, kë "dhü
kö -wo "kpuŋgtaame -nu "pe- 'gü

-yaaga, kö -wa "peando □gban zë.
 16 □Dhe 'ö -'dhe bha □ya kē "dhü,
 'yö n "yan 'gü 'dhö -da 'zü -deewo,
 'yö "sodha -nu 'ö woo 'dho -gblü
 bha- bha 'ö 'wo □soo -ta bha 'yö
 'a- -nu yö. 'Yö 'wo- -nu "dhi pö
 n -dhe. -wo -gun mε "gblü mεε
 këng □plε. 17 -Kö 'a- -nu yö- 'ka
 -kaa -ga 'ö ya: "Sodha -nu 'wo gun
 □soo -nu bha- -nu -ta bha- -nu -bha
 -piö "bhεε -nu 'wo gun- -nu -bha
 bha- 'bhü -gun do sië □dhe peng
 'nεε- 'dhö, 'yö- 'bha -nu "yan -yö
 -kē □dhe so 'ö □waa- -da □gla 'gü
 -a "yan 'dhö, 'yö- 'bha -nu "yan
 -yö gun □dhe 'song- "yi 'dhö. 'Yö-
 -nu -bha □soo -nu bha- -nu -gö -yö
 gun □dhe laabhölaa -gö 'dhö. 'Yö
 peng -nu oo, peng "gbiën -nu waa-
 bloon" -nu 'wo gun 'go sië- -nu
 "dhi. 18 'Yö pē -gao -yaaga 'ö -kē
 peng bha waa- "gbiën waa- bloon"
 'ö gun 'go sië- -nu "dhi bha 'wo
 "kpongtaadhe -pe 'gü -yaaga -sü
 "peando □gban 'gü see-. 19 □Soo
 -nu bha- -nu -bha mε zë -faan 'ö
 gun- -nu 'gü bha -yö -gun -a -nu
 "dhi bha waa- -nu weng □nē- 'gü.
 -A -nu weng -nu bha -wo □dhe
 □mlεε 'dhö, -a -nu -gö -yö -dhö 'pö
 'wo mε -nu -wëë -kē "dhiü bho- 'ka.
 20 "Kεε 'wön -nu bha- -nu -kē
 "dhü -sü □gban waa- -bha -bha,
 "kpongtaame -nu -kpea 'wo to 'ö
 'wii ga 'wön bha- "dhiü bha 'wii
 wo bo wo këwön yaa -nu 'ka
 tongtongdhö. -Wo -to woo- "yina
 -nu oo, woo- dhöképē -nu 'wo- -pē
 -kē "sënnng 'ka bha oo, -a 'dhe -nu
 'wo- -pē -kē 'wëë- -nu oo, zën -nu
 oo, -gwë -nu waa- "dhü -nu 'ka
 bha- -dhökē -sü -bha, "kεε 'sa kö
 pē -nu bha 'waa -dhe yö, -a -nu
 "tu 'yaa 'wön ma, kö yöö -nu 'to-
 -nu "ta 'sü -sü □nē- -bha. 21 'Wii
 wo bo- -nu -bha mε zë -sü -nu oo,
 "zöödhε kē -sü -nu, -zua zë -sü -nu
 waa- =kwaan- bho -sü -nu 'ka.

10

'Sëedhe -be 'nē 'bha 'ö Zan -ya

-bhö -a -dhiang 'ö- zë

1 □Dhe 'ö □ya kē "dhü, 'yö
 Atanna -bha "kië 'gü "gbü- do -yö
 go dhang- 'gü 'ö □löö, kö "dhuu -yö
 □klëën -sü 'ka- -zü, kö □kpöng -yö
 □klëën -sü 'ka- -gö -zü 'pö, kö- wö
 'gü -yö 'bhü sië □dhe 'yënnng- 'dhö,
 kö- -gen 'ö- =wlöö -a □gban- kē sië
 □dhe peng gön 'nεε- 'ö këng □sië
 'dhö. 2 Kö 'sëedhe -be 'nē 'dεdε
 'nē do 'bha -yö "pu -sü 'ka kö -ya
 □kwεε-. 'Yö Atanna -bha "kië bha
 'ö ö -kö -së 'gü -gen -ya □weeyi -ta,
 'yö ö □kwaa 'gü -gen -gban "kpong
 □taa. 3 'Yö □gbla "gbü- 'ka □dhe
 laabhölaa 'ö -wü -a 'dhö. □Dhe
 'ö bo "wü -sü 'ka "gbü- 'ka □dhe
 -kö bha- 'dhö, 'yö dha -ya "dhiü
 kun- -gö, 'yö -wü -ta -gen -yan 'ka
 "saople. 4 □Dhe 'ö dha -yö bo "wü
 -sü 'ka, 'yö 'a- pö 'a 'wön 'ö -kē bha-
 -ben zë, "kεε 'yö -wu do 'bha -yö
 bö dhang- 'gü 'ö- pö n -dhe: «"Wü
 'ö dha -ya wo -gen -yan 'ka "saople
 bha -wu 'ö- pö bha- 'to i -dü -gö,
 'bha 'dho- -ben zë.»

5 □Dhe 'ö □ya kē "dhü, 'yö
 Atanna -bha "kië 'dhe 'a- yö, 'ö-
 -gen do- gun □weeyi -ta 'ö- do-
 gun "kpong □taa bha 'ö ö -kö -së
 "dhiü □wü dhang- 'gü, 6 'Yö -sö
 -bhö Atanna 'ö 'dhö -todhü 'ka
 'ö- bhö -yi 'yaa 'dhö 'ö- ga -yi
 'yaa 'dhö, 'ö yö □nē dhang- waa-
 'gü -pē -nu, "se waa- -tapē -nu,
 □weeyi waa- =bhaapē -nu -da bha-
 wëëdhö 'ö- pö: «Atanna -bha yi
 -kpo "kpongtaadhe -gö -sü □ya bo,
 7 -a -gen -mü □dhe -a -bha "kië
 "saople -naa 'kö bha -ya zun ö
 -bha "truu bha- -piö -sü -zë -bha
 bhoo, Atanna yöö zun □nē- wo
 'wön 'ö -bhö -zö "piö yi 'bha -yi
 'bha 'ka 'ö- to "dhiü 'ö- -dhiang zë
 ö -wudhiüloomε -nu -dhe bha- kē
 -sü -bha.»

8 □Dhe 'ö □ya kē "dhü, 'yö -wu do
 'ö go dhang- 'gü 'a- ma -blεsü bha
 'ö- pö 'zü n -dhe 'ö- pö: «-Bhö 'dho
 kö 'sëedhe -be 'nē 'ö "pu -sü 'ka
 'ö Atanna -bha "kië 'ö do □weeyi

waa-"se -a -nu -ta bha- =kwεε- bha 'i- 'sü.»

⁹ 'Yö 'a dho Atanna -bha "kië bha- "piü, 'yö 'a- pö- -dhe -yö n gba 'sëedhe bha- 'ka. 'Yö- pö n -dhe: «-Bhö -a 'sü kö 'i- -bhö. -Yö -dho kö "gügüsü i "gblüüdhe -zë 'gü, "kεε -yö -dho kö i "dhi □dhe "zoyɔn 'dhö.»

¹⁰ 'Yö 'a n -kɔ -da 'sëedhe -be 'në 'ö gun- =kwεε- bha- 'gü 'yö 'a- -bhö. 'Yö -kë n "dhi 'pö □dhe "zoyɔn 'dhö tɛan- 'ka, "kεε □dhe 'a bo- "mëng -sü 'ka, 'yö -kë "gügü -sü 'ka n -bong -zë 'gü.

¹¹ □Dhe 'ö □ya kö "dhü, 'yö 'wo- pö n -dhe: «-A -dhea -bha □dhe 'i -wu 'ö Atanna -ya dɔ i "dhi kö 'i- "dhiü □loo "sego 'gbe, me suu 'gbe, -wu suu 'gbe waa- -gblüde 'gbe -bha bha 'i- pö -kɔ -dee do 'bha kë.»

11

Atanna -wɔdhiüloomε -nu □ple 'ö dho- -nu bɔ -a -dhiang 'ö Zan -ya zë

¹ □Dhe 'ö go- 'gü, 'yö 'wo n gba -kaa "dhü "kplü do 'bha 'ö -dhe -dan 'ka -pë 'ka, 'ö bhö "dhü -bha bha- 'ka 'yö 'wo- pö n -dhe: «-Bhö "wlü kö 'i Atanna -dhökëgükɔ waa- -bha "saa- -bho -ta -gwë "klv bha- dan, kö 'me 'wo- -dhökëmε -nu 'ka 'kɔ bha- 'gü bha 'i- -nu dhung. ² "Kεε -a -bha 'kɔ -züdhe 'dhe 'ö "wasi 'dhö "kan -sü 'ka- zü 'ö "kpenngdhö bha 'i yö -zë 'to "dhü, 'bha 'dho- dan, -a -gen -mü □dhe □wa yö -zë nu 'me 'waa 'dhang bho Atanna "dhiü 'wo go "se "wεε 'gü, 'ö 'wo dho -gblü -da Zedhizadhëmö -pö ya- -ta bha- -nu -dhe kö -wa 'kun -gblü 'ka, kö -wo -ya -gɔ "dhiü -kwε -yaaga waa- "su "saodo 'ka. ³ 'Yö 'a n -wɔdhiüloomε -nu □ple bɔ kö □wa bhɔɔ sɔ -da wo -bha, kö -wa -zɔn "kpungtaame -nu -dhe □dhe -a -dhea -bha □dhe -wo -wëewɔ 'kpɔ wo -dɪ -bha -a -nu këwɔn yaa -nu -wɔn 'gü kö -wo wo wo

slëë- Atanna "piü, 'yö 'wo Atanna -wu "dhiü □loo- 'ka 'mε 'wo bha- -nu -bha -dhekpaɔyi "gblü do 'ö -ta □ple waa- -dhekpaɔyi -kaong "saodo 'wo dho -ya 'ka 'pö- bha- -gɔ "dhiü bha- 'ka.»

⁴ "Dhü 'wo- odhivö -dhü -kë bha- =ple waa- -dhangbha □ple 'wo dɔ -sü 'ka Atanna 'ö "kpungtaadhe dëmε 'ka bha- -kuu "dhiü bha □në 'wo- "sεε- -nu 'wo dho nu "dhü bha- -nu 'ka. ⁵ 'Mε 'wo "dhü bha mε 'bha □yaa- pö 'ö 'wɔn yaa kë- -nu 'ka, 'yö peng -yö go- -nu "dhi 'yö- -nu 'yaɔ- -nu bha- -nu -bhö. -Kɔ 'ö 'mε 'wo dho- pö 'wo 'wɔn yaa kë- -nu 'ka, 'wo dho- -mε -nu zë- 'ka 'yö bha. ⁶ □Ya 'go yö -zë 'gü, mε □ple bha -kɔ -kpa dhang- -bha "sɪ -ya -nu -dhe kö "tüng 'wo Atanna -wu pö sië- 'ka bha dha 'ya 'dho ban- 'ka, 'ö "yi -gla □yɔɔn 'gü "sɪ 'dhö- -nu -dhe 'pö, 'ö -ya mü 'zü 'ö 'wɔn suu "bɔ suu 'ö- -wo "kpungtaadhe -ta -dho □yaa- -nu kë, 'ö- kë "sɪ -yö -kë -nu -dhe kö -wa kë "dhü "tüng 'ö -dhi -nu -dhe -a 'ka.

⁷ "Kεε yi 'ö mε □ple bha 'wo dho wo bo- 'ka -wu 'ö Atanna -ya kpɔ- -nu -bha bha- pö -sü 'ka -a 'ka bha, wü "dhabhli -sü 'bha 'ö go -klong züziö Sü bha- 'gü bha -yö -dho -gblü -da -a -nu -ta 'ö- -kɔ -yö -ziö -nu -gɔ 'ö- -nu zë, ⁸ 'ö- -nu □gee -yö to -kpinng -ta 'pö- 'kpii- 'wo- -nu Dëmε dɔ "dhü -bha -a 'gü bha- 'gü. -A 'pödhε bha □në 'wo- 'to -da □gla 'gü 'wo- -dhe Sodömö "εεn Ezitö bha. ⁹ Mε suu 'gbe, 'wo go "sego 'gbe □dede 'gü, 'ö 'wo -wu 'gbe □dede pö, 'ö 'wo go "se suu 'gbe □dede 'gü -wo -dho -a -nu □gee bha- -ga -dhekpaɔyi -yaaga waa- 'gbu 'ka kö 'waa "wɪ- -bha kö -wa -nu □gee bho. ¹⁰ Mε □ple bha- -nu ga -wɔn -dho dhi "kpungtaame -nu -dhe, 'ö- -nu □nii -da □dedewo 'ö 'wo pë -nu □gbaɔ -zianwo wo 'ko -nu -gɔ -a -wɔn 'gü, -a -gen -mü □dhe kö mε □ple bha □wa □gbaɔn □dedewo "kpungtaadhe

-ta. 11 "Κεε -dhekpaɔyi -yaaga waa-'gbu bha ꞥya bho-"dhiü, "tεε -sü-dee 'bha-dho 'go Atanna "piü 'ö -da 'zü- -nu 'gü 'wo -bɔ, 'yö me "ʊʊ me 'ö ꞥya 'ö "yan -kpan -nu -bha, 'yö "suü -ziisü -yö -da 'gü. 12 'Yö -wɔ do 'bha 'yö bɔ dhang-'gü 'ö -wɔ Atanna -wɔdhiüloome -nu ꞥple bha- -nu -dhe 'ö- pö: «-Ka nu yö!» 'Yö 'wo ꞥwlü kö dha 'kpong- =ya kpa- -nu bha 'yö 'wo dho dhang-'gü, kö- -nu 'yaɔ- -nu bha -wa -nu ga sië. 13 'Yö "se -yö zun ꞥzii -sü -bha "tüng do bha-'gü, 'yö 'pö-'kpii- bha 'ö -pe 'gü -kaɔng do, 'yö-'pɛan do -yö ꞥwɛnng, 'yö me -dhü "gblü "saɔple -wɔ ga "se ꞥzii -kɔ do bha-'gü, 'yö me -kpea 'wo to bha "suü 'dhö -da -nu 'gü, 'yö 'wo -ya Atanna 'ö dhang-'gü bha-'tɔ bho -sü -bha.

14 Kö nɛng bha- =ple -naa ꞥnë ꞥya ziö bha, "kεε -ka ka -dɪ 'kun, -a -yaaga -naa -yö nu sië.»

"Truu "saɔple -naa "wɪ -kɔ -dhi-ang 'ö Zan -ya zë

15 'Yö Atanna -bha "kië -nu bha-"saɔple -naa -yö 'ö -bha "truu -piö. 'A dho n "tɔ 'to kö -wɔ 'gbe -yö "wɪ sië dhang-'gü -yuudhö 'ö- pö: «-Gblüdedhe -kë "kpong ꞥtaa "sɪ ꞥya 'to 'mε 'ö- -dhe, dɔ -kɔ ya-'gü yö -mü kwa Dëme Atanna waa-bha -Yame bha ꞥnë- -nu 'ka, yö -zë -a -bha me -dhe bha- "dhiütodhe 'yii 'dho kë tongtongdhö, -yö -dho -a kë -todhö 'ka!» 16 ꞥDhe 'ö ꞥwaa-pö "dhü, 'yö me zizi -nu -kaɔng ꞥple ga -yiisiö 'wo -ya -sü 'ka wo -bha -blüdedhe -gbloo -ta Atanna wëëdhö bha 'wo zun wo kpiö 'gü, 'yö 'wo zun Atanna -dhökë -sü bha 'wo- pö: 17 «'Yi Dëme, yi -bha Atanna 'gügbɪsü, bhi i gun yi 'bha 'ka, 'i -tun ꞥdεε bha, 'ya i nuε" bho -kɔ 'i- -da i -bha 'gügbɪdhe 'gü 'ö 'bha zun -gblüdedhe kë -sü -bha bha- -wɔn 'gü, 18 "se ꞥgan "pɛpe 'gü -mε -nu zuë" -gun "wɪ -sü 'ka, "kεε i -bha bhlɔɔ bho i 'gü "tüng

ꞥya ꞥloo ꞥtɔn, i -bha za -dɔ 'mε ꞥwa ga -a -nu -bha "tüng ꞥya ꞥloo, kö 'mε 'wo i -wɔdhiüloome -nu 'ka 'i- -nu ꞥsaa bho waa- me "gblügblü -nu "εεn 'nεsεennë -nu 'wo -suü i -gɔ, 'wo i ꞥbhlëé -ya bha- -nu 'dhö. I -bha 'wɔn -bho "se seemε -nu 'gü "tüng ꞥya ꞥloo!»

19 ꞥDhe 'ö ꞥya kë "dhü, 'yö Atanna -dhökëgükɔ 'ö dhang-'gü bha-'dhi -yö -pɔ, 'yö me ꞥgban 'wo wo "yan -kpan 'tɔng- 'ö -mlεε -dee -da waa- me "bhü- -nu -a -nu ꞥzinng 'gü bha- =gbëë bha- -bha. 'Yö dha -yö -ya "yan 'kun -sü -bha kö -yö "wɪ sië, 'yö pë 'bha -nu 'wo -ya "wɪ -sü -bha, 'yö "se 'dhö -ya ꞥzii -sü -bha, 'yö mɛngga 'dhö -ya ꞥwɛnng -sü -bha.

12

Dhebhɔnë do 'bha waa- 'yi-nagɔn -ziisü 'ö Zan -ya yö -a -nu -dhiang 'ö- zë

1 ꞥDhe 'ö ꞥya kë "dhü, 'yö "dhabhli 'dhö -da dhang-'gü, 'yö 'a dhebhɔnë do yö kö ꞥya 'yɛnng-kë sɔ 'ka ꞥyaa- -da 'ö -bha, kö -yö dɔ -sü 'ka "su -ta, kö 'faan- 'ö- -gɔ -bha bha "susɛngga -kaɔng do ga ꞥple ꞥnë -ya -sü 'ka- -bha. 2 "Κεε kö- 'gu -ya bho -klekledhö, kö- 'në 'kpo "tüng ꞥya ꞥloo, kö -yö "gbla -zianwo sië- "gblüüdhe 'ö- piü sië bha- -wɔn 'gü.

3 'Yö "dhabhli bha- -dee 'bha -yö -da 'zü dhang-'gü -a 'dhe bha-zian 'gü. 'Yö 'a "yina -ziisü do yö, "yinagɔn bha -yö -gun -zaɔndhö, 'yö- -gɔ gun "saɔple, 'yö- -sɔga gun -kaɔng do, 'yö -gbloo 'faan- yö gun- gɔ "saɔple bha- =gban -bha. 'Yö- wɛng -yö gun. 4 'Yö 'ö wɛng bha- sü, 'yö "susɛng 'ö dhang- -bha bha- -pe 'gü -yaaga -sü "pɛan do bho 'mü 'yö- =wɛnng "kpong ꞥtaa, 'yö dho 'ö dɔ dhebhɔ 'ö- "gblüüdhe 'dhö- kë sië bha- wëëdhö, kë "dhü kö ꞥya 'në 'kpo kö 'ö 'to "sia- mü 'ö- -bhö. 5 'Yö dhebhɔ bha 'ö 'nëglɔɔn do kpo, -a gbö bha ꞥnë 'dho -ya

"se ɔɔban "pepe -go "dhiü, 'ö- bha medhe -yö -ziö -gblüde "pepe 'wo "kɔung ɔta -a ɔɔban "pepe -bha -ta, "keɛ 'yö "yina gɔn bha- -kɔ 'yii ɔmɔɔ- -bha. 'Yö 'né bha 'wo- sü 'wo dho- 'ka Atanna 'piü dhang- 'gü, -a -bha -blüdedhe -gbloo "sɔɔ. ⁶ 'Yö dhebhɔ bha 'ö ɔdua 'yö dho "tung -ta, -dhe 'ö Atanna -ya -yɛa ɔbaa- -bha bha- 'gü, kö -wa "dhiü gba mü -dhekpaɔyi "gblü do -ta ɔple waa- -dhekpaɔyi -kaɔng "saodo 'ka.

⁷ ɔDhe 'ö ɔya kɛ "dhü, 'yö -gblü -yö -da dhang- 'gü. 'Yö Atanna -bha "kiɛ 'kpiisü 'wo- Misédhö kɛ bha waa- -bha -mɛ -nu -nu -ya 'ka zɛ -sü -bha "yina bha- 'ka 'yö weng- -nu 'wo ɔgɔɔn waa- -bha "kiɛ -nu 'dhö 'pö. ⁸ "Kɛɛ 'yö Misédhö waa- -bha -mɛ -nu -a -nu -kɔ -yö -ziö "yina bha waa- -bha -mɛ -nu -a -nu -go, 'yö 'wo- -nu -kɛ dhang- 'gü 'wo- -nu bɔ "kɔung ɔta. ⁹ 'Yö -zuzugwe 'wo yö ɔnɛ- -dhe ɔmlɛɛ 'ö gun yi 'bha 'ka, 'wo- -dhe 'zü "yina yaa, "ɛɛn Sotraan, 'ö "kpɛnng- -kɛ "kɔungtaadhe -todhüsü -go bha 'wo waa- -bha -mɛ -nu -a -nu -züö "kɔung ɔta.

¹⁰ 'Yö 'a -wɔ "gbü- do 'bha ma dhang- 'gü kö -ya pö siɛ: «Atanna -bha mɛ dha -sü bha- -go ɔya -da 'plöö ɔton ɔdɛɛ! -A -bha -gblüdedhe waa- -bha 'gügɔudhe 'bha 'yaa -bin 'gü 'zü! -A -bha Klisi 'ö- -ya bha ɔya 'ö -bha medhe -faan bha- -zɔn! -A -gen -mü ɔdhe 'mɛ 'ö gun dɔ siɛ Atanna wëédhö 'ö -za dɔ kwa dheebhang -nu -bha 'yɛnng- 'gü waa- gbeng -nu ɔɔban 'gü bha ɔyaa- -züö "kɔung ɔta ɔdɛɛ. ¹¹ Kwa dheebhang -nu -kɔ ɔya ziö -go "bhlaanɛ ɔyɔɔn 'ö ɔwenng -nu -wɔn 'gü bha waa- Yesu -wɔn -dhiang 'wo gun- zɛ siɛ mɛ -nu -dhe bha- 'saa- 'gü. -A -gen -mü ɔdhe kwa dheebhang -nu bha -wo kɛ -we -bha 'wo wootosa nu, 'ö 'wo -we -bha 'wo ga Yesu -wɔn 'gü. ¹² -A -kɛ "dhü -sü bha- 'gü, dhang- waa- 'gü -mɛ

-nu ɔɔban "pepe -ka ka "dhia bho, "kɛɛ "kɔungtaadhe waa- =weeyi -nu ɔnɛ ka -bha ɔya kɛ -wëésü. -A -gen -mü ɔdhe Sotraan ɔnɛ bhloo ɔyaa- pa 'ö nu siɛ- 'ka ka -ta bha, -a 'wɔn ɔya kɛ- "yaan ɔdhe "tüng 'wo- -ya -go 'yaa 'gbɛ 'zü.»

¹³ ɔDhe 'ö "yinagɔn -ziisü bha 'ö- 'wɔn dɔ ɔdhe ɔwa 'ö -züö "kɔung ɔta, 'yö zun dhebhɔ 'ö 'nɛgɔɔn bha- kɔɔ bha- "piü kɛ -sü -bha. ¹⁴ "Kɛɛ 'yö dhebhɔ bha 'wo- gba "gblë- 'kpii- do gban ɔple 'ka kö -ya dɔ 'ö -bha, kö -yö -wlö 'ka -yö 'dho 'ö -yɛa 'wo- =baa "tung -ta bha- 'gü kö -yö -ya mü kö -wa "dhiü gba -kwe -yaaga waa- 'gbu 'ka, kö ɔmlɛɛ bha 'ya 'dho 'ö -kɔ zun- -bha. ¹⁵ 'Yö ɔmlɛɛ bha 'ö "yi bho 'ö "dhi 'yö- =wenng dhebhɔ bha- =keng-, 'yö -kɛ ɔgwaan 'ka, kɛ "dhü kö- "tɛɛ -ya 'sü, ¹⁶ "kɛɛ 'yö "sɛ -yö dhebhɔ bha- -ta kun, 'yö 'ö "dhi -pɔ, 'yö "yi 'ö "yina bha 'ö- =wenng bha- =gban mü "pɛɛpɛdhö. ¹⁷ 'Yö dhebhɔ bha- -wɔn bhloo -yö ma "yina bha- 'gü 'yö- pa kpɛnngkpɛnngdhö, 'yö ɔdhe 'ö -kɛ ɔdhe -a bhloo bha- bho -dhe "wɛɛ 'bhaa 'dhö dhebhɔ 'kö bha- -go bha, 'yö dho 'yö -ya 'ko zɛ -sü -bha dhebhɔ bha- suu 'gü ɔnɛ "pepe 'dhe 'kö to, 'ö 'wo gun Atanna -bha 'tɔng- 'kun siɛ, 'ö 'wo to -kplü -sü 'ka tɛanwɔn 'ö -gban Yesu Klisi -wɔn -bha bha- -bha bha- -nu 'ka. ¹⁸ 'Yö dho 'ö dɔ ɔweeyi "kɔung "dhiü.

13

Wü ɔple 'ö Zan -ya yö -a -dhiang 'ö- zɛ

¹ 'Yö 'a wü do 'bha yö kö -yö 'go siɛ ɔweeyi ɔbhaa. Wü bha- -sö -gun -kaɔng do, 'yö- -go -zɛ 'ö gun "saɔple. 'Yö -gblɔfaan -yö gun kpa -sü 'ka- -sö -kaɔng do bha- =gban -bha 'do 'do. 'Yö Atanna -bha 'fang bho -tɔ -nu 'wo gun -ben zɛ -sü 'ka- -go -nu bha- -bha. ² Wü 'a- yö bha -yö -gun ɔdhe gwee 'dhö, 'yö- -gen -nu 'wo gun

□dhe "sluku -bha 'dhö, 'yö-"dhi -yö gun □dhe laabhölaa -bha 'dhö. 'Yö 'yina bha 'ö ö -bha medhe oo, -a -bha -blüédhe -gbloo waa- -bha 'gügbüdhē □gban nu wü bha- -dhe. ³ "Kee kö wü bha- -gö -nu bha- do □ya kē □dhe pē 'ö □waa- -gi 'ö yöö 'to- bhiē -gö -a 'dhö. "Kee 'yö- bhiē -ziisü bha 'ö dho 'ö ga. 'Yö wü bha- "dhia -yö ma "se -ta -me □gban "pepe 'gü 'yö 'wo -ziö □keng-. ⁴ 'Yö 'wo -ya "yina bha- -dhökē -sü -bha ö -bha medhe nu 'ö- wo wü bha- -dhe bha- -wön 'gü. 'Yö 'wo -ya 'pö wü bha- -dhökē -sü -bha kö -wa pö siē: «'Dee □dhe -zuzugwe ya- 'dhö? 'Dee dho □moo- -bha 'ö 'ko zē- 'ka?»

⁵ 'Yö 'wo Atanna -bha 'fang bho -wü -nu waa- -dt -sü 'kpii- -dhiang -nu zē -faan -da wü bha- 'gü. 'Yö- -kē "dhö "su -kaong -yiisio ga □ple 'ka. ⁶ 'Yö -ya "si -bho Atanna -gö -sü waa- -yēa -bha 'fang bho -sü -bha waa- -me "pepe 'wo- "piü dhang- 'gü -a -nu 'dhö. ⁷ 'Yö- -ga 'ka mü 'yö -ya 'ko zē -sü -bha -a -bha me -nu 'ka, 'yö- -ko -yö □moo- -nu -bha, 'yö- -ko -yö -ziö "siya □gban "pepe suu -gö, 'yö -ya "se □gban "pepe waa- -wü suu "pepe 'ö- -ta -a pö -me -nu □gban -gö "dhiü. ⁸ Me "pepe kö 'wo "kpong ya- =taa, 'ö- -nu 'to -zē 'yaa -ben zē -sü 'ka "bhlaanē 'wo- zē bha- -bha -tosea -kē -bha 'sëédhe 'ö 'me 'wo dha -me -nu 'ka -a -nu 'to 'dhö- 'gü, "se waa- -dhang- -nu kē "tüng 'gü bha- 'gü, -a -nu □gban "pepe- -dho "gblëenu wü bha- =wlöo 'wo- -dhökē. ⁹ 'Me ka 'wön ma -tu 'dhö 'dhö, -kaa dö -sē 'ka kö 'ka 'wön ma! ¹⁰ -A pö 'a- wo "dhü bha- 'klöo- -mü □dhe me "pepe 'kö 'wo bö Yesu 'ka 'wo Atanna -bha me 'ka, -a me 'dhe 'ö -dho -kaso 'gü 'dhö- -bha, -yö -dho 'dho -kaso 'gü, 'ö- me 'dhe 'ö -gokanme 'ka 'wo- -gö -kan. 'Wön 'ö- -wön 'gü, 'yö Atanna -wü -ya pö □dhe 'me 'wo- -bha me 'ka -a -dhea -bha □dhe -wo wo zuē" kē -sea kö

-wo wo -zu yö- -dhe bha 'yö bha.

¹¹ □Dhe 'ö- 'dhe bha □ya kē "dhü, 'yö 'a go mü 'a wü bha- do 'bha yö kö -yö 'go siē "sëedhö, kö -söga -yö □ple □dhe "bhlaa -bha 'dhö, "kee □ya "wü -a -wü -kē □dhe "yina -wü 'dhö. ¹² 'Wön suu "üü suu 'ö wü -blëesü bha 'ö gun- kē siē, -a 'dhe bha- -ko -gun □moo siē- -bha 'pö 'ö- -kē wü -blëesü bha- -bha kē 'gü, 'ö ö faan -wö "kpongtaame -nu □gban "pepe -ta kö -wo wü -blëesü 'ö bhiē -ziisü -yö gun- -bha 'ö ga bha- -dhökē. ¹³ Wü □ple -naa bha -yö gun "dhabhliwön "gblügbü □dede kē siē, 'ö peng go dhang- 'gü 'ö- =löö me □gban "yaan. ¹⁴ -Yö -gun "kpongtaame □gban "pepe göo bho siē 'wön 'ö Atanna -ya kē -sü "sü -kē -dhe 'ö gun- kē siē wü -blëesü bha- -bha kē 'gü bha □nē- 'ka, 'yö- pö "kpongtaame -nu -dhe □dhe -wo wü -blëesü 'wo- -gi -siang 'ka "kee 'ö dha- -gö bha- "blëen- do -pē -kē. ¹⁵ 'Yö Atanna -yö "tēē -sü -da me 'gü -sü "sü -kē wü □ple -naa bha- -dhe 'yö "tēē -sü -da wü -blëesü bha- "blëen- 'wo- -pē -kē bha- 'gü, kē "dhü kö -yö dhiang zē kö me "üü me 'ö 'yii "wü- -bha kö -ya -dhökē, kö -ya zē. ¹⁶ 'Yö wü do bha 'ö ö faan -wö 'zü 'nē 'sëennē -nu oo, me "gblügbü -nu oo, □naome -nu oo, "flëeme -nu oo, □dhuëng -nu waa- 'wlöö- -nu □gban "pepe -ta 'yö 'wo 'klëē- kpo wo -kö -sē 'gü -kodhe □taa -dhe -nu waa- -nu -kpong "dhiü -dhe -nu 'gü. ¹⁷ 'Yö me 'bha -me 'bha 'yaa □moo- -bha kö -yö pē 'dhö, "ëen kö -yö pē 'go, kö 'klëē- 'ö wü bha- 'to -yö gun- 'gü bha, "ëen "nimlöo 'ö □dhe- "blëen- bha- 'dhö bha 'yaa- -me -bha.

¹⁸ 'Me 'ö 'wöndome 'ka -a 'wön -bho 'koo dö "tüng □nē dho kē bha. 'Me 'ö 'wöndome 'ka 'ö- "gblüüdhe -yö 'daönnu, -a -me -dho wü bha- "nimlöo kha- dö, -a -gen -mü □dhe -yö -dho kē me 'bha □nē- 'to 'ka. -A "nimlöo bha □nē këng "saodo -kö

"saodo waa-pë "saodo 'ka.

14

"Tan 'ö 'me 'ö "bhlaanë -ya -nu -gotadhɔ bha 'wo- bho -a -dhiang 'ö Zan -za zë

¹ 'A dho -dhe -ga kö "bhlaanë bha -yö do sië -tɔn 'ö Zedhizadhemo bha- =gbin- waa- me "gblü këng do -ko -yiisiö waa- me "gblü -yiisiö 'ö waa- Dë -a -nu 'tɔ -yö gun -ya -sü 'ka- nu -kpong "dhiü bha- nu 'dhö. ² 'Yö n "tu -yö -da -wu 'bha 'gü dhang- 'gü kö -yö "wɪ sië -wuudhö □dhe "yi 'kpii- 'ö -zuö sië- 'dhö, "εen □dhe -ko 'ö dha -yö -wɪ 'ka bha- 'dhö. -Wu bha -yö -kë 'zü □dhe me kpö 'gbe -bha këngg zë -vin bha- 'dhö. ³ Kö me "gblü drun bha -wo do sië 'me 'ö -gbloo 'kpiisü -ta bha waa- pë "yaandhe -yiisiö bha waa- me zizi -nu bha- nu wëédhö kö -wo "tan -dee do bho sië. "Tan 'wo gun- bho sië "dhü bha me "wεwεε 'bha 'yaa □mɔɔ- bha kö -ya bho kö 'yii kë me "gblü këng do -ko -yiisiö waa- me "gblü -yiisiö 'ö "bhlaanë bha 'ö- nu -gota dho yi 'bha 'ka kö -wo -tun "kpong □taa bha wo -zë -a -nu 'ka.

⁴ 'Mε 'wo "dhü bha □në 'wo wo -dɪ kun -së 'yö 'wo to "slüöslü 'ka, 'yö 'wii zun dhebho -bha tongtongdhö. -Dhe "vɔ -dhe 'ö "bhlaanë bha 'ö gun 'dho sië- bha weng- nu □në 'wo gun 'dho sië wo "kwëë, -a -gen -mü □dhe wo □në "bhlaanë bha 'ö- nu -gota dho kö -wo kë waa- Dë -a -nu -bha 'në -blεsü -nu 'ka me "bhɪ- nu kpö 'gü. ⁵ 'Wii □sua kë do tong- tongdhö, pö -tangga -zian 'yaa- nu -bha.

Atanna -bha "kië -yaaga 'ö Zan -ya yö -a -dhiang 'ö- zë

⁶ □Dhe 'ö □ya kë "dhü, 'yö 'a Atanna -bha "kië do 'bha yö kö -yö ziö sië 'tëng- ta -dhe □gblεen □dede 'gü. Nao -së 'ö go Atanna "piü 'ö 'yaa 'go "gblvɔ tongtongdhö

bha □në 'ö nu- do -dhe 'gü, me "pεpε 'wo "kpong □taa -a -nu -gɔ, kö -ya pö me suu -gao □gban 'do 'do, "segɔ □gban 'do 'do "εen -wu suu □gban 'do 'do pö -me -nu -dhe 'kö -ya pö sië "gbɪ- 'ka 'ö- pö: «-Ka "suü Atanna -gɔ kö 'ka- 'tɔ bho! -A -gen -mü □dhe -a -bha za -do me "bhɪ- -bha "tüng □ya □loo. -Ka 'me 'ö "sε -kë 'ö dhang- -kë, 'ö □weeyi -kë waa- "yigɔ -nu 'dhö bha □në- dhökë!»

⁸ 'Yö Atanna -bha "kië bha- =ple -naa -yö do- 'dhe bha- =keng- kö -ya pö sië 'pö 'ö- pö: «Babidhɔnɔ -pö 'kpii- 'ö gun 'ö -bha "yënnɔɔ bha- 'kpɔ sië "kpongtaame -nu □gban "pεpε -gɔ □dhe we 'dhö 'wo- mü bha □ya 'wü, □ya 'wü -trukpe -trukpedhö.»

⁹ 'Yö Atanna -bha "kië bha- -yaaga -naa -yö do- 'dhe bha- =keng- 'pö kö -ya pö sië 'ö- pö: «Mε "vɔ me 'ö yaa- wü bha- -dhökë "εen 'ö yaa- "blεen- bha- -dhökë, 'ö- bha -ben bha- -ya 'ö -kodhe -bha, "εen 'ö -kpong "dhiü, ¹⁰ -a -me -dho Atanna -bha -mawönsiödhe 'ö "yi 'yaa- "piü bha- mü □dhe -ko 'wo we "dhiü- mü- 'ka bha- 'dhö. Mε "pεpε 'ö waa- -kë "dhü, -a -me -nu -dho -wëédhe yö peng 'ö 'yaa "dhuu bha waa- blɔɔn" peng □në- 'gü Atanna -bha "kië "slüöslü -nu bha waa- "bhlaanë -a -nu -kuu "dhiü. ¹¹ Peng 'ö "dhü bha peng 'ö- "gbiën -yö bho -todhö 'ka, 'ö "tεpαdhe 'yaa- 'gü, 'ö- 'yënnɔɔ- 'gü 'yaa 'dhö 'ö- gbeng 'gü 'yaa 'dhö yö -mü. 'Sa yö □në me "pεpε 'wo dho wü bha- -dhökë waa- "blεen- bha- 'dhö, "εen 'ö dho 'klëë- 'kpɔ- nu -bha bha wo dho 'dho- 'gü.

¹² 'Wɔn 'ö- -wɔn 'gü 'yö Atanna -bha me -nu 'ö pö 'aa- -nu -bha, 'ö 'wo- -bha 'tong- kun "εen 'wo -zv yö Yesu -dhe bha 'wo dho- 'kun "gbɪ- bha 'yö bha.

¹³ □Dhe 'ö □ya kë "dhü, 'yö -wu 'bha -yö bɔ dhang- 'gü 'ö- pö n -dhe 'ö- pö: «'Wɔn 'ö maa- pö bha -bhö

-a -ben zè! -A pö me "pepe 'wo dho ga Atanna -bha zian -ta 'ö go [dɛɛ bha 'ö dho- 'ka "dhiü bha- nu -dhe -a -nu -bha -së! 'Wɔn 'ö- wɔn 'gü 'yö 'Nii- "slüöslü yöö [dede 'ö- zio -ta -zio 'ö- pö: «-Yö "dhü tɛan- 'ka, -a -gen -mü [dhe sëë 'wo- bho bha -wo -dho wo 'gü [dhië- zian- ta bha 'yö bha. -A -gen -mü [dhe 'wɔn -sengbɔ -nu 'wo- -kë kö -wo -tun "yaan bha -wo -dho -kpan [gban -bha Atanna -kuu "dhiü.»

14 A -to -dhegadhe 'gü, 'a dho "kan 'zü n -ta kö dha 'kpong- "puu do 'bha [ya -wo "yɛa, kö pë 'bha -yö -ya -sü 'ka- ta [dhe mɛ "bhü- 'dhö. Kö "sënnng faan- ya -gɔ -bha, kö -dhaa "gang "dhiü- do -ya [kwɛɛ-. 15 'Yö Atanna -bha "kië do 'bha -yö go -dhökëgüko 'ö dhang- 'gü bha- 'gü 'yö zun- pö -sü bha 'mɛ 'ö gun -ya -sü 'ka dha 'kpong- ta bha- dhe "gbü- 'ka 'ö- pö: «-Bhö i -bha -dhaa "gang bha- 'sü kö 'i "kpongtaadhe -mlü "kan- 'ka, -a -gen -mü [dhe [ya kë [dhe -mlü -pë kë -sü -bhlaa [në- 'dhö, Atanna -bha za do mɛ "bhü- nu -bha "tüng [ya [loo.» 16 'Yö 'mɛ 'ö gun -ya -sü 'ka dha 'kpong- ta bha 'ö -kɔ -da ö -bha -dhaa bha- 'gü, 'yö "kpongtaadhe -mlü -kan.

17 'Yö Atanna -bha "kië do 'bha -yö go 'zü- dhökëgüko 'ö dhang- 'gü bha- 'gü kö -dhaa "gang "dhiü- bha- do 'bha [ya [kwɛɛ- pö 'yö zun "kpenng.

18 'Yö Atanna -bha "kië "wɛɛ do 'bha 'ö -kɔ -zio peng -gɔ -sü "st 'dhö- dhe bha 'ö go- dhökëtagwë "klü bha- 'gü, 'yö- pö mɛ 'dhe -dhaa "gang gun- =kwɛɛ- bha- dhe "gbü- 'ka 'ö- pö: «-Bhö i -bha -dhaa "gang bha- 'sü kö 'i -drɔɔ -dhü -nu 'wo "kpong [taa bha- nu -kpaa "kan- 'ka, -a -gen -mü [dhe 'ö [dhe -drɔɔ -dhü 'dhö kö- ga [gbaan -pë kë. 19 'Yö Atanna -bha "kië bha 'ö ö -bha -dhaa "dhiü- bha- sü 'ö- zio "kpongtaadhe [gban 'gü, 'yö -drɔɔ ga bha- =gban bho, 'yö-

=loo -gwë "wlü 'kpii- do 'ö [dhe 'wɔn 'ö Atanna dho- wɔ (mɛ 'wii 'ö [bhllë -ya) -nu -ta -a -zɔn 'ka 'dhö bha- 'gü, 'pö- =taama -dhe 'bha 'gü mü. 20 'Yö 'wo -drɔɔ ga bha- zɔn "wlü 'kpii- bha- 'gü 'pö- =taama -dhe bha- 'gü, 'yö [yɔɔn 'ö go "wlü bha- 'gü 'yö- -gböng -yö -zio 'yö "kidhung këng -yaaga "ta sü, 'yö- bha -kë [gblɛɛn -sü 'gü, [soo [ya -da [bhaa 'yö -ya -kafe 'ö- "dhi bha- -naa -ta.

15

Atanna -bha "kië -nu 'ö nëng -gao "saɔplɛ -yö gun -a -nu -gɔ 'ö Zan -ya -dhe yö -a -dhiang 'ö- zë

1 'Yö n "yan -yö -da 'zü "dhabh- liwɔn -ziisü 'ö- 'wɔn -yö mɛ kɔn -a -dhe 'gü dhang- 'gü. 'Yö 'a Atanna -bha "kië "saɔplɛ yö kö nëng "saɔplɛ -ya -nu -gɔ 'do 'do 'ka. Nëng -totaamasü 'ö dho -ya "kpongtaadhe "dhiü kö -yö kë Atanna -bha -mawɔnsiödhe "dhiütodhe 'ka bha [në gun bha.

2 'A dho -dhe -ga kö pë 'bha 'ö mɛ "yan -yö [zio- 'gü [dhe "dënggɔ 'dhö bha -yö wɔ -sü 'ka mü mɔɔdhö -dhe [gban 'gü, "kɛɛ kö peng -yö kaan- sü 'ka- 'ka. 'Yö 'mɛ 'wii wo -gɔ 'dho "sia- wü bha- dhe tongtongdhö 'ö 'wo to- "gbü- 'ka- ta waa- "blɛɛn- bha waa- 'tɔ -ben 'ö "nimlɔɔ 'ka bha- 'dhö bha 'a- nu yö kö -wo dɔ sië "yi [gblü bha- "sɔɔ, kö kɔnng -nu 'ö Atanna -ya nu -nu -dhe bha -ya -nu [kwɛɛ-. 3 Kö -wa 'tɔ bhɔ -tan 'ö Moizö 'ö -kë -a -bha yëkëmɛ 'ka bha 'ö- bho yi 'bha 'ka bha waa- "bhlaanë bha- -bha bho sië 'wo- pö: «'Gü "gbü- Atanna, i këwɔn -nu -wo "mlümlüsü 'ö 'wo [bhllëesü [dedewo. Bhi [në 'i -gblüdë "pepe 'wo "sɛ -gɔ "dhiü, -a -nu [gban -bha -gblüdë 'ka, i këwɔn 'bha 'yaa [sua 'ka, 'yö pö 'aa- bha -bha tongtongdhö. 4 'Dee 'yii 'dho "suü i -gɔ, yi Dëmɛ? 'Dee 'yii 'dho "wɔ- bha kö -yö i 'tɔ bhɔ?

-A pö 'yi- wo "dhü bha- 'klɔɔ- -mü
□dhe bhii dosengseng □në pö 'aa i
-bha tongtongdhö, -a -wɔn 'gü "sɛ
□gban "pɛpɛ suu- dho nu 'wo zun
wo kpiö 'gü bhi □në i -dhe 'yö 'wo i
-dhökë, -a -gen -mü □dhe i këwɔn
-nu 'ö pö 'aa- 'bha -bha bha- 'bha
'yaa -bin -sü 'ka mɛ 'bha -gɔ 'zü.»

⁵ □Dhe 'ö- 'dhe bha □ya kë
'dhü, 'yö 'a Atanna -dhökëgüko
'ö dhang- 'gü, 'ö bɔɔ" 'ö- -yɛa 'ka
bha 'ö- 'gü bha- yö kö- "dhi □ya
'pɔ. ⁶ Yö- bha "kië "saɔplɛ 'ö nɛng
"saɔplɛ bha 'ö gun- nu -gɔ bha 'wo
gɔ 'kɔ bha- 'gü 'wo zun "kpɛnng,
kö sɔ "puu 'ö 'bha- ga 'ö dɔ i "yan
'gü -glanglandhö bha -ya -nu -bha,
kö "sɛnng kwipen -yö -ya -sü 'ka-
-nu -bha sɔ bha- ta -a -nu -kuu 'gü
-dhe "töng 'gü. ⁷ Yö pɛ "yaandhe
-yiisiö 'wo Atanna -kuu "dhiü bha-
mɛ do -yö "sɛnngbɔnë "saɔplɛ, 'ö
pa -sü 'ka Atanna 'ö 'dhö -todhü 'ka
bha- bha -mawɔnsiödhe 'ka bha-
-nu -a -bha "kië "saɔplɛ bha- nu
-dhe. ⁸ Yö Atanna -dhökëgüko bha
'ö pa -a -bha 'tobhodhe waa- bha
'gügbudhe peng "gbiën 'ka, 'yö mɛ
'bha 'kɔ 'yaa gun □mɔɔ sië- bha kö
-yö -da -a -dhökëgüko 'gü -a "töng
'dhe 'kö bha- 'gü kö nɛng "saɔplɛ
'ö- bha "kië "saɔplɛ bha- nu -gɔ
bha 'yii ziö □kö.

16

*Atanna -bha -mawɔnsiödhe
gbɔnë "saɔplɛ bha- wɛnng "kpɔng
□taa -kɔ -dhiang 'ö Zan -za zɛ*

¹ □Dhe 'ö □ya kë "dhü, 'yö 'a -wu
do 'bha ma kö -yö 'go sië Atanna
-dhökëgüko 'ö dhang- 'gü bha- 'gü
'ö- pö- bha "kië "saɔplɛ bha- nu
-dhe "gbi- 'ka 'ö- pö: «Ka 'dho
kö 'ka Atanna -bha -mawɔnsiödhe
gbɔnë "saɔplɛ bha- 'gü -pɛ □wɛnng
"kpɔng □taa.»

² □Dhe 'ö -wu bha 'ö -wɔ "dhü,
'yö Atanna -bha "kië -nu bha- mɛ
-blɛsü -yö dho 'yö 'ö -bha 'gü -pɛ
□wɛnng "kpɔng □taa. 'Yö bhië
-ziiziisü -nu, "kɛɛ -nɛnɛsü -nu 'wo

-ya "kan -sü -bha mɛ 'wo kë wü
bha waa- "blɛɛn- bha- -dhökë bha-
-nu -bha.

³ Yö- mɛ □plɛ -naa -yö 'ö -bha
'gü -pɛ □wɛnng □weeyi □bhaa.
'Yö □weeyi □gban -yö -kë □dhe
□yɔɔn 'ö □ya kpö 'kun -a 'dhö, 'yö
pɛ "yaandhe "pɛpɛ 'ö- =bhaa 'yö-
=gban -yö ga.

⁴ Yö- yaaga -naa -yö 'ö -bha
'gbɔnë 'gü -pɛ □wɛnng □gwaan -nu
waa- "yi 'sɛɛnnë "pɛpɛ 'ö "kpɔng
□taa -a □gban □bhaa, 'yö- =gban
-yö -kë □yɔɔn 'ka. ⁵ Yö n "tu -yö
-da Atanna -bha "kië 'dhe 'ö- -kɔ
-yö -ziö "yi -nu -gɔ "dhü bha- -wu
'gü kö -ya pö sië: «Bhii Atanna
'i gun yi 'bha 'ka, 'i -tun □dɛɛ, 'ö
'i "slüüslü, 'ö 'wɔn yaa 'yaa zun i
-bha tongtongdhö bha i -bha 'wɔn
-bho mɛ "bhɪ- 'gü -sü 'ö □dhe -kɔ
bha- 'dhö bha- -dhe -mü. ⁶ -A pö
'a- wo "dhü bha- 'klɔɔ- -mü □dhe
'mɛ 'wo bha □në 'wo i -bha yékɛmɛ
-nu zɛ waa- i -wɔdhiüloomɛ -nu
'dhö, 'wɔn 'ö- -wɔn 'gü 'yö 'i □yɔɔn
'kpɔ sië- -nu -gɔ bha 'yö bha, 'sa -a
-dhe □dede □në 'wo- =mɔɔ.» ⁷ Yö
'a -wu do 'bha ma 'zü kö -yö 'go sië
Atanna -dhökëtagwë "klɔ bha- 'gü
'ö- pö: «-Yö "dhü tɛan- 'ka, n Dɛmɛ
ma Atanna, 'ö i -bha 'gügbudhe
-dhiang 'yaa zɛ, i -bha 'wɔn -bho
mɛ "bhɪ- -nu 'gü -sü 'ö □dhe -kɔ
bha- 'dhö bha- -dhe -mü, pö 'yaa i
-bha!»

⁸ Yö Atanna -bha "kië -nu bha-
mɛ -yiisiö -naa -yö 'ö -bha gbɔnë
'gü -pɛ bha- =wɛnng 'yɛnng- -bha,
'Yö 'yɛnng- -yö zun 'ma -sü -bha
mɛ "bhɪ- -nu 'ka wɔɔudhö □dhe
peng 'dhö. ⁹ Yö 'yɛnng- bha 'ö
ma mɛ "bhɪ- -nu 'ka □dedewo 'yö-
-yɛnngdhe kpɔ- bha, "kɛɛ yö -zɛ
□gban 'gü, 'wii wo -kɔ "kan wo
kë -song yaa -nu "dhiü. "Si -zian
□në 'wo- bho Atanna 'ö yö do □në
□mɔɔ- -bha 'ö nɛng suu bha- ya
mɛ "dhiü "ɛɛn 'ö- bho mɛ -ta bha-
-gɔ.

¹⁰ Yö Atanna -bha "kië -nu
bha- mɛ "sɔɔdhu -naa -yö 'ö -bha

gbonë 'gü -pë bha- =wennng wü "dhabhli -sü bha- bha -gblüädédhe -ta. 'Yö -dhe 'gü -yö □tröö tii 'ka -blünblündhö -bha "se "pepe 'ö gun- -godhiü bha- -ta. Pë -ma -a -nu 'ka -ko yaa 'gü yaa bha- -wön 'gü, 'yö- -nu "son -yö -ya -a -nu 'næ- zë -sü bha- -nu □zii -ko yaa 'ö- "dhiü bha- -wön 'gü. ¹¹ 'Wön -ziisü -ziisü -nu 'wo gun kē sië- -nu 'ka, 'ö bhië -nu -wo -kan -a -nu -bha "dhü bha 'yii "sika -zë -da -nu 'gü kö -wo wo -gö 'dho "sia- Atanna -dhe, kö -wa □bhlëë -ya. "Si -zian □në 'wo -bho- -gö -a -nu -bha bhië -nu bha- -wön 'gü, 'yö 'wo wo 'gü -siö woo- 'wön yaa kē -sü -bha 'wo dho- 'ka.

¹² 'Yö Atanna -bha "kië -nu bha- me "saodo -naa -yö 'ö -bha gbonë bha- 'gü -pë □wennng □gwaanga 'kpii- 'wo- -dhe Öflatö bha- -ta. 'Yö "yi bha 'ö □bhüü 'yö to "yæen 'ö- =bhaa bha □në- -bha, kē "dhü kö -yö zian bho -gblüädë -nu 'ö- -nu -go 'yënnng- -wo -zian 'ka -wön -yö gun bha- -nu -gö. ¹³ 'Yö 'a "yina yaa -yaaga 'wo □dhe "töng 'dhö -a -nu yö kö -wo 'go sië wü "dhabhli -sü bha waa- Atanna -wodhiüloomë □suasü bha- -nu "dhi. ¹⁴ "Dhabhliwön -nu kē "yina yaa -nu □në gun- -nu 'ka. 'Yö "yina yaa -yaaga bha 'wo -ziö 'wo dho -gblüädë "pepe 'wo gun "kpongtaadhe □gban -gö "dhiü bha- -nu "piü kö -wa -nu □loo 'ko -ta kö -wo 'dho -gblüädadhe 'gü. 'Sa -gblü bha woo 'dho- -da "töng □dede 'ö- 'gü bha □në dho kē Atanna 'ö- -fiëbhawön 'yaa 'dhö bha- -bha 'ö -bha 'gübgüdhe -zön "kpongtaadhe -dhe "töng "gbü- =dede 'ka.

¹⁵ -A -gen -mü □dhe -dhekpaoyi bha □në Atanna -ya zë- -wön -dhe 'yö- pö 'ö -wu 'gü 'ö- pö: «-Dhe -ga, n nu -sü -dho kē □dhe □kwaanme nu -sü 'dhö (me 'bha 'yii 'dho- "töng do)! 'Më 'ö yaa- -to "yaan -kē kö -yö zun- 'ka "töng bha- -bha Atanna -bha zian -ta, 'ö 'ö -bha -so

kun -së 'ö 'yaa "blë, kē "dhü kö 'ya 'dho ziö 'ö 'kpee- 'ka 'ö 'yiü- -yö do- -bha, kö- -me -bha -së.»

¹⁶ -Dhe 'ö "yina yaa -nu bha 'wo -gblüädë -nu bha- -nu □loo 'ko -ta -a -bha bha -wa -dhe -dhe eblö -wu 'gü Aamagedön.

¹⁷ 'Yö Atanna -bha "kië "saople 'a- -nu yö -a -bha -mawönsiödhe gbonë 'ka wo □kwæ- bha- me "saople -naa -yö 'ö -bha 'gü -pë □wennng 'tëng- -ta "se waa- dhang- -nu □zinng 'gü. 'Yö 'a -wu do 'bha ma kö -yö 'go sië Atanna -dhökëgüko 'ö dhang- 'gü bha- 'gü -gbloo 'kpiisü bha- -dhe 'gü 'ö- pö "gbü- 'ka 'ö- pö: «-A -bha □ya □yën □tön!» ¹⁸ 'Yö dha -yö -ya "yan 'kun -sü -bha, kö -yö "wü sië, 'yö -wu 'bha -nu bha 'wo -ya "wü -sü -bha kö "se -yö □zii sië "gbü- =dede 'ka. "Se 'dhe 'ö □zii 'yi bha- 'ka bha- -bha -kë "gbü- sü bha, -a "sinma -blëesü 'yii kē do 'ö sü- 'ka "se kē -yi -bha 'ö dho 'ö zun- 'ka 'yi bha- -bha. ¹⁹ -A -kë "dhü -sü bha- 'gü, 'pö- 'kpii- 'wo- Babidhönö -dhe -kë bha -yö kē -pe 'ö 'gü -yaaga, 'ö 'pö- "gblögblö "pepe 'wo "kpong □taa -a □gban -yö wü trëntrendhö. Atanna -zu -yö -bö Babidhönö -pö 'wo- -gö -pö -kë bha- =song -nu -ta -ko bha □në- 'gü 'yö 'wön 'ö- -kön din 'yaa -së bha- -wo -ta. ²⁰ 'Yö "se "pepe 'ö "yi □zinng 'gü □zinng 'gü -dhe -nu 'gü -a □gban -yö □dhang waa- -tön -nu 'dhö 'yö 'wo to- 'gü. ²¹ 'Yö mëngga 'ö- do -yö □möö- -bha 'ö "kidhüng -kaong -yiisio bho bha 'ö -ya 'go -sü -bha dhang- 'gü 'ö □wennng me "bhü- -nu -ta. 'Yö 'wo -ya "si bho -sü -bha Atanna -gö nëng 'ö -ya -a -nu "dhiü mëngga -dha ban -sü 'ka bha- -wön 'gü, -a -gen -mü □dhe -yö -gun -ziisü "dhiü ziö 'ka.

17

-Zuadhe 'kpii- 'wo- Babidhönö -dhe -kë bha- -dhiang 'ö Zan -ya zë

1 □Dhe 'ö □ya kë "dhü, 'yö Atanna -bha "kië "saɔplɛ 'ö gbɔnë "saɔplɛ bha 'ö gun-nu □kwɛɛ bha-me do -yö □yɔɔn n "sɔɔ 'yö- pö n -dhe 'ö- pö: «-Bhö nu kö -kɔ 'ö Atanna dho 'wɔn bho- 'ka -zuadhe 'kpüi- 'ö -ya -sü 'ka "yi "gblügblü -nu -gɔ "dhiü bha- 'gü bha 'a- zɔn i -dhe. 2 -A -gen -mü □dhe -gblüdë "pepe 'wo "kpung □taa -wo wo -dɪ -da -sü 'ka yö □në- "piü 'yö 'wo -da -sü 'ka -zua zë -sü 'gü, 'yö- nu -bha "yënnɔ dɔ □ya kë □dhe we 'dhö 'yö- nu zë sië bha.»

3 □Dhe 'ö- pö n -dhe "dhü, 'yö Atanna -bha 'Nii- yö pa n 'ka, 'yö- bha "kië bha 'ö n sü 'yö dho n 'ka "tungtadhe do 'bha bha- 'gü. A dho -dhe -ga kö dhebho 'bha bha -yö -ya -sü 'ka wü -zaɔndhö 'bha 'ö- bha -dhe □gban 'dhö -ben zë -sü 'ka, "kɛɛ 'ö -ben 'ö- bha bha- gban 'dhö "si -bho Atanna -gɔ- wu □në- 'ka bha- ta. Wü bha- gɔ- gun "saɔplɛ, 'yö- -sö -yö gun -kaɔng do. 4 Sɔ -nu 'wo gun dhebho bha- bha bha- 'bha -nu -gun -zaɔndhö □dede 'ka -gbangbandhö, 'yö- 'bha -nu -bha -zaɔndhö -dhe "dhiü 'yii pa -së 'ka, kö -zutapë -nu 'wo- gɔ -a □gban "pepe -yö "sënnɔ □në- 'ka, waa- -gwé □bhlëësü -nu waa- -zɔɔga □bhlëësü -nu 'dhö. Kö "sënnɔ gbɔnë do 'bha 'ö pa -sü 'ka -a kë -song yaya -nu 'ö -gban -bha -zua zë -sü -bha bha- 'ka bha- 'ka. 5 Kö 'tɔ 'ö mɛ 'bhaa- 'klɔɔ- dɔ bha -yö -ya -sü 'ka- kpong "dhiü 'ö- pö: «Babidhɔnö -pö 'ö -zuazëmɛ "pepe □gban waa- 'wɔn yaa "pepe 'ö- yënnɔ -yö Atanna -kë -a □gban dhe 'godhe 'ka.» 6 'A dho -dhe -ga kö Atanna dhɔɔbhaamɛ -nu waa- Yesu "sɛɛ- -nu 'ö- -nu □yɔɔn □wennɔ bha- bian yaa- 'kun, 'a- yö, -a 'wɔn □dede kë n -kɔn.

7 'Yö Atanna -bha "kië bha 'ö- pö n -dhe: «-A 'wɔn -yö i -kɔn -më -wɔn 'gü? Dhebho bha waa- wü 'ö -ya -ta 'ö- -gɔ 'dhö "saɔplɛ "kɛɛ 'ö- -sö 'dhö -kaɔng do bha a

-dho -a 'klɔɔ- pö i -dhe.» 8 'Yö- pö n -dhe: «Wü 'i- -ga bha -yö -gun "yaa yi 'bha 'ka "kɛɛ 'yaa 'dhö 'zü. -Yö -dho 'go -klɔng züziösu bha □në- 'gü "kɛɛ kö- 'gü □në -yö see-. Mɛ "pepe 'wo "kpung □taa 'ö- -nu 'tɔ -ben 'yaa zë -sü 'ka Atanna -bha dha -sü 'sëédhe 'gü "sɛ waa- dhang- -nu kë "töng 'gü bha □wa wü bha- yö, -a 'wɔn -dho -nu 'kɔn. -A 'klɔɔ- -mü □dhe -yö -gun, "kɛɛ 'yaa 'dhö 'zü, "kɛɛ -yö -dho -ya mü 'zü 'ö bho -deewo.

9 Mɛ -mawɔn dho kë 'wɔn -bho 'koo dɔ -sü waa- "gblüüdhe 'daɔnnu -sü -bha "töng 'ö- 'ka -a do 'bha □në bha, kö mɛ -yö 'wɔn bha- 'klɔɔ- dɔ. -A -gen -mü □dhe wü bha- gɔ "saɔplɛ bha -yö -tɔn "saɔplɛ 'ö dhebho bha 'ö -ya -sü 'ka- "dhiü bha □në- "blɛɛn- 'ka, 'yö -ya mü 'zü 'ö -gblüdë "saɔplɛ 'ka. 10 -A -gblüdë "saɔplɛ bha- mɛ "sɔɔdhu -zë -a -nu -bha □ya bo 'nu, 'yö- mɛ do 'ö 'ö -bha kë sië "töng ya- 'gü, 'yö- mɛ do 'bha 'dhö nu sië. -A mɛ 'dhe 'ö nu sië bha yö -zë -yö -dho nu kö "töng 'yaa 'gbɛ 'zü. 11 'Yö wü 'ö gun yi 'bha 'ka, "kɛɛ 'ö 'yaa 'dhö 'zü bha 'ö -gblüdë -nu bha- -nu "saaga -naa 'ka, 'sa -yö -gun mɛ "saɔplɛ -blɛɛsü bha- -nu kpö 'gü, 'yö- 'gü see- "töng 'dhö □loo sië bha.

12 -A -sö -kaɔng do 'i- yö bha -wo -gblüdë -kaɔng do □në- 'ka 'pö, "kɛɛ wo -zë 'wii wo -bha -gblüüdɛdhe zü bho □kö, "kɛɛ -wo -dho "sɛ nu- -nu -dhe 'ö wo -gblüüdɛdhe -kë "töng 'në 'bha 'ka waa- wü bha- -nu 'dhö. 13 -A -gblüdë -nu -kaɔng do bha- -nu zuëpiüwɔn -dho kë do, 'ö 'wo woo- mɛ -dhe waa- -nu -bha 'gügbüdhe sü 'wo- dɔ wü bha- -gɔ. 14 'Yö 'wo 'ko zë Atanna -bha "bhlaanë 'ka, "kɛɛ -a -nu -kɔ 'yii 'dho □mɔɔ- -bha, "bhlaanë bha- -kɔ -dho ziö- -nu -gɔ, -a -gen -mü □dhe yö □në mɛ -gɔdhiümɛ □gban -bha -gɔdhiümɛ 'ka, 'yö -gblüdë □gban

-bha -gblüdë 'ka. "Bhlaanë bha 'ö ö -bha me -nu 'ö- nu -dhe, 'ö- nu -ya, 'ö 'wii 'go wo -wu -ta tongtongdhö, "εen 'ö 'wii "kan- bha bha [në weng- -nu -a -nu -ko dho ziö -gblüdë -nu bha- -nu -go "dhü bha.»

¹⁵ Yö Atanna -bha "kië bha 'ö- pö 'zü n -dhe 'ö- pö: «"Yi -nu 'ö dhebho bha 'ö gun -ya sië -go "dhiü bha, "siya -nu oo, me kpö -nu oo, "εen "segö -nu waa- -wu suu "pepe 'ö "kpung [taa -a pö -me -nu [gban [në- -nu -zön 'ka 'dhö bha. ¹⁶ -A wü bha waa- -sö -kaong do 'i- yö bha -wo -dho wo zü kë do 'wo -da -zuadhe bha- -dhe pë "piü, 'wo- =slöcpë [gban "pepe sü- go 'wo so [gban bho- -bha 'ö to ö 'kpee- 'ka, 'ö -ya mü 'wo- -wü 'bha 'bho, 'wo- -kpea do peng "dhiü.

¹⁷ -A -gen -mü [dhe Atanna yöö [dede [në ö -wu kpö- -nu -bha kö 'wön 'ö- -zu "piü [dhe 'ö- kë 'nu -zuadhe bha- 'ka bha wo -zë -wa kë, [dhe waa wü -nu bha -wo wo zü kë do, kö -wo wo -bha medhe [gban 'sü -wa do- -ko 'ka kö -yö 'to- 'ka "dhü -yö zun- 'ka -wu 'ö Atanna -ya pö yi 'bha 'ka [dhe -yö -dho kë bha- =gban 'gü -wön kë -yi -bha.

¹⁸ Yö gö mü 'ö- pö: «[Ya 'go yö -zë 'gü, dhebho 'i- yö bha [në 'pö 'kpii- 'ka, yö [në -gblüedhepö "pepe 'wo "kpung [taa -a [gban -go 'ka.»

18

Wön -wö Babidhönö -dhe -ta -ko -dhiang 'ö Zan -ya zë

¹ [Dhe 'ö [ya kë "dhü, 'yö 'a Atanna -bha "kië "wεε do yö kö -yö 'go sië dhang- 'gü 'ö [löö, "kεε kö Atanna [yaa- gba 'gügbudhe [dede 'ka, 'yö- 'bhü -yö [möö "kpungtaadhe [gban 'gü. ² Yö Atanna -bha "kië bha 'ö -gbla "gbu- 'ka 'ö- pö: «'Pö- bha [ya 'wü, Babidhönö -pö bha [ya 'wü, [ya 'wü -trukpe -trukpedhö. -A -dhe [ya kë 'yina yaa suu [gban

"pepe 'do 'do -yεa [bhaa -dhe [në- 'ka do 'kwa- wo ya- 'gü. -Maa -yënngsü -nu 'ö- -nu -dho 'yaa me 'bha kë bha [në 'wo 'ko do sië- 'gü [taamasü ya- 'gü. ³ Kë 'ö- wo "dhü bha- 'klöö- -mü [dhe Babidhönö -pö bha [ya [gbaon "gbu-. Yö [në -kaa dha kë -sü bha- we kpö "kpungtaame [gban "pepe -go, 'yö -gblüdë "pepe 'wo "kpung [taa 'wo -da -zua zë -sü 'gü- "piü, 'yö me "pepe 'wo "dhöödöme -nu 'ka "kpung [taa 'wo wo zü -gban -a -bha [nao "yan bho -sü -ziisü bha- 'gü 'yö 'wo -kë [naome 'ka.»

⁴ Yö 'a -wu "wεε do 'bha ma dhang- 'gü 'zü kö -ya pö sië 'ö- pö: «Me "pepe 'ka bo n 'ka -ka 'go 'pö- bha- 'gü, kö ka -ko 'ya 'dho -da -a -bha 'wön yaa bha- 'gü, 'ö 'wön "gbugbu- -nu 'ö Atanna yöö- wö- -ta bha 'ö ka [slöö. ⁵ -A -gen -mü [dhe 'wön yaa -nu 'ö- -kë bha- gon 'ö do 'ko -ta [ya 'dho [ya zun dhang- -bha, -a -wön 'gü, Atanna -zu [ya -da -a këwön yaa -nu bha- -nu -ta. ⁶ Yö -wu do bha 'ö- pö:

«-Ka 'wön bho- 'gü [dhe -ko do 'ö 'wön bho- 'ka 'pö ka 'gü bha- 'dhö. -A -bha -zian -zë "dhiü- ziö- 'dhe 'ö- -kë ka 'ka bha- -ta. -Kaa -bha wemükaköö pa we "dhiü- 'ö- -bha "dhiüdhe -yö -ziö -a 'dhe 'ö- nu ka -zë ka -dhe bha- -ta bha [në- 'ka. ⁷ 'Ö gun 'to 'kun sië -ko do 'ö- 'gü, 'ö [nao -yan -kë -ko do 'ö- -bha "kpung [taa bha -ka 'wön bho- 'gü -ko do bha [në- 'gü. -A -gen -mü [dhe -ya -pö ö -dö -dhe [dhe ö -ya [dhe -gblüedhe -ya, 'yaa [geandhe 'ka, "εen 'pë 'wo- -dhe ga, 'yii 'dho bho ö -bha tongtongdhö 'ö to- -bha. ⁸ Wön 'ö- -wön 'gü 'yö 'wön "gbu- "pepe 'ö dho kë- 'ka 'yö- =gban dho kë -dhekpaoyi do [në- 'ka bha 'yö bha. Din- -dho -a kë, 'ö ga -yö bho- -bha, 'ö -ya [gean sεε"- ta, 'ö peng -ya -bhö, "kεε -a [gban- dho kë "dhü -dhekpaoyi do [në- 'ka, -a -gen -mü [dhe Atanna 'ö 'wön bho

sië-'gü "dhü bha kwa Dëme, kwa -bha Atanna 'ö- -bha 'gügbudhe -dhiang 'yaa zë bha- yô -mü.»

9 -A -kë "dhü -sü bha-'gü, -gblüdë -nu 'wo kë wo -gen -da -zua zë -sü "yi □bhaa -kaadhadhe bha-"piü, 'ö 'wo gun □nao -yan kë sië 'pö □dhe- 'dhö bha -wo -dho "gbu bo, 'ö 'wo -wëë -wu □gban "pepe suu 'do 'do kpo- -bha, kö □wa peng 'ö dho- -bhö bha- "gbiën yö. 10 -Wo -dho do- 'ka □gblëen, kö "suü □ya -da -nu 'gü 'wón 'ö wo sië 'pö- bha- -ta bha- -wón 'gü 'ö 'wo "kaabho 'wo- pö: «"Eke, n dhee" -nu, -më -pë -wëewón □në □ni? Babidhónö -pö, bhi 'ö 'i gun 'pö- -ziisü 'ka i -bha -kë 'kpiisü waa- i -bha 'gügbudhe -nu 'gü ya bhi □në 'wón -yö -wo i -ta 'yënn- "tëe doseng -ta □ni -ee?»

11 "Dhóodomé -nu 'wo "kpuŋ □taa- =gban- dho "gbu bo 'wo ga -ya wo- -wón 'gü, -a -gen -mü □dhe 'kö "dhóo □kwëe- nu 'ö gun- nu -gö 'ö -kë 12 "sënn- nu oo, 'wëë- "puu -nu oo, -gwë □bhlëesü -nu oo, -zloo -sesengbo -nu oo, soğa "kpeakpea -nu waa- "gblan "bhëe -nu oo, -a so 'trëngtrëng 'dhe 'wo- "gla -kë bha waa- 'gö- "yi so -nu oo, "ëen "dhü suu "pepe 'ö- -wón 'dhö "gbu- -nu wo 'ö- =fi 'dhö -së bha waa- biö "son -nu oo, "dhü □bhlëesü -nu waa- pë 'dhe 'wo- -pë -kë zën -nu waa- piö -nu waa- gënn- 'gwë -nu 'ka bha oo, 13 pëdindhipe -nu waa- "tuu "dhiü -pë -nu oo, -dhasikloo yi -nu waa- 'yón -nu 'wo- 'miidhö -kë bha oo, -a 'dhe 'ö "gü -bha 'ka bha waa- droo -nu bha oo, "yón -nu, 'bluu- -bi -nu waa- ga -nu, -du -nu waa- "bhlaa -nu, □soo -nu waa- gö 'dhe 'ö □soo -ya -gan -nu wo bha waa- =dhuëng -nu bha- 'bha 'dhó me 'yaa 'dhö 'zü. 14 'Ö "dhóodomé -nu bha 'wo do 'pö- bha- 'ka □gblëen □dhe -ko bha- 'dhö 'wo- pö: «-A -ga bha, Babidhónö -pö, pë "pepe

'ö- -wón "dhia- gun i 'gü, 'ö gun i "piü □dhe -yö kë i -gö, "ëen pë "nëenëe -nu waa- pë -sengbo -nu 'ö gun i -gö bha- -ga 'ö- =gban -töng "dhiü "kan i -bha, 'ö- =gban 'gü □ya see- i -gö 'ö 'bhii 'dho- 'bha yö 'zü tongtongdhö bha.» 15 'Më 'wo gun "dhóo do sië 'pö- bha- 'gü 'wo kë -sü 'ka □naomé 'ka -a 'saa- 'gü bha, -wo dho do- 'ka □gblëen 'wón 'ö dho wo 'pö- bha- -ta bha- "suü 'ka 'wo "gbu bo 'wo -wëë -wu □gban suu 'do 'do kpo 16 'wo- pö: «"Eke, n dhee" -nu! "Eke! Babidhónö -pö 'kpiki -kpiki 'ö so ga -yö gun- -bha, 'ö 'gö- "yi so -yö gun- -bha, 'ö dho ö "gblan "bhëe -da -ta, 'ö gun ö -bha 'dhu -sü 'ka "sënn- waa- -gwë -wón "gbu- -nu waa- -zlooğa -së □gban suu 'do 'do 'ka bha □në- 'gü □ya see- =dhe më- më "yan zë bha -wa!

17 'Ö 'më 'wo -kë "yitagö "dhiü "ta -sü -më -nu 'ka waa- -nu -bha gö 'gü -më -nu waa- më 'dhe 'wo yë -kë "yitagö bha- 'gü, waa- më "pepe 'kö 'wo wo -bhöpë □slóo "yi -zë -ta, 'wo do- 'ka □gblëen 18 'wo □gbla "gbu -bha kö □wa peng 'ö 'pö- bha -bhö sië bha- "gbiën yö 'wo- pö: «'A! 'pö- ya- -móo 'ka 'yaa 'dhö "se waa- dhang- -nu □zinng 'gü!» 19 'Ö 'wo -wëë -ya wo, kö -wo -bobi -nu do sië wo □gbin- -wëë 'ö -da sië- -nu -ta bha- -wón 'gü, 'wo "gbu bo 'wo- pö: «"Eke! -Wëewón -wa! N dhee" -nu! 'Pö- 'kpii- 'ö yö □në gun 'më 'wo □naomé 'ka 'ö "yitagö -nu 'wo- -nu -gö "yi -ta -a -nu kë sië □naomé 'ka ya □në □ya 'wü 'yënn- "tëe doseng -ta ya -wa! -Wëewón -mëe □në ya?»

20 'Yö Atanna -bha "kië -nu bha 'wo zun wo "dhia bho -sü -bha kö -wa pö sië 'wo- pö: «'Më 'ka dhang- 'gü -ka ka "dhia bho 'pö- bha- 'wü -wón "dhiü, kö më "pepe 'ka bo Atanna 'ka, Yesu -bha bome -nu waa- Atanna -wudhiüloome -nu 'ka ka "dhia bho 'pö. -A -gen -mü □dhe Atanna □ya 'wón bho

'pö- bha- 'gü 'wön yaa 'ö- -kë ka 'ka bha- wön 'gü.

21 □Dhe 'ö □ya kë "dhü, 'yö 'a Atanna -bha "kië 'gügbü do 'bha yö kö □ya -gwë 'gbong -moo -bha -sü 'bha bha- 'sü kö □yaa- zuö □weeyi □bhaa kö -ya pö sië: «Babidhönö -pö 'kpii- bha -wo -dho -a -zuö baandhö -kö ya □në- 'gü faan 'ka 'yö me 'bha 'yaa- yö 'zü tongtongdhö. 22 Me 'bha "tu 'yii 'dho -da kōng zë -wu, "tan bho -wu "εen "truu suu "bu suu 'bha -piö -wu 'gü i yaan- -bha 'zü, 'wii 'dho yë suu "bu suu 'bha këme □slō mü 'zü, "εen me 'bha 'yii 'dho pë zōn -vin ma i 'gü 'zü tongtongdhö. 23 -Dhangbha 'bhü 'yii 'dho do mü 'zü, "εen me 'bha 'yii 'dho dhe 'sü -wön, "εen gwaan- 'kpo -wön -dhiang -zian zë i 'gü 'zü. -A -gen -mü □dhe 'tōme "gblügbü □në 'wo gun "dhoo do sië i 'gü, 'yö 'i -da "kpongtaame □gban "pepe -go 'gü i -bha "zudhe kë -sü 'ka.»

24 □Ya 'go mü 'zü Atanna -wudhiüloome -nu waa- dhoo bhaame -nu waa- me "pepe 'wo- nu zë -a -nu -san -bha bha- nu -bha "dhang bha □në □ya Babidhönö -me -nu □gban ka 'kun bha.»

19

1 □Dhe 'ö □ya kë "dhü, 'yö n "tu 'dhö -da □gbang do -wu 'bha 'gü dhang- 'gü □dhe me kpö -ziisü 'wo 'wı sië- 'dhö kö -wo "kwi "kan sië 'wo -ya mü 'wo- pö: «-Ka Atanna 'to bho, yöö do □në kwa Dhame 'ka, 'tōbhodhe waa- 'gügbü dhe -wo kwa -bha Atanna bha □në- bha 'ka. 2 -A do -za bha pö 'aa- bha, -a -gen -mü □dhe 'yaa za do me 'bha -bha □flü -ta. Yö □në- wön 'gü 'yö 'wön bho -zuadhe 'kpii- 'ö "kpongtaadhe see- -sü 'ka ö -bha -zua zë -sü 'ka bha- 'gü. -A 'wön -bho 'gü -gen -mü □dhe yö □në kë Atanna -bha yëkëme -nu -zë.» 3 'Yö 'wo "kwi bha- =ple -naa -kan 'zü

-deewo 'wo- pö: «-Ka Atanna nuε" bho! -A -gen -mü □dhe peng 'ö- -da 'pö 'kpii- bha- 'ka 'ö- "gbiën 'dhö bho sië bha -yö -dho 'to "dhü "se 'tuü- 'ka!»

4 □Dhe 'ö □waa- pö "dhü, 'yö me zizi -nu -kaōng □ple ga -yiisiö bha 'wo zun wo kpiö 'gü waa- pë "yaandhe -yiisiö bha- -nu 'dhö 'yö 'wo Atanna -dhökë kö -wa pö sië: «Kö -yö kë "dhü bha 'aa -yö kë! Atanna nuε"!»

"Bhlaanë bha- -bha dhe do troo yi -dhiang 'ö Zan -ya zë

5 □Dhe 'ö □ya kë "dhü, 'yö 'a -wu do 'bha ma kö -yö 'go sië -gbloo 'kpiisü bha- -yëa bha- 'gü 'ö- pö: «Me "pepe 'ka kwa -bha Atanna bha- -bha gwëzë -nu 'ka -kaa nuε" bho! Me "pepe 'ka -suü -go, 'me 'ka me -tiandhö 'ka oo, me 'kaa- 'ka oo, me □gban -kaa nuε" bho!»

6 'Yö 'a me kpö -ziisü 'bha bha- -wu ma kö -wo 'wı sië -yuudhö □dhe "yi 'kpii- -zuö -wu 'dhö, □dhe dha "gbü- 'ö 'wı sië- 'dhö 'wo- pö: «-Ka -kwa kwa -bha Atanna 'to bho! -A -gen -mü □dhe yö 'ö kwa Dëme 'ka 'ö- -bha 'gügbü dhe "dhiütodhe 'yaa 'dhö bha □ya zun ö -bha medhe kë -sü -bha □tōn!»

7 -A -wön 'gü, -ka -kwa "gεε kë -bha -gblüdedhe bha- -wön "dhiü kö 'kwa- -bha bhoo 'kun, kö 'kwa kwa dhia" bho. -A -gen -mü □dhe Atanna -bha "bhlaanë bha- -bha dhe do "tōng □ya □loo, -a -bha dhebho □ya ö bo ö baa- -sü 'ka.

8 □Ya so "puu "pepe 'bhü -yö do me "yan 'gü, 'ö -dhiü -tangga -zian 'yaa- -bha bha- -da ö -bha.» 'Sa 'wön -së -nu 'ö Atanna -bha me -nu 'wo- -kë bha □në so "puu bha- 'ka.

9 'Yö Atanna -bha "kië -ya pö n -dhe: «-Bhö -a -ben zë kö 'i- pö me "pepe 'ö Atanna -ya -nu -dhe ö -bha "bhlaanë bha- -bha dhe do -dhe 'gü bha- -nu -dhe -a -nu -bha -së.»

'Yö -ya mü 'zü 'ö- pö: «-Wu 'ö Atanna yöö □dede 'ö- pö □në bha, 'yaa □sua 'ka.»

10 □Dhe 'ö □yaa- pö "dhü, 'yö 'a zun n kpiö 'gü- dhe kö 'a- dhökë, "këe 'yö- pö n -dhe: «I- dı 'kun! 'Më 'ö bhii- kë- dhe "dhü -a me 'yaa -mü ma -zë n 'ka. -A -gen -mü □dhe bhi 'dhö, ma 'dhö, me "pepe 'wo i dheebhang -nu 'ka 'wo 'dhang bho teanwɔn 'ö Yesu Klisi -ya pö bha- "dhiü bha- -nu 'dhö, me □gban kwa gwëë" □në- 'ka □dhe 'ko 'dhö. Më □gban kwa Atanna □në -go, -bhö -a yö □në- dhökë!»

Teanwɔn 'ö Yesu -ya -dhiang zë "dhü bha □në 'wɔn "pepe 'ö Atanna -wudhiüloomë -nu -wa pö bha- ga □dede 'ö- 'gü -a 'ka.

'Më 'ö gun □soo "puu -ta 'ö Zan -ya yö -a -dhiang 'ö- zë

11 □Dhe 'ö □ya kë "dhü, 'yö 'a dhang- yö kö- "dhi □ya "pu. 'Yö 'a dho 'a □soo "puu do yö kö më -ya -ta. 'Më 'ö gun □soo bha- ta bha -wa -dhe -towutamë, 'ö 'wo- dhe 'zü teanwɔn pöme. □Yaa- pö 'ö za do me -bha -ya -do teanwɔn -ta, □yaa- pö 'ö 'ko zë, -ya -zë teanwɔn 'gü. 12 Kö 'më 'ö bha- "yan 'bhü -yö do sië □dhe "song 'bhü 'dhö "këe kö -gblüédhe 'faan- 'gbe -ya -go -bha. 'Tö 'ö gun- bha 'ö gun -ben zë -sü 'ka bha më 'bha 'yaa- do kö 'yii kë yöö □dede -zë 'ka. 13 Kö so 'ö- -bha bha □yɔɔn -ya zë -sü 'ka -gbëndhö. Më 'ö bha -wa -dhe «Atanna -wɔ» 14 kö Atanna -bha "sodha -nu "pepe 'wo dhang- 'gü -a -nu □gban -wa □keng-, kö so "puu "pepe, "këe 'ö □bhlëesü □dedewo, 'ö -dhiü -tangga -zian 'yaa- -bha -ya -nu □gban "pepe -bha kö -wo -ya -sü 'ka- 'ka 'pö □soo "pupu -nu -ta. 15 Kö 'më 'ö bha -siangga "zo -sü 'ö yöö 'ö -bha -gblüédhe kë- 'ka, kö -yö 'wɔn bho- 'ka "kprungtaame □gban "pepe 'gü bha -ya "dhi. -A -gen -mü □dhe -yö -dho -ya "sëgo "dhiü -piöga -sabhlü □në- 'ka, 'yö- nu -kɔn zɔn □dhe më- sö zɔn -gwë "wlü 'gü, 'yö bhloo -ziisü 'ö ma Atanna 'ö- -bha 'gügbüdhë

-dhiang 'yaa zë bha- 'gü bha 'ö go- 'gü. 16 'Më 'a- yö □soo "puu bha- ta 'ö -gblüédhe 'faan- 'gbe -yö gun -go -bha "dhü bha 'tɔ 'bha -yö -gun -ben zë -sü 'ka 'zü -a -bha so 'ö gun- -bha bha waa- "gban -bha □dhe -wa -dhe «-Gblüédë -nu -bha -gblüédë, gɔɔn- -nu -bha gɔɔn-».

17 □Dhe 'ö □ya kë "dhü, 'yö 'a Atanna -bha "kië do 'bha yö kö -yö do sië 'yënnng- 'gü. 'Yö □gbla 'gbü- 'ka -maa "pepe 'wo gun zió sië "së waa- dhang- -a -nu □zinng 'gü bha- -nu -dhe 'ö- pö: «Më □gban "pepe ka nu kö 'ka □loo 'ko -ta kö 'ka pë -bhö, Atanna yöö ka -dhökë!»

18 'Yö- pö: «-Ka nu kö 'ka -gblüédë -nu -wü -bhö, waa- "sodha -gɔme -nu waa- -nu -bha "sodha -nu 'dhö, kö 'ka □soo -nu -wü -bhö waa- -nu -ta -më -nu 'dhö, kö 'ka më suu □gban "pepe, -a □dhuëng -zë -nu oo, -a 'wlɔɔ- -nu oo, -a më "gblügbü -nu oo, -a 'nësëennë -nu oo, kö 'ka- -nu -wü -bhö!»

19 'Yö 'a n "yan -kpan wü -ziisü bha- -bha waa- -gblüédë -nu 'wo "kprung □taa waa- -nu -bha "sodha -nu 'dhö, kö □wa □loo 'ko -ta kö -wo 'ko zë 'më 'ö -ya -sü 'ka □soo "puu -ta bha waa- -bha "sodha -nu -nu 'ka. 20 "Këe 'yö 'wo wü bha- kun, waa- -wudhiüloomë 'ö gun Atanna -wɔ pö sië □sua 'ka 'ö "dhabhliwɔn "gblügbü -nu kë bha- 'dhö. -Yö "kpënnng- kë -a -bha "dhabhliwɔn -nu 'ö gun- kë sië bha □në 'ka më "pepe 'ö- -nu daɔ do wü bha- -bha do 'gü, 'ö 'wo gun- "blëen- -dhökë sië bha- -nu -go. 'Yö 'wo wü bha waa- -kɔdhiümë 'ö gun Atanna -wɔ pö sië □sua 'ka bha- -nu to "yaan 'yö 'wo- -nu -zuó peng "yi □gblü 'ö 'gbü- 'dhö -da sië- 'gü "këe 'ö blɔɔn" -nu □gban 'wo pu- 'gü "këe 'ö 'yaa "dhuu bha- bha- 'gü. 21 'Yö 'wo më -kpea zë -siang 'ö gun 'më 'ö □soo -ta bha- "dhi bha- 'ka, 'yö -maa □gban "pepe 'wo- -nu -wü -bhö.

20

-Kwε "gblü do 'ka -gblüédhe -dhiang 'ö Zan -ya zë

1 □Dhe 'ö □ya kē "dhü, 'yö 'a Atanna -bha "kië do 'bha yö kö -yö 'go sië dhang- 'gü 'ö □loo. "Kεε kö -klong züziösü bha- -dhaklı waa- piö loo" 'kpii- do -wa □kwεε-. 2 'Yö "yina -gblüde, □mlεε zii 'ö yi 'bha 'ka 'wo- Sotraan -kē bha- kun, 'yö- kplü loo" bha- 'ka kö -yö -kwε "gblü do kē mü. 3 'Yö Atanna -bha "kië -ya sü 'yö- -zuö -klong züziösü bha- 'gü, 'yö- "dhiü ta -dhaklı 'ö gun- -go bha- 'ka, 'yö 'klëe- kpo- -bha, kē "dhü kö 'ya 'dho -da mε 'bha -mε 'bha -go 'gü 'ö dho 'ö zun- 'ka -kwε "gblü do bha- "dhiü pa -yi -bha. -Kwε "gblü do bha □ya bo ziö -sü 'ka, -wo -dho -a "pu 'nē 'dēde 'bha wo 'zü.

4 □Dhe 'ö □ya kē "dhü, 'yö 'a n "yan -kpan -blüédhe -gbloo 'gbe □dede -bha kö mε -ya -ta. 'Mε 'wo gun -ya -sü 'ka- ta "dhü bha 'yö 'wo za do -sü do -nu -ko 'ka. 'Yö go mü 'zü 'yö 'a mε "pepe 'wo- -nu zë tsanwön 'wo- ma Yesu "dhi -a pö 'wo- wo, 'ö 'wo Atanna -wön -dhiang zë mε -nu -dhe -a -wön 'gü bha- -nu -nii- -nu yö. 'Mε 'wo "dhü bha □nē 'wii zun wü bha- -dhe kpiö 'gü kö -wa -dhökē, "εen kö -wa "blēen- -dhökē. 'Yö 'wii- -nu dao do wü bha- -bha do 'gü -a -nu -kpong "dhiü -dhe -nu waa- -nu -ko -bha -dhe -nu 'gü. 'Mε 'wo bha 'yö 'wo go ga 'gü 'wo -bö, 'yö waa- Klisi -nu 'wo -gblüédhe -kē -kwε "gblü do 'ka. 5 -Mε -kpea "pepe 'dhe 'wo to, -a -nu 'bha 'wii -bö 'ö to- 'ka "dhü 'ö zun -kwε "gblü do bha -yēn -yi -bha. -A 'dhe 'wo- -go ga 'gü -ko -blēesü -kē bha 'yö bha. 6 'Mε 'wo dho -bö -ko -blēesü bha- kē bha kö- -nu -bha -sē □dedewo, -a -gεn -mü □dhe kö wo □nē 'wo Atanna dhoo bhaame □dede 'ka. 'Mε 'wo "dhü bha ga □ple -naa -ko 'yii 'dho □moo -nu -bha. Wo □nē 'wo dho kē Atanna waa- Klisi -a -nu -bha

"saabhome -nu 'ka 'ö weng- -nu 'wo -gblüédhe -kē -kwε "gblü do bha- 'ka.

7 □Ya kē □dhe -kwε "gblü do bha □ya bo ziö -sü 'ka, -wo -dho Sotraan bho 'zü -deewo -kaso 'gü. 8 'Yö dho 'zü -deewo 'ö -da "sε "pepe □gban 'gü -mε -nu -go 'gü, kö mε 'wo "dhü bha "sε 'dhe 'wo- Gogö waa- Magogö -kē bha weng- -nu □wa wo zü kē do. 'Yö- -nu □loo 'ko -ta 'ko zë -yan 'gü. 'Mε 'wo "dhü bha- -nu -loo 'ko -ta -sü -dho kē □dhe □weeyi "dhiü "yεen 'dhö, 'wii 'dho □moo- -nu dhung -sü -bha. 9 'A dho -dhe -ga kö -wo nu sië -yεedhö "kpongtaadhe □gban "pepe 'gü, 'wo □klēen -dhe 'ö Atanna -bha mε -nu kpö -yö gun- -bha bha- -zü waa- -bha 'pödhε 'ö- -dho -ya -kē bha- 'dhö. "Kεε 'yö peng -yö go dhang- 'gü 'ö- -nu -bhö. 10 'Yö 'wo Sotraan 'ö gun -da sië- -nu -go 'gü bha- kun, 'yö 'wo- -zuö peng "yi □gblü 'ö bloon" 'dhö 'pu sië- 'gü 'ö 'wo kē wü bha waa- Atanna -wo -pö □sua 'ka -mε -zuö 'gü bha- 'gü. -Dhe bha □nē- -nu -wëédhe dho 'to bho -sü -bha mü "dhü "dhü 'yēnng- 'gü waa- gbeng -nu □gban 'gü 'ö- "dhiütodhe 'yaa kē.

-Za -to □taama 'ö Atanna dho- do mε "bhi- -nu -bha -a -dhiang 'ö Zan -ya zë

11 □Dhe 'ö □ya kē "dhü, 'yö 'a -blüédhe -gbloo "puu 'kpiki -kpiki do yö kö mε -yö -ya -sü 'ka- ta. 'Yö "sε waa- dhang- -nu 'wo □dua mε bha- wëédhö 'yö mε 'bha 'yii- yö 'zü 'ö to- -bha. 12 □Dhe 'ö □ya kē "dhü, 'yö 'a mε "pepe 'wo ga 'ö 'wo gun □geeboo bha- -nu □gban yö kö -wo do sië mε 'ö gun -ya -sü 'ka -gbloo 'kpii- bha- ta bha- kuu "dhiü. 'Mε 'wo "dhü bha 'nē sεennē -gun mü, 'yö mε "gblügblü -nu -wo gun mü. □Dhe 'ö □ya kē "dhü, 'yö 'wo 'sëédhe 'gbe "dhiü -pu. 'Yö 'wo dho 'wo- do 'bha 'ö mü, 'ö mε 'wo dho -tosea

kë Atanna "piü -nu 'to 'dhö- 'gü bha- "dhiü -pü. 'Yö 'me 'wo gun [geebɔɔ, -a -nu kē sɔng -nu 'wo gun 'sëédhe 'ö- 'gü bha 'wo- 'ga, 'yö 'wo- 'nu -bha za -gɔ "ye -kɔ sü- 'bha 'dɔɔndhö. ¹³ 'Yö 'me 'wo ga [weeyi [bhaa, 'yö nu 'yö -pe -nu 'ka, 'yö [geebɔɔdhe yöö -dɪ 'pö 'ö nu 'ö -pe ö -bha 'ka. 'Yö 'wo 'me 'ö "dhü- 'bha za -gɔ -ye -kɔ 'ö 'me 'ö "dhü 'ö -tosea -kē 'ka "kpung [taa -a -bha 'do 'do 'ka. ¹⁴ 'Yö 'wo ga waa- =geebɔɔdhe -a -nu sü 'wo- 'nu -zuö peng "yigblü bha- =bhaa. (-A 'dhe bha [nē 'wo- ga [ple -naa -kē.) ¹⁵ 'Yö 'wo me "pepe 'dhe 'kō- 'nu 'to 'yii [slɔɔ 'sëédhe 'ö -tosea -kē -bha 'sëédhe 'ka bha- 'gü bha- 'nu [gban "pepe -zuö peng "yigblü bha- =bhaa 'pö.

21

"Se -dee waa- dhang- -dee 'ö Atanna -ya -pëkë 'ö Zan -ya yö -a -dhiang 'ö- zë

¹ [Dhe 'ö [ya kē "dhü, 'yö 'a "se waa- dhang- -dee 'ö Atanna -ya kē bha- yö kō- -blesü -nu 'kō 'wo gun bha [wa [dheng, kō [weeyi -dɪ 'pö 'yaa 'dhö 'zü. ² 'Yö 'a 'pödhe 'slüüslü 'ö -dhii 'yaa- -bha, Zedhizadhémö -pö -dee bha- yö kō -yö 'go sié Atanna "piü dhang- 'gü 'ö [lɔɔ. Kō -yö baa- -sü 'ka "pepedhö [dhe dhe -dee 'wo 'dho sié- dɔ -a 'dhö. ³ 'Yö 'a -wu do 'bha ma kō -yö 'go sié -gbloo bha- -dhe 'gü 'ö -wɪ 'gbɪ- 'ka 'ö- pö: «-Ka -dhe -ga, Atanna yöö [dede [ya nu 'pö- dɔ me "bhɪ- -nu 'ka [tɔn! Weng- -nu woo -tosea kē wo 'ko "piü kō -wo kē- -bha "següme -nu 'ka, kō -yö 'to- -nu "piü -kpeawo, kō yö [nē -yö kē- -nu -bha Atanna 'ka. ⁴ -Yö -dho ö -kɔ zió- -nu "yan "dhiü, 'ö- -nu "yanyi [gban bho mü "pepedhö. Ga 'yii 'dho bhɔ 'zü, "een -wëë -ya wo -sü 'bha 'yii 'dho kē 'zü, -wëë -wu 'kpɔ -sü waa- pë -ma me 'ka -sü [gbaan yën. -A

-gen -mü [dhe 'wɔn "pepe 'dhe 'kō gun kē sié zii -blesü bha- -gbaan zió.»

⁵ [Dhe 'ö [ya kē "dhü, 'yö 'me 'ö gun -ya -sü 'ka -gbloo 'kpɪ- bha- -ta bha 'ö- pö n -dhe: «-Dhe -ga, 'ma pë [gban "pepe kē -dee.» 'Yö go mü 'ö- pö: «-A -ben zë, -a -gen -mü [dhe 'pë 'a- pö bha 'yaa [sua 'ka, -a -dhea -bha [dhe -wo 'dhang bho- "dhiü.

⁶ 'Yö -ya mü 'zü 'ö- pö: «[Ya bo! Ma [nē 'wo n -dhe 'wɔn [gban zübhodhe, 'yö 'wo n -dhe 'wɔn [gban "dhiüyadhe. 'Me 'ö "yi mü -dho [yaa- 'kun, a -dho -a -me gba -tosea -kē -bha "yi 'ö [waa- mü 'waa ga 'zü bha- 'ka "wëewëë. ⁷ 'Me 'ö yaa- 'ko bha- -zë kō -ya ga 'sü, a -dho pë -nu bha- -gbao- -me -gɔ "wëewëë, 'ö 'a -kē -me -bha Atanna 'ka, 'ö -kē n bhang 'ka 'pö. ⁸ 'Këe me "pepe 'kō 'wo "suöme 'ka, "een 'ö 'wo zaɔdhedame -nu 'ka, "een 'ö 'wo -kē 'wɔn "bhluubhlu këme -nu 'ka, "een mezëme -nu, "een "yëngdome -nu, "een "zúodhe këme -nu, "een [gebho -dhokëme -nu "een me "pepe 'dhe 'kō 'wo [suakëme -zë 'ka, -a -nu [gban "pepe- -dho 'dho peng "yigblü 'ö blɔɔn" 'dhö- 'gü, 'ö ga [ple -naa 'ka bha [nē- =bhaa.»

Zedhizadhémö -pö -dee 'ö Atanna -ya -kë 'ö Zan -ya yö -a -dhiang 'ö- zë

⁹ [Dhe 'ö [ya kē "dhü, 'yö Atanna -bha "kié "saɔple 'ö [nëng "saɔple 'ö to [taama bha 'ö- gbɔnē "saɔple bha 'ö gun- -nu -gɔ bha- me do -ya pö n -dhe: «-Bhö nu kō dhebho 'ö- gwaan- 'kpɔ -wɔn 'dhö 'dhö, 'ö "bhlaanë bha- bha dhebho 'ka bha 'a- zɔn i -dhe.»

¹⁰ [Dhe 'ö- pö n -dhe "dhü, 'yö 'a to n "yan 'gü -da -sü bha- 'gü mü 'yö n sü 'ö dho n 'ka -tɔn [gbleen do 'bha [gbin-, 'yö 'pödhe 'slüüslü 'ö- Zedhizadhémö -dhe 'dhö -mü, 'ö gun 'go sié Atanna "piü dhang-

'gü 'ö □lɔɔ bha- zɔn n -dhe. ¹¹ Kö Atanna -bha me -dhe 'bhü -yö do sië -bha -plöng -plöng -plöngdhö □dhe -gwë -wɔn -dɔ yaa 'ka -sü -nu 'wo- 'zasipö -kë, 'ö me "yan -yö -ziö 'gü 'ö -dhe yö- =taama □dhe "dënggbo 'dhö bha- 'dhö. ¹² Kö "saan 'kpii-, □gblëen do 'bha -yö □klëen -sü 'ka- zü. "Saan bha- "dhi- gun -kaɔng do ga □ple. 'Yö Atanna -bha "kië -kaɔng do ga □ple 'wo gun -ya -sü 'ka -a "dhi -nu bha- nu -maa -gɔ 'do 'do 'ka. -A "dhi -kaɔng do ga □ple 'ö "dhü bha, Izraëdhö -së -gɔ 'dhö ö 'gü -kaɔng do ga □ple -kɔ 'ö- 'gü, -a □gban 'tɔ- gun -a "dhi □gban -bha 'do 'do. ¹³ -A "saan bha- "dhi -yaaga □në gun 'pö- bha- -kɔ "pëan 'do 'do □gban "piü. -A -yaaga -gun 'yënnng- wo -zian 'ka, 'yö- yaaga gun 'yënnng- pö -zian 'ka, 'yö- yaaga 'bha- gun me □kwaa 'gü, 'yö- yaaga 'bha- gun me -kɔ -së 'gü. ¹⁴ "Saan 'ö gun 'pö- bha- zü "dhü bha- gen -gun -gban -sü 'ka -gwë -kaɔng do ga □ple □në- ta, 'yö "bhlaanë -bha bɔmë -nu -kaɔng do ga □ple 'wo gun bha- nu 'tɔ 'dhö -gwë bha- bha 'do 'do 'ka.

¹⁵ Atanna -bha "kië 'ö gun dhi- ang zë sië n -dhe "dhü bha pë -dan 'ka pë do, 'ö "sënnng 'ka, "këë 'ö bhɔ -kaadhü -bha -yö -gun -kɔ "dhiü, kö -yö 'pö- bha- 'dhö, -a "dhi -nu bha- 'dhö, -a "saan bha- 'dhö, -a -nu dan- 'ka. ¹⁶ 'Pö- bha -yö gun □dhe 'kɔ suu 'ö "gwënnng 'dhö -kë -yiisiö bha □në- 'dhö, "këë -a -bha bha- "gwënnng □gban- mɔɔ "kwëë. 'Yö Atanna -bha "kië bha 'ö- 'pö- bha- dan -dhe -dankapë 'ö gun -kwëë bha- 'ka. 'Yö- "gwënnng do -yö -kë "kidhung "gblü □ple waa- "kidhung këng □ple, 'yö- -bha -kë "gbea -sü -yö -gun "dhü, 'yö- bha -kë □gblëen -sü 'ö go- 'ka "së -bha 'ö dho- 'ka "dhöng 'gü 'ö gun -kɔ do bha- 'gü. ¹⁷ 'Yö dho 'zü 'ö "saan bha- dan -dhe -dankapë do 'ö gun- gɔ bha- 'ka, 'yö dho

'ö -kë -a -yan -kaɔng "saople ga □ple 'ka, -a -bha -go "së -bha -sü 'ö dho "dhöng 'gü -a 'gü. -Ya -dan □dhe -kɔ do 'ö me "bhü- nu 'kwa kwa -bha dan- 'ka bha □në- 'dhö. ¹⁸ "Saan 'ö gun 'pö- bha- zü bha -yö gun do -sü 'ka -gwë -wɔn "gbü- 'wo- 'zasipö -kë bha □në- 'ka, 'yö 'pö- 'kɔ bha 'ö gun do -sü 'ka "sënnng □dede □në- 'ka, 'yö- "yan -yö bhɔ klëklëdhö □dhe "dënggbo 'dhö. ¹⁹ 'Yö- "saan bha- gen -dɔ -ta -gwë -nu bha 'wo gun- ben zë -sü 'ka -gwë □bhlëesü -nu bha- =gban "pepe suu 'do 'do □në- 'pëan 'ka. -A -blëesü -gun suu 'dhe 'wo- zasipö -kë bha □në- 'ka, 'yö- =ple -naa -yö gun- 'dhe 'wo- safii- -kë bha- 'ka, 'yö- yaaga -naa -yö gun- 'dhe 'wo kaseduanö kë bha- 'ka, 'yö- -yiisiö -naa -yö gun- 'dhe 'wo- medhodö -kë bha- 'ka; ²⁰ 'Yö- "soodhu -naa -yö gun- 'dhe 'wo- saadonisö -kë bha- 'ka, 'yö- "saodö -naa -yö gun- 'dhe 'wo- saaduanö -kë bha- 'ka, 'yö- "saople -naa -yö gun- 'dhe 'wo- klisodhitö -kë bha- 'ka, 'yö- "saaga -naa -yö gun- suu 'dhe 'wo- dhe bedhidö bha- 'ka, 'yö- "sueisiö -naa -yö gun- 'dhe 'wo- topazö -kë bha- 'ka, 'yö- kaɔng do -naa -yö gun- 'dhe 'wo- dhe klizoplazö bha- 'ka, 'yö- kaɔng do ga do -naa -yö gun- 'dhe 'wo- yasenngtö -kë bha- 'ka, 'yö- kaɔng do ga □ple -naa -yö gun- 'dhe 'wo- dhe metitö bha- 'ka. ²¹ 'Pö- bha- 'kpong -kaɔng do ga □ple bha -wo -gun -zɔɔ suu 'bha 'ö 'yi 'yaa zun- wɔn -bha bha □në- -dɔ -sɔɔ 'ka. 'Kpong do -zɔɔga do. -Kpinngga 'ö gun 'pö- bha- 'gü -yö gun "sënnng □në- 'ka, 'ö- 'bhü -yö bhɔ □dhe -dhuangdhe 'bhü 'dhö.

²² 'Mii Atanna -dhökëgüko 'bha yö 'pö- bha- 'gü, -a -gen -mü □dhe kwa Dëmë kwa -bha Atanna 'ö- -bha 'gügbudhe -dhiang 'yaa zë bha waa- bha "bhlaanë bha □në 'wo gun 'pö- bha- -bha Atanna -dhökë -dhe □gban 'ka. ²³ 'Pö- bha- mawɔn 'yaa gun -dhepuudhe

-bha, -a -wɔn 'gü 'yënn-g 'yaa gun -wo sië mü, kö yöö 'to 'su □në-bha. -A 'kloo- mü □dhe "bhlaanë bha □në gun- bha -dhangbha 'ka, 'yö Atanna -bha medhe 'bhü -yö gun □dhe -a -bha 'yënn-g 'dhö. ²⁴ -A -bha -dhepuudhe bha □në me "pepe 'wo "kpuŋ □taa 'wo dho "ta 'sü- 'bhü "dhiü, 'yö -gblüdë "pepe □gban 'wo nu wo □sloo -pë □gban 'ka mü. ²⁵ 'Pö- bha- "saan "dhi-dho 'to "pu -sü 'ka -kpeawo 'ö to "dhü, -a -gen -mü □dhe "bin 'yii 'dho 'ma mü tongtongdhö kö woo- "kwεε ta. ²⁶ "Se □gban "pepe- dho 'dho woo- 'to -pë -nu waa- woo- pë □bhlëesü -nu 'ka -dhe bha □në- 'gü. ²⁷ "Kεε pë -dhiisü -zë 'bha □dede □në 'yii 'dho -da 'pö- bha- 'gü tongtongdhö kö yöö -nu 'to 'wɔn "bhluubhlu këmε -nu waa- suakëmε -nu □në- bha. 'Mε 'ö- nu 'nu 'tö 'dhö "bhlaanë bha- bha -tosea -kë -bha 'sëédhe bha- 'gü bha woo do □në 'wo dho -da 'pö- bha- 'gü.

22

¹ 'Yö Atanna -bha "kië bha 'ö dho 'ö -tosea 'ö 'yaa yën -a -kë -bha "yi bha- =gwaan ga 'ö 'pö- bha 'gü bha- -zɔn 'pö n -dhe. "Yi bha- -gun □söŋ -sü 'ka 'ö me- dhe yö- =bhaa □dhe -ko 'ö 'me- dhe yö- 'ka "dënggbɔ 'gü bha- 'dhö, kö- go -yö 'go sië Atanna -bha -blüdedhe -gbloo bha waa- "bhlaanë -bha bha- -nu 'gü ² 'ö -ziö 'pö- bha- =zinŋ 'gü -dhe □dede 'gü. "yi bha -tosea 'ö 'yaa yën -a -kë -bha "dhü □në gun ta -sü 'ka- "kpuŋ □gban □ple "dhiü. "Dhü bha -yö bhe -do -kwe do 'gü -kaŋŋ do ga □ple, "su do -bha do. 'Yö- "dhe bha 'ö gun "se "pepe □gban 'gü -mε -nu -bha □bedhe 'ka. ³ Pë "pepe kö Atanna □ya "dhang -da -bha, -a do -zian 'yii 'dho kë 'pö- bha- 'gü.

Atanna waa- "bhlaanë bha- -nu -bha -gblüdedhe -kë -ta -gbloo -dho kë 'pö- bha □në- 'gü, 'yö- bha

gwëezë -nu 'wo- -dhökë mü. ⁴ -Wo -dho wo "yan -kpan -a wëédhe bha, 'yö- 'to -yö -kë -ya -sü 'ka- -nu -kpuŋ "dhiü. ⁵ "Bin 'yii 'dho 'ma 'zü, "εen -a -nu -bha -wɔn 'yii 'dho kë -dhangbha -bha, "εen 'yënn-g -zian -bha, -a -gen -mü □dhe -a -nu Dë Atanna □në dho -dhe "pu- -nu -ta, 'yö 'wo medhe -kë -todhü 'ka.

Yesu nu -sü -dhiang 'ö Zan -ya zë

⁶ 'Yö Atanna -bha "kië bha 'ö- pö 'zü n -dhe: «-Wɔ -nu 'i- ma bha- =gban -yö 'dhang -bho "dhiü -pë □në- 'ka, -a -gen -mü □dhe -a 'bha 'yaa □sua 'ka. 'Wɔn 'ö- wɔn 'gü 'yö kwa Dëmε, kwa -bha Atanna -yö 'ö -bha 'Nii- "slüslü -ya 'ö -wɔdhiüloomε -nu 'gü 'yö 'wo- wɔ "dhiü □loo- 'ka, 'yö 'ö -bha "kië bɔ kö 'wɔn 'ö dho kë -dhe 'bha □kpaɔ -yi 'ka -ya -ta "pu 'ö -bha gwëezë -nu -dhe bha 'yö bha.»

⁷ 'Yö Yesu yöö □dede -a -wu -yö -da 'pö n "tuɔdhö Atanna -bha "kië -bha bha- -zian -ta 'yö- pö: «-Bhö -dhe -ga, a nu sië -dede ya- 'gü. Mε "pepe 'ö 'wɔn 'ö yöö kë dhia", 'ö -ben zë -sü 'ka 'sëédhe ya- 'gü ya 'wo- ma, 'ö 'wo- 'gü -wɔn -kë -a -nu -bha -së!»

⁸ Mang Zan -mε mang □dede □në n "tu -yö -da 'wɔn bha- 'gü, 'ö n "yan -ya -dhe yö. 'Yö □dhe 'ö □ya kë □dhe -ko bha- 'dhö, 'yö 'a- pö 'a zun n kpiö 'gü kö Atanna -bha "kië 'ö 'wɔn -nu bha- -zɔn n -dhe bha- -dhökë. ⁹ "Kεε 'yö- pö n -dhe: «-Bhö i -dɪ 'kun! 'Mε 'ö- -kë -dhe "dhü -mε 'ka □në Atanna 'ka. Ma -zë -a bhi oo, i dheebhang -nu 'wo- wɔdhiüloomε 'ka bha waa- mε "pepe 'wo -wu 'ö 'sëédhe ya- 'gü ya- =bhlëe -ya bha kwa mε do □në- 'ka.»

¹⁰ 'Yö go mü 'zü 'ö- pö n -dhe: «'Bha 'dho 'wɔn -nu 'wo dho kë dhia" 'wo -ben zë -sü 'ka 'sëédhe ya- 'gü ya- 'to i -dɪ -go. -A -gen -mü □dhe "töŋg 'ö Atanna -ya -ya 'wɔn -nu bha- kë "töŋg 'ka bha 'yaa □gblëen -tangga -zianwo 'zü.

11 □Dhe 'ö "dhö, 'me 'ö- këwɔn 'dhö 'ya-, -yö ö faan do kö -yö 'dho- 'ka "dhiü, kö 'me 'ö 'wɔn "bhluubhlu këme 'ka -yö ö 'gü -siö kë -sü -bha -yö 'dho- 'ka. Kö 'me 'ö- këwɔn 'dhö -së -yö ö -bha bha- 'kun "gbu- 'pö, kö 'me 'ö "slüöslü -yö ö -dɪ 'kun -së -yö 'dho- 'ka "dhiü.»

12 'Yö Yesu yöö -dɪ 'pö 'ö- pö n -dhe: «-Bhö -dhe -ga, a nu sië, -a "töng 'yaa □gblɛɛn 'zü, n nu -sü 'ka 'me 'ö "dhü- =saa 'ö □mɔɔ yë 'ö- kë -a -bha -yö -dho kë n -gɔ 'a nu- 'ka, 'ö 'a 'me 'ö "dhü- =saa bho- kë -yë -bha. 13 Ma □në 'a 'wɔn □gban zübhodhe 'ka, 'a 'wɔn □gban "dhiüyadhe 'ka, 'a me -blɛɛsü 'ka, 'a me -totaamasü 'ka 'zü.

14 Me "ʊʊ 'me 'wo dho wo -bha -so "zu, -a -nu -bha -së, -wo -dho kë -tosea -kë -bha -dhü bha- bhe -bhö -me 'ka, "ɛɛn 'ö 'wo dho kë -da 'pö- bha- 'gü -me 'ka wo -bha -so 'wo -zu bha- -wɔn 'gü, kö- -me -nu -bha -së. 15 "Kɛɛ me "pɛpɛ 'dhe 'kö 'wo 'wɔn yaa -yënnɔsü -nu këme 'ka, 'ö 'wo "zʊdhekëme -nu 'ka, "ɛɛn 'ö 'wo "yënnɔdɔme -nu 'ka, "ɛɛn 'ö 'wo mezmɛ -nu 'ka, "ɛɛn 'wo □gebho -dhökëme -nu 'ka waa- me "pɛpɛ 'dhe 'kö 'wo -tosea -kë □sua 'ka -a -nu këwɔn -nu waa- -nu -zë -dhiang -nu 'gü, -a me do zian 'yii 'dho -da 'pö- bha- 'gü!

16 Mang Yesu -me ma □në 'a ma "kië bɔ kö -yö 'wɔn bha- pö me "pɛpɛ 'ka n -bha 'ka ka -dhe. Davi suu 'gü -në 'ö- -ding 'ka bha yö -mü

ma □në n 'ka. Mang do bha 'zü ma □në 'a 'gödhuu 'ö bhü -dhekpao "dhiü 'ö- -zɔn □dhe -dhe □ya □kpao □gbanwo bha- 'ka.»

17 Atanna -bha 'Nii- waa- -gblüde -bha dhebho -wa pö sië: «-Bhö nu!»

Me "ʊʊ me 'ö 'bha -wʊ bha- ma -bhö -a pö 'pö: «-Bhö nu!»

'Me 'ö "yi mü -dho □ya i 'kun, -bhö nu, me "ʊʊ me 'ö -tosea -kë -bha "yi bha- -dho 'dhö- -bha, -yö nu kö -ya mü "wɛɛwɛɛ!

'Sëedhe bha- -gɔdɔta -wʊ 'ö Zan -ya pö

18 Mang Zan -me ma □në 'a- pö, 'a- pö ka -dhe □sii □dede -ta □dhe me "ʊʊ me 'ö ö -bha dɔ 'wɔn -nu 'ö dho kë -dhekpao dhia" 'gü 'ö -ben zë -sü 'ka 'sëedhe ya- 'gü ya- -ta, 'wɔn 'ö Atanna dho- bho- -me 'gü bha -yö -dho -a -me taa kë 'wɔn -nu "klung 'a -ziö 'gü 'sëedhe ya- 'gü ya- 'ka. 19 Me "ʊʊ me 'ö □yaa- 'bha -bho -ta 'zü, Atanna -dho -a -me -bha -tosea -kë -bha -dhü bhe 'ö- -bhö -wɔn 'dhö 'dhö bha- 'sü- -me -gɔ, waa- -yɛa 'ö dho kë 'nu 'pödhe "slüöslü 'ö- -dhiang 'dhö 'sëedhe ya- 'gü bha- 'dhö.

20 Yesu 'ö 'wɔn "pɛpɛ bha- =gban -kë tean- 'ka -sü "sɛɛ- 'ka bha -ya -pö: «'Yaa □sua 'ka, a nu sië -dede ya- 'gü.» Kö -yö kë "dhü bha 'aa -yö kë! N Dëme Yesu, -bhö nu!

21 Kö kwa Dëme Yesu -bha -ga- site bha -yö kë me □gban "pɛpɛ ka -dhe bha 'aa -yö kë!